

This is a digital copy of a book that was preserved for generations on library shelves before it was carefully scanned by Google as part of a project to make the world's books discoverable online.

It has survived long enough for the copyright to expire and the book to enter the public domain. A public domain book is one that was never subject to copyright or whose legal copyright term has expired. Whether a book is in the public domain may vary country to country. Public domain books are our gateways to the past, representing a wealth of history, culture and knowledge that's often difficult to discover.

Marks, notations and other marginalia present in the original volume will appear in this file - a reminder of this book's long journey from the publisher to a library and finally to you.

Usage guidelines

Google is proud to partner with libraries to digitize public domain materials and make them widely accessible. Public domain books belong to the public and we are merely their custodians. Nevertheless, this work is expensive, so in order to keep providing this resource, we have taken steps to prevent abuse by commercial parties, including placing technical restrictions on automated querying.

We also ask that you:

- + *Make non-commercial use of the files* We designed Google Book Search for use by individuals, and we request that you use these files for personal, non-commercial purposes.
- + *Refrain from automated querying* Do not send automated queries of any sort to Google's system: If you are conducting research on machine translation, optical character recognition or other areas where access to a large amount of text is helpful, please contact us. We encourage the use of public domain materials for these purposes and may be able to help.
- + *Maintain attribution* The Google "watermark" you see on each file is essential for informing people about this project and helping them find additional materials through Google Book Search. Please do not remove it.
- + *Keep it legal* Whatever your use, remember that you are responsible for ensuring that what you are doing is legal. Do not assume that just because we believe a book is in the public domain for users in the United States, that the work is also in the public domain for users in other countries. Whether a book is still in copyright varies from country to country, and we can't offer guidance on whether any specific use of any specific book is allowed. Please do not assume that a book's appearance in Google Book Search means it can be used in any manner anywhere in the world. Copyright infringement liability can be quite severe.

About Google Book Search

Google's mission is to organize the world's information and to make it universally accessible and useful. Google Book Search helps readers discover the world's books while helping authors and publishers reach new audiences. You can search through the full text of this book on the web at <http://books.google.com/>

Over dit boek

Dit is een digitale kopie van een boek dat al generaties lang op bibliotheekplanken heeft gestaan, maar nu zorgvuldig is gescand door Google. Dat doen we omdat we alle boeken ter wereld online beschikbaar willen maken.

Dit boek is zo oud dat het auteursrecht erop is verlopen, zodat het boek nu deel uitmaakt van het publieke domein. Een boek dat tot het publieke domein behoort, is een boek dat nooit onder het auteursrecht is gevallen, of waarvan de wettelijke auteursrechttermijn is verlopen. Het kan per land verschillen of een boek tot het publieke domein behoort. Boeken in het publieke domein zijn een stem uit het verleden. Ze vormen een bron van geschiedenis, cultuur en kennis die anders moeilijk te verkrijgen zou zijn.

Aantekeningen, opmerkingen en andere kanttekeningen die in het origineel stonden, worden weergegeven in dit bestand, als herinnering aan de lange reis die het boek heeft gemaakt van uitgever naar bibliotheek, en uiteindelijk naar u.

Richtlijnen voor gebruik

Google werkt samen met bibliotheken om materiaal uit het publieke domein te digitaliseren, zodat het voor iedereen beschikbaar wordt. Boeken uit het publieke domein behoren toe aan het publiek; wij bewaren ze alleen. Dit is echter een kostbaar proces. Om deze dienst te kunnen blijven leveren, hebben we maatregelen genomen om misbruik door commerciële partijen te voorkomen, zoals het plaatsen van technische beperkingen op automatisch zoeken.

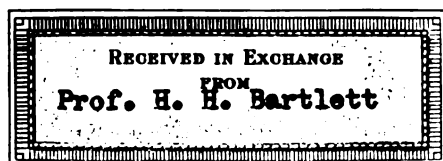
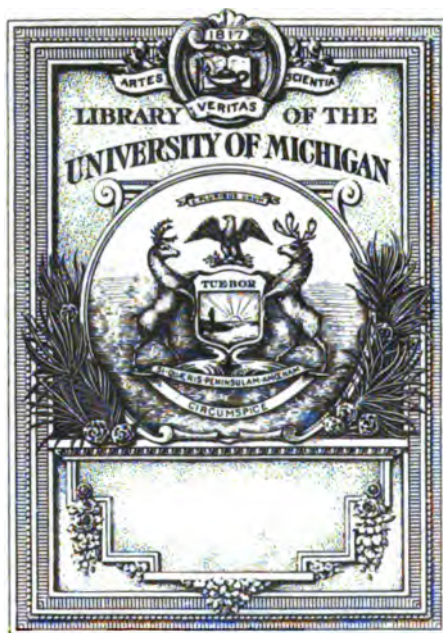
Verder vragen we u het volgende:

- + *Gebruik de bestanden alleen voor niet-commerciële doeleinden* We hebben Zoeken naar boeken met Google ontworpen voor gebruik door individuen. We vragen u deze bestanden alleen te gebruiken voor persoonlijk en niet-commerciële doeleinden.
- + *Voer geen geautomatiseerde zoekopdrachten uit* Stuur geen geautomatiseerde zoekopdrachten naar het systeem van Google. Als u onderzoek doet naar computervertalingen, optische tekenherkenning of andere wetenschapsgebieden waarbij u toegang nodig heeft tot grote hoeveelheden tekst, kunt u contact met ons opnemen. We raden u aan hiervoor materiaal uit het publieke domein te gebruiken, en kunnen u misschien hiermee van dienst zijn.
- + *Laat de eigendomsverklaring staan* Het “watermerk” van Google dat u onder aan elk bestand ziet, dient om mensen informatie over het project te geven, en ze te helpen extra materiaal te vinden met Zoeken naar boeken met Google. Verwijder dit watermerk niet.
- + *Houd u aan de wet* Wat u ook doet, houd er rekening mee dat u er zelf verantwoordelijk voor bent dat alles wat u doet legaal is. U kunt er niet van uitgaan dat wanneer een werk beschikbaar lijkt te zijn voor het publieke domein in de Verenigde Staten, het ook publiek domein is voor gebruikers in andere landen. Of er nog auteursrecht op een boek rust, verschilt per land. We kunnen u niet vertellen wat u in uw geval met een bepaald boek mag doen. Neem niet zomaar aan dat u een boek overal ter wereld op allerlei manieren kunt gebruiken, wanneer het eenmaal in Zoeken naar boeken met Google staat. De wettelijke aansprakelijkheid voor auteursrechten is behoorlijk streng.

Informatie over Zoeken naar boeken met Google

Het doel van Google is om alle informatie wereldwijd toegankelijk en bruikbaar te maken. Zoeken naar boeken met Google helpt lezers boeken uit allerlei landen te ontdekken, en helpt auteurs en uitgevers om een nieuw leespubliek te bereiken. U kunt de volledige tekst van dit boek doorzoeken op het web via <http://books.google.com>

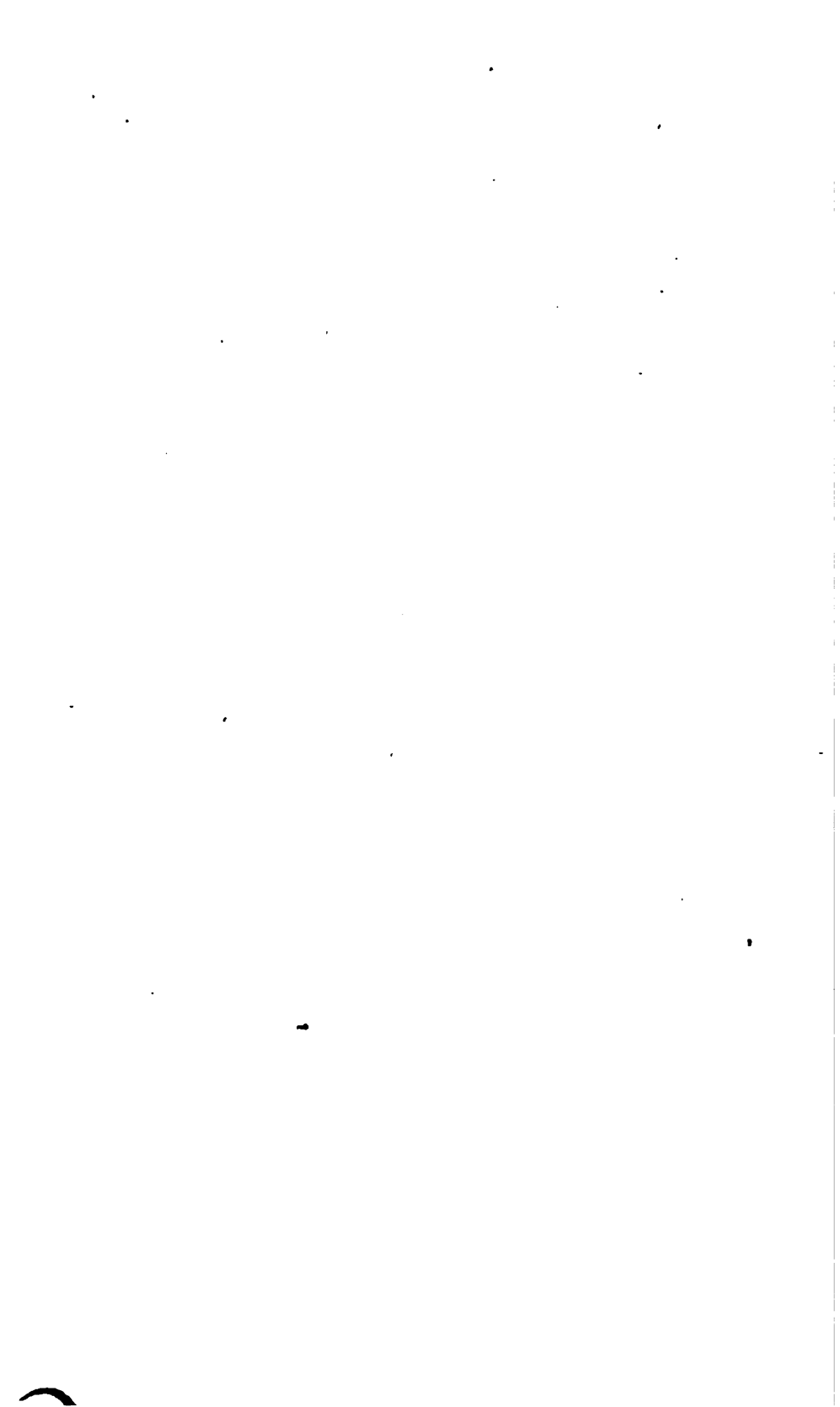
B 440001

BS
315
DS
H3

A.H. Barrell⁷
Ann Arbor
6 Dec. 1919

Dyak (Ole Hagdyce
Dialect)

Bibl. dyak. 1818

Surat brasih

Djandji idjä solake.

Bagi idjä solake: karä surat sarita.

Injalinan bara puna basae akan basan olo ngadju
hong pulau Borneo.

ILAMBAGAN HAPAN BALANDJAN OLO KRISTEN HONG
TANAH BALANDA, (NEDERLANDSCHE BIJBELGENOOTSCHAP)
HONG LEWU AMSTERDAM.

AWI TUAN SPIN, TUKANG MALAMBAGAN.

1858.

1. The first part of the document is a list of names and addresses of the members of the committee.

2. The second part of the document is a list of the names and addresses of the members of the committee.

3. The third part of the document is a list of the names and addresses of the members of the committee.

Exch.

Prof. N. H. Bartholomew

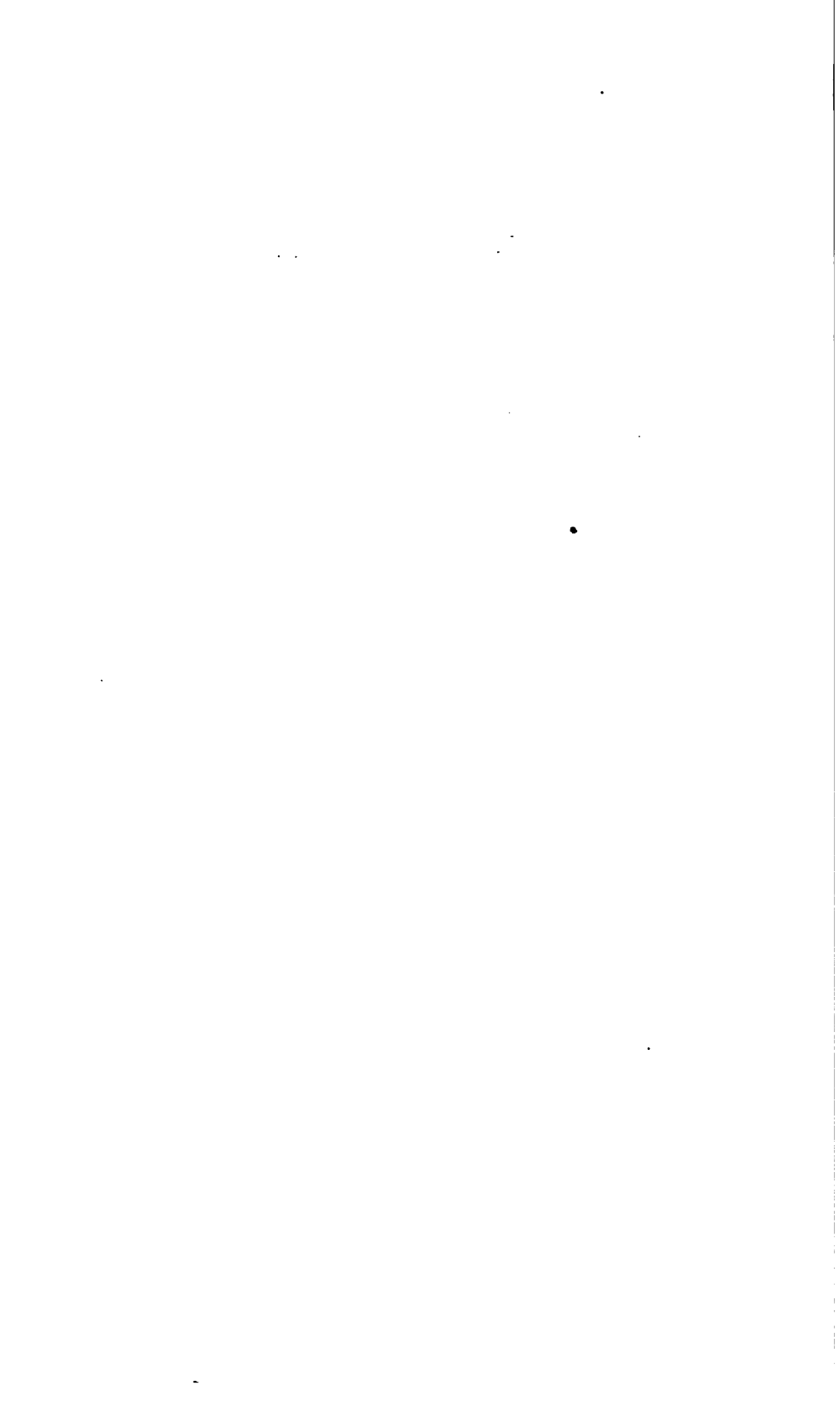
11-1-1932

Horoe

karä surat Djandji idjä solake, bagi idjä solake.

Baum surat.

1. Surat Moses, idjä solake, Genesis, 50 bagie,.....1.
2. Surat Moses, idjä duä, Eksodus, 40 bagie,.....82.
3. Surat Moses, idjä telo, Lewitikus, 27 bagie,.....149.
4. Surat Moses, idjä äpat, Numeri, 36 bagie,.....200.
5. Surat Moses, idjä limä, Deuteronomium, 34 bagie,...270.
6. Surat Josua, 24 bagie,.....331.
7. Surat karä hakim, 21 bagie,.....370.
8. Surat Rut, 4 bagie,.....411.
9. Surat Samuel, idjä solake, 31 bagie,.....416.
10. Surat Samuel, idjä duä, 24 bagie,.....469.
11. Surat karä radja, idjä solake, 22 bagie,.....513.
12. Surat karä radja, idjä duä, 25 bagie,.....564.
13. Surat Kronika, idjä solake, 29 bagie,.....612.
14. Surat Kronika, idjä duä, 36 bagie,.....657.
15. Surat Esra, 10 bagie,.....713.
16. Surat Nehemia, 13 bagie,.....730.
17. Surat Ester, 10 bagie,.....753.

GENESIS.

(TAMPARAN.)

BAGI 1.

Saritan tamparan langit tuntang petak.

1. Solasolake Hatalla mandjadian langit tuntang petak.

2. Maka petak sampur baur tuntang tunis benjem, tinai kakaput hundjun hapus kaleka handalem; maka Rogh Hatalla manari hundjun karä danum.

3. Tä Hatalla hamaui: Has, djadi blawa! Palus talo blawa.

4. Maka Hatalla mitä kalawa tä bahalap, palus Hatalla mamisah kalawa dengan kakaput.

5. Tuntang Hatalla manggarä kalawa tä andau, maka kakaput inggaräe alem. Tä djari halemäi tuntang handjewu, andau idjä solake.

6. Tinai Hatalla hamaui: Has, djadi talo hambirang mahelat karä danum, idjä mamisah karä danum.

7. Tä Hatalla mandjadian talo hambirang tä, hapae mamisah danum idjä penda talo hambirang dengan danum idjä ambo talo hambirang tä. Palus djadi kalotä.

8. Maka Hatalla manggarä talo hambirang tä batanglangit. Tä djari halemäi tuntang handjewu, andau duä.

9. Tinai Hatalla hamaui: Karä danum, awang penda batanglangit, palus akan hapumpang idjä idjä äkae,

mangat kaleka teah mamala. Palus djadi kalotä.

10. Maka Hatalla manggarä äka teah tä petak, tinai äka tawon karä danum hakampeleng inggaräe tasik. Maka Hatalla mitä talo tä uras bahalap.

11. Tinai Hatalla hamaui: Petak palus akan mampalembut oru, ramon tana awang habawak, batang bua awang mamua sama mimbit ampie, awang habawak huange hundjun petak. Palus djadi kalotä.

12. Petak mampalembut oru, ramon tana awang habawak sama mimbit ampie, tuntang batangbua awang habawak huange, sama mimbit ampie. Maka Hatalla mitä talo tä uras bahalap.

13. Tä djari halemäi tuntang handjewu, andau telo.

14. Tinai Hatalla hamaui: Has, djadi talo äka kalawa intu batanglangit, idjä akan mamisah andau dengan alem, tuntang mangatan. manantu wajah, andau, njelo.

15. Talo tä akan äka kalawa intu batanglangit, uka mamplawa petak. Palus djadi kalotä.

16. Hatalla mandjadian duä äka kalawa idjä hai; äka kalawa idjä pangkahai tä, uka marentah andau. tinai äka kalawa idjä korik tä, uka marentah alem; tuntang karä bintang.

17. Maka Hatalla mingkes äka

kalawa tā intu batanglangit, uka mamplawa petak;

18. Tuntang marentah andau dengan alem, tinai mamisah kalawa dengan kakaput. Maka Hatalla mitā talo tā uras bahalap.

19. Tā djari halemāi tuntang handjewu, andau āpat.

20. Tinai Hatalla hamauh: Has, karā danum akan mampalembut mampagas kutoh talo belom awang hagoet, tinai karā burong akan irawang ambo petak penda langit.

21. Maka Hatalla mandjadian karā ampin lauk awang hai, tuntang karā ampin talo belom awang hagoet, hagalagas hong danum, sama mimbit dasar ai, tinai karā ampin burong idja hapalapas, sambarana dasare. Maka Hatalla mitā talo tā uras bahalap.

22. Palus Hatalla mamberkat talo tā samandiai, koe: Manak keton, dahangdahanga, suang danum hong karā tasik; tinai karā burong akan dahangdahanga hundjun petak.

23. Tā djari halemāi tuntang handjewu, andau limā.

24. Tinai Hatalla hamauh: Petak palus akan mampalembut sambarana ampin talo belom, sama mirabit dasar ai, meto pambelom, talo awang mangkawang tuntang meto hutan, genep meto sama mimbit dasare. Palus djadi kalotā.

25. Hatalla mandjadian karā meton petak, sambarana dasare, tinai karā meto pambelom, hakabeken dasare, tuntang karā talo belom awang mangkawang hong petak, sama mimbit dasare. Maka Hatalla mitā talo tā uras bahalap.

26. Tinai Hatalla hamauh: Ita handak manampa olon hatamunan arep ita, tumon ampin ita, mangat

iā marentah karā lauk tasik, karā burong penda langit, tuntang karā meto, tinai hapus petak, tuntang karā talo belom, awang manjantar hong petak.

27. Palus Hatalla manampa olon hatamunan arepe, tumon Hatalla iā manampa olon; hatuā bawi āwen inampae.

28. Tuntang Hatalla mamberkat āwen duā tā, sambil hamauh dengae: Manak keton batilatilap, suang salepah petak, pamenda djetā intu keton, tinai rentah lauk tasik, burong penda langit, tuntang karā talo belom, awang hagoet hong petak.

29. Tinai Hatalla hamauh: Itā! aku djari manenga akan keton karā ampin ramon tana awang habawak, palembut salepah petak, tuntang bua karā batanghua awang habawak, uras djetā indu panginan keton. — (9, 3.)

30. Tapi akan karā meto hutan, tinai karā burong penda langit, tuntang akan karā talo belom awang hagoet hong petak, idja bara tahaseng, jaku djari manenga karā dawen talo tā indu panginae. Palus djadi kalotā.

31. Maka Hatalla manampajuh talo handiai, awang djari indjadiae; itā! talo tā uras bahalap haliai. Tā djari halemāi tuntang handjewu, andau djahawen. — (*Masm.*104.)

BAGI 2.

I. Andau sabat. II. Pirdus atawa kabon Eden. III. Olo bawi inampa Hatalla.

I. — 1. Tumon tā djari hapus tampan langit tuntang petak, tinai karā talo awang hundjue.

2. Kalotä andau udju Hatalla djari mahapus karä gawie, karä talo indjadiäe, tuntang iä malajan andau udju bara karä gawie, bara talo indjadiäe.

3. Palus Hatalla mamberkat andau udju, tuntang mamprasih djetä, basa andau tä iä malajan bara karä gawie, idjä djari indjapa ihapus Hatalla.

II.—4. Djetä saritan tamparan langit tuntang petak, katika djetä djari indjapa, metoh Jehowa, Hatalla, mandjadian petak tuntang langit,

5. Tinai karä ampin kaju hong petak, idjä djaton djari aton helo, tuntang karä ampin ramon petak, idjä djaton pudji lembut bihin; alo Jehowa, Hatalla, hindai djari mudjan hundjun petak, alo hindai djari aton olon, idjä nguan petak.

6. Maka ambon lembut bara petak, mambisa sakalepah petak.

7. Maka Jehowa Hatalla manampa idjä kakiwak petak mandjadi olon, palus mahimon tahaseng pambelom huang lowang uronge; tumon tä olon bara hambaruan idjä belom.

8. Tuntang Jehowa Hatalla djari mimbül pambulan intu Eden, hila timor; hetä iä mingkes olon, idjä djari inampae.

9. Tinai Jehowa Hatalla mampalembut bara petak karä ampin kaju, awang bahalap tampajahe, tuntang mangat indu kinan, tinai batang pambelom bentok pambulan, tuntang batang hapa mangasene kahalap dengan kapapa.

10. Tinai aton blua bara Eden batangdanum, tantai mambisa pambulan; djetä hambilang hetä mandjadi ipat kasampang.

11. Sampange idjä solake tä Pison

arae; djetä idjä murir hapus tanah Hawila, hetä kutoh bulan.

12. Bulan tanah tä bahalap hakiai; hetä kea aton bedolagh, tinai batu sardoniks.

13. Maka aran sampange idjä duä tä Gihon; djetä idjä murir hapus tanah Kus.

14. Tinai aran sampange idjä telo tä Hidekel, darin tumbang djetä palus akan hila timor, akan tanah Asur. Sampange idjä apat, djetä Prat.

15. Maka Jehowa Hatalla manduan olon, mingkes iä huang pambulan Eden, nakara iä nguan, manonggo tä.

16. Tuntang Jehowa Hatalla mametäh olon, koae: Tau bewai ikau kuman karä bua hong pambulan toh. — (3, 1.)

17. Tapi bara batang idjä hapa mangasene kahalap dengan kapapa äla ikau kumae, krana andaum kumae, toto ikau palus bagin matäi.

III.—18. Maka koan Jehowa Hatalla: Djaton bahalap kea olon kabuate kalotä; jaku handuk manampa kolae, idjä tau mandohop iä, idjä tandipahe.

19. Krana limbah Jehowa Hatalla djari mandjadian barä petak karä ampin meton petak, tuntang karä ampin burong penda langit, maka iä magah djetä akan Adam, mangat Adam mangarangka augh manampa arae; tumon Adam manggarä karä talo belom, djetä palus indu arae.

20. Tumon tä Adam manggarä karä meto pambelom, tinai karä burong penda langit, tuntang karä meto hutan, tapi idjä indu kolan olon iä djaton sondaue, idjä tau mandohop iä, idjä tau indu tandipahe.

21. Tā Jehowa Hatalla mandurut tiroh tudjah akan Adam, palus iā batiroh. Tā iā manduan tolang braware idjä kabisak, palus mamaleng awae tā hapan isi.

22. Maka Jehowa Hatalla manampa tolang brawar tā, idjä djari induae bara Adam, mandjadi olo bawi, palus magah iā akan Adam.

23. Tā koan Adam: Iā toh toto tolang isi ajungku! buah iā inggarä bagin olo hatuä, basa iä djari induan bara olo hatuä.

24. Tagal tā olo hatuä karäh malihi indu bapae, palus hindjä deng-an sawae; äwen duä tā akan mandjadi isi idjä. — (*Matt. 19, 5.*)

25. Maka äwen duä tā, Adam tuntang sawae, halowai; äwen dja-ton tawan mahamen.

BAGI 3.

- I. Olo lawo huang dosa, inamput setan. II. Hatalla mariksa olon; hukum Hatalla, tuntang djandjie idjä solake. III. Olon inganan bara pambulan Eden.

I. — 1. Maka handipä paham bakalilit bara karä meto hong petak, awang djari inampa Jehowa Hatalla. Maka koae dengan olo bawi: Toto kea, Hatalla djari hamaub: äla keton kuman karä bua hong pambulan toh? — (2, 16.)

2. Tā koan olo bawi dengan handipä: Tau bewäi ikäi kuman bua bara karä batange hong pambulan toh.

3. Tapi tahu bua bara batange idjä tā, idjä bentok pambulan, Hatalla djari hamaub: äla keton kuman djetä, manindjeke mahin äla kea, belä keton matii.

4. Tā koan handipä dengan olo bawi: Kwäka keton matäi!

5. Tapi Hatalla katawan, andau keton kuman djetä, matan keton palus inarang, balalu keton karäh sama kilau Hatalla, haiak kasene kahalap dengan kapapa.

6. Maka olo bawi mitä batang tā mangat indu kinan, tuntang djetä äka kakilak matä, tinai äka kahaüs belai, basa djetä mamintar olon. Tā iä manduan buae balalu kumae, tuntang iä manenga akan banae kea, idjä dengae, palus iä kea kumae.

7. Tā matan äwen duä tā inarang, palus iä katawan arepe halowai; balalu iä manusok manambing dawen pisang indu salimpute.

II. — 8. Maka äwen tā mahining augh Jehowa Hatalla, manandjong huang pambulan, amon andau djari halemäi. Tā Adam äwen duä hasawä manjahokan arepe bara baun Jehowa Hatalla marak karä kaju hong pambulan.

9. Maka Jehowa Hatalla mam-bawa Adam, sambil hamaub dengae: Kwe ikau?

10. Koae: Aku djari mahining aughm huang pambulan, palus aku mikäh, krana aku halowai; tagal tā aku djari manjahokan arepku.

11. Maka koan Hatalla: Äwe djari masuman akam, ikau halowai? Djari ikau kuman bua bara batang tā, idjä ingahanaku ikau, koangku: äla ikau kumae?

12. Tā koan Adam: Olo bawi tā, idjä tangan aim akangku, iä tā djari manenga akangku bua bara batang tā, djadi aku kumae.

13. Maka Jehowa Hatalla hamaub dengan olo bawi: Buhen gawim kalotä? Koan olo bawi: Handipä tā djari manipu aku, sampai aku djari kumae.

14. Tā koan Jehowa Hatalla mawi

handipä: Basa ikau djari kalotä gawim, tarasapa ikau bara karä meto pambelom tuntang karä meto hutan. Hapan knaim ikau akan manjarantar, tinai petak indu kinam, katahim belom.

15. Maka aku handak manjoho ikau hasingi dengan olo bawi toh, tinai panakam dengan panakae; iä tä karäh mamparamok takolokm, tapi ikau karäh manotok takire.

16. Tinai dengan olo bawi iä hamauh: Jaku handak mamaham kapähäm kahum ikau batihi; dengan kapähä ikau akan luas; banam äka kakenangm, tuntang iä akan marentah ikau.

17. Tinai dengan Adam iä hamauh: Basa ikau djari manumon augh sawam, tuntang djari kuman bua bara batang tä, idjä djari ingahanaku ikau, koangku: äla ikau kumae: maka tarasapa petak tagal ikau, tuntang kapähäm ikau akan mambelom arepm bara petak tä katahim belom.

18. Duhi tuntang oru harajak karäh impalembut petak akam, tinai ramon tana indu kinam.

19. Dengan bäbes baum ikan akan kuman barim, sampai ikau mandjadi petak haluli; krana bara tä ikau djari induan. Krana ikau puna kawo, djari kawo kea ikau tinai.

20. Maka Adam manggarä sawae Hawa, (*idjä belom*.) basa iä indu olo handiai, idjä belom.

III. — 21. Maka Jehowa Hatalla manampa akan Adam tuntang akan sawae badju upak meto, palus mangkepan tä intu äwen.

22. Tä koan Jehowa Hatalla: Itä! olon djari kilau idjä biti ita, iä kasene kahalap kapapa. Maka toh, äla iä akan manusang lengäe, manduan bua bara batang pambelom

kea, palus kumae, tuntang belom katatahi!

23. Tagal tä Jehowa Hatalla manjoho äwen duä tä blua bara pambulan Eden, nakara iä malan petak, idjä bara tä iä djari induan.

24. Balalu iä maharak äwen tä blua, palus mingkes hila timor pambulan Eden Kerubim, tuntang padang idjä ngilangilat, kakitakitau, uka manonggo djalan akan batang pambelom.

BAGI 4.

- I. Anak Adam, Kain äwen duä Habel.
II. Panakan Kain. III. Set, anak Adam.

I.—1. Maka Adam marantep sawae Hawa, tä iä batihi, tuntang manak Kain, (*dina*), sambil hamauh: Aku djari mandino olo hatuä, Jehowa tä.

2. Limbah tä iä manak tinai Habel, andie. Maka Habel mandjadi sakatik meto, tapi Kain olo pamalan.

3. Djadi, limbah tahi njelo, Kain maluput parapahe akan Jehowa hapan bua tana.

4. Tinai Habel kea mimbis anak tabiri idjä solake inakan indue, idjä baseput. Maka Jehowa manangkilik Habel tuntang parapahe. — (*Ibran. 11, 4.*)

5. Tapi Kain tuntang parapahe iä djaton manangkilike. Tä Kain paham sangit, hobah gagaritat ampin baue.

6. Maka koan Jehowa dengau Kain: Buhén ikau sangit, buhé ampin baum gagaritat?

7. Amon ikau bahalap, pudji ikau dia ingilak? Tapi amon ikau djaton bahalap, tä dosa mimpä intu

bauntonggang. Toto kahaue mawi ikau, tapi ikau akan marentah mahenjek djeta.

8. Maka Kain hakotak dengan andie Habel. Djadi, kahum äwen duä tä hong tana, Kain mantakan andie Habel, manatal mampatäi ia.

9. Maka Jehowa hamauh dengan Kain: Kwe andim Habel? Koae: Prea aku tawae; aton aku akan manjang paharingku?

10. Tapi ia hamauh: Neraï ikau djari mawi? Auh dahan andim mangkariak barapetakngarangiaku.

11. Maka toh, tarasapa ikau hundjun petak; idjä harakang nja-mae manjambut dahan andim bara lengam.

12. Amon ikau malän, maka tana-m djaton akan mandjari akam; kumbakumbang tuntang daridaria ikau hong petak.

13. Maka koan Kain dengan Jehowa: Dosangku tangkalau hai, benga djaton tarasampun hindai.

14. Itäm, andan toh ikau djari maharak aku bara tanah toh, palus jaku akan manjahokan arepku bara baum, tuntang jaku akan kumbakumbang, daridaria hong petak; toh maku brangai olo idjä sondau aku, karäh mampatäi aku.

15. Tapi Jehowa hamauh dengae: Dia; malainkan äwe idjä mampatäi Kain, djeta karäh imalah lipet udju intu olo tä. Tuntang Jehowa mangatan Kain, uka olo idjä hasondau dengae äla mampatäi ia.

16. Maka Kain hadari bara baun Jehowa, palus melai hong tanah Nod, hila timor Eden.

II.—17. Maka Kain marantep sawae; ia tä batihi tuntang manak Hanogh. Tä ia manampa lewu, tuntang manggarä djeta Hanogh, tumon aran anake idjä hatuä.

18. Maka Hanogh manak Irad, tinai Irad manak Meghujael, Meghujael manak Metusael, Metusael manak Lamegh.

19. Maka Lamegh masawä duä, idjä Ada arae, idjä Silla.

20. Ada tä manak Jabal; ia tä tato baris olo, idjä melai huang tingkap benang, manggau meto.

21. Aran andie Jubal; ia tä tato baris olo pamusik biola dengan suling.

22. Maka Silla kea manak, ia tä Tubalkain, tukang tambaga sanaman. Betau Tubalkain tä Naema arae.

23. Maka koan Lamegh dengan sawae äwen duä tä: Ada tuntang Silla, hining atghku; keton, sawan Lamegh, senäh kotakku. Toto aku djari mampatäi olo bakas mamalah himangku, tinai olo tabela mamalah kakembangku.

24. Kain karäh imalah lipet udju intu olo, tapi Lamegh hangkudju udju pulu.

III.—25. Maka Adam marantep sawae tinai, tä ia manak hatuä, tuntang manggarä ia Set; (*pang-ganti*). Krana koae: Hatalla djari manenga akangku anak beken, gantän Habel, basa Kain djari mampatäi ia.

26. Maka Set kea manak hatuä, tuntang manggarä ia Enos. Katika tä olo manampara sombajang, masanan aran Jehowa.

BAGI 5.

Horee utus olo idjä solake, bara Adam sampai Noegh, sepuli tilap.

1. Djeto surat horee panakan Adam. Katika Hatalla manampa

olon, maka iä marimpae tumon ampın Hatalla.

2. Hatuä bawi äwen tä inimpae; palus iä mamberkat olo tä tuntutang manggarä iä Adam (*olo bdra petak*.) katika iä manampae.

3. Maka umur Adam djari saratus telo pulu njelo, kalawoe manak hatuä, idjä tumon ampın ai, sama dasare, tuntutang manggarä iä Set. — (*Masm. 51, 7*.)

4. Tinai umur Adam, limbah iä djari manak Set, aton hindai hanja ratus njelo, tuntutang iä mandahang manak hatuä bawi.

5. Djadi katahin umur Adam djalatien ratusi telo pulu njelo; tä iä matäi.

6. Maka umur Set djari saratus limä njelo, kalawoe manak Enos.

7. Tinai umur Set, limbah iä djari manak Enos, aton hindai hanja ratus udju njelo, tuntutang iä mandahang manak hatuä bawi.

8. Djadi katahin umur Set djalatien ratus duäwalas njelo; tä iä matäi.

9. Maka umur Enos djari djalatien pulu njelo, kalawoe manak Kenan.

10. Tinai umur Enos, limbah iä djari manak Kenan, aton hindai hanja ratus limäwalas njelo, tuntutang iä mandahang manak hatuä bawi.

11. Djadi katahin umur Enos djalatien ratuä limä njelo; tä iä matäi.

12. Maka umur Kenan djari udju pulu njelo, kalawoe manak Mahalalel.

13. Tinai umur Kenan, limbah iä djari manak Mahalalel, aton hindai hanja ratus äpat pulu njelo, tuntutang iä mandahang manak hatuä bawi.

14. Djadi katahin umur Kenan djalatien ratus sapulu njelo; tä iä matäi.

15. Maka umur Mahalalel djari djahawen pulu limä njelo, kalawoe manak Jered.

16. Tinai umur Mahalalel, limbah iä djari manak Jered, aton hindai hanja ratus telo pulu njelo, tuntutang iä mandahang manak hatuä bawi.

17. Djadi katahin umur Mahalalel hanja ratus djalatien pulu limä njelo; tä iä matäi.

18. Maka umur Jered djari saratus djahawen pulu duä njelo, kalawoe manak Henogh.

19. Tinai umur Jered, limbah iä djari manak Henogh, aton hindai hanja ratus njelo, tuntutang iä mandahang manak hatuä bawi.

20. Djadi katahin umur Jered djalatien ratus djahawen pulu duä njelo; tä iä matäi.

21. Maka umur Henogh djari djahawen pulu limä njelo, kalawoe manak Metusalagh.

22. Tinai limbah iä djari manak Metusalagh, maka Henogh belom magon rantep Hatalla telo ratus njelo, tuntutang iä mandahang manak hatuä bawi.

23. Djadi katahin umur Henogh telo ratus djahawen pulu limä njelo.

24. Maka basa iä belom rantep Hatalla, iä djaton gitan hindai, krana Hatalla manduan iä.

25. Maka umur Metusalagh djari saratus hanja pulu udju njelo, kalawoe manak Lamegh.

26. Tinai umur Metusalagh, limbah iä djari manak Lamegh, aton hindai udju ratus hanja pulu duä njelo, tuntutang iä mandahang manak hatuä bawi.

27. Djadi katahin umur Metusalah djalatien ratus djahawen pulu djalatien njelo; tā iā matāi.

28. Maka umur Lamegh djari saratus hanja pulu duā njelo, kalawoe manak hatuā.

29. Tuntang iā manggarā arae Noagh, (*pampangat*), koae: Iā toh karāh mampangat ita tagal karā gawin ita, tuntang tagal karā kahāka lengān ita, tagal petak, idjā djari injapa Jehowa.

30. Tinai umur Lamegh, limbah iā djari manak Noagh, aton hindai limā ratus djalatien pulu limā njelo, tuntang iā mandahang manak hatuā bawi.

31. Djadi katahin umur Lamegh udju ratus udju pulu udju njelo; tā iā matāi.

32. Maka umur Noagh djari limā ratus njelo; Noagh tā manak Sem, Kam āwen telo Japet.

BAGI 6.

I. Kihāl olo dahandahanga; hukum Hatalla. II. Noagh iasi Hatalla, injohoe mamapan banana.

I.—1. Maka olo dahandahanga hong petak, tuntang manak anak bawi.

2. Tā anak hatuā basis olo ain Hatalla manampajah anak bawi baris olo kalunen, mitā iā bahalap ampie, balalu masawā āwēāwe idjā āka kakilake.

3. Tā koan Jehowa: Boghku djaton akan hakalawan dengan olon palus katatahi, krana olon djari isi bewāi; tapi jaku handak manenga endāh akāe hindai saratus duā pulu njelo.

4. Katika tā olo nepilim (*olo idjā*

paham pandjang) aton hong petak; tinai limbah bara tā kea, amon anak hatuā baris olo ain Hatalla masawā anak bawi baris olo kalunen, tuntang manak mandjaria; iā tā olo gagah tā, awang djaman horan, idjā basewut tā.

5. Maka Jehowa mitā kapapan olo tambaktambaka hong petak, karā kipen pikir atāi olo batunggal papa hantāhantā.

6. Tā Jehowa manjasal, basa iā djari manampa olon hundjun petak, tuntang iā pāhā atāie tagal tā.

7. Maka koan Jehowa: Olon idjā djari inampaku, jaku handak mampalomose tinai bara petak, olon, tuntang karā meto, tinai karā talo belom awang hagoet, tuntang karā burong penda langit; krana jaku manjasal, basa jaku djari manampa djetā.

II.—8. Tapi Noagh supa asi intu Jehowa.

9. Djetoh saritan Noagh. Noagh tā olo tetek tinduh intu pangerenge. Noagh belom rantep Hatalla.

10. Maka Noagh manak hatuā, telo biti: Sem, Kam, Japet.

11. Tapi petak tapakarok rusak intu baun Hatalla, tuntang petak djari kontep awi kianat, kararat olo.

12. Tā Hatalla manampajah petak; itā djetā tapakarok rusak; krana karā isi djari napakarok arepe sala djalae hundjun petak.

13. Maka Hatalla hamaui dengan Noagh: Kalepah karā talo belom handiai djari inukasku naharep baungku, krana petak djari kontep kihāl awi kianat olon; toh itām, aku handak marusak iā haiak petak.

14. Papan banana akam kajue jaku goper, awi karong huange.

dampul tä huange ruare hapan katiptä.

15. Tumon toh ikau akan mampae: kambo banama tä telo ratus hasa, kabukae limä pulu hasa, karanggonge telo pulu hasa.

16. Awi bambuakan banama tä idjä hasa intu galomate, tinai bauntonggang banama tanpa hila balikate, papan banama tä sason telo galomate.

17. Krana itäm, jaku manjoho danum soho maleteng petak, uka mampalomos karä isi idjä kapenda langit, idjä bara tahaseng pambe-lom huange; talo belom handiai, idjä hundjun petak, akan mahotus.

18. Tapi dengam aku handak mampendeng djandjinku; keton akan tamä banama, ikau tuntang sawam, tinai sawan anakm haiak dengam.

19. Tinai bara karä djalahan talo belom, bara karä ampin isi, ikau akan manjoho tamä banama manduä manduä, hatuäe bawie, mangat djetä imbelom haiak dengam.

20. Bara karä burong tumon karä djalahae, tinai bara karä meto tumon karä djalahae, tuntang bara karä talo belom awang hagoet hundjun petak tumon karä djalahae, manduä manduä bara genep djalahae akan manalih ikau, mangat djetä imbelom.

21. Duan kea karä ampin talo kinan, pumpong tä, mangat djetä indu panginam, tuntang indu panginan karä talo belom tä.

22. Maka Noagh malalus prentah tä; iä mawie tumon karä augh sohon Hatalla.

BAGI 7.

I. Noagh tamä banama. II. Danum soho maleteng petak, mampalomos tal belom handiai.

I.—1. Limbah tä koan Jehowa dengan Noagh: Has, tamä banama, ikau tuntang karä olo humam; krana ikau gitangku tetek huange baungku marak pangereng olo toh.

2. Bara karä meto brasih duan udju hatuäe, udju bawie; tapi bara karä meto pali duan manduä manduä, hatuäe bawie;

3. Tinai bara karä burong penda langit udju hatuäe, udju bawie, mangat indu paranduan salepah petak.

4. Krana limbah kudju hindai jaku handak mampalawo udjan akan petak kəpat pulu andau kəpat pulu alem haradjur; aku handak mampalomos bara petak talo handiai awang aton, awang djari indjadiangku.

5. Palus Noagh mawie tunon karä augh prentah Jehowa dengae.

6. Maka Noagh djari djahawen ratus njelo umure, metoh danum soho tä djakat petak.

7. Tä Noagh tamä banama haiak karä anake hatuä, tuntang sawae, tinai sawan anake, mahakan danum soho.

8. Bara karä meto brasih, tinai bara karä meto pali, tuntang bara karä burong, bara karä talo belom, awang hagoet hundjun petak,

9. Hakatolo hakatolo, hatuäe bawie, mananggoh Noagh tamä banama, tumon Hatalla djari mametäh Noagh.

II.—10. Djadi, limbah kudju tä danum soho djakat petak.

11. Intu katika Noagh djari djahawen ratus njelo umure, bulan

dua, andau udjuwalas bulan djetä, andau tä karä lowangdanum hong äka handalem paham tä iuap, tinai karä lawang langit iuap.

12. Tä udjan papak panggar lawo akan petak käpat pulu andau käpat pulu alem haradjur.

13. Maka andau tä kea Noagh tamä banama, haiak Sam, Kam äwen telo Japet, anak Noagh idjä hatuä tä, tinai sawan Noagh, tuntang sawan anake hatuä äwen telo.

14. Äwen tä, tuntang karä meto hariar tumon karä djalahae, tinai karä meto pambelom tumon karä djalahae, tuntang karä talo belom, idjä hagoet hundjun petak, tumon karä djalahae, karä burong tumon karä djalahae, karä ampin talo belom awang trawang, awang hapa-lapas.

15. Bara karä ampin talo, awang bara tahaseng pambelom, hakatolo hakatolo mananggoh Noagh tamä banama.

16. Karäkarä idjä mananggoh, hawie hatuäe bara karä ampin talo, tumon Hatalla djari manjohoe. Tä Jehowa matep lawang timbas likute.

17. Maka danum soho manjangit manjambong djakat petak käpat pulu andau; danum tä sasar mandahang, sambil manggatang banama bara hundjun petak, sampai djetä hanjut.

18. Tuntang danum soho tä manjambong paham dahangdahanga hong petak; kalotä banama hanjut hong danum.

19. Danum soho tä sasar manjambong paham haliai, gegä karä bukit gantong mahin leteng hapus penda langit.

20. Limäwalas hasa kandalem danum halau tantan bukit.

21. Tä karä isi matai, idjä hagoet hundjun petak, karä burong, karä

meto pambelom, karä meto bariar, karä talo belom idjä hagoet hundjun petak, tuntang olon handiai.

22. Talo handiai, idjä bara tahaseng pambelom huang uronge, idjä belom hong petak lampang, lepah matai buseng.

23. Kalotä talo handiai impalomos, awang aton hundjun sakalepah petak, karä olon tuntang karä meto, talo belom handiai awang hagoet, tinai karä burong penda langit, lepah lingis impalomos bara petak; tikas Noagh bewäi batisa, tuntang talo belom idjä dengae huang banama.

24. Maka danum soho marawng hundjun petak saratus kalimä pulu andau katahie.

BAGI 8.

I. Danum soho surut sampai nibau.

II. Noagh blues banama. Djanjia Hatalla akac.

I.—1. Maka Hatalla manahiu Noagh, tuntang karä talo belom, tinai karä meto, idjä dengae huang banama; palus Hatalla manjoho riwut manampur hundjun petak, tä danum soho surut.

2. Tinai karä lowangdanum hong äka handalem haliai tä, tuntang karä lawang langit iatep, tä udjan papak panggar tä, idjä lawo bara langit, terai tinai.

3. Djadi danum soho sasar munos bara petak akan hetähetä, danume haradjur surut, limbah saratus kalimä pulu andau tä.

4. Djadi hong bulan udju, andau udjuwalas bulan tä, banama kapiän hundjun bukit Ararat.

5. Maka danum soho djadjalan surut sampai bulan sapulu; intu

bulan sapulu tä, andau idjä, tantan bakit mamala.

6. Djadi, limbah kâpat pulu-andau Noagh muap bambuakan banama, idjä djari inampae,

7. Palus iä malapas burong kak, idjä kongan; djeta trawang lulang-luli, sampai danum djari lepah surut bara petak.

8. Limbah tä iä malapas burong dara, idjä kongan, mangat mitä kasarut danum bara petak.

9. Tapi burong dara tä djaton supa äkae tingkep, äka paie bahundjeng, palus djeta buli iä tinai, tamä banama. Krama danum magon maleteng hapus petak. Maka iä mandjuluk lengäe, manduae tamä banama.

10. Maka iä mentai hindai kudju, limbah tä iä malapas burong dara tä tinai bara banama.

11. Maka burong dara buli iä amon andau benteng halemäi; tä itä! dawaen kaju undus, idjä djari inotoke, aton hong totoke; awi tä Noagh katawan, danum djari surut bara petak.

12. Tä iä mentai hindai kudju, limbah tä iä malapas burong dara tä tinai; maka djeta palus djaton buli iä.

13. Djadi metoh njelon umur Noagh djahawen ratus idjä, bulan idjä, andau idjä, karä danum djari lepah surut bara petak. Tä Noagh mangepak galomat banama, tuntang iä mitä, petak djari lepah teah.

14. Maka bulan duä, andau duä pulu udju, petak djari lepah teah haliai.

II. — 15. Tä koan Hatalla deng-an Noagh:

16. Blua bara banama, ikau haia sawan, tuntang karä anakm, tinai sawan anakm.

17. Tuntang karä meto, karä am-pin iä idjä dengam; soho blua haia ikau, karä burong, karä meto pambelom, tuntang karä talo belom awang hagoet hundjun petak. Djeta akan magamagas hundjun petak, palus manak mandjaria, dahangdahanga hong petak.

18. Tä Noagh blua, tuntang karä anake hatut, tuntang sawae, tinai karä sawan anake haia iä.

19. Karä meto, karä talo njarantar, karä burong, talo belom handia idjä hagoet hundjun petak blua bara banama, karä karä djalahae.

20. Tä Noagh manampa mesbeh akan Jehowa, palus iä manduan bara karä djalahan meto brasih, tuntang bara karä burong brasih, djeta ilupute akan perapah idjä ing-ahu hundjun mesbeh tä.

21. Maka Jehowa manjingut ewaus idjä mangat tä, palus koan Jehowa hong atäie: Jaku djaton maku manjapa petak tinai tagal olon, krama karä pikir atäi olo puna papa bara tabela; jaku djaton maku nampatäi karä talo belom tinai, kilau gawingku toh.

22. Palus bara toh kea, katahinu petak aton, djaton akan malajan wajah malan getem, sadingen blaso, musim pandang musim udjan, handau hamalem.

BAGI 9.

I. Noagh imberkat Hatalla. II. Djundjin Hatalla akan Noagh. III. Gawin anak Noagh; Noagh manudjum masanana kadjarian anake; iä matäi.

I. — 1. Maka Hatallamamberkat Noagh tuntang karä anake, sambil hamauh dengan äwen: Manak

keton batilatilap, suang salepah petak.

2. Maka keton aka kikah karawan karä meton petak, karä bu-rong penda langit, karä talo belom awang hagoet hong petak; tuntang karä lauk tasik; sakarä talo tä djari injaraghku intu lengän keton.

3. Talo handiai awang hagoet, idjä belom, djeta uras indu kinan keton; sama kilau ramon tana talo handiai tä djari inengaku akan keton. — (1, 29.)

4. Tapi äla keton kuman isie tuntang hambaruae, iä tä tuntang dahae.

5. Krana toto, dahan keton, iä tä hambaruan keton jaku handak manuntute; intu karä meto mahin djeta handak inuntutku, tinai intu lengän olon kea, intu genep biti jaku handak manuntut hambaruan olo, basa olo puna hampahari samandiai.

6. Äwe äwe idjä manusuh dahan olo, dahae akan indu inusuh olo tinai; krana Hatalla djari manampa olon hatamunan arepe.

7. Toh manak keton, batilatilap, bawatowon hundjun petak, dahangdahanga hetä.

II. — 8. Tinai Hatalla hakotak dengan Noagh äwen hanak, koae:

9. Itä, jaku toh mampendeng djangjingku akan keton, palus panakan keton idjä rahian bara keton.

10. Tinai akan karä talo belom, idjä intu keton, dengan karä bu-rong, karä meto pambelom, karä meto hutan hong petak, idjä intu keton, akan talo handiai, idjä djari blua bara banama tä, gegä akan karä meton petak.

11. Maka jaku mampendeng djangjingku kalotoh akan keton: bara

toh palus dapit djaton akan indu lomos tinai karä isi awi danum soho, tinai danum soho djaton akan manjambong haluli, marusak petak. — (2 Petr. 3, 7.)

12. Maka Hatalla hamanh: Djetoh katan djangji, idjä djari impendengku akan keton, tuntang akan karä talo belom idjä intu keton, palus sampai katatahi:

13. Liungkudjari ingkesku huang baunandau, djeta indu katan djangjingku akan petak.

14. Amon aku magah baunandau mahalau petak, tä liungku karäh mamala huang baunandau.

15. Tä jaku handak mingat djangjingku, idjä inampaku akan keton, haiak akan karä talo belom karäkarä ampin isie; maka danum djaton akan manjambong tinai, sampai marusak karä isi.

16. Sana liu tä mamala huang baunandau, tä jaku handak manampajahe, mangat mingat djangji, idjä dähén palus katatahi helat Hatalla dengan karä talo belom, dengan karä ampin isi awang hong petak.

17. Maka koan Hatalla dengan Noagh: Djetoh katan djangji, idjä djari impendengku akan karä talo belom awang hong petak.

III. — 18. Maka karä anak Noagh, idjä blua bara banama tä, djeta Sem, Kam äwen telo Japet. Kam tä bapa Kanaan.

19. Äwen telo tä uras anak Noagh; panakan äwen tä djari mananjap salepah kalunen.

20. Maka Noagh mandjadi olo pamalan, iä mimbul pambulan anggor.

21. Tuntang iä mihop danum anggor; djadi iä babusau, palus menter halowai bentok pasahe.

22. Maka Kam, bapa Kanaan tä, mitä bapae halowai, balalu masanän tä akan paharie äwen düä, idjä ruar.

23. Tä Sem äwen düä Japet manduan tapih, manjalampai tä hundjun bahae, manggapi helo likute, palus manutup kahawän bapae; tapi baue djaton manaharep bapae, belä iä mitä kahawän bapae.

24. Maka Noagh ngalunen angate awie terai kabusaue tinai, tä iä katawan, kilen anake idjä busu djari mampahawen iä.

25. Maka iä hamauh: Tarasapa Kanaan, iä akan indu rewar karä rewar paharie!

26. Tinai koae: Horumat akan Jehowa, Hatallan Sem; maka Kanaan akan mandjadi reware.

27. Kälsh Hatalla mangapal Japet, tuntang iä akan melai intu karä pasah Sem; maka Kanaan akan mandjadi reware.

28. Maka umur Noagh, limbah danum soho tä, aton hindai telo ratus limä pulu njelo.

29. Tumon tä katahin umur Noagh djalatien ratus limä pulu njelo; tä iä matäi.

BAGI 10.

Horoe panakan anak Noagh; I. panakan Japet; II. panakan Kam; III. panakan Sem.

I. — 1. Djetoht karä panakan anak Noagh: Sem, Kam äwen telo Japet. Limbah danum soho äwen tä manak.

2. Anak Japet awang hatuä, iä tä: Gomer, Magog, Madai, Jawan, Tubal, Mesegh, Tiras.

3. Anak Gomer awang hatuä tä: Askenas, Ripat, Togarma.

4. Anak Jawan awang hatuä tä: Elisa, Tarsis, Kitim, Dodanim.

5. Bara äwen tä djari turonmanuron karä utus olo hong karä pulau, genep utuse sama mimbit basae tuntang arä hamputae.

II. — 6. Maka anak Kam awang hatuä, iä tä: Kus, Mitsraim, Put, Kanaan.

7. Anak Kus awang hatuä tä: Seba, Hawila, Sabta, Raema, Sabtegha. Anak Raema awang hatuä tä: Sgeba, Dedan.

8. Maka Kus manak Nimrod; iä tä idjä solake gagah, mandjadi kwasa hundjun petak.

9. Iä olo pamandop idjä abas intu baun Jehowa; awi tä lembut augh tanding olo: Kilau Nimrod, olo pamandop idjä abas intu baun Jehowa.

10. Maka tampanan karadjaan ajue iä tä Babel, Eregh, Akad, Kalne, djeta uras lewu hong tanah Sinear.

11. Bara tanah tä kea Asur djari lembut, palus djari mamangun Niwiwe, Rehobot, Ir tuntang Kalah;

12. Tinai Resen, idjä helat Niwiwe dengan Kalah; djeta lewu idjä hai tä.

13. Maka Mitsraim manak Luidim, Anamim, Lehabim, Naptuhim;

14. Tinai Patrusim, Kasluhim, djeta idjä tato olo Pilistim tuntang olo Kaporim.

15. Maka Kanaan manak Sidon, anake idjä bakas, tuntang Het;

16. Tinai Jebusi, Emori, Girgasi;

17. Hiwi, Arki, Sini;

18. Tinai Arwadi, Semari, Homati; maka rahian bara tä karä ungkup olo Kanani tä djari kasa-buran.

19. Maka tikas saram tanah olo Kanani tā bara Sidon palus akan Gerar tuntang Gasa, palus akan Sodom tuntang Gomora, Adama, Seboim, gegā palus Lasa.

20. Iā tā uras panakan Kam, tumon karā djalahae, tumon basae, huang karā tanahe, huang karā hamputae.

III. — 21. Maka akan Sem, kaka Japet tā kea, djari inakan anak hatuā; iā tā kea tato karā anak Heber.

22. Anak Sem awang hatuā, iā tā: Elam, Asur, Arpaksad, Lud, Aram.

23. Anak Aram awang hatuā tā: Us, Hul, Geter, Mas.

24. Maka Arpaksad manak Selah, tinai Selah manak Heber.

25. Maka akan Heber djari inakan anak hatuā duā bitī; idjā Pelegh arae, (*pambagi*), krana intu pahereng ai petak djari imbagi; maka aran paharie Joktan.

26. Joktan tā manak Almodad, Selep, Hasarmawet, Jarah;

27. Tinai Hadoram, Usal, Dikla;

28. Tinai Obal, Abimael, Sgeba;

29. Tinai Opir, Hawila, Jobal; äwen handiai tā uras anak Joktan.

30. Tanah äkae melai, bara Mesga palus Separ, bukit hatinggang tā, idjā hila timor.

31. Äwen tā uras panakan Sem, tumon karā djalahae, tumon basae, huang karā tanahe, tumon karā hamputae.

32. Djetā karti djalahan panakan Noagh, tumon karā horoe, huang karā hamputae; bara äwen tā djari turonmanuron karā utus olo, awang mananjap petak limbah danum soho.

BAGI 11.

I. Tjandi hong Babel; basan olo impakahut Hatalla. II. Horoe panakan Sem.

I. — 1. Maka olo handiai hapus kalunen hapan augh idjā, tuntang hindjā basae.

2. Djadi, amon olo tandatandar akan hila timor, tā olo sondaü äka rampar hong tanah Sinear, palus iā melai hetā.

3. Maka olo tā hakarangka sama arepe, koae: Has, ita manampa batu bata, mamapui tā buabuah. Petak bata tā indu hapae takirin batu, tinai katipai hapae mampaleket tā, takirin ketok.

4. Maka koan olo tā: Has, ita manampa lewu akan ita, tuntang tjandi, hunjoke tempä langit, mangat ita basewut, ajaajan äla ita kasaburan akan salepah petak. — (*Jak. 4, 6.*)

5. Tā Jehowa mohon, handak mitā lewu tuntang tjandi, idjā inampa olo kalunen.

6. Maka koan Jehowa: Itā, olo tā uras idjā kautus, iā handiai hapan basa idjā, tuntang djetoh tamparan karā gawie; toh olo tā djaton tarakahana malalus karā tirok atüie.

7. Has, ita mohon, ita mampakahut augh olo hetā, sampai genep bitī djaton harati augh kolae.

8. Awi tā Jehowa manaburan olon bara hetā akan salepah petak. Tā olo tā terai manampa lewu tā.

9. Tagal tā lewu tā inggarā Babel, (*kakahut*), krana hetā Jehowa mampakahut augh karā olo kalunen, tinai bara hetā Jehowa manaburan olon akan salepah petak.

II. — 10. Djetoh karā panakan Sem: Sem djari saratus njelo umure.

kalawoe manak Arpaksad, duä njelo limbah danum soho tä.

11. Tinai umur Sem, limbah ia djari manak Arpaksad, aton hindai limä ratus njelo, tuntang ia mandahang manak hatuä bawi.

12. Arpaksad djari telo pulu limä njelo umure, tä ia manak Selah.

13. Tinai umur Arpaksad, limbah ia djari manak Selah, aton hindai äpat ratus telo njelo, tuntang ia mandahang manak hatuä bawi.

14. Selah djari telo pulu njelo umure, tä ia manak Heber.

15. Tinai umur Selah, limbah ia djari manak Heber, aton hindai äpat ratus telo njelo, tuntang ia mandahang manak hatuä bawi.

16. Heber djari telo pulu äpat njelo umure, tä ia manak Pelegh.

17. Tinai umur Heber, limbah ia djari manak Pelegh, aton hindai äpat ratus telo pulu njelo, tuntang ia mandahang manak hatuä bawi.

18. Pelegh djari telo pulu njelo umure, tä ia manak Behu.

19. Tinai umur Pelegh, limbah ia djari manak Behu, aton hindai duä ratus djalatien njelo, tuntang ia mandahang manak hatuä bawi.

20. Behu djari telo pulu duä njelo, tä ia manak Serug.

21. Tinai umur Behu, limbah ia djari manak Serug, aton hindai duä ratus udju njelo, tuntang ia mandahang manak hatuä bawi.

22. Serug djari telo pulu njelo umure, tä ia manak Nahor.

23. Tinai umur Serug, limbah ia djari manak Nahor, aton hindai duä ratus njelo, tuntang ia mandahang manak hatuä bawi.

24. Nahor djari duä pulu djalatien njelo umure, tä ia manak Terah.

25. Tinai umur Nahor, limbah ia djari manak Terah, aton hindai sa-

ratus djalatienwalas njelo, tuntang ia mandahang manak hatuä bawi.

26. Maka Terah djari udju pulu njelo umure, tä ia manak Abram, Nahor äwen telo Haran.

27. Djetoh papakan Terah: Terah manak Abram, Nahor äwen telo Haran. Tinai Haran manak Lot.

28. Maka Haran matäi belo bara bapae Terah, huang tanah äkac inakan, huang Ur, tanah olo Kasdim.

29. Maka Abram tuntang Nahor masawä; aran sawan Abram Sarai, tinai aran sawan Nahor Milka, idjä anak Haran; Haran tä bapa Milka äwen duä Jiaka.

30. Sarai tä tamanang, ia djaton manak.

31. Maka Terah manduan anake Abram, tuntang äsoe Lot, anak Haran, tinai Sarai, manantue bawi, sawan anake Abram, balalu babungkat mimbit äwen tä bara Ur, tanah olo Kasdim, tantai manalih tanah Kanaan. Maka äwen tä manantarang Haran, tuntang manjandühan hetä.

32. Maka katahin umur Terah duä ratus limä njelo; tä Terah matäi intu Haran.

BAGI 12.

I. Hatalla manjoho Abram babungkat akan Kanaan; ia mamberkat ia hetä.
II. Awi lau Abram mindah akan tanah Misir.

I.—1. Maka Jehowa hamauh dengan Abram: Blua, lihi tanah. tuntang karä kolam, tinai human bapam, lius akan tanah, idjä karäh insanangku akam.

2. Maka aku handak manampa ikau mandjadi tato utus olo awang

karään karäe; jaku handak mamberkat ikau, sambil mampahai aram, tuntang manjoho ikau indu batang berkat.

3. Aku handak mamberkat idjä mamberkat ikau, aku handak manjapa idjä manjapa ikau; maka huang ikau karä utus olo kalunen karäh imberkat.

4. Tä Abram hagoet, tumon prentah Jehowa, tuntang Lot omba iä. Maka Abram djari udju pulu limä njelo umure, metoh iä malihi Haran.

5. Abram mimbit sawae Sarai, tinai Lot, anak paharie, tuntang karä ramoe awang djari iulihe, tinai karä olo ajue, awang djari dinon äwen tä hong Haran; palus äwen tä babungkat, tantai manalih tanah Kanaan; palus iä sampai tanah Kanaan.

6. Maka Abram mangumbang tanah tä, palus sampai lewu Sigghem, sampai pulau kaju elah, idjä More arae. Maka katika tä olo Kananaton melai hong tanah tä.

7. Maka Jehowa mamprahan arepe akan Abram, tuntang hamauh dengae: Akan panakam aku handak manenga tanah toh. Tä iä manampa hetä mesbeh akan Jehowa, idjä djari mamprahan arepe akae.

8. Tinai iä babungkat bara hetä, manintu bukit hatinggang idjä hila timor Betel, tuntang mampendeng tingkap benange helat Betel deng-an Ai, Betel hila barat, Ai hila timor; hetä iä manampa mesbeh akan Jehowa, tuntang sombajang, masanan aran Jehowa.

9. Limbah tä Abram tandar hetä-hetä, djaladjalan akan hila salatan.

II.—10. Krana tanah tä awi lau.

Tagal tä Abram lius manalih tanah Misir, handak namuäi hetä, basa lau paham hong tanah Kanaan.

11. Djadi, amon iä djaladjalan tokep, lawoh tamä Misir, maka koae dengansawae Sarai: Itäm, tawangku ikan olo bawi idjä bahalap ampin baum.

12. Toh karäh, amon olo Misir mitä ikau, toto äwen hamauh: tä sawae! Tä äwen karäh mampatäi aku, mabelom ikau.

13. Käläh sewut arepm betauku, mangat jaku bontong tagal ikau, tuntang hambaruangku belom awim.

14. Djadi, sana Abram tamä Misir, olo Misir mitä olo bawi tä, iä paham bahalap ampie.

15. Tinai karä mantir Parao kea mitä iä, palus manara iä intu baun Parao; balalu olo bawi tä induan akan dalam Parao.

16. Tuntang iä tau basarae deng-an Abram tagal olo bawi tä, sampai Abram mandino arä tabiri, sapi, kalidai hatuäe, rewar hatuä bawi; kalidai bawie tuntang onta.

17. Maka Jehowa paham mangapähä Parao, tuntang olo humae, tagal Sarai, sawan Abram.

18. Tä Parao mangahau Abram, sambil hamauh: Kilew gawim kalotä dengangu? buhen ikau djaton djari masanan akangu iä tä sawam?

19. Buhen koam: iä betauku: — sampai aku handak manduan iä akan sawangu? Maka toh, itäm, toh sawam, duan iä, lius.

20. Tuntang Parao manjoho olo ajue tagal iä, uka magah mindah iä, tuntang sawac, tuntang talo handiai awang ai.

BAGI 13.

I. Abram buli Kanaan; iä hambalang dengan Lot. II. Hatalla manontong djandjie dengan Abram.

I.—1. Tumon tä Abram buli bara Misir akan hila salatan Kanaan, iä, sawae, tuntang talo handiai awang ai; tinai Lot kea mampahaik iä.

2. Maka Abram paham kata-taue, mingkes kutoh meto, salaka bulan.

3. Maka iä tandatandar bara hila salatan sampai Betel, sampai äkae djari mampendeng tingkape bihin, helat Betel dengan Ai;

4. Mimes äka mesbeh, idjä djari inampae hetä bihin. Tuntang Abram sombajang hetä, masanan aram Jehowa.

5. Maka ain Lot kea, idjä mampahaik Abram, arä tabiri, sapi tuntang tingkap benang.

6. Djadi, tanah djaton tau äka äwen tä hindjä, krana karä kawan metoe pahalau arä, sampai iä djaton tau melai hindjä.

7. Tinai sakatik meton Abram haklahi dengan sakatik meton Lot. Aton kea katika tä olo Kanani dengan olo Peresi melai hong tanah tä.

8. Maka koan Abram dengan Lot: Äla ita hanjaing sama arep ita, äla kea anak olohku dengan anak olohm, krana ita toh idjä kalambutan.

9. Djaton salepah tanah tä intu baum? käläh ita hambalang; amon ikau mintih tanah hila sambil, jaku handak mindah akan hila gantau, tinai amon ikau mintih tanah hila gantau, jaku handak mindah akan hila sambil.

10. Tä Lot mariaran matae, mitä salepah tanah saran Jordan, djetà bisabisa awi batangdanum. Krana helo bara Jehowa djari marusak Sodom tuntang Gomora, hapus tanah tä palus sampai Soar kilau pambulan Jehowa, kilau tanah Misir.

11. Tumon tä Lot mintih tanah hapus saran Jordan, palus Lot babungkat akan hila timor, djadi äwen duä tä hambalang.

12. Abram melai hong tanah Kanaan, Lot melai intu karä lewu tanah rampar saran Jordan, iä mampendeng tingkape tatandar sampai Sodom.

13. Maka olo Sodom tä papa; olo tä paham badosa intu Jehowa.

II.—14. Maka koan Jehowa dengan Abram, limbah Lot djari hambalang dengae: Toh riaran matam, tampajah karä äkam toh akan utara, salatan, timor tuntang barat.

15. Krana salepah tanah idjä gitam aku handak manengae äkam, tuntang akan panakam palus sampai katatahi.

16. Aku handak mangapal panakam kilau baras hong petak. Amou olo tau misä baras hong petak, tä maka panakam taraisä kea.

17. Mendeng, kumbang tanah toh kamboe kalombahe, krana aku handak manenga tä äkam.

18. Maka Abram mandjawut tingkape, hagoet, tuntang iä sampai palus melai intu pulau batang elah, idjä ain Mamre, idjä darah Hebron; hetä iä balalu manampa mesbeh akan Jehowa.

BAGI 14.

- I. Apat radja masang Sodom; olo Sodom katabanan; Lot tamput kea.
 II. Abram mawat, maliwus awen tä.

I. — 1. Djadi, katika tä Amrapel radja Sinear, Ariogh radja Elsasar, Kedarlaomer radja Elam, tuntang Tideal radjan olo kapor,

2. Masang Bera radja Sodom, Birsar radja Gomora. Sinab radja Adama, Semeber radja Seboim, tuntang radjan lewu Bela, djeta lewu Soar.

3. Awen samandiai tä hakampeling hong padang Sidim, idja katonoh danau ujah.

4. Duawalas njelo awen tä djari mamenda Kedarlaomer, tapi njelo telowalas awen malekak arepe bara ia.

5. Djadi, njelo apatwalas Kedarlaomer, tuntang karä radja idja mandohop ia, maranggar, palus mamukul olo Repaim intu Asterotkarnaim, tinai olo Susim intu Ham, tinai olo Emim intu Sawekiriataim,

6. Tinai olo Hori intu Seir, bukit ajue, palus sampai Paran, idja hadarah dengan padang tunis benjem tä.

7. Limbah tä awen tä haluli tinai, palus sampai Enmispat, ia tä Kades, palus mamukul hapus tanah olo Amalek, tinai olo Emori, idja melai hong Hasesontamar.

8. Tä radja Sodom tuntang radja Gomora, tinai radja Adama, radja Seboim tuntang radja Bela, djeta Soar, hagoet manambang awen, palus mamadju oloe mangalahi hong padang Sidim;

9. Mangalahi Kedarlaomer, radja Elam, Tidael, radjan olo kapor, Amrapel, radja Sinear, tuntang Ariogh,

radja Elsasar, apat radja malawan lima radja.

10. Maka hong padang Sidim aton kutoh tambowong napta; djadi radja Sodom dengan radja Gomora hadari, palus lawo intu tambowong idja hetä, tinai karä olo awang batisa hadari akan hundjun karä bukit.

11. Tä asang tä marampas karä ramon olo Sodom dengan Gomora, tuntang karä talo kinan, palus buli.

12. Tinai olo tä manawan Lot kea, anak paharin Abram, tuntang marampas karä ramoe, balalu buli; krana ia melai hong Sodom.

II. — 13. Tä idja biti baris awen idja hadari dumah, mimbrit brita akan Abram, olo Ibrani, idja melai saran pulatu batang elah, awang ain Mamre, olo Emori, paharin Eskol awen dua Aner; awen tä pakat dengan Abram.

14. Sana Abram mahining akäe katabanan, maka ia manenga ganggaman akan karä reware, awang sanggam klahi, uras djeta djari inakan huang humae, telo ratus hanjawalas biti karäe, balalu ia manggoang asang tä sampai Dan.

15. Hetä ia mamadju karä reware, mampi asang tä hamalem, mamukul ia balalu manggoang ia sampai Hobä, idja hila sambil Damaskus;

16. Tuntang manduan karä ramo, awang djari irampas olo tä; tinai akäe Lot imbite buli kea, tuntang karä ramoe, tinai karä olo bawi tuntang olo arä handiai.

17. Amon ia buli limbah mamukul Kedarlaomer tuntang karä radja idja dengae, tä maka radja Sodom hagoet manambang ia sampai padang Sawe, idja bagari padang radja.

18. Maka Melghisedek, radja Salem, mimbit tepong dengan anggor; iä imam pangkahai Hatalla. — (*Masm.* 110, 4. *Ibran.* 7, 1.)

19. Iä mamberkat Abram, koae: Imberkat ikau, o Abram, intu pangkahai Hatalla, Tempon langit tuntang petak.

20. Imberkat Hatalla idjä pangkahai, idjä djari mandjuluk asangm intu lengäm. Maka Abram manenga akae karä ramoe, midjä dalam sapulu.

21. Maka koan, radja Sodom dengan Abram: Karä oloa tenga akangku, tapi karä ramo duan akam.

22. Tapi koan Abram tomhah augh radja Sodom: Jaku djari manggatang lengängku, sumpah intu Jehowa, Hatalla idjä pangkahai, Tempon langit tuntang petak;

23. Aku djaton maku manduan talo enen bara karä ramom, rapak pisi pidjang pilus mahin dia, uka äla ikau hamauh: aku toh djari manatau Abram.

24. Baja talo awang djari kinan olo tabela toh; tinai bagin Aner, Eskol tuntang Mamre, idjä djari omba mandohop aku, soho äwen tä manduan bagie.

BAGI 15.

I. Kasperhajan Abram ingarasan Hatalla. II. Hatalla mandähen djandjie dengan Abram.

I. — 1. Limbah tä augh Hatallasampai Abram huang panggitae, koae: Äla mikäh, Abram, aku toh talawangm, upahm idjä paham ka-haie.

2. Tä koan Abram, Joh Tuhan, Jehowa, akan eni tengam akangku, krana jaku unggounggol kabuatku bewai, djaton manak, baja mandur humangku Elieser toh, olo Damascus.

3. Tinai koan Abram: Itäm, akangku ikau djatou djari manenga anak, toh itäm, anak rewarku akan manjores aku.

4. Maka augh Hatalla sampai iä, koae: Iä tä djaton akan manjores ikau, tapi idjä lembut bara bentengm, iä karäh manjoses ikau.

5. Tä iä magah iä akan ruar, sambil hamauh: Tanggera langit, iä karä bintang; tau ikau misäe? Tinai koae dengae: Kakai karä panakam dapit.

6. Maka iä pertjaja augh Jehowa, djeta itong Jehowa akae indu kateteke. — (*Rom.* 4, 3.)

II. — 7. Tinai koae dengae: Jaku toh Jehowa, idjä djari mimbit ikan blua bara Ur hong tanah Kasdim, mangat manenga tanah toh indu joresam.

8. Maka koae: O Tuhan, Jehowa, kilen maka aku toto tau katawan, aku akan manduan tä indu joresangku?

9. Koae dengae: Duan akangku idjä kongan sapi bawie, idjä telo njelo umure, tinai kambing bawie idjä kongan, idjä telo njelo kea umure, tinai idjä kongan kambing hatuäe, idjä telo njelo kea umure, tinai idjä kongan burung kuku, tuntang anak burung dara idjä kea.

10. Maka iä mimbit akae karä talo tä, manjila tä sila haruä, tuntang mingkes genep tisinge hatandipah; tapi burung tä iä djaton manjilae.

11. Maka burung bariar mohon,

mantakan hantue tä, tapi Abram maharak djeta.

12. Djadi, haiak matanandau lius belep, tiroh tudjah hadurut akan Abram; tä itä! pampikäh tuntang kakaput paham majangkulep iä.

13. Tä koan Tuhan dengan Abram: Buah ikau katawan, panakam karäh namuäi hong tanah olo beken, tuntang manempo olo tanah tä; olo tä karäh mahenjek iä äpat ratus njelo katahie.

14. Tapi aku handak mahukum utus olo tä, idjä äka äwen manempo; limbah tä panakam karäh hagoet bara hetä tuntang paham katataue.

15. Maka ikau karäh buli tato liangm dengan selamat; amon ikau paham kabakasm ikau karäh ingubur.

16. Maka girir idjä äpat karäh buli tanah toh tinai, krana kadarhakan olo Amori hindai djari ombet ukure katontoh.

17. Maka amon matanandau djari belep, tuntang talo djari kaput, itä! tannur idjä hasehasep, tuntang sewan idjä manjala mahoro helat tising meto tä.

18. Intu andau tä Hatalla maharat mandähen djandjie dengan Abram, koae: Akan panakam aku djari manenga tanah toh, bara batangdanum Misir, palus sampai batangdanum idjä hai tä, batangdanum Prat.

19. Tanah olo Keni, olo Kenisi, olo Kadmori,

20. Olo Het, olo Peresi, olo Repaim,

21. Olo Amori, olo Kanani, olo Girgasi, olo Jebusi.

BAGI 16.

Hagar, rewar bawi ain Sarai, manak Ismael akan Abram.

1. Maka Sarai, sawan Abram, djaton manak akae; tapi aton reware bawi, olo Misir, idjä Hagar arae.

2. Tä koan Sarai dengan Abram: Itäm, Jehowa djari matep parnakangku, aku djaton tau manak: käläh hindjä rewarku idjä bawi tä; ajaajau iä manak akangku. Maka Abram manumon augh Sarai.

3. Tä Sarai, sawan Abram, manduan Hagar, olo Misir, reware idjä bawi, limbah Abram djari melai hong tanah Kanaan sapulu njelo, palus manenga iä akan banae, indu gundike.

4. Maka iä hindjä Hagar, tä iä batihi. Djadi amon iä mangkemä arepe batihi, tempoe idjä bawi batawah intu matae.

5. Tä koan Sarai dengan Abram: Tawah olo mawi aku käläh lawo akam! aku djari manenga rewarku intu sapangkum, toh basa iä mangkemä arepe batihi, maka aku batawah intu matae; käläh Jehowa mamutus akan koä.

6. Maka koan Abram dengan Sarai; Itäm, rewarm tä magon penda lengäm; käläh ikau mawi iä tumon kahandakm. Djadi, Sarai handak mamparandah iä; tä iä babuhau.

7. Maka Malaikat Jehowa son-dau iä tokep lowangdanum hong padang tunis benjem, tokep lowang danum tä, idjä intu djalan akan Sur.

8. Maka koae: Hagar, rewar Sarai, bara kwe panumahm, akan kwe tintum? Koae: Jaku babuhau bara baun tempongku Sarai.

9. Tā koan Malaikat Jehowa dengae: Buli tempom tinai, pārandah arepm mamenda lengäe.

10. Tinai koan Malaikat Jehowa dengae: Aku handak mangapal panakam, sampai djetä djaton taraisä hindai awi karäe.

11. Tinai koan Malaikat Jehowa dengae: Itäm, ikau toh batihi, ikau karäh manak hatuä, sewut arae Ismael, (*Hatalla mahining*.) basa Jehowa djari mahining kadjakäm.

12. Iä karäh mandjadi olo, idjä kilau kalidai hutan dasare; lengäe karäh malawan olo handiai, tinai lengän olo handiai karäh malawan iä; tuntang iä karäh magon melai intu baun karä paharie.

13. Maka iä manjewut aran Jehowa, idjä hakotak dengae: Ikau toto Hatalla idjä Panjengok. Krana koe: Djaton aku djari mitä hetoh iä, idjä manjengok aku?

14. Tagal tä, lowangdanum tä inggarä olo: lowang ain Idjä Belom, Idjä Manjengok; djetä helat Kades dengan Bered.

15. Maka Hagar manak hatuä akan Abram; tä Abram manggarä anake, idjä inakan Hagar akae, Ismael.

16. Abram hanja pulu djahawen njelo umure, metoh Hagar manak Ismael akae.

BAGI 17.

I. Hatalla maharat mandähen djangjie dengan Abram; iä mindah arae mandjadi Abraham. II. Iä manjoho Abraham hasunat, indu katan djangjie. III. Hatalla mindah aran Sarai mandjadi Sarah, sambil mandjangji, iä karäh manak hatuä akan Abraham. IV. Abraham injunat, tuntang karä olo ajue.

I. - 1. Metoh Abram djalatien

pulu djalatien njelo umure, Jehowa mamprahan arepe akan Abram. sambil hamauh dengae: Jaku toh Hatalla idjä djaton tikas kwasangku, tandjong ikau intu baungku, tetetetek ikau.

2. Maka aku handak mampendeng djangjingku akam, tuntang aku handak mangapal ikau paha-paham.

3. Tā Abram makingkep baue sampai petak; tinai Hatalla hakotak dengae, koe:

4. Jaku, itäm, djangjingku aton akam, ikau karäh indu tato arä utus olo.

5. Toh aram djaton Abram hindai, (*tato hai*.) tapi Abraham (*tato arä utus*) aram toh, krana aku djari manampa ikau mandjadi tato arä utus olo.

6. Aku handak mangapal ikau paham halini, arä utus olo handak impalembutku bara ikau, tinai arä radja kea akan turonmanuron bara ikau.

7. Aku handak mampendeng djangjingku akam, tuntang akan panakam rahian bara ikau, huang karä hamputae, indu djangji palus katatahi; aku toh indu Hatallam tuntang akan panakam rahian bara ikau.

8. Akam, tinai akan panakam rahian bara ikau, aku handak manenga tanah, idjä äkam namuki, salepah tanah Kanaan, indu bagin keton palus katatahi; tuntang aku handak akan Hatallae.

II. — 9. Tinai koan Hatalla deng-an Abraham: Ikau toh akan mahaga djangjingku, ikau tuntang panakam rahian bara ikau huang karä hamputae.

10. Maka djetoh djangjingku: keton, tuntang panakan keton

rahian bara keton, akan mahaga tä indu katae akangku, iä tä: sakarä keton idjä hatuä indu injunat.

11. Keton akan manjunat isi kulop, djeta akan katan djandjingku dengan keton.

12. Karä anak hatuä, amon iä kahanja andau umure, akan injunat, lepalepah awang hatuä samandiai huang karä hamputan keton, alo idjä djari inakan huang human keton, alo idjä djari imili keton bara olo beken, awang djaton panakan keton.

13. Alo idjä inakan huang humam, tuntang idjä djari imilim hapan rear, djaton tau dia injunat; tumon tä djandjingku toh intjatjak huang isin keton palus katatahi.

14. Maka olo hatuä idjä kulop, amon iä djaton injunat, hambaruan olo tä karäh impatäi bara hamputae, olo tä djari mangarak djandjingku.

III. — 15. Tinai koan Hatalla dengan Abraham: Älla ikau manggarä aran sawam Sarai hindai, tapi Sarah arae katontoh.

16. Krana aku handak mamberkat iä, tuntang manjoho iä manak hatuä akam; toto aku handak mamberkat iä, sampai iä mandjadi indu arä utus olo; tinai arä radja kea akan lembut bara iä.

17. Tä Abraham mahukup baue sampai petak, haiak ngumingumi, sambil hamaui huang atäie: Tau olo idjä saratus njelo umure manak? Tau Sarah manak, sangkom iä djalatieh pulu njelo umure?

18. Maka koan Abraham dengan Hatalla: Kuläh djaka Ismael belom intu baum!

19. Koan Hatalla: Toto, sawam

Sarah karäh manak hatuä akam, sewut arae Isaak; akae tä aku handak mampendeng djandjingku. tuntang akan pansakae rahian bara iä, indu djandji palus katatahi.

20. Maka tagal Ismael tä aku djari manarima aughm kea; itäm, aku djari mamberkat iä, jaku handak manjoho iä dahangdahanga, tuntang paham haliai aku handak mangapal iä. Iä karäh manak duäwalas radja, utus olo idjä bakapal aku handak mampalembute bara iä.

21. Tapi djandjingku handak impendengku akan Isaak, idjä karäh inakan Sarah akam, wajah kalotoh kea, njelo idjä rahian.

22. Limbah tä iä terai hakotak dengae, palus Hatalla mandai kagambo, malihi Abraham.

IV. — 23. Tä Abraham manduan anake Ismael, tuntang anak olohe handiai, idjä djari inakan huang humae, tinai reware handiai, awang djari imilie hapan rear, lepah karäkarä olo hatuä idjä ungkup humae; balalu iä manjunat isi kulope intu andau tä kea, tumon sohon Hatalla dengae.

24. Maka Abraham djari djalatieh pulu djalatieh njelo umure, metoh iä injunat.

25. Anake Ismael djari tekowalas njelo umure, metoh iä injunat.

26. Haiak andau tä kea Abraham injunat tuntang anake Ismael.

27. Tinai karä olo hatuä ungkup humae, idjä inakan huang humae, tuntang idjä djari imilie bara olo, injunat kea haiak dengae.

BAGI 18.

I. Hatalla madja Abraham. II. Tä masumen akæ, iä handak marusak Sodom dengan Gomora. Abraham blaku akan olo hetä.

I. — 1. Limbah tä Jehowa madja iä saran pulau kaju elah, idjä ain Mamre, kahum iä mondok intu bauntonggang tingkape, totok andau mandang.

2. Amon iä mariaran matae, manampajah, itä! olo hatuä telo biti mendeng tandipah iä. Sana iä mitä äwen tä, maka iä hadari bara bauntonggang tingkape, manambang äwen, palus sontop akan petak;

3. Sambil hamauh: Tuhan, djaka aku djari supa asi intu matam, äla ikau mahalau rewarm.

4. Käläh jaku manjoho olo manduan danum isut, hapa mamenjau pain keton; käläh keton mondok sasinggoh penda kaju toh.

5. Aku handak blaku tepong isut, hapa mamparigas arep keton, limbah tä keton tau hagoet, krana keton djari madja rewar keton. Maka koan äwen: Awi bewäi tumon aughm.

6. Palus Abraham hadari akan tingkape, manalih Sarah, sambil hamauh: Has gulong, opet tuneke tepong barang telo supak, tanpa apam.

7. Limbah tä Abraham hadari tanggoh kawan sapie, palus manduan anak sapi, idjä kaharetan angate tuntang bahalap, sambil manenga tä akan reware; iä tä manjikap arepe manatap tä.

8. Tinai iä manduan kedju, djohon tusun sapi, tuntang anak sapi, idjä djari inguae, mingkes tä intu baun äwen, tuntang bitie

mendeng darah äwen penda kaju tä, palus äwen kuman.

9. Tä koan äwen tä dengae: Kwe sawam Sarah? Koae: Kahamae, hong tingkap.

10. Tä koan idjä biti äwen tä: Toto, jaku handak madja ikau tinai njelo harian, wajah talo lembut kalotoh kea, tä maka sawam Sarah karäh aton anake hatuä. Maka Sarah tarahining aughne tä bara serok atep tingkap, idjä inalikut äwen tä.

11. Maka Abraham äwen duä Sarah djari bakas, pandjang umure, sampai Sarah djari terai peres bawi.

12. Tagal tä Sarah tatawä huang atäie, koae: Kilen, toh ita akan hakangkuling tinai, metoh aku djari bakas, tuntang tuangku bakas kea!

13. Maka Jehowa hamauh deng-an Abraham: Buhen Sarah tatawä, koae: toto kea jaku tau manak hindai, metoh aku djari bakas?

14. Aton kea talo idjä, awang djaton tau iawi Hatalla? wajah idjä djari inukasku aku handak madja ikau, wajah talo lembut kalotoh kea, tä maka Sarah karäh aton anake hatuä.

15. Maka Sarah milim, kone: Djaton aku djari tatawä. Krana iä mikäh. Tapi koae: Dia, toto ikau djari tatawä.

II. — 16. Tä äwen telo tä hagoet bara hetä, manintu Sodom: tuntang Abraham omba ahate magamah äwen.

17. Koan Jehowa dengae: Tau aku manjahokan bara Abraham talo idjä handak iawiku?

18. Basa Abraham toto karäh indu utus olo idjä bakapal tuntang kwasa, tinai karä utus olo kalunen karäh imberkat huang iä.

19. Krana aku djari kasene iä, mangat iä mametäh karä anake tuntang hapus ungkup olo humae, awang rahian bara iä, nakara olo tä manjak djalan Jehowa, tuntang mawi katetek, kabudjur, mangat Jehowa malalus intu Abraham karä augh, idjä djari indjan-djie akae.

20. Tinai koan Jehowa: Basa britan kihal Sodom dengan Gomora djari paham, tinai basa kasalan olo tä paham kabehate,

21. Toh maka aku handak mohon palus mitäe, djaka toto tumon brita, idjä djari sampai aku, djaka olo tä toto djari sampai ukur kasalae; tinai djaka dia, mangat aku katawan tä kea.

22. Tä äwen duä tä hagoet bara hetä, manintu Sodom, tapi Abraham magon manaharep baun Jehowa.

23. Palus Abraham manggapi, koae: Handak kea ikau mampalomos olo tetek haiak dengan olo darhaka?

24. Mikäh aton limä pulu olo tetek hong lewu tä; handak kea ikau mampalomos äwen tä, djaton ikau maku masi lewu tä sabab limä pulu olo tetek, idjä huange?

25. Äla haliai ikau kalotä gawim, sampai mampatäi olo tetek haiak dengan olo darhaka, manjama olo tetek dengan olo darhaka; äla haliai ikau kalotä! Idjä Hakim salepah kalunen, djaton patut iä budjubudjur huang karä gawie?

26. Koan Jehowa: Amon aku supa huang lewu Sodom limä pulu olo tetek, tä aku handak masi salepah lewu tä tagal äwen.

27. Maka tombah Abraham, koae: Itäm, aku mampahanji arepku ha-

kotak dengan Tuhan, alo jaku petak tuntang kawo bewäi.

28. Mikäh aton hetä tapas limä biti bara limä pulu tä; handak ikau marusak salepah lewu tagal limä biti tä? Maka koae: Aku djaton handak marusak iä, amon aku sondau äpat pulu limä biti hetä.

29. Tä Abraham sasar manontong kotake dengae, koae: Mikäh aton äpat pulu hetä? Maka koae: Tä aku djaton handak mawi lewu tagal äpat pulu tä.

30. Tinai koan Abraham: Äla Tuhan blait, aku hakotak hindai; mikäh aton telo pulu hetä. Maka koae: Aku djaton handak mawi lewu tä, amon aku supa telo pulu hetä.

31. Maka koan Abraham: Itäm, aku mampahanji arepku hakotak dengan Tuhan; mikäh aton duä pulu hetä. Koae: Tä aku djaton inaku marusak lewu tagal duä pulu tä.

32. Tepa koan Abraham: Äla Tuhan blait, aku hakotak baja sindä toh tinai: mikäh aton sapulu hetä. Maka koae: Tä aku djaton maku marusak lewu tagal sapulu tä.

33. Tä Jehowa hagoet, limbah iä djari mahapus karä aughe deng-an Abraham; palus Abraham buli kalekae tinai.

BAGI 19.

- I. Sodom irusak, Lot ihaga.
II. Katulah Lot dengan anake idjä bawi.

I.—1. Maka malaikat duäduä tä sampai Sodom, amon andau djari halemäi. Lot mondok intu bauntonggang Sodom; sana iä mitä

äwen tä, iä mendeng, manambang äwen, pulus sontop akan petak,

2. Sambil hamauh: Johtuangku, kaläh madja human rewar keton, melai keton alem toh, penjau pain keton, haiak djadjewu karäh keton tau misik, hagoet tinai. Maka koan äwen: Dia, ikäi handak bara malem intu djalan alem toh.

3. Maka iä paham musok äwen, sampai äwen tä madja humae; tä iä mawi panginan acae, manampa apam, palus äwen tä kuman.

4. Maka helo bara äwen tä lius batiroh, karä olo lewu tä awang hatuä, djetä olo Sodom, bakas tabela, djari mangapong huma tä, lepah olo arä handiai bara hapus lewu.

5. Tuntang olo tä mangkariak mawi Lot, koae: Kwe olo hatuä tä, idjä djari madja ikau alem toh? Agah iä blua akan ikäi, mangat ikäi dengae.

6. Tä Lot blua, manalih äwen intu bauntonggang, haiak mangantjing blawang timbas likute,

7. Sambil hamauh: O paharingku, äla pahalau kapapan keton kalotä!

8. Itä, aton anakku bawi duä biti, idjä hindai djari katawan olo hatuä; äwen tä handak impluaku akan keton, awi iä tumon khandak keton; tapi äla marajap olo hatuä toh, krana iä djari tamä kandjungen sapauku.

9. Koan olo arä tä: Has, etoe-toh ikau! Limbah tä koae: Olo manjelat toh, idjä mangabuat djari dumah, handak ompat mangkalewu hetoh; tinai toh iä handak marentah? Takan! toh ikäi handak mawi ikau paham haream bara olo tä, idjä madja ikau. Palus olo arä tä paham maroboh Lot, tinai äwen

manggapi, handak mangarak blawang.

10. Tä äwen duä tä, idjä huang huma, mandjudju lengäe, manduan Lot tamä dengae huang huma, balalu mangantjing blawang.

11. Palus äwen tä njalan tutup matan olo hatuä, awang ruar bauntonggang, bara awang tabela palus awang bakas, sampai olo tä häka, djaton tau sondau bauntonggang.

12. Tä koan äwen duä tä dengan Lot: "Awe hindai kolam hetoh? aton manantum, atawa anakm hatuä bawi? olo handiai idjä karam-pim huang lewu toh, imbit äwen blua bara hetoh.

13. Krana ikäi handak marusak kaleka toh, basa britan kihale djari paham intu baun Jehowa; Jehowa djari manjoho ikäi marusake.

14. Tä Lot hagoet, hakotak dengan bakalmanantue äwen duä, idjä djari misek anake, koae: Has keton, dari bara hetoh, krana Jehowa handak marusak lewu toh. Tapi iä injewut bakalmanantue tä kilau huräh bewäi.

15. Maka amon langit handak mahindang, malaikat manjoho Lot manggulong arepe, koae: Has ikau, dari, duan sawam, tuntang anakm bawi duäduä idjä hetoh, belä keton kea nihan tamput hukum lewu toh.

16. Tapi iä rangkah; tä äwen duä tä manjingkap lengäe, tuntang lengän sawae, tinai lengän anake bawi duäduä, basa Jehowa tantai masi äwen, palus magah äwen tä blua, haru malekak iä, amon iä djari ruar lewu.

17. Djadi, amon äwen duä tä djari magah äwen Lot blua akan ruar lewu, koan Tuhan: Haga

hambaram, ala tampalian, ala melai lakau hapus toh; hakan arep keton akan bukit, belä keton nihau.

18. Maka koan Lot dengae: Eila, Tuhan!

19. Itäm, toh rewarm djari supa asi intu matam, tuntang kahalaman djari hakutoh intu aku akan mahaga hambaruangku belom. Tapi aku djaton tau ihaga intu bukit, mikah aku buah kapaha balalu matai.

20. Itäm, kanih ator lewu tokap, mangat mahakan akan hetä, tuntang lewu tä korik. Soho aku mambelom arepku akan hetä, dia ia tä toto korik bewäi? mangat hambaruangku belom!

21. Maka koan Tuhan tomabah anghe: Itäm, aku handak masi ikau huang perkara toh kea, aku djaton maku mambalik lewu idjä koam tä.

22. Gulong ikau, hakan akan hetä, krana aku djaton tau mawi talo enen, sampai ikau djari tamä hetä. Tagal tä lewu tä inggarä Soar. (*Idjä korik*.)

23. Maka matanandau haru lembut bara petak, metoh Lot tamä Soar.

24. Tä Jehowa malaboh bacirang tuntang apui bara langit mawi Sodom tuntang Gomora.

25. Palus ia mambalik karä lewu tä, tuntang hapus kaleka rampar hetä, mampalomos olo handiai, idjä omba mangkalewu hetä, tinai karä talo tumbun petak.

26. Maka sawan Lot tampalian likute, balalu salah djadi toros ujah. — (*Luk. 17, 32*.)

27. Maka Abraham hagoet haiak djadjewu andau tä kea, manalihäkäe djari mendeng naharep baun Jehowa.

28. Baue manaharep Sodom deng-an Gomora, tuntang hapus tanah rampar hetä; ia manampajah, itä! asep njalawowok bara tanah tä, kilau asep tannur.

29. Kalotä metoh Hatalla marusak karä lewu hong tanah rampar tä, maka ia mingat Abraham, palus magah Lot mahakan karusak tä, metoh ia marusak lewu tä, idjä aka Lot.

II. — 30. Maka Lot hagoet bara Soar palus melai intu bukit, haiak anake bawi äwen duä. Krana ia mikah melai intu Soar; djadi ia melai huang hningkap batu, tuntang anake bawi äwen duä.

31. Tä koan idjä kakae mawi andie: Bapa ita djari bakas, tuntang djaton olo hatua hindai hong tanah, idjä akan masawä ita tumon hadat salepah kalunen.

32. Haa, koä mampihop bapa koä hapan anggor, tä koä handak batiroh dengae, mangat mawi paranduan bara bapa koä.

33. Palus alem tä äwen duä tä mampihop bapae hapan anggor; tuntang idjä kakae tä manalih, menter batiroh dengan bapae; maka ia djaton katawan panter pantirohe tuntang kamisike.

34. Maka andau tinai idjä kakae tä hamaui dengan andie: Itäm, alem malem aku djari menter batiroh dengan apangku; käläh alem karäh kea koä handak mampihop ia hapan anggor; tä käläh ikau tamä, menter batiroh dengae, mangat koä mawi paranduan bara bapa koä.

35. Djadi alem tä kea ia mampihop bapae hapan anggor. Palus idjä andie tä manalih, menter batiroh dengae; maka ia djaton katawan panter pantirohe tuntang kamisike.

36. Maka anak Lot idja bawi dandus batili awi bapae.

37. Idja, kakae ta manak hatua, tuntang manggara arae Moab; ia ta tato olo Moab idja palus andau toh.

38. Tinai idja andie kea manak hatua, tuntang manggara arae Benami; ia ta tato olo Ammon idja palus andau toh.

BAGI 20.

I. Radja Abimelegah manduan sawan Abraham; II. Ia iline tinai tuntang ara talo indu bapan.

I. — 1. Maka Abraham harikas bara hetu, manintu tanah hila selatan, palus ia melai helat Kades dengan Sur, manamui intu Gerar.

2. Maka Abraham manggara sawas Sarah ta betawe. Ta Abimelegah, radja Gerar, manjoho olo manduan Sarah.

3. Maka hamalem Hatalla manali Abimelegah huang nupie, sambil hamauh dengae: Itam, ikau akan matai tagal olo bawi ta, idja djari induam, krana ia ta sawan olo.

4. Maka Abimelegah hindai djari rantep dengae; koe: O Tuhan, handak kea ikau mampati olo tetek?

5. Djaton bitie djari hamauh denganku: ia betauku? Tinai olo bawi ta kea djari hamauh: ia njahangku. Tuntang kabudjur ataiiku, dengan karasah lenganku maka gawingku djari kalota.

6. Maka koan Hatalla dengae huang nupie: Aku kea djari kawatan, ikau djari mawi talo toh tuntang kabudjur ataim, tagal ta kea aku djari mangahana ikau ba-

dosa intu aku, palus djari mamalang ikau hindai dengae.

7. Maka toh, lian sawan olo ta, krana ia nabi, ta ia karah blaku doa akam, mangat ikau belom: tapi djaka ikau djaton malian ia, tawam bewai, ikau toto akan matai, tuntang karu baris ajum lepah samandiai.

II. — 8. Ta Abimelegah misik hajak djadjewu, bulatu mangahau karu mantir ajue, sambil manjarita karu augh ta intu pinding awen: maka olo ta paham mikah.

9. Palus Abimelegah mangaliau Abraham, sambil hamauh dengae: Buhen gawim kalota dengan ikai? narai kasalanku dengam, sampai ikau handak mokes dosa idja hai akangku, tuntang akan karadjaangku? antpin gawim denganku djaton patut haliai!

10. Tinai koan Abimelegah dengam Abraham: Narai djari gitam, sampai gawim djari kalota?

11. Maka koan Abraham: Basa angate kamangku, toto olo hetoh djaton mikah Hatalla, ta olo karah mampati aku tagal sawangku.

12. Tinai toto kea ia betauku: ia anak apangku, tapi djaton anak induku, tuntang ia indu sawangku.

13. Djadi, metoh Hatalla manjoho aku babungkat bam human apangku, aku hamauh dengae: djeto kahalapi, idja ilakuku intu ikau, hong karu kaleka idja inalih ita, sewut aku njaham.

14. Ta Abimelegah manduan ara tabiri tuntang sapi, tinai rewar hatua bawi, manenga ta akan Abraham; tinai ia malian akae sawas Sarah.

15. Ta koan Abimelegah: Itam, tanahku aton intu baum; melai brangai kaleka idja kilakm.

16. Tinai iä hamauih dengan Sarah: Itäm, aku djari manenga akan njaham tä sakojan kabawak ringgit; itäm, djetä indu dinding kahawäm hong baun sakarä olo idjä dengam, tuntang intu baun olo handiai. Tumon tä iä impudji.

17. Maka Abraham blaku doa intu Hatalla, tä Hatalla mampakäläh Abimelegh äwen hasawä, tuntang karä reware bawi, sampai äwen tä tau manak.

18. Krana Jehowa djari matep parnakan karä olo bawi salepah human Abimelegh tagal Sarah, sawan Abraham.

BAGI 21.

I. Sarah manak Isaak. II. Ismael inganan bara human bapae. III. Djandjin Abraham dengan Abimelegh.

I.—1. Maka Jehowa manahiu Sarah, tumon aughe, palus Jehowa malalus djandjie dengan Sarah. — (17, 19.)

2. Tä Sarah batihi, palus manak hatuä akan Abraham, metoh kabakase, intu wajah tä kea, idjä djari inukas Hatalla akae.

3. Maka Abraham manggarä anake, idjä djari inakan akae, idjä Sarah djari manak akae, Isaak. (*Kangumi.*)

4. Tuntang Abraham manjunat anake Isaak, amon iä kahanja andau umure, tumon prentah Hatalla dengae.

5. Abraham djari saratus njelo umure, metoh anake Isaak inakan akae.

6. Maka koan Sarah: Hatalla djari manampa kangumingku; genep olo idjä mahining djetoh, karäh tatawä haiak aku.

7. Tinai koae: Æwe kea idjä tau masuman akan Abraham, Sarah aton patusu anak? Krana aku djari manak akae metoh kabakase.

8. Maka anak awau tä djadjalan hai, sampai malekak tusu; tä Abraham mawi panginan hai, andau Isaak malekak tusu.

II.—9. Maka Sarah mitä anak Hagar, bawin olo Misir tä, idjä djari inakae akan Abraham, halalea.

10. Tä iä hamauih dengan Abraham: Kanan rewar bawi tä tuntang anake; krana anak rewar bawi toh djaton akan ompat manjores haiak anakku Isaak.

11. Aughe tä paham papa intu Abraham, tagal anake.

12. Maka Hatalla hamauih dengan Abraham; Augh tä, idjä tahu anak hatuä, tuntang rewarm idjä bawi tä, äla djetä papa intu ikau; tumon karä augh Sarah, krana panakan Isaak karäh toto indu panakam. — (*Rom. 9, 7.*)

13. Maka anak rewar bawi tä aku handak manampae kea mandjadi utus olo, basa iä anakm kea.

14. Tä Abraham misik haiak djadjewu, manduan tepong tuntang pingkor basuang danum, palus manenga tä akan Hagar, mingkes tä hundjun bahae; tinai iä manenga anake tä akae, palus manjoho iä mindah. Djadi iä hagoet; maka iä lajang intu padang Berseba.

15. Amon danum huang pingkor tä djari lepa, tä iä mandjakah anake akan penda kaju.

16. Tuntang iä hagoet sapanjipet kakedjaue, mondok hetä tandipah anake; krana koae: Aku djaton olih huangku mitä anakku tä mahotus. Palus iä mondok tandipahe, manggatang aughe, manangis.

17. Maka Hatalla mahining augh anak hatuä tä; palus Malaikat Hatalla bara langit mantehau Hagar, sambil hamaui dengae: Buhen ikau, Hagar? äla mikäh, krana Hatalla djari mahining augh anak hatuä tä hetä.

18. Mendeng, gatang anakm, gagalän iä, krana aku handak manampa iä mandjadi utus olo idjä bakapal.

19. Balalu Hatalla manarang matae, nakara iä mitä kalin danum; palus iä hagoet, mansipan pingkor, tuntang mampihop anake.

20. Maka Hatalla nganggulo anak tä, iä sasar hai; iä melai intu padang, mandjadi olo pamanah.

21. Iä melai intu padang Paran; maka indue manggau sawae bara tanah Misir.

III.—22. Intu katika tä kea Abimelegh, tuntang Pighol kapala parang ai, hakotak dengan Abraham, koae: Hatalla puna mando-hop ikau huang karä talo gawim.

23. Toh, käläh sumpah dengangku intu Hatalla, ikau djaton maku mamparugi aku, atawa anak äsongku; tumon aku djari masi ikau, kalotä ikau kea handak masi aku, tuntang tanah toh idjä äkam namuäi.

24. Tä koan Abraham: Jaku handak sumpah.

25. Tapi Abraham mampudji Abimelegh tagal kalin danum, idjä djari induan rewar Abimelegh hapän kagagahe.

26. Tä koan Abimelegh: Aku djaton katawan äwe djari mawi talo tä, tinai ikau djaton djari masuman tä akangku, harungku mahininge toh.

27. Maka Abraham manduan tabiri tuntang sapi, manenga tä

akan Abimelegh; palus äwen duä tä hadjandji.

28. Tinai Abraham mambaris anak tabiri, udju kongan, beken kalekae.

29. Tä koan Abimelegh dengan Abraham: Akan en anak tabiri udju kongan toh, idjä djari imbaris, impendengm beken kalekae?

30. Koae: Ikau akan manduan anak tabiri udju kongan tä bara lengängku, indu toros kasaksian, aku djari mangali kalin danum toh.

31. Tagal tä kaleka tä inggarä Berseba, basa äwen duä tä djari hasumpah hetä.

32. Tumon tä äwen tä hadjandji hong Berseba. Limbah tä Abimelegh hagoet, tuntang Pighol kapala parang ai, palus äwen buli tana olo Pilisti tinai.

33. Maka Abraham mimbül pulau kaju hong Berseba, tuntang sombajang hetä, masanan aran Jehowa, Hatalla idjä katatahi.

34. Maka tahi andaue Abraham manamuäi hong tanah olo Pilisti.

BAGI 22.

- I. Isaak indjuluk bapae indu parapah.
II. Horoe panakan Nahor.

I.—1. Maka limbah bara tä Hatalla maningkes Abraham, sambil hamaui dengae: Abraham. Tombah iä: Itäm, toh aku.

2. Koan Hatalla dengae: Duan anakm, idjä tonggal tä, idjä äku huangm, Isaak tä; talih tanah Moria, patäi iä hetä akan indu parapah idjä ingähu, hundjun bukit idjä karäh inundjokku akam.

3. Tä Abraham misik haiak djajewu, palus iä manatap kalidai, iä mimit duä biti reware, tun-

tang anake Isaak, tinai iä manjila kaju, hapae mangähu parapahe, balalu iä hagoet, manalih kaleka idjä djari inuman Hatalla akas.

4. Andau telo Abraham mang-gatang baue mamampajah, tä iä mitä kaleka tä bara kedjau.

5. Palus Abraham manjoho reware äwen duä: Melai keton hetoh dengan kalidai; koä hanak handak manalih kanih; limbah koä djari blaku dea, koä handak haluli tanggeh keton tinai.

6. Tä Abraham manduan kaju hapae mangähu parapahe, mamuat tä intu anake Isaak; tinai iä manduan pondok apui tuntang pisau, palus äwen duä manandjong haiak.

7. Tä Isaak hakotak dengan bapae Abraham, koae: O apang! Koae: Itäm, toh jaku, anak. Koan Isaak: Itäm, toh apui tuntang kaju; tapi kwe anak tabiri, idjä akan indu parapah idjä ingähu?

8. Tombah Abraham: Hatalla kea karäh mamatut anak tabiri indu parapah akas, anak. Kalotä äwen duä tä manandjong haik.

9. Maka äwen duä tä sampai kaleka, idjä djari insanan Hatalla, palus Abraham mamampa mesbeh hetäh; limbah tä iä mamandok kaju hundjue, tinai iä mamasong anake Isaak, mandak iä hundjun mesbeh, hundjun rasap kaju.

10. Balalu Abraham manusang lengäc, manjingkap pisau, handak manjambalih anake.

11. Tapi Malaikat Jehowa mantehau iä bara langit, koae: Abraham, Abraham! Tombah iä: Itäm, toh jaku.

12. Tä koae: Äla ikau manusang lengäm mawi olo tabela toh, äla mangapähä iä; krana toh aku katawan, ikan mikäh Hatalla, sam-

pai anakm, anakm idjä tonggal mahin dia djari ingahanam akangku.

13. Tä Abraham mamampajah bilibalingan; itä! intu likute aton tabiri hatuäe, tandoke sangkawit rowut; palus Abraham hagoet, manduan tabiri hatuäe tä, mampatäi djetä akan parapah idjä ingähu. takirin anake.

14. Maka Abraham manggarä kaleka tä: Jehowa akan mamatut. Tagal tä lembut sewut olo palus andau toh: Intu bukit Jehowa talo karäh imatut.

15. Tä Malaikat Jehowa tingkat idjä duä mangahan Abraham bara langit,

16. Koae: Aku sumpah manjewut arepku, koan Jehowa: basa gawim kalotoh, sampai ikau djaton djari mangahana anakm akangku, anakm idjä tonggal tä:

17. Toto aku handak mamberkat ikau, aku handak mangapal panakam pahapaham, kilau bintang hong langit, kilau beras intu saran tasik; panakam karäh manjores bauntonggang lewun karä musohe.

18. Tinai huang panakam karä utus olo kalumen karäh imberkat, basa ikau djari manumon sugghku.

19. Limbah tä Abraham buli tinai manalih reware, balalu hagoet haiak äwen tä akan Berseba; palus Abraham melai hong Berseba.

II.—20. Maka limbah bara tä olo mimbit brita akan Abraham, koae: Itäm, Milka kea djari manak akan paharim Nahor.

21. Uts, anake idjä bakas, tuntang Buts, andie; tinai Kemuel, bapa Aram;

22. Tinai Kesed, Haso, Pildas, Jedlap, Betuel.

23. Maka Betuel manak Rebeka.

Ewen hanja tä inakan Milka akan Nahor, paharin Abraham.

24. Maka gundike, idjä Behurna arae, manak kea, iä tä: Teba, Gaham, Tahas, Maagha.

BAGI 23.

¹ Sarah mati. Abraham membeli kaléka kubur ungkupku, palas mangubur sawas hetä.

1. Maka katahin umur Sarah belom saratus duä pulu ndju njelo.

2. Tä Sarah matiä hong Kiriät-Arba, djeta Hebron, hong tanah Kanaan; tä Abraham manalih, handak manetun manangis Sarah.

3. Limbah tä Abraham mendeng tinai bara darah hantun sawae, hakotak dengan karä olo Het, koae:

4. Jaku toh tamuäi, idjä mukong tanah keton; tenga akangku aka kubur ungkupku intu tanah keton, mangat aku mangubur hantua sawangku, idjä intu baungku toh.

5. Maka karä olo Het tombah augh Abraham, koae:

6. Hining augh ikäi tuan; ikau toh kilau mantar Hatalla marak ikäi; kubur bewäi hantua sawam intu kubur ikäi idjä kapala bahlap, dialo idjä biti baris ikäi akan mangahana kau mangubur hantun sawam hong kubur ajue.

7. Tä Abraham mendeng, sontop intu olo tanah tä, intu olo Het.

8. Tinai iä hakotak dengan äwen tä, koae: Djaka keton manjoho aku mangubur hantu idjä intu baungku, kaläh, tumon aughku, laku akangku intu Epron, anak Sohar.

9. Mangat iä malapas akangku lowang Maghpela idjä ajue, idjä intu tambuan taräe, mangat iä malapas tä akangku tumon puna regae, indu aka kubur ungkupku hong tanah keton.

10. Maka Epron kea aton omaba marak olo Het tä. Tä Epron, olo Het tä, tombah augh Abraham, intu pinding karä olo Het, papahining intu olo handiai, idjä tamä bauntonggang lewue, koae:

11. Äla, tuan, hining aughku! tana tä inengaku bewäi akan, tuntang lowang idjä hetä; intu matan karä olo utus ajungku aku manenga tä akan; kubur hantuu sawam bewäi.

12. Tä Abraham sontop intu haun olo tanah tä.

13. Tinai iä hakotak dengan Epron intu pinding karä olo tanah tä, koae; Kaläh, ulä, tumon aughku; aku radjin manahor regan tana tä, tarima regae bara aku, limbah tä aku handak mangubur hantu tä hetä.

14. Maka Epron tombah augh Abraham, sambil hamaui dengae:

15. Tuan, hining aughku; tana idjä äpat ratus sekel salaka regae. (250 kiping), kanduen koä täP kubur bewäi hantua sawam.

16. Maka Abraham mannamon augh Epron, balalu iä manimbang akae salaka, tumon sewute intu pinding karä olo Het, äpat ratus sekel salaka, idja pajo intu dangang.

17. Kalotä tanan Epron intu Maghpela, idjä tuidipah Mamre, djari inukas akan bagin Abraham, tana tuntang lowang idjä hetä, tinai karä kaju idjä hong tana tä, bara silae sampai saräe hila silae,

18. Intu matan karä olo Het

tuntang olo handiai, idjä tamä hauntonggang lewue.

19. Limbah tä Abraham mangu-bur sawae Sarah, huang lowang tana Maghpela, idjä tandipah Mamre, djetä Hebron, hong tanah Kanaan.

20. Kalotä olo Het manukas tana tä, tuntang lowang idjä hetä, akan bagin Abraham, akan kaleka ku-bur ungupe.

BAGI 24.

Isaak masawä Rebeka.

1. Maka Abraham djari bakas, paham karä njelon umure; tuntang Jehowa djari mamberkat Abraham huang karä talo samandiai.

2. Tä koan Abraham dengan rewar hatuä, idjä bakas humae, idjä matoh karä ramoe: Danan lengäm iwa kahangu;

3. Mangat aku manjoho ikaun sumpah akangu intu Jehowa, Hatallan langit tuntang petak, äla ikaun manduan akan sawan anakku bara karä bawin olo Kanani, idjä marak äwen äkaku melai toh,

4. Tapi ikaun akan hagoet tang-goh tanahku, tanggoh kolangu, manduan hetä olo akan sawan anakku Isaak tä.

5. Maka koan reware tä deng-ae: Mikäh olo bawi hetä djaton maku ompat aku akan tanah toh; kilen, amon kalotä, maku ikaun manjoho aku mimbit anakm buli tanah tä tinai, idjä djari ilihim, idjä äkam bihin?

6. Maka koan Abraham dengae: Buabua ikaun, äla haliai mimbit anakku buli hetä tinai.

7. Jehowa, Hatallan langit, idjä djari mamungkat aku bara hu-

man apangu, tuntang bara tanah karä kolangu, idjä djari hakotak dengangu, tuntang sumpah kea akangu, koae: akan panakam aku handak manenga tanah toh: iä tä kea karäh manjoho malaikat ajue hagoet helo baun, mangat ikaun tau manduan bara hetä olo akan sawan anakku.

8. Tapi djaka olo bawi djaton maku ompat ikaun, tä ikaun empas bara sumpahm toh; tapi äla mim-bit anakku akan hetä tinai.

9. Tä reware tä mandanan leng-äe iwa kahang tempoe Abraham, tuntang sumpah akae tagal per-kara tä.

10. Palus reware tä manduan onta, sapulu kongan, bara kawan ontan tempoe, balalu hagoet, mim-bit ramon tempoe aräärä; maka iä harikas, hagoet akan Padan-Aram, talih lewun Nahor.

11. Maka iä mampatendä karä ontae ruar lewu, tokep kalin danum, amon andau djari halemäi, katika olo pudji masip.

12. Maka koae: O Jehowa, Hatallan tempongu Abraham! käläh manjupa aku andau toh, tuntang pasi tempongu Abraham.

13. Itäm, aku mendeng darah kalin danum, maka budjang bawi, anak olo lewu toh, karäh blua, tantai masip.

14. Toh, maka budjang bawi tä, idjä dengae aku hamaun: djuluk blanim, soho aku mihop, — tuntang iä karäh tombah: mawi iä, tinai aku handak mampihop karä ontam kea: käläh djetä iä, idjä djari inantum akan rewarm Isaak, mangat awi tä aku katawan, ikaun djari masi tempongu.

15. Djadi, helo bara iä terai ha-kotak, itä! Rebeka dumah, idjä

djari inakan akan Betuel, Betuel tä anak Milka, Milka sawan Nahor, paharin Abraham idjä kalambutan; iä mäton blanai hundjun bahae.

16. Maka olo bawi tabela tä paham bahalap ampin baue, iä budjang salia, djaton iä pudji dengan olo hatuä; iä mohon akan kali, mansipan blanaie, palus djakat tinai.

17. Tä rewar tä hadari, manjupa iä, koae: Soho aku mihop danum isut bara blanaim.

18. Koae: Mawi iä, tuan. Palus iä mandjeleng arepe, manipas blana iä akan lengäe, mampihop iä.

19. Tinai limbah iä djari mampihop iä, koae: Aku handak masip akan karä ontam kea, sampai ombet ihope.

20. Tuntang iä manggulong arepe, manusuh danum hong dulang, palus iä hadari tinai akan kali, mangat masip, balalu masip akan karä ontan olo tä.

21. Maka olo hatuä tä djungun mitä iä; tapi iä manjuni arepe, mangat tarang mangasene, djaka Jehowa djari mamberkat panggoete atawa dia.

22. Djadi, limbah karä onta djari terai mihop, olo hatuä tä manduan lawong bulau, behat satengah sekel, tinai lasong duä kabangkang akan lengäe, behat sapuluh sekel bulau.

23. Tuntang iä hamauh: Anak äwe ikau? käläh suman akangku. Aton kea kaleka ikäi intu human bapam, mangat ikäi tau bara malem hetä?

24. Koae dengae: Jaku toh anak Betuel, Betuel anak Milka, idjä djari inakan Milka akan Nahor.

25. Tinai koae dengae: Kutoh oru tuntang talo kinan ain ikäi,

tinai ombet kaleka keton tau bara malem.

26. Tä olo hatuä tä sontop, mahorumat Jehowa,

27. Sambil hamauh: Horumat akan Jehowa, Hatallan tempongu Abraham, idjä djaton djari mangahana asie tuntang katotoe bara tempongu; krana Jehowa djari magah aku mahoroe djalan toh akan human paharin tempongu.

28. Tä balalu olo bawi tabela tä hadari, masuman karä talo tä hong human indue.

29. Maka Rebeka aton njahae. Laban arae; djadi Laban tä hadari akan ruar lewu, tanggoh kali, manalih olo hatuä tä.

30. Krana amon iä djari mitä lawong bulau, tuntang lasong tä intu lengän betaue, tinai amon iä djari mahining augh betaue Rebeka, koae: Tumon toh olo hatuä tä djari hakotak dengangku: maka iä manalih olo hatuä tä, iä tä magon darah kali dengan karä ontäe.

31. Maka koae: Palus ikau, idjä imberkat Jehowa; buhen ikau mendeng ruar? Aku djari manatap huma, tinai kaleka karä ontam.

32. Tä olo hatuä tä palus akan huma, tuntang olo manipas buate, malapas karä onta, tinai manenga oru akäe, tuntang talo kinan beken; tinai olo manenga danum akan olo hatuä tä, hapae mamenjau paie, tuntang pain olo idjä dengae.

33. Limbah tä olo manggatang panginan akäe. Tapi koae: Aku djaton helo kuman, sampai aku djari manutur perkarangku. Koan äwen tä: Suman bewäi.

34. Tä koae: Aku toh rewar Abraham.

35. Maka Jehowa djari paham mamberkat tempongku, sampai ia olo hai; ia djari manenga. akae kutoh tabiri, sapi, salaka, bulau, rewar hatua bawi, onta tuntang kalidai.

36. Sarah, sawan tempongku, djari manak akae hatua, metoh kapakase; akae ia tempongku djari manenga kara ramoe.

37. Tuntang tempongku djari manjoho aku mananggong sumpah, koae; ala ikau manduan akan sawan anakku bawin olo Kanani, idja intu tanahe aku melai.

38. Tapi ikau akan hagoet manalih human apangku, tanggoh ungkup ajungku; bara hetu ikau akan manduan sawan anakku.

39. Ta koangku dengan tempongku: mikah olo bawi hetu djaton maku ompat aku.

40. Maka koae dengangku: Jehowa, idja intu baue aku manandjong, karah manjoho malaikat ajue mampahaiak ikau; ia karah patuah djalanam, mangat ikau manduan sawan anakku bara ungkup ajungku, bara human apangku.

41. Maka ikau empas bara sumpahm, asal ikau djari manalih ungkup ajungku; amon awen ta djaton manjoho olo bawi ompat ikau, ta ikau empas bara sumpahm.

42. Maka andau toh aku djari sampai kalin keton, ta aku hamaui: o Jehowa, Hatallan tempongku Abraham, kalah djaka ikau toh patuah djalanangku, idja djari ilalusku!

43. Itam, aku mendeng darah kalin danum; kalah toh, amon budjang bawi blua lewa, handak masip, tuntang aku hamaui dengae: soho aku mihop danam isut bara blanaim;

44. Ta idja karah tombah: ihop bewai, tinai aku handak masip akan kara ontam kea: kalah djeta olo bawi ta, idja djari inantu Jehowa akan anak tempongku.

45. Djadi, helo bara aku terai hakotak huang ataiiku, ita! Rebeka dumah, mimbit blana hupdjun bahae, palna ia mobon akan kali; handak masip. Maka koangku dengae: kalah, pihop aku.

46. Ta ia mandjeleng arepe, manipas blanaie, koae: ihop bewai, tinai aku handak mampihop kara ontam kea. Maka aku mihop, tuntang ia mampihop kara onta kea.

47. Ta aku misek ia, koangku: anak awe ikau? Koae: anak Betuel, Betuel anak Nahor, idja Milka djari manak akan Nahor. Ta aku mangkepan lawong bulau intu lingkaue, tuntang lasong intu lengae.

48. Palus aku sontop manjemballi Jehowa, tuntang aku manara Jehowa, Hatallan tempongku Abraham, idja djari magah aku hong djalan budjur, mangat manduan akan sawan anake anak bawi ain paharin tempongku.

49. Maka toh, djaka keton handak mamprahan asi dengan kabudjur akan tempongku, suman ta akangku, tinai djaka dia, suman ta kea, mangat aku tau mules sambil atawa gantau.

50. Ta tombah Laban awen duu Betuel, koae: Gawi toh gitan ikai gawin Jehowa, ikai djaton bara augh, bahalap atawa papa.

51. Toh Rebeka naharep ikan, duan ia, lius, mangat ia akan sawan anak tempom, tumon augh Jehowa.

52. Maka amon rewar Abraham

mahining augh äwen tä, iä sontop sampai petak inta Jehowa.

53. Palus iä manduan arä ramo salaka bulau; tinai pakaan, palus manenga tä akan Rebeka; tinai iä manenga akan njahae kea tuntang akan indue arä talo barega.

54. Limbah tä iä haiak karä olo idja dengae mondok kuman belom, tinai äwen batiroh hetä. Maka handjewa tinai iä misek, palus hamauh: Soho aku hagoet buli tempongku toh kea.

55. Tä koan njahan Rebeka, tuntang indue: Käläh ölo bawi tabela tä melai dengan ikäi barang sapulu andau, limbah tä ikau tau harikas.

56. Tapi koas dengan äwen: Eta marandjar aku, basa Jehowa djari mamberkat panggoetku; soho aku harikas, mangat buli tempongku.

57. Tä koan äwen: Käläh ita mangahau anak bawi tä, misek auge.

58. Palus äwen mangahau Rebeka, sambil misek iä: Maku ikau omba ölo hatuä toh? Tombah iä: Aku pahias omba.

59. Tä äwen tä manjoho betaue Rebeka hagoet, tuntang ajange, omba rewar Abraham tuntang ölo awang dengae.

60. Tinai äwen mamberkat Rebeka, sambil hamauh dengae: O betau ikäi, käläh ikau mandjadi akan bakojakojan bakatikati ölo, käläh panakam indu tempon bauntonggang karä musohe.

61. Kalotä Rebeka hagoet, tuntang arä budjang bawi awang reware; äwen tä mukong onta, ompat ölo hatuä tä; maka rewar Abraham manduan Rebeka, balalu hagoet.

62. Maka Isaak buli bara kali

Laghai-Roi, krana iä melai intu tanah hila salatan.

63. Isaak tä djari hagoet manandjong, amon matanandau djari liwa, handak blaku doa. Maka iä manampajah, tä iä mitä arä onta dumah.

64. Maka Rebeka kea manampajah, tuntang mitä Isaak; tä fa sewu bara onta;

65. Sambil hamauh dengan rewar tä: Äwe ölo hatuä tä, idja manambang ita? Koan rewar tä: Iä tä tempongku. Tä fa mandian sanduronge, manutup arepé.

66. Maka rewar tä manjarita akan Isaak talo handiki, idja djari ilaluse.

67. Tä Isaak mimit iä akan tingkap liau indue Sarah, palus manduan Rebeka indu sawae; tuntang Isaak heret dengae. Kalotä atäi Isaak taraamong tagal liau indue djari matäi.

BAGI 25.

- I. Anak Abraham dengan Ketura.
II. Abraham matäi tuntang ingubur.
III. Horoe panakan Ismael. IV. Anak Isaak, Esau äwen duä Jakob.

I. — 1. Maka Abraham masawä beken tinai, Ketura arae.

2. Iä tä manak akae Simran. Joksan, Medan, Midian, Jisbak tuntang Sua.

3. Maka Joksan manak Seba äwen duä Dedan. Maka anak Dedan tä: Assur, Letus, Leum.

4. Anak Midian tä: Epa, Eper. Hanogh, Abida, Elda. Djetä uras panakan Ketura.

5. Maka batang ramoe inenga Abraham uras akan Isaak.

6. Tapi akan karä anak gun-

dike Abraham manengae kea, palus manjoho äwen hagoet, hapisah dengan Isaak, kahum iä belom, mindah akan tanah hila timor.

II.—7. Maka karä njelon Abraham belom, katahin umure, saratus udju pulu limä njelo.

8. Limbah tä Abraham mahotus; amon iä djari paham kabakase tuntang puas belom, tä iä matäi, ingampeleng dengan tato hiange.

9. Maka anake Isaak äwen duä Ismael mangubur iä huang lowang Maghpela, idjä hong tanan Epron, anak Sohar, olo Het tä, idjä tandipah Mamre;

10. Tana tä, idjä djari imili Abraham bara olo Het. Hetä Abraham djari ingubur, tuntang sawae Sarah.

11. Djadi, limbah Abraham djari matäi, anake Isaak imberkat Hattalla. Isaak melai tokep kali Laghai-Roi.

III.—12. Maka djetoh karä panakan Ismael, anak Abraham, idjä djari inakan Hagar akæ, olo Misir tä, rewar Sarah.

13. Djetoh aran karä anak Ismael, idjä hatuä; tumon aran äwen karä hamputæ, djalahæ djari inggarä. Anak Ismael idjä solake, iä tä Nebajot; limbah tä Kedar, Abdeel, Mibsam;

14. Misma, Duma, Massa;

15. Hadar, Tema, Jetur, Napis tuntang Kedma.

16. Djetä karä anak Ismael tuntang aræ, huang karä lewue, tuntang karä kotæ, duäwalas radja dengan djalahæ.

17. Maka karä njelon umur Ismael saratus äpat pulu udju njelo: tä iä mahotus, palus matäi, ingampeleng dengan tato hiange.

18. Tanah äkæ melai, djetä bara Hawila palus sampai Sur, idjä tandipah Misir, intu djalan akan Asur. Kalotä iä melai intu baun karä paharie.

IV.—19. Maka djetoh panakan Isaak, anak Abraham: Abraham manak Isaak.

20. Isaak djari äpat pulu njelo umure, metoh iä masawä Rebeka, anak Betuel, olo Aram, bara Padan-Aram, betau Laban, olo Aram tä.

21. Maka Isaak paham blaku doa intu Jehowa tagal sawæ, krana iä tamanang. Djadi, Jehowa manarima laku doæ, sawæ Rebeka batihi.

22. Maka anake hagian huang knaie. Tä koæ: Narai tä? buhen jaku kalotoh? Palus iä manalih, misek Jehowa.

23. Maka Jehowa hamaui dengæ: Duä kautus olo huang knaim, duä djalahæ karäh mambaris arepe bara huangm; utus idjä tä karäh kwasa bara idjä, tinai idjä hai tä karäh mamenda idjä korik. — (Rom. 9, 10.)

24. Maka amon bulæ djari sukup iä akan luas, itä! anake hatatop huang knaie.

25. Idjä solake blua bahandang, hapus bitie habulu kilau upak meto; tagal tä iä inggarä Esau. (*Idjä habulu.*)

26. Limbah tä andie blua, lengæ mimbing takir Esau; tagal tä iä inggarä Jakob. (*Idjä mimbing takir.*) Maka Isaak djari djahawen pulu njelo umure, metoh anake duä tä inakan akæ.

27. Amon anak tä djari bakas. Esau mandjadi olo pamandop, olo pandokoh; tapi Jakob olo budjur, tuntang melai intu tingkap.

28. Maka Isaak mangilik Esau.

krana pangulihe äka belaie; tapi Rebeka mangilak Jakob.

29. Maka djadi, kanateke aton andaue Jakob djari barapi mandjoho; tä Esau buli bara parakaju, paham kaujuhe.

30. Koan Esau dengan Jakob: Soho aku manjurop talo bahandang tä! krana aku paham kaujuhku. Tagal tä iä inggarä Edom. (*Idjä bahandang.*)

31. Maka koan Jakob: Djual akangku andau toh pangkat kabakasm.

32. Koan Esau: Itäm, aku puna akan matäi kea, kanduengku pangkat kabakasku tä?

33. Tä koan Jakob: Sumpah akangku andau toh. Palus iä sumpah akae, mandjual pangkat kabakase akan Jakob. — (*Ibran. 12, 16.*)

34. Tä Jakob manenga tepong akan Esau, tuntang djohon haretak. Maka iä kuman belom, limbah tä iä mendeng palus hagoet. Kalotä Esau nalua pangkat kabakase.

BAGI 26.

- I. Isaak halisang, iä buah arä kadjakä.
- II. Abimelegh hadjandji dengan Isaak.

I. — 1. **M**aka lau manapi tanah tä, beken bara lau idjä solake tä, idjä djaman Abraham; tagal tä Isaak hagoet, manalih Abimelegh, radjan olo Pilisti, hong Gerar.

2. Maka Jehowa mamprahan arepe akae, koae: Äla mohon akan tanah Misir; melai intu tanah, idjä karäh inutorku akam.

3. Awi namuäi hong tana toh; aku handak mampahaiak ikau, tuntang mamberkat ikau; krana sale-

pah tanah toh aku handak manengae akan panakam, tinai aku handak mangatek intu ikau sumpah tä, idjä djari injumpahku akan liau bapam Abraham.

4. Aku handak mangapal panakam kilau bintang hong langit, tinai akan panakam aku handak manenga salepah tanah toh; tinai huang panakam karä utus olo kalunen karäh imberkat.

5. Djetà, basa Abraham djari manumon aughku, tuntang djari mahaga talo handiai, awang djari imetäh injohoku, karä hadatku, karä prentahku.

6. Kalotä Isaak melai hong Gerar.

7. Maka amon olo tanah tä mi-sek iä tagal sawae, koae: Iä betauku. Krana iä mikäh masuman iä sawae. Koae: Mikäh olo tanah toh karäh mampatäi aku tagal Rebeka; krana iä bahalap ampin baue.

8. Djadi, limbah iä tahi djari melai hetä, tä Abimelegh, radjan olo Pilisti, kanatek manangkilik bara panjengok, tä iä mitä, Isaak huräh dengan sawae Rebeka.

9. Palus Abimelegh mangahau Isaak, koae: Toto haliai, iä tä sawam; buhen ikau djari manjewut iä betaum? Koan Isaak dengae: Basa kamaängku, mikäh aku karäh matäi tagal iä.

10. Maka koan Abimelegh: Naraï gawim kalotä dengan ikäi? suro kanatek idjä biti olo hetoh menter batiroh dengan sawam, tumon tä ikau ngagadan ikäi!

11. Maka Abimelegh mangahana olo arä handiai, koae: Äweäwe idjä marajap olo toh atawa sawae. toto iä akan impatäi.

12. Maka Isaak malan hong tanah tä: iä paham kaduae, lipet

saratus njelo tã, krana Jehowa mamberkat iã.

13. Maka iã sasar hai, tinai kahaie sasar mandahang, sampai iã hai haihai.

14. Ai kutoh tabiri sapi, tinai rewara paham karã. Tagal tã oto Pilisti bahiri dengae.

15. Kara kadin danum, awang djari ingali rewar hian bapae, djaman bapae Abraham, maka oto Pilisti mamalang djeta, manjaange hapan petak.

16. Tinai koan Abimelegh mawi Isaak: Indah bara ikã, krana ikau djari kwsa bara ikã.

17. Tã Isaak hagoet bara hetã, mampendeng karã tingkape hong padang Gerar, palas melai hetã.

18. Limbah Isaak djari buli, iã mungkar kali tã tinai, awang djari ingali djaman hian bapae Abraham, idja djari imalang oto Pilisti, limbah Abraham djari matã; iã manggara karã kali tã tinai tumon arae awi hian bapae.

19. Maka rewar Isaak mangali hong padang hetã, tuntang iã sonda hetã lowang danum ngambuhak.

20. Tapi sakatik baris oto Gerar hanjaing dengan sakatik ain Isaak, koe: Lowang danum toh ain ikã. Tagal tã iã manggara lowang danum tã Esak, (*kanjaing*), basa awen tã djari manjaing iã.

21. Limbah tã iã mangali kali beken, maka awen tã manakian djeta kea; tagal tã iã manggara kali djeta Sitna. (*Kauat*.)

22. Maka iã mindah bara hetã, palus mangali beken tinai, djeta awen tã djaton manakiae; tagal tã iã manggara djeta Rehobot, (*kalandang*), koe: Toh Jehowa djari mampalandang ita, toh ita karã dahangdahanga hong tanah toh.

23. Limbah tã iã babungkat bara hetã akan Berseba.

24. Maka Jehowa mamprahan arepe akae alem tã kea, koe: Jaku toh Hatalian bapam Abraham, ala ikau mikah, jaku mampahaiak ikau, tuntang aku handak mamberkat ikau, handak mangapal panakam, tagal Abraham, rewarku tã.

25. Tã iã mamangan mesbeh hetã, sombajang masanan aran Jehowa, tuntang iã mampendeng tingkape hetã; maka rewar Isaak mangali kali hetã.

II. — 26. Maka Abimelegh mananggoh iã, tuntang ulãe Ahusat, tinai kapala parang ai Pighol, dumah bara Gerar.

27. Koan Isaak dengan awen: Kasen keton mananggoh aku? Keton toto basingi aku, tuntang djari maharak mangedjau aku bara keton.

28. Maka koan awen: Tarang ikã djari mitã; Jehowa manganggulo ikau. Tagal tã koan ikã: kalãh ikã mampendeng sumpah helat ikã dengam; ita handak hadjandji.

29. Ikau ala mawi ikã, kilau ikã kea karã ramon mahin dia ikã djari manggulãe, baja kahalap bewã djari ilalus ikã dengam, tuntang djari manjoho ikau hagoet dengan kabuah. Tapi ikau toh idja imberkat Jehowa.

30. Tã iã mawi panginan akae, palus awen tã kuman belom.

31. Maka haiak djadjewu awen tã misik, palus hasumpah hasansila; limbah tã Isaak magah awen tã, balalu awen buli bara akae dengan kabuah.

32. Djadi, andau tã kea rewar Isaak dumah, masuman akae perkarã kali tã, idja djari ingalie:

koan awen dengae: Itäi djari son-
dau danum.

33. Maka iä manggarä kali. tä
Seba, (*kutahé*) tagal tä olo mang-
garä lewu idjä betä Berseba, pa-
lus andau toh.

34. Maka amon Esau spat pulu
njelo umure, iä manduan akan
sawae Judit, anak Beri, olo Het,
tinai Basmat, anak Elon, olo Het
kea.

35. Maka awen duä tä akan ka-
pahan atäi Isaak, tuntang Rebeka.

BAGI 27.

I. Jakob imberkat bapae. II. Iä ha-
dari mahakan Esau.

I. — 1. Djadi, amon Isaak djari
bakas, tuntang kawus matae, sam-
pai iä djaton tau mitä, tä iä mang-
ahau Esau, anake idjä bakas,
sambil hamauh dengae: Joh anak.
Koe dengae: Toh jaku.

2. Maka koan Isaak: Itäm, aku
djari bakas, djaton tawan andauku
matäi.

3. Tagal tä, duan pakarangm
idjä hapam mandop, telepra tun-
tang panahm, lius akan padang,
andop akangka.

4. Awi panginan tumon belai-
ku, imbit tä akangku, nakara
aku kumae, mangat hambaruangku
mamberkat ikau helo bara aku
matäi.

5. Maka augh Isaak hakotak
dengan anake Esau tarahining Re-
beka. Palus Esau hagoet akan pa-
dang, handak mandop, mangat
mulih meto akan humae.

6. Tä koan Rebeka dengan anake
Jakob: Itäm, aku djari mahining

bapam hakotak dengan kakam
Esau, koe:

7. Andop meto akangkü, awi
panginan tumon belaiaku, mangat
aku kumae; tä jaku handak mam-
berkat ikau intu bann Jehowa,
helo bara aku matäi.

8. Maka toh, o anak, tumon
aughku, talo idjä inhojoku ikau.

9. Lius, talih kawan meto,
duan akangku anak kambing duä
kongon, djeta handak iawiku akan
panginan bapam tumon belai-
idjä äka karadjie kumae.

10. Limbah tä ikau karäh mat-
gah tä akan bapam, mangat iä
kumae, nakara iä mamberkat ikau
helo bara iä matäi.

11. Tä koan Jakob dengan indue
Rebeka: Itäm, akaku Esau tä ha-
bulu, tapi aku toh lazos.

12. Mikäh apangku karäh mang-
gajap aku; tä aku kilau olo pa-
nipu intu matae, palus aku ka-
räh duan sapa, djaton berkat.

13. Maka koan indue dengae:
Brangai sapa tä buah aku, o anak,
kaläh tumon aughku bewäi, lius,
duan kambing tä akangku.

14. Tä iä hagoet, manduan kam-
bing, mimbite akan indue; maka
indue mawi panginan mangat, idjä
äka karadjin bapae kumae.

15. Limbah tä Rebeka manduan
pakaian bahalap ain Esau, anake
idjä bakas, idja inae intu humae,
palus mangkepaé intu Jakob, anake
idjä busu.

16. Tinai upak anak kambing
tä hapee mangalukup lengäe ha-
sansila, tuntang kalamos ujate.

17. Limbah tä iä manenga pang-
inan mangat tä, tuntang tepong,
idjä djari inampae, intu lengän
anake Jakob.

18. Iä tä palus tamä sampai ba-

pae, koae: Joh apang. Koan bapae: Itäm, toh jaku; äwe ikau, anak?

19. Maka koan Jakob dengan bapae: Jaku toh Esau, anakm idjä bakas. Aku djari mawi tumon aughm; käläh, pondok arepm, kuman talo iandopku, mangat hamburuam mamberkat aku.

20. Tä koan Isaak dengan anake: Lalehan kadjelengm ikau mulih tä, anak. Tombah iä: Basa Jehowa, Hatallam, djari narampok tä denganku.

21. Maka koan Isaak dengan Jakob: Etoetoh, mangat aku manggajap ikau, anak, djaka ikau toto anakku Esau, atawa dia.

22. Tä Jakob manggapi bapae Isaak; maka bapae manggajap iä, sambil hamauih: Aughe kilau augh Jakob, tapi lengäe kilau lengän Esau.

23. Maka iä djaton kasense iä, basa lengäe habulu, kilau lengän kakae Esau; palus iä mamberkat iä.

24. Tinai iä misek: Kilen, toto ikau anakku Esau? Tombah iä: lä aku toh.

25. Tä koan Isaak: Ingkes talo kinan tä hetoh, mangat aku kuman pangulih anakku, nakara hambaruanku mamberkat ikau. Maka iä mingkes talo kinan hetä, palus bapae kuman; tinai iä mimbit anggor kea akae, tuntang iä mihop.

26. Maka bapae Isaak hamauih dengae: Kantoh, o anak, sium aku.

27. Maka iä manggapi, manjium iä. Tä iä manjingut ewau pakaiäe, balalu mamberkat iä, koae: Itä! ewau anakku kilau ewau tana, idjä imberkat Jehowa.

28. Käläh Hatalla manenga akam ambon langit tuntang kasiwoh petak, kutoh paräi, kutoh anggor.

29. Arä utus olo akan mamenda ikau, arä djalahan akan manjem-bah ikau. Rentah karä hamputan paharim, tuntang karä anak indum akan sontop intu ikau; tarasapa idjä manjapa ikau, imberkat idjä mamberkat ikau.

30. Djadi, amon Isaak djari terai mamberkat Jakok, sana Jakob djari blua bara baun bapae Isaak, maka kakae Esau dumah mandop.

31. Tuntang iä kea mawi panginan mangat, palus mimbit tä akan bapae, sambil hamauih dengan bapae: Joh apang, pondok arepm, kuman talo pangulih anakm, mangat hambaruam mamberkat aku.

32. Maka koan bapae Isaak dengae: Äwe ikau? Tombah iä: Jaku toh Esau, anakm idjä bakas.

33. Tä Isaak taräwen paham halai, koae: Äwe kea olo djetä nah, idjä djari mandop, palus mimbit pangulihe akangku? Aku djari kumae, helo bara ikau dumah, balalu aku djari mamberkat iä: toh iä tä kea idjä palus äka berkat.

34. Amon Esau mahining augh bapae, iä paham mambawai, sambil hamauih dengan bapae: Berkat aku kea, o apang!

35. Koae: Andim djari dumah manipu, palus mangkon berkatm.

36. Tä koan Esau: Buah bewäi arae tä Jakob, krana handuä toh iä djari manipu aku. Pangkat kabakasku djari induae, itä! toh iä djari mangkon berkatku kea. Tinai koan Esau: Kilen, djaton tisan berkatm akangku?

37. Tä tombah Isaak, sambil hamauih dengan Esau: Itäm, aku djari mangkat iä indu tuan ajum. tuntang karä paharie djari impamendaku intu iä, paräi tuntang

anggor djari inengaku akae; kilen toh tinai gawingku dengam, o anak?

38. Maka koan Esau dengan bapae: Terah berkat idja tä bewäi intu ikau, o apang? berkat aku, berkat aku kea, o apang! Palus Esau manggatang aughe, manangis.

39. Tä tombah bapae Isaak, sambil hamauih dengae: Itäm, akam melai kea karäh aton bagin kasiwoh petak, tuntang ambon langit bara ngambo.

40. Hapan padangm ikau karäh mambelom arepm, tapi ikau akan mamenda andim; tapi dapit, amon ikau mangkarenä gawim, tä ikau karäh mangakis ugare bara tekokm.

II.—41. Maka Esau basingi Jakob tagal berkat tä, idja djari inenga bapae akae; tuntang koan huang Esau: Andaue djadjalan tokep, olo karäh manatum apangku; tä aku handak mampatäi andiku Jakob.

42. Amon olo manutor akan Rebeka karä augh Esau, anake idja bakas tä, maka iä manjoho olo manduan Jakob, anake idja busu, balalu iä hamauih dengae: Itäm, kakam Esau mampong ataie tahu ikau, awie handak mampatäi ikau.

43. Maka toh, o anak, tumon bewäi aughku; hagoet, dari akan Haran, talih njahangku Laban.

44. Palus melai dengae helo, sampai kalason kalait kakam djari terai.

45. Sampai kasangit kakam dengam djari nihau, tuntang iä djari kalapean talo iawim dengae; tä aku handak manjoho olo manduan ikau tinai bara hetä. Buhen aku

kalangan keton duä dalam idja andau?

46. Maka koan Rebeka dengan Isaak: Aku belä pambelomku tagal bawin olo Het tä. Djaka Jakob manduan bawin olo Het indu sawae, idja sama prangae dengan prangan sawan Esau, bawin olo tanah toh, narai guna aku belum hindai?

BAGI 28.

- I. Jakob imberkat bapae, palus hagoet. II. Esau mandahang sawae. III. Jakob nupi, mitä lampat sorga.

I.—1. Maka Isaak mangahau Jakob, mamberkat iä, haiak mametäi iä, koae: Äla ikau manduan bawin olo Kanani indu sawam.

2. Lius, talih Padan-Aram, tanggoh human buäm Betuel, bapa indum, hetä duan indu sawam anak Laban, njahan indum tä.

3. Maka kaläh Hatalla, idja djaton tikas kwasae, mamberkat ikau, mandahang mangapal ikau, mangat ikau mandjadi arä utus olo.

4. Iä karäh manenga berkat Abraham akam palus panakam, mangat ikau manjores tanah toh, idja akam namuki, idja djari inenga Hatalla akan Abraham.

5. Tumon tä Isaak manjoho Jakob hagoet, manalih Padan-Aram, tanggoh Laban, anak Betuel, olo Aram, njahan Rebeka indu Jakob äwen duä Esau.

II.—6. Djadi, amon Esau mitä, Isaak djari mamberkat Jakob, palus djari manjoho iä manalih Padan-Aram, mangat iä manggau sawae hetä, tuntang haiak Isaak

mamberkat iä, iä djari mametäh iä, koae: äla manduan akan sawam bawin olo Kanani;

7. Tuntang Jakob djari manumon augh indu bapae, palus djari hagoet akan Padan-Aram;

8. Tä amon Esau mitä, bawin olo Kanani papa intu matan bapae Isaak:

9. Maka Esau manalih Ismael, palus mandahang sawae, manduan tinai Mahalat, anak Ismael, Ismael anak Abraham; Mahalat tä betau Nebajot.

III.—10. Maka Jakob harikus bara Berseba, manalih Haran.

11. Tä iä sampai äkæ bara malem, krana matanandau djari belap. Maka iä manduan batu hetä indu bantale, palus iä menter batiroh hetä kea.

12. Maka iä nupi, itä! aton lampat mendeng hong petak, lawie tempä langit; tinai itä! malaikat Hatalla mohon mandai hetä.

13. Tinai itä! Jehowa mendeng intu lawie, koae: Jaku Jehowa, Hatallan buäm Abraham, Hatallan Isaak; tanah toh, idjä äkam menter batiroh, aku handak manengæ akam tuntang akan panakam.

14. Maka panakam karäh mandjadi kilau tunek petak karäe; ikau karäh manjalundik manjalampak akan hila barat tuntang timor, akan hila utara tuntang salatan; maka huang ikau, huang panakam, karä utus olo kalumen karäh imberkat.

15. Itäm, aku nganggulo ikau, aku handak mangalindong ikau intu karä kaleka palisangm, tinai aku handak magah ikau buli tanah djetoh; krana aku djaton handak nalua ikau, sampai aku djari ma-

lalus karä augh, idjä djari inu-torku akam.

16. Maka amon Jakob tangkedjet handjulö, koae: Toto, Jehowa aton intu kaleka toh, lalehan aku dia katawan tä!

17. Tuntang iä mikäh, koae: Kaleka toh toto akan ingikäh ingarawan; hetoh toto human Hatalla; heto bauntonggang sorga.

18. Tä Jakob misik hiaik dja-djewu, palus manduan batu, idjä djari indu bantale, mampendeng djetä indu katan pangingate, palus manusuh undus hundjue.

19. Tuntang iä manggarä kaleka tä Betel, (human Hatalla); maka arae solake Luts.

20. Tinai Jakob bamiat, koae: Amon Hatalla djari mampahalak aku; tuntang djari mangalindong aku hong karä äka palisangku, tuntang djari manenga akangku tepong indu kinangku, tinai pakiam indu hapangku;

21. Amon aku huang kasanang djari buli human apangku: tä maka Jehowa akan Hatallangku.

22. Tuntang batu toh, idjä djari impendengku akan katan panging-atku, karäh mandjadi akan human Hatalla; tinai bara talo handiai idjä inengam akangku, toto aku handak manenga akam bara karä ramongku sapulu inengaku idjä.

BAGI 29.

I. Jakob sampai Laban. II. Iä masawä. III. Anak Jakob awang bakas.

I.—1. Tä Jakob nasaran pale manandjong, manintu tanah olo hila timor.

2. Maka iä manampejah, maka

ita! aton kalin danum intu padang, darah ta aton menter telo kawan tabiri. Krana bara kali ta olo mampihop kara kawan meto; maka aton batu hai intu tumbang kali ta.

3. Tuntang hadat olo hetä, helo mangampelong kara kawan meto hetä, limbah ta is hadohop manggaling batu bara tumbang kali, mampihop kara kawan tabirie, limbah ta is mingkes batu ta buli kalekæ tinai intu tumbang kali ta.

4. Ta koan Jakob dengan olo hetä: Joh pahari, bara kwe keton? Koan äwen ta: Ikäi bara Haran.

5. Koe dengan äwen: Kesenan keton Laban, anak Nahor? Tombah äwen: Kesenan ikäi.

6. Tinai koe dengan äwen: Kilen, is magon bahalap? Tombah äwen: Bahalap bewäi; itäm, ta Raghel, anake idjä bawi, aton dumah, mudjar kawan tabirie.

7. Koan Jakob dengan äwen: Itä keton, andau magon ambo, hindai ombet katikæ keton mangampelong meto akan krambange; pihop tabiri, palus hagoet, agah is aurep tinai.

8. Koan äwen: Djaton kabawa ikäi, amon dia kara kawan djari lepah hakampelong, mangat ikäi rata hadohop manggaling batu bara tumbang kali, palas mampihop tabiri.

9. Maka metoh is magon hakotak dengan äwen, Raghel sampai mudjar tabirin bapae, krana is indu sakatike.

10. Djadi, sana Jakob mitä Raghel, anak Laban, njahan indue, tuntang kawan tabirin Laban: palus Jakob manggapi, manggaling batu bara tumbang kali, mampihop tabirin Laban, njahan indue.

11. Balala Jakob manjium Raghel, tuntang manggatang anghe, manangis.

12. Tinai Jakob masuman arepe akan Raghel, is aken bapae, is anak Rebeke. Ta is hadari, masuman ta akan bapae.

13. Djadi, sana Laban, madining britan Jakob, anak betane aton, palus is hadari, manambat is, mamelok tuntang manjium is, palus mimbis is akan humas. Maka Jakob manjarita akan Laban kara perkaræ.

14. Ta koan Laban dengæ: Toto, ikau puna isi tolangku. Palus is melai dengæ hapus idjä bulan.

11. — 15. Limbah ta koan Laban dengan Jakob: Basa ikau puna kolongku, kilen, patut ikau omba aku kalotä bewäi? Tukas akangku, aarai ilakum indu upalm?

16. Maka Laban aton bara anak bawi dua bitä; idjä bekas Lea aræ, tinai idjä busu Raghel.

17. Maka Lea hakaur birabirar mata, tapi Raghel bungas ampie, tuntang bahalap bane.

18. Maka Jakob sinta Raghel; ta is hamauh: Jaku handak buruh intu ikau udju njelo katahie tagal Raghel, anak idjä busu.

19. Ta koan Laban: Bahalap aku manenga is akan bara akan olo; melai bewäi dengangku.

20. Tumon ta Jakob buruh tagal Raghel udju njelo katahie. Maka kara njelo ta kamane kilau isut andau bewäi, basa is sinta Raghel.

21. Limbah ta koan Jakob dengan Laban: Tenga sawangku, krana djandji hapus, mangat toh aku hindjä dengæ.

22. Maka Laban marawäi kara

olo hang kaleka tä, tuntang mawi panginan.

23. Djadi, hamalem Laban manduan anake Lea, magah iä akan Jakob, palus iä hindjä dengae.

24. Tinai Laban manenga Silpa, reware idjä bawi, akan anake Lea, indu reware.

25. Maka handjewu, itä! bäh Lea bewäi idjä hindjä dengae. Tä koan Jakob mawi Laban: Buhen gawim kalotoh denganku? djaton aku djari buruh intu ikau tagal Raghel? buhen ikau djari manipu aku?

26. Maka koan Laban: Djaton hadat tanah ikäi mampabanä idjä tabela nangkalo idjä bakas.

27. Awi mahapus idjä minggu hindjä djetä, tä ikäi handak manenga akam andie kea, djaka ikau handak buruh tinai intu aku udju njelo hindai.

28. Maka Jakob manumon aughe. Iä mahapus minggu tä hindjä Lea; tä Laban manenga akae anake Raghel kea indu sawae.

29. Tinai Laban manenga Bilha, reware idjä bawi, akan anake Raghel, indu reware.

30. Tä Jakob hindjä dengan Raghel kea, tuntang iä paham sinta Raghel bara Lea; tinai iä buruh intu Laban udju njelo hindai.

III.—31. Amon Jehowa mitä Lea ingabelä, maka iä muap parnakae; tapi Raghel tamanang.

32. Lea batihi, palus manak hatuä, tuntang manggarä arae Ruben; (*Itä hatuä*;) krana iä hamauh: Basa Jehowa djari mitä jaku ihenjek; toh banangku karäh sinta aku.

33. Limbah tä iä batihi tinai, manak hatuä, sambil hamauh: Basa Jehowa djari mahining aku

ingabelä, maka iä djari manenga akangku anak toh kea. Tuntang iä manggarä arae Simeon. (*Pahining*.)

34. Limbah tä iä batihi tinai, manak hatuä, sambil hamauh: Toh banangku karäh hindjä aku, basa aku djari hantelo manak hatuä akae. Tagal tä iä manggarä arae Lewi. (*Kahindjä*.)

35. Limbah tä iä batihi tinai, manak hatuä, sambil hamauh: Toh aku handak manara Jehowa. Tagal tä iä manggarä anake Juda. (*Taran Hatalla*.) Palus iä terai manak.

BAGI 30.

I. Anak Jakob idjä rahian. II. Djan-djin upah Jakob dengan Laban.

I.—1. Amon Raghel mangkemä arepe djaton manak akan Jakob, maka Raghel bahiri kakae, sambil hamauh dengan Jakob: Djarian anak akangku, djaka dia, matäi aku!

2. Tä Jakob paham sangit dengan Raghel, sambil hamauh: Pea aku toh kilau Hatalla, idjä mangahana knaim manak?

3. Maka koan Raghel: Itäm, toh Bilha, rewarku tä; tamä ikau hindjä dengae, mangat iä manak hundjun pakuangku; tumon tä aku kea mandino anak awie.

4. Palus iä manenga reware Bilha akan indu gundike, tuntang Jakob hindjä dengae.

5. Maka Bilha batihi, tuntang manak hatuä akan Jakob.

6. Tä koan Raghel: Hatalla djari mambudjur aku, iä djari mahining aughku kea, tuntang

djari manenga anak hatuä akangku. Tagal tä iä manggarä arae Dan. (*Pambudjur.*)

7. Limbah tä Bilha, rewar Raghel, batihi tinai, tuntang manak hatuä kea idjä duä akan Jakob.

8. Tä koan Raghel: Aku djari paham manangkarap akaku, tuntang jaku toh djari manang. Djadi iä manggarä arae Naptali. (*Tangkarapku.*)

9. Amon Lea mangkemä arepe djari terai manak, maka iä kea manduan reware Silpa, manenga iä akan Jakob indu gundike.

10. Maka Silpa, rewar Lea, manak hatuä akan Jakob.

11. Tä koan Lea: Ontong toh! Palus iä manggarä arae Gad. (*Ontong.*)

12. Limbah tä Silpa, rewar Lea, manak hatuä tinai idjä duä akan Jakob.

13. Tä koan Lea: Selamat aku: krana karä anak bawi karäh manjewut aku selamat. Tä iä manggarä arae Aser. (*Salamat*)

14. Maka wajah getem gendom Ruben manandjong, tä iä sondau bua dudaim intu tana, tuntang mimbit tä akan indue Lea. Tä koan Raghel dengan Lea: Tenga akangku bagin dudaim ain anakm.

15. Tombah iä dengae: Djaton ombet ikau djari manduan banangku, toh ikau handak manduan dudaim ain anakku kea? Maka koan Raghel: Käläh, tau alem toh iä batiroh dengam, tagal dudaim ain anakm.

16. Maka halemäi, metoh Jakob buli bara tana, Lea hagoet manambang iä, koae: Ikau akan tamä aku, krana aku djari ma-

njewa ikau hapan dudaim ain anakku. Maka iä batiroh dengae alem tä.

17. Maka Hatalla mahining augh Lea; iä batihi, tuntang manak akan Jakob anak hatuä idjä limä.

18. Tä koan Lea: Hatalla djari manenga upahku, basa aku djari manenga rewarku akan banangku. Tä iä manggarä arae Isaskar. (*Upah.*)

19. Limbah tä Lea batihi tinai, tuntang manak akan Jakob anak hatuä idjä djahawen.

20. Tä koan Lea: Paham Hatalla djari manenga akangku; toh banangku karäh hindjä denganku, krana hangkadjahawen toh aku djari manak hatuä akae. Tä iä manggarä arae Sebulon. (*Kahindjä.*)

21. Limbah tä iä manak bawi, tuntang manggarä arae Dina.

22. Maka Hatalla mingat Raghel kea, tuntang Hatalla manarima aughe, palus muap parnakae.

23. Iä batihi, manak hatuä; tä iä hamaui: Hatalla djari mang-anan katawahku.

24. Maka iä manggarä arae Josep, (*Dahang,*) koae: Käläh Jehowa mandahang akangku anak hatuä beken tinai.

II. — 25. Djadi, limbah Raghel djari manak Josep, Jakob hamaui dengan Laban: Soho aku hagoet, mangat aku buli äkaku, tanahku.

26. Lapas akangku karä anak sawangku, idjä tagal iä aku djari buruh intu ikau, mangat aku hagoet; krana tawam bewäi, djan-djingku buruh intu ikau djari hapus.

27. Tä koan Laban dengae: Käläh djaka aku toh djari supa asi intu matam! Aku mangkemä, Je-

howa djari mamberkat aku tagal ikau.

28. Tinai koae: 'Tukas upahim, idja patut inengaku akam.

29. Tu koan Jakob dengae: 'Tawam bewai ampingku djari bura intu ikau, tuntang kilen ampin kara metom metoh pahagaku.

30. Krama kawan korik ta, idja ajum helo bara panumahku, djeta djari dahangdahanga paham karae, tuntang Jehowa djari mamberkat ikau awi lengangkitu. Maka toh, prea aku bagawi akan kabalingku kabuatku?

31. Tembah ia: 'Nari indu inengaku akam? Tu koan Jakob: 'Aku djaton blaku upah batantu, baja djaka ikan manumon aughku toh, ta aku handak manjakatik manonggo kawan metom tinai.

32. Andau toh aku handak manandjong marak hapus kawan metom, mambaris bara djeta kara kambing awang harintik dengan habelang, tinai kara anak tabiri idja babilem. Maka kallah meto djeta akan upahku.

33. Tumon ta palus dapit kabudjurku karah bakarinah, basa upahku magon intu baum, tau bewai ikau mariksa ta; djaka aton kambing intu aku, idja djaton harintik atawa habelang, atawa tabiri idja djaton babilem, djeta takauku bewai.

34. Tu koan Laban: 'Bahalap; djadi bewai tumon aughm.

35. Palus andau ta kea ia mambaris kara kambing hatua, idja hasuring tuntang habelang, tinai kara kambing bawi, idja harintik tuntang habelang baputi, tinai kara anak tabiri idja babilem, balala ia manenga djeta intu lengän kara anake;

36. Tuntang mambilang djeta halangan tandjong katelo awen ti dengan Jakob. Tapi Jakob manjakatik kara kawan ain Laban.

37. Ta Jakob manduan ara salampak kaju lag, tuntang kaju luts, tinai kaju armon, awang bahidjau, palus ia mikise, sampai awan ikise mamala langkoange idja baputi.

38. Balala ia mingkes salampak idja djari ikise intu pasuran, tuntang intu dulang danum, aka kawan meto mihop, tandipah taharep kawan meto ta, maka meto ta masawa hetä, amon dumah handak mihop.

39. Djadi, amon kawan meto masawa naharep salampak ta, maka hapus kawan manak hasuring, harintik tuntang habelang.

40. Ta Jakob mambaris kara anak meto ta, palas mules baun kawan ain Laban manintu meto ai, idja hasuring tuntang babilem, tapi kawan ajue iulase, ingahanae mahampajah kawan ain Laban.

41. Djadi, sasining kawan meto idja brigas masawa, Jakob mingkes salampak ta huang dulang, intu tampajah kawan, mangat ia masawa naharep salampak ta.

42. Tapi amon kawan meto idja lembä masawa, ta ia djaton mingkes salampak ta. Djadi anak kawan idja lembä mandjadi bagin Laban, tapi anak kawan idja brigas mandjadi bagin Jakob.

43. Maka ia dahangdahanga paham kara panataue; ai kutoh kara kawan tabiri tuntang kambing, ara rewar bawi hatua, kutoh outa tuntang kalidai.

BAGI 31.

I. Jakob hadari bara Laban. II. Laban manggoang ia; äwen tä hasuat augh.
III. Äwen tä hakabeah tinai; ia hadjundji.

I.—1. Maka Jakob mahining karä anak Laban idjä hatuä bako-tok, koae: Jakob djari mangkon talo handiai, idjä puna ain bapa ita, bara talo idjä ain bapa ita ia djari mamumpong panataue idjä paham.

2. Tinai Jakob mitä ampin baun Laban kea; itä! djeta beken bara bihin ampie dengae.

3. Tä Jehowa hamauh dengan Jakob: Buli tinai akan tanah ta-tom, buli kolam, jaku handak mam-pahaiak ikau.

4. Tä Jakob manjoho olo mang-ahan Raghel äwen duä Lea, ma-nalih ia hong padang aka kawan metoe.

5. Hetä ia hamauh dengan äwen duä tä: Aku mitä ampin baun bapa keton, djeta djaton hindai kilau bi-hin denganku; tapi Hatalla an-pangku djari nganggulo aku.

6. Keton katawan, hapan sale-pah kaabasku aku djari buruh intu bapa keton.

7. Tapi bapa keton djari hati-putipu aku, hakampulu ia djari mobah upahku; tapi Hatalla djaton djari manjoho ia mamapa aku.

8. Amon koae: idjä harintik akan upahm, — tä karä kawae manak harintik. Tinai amon ia mobah augh, koae: idjä hasuring akan upahm, — tä hapus kawae manak hasuring.

9. Kalotä Hatalla djari manduan karä meto tä bara bapa keton, ma-nenga tä akangku.

10. Krana djadi, wajah kawan

meto masawä, aku manggatang ma-tangku, tuntang aku mitä huang nupingku, itä! kambing tabiri-ha-tuä tä, idjä masawä kawan meto, uras hasuring, habelang tuntang harintik.

11. Maka Malaikat Hatalla ha-mauh denganku hong nupingku: Jakob. Tä koangku: itä, toh aku.

12. Koae: Gatang matam, itäm, karä kambing tabiri hatuä, idjä ma-sawä kawan meto, uras hasuring, habelang tuntang harintik; krana aku djari mitä talo handiai, idjä iawi Laban dengam.

13. Aku toh Hatalla tä idjä hong Betel, idjä betä ikau djari mundus katan pangingat tä, idjä djari im-pendengm, tuntang ikau djari ma-wi djandji bamiat intu aku, Toh lius ikau, mindah bara tanah toh, buli human kolam tinai.

14. Tä tomboh Raghel äwen duä Lea, sambil hamauh dengae: Aton kea hindai bagin ikäi atawa joresan ikäi intu human bapa ikäi?

15. Djaton ia djari mitong ikäi kilau olo bewäi? krana ia djari mandjual ikäi, tuntang regun ikäi djari kinae.

16. Krana karä panataue, idjä djari induan Hatalla bara bapa ikäi, djeta uras ain ikäi hanak. Maka toh, awi ikau manumon karä augh sohon Hatalla dengam.

17. Tä Jakob hagoet, mangkatan karä anak sawae akan hundjun onta.

18. Tinai ia mimbit karä metoe, tuntang karä pangulihe beken, idjä djari rulihe hong Padan-Aram, han-dak buli bapae Isaak hong tanah Kanaan.

19. Maka Laban djari hagoet, tantai manguating tabirie. Maka Raghel manakau hampatong dewa ain bapae.

20. Kalotä Jakob manakau arepe bara atäi Laban, olo Aram tä, awie babuhau djaton masuman akæ iä hagoet.

21. Iä balalu babuhau, mimbit talo handiai awang ajue, iä hagoet dimpah batangdanum, palus iä manintu Gilead, bukit hatinggang tä.

II. — 22. Maka katelo harian bara tä olo manutor akan Laban: Jakob djari babuhau.

23. Tä iä mirak karä paharie, manggoang iä kudju katahie, palus mandjakä iä intu bukit Gilead.

24. Tapi Hatalla mamparahan arepe akan Laban, olo Aram tä, huang nupie hamalem, sambil hamauh dengæ: Buabuah, äla ika kanaha kotakm dengan Jakob, baja hapan augh bahalahalap bewäi.

25. Maka Laban mandjakä Jakob; Jakob djari mampendeng tingkape intu bukit tä, maka Laban kea tuntang karä paharie mampendeng tingkape intu bukit Gilead.

26. Tä koan Laban dengan Jakob: Buhen gawim kalotoh, sampai ika manakau arepm bara atäiku, manamput anakku idjä bawi kilau tawanan?

27. Buhen ika djari babuhau sasu ni, manakau arepm bara aku? buhen ika djaton djari masuman tä akangu, mangat aku tau magah ika dengan ramirami, bagandut, tinai mampahiau gandang kujapi.

28. Tinai ika djaton djari manjoho aku manjium manabi äsongku tuntang anakku idjä bawi. Toto, humong bewäi gawim idjä kalotoh.

29. Toto, ombet bewäi kwasan lengängku mangapähä keton; tapi Hatallan bapa keton djari hakotak dengängku alem malem, koæ: buabuah, äla ika kanaha kotakm deng-

an Jakob, baja hapan augh bahalahalap bewäi.

30. Maka toh, djaka ika djari hagoet, basa ika paham mangelang human bapam, buhen tinai ika djari manakau karä hatallangu?

31. Tä maka Jakob tombah aughe, sambil hamauh dengan Laban: Awiku mikäh; krana kamängku, mikäh ika marampas anakm tinai bara aku.

32. Tapi intu äwæwe ika sondau karä hatallam, äla ika mam-belom iä. Intu baun karä paharin ita toh pariksa talo ajungku samandiai, tuntang duan idjä ajum. Krana Jakob djaton katawan, Raghel djari manakau talo tä.

33. Tä Laban tamä tingkap Jakob, tuntang tingkap Lea, tinai tingkap rewar bawi duäduä tä, maka iä djaton sondau talo enen. Tinai amon iä blua bara tingkap Lea, maka iä tamä tingkap Raghel.

34. Maka Raghel djari manduan hampatong dewa tä, madjok tä penda apil onta, palus mondok hundjue. Maka Laban mangurah hapus tingkap tä, tapi djaton sondau.

35. Koæ dengan bapæ: Äla tuanguku malait aku, basa aku djaton tau mendeng intu baum; krana aku toh pamali. Maka alo iä paham manggau, iä djaton sondau hampatong dewa tä.

36. Tä Jakob blait, mawi Laban: iä tombah, sambil hamauh dengan Laban: Narai toh kasalangu? narai dosangu, sampai ika sangit, handak mawi aku?

37. Ika djari mangurah ramongku lepalepah, talo en djari son-daum idjä aim? Ingkes djetä katon-toh intu baun karä paharingku tuntang paharim, naughe äwen tä mamutus perkarän koä!

38. Duä pulu njelo toh aku djari melai intu ikau, maka karä kambing tabirim djaton djari sala pampanke, tinai kambing tabirim idjä hatuä djaton aku djari kumae.

39. Idjä imisak meto basiak aku djaton djari mandjudjue akam, aku kabuatku djari mananggong tä; ikau djari managih tä intu aku, alo djetä nihau handau atawa halem.

40. Katahingu intu ikau, maka handau aku lenjoh awi kalaso, halem aku intakan kasadingen, sampai aku djaton tawan tiroh kantokku!

41. Duä pulu njelo toh aku djari melai intu ikau; äpatwalas njelo aku djari buruh intu ikau tagal anakn bawi äwen duä tä, tinai djahawen njelo tagal kawan metom; maka hakampulu ikau djari mobah upahku.

42. Djaka djaton Hatallan tatoku, Hatallan Abraham, idjä ingikäh ingarawan Isaak, djari nganggulo aku, toto ikau djari manjoho aku toh huli boang bewäi. Tapi Hatalla djari manangkilik kahäkaku, karä gawin lengängku, palus iä djari mawi ikau alem malem.

III. — 43. Tä tombah Laban, sambil hamauh dengan Jakob: Olo bawi toh puna anakku, tinai karä anake puna äsongku; tuntang kawan meto toh puna kawängku; toto talo handai idjä gitam toh uras ajungku. Kilen aku andau toh tau mawi anakku toh, atawa anake, idjä djari inakae?

44. Tagal tä, has! käläh ita hadjandji, köä hapamontong, mangat djetä indu kasaksian akan köä toh.

45. Tä Jakob manduan batu, mampendeng tä akan katan panginate.

46. Tuntang Jakob hamauh deng-an awang paharie: Awi mamumpung batu. Palus äwen tä manggau batu, manunjok tä. Hetä äwen tä kuman hong tujok batu tä.

47. Maka Laban manggarä tä Jegar Sahaduta, (*basa Aram: tujok kasaksian*;) tapi Jakob manggarä tä Gilead, (*basa Ibrani: tujok kasaksian*).

48. Tä koan Laban: Bara andau toh maka tujok batu toh indu saksi helatku dengam. Tagal tä olo manggarä tä Gilead.

49. Tinai Mispa, (*tangkilik*), basa köä: Käläh Jehowa manangkilik aku tuntang ikau, amon ita djari hakangkedjau.

50. Djaka ikau mararat anakku, atawa djaka ikau mandahang sawam beken hindai bara anakku, toto olo helat djaton intu ita, tapi itäm, Hatalla indu saksi köä.

51. Tinai koan Laban dengan Jakob: Itäm, hetoh tujok batu, hetoh katan pangingat, idjä djari impendengku indu helatku dengam.

52. Maka tujok batu toh tuntang katan pangingat toh indu saksi: aku djaton tau mahalau tujok toh, tantai mamapa ikau, tinai ikau djaton tau kea mahalau tujok toh, tuntang katan pangingat toh, tantai mawi aku.

53. Hatallan hiau Abraham, Hatallan hiau Nahor, Hatallan bapa äwen tä, käläh iä mamutus akan köä. Maka Jakob sumpah manjewut Idjä äka karawan bapae Isaak.

54. Tä Jakob mampatäi meto hong bukit tä, tuntang mangahau paharie ompat kuman: djadi äwen tä kuman, palus bara malem hong bukit tä.

55. Maka haiak djadjewu Laban misik, manjium äsoe tuntang anake,

haiak mamberkat äwen tä. Palus Laban hagoet, buli kalekae tinai.

BAGI 32.

I. Jakob mikäh Esau, blaku awat intu Hatalla. II. Jakob hatangkarap dengan Hatalla.

I. — 1. Maka Jakob harikas kea, maradjur panggoete; tä arä malai-kat Hatalla hasupa dengae.

2. Haiak mitä äwen tä, Jakob hamauh: Djetoh kawan parang ain Hatalla. Tä iä manggarä kaleka tä Mahanaim. (*Kawan parang.*)

3. Limbah tä Jakob manjoho sarohae hagoet helo, mananggoh kakae Esau, intu tanah Seir, djeta tanah Edom.

4. Iä mametäh sarohae, koae: Imbit aughku teh akan tuangku Esau: kakai augh rewarm Jakob: jaku djari melai namuä hong äka Laban palus sampai katontoh.

5. Aku djari mulih arä sapi, kalidai, kambing tabiri, rewarm hatuä bawie; tuntang aku djari manjoho olo masuman tä akan tuangku, mangat aku supa asi intu matam.

6. Maka sarohae tä buli Jakob, koae: Ikäi djari samjai kakam Esau; maka iä manambang ikau, mimbit äpat ratus olo hatuä.

7. Tä Jakob paham mikäh, tuntang sekä angkat atäie; palus iä mambaris karä olo idjä hindjä iä, tuntang karä kambing tabiri, karä sapi, karä onta, mandjadi duä kawan.

8. Krana koae: Paribasa Esau mantakan kawan idjä, palus mawi djeta, ajaajau kawan beken tau mahakan.

9. Tinai koan Jakob: Joh Ha-

tallan tatoku Abraham, Hatallan apangku Isaak! o Jehowa, idjä djari manjoho jaku, koam: buli tanah tinai, tuntang karä kolam, jaku handak mamberkat ikau.

10. Aku toto korik, djaton bagona mandino karä asim, karä katotom, idjä djari ilalusm akan rewarm; krana hapan sokahku bewäi aku djari hanimpah Jordan toh, tinai toh aku djari duä kakawan.

11. Liwus aku bara lengän akaku katontoh, bara lengän Esau, krana aku mikäh iä, suroh iä dumah mampatäi aku, tuntang anak sawangku.

12. Krana ikau djari hamauh: toto aku handak mamberkat ikau, tuntang jaku handak mangapal panakam, kilau bawak baras hong tasik, idjä djaton taraisä tagal kapaham karäe.

13. Maka iä melai hetä alem tä; tinai iä mintih idjä handak inengae akan Esau bara kawan tä, idjä ai.

14. Kambing bawie duä ratus, tuntang duä pulu hatuä; tabiri bawie duä ratus, tuntang duä pulu hatuä.

15. Telo pulu kongan onta, idjä haru manak, tuntang anake; sapi bawie äpat pulu, tuntang sapulu hatuä; duä pulu kalidai bawie, tuntang anake sapulu.

16. Djeta inengae intu lengän rewarm, habarishabaris genep kawae, palus iä manjoho rewarm: Dari keton lius helo, hagoet raretäi kawan keton.

17. Tinai iä mametäh idjä totok helo, koae: Amon akaku Esau hasupa dengam, tuntang iä misek ikau, koae: olo ain äweikau? tuntang kangkwe ikau? tinai ain äwe meto tä, idjä helo baum?

18. Tä ikau akan tombah auge

kalotoh: djetoh tangan rewarm Jakob, idja impaite akan tuangku Esau; itam, bitie manuntut ikai.

19. Tinai ia mametah reware idja dua kea, tuntang reware idja telo, tinai awang beken handiai, idja mudjar karä kawan tä, koae: Kilau angh toh kea keton akan hakotak dengan Esau, amon keton manjupa ia.

20. Tinai keton akan hamauh: itam, rewarm Jakob aton manuntut ikai. Krana koan huange: Aku handak mangatau ia hapan talo inengaku toh, idja hagoet helo. limbah tä bitingku handak hasupa ban dengae, ajaajau ia maku manarina aku.

21. Tumon tä talo inenga tä hagoet helo, tapi bitie melai bara malem dengan kawae idja mambatang.

22. Maka ia misik hamalem, palus manduan sawae duäduä, tinai dök rewar bawi tä, tuntang anake äwen sawalas, magah äwen tä akan sungai Jakob aka tau dimpah:

23. Palus ia manduan äwen tä, mampanimpahe, tinai ia mampanimpah talo handiai awang ai.

II. — 24. Tapi Jakob melai kabuante. Tä aton olo hatangkarap dengae, sampai langit handak mahindang.

25. Amon ia tä mangkemä arepe djaton tau mampakalah ia, maka ia manindjek sapan tolang kahange, palus sapan tolang kahang Jakob talokas, awie hatangkarap dengan olo hatua tä.

26. Koan djetä dengae: Toh lapas aku, krana langit djari mahindang. Tapi koae: Aku djaton malapas ikau, amon ikau dia mamberkat aku.

27. Koan idja tä dengae: "Awe aram? Tombah ia: Jakob arangku.

28. Tä koae: Äla aram Jakob hindai, tapi Israel, (*idja hatangkarap dengan Hatalla;*) krana toto karetap gawim intu Hatalla, intu olon, tuntang ikau djari manang.

29. Maka Jakob misek ia, koae: Suman aram akangku. Koae: Buhen ikau misek arangku? Palus ia mamberkat ia hetä.

30. Maka Jakob manggarä kaleka tä Pniel. (*Baun Hatalla.*) Krana koae: Aku djari mitä baun Hatalla toto, tuntang hambaruangku djari ihaga.

31. Amon ia hagoet bara Pniel, matanandau lembut akae, maka ia batimpang, talokas sapan tolang kahange.

32. Tagal tä palus andau toh olo Israel djaton pudji kuman uhat tä idja djari talokas, idja intä sapan tolang kahang, basa ia tä djari manindjek sapan tolang kahang Jakob, manalokas uhate hetä.

BAGI 33.

I. Esau äwen duä Jakob hakabuah tinai. II. Jakob sampai tanah Kanaan.

I. — 1. Maka Jakob marisan matae; itä! Esau aton dumah, mimbit äpat ratus olo hatua. Tä ia mambaris karä anake akan Lea, akan Raghel, tinai akan rewar bawi äwen duä tä.

2. Maka rewar bawi tuntang anake iatohe totok helo, limbah tä Lea tuntang anake, maka Raghel tuntang Josep tapakan rahian.

3. Tapi bitie manandjong helo, balalu ia sontop akan petak hangkudju, sampai ia tokep dengan kakae.

4. Tā Esau hadari manjupa iā, mangkipit iā, mamalok ujate, tuntang manjium iā; palus āwen duā tā manangis haiak.

5. Limbah tā iā manampajah, mitā olo bawi tā. tuntang karā anake, tā iā misek: Æwe karā olo dengam toh? Koan Jakob: Æwen tā anakku, idjā djari inenga Hatalla huang asie akan rewarm.

6. Tā rewar bawi āwen duā tā manggapi, tuntang anake, palus āwen tā sontop.

7. Tinai Lea kea manggapi, tuntang karā anake, palus āwen tā sontop; limbah tā Josep kea manggapi tuntang Raghel, iā tā kea sontop.

8. Maka koan Esau: Kandung karā kawan meto tā, awang djari hasupa denganku? Koe: Mangat aku supa asi intu matan tuangku.

9. Tapi koan Esau: Ajungku mahin kutoh ramo, joh andi, naughe talo ajum akan bewāi.

10. Tā koan Jakob: Æla; amon aku toh djari supa asi intu matam, duan talo inengaku toh bara lengängku; krana aku djari mitā baum, kilau mitā baun Hatalla, tuntang ikau djari mangilak aku.

11. Kālāh duan berkat toh, idjā djari inengaku akam; krana Hatalla huang asie djari manenga tā akangku, ajungku mahin ombet talo handiai. Tuntang iā musok iā, sampai iā manarima tā.

12. Maka koan Esau: Has, ita harikas, maradjur panggoet ita, jaku handak magah ikau.

13. Tapi koan Jakob dengae: Tawam bewāi, tuan, anak olo toh balemo, tinai arā tabiri tuntang sapi ajungku awang manusu, amon djetā pahalau iudjar alo idjā an-

dau bewāi, karā meto tā lepah matai.

14. Kālāh tuangku hagoet helo bara rewarm, tapi aku handak manuntut lalowa, tumon kawan metongku tuntang: karā anakku tau tahan, njamah aku sampai tuangku hong tanah Seir.

15. Maka koan Esau: Amon kalotā, kālāh aku handak mampelai olo ajungku belaehe dengam. Koan Jakob: Akan en tā? asal aku djari supa asi intu matan tuangku bewāi.

16. Tā Esau buli Seir, andau tā kea.

II.—17. Maka Jakob hagoet akan Sukot. Hetā iā mamangun humae, tuntang iā mawi krambang karā metoe. Tagal tā iā manggarā kaleka tā Sukot. (*Krambang meto.*)

18. Maka bahalap bewāi Jakob dumah sampai lewu Sighem, idjā hong tanah Kanaan, metoh panulie bara Padan-Aram, palus iā melai darah lewu tā.

19. Tuntang iā mamili idjā kabagi petak bara Hemor, bapa Sighem, hapan saratus tabiri, indu ākae mampendeng tingkape.

20. Tinai iā mamangun mesbeh hetā, tuntang manggarā tā: Hattallan Israel toto Hatalla.

BAGI 34.

Sighem marajap Dina, anak Jakob idjā bawi; olo Sighem impatāi anak Jakob.

1. Maka Dina, anak Lea idjā bawi, idjā djari inakan Lea akan Jakob, hagoet handak madja anak bawin olo lewu tā.

2. Tā Sighem, anak Hemor, olo Hewi, idja radjan tanah tā, mitā is, palus manawan is, balalu batiroh dengae, hadjadian is.

3. Tuntang atāte leket dengan Dina, anak Jakob idja bawi tā; is sinta budjang bawi tā, tuntang hakotak tumon atāi budjang bawi tā.

4. Dengan bapae Hemor ken Sighem hakotak, koae: Duan budjang bawi toh akan sawangku.

5. Metoh Jakob mahining, Dina, anake idja bawi, djari irajap olo, anake awang hatua manonggo metoh hong padang; tā Jakob manjuni, mendah awen tā dumah.

6. Maka Hemor, bapa Sighem, bapa manalih Jakob, handak hakotak dengae.

7. Sama anak Jakob awang hatua mahining brita tā, palus awen buli bara padang; awen tā pahā atāte, tuntang paham kalaite tagal kadhakan Sighem dengan Israel, basa is djari batiroh dengan anak Jakob idja bawi; krana djaton haliai patut gawi kalotā.

8. Tā Hemor hakotak dengan awen, koae: Atāi anakku Sighem paham radjin dengan anak bawi ain keton tā; kalah tenga is akae, indu sawae.

9. Bulah keton hasanger dengan ikāi; tenga anak keton akan ikāi, tinai duan akan ikāi akan keton.

10. Palus māngkalewu dengan ikāi; tā ita sama tempon tanah, melai hetā, malan bagawi hetā, duan tā akan keton.

11. Maka koan Sighem dengan bapae tuntang dengan karā njahan budjang bawi tā: Aku blaka asi intu keton, bararangai talo ingau keton aku handak manjuange.

12. Pahai bewāi plaku tuntang saput, aku handak manjuang tā

tumon augh keton, asal keton manenga budjang bawi tā bewāi indu sawangku.

13. Tā anak Jakob tambah hapunga dengan Sighem, tuntang dengan bapae Hemor, basa is djari marajap betae.

14. Is hamaui dengan awen: Djaton patut ikāi manenga betau ikāi akan olo idja djaton injunat, krana djeta indu kahawān ikāi.

15. Tapi amon keton manumon hadat ikāi, palus manjunat karā hatua keton; tā ikāi handak manarima augh keton,

16. Palus handak manenga anak bawin ikāi; tuntang anak bawin keton ikāi handak manduae akan ikāi, tinai ikāi handak melai dengān keton; mandjadi idja kautus.

17. Tapi amon keton djaton manumon augh ikāi, djaton maku injunat, tā ikāi handak manduan budjang bawi ain ikāi tā, balalu hageot.

18. Maka augh awen tā inglak Hemor tuntang Sighem, anak Hemor:

19. Palus olo hatuaabela tā djaton marandjar malalus perkara tā; krana is mangalak anak Jakob idja bawi, tuntang is paham Thorumat huang ungkup human bapae.

20. Tumon tā Hemor awen duā handak Sighem tamā bawontonggang lewue, palus hakotak dengan karā olo hatua intu baue, koae:

21. Olo tā tau hakabuai dengan ita, tagal tā kāliah ita manjoho is melai hong tanah ita, tuntang malan hetoh, krana tanah ita kutoh kalombahe; ita handak manduan anak bawin awen indu sawan ita, tinai anak bawin ita ita handak manengae akan awen.

22. Maka olo tā handak manu-

mon kahandak ita, palus melai dengan ita, mandjadi idjä kautus dengan ita, asal ita idjä hatuä injunat samandiai, sama kilau äwen tä.

23. Maka karä kawan tabiri kam-bing ajue, karä ramoe, karä on-tae, djaton djetä akan ita samandiai? baja asal ita manumon kahandake tä, maka olo tä karäh melai dengan ita.

24. Tä olo handiai, idjä tamä blua bauntonggang lewu tä, uras manumon augh Hemor, tuntang augh Sighem, anak Hemor; karä olo hatuä handiai, idjä hindjä lewu tä, palus injunat.

25. Djadi andau telo, amon olo tä paham kapähä, tä anak Jakob awang hatuä, Simeon äwen duä Lewi, njahan Dina tä, sama manduan padange, uräh manjarang mamok lewu tä, palus mampatäi olo hatuä samandiai.

26. Iä mampatäi Hemor kea, tuntang anake Sighem, hapan padang, palus manduan Dina bara human Sighem, balalu hagoet.

27. Tä maka anak Jakob idjä hatuä samandiai tamä äka olo im-patäi tä, tuntang marampas hapus lewu, basa olo hetä djari marajap betaue.

28. Iä manduan karä tabirin olo tä, karä sapie, karä kalidaie, ramoe handiai idjä hong lewu, tinai talo handiai awang intu tana;

29. Karä panatau olo hetä, karä anake idjä korik, karä olo bawi inawae manampute, tinai iä marampas talo handiai, awang intu karä huma.

30. Tä koan Jakob dengan Simeon äwen duä Lewi: Keton djari mamparuta atäiku, awi keton djari mampabewau aku intu karä

olo tanah toh, intu olo Kanani tuntang olo Peresi. Maka jaku puna isut oloe bewäi; amon karä olo tä pakat handak mawi aku, toto aku alah awie, palus lomos aku tuntang hapus ungkup humangku.

31. Maka tombah äwen: Kilen, patut kea iä mawi betan ikäi kilau sapangan?

BAGI 35.

I. Jakob sampai Betel. II. Raghel matäi manak. III. Karä anak Jakob. IV. Jakob sampai Isaak; Isaak matäi.

I. — 1. Limbah tä Hatalla ha-mauh dengan Jakob: Hagoet ikau, talih Betel, palus melai hetä; pang-un hetä mesbeh akan Hatalla, idjä djari mamparahan arepe akam, metoh ikau hadari bara baun kakam Esau.

2. Tä koan Jakob dengan olo ungkup humae, tuntang dengan olo handiai idjä dengae: Kanan keton karä hampatong, tamunan hatalla idjä sala, idjä ain keton, tuntang awi maniwh arep keton, manganti pakaian keton.

3. Ita handak babungkat, manalih Betel, hetä aku handak mamangun mesbeh akan Hatalla, idjä manombah aughku metoh andau kadjakängku, idjä djari mampahaiak aku hong djalan, idjä djari ihapusku toh.

4. Tä olo tä manenga akan Jakob karä hampatong dewa, idjä ain äwen, tinai suwang tisin, idjä hanggape akan salantutup; maka Jakob mangalian tä penda batang elah, idjä darah Sighem.

5. Palus äwen tä hagoet. Maka

pampikāh Hatalla djari lawo akan olo intu karā lewu idjā hakaliling hetā, sampai olo tā djaton manggoang anak Jakob.

6. Kalotā Jakob, tuntang olo handiai idjā dengae, sampai Luts, lewu tā hong tanah Kanaan, djētā Betel.

7. Palus iā mamangun mesbeh hetā, manggarā tā El-Betel; (*ain Hatalla hong Betel*;) krana hetā Hatalla djari mamprahan arepe akae, metoh iā hadari, mahakan kakae.

8. Maka Debora, ajang Rebeka, matāi, tuntang iā ingubur hong djanah, darah Betel, penda batang elah, idjā bagarā elah tatum.

9. Maka Hatalla mamprahan arepe tinai akan Jakob, limbah iā djari buli bara Padan-Aram, sambil mamberkat iā.

10. Koan Hatalla dengae: Batang aram Jakob, tapi āla aram Jakob hindai, malainkan Israel aram toh. Tumon tā iā bagarā Israel.

11. Tinai koan Hatalla dengae: Aku toh Hatalla, idjā djaton tikas kwasangku, manak keton, dahangdahanga; ikau karāh mandjadi utus olo, toto, indu arā utus olo, tuntang arā radja kea karāh mahin lembut bara ikau.

12. Maka tanah toh, idjā djari inengaku akan Abraham tuntang Isaak, djētā aku handak manengae akam, palus akan panakam rahian bara ikau.

13. Limbah tā Hatalla mandai malih iā, bara kalekae djari hakotak dengae.

14. Maka Jakob manduan batu, mampendeng katan pangingat intu kalekae djari hakotak dengae, manusuh hetā parapah talo ihop, manata undus hetā.

15. Tuntang Jakob manggarā kaleka tā, idjā āka Hatalla djari hakotak dengae, Betel. (*Human Hatalla*.)

II.—16. Maka āwen tā hagoet bara Betel; djadi amon iā djari tokep Eprat, Raghel handak luas, maka iā paham bahali manak.

17. Djadi, amon iā paham kahalie manak, koan bidan dengae: *Āla mikāh*, krana aton tinai anak hatuā akam.

18. Djadi, amon iā djadjahengap tahasenge, handak mahotus, iā manggarā anake Benoni. (*Anak kapā-hāngku*.) Tapi bapae manggarā iā Benjamin. (*Anak gantau*.)

19. Kalotā Raghel matāi, tuntang ingubur darah djalān idjā akan Eprat, iā tā Betlehem.

20. Maka Jakob mampendeng katan pangingat intu hundjun kubure; djētā katan kubur Raghel idjā palus andau toh.

21. Limbah tā Israel hagoet, palus mampendeng tingkape hila barat tjandi Eder.

III.—22. Djadi, metoh Israel melai hetā, Ruben hagoet, mahan-djean arepe dengan Bilha, gundik bapae tā; talo tā inutor akan Israel. Maka karā anak Jakob idjā hatuā duāwalas biti.

23. Karā anak Lea tā: Ruben, anak Jakob idjā bakas, tinai Simeon, Lewi, Juda, Isaskar, Sebulon.

24. Karā anak Raghel tā: Josep āwen duā Benjamin.

25. Tinai anak Bilha, rewar Raghel tā: Dan āwen duā Naptali.

26. Tinai anak Silpa, rewar Lea tā: Gad āwen duā Aser. Iā tā karā anak Jakob, idjā djari inakan akae hong Padan-Aram.

IV.—27. Maka Jakob sampai

bapae Isaak intu Mamre, intu Kiriath-Arba, djetä Hebron, äka Abraham tuntang Isaak djari namuäi.

28. Maka katahin umur Isaak saratus hanja pulu njelo.

29. Tä Isaak bageto tahasenge, matäi, ingampeleng dengan tato hiange, amon iä bakas tuntang puas belom. Maka anake, Esau äwen duä Jakob, mangubur iä.

BAGI 36.

Horoe panakan Esau.

I.—1. Djetoh karä panakan Esau, iä tä Edom. (25, 30.)

2. Esau manduan sawae bawin olo Kanani: Adä, anak Elon olo Het, tinai Aholibama, anak Ana, äson Sibeon, olo Hewi. (26, 34.)

3. Tinai Basmat, anak Ismael, betau Nebajot.

4. Maka Ada manak akan Esau Elipas; Basmat manak Rehuel.

5. Tinai Aholibama manak Gehus, Jaalam, Korah. Iä tä uras anak Esau idjä hatuä, idjä djari inakan akäe hong tanah Kanaan.

6. Maka Esau djari manduan karä sawae, tuntang karä anake, hatuä bawi, tinai olo handiai idjä hindjä ungkup humae, tinai karä kambing tabirie, karä sapie tuntang ontäe, hapus karä panataue, idjä djari iulihe hong tanah Kanaan, palus djari babungkat akan tanah beken, mindah bara andie Jakob.

7. Krana karä kawan metoe palau bakapal, sampai awi tä äwen tä djaton tau hindjä; tanah äkae namuäi djaton ombet äkae mam-belom metoe, awi kutoh karäe.

8. Tagal tä Esau melai hong Seir, äka bukit hatinggang. Maka Esau tä tato olo Edom.

9. Djetoh karä panakan Esau, tato olo Edom, hong bukit Seir.

10. Toh aran karä anak Esau idjä hatuä: Elipas, anak Ada, sawan Esau; Rehuel, anak Basmat, sawan Esau.

11. Maka karä anak Elipas tä: Teman, Omar, Sepo, Gaetam, Kenas.

12. Maka Timna tä gundik Elipas, anak Esau; iä tä manak Amalek akan Elipas. Djetä karä anak hatuä ain Ada, sawan Esau.

13. Maka djetoh karä anak Rehuel idjä hatuä: Nohat; Serah, Samma, Misa. Djetä karä anak hatuä ain Basmat, sawan Esau.

14. Maka djetoh karä anak Aholibama, anak Ana, äson Sibeon, sawan Esau tä; iä manak akan Esau: Jehus, Jaalam tuntang Korah.

15. Djetoh karä mantir kapala, idjä lembut bara panakan Esau: karä anak Elipas, anak Esau idjä bakas tä: mantir Teman, Omar, Sepo, Kenas;

16. Korah, Gaetam, Amalek; djetä karä mantir kapala, idjä lembut bara Elipas, hong tanah Edom; maka äwen tä uras panakan Ada.

17. Maka djetoh panakan Rehuel, anak Esau tä: mantir Nahat, Sera, Samma, Misa; djetä karä mantir kapala, idjä lembut bara Rehuel hong tanah Edom; iä tä panakan Basmat, sawan Esau.

18. Djetoh panakan Aholibama, anak Ana, sawan Esau: mantir Jehus, Jaalam, Korah; djetä karä mantir kapala, idjä lembut bara Aholibama, anak Ana sawan Esau.

19. Äwen tä uras panakan Esau,

karä mantir kapalae. Iä tä tato olo Edom.

20. Maka djetoh karä panakan Seir, olo Hori, idjä solake djari melai intu tanah tä: Lotan, Sobal, Sibeon, Ana; (5 Mos. 2, 12.)

21. Dison, Eser, Disan; djetä karä radjan olo Hori, panakan Seir, hong tanah Edom.

22. Maka panakan Lotan tä: Hori äwen duä Heman; tinai betau Lotan, djetä Timna.

23. Djetoh panakan Sobal: Alwan, Manahat, Ebal, Sepo, Onam.

24. Djetoh panakan Sibeon: Abi äwen duä Ana. Ana djetä, idjä sondau lowang danum blasut hong padang, metoh iä manjakatik kalidai bapae Sibeon.

25. Maka anak Ana idjä hatuä: Dison, tinai Aholibama anak Ana idjä bawi.

26. Djetoh panakan Dison: Hemandan, Esban, Itran, Keran.

27. Djetoh panakan Eser: Bilhan, Sawan, Aran.

28. Djetoh panakan Disan: Us äwen duä Aran.

29. Maka djetoh uras mantir olo Hori: mantir Lotan, Sobal, Sibeon, Ana.

30. Mantir Dison, Eser, Disan: iä tä karä mantir olo Hori, idjä djari marentah hong tanah Seir.

31. Maka djetoh karä radja, idjä djari marentah hong tanah Edom, helo bara radja aton marentah olo Israel.

32. Bela, anak Beor, marentah hong Edom, aran lewue Dinhaba.

33. Maka Bela matäi; tä Jobab, anak Sera bara Bosra, naik radja manganti iä.

34. Amon Jobab matäi, maka Husan, bara tanah olo Teman, naik radja manganti iä.

35. Maka Husan matäi, tä naik radja manganti iä Hadad, anak Bedad, idjä mamukul olo Midian hong tanah olo Moab; aran lewue Abit.

36. Amon Hadad matäi, maka Samla, olo Masreka, naik radja manganti iä.

37. Amon Samla matäi, tä Saul, olo Rehobot, idjä darah batangdanum, naik radja manganti iä.

38. Amon Saul matäi, tä Baal-Hanan, anak Aghbor, naik radja manganti iä.

39. Amon Baal-Hanan, anak Aghbor tä, matäi, maka Hader naik radja manganti iä; aran lewue Pahu, tinai aran sawae Mehetabeel, anak Matred, Matred anak Mesahab.

40. Maka djetoh aran mantir kapala bara utus olo Esau, tumon hamputae, huang karä lewue: mantir Timma, Alwa, Jetet;

41. Mantir Aholibama, Ela, Pinon;

42. Mantir Kenas, Teman, Mibsar;

43. Mantir Magdiel, Iram. Iä tä karä mantir kapala bara utus Edom, tumon karä baris hamputae huang tanahe. Iä tä Esau tä, tato olo Edom.

BAGI 37.

I. Nupin Josep, anak Jakob. II. Josep indjual paharie akan tanah Misir. III. Bapae manatun iä.

I. — 1. Maka Jakob melai hong tanah, idjä äka liau bapae djari namuäi, hong tanah Kanaan.

2. Djetoh saritan ungkup Jakob. Josep tä udjuwalas njelo umure, metoh iä haru ompat karä kakae, manjakatik kawan meto:

iä omba anak Bilha, tuntang anak Silpa, gundik bapae; maka iä panutor akan bapae, amon paharie sala gawie.

3. Maka Israel mangilak Josep paham bara karä anake beken, bara iä djari manak Josep metoh kabakase, tuntang iä manenga akas klambi, idjä hapangowang ampin bintike.

4. Amon kakae mitä; bapae mangilak iä paham bara äwen beken, maka äwen basingi iä, djaton tau hakotak bahalap dengae.

5. Beken bara djeta tinai Josep nupi kea, tantang manjarita nupie akan paharie; tä äwen tä paham haream basingi iä.

6. Maka koas dengan äwen: Hinang keton augh nupingku toa.

7. Itä! angate kamangkku ita mameteng batang gendom hong tana; tä toto, peteng ajungku lagatang mendeng; tä itä! peteng ain keton manggapi, mangaliling, sontop intu peteng ajungku.

8. Tä koan karä kakae: Kilen, angatm ikau indu radjan ikäi dapit, ikau akan marentah ikäi? Djadi paham haream äwen tä basingi iä tagal nupie, tagal kotake.

9. Limbah tä iä nupi beken tinai, palus manjarita djeta kea akan paharie, koas: Itä! aku djari nupi beken tinai; angate kamangkku matanandau, bulan tuntang bintang sawalas kabawak sontop intu aku.

10. Amon iä manjarita nupie tä akan bapae tuntang akan karä kakae, bapae mampudji iä, sambil hamauh dengae: Lalehan nupim tä! Angatm ikäi, jaku, indum, tuntang karä kakam akan manggapi, sontop intu ikau sampai petak?

11. Maka karä kakae bahiri iä, tapi bapae mingat karä augh tä.

12. Djadi, kakae hagoet, handak manjakatik kawan meton bapae tokep Sighem.

13. Tä koan Israel dengan Josep: Djaton karä kakam manjakatik metoe tokep Sighem? Tatap arepm, aku handak manjoho ikau tanggeh äwen. Maka koas: Itäm, jaku djari tatap.

14. Koan Israel dengae: Kaläh ikau lius, mitä ampin kakam, tuntang ampin kawan meto, djaka iä magon bahalap; imbit kafar akangkku. Tumon tä iä manjoho iä bara djanah, idjä tokep Hebron, mangat hagoet akan Sighem.

15. Maka iä lajang hong padang; tä aton olo hatup hasondau dengae; idjä misak iä, koas: Narai inggaue?

16. Koas: Aku manggau karä paharingku; kaläh suman akangkku, hong kwe äwen tä manonggo kawan meto?

17. Maka koan olo tä: Äwen tä djari mindah bara hetoh, kranh jaku mahining augh äwen, koas: Ias, ita hagoet akan Dotan. Tä Josep manjak paharie, palus iä sondau äwen hong Dotan.

18. Sana äwen tä mitä iä bara kedjakedjau, helo bara iä manggapi äwen, balalu äwen pakat, makal handak mampatäi iä.

19. Sambil hamauh sama arepe: Itä, tä tukangnupi tä dumah.

20. Takan, ita mampatäi iä, malaboh iä huang kali hetoh. Limbah tä ita handak hamauh: meto basiak djari kuman iä. Tumon tä ita karäh mitä ampin kadjarian karä nupie.

21. Maka amon Ruben mahining augh tä, iä handak maliwus iä

bara lengün äwen, koae: Äla ita mampatäi is.

22. Tinai koan Babea dengan äwen: Äla keton manusuh dahan olo; laboh is hong kali toh bewäi, idjä intu padang; äla lengün keton mawi is. Maka pikir ai handak maliwas is bara lengün äwen, mang-at magah is buli bapae.

23. Djadi, sana Josep sampai paharie, äwen tä palus mengkak klambin Josep, klambie idjä hapangowang ampin hintike tä, idjä hapae.

24. Pakas äwen manjingsap is, malahoh is akan kali hetä; tapi kali tä teah, djaton danume.

25. Limbah tä äwen tä mondok kuman. Maka hajak mariaran matae is mitä djalahan olo hali-sang, olo Ismaeli, damah bara Gilead, puat ontas nekot, seri, lot; is hagot handak mimbit talo tä akan tanah Misir.

26. Tä koan Juda dengan paharie: Narai guna ita mampatäi andi ita, tuntang manjahokan dahae?

27. Kalah ita mandjual is akan olo Ismaeli toh, äla lengün ita mawi is; krana is andi ita, isi dahan ita. Maka paharie manumon aughe.

28. Djadi, metoh dagang, olo Midian tä, handak mahakau, maka äwen mandjidit Josep djakat bara kali, palus mandjual is akan olo Ismaeli tä, duä pulu kabawak rear baputi. Dagang tä mimbit Josep akan tanah Misir.

29. Maka amon Ruben haluhi akan kali, ita! Josep djaton hetä; tä is marabit pakaise:

30. Palus mananggoh karä paharie, koae: Olo tabela tä djaton! jaku, kasen daringku jaku toh!

III.—31. Tä äwen tä manduan klambin Josep, palus mampatäi kambing, mansulop klambi tä huang dahae;

32. Balala mampait klambi idjä hapangowang bintike tä, manjohq olo mimbite akan bapae, tuntang masuman akas: Klambi toh djari sondau ikäi, itam, djaka djeta klambin anakm atawa dia.

33. Maka is balalu kasenie, koae: Djeto toh klambin anakku; meto basiak djari kuman is, toto Josep djari imisak meto!

34. Tä Jakob marabit pakaise, mangkepan tapih bidak intu kahange, tuntang tahi andae is manatum anake.

35. Maka karä anake, hatua bawi, mananggoh, handak mampong atäie; tapi is djaton maku iampong, koae: Tuntang manatum anakku aku handak mehon akan kubat, tanggoh anakku. Tumon tä bapae manatum is.

36. Maka olo Midian mandjual is hong tanah Misir akan Potipar, mantir Poro, kepala kawan olo dalam radja.

BAGI 38.

Anak Juda. Juda tulah dengan Tamar, manantue idjä bawi.

I.—1. Djadi katika tä, Juda mindah, malihi karä paharie, tuntang manjandahan intu olo Adulam, idjä Hira arae.

2. Hetä Juda mitä budjang bawin olo Kanani, anak Sua, tä is manduae palus hindjä dengae.

3. Olo tä batihi, tuntang manak hatua; tä is manggarä arae Er.

4. Limbah tä is batihi tinai, ma-

nak hatuä, tuntang manggarä arae Onan.

5. Limbah tä iä manak hatuä tinai, manggarä arae Selah. Maka Juda tä hong Kesib, metoh djeta inakan.

6. Maka Juda mampasawä Er, anake hatuä idjä bakas; apan sawae tä Tamar.

7. Maka Er, anak Juda idjä bakas, papa intu baun Jehowa, tagal tä Jehowa mampatäi iä.

8. Tä koan Juda dengan Onan: Ganti balon liau kakam, sawä iä akan aran liau kakam, palus manak akan kakam. — (5. Mos. 25, 5.)

9. Maka Onan katawan iä djaton manak akae, tä amon iä hindjä dengan sawan kakae, iä manggarä tä akan petak, marusak tä, djaton iä maku manak akan liau kakae.

10. Maka gawie tä paham papa intu matan Jehowa; tagal tä iä mampatäi iä tä kea.

11. Tä koan Juda dengan manantue idjä bawi: Melai iä managon balo intu human bapam, pandähan anakku Selah djari ombet kabakase. Krana angate kamäae: Mikah iä kea matäi, sama kilau kakae duä. Tumon tä Tamar buli, manjandahan intu human bapae.

12. Maka tahi andaue rahian sawan Juda matäi, anak Sua tä; tä limbah iä djari manatume, maka iä hagoet manalih anakolohe, idjä mangunting tabirie hong Timna, äwen duä hulä Hira, olo Adulam tä.

13. Maka olo manutor akan Tamar, koae: Itäm, empom hagoet akan Timna, handak mangunting tabirie.

14. Tä iä mengkak pakaian kabaloe, tuntang iä hasandurong manutup baue, palus mondok darah

bauntonggang lewu Enaim, idjä intu djalan akan Timna; krana iä mitä, Selah tä djari ombet kabakase, tapi olo djaton. maku mampabani iä dengae.

15. Amon Juda mitä iä, inahae sapangan, basa iä djari manutup baue.

16. Palus iä mahiwang manalih iä, koae: Has iäkan, imbit jaku hindjä dengam. Krana iä djaton katawan iä tä manantue. Maka koae: Nani tengam akangku, uka jaku mimit iäkan hindjä dengangku?

17. Tombah iä: Aku handak mampait akan kambing idjä kongan bara kawangku. Koae: Käläh djeta, asal iäkan manenga sanda helo, sampai iäkan mampait tä.

18. Tä koae: Nani lakum indu sanda? Tombah iä: Tisintjapm, taliwanangm tuntang sokalm, idjä intu lengäm. Palus iä manenga talo tä akae, tuntang iä hindjä dengae: maka iä batihä awie.

19. Maka olo bawi tä mendeng balalu hagoet, palus mengkak sanduronge, tuntang mangkepan pakaian kabaloe tinai.

20. Maka Juda mampait kambing tä intu lengän uläe; olo Adulam tä, mangat manampuli sanda tä tinai bara lengän olo bawi tä. Tapi iä djaton sondaue.

21. Tä iä misek intu olo lewu hetä, koae: Intu kwe sapangan tä, idjä mondok darah djalan hetoh hong Enaim? Koan olo tä: Sapangan puna djaton hetoh.

22. Tä iä buli Juda tinai, koae: Aku djaton djari sondau iä, tinai koan olo lewu tä: sapangan puna djaton hetoh.

23. Tä koan Juda: Naughe iä mina sanda tä akae, belä ita im-

pahawen olo; aku puna djari mam-pait kambing tä, tapi ikau djaton djari sondau ia.

24. Djadi, telo bulan hirah rahian olo manutor akan Juda, koae: Manantum Tamar djari habandong, tantang ia batihi awi karajape. Tä koan Juda: Duan ia, mangat ia inusal.

25. Maka amon ole manduan ia, ia manjoho olo manalih empoe, masuman akæ: Awi olo hatu: idjä tempoe talo toh aku djari batihi. Tinai koae: Kälsh, ikau mangasene, ain äwe tisintjap toh, tuntang taliwanang, tuntang sokah.

26. Maka Juda kasene talo tä, koae: Ia toto budjur bara aku, krama aku djaton maku mampabani ia dengan anakku Selah. Maka ia djaton hindjä dengae tinai.

27. Djadi, metoh wajahe luas djari sampai, ita! anake hatatop huang knaie.

28. Maka amon ia luas, lengän idjä tä solake blua; tä bidan mameteng lengäe hapan kalindan rambu bahandang, koae: Ia tä solake blua.

29. Tapi djeta mambatak lengäe tinai, palus paharie blua helo; koan bidan: Kilen ikau marabit! ikau idjä marabit kalota! Tä olo manggarä arae Peres. (*Idjä marabit.*)

30. Limbah tä paharie blua kea, tuntang olo manggarä arae Serah.

BAGI 39.

I. Josep intu human Potipar. II. Ia bahalap prangae. III. Ia inutup hong sipir.

I.—1. Maka Josep imbit olo akan Misir, hetä Potipar, mantir

Parao, kapala kawan olo dalam radja, olo Misir, mamili ia bara olo Ismaeli, idjä djari mimbit ia akan hetä. (37, 28.)

2. Maka Jehowa mampahaiak Josep, awi tä ia batuah; ia melai intu human tempoe, olo Misir tä.

3. Maka amon tempoe mitä, Jehowa mampahaiak ia, tuntang karä talo gawie Jehowa manjoho mandjari awi lengäe,

4. Tä Josep sondau asi intu matan tempoe, palus iangkate indu ajange, tinai tempoe mangkat ik mandjadi mandur humae, tuntang karä ramoe injaraghe intu lengäe.

5. Djadi bara katika tä kea, limbah ia djari mangkat Josep mandjadi mandur humae, mandur karä ramoe, maka Jehowa mamberkat human olo Misir tä tagal Josep; talo handiai idjä ajue, alo intu huma, alo intu tana, uras imberkat Jehowa.

6. Awi tä tempoe manjaragh karä ramoe intu lengän Josep, tuntang ia djaton maku tahuu talo idjä idjä hindai, baja talo kmae bewäi. Maka Josep bakena ampie tuntang bahalap baue.

II.—7. Djadi, limbah karä talo tä, maka sawan tempoe mariaran matae mitä ia, tuntang mangihak Josep, koae: Has ikau, omba aku batiroh.

8. Tapi ia djaton maku; koae dengan sawan tempoe: Itäm, tempogkn djaton manahiu hindai talo idjä idjä bara karä ramon humae, malainkan karä ramoe djari injaraghe intu lengängku.

9. Djaton olo idjä hai bara aku huang huma toh, tinai ia djaton djari mangahana talo enen bara aku, baja ikau, basa ikau sawae.

Maka kilen toh aku akan mawi talo idja kalotā kapapae, tumpang badosa intu Hatalla?

10. Djadi, sining andau olo bawi tā hakotak kalotā dengan Josep; tapi ia djaton manamon auge, djaton maku batiroh dengae, djaton maku hindja ia.

11. Maka djadi, aton andau ia tamā huma, handak nguan gawie, tumpang dialo idja bitī olo huma aton hetā.

12. Tā olo bawi tā manjingsap klambie, koae: Has, batiroh denganku. Tapi ia malihī klambie huang lengae, balalu hadari akan ruar huma.

13. Djadi, amon olo bawi tā mitā, ia djari malihī klambie huang lengae, balalu hadari akan ruar huma.

14. Tā ia mangakau karā olo humae, sambil hamaub dengan awen tā, koae: Itā keton, ia djari mimbit olo Ibrani tā akan huma, mangat olo tā balaka ita. Ia djari mananggoh aku, handak batiroh denganku; tapi aku kahau kadarat hai aughku.

15. Djadi, sama ia mahining aku mambo aughku mambawai, tā maka ia malihī klambie intu aku, balalu hadari akan ruar huma.

16. Limbah tā olo bawi tā malelek klambie intu balikate, mendah tempoe buli huma.

17. Tā ia hakotak dengae tumon auge tā kea, koae: Rewarm, olo Ibrani tā, idja djari imbitm akan ikāi, djari mananggoh aku, handak marajap aku.

18. Tapi amon aku mambo aughku kahau kadarat, tā ia malihī klambie intu aku, balalu hadari akan ruar huma.

19. Maka amon tempoe mahining

augh sawae manutor akae, koae: Tumon aughku toh kea gawin rewarm denganku; — tā tempoe paham sangit.

III. — 20. Palus tempoe Josep mandua ia, manutup ia hong sipir, aka olo balokan radja inutup; hong sipir tā ia inutup.

21. Maka Jehowa mampaharak Josep, ia masi ia, uka ia ingalak mandur sipir. — (Dan. 1, 9.)

22. Mandur sipir tā manenga olo balokan idja huang sipir sawandai intu lengan Josep; mangat ia nguan talo handai.

23. Tina mandur sipir djaton manahru talo idja idja hindak, awang intu lengan Josep; karna Jehowa mampaharak ia, karā talo gawin Josep batuah awi Hatalla.

BAGI 40.

Josep manudjum, marima nupin mantir radja, idja hong sipir.

1. Djadi limbah bara tā, mandur talo ihop ain radja tanah Misir, awen duā mandur tepong sala dengan tempoe, dengan radja Misir;

2. Sampai Parao paham malait mantir duā tā, kapalan karā tukang talo ihop, tumpang kapalan karā tukang tepong.

3. Maka ia manjoho awen duā tā injaragh, uka inutup hong sipir, hong human kapala kawan olo dalam radja, aka Josep inutup.

4. Maka mandur sipir manjoho Josep manonggo awen duā tā; awen tā inutup hetā isut andau.

5. Maka awen duā tā, mandur talo ihop tumpang mandur tepong

ain radja Misir; idja inutup hetä hong sipir, nupi haiak alem; idja; genep bitä hakabeken nupie, nupie tä hakabeken kea rimae.

6. Amon Josep mananggoh äwen tä handjewu, tuntang mamampajah ia, itä! äwen tä rungkok ampie.

7. Tä ia mieak mantir. Parao äwen dua tä, idja inutup hindja dengae huang human tempoe, koet Buhen bann keton raringi andau toh?

8. Koan äwen tä dengae: Ikäi djari nupi, tuntang hetoh djaton olo, idja tau marima akan ikäi: Koan Josep dengan äwen: Dia Hattalla bewa, idja tau masanan rimann nupi? Tapi käläh, sarita nupin keton tä kea akangkku. — (41, 16.)

9. Tä kapalan takang talo ihop manjarita nupie akan Josep, sambil hamauh dengae: Huang nupinku, itä! aton batang anggor intu baungku.

10. Intu batange tä aton telo edae; djeta manjalampak, mangambang, mamua hatundon, balalu buae tä masak.

11. Maka sangkir Parao aton intu lengtängku, palus aku manduan bus anggor tä, mahamis djeta huang sangkir Parao, tuntang mandjuluk sangkir tä akan Parao.

12. Tä koan Josep dengae: Kakai rima nupim: telo edae tä katelo andau.

13. Limbah katelo Parao karäh mangkat ikau, halalian ikau buli pangkatm tinai: tumon bihin, metoh ikau mandur talo ihop, ikau karäh mandjuluk sangkir Parao intu lengtjie.

14. Tapi tahuu aku, amon ikau bahalap tinai, tuntang pasi aku, sanan aku akan Parao, dohop

aku, mangat aku induan bara huma toh.

15. Krana inakan olo aku djari inamput bara tanah olo Ibrani, tuntang hetoh kea mahin djaton djari aton kasalangkku; sampai patat olo mingkes aku huang lo-wang toh.

16. Amon kapalan tukang tepong: mitä; ia djari masunau rimann djeta bahalap, koet dengae Josep: Aku djari nupi kea; itä! aton rantang telo, hasuson hundjun takolokku.

17. Maka huang rantang idja hundjun aton hakabeken ampin panginan Parao, tampan tukang tepong: tä burong kuman tä bara rantang, idja hundjun takolokku.

18. Tombah Josep, koae: Kakai rimae: telo rantang tä idja hasuson katelo andau.

19. Limbah katelo Parao karäh manggatang takolokku, manggantong ikau hong kaju, tä burong karäh kuman isim.

20. Djadi, limbah katelo, ia tä andau njelon Parao makan indue, maka ia mawi panginan akan karä mantir ajue; tä ia manduan kapalan takang talo ihop, tantang kapalan tukang tepong akan marak karä mantir ajue.

21. Ia halalian tukang talo ihop akan pangkate, mangat ia mandjuluk sangkir intu lengän Parao.

22. Tapi ia manjoho olo manggantong kapalan tukang tepong, tumon Josep djari mandjun, marima nupie.

23. Maka kapalan tukang talo ihop djaton manahiu Josep, baja kalapene bewti.

BAGI 41.

I. Parao nupi. II. Josep marima nupie.
III. Josep langkat; iä masawü.

I. — 1. Maka djadi limbah däi njelo Parao nupi; angate iä mendeng intu saran batangdanum. — (Dan. 2, 1.)

2. Itä! aton djakat bara danum udju kongan sapi, idjä bahalap tuntang baseput; djeta murep marak oru.

3. Maka itä! limbah tä aton djakat bara batangdanum udju kongan sapi beken tinai, idjä papa tuntang karitip isie; idjä barian tä mendeng darah awang belo intu saran danum.

4. Maka sapi idjä papa tuntang karitip isie tä kuman udju kongan sapi, idjä bahalap baseput tä lepah lingis. Tä Parao tangkedjet.

5. Limbah tä iä batiroh tinai, tuntang nupi kea; itä! udju kapating gendom aton lembut bara idjä kabatan, hai tuntang hasien.

6. Maka itä! limbah tä aton tinai udju kapating gendom lembut, idjä korik tuntang mamang awi pandang.

7. Maka pating gendom idjä mamang tä mamelen udju kapating idjä hai tuntang hasien. Tä Parao misik batiroh, maka iä mingat arepe nupi.

8. Djadi, handjewa tä iä sasawan angate, palus iä manjoho olo mangahau karä tabit, awang intu Misir, tuntang karä olo pintar; palus Parao manjarita nupie akae, tapi djaton idjä bitä tau marima akan Parao.

9. Tä koan kapalan tukang talo ihop dengan Parao: Andau toh jaku taratahuu kasalangu.

10. Parao paham malait reware, manjaragh aku inutup intu sipir hong human kapala kawan olo dalam, koä kapalan tukang tepong.

11. Maka koä nupi haiak alem idjä, genep nupi hakabeken rimae.

12. Aton hindjä ikäi hetä olo Ibrani, olo tabela, rewar kapala kawan olo dalam; akae koä manjarita nupin koä, tä iä marima akan koä, akan genep bitin koä riman nupin ai.

13. Maka tumon pasanae akan koä, kalotä djadi kea, krana jaku induan tinai akan pangkatku, tinai kapalan tukang tepong djari inggantung.

II. — 14. Tä Parao manjoho olo manduan Josep; olo tä badjeleng mimbit iä blua bara lowang tä, manjukur iä, manganti pakaiäe, balalu iä manaharep Parao.

15. Maka koan Parao dengan Josep: Aku djari nupi, tuntang djaton olo, idjä tau marimae; tapi olo djari manutor ikau akangu, amon ikau mahining augh nupi, ikau tau marimae.

16. Tombah Josep dengan Parao, koe: Idjä aku djaton tau; tapi Hatalla karä masuman akan Parao talo bahalap. (40, 8.)

17. Tä koan Parao dengan Josep: Itäm, hong nupingku, angatku aku mendeng intu saran batangdanum.

18. Maka itä! aton djakat bara danum udju kongan sapi, idjä bahalap tuntang baseput, djeta murep intu marak oru.

19. Maka itä! limbah tä tinai aton djakat udju kongan sapi beken, pringkong tuntang papa ampie, karitip isie; hapus tanah Misir aku djaton pudji mitä sapi idjä kalotä kapapae.

20. Maka sapi idja karitip tuntang papa tā kuman udju kongan sapi idja baseput tā lepaḥ lingis, idja helo djakat.

21. Amon djeta djari tamā knaḥ, mahin djaton barowa ampie iā djari kuman tā, krana ampie papa hantā, kilau solake. Tā jaku tangkedjet.

22. Limbah tā aku mitā tinai hong nupingku, itā! udju kapating gendom aton lembut bara idja kabatang, hai tuntang hasien.

23. Maka itā! limbah tā tinai aton lembut udju kapating gendom idja mamāang, korik tuntang blaju awi pandang.

24. Tā udju kapating gendom idja mamāang tā manelen udju kapating idja hasien tā. Aku djari manjarita nupingku tā akan karā tabit, tapi idja bitī mahin dia tau marima tā akanḡku.

25. Tā koan Josep dengan Parao: Nupin Parao tā sama bewāi; talo idja handak iawi Hatalla, djari insanae akan Parao.

26. Udju kongan sapi idja bahalap tā, djeta udju njelo; tinai udju kapating gendom idja hasien tā udju njelo kea; nupi tā sama bewāi.

27. Tinai udju kongan sapi idja karitip tuntang papa ampie, idja djakat harian, djeta udju njelo; tinai udju kapating gendom idja korik tuntang mamāang awi pandang, djeta udju njelo lau.

28. Djetoh idja koangku dengan Parao: talo idja handak iawi Hatalla, djari insanae akan Parao.

29. Itām, udju njelo toḥ karāḥ, maka talo handiai hapus tanah Misir karāḥ paham mandjari.

30. Tapi limbah tā karāḥ dumah udju njelo lau; tā hapus tanah Misir olo karāḥ kalapean pangu-

lihe awang paham tā, lau karāḥ mantakan hapus tanah.

31. Sampai kutoḥ pangulih hong tanah tā munos lepaḥ lingis tinai awi lau tā, idja manapi tanah; krana lau tā karāḥ babehat haliai.

32. Maka idja Parao djari nupi kalotā handuā, djeta basa perkara tā djari inukas Hatalla totototo, tuntang badjeleng Hatalla handak malaluse.

33. Tagal tā, buah Parao manggau idja bitī, olo idja pintar harati, mangkat iā mandjadi maantir pautjok hapus tanah Misir.

34. Tinai buah Parao mangkat arā mandur hapus tanah, mangat iā manduan idja dalam limā hong hapus tanah Misir, huang udju njelo talo paham mandjari tā.

35. Mangat olo tā mamumpong karā talo kinan intu njelo bahalap tā, idja karāḥ dumah, palus mangumbo gendom penda lengān Parao, mandjurong: tā akan panginan genep lewu;

36. Nakara djeta indu bakal panginan lewu lewu, akan udju njelo lau tā, idja karāḥ manapi tanah Misir, belā tanah rusak awi lau.

37. Aughe tā ingilak Parao, tuntang karā olo ajue.

38. Maka koan Parao dengan olo ajue: Tau ita sondau olo idja kilau iā toḥ, idja aka Rogh Hatalla melai?

III.—39. Limbah tā koan Parao dengan Josep: Basa Hatalla djari masuman akam karā talo tā, maka djaton olo beken, idja kalotā kapintar kaharatie kilau ikau.

40. Ikau akan marentah humangku, tuntang sakarā olo tanaḡku akan kureng prentahm; baja padadusan radja toḥ bewāi, idja kalabien kahaingku bara ikau.

41. Tinai koan Parao dengan Josep: Itäm, aku djari mangkat ikau marentah salepah tanah Misir.

42. Palus Parao mamarut tisin bara lengäe, mangkepan tä intu lengän Josep; tinai iä makaian iä hapan klambin radja idjä bahalap, tuntang mangkepan rantai bulau intu ujate.

43. Tinai iä manjoho Josep impondok, iagah hundjun kareta idjä nomor duä, tuntang olo akan mantehau helo baue: Sontop olo handiai! Tumon tä iä mangkat iä marentah salepah tanah Misir.

44. Tinai Parao hamauh dengan Josep; Jaku toh Parao, toto hapus tanah Misir olo djaton akan manggatang pai lengäe, amon dia injohom.

45. Tuntang Parao manggarar Josep Sapnat Panea, (*pandohop kalunen*.) tuntang manenga indu sawae Asnat, anak Potipera, imam intu On tä. Maka Josep hagoet mangumbang hapus tanah Misir.

46. Josep djari telo pulu njelo unure, metoh iä manaharep Parao, radja Misir. Limbah tä iä hagoet bara baun Parao, mangumbang hapus tanah Misir.

47. Maka petak mampalembut kutoh talo kinan huang udju njelo idjä bahalap tä.

48. Katahin udju njelo tä iä mamumpong karä talo kinan, awang mandjari hong tanah Misir, mangumbo talo kinan tä hong karä lewu; pangulih karä tana, idjä hakaliling lewu, iä mangumbeo intu lewue.

49. Tumon tä Josep mangumbo gendom kutoh karäe, kilau baras intu saran tasik, sampai olo terai misäe, krana djaton taraisä hindai.

50. Maka anak hatuä duä bitu

inakan akan Josep, helo bara njelon lau tä dumah, idjä inakan Asnat, anak Potipera, imam intu On tä.

51. Josep manggarä idjä balcas tä Manase, (*idjä manjoho kalapean*.) krana koae: Hatalla manjoho aku kalapean karä kadjakängku, tuntang human apängku.

52. Tinai idjä busu inggaräe Epraim, (*panakae*) krana koae: Hatalla djari mampanak aku hong tanah kadjakängku.

53. Tä karä njelon talo murah hong tanah Misir djari hapus.

54. Palus udju njelo lau tä manampara, tumon djari pasanan Josep tä; hong karä tanah beken kea blau, baja hapus tanah Misir aton talo kinan.

55. Djadi, amon olo hong tanah Misir kea blau, tuntang mangkariak, blaku talo kinan intu Parao, koan Parao dengan olo Misir: Talih Josep, tumon augh ai.

56. Maka amon lau djari mananjap hapus tanah tä, tä Josep muap karä djurong, mandjual akan olo Misir; krana lau sasar paham hong tanah Misir.

57. Tinai karä olo bara tanah beken kea hagoet tanggoh Misir, uka mamili intu Josep, krana lau paham manapi karä tanah samandiai.

BAGI 42.

- I. Paharin Josep hagoet akan Misir.
 II. Josep mandawa tuntang mangurong iä. III. Iä malapas äwen tä tinai tuntang djandjin äwen; baja Simeon melai skau sanda. IV. Äwen tä buli bapae hong Kanaan.

I. — 1. Amon Jakob mahining brita, intu Misir olo mandjual

gendom, maka iä hamauih dengan karä anake hatuä: Buhen keton tahi hatampajah?

2. Tinai koae: Itä, aku djari mahining brita, olo mandjual gendom intu tanah Misir; lius keton akan hetä, pili akan ita, mangat ita belom, äla matäi.

3. Tä karä kaka Josep, sapulu biti tä, hagoet handak mamili gendom hong tanah Misir.

4. Tapi Benjamin, andi Josep, ingahana Jakob omba karä kakae; krana koae: Mikäh iä buah tjalaka.

5. Kalotä karä anak Israel, haiak arä olo beken, hagoet handak mamili talo kinan; krana lau paham hong tanah Kanaan.

6. Maka Josep indu wakil-radja hong tanah tä, iä kea idjä mandjual akan olo handiai hong tanah tä. Djadi amon karä kaka Josep manaharep iä, äwen tä son-top akae, mahingkep baue sampei petak. — (37, 7.)

7. Sana Josep mitä karä kakae, iä balalu kasene äwen tä; tapi iä nahadja kilau djaton kasene äwen, tuntang hakotak karas dengae, koae: Bara kwe keton? Koan äwen: Ikäi bara tanah Kanaan, handak mamili talo kinan.

8. Maka Josep kasene karä kakae, tapi äwen tä djaton kasene iä.

II. — 9. Tä Josep taraingat nupie bihin, idjä tahiui äwen, palus hamauih dengae: Keton toh olo kalati, keton djari dumah tantai mangalati, manggau äka tanah ikäi idjä talampas, djaton inonggo.

10. Koan äwen tä dengae: Dia, tuan; ikäi rewarm djari kantoh, handak mamili talo kinan.

11. Ikäi handiai uras anak olo idjä, ikäi budjur; ikäi rewarm toh djaton olo kalati.

12. Maka koae dengan äwen: Dia, toto keton djari kantoh, tantai mitä äka tanah idjä talampas.

13. Tombah äwen tä: Ikäi rewarm solake duäwalas biti hampahari idjä kalambutan, anak olo idjä hong tanah Kanaan; idjä busu melai dengan bapa ikäi, tapi idjä djari nihau.

14. Tä Josep hamauih dengan äwen: Djetä idjä koangku dengan keton, keton toto olo kalati.

15. Toh aku handak mangkemä keton; belom Parao! keton djaton injoho buli bara hetoh, djaka dia paharin keton idjä busu tä kantoh helo.

16. Soho idjä biti baris keton manduan andi keton, tapi keton awang beken melai inutup; tumon tä aku handak mangkemä augh keton, djaka djetä toto; tapi djaka dia, belom Parao! keton olo kalati bewäi.

17. Palus iä manjoho olo manutup äwen tä katelo.

III. — 18. Maka intu andau telo Josep hamauih dengan äwen tä: Tumon aughku, tä keton karäh belom; krana aku toh mikäh Hattalla.

19. Djaka keton olo budjur, pelai idjä biti kolan keton imasong hong sipir, balalu keton awang beken buli, mimbis gendom, hapan mambelom olo human keton idjä blau.

20. Limbah tä haluli tinai, imbit andi keton idjä busu tä akangku; tumon tä aku mitä katoton augh keton, tä keton djaton akan matäi. Maka äwen tä manumon auge.

21. Tinai äwen tä hakotak sama arepe, koae: Toto ita tiwas tagal andi ita! ita djari mitä kasinggul atäie, metoh iä blaku asi intu ita,

tapi ita djaton maku masi iä; tagal tä ita buah kapahi toh. — (Masm. 50, 21.)

22. Tombah Ruben augh äwen, koae: Dia aku djari hamauih dengan keton, koangkku: äla keton basala dengan olo tabela tä? Tapi keton djaton maku masi aughku; toh dahae inuntut intu ita.

23. Tapi äwen djaton katawan Josep harati aughé, krana iä hakotak dengan äwen tä hapen djurubasa.

24. Tä Josep mules arepe bara äwen tä, palus manangis. Limbah tä iä mules halali, hakotak dengan äwen tä, balalu iä manduan Simeon bara marak äwen tä, mamasong iä intu bane.

IV. — 25. Maka Josep mametäh olo manjuang karä kadaä äwen tä dengan gendom, halalian rear genep bitä intu baun: kadaie, tinai manenga bahata iudu kinäe hong djalah. Olo tä maswi turnoh aughé.

26. Limbah tä äwen mamuat gendom tä hundjun kalidäie; palus harikas bara heta.

27. Djadi, ämon idjä bitä äwen tä mukäi kadaie intu äkoe Wenda, handak pakanam kalidäie, tä iä mitä reare, krana ita! djata intu bane kadaie.

28. Koae dengan karä paharie: Rearku djari buh; ita! djeta huang kadaiku. Tä äwen tä lenjoh angat ataie, iä taräwen, palus hamauih sama arepe: Buhen gawin Hatalla kalotoh dengan ita?

29. Maka äwen tä sampai tanah Kanaan, sampai bapae Jakob, tuntang manjarita äkoe karä perkaran panggoete, koae:

30. Tuan, idjä marentah tanah tä, djari hakotak karas dengan ikäi; iä manaha ikäi handak mangalati tanahe.

31. Maka koan ikäi dengae: ikäi olo budjur, ikäi djaton olo kalati.

32. Ikäi solake duäwalas bitä hampahari idjä kalambutan, uras ikäi hindjä bapa: idjä bitä djari nihau, tinai idjä busu melai dengan bapa ikäi hong tanah Kanaan.

33. Maka tuan, idjä marentah tanah tä, hamauih dengan ikäi, koae: awi djeton aku handak mangasene, djaka keton olo budjur; petäi idjä bitä kolan keton intu aku, tuntang duan talo kinan, hapen pakanan olo human keton idjä blat; balalu hagoet.

34. Limbah tä haluh tinai, imbit paharin keton idjä busu tä akangkku, tä aku katawan, keton djaton olo kalati, tapi keton olo budjur bewäi; tä aku handak mälapas paharin keton akan keton tinai, tuntang keton tau badagang hong tanah toh.

35. Djadi, ämon äwen tä mamboang kadaie, maka genep bitä supa kambut reare huang kadaie. Djadi ämon äwen habapa mitä kambut rear tä, iä taräwen samandini.

36. Tä bapae Jakob hamauih dengan äwen: Keton marampas karä anakku bara aku, Josep djaton hindäi, Simeon djaton hindäi, toh keton handak manduan Benjamin tinai; sakarä talo tä uras mawi aku bewäi.

37. Tä Ruben hamauih dengan bapae, koae: Patäi bewäi anakku hatua duäduä tä, djaka aku dia mimbit iä buli ikau. Djuluk iä intu lengängku bewäi, aku handak mimbit iä buli ikau.

38. Tapi koae: Anakku dia aku manjohoe omba keton, krana kae djari matäi, toh iä kabuate

bewai batisa. Djaka ia buah tjalaka helat djalan intu panggoet keton, toto keton mimbit owangku mohon akan kubur dengan kapahä.

BAGI 43.

I. Anak Israel haluli tinai akan Misir.
II. Josep tau basarae dengae.

I. — 1. Maka lau paham mahenjek tanah tä.

2. Djadi, amon talo kinan, idjä djari imbite bara Misir, djari lepah kinae, koan bapae dengan äwen: Awi keton hagoet tinai, pili talo kinan isut.

3. Tä Juda hamaueh dengae, koe: Olo tä paham mandähen aughe dengan ikäi, koe: keton djaton akan mitä baungku, amon dia andi keton omba keton.

4. Djaka ikau manjoho. andi ikäi ompat, tä ikäi handak hagoet, mamili talo kinan akam.

5. Tapi djaka ikau djaton manjoho ia, tä ikäi djaton tau hagoet; krana olo tä djari hamaueh dengan ikäi: keton djaton akan mitä baungku, amon dia paharin keton omba keton.

6. Koan Israel: Buhen keton tulas kalotä dengangku, sampai keton djari masanan akan olo tä, aton paharin keton beken hindai?

7. Tombah äwen tä: Olo tä misek ikäi titip halai tagal karä bitin ikäi, tagal karä kolan ikäi, koe: bapa keton magon aton? aton hindai paharin keton? Tä ikäi tombah tumon ia misek ikäi; kilen ikäi tau manaha ia akan hamaueh dengan ikäi: imbit paharin keton akan toh?

8. Tä koan Juda dengan bapae Israel: Soho olo tabela toh omba aku, tä ikäi handak balalu hagoet, mangat ita belom, äla matäi, ikäi, ikau tuntang karä anak ikäi.

9. Jaku handak mananggong ia; bara lengängku ikan akan manuntut ia; djaka aku djaton mimbit ia buli ikau, mampendeng ia intu baum, alo hapus pambelomku jaku handak mananggong dosa tä.

10. Krana djaka ikäi djaton djari laja, toto tau handuä ikäi djari buli bara kanih.

11. Tä koan bapae Israel dengan äwen: Amon djaton hilae beken, käläh awi bewai tumon toh: duan talo ramon tanah ita, awang kapala bahalap, suang tä intu kadai keton, imbit talo panenga akan olo tä, minjak isut, anggor, madu, nekot, lot, botnim, sekedim.

12. Duan kea rear taheta; tuntang rear tä, idjä djari buli kadai keton tinai, imbit kea, mikäh olo sahaja minae.

13. Tinai duan keton kea, palus lius, mamanggho olo tä tinai.

14. Maka käläh Hatalla, idjä djaton tikas kwasae, masi keton intu baan olo tä, mangat ia malapas akan keton paharin keton idjä tä, manjoho ia buli tuntang Benjamin. Maka idjä jaku, djaka aku unggounggul, naughe jaku unggounggul.

15. Tä äwen manduan talo panenga tä, tinai rear tä salipet, tuntang Benjamin; palus äwen harikas, hagoet akan Misir, tuntang manaharep Josep.

II. — 16. Amon Josep mitä Benjamin hindjä äwen tä, palus ia manjoho mandur hamae: Imbit olo toh tamä humangku, patäi meto, simpan panginan, krana olo tä

akan omba aku kuman bentok andau karäh.

17. Palus mandur tä mawie tumon prentah Josep, iä mimbit äwen tä akan human Josep.

18. Tä äwen mikäh, basa olo mimbit iä akan human Josep, tantang iä hamawh sama arepe: Tagal rear tä, idjä djari haluli akan baun kadai ita, ita imbit akan hetoh, nakara olo tau mangarobut mantakan ita, manduan ita akan reware, palus manduan karä kalidai ita kea.

19. Sabab tä äwen manggapi mandur human Josep, palus hakotak dengae intu bauntonggang huma,

20. Kose: O tuan, tawam, bihin ikäi djari kantoh, handak mamili talo kinan.

21. Djadi, metoh ikäi sampai äka tendä, tuntang urukäi kadai ikäi, itä! tä rear genep bitin ikäi sukup timbangan djari buli intu baun kadaie; tapi ikäi djari mimbit tä haluli tinai.

22. Tinai ikäi djari mimbit rear beken kea, hapa mamili talo kinan; tapi ikäi djaton katawan äwe djari halahan rear ikäi huang kadai ikäi.

23. Koan mandur: Sanasanang bewäi keton, äla mikäh; Hatallan keton, Hatallan bapa keton, djari mingkes panenga huang kadai keton; rear keton djari sampai aku. Palus iä magah Simeon blua äkae.

24. Limbah tä mandur manduan äwen tä tamä human Josep, palus mimbit danum akan äwen, mangat äwen mamenjau päte; tinai iä pakanan karä kalidaie kea.

25. Maka äwen tä manjimpan talo panengae, sampai Josep dumah, bentok andau; krana äwen

djari mahining, iä akan omba kuman hetä.

26. Amon Josep djari tamä huma, tä äwen tä mimbit talo panengae tä akan humae; palus äwen sontop intu iä sampai petak.

27. Maka iä manabi äwen, koae: Kilen ampin bapa keton, olo bakas tä, idjä inutor keton akangku? iä magon aton?

28. Koan äwen: Rewarm, bapa ikäi, bahalap bewäi; iä magon belom. Palus äwen sontop tinai, manjembah iä.

29. Maka iä manampajah, mitä andie Benjamin, anak indue, tuntang misek: Iä toh andi keton, idjä inutor keton akangku? Limbah tä koae: Kaläh Hatalla masi ikan, o busongku.

30. Maka Josep manggulong arepe, krana iä paham huange dengan andie, iä manggau äkae manangis, palus iä tamä karong, manangis hetä.

31. Limbah tä iä manjaup baue, blua haluli tinai; iä manjarenan tangise, koae: Gatang talo kinan.

32. Maka olo mingkes akan Josep, tuntang akan äwen tä, tinai akan olo Misir, idjä omba kuman kea, habaris habaris. Krana olo Misir djaton maku omba kuman himdjä dengan olo Ibrani, krana djeta kabeläe.

33. Maka äwen tä mondok tandipah baun Josep taroturon, idjä bakas helo, tinai idjä husu tapakan liwa. Awi tä äwen hengan.

34. Palus Josep manjoho mandujuk äkae talo kinan bara medjan ai, tapi akan Benjamin hangkalimä kartie bara akan karä paharie. Tinai äwen tä mahop kea, iä ramirami hetä.

BAGI 44.

Paharin Josep indjakäe, iningkese.

1. Maka Josep manjoho mandur humae, koae: Suang karä kadai olo tä hapan talo kinan, pirä pirä olih muat, palus ingkes rear genep biti hong baun kadaie.

2. Tinai sangkir salaka ajungku tä ingkes hong baun kadai ain idjä busu, tuntang rear, regan gendom. Maka mandur mawie tumon augh Josep.

3. Haiak djadjewu, sana talo sawah, äwen tä injohoe buli tuntang kalidaie.

4. Tapi sana äwen haru blua lewu, pesae hindai kedjau, tä Josep manjoho mandur humae, koae: Has, goang olo tä; amon iä djari djaks awim, hamauh dengae: buhen keton mamalah talo bahalap hapan talo papa?

5. Djaton keton djari manamput sangkir, idjä hapan tempomku mihop? djaton intu lengän keton matabandae? toh iä kasene ampin keton bewail Toto, gawin keton sala halai!

6. Maka äwen djaks awi mandur, palas mandur tä hakotak dengan äwen tumon augh tä kea.

7. Tombah äwen: Buhen tuan mawi augh kalotä? ikäi rewarm kedjau, bara gawi kalotä!

8. Itäm; rear idjä djari sondau ikäi huang kadai ikäi, mahin iagah ikäi buli bara tanah Kanaan, malian tä akan; kanduen ikäi tinai manakau salaka atawa bulau bara human tempom?

9. Intu äweäwe ikäi, rewarm, idjä äka sangkir tä sondau, buah iä matäi, tinai ikäi awang beken kea handak mandjadi rewar tempom.

10. Koae: Buah, djadi bewäi tumon augh keton; idjä äka sangkir tä sondau, iä rewarku; tapi keton awang beken uras lapas bara kasalae.

11. Palus genep bitin äwen tä mandjeleng, manipas kadaie akan petak, tuntang genep biti sama mukäi ajuajue.

12. Tä mandur mariksa, manampara bara idjä bakas, palus sampai idjä busu; tä sangkir tä sondau hong kadai Benjamin.

13. Tä äwen marabit klambie, tuntang genep biti mamuat kadaie akan handjun kalidaie, mules akan lewu tinai.

14. Palus Juda haiak karä paharie tamä human Josep, krana Josep magon aton hetä; tä äwen mahukup akan petak intu baue.

15. Maka koan Josep dengan äwen: Kilen gawin keton kalotä? Djaton keton katawan, olo idjä kilau aku murah bewäi manuntut djeta?

16. Koan Juda: Kilen augh ikäi dengan tuangku? narai hanjin ikäi hamauh? kilen ikäi tau mampahalap arep ikäi? Hatalla djari sondau kadarhakan gawin rewarm; itäm, ikäi uras rewar tuangku, ikäi tuntang idjä äka sangkir tä sondau.

17. Maka koae: Äla, kilen aku tau mawi talo kalotä! baja olo tä, idjä äka sangkir djari sondau, iä indu rewarku; tapi keton awang beken hagoet bewäi tuntang kasanang, buli bapa keton.

18. Tä Juda manggapi iä, koae: Joh tuangku, kaläh djaka ikau handak manjoho rewarm hakotak idjä kabawak kotak bewäi intu pinding tuangku, tuntang äla malait rewarm; krana ikau toh kilau Parsa.

19. Tuangku djari misek rewarm: aton bapa keton hindai? aton hindai paharin keton beken?

20. Tā koan ikāi dengan tuangku: aton bapa ikāi, olo bakas, tinai aton hindai anake idja busu, idja inakan akae metoh kabakase; kakae djari matai, toh terah iā kabuate batisa lihi liau indue, tuntang bapae radjin dengae.

21. Tā ikau manjoho rewarm: imbit iā akangu, matangu karāh manampajah masi iā.

22. Maka tombah ikāi dengan tuangku: olo tabela tā djaton tau malih bapae; djaka iā malih bapae, matai bapae.

23. Tā ikau hamauh dengan rewarm: djaka andi keton idja busu djaton omba keton, keton djaton akan manaharep baungku tinai.

24. Djadi, amon ikāi djari sampai bapa ikāi, rewarm tā, ikāi djari masanan akae augh tuangku.

25. Tā bapa ikāi manjoho ikāi, koae: haluli keton sinda tinai, pili talo kinan isut akan iā.

26. Maka koan ikāi dengae: ikāi djaton tau hagoet; djaka andi ikāi idja busu omba ikāi, tā ikāi handak hagoet: krana ikāi djaton tau manaharep baun olo tā, djaka dia andi ikāi idja busu omba ikāi.

27. Tā koan bapa ikāi, rewarm tā, mawi ikāi: tawan keton, sawangku djari manak duā akangu.

28. Maka idja tā djari haang bara aku, angate kamiangu iā djari imisak meto basiak, palus toh aku djaton djari mitā iā tinai.

29. Toh, djaka keton manduan iā toh kea bara aku, tuntang iā buah tjalaka, toto keton mimbit owangu mohon akan kubur dengan kapahā.

30. Maka toh, djaka aku buli

rewarm apangu, tuntang olo tabela toh djaton omba ikāi, krana iā toh āka geton tahaseng apangu.

31. Toto, sana iā mitā olo tabela toh djaton omba ikāi, palus iā karāh matai, ikāi, rewarm, akan mimbit owan rewarm bapa ikāi mohon akan kubur dengan kapahā.

32. Krana jaku, rewarm, djari mananggong olo tabela toh intu apangu, koangu: djaka aku djaton mimbit iā buli ikan, alo hapus pambelomku aku handak mananggong dosa tā.

33. Kālāh toh, soho aku melai takirin olo tabela toh indu rewarm tuangku, tuntang soho olo tabela toh buli omba paharie.

34. Krana kalen aku tau buli apangu, amon olo tabela toh djaton dengangu? Aku djaton tau mitā kapahān atāi, idja karāh buah apangu.

BAGI 45.

I. Josep masanan arepe akan paharie.
II. Parao mamungkat iwen tā. III. Paharin Josep buli bapae Jakob.

I.—1. Tā Josep djaton ehihe manjarenan atāie hindai intu baun olo handiai, idja mendeng hakaling iā, palus iā mantehau; Soho olo arā lepah blua. Djadi, djaton idja biti olo dengae, metoh Josep masanan arepe akan paharie.

2. Iā manggratang augh, manangis, sampai olo dalam Parao kea mahining augh tangise.

3. Limbah tā Josep hamauh dengan paharie: Jaku toh Josep; apangu magon aton? Maka paharie djaton tau tombah, awie paham tangkedjet intu haue.

4. Maka koan Josep dengan paharie: Gapigapi aku toh. Palus äwen manggapi iä. Tä koae: Jaku toh Josep, paharin keton, idjä indjual keton akan Misir.

5. Maka toh, äla keton mikäh, äla hasalan sama arep keton, basa keton djari mandjual aku akan toh; krana Hatalla djari manjoho aku helo bara keton, mangat mahaga pambelom keton.

6. Krana toh haru duä njelo lau mawi tanah; tapi limä njelo hindai olo djaton tau malan, djaton tau manggetem.

7. Tapi Hatalla djari manjoho aku akan hetoh helo bara keton, mangat mahaga panakan keton hong petak, tuntang mangat keton ihaga belom awi paham kaliwuse.

8. Tumon tä, djaton keton idjä djari manjoho aku kantoh, tapi Hatalla kea, idjä djari mangkat aku akan bapa Parao, mandjadi mantir hapus ungkup humae, tuntang marentah salepah tanah Misir.

9. Gulogulong toh, lius keton talih apangku, sanan akae: kakai augh anakm Josep: Hatalla djari mangkat aku mandjadi mantir hapus tanah Misir; talih aku toh, äla randjar.

10. Ikau akan melai hong tanah Gosen, tokep aku, ikau tuntang karä anak äsom, karä kambing tabirim, karä sapim, tuntang talo handiai idjä aim.

11. Jaku handak mambelom ikau hetä, krana hindai limä njelo olo blau; belä ikau pähä belom, ikau tuntang ungkup humam, tinai talo ajum samandiai.

12. Itä, matan keton, tuntang matan andiku Benjamin aton mitä, bitingku toh idjä hakotak deng-an keton.

13. Suman akan apangku karä kahaingku hong tanah Misir, tuntang talo handiai, idjä djari gitan keton; gulogulong keton, imbit apangku akan toh.

14. Limbah tä Josep mamalok ujat andie Benjamin, haiak manangis; tuntang Benjamin kea manangis intu ujat Josep.

15. Tinai Josep manjium karä paharie, sambil manangis tagal iä. Limbah tä karä paharie hakotak dengae.

II. — 16. Maka amon brita djari sampai dalam Parao, masuman paharin Josep djari dumah, djetä ing-ilak Parao tuntang sakarä olo ajue.

17. Maka Parao hamaui dengan Josep: Suman akan paharim: käläh puat gendom keton intu kälidai, palus hagoet, buli tanah Kanaan.

18. Palus duan bapa keton, tuntang olo human keton samandiai, babungkat akan tanahku; aku handak manenga akan keton bagin tanah Misir idjä kapala bahalap, keton akan kuman karä katinduh tanah toh.

19. Käläh ikau manjoho äwen tä: duan kareta bara tanah Misir akan karä anak keton idjä korik, tuntang akan karä sawan keton, tinai duan bapa keton, palus keton kantoh.

20. Äla matan keton pahalau manjanjang ramon keton, krana talo awang kapala bahalap hapus tanah Misir karäh indu bagin keton.

III. — 21. Maka anak Israel manumon aughe tä. Josep manenga kareta akae, tumon petäh Parao; tinai iä manenga bahatae hong djalan.

22. Iä manenga pakaian akan

äwen tä, akan genep biti idjä katuron; tapi akan Benjamin ineng-ae telo ratus kabawak rear baputi, tinai pakaian limä katuron.

23. Tinai akan bapae kea impaite kalidai hatuä, sapulu kongan, idjä mäton talo ramon tanah Misir idjä kapala bahalap, tinai sapulu kongan kalidai bawi, mäton gendom, tepong tuntang talo kinan beken, akan bahatan bapae hong djalan.

24. Limbah tä Josep manjoho paharie hagoet; palus äwen tä harikas. Koan Josep dengan äwen: Äla keton hanjaing hong djalan.

25. Tumon tä äwen tä hagoet bara tanah Misir, tuntang iä sampai tanah Kanaan, sampai bapae Jakob.

26. Tä äwen tä masanan akäe, koae: Josep magon aton; toto, iä kea marentah hapus tanah Misir. Tä leteng angkat tahasenge, krana iä djaton harap augh äwen tä.

27. Tapi limbah äwen djari manjarita akäe lepalepah karä augh Josep, idjä djari imetähe intu äwen, tinai amon iä mitä karä kareta, idjä djari impait Josep, hapan manduan iä: tä tahaseng bapae Jakob budjur tinai.

28. Palus Israel hamauh: Toh ombet huangku, basa anakku Josep magon aton: aku handak hagoet mitä iä, helo bara aku matäi.

BAGI 46.

I. Jakob tuntang ungkup humae babangkat akan Misir. II. Josep hasupa dengan bapae.

I.—1. Maka Israel hagoet, mimbit karä talo ajue; tuntang iä sampai Bersaba; hetä iä maluput

parapah akan Hatallan liau bapae Isaak.

2. Maka Hatalla hakotak deng-an Israel huang panggitae hamalem, koae: Jakob, Jakob! Tombah iä: Itäm, toh jaku.

3. Koae: Jaku toh Hatalla, Hatallan bapam; äla ikau mikäh hagoet akan Misir, krana hetä aku handak manampa ikau mandjadi utus olo idjä bakapal.

4. Aku handak mampahaiak ikau hagoet akan Misir, tuntang aku handak manduan ikau tinai bara hetä; Josep karäh mandanan lengäe murut marantep matam.

5. Tä Jakob hagoet bara Bersaba; anak Israel magah bapae, tuntang karä anake idjä tabela, tinai karä sawae, hapan karä kareta tä, idjä djari impait Parao hanggap manduan äwen.

6. Tinai iä mimbit karä metoe, tuntang karä panataue idjä ulihe hong tanah Kanaan; tuntang iä sampai Misir, Jakob tuntang karä panakae haiak dengae.

7. Karä anake idjä hatuä, tuntang karä äsoe idjä hatuä, anake idjä bawi, tuntang karä äsoe idjä bawi, lepah hapus panakae imbite akan Misir haiak dengae.

8. Maka djetoh aran karä panakan Israel idjä hatuä, idjä tamä Misir; Jakob tuntang karä anake idjä hatuä: Ruben, anak Jakob idjä bakas.

9. Tinai anak Ruben tä idjä hatuä: Hanogh, Pallu, Hesron tuntang Tarmi. — (2. Mos. 6, 15.)

10. Tinai anak Simeon tä: Jemuel, Jamin, Ohad, Jaghin, Sobar, tuntang Saul, anak bawin olo Kanani.

11. Tinai anak Lewi tä: Gerson, Kehat, Marari.

12. Tinai anak Juda tä: Er, Onan, Sela, Peres, Serah: tapi Er äwen duä Onan djari matäi hong tanah Kanaan; maka anak Peres tä: Hesron äwen duä Hamul.

13. Tinai anak Isaskar tä: Tola, Pua, Job tuntang Simron.

14. Tinai anak Sebulon tä: Sered, Elon tuntang Jahleel.

15. Iä tä karä anak äson Lea, idjä djari inakae akan Jakob hong Padan-Aram, tinai Dina, anake idjä bawi. Äwen tä samandiai, hatuä bawi, djadi telo pulu telo biti.

16. Maka anak Gad tä: Sipion, Kaggi, Sguni, Esbon, Eri, Arodi tuntang Areli.

17. Tinai anak Aser tä: Imma, Isgwa, Isgwi, Beria, tuntang betane Serah. Maka anak Beria tä: Heber äwen duä Malghiel.

18. Iä tä karä anak äson Silpa, idjä djari inenga Laban akan Lea, anake idjä bawi; iä djari manak akan Jakob djahawenwalas biti tä.

19. Maka anak Raghel, sawan Jakob tä: Josep äwen duä Benjamin.

20. Akan Josep djari inakan hong tanah Misir Manase äwen duä Ephraim, idjä inakan Asnat, anak Potipera, imam intu On.

21. Tinai anak Benjamin tä: Bela, Begher, Asbel, Gera, Naaman, Eghi, Ros, Mupim, Hupim tuntang Ard.

22. Iä tä karä anak äson Raghel, idjä djari inakae akan Jakob, äpatwalas biti karäe samandiai.

23. Maka anak Dan tä: Kusim.

24. Tinai anak Naptali tä: Jagseel, Guni, Jeser tuntang Silem.

25. Iä tä karä anak äson Bilha, idjä djari inenga Laban akan Raghel, anake idjä bawi; iä djari

manak akan Jakob äwen tä, djadi udju biti karäe.

26. Kakarä olo panakan Jakob, idjä tamä Misir haiak dengae, djahawen pulu djahawen biti, beken tinai sawan karä anak Jakob.

27. Maka anak Josep: idjä djari inakan akae hong tanah Misir, duä biti; tumon tä karä olo ungkup human Jakob, idjä tamä Misir, djadi udju pulu biti.

II.—28. Maka Jakob manjoho Juda hagoet helo, manalih Josep, mangat iä mangabua akae äka hong Gosen, kalotä äwen tä sampai tanah Gosen.

29. Tä Josep manjoho olo pasang kareta, balalu iä lius, manambang bapae Israel hong Gosen. Sana iä mitä bapae, maka iä mamalok ujate, tuntang tahi iä manangis intu ujat bapae.

30. Maka Israel hamauih dengan Josep: Toh jaku radjin matäi, limbah aku djari mitä baum, ikau magon aton.

31. Limbah tä koan Josep deng-an karä paharie, tuntang dengan karä olo ungkup human bapae: Toh jaku handak lius, mananggoh Parao, masuman akae: karä paharingku, tuntang karä olo ungkup human apangku, idjä bihin melai hong tanah Kanaan, urase djari dumah mananggoh aku.

32. Maka äwen tä uras sakatik, krana iä manggau meto, tuntang äwen tä djari mimbit karä tabirie, karä sapie, talo äjue samandiai.

33. Tä amon Parao karäh mang-ahau keton, misek keton; narai satiar keton?

34. Buah keton tombah: ikäi, rewarm, djari manggau meto, bara pesan ikäi tabela palus toh, ikäi sama kilau karä tato ikäi. Mangat

keton injohoe melai hong tanah Gosen; krana karä sakatik meto ingabelä olo Misir.

BAGI. 47.

I. Jakob tuntang olo ungkup humae melai hong Gosen. II. Lau paham hong tanah Misir. III. Jakob mametäh Josep mangubur iä hong tanah Kanaan.

I. — 1. Tã Josep lius, masuman akan Parao, koae: Apangku djari dumah bara tanah Kanaan, tuntang karä paharingku, mimbit karä kambing tabirie, karä sapie, tuntang talo ajue samandiai. Itäm, äwen tã aton hong tanah Gosen.

2. Tinai iä manduan belae karä paharie, limä bitie, mimbit äwen tã manaharep baun Parao.

3. Tã koan Parao dengan paharin Josep: Narai satiar keton? Tombah äwen dengan Parao: Ikäi, rewarm, uras sakatik meto, ikäi sama kilau karä tato ikäi.

4. Tinai koan äwen tã dengan Parao: Ikäi djari dumah, mangat namuäi hong tanah toh; krana djaton talo urep karä meton ikäi, rewarm, hong tanah Kanaan, basa lau paham; maka toh, käläh soho ikäi, rewarm, melai hong tanah Gosen.

5. Tã koan Parao dengan Josep: Bapam tuntang karä paharin djari dumah, mananggoh ikau.

6. Hapus tanah Misir aton intu baum; soho bapam tuntang karä paharin melai hong bagin tanah idjä kapala bahalap; soho iä melai hong tanah Gosen. Tinai djaka ikau kasene intu marak äwen tã aton olo, idjä ombet kasanggama, angkat iä mandjadi mandur karä metongku kea.

7. Maka Josep magah bapae Jakob kea, mimbit iä naharep baun Parao; tã Jakob mamberkat Parao.

8. Koan Parao dengan Jakob: Pirä njelo katahin umur?

9. Tombah Jakob dengan Parao: Karä andau panamuäiku aton saratus telo pulu njelo; isut tuntang papa bewäi karä njelon pam-belomku idjä djari, djaton djari sampai kilau umur karä tatoku huang panamuäie.

10. Limbah tã Jakob mamberkat Parao, palus iä hagoet bara baue.

11. Maka Josep manenga kaleka bapae melai, tuntang karä paharie; iä manenga akae bagin tanah idjä kapala bahalap, hong tanah Rameses, tumon djari petäh Parao intu iä.

12. Hetä Josep mahaga bapae tuntang karä paharie, tinai hapus ungkup human bapae, genep kabalie tumon karä bitie.

II. — 13. Maka talo kinan djaton huang karä tanah hetä; krana lau paham haliai, sampai olo tanah Misir, tuntang olo tanah Kanaan, meher awi lau.

14. Tã Josep mamumpang karä rear idjä intu Misir, tuntang intu Kanaan, akan regan gendome, awang imili olo; palus Josep mimbit karä rear tã akan human Parao.

15. Djadi, amon karä rear djari lepah intu Misir, tuntang intu Kanaan, maka karä olo Misir manalih Josep, koae: Tenga talo kinan akan ikäi; buhen ikäi akan matäi intu baum, awi ikäi djaton bara rear?

16. Maka koan Josep: Tenga karä meton keton; tã aku handak manenga akan keton akan regan meton keton, amon rear keton djaton.

17. Tä olo mimbit karä metoe akan Josep, palus Josep manenga talo kinan akæ, takirin karä hajaræ, karä tabirie, karä sapie tuntang karä kalidaie; tagal karä metoe iä mambelom olo tä njelo djeta.

18. Amon njelo tä djari hapus, maka njelo harian olo mananggoh Josep tinai, sambil hamauh dengæ: Ikäi djaton maku milim intu tuan, karä rear ikäi djari lepah, karä meton ikäi djari intu tuan, toh djaton aton tisæ hindai, baja bitin ikäi tuntang tanan ikäi bewäi.

19. Buhen ikäi akan matäi intu matam, ikäi tuntang tanan ikäi? käläh ikau mamili ikäi tuntang tanan ikäi hapan talo kinan; tä ikäi tuntang tanan ikäi palus katatahi akan Parao; tinai tenga binji akan ikäi, mangat ikäi belom, äla matäi, belä tanan ikäi benjem.

20. Tumon tä Josep mamili hapus tanah Misir akan Parao, krana genep biti olo Misir mandjual tanae, basa lau paham mahenjek olo tä. Kalotä Parao mandjadi tempun hapus tanah tä.

21. Tä iä mindah karä olo kirkaria, manjoho olo hakampeleng huang lewu, bara tapakan tanah Misir palus tapakæ pontonge.

22. Baja tanan karä imam djaton imilie; krana akan karä imam Parao djari manantu bagie; äwen tä kuman bagie tä, idjä djari inantu Parao akæ; tagal tä karä imam djaton mandjual tanae.

23. Tä koan Josep dengan olo arä: Itä, andau toh aku djari mamili keton tuntang tanan keton akan Parao; itä, toh aton binji, hapa keton manawur tana.

24. Tapi wajah getem keton akan manenga idjä dalam limä akan Parao, tinai äpat bagi melai akan keton, indu binji, tuntang akan kinan keton, akan olo ain keton, tuntang akan karä anak keton.

25. Maka koan olo arä: Ikau djari mahaga pambelom ikäi; käläh ikäi iasi intu matan tuan, ikäi pahias bewäi mandjadi rewar Parao.

26. Kalotä Josep manukas perkara tä, mandjadi undangundang akan olo Misir palus sampai andau toh: idjä dalam limä patut inenga akan Parao, melai äpat bagi akan olo; baja tanan imam djaton akan Parao.

III. — 27. Maka olo Israel melai hong tanah Misir, hong tanah Gosen, iä mangkalewu hetä, iä dahangdahanga mandjadi karäan karäe.

28. Maka Jakob melai hong tanah Misir udjuwalas njelo, sampai karä njelon umur Jakob djadi saratus äpat pulu udju njelo.

29. Maka amon andaue djaladjalan tokep Israel akan matäi, tä iä mangahau anake Josep, sambil hamauh dengæ: Djaka aku djari supasi intu matam, danan lengämiwa kahangku, djandji akangku, ikau handak malalus kahalap dengan katoto intu aku, äla mangubur aku hong tanah Misir.

30. Tapi aku handak ingubur intu äka karä tatoku; tagal tä ikau akan magah hantungku blua bara tanah Misir, palus mangubure intu kubur tatoku. Tombah iä: Aku handak manumon aughm.

31. Maka koæ: Sumpah akangku. Tä iä sumpah akæ; limbah tä Israel sontop intu takolok sasuroe.

BAGI 48.

Jakob mangkat anak Josep, Manasse
äwen duä Epraim, kilau anake.

1. Maka rahian bara tä olo mimit brita akan Josep: Itäm, bapam haban. Tä ia lius manjengoke, mimit anake duä duä, Manasse tuntang Epraim.

2. Maka olo masuman akan Jakob, koae: Itäm, anakm Josep aton dumah manjengok ikau. Tä Israel manekang arepe, mondok huang sasuroe.

3. Palus Jakob hamaui dengan Josep: Hatalla idjä djaton tikas kwasae, djari mamprahan arepe akangku intu Luts, hong tanah Kanaan; tuntang ia djari mamberkat aku. — (28, 12.)

4. Ia djari hamaui denganku: itäm, aku handak mampanak tuntang mangapal ikau, manampa ikau mandjadi arä hamputan olo; tinai aku handak manenga tanah toh akan bagin panakam palus katatahi.

5. Toh, anakm duä duä tä, Epraim tuntang Manasse, idjä djari inakan akam hong tanah Misir, helo bara aku djari mananggoh ikau hong tanah Misir, maka aku mangkat äwen duä tä akangku, sama kilau Ruben dengan Simeon.

6. Tapi paribasa ikau manakhindai, anak tä melai akam, ia akan omba kakae duä toh, mandino bagin tanah.

7. Krana metoh aku buli bara Padan-Aram, Raghel djari matäi hong tanah Kanaan, tokep Eprat, tuntang aku djari mangubur ia hetä, darah djalan idjä akan Eprat, djeta Betlehem.

8. Amon Israel mitä anak Josep duä duä tä, tä ia misek: Anak äwe ia toh?

9. Koan Josep dengan bapae: Ia toh anakku, idjä djari inenga Hatalla akangku hetoh. Koae: Imbit ia akangku, mangat aku mamberkat ia.

10. Maka matan Israel djari kawus awi kabakase, ia djaton barendeng mitä. Tä ia magah äwen duä manokep bapae; ia tä manjium äwen duä, tuntang mamalok ia.

11. Tuntang Israel hamaui dengan Josep: Bihin aku djaton harap mitä baum tinai, tapi itäm. toh Hatalla djari manjoho aku mitä anakm kea.

12. Tä Josep magah äwen duä blua bara helat paie, tuntang ia sontop sampai petak intu baue.

13. Palus Josep manduan äwen duä tä, matoh Epraim hila gantaue, tandipah lengän Israel idjä sambile, tinai Manasse hila sambile, tandipah lengän Israel idjä gantaue, palus ia magah äwen duä tä manggapi ia.

14. Tapi Israel mandjudju lengäe gantaue, mandanan tä hong takolok Epraim, alo ia idjä tabela, tinai lengäe sambile indanae hong takolok Manasse; tantai ia mingkes lengäe kalotä, alo Manasse idjä bakas.

15. Tuntang ia mamberkat Josep, koae: Hatalla, idjä tatoku Abraham tuntang Isaak djari manandjong intu baue, Hatalla idjä djari manganggulo aku bara andauku inakan, palus sampai andau toh;

16. Malaikat idjä djari maliwus aku bara karä talo papa, käläh ia mamberkat anak duä toh, mangat huang ia arangku leket, tuntang aran tatoku Abraham dengan Isaak, tinai mangat äwen duä toh ingapal hong petak, mandjadi kilau lauk karäe.

17. Amon Josep mitä, bapae mandanan lengke gantaue hong takolok Epraim, iä djaton mangilak tä; palus iä ngagalan lengän bapae bara penda, handak mambete bara takolok Epraim akan takolok Manasse.

18. Koan Josep dengan bapae: Æla kalotä, apang, krana iä toh idjä bakas; danan lengäm gantaum hundjun takolok djetoh.

19. Tapi bapae djaton maku, koe: Tawangku, anak, tawangku bewäi; iä toh karäh mandjadi akan hamputan olo kea, iä kea karäh hai; tapi andie karäh hai haream bara iä, tuntang panakan andie akan hamputan olo idjä paham bakapal.

20. Tumon tä iä mamberkat äwen duä intu andau tä, koe: Djaka olo Israel handak mamberkat olon, maka aughe karäh tumon toh: kä-läh Hatalla mingkes ikau kilau Epraim äwen duä Manasse. Djadi iä manambakas Epraim, manangkau Manasse.

21. Limbah tä koan Israel dengan Josep: Itäm, jaku matäi; tapi Hatalla karäh hindjä keton, tuntang iä karäh mimbit keton buli akan tanah tato keton.

22. Aku djari manenga akam, malabien bara akan karä paharim, idjä kabagi tanah, idjä djari in-duangku bara lengän olo Amori, hapan padangku tuntang panahku.

BAGI 49.

I. Jakob manudjum, masanan kadjarian karä hamputan panakae. II. Iä ma-metäh anake tahu pampatäie; iä matäi.

I. — 1. Limbah tä Jakob mang-hau karä anake idjä hatuä, sam-

bil hamauh dengan äwen: Pumpo-pumpong keton, aku handak masu-man akan keton kadjarian keton dapit. — (5. Mos. 33, 1.)

2. Kantoh, hining! keton anak Jakob; hining augh Israel, bapa keton!

3. Ruben, ikau anakku idjä bakas, ikau äka kwasangku, tam-paran kaabasku, huang horumat huang kwasa ikau idjä mambatang.

4. Tapi ikau djari paham karajapm, tuntang horumatm djari nihau surut kilau danum! äla ikau idjä mambatang hindai; krana ikau djari lompat sasuron bapam; tä ikau djari mangihal tä awim lompat hetä. — (35, 22.)

5. Simeon dengan Lewi ham-pahari toto, tirok gawie kilau ganggaman kagagah.

6. Hambaruangku äla tamput tirok ai, horumat ajungku äla hindjä, metoh iä hapumpong; krana huang kasangite iä djari mampatäi olo hatuä, huang karajape iä djari manedjep takir sapi. — (34, 25.)

7. Tarasapa kalaite, basa djetä pahalau karas, tuntang kasangite. basa djetä manähem; aku handak mambilang iä marak Jakob, tuntang handak mamisah iä marak Israel. — (Jos. 19, 1.)

8. Juda, ikau iä! ikau indu inara karä paharim! lengäm karäh mahenjek tekok karä musohm, karä anak bapam akan sontop intu ikau.

9. Juda kilau anak singa; ikau djari hai awi talo rampas, o anakku: iä mandjungkang, mahukup kilau singa, kilau singa idjä bakas; äwe bahanji mohah iä?

10. Sokah radja djaton akan hai-ang bara Juda, djaton kea balentas olo idjä marentah bara bentok ham-

putae, sampai dumah Silo tā; (*Idja Panjalamat*); tā sakarā utus olo karāh mamenda iā tā. — (*Jes. 11, 1.*)

11. Anak hadjarāe ilawake intu batang anggor, anak kalidaie intu batang anggor idjā kapala bahalap; iā mampukan pakaiāe hong anggor, klambi padjang ai inupoke intu djohon bua anggor.

12. Matae mantining awi anggor, kasingae baputi awi djohon-tusun meto.

13. Sebulon karāh melai intu saran tasik, āka banama balaboh iā mondok, iā manantikas sampai Sidon. — (*Jos. 19, 10.*)

14. Isaskar kilau kalidai idjā batekang tolange, iā menter intu helat krambang meto.

15. Kasanang inahae mangat; iā mitā tanahe bahalap; tā iā maniling bahae akan tanggongan, palus iā mamenda olo, manahor asil.

16. Hamputae karāh imbudjur Dan, iā sama dengan hamputan Israel awang beken. — (*Hak. 13, 25.*)

17. Kilau handipā intu saran djalan, tumon tā Dan; kilau handjaliwan intu saran pelek, idjā manotok takir hadjaran, sampai idjā mukonge lawo patengak.

18. Selamat ajum iendāhku, o Jehowa!

19. Idjā Gad tā, kawan olo klahi karāh maroboh iā, tapi iā karāh manggrian olo tā tinai.

20. Bara Aser dumah tepong idjā bahalap, iā karāh manenga balut radja.

21. Naptali kilau badjang idjā balias, iā batang kotak bahalap. — (*Hak. 5, 1.*)

22. Kilau batangkaju, kalotā Josep, kilau uponbua hong lowang-danum; karā edae mangadjang paggar batu.

23. Alo olo pamanah marahas iā, malekas panahe mawi iā, manjingi iā:

24. Tapi panah ajue magon njampiti, lokap lengāe haradjur gantjang awi lengān Idjā Abas tā hong Jakob, awi Sakatik, Batukarang ain Israel tā.

25. Awi Hatañan bapam ikau indohop, awi Idjā djaton tikas kwasae tā ikau imberkat, dengan berkat langit bara ngambo, dengan berkat kandalem bara liwa, dengan berkat tusu tuntang parnakan.

26. Berkat bapam manangkala berkat tatoku, djētā palus sampai selamat intu bukit awang katatahi tā; berkat tā akan mohon hundjun takolok Josep, intu lingkau ai idjā imprasih marak karā paharie.

27. Benjamin kilau harimaung idjā panangkarap; handjewu iā kuman talo irampase, halemāi iā mambagi pangulihe. — (*Hak. 20, 25.*)

28. Djētā karā hamputan Israel idjā duāwalas, tuntang tumon tā bapae djari hakotak dengae, metoh iā mamberkat āwen tā; akan genep biti inengae berkat habaris.

II. — 29. Limbah tā iā mametāh āwen, sambil hamaui dengae: Jaku toh ingampeleng dengan tato hi-angku; kubur aku intu āka kubur tatoku, huang lowang, idjā hong tanan Epron, olo Het.

30. Huang lowang tā, idjā hong tana Maghpela, idjā tandipah Mamre, hong tanah Kanaan, idjā djari imili Abraham tuntang tana bara Epron, olo Het, indu āka kubur ungupe. — (*23, 16.*)

31. Hetā olo djari mangubur Abraham, tuntang sawae Sarah; hetā kea Isaak djari ingubur, tuntang sawae Rebeka; hetā aku kea djari mangubur Lea.

32. Tana tä, tuntang lowang idjä hetä, djari imili bara olo Het.

33. Metoh Jakob djari mampalepah augh petähe dengan karä anake, tä iä mantudjuh paie huang sasuero, palus mahotus; iä ingampeleng dengan tato hiange.

BAGI 50.

I. Jakob ingubur. II. Paharin Josep blaku asi sindä tinai intu Josep. III. Josep matäi.

I.—1. Tä Josep lawo mahun-kup intu baun bapae, tuntang manangis haiak manjium iä.

2. Palus iä manjoho karä tabit, baris olo ajue, mangasai hantun bapae hapan talo mangat ewaue; maka tabit tä mangasai hantun Israel.

3. Sampai äpat pulu andau katahie iä mangasai hantu tä, krana djetä puna tikas katahin olo mangasai hantun olo. Maka olo Misir manatum iä udju pulu andau katahie.

4. Amon karä andau panatum olo djari sukup, maka Josep kotak dengan olo human Parao, koae: Djaka aku toh djari supa asi intu baun keton, sanan aughku intu pinding Parao, koan keton:

5. Apangku djari manjoho aku sumpah, koae: itäm, aku matäi; kubur aku huang kuburku, idjä djari inatapku hong tanah Kanaan. Toh, käläh soho aku hagoet, mangat mangubur apangku; limbah tä aku handak buli tinai.

6. Koan Parao: Lius bewäi, kubur bapam, tumon sumpahm dengae.

7. Tä Josep hagoet, mangat mangubur bapae; tinai karä olo ain Parao mampahaiak iä, karä

mantir humae, tuntang karä mantir tanah Misir.

8. Tinai karä olo human Josep, tuntang karä paharie, tuntang karä olo human lian bapae; baja anake awang tabela, tinai karä tabirie sapie bewäi ilihie hong tanah Gosen.

9. Arä kareta, tinai arä olo idjä hapan hadjaran omba kea, sampai karaan karäe äwen tä.

10. Amon äwen tä sampai Atad, äka mihik, idjä hila dipah Jordan, maka iä manatum tinai, tuntang hai tatume asiasi augh; kudju Josep manatum bapae hetä.

11. Amon olo tanah tä, olo Kananä, mitä olo manatum intu Atad, äka mihik, koae: Lalehan tatum olo Misir hetä! Tagal tä olo manggarä kaleka tä Abel-Misraim, (*tatum olo Misir*,) idjä hila dipah Jordan.

12. Maka karä anak Jakob malalus tumon petäh liau bapae.

13. Krana äwen magah hantue akan tanah Kanaan, palus mangubur iä huang lowang intu tana Maghpela, idjä djari imili Abraham tuntang tana bara Epron, olo Het, akan äka kubur unguke, idjä tandipah Mamre.

14. Limbah iä djari mangubur bapae, maka Josep buli tinai akan Misir, iä tuntang karä paharie, tuntang olo handiai, idjä djari hagoet haiak dengae, omba mangubur bapae.

II.—15. Maka amon karä paharin Josep mitä bapae djari matäi, koae: Mikäh Josep karäh basingi ita; toto iä handak mamalah karä kapapan gawin ita dengae.

16. Tagal tä äwen tä manjoho olo masuman akan Josep: Bapam djari mametäh ikäi, helo bara iä matäi, koae:

17. Kakai augh keton dengan Josep dapit: ampun kasalan paharim, ampun dosae, tuntang karä talo papa, idjä djari iawie dengam. Toh käläh ampun kasalan ikäi, idjä manempo Hatallan liau hapam. Maka Josep manangis, amon olo masuman tä akæ.

18. Limbah tä bitin karä paharie kea manalih, mahingkep intu baue, sambil hamaui: Itäm, ikäi toh uras rewarm.

19. Maka koan Josep dengan äwen: Äla keton mikäh; krana jaku mamenda Hatalla.

20. Toto pikir keton bihin handak mamapa aku, tapi Hatalla djari mules mampahalap djeta, mangat iä mahaga olo arä, kilau djari bakarimah intu andau toh.

21. Tagal tä, äla keton mikäh; aku handak mahaga keton tuntang karä anak keton. Kalotä iä mampangat äwen tä, sambil haktak tumon atäie.

III. — 22. Maka Josep melai hu-

ang tanah Misir, tuntang karä olo ungkup human liau bapae; Josep belom sampai saratus sapulu njelo umure.

23. Josep belom hantelo mäso, mäso panakan Epraim; tinai anak Maghir, Maghir anak Manasse, inakan huang sapangkun Josep kea.

24. Maka Josep hamaui dengan karä paharie: Jaku lius matäi; tapi toto, Hatalla karäh mananggoh keton, sambil magah keton bara tanah toh akan tanah, idjä tuntang sumpahe djari indjandjie akan Abraham, Isaak tuntang Jakob. — (15, 18.)

25. Tinai Josep manjoho anak Israel sumpah, koae: Toto haliai, Hatalla karäh mananggoh keton, tä maka keton akan mimbis tolangku bara hetoh. — (2. Mos. 13, 19. Jos. 24, 32.)

26. Maka Josep matäi, amon iä djari saratus sapulu njelo umure; tuntang olo mangasai iä, mingkes iä intu kakurong hong tanah Misir.

SURAT MOSES IDJÆ DUÆ, IDJÆ BAGARÆ

EKSODUS.

(PAMPLUA.)

BAGI 1.

Olo Israel indjakä hong tanah Misir.

1. Djetoj aran karä ana Israel, idjä tamä tanah Misir haiak dengan Jakob; äwen tä tamä hetä, genep bitu tuntang olo humae. — (1 Mos. 46, 8.)

2. Ruben, Simeon, Lewi, Juda:
3. Isaskar, Sebulon, Benjamin;

4. Dan, Naptali, Gad, Aser.
5. Karä olo panakan Jakob udju pulu bitu. Tapi Josep djari helo hong Misir.

6. Djadi, limbah Josep djari

matäi, tuntang karä paharie, tuntang hapus pangereng djetä:

7. Tä maka olo Israel manak, dahangdahanga karäe, sasar bakapal tuntang abas haliai, sampai ia manjuang salepah tanah tä.

8. Katika tä aton lembut radja taheta marentah tanah Misir, idjä djaton djari katawan Josep.

9. Ia tä hamauh dengan olo ajue: Itä keton, utus olo Israel djari arä, ia abas bara ita.

10. Has, ita mawi ia hapan akal, belä olo tä dahangmandahang hantä; äwe katawan, paribasa dapit lembut klahi, suro olo tä omba asang, mangalahi ita, palus blua bara tanah ita.

11. Tä ia mangkat arä mandur mahundjun olo tä, mangat mandur tä mahenjek olo tä hapan karä ampin gawi babehat; krana katika tä olo mamangun lewu akan Parao, Pitom tuntang Raemeses, äkae mina karä panataue.

12. Tapi paham olo tä ihenjek, paham haream ia ingapal, dahangmandahang, sampai olo Misir mikäh olo Israel.

13. Maka paham katulas olo Misir hadjadjuan olo Israel mangkat gawie.

14. Ia mamait pambelom olo tä awi paham kapähän gawie, manimbok, mawi batubata, bagawi hong tana, tinai arä ampin gawi beken hindai imuate intu olo tä tuntang katulase.

15. Tinai radja Misir hakotak dengan bidan baris olo Ibrani, (aran idjä Sipra, idjä Pua arae,)

16. Sambil mametäh äwen: Amon keton mandohop bawin olo Ibrani luas, tuntang keton mitä ia manak hatuä, patäi anake tä, tapi amon ia manak bawi, naughe anake tä belom.

17. Tapi bidan tä mikäh Hatalla. djaton ia manumon petäh radja Misir, tapi ia mambelom anak awang hatuä.

18. Tä radja Misir mangahau bidan, sambil hamauh dengae: Buhen gawin keton kalotä? buhen keton mambelom anake awang hatuä?

19. Koan bidan dengan Parao: Basa bawin olo Ibrani djaton kilau bawin olo Misir; ia brigas, murah manak; helo bara bidan sampai ia, äwen tä djari luas.

20. Tagal tä Hatalla mamberkat bidan tä. Djadi utus olo tä dahangmandahang, mandjadi bakapal haliai.

21. Djadi, basa bidan tä mikäh Hatalla, Hatalla mampatuah human olo tä.

22. Tä Parao manjoho karä olo ajue, koae: Sakarä anak hatuä, idjä inakan olo Ibrani, tarik akan batangdanum, tapi awang bawi nanphe belom.

BAGI 2.

I. Moses inakan indue, tuntang ia imbelom putir, anak Parao. II. Ia hadari bara Misir. III. Ia melai hong tanah Midian.

I.—1. Maka aton olo hatuä, bara hamputan Lewi, ia masawä olo bawi hamputan Lewi kea.

2. Olo bawi tä batihi, manak hatuä; amon ia mitä anake tä bakena ampie, maka ia manjahokan anake telo bulan katahie.

3. Tapi amon ia djaton tau manjahokan anake hindai, tä ia mandarä kapek garising, manjapu tä buabuah, mampeter anake huange, balalu mandak kapek tä marak rampiang saran batangdanum.

4. Maka betaue mendeng bara kedjau, mangat mitä ampın kadjariao. — (15, 20.)

5. Tä putir anak Parao mohon, handak mandoi huang batangdanum, tuntang karä budjang bawi, idjä manjang iä, aton manandjong intu saran danum. Sana iä mitä kapek marak rampiang, iä manjoho reware bawi manduae.

6. Amon iä mukäi kapek tä, palus iä mitä anak awau, itä! awau tä manangis. Maka iä paham angkat asie dengae, sambil hamauh: Toto iä toh anak olo Ibrani.

7. Tä koan betau awau tä deng-an anak Parao idjä bawi: Maku ikau manjoho aku lius, mangahau bawin olo Ibrani akan ajange, idjä mampatusu awau toh akam?

8. Koan anak Parao dengae: Lius bewäi. Palus anak bawi tä hagoet, mangahau indu awau tä.

9. Tä koan anak Parao dengae: Duan awau toh, patusu iä akangkuk, jaku handak mupah ikau. Maka olo bawi tä manduan awaue, mampatusu iä.

10. Amon anak tä djari hai, indue magah iä akan anak Parao; iä tä mangkat anak tä akan anake; tuntang manggarä arae Moses, (*Idjä ihanggot*.) krana koae: Jaku djari mahanggot iä bara danum.

II.—11. Djadi, metoh Moses djari bakas, iä hagoet madja kolae; tä iä mitä kapähän olo tä; tinai kanatek tä iä mitä, olo Misir mamukul idjä biti kolae, olo Ibrani tä. — (*Pang. Ras. 7, 23. Ibran. 11, 24.*)

12. Tä iä bilikbalingau akan hetähetä; amon iä mitä olo djaton, maka iä mampatäi olo Misir tä, mangalian iä huang baras.

13. Maka aton andaue iä madja

tinai, tä iä mitä olo Ibrani duä biti haklahi sama arepe; palus iä hamauh dengan idjä sala: Búhen ikau mamukul kolam?

14. Tombah iä tä: Æwe djari mangkat ikan akan kapalan ikäi, idjä akan mambudjur ikäi? Handak ikau mampatäi aku kea, kilau ikau djari mampatäi olo Misir tä? Maka Moses mikäh, koae: Toto gawi tä djari tawan olo.

15. Djadi, amon Parao mahining gawie tä, iä manggau Moses, handak mampatäi iä. Tapi Moses hadari bara baun Parao, palus melai intu tanah Midian, tokep kalin danum.

III.—16. Maka imam hong tanah Midian aton bara anak bawi, udju biti. Æwen tä dumah, handak masip, iä manjuang dulang, handak mampihop kawan meton bapae.

17. Tä karä sakatik dumah, manggian äwen bara hetä; tapi Moses mendeng, milang äwen tä, tuntang mampihop kawan metoe.

18. Djadi, amon äwen buli bapae, Reguel, koan bapae dengae: Lalehan kakadjeng keton buli andau toh.

19. Koan äwen: Aton olo Misir maliwus ikäi bara lengän karä sakatik tä, tuntang iä djari masip akan ikäi, mampihop kawan meto.

20. Tä iä hamauh dengan anake idjä bawi: Kwe olo tä? buhen keton djari manjoho iä hagoet? kahan iä, mangat iä omba kuman dengan ita.

21. Maka Moses balalu pahias melai dengan olo tä; tuntang olo tä manenga akan Moses Sipora, anake idjä bawi, indu sawae.

22. Iä tä manak hatuä, tuntang Moses manggarä arae Gerson, (*olo tamuäi*.) krana koae: Aku toh olo tamuäi hong tanah olo beken.

23. Djadi tahi rahian, limbah radja Misir djari matäi, olo Israel munguh, sambil mambawai tagal kabehat karä gawie, tuntang augh bawae tagal kapaham gawie tä njalumbo sampai Hatalla.

24. Tuntang Hatalla manarima augh bawae; Hatalla manahin djangjie, idjä djari inampae akan Abraham, Isaak tuntang Jakob.

25. Hatalla manangkilik olo Israel, Hatalla masi iä.

BAGI 3.

I. Hatalla manjoho Moses maliwus olo Israel. II. Moses bakulas atäie.

I.—1. Maka Moses manjakatik kawan meton empoe Jetro, imam hong Midian tä, pelus iä mimbis kawan tä kedjau akan padang lombah, mimes Horeb, bukit Hatalla tä.

2. Maka Malaikat Jehowa mamparahan arepe akae huang njalan apui marak pulau duhi. Iä mitä, pulau duhi tä manjala, tapi djaton maku bakähu.

3. Tä koan Moses: Käläh jaku akan hetä, manjengok talo hai tä, buhen pulau duhi tä djaton maku bakähu.

4. Amon Hatalla mitä iä manggapi, handak manjengoke, maka Hatalla mantehau iä bara bentok pulau duhi, koae: Moses, Moses! Tombah iä: Itäm, toh jaku.

5. Maka koae: Äla ikau kanaha manggapi, engkak sarumpahm bara paim, krana äkam mendeng puna kaleka brasih.

6. Tinai koae: Jaku toh Hatallan bapam, Hatallan Abraham, Hatallan Isaak, Hatallan Jakob. Tä

Moses mangop baue, krana iä mikäh manampajah Hatalla.

7. Maka Jehowa hamauh: Aku djari mitä buabwah kadjakan utus olo ajungku hong tanah Misir, tuntang aku djari mahining atigh tarahinge tagal olo, idjä mangapähä iä.

8. Aku djari mohon, handak maliwus iä bara lengän olo Misir, balalu magah iä blua bara tanah tä, akan tanah bahalap idjä lombah, akan tanah idjä nahasak djohontusun meto dengan madu, akan tanah olo Kanani, olo Het, olo Amori, olo Peresi, olo Hewi, tuntang olo Jebusi.

9. Itäm, augh bawai olo Israel djari sampai aku, tinai aku djari mitä karä katulas, idjä hapan olo Misir mararat iä.

10. Awi tä lius ikau, aku manjoho ikau manalih Parao, mangat ikau mamplua utus olo ajungku, olo Israel tä, bara Misir.

II.—11. Tä koan Moses dengan Hatalla: Äwe aku, sampai aku akan mananggoh Parao, sampai aku mamplua olo Israel bara Misir?

12. Maka koan Hatalla: Aku toto handak mampahaiak ikau. Djeto indu katae akam, jaku djari manjoho ikau: limbah ikau djari mamplua utus olo tä bara Misir, maka keton karäh sombajang intu Hatalla hong bukit toh.

13. Tä koan Moses dengan Hatalla: Itäm, amon aku mananggoh olo Israel, samhil hamauh dengan äwen: Hatallan tato keton djari manjoho aku mananggoh keton; tuntang amon olo tä misek aku: äwe kea arae? maka kilen aughku tinai dengan olo tä?

14. Maka Hatalla hamauh dengan Moses: Tonggal Aku Idjä Aton. Tinai koae: Kakai koam dengan

olo Israel: Idjä Aton tä, iä djari manjoho aku mananggoh keton. — (*Pangar. 1, 8.*)

15. Tinai koan Hatalla dengan Moses: Kakai koam dengan olo Israel: Jehowa, Hatallan tato keton, Hatallan Abraham, Hatallan Isaak, Hatallan Jakob djari manjoho aku mananggoh keton: djetoh arangku palus katatabi, girirmang-girir olo akan mingat aku hapan aran tä.

16. Lius ikau, pumpong karä bakas olo Israel, palus hamauih dengae: Jehowa, Hatallan tato keton, djari mamprahan arepe akangku, Hatallan Abraham, Isaak, Jakob, tuntang iä djari hamauih denganku: aku djari manangkilik keton, tuntang djari mitä perkaran keton hong tanah Misir.

17. Tagal tä koangku: aku handak mindah keton bara kadjakan keton hong tanah Misir akan tanah olo Kanani, olo Het, olo Amori, olo Peresi, olo Hewi, olo Jebusi, akan tanah tä, idjä nahasak djohontusun meto tuntang madu.

18. Maka olo tä karäh manarima aughm, limbah tä ikau haiak karä bakas ols Israel akan mananggoh radja Misir, palus keton akan hamauih dengae: Jehowa, Hatallan olo Ibrani, djari manjupa ikäi; ikäi blaku intu ikau, soho ikäi lius akan padang, barang tandjong katelo, mangat ikäi maluput parapah akan Jehowa, Hatallan ikäi.

19. Tapi tawangku, radja Misir djaton karäh malapas keton, djaka dia awi lengä idjä abas.

20. Krana aku handak manantadjok lengängku, mantakan tanah Misir hapan arä ampin talo heran, idjä handak iawiku hetä. Limbah tä iä karäh manjoho keton hagoet.

21. Tuntang aku handak masi utus olo toh intu matan olo Misir, mangat amon keton hagoet, keton djaton akan hagoet boang.

22. Malainkan genep olo bawi baris keton akan blaku djawet salaka, bulau, pakaian intu bawin olo Misir, idjä hindjä lewu atawa hindjä huma dengae; karä rano tä keton akan mandjuluke akan anak keton, hatuä bawi, palus manampute bara olo Misir. — (*1 Mos. 15, 14.*)

BAGI 4.

- I. Moses bantus hantä atäic; Hatalla manenga kwasa akae mawi talo heran.
II. Moses lius akan tanah Misir.

I. — 1. Tä tombah Moses, koae: Itäm, olo tä djaton karäh pertjaja aku, djaton kea iä karäh manarima aughku; toto iä karäh hamauih: kwäka Jehowa djari mamprahan arepe akam.

2. Maka koan Jehowa dengae: Narai idjä intu lengäm? Koae: Sokah.

3. Koan Jehowa: Tarik tä akan petak. Tä Moses mantarike akan petak, palus sokah tä mandjadi handipä, sampai Moses hadari, mahakan iä.

4. Tä koan Hatalla dengan Moses: Djudju lengäm, singkap ikohe. Maka iä mandjudju lengäe manjinkape, balalu handipä tä mandjadi sokah tinai huang lengäe.

5. Djetä, koan Hatalla, mangat olo tä pertjaja, Jehowa, Hatallan tato liange, Hatallan Abraham, Hatallan Isaak, Hatallan Jakob, djari mamprahan arepe akam.

6. Tinai koan Jehowa dengae: Adjok lengäm hong usok klambim.

Maka iä madjok lengäe hong usok klambie. Limbah tä iä mandjidjite tinai, itä! lengäe basamagh, baputi kilau udjan habungkus.

7. Maka koan Jehowa: Adjok lengäm hong usok klambim tinai. Tä iä halahan lengäe hong usok klambie tinai, maka amon iä mandjidjit tä tinai, itä! djeta bahalap haluli, kilau isie beken kea.

8. Koan Hatalla: Djaka olo tä djaton maku pertjaja ikau, tuntang djaton maku mahining aughm awi kata idjä solake tä, mikäh iä maku pertjaja aughm awi kata duä tä.

9. Tapi djaka iä djaton maku pertjaja awi kata duäduä mahin dia kea: tä, duan danum bara batangdanum, tusuh tä hong petak, balalu danum tä, idjä djari induam bara batangdanum, karäh malik mandjadi daha hong petak.

10. Tä koan Moses dengan Jehowa: Joh Tuhan, bara solake jaku puna djaton rentas aughku, alo toh mahin dia kea, haiak ikau hakotak dengan rewarm; krana jaku babehat idjangku, batekang djelangku.

11. Maka Jehowa hamaui dengae: Æwe idjä manampa totok olo? atawa æwe idjä manampa olo bisu, olo badengen, olo marenang, olo babutä? dia djaka aku, Jehowa, iä tä?

12. Toh, lius ikau, aku handak madjar njamam, aku handak madjar ikau augh idjä akan ingotakm. — (Matt. 10, 19.)

13. Tapi koae: Joh Tuhan, soho olo beken bewü, brangai idjä aka kahandakm.

14. Tä Jehowa malait Moses, sambil hamaui dengae: Djaton Aaron, olo Lewi tä, paharim idjä kalambutan? tawangku, iä tä olo

rentas kotake. Itäm, iä hagoet manambang ikau, amon iä mitä ikau, iä karäh handjak atäie.

15. Maka ikau akan hakotak dengae, mingkes karä augh intu njamae; tinai aku handak mampahaiak njamam tuntang njamae, haiak madjar keton talo, awang patut iawi keton.

16. Iä akan hakotak dengan olo arä indu gantim; iä akan indu njamam, tuntang ikau akan indu hatallae.

17. Toh, imbit sokahm, idjä intu lengäm, hapan tä ikau akan mawi karä kata heran tä.

II.—18. Tä Moses hagoet, buli empoe Jetro tinai, sambil hamaui dengae: Soho aku lius, mangat aku buli karä kolangku, idjä hong tanah Misir, manjengok ampın pambelome. Koan Jetro dengan Moses: Lius bewüi dengan salamat.

19. Tinai koan Jehowa dengan Moses hong tanah Midian: Lius bewüi, buli Misir, krana karä olo tä djari lepa matäi, idjä djari mangatah tahasengm.

20. Tä Moses manduan sawae. tuntang anake hatuä duäduä, mampondok iä hundjun kalidai, balalu buli tanah Misir tinai, sambil mimbit sokah Hatalla tä huang lengäe.

21. Maka Jehowa hamaui dengan Moses: Amon ikau djari buli Misir, ingaingat, lalu intu baun Parao karä tolo heran tä, idjä djari inengaku intu lengäm; tapi aku handak manekang atäie, nakara iä mangahana utus olo tä hagoet.

22. Tä ikau akan hamaui dengan Parao: Kakai augh Jehowa: utus olo Israel toh puna anakku, anakku idjä bakas.

23. Toh aku marentah ikau, soho anakku hagoet, mangat iä somba-

jang intu aku. Djaka ikau mangahana iä, maka aku handak mampatäi anakm idjä bakas.

24. Djadi, benteng djalanae, intu kalekae bara malem, Jehowa hasupa dengae, handak mampatäi iä.

25. Tā Sipora manduan lading, manjunat kulop anake, mantarik tā darah paie, koae: 'Toto, bakalbanan-daha ikau akangku.

26. Tā Hatalla malapas iä. Maka aughe idjä "bakalbanan-daha," djetä tagal sunat tā.

27. Maka Jehowa hamauih dengan Aaron: Lius, tambang Moses hong padang. Palus iä hagoet, manjupa iä hong bukit Hatalla, tuntang manjium iä.

28. Maka Moses manjarita akan Aaron karä augh sohon Jehowa dengae, tuntang karä kata heran tā, idjä djari imetähe malaluse.

29. Limbah tā Moses äwen duä Aaron hagoet, mamumpang karä bakas olo Israel.

30. Tā Aaron manutor akan äwen karä augh, idjä djari insanan Hatalla akan Moses, tinai Moses mawi kata heran tā intu baun olo arä.

31. Maka olo arä pertjaja; amon iä mahining, Jehowa djari mananggoih olo Israel, tuntang djari manahiu kapähäe, palus olo arä sontop, manjembah Hatalla.

BAGI 5.

I. Moses ingabelä Parao. II. Olo Israel paham haream ingapähä. III. Äwen manjala Moses; Moses blaku dohop intu Hatalla.

I.—1. Limbah tā Moses äwen duä Aaron manaharep Parao, sambil hamauih dengae: Kalotoh augh Jehowa, Hatallan Israel: soho utus

olo ajungku hagoet, mangat iä mawi pesta akangku hong padang.

2. Tapi tombah Parao: Äwe Jehowa tā, idjä akan inumongku aughe, sampai manjoho olo Israel hagoet? Aku djaton kasene Jehowa tā, dia kea aku maku malapas olo Israel.

3. Maka koan äwen: Hatallan olo Ibrani djari manjupa ikäi, tā ikäi blaku intu ikau, soho ikäi lius akan padang, barang tandjong katelo, mangat maluput parapah akan Jehowa, Hatallan ikäi, belä iä harepan ikäi dengan peres, atawa dengan padang.

4. Tā koan radja Misir dengan äwen duä tā: Keton, Moses keton duä Aaron, buhen keton mangkalu olo arä bagawi? Lius keton, takan gawin keton.

5. Tinai koan Parao: Itä, olo tā djari pahalau arä hong tanah, tinai keton handak mimbit iä malajan bagawi?

II.—6. Tagal tā, palus andau tā kea Parao manjoho karä kapala gawi, tuntang karä mandur ain kapala tā, koae:

7. Äla keton manenga tampilai tinai akan olo tā, kilau bihin, hapae mambalut petak bata, soho iä kabuate lius, manampunan tampilai.

8. Tapi karä batubata, tumon djari inampa olo tā bihin, keton magon akan hadjadjuan tawan aton intu iä, äla manapas karäe; krana olo tā mangarau, undanganding bewäi, tagal tā iä hai njamae, koae: ikäi handak maluput parapah intu Hatallan ikäi.

9. Dahang gawin olo tā, mangat iä ombet belae, leka iä djaton maku mindiminding tinai akan augh tandjaro.

10. Tā karä kapala gawi tuntang

mandur ajue hagoet, hakotak deng-an olo arä, koae: Kalotoh augh Parao: aku djaton maku manenga tampilai hindai akan keton.

11. Lius bitin keton bewäi gau tampilai, brangai kaleka keton son-daue, tapi gawin keton djaton oliv tapas.

12. Tä olo Israel bilangbalangan hong salepah tanah Misir, uka manampunan tampilai djurang.

13. Maka kapala gawi tä mahe-njek olo tä, koae: Has, palepah ba-gin gawin keton, genegenep andau, kilau pesan aton tampilai kea.

14. Tuntang karä mandur olo Israel, idjä djari iangkat kapala gawi ain Parao, paham imukul, tinai olo hamaui dengae: Buhen andau toh keton djaton djari mam-palepah karä batubata, tumon tukas gawin keton, sama kilau bihin?.

15. Tagal tä karä mandur olo Is-rael mananggoh Parao, mambawai intu iä, koae: Buhen ikau mawi ikäi, rewarm, tumon toh?

16. Olo djaton manenga tampilai akan rewarm tinai, tapi koae mawi ikäi: tanpa hantä keton karä ba-tubata, kilau tukase bihin kea. Itäm, ikäi, rewarm, paham imukul olo, tapi olo ajum idjä äka kasala.

17. Maka koae: Keton ngarau, keton ngarau bewäi; tagal tä koan keton: ikäi handak hagoet, maluput parapah intu Jehowa.

18. Takan keton, angkat gawin keton; tampilai olo djaton akan manengae akan keton, tapi karä ba-tubata idja tumon tukas bihin, ke-ton akan manengae hantä.

III. — 19. Tä karä mandur olo Israel mangkemä perkaräe paham papa, basa olo marentah iä: Karä batubata, tukas gawin keton genep andau, djaton oliv tapas.

20. Amon äwen hasupa dengan Moses äwen duä Aaron, idjä men-däh iä blua bara äka Parao:

21. Tä äwen hamaui dengan äwen duä: Kaläh Jehowa manampajah keton, sambil mamaläh gawin keton, basa keton djari mampabewau ikäi intu Parao, tuntang intu karä olo ajue, tinai keton djari manenga pa-dang intu lengäe, uka iä mampatäi ikäi.

22. Tä Moses mananggoh Jehowa, koae: Joh Tuhan, buhen ikau ka-lotoh mamapa utus olo toh? buhen ikau djari manjoho aku akan toh?

23. Krana bara andauku djari manaharep Parao, tuntang djari ha-kotak dengae hapan aram, iä paham haream mangapähä olo toh; kwe äka ikau djari maliwus utus olo ajum?

BAGI 6.

I. Sindä tinai Hatalla manjoho Mo-see; iä mawi djandji äkae. II. Horoe utus Moses.

I. — 1. Maka Jehowa hamaui dengan Moses: Toh ikau karäh mitä ampin gawingku dengan Pa-rao. Krana iawi lengä idjä abas iä akan indu malapas olo toh, toto, iawi lengä idjä abas iä akan man-djudju, manggian olo toh haream bara tanahe.

2. Tinai Hatalla hakotak dengan Moses, sambil hamaui dengae: Ja-ku toh Jehowa. Akan Abraham, Isaak tuntang Jakob aku djari ma-suman arepku El Saddai, (*Hatalla idjä djaton tikas kwasae*.) tapi arangku Jehowa (*Idjä Tonggal Aton, Idjä Toto*) hindai djari tu-lus intu äwen tä.

3. Tinai aku djari mampendeng

djandjingku akan äwen tä, handak manenga akæ tanah Kanaan, idjä äkæ djari namuäi. — (1 Mos.17,8.)

4. Tinai aku djari mahining augh tarahing olo Israel, idjä ibejek olo Misir, tuntang aku djari mingat djandjingku.

5. Tagal tä, suman akan olo Israel: jaku toh Jehowa, aku handak maliwus keton bara puat olo Misir, palus handak malapas keton bara kabehat gawie, aku handak maliwus keton awiku mandjudju lengängku, awi hukum awang paham.

6. Tinai aku handak mangkat keton mandjadi utus olo äjungku, tuntang handak mandjadi Hatallan keton, tinai keton akan kasene, aku toh Jehowa, Hatallan keton, idjä malapas keton bara puat olo Misir.

7. Tuntang aku handak manamän keton akan tanah, idjä djari indjandjiku tuntang sumpahku, handak manenga tä akan Abraham, Isaak tuntang Jakob; maka aku handak manenga tä indu joresan keton, jaku Jehowa.

8. Maka Moses masanan augh tä akan olo Israel; tapi olo tä djaton maku mahining augh Moses hindai awi kamanggahe tuntang kahetang atäie, awi kabehat gawie.

9. Tinai Jehowa hakotak dengan Moses, koæ:

10. Lius, hamauh dengan Parao, radja Misir, mangat iä manjoho olo Israel blua bara tanahe.

11. Tapi Moses hakotak intu baun Jehowa, koæ: Itäm, olo Israel mahin dia maku manarima aku: kilen tinai Parao akan masi aughku? tinai jaku djaton bahari totok biwihku.

12. Maka Jehowa hakotak deng-

an Moses äwen duä Aaron, manjoho iä masanan petähe akan olo Israel, tuntang akan Parao, radja Misir, mangat äwen duä tä mimbit olo Israel bara Misir.

II. — 13. Djetoh karä kapala hong karä ungkup hamputæ, hong panakan karä tatoe: Ruben, anak Israel idjä bakas, manak Hanogh, Pallu, Hesron, Karmi; djetä karä ungkup hamputan Ruben. — (1 Mos. 46, 9.)

14. Tinai anak Simeon tä: Jemuel, Jamin, Ohad, Jaghin, Sohar, tinai Saul, anak bawin olo Kanani: djetä karä ungkup Simeon.

15. Maka djetoh aran karä anak Lewi, tumon ungupe: Gerson, Kahat, Merari. Karä njelon umur Lewi djari saratus telo pulu udju njelo.

16. Anak Gerson, tumon ungupe, djetä Libni äwen duä Sime.

17. Tinai karä anak Kahat tä: Amram, Ishar, Hebron, Usiel; karä njelon pambelom Kahat tä djari saratus telo pulu telo njelo.

18. Tinai anak Merari tä: Maheli äwen duä Musi; djetä karä ungkup Lewi, tumon panakæ.

19. Maka Amram manduan akan indu sawæ Joghebed, betaue idjä tato; iä tä manak akæ Aaron tuntang Moses; maka karä njelon umur Amram djari saratus telo pulu udju njelo.

20. Tinai anak Ishar tä: Korah, Nepeg, Sighri.

21. Tinai anak Usiel tä: Misael, Elsapan, Sitri.

22. Maka Aaron manduan akan indu sawæ Eliseba, anak Aminadab, betau Nahasson; iä tä manak akæ Nadab, Abihu, Eleasar tuntang Itamar.

23. Tinai anak Korah tä: Asir,

Elkana, Abiasap; djetä karä ungkup olo Korah.

24. Maka Eleasar, anak Aaron, manduan idjä biti bara karä anak Putiel akan indu sawae, iä tä manak Pinehas akae. Djetä kapalan karä olo bakas hong karä ungkup olo Lewi.

25. Iä tä Aaron tuntang Moses, idjä injoho Jehowa, koae: Imbit olo Israel blua bara tanah Misir, tuntang karä kawae.

26. Äwen duä tä idjä hakotak dengan Parao, radja Misir, mangat iä mimbit olo Israel bara tanah Misir, iä tä Moses äwen duä Aaron.

27. Djadi, kahum andau Jehowa hakotak dengan Moses hong Misir,

28. Koae dengae: Jaku toh Jehowa; suman akan Parao, radja Misir, talo handiai, idjä insumangku akam.

29. Tombah Moses intu baun Jehowa: Aku puna djaton bahari tok biwihku, kilen tinai Parao akan masi aughku?

BAGI 7.

I. Moses mawi kata heran intu baun Parao; Parao djaton paraba tä. II. Hukum idjä solake: danum mandjadi daha.

I.—1. Maka Jehowa hamanuh dengan Moses: Itäm, aku djari mangkat ikau akan hatallan Parao, tuntang kakam Aaron akan mandjadi nabim. — (4,16.)

2. Ikau akan masanan talo handiai, idjä injohoku ikau, tinai kakam Aaron akan manjampai aughku tä akan Parao; nakara iä manjoho olo Israel blua bara tanahe.

3. Tapi aku handak manekang atäi Parao, tuntang handak mam-

parä katangku, talo heran ajungku hong Misir.

4. Parao djaton karäh manarima augh keton, tä aku handak manusang lengängku, mawi tanah Misir, palus magah karä kawangku, utus olo ajungku, olo Israel tä, bara Misir, awi hukumku awang paham.

5. Tä olo Misir karäh kasene, aku toh Jehowa, kahum aku mandjudja lengängku mawi Misir, palus magah olo Israel bara marak olo tä.

6. Maka Moses äwen duä Aaron malalus petäh Jehowa dengae.

7. Moses djari hanja pulu njelo umure, tuntang Aaron hanja pulu telo njelo umure, metoh iä hakotak dengan Parao.

8. Maka Jehowa hakotak dengan Moses äwen duä Aaron, koae:

9. Djaka Parao hamanuh dengan keton, koae: awi manantu arep keton sarohan Jehowa, hapan talo heran; tä ikau akan manjoho Aaron: duan sokahm, tarik tä hong petak intu baun Parao, mangat djetä mandjadi handipä. — (4,2.)

10. Tä Moses äwen duä Aaron manaharep Parao, tuntang mawie tumon sohon Jehowa; Aaron mantarik sokahe akan petak intu baun Parao, tuntang karä mantire, palus djetä mandjadi handipä.

11. Maka Parao mangahau karä olo pintar tuntang karä tabit; maka tabit baris olo Misir tä mawie tumon tä kea, hapan seher ai.

12. Krana genep biti olo tä mantarik sokahe, tuntang karä sokahe tä mandjadi handipä; tapi sokah Aaron manelen karä sokah äwen tä.

13. Tapi Parao manekang atäie, sampai djaton manumon augh äwen, tumon Hatalla djari masuman tä. — (3,19.)

II.—14. Maka koan Jehowa dengan Moses: Atäi Parao magon batekang, iä mangahana utus olo tä hagoet.

15. Tanggoh Parao handjewu djewu; itäm, iä karäh manalih batangdanum, hetä awi manjupa iä intu saran danum, imbing sokah tä, idjä djari mandjadi handipä.

16. Palusikau akan hamauh dengae: Jehowa, Hatallan olo Ibrani, djari manjoho aku mananggoh ikau, masuman petähe akam: soho utus olo ajungku hagoet, nakara iä sombajang intu aku hong padang. Tapi palus sampai toh ikau djaton maku mahining.

17. Kakai augh Tuhan: toh kata, mangat ikau kasene, aku toh Jehowa: itäm, hapan sokahku toh, idjä intu lengängku, aku maripit danum batangdanum toh, palus djetä akan malik mandjadi daha.

18. Maka karä lauk hong batangdanum toh akan matäi, sampai batangdanum hanjer awie; sampai olo Misir badjilek mihop tä tinai.

19. Tinai koan Jehowa dengan Moses: Soho Aaron: duan sokahm, tadjok lengäm manintu karä danum hong Misir, mawi karä batangdanum, karä sungäi, karä danau, karä talaga, nakara uras mandjadi daha hetä, tinai uras daha kea karäh aton hong hapus tanah Misir, hong karä otong, hong karä patäran.

20. Maka Moses äwen düs Aaron mawie tumon petäh Jehowa; iä manggatang sokahe, maripit danum idjä hong batangdanum, haiak gitan Parao tuntang karä mantire, balalu danum hong batangdanum tä lepah lingis malik mandjadi daha.

21. Karä lauk, idjä hetä, matäi lepah lomos, tinai batangdanum tä hanjer, sampai olo Misir djaton tau

mihop danum batangdanum tä; baja uras daha bewäi hong hapus tanah Misir.

22. Maka karä tabit baris olo Misir tä mawie tumon tä kea, hapan seher ai, sampai Parao manekang atäie, djaton paraba augh äwen, tumon pasuman Hatalla.

23. Palus Parao mules, buli humae, djaton nalingä tä hong atäie.

24. Maka karä olo Misir mangali hetähetä hong saran batangdanum, manggau danum indu ihope; krana danum batangdanum tä iä djaton tau mihope.

25. Maka djetä sampai kudju kalotä, limbah Jehowa djari maripit batangdanum.

BAGI 8.

I. Hukum düs: barako. II. Hukum telo: njamok tuntang rangit. III. Hukum äpat: karä ampin talo pamepet.

I. 1. Limbah tä Jehowa hamauh dengan Moses: Taharep Parao, sambil hamauh dengae: kakai augh Jehowa: soho utus olo ajungku hagoet, mangat iä sombajang intu aku.

2. Djaka ikau mangahana iä hagoet, itäm, aku handak mawi salepah tanahm hapan barako;

3. Sampai batangdanum karäh harier awi barako, idjä djakat, manggajar tamä humam, karongm, gegä sasurum kea; tinai djetä akan tamä human karä mantirm, tuntang human sakarä olo ajum, tamä tanur keton, tuntang kandaräh äka keton mopet tepong.

4. Tinai karä barako tä karäh mukong bitim, bitin sakarä olo ajum, bitin karä mantirm.

5. Tinai koan Jehowa dengan Moses: Soho Aaron, koam: tadjok lengäm tuntang sokahm, manintu karä batangdanum, karä sungäi, karä talaga, mangat barako djakat, mananjap salepah tanah Misir.

6. Tä Aaron manantadjok lengäe, manintu karä danum intu Misir, balalu aton djakat barako, mananjap salepah tanah Misir.

7. Maka karä tabit mawie tumon tä kea, hapan seher ai; iä manjoho barako djakat akan tanah Misir.

8. Tapi Parao mangahau Moses äwen duä Aaron, koae: Laku toto-toto intu Jehowa, mangat iä paterai barako tä bara aku tuntang karä olo ajungku, tä aku handak malapas olo tä, mangat iä maluput parapahe intu Jehowa.

9. Maka koan Moses dengan Parao: Horumat akam, tukas bewäi, prea aku akan blaku akam, tuntang akan karä mantirm, tinai akan sakarä olo ajum, mangat karä barako tä lomos matäi, terai mawi keton tuntang karä human keton, baja batisa intu batangdanum bewäi?

10. Koan Parao dengae: Djewu. Tombah iä: Djadi tumon aughm; mangat ikau katawan, dialo idjä biti kilau Jehowa, Hatallan ikäi.

11. Karä barako akan nihau bara ikau, tuntang bara karä humam, bara karä mantirm, tinai bara sakarä olo ajum; baja hong batangdanum bewäi tisae karäh melai.

12. Limbah tä Moses äwen duä Aaron hagoet bara baun Parao. Palus Moses mantehau, blaku intu Jehowa tagal barako tä, tumon augh djandjie dengan Parao.

13. Tä Jehowa malalus tumon djandjin Moses; karä barako tä idjä

intu human olo, intu parantaran, intu tana uras matäi lepah lomos.

14. Olo manawon manunjok tä: maka tanah tä bewan awi hantue.

15. Tapi amon Parao mangkemä arepe rangkah tahasenge tinai, tä iä manekang atäie tinai, djaton paraba augh äwen, tumon pasuman Jehowa bihin. — (3, 19.)

II. — 16. Koan Jehowa dengan Moses: Soho Aaron, koam: tadjok sokahm, häwes tuneke petak, mangat djetä malik mandjadi njamok rangit hong hapus tanah Misir.

17. Äwen mawie tumon augh tä; Aaron manantadjok lengäe tuntang sokahe, mahäwes tuneke petak; palus lembut kutoh karä njamok rangit, mawi olon, mawi meto; karä tuneke petak hapus tanah Misir lepah lingis malik, mandjadi njamok rangit.

18. Karä tabit tä kea hapan seher ai, handak mandjadian njamok, tapi iä djaton tau. Maka njamok tä paham mantakan olo tuntang meto.

19. Tä koan karä tabit dengan Parao: Djetoh tundjuk Hatalla. Tapi Parao mampalulang atäie, sampai iä djaton paraba augh äwen, tumon pasuman Jehowa bihin.

III. — 20. Maka koan Jehowa dengan Moses: Lius handjewu djewu, manjupa Parao, itäm, iä karäh manalih batangdanum; palus hamauh dengae: kakai prentah Jehowa: lapas utus olo ajungku, mangat iä sombajang intu aku.

21. Krana djaka ikau djaton maku manjoho olo ajungku hagoet, itäm, tä aku handak manjoho karä ampin talo pamepet mawi ikau, karä mantirm, tuntang sakarä olo ajum, tamä karä humam, sampai karä human olo Misir kontep awi karä

ampin talo pamepet tä, tinai hapus tanah, äkae melai.

22. Tapi tanah Gosen, äka olo ajungku melai, aku handak mamatase intu andau tä, hetä talo pamepet tä djaton, mangat keton kawatan, jaku Jehowa toto Tempon tanah toh.

23. Aku handak mingkes kalindong helat utus olo ajungku dengan olo ajum; maka andau djewu kata tä akan mandjari.

24. Maka Jehowa malalus auge; kutoh karä ampin talo pamepet hakawan tamä, manjuang human Parao, tuntang human karä mantire, palus mananjap hapus tanah Misir, sampai tanah rusak awi talo tä.

25. Tä Parao mangahau Moses äwen duä Aaron, koae: Lius bewäi, luput parapah intu Hatallan keton hong tanah toh.

26. Tapi koan Moses: Djaton hakon ikäi tumon tä; paribasa ikäi maluput parapah intu Jehowa, Hatallan ikäi, idjä kabelän olo Misir mampatäie: itäm, amon ikäi mampatäi meto tä akan parapah, idjä kabelän olo Misir mampatäie, djaton olo tä, haiak mitä tä, karäh mamanting batu mampatäi ikäi?

27. Soho ikäi hagoet akan padang barang tandjong katelo, mangat ikäi maluput parapah intu Jehowa, Hatallan ikäi, tumon petähe intu ikäi.

28. Maka koan Parao: Aku handak manjoho keton hagoet, mangat keton maluput parapah intu Jehowa, Hatallan keton, hong padang, asal äla keton hagoet pahalan kedjau; laku totototo akangku.

29. Koan Moses: Itäm, aku toh hagoet bara baum, aku handak blaku totototo intu Jehowa, mangat

karä ampin talo pamepet toh djewu akan niheu bara Parao, bara karä mantire, tuntang bara sakarä olo ajue; asal Parao äla mamunga tinai, palus mangahana utus olo toh hagoet, maluput parapah intu Jehowa.

30. Tä Moses hagoet bara baun Parao, palus iä blaku totototo intu Jehowa.

31. Maka Jehowa manumon augh Moses, balalu paterai karä ampin talo pamepet tä bara Parao, bara karä mantire, tuntang bara sakarä olo ajue; dialo idjä kongan mahin dia batisa.

32. Tapi Parao manekang atäie tingkat tä kea; iä djaton manjoho olo tä hagoet.

BAGI 9.

- I. Hukum limä: peres mawi meto.
- II. Hukum djahawen: awäh mawi olon.
- III. Hukum udju: udjan karangan.

I. — 1. Limbah tä Jehowa hamauh dengan Moses: Taharep Parao, palus hamauh dengae: kakai augh Jehowa, Hatallan olo Ibrani: lapas utus olo ajungku, mangat iä sombajang intu aku.

2. Krana djaka ikau djaton maku malapas olo tä, tuntang magon mangahana iä hindai:

3. Itäm, lengän Jehowa karäh mawi karä metom intu hapus tannah, hapan peres paham, karä hadjaram, karä kalidaim, karä ontam, karä sapim, karä metom idjä korik.

4. Tapi Jehowa karäh mambaris karä meton olo Israel dengan karä meton olo Misir; nakara meton olo Israel djaton matäi, dialo idjä kongan mahin dia.

5. Tinai Jehowa manukas kati-
kae, koae: Djewu Jehowa karäh
malalus hukum tä hong tanah toh.

6. Maka andau tä kea Jehowa
malalus hukum tä, sepsimpan me-
ton olo Misir paham matäi; tapi
idjä kongan mahin dia karä meton
olo Israel matäi.

7. Parao manjoho olo manjeng-
oke, itä! idjä kongan mahin dia
bara karä meton olo Israel djari
matäi. Tapi Parao manekang atäie,
iä djaton malapas olo tä hagoet.

II.—8. Tä koan Jehowa deng-
an Moses äwen duä Aaron: Akop
sepu bara tannur, palus Moses
akan maliambong tä, haiak gitan
Parao.

9. Djetä akan manjepu salepah
tanah Misir, malik mandjadi buhit
awäh, mawi olon mawi meto.

10. Tä äwen duä tä makop sepu
bara tannur, palus manaharep baun
Parao, balalu Moses maliambong
tä; palus lembut buhit awäh, mawi
olon tuntang meto;

11. Sampai karä tabit tä mahin
djaton kea tau mendeng intu baun
Moses awi buhit awäh tä, krana
awäh tä lembut mawi tabit tä,
sama kilau karä olo Misir beken kea.

12. Tapi Jehowa manekang atäi
Parao, leka iä djaton paraba augh
äwen, tumon Jehowa bihin djari
masuman tä akan Moses. --- (4, 21.)

III.—13. Tä koan Jehowa deng-
an Moses: Lius handjewu djewu,
manjupa baun Parao, palus ha-
mauh dengae: kakai augh Jehowa,
Hatallan olo Ibrani: lapas utus
olo ajungku, mangat äwen som-
bajang intu aku.

14. Krana sindä toh aku handak
magah karä hukumku mawi bitim,
tuntang karä mantirm, tinai sakarä
olo ajum samandiai, mangat ikau

kasene, hapus kalunen djaton idjä
padan dengangku.

15. Krana tau bewäi bara bihin
aku manantadjok lengängku, mawi
ikau tuntang sakarä olo ajum ha-
pan peres tä, leka ikau lomos
bara petak.

16. Tapi tagal djetoh aku djari
mahaga ikau, mangat ikau akan
äkaku mamprahan kwasangku, tun-
tang mangat arangku inarong ha-
pus kalunen.

17. Aton ikau magon malawan
utus olo ajungku, djaton maku
malapas iä?

18. Itäm, djewu, katika kalotoh
kea, aku handak malaboh udjan
karangan pahapaham, idjä djaton
puđji kalotä hong tanah Misir,
bara andane indjadian palus toh.

19. Toh, soho olo manduan karä
metom, tuntang talo ajum handiai,
awang intu tana; krana karä olon,
tuntang karä meto idjä intu tana,
idjä djaton djari mahakan akan
huma, toto uras akan matäi, sana
udjan karangan tä lawo mawi iä.

20. Maka äweäwe idjä mikähaugh
Jehowa, baris karä mantir Parao,
manjoho karä reware tuntang karä
metoe mahakan akan huma.

21. Tapi olo, idjä atäie djaton
paraba augh Jehowa, manjoho re-
ware tuntang metoe melai intu
tana.

22. Tä koan Hatalla dengan Mo-
ses: Tadjok lengäm akan langit.
soho udjan karangan lawo akan
hapus tanah Misir, mawi olon,
meto tuntang karä talo imbul
hong tana, hong salepah tanah
Misir.

23. Tä Moses manantadjok sokahe
akan langit, balalu Jehowa man-
djea, malaboh udjan karangan tun-
tang apui, imanting akan petak.

Tumon tä Jehowa malaboh udjan karangan akan tanah Misir.

24. Djadi udjan karangan lawo, habalut apui, paham haliai; djaton pudji hong tanah Misir tumon tä, sangkom olo djari melai hetä.

25. Salepah tanah Misir udjan karangan tä manepä mampatäi talo handiai, awang ruar huma, karä olon tuntang karä meto; tinai udjan karangan tä mampalujut karä talo imbul, palus manjempong karä kaju.

26. Baja intu tanah Gosen, äka olo Israel, udjan karangan tä djaton.

27. Maka Parao manjoho olo mangahau Moses äwen duä Aaron, tuntang iä hamauh dengan äwen: Sindä toh aku djari badosa; Jehowa toto budjur, tapi aku dengan olo ajungku toto darhaka bewäi.

28. Laku totototo intu Jehowa, uka terai njahon Hatalla, tuntang udjan karangan, djari ombet haliai toh; limbah tä aku handak manjoho keton, djaton marandjar keton hindai.

29. Tä koan Moses dengae: Sana aku djari blua lewu, aku handak mandepä lengängku akan Jehowa; tä njaho akan terai, tuntang udjan karangan akan malajan, nakara ikau kasene, hapus petak puna ain Jehowa.

30. Tapi idjä ikau tuntang karä mantirm, tawangku bewäi, keton hindai djera dengan Jehowa Hatalla.

31. Pista dengan seora impalujut kea, krana seora djari hapating, tuntang pista djari habatang.

32. Tapi hiitta dengan husemet djaton impalujut, krana djetä hindai djari lembut.

33. Tumon tä Moses hagoet bara baun Parao, blua lewu, palus iä mandepä lengäe akan Jehowa; tä

njaho dengan udjan karangan terai, tinai udjan tombok buku tä djaton lawo hindai akan petak.

34. Amon Parao mitä, udjan tombok buku, udjan karangan tuntang njaho tä terai, tä iä mandahang dosae, iä manekang atäie, iä tuntang karä mantire.

35. Tumon tä atäi Parao inekang, leka iä djaton maku malapas olo Israel, tumon pasuman Jehowa bihin akan Moses.

BAGI 10.

I. Hukum hanja: sangkalap. II. Hukum djalatien: talo kaput.

I. — 1. Limbah tä koan Jehowa dengan Moses: Taharep Parao: krana aku djari manekang atäie, tuntang atäi karä mantire, mangat aku malalus karä katangku toh intu bentok äwen tä.

2. Tinai mangat keton manjarita intu pinding anak äson keton dapit talo, awang djari ilalusku hong Misir, karä katangku, idjä djari inampaku intu bentok äwen tä; mangat keton katawan, aku toh Jehowa.

3. Tä Moses äwen duä Aaron manaharep Parao, sambil hamauh dengae: Kakai augh Jehowa, Hattallan olo Ibrani: kilen katahie ikau djaton maku mamparandah arepm intu baungku? Lapas utus olo ajungku, mangat äwen sombang intu aku.

4. Krana djaka ikau djaton maku malapas utus olo ajungku, itäm, djewu aku magah sangkalap tamä hapus tanahm.

5. Djetä akan manutup salepah tanah, sampai petak djaton mamarah

hindai; djetä karäh kuman tisan talo imbul lepa lingis, awang katapasan udjan karangan tä, palus karä pambulan keton landap karäh intakae.

6. Djetä akan manjuang karä humam, tuntang human karä mantirm, tinai human olo Misir handiai; maka djetä akan dumah kalotä karäe, kilau karä tato keton djaton pudji mitäe, bara andau äwen tä solake tamä tanah toh, palus andau toh. Limbah tä äwen duä mules, balalu blua bara baun Parao.

7. Maka karä mantire hamauh dengan Parao: Kilen katahie olo tä kilau djarat akan ita? Soho olo tä lius, mangat iä sombajang intu Jehowa, Hatallae; hindai ikau katawan, tanah Misir djari rusak?

8. Tä Moses äwen duä Aaron induan tinai naharep Parao, tuntang iä hamauh dengae: Lius keton, sombajang intu Jehowa, Hatallan keton. Tapi äwe kea karä bitin keton, idjä handak hagoet?

9. Koan Moses: Ikäi handak hagoet bakas tabela, anak ikäi hatuä bawi, karä tabirin ikäi, karä sapin ikäi; kрана aton pestan ikäi akan Jehowa.

10. Kose dengae: Lalehae! Kwäka aku malapas karä anak keton! Itä, papa bewäi pikir keton.

11. Äla kalotä! baja keton awang hatuä bewäi tau lius, sombajang intu Jehowa; djetä tikas keton tau blaku. Palus olo manggian äwen duä tä bara baun Parao.

12. Tä koan Jehowa dengan Moses: Tadjok lengäm manintu hapus tanah Misir, padumah sangkalap mananjap tanah, nakara djetä kuman karä talo imbul lepa lingis, talo handiai, awang katapasan udjan karangan tä.

13. Palus Moses manantadjok so-kahe manintu Misir, balalu Jehowa pamohon riwut timor akan tanah, hapus andau hapus alem; djadi handjewu riwut tä magah sangkalap tawotawon.

14. Sangkalap tä mananjap salepah tanah Misir, manjuang tanah tä bara saräe silae palus saräe hila silae, kutoh karäe, bara horan djaton pudji kalotä, dia kea harian dapit.

15. Krana djetä manutup salepah petak, sampai andau remeng awie; karä talo lembut lepa lingis kinae, tuntang bua kaju, awang katapasan udjan karangan tä; djaton talo baidjau balihi intu karä batangkaju, tinai intu karä talo imbul hong karä tana, hapus tanah Misir.

16. Tä Parao badjeleng mangahan Moses äwen duä Aaron, sambil hamauh: Aku djari badosa intu Jehowa, Hatallan keton, tuntang intu keton.

17. Aku blaku, ampun kasalanguku toh sindä toh tinai, laku toto-toto intu Jehowa, Hatallan keton, nakara iä mindah bara aku talo baka matai toh bewäi brangai.

18. Tä äwen blua bara baun Parao, sambil blaku totototo intu Jehowa.

19. Tä Jehowa pamohon barat paham, djetä manambalang karä sangkalap, manganan tä akan tasik rarudju, sampai idjä kongan mahin dia balihi hong salepah tanah Misir.

20. Maka Jehowa manekang atäi Parao, nakara iä äla malapas olo Israel.

II. — 21. Tinai Jehowa hamauh dengan Moses: Tadjok lengäm akan langit, soho kakaput manutup tanah Misir, sampai olo tau manggajap talo kaput tä.

22. Maka sana Moses mananta-djok lengsae akan langit, palus kaput pidjem lembut hapus tanah Misir katelo katahie.

23. Olo djaton tau mitä kolae, djaton kea olo tau hagoet bara kalekae huang katelo tä. Tapi intu karä human olo Israel blawa bewäi.

24. Tä Parao mangahau Moses, koae: Lius bewäi keton handiai, sombajang intu Jehowa, baja tabiri tuntang sapin keton akan melai hetoh; naughe karä anak keton tau omba keton.

25. Tapi koan Moses: Patut ikau manenga meto kea akan ikäi, idjä hapan ikäi maluput parapah intu Jehowa, Hatallan ikäi.

26. Karä meton ikäi akan omba ikäi, idjä kongan mahin dia tau balihi, krana djetä indu hapan ikäi maluput parapah akan Jehowa, Hatallan ikäi. Krana djaton talo beken indu hapan ikäi sombajang intu Jehowa, Hatallan ikäi, amon ikäi djari sampai kalekae.

27. Maka Jehowa manekang atäi Parao, sampai ia djaton maku malapas olo tä hagoet.

28. Palus Parao hamaui dengae: Dari ikau bara aku, äla bahanji manaharep baungku tinai; krana andaum manaharep baungku, ikau impatäi.

29. Maka koan Moses: Buah aughm; ika djaton manaharep baum tinai.

BAGI 11.

Moses masanan hukum idjä sapulu.

1. Krana Jehowa djari hamaui dengan Moses: Hapan hukum idjä bewäi hindai aku handak mawi Parao tuntang tanah Misir, limbah

tä ia karäh malapas keton hagoet bara hetoh; tinai ia djaton karäh malapas keton bewäi, karä bitin keton, karä talo ain keton, malainkan ia akan maharak manggulong keton haream hagoet.

2. Tagal tä soho olo arä, mangat genep olo hatuä blaku intu olo hatuä, idjä tokep dengae, tuntang genep olo bawi blaku intu olo bawi, idjä tokep dengae, ramo salaka bulau.

3. Maka Jehowa masi utus olo tä intu matan olo Misir. Tinai Moses tä hai hong tanah Misir, intu matan karä mantir Parao, tuntang intu matan olo arä samandiai.

4. Maka Moses djari hamaui dengan Parao: Kakai augh Jehowa: bentok alem aku handak hagoet, mangumbang tanah Misir.

5. Tä sakarä anak olo hong tanah Misir, idjä solake inakan indue, akan matäi, bara anak Parao idjä bakas, idjä akan manganti ia, palus sampai anak bakas ain rewar bawi, idjä manggiling galingan, tinai karä anak meto kea, idjä solake inakan indue.

6. Tä augh bawai paham karäh lembut hong salepah tanah Misir, djaton pudji kalotä bara horahoran, tuntang djaton kea karäh haluli tinai tumon tä.

7. Tapi intu karä olo Israel aso mahin dia akan mangaik, karä oloe, karä me toe bahalap bewäi, mangat keton tawae, Jehowa djari mambaris Misir dengan Israel.

8. Tä maka karä mantirm toh karäh mananggoh aku, palus sontop intu aku, koae: lius bewäi, ikau tuntang olo handiai idjä ungkup kawam. Limbah tä maka aku handak lius. Palus ia blua bara baun Parao tuntang hasep kasangite.

9. Maka Jehowa djari hamanuh dengan Moses: Parao djaton maku masi augh keton, mangat aku mamparā talo heran ajungku hong tanah Misir.

10. Maka Moses awen duā Aaron djari mawi karā talo heran tā intu baun Parao; tapi Jehowa manekang atāi Parao, uka iā djaton maku malapas olo Israel hagoet bara tanahe.

BAGI 12.

I. Paska. II. Pampluan olo Israel bara Misir. III. Prentah tahu Paska.

I.—1. Maka Hatalla hakotak dengan Moses awen duā Aaron hong tanah Misir, koae:

2. Bulan toh kea indu kapala bulan akan keton, djeto padadukan karā bulan huang njelo.

3. Hakotak dengan hapus utus olo Israel, koam: intu andau sapulu bulan djeto, maka genep bekas human keton akan manduan anak tabiri, akan genep kabali idjā kongan anak tabiri.

4. Tapi djaka aton kabali idjā tapes bitie akan idjā kongan tabiri, tā iā tuntang olo idjā darah humae hadohop akan mawi idjā kongan, sampai iā ombet karāe tau kuman tā lepah.

5. Keton akan manduan anak tabiri idjā tinduh, hatuāe, umure idjā njelo; keton tau manduan anak tabiri atawa anak kambing.

6. Maka keton akan mangurong djeta sampai andau spatwalas bulan tā, limbah tā hapus utus olo Israel akan manjambalih djeta benteng halemāi.

7. Olo akan manantalai dahae, mohos tā hasansila bauntonggang

humae intu papare, tinai intu habantange, kaleka keton kuman anak tabiri tā.

8. Olo akan kuman isie alem tā kea, indadah intu apui, tuntang tepong idjā dia iragi; olo akan kuman tā balut djohon talo bapait.

9. Aela keton kumae manta, āla kea iluntoh hong danum, tapi indadah intu apui, takoloke, sapake tuntang bitie.

10. Aela keton manisa talo enen sampai andau idjā, malainkan djaka aton tisae akan andau beken, tusul tā hapan apui.

11. Tumon toh keton akan kuman djeta: kahang keton hababat, pain keton hasarumpah, tinai sokah intu lengān keton; keton akan kuman tā ampiampin olo idjā handak harikas, krana djeta Paska ain Jehowa. (*Jehowa mahalau.*)

12. Krana alem toh aku handak mangumbang tanah Misir, mampatāi karā anak idjā solake inakan indue hapus tanah Misir, anak olon anak meto, tinai aku handak mahukume kea karā dewan olo Misir, jaku Jehowa.

13. Maka dahi tā indu katan human keton, kaleka keton melai; sana aka mitā dahi tā, maka aku handak mahalau keton, tuntang hukum tā djaton akan marusak keton, metoh aku karāh mawi tana Misir.

14. Andau toh akan ingat keton palus dapit, haga djeta indu pesta akan Jehowa; keton palus karā panakan keton katatahi akan mahaga hadat toh.

15. Kudju keton akan kuman tepong idjā djaton iragi; andau idjā solake keton akan mamplua karā ragi bara human keton. Idjā kuman tepong awang iragi bara

andau idjä solake palus sampai andau udju, olo tä karäh impatäi bara marak Israel.

16. Maka andau idjä solake tä brasih, mangat keton hapumpung sombajang, tuntang andau udju kea brasih, mangat keton hapumpung sombajang tinai. Andau tä äla keton bagawi talo enen, baja talo kinan keton, djetä bewäi tau inguan keton.

17. Haga keton karä andau tepong idjä djaton iragi, basa intu andau tä kea aku djari magah karä kawan keton blua bara tanah Misir; tagal tä keton akan mahaga andau tä, palus panakan keton dapit, indu hadat sampai katatahi.

18. Bulan idjä solake, andau äpatwalas, amon andau benteng halemäi, bara katika tä keton akan kuman tepong idjä djaton iragi, palus sampai andau duä pulu idjä bulan tä kea, sampai andau tä benteng halemäi kea.

19. Kudju tä äla mina ragi hong karä human keton. Krana idjä kuman tepong awang iragi, olo tä karäh impatäi bara marak Israel, alo iä olo tanah beken, alo iä anak tanah tä.

20. Tagal tä, äla keton kuman talo awang djari iragi; huang sakarä human keton keton akan kuman tepong idjä djaton iragi bewäi.

21. Maka Moses mangahau karä bakas olo Israel, sambil hamauh dengae: Intih keton anak tabiri, duan tä akan olo human keton, sambalih Paska tä.

22. Tuntang duan isob idjä katampong, sulop tä intu daha, awang djari inantalai hong kandarrah, ohos daha tä hasansila bauntonggang intu papare, tinai intu habantange. Tinai äla idjä biti keton akan

blua bara bauntonggang, sampai handjewu.

23. Krana Jehowa handak mangumbang, mawi olo Misir; tapi sana iä mitä daha tä intu habantange, tuntang intu papare duä duä, tä Jehowa handak mahalau bauntonggang tä, djaton manjoho idjä parusak tä tamä human keton, mahukum keton.

24. Maka keton akan mahaga hadat toh, djetä akan keton tuntang akan panakan keton indu hadat palus katatahi.

25. Amon keton tamä tanah tä, idjä karäh inenga Jehowa akan keton, tumon djandjie, maka haga keton gawi toh.

26. Tinai amon anak keton dapit misek keton: narai gawin keton tä?

27. Tä maka keton akan tomboh: djetoh parapah Paska akan Jehowa, idjä djari mahalau human olo Israel hong tanah Misir, metoh iä mahukum olo Misir, tapi mahalau karä ungkup ita. Tä maka olo arä sontop, manjembah.

28. Palus olo Israel hagoet, balalu mawie tumon djari petäh Jehowa intu Moses äwen duä Aaron.

II. — 29. Djadi bentok alem Jehowa mampatäi sakarä anak olo Misir, idjä solake inakan indu, bara anak Parao idjä bakas, idjä akan manganti iä, palus sampai anak bakas ain rewar hong sipir, tuntang karä anak meto kea, idjä solake inakan indu.

30. Tä Parao misik alem tä kea, iä, karä mantire, tuntang olo Misir handiai, palus augh bawai paham lembut hong Misir, krana idjä kabawak huma mahin dia katapasan, idjä djaton olo matäi.

31. Tä Parao balalu alem tä kea

mangahau Moses äwen duä Aaron, sambil hamaui: Lius keton, indah keton bara olo ajungku, keton haiak karä olo Israel samandiai, lius keton, sombajang intu Jehowa tumon augh keton;

32. Imbit kea karä tabiri sapin keton, tumon augh keton; lius bewäi, laku berkat akangku kea.

33. Tuntang olo Misir mandjudju olo Israel, manggulong iä blua bara tanahe; krana koan olo tä: Ikäi handiai akan matäi.

34. Djadi olo Israel manduan bakaltepong, helo bara djetä iragi, botop bakaltepong tä imungkuse hapan pakaiäe, palus iätoe hundjun bahae.

35. Maka tumon augh Moses olo Israel djari blaku intu olo Misir arä ramo salaka bulau, tuntang pakaian.

36. Tinai Jehowa djari masi äwen tä intu matan olo Misir, sampai olo tä manenga akäe karä talo kahandake; tumon tä olo Israel manamput ramon olo Misir. — (3, 22.)

37. Tumon tä olo Israel hagoet bara Rameses akan Sukot, eteke djahawen ratus kojan biti hirah olo hatuä, beken tinai karä anak olo.

38. Tinai aton kea omba äwen arä olo manjelat, tuntang tabiri, sapi, kutoh metoe.

39. Maka bakaltepong tä, idjä djari imbite bara Misir, impakasake akan roti, idjä djaton iragi; krana bakaltepong tä hindai djari iragi, basa olo tä djari inggulong blua bara tanah Misir, djaton tau randjar, djaton kea iä sampet manatap bahata beken akäe.

40. Maka olo Israel djari melai hong Misir äpat ratus telo pulu njelo katahie. — (1 Mos. 15, 13.)

41. Amon äpat ratus telo pulu njelo tä djari hapus, tä maka hong andau idjä tä hapus kawan Jehowa tä blua haiak bara tanah Misir.

42. Tagal tä patut olo mahaga alem djetä akan Jehowa buabua, basa iä djari magah äwen ta blua bara tanah Misir; alem djetä puna ain Jehowa, idjä patut ihaga olo Israel girirmanggirir.

III.—43. Tinai koan Jehowa dengan Moses äwen duä Aaron: Djeto hadat Paska: olo idjä beken agamae äla omba kuman djetä.

44. Tapi karä rewar, idjä imili keton, keton akan manjunate, limbah tä äwen akan omba kuman djetä.

45. Malainkan karä olo tamuäi, tuntang olo idjä buruh bewäi intu keton äla akan omba kuman tä.

46. Olo akan kuman tä huang huma idjä äka nguäe; äla haliai mimbis isie akan ruar huma; tolange äla olo marupäie. — (Joh. 19, 36.)

47. Hapus utus olo Israel samandiai akan manumon tä.

48. Maka amon aton olo tamuäi intu keton, tuntang iä radjin mahaga Paska akan Jehowa, tä patut karä olo hatuä injunat helo, limbah tä iä tau omba mahaga tä, palus iä akan itong kilau olo tanah keton kea. Tapi äla olo idjä kulop akan omba kumae.

49. Uras hapan undangundang idjä tä kea oio puna tanah keton dengan olo idjä manamuäi marak keton.

50. Maka sakarä olo Israel manumon augh, idjä djari imetäh Jehowa intu Moses äwen duä Aaron.

51. Tumon tä Jehowa magah

karä tawon olo Israel blua bara tanah Misir, hong andau idjä tä kea.

BAGI 13.

I. Anak idjä solake inakan indue patut imbaris akan Jehowa. II. Olo Israel maradjur panggoete.

I. — 1. Maka Jehowa hakotak dengan Moses, koae:

2. Baris akangku sakarä anak olo Israel, idjä solake inakan indue, anak olon, anak meto; krana iä tä uras ajungku.

3. Maka koan Moses dengan utus olo arä: Ingat keton andau toh, basa andau toh keton djari blua bara tanah Misir, bara äka karewar keton; krana Jehowa djari magah keton bara hetä awi kwasan lengäe; tagal tä, äla olo kuman talo idjä iragi.

4. Andau toh keton djari blua, hong bulan Abib.

5. Maka limbah Jehowa djari magah keton tamä tanah olo Kanani, olo Het, olo Amori, olo Hewi, olo Jebusi, idjä tuntang sumpahe djari indjandjie akan tato keton, handak manenga tä akan keton, tanah idjä nahasak djohon-tusun meto tuntang madu: tä maka bulan djetohe kea keton akan mahaga gawi toh. — (1 Mos. 17, 8.)

6. Kudju keton akan kuman tepong idjä dia iragi, huang andau ndju tä tinai aton pesta akan Jehowa.

7. Tepong idjä djaton iragi patut kinan olo katahin kudju tä; katahin tä ragi, tinai karä talo awang iragi, djaton patut mamala intu hapus tanah keton.

8. Tuntang keton akan masu-

man akan karä anak keton intu andau tä: gawi djetohe ita mahagae tagal talo handiai, awang djari iawi Jehowa akan ita, metoh ita hagoet bara tanah Misir.

9. Djetohe indu kata intu lengän keton, tinai indu pangingat intu lingkau keton, mangat Torat Jehowa melai intu njaman keton: krana hapan kwasan lengäe Jehowa djari magah keton blua bara Misir.

10. Tagal tä sining njelo intu puna wajahe idjä inukas, haga keton hadat djetohe.

11. Tinai amon Jehowa djari magah keton tamä tanah olo Kanani, tumon djandjie tuntang sumpahe dengan keton, tuntang dengan tato keton, amon iä djari manenga tanah tä akan keton:

12. Tä maka keton indu mambaris akan Jehowa karä anak idjä solake inakan indue, tinai karä anak meton keton kea, idjä solake inakan indue; awang hatuä uras imbaris akan Jehowa.

13. Tapi anak kalidai, idjä solake inakan indue, keton akan manakirie hapan anak tabiri; tapi amon keton djaton maku manakirie, tä pelek ujate; tapi karä anak olon idjä solake inakan indue akan inewus keton.

14. Maka amon anak keton karäh misek keton dapit djeha, koae: akan en tä? tä keton akan tom-bah aughe: hapan kwasan lengäe Jehowa djari magah ita blua bara Misir, bara äka karewar ita.

15. Krana metoh Parao manekang atäie, djaton maku malapas ita, maka Jehowa mampatäi karä anak idjä solake inakan indue intu hapus tanah Misir, anak olon anak meto; tagal tä aku mampatäi akan

Jehowa karä anak meto idjä hatuä, idjä solake inakan indue, tapi karä anakku, idjä solake inakan indue, inewusku.

16. Djetä akan kata intu lengän ita, tuntang indu pangingat intu lingkau ita; krana awi kwasan lengäe Jehowa djari magah ita bara tanah Misir.

II. — 17. Maka djadi, limbah Parao djari malapas utus olo tä, Hatalla djaton magah äwen mahoree djalan manjak tanah olo Piliisti, alo djalan djetä mametas; krana koan Hatalla: Belä utus olo tä manjasal, amon iä palus akan parang, suro iä palus buli akan Misir tinai.

18. Malainkan Hatalla magah olo tä bilibilit, manjak djalan hong padang tunis benjem, mahoree saran tasik rarudju. Maka olo Israel blua bara Misir hapadjuhapadju, tjagar akan klahi.

19. Maka Moses mimbit tolang Josep kea; krana Josep tä djari manjoho olo Israel mananggong sumpah hai, koae: Toto haliai, Hatalla karäh mananggoh keton, tä keton akan mimbit tolangku bara hetoh. — (1 Mos. 50, 25).

20. Tumon tä olo tä harikas bara Sukot, palus bapodok hong Etam, intu saran padang tunis benjem.

21. Maka Jehowa hagoet helo baue, handau huang botop baunandau, hapae magah olo tä djalan idjä budjur, tinai amon hamalem huang botop apui, hapae manjingah äwen, mangat olo tau hagoet handau hamalem.

22. Handau botop baunandau, hamalem botop apui tä djaton min dah bara baun olo tä.

BAGI 14.

I. Parao manggoang olo Israel. II. Olo Israel hanimpah tasik rarudju. Parao dengan olo Misir matäi hetä.

I. — 1. Maka Jehowa hakotak dengan Moses, koae:

2. Soho olo Israel mules, bapodok balikat Pihaghirot, helat Migdol dengan tasik, tandipah Baal-Sepon; tokep saran tasik keton akan bapodok.

3. Tä Parao karäh manjewut olo Israel, koae: olo tä lajang hong tanah, äwen kilau tapampat hong padang tunis benjem tä.

4. Tä aku handak manekang atäi Parao, leka iä manggoang keton, palus aku handak impahai intu Parao, tuntang intu karä kawan parang ajue, tä olo Misir akan kasene, jaku toh Jehowa. Maka olo manumon aughe tä.

5. Djadi, amon radja Misir mahining brita, utus olo tä djari babuhau, palus barahalik angkat atäi Parao tuntang atäi karä mantire dengan utus olo tä, tuntang äwen hamauh: Buhen ita djari mawi talo kalotä, ita djari malapas olo Israel, sampai äwen djaton manempo ita hindai?

6. Balalu Parao manjoho olo pasang kareta, tuntang iä mirak karä olo ajue.

7. Iä mimbit djahawen ratus kareta idjä kapala bahalap, tuntang karä kareta beken tinai, awang intu Misir, maka karä pangkalimae uras mukonge.

8. Krana Jehowa djari manekang atäi Parao, radja Misir tä, mangat iä manggoang olo Israel. Tapi olo Israel djari blua awi lengä idjä hai.

9. Maka olo Misir manggoang äwen, karä hadjaran Parao, karä karetae, karä pangkalimae, hapus karä kawan parang ajue, tuntang äwen djakä awie, kahum äwen bapodok intu saran tasik, balikat Pihaghirot, tandipah Baal-Sepon.

10. Amon Parao manokep, maka olo Israel manggatang matae, itäl olo Misir manggoang iä; tä iä paham mikäh, palus olo Israel mangkariak intu Jehowa.

11. Tuntang olo tä hamauh deng-an Moses: Djaton ombet karä kubur hong tanah Misir, sampai ikau djari mimbit ikäi bara hetä, nakara matäi hong padang tunis benjem toh? Buhen ikau djari mampa ikäi kalotoh, sampai djari mimbit ikäi bara Misir?

12. Djaton ikäi djari hamauh dengam hong tanah Misir: terai bewäi, naughe ikäi manempo olo Misir? Toto, käläh haream ikäi manempo olo Misir, bara ikäi matäi toh hong padang tunis benjem.

13. Tapi koan Moses dengan olo arä: Äla mikäh, tanggatanggar bewäi keton, keton akan mitä dohop Jehowa, idjä karäh ilaluse akan keton andau toh; krana olo Misir toh, idjä gitan keton andau toh, palus katatahi keton djaton karäh mitä olo tä tinai.

14. Jehowa karäh mangalahi akan keton, tapi keton akan melai sanang bewäi.

15. Maka koan Jehowa dengan Moses: Buhen ikau mangkariak intu aku? soho olo Israel harikas.

16. Maka ikau akan manggatang sokahm, sambil manantadjok leng-äm akan tasik, tilang tä, mang-at olo Israel manandjong intu bentok tasik, mahoroe bohos kateae. — (Jos. 3, 13).

17. Itäm, aku handak manekang atäi karä olo Misir tä, leka iä tamä hetä, manuntut olo tä; tä aku handak impahai intu Parao, intu karä kawan parang ajue, intu karä karetae, intu karä pangkalimae.

18. Tä olo Misir akan kasene, jaku toh Jehowa, awiku impahai intu Parao, intu karä karetae, intu karä pangkalimae.

19. Palus Malaikat Hatalla, idjä hagoet helo baun olo Israel, mindah akan hila likut olo tä, botop baunandau tä mindah bara baue akan likut olo tä,

20. Palus mendeng helat olo Misir dengan olo Israel; maka botop baunandau tä kaput silae, blawa silae, palus mamplawa äwen tä, sambil mangahana olo Misir manggapi äwen hapus alem tä.

II.—21. Amon Moses manantadjok lengäe akan tasik, maka Jehowa mundur tasik tä hapan riwut timor, idjä kantjang hapus alem, iä mamandit tasik, tinai karä danum hetä halilang.

22. Palus olo Israel sewu akan bentok tasik, mahoroe bohos kateae, karä danum hasuson kilau pagar batu sambil gantau.

23. Maka olo Misir manggoang iä, sewu tasik manuntut likut äwen, karä hadjaran Parao, karä karetae, karä pangkalimae, palus akan bentok tasik.

24. Maka haiak tampalawäi Jehowa bara huang botop apui, bara huang baunandau tä manangkilik kawan parang olo Misir, palus iä manangkedjet kawan parang olo Misir.

25. Iä manggjian manipas galingan karä karetae, tuntang mamandal panggoet olo tä. Tä koan

olo Misir: Has, ita hadari bara baun olo Israel, krana Jehowa aton mangalahi akae, mantakan olo Misir!

26. Tapi Jehowa hamauh dengan Moses: Tadjok lengām akan tasik, mangat halalian karā danum maleteng karā olo Misir, karā karetae tuntang pangkalimae.

27. Tā Moses manantadjok lengāe akan tasik, maka haiak talo sawah rahusan dāhes tasik haluli tinai, palus olo Misir hadari, haiak manantarang djetā. Tumon tā Jehowa mambarang olo Misir intu bentok tasik.

28. Krana amon karā danum haluli tinai, djetā manutup mam-paleteng karā kareta, karā pangkalima, hapus kawan parang ain Parao, idja djari omba iā tamā tasik; dialo idja biti karā olo tā batisa.

29. Tapi olo Israel mahoroe bohos kateahe intu bentok tasik, karā danum tā hasuson kilau pagar batu sambil gantau.

30. Tumon tā Jehowa maliwus Israel intu andau tā bara lengān olo Misir, tuntang Israel mitā karā hantun olo Misir hakalampah intu saran tasik.

31. Tā Israel mitā kwasan lengān Jehowa, idja djari imprahae mawi olo Misir; tā utus olo tā marawan Jehowa, tuntang iā pertjaja huang Jehowa, tinai harap reware Moses.

BAGI 15.

I. Moses āwen duā Mirjam manjanji manara Hatalla. II. Olo Israel hong Sur, Mara tuntang Elim.

I.—1. Tā Moses haiak sakarā

olo Israel manjanji njanji toh akan Jehowa, koae: Jaku handak manjanji, manara Jehowa, krana iā Idja Pangkahai; hadjaran tuntang olo idja mukonge djari imbaringe akan tasik. — (*Masm.* 106, 7.)

2. Jehowa kwasangku, akae aku manjanji! iā djari indu selamat ajungku. Iā puna Hatallangku, tagal tā aku handak mahorumat iā; iā Hatallan tatoku, jaku handak mampahai iā.

3. Jehowa idja toto Pangkalima, arae puna Jehowa.

4. Karā karetan Parao, karā kawan parang ajue djari imbaringe akan tasik; karā pangkalimae idja mambataug djari buseng hong tasik rarudju.

5. Kandalem danum djari manutup mambuseng āwen, kilau batu āwen leteng intu kaleka handalem.

6. O Jehowa, lengām gantaum djari impahai huang kwasa, lengām gantaum, o Jehowa, djari mampalomat karā musoh.

7. Huang kwasan kahaim ikau djari mampalokang idja mangga-tang arepe malawan ikau; kalairtm idja hasep impluam, tā āwen tā lomos kilau tampilai.

8. Awi kamehus urongm karā danum djari hakumbo, dāhes rahusan mendeng tendjek hatujok, galombange djari haku intu bentok tasik.

9. Koan musoh: aku handak manggoang, mandjakā āwen, aku handak marampas, mambagi karā ramoe, aku handak maluput huangku dengan olo tā, aku handak manjilak padangku, lengāngku akan mampalomos iā.

10. Tā ikau manjoho riwuttm manampur, balalu tasik manutup

awen: kilau tanggalong awen tä leteng huang kaddhes danum tä.

11. *Æwe* kilau ikau, o Jehowa, marak karä dewa? *Æwe* kilau ikau bahalap huang karasih, ingikäh huang horumat? Talo gawim uras heran haliai!

12. Sana ikau manantadjok lengäm gantaum, petak balalu manelen awen tä.

13. Awi asim ikau djari magah utus olo toh, idjä djari iliwasm; awi kwasam ikau djari nragalan iä akan kalekam melai, idjä brasih tuntang mangat.

14. Sana karä utus olo mahining tä, iä akan harudjut, kikäh karäh lawo akan olo handiai, idjä mukong tanah Palestina.

15. Tä karä mantir Edom karäh sabanen angate, karudjut karäh manjangkulep olo kwas baris olo Moab; olo handiai awang mukong tanah Kanaan karäh lenjoh atähe.

16. Katangkedjet tuntang kikäh karäh manjangkulep olo tä, awi kaham lengäm olo tä palus gagom kilau batu, sampai utus olo ajum, o Jehowa, djari mahoroe mahalau tanah olo tä, sampai tanahe djari inimpah utus olo toh, idjä djari iulihm.

17. Agah ikäi, imbul ikäi hong bukit baris ajum, intu kaleka idjä djari indjariam mandjadi akam melai, o Jehowa, hong äka brasih idjä djari inampa lengäm, o Jehowa.

18. Jehowa toto radja haradjur palus katatahi.

19. Krana Parao djari tamä tasik tuntang karä hadjaräe, karetae, pangkalimae; tä Jehowa mandjakah danum tasik akan hundjue; tapi olo Israel manjak bohos katehe hong bentok tasik.

20. Maka Mirjam, nabi bawi, betau Aaron tä, mantiang gandang intu lengäe, tuntang sakarä olo bawi hagoet, omba iä, mimbit gandang haiak babigal.

21. Tä Mirjam tombah augh olo hatuä tä, koae: Njanji, tara Jehowa, krana iä Idjä Pangkahai tä, hadjaran tuntang olo idjä mukonge djari imbaringe akan tasik!

II.—22. Limbah tä Moses manjoho olo Israel harikas bara tasik rarudju, palus olo tä hagoet sampai padang tunis benjem Sur; maka olo tä manandjong katelo andau kakedjaue hong padang tä, djaton sondeu danum.

23. Limbah tä iä manantarang Mara, (*kapaite*.) tapi iä djaton tau mihop danum intu Mara, basa paham bapaite angate: tagal tä kaleka tä bagarä Mara.

24. Tä olo arä bakotok, mawi Moses, koae: Narai akan ihop ita?

25. Maka Moses mantehau, blaku intu Jehowa, tuntang Jehowa masanan kaju akae: djetä ilabohe akan danum, palus danum tä batawah. Hetä Hatalla mampendeng akan utus olo tä prentah, tuntang djangji, hapae mangkemä iä:

26. Koae: Djaka ikau dengan toto atäim manumon augh Jehowa, Hatallam, mawi talo budjur intu matae, maminding manjenä prentahe, tuntang mahaga karä hadat ai: tä aku handak mahaga ikau kea bara karä peres, idjä djari hapangku mawi Misir, krana aku Jehowa puna Doktor ajum.

27. Limbah tä olo tä manantarang Elim, hetä aton duäwalas lowang danum, tuntang udju pulu batang korma. Maka olo tä bapodok hetä intu kaleka danum.

BAGI 16.

Olo Israel hong padang Sin; burung sasintar; man.

1. Limbah iä harikas bara Elim, maka hapus utus olo Israel tamä padang tunis benjem Sin, idjä helang Elim dengan Sinai; andau limawalas, hulan duä, limbah iä djari blua bara tanah Misir, iä tamä hetä.

2. Maka hapus utus olo Israel hakotok, mawi Moses äwen duä Aaron hong padang tunis benjem tä.

3. Koan olo Israel dengan äwen duä tä: Sukur, djaka ikäi djari matäi awi lengän Jehowa hong tanah Misir, pesan ikäi mondok darah landai balut, pesan ikäi kuman tepong sampai besoh, krana keton djari magah ikäi akan padang tunis benjem toh, tantai manjoho hapus utus ikäi toh matäi meher.

4. Tä koan Jehowa dengan Moses: Itäm, bara langit aku handak mudjan tepong akan keton: tä olo arä akan hagoet, manampunan djetä, sining andau ukure akan idjä andau: djetä, mangat aku mangkemi olo tä, djaka iä manandjong hong prentahku atawa dia.

5. Krana intu andau djahawen, amon iä manatap talo, idjä djari inampunae, maka djetä salipet karäe bara talo, idja inampunan olo sining andau.

6. Tä koan Moses äwen duä Aaron dengan sakarä olo Israel: Halemäi karäh keton akan kasene, Jehowa idjä djari magah keton bara tanah Misir.

7. Tinai handjewu djewu keton karäh mitä kahain Jehowa, krana iä djari mahining keton bakotok mawi Jehowa; krana äwe köä, sampai keton bakotok mawi köä?

8. Tinai koan Moses: Halemäi karäh Jehowa karäh manenga balut akan kinan keton, tinai handjewu karäh tepong sampai besoh, djetä basa Jehowa djari mahining augh kotok keton, idjä hapan keton mangotok iä. Krana äwe kea köä? keton djaton mangotok köä, tapi Jehowa.

9. Limbah tä koan Moses dengan Aaron: Soho salepah utus olo Israel. koam: tanggoh taharep baun Jehowa, krana iä djari mahining augh kotok keton.

10. Djadi, haiak Aaron hakotak dengan salepah utus olo Israel, olo tä mules manintu padang tunis benjem: itä! kahain Jehowa mamala huang botos baunandau.

11. Tä Jehowa hamauih dengan Moses; koae:

12. Aku djari mahining kakotok olo Israel; suman akan äwen tä. koam: benteng halemäi keton karäh kuman balut, tinai handjewu djewu keton karäh besoh kuman tepong, tuntang keton akan kasene, aku toh Jehowa, Hatallan keton.

13. Djadi, halemäi aton dumah burung sasintar, sampai manutup äka olo Israel bapodok. Tinai handjewu aton ambon paham hakaaling kalekale tä.

14. Limbah ambon djari badandang, tä hapus padang aton talo bunter korik, malenak ampie.

15. Amon olo Israel mitä djetä, koae sama arepe: Man hu? (en tä?) Krana iä djaton katawan talo tä. Maka koan Moses dengan äwen: Djetoh tepong tä, idjä djari inenga Jehowa indu kinan keton.

16. Toh augh prentah, idjä inenga Jehowa: tampunan keton genep biti tumon kombete kumae, idjä

gomer (*telo supak hirah*) akan genep bitu; tumon karä bitu, awang hindja tingkap keton, keton akan manampunan tä.

17. Maka olo Israel mawie tumon auge tä, iä manampunan djetä, aton idjä isut, aton idjä arä.

18. Tapi amon olo manakare, hapen gomer, maka olo idjä djari manampunan arä, djaton kalabiäe, tinai idjä manampunan isut, djaton katapase; genep bitu djari manampunan ombet akan indu kinäe. — (2. Kor. 8, 15.)

19. Koan Moses dengan olo tä: Äla idjä bitu keton manisa talo enen akan djewu. — (Matt. 6, 34.)

20. Tapi olo tä djaton paraba augh Moses; aton kea idjä manisa akan andau tinai; maka djetä huref balalu bewan. Tä Moses paham malait äwen tä.

21. Maka sining handjewu olo manampunan djetä, genep bitu tumon kombete kumas, krana amon andau djari blasut, talo tä lenjoh.

22. Maka andau djahawen olo manampunan tepong tä salipet karäe, duä gomer akan genep bitu; tuntang karä mantir utus olo tä mananggoh, masuman tä akan Moses.

23. Koan Moses dengan olo tä: Djetoh augh, idjä injoho Jehowa: djewu puna andau malajan, andau sabat ain Jehowa idjä brasih; idjä handak manjangae, sanga, idjä handak maluntohe, luntoh, tinai karä tisae ingkes akan djewu.

24. Maka olo mingkes tä akan andau tinai, tumon sohon Moses; maka djetä djaton bewan, dia kea huret.

25. Tinai Moses hamauh: Kuman djetoh andau toh, krana andau toh sabat ain Jehowa; andau

toh keton djaton sondau talo tä hong padang.

26. Kadjahawen keton akan manampunan tä, tapi andau udju aton sabat, andau tä talo tä djaton.

27. Tapi intu andau udju aton kea belae idjä hagoet, handak manampunan; tapi iä djaton sondau talo enen.

28. Tä Jehowa hamauh dengan Moses: Kilen katahin keton handak managah mimbing prentahku, mimbing undangundangku?

29. Itä, Jehowa djari manenga andau sabat akan keton, tagal tä andau djahawen iä manenga akan keton talo kinan akan kaduä. Genep bitu akan melai intu kalekae, äla idjä bitu akan hagoet kantä kantä intu andau udju. — (1. Mos. 2, 2.)

30. Tumon tä, utus olo tä malajan andau udju.

31. Maka olo Israel manggarä talo tä man; djetä kilau bawak sahag salia, malenak ampie, tinai angate kilau tepong balut madu.

32. Tinai koan Moses: Toh augh, idjä imetä Jehowa: duan idjä gomer man, ingkes tä akan karä panakan keton idjä rahian, girir-manggirir, mangat äwen tä kea mitä tepong, idjä djari inengaku indu panginan keton hong padang tunis benjem toh, metoh aku magah keton bara tanah Misir.

33. Tinai koan Moses dengan Aaron: Duan kusong, ingkes hetä man idjä gomer, ina tä intu baun Jehowa, mangat djetä melai akan panakan keton idjä harian, girir-manggirir.

34. Tumon Jehowa djari mametä Moses, kalotä Aaron mingkes tä intu äka brasih haliai, mangat melai hetä.

35. Maka äpat pulu njelo katahie olo Israel kuman man, kalawo

iä sampai tanah äkas akan melai; sampai iä lompat saran tanah Kanaan olo tä magon kuman man. — (Jos. 5, 12.)

36. Maka sapulu gomer mandjadi idjä epa.

BAGI 17.

- I. Olo Israel impihop bara bakit batu.
- II. Iä mampalah olo Amalek.

I. — 1. Limbah tä hapus utas olo Israel blua bara padang Sin, tuntang panggoete genep andau tumon prentah Jehowa; iä bapodok intu Rapidim; tapi djaton danum hetä, mangat olo arä tau mihop.

2. Awi tä olo arä balalu manjaing Moses, koae: Tenga danum akan ikäi, mangat ikäi mihop. Koan Moses dengan äwen: Buhen keton manjaing aku? buhen keton mangkemä Jehowa?

3. Maka amon olo arä paham kateah belaiä hetä, manggau danum, iä bakotok mawi Moses, koae: Buhen ikau djari manjoho ikäi blua bara Misir, uka ikau toh mampatäi ikäi, anak ikäi tuntang meton ikäi, awi kateah belaiä?

4. Tä Moses mangkariak intu Jehowa, koae: Kilen gawingku dengan olo arä tä? toto isut hindai aku dia imantinge, impatäie hapan batu.

5. Maka koan Jehowa dengan Moses: Lius ikau, haiak gitan olo arä; imbit isut bakas olo Israel, tuntang duan sokahm intu lengäm, idjä djari hapam mahäwes tasik, balalu hagoet.

6. Itäm, jaku handak mendeng

intu baum hundjun batukarang hong Horeb, palus ikau akan mahäwes batu tä, balalu danum karäh blua mangambuhak bara hetä, mangat olo arä mihope. Palus Moses mawie tumon aughe tä intu matan karä mantir olo Israel.

7. Maka iä manggarä kaleka tä Masa tuntang Meriba, (*tingkes tuntang kanjaing*), tagal kanjaing olo Isräel, tinai basa olo tä djari mangkemä Jehowa, koae: Aton Jehowa toto hindjä ita, atawa dia?

II. — 8. Maka olo Amalek aton dumah, mangalahi Israel hong Rapidim.

9. Koan Moses dengan Josua: Intih olo hatuä baris ita, lius, mangalahi Amalek; djewu aku handak mendeng intu tantan lungkoh tä, haiak mimbing sokah Hatalla huang lengängku.

10. Maka Josua mawie tumon augh Moses, uka mangalahi olo Amalek. Tapi Moses, Aaron äwen telo Hur mandai tantan lungkoh.

11. Djadi, katahin Moses manggatang lengäe, maka Israel manang, tapi sana lengäe tendur tinai, tä manang Amalek.

12. Tapi lengän Moses häka, babehat angate, tagal tä äwen duä manduan batu, mingkes tä penda iä, mangat iä mondok hundjue; tinai Aaron äwen duä Hur manjokah lengäe hasansila, idjä biti gantaue, idjä biti sambile. Tumon tä lengäe magon etter, sampai matandau belep.

13. Tä Josua mamparungkok olo Amalek hapan baun padang.

14. Maka koan Jehowa dengan Moses: Bintik perkara toh huang surat akan pangingat; palus sanan intu pinding Josua: pangingat olo tahuu aran Amalek aku handak

mampalomose lepah lingis bara penda langit.

15. Tā Moses mamangun mesbeh, sambil manggarā tā: Jehowa indu banderangku.

16. Tinai iā hamauh: Lengan Amalek djari mantakan padadusan Jehowa, tagal tā Jehowa handak mangalahi Amalek girimanggirir.

BAGI 18.

I. Jetro magah sawan Moses tuntang anake akae. II. Moses mangkat mantir akan olo arā.

I. — 1. Amon Jetro, imam intu Midian, empo Moses tā, mahining talo handiai, awang djari iawi Hatalla dengan Moses, tuntang dengan Israel; utus olo ajue, tinai amon iā mahining, Jehowa djari magah Israel bara Misir;

2. Tā maka Jetro, empo Moses, manduan Sipora, sawan Moses. idjā djari injohoe buli, — (2,16.)

3. Tuntang anake hatua duā-duā, aran idjā tā Gerson; (olo tamudi;) krana koae: aku toh manamui hong tanah olo beken;

4. Tinai aran idjā Elieser: (dohop Hatalla;) krana koae: Hatallan tatongku djari mandohop aku, tuntang maliwusaku hara padang Parao.

5. Djadi amon Jetro, empo Moses, tuntang anak sawan Moses djari sampai iā hong padang tunis benjem, tokep bukit Hatalla, kaleka olo tā bapodok,

6. Maka iā manjoho olo masuman akan Moses: Jaku toh, empon Jetro. manalih ikau, mimbit sawam, tuntang anake duāduā.

7. Palus Moses hagoet, manambang empoe, balalu sontop, manjium

iā; himbah hatabi awen tā haiak tamī tingkap.

8. Tā Moses manjarita akan empoe talo handiai, awang iawi Jehowa dengan Parao tuntang dengan olo Misir tagal Israel, tinai karā kadjakan olo tā hong djalan, tuntang kilen Jehowa djari mandohopis.

9. Maka Jetro handjak tagal karā kahalap, awang iawi Jehowa dengan olo Israel, idjā djari maliwus olo tā bara lengan olo Misir.

10. Tinai Jetro hamauh: Tara akan Jehowa, idjā djari maliwus keton. bara lengan olo Misir, bara lengan Parao, idjā djari mansuwit utus olo toh bara penda lengan olo Misir.

11. Toh tawangku, Jehowa toto hai bara karā dewa, krana danum idjā hapan olo Misir marawat olo ajue, hapan tā kea iā djari marusak olo tā tinai.

12. Maka Jetro, empo Moses, maluput parapah awang ingāhu, tuntang awang injambalih akan Hatalla; tinai Aaron, tuntang karā bakas olo Israel, manalih, mangat kuman dengan Jetro, empo Moses, hong baun Hatalla.

II. — 13. Maka andau tinai Moses mondok, mangat mamutus perkaran olo arā; olo arā tā mendeng hakaliling Moses bara handjewu palus sampai halemāi.

14. Maka amon empoe mitā karā ampin gawie dengan olo arā tā, koae: Kilen gawim tā dengan olo arā? buhen ikau tonggal kabuatm bewāi mondok hetā, tuntang olo arā bara handjewu palus sampai halemāi?

15. Koan Moses dengan empoe: Basa olo arā tā mananggoh aku, handak misek Hatalla.

16. Krana amon aton perkarāe,

maka olo tā mananggoh aku, mangat aku mamatut perkaran olo tā. tuntang masanan akae hadat tuntang prentah Hatalla.

17. Maka koan empo Moses dengae: Gawim tā djaton buah.

18. Ikau pahalau mampahika arepm tuntang olo arā tā. idja manalih ikau; gawi toh pahalau babehat akam, ikau kabuatm dja-ton tau mangabuah tā.

19. Tumon aughku toh, jaku handak mangalagai akam, tinai Hatalla karāh mampahaiak ikau. Kulāh ikau manatān olo arā tā intu Hatalla, tuntang manjampai karā perkaras akan Hatalla.

20. Tinai ikau akan manarang hadat tuntang prentah Hatalla akan olo arā, haiak masanan akae dja-lan, idja buah akan ihoroe, tinai gawi, awang patut ilaluse.

21. Tapi intih bara olo arā tā olo idja pintar, idja mikāh Hatalla, olo budjur, idja basingi kakoho. angkat olo tā mandjadi mantir tu-roturon, akan sakojan biti, akan saratus biti, akan limā pulu biti, tinai akan sapulu biti.

22. Mangat āwen tā haradjur mamutug perkaran utus olo toh; tapi karā perkara awang hai āwen tā akan manjampaie akam, baja karā perkara korik āwen tā akan mamutuse kabuate: tumon tā ikau karāh mahian. tuntang āwen tā omba ikau mananggong gawi.

23. Djaka ikau manumon aughku toh, asal Hatalla manjoho ikau, tā ikau tau tahan gawim, tuntang utus olo toh karāh sampai kalekae dengan kasanang.

24. Maka Moses manarima augh empoe, iā mawie tumon karā kala-gaie.

25. Palus Moses mintih bara sa-

karā olo Israel olo pintar, sambil mangkat iā mandjadi kapalan olo arā turoturon, mantir akan sako-jan biti, akan saratus biti, akan limā pulu biti, akan sapulu biti;

26. Mangat āwen tā haradjur mamutug perkaran olo arā; perkara babehat āwen akan manjampaie akan Moses, tapi karā perkara ko-rik akan imutuse kabuate.

27. Limbah tā Moses malapas empoe buli, tuntang iā tā buli tanah aju.

BAGI 19.

Olo Israel sampai Sinai; iā akan manatap arepe mahing sapulu prentah Hatalla.

1. Maka huang bulan telo limbah olo Israel djari blua bara tanah Misir; kilau andau bulan panggoete kea, olo tā tamā padang tunia benjem Sinai.

2. Krana iā djari harikas bara Rapidim, palus manantarang padang Sinai, tuntang hapodok hetā hong padang, tandipah bukit djeta.

3. Maka Moses mandai manalih Hatalla: Jehowa mantehau iā bara hundjun bukit, koae: Tumon toh ikau akan hakotak dengan panakan Jakob, tuntang masanan akan olo Israel:

4. Keton djari mitā gawingku dengan olo Misir, tapi keton djari inanggongku kilau hapan palapas burong nasar, haiak manduan keton akangku.

5. Toh, djaka keton manumon aughku, tuntang mimbing djan-djingku, maka keton induangku indu hagingku, rantep bara karā utus olo beken: krana salepah pe-tak puna uras ajungku.

6. Tapi keton akan mandjadi karadjaan imam akangku, utus olo idjä brasih. Augh toh akan insu-mam akan olo Israel. — (1. *Petr.* 2, 9.)

7. Tã Moses buli, mangahau karã bakas olo Israel, tuntang manatãan akan pinding äwen tã karã augh, idjä imetãh Jehowa intu iã.

8. Palus olo arã tombah haiak, koae: Talo handiai idjä imetãh Jehowa, ikã handak manumoe. Maka Moses haluli, manatãan karã augh olo tã akan Jehowa.

9. Koan Jehowa dengan Mo-ses: Itãm, aku handak manalih keton, huang botop haunandau idjä sasawoh, mangat olo arã mahining bitingku hakotak dengam, nakara olo tã pertjaja ikau palus dapit. Tã Moses masuman akan Jehowa karã augh olo arã.

10. Tinai Jehowa hamauh dengan Moses: Talih olo arã, prasih iã andau toh tuntang djewu, soho iã mamupok pakaiãe,

11. Mangat olo tã tatap andau telo; krana andau telo Jehowa karãh mohon akan bukit Sinai, haiak gitan olo arã samandiai.

12. Karambang hakaliling bukit, haiak soho olo arã, koam: bua-buah keton, äla mandai bukit tã, paie mahin äla manindjake; krana äweäwe idjä manindjak bukit tã djaton tau dia impatãi.

13. Lengän olo mahin äla akan pohos olo tã, tapi iã akan impatãi imanting hapan batu, atawa imanah; alo meto alo olon djaton iã akan belom hindai. Tapi amon augh sarunai mamala, tã olo akan mandai mandas pain bukit.

14. Tã Moses mohon bara bukit, manalih olo arã; palus iã mampra-

sih olo arã, tinai olo tã mamupok pakaiãe.

15. Koae dengan olo arã: Tata-tatap keton akan andau telo; tuntang äla marantep olo bawi.

16. Maka djadi intu andau telo, handjewu, baaton njaho kilat hundjun bukit, tinai baunandau sawo-sawoh, tuntang augh sarunai idjä paham batarik, sampai olo arã handiai, idjä bapodok intu liwa, hagendjah.

17. Tã Moses magah olo arã blua bara kalekae, manaharep Hatalla, palus olo tã mendeng intu pain bukit.

18. Maka salepah bukit Sinai tã aseasep awi Jehowa djari mohon akan hetã huang apui, tuntang asepe tã pulopulok kangambo kilau asepe tannur, tinai salepah bukit tã paham hagerek.

19. Maka kahum augh sarunai tã djaladjalan batarik, Moses hakotak dengan Hatalla, tuntang Hatalla bakarinah tombah aughe.

20. Krana sana Jehowa djari mohon akan hundjun tantan bukit Sinai, maka iã manjoho Moses manalih iã hetã, palus Moses mandai bukit.

21. Tã Jehowa hamauh dengan Moses: Mohon, pudji olo arã, belã iã badjudju, manggapi Jehowa, handak manjengoke, suro awi tã arã olo tã matãi.

22. Tinai imam, idjä akan manggapi Jehowa, indu mamprasih arepe. belã Jehowa mawi iã.

23. Koan Moses dengan Jehowa: Djaton tau olo arã mandai bukit Sinai, krana ikau djari manjoho ikã: karambang tuntang prasih bukit tã.

24. Tã Jehowa hamauh dengae: Lius, mohon, limbah tã keton

dua Aaron akan mandai; tapi äla imam tuntang olo arä tä mamingkas, handak mandai manalih Jehowa, belä iä mawi olo tä.

25. Djadi Moses mohon manalih olo arä, sambil masuman augh tä akan äwen.

BAGI 20.

I. Sapulu prentah Hatalla. II. Prentah tahu mesbeh.

I.—1. Maka bitin Hatalla manjewut karä augh toh, kose: — (5 Mos. 5, 6.)

2. Jaku Jehowa aton Hatallam, idjä djari magah ikau blua bara tanah Misir, äka karewarm.

3. Äla ikau manempo hatalla beken intu baungku.

4. Äla ikau manampa hampatong atawa bintang tamunan dewa akam, äla tumon talo awang ngambo hong langit, äla tumon talo awang ngiwa hundjun petak, äla tumon talo awang intu danum, iwa petak.

5. Äla ikau sontop akae, äla manempo iä. Krana jaku Jehowa, Hatallam, toto Hatalla idjä pangabehu, idjä mamalah kasalan bapae intu anake sampai telo äpat turon, olo idjä basingi aku.

6. Tapi jaku masi bakojakojan olo idjä sinta aku, sambil mahaga prentahku.

7. Äla ikau hapan aran Jehowa, Hatallam, sala, krana Jehowa djaton maku malapas bara hukum olo tä, idjä hapan arae sala.

8. Ingat andau sabat, mangat ikau mahaga djeta. — (1. Mos. 2, 2.)

9. Kadjahawen andau buah ikau bagawi, sambil nguan karä talo gawim.

10. Tapi andau udju tä andau sabat ain Jehowa, Hatallam. Andau tä äla ikau bagawi, äla anakm hatua, äla anakm bawi, äla kea rewarm hatua, äla rewarm bawi, äla karä metom, äla olo tamuäi idjä intu lewum.

11. Krana huang kadjahawen andau Jehowa djari manampa langit, petak, tasik, tuntang talo handiai awang huange, tapi iä malajan andau udju; tagal tä Jehowa djari mamberkat andau sabat, tuntang djari mampahalap djeta.

12. Horumat bapam tuntang indum, mangat umur pandjang hong tanah, idjä inenga Jehowa, Hatallam, akam.

13. Äla ikau mampatai olo.

14. Äla ikau habandong.

15. Äla ikau manakau.

16. Äla ikau manandjaro olo.

17. Äla ikau mipen human olo, äla ikau mipen sawan olo, äla reware hatua, äla reware bawi, äla metoe, äla ikau mipen talo idjäidjä, awang ain olo.

18. Maka olo arä handiai mitä mahining njaho, kilat, augh sarunai tuntang bukit idjä aseasep; djadi amon olo arä mitä talo tä, maka iä undur, mendeng kedjakedjau.

19. Tinai olo tä hamaub dengan Moses: Käläh ikau hakotak dengan ikäi, ikäi handak manumon aughm; äla Hatalla hakotak dengan ikäi, belä ikäi matai.

20. Koan Moses dengan olo arä: Äla keton mikäh, krana Hatalla djari manalih, ahate maningkes keton, mangat keton marawan iä, uka keton äla badosa.

21. Tä olo arä mendeng kakedjau, tapi Moses manggapi kakaput, äka Hatalla tä.

II.—22. Maka Jehowa hamaub

dengan Moses: Kakai koam dengan olo Israel: keton djari mitä bitingku djari hakotak dengan keton bara langit.

23. Æla keton manempo talo beken sala bara aku, äla manampa akan keton hampatong salaka atawa bulau, tamunan dewa.

24. Tanpa akangu mesbeh petak, hetä luput parapahm awang ingähu, tuntang parapahm tarimakasih, kambing tabirim tuntang sapim. Intu karä kalekaku manjoho keton mahorumat arangu, hetä aku handak manalih keton, sambil mamberkat keton.

25. Tinai amon ikau handak manampa mesbeh batu akangu, äla hapan batu awang djari imahat, krana djaka pahatm djari imapak hundjue, tä maka ikau djari mamali djeta.

26. Æla kea mandai mesbeh ajungku hapan tangga, belä kaha-wäm ilowai intu hundjue.

BAGI 21.

I. Prentah tahu karä djipen. II. Prentah tahu kasalan olo klahi.

I.—1. Djetoj undangundang, idjä akan insanam akan utus olo tä.

2. Amon ikau manewus olo Ibrani indu djipem, iä akan melai intu ikau djahawen njelo, tapi intu njelo udju iä empas bewäi. — (3. Mos. 25, 39.)

3. Djaka bitie kabuate djari tamä, maka bitie kabuate kea akan blua tinai; djaka iä djari tamä tuntang sawae, maka sawae kea blua haiak dengae.

4. Djaka tempoe djari manenga sawae akæ, tuntang olo bawi tä

djari manak hatuä bawi akæ, maka olo bawi tä tuntang anake melai akan tempoe, banæ blua kabuate bewäi.

5. Tapi djaka djipen hatuä tä kabuate hamauh: aku radjin dengan tempongku, tinai dengan anak sawangku, aku djaton maku empas;—

6. Tä tempoe akan mimbit iä naharep mantir hai, palus mampendeng iä darah blawang atawa papar bauntunggang, sambil mamesek pindinge hapan djudjuk; tä djipen tä mandjadi indu reware palus katatahi.

7. Tinai djaka olo djari mandjual anake idjä bawi akan indu djipen olo, maka iä tä djaton akan empas kilau djipen hatuä.

8. Djaka tempoe djaton mangilak iä, tuntang iä djaton maku mampabanä iä, maka iä akan manjoho olo beken manewus iä. Tapi djaton tau iä mandjual iä akan utus olo beken, basa iä ngabelä iä.

9. Tapi amon iä mampabanä iä dengan anake, tä patut iä marabäi iä kilau hadat anak bawi.

10. Tinai amon iä mandahang sawan anake beken tinai, maka äla iä terai manenga akan idjä helo tä panginae, pakaiæ, tinai djaton iä tau terai hindjä dengæ.

11. Djaka iä djaton malalus telo perkara tä, maka olo bawi tä palus empas bewäi, dia usah mamalah regæ.

II.—12. Olo idjä mamukul olo beken sampai matai, djaton tau dia iä impatäi kea.

13. Tapi djaka iä djaton tantai ahate, malainkan Hatalla djari manjampai olo tä intu lengæ, tä maka aku handak manantu akan keton äka olo tä tau mahakan. — (4. Mos. 35, 6.)

14. Tapi djaka olo tantai ahate djari mawi kulae, hapan akal djari mampatäi iä: alo bara mesbehku kea mahin patut ikau manduan olo tä, nakara iä impatäi.

15. Olo idjä mamukul bapae atawa indue, djaton tau dia impatäi.

16. Tinai äweäwe idjä djari manakau olon, alo iä djari mandjnal olo tä, alo olo tä sondau tinai intu iä: djaton tau dia iä impatäi.

17. Idjä manjapa bapae atawa indue, djaton tau dia iä impatäi.

18. Amon olo hatuä haklahi, tuntang idjä biti äwen tä mamantu kolae hapan batu, atawa mamen-dong iä, tapi kolae djaton matäi, baja iä kapähä menter haban intusasureo:

19. Djaka iä küläh tinai, sampai tau manandjong hasokah: tä olo idjä djari mamukul iä akan lapas bara kasalae; tapi iä akan manahor karugia gawie, tinai iä akan mananggong ungkus olo manatamba iä tä totototo.

20. Tinai djaka olo mamukul djipäe hatuä atawa bawi hapan kaju, sampai iä matäi penda lengäe, djatä akan imaläh intu iä.

21. Tapi amon djipäe magon belom idjä andau kaduä, tä iä djaton akan ihukum, krana rear ajue kea idjä rugi.

22. Tinai amon olo hatuä haklahi, tuntang mamukul olo bawi idjä batihi, sampai iä mangelus nihau anake, tapi iä djaton sampai matäi: tä maka olo tä akan indusa tumon lakun banan olo bawi tä, kilau kapatute awi mantir.

23. Tapi djaka iä matäi. tä iä kan akan mamaläh tahaseng sama tahaseng;

24. Matä sama matä, kasingä sama kasingä, lengä sama lengä, pai sama pai;

25. Lopak sama lopak, himang sama himang, kembang sama kembang.

26. Amon olo mawi matan djipäe hatuä atawa bawi, sampai djatä rusak: maka iä akan mempäs djipäe tagal matae nihau.

27. Amon iä marempang kasingan djipäe hatuä atawa bawi: tä iä akan mempäs djipäe tagal kasingae nihau.

28. Tinai amon sapi hatuä manampoh olo hatuä bawi, sampai olo tä matäi: maka djaton tau dia sapi tä impatäi, imanting hapan batu, palus isie djaton tau kinnan, tapi tempon sapi tä empäs bara kasala.

29. Tapi djaka sapi tä puna pandandok bara solake, tuntang tempoe djari katawan tä, tapi iä djaton djari mangandange: amon sapi tä mampatäi olo hatuä bawi: maka sapi tä akan impatäi, imanting hapan batu, tinai tempoe akan impatäi kea.

30. Djaka olo handak manjoho iä mambali, tä iä akan manahor, hapae manewus tahasenge, tumon lakun olo intu iä.

31. Tumon hukum toh kea amon sapin olo djari manampoh anak olo, hatuä atawa bawi.

32. Maka amon sapi tä manampoh djipen hatuä bawi, tä maka tempon sapi akan manahor akan tempon djipen tä telo pulu kabawak rear salaka, tinai sapi akan impatäi, imanting hapan batu.

33. Tinai amon olo muap kali, atawa amon olo mangali, haiak djaton manutupe, tuntang sapi atawa kalidai olo lawo hetä:

34. Tä maka tempon kali tä akan mamaläh regae akan tempon meto, tapi hantue tä melai akan tempon kali.

35. Djaka sapin olo manampoh sapin olo beken, sampai djetä matäi: tä sapi idjä belom tä akan indjual, tuntang regae bagi haruä akan äwen duä tä, tinai hantue kea bagi haruä akae.

36. Tapi djaka djari batarang, sapi tä bara bihin puna panandok, tuntang tempoe djaton djari mangandange: tä iä akan mamaläh sapi sama sapi, tapi idjä hantue akae.

BAGI 22.

- I. Prentah tahu perkara takau.
II. Prentah tahu kasalan beken.

I. — 1. Djaka olo manakau sapi atawa tabiri, tuntang iä mampatäie atawa mandjale, maka iä akan manakiri limä kongan sapi gantin idjä kongan, tinai äpat kongan tabiri gantin idjä kongan.

2. Amon maling kadapatan halem metoh iä manakau, tuntang iä imukul sampai matäi, maka djetä djaton indu utangdaha.

3. Tapi amon matanandau djari lembut, tä djetä indu utangdaha. Maka maling patut manganti lepalepah takae; amon djaton talo enen intu iä hapae manahore, tä maka bitie akan indjual tagal takae.

4. Amon talo takae sondau intu iä magon aton, alo sapi, kalidai atawa kambing tabiri, salipet iä akan mamaläh tä.

5. Djaka olo mudjar metoe, manjoho tä murep intu tanä atawa intu pambulan anggor ain olo, maka iä akan manganti tä hapan bua tanae atawa bua pambulae awang kapala bahalap.

6. Djaka apui lembut malajap, mantakan krambang, mangähu hi-

lai gendom, atawa gendom awang hindai inggetem, atawa bua beken: tä maka iä, idjä djari mantokan apui tä, akan manganti karugi tä lepalepah.

7. Amon olo mansahan intu kolae rear atawa milike, tuntang talo tä buah takau bara human olo tä: djaka maling tä sondau, maka iä akan mamaläh tä salipet.

8. Tapi djaka maling tä djaton sondau, tä maka tempon huma tä akan imbit naharep mantir, uka iriksa, djaka iä djari manusang lengäe akan ramon kolae atawa dia.

9. Tagal karä perkara mangkon, alo tagal sapi, atawa tagal kalidai, tagal kambing tabiri, tagal pakaian, tagal karä talo awang nihau, idjä handak ingai olo: maka perkaran olo tä akan sampai mantir; äwe-äwe idjä injala mantir, iä patut manganti tä akan kolae salipet.

10. Amon olo mansahan kalidai, atawa sapi, atawa kambing tabiri intu olo, tuntang meto tä matäi, atawa bahimang, atawa nihau, haiak olo djaton mitä tä:

11. Tä maka sumpah Jehowa akan tamä helat äwen duä tä, hapa mamutus, djaka iä djaton djari manusang lengäe mawi talo ain kolae: maka tempon meto akan manarima tä, palus olo idjä äka pasahae dia usah mamalähe.

12. Tapi djaka maling djari manakau tä bara darah humae, tä idjä äka pasahan akan mamaläh tä.

13. Tapi djaka djetä djari imisak meto basiak, tä iä akan mimbit tisae akan indu katae; tä dia usah iä mamaläh meto idjä imisak tä.

14. Amon olo mindjam meton olo, tuntang djetä bahimang atawa matäi, kahum tempoe djaton: olo

tā akan mamalāh tā salepah regae.

15. Tapi amon kahum tempoe, dia usah olo mamalāh regae. Djaka meto tā injewa, tikas iā manabor sewae bewāi.

II. — 16. Amon olo manantiring olo bawi budjang, idjā hindai djari imopoh olo, palus batiroh dengae: maka iā balalu akan manenga plaku tuntang masawā iā.

17. Tapi djaka bapae djaton maku manenga iā indu sawae: tā iā akan manahor rear tumon hadat plakun anak bawi.

18. Olo bawi idjā tabit āla keton mambelome.

19. Olo idjā manulah arepe deng-an meto, djaton tau dia impatāi.

20. Olo idjā maluput parapah akan dewa, sala bara akan Jehowa bewāi, iā akan impatāi.

21. Æla keton akan mauratawa marawat olo tamuāi, krana keton kea djari manamuāi hong tanah Misir.

22. Æla keton marajap balo atawa nolā.

23. Amon ikau marajap āwen tā alo brangai gawim, tuntang iā mangkariak akangku, toto aku handak manarima aughe.

24. Kasangitku balalu karāh lembut, aku handak mampatāi keton hapan padang, mambalo mampanolā anak sawan keton.

25. Amon ikau mahatangan rear akan olo ajungku, idjā pihā belom intu marak keton, āla ikau kilau olo bakutih mawi iā, āla blaku paham anake, tapi kilau mandjaman bewāi.

26. Djaka ikau manduan klambi kahowut olo indu sanda, lian tā akae tinai helo bara matanandau belep.

27. Krana tikas djetā indu kahowute, idjā hapae manutuparepe; narai hapae batiroh tinai? Karāh, amon iā mangkariak akangku, toto aku handak manarima aughe, krana aku toh pamasi.

28. Æla manjapa wakil Hatalla, āla manawah mantir utus olo ajum

29. Æla marandjar maluput parut buah tanam, atawa pambulam; anakm idjā solake akan inengam akangku

30. Kakai kea anak sapim, tuntang anak kambing tabirim idjā solake; kudju djetā akan melai dengan indue, andau hanja ikau akan manenga tā akangku.

31. Patut keton toto olo brasih intu aku; tagal tā, āla keton akan kuman hantun talo, idjā djari imisak hong padang, djakah tā akan aso bewāi.

BAGI 23.

I. Prentah tahu mantir basara. II. Prentah tahu pesta. III. Djandjin Hatalla, iā handak magah olo Israel, tuntang manganan olo, idjā melai hong tanah Kanaan.

I. — 1. Æla ikau manarima augh haiang, tinai āla pakat deng-an olo darhaka, mandjadi saksi mandohop kararate. — (5. Mos. 19, 16.)

2. Æla ikau mangarait arepm omba olo arā mawi talo papa, tinai huang basara āla tombah manombah putar balik, mampahaiak olo arā, mamingkok talo budjur.

3. Tapi āla kea mandohop olo korik huang basarae, amon iā sala.

4. Amon ikau sondau sapi atawa kalidai ain musohm lajang, agah tā buli iā.

5. Amon ikau mitä kalidai ain olo, idjä basingi ikau, djari balongkong, djahungkop penjete buate, äla ikau bantus malihi gawim, mandohop iä mampaliwus kalidaie.

6. Äla mambingkok kabudjur olo pähä belom huang perkaran ai.

7. Awi mangedjau arepm dengan perkara awang sala. Idjä tetek tuntang budjur äla ikau mampataie, krana toto aku djaton handak mambudjur olo darhaka.

8. Äla ikau manarima tangan olo, krana panengan olo mambutä matan olo marenang, tuntang mambingkok perkaran olo budjur.

9. Äla keton mandjakä olo tamuäi, krana tawan keton angkat atäi olo tamuäi, basa keton kabuat mahin djari namuäi hong tanah Misir.

II.—10. Djahawen njelo ikau akan malan tanam, tuntang akan manggetem palembute.

11. Tapi njelo udju pelai tä, mangat olo pähä belom, idjä marak keton, sondau panginae hetä, tinai tisae akan kinan karä meto hong padang; tumon tä patut kea gawim dengan pambulan anggor tuntang pambulan batangundus ajum. — (3. Mos. 25, 4.)

12. Kadjahawen andau ikau akan nguan karä talo gawim, tapi andau udju ikau akan malajan; mangat sapim tuntang kalidaim kea malajan, tinai nakara anak rewarm tuntang olo tamuäi kea tau mambudjur tahasenge.

13. Haga talo handiai, idjä djari injohoku keton. Aran hatalla beken äla manahiu, äla djetä lembut bara njaman keton.

14. Hantelo tingkat dalam genep njelo keton akan mahaga pesta

akangku. — (3. Mos. 23, 4; — 5. Mos. 16, 16.)

15. Haga keton pesta tepong idjä djaton iragi; kudju keton akan kuman tepong idjä djaton iragi, tumon prentahku intu keton, intu wajah idjä djari inukasku, intu bulan Abib; krana bulan djetä keton djari blua bara tanah Misir. Tapi äla manaharep baungku mimbit lengä boang bewäi.

16. Tinai haga pesta parut bua tana, idjä djari inawur keton hong tana, tuntang pesta getem toto intu lawin njelo, metoh ikau djari mamumpong lepalepah karä pangulihm bara tana.

17. Mahantelo dalam genep njelo karä olo hateä akan manaharep baun pangkahai Tuhan, Jehowa.

18. Dahan parapahm, awang iluputn akangku, äla mäwoie dengan talo iragi, tinai enjake, idjä iluputn intu andau pesta ajungku, äla manisa sampai andan tinai.

19. Parut bua tanam idjä solake akan imbitm tamä human Jehowa, Hatallam. Äla ikau mananak anak kambing tabiri hapan djohontusun indue.

III.—20. Itäm, aku manjoho Malaikat hagoet helo baum, uka mahaga ikau huang panggoetm toh, palus manamäan ikau akan kaleka, idjä djari inatapku.

21. Buah ikau marawan intu baue, sambil manumon aughe, äla marahas iä: krana iä djaton akan mampun kalangkah keton, krana Arangku habiti huang iä.

22. Tapi amon ikau manumon aughe buabua, tuntang mahaga talo handiai idjä injohoku, tä aku handak mandjadi musoh sakarä musohm, tuntang handak malawan karä olo, idjä malawan ikau.

23. Krana Malaikat ajungku karäh hagoet helo baum, palus manamäan ikau akan tanah olo Amori, olo Het, olo Peresi, olo Kanani, olo Hewi, olo Jebusi; aku handak mampalomos olo tä.

24. Æla ikau sontop akan karä dewae, äla manempo iä, äla tumon gawie, tapi parusak iä sasinda, palus paramok karä hampatonge, idjä djari impendeng olo tä akæ.

25. Tapi keton akan manempo Jehowa, Hatallan keton, tä iä karäh mamberkat talo kinan, talo ihop keton, tinai aku handak mahe-lang karä ampin peres bara marak keton.

26. Dialo idjä biti bawin keton karäh hong tanah keton, idjä mang-elus atawa idjä tamanang; tinai aku handak mamandjang umur keton.

27. Pampikähku handak injohoku hagoet helo baum, uka manaräwen olo handiai idjä inalihm. sampai karä musohm mules likute hara-rian ikau. — (Jos. 2, 9.)

28. Uang kea handak injohoku hagoet helo baum, djetà akan ma-harak bara baum olo Hewi, olo Kanani, olo Het.

29. Djaton aku handak maharak olo tä bara baum haiak dalam idjä njelo, belä tanah rusak, tuntang meto basiak paham mandahang mawi ikau.

30. Mtonmutoi aku handak ma-harak olo tä bara baum, sampai ikau djari ombeombet kakapalm, uka manjores hapus tanah tä.

31. Maka aku handak manantu saran tanahm bara tasik rarudju sampai tasik olo Pifisti, tinai bara padang tunis benjem palus sampai batangdanum lombah; krana karä olo, idjä mukong tanah tä, aku handak manjaraghe intu lengäm,

nakara ikau maharak olo tä bara baum.

32. Æla ikau hadjandji dengan karä olo tä, atawa dengan karä dewae.

33. Æla ikau manjoho olo tä melai intu tanahm, belä iä mang-arait ikau omba badosa intu aku. Krana djaka ikau manempo dewae, toto djetà indu djarat akam.

BAGI 24.

I. Djandjin Hatalla dengan olo Israel indähen. II. Karä imam tuntang olo ba-kaas mitä Jehowa; Moses manalih Jehowa.

I. — 1. Limbah tä koan Hatalla dengan Moses: Dai, talih Jehowa, ikau, Aaron, Nadab keton äpat Abihu, tinai udju pulu biti bakas olo Israel, palus sontop intu pe-tak bara kedjau.

2. Tapi baja Moses kabuate be-wäi akan manggapi Jehowa, äla äwen tä manggapi, äla kea olo arä omba mandai bukit haiak dengæ.

3. Tä Moses dumah, palus ma-suman akan olo arä karä angh petäh, karä prentah Jehowa; tä sakarä olo tä samandai tombah haiak, idjä kaaugh, koe: Karä augh toh, idjä djari injoho Je-howa, ikäi handak manumoe.

4. Maka Moses manjurat karä augh Jehowa; tinai iä miak haiak djadjewu, manampa mesbeh intu pain bukit, tuntang duäwalas toros batu, tumon duäwalas hamputan olo Israel.

5. Tinai iä mintih budjang hatuä baris olo Israel, manjoho äwen tä maluput parapah awang ingähu, tinai mampatäi sapi tabela, hapa

maluput parapah tarimakasih akan Jehowa.

6. Maka Moses manduan belae dahae, mina tä huang apar, tinai belae dahe tä imbirike akan hundjun mesbeh.

7. Tinai iä manduan surat-djandji, palus mambasa tä intu pinding olo arä; maka koan olo arä: Talo handiai, idjä injoho Jehowa, ikäi handak mawie tuntang manumoe.

8. Tä Moses manduan belae dahe tä, palus mambirik tä intu olo arä, sambil hamaui: Itä, djetohe dahe djandji, idjä djari inampa Jehowa akan keton tumon karä augh surat toh.

II. — 9. Limbah tä Moses mandai bukit tä, tuntang Aaron, tinai Nadab äwen duä Abihu, tinai udju pulu biti bakas olo Israel.

10. Tä äwen tä mitä Hatallan Israel; intu penda paie aton kilau ampin batu sapir, kilau ampin langit dengan kataruse.

11. Lenggäe djaton mantakan äwen idjä kampili tä bara olo Israel; maka limbah olo tä djari mitä Hatalla, iä kuman belom.

12. Maka Jehowa hamaui dengan Moses: Dai; talih aku hundjun bukit, palus melai hetoh; aku handak manenga akam papan batu tuntang Torat, tuntang karä prentah, idjä djari injuratku hetä, mangat ikau madjar olo arä augh tä.

13. Tä Moses hagoet äwen duä pangiwae Josua, palus Moses mandai bukit Hatalla.

14. Tuntang iä mametäh olo bakas tä: Melai keton hetoh, mentai koä buli keton tinai; itä, Aaron äwen duä Hur aton melai dengan keton; djaka olo aton perkara, käläh iä manalih äwen duä tä.

15. Maka amon Moses djari mandai bukit, tä baunandau mohon, manutup bukit tä.

16. Kahain Jehowa aton melai intu tantan bukit Sinai, baunandau manutup tä kadjahawen andau; tinai andau udju iä mangahau Moses bara bentok baunandau.

17. Maka ampin tampajah kahain Jehowa kilau apui panjehe hundjun tantan bukit tä intu matan olo Israel.

18. Limbah Moses djari sampai tantan bukit, maka iä tamä baunandau tä; tä Moses melai hundjun bukit kätapulu andau kätapulu alem katahie. — (Matt. 4, 2.)

BAGI 25.

Hatalla manjoho Moses manampa tingkap äka Hatalla, tinai ramon sembarang.

1. Maka Jehowa hakotak dengan Moses, koae:

2. Soho olo Israel mimbit parapahe akangku; tarima parapahe tä bara genep biti, idjä manenga tä tuntang kahias atäie.

3. Maka djetohe parapah, awang akan induan keton bara olo tä: bulau, salaka, tambaga;

4. Benang idjä biru, ungu tuntang bahandang lawaie, häwöi lawai pista baputi idjä lamos haliai, tinai benang bulun kamhing;

5. Upak tabiri idjä intjalap bahandang, upak hangkulih, kaju sitim;

6. Undus akan sumbo, talo mangat ewaue indu bakal minjak kasai, tinai karä ampin garo;

7. Batu sardoniks, batu barega akan tampatok badju pukon imam

hai, tuntang akan tampatok oto katan pangkate.

8. Soho olo manampa akangku kaleka brasih, mangat aku melai intu bentok olo tä.

9. Keton akan manampa djetä manjonto puna äkaku melai, tuntang manjonto karä milike, idjä karäh imprahangku akam.

10. Tanpa keton pati kaju sitim; tengah telo hasa kapandjange, tengah duä hasa kabukae, tengah duä hasa kea kagantonge.

11. Tanggalong tä huange ruare hapan bulau brasih, tanpa kambang bulau hakaliling hundjue.

12. Toang äpat kabangkang saluange bulau akan djetä, kepan tä darah putinge äpääpat, mangat duä kabangkang hila pontong pati, tinai duä kabangkang kea hila pontonge.

13. Tanpa pikule, kaju sitim kea, tanggalong tä hapan bulau.

14. Tuntangadjok pikuletä huang saluange idjä hapamontong pati, indu hapan olo mamikul pati tä.

15. Kajupikule tä akan melai huang saluang pati, djaton akan ihanggot bara hetä tinai.

16. Tinai ikau akan mina huang pati tä suratdjandji, idjä handak inengaku akam.

17. Indu tutup pati tä tanpa padadusanasi, bulau brasih haliai, kapandjange tengah telo hasa, kabukae tengah duä hasa.

18. Ukir duä Kerubim, bulau masak, hapamontong padadusanasi,

19. Mangat idjä Kerub lembut pontonge, tinai idjä lembut hila pontonge; tampae haradjur gawin sindä bara padadusanasi tä kea Kerubim akan lembut hapamontong hetä.

20. Tanpa Kerubim tä hambi-

rang palapase kangambo, mangat mangadjang padadusanasi hapan palapase, baue mules hataharep akan padadusanasi.

21. Tinai ikau akan mina padadusanasi tä hundjun pati, palus ina huang pati tä suratdjandji, idjä handak inengaku akam.

22. Hetä aku handak manjupa ikau, tuntang handak hakotak dengam, masuman akam karä augh, idjä imetäilku intu ikau akan olo Israel, bara hundjun padadusanasi, bara helat duä Kerubim, idjä intu hundjun pati ondok Jehowa tä.

23. Tinai tanpa medja kaju sitim, kamboe duä hasa, kalombahe idjä hasa, kagantonge tengah duä hasa.

24. Tanggalong djetä hapan bulau idjä brasih, tanpa kambang bulau hakaliling hundjue.

25. Tanpa apake hakaliling, kalombah lokap, tanpa bulau kambang ampie hakaliling apake tä.

26. Tanpa hetä äpat kabangkang saluange bulau, kepan saluange tä darah putinge äpääpat, tokep päie äpat.

27. Saluange tä ranterantepapake, indu äka adjok pikule, hapa mamikul medja.

28. Tanpa pikule tä kaju sitim, tanggalong tä hapan bulau, mangat medja imikul hapan djetä.

29. Tinai tanpa pinggan lombah tuntang dadupa, kasa tuntang sansiri, idjä hapan maluput parapah talo ihop; bulau brasih inampam akan tä.

30. Hundjun medja tä haradjur ikau akan mingkes tepong-tampajah intu baungku.

31. Tinai tanpa tantahan sumbo, bulau brasih awang masak; päie, batange, sarampange, dulange, pusoe tuntang kambange, hapus

talo tā haradjur tampae gawin sindä.

32. Djahawen sarampang akan lembut hasansila tantahan sumbo, genep lapake telo sarampange.

33. Intu genep sarampange manelo manelo dulang-sumbo, kilau ampın bua saked, tuntang pusoe tinai kambange, uras tumon tā intu karä sarampange djahawe-hawen tā, idjä manjangking bara tantahan sumbo.

34. Maka intu batang tantahae tampa äpat dulang-sumbo, kilau bua saked kea ampıe, tuntang pusoe tinai kambange.

35. Tinai manduä manduä sarampange tā akan manjangking bara puso idjä, idjä intu iwae.

36. Pusoe tuntang sarampange akan manjangking bara batange, hapus talo tā patut gawin sindä, bulau brasih inampa akan tā.

37. Tinai tampa udju palita hetä, totong tā, mangat njalae intu hila baue.

38. Tampa guntıng tıntang sangkulep-pambelepe, bulau brasih.

39. Sapikul bulau brasih patut inampam akan djetä tuntang karä ramoe.

40. Maka buabua gawim, tampa djetä manjonto idjä imprahan akam hundjun bukit. — (26, 30.)

BAGI 26.

Tıngkap äka Hatalla.

1. Tinai tampa tıngkap Hatalla, hapan sapulu kadäräh benang, pista baputi idjä lamos haliai, tinai biru, ungu tuntang kadandang; bintik Kerubim ogoogo ikau akan nanjulame hetä.

2. Kapandjang idjä kadäräh duä pulu hanja hasa, tinai kalombahe äpat hasa; maka karä därehe tā uras ukur idjä.

3. Maka sapulu kadäräh tā akan inontong malimä malimä, mandjadi dinding duä.

4. Tapa pındıng tali biru intu balun saran dinding idjä tā, intu äka djeope dengan kolae, kalotä kea intu balun saran dinding idjä tā tinai.

5. Malimäpulu pındıng akan inampam intu dinding duäduä, pındıng tā patut hatandıpah hong dinding duädnä.

6. Tinai ikau akan manampa limä pulu kawite bulau, hapa mangawit mandjeop dinding tā, mangat mandjadi akan idjä katingkap.

7. Tinai ikau akan manampa benang bulun kambing, hapa malapis tıngkap äka Hatalla; tampa sawalas kadäräh idjä kalotä.

8. Kapandjang därehe telo pulu hasa, kalombahe äpat hasa; maka sawalas kadäräh tā uras ukur idjä bewäi.

9. Limä katontong därehe tā akan dinding idjä, tinai djahawen katontong därehe tā akan dinding idjä kea; djadi dinding idjä tontong djahawen tā handjudju matep tapakan tıngkap.

10. Maka intu balun hapus saran dinding duäduä tampa limä pulu pındıng, intu äka djeope.

11. Tinai tampa limä pulu kawite tambaga, kawit pındıng hetä, mangat hadjeop mandjadi idjä katingkap.

12. Kandjudjun dinding tıngkap idjä hundjue tā, sabagi därehe idjä kalabiäe, akan mahıwä hila likut äka Hatalla.

13. Maka kanjarambir tıngkap

idjä hundjue tä akan mahiwai hasasila, maninding äka Hatalla.

14. Ambo tingkap idjä hila hundjue tä tanpa lalangit upak tabiri, idjä intjalap bahandang, ambo djeta tinai lalangit upak hangkuli.

15. Duan kea akan tingkap äka Hatalla papan kaju sitim.

16. Kapandjang genep papan sapulu hasa, tinai kalombahe tangah duä hasa.

17. Intu papan tä tanpa duä panggut, sama kadjarange, tanpa tä intu genep papan äka Hatalla.

18. Maka tumon toh ikau akan manampa papan akan äka Hatalla: duä pulu papan akan hila salatan.

19. Tanpa äpat pulu paie salaka akan papan tä, manduä paie akan genep papan äka panggutie.

20. Tumon tä kea hila silae, hila utara, tanpa duä pulu papan;

21. Tuntang äpat pulu paie salaka, manduä paie akan genep papan.

22. Tapi hila likut äka Hatalla, hila barat, tanpa djahawen papan.

23. Tinai tanpa papan manduä manduä genep puting äka Hatalla, hapamontong.

24. Papan tä akan irasok bara liwa palus ngambo, maka intu ngambo djeta injaluang hapan bulau.

25. Djadi akan djeta hanja papan, tuntang paie salaka, djadi djahawenwalas paie, manduämanduä paie akan papan idjä.

26. Tinai tanpa habantange kaju sitim, limä habantange akan papan idjä silan äka Hatalla.

27. Tinai akan hila silan äka Hatalla limä kea, tuntang limä akan papan äka Hatalla hila barat.

28. Habantange idjä bentenge tä

ingkes tanggar benteng papan haliai, mangat buah karä papan bara pontonge palus tapakae pontonge.

29. Tanggalong papan tä hapan bulau, tanpa saluang bulau, äka adjök habantange, habantange tä inanggalong kea hapan bulau.

30. Limbah tä pendeng äka Hatalla tä manjonto idjä djari imprahan akam hundjun bukit.

31. Tinai tantang benang dindang, lawai biru, ungu tuntang bahandang, tinai lawai pista baputi idjä lamos haliai; djeta akan iogo tantange tuntang sulam bintik Kerubim.

32. Tiring tä intu äpat toros kaju sitim, idjä inanggalong bulau, hakawit bulau, tuntang mendeng intu äpat pai salaka.

33. Kepan dinding tä intu karä kawite, tamäan pati ondok Jehowa intu huange; maka dindang tä hapa mambaris kaleka brasih dengan kaleka idjä brasih haliai.

34. Maka padadusanasi ingkes hundjun pati ondok Jehowa, huang äka idjä brasih haliai.

35. Tinai medja ingkes intu ruar dinding, sarangan sumbo tä tandipah medja, hila salatan äka Hatalla, maka medja hila utara.

36. Bauntonggang tingkap tä atep hapan benang idjä biru, ungu tuntang bahandang lawaie, häwoi lawai pista baputi idjä lamos haliai, idjä iogo tantange.

37. Tinai tanpa akan benangatep tä limä torose kaju sitim, inanggalong bulau, tuntang kawite bulau, tinai toang limä pai tambaga akan toros tä.

BAGI 27.

I. Mesbeh äka parapah awang ingälu.
 II. Parantaran tingkap Hatalla. III. Undus sumbo.

I. — 1. Tinai tanpa kea mesbeh kaju sitim, pandjang limä hasa, kabukae limä hasa kea, tanpa mesbeh tä lapak häpat; kagantonge telo hasa.

2. Tanpa pampange intu putinge äpäapat, haiak gawin sindä; tanggalong djetä hapan tambaga.

3. Tanpa kea akan mesbeh tä sarangan hapa manampunan kawo, tuntang sendokkawo, sangkondaha, simpang, tinai dadupa; tanpa karä ramoe tä uras tambaga.

4. Tanpa krawang akan mesbeh, idjä hadjandjala ampie; tanpa saluange tambaga intu äpat puting krawang tä.

5. Ina krawang tä helat mesbeh dengan katile, mangat krawang tä bara liwa mandas benteng mesbeh.

6. Tanpa kea pikul mesbeh kaju sitim, tanggalong tä hapan tambaga.

7. Tuntang adjok pikule tä huang saluange, mangat pikule tä hapamontong mesbeh, hapan olo mamikul tä.

8. Tanpa mesbeh tä hasalem-bang, baja papan papare bewäi, tumon idjä djari imprahan akam hundjun bukit.

II. — 9. Tanpa kea parantaran hakaliling tingkap Hatalla; intu hila salatan awi maninding tä hapan benang pista idjä lamos, pandjang saratus hasa.

10. Tinai tanpa hetä duä pulu torose tuntang duä pulu paie tambaga, tapi kawit toros tä tuntang habantange salaka.

11. Tumon tä kea hila utara

awi maninding tä, pandjang saratus hasa, tinai duä pulu torose tuntang duä pulu paie tambaga; tapi karä kawit toros tä tuntang habantange uras salaka.

12. Maka intu kabuka parantaran, hila barat, awi manindinge limä pulu hasa, tinai torose sapulu, tuntang pain torose sapulu kea.

13. Kalotä kea intu kabuka parantaran hila timor limä pulu hasa.

14. Hetä awi maninding silan panampoke limäwalas hasa, pendeng torose telo, tuntang paie telo kea.

15. Tinai silae ininding limäwalas hasa kea, tinai telo torose tuntang telo paie.

16. Maka intu bauntonggang parantaran tä kepan benangatepe, kamboe duä pulu hasa, benang idjä biru, ungu tuntang bahandang lawaie, häwoi kea lawai pista baputi idjä lamos, idjä iogo injulam olo; tanpa kea äpat torose tuntang paie.

17. Karä toros dinding parantaran hakaliling akan iradjur awi habantange salaka; tinai karä kawite salaka kea, tapi paie tambaga.

18. Tanpa parantaran kamboe saratus hasa, kalombahe limä pulu hasa hapamontong, tinai kagantonge limä hasa, hapan dinding benang pista idjä lamos, tapi pain torose tanpa uras tambaga.

19. Maka karä ramo huang parantaran akan brangai karä ampin gawi hapae, tuntang karä pakue, tanpa uras tambaga.

III. — 20. Tinai ikau akan manjoho olo Israel mimbit undus bua undus, idjä ihamis tuntang takining, akan tantahan sumbo, uka karä sumbo haradjur belom.

21. Huang tingkap panjupa intu ruar dinding tā, idja ngandjungen pati-ondok Jehowa, maka Aaron awen hanak akan manatap djetā handuā dalam idja andau, intu baun Jehowa; djetoh akan hadat palus hatatahi intu olo Israel girimanggirir.

BAGI 28.

Pakaian pangkat imam.

1. Limbah tā ikau akan mambaris kakam Aaron awen hanak bara olo Israel, mangat iā mimbhing pangkat imam akangku, Aaron awen hanak Nadab, Abihu, Eleasar tuntang Itamar.

2. Tamba klambi brasih akan kakam Aaron, indu kahaie tuntang kabungase.

3. Ikau akan hamauh dengan karā olo idja pintar, idja djari injuangku dengan rogh kapintar, mangat iā manampa pakaian akan Aaron, hapan mamprasih iā mimbhing pangkat imam akangku.

4. Maka karā ampin pakaiāe, idja akan inampa awen tā, kalotō: oto katan pangkat, badju puko, badju pandjang, kamedja hapangowang bintike, saruban tuntang taliwanang. Pakaian brasih tā olo indu manampae akan kakam Aaron awen hanak, mangat iā mimbhing pangkat imam akangku.

5. Akan indu bakal pakaian tā olo akan manduan benang idja biru, ungu, tuntang bahandang lawaie, hāwoi lawai pista baputi, idja lamos tuntang bahalap haliai.

6. Maka olo akan manantang akan badju puko tā renda bulau, tuntang lawai biru, ungu, ba-

handang, hāwoi lawai pista baputi, idja lamos haliai, idja rapik olo manantange.

7. Badju puko tā akan manutup likute tuntang upoke, djetā patut bara tandjut intu bahae hasansila, āka djeope.

8. Tinai petenge, idja haradjur gawin sindā bara djetā, akan inantang olo mapike sama matjame, hapan renda bulau, lawai biru, ungu, bahandang, tinai lawai pista baputi, idja lamos haliai.

9. Tinai duan batu oniks duā kabawak, ukir hetā aran karā anak Israel.

10. Djahawen arae intu batu idja, tinai djahawen kea intu batu idja, tumon turon kabakase.

11. Tumon gawin tukang ukir, tumon ukir tjatjak, ikau akan mukir aran anak Israel hong batu duāduā tā; tinai kumpang batu tā hapan bulau.

12. Ingkes duā kabawak batu tā intu sapan bahae hasansila; batu tā hapa mampingat tahu olo Israel; Aaron akan mananggong arae intu bahae hasansila naharep baun Jehowa, hapa mampingat iā tahu awen.

13. Tamba kea kumpang batu tā bulau.

14. Tinai tamba duā karinting rantai bulau ndurut idja brasih, sama sama kamboe; kepan tā intu kumpang batu tā.

15. Tinai ikau akan manampa kea oto katan pangkat, ogoogo haliai, sama kilau tampan badju puko tā, renda bulau, lawai biru, ungu, bahandang, tinai lawai pista baputi, idja lamos haliai.

16. Tamba djetā lapak āpat, lapis duā, kamboe kalombahe idja gawang.

17. Tampatok tä hapan batu harega, äpat kapasang; pasange idjä solake ina: batu sardis, topas, smaragd.

18. Pasange idjä duä: batu rubim, sapir, hintan.

19. Pasange idjä telo: batu opal, aghat, ametist.

20. Tinai pasange idjä äpat: batu tirkis, oniks, jaspis. Karä batu tä uras ingumpang bulau.

21. Batu tä iretäi tumon duä-walas aran anak Israel, genep batu aton ukir arae; batu tä tumon ukir tjatjak, gagenep batu aton ukir arae, aran duäwalas hamputan olo Israel.

22. Maka tampa akan oto tä duä karinting rantai bulau ndurut kea, sama sama kamboe, bulau idjä brasih haliai.

23. Tampa kea akan oto tä duä kabingkai tisin bulau, kepan tisin duä tä intu puting oto hila ngamboe.

24. Tinai sangkawilan duä karinting rantai bulau ndurut tä intu tisin duä, idjä intu puting oto.

25. Bepi pontong duä karinting rantai bulau ndurut tä sangkawilan intu kumpang batu hasansila sapan bahan badju puko tä, hila baue.

26. Tinai tampa duä kabingkai tisin bulau, kepan tä hasansila puting oto hila huange, rantep dengan badju puko.

27. Tuntang tampa duä kabingkai tisin bulau beken tinai, kepan djetä hasansila badju puko balikate intu penda katiake hila baue, ambo peteng badju puko.

28. Tinai hapan tali biru tandjut tisin oto tä dengan tisin badju puko, mangat djetä leket intu peteng badju puko; palus oto tä djaton tau imisah tinai dengan badju puko.

29. Kalotä Aaron akan mananggong aran anak Israel intu oto katan pangkat, hundjun baun atäie, metoh iä tamä kaleka brasih, haradjur indu mampingat Jehowa.

30. Tinai ikau akan mina huang oto tä Urim tuntang Tumim, mangat djetä intu baun atäi Aaron, metoh iä tamä naharep baun Jehowa. Kalotä Aaron haradjur akan mananggong pamutus olo Israel tä intu baun atäie, manaharep baun Jehowa.

31. Tinai badju pandjang, idjä huang badju puko tä, tampa uras benang biru.

32. Tantang halowang bentoke akan ugate, haiak palimpinge hakaliling lowange, kilau lowang karongkong, belä djetä barabit.

33. Tampa ampin bua dalima akan tahutoe hapus palimpinge hila ngiwa, hapan lawai biru, ungu tuntang bahandang ampie, tinai garanohing bulau hakaliling intu helat djetä.

34. Mangat hapus palimping tapan badju pandjang tä hasangkelang garanohing dengan ampin bua dalima.

35. Maka Aaron akan hapan tä metoh iä malalus gawie, mangat aughe mamala, amon iä tamä kaleka brasih naharep baun Jehowa, tuntang amon iä blua tinai, belä iä matäi.

36. Tinai tampa idjä kabintap bulau brasih, ukir hetä tumon ukir tjatjak aughe kalotoh: Karasih Jehowa.

37. Kepan djetä hundjun sarubae hila baue, hapan tali biru;

38. Mangat djetä ambo lingkau Aaron, nakara Aaron mananggong kasalan olo Israel huang sombahang, tuntang huang karä para-

pah; bintap bulau tā haradjur akan leket ambo lingkane, uka manampa olo tā mandjadi āka kakilak Jehowa.

39. Tuntang kea kamedja hangowang bintike, hapan lawai pista idjä lamos, tinai tanpa saruban benang pista lamos, baputi lentah, tinai taliwanang tantang ogoogo.

40. Maka akan karä anak Aaron tampa badju pandjang, tuntang taliwanang, tinai tanpa angkol akæ, indu kahaie tuntang kabungase.

41. Kepan karä pakaian tā intu kakam Aaron äwen hanak; palus ohos äwen tā hapan minjak brasih, suang lokape kea, tuntang prasih iä, mangat iä malalus gawan imam akangku.

42. Tanpa kea sarawar benang pista akæ, hapæ manutup kaha-wæ; saraware tā puko bara kabange palus sampai sapake.

43. Maka Aaron äwen hanak akan hapan djetä, metoh iä tamä tingkap Hatalla, atawa amon iä manggapi mesbeh, uka malalus gawie intu kaleka brasih, belä iä buah sala palus matäi. Djetä indu hadat äwen palus katatahi, tuntang indu hadat panakæ, idjä harian bara iä.

idjä kongan sapi hatuæ idjä tabela, tuntang duä tabiri hatuæ awang tinduh.

2. Tinai tepong idjä djaton iragi, tuntang apam idjä djaton iragi, häwoi undus, tuntang sarabi idjä iohos undus; tuneke tepong gendom inampam akan djetä.

3. Ingkes talo tā huang rantang, palus imbit tā tuntang rantange, tuntang sapi hatuæ, tuntang duä kongan tabiri hatuæ tā.

4. Limbah tā soho Aaron äwen hanak manggapi bauntonggang tingkap Hatalla, palus saup äwen tā hapan danum.

5. Tinai duan karä pakaiæ, kepan intu Aaron kamedja, badju pandjang idjä huang badju puko tā, tinai badju puko, tuntang oto katan pangkate, palus peteng iä hapan peteng badju puko idjä iogo olo.

6. Tinai kepan saruban intu takoloke, tuntang ingkes bintap bulau karasihe intu sarubæ.

7. Limbah tā duan minjak kasai, tusuh tā hundjun takoloke; tumon tā ikau akan maminjak iä.

8. Limbah tā soho anake kea manggapi, kepan intu iä badjue tā.

9. Palus babat iä hapan taliwanang, Aaron tuntang anake, tinai bilit angkol intu takoloke, mangat pangkat imam aton intu äwen tā palus katatahi. Limbah tā suang lokap Aaron äwen hanak.

10. Soho olo mimbit sapi hatuæ tā tokep tingkap Hatalla, tuntang Aaron äwen hanak akan mandanan lengæ hundjun takolok sapi tā.

11. Limbah tā sambalih sapi tā intu baun Jehowa, hong bauntonggang tingkap Hatalla.

12. Tinai duan belæ dahan sapi tā, ohos tā hapan tundjukm

BAGI 29.

I. Hadat mangkat imam. II. Parapah awang akan iluput sining andau.

I. — 1. Maka tumon toh tinai ampin gawim dengan äwen tā, hapan mamprasih iä, mangkat iä mandjadi imam akangku. Duan

intu pampang mesbeh, tinai karä dahae awang batisa tusuh intu pain mesbeh.

13. Tinai duan banahat knaie, tuntang djalaë idjä manutup gambohe, tuntang buae duäduä dengan enjake idjä hetä, tusul djetä hundjun mesbeh.

14. Tapi isin sapi tä tuntang balulange, tinai taie, tusul lepalepah intu ruar äka keton bapodok, krana djetä puna parapah tagal dosa.

15. Limbah tä duan idjä kongan tabiri hatuäe, tuntang Aaron äwen hanak akan mandanan lengäe hundjun takolok tabiri tä.

16. Palus sambalih tabiri tä, duan belae dahae, birik djetä intu mesbeh hakaliling.

17. Tinai tetek tabiri tä hatangkal, penjau ramon knaie tuntang sapake, ingkes tä hundjun tangkale tuntang takoloke;

18. Balalu tusul lepalepah tabiri tä hundjun mesbeh, krana djetä parapah idjä ingälu akan Jehowa, indu mangat ewaue akäe, djetä parapah apui akan Jehowa.

19. Limbah tä duan tabiri hatuäe idjä tä tinai, tuntang Aaron äwen hanak akan mandanan lengäe hundjun takolok tabiri tä.

20. Palus sambalih tabiri tä, duan belae dahae, ohos djetä intu hatong pinding gantaun Aaron äwen hanak, tinai intu tundjukindu lengäe gantaue, tuntang intu tundjukindu paie gantaue; palus birik tisan dahi intu mesbeh hakaliling.

21. Limbah tä duan belae dahi idjä leket intu mesbeh, tuntang minjak kasai, hapan djetä tampitik Aaron tuntang pakaiäe, tinai anak e tuntang pakaiäe, mangat iä im-

prasih, bitie tuntang pakaiäe, kalotä kea anake tuntang pakaiäe, haiak dengan bapae.

22. Limbah tä duan enjak tabiri tuntang ikohe, tinai banahate tuntang djala intu gambohe, tuntang buae duäduä, tamput enjake idjä hetä, tinai sapak lengäe gantaue, krana tabiri tä parapah hapa manjuang lokap.

23. Tinai duan tepong, apam tuntang sarabi midjä midjä kabawak, bara huang rantang äka wadai idjä djaton iragi, idjä intu baun Jehowa.

24. Ina talo handiai tä intu lokap lengän Aaron äwen hanak, palus tandjungan djetä, uka mandjadi parapah tandjungan intu baun Jehowa.

25. Limbah tä duan djetä bara lokap lengän äwen tä, tusul tä hundjun mesbeh haiak parapah awang ingälu, indu mangat ewaue intu baun Jehowa, krana djetä parapah apui akan Jehowa.

26. Tinai duan usok tabiri parapah-panjuang ain Aaron, ajun djetä, uka mandjadi parapah iajun intu baun Jehowa; maka djetä akan bagim.

27. Tumon tä kea baris usok idjä iajun, tuntang sapak lengäe idjä inandjungan, ramon tabiri hatuäe tä, parapah-panjuang Aaron äwen hanak;

28. Talo tä akan bagin Aaron, tinai akan bagin anake; djetä indu hadat palus katatahi akan olo Israel; krana djetä parapah-inandjungan; maka bara karä parapah-tarimakasih ain olo Israel parapah-inandjungan tä akan induan, djetä parapah-inandjungan akan Jehowa.

29. Maka pakaiän brasih, idjä ain Aaron, djetä turonmanuron akan anak äsoe, idjä rahian bara

iä, akan hapan äwen tä kahum iä iminjak, tuntang lokap lengäe injuang.

30. Eweäwe bara karä anake mandjadi imam, manganti iä, maka kudju iä akan hapan pakaian tä, mangat iä tamä tingkap Hatalla, tuntang malalus gawi hong kaleka brasih.

31. Maka duan tabiri parapah-panjuang, luntuh isie hong paran-taran tingkap Hatalla.

32. Aaron äwen hanak akan kuman isin tabiri tä intu bauntong-gang tingkap Hatalla, tuntang tepong idjä hong rantang.

33. Talo idjä djari hapae manjapan, manjuang lokap lengäe, mang-at iä imprasih: talo tä akan kinan imam bewäi, äla olo beken omba, krana djeta brasih.

34. Tinai djaka belae isin para-pah-panjuang tuntang wadai tä ba-tisa akan andau tinai, tusul djeta lepalepah, äla olo akan kuman tä, krana djeta brasih.

35. Maka tumon toh ikau akan malalus karä talo, idjä djari ime-tähku intu ikau hong Aaron äwen hanak. Kudju katahie ikau akan manjuang lengän äwen tä.

36. Sining andau katahin tä sam-balih sapi hatuäe akan parapah tagal dosa, tinai tabiri hatuäe indu sa-pan, tuntang papas palin mesbeh; awi ikau manjapan hetä, tinai ma-minjak mesbeh, hapan mamprasih djeta.

37. Kudju ikau akan manjapan hetä, tuntang mamprasih mesbeh tä, mangat mesbeh tä brasih haliai. Eweäwe idjä handak manggapi mesbeh tä, iä patut imprasih.

II. — 38. Maka djetoh talo idjä akan iluputm hundjun mesbeh tä: sining andau haradjur ikau akan

maluput hetä manduä manduä anak tabiri, awang idjä njelo umure.

39. Idjä kongan tabiri tä akan iluput handjewu, tinai idjä kongan akan iluput halemäi.

40. Haiak genep kongan luput idjä perpulu epa tunek tepong, idjä häwoi dengan idjä peräpat hin undus idjä ihamis, tinai idjä perä-pat hin danum anggor akan para-pah talo ihop.

41. Maka anak tabiri idjä tä ti-nai akan iluputm halemäi; tinai parapah talo kinan tuntang para-pah talo ihop, idjä iluput haiak dengae, sama kilau parapah idjä iluput handjewu kea, mandjadi indu mangat ewau, parapah apui akan Jehowa.

42. Maka palus karä panakan keton djeta haradjur mandjadi pa-rapah awang ingähu sining andau, intu bauntonggang tingkap-pa-njupa, hong baun Jehowa; hetä aku handak manjupa keton, mangat aku hakotak dengam.

43. Hetä maka aku handak injupa olo Israel, mangat olo tä imprasih awi kahaingku.

44. Tinai aku handak mampra-sih tingkap-panjupa tuntang mes-beh; tinai aku handak mamprasih Aaron äwen hanak, mangat man-djadi imam akangku.

45. Tuntang aku handak melai intu bentok olo Israel, indu Ha-tallae.

46. Tinai olo tä akan kasene, aku Jehowa toto Hatallae, idjä djari magah iä blua bara tanah Misir, mangat aku melai marak iä: Aku, Jehowa, Hatallae.

BAGI 30.

I. Mesbeh aka hagarō. II. Atil olo akan tingkap Hatalla. III. Aka panjaup. IV. Minjak kasai. V. Garo.

I. — 1. Tampa kea mesbeh aka hagarō; kaju sitim inampam akan djeta.

2. Tampa tā lapak hapat, kalambehe idja hasa, kamboe idja hasa kea, kagantonge dua hasa; tinai pampange haradjur gawin sinda.

3. Tanggalong djeta hapan bulau brasih, bitie, papare kakaliling, tuntang pampange; tampa kambang bulau kakaliling saran humdjue.

4. Tampa kea dua kabangkang saluange bulau, penda kambang bulau, hasansila; djeta akan aka adjok pikule, mangat olo tau mamikul mesbeh hapan tā.

5. Pikule tā tampa kaju sitim, tanggalong tā hapan bulau.

6. Ingkes mesbeh tā hila ruar darah dinding, idja mangandjungen patin djandji, tuntang padadusanasi, idja intu hundjun patin djandji tā, akaku handak manjupa ikan.

7. Maka Aaron akan manotong garo hetā idja mangat ewane; sining handjewa, limbah is djari manatap karā sumbo, is akan manotong tā.

8. Tinai amon Aaron manatap sumbo benteng halemāi, maka is akan manotong garo kea hetā; palus karā panakan keton haradjur akan hagarō tumon tā intu baun Jehowa.

9. Aela manotong garo beken hetā bara idja insanangku, ala maluput parapah awang ingāhu hetā, ala kea parapah talo kinan, ala kea manusuh hetā parapah talo-ihop.

10. Sinda dalam genep njelo Aaron akan manjaki pampange hapan dahan parapah tagal dosa, idja hapae manjapan; palus karā panakan keton saki tā akan ilalus hetā sinda dalam genep njelo; djeta brasih haliai intu Jehowa.

II. — 11. Tinai Jehowa hamauih dengan Moses, koae:

12. Amon ikau manjatjah karā olo Israel, tā genep bitie olo tā patut manenga akan Jehowa talo hapae manjapan hambaruane, belā is buah peres, metoh olo arā nja-tjah.

13. Maka genep bitie idja buah is, akan manenga satangah sekel salaka, tumon batang sekel idja ana hong aka brasih, sekel tā behat dua pulu gera. Satangah sekel tā indu parapah idja induan akan Jehowa.

14. Olo handiai idja buah is, bara awang dua pulu njelo umare, tuntang awang bakas bara tā, akan manenga parapah tā, idja induan akan Jehowa.

15. Olo tatau ala manenga labih, tinai olo pahā belom ala tapas bara satangah sekel, metoh keton manenga parapah tā, idja induan akan Jehowa, hapa manjapan hambaruan keton.

16. Maka ikau akan manduan salaka sapan tā bara olo Israel, sambil mina djeta hapa malandja sombajang hong tingkap Hatalla; djeta hapa mampingat intu baun Jehowa tahu olo Israel, mandjadi indu sapan hambaruan keton.

III. — 17. Tinai Jehowa hamauih dengan Moses, koae:

18. Tampa kea aka panjaup tambaga, tuntang paie tambaga; ina tā helat tingkap Hatalla dengan mesbeh; suang danum huange;

19. Mangat Aaron awen hanak manjaup lengäe paie hetä.

20. Metoh awen tä handak tamä tingkap Hatalla, iä akan manjaup arepe hapan danum tä, belä iä matäi. Atawa amon iä manggapi mesbeh, handak malalus gawie, mangähu paräpah apui akan Jehowa:

21. Tä iä akan manjaup lengäe paie, belä iä matäi; djeta indu hadat akäe palus katatahi, akäe tuntang akan panakäe girirmangggir.

IV. — 22. Tinai Jehowa hamauh dengan Moses, koae:

23. Duan talo mangat ewaue idjä kapala bahalap: mor idjä kapala brasih behat lima ratus sekel, kinemon sabagi karäe bara mor, behat tengah telö ratus sekel, tinai kenäh, behat tengah telö ratus sekel kea;

24. Tinai kidah lima ratus sekel, tumon batang sekel, idjä ina hong aka brasih; tinai undus bua undus idjä hin.

25. Karä talo tä tanpa indu minjak kasai idjä brasih, tanpa tä ogoogo tumon gawin tukang-tatamba; djeta minjak kasai idjä brasih.

26. Hapan djeta awi maminjak tingkap Hatalla tuntang patin djandji:

27. Tinai medja tuntang karä ramoe; tantahan-sumbo tuntang karä ramoe, tuntang mesbeh kaleka hagaro;

28. Tinai mesbeh kaleka paräpah awang ingähu tuntang karä ramoe, tinai kaleka panjaup tuntang paie.

29. Tumon tä prasih talo tä, mangat iä brasih haliai; äwäwe idjä handak manggapi djeta, iä patut imprasih.

30. Tinai awi maminjak Aaron awen hanak, tuntang prasih iä, mangat iä mimbing pangkat imam akangkü.

31. Tuntang sanan akan olo Israel, koam: djeta akangkü indu minjak kasai idjä brasih, palus panakan keton girirmangggir.

32. Äla olo akan hapan tä, äla kea manampa minjak tumon djeta; krana djeta brasih, tagal tä keton akan mahaga tä rasirasih.

33. Olo idjä manampa akäe kabuste tumon djeta, atawa idjä hapan djeta mohos talo beken bara idjä djari imetäku, olo tä akan impatäi bara hainputan ajue.

V. — 34. Tinai Hatalla hamauh dengan Moses: Duan talo mangat ewaue, natap, segholet, gheibona tuntang lebolah, sama sama karäe.

35. Tanpa talo tä indu garo, idjä iäwöi tumon kaapik tukang-tatamba, bahalap tuntang brasih.

36. Pipis belähe lamolamos, tuntang ina djeta intu baun patindjandji huang tingkap-panjapa, äkaku manjupa arepku dengam. Djeta patut brasih haliai intu keton.

37. Äla keton akan manampa garo tumon tä akan hapan keton, malainkan patut ikon mahaga djeta brasih akan Jehowa.

38. Olo idjä manampa tumon tä, mangat hapae hagaro, iä akan impatäi bara hampatan ajue.

BAGI 31.

I. Hatalla masuman olo apik, idjä intihe malalus petähe. II. Prentah tahiu andau sabat.

I. — 1. Limbah tä Jehowa hamauh dengan Moses, koae:

2. Itäm, aku djari mintih olo idjä Besaleel arae, anak Uri, äson Hur, olo hamputan Juda.

3. Aku djari manjuang ia dengan Rogh Hatalla; dengan kapintar, kaharati tuntang kaapik Huang karä ampin gawie;

4. Mangat ia pintar manggau akal, mapik manawas mandiso bulau, salaka, tambaga;

5. Sambil harati mukir batu akan tampatok, tinai manguan kaju akan karä ampin gawie;

6. Itäm, aku djari mandahang akan padjake Aholiab, anak Ahi-samagh, olo hamputan Dan; tinai akan arä olo harati aku djari manenga kapintar huang atäis, mangat äwen tä mahalus karä gawie, idjä djari imetäshku intu ikau;

7. Ia tä: tingkap panjupa, tinai patin-djeandji, tuntang padadusanai idjä akan hundjun djeta; tinai karä ramon tingkap tä;

8. Medja tuntang karä ramoe, tantahan-gumbo bulau brasih tuntang karä ramoe, mesbeh äka hagarö;

9. Tinai mesbeh parapuh awang ingähu tuntang karä ramoe, tinai äka panjaup tuntang paie;

10. Karä dinding-beuang, tuntang pakaian imam Aaron idjä brasih, tuntang pakaian anake, idjä akan hapae malalus gawin imam;

11. Tinai minjak kasai, tuntang garo idjä bakale karä ampin talo mangat ewaue, akan äka brasih. Tumon petäshku intu ikau äwen tä akan manampa karä talo tä.

II.—12. Tinai Jehowa hamanuh dengan Moses, koe:

13. Suman akan olo Israel, koam: patut keton mahaga karä andau sabat ajungku kea, krana andau sabat tä torosku dengan keton,

palus dengan panakan keton girir-manggirir, mangat keton katawan; aku teh Jehowa, idjä mamprasih keton.

14. Tagal tä, haga keton andau sabat, krana djeta brasih akan keton; olo idjä mamapa djeta djaton tau dia impatäi. Olo idjä bagawie tale enen hong andau tä, hambarusae impatäi bara hamputan ajue.

15. Kadjahawen andau olo akan manguan karä gawie, tapi andatu udju aton sabat, andau malajan; idjä brasih akan Jehowa; olo idjä bagawie intu andau sabat djaton tau dia impatäi.

16. Tagal tä olo Israel akan mahaga sabat, palus karä panakae akan mahaga tä kea, mandjedi indu hadat palus katatahi.

17. Sabat tä puma torosku dengan olo Israel palus katatahi, basa huang kadjahawen andau Jehowa djari manampa langit tuntang petak, tapi ia djari malajan andau udju, sambil manjanang arepe, (1. Mos. 2, 2.)

18. Maka limbah Jehowa djari terai hakotak dengan Moses hong hukit Sinai, ia manenga akae dui kabintap papan batu akan kasaksian, idjä djari injurat tundjuk Hatalla.

BAGI 32.

I. Olo Israel manampa hampatong dewa. II. Kalait Hatalla; Moses blaku akan olo tä. III. Moses mohon, marusak dewae, mahukum olo. IV. Moses mangkemä mangabuh olo Israel tinai dengan Hatalla.

I.—1. Amon olo Israel mitä, Moses manahi arepe mohon bara bukit, tä olo tä hapumpang hai-haiak manaharep Aaron, sambil

hamauh dengae: Has, tanpa hatalla akan ita, idja hagoet belo baun ita. Krana idja Moses, olo hatua ta, idja djari mimbit ita blua bara tanah Misir, djaton ikai katawan ampin kadjarise tinai.

2. Maka koan Aaron dengan awen: Engkak karsu suwang bulau, idja intu pinding anak sawan keton, hatua bawi; imbit ta akangk.

3. Ta maka olo aru samandiai palus engkak suwang bulau, idja intu pindinge, mimbit ta akan Aaron.

4. Ia manduan ta bara lengin olo Israel, mananak ta, manang hampatong, mamamunan ampin anak sapi, tantang manakiso ta hapen kikir. Ta koan olo aru: Djetoh hatallan keton, o olo Israel, idja djari magah keton blua bara tanah Misir!

5. Amon Aaron mita gawie ta, ia manampa mesbeh intu baun hampatong, palus Aaron mantehsu, koe: Djewu aton pesta akan Jehowa!

6. Maka olo aru haik djadjewu misik, maluput parapah awang ingku, tantang mimbit parapah tarimakasih. Limbah ta olo mondok kuman mihop, tinai mendeng busik babigal.

II. — 7. Ta Jehowa hamauh dengan Moses: Lius, mohon, krana olo ajum, idja djari imbitm bara tanah Misir, djari pakarok mamapa asingku.

8. Badjeleng haliai olo ta djari undur bara djalan, idja djari injohoku ia, ia djari manang akae hampatong, manamunan anak sapi; ia djari sontop akae, palus djari maluput parapah akae, sambil hamauh: djetoh hatallan keton, o olo

Israel, idja djari magah keton blua bara tanah Misir.

9. Tinai koan Jehowa dengan Moses: Aku djari mangengok utus olo toh, ita, ia uras batekang haliai.

10. Toh ala mahalang aku, nakara kasangitku hasep, mamalamat olo ta, ta aku handak manampa ikau mandjadi utus olo bakapal.

11. Tapi Moses menjembah intu baun Jehowa, Hatalla, sambil hamauh: Joh Jehowa! buhen kasangitm akan mawi utus olo ajum, idja djari impluam bara Misir hapen pakam kwasam, hapen lengit idja abas?

12. Buhen olo Misir akan hamauh: awi kasangie bewai ia djari magah olo ta blua bara tanah ita, mangat mamapati ia intu aka bukit, palus mamalamat olo ta bara petak? rombar kalason kasangitm, sejang olo ajum, ala marusak ia.

13. Tahiwi rewarm, Abraham, Isak, Israel, idja iksu djari sumpah akae, manjewut arepm, tantang ikau djari mandjandi akae; koan jaku handak mampari panakan keton kilau bintang hong langit; hapas tanah toh, idja kasangkuk dengan keton, aku handak manangae akan panakan keton, mangat ia manjores ta palus kata-tahi. — (1. Mos. 22, 16.)

14. Ta Jehowa manjasal tagal hukum ta, idja djari iandjoe mawi olo ajue.

III. — 15. Limbah ta Moses mules arepe, mohon bara bukit, mimbit dua kabintap papan batu kasaksian huang lengae; batu ta aton bara surat hasansila.

16. Maka papan batu ta tampan Hatalla haliai, tinai bintike ta bintik Hatalla kea, idja iukire intu papan batu ta.

17. Amon Josua mahining lalen-ton olo arä, idjä malahap, koea dengan Moses: Augh parang hetä intu äka olo Israel bapodok.

18. Tapi tombah Moses: Augh tä dia augh olo manang, dia kea augh olo alah, baja jaku mahining augh olo ramirami bapantun halas.

19. Djadi, amon iä manokep äka olo tä bapodok, haiak mitä anak sapi tuntang olo babigal, maka Moses paham sangit, balaju mantarik batu tä bara lengae, mamusit djeta intu pain bukit.

20. Palus iä manduan anak sapi, idjä djari inampa äwen, manampi mampalanik djeta, naburan tä akan daum, manjoho olo Israel mihope.

21. Limbah tä Moses hamauh dengan Aaron: Narai kasalan utus olo toh dengam, sampai ikau mamuat intu olo tä dosa idjä kalotä kabehate?

22. Tombah Aaron: Ela tangka sangit mawi aku, ikau kasane utus olo toh, iä puna papa prangae bewäi.

23. Äwen idjä djari manjoho aku: tanpa hatalla akan ikäi, idjä hagoet helo baun ikäi; krana Moses, olo hatas tä, idjä djari mimit ikäi blus bara tanah Misir, ikäi djaton katawan ampin kadjarise tinai.

24. Maka koangku mawi olo tä: äwe idjä bara bulau, käläh iä mengkake, manenga tä akangk. Tä aku mandjakah bulau tä haang apui, awi tä anak sapi tä mandjari.

25. Maka amon Moses mitä, olo arä tä djari lajau, (krana Aaron djari mampalajau iä, manawah iä intu baun karä musohe.)

26. Tä Moses mendeng intu bauntonggang kaleka olo bapodok, sam-

bil hamauh: Kantoh talih aku, äweäwe idjä baris Jehowa. Tä atoh hapumpang manalih iä karä olo hamputan Lewi.

27. Koan Moses dengan äwen: Kalotoh augh Jehowa, Hatallan Israel: genep bitin keton akan manangking padange intu kahange. Kumbang hapus kaleka olo Israel bapodok bara bauntonggang idjä palus sampai idjä silae, genep bitin keton akan mampatäi bararangai alo paharie, kolae, karampie.

28. Maka olo Lewi mawie tumon augh Moses; kalotä andau tä atoh matäi telo kojar bitin hirah baris olo tä.

29. Krana Moses djari manjoho olo Lewi: Suang lengan keton akan Jehowa andau toh; genep bitin keton akan mawi bararangai alo anake atawa paharie, mangat andau toh berkat inenga akan keton.

IV. — 30. Maka djadi, handjewe tinai Moses hamauh dengan olo arä: Keton djari mawi dosa idjä paham babehat, tapi toh aku handak mandai mananggoh Jehowa, ajaajau aku tau manjapan dosan keton.

31. Tumon tä Moses haluli tinai tanggoh Jehowa, sambäl hamauh: Kaja! utus olo tä djari paham badosa, awie manampa hatallae bulau.

32. Tapi toh, ampun dosae tä, djaka dia, käläh mikis arangku bara suratn, idjä djari imintikm.

33. Koan Hatalla dengan Moses: Idjä badosa dengangku, iä tä patut ikisku bara suratku.

34. Tapi lius bewäi ikau, imbit utus olo tä akan äka idjä djari insumangku akam; itäm, malaikat ajungku akan hagoet helo baun: tapi amon katikangku sampai, aku handak mamaläh dosan olo tä kea.

35. Tumon tä Jehowa mahukum utus olo tä, basa iä djari pakat manampa anak sapi, tampan Aaron tä.

BAGI 33.

Olo Israel manjasal sabab dosae. Moses blaku akae intu Hatalla.

1. Maka Jehowa hamaub dengan Moses: Lius, harikas bara he-toh, ikau tuntang utus olo tä, idjä djari imbitin bara tanah Misir, talih tanah, idjä djari indjandjiku tuntang sumpahku akan Abraham, Isaak tuntang Jakob, koangku: akan panakan keton aku handak manenga tä.

2. Aku handak manjoho malai-kat hagoet helo baum, tuntang maharak olo Kanani, olo Amori, olo Het, olo Peresi, olo Hewi tinai olo Jebusi.

3. Talih tanah tä idjä nahasak djehontusun meto dengan madu. Krana aku djatop maku hagoet haiak dengam, basa ikau puna utus olo, idjä paham batekang atäis, belä aku mampalomos ikau kabum panggoetan toh.

4. Amon ole arä mahining augh karas tä, maka iä manjasal, dialo idjä bitu mangkepan ramon kabungase.

5. Krana Jehowa djari hamaub dengan Moses: Suman akan olo Israel: keton puna utus olo idjä batekang atäie; djaka aku handjulu bewäi hagoet haiak dengam, toto aku akan mampalomos ikau; tapi toh, engkak karä ramon kabungasem, tä aku handak mitä nararai patut gawingku dengam.

6. Tä olo Israel mengkak karä ramon kabungase darah bukit Horeb.

7. Maka Moses mahanggot tingkapbenang, mampendeng tä tinai intu ruar äka olo bapodok, sambil manggarä djeta tingkappanjupa; djadi, äweäwe idjä manggau augh Jehowa, patut blua tanggoh tingkappanjupa, idjä intu ruar äka olo bapodok.

8. Djadi, amon Moses hagoet manalih tingkap tä, maka olo arä handiai mendeng, genep bitu intu bauntonggang tingkap ai, tuntang olo tä palus tuntut matae manampajah Moses, sampai iä djari tamä tingkap tä.

9. Djadi, sana Moses djari tamä tingkap, maka botop baunandau tä mohon, mendeng intu bauntonggang tingkap, palus Hatalla hakotak dengan Moses.

10. Amon olo arä mitä botop baunandau mendeng intu bauntonggang tingkap, tä iä rata mendeng, balalu sontop, genep bitu intu bauntonggang tingkap ai.

11. Maka Jehowa hakotak dengan Moses hataharep baue, kilau olo pudji hakotak dengan karampie. Tinai amon iä buli äka olo bapodok, maka Josua, pangiwae, anak Nun, olo tabela tä, magon melai, djaton blua bara tingkap tä.

12. Maka koan Moses dengan Jehowa: Itäm; ikau manjoho aku: imbit utus olo toh hagoet; tapi ikau djaton masuman akangku, äwe idjä handak injohom mampahaiak aku; alo ikau djari hamaub denganku: aku kasene ikau tawan aram; tinai: ikau djari supa asi intu matangku.

13. Maka toh, jaku blaku intu ikau, djaka aku djari supa asi intu matam, käläh mangarinah kahandakm akangku, mangat aku kasene ikau, sambil supa asi intu

matam; tinai käläh ingat, utus olo toh puna olo ajum.

14. Maka koae: Atonkah baungku akan mampahaiak ikau, mangat manjanang ikau?

15. Tä tombah Moses dengae: Amon dia baum mampahaiak ikäi, äla manjoho ikäi harikas bara hetoh.

16. Krana awi djesen olo akan kasene, aku djari supa asi intu matam, jaku tuntang utus olo ajum? dia djaka awi bitim mampahaiak ikäi? Tumon tä aku tuntang utus olo ajum imbaris iangkat bara olo handiai, idjä hundjun petak toh.

17. Maka koan Jehowa dengan Moses: Aughm idjä nah aku handak manumoe kea, basa ikau djari supa asi intu matangku, tuntang basa aku kasene ikau tawan aram.

18. Tä koae: Soho aku mitä kahaim. (*Jeh. 1, 14.*)

19. Tapi tombah iä: Karä kahalapku akan gitam mahalau baum, tuntang aku handak mangarinah aran Jehowa akam. Tapi olo idjä iasiku, aku masi iä, tinai olo idjä injanjangku, aku manjanjang iä.

20. Tinai koae: Djaton tau ikau mitä baungku, krana olo idjä mitä baungku djaton tau belom.

21. Tinai koan Jehowa: Itäm, aton kaleka bush intu aku, hetä ikau akan mendeng hong batukarang.

22. Maka karäh, amon kahaingku mahalau ikau, aku handak mampendeng ikau intu getas batukarang hetä, tuntang lengängku akan maninding ikau, sampai aku djari mahalau.

23. Amon aku mandidjit lengängku bara ikau, tä ikau karäh

mitä aku bara hila likutku; tapi baungku puna djaton tau itä olo.

BAGI 34.

I. Moses mandai bukit Sinai tinai; iä mitä kahain Hatalla. II. Hatalla manaheta djandjie. III. Baun Moses manjangkwong.

I. — 1. Limbah tä Jehowa ha-mauh dengan Moses: Pahat duä kabintap papan batu kilau idjä helo, tä aku handak manjurat huang batu tä karä bawak augh, idjä djari leket huang batu idjä so-lake tä, idjä djari imusitm.

2. Tatap arepm akan djewu, mangat ikau haiak djadjewu mandai bukit Sinai, manaharep aku hetä intu tantan bukit.

3. Äla olo beken akan mampahaiak ikau mandai, äla kea olo mamarah hapus bukit toh, tinai kambing tabiri mahin äla atawa sapi akan murep darah bukit toh.

4. Maka Moses mamahat papan batu duä kabintap kilau idjä helo, balalu iä misik haiak djadjewu, palus mandai bukit Sinai, tumon Jehowa djari manjoho iä, mimbis duä kabintap papan batu tä huang lengäe.

5. Tä Jehowa mohon huang baunandau, tuntang mendeng hetä darah Moses, sambil mangarinah aran Jehowa.

6. Haiak Jehowa manangkalau baun Moses, Iä mantehau: Jehowa, Jehowa, Hatalla, idjä pamasi panjanjang, idjä pandjang atäim, paham sintam, paham katotom! — (20, 6.)

7. Ikau mahaga asim akan ba-kojakojan olo, ikau mampun ka-

darhaka, kalangkah tuntang dosa, alo ikau mahukum kea olo idja tiwas, tuntang mamalah kadarhakan bapae intu anak asoe, sampai telo apat tilap.

8. Maka Moses badjeleng sontop baue sampai petak, balalu manjembah,

9. Sambil hamaui: Joh Tuhan, djaka aku toh djari supa asi intu matam, kalah Tuhan hagoet mam-pahaiak ikai; krana utus olo toh paham batekang atae, tapi ampun kadarhakan ikai tuntang kara do-san ikai, palus duan ikai indu baris ajum.

II. — 10. Maka koe: Itam, aku manampa djandji: intu baun salepah utus olo ajum ta aku handak mawi talo heran, idja djaton pudji indjadian hong hapus kalunen, djaton kea intu kara utus olo beken; salepah utus olo toh, idja iombam, akan mita gawin Jehowa; krana gawingku ta, idja handak iawiku dengam, puna baka ikai ikah.

11. Haga idja injohoku ikau andau toh; itam, aku handak maharak bara haum olo Amori, olo Kanani, olo Het, olo Peresi, olo Hewi tuntang olo Jebusi.

12. Buabuah ikau ala hadjandji dengan olo tanah ta, idja karah inamam, belä olo ta kilau djarat marak keton.

13. Tapi keton akan mambalik kara mesbeh olo ta, palus akan marusak hampatong dewa, idja djari impendenge, tinai pahewan äkae sombajang akan inaweng irukat keton.

14. Krana ala ikau akan sontop intu hatalla beken, krana aran Jehowa puna: Idja Pangabehu; ia toto Hatalla idja pangabehu.

15. Äla ikau pakat dengan olo

tanah ta, belä amon olo ta habandong omba dewae, tuntang maluput parapahe akan dewae, ia marawai ikau, palus ikau omba kuman talo parapahe;

16. Belä ikau manduan akan sawan anakm idja hatua bawin olo djeta; tuntang bawin olo ta habandong omba dewae, haiak manantiring anakm idja hatua habandong omba dewae kea.

17. Äla manoang akam hampatong dewa.

18. Pesta tepong idja djaton iragi akan ihagam. Kudju ikau akan kuman tepong idja djaton iragi, tumon petahku intu ikau, intu wajah idja djari inukasku, hong bulan Abib; krana bulan Abib ikau djari blua bara tanah Misir. — (12, 15.)

19. Talo idja solake inakan indue djeta ajungku, kara anak metom awang hatua, meto hai korik, idja solake inakan indue uras ajungku. — (13, 2.)

20. Tapi anak kalidai, idja solake inakan indue, akan ingantim hapan kambing atawa tabiri, atawa djaka ikau djaton maku mangantie, ta ikau akau mamelek ujate. Kara anakm hatua, idja solake inakan indue, akan inewusm. Äla olo akan manaharep haungku boang bewai.

21. Kadjahawen andau ikau akan bagawi, tapi andau udju ikau akan malajan, alo wajah mumbul wajah getem ikau akan malajan kea intu andau udju ta.

22. Pesta idja udju tingkat minggo rahian bara paska ta ikau akan mahagae kea, djeta pesta parut bua gendom; tinai pesta getem toto intu lawin njelo.

23. Mahantelo dalam genep njelo

karā olo hatuā utus keton akan manaharep baun pangkahai Tuhan, Jehowa, Hatallan Israel. — (23, 17.)

24. Metoh aku maharak karā utus olo bara baum, tuntang manambing saran tanahm, maka musoh djaton akan mipen tanahm, sangkom ikau hagoet handak manaharep baun Jehowa, Hatallam, mahantelo dalam idjā njelo.

25. Dahan parapah, idjā iluput akangku, āla māwoie dengan talo iragi; parapah awang injambalih intu pesta paska āla akan melai bara malam palus andau tinai.

26. Parut bua tanam idjā solake patut imbitm tamā human Jehowa, Hatallam. Ēla ikan mananak anak kambing tabiri hapan djohontusun indue.

27. Tinai Jehowa hamauh dengan Moses: Surat karā augh toh: krana tumon augh djetoh aku djari manampa djandji akam, tuntang akan Israel.

28. Maka iā melai hetā dengan Jehowa kāpat pulu andau, kāpat pulu alem, tuntang katahin tā iā djaton kuman tepong, djaton mi-hop danum; maka Jehowa mamintik huang duā kabintap batu tā augh djandji, sapulu kabawak prentah tā.

III. — 29. Djadi, amon Moses mohon bara bukit Sinai, (hatu duā kabintap āka surat djandji tā imbing Moses intu lengāe, metoh iā mohon bara bukit,) tā maka Moses djaton katawan, pupus baue manjangkowong, awi Tuhan djari hakotak dengae.

30. Maka sana Aaron tuntang sakarā olo Israel manampajah Moses, itā! pupus baue manjangko-

wong, tagal tā olo tā mikāh manggapi iā.

31. Tā Moses mantehau āwen, palus Aaron tuntang karā mantir olo arā mules naharep iā, tuntang Moses hakotak dengan āwen.

32. Limbah tā sakarā olo Israel manggapi kea, tuntang iā manjoho olo tā talo handiai, awang djari injoho Jehowa iā hundjun bukit Sinai.

33. Limbah Moses terai hakotak dengan olo, iā manjandurong baue hapan benang.

34. Tapi amon Moses tamā manaharep baun Jehowa, mangat hakotak dengae, tā iā muap sanduronge tā, sampai iā blua tinai. Tuntang amon iā blua, maka iā masuman akan olo Israel talo awang djari imetāh intu iā.

35. Tā olo Israel mitā baun Moses, pupus baue manjangkowong: tā Moses manjandurong baue tinai, sampai iā tamā tinai, mangat hakotak dengan Tuhan.

BAGI 35.

I. Prentah tahu andau sabat; II. tahu parapahe. III. Tukang idjā akan manampa tingkap Hatalla.

I. — 1. Maka Moses manjoho hapus utus olo Israel hapumpong, tuntang iā hamauh dengan āwen: Djetoh augh, idjā djari imetāh Jehowa, uka keton manumon tā.

2. Kadjahawen andau keton akan bagawi, tapi andau udju haga rasirasih, mandjadi sabat, andau malajan huang Jehowa; genep olo, idjā bagawi andau tā, akan impatāi. — (20, 8.)

3. Ēla keton mantokan apui

huang karä human keton intu andau sabat.

II. — 4. Tinai Moses hakotak dengan hapus utus olo Israel, koae: Djetoh augh, idjä djari imetäh Jehowa, koae: — (25, 2.)

5. Duan bara sama arep keton parapah akan Jehowa, genep biti idjä pahias atäie akan manenga parapah tä: bulau, salaka, tambaga;

6. Tinai benang biru, ungu, bahandang lawaie, häwöi lawai pista baputi idjä lamos; tinai benang bulun kambing;

7. Upak tabiri idjä intjalap bahandang, upak hangkulih, kaju sitim;

8. Undus akan sumbo, talo mangat ewaue indu bakal minjak kasai, tinai karä ampin garo;

9. Batu sardoniks, tinai batu barega akan tampatok badju pukon imam hai, tuntang akan oto katan pangkate.

10. Maka sakarä olo pintar baris keton akan manalih, mandohop manampa talo handiai, idjä djari injoho Jehowa;

11. Iä tä: äka brasih, tingkape tuntang langite, kawite, papae, habantange, torose tuntang paie;

12. Pati tuntang pikule, padadusanasi tuntang dinding helat;

13. Medja tuntang pikule, tinai karä ramoe, tinai tepong tampajah,

14. Tantahan sumbo hapan mamplawa, tuntang ramoe, karä dulanget, tinai undus akan sumbo tä;

15. Mesbeh äka hagaro, tuntang pikule, minjak kasai, garo idjä mangat ewaue, dinding-atep idjä intu bauntonggang äka Hatalla.

16. Mesbeh parapah awang ingähu, tuntang krawang tambaga idjä intu hetä, kajupikule, tun-

tang karä ramoe; äka panjaup tuntang paie;

17. Dindingbenang akan parantaran, torose tuntang paie, tinai dindingatep akan bauntonggang parantaran;

18. Pakun äka Hatalla, tinai pakun parantarae, tuntang tali djantare;

19. Pakaian-pangkat hapan malalus gawi hong äka brasih, pakaian imam Aaron idjä brasih, tuntang pakaian anake, idjä akan hapae malalus gawin imam.

20. Tä maka hapus utus olo Israel hagoet bara baun Moses.

21. Palus olo handiai, idjä inantiring atäie tuntang idjä impahias awi rogh, aton dumah, mimbit parapah tä akan Jehowa, hapa manampa tingkap panjupa, tuntang hapa sombajang hetä, tinai akan pakaian awang brasih;

22. Bawi hatua, olo handiai idjä pahias atäie, aton dumah mimbit kantjindjambul, suwang, tisin, panding, tuntang ramo bulau beken; olo handiai idjä bara bulau, manandjungan tä mandjadi parapahe akan Jehowa.

23. Tinai olo handiai idjä mina lawai biru, ungu, bahandang, tuntang lawai pista baputi awang lamos, tinai benang bulun kambing, tuntang upak tabiri idjä intjalap bahandang, tuntang upak hangkulih, maka iä mimbit djetä.

24. Tinai olo idjä mina salaka atawa tambaga, mimbit manandjungan tä mandjadi parapahe akan Jehowa; tinai idjä mina kaju sitim mimbit tä, hapa manampa karä ramon sombajang.

25. Maka sakarä olo bawi idjä patjah palus manantang, balalu mimbit talo idjä djari inantange,

benang idja biru, ungu tuntung bahandang lawaie, häwoi lawai pista baputi idja lamos.

26. Tinai karä olo bawi, idja patjah gawi djetä, tuntang idja pahias atäie, aton manantang bulun kambing.

27. Maka karä mantir mimbit batu sardoniks, tinai batu barega akan tampatok badju puko tuntang oto;

28. Tinai talo mangat ewaue, undus akan sumbo, tinai akan minjak kasai, tuntang talo mangat ewaue akan garo.

29. Bawi hatuä, olo Israel handiai, idja pahias atäie, mimbit parapah akan Jehowa; akan karä ampin gawi tä, idja djari imetäh Jehowa Moses manampae.

III. — 30. Limbah tä koan Moses dengan olo Israel: Itä, Jehowa djari mambaris, haiak manjewut njambiti arae, Besaleel, anak Uri, Uri anak Hur, olo hamputan Juda. — (21, 2).

31. Rogh Hatalla djari manjuang ia dengan kapintar, kaapik tuntang kaharati huang karä ampin gawie:

32. Mangat ia tau mangarangka karä ampin gawi awang buah, hapan nguan bulau, salaka, tambaga;

33. Hapan mukir moggo batu barega, tuntang mangkepan tampatok, tinai mukir kaju, hapan manampa karä ampin gawi alualus.

34. Hatalla djari mamatoh atäie kea madjar olo beken; Hatalla djari mamatoh ia tunting Aholiab, anak Ahisamagh, olo hamputan Dan.

35. Ia djari manjuang atäi äwen duä tä dengan kapintar, mangat manampa karä ampin gawi alualus, mukir mangarinda, manantang haiak manjulam benang idja biru, ungu,

bahandang lawaie, häwoi lawai pista baputi idja lamos, mangat olo tä patjah manampa sepsimpan ampin gawi, tuntang tau mangaragka karä ampin gawi alualus.

BAGI 36.

- I. Olo arä pahias mimbit kutoh parapah.
- II. Tingkap Hatalla inampa olo.

I. — 1. Tä maka Besaleel äwen duä Aholiab manampara mangkat gawie tumon karä petäh Jehowa, tuntang karä olo idja pintar atäie, idja djari inenga Jehowa kapintar tuntang kaharati akae, mangat ia apik manampa karä ampin ramon sombajang hong kaleka brasih.

2. Krana Moses djari manduan Besaleel äwen duä Aholiab, tuntang karä olo idja pintar atäie, idja djari injuang Hatalla atäie dengan kapintar, olo handiai idja kabuate pahias atäie, mangat omba tamü gawi tä, uka nguan djetä.

3. Äwen tä manjambut bara Moses karä talo parapah tä, idja djari mimbit olo Israel akan karä ramon sombajang hong kaleka brasih, mangat ia nguan tä; maka magon hantü genep handjewu olo pahias mimbit parapahe akae.

4. Tagal tä sakarä olo pintar, idja mawi karä ramon kaleka brasih, karä tukang idja hakabeken talo iawie, lepah manalih,

5. Sambil hamauh dengan Moses, koae: Olo mimbit pahalau arä, mala-bien bara karä talo idja inampa, idja djari injoho Jehowa ikäi mawie.

6. Tä Moses manjoho olo bauuar hapus äka olo bapodok, koae: Bawi hatuä uras akan terai bewäi, äla mandahange tinai idja indu pa-

rapahe akan kaleka brasih. Kalotä olo arä impatendä mimbit talo tinai.

7. Krana djari ombet karä bakal sakarä ramo awang akan iawi, tinai labien haream.

II. — 8. Maka awang idjä kapala pintar baris olo, idjä omba gawi tä, manampa tingkap Hatalla hapan sapulu kadäräh benang, benang lawaie pista baputi awang lamos, tinai lawaie biru, ungu, bahandang; bintik Kerubim ogoogo djari injulam hetä. — (26, 1.)

9. Kapandjang idjä kadäräh duä pulu hanja hasa, tuntang kalombahe äpat hasa, maka karä därahe tä uras ukur idjä bewäi.

10. Maka iä manontong karä därahe tä malimä malimä, mandjadi duä kadinding.

11. Limbah tä iä manampa pindinge biru intu balun saran genep dinding, intu äka djeope.

12. Malimäpulu pindinge inampae intu balun saran genep dinding, maka karä pindinge tä hatandipah hong dinding duäduä.

13. Tinai iä manampa limä pulu kawite bulau, palus mangawit mandjeop dinding idjä tä dengan kolae, hapan kawit djetä, uka mandjadi akan idjä katingkap.

14. Tinai iä manampa benang bulun kambing, hapan malapis tingkap äka Hatalla; sawalas kadäräh indu bakal djetä.

15. Kapandjang idjä kadäräh telo pulu hasa, tinai kalombahe äpat hasa, sawalas kadäräh tä uras ukur idjä bewäi.

16. Maka iä manontong limä kadäräh mandjadi idjä kadinding, tinai djahawen mandjadi idjä kea.

17. Tinai iä manampa malimä pulu pindinge intu saran dinding duäduä, intu äka djeope.

18. Tuntang iä manampa kawite tambaga limä pulu kea, hapa mandjeop dinding duäduä tä, mandjadi akan idjä katingkap.

19. Limbah tä iä manampa lalangit tingkap tä upak tabiri, idjä intjalap bahandang, ambo djetä tinai lalangit upak hangkulih.

20. Tinai iä manampa papan kaju sitim kea akan randingan äka Hatalla.

21. Kapandjang papan tä sapulu hasa, tinai tengah duä hasa kalombahe.

22. Genep papan manduä manduä panggutie, sama kadjarange; tumon tä karä papan äka Hatalla tä.

23. Maka iä matoh karä papan äka Hatalla, duä pulu kabindang akan hila salatan.

24. Tuntang iä manampa äpat pulu paie salaka akan duä pulu papan tä, manduä manduä paie akan genep papan, äka adjok panggutie.

25. Tinai iä manampa duä pulu papan kea akan hila silan äka Hatalla, hila utara;

26. Tuntang äpat pulu paie salaka, manduä manduä paie akan idjä kapapan.

27. Maka intu silan äka Hatalla hila barat iä manampa djahawen papan.

28. Tinai iä manampa manduä manduä papan akan puting äka Hatalla.

29. Papan djetä irasok bara liwa palus ngambo, maka intu ngambo djetä injaluang hapan bulau. Tumon tä iä mawi tä hapamon-tong;

30. Djadi hanja papan idjä kalotä, tuntang djahawenwalas paie salaka, manduä paie akan idjä kapapan.

31. Tinai iä manampa habantange

kaju sitim, lima habantang akan papan idja silan aka Hatalla;

32. Tinai lima kea habantange akan papan idja hila silae, tuntang lima kea akan hila barat aka Hatalla.

33. Maka ia manampa habantange idja bentenge ta tanggar benteng kara papan, buah bara pontonge palus tapakae pontonge.

34. Ia mananggalong kara papan ta dengan bulau, tinai kara saluange, aka adjok habantange, bulau kea, habantange ta kea inanggalong bulau.

35. Limbah ta ia manampa dindang-atep, benang idja biru, ungu, bahandang lawaie, hawoi lawai pista baputi idja lamos, idja iogo tantange, tuntang sulam bintik Kerubim.

36. Maka ia mawi akan djeta apat torose kaju sitim, mananggalong ta dengan bulau, kawite bulau kea, tinai ia manampang salaka akan paie apat.

37. Tinai intu baantonggang tingkap ta ia manampa atepe, benang idja biru, ungu, bahandang lawaie hawoi lawai pista baputi idja lamos, idja injulam olo.

38. Maka ia manampa akan djeta lima torose tuntang kawite, palus mananggalong takoloke tuntang habantange idja hetä dengan bulau; baja paie limalima ta tambaga.

BAGI 37.

Olo manampa patin-djandji, medja, tantahan sumbo, mesbeh aka bagaro, minjak kasai tuntang garo.

1. Tinai Besaleel manampa patin-djandji ta kaju sitim, kapandjange

djandjange tengah telo hasa, kabukae tengah dua hasa, kagantonge tengah dua hasa kea. — (25, 10.)

2. Ia mananggalong huange ruare hapan bulau brasih, tinai ia mawi kambang bulau hakaliling hundjue;

3. Tuntang manorang apat kambang saluange bulau, akan apat puringe, mangat dua kambang saluange hila pontong pati, tinai dua kambang hila pontonge.

4. Tinai ia manampa pikule kaju sitim, mananggalong ta dengan bulau.

5. Ia madjok pikule huang saluange ta, idja hapamontong pati, hapan mamikul djeta.

6. Tinai ia manampa kea padadusan-asi, uras bulau brasih; tengah telo hasa kapandjange, kalombahe tengah dua hasa.

7. Tinai ia manampa dua Kera-bim, bulau masak, idja lembut hapamontong, haradjur gawin sinda tampae dengan padadusanasi ta.

8. Idja Kerubim lembut pontonge, tinai idja hila pontonge, bara gawin sinda padadusanasi ta kea Kerubim lembut hapamontong hetä.

9. Maka Kerubim ta hambirang palapase kangambo, mangadjang padadusanasi ta dengan palapase, ules baue batakarep njambau padadusanasi.

10. Tinai ia manampa medja kaju sitim, kapandjange dua hasa, kalombahe idja hasa, kagantonge tengah dua hasa.

11. Ia mananggalong ta hapan bulau brasih, tuntang ia mawi kambang bulau hakaliling hundjue.

12. Ia manampa kea hakaliling hetä apake kalombah lokap, tun-

tang mawi kambang bulau hakaling apake tä.

13. Iä manoaŋ kea äpat kabangkang saluang bulau akan medja, mampaleket saluang tä darah äpat putinge äka paie äpat.

14. Saluang tä rantep dengan apake, indu äka adjok pikule, hapan mamikul medja.

15. Iä manampa kea pikule, kaju sitim, sambil mananggalong tä dengan bulan, mangat medja imikul hapan djeta.

16. Tinai bulau brasih kea inampae akan karä ramon medja, pinggan lombah, dadupa hapan hagaro, kasa tuntang sansiri hapan maluput parapah talo ihop.

17. Tinai iä manampa kea tantahan sumbo bulau brasih awang masak, batange, sarampange, dulange, pusoe tuntang kambange, haradjur gawin sindä bewäi tampae. — (25, 31.)

18. Djahawen sarampange manjangking hasansila tantahan sumbo, manelomanelo sarampange intu idjä kalapak.

19. Intu genep sarampange tä telo dulang sumbo, kilau ampin bua saked, tuntang pusoe tinai kambange, tumon tä intu sarampange djahawehawen tä, idjä manjangking bara tantahan sumbo.

20. Maka intu batang tantahan aton äpat dulang sumbo, kilau bua saked ampie, tuntang pusoe, tinai kambange.

21. Maka sarampange djahawen tä, idjä manjangking intu tantahan sumbo, djeta manduä manduä lembut bara puso idjä upoe.

22. Maka pusoe tuntang sarampange idjä intu tantahan tä, hapan tä uras haradjur gawin sindä tampae, bulau brasih awang masak.

23. Tinai iä manampa udju saringan palita, tuntang guntunge, sangkulep pambelep, uras bulau brasih.

24. Sapikul bulau brasih inampae akan djeta tuntang karä ramoe.

25. Maka mesbeh äka hagaro inampae kaju sitim; kamboe idjä hasa, kalombahe idjä hasa, djadi lapak häpat, tapi kagantonge duä hasa; pampange tä gawin sindä haradjur tampae. — (30, 1.)

26. Iä mananggalong djeta dengan bulau brasih, bitie, papare kakiling, tuntang pampange, tinai iä manampa kambang bulau hakaling hetä.

27. Iä manampa kea duä kabangkang saluang bulau, maleket tä hasansila penda kambang tä, darah putinge, djeta akan äka adjok pikule, hapan mamikul mesbeh.

28. Kajupikule tä inampae kaju sitim, tuntang mananggalong tä hapan bulau.

29. Tinai iä manampa minjak kasa idjä brasih tä, tuntang garo, talo mangat ewane idjä kapala bahalap, tumon kaapik tukang tamba.

BAGI 38.

I. Mesbeh äka parapah awang ingähu, äka panjaup tuntang parantaran tingkap inampa. II. Karä bulau, salaka tuntang tambaga, idjä djari hapan olo akan gawi tä.

I. — 1. Tinai iä manampa mesbeh äka parapah awang ingähu, kaju sitim, kapandjange lima hasa, kabukae lima hasa kea, djeta lapak häpat, maka kagantonge telo hasa. — (27, 1.)

2. Tuntang iä mawi pampange

intu apat putinge, haradjur tampae gawin sinda; ia mananggalong djetä dengan tambaga.

3. Tinai ia manampa karä ramon mesbeh tä kea, kabalin kawo, sendok kawo, sangkon daha, sim-pang, dadupa, karä ramo tä inampae uras tambaga.

4. Tinai ia manampa krawang tambaga hadjandjala akan mesbeh tä, idjä akan helat mesbeh dengan katile, bara liwa mandas benteng mesbeh.

5. Tuntang ia manoang apat kabangkang saluange, maleket tä intu apat puting krawang tambaga, indu äka adjok pikule.

6. Ia manampa kea pikule kaju sitim, sambil mananggalong tä hapan tambaga;

7. Palus madjok pikule tä huang saluange hapamontong mesbeh, mangat mesbeh imikul hapan djetä; papan inampae akan mesbeh tä salembang, baja papare bewai.

8. Tinai ia manampa äka panjaup tambaga, tuntang paie tambaga, tambagan saramin olo bawi, idjä pudji hapumpung intu bauntonggang tingkap-panjupa.

9. Tinai ia manampa parantaran tingkap tä; intu hila salatan ia maninding tä hapan benang pista baputi idjä lamos, pandjang saratus hasa. — (27,9.)

10. Duä pulu torose tuntang duä pulu paie tambaga, tapi kawit toros tä tuntang habantange salaka.

11. Tumon tä kea hila utara inindinge pandjang saratus hasa, tuntang mawi duä pulu torose tambaga, tuntang paie tambaga kea, tapi kawit torose tuntang habantange inampae salaka.

12. Maka hila barat inindinge limä pulu hasa, tinai ia manampa

sapulu torose tuntang sapulu paie, kawite tuntang habantange salaka.

13. Maka hila timor parantaran tä limä pulu hasa kea kalombahe.

14. Maka ia maninding hetä limawalas hasa intu silan panampoke, tuntang telo torose, tinai telo paie.

15. Tinai panampoke hila silae ia manindinge kea limawalas hasa kalombahe, tuntang telo torose, tinai telo paie, djadi hasansila bauntonggang parantaran sama kalombah dindinge.

16. Karä dinding parantaran tä hakaliling uras benang pista baputi idjä lamos.

17. Karä pain torose tä uras tambaga, tapi karä kawit torose, tuntang habantange uras salaka, tinai takolok torose inanggalong salaka kea, djetä iradjur dengan kotae hakaliling awi habantange salaka.

18. Maka benangatep bauntonggang parantaran injulam olo, benang biru, ungu, bahandang lawaie, häwoi lawai pista baputi idjä lamos, duä pulu hasa kamboe, limä hasa kagantonge, tumon ukur benang dindinge.

19. Aton apat torose tuntang paie tambaga, tapi kawite salaka, tanggalong takoloke tuntang habantange salaka kea.

20. Maka karä pakun tingkap tä tuntang pakun parantaran tingkap hakaliling uras tambaga.

II. — 21. Djetoh djumlahah karä parapah, talo panenga akan äka Hatalla, idjä djari tamä surat itong, idjä ngantawani olo Lewi, tumon prentah Moses; Itamar, anak imam Aaron, akan mariksa surat tä.

22. Besaleel, anak Uri, Uri anak Hur, olo hamputan Juda, djari

manampa talo handiai tä, idjä injoho Jehowa Moses;

23. Æwen duä Aholiab, anak Ahisamagh, olo hamputan Dan, tukang toto idjä apik mukir manjulam, tuntang patjäh manantang benang biru, ungu, bahandang lawaie, häwoi lawai pista baputi idjä lamos.

24. Maka djumlahah karä bulau idjä djari inampa tukang akan karä ramon kaleka brasih, djeta bulau idjä inandjungan inenga olo akan parapahe, karäe duä pulu djala-tien pikul, tinai udju ratus telo pulu sekel, tumon batang sekel tä, idjä hong äka brasih.

25. Maka djumlahah karä salaka, tjatjah bara olo arä, karäe saratus pikul, tinai sakojan udju ratus udju pulu limä sekel, tumon batang sekel, idjä hong äka brasih.

26. Genep takoloke buah idjä beka, djeta satangah sekel, tumon batang sekel, idjä hong äka brasih; djeta induan olo bara genep bitu idjä tamä isä, idjä duä pulu njelo umure, tuntang awang bakas bara tä, isä tä djahawen ratus kojan tinai telo kojan limä ratus limä pulu bitu karäe.

27. Saratus pikul salaka tä inoang olo akan karä pain äka brasih, tuntang pain dinding, idjä intu baun kaleka idjä brasih haliai; akan saratus pai tä saratus kea pikul salaka, djadi sapikul akan idjä kapai.

28. Maka sakojan udju ratus udju pulu limä sekel salaka tä inampa olo akan karä kawit torose, tanggalong takoloke, tuntang habantange.

29. Maka karä tambaga idjä djari inandjungan olo indu parapahe,

karäe udju pulu pikul, tinai duä kojan äpat ratus sekel.

30. Djeta inampae akan pain toros blawang tingkap äka panjupa, tuntang mesbeh tambaga, tinai krawang tambaga idjä intu hetä, tuntang karä ramon mesbeh tä.

31. Tinai pain toros parantaran hakaliling, pain toros äka blawang parantaran, tinai karä pakun tingkap Hatalla, tuntang karä pakun parantaran, idjä mangaliling tingkap tä.

BAGI 39.

I. Paksaian imam inampa olo. II. Karä ramon sombejang tä indjuluk akan Moses.

I. — 1. Tinai olo tä manampa paksaian pangkat imam, hanggap malalus gawi hong kaleka brasih, benang biru, ungu, bahandang lawaie; tä manampa paksaian brasih tä akan Aaron, tumon Jehowa djari manjoho Moses. — (28, 4.)

2. Maka isä manampa badju-puko tä tumon toh: isä manduan bulau, lawai biru, ungu, bahandang, tinai lawai pista baputi idjä lamos.

3. Maka isä manasal mampanipis bulau tä habintap habintap, manantan bintape akan renda, mangat djeta tau inantang iogo hasangkelang lawai biru, ungu, bahandang, tuntang lawai pista baputi idjä lamos.

4. Djeta aton tandjut baha hasansila, äka djeope.

5. Tinai petenge, idjä haradjur gawin sindä tampae dengan badju tä, inantang olo mapike sama matjame, hapan renda bulau, lawai biru, ungu, bahandang, tuntang lawai pista baputi idjä lamos, tumon petäh Jehowa intu Moses.

6. Iä nguan batu, oniks duä ka-
hawak tä kea, ingumpang bulau;
hetä iä mukir aran anak Israel,
kilau ukir tjatjak;

7. Tuntang mingkes tä intu sa-
pan bahan badju-puko, akan batu
mampingat tahuu olo Israel, tumon
petäh Jehowa intu Moses.

8. Tinai iä manampa oto, pang-
kat, ogo haliai tampae, sama matja-
me dengan badju-puko, renda bulau,
biru, ungu, bahandang tuntang
pista baputi idjä lamos lawaie.

9. Oto tä lapak häpat, lapis duä,
kamboe kalombahe idjä gawang.

10. Iä manampatok tä hapan äpat
kapasang batu baragat; hong pasang
idjä solake tä: sardis, topas, sma-
ragd.

11. Pasang idjä duä: rubim, sa-
pir, hintan.

12. Pasang idjä telo: opal, aghat,
ametist.

13. Tinai pasang idjä äpat: tirkis,
oniks, jaspis. Karä batu tä uras
ingumpang bulau.

14. Karä batu tä duäwalas; aran
karä anak Israel djari iukir hetä
midjamidjä, arae intu idjä; batu tä
djari iretai tumon duäwalas hampu-
tan olo Israel.

15. Tinai iä manampa akan oto
tä duä karinting rantai bulau ndu-
rut kea, bulau brasih, idjä sama
sama kamboe.

16. Tinai iä manampa duä kan-
tjing bulau, tuntang duä tisin bu-
lau; iä minä tisin duä tä intu pu-
ting oto duäduä hila agambo.

17. Tuntang manjangkawilan duä
karinting rantai bulau ndurut tä
intu tisin duä, idjä intu puting
oto.

18. Tapi pontong duä karinting
rantai bulau ndurut injangkawilae
intu kantjing duäduä, mangantjing

tä intu tandjut bahan badju-puko,
hila baue.

19. Tinai iä manampa duä ka-
bingkai tisin bulau beken hindai,
idjä ingkepae intu duä puting oto
silae, hila huange, idjä rantep badju-
puko.

20. Tuntang iä manampa duä ka-
bingkai tisin bulau beken tinai;
sambil mangkepan djeta hasansila
badju-puko, hila balikate intu penda
katiake, ambo peteng badju-puko;

21. Palus manandjut tisin oto tä
dengan tisin badju-puko, hapan tali
biru, mangat djeta leket intu pe-
teng idjä alus, idjä hong badju-
puko tä, belä oto tä hapisah dengan
badju-puko, tumon petäh Jehowa
intu Moses.

22. Tinai iä manampa badju pan-
djang akan huang badju-puko; djeta
uras lawai biru, tantange gawin
djari.

23. Lowang ujate aton bentoke,
kilau lowang karungkong, lowange
tä hapalimping hakaliling, belä djeta
barabit.

24. Intu hapus palimpinge bila
ngiwae iä manampa tahutoe, kilau
ampin bua dalima, lawai biru, ungu
tuntang bahandang.

25. Iä manampa garanohing bulau
brasih kea, hapus palimping liwa
badju pandjang tä iä mangkepae;
hasangkelang garanohing tä dengan
ampin bua dalima.

26. Ombet garanohing, ombet
ampin bua dalima, tinai garanohing;
tinai ampin bua dalima, kalotä ha-
pus palimping liwa badju pandjang
hakaliling, mangat imam hapan tä
kahum malalus gowie, tumon petäh
Jehowa intu Moses.

27. Tinai iä manantang badju
pandjang benang pista baputi idjä
lamos, akan Aaron äwen hanak.

28. Tinai ia manampa saruban benang pista baputi idja lamos, tuntang angkol kabungas, benang pista baputi idja lamos, tinai sara-war puko benang pista baputi idja lamos.

29. Tinai taliwanang, idja inan-tang lawai pista baputi, idja lamos, tuntang lawai biru, ungu, bahan-dang, idja injulam, tumon petah Jehowa intu Moses.

30. Tinai ia manampa bintang bu-lau, makoti karasih ta, tumon olo mukir tjatjak ia mukir hetä bawak augh toh: Karasih Jehowa.

31. Tuntang ia mangkepan tali biru hetä, hapan manandjute hun-djun saruban, tumon petah Jehowa intu Moses.

II. — 32. Tumon ta karä ramon aka Hatalla, tingkap-panjupa ta, djari hapus; olo Israel djari maha-pus talo handiai ta tumon Jehowa djari mametah Moses.

33. Limbah ta ia magah kaleka Hatalla akan Moses, tingkap ta tuntang karä ramoe, kawite, papae, habantange, torose tuntang paie;

34. Lalangit upak tabiri idja in-tjatap bahandang, lalangit upak hangkulih, tinai dinding aka idja brasih haliai;

35. Patin djandji, kaju-pikule, tuntang padadnsanasi;

36. Medja ta, karä ramoe tuntang tepong tampajah;

37. Tantahan sambo bulau brasih, tuntang sarangan palitae, idja akan ingkepan hetä, tinai karä ramoe, tuntang undus akan sambo;

38. Mesbeh idja inanggalong bu-lau, minjak kasai, garo talo mangat ewaue, benang-atep bauntonggang tingkap;

39. Mesbeh idja ingalukup tam-baga, krawang tambaga idja intu

hetä, kaju-pikule tuntang karä ra-moe, aka panjaup tuntang paie;

40. Karä dinding parantaran, to-rose, paie tuntang benang-atep bauntonggang parantaran, karä tali djantare tuntang pakue; tinai karä ramo idja hapan huang aka Hatalla, hong tingkap-panjupa ta;

41. Karä pakaian pangkat, hapan sombang huang kaleka brasih; pa-katan brasih akan imam Aaron, tinai pakaian anake, idja akan hapae ma-lalus gawin imam.

42. Tumon karä petah Jehowa intu Moses olo Israel djari mahapus karä gawi ta samandiai.

43. Maka Moses manjengok karä talo inampa ta; itä! olo djari ma-nampae tumon karä petah Jehowa. Ta, maka Moses mamberkat äwen ta.

BAGI 40.

I. Tingkap Hatalla impendeng. II. Ka-hain Hatalla mohon akan hetä.

I. — 1. Tinai Jehowa hamauli dengan Moses, koe:

2. Andau idja, bulan idja sola-ke, ikau akan mampendeng kaleka melai ain Hatalla, tingkap-panjupa ta.

3. Ikau akan mina hetä patin-djandji, ngandjunghm pati ta hapan dinding benang.

4. Limbah ta tamäan medja hetä, atoh karä ramoe intu hundjue; ti-nai tamäan hetä tantahan sambo, kepan karä dulanje hetä.

5. Limbah ta ina mesbeh bulau, aka hagaro, tandipah patin-djandji, limbah ta kepan benang-atep intu bauntonggang kaleka Hatalla.

6. Tinai ingkes mesbeh, aka

parapah awang ingähu, intu ruar bauntonggang tingkap-panjupa.

7. Aka panjaup ina intu helat tingkap-panjupa dengan mesbeh tä, suang danum huange.

8. Limbah tä kepan dinding parantaran idjä hakaliling, tinai kepan benang atep intu bauntonggang parantaran.

9. Limbah tä duan minjak kasai, awi maminjak äka Hatalla tuntang ramoe handiai awang huange, hapan mamprasih djetä tuntang karä ramoe, mangat djetä akan talo brasih intu keton.

10. Awi maminjak mesbeh äka parapah awang ingähu kea, tuntang karä ramoe, prasih mesbeh tä, djetä patut brasih haliai intu keton.

11. Limbah tä awi maminjak äka panjaup, tuntang paie, hapan mamprasih djetä.

12. Tinai soho Aaron äwen hanak manggapi bauntonggang tingkap panjupa, saup äwen tä hapan danum.

13. Tuntang kepan pakaian brasih tä intu Aaron, tinai awi maminjak iä, hapan mamprasih iä, mangat iä iangkat mandjadi imam akangku.

14. Soho karä anake kea manggapi, palus kepan pakaiäe intu iä.

15. Tinai awi maminjak äwen tä, kilau ikau djari maminjak bapae, mangat äwen tä iangkat mandjadi imam akangku. Maka awi äwen tä iminjak kalotä, pangkat imam tä mandjadi akae palus katatahi, palus karä panakae.

16. Maka Moses malalus karä gawi tä tumon petäh Jehowa intu iä.

17. Djadi bulan idjä solake, njelo duä, andau idjä solake, maka äka Hatalla impendeng.

18. Krana Moses mampendeng äka Hatalla; iä mingkes paie, tuntang mampendeng papae, tinai mangkepan habantange hetä, sambil mampendeng karä torose.

19. Iä mambirang tingkap benang intu hundjun äka Hatalla, iä mangkepan lalangit idjä hundjun tingkap, tumon petäh Jehowa intu Moses.

20. Tinai iä manduan surat djan dji, sambil mina tä huang pati, haiak madjok pikule intu balikat pati, palus mingkes padadusanasi intu hundjun pati.

21. Limbah tä iä manamian pati tä huang äka Hatalla, tuntang mangkepan maniring dinding tandipah pati, hapan mangandjungen tä, tumon petäh Jehowa intu Moses.

22. Iä mingkes medja kea huang tingkap panjupa, intu balikat äka Hatalla hila utara, intu ruar dinding-helat tä;

23. Tuntang matoh karä tepong hetä, idjä haradjur intu taharep Jehowa, tumon petäh Jehowa intu Moses.

24. Iä mingkes tantahan sumbo kea huang tingkap panjupa, budjur tandipah medja tä, intu balikat äka Hatalla hila salatan.

25. Tinai iä manotong karä sumbo intu baun Jehowa, tumon petäh Jehowa intu Moses.

26. Tinai iä mingkes mesbeh bu-lau tä huang tingkap panjupa, to-kep dinding helat;

27. Haiak manotong garo hetä, talo mangat ewaue, tumon petäh Jehowa intu Moses.

28. Iä mangkepan benang-atep kea intu bauntonggang äka Hatalla.

29. Tinai iä mina mesbeh, äka parapah awang ingähu, intu ruar

bauntonggang aka Hatalla, tingkap-panjupa tä, haiak maluput intu hundjue parapah awang ingähu, tuntang parapah indu kinan, tumon petäh Jehowa intu Moses.

30. Iä mingkes aka panjaup kea intu helat tingkap panjupa dengan mesbeh, tuntang manjuang danum huange hapan manjaup.

31. Tä Moses tuntang Aaron äwen hanak manjaup pai lengäe hetä.

32. Genep tamä tingkap panjupa, genep manggapi mesbeh, maka äwen tä akan manjaup arepe hetä, tumon petäh Jehowa intu Moses.

33. Iä mampendeng dinding parantaran kea, idjä hakaliling aka Hatalla tuntang mesbeh tä, tuntang mangkepan benang-atep bauntonggang parantaran; tumon tä Moses mahapus karä gawi tä.

II. — 34. Tä, maka botop baun-andau tä manjangkulep tingkap-panjupa, kahain Jehowa manjuang kaleka Hatalla.

35. Sampai Moses djaton tau tamä tingkap panjupa, basa botop baun-andau, melai hetä, tuntang kahain Jehowa manjuang kaleka Hatalla.

36. Maka haradjur katahin panggoete tä, amon botop baun-andau mandai bara aka Hatalla, tä olo Israel harikas. — (13, 21.)

37. Tapi katahin baun-andau djaton mandai, olo tä djaton hagoet, sampai andau djeta, mandai tinai.

38. Krana handau botop baun-andau ain Jehowa melai hundjun aka Hatalla, amon hamalem djeta mandjadi kilau apui, intu baun sakarä olo Israel, katahin panggoete.

SURAT MOSES IDJÆ TELO, IDJÆ BAGARÆ

LEWITIKUS.

(SURAT IMAM.)

BAGI 1.

Preutah tahu parapah awang ingähu.

1. Maka Jehowa mangahau Moses, tuntang hakotak dengae bara huang tingkap-panjupa, koae:

2. Hakotak dengan olo Israel, sambil hamauh dengan äwen; djaka idjä biti keton handak maluput parapahe akan Jehowa, duan meton keton, sapi atawa kambing tabiri.

3. Djaka olo handak minbit sapi indu parapahe awang ingähu, maka iä akan mintih sapi hatuäe tabela idjä tunduh; intu bauntonggang tingkap panjupa iä akan maluput tä tuntang kahias ataie, intu baun Jehowa.

4. Iä akan mandanan lengäe hundjun takolok talo parapahe awang ingähu tä, nakara parapahe tä inarima, hapan manjapan iä.

5. Limbah tä iä akan manjaup-

balih sapi tabela tā intu baun Jehowa, maka anak Aaron, imam tā, akan mimbit dahae, mambirik djeta hakaliling intu mesbeh tā, idja to-keptandipah bauntonggangtingkap-panjupa.

6. Limbah tā iā akan mupak talo parapah awang ingāhu tā, balu manangkal djeta.

7. Maka anak Aaron, imam tā, akan mantokan apui intu hundjun mesbeh, sambil mamandok kaju intu hundjue.

8. Tinai anak Aaron, imam tā, akan mandak tangkale tā, tuntang takoloke dengan enjake, akan hundjun kaju, pandok apui hong mesbeh tā.

9. Tapi karā ramon knaie tuntang sapake akan ienjau helo hapan danum, limbah tā imam akan manusul karā talo tā intu hundjun mesbeh: djeta indu parapah awang ingāhu, parapah apui, indu mangat ewaue akan Jehowa.

10. Amon olo handak mimbit me-to korik, kambing atawa tabiri, indu parapahe awang ingāhu, maka iā akan manduan hatuāe tabela idja tinduh.

11. Iā akan manjambalih djeta balikat mesbeh hila utara, intu baun Jehowa; maka anak Aaron imam tā, akan mambirik dahae hakaliling intu mesbeh tā.

12. Limbah tā iā akan manangkal djeta, tuntang takoloke, enjake; maka imam akan mandak talo tā akan hundjun kaju pandok apui hong mesbeh tā.

13. Tapi karā ramon knaie tuntang sapake akan ienjau helo hapan danum; limbah tā imam akan maluput talo handai tā, manusul djeta intu hundjun mesbeh; djeta indu parapah awang ingāhu, parapah

apui indu mangat ewaue akan Jehowa.

14. Tinai amon olo handak mimbit burung indu parapahe awang ingāhu akan Jehowa, maka iā akan manduan burung kaku, atawa anak burung dara.

15. Maka imam akan manjampai tā akan mesbeh, sambil mamitjik takoloke hapan siloe, mangat djeta inusul intu hundjun mesbeh, maka dahae ihamtise helo intu sarān mesbeh.

16. Tapi bungkoke tuntang balu patut inganae, indjakahe darah mesbeh, hila timor, aka tawon karā kawo.

17. Tinai iā akan manatas likute intu helat palapase, tapi āla palus basila; limbah tā imam akan manusul tā hong mesbeh, intu hundjun kaju pandok; djeta indu parapah idja ingāhu, parapah apui, mandjadi mangat ewaue akan Jehowa.

BAGI 2.

Prentah tahu parapah indu kiman.

1. Tinai amon olo handak maluput parapah indu kiman akan Jehowa, maka iā akan mimbit tunek tepong, manusuh undus hundjue, haiak mingkes garo hundjue.

2. Iā patut mimbit djeta akan anak Aaron, imam tā; maka imam akan manduan idja karakop tunek tepong tā tuntang unduse, tuntang karā garo; balalu imam akan manusul parapah mampingat tahu olo tā hundjun mesbeh; djeta parapah apui, indu mangat ewaue akan Jehowa.

3. Maka tisan parapah indu ki-

nan tā akan bagin Aaron ūwen hanak; djeta talo brasih halai, bagin parapah apui ain Jehowa.

4. Amon keton handak mimbit talo injunap hong tannur akan parapah indu kinan, maka imbit roti idja djaton iragi, idja inampa hapan tunek tepong hāwōi undus, tinai sarabi idja djaton iragi, idja iohos undus.

5. Amon keton handak mimbit akan parapah indu kinan talo awang djari impakasak hong rindjing, duan talo awang inampa hapan tunek tepong idja djaton iragi, hāwōi undus;

6. Kiwak djeta, tusuh undus hundjue; maka djeta parapah indu kinan.

7. Tinai amon parapah keton talo idja indadah hong sahān, maka tanpa djeta hapan tunek tepong hāwōi undus.

8. Maka talo parapah indu kinan, idja djari inampa keton tumon tā, keton indu mimbite akan Jehowa; olo indu magah tā akan imam, maka imam akan manjampai djeta akan mesbeh.

9. Limbah tā imam akan manduan bara parapah indu kinan tā, bagin parapah mampingat tahu olo djeta, sambil manusule hundjun mesbeh; djeta parapah apui mandjadi mangat ewaue akan Jehowa.

10. Maka tisan parapah indu kinan tā akan bagin Aaron ūwen hanak; djeta talo brasih halai, bagin parapah apui ain Jehowa.

11. Ela habalut ragi manampa karā parapah indu kinan, idja handak iluput keton akan Jehowa, krana talo idja hāwōi ragi atawa madu āla keton akan manusule indu parapah apui akan Jehowa.

12. Djeta tau iāwōi dengan parapah parut bua, idja akan imbit keton akan Jehowa; tapi āla talo tā sampai hundjun mesbeh, mandjadi indu mangat ewaue.

13. Karā talo parapah indu kinan, idja imbit keton, keton akan munjahe; ujah djandjin Hatallan keton āla balihi dengan karā talo parapah indu kinan, idja imbit keton; hāiak karā talo parapah keton, keton akan mimbit ujah kea.

14. Tinai amon keton handak mimbit parapah indu kinan akan Jehowa hapan parut bua, maka duan tā tuntang patinge bahidjau, imaro hong apui, tuntang inepū malapise; tumon tā parapah indu kinan parut buan keton.

15. Tusuh undus hundjue, ina garo hundjue; djeta parapah alo kinan.

16. Maka imam akan manduan belae bara talo inepū tā tuntang unduse, tuntang karā garo, akan parapah mampingat, sambil manusul djeta; djeta indu parapah apui akan Jehowa.

BAGI 3.

Prentah tahu parapah tarimakasih.

1. Tinai amon olo handak mimbit talo indu parapah tarimakasih, amon ia mimbit sapi, barangai hatuāe bawie, maka ia akan mimbit idja tinduh, manjampai tā intu bawu Jehowa.

2. Limbah tā ia akan mandanan lengie intu takolok talo parapahe, tuntang manjambalih djeta darah bauntonggang tingkappanjupa; maka anak Aaron, imam

tä, akan mambirik dahae hakaliling intu mesbeh.

3. Limbah tä iä akan mimbit belae parapah tarimakasih tä indu parapah apui akan Jehowa, djetä: banahate idjä hatampong intu ramon knaie, tuntang karä enjake, idjä hong badjakah knaie.

4. Tinai iä akan marampong buae duäduä, tuntang enjake idjä leket intu balikate, tinai djalae hundjun gambohe.

5. Maka anak Aaron akan manusul djetä haiak parapah awang ingähu hundjun kaju, pandok apui hong mesbeh; djetä parapah apui indu mangat ewau akan Jehowa.

6. Maka amon olo handak mimbit meto korik indu parapah tarimakasih akan Jehowa, barangai hatuäe bawie, maka iä akan mimbit idjä tinduh.

7. Amon iä mimbit anak tabiri indu parapahe, maka iä akan manjampai tä intu baun Jehowa.

8. Limbah tä iä akan mandanan lengäe intu takolok talo parapahe idjä imbite, tuntang iä akan manjambalihe darah baun tingkap-panjupa; maka anak Aaron akan mambirik dahae intu mesbeh hakaliling.

9. Limbah tä iä akan mimbit belae parapah tarimakasih tä indu parapah apui akan Jehowa, iä tä: sakarä enjake, hapus ikohe idjä iramponge bara tulang likute, tuntang karä banahate idjä hatampong intu ramon knaie, tinai karä enjake idjä hong badjakah knaie;

10. Tinai buae duäduä, tuntang enjake idjä leket intu balikate, tinai djalae hundjun gambohe; talo handiai tä iä akan maramponge.

11. Maka imam akan manusule

hundjun mesbeh, mandjadi parapah akan Jehowa idjä kinan apui.

12. Maka amon parapahe tä kambing, iä akan manjampai tä intu baun Jehowa.

13. Tuntang iä akan mandanan lengäe intu hundjun takoloke, limbah tä iä akan manjambalihe darah baun tingkap-panjupa; maka anak Aaron akan mambirik dahae intu mesbeh hakaliling.

14. Tinai iä akan mimbit belae talo parapah tä indu parapah apui akan Jehowa, iä tä: banahate idjä hatampong intu ramon knaie, karä enjake idjä hong badjakah knaie;

15. Tuntang buae duäduä dengan enjake idjä leket intu balikate, tinai djalae hundjun gambohe, karä talo tä akan iramponge.

16. Maka imam akan manusul djetä hundjun mesbeh; djetä parapah idjä kinan apui, mandjadi mangat ewaue; sakarä enjake puna bagin Jehowa.

17. Djetä patut akan hadat keton palus katatahi, tuntang karä panakan keton huang karä äka keton melai. Enjak atawa dahi äla keton akan kumae. — (1. Mos. 9,4.)

BAGI 4.

Prentah tahu parapah tagal dosa.

1. Tinai Jehowa hakotak dengan Moses, koae:

2. Suman akan olo Israel, koam: amon olo djari badosa djaton tantai ahate, awie djari taralangkah bararangai prentah Jehowa, sambil taraawi talo awang ingahanae, tä maka kalotoh gawin keton:

3. Djaka imam, idjä djari imi-

njak, taparandjur badosa, palus olo ara kea tamput kasalae; tā maka imam tā akan mimbit tagal dosae awang iawie sapi hatuše tabelaidja tinduh, indu parapahe tagal dosae akan Jehowa.

4. Tuntang ia akan manjampai sapi hatuše tā darah bauntonggang tingkap-panjupa, naharep baun Jehowa; limbah tā ia akan mandan lengae hundjun takolok sapi hatuše tā, sambil manjambalihe naharep baun Jehowa.

5. Limbah tā imam idja djari iminjak tā akan manduan belaehe dahan sapi hatuše, mimbit tā tamā tingkap-panjupa.

6. Maka imam akan manindjek tundjuke huang dahan tā, manampitik djeta hangkudju intu baun Jehowa, manintu dinding helat hong aka brasih.

7. Tinai imam akan mohos dahan tā intu pampang mesbeh aka hagarō hapan talo mangat ewaue, idja intu baun Jehowa, hong tingkap-panjupa. Limbah tā ia akan manusuh karā dahan sapi hatuše tā lepalepah intu pain mesbeh parapah awang ingahu, idja mendeng tokep tandipah bauntonggang tingkap-panjupa, hila ruare.

8. Tinai ia akan manduan karā enjak sapi hatuše parapah tagal dosa tā, banahate idja hatampong intu ramon knaie, karā enjake idja hong badjakah knaie;

9. Tinai buae duaduā, tuntang enjake idja leket intu balikate, djalae hundjun gambohe, talo handiai tā ia akan maramponge;

10. Sama kilau djeta induan olo bara sapi hatuše parapah tarimakasih; palus imam akan manusul djeta hundjun mesbeh parapah awang ingahu.

11. Tapi balulang sapi hatuše tā, hapus bitie tuntang takoloke, paie, tisan ramon knaie, badjakah knaie, tuntang taie.

12. Hapus hantan sapi hatuše tā ia akan magae blua bara aka olo bapodok, akan kaleka brasih, aka tawon kawo inganan; sambil mandak djeta hundjun kaju, manusul djeta intu aka tawon kawo inganan olo.

13. Tinai djaka hapus utas olo Israel djari undur awi kalajaue, tuntang djari taralangkah bararangai karā prentah Jehowa, sambil taraawi talo awang ingahanae, tuntang id. tiwas awi tā,

14. Tinai limbah tā ia kasene dosae, idja djari iawie malawan prentah tā; tā maka salepah utas olo tā akan mimbit sapi hatuše tabelai indu parapah tagal dosae, tuntang ia akan manjampai tā darah bauntonggang tingkap-panjupa.

15. Maka karā bakas utas olo tā akan mandanandengae hundjun takolok sapi hatuše, intu baun Jehowa.

16. Limbah tā imam idja djari iminjak tā akan manduan belaehe dahan sapi hatuše, mimbit tā tamā tingkap-panjupa.

17. Maka imam akan mansulop tundjuke huang dahan tā, manampitik djeta hangkudju intu baun Jehowa, manintu dinding helat.

18. Tinai hapan dahan tā ia akan mohos pampang mesbeh, idja intu baun Jehowa, hong tingkap-panjupa; limbah tā ia akan manusuh karā dahan lepalepah intu pain mesbeh parapah awang ingahu, idja tokep tandipah bauntonggang tingkap-panjupa.

19. Tinai ia akan manduan karā enjake, sambil manusul tā hundjun mesbeh.

20. Tinai gawie dengan sapi hatuse djeta, sama kilau dengan sapi hatuse parapah tagal dosan imam kea. Awi ta imam akan manjapan olo ta, tuntang olo ta karah iampun.

21. Limbah ta ia akan magah hantun sapi hatuse akan ruar aka olo bapodok, sambil manusul djeta, sama kilau ia djari manusul sapi idja solake injewut ta; djeta parapah tagal dosan utus olo ara.

22. Tinai djaka mantir djari badosa, djari undur, taralangkah bararangai kara prentah Jehowa, Hatallae, sambil taraawi talo awang ingahanae, tuntang ia tiwas awi ta.

23. Amon ia limbah ta kasene dosae, idja taraswie malangkah prentah ta: maka ia akan mimbit kambing hatuse idja tinduh, akan parapahe.

24. Tuntang ia akan mandanan lengae hundjun takolok kambing hatuse ta, palus manjambalih djeta intu aka olo manjambalih parapah awang ingahu intu bann Jehowa; djeta parapah tagal dosa.

25. Limbah ta imam akan manduan belae dahan parapah tagal dosa ta hapen tundjuke, mohos djeta intu pampang mesbeh parapah awang ingahu.

26. Tapi kara enjake akan inusule hundjun mesbeh, sama gawie kilau dengan enjak parapah tarimakasih; hapen ta imam akan manjapan olo ta tagal dosae, tuntang djeta karah iampun akae.

27. Tinai djaka idja biti bara utus olo ara ta badosa, awie salaja undur taralangkah bararangai kara prentah Jehowa, taraawi talo idja ingahana, tuntang djari tiwas awi ta;

28. Amon ia limbah ta kasene

dosae, idja djari iawie: maka ia akan mimbit kambing bawie tabela idja tinduh, tagal dosae, idja djari iawie.

29. Tuntang ia akan mandanan lengae hundjun takolok parapah tagal dosae ta, sambil manjambalih djeta intu aka parapah awang ingahu.

30. Limbah ta imam akan manduan dahae hapen tundjuke, mohos djeta intu pampang mesbeh parapah idja ingahu; limbah ta ia akan manusuh sakara dahae lepalepah intu pain mesbeh ta.

31. Tuntang kara enjake ia akan maramponge, sama gawie kilau dengan enjak talo parapah tarimakasih; palus imam akan manusul djeta hundjun mesbeh, indu mangat ewaue akan Jehowa; kalota imam akan manjapan olo ta, tuntang dosae karah iampun akae.

32. Tapi amon ia mimbit tabiri indu parapahe tagal dosae, maka ia akan mimbit tabiri bawie idja tinduh.

33. Tuntang ia akan mandanan lengae hundjun takolok tabiri bawie ta, sambil manjamhalih djeta indu parapah tagal dosae, intu aka olo manjambalih parapah idja ingahu.

34. Limbah ta imam akan manduan belae dahan talo parapah tagal dosa ta hanggap tundjuke, palus mohos djeta intu pampang mesbeh parapah idja ingahu, limbah ta ia akan manusuh sakara dahae akan petak intu pain mesbeh ta.

35. Maka kara enjake akan iramponge, sama kilau djeta indnan bara tabiri parapah tarimakasih kea, palus imam akan manusul djeta hundjun mesbeh, mandjadi para-

pah apui akan Jehowa; hapan ta imam akan manjapan olo ta tagal dosae, tuntang djeta karah: iampun akae.

BAGI 5.

Prentah tahia parapah tagal kasalae.

1. Maka amon olo djari badosa, awie injumpah mantir mandjadi saksi talo idja djari gitae atawa djari tawae, tuntang djaka ia djaton lepah pasumae totototo: maka ia akan mahanggong kasalae ta.

2. Atawa amon olo djari pohos talo awang pali, hantun meto bariaz, atawa hantun meto balinek, atawa hantun meto mangkawang, alo ia djaton djari katawan ta: maka ia samar, tuntang tiwas kea. — (11, 24.)

3. Atawa amon ia djari pohos olo, idja pali awi bararangai talo awang mamali olon, haiak ia djaton djari katawan ta, amon ia kasene ta djeha tinai: maka ia tiwas.

4. Atawa amon olo djari sumpah, augh djari taparandjur totok biwihe bewai, pama ia mamplua augh papa atawa bahalap, kilau kindjap augh sumpah taparandjur totok olo kalota tuntang kalajaue, djaka ia rahian kasene ta tinai: maka ia tiwas.

5. Djadi, limbah olo djari tiwas awi bararangai talo bara kara per kara kalota, maka ia akan mangaku kasalae.

6. Tuntang ia akan mimbit akan Jehowa tabiri bawie tabela, atawa kambing bawie tabela, indu parapah tagal kasalae, tagal dosa ta

idja djari iawie; maka imam akan manjapan ia tagal dosae.

7. Maka djaka ia djaton ombet kwasan lengae, sampai manenga kambing atawa tabiri, ta maka tagal talo katiwase, idja djari iawie, ia akan mimbit akan Jehowa burong kuku dua kongan, atawa dua anak burong dara, idja kongan indu parapah tagal dosae, idja kongan inda parapah awang ingahu.

8. Tuntang ia akan manjampai ta intu imam; ia ta akan mam patai solake idja indu parapah tagal dosa; ia akan mamitjik takoloke tokep tekoke hapan silot, tapi ia sampai tepas.

9. Tuntang belae dahan talo parapah tagal dosa ta ia akan manampitike manintu silan mesbeh, tisan dahae tinai akan ihantise intu pain mesbeh: djeta parapah tagal dosa.

10. Maka idja tinai ia akan mam patise indu parapah awang ingahu, tumon puna hadat parapah djeta; awi ta imam akan manjapan olo ta tagal dosae, idja djari iawie, tuntang djeta karah iampun akae.

11. Maka djaka ia djaton ombet kwasan lengae, sampai manenga burong kuku dua kongan, atawa dua anak burong dara, ta ia, idja djari badosa, akan mimbit indu parapah idja perpulu epa tunek tepong, indu parapah tagal kasalae; ala ia manusuh undus hundjue, ala kea ia mina garo hundjue, krana djeta parapah tagal kasalae.

12. Tuntang ia akan manjampai ta akan imam, maka imam akan manduan idja karakop indu parapah mampingat tahiu olo ta, sambil manusul djeta hundjun mesbeh, mandjadi parapah apui akan Jehowa. Djeta parapah tagal kasalae.

13. Hapan tā imam akan manjapan olo tā tagal dosae, idjä leket intu iä awi bararangai talo idjä injewut nah, tuntang djetä karäh iampun akae; tinai tisan talo imbite tā akan bagin imam, sama kilau parapah indu kinan tā. — (2, 3.)

14. Tinai Jehowa hakotak dengan Moses, koae:

15. Amon olo djarisala gawie, djaton tantai ahate, baja salaja tarakaliwat talo brasih, idjä patut imbaris akan Jehowa, maka iä akan mimbit akan Jehowa bara kawan metoe idjä kongan tabiri hatuäe idjä tinduh, atawa sekel salaka, karäe tumon kapatut awim, tumon batang sekel, idjä hong äka brasih.

16. Tinai talo idjä djari tarakaliwat awie bara talo brasih tā, iä akan maliae, tuntang dahange idjä dalam limä, djetä patut inengae akan imam; maka imam akan manjapan iä hapan tabiri hatuäe, parapah tagal kasalae tā, tuntang djetä karäh iampun akae.

17. Tinai amon olo djari badosa, awie taralangkah bararangai prentah bara karä prentah Jehowa, sambil taraawi talo awang djaton patut: pama iä djaton djari kawan tā, iä tiwas kea, tuntang iä akan mananggong kasalae.

18. Tā iä akan mimbit bara kawan metoe tabiri hatuäe idjä tinduh, tumon kapatut regae awim, manjampai tā akan imam indu parapah tagal kasalae; maka imam akan manjapan iä tagal kalangkahe, idjä djari iawie awi kalajaue, tumon tā djetä karäh iampun akae.

19. Djetä parapah tagal dosae, krana iä djari tiwas dengan Jehowa.

20. Tinai Jehowa hakotak dengan Moses, koae:

21. Amon olo badosa, djari sala

gawie dengan Jehowa, awie djari mamikir ramon kolae, idjä djari insahan intu iä, atawa awie marusak djangji, atawa awie paham kuman olo, atawa mangarintar olo;

22. Atawa djaka iä djari sondau talo nihau, palus milim djetä tuntang sumpah, atawa djaka iä badosa awie sumpah sala tagal bararangai perkara:

23. Djaka iä badosa, maniwas arepe tumon tā, maka iä akan malian talo ingarintare, atawa talo idjä imikire, atawa talo idjä djari insahan intu iä, atawa talo idjä djari sondaue tā;

24. Atawa talo handiai, idjä äkae djari mawi sumpah sala; maka iä akan malian upoe tuntang lulute idjä dalam limä, akan idjä puna tempoe, intu andaue injapan tagal dosae.

25. Tinai iä akan mimbit akan Jehowa parapah tagal kasalae, manjampai tā akan imam, iä tā tabiri hatuäe tinduh idjä kongan bara kawan metoe, tumon kapatut regae awim.

26. Maka imam akan manjapan iä intu baun Jehowa, tā bararangai kasalae, idjä maniwas iä, karäh iampun akae.

BAGI 6.

Parapah awang ingähu genep audan.
Parapah indu kinan. Parapah imam.
Parapah tagal dosa.

1. Tinai Jehowa hakotak dengan Moses, koae:

2. Soho Aaronäwen hanak, koam: djetoh prentah tahu parapah idjä ingähu. Parapah idjä ingähu tā akan inusul hundjun mesbeh hapus

alem, sampai handjewu, apui akan imbelom hetä haradjur.

3. Maka imam akan habadju benang pista, tuntang hasarawar benang pista, palus iä akan mamumpung karä kawo, limbah parapah hundjun mesbeh djari lepah kinan apui; iä akan manusuh djeta intu balikat mesbeh.

4. Limbah tä iä akan mengkak pakaiäe, hapakaian beken tinai, palus iä akan magah kawo tä akan ruar äka olo bapodok, akan kaleka brasih.

5. Maka apui hundjun mesbeh haradjur akan imbelom, äla djeta belep; sining handjewu imam akan mina kaju hetä, sambil mandak hundjue talo parapah awang ingähu, tuntang enjak parapah tari-makasih.

6. Apui haradjur akan imbelom hundjun mesbeh, äla belep.

7. Maka djetoht prentah tahu parapah indu kinan: anak Aaron akan manjampai tä intu baun Jehowa intu baun mesbeh.

8. Hetä iä akan manduan idjä karakop tunek tepong parapah indu kinan tä, tuntang unduse, tuntang karä garo idjä hundjue; iä akan manusul djeta hundjun mesbeh, mandjadi indu mangat ewaue, hapa mampingat Jehowa.

9. Tinai tisan talo tä Aaron äwen hanak akan kumae, äla häwoi ragi: intu kaleka brasih, hong parantaran tingkap panjupa iä akan kuman djeta.

10. Amon iä mampakasak djeta, äla iä maragie; krana djeta bagin ai, idjä djari imbagiku akäe bara parapah apui ajungku; djeta brasih haliai, sama kilau parapah tagal dosa tuntang parapah tagal kasalan.

11. Karä awang hatuä hapus panakan Aaron akan omba kuman tä; djeta hadat akan panakan keton girirmanggirir, palus katatahi, hadat tahu parapah apui ain Jehowa: äla olo akan omba kuman djeta, baja idjä djari iminjak bewäi.

12. Tinai Hatalla hakotak deng-an Moses, koae:

13. Djetoht talo parapah ain Aaron äwen hanak, idjä akan imbit äwen tä akan Jehowa, intu andau äwen tä iminjak: idjä perpulu epa tunek tepong, mandjadi parapah indu kinan gemep andau, sabagi akan handjewu, sabagi akan halemäi.

14. Djeta akan impakasak huang rindjing, hapan undus, masamasak hasansila, kakai ikau akan mimbittä, ingiwak tumon puna hadat parapah indu kinan ikau akan maluput tä, mandjadi indu mangat ewaue akan Jehowa.

15. Maka anak imam hai, idjä djari iminjak, manganti bapae, akan maluput talo tä, djeta indu hadat palus katatahi, djeta akan inusul lepalepah akan Jehowa;

16. Krana karä talo parapah indu kinan ain imam lepalepah akan inusul, äla belae buli indu kinan olo.

17. Tinai Jehowa hakotak dengan Moses, koae:

18. Hamauh dengan Aaron äwen hanak, koam: djetoht prentah tahu parapah tagal dosa. Äka parapah awang ingähu injambalih, hetä kea parapah tagal dosa injambalih hong baun Jehowa; djeta brasih haliai.

19. Imam, idjä maluput parapah tagal dosa, akan kuman tä hong kaleka brasih, hong parantaran tingkap-panjupa.

20. Äla olo omba kuman isie,

baja idja djari iminjak bewai. Tinai djaka pakaian olo pohos purak dahae, maka pakaian idja buah purake ta akan impukam hong aka brasih.

21. Amon djeta djari impakasak hong landai petak, landai ta akan imusit, tapi amon djeta djari impakasak hong landai tambaga, djeta akan iisut, inampuras hong danum.

22. Sakara awang hatu hapus djalahan imam akan omba kuman ta; djeta talo brasih haliai.

23. Tapi kara talo parapah tagal dosa, idja belae dahae inamman hong tingkap panjupa, hapan manjapan heta hong aka brasih, ala olo akan kuman djeta, djeta akan inusul bewai.

BAGI 7.

Prentah tahu parapah tagal dosa, parapah awang ingahu, parapah indu kinan tuntang parapah tarimakasih. Prentah mangahana kuman enjak tuntang dahe.

1. Djetoh prentah tahu parapah tagal dosa; uras ta talo brasih haliai.

2. Eka olo manjambalih meto parapah awang ingahu, heta kea ia akan manjambalih meto parapah tagal dosa, tuntang dahae akan imbirik intu mesbeh hakaliling.

3. Kara enjake akan iluput, tinai ikohe, tuntang banahate idja hatampong intu ramon knaie,

4. Tinai buae duadu du tuntang enjake, idja leket intu balikate, tinai djalah hundryun gambohe, kara talo ta akan irampong.

5. Maka imam akan manusul ta hundryun mesbeh mandjadi pa-

rapah apuri akan Jehowa; djeta parapah tagal dosa.

6. Sakara awang hatu hapus djalahan imam akan omba kuman ta hong kaleka brasih; djeta talo idja brasih haliai.

7. Sama kilau hadat parapah tagal dosa, kalota kea parapah tagal kasalae, duadu ta hapan hadat idja bewai; djeta mandjadi bagin imam, idja djari manjapan olo hapan djeta.

8. Imam idja djari maluput meto parapah awang ingahu, idja djari imbit olo, akae kea balalang talo parapah ta, idja djari ilupute.

9. Tinai kara talo parapah indu kinan, idja injanap hong tanzur, atawa idja impakasak hong rindjing landai, mandjadi bagin imam, idja maluput parapah ta.

10. Tapi kara talo parapah indu kinan idja hawoi dengan undus, atawa idja keang, maka kara anak Aaron akan mambagi ta samasama.

11. Maka djetoh prentah tahu parapah tarimakasih, idja handak iluput olo akan Jehowa.

12. Djaka olo manukas djeta indu parapah horumat, ta ia akan malupute haiak dengan roti idja djaton iragi, idja hawoi undus, tuntang sarabi idja djaton iragi, idja iohos undus; maka roti ta bakale tunek tepong awang injanga, hawoi indus.

13. Maka haiak dengan kara roti ta olo akan mimit tepong idja iragi, haiak dengan parapah horumat idja imbite.

14. Midja midja kabawak bara kara ampin tepong ta ia akan manandjungae indu parapah akan Jehowa; djeta mandjadi bagin imam, idja mambirik dahan parapah tarimakasih ta.

15. Maka isin talo parapah horumat tä akan kinan olo andau djeta iluput kea, äla belae akan batisa sampai andau tinai.

16. Tapi amon is mimbit talo parapah tagal djangje, atawa awi kahias atäie, tä isin talo tä akan kinan andau is maluput tä kea; tapi paribasa belae batisa sampai andau tinai, djeta tau kinan kea.

17. Tapi isin parapahe tä, idja batisa sampai andau telo, akan indu inusul bewäi.

18. Krana djaka olo kuman tisan isin talo parapahe tä intu andau telo tinai, maka is, idja djari mimbit tä, djaton ingilak, djeta djaton itong akae, maka akan djeta talo kabelä, tinai olo idja omba kumae akan mananggong kadarhakae.

19. Maka isie, idja pohos talo pali, djaton tau kinan tinai; djeta akan inusul bewäi. Tapi isie beken tä sakara olo idja brasih, idja djaton pali, tau omba kuman djeta.

20. Tapi amon olo omba kuman isin talo parapah tarimakasih, idja puna bagin Jehowa, tuntang olo tä djari pali awi talo enen: maka olo tä akan impatäi bara marak hamputae.

21. Tinai amon olo djari pohos talo pali, alo olo awang pali, atawa meto awang pali, atawa talo kabelä awang puna pali, tuntang olo tä omba kuman isin talo parapahe tarimakasih, idja puna bagin Jehowa: olo tä akan impatäi bara hamputae.

22. Tinai Jehowa hakotak dengan Moses, koae:

23. Hamauh dengan olo Israel, koam: äla keton akan kuman enjak sapi, tabiri atawa kambing.

24. Enjak hantun meto awang matäi bewäi, atawa awang imisak

talo, tau keton hapas akan raringaigawi, tapi äla halai keton akan kuman djeta.

25. Krana äweäwe idja kuman enjak kara meto, idja puna akan iluput indu parapah apui akan Jehowa, olo tä kara impatäi bara marak hamputae.

26. Äla kea kuman daha, huang kara kaleka keton melai, äla daha burong, äla daha meto.

27. Genepolo, idja kuman daha talo, kara impatäi bara marak hamputae.

28. Tinai Jehowa hakotak dengan Moses, koae:

29. Hamauh dengan olo Israel, koam: olo idja handak mimbit parapah tarimakasih akan Jehowa, patut bitie kabuate manjampai bagin parapahe tarimakasih, idja ain Jehowa;

30. Lengäe kabuate akan mimbit bagin parapahe, idja mandjadi parapah apui akan Jehowa, is tä: kara enjake, idja intu usoke, is akan mimbite tuntang usoke, manjun djeta intu baun Jehowa, mandjadi parapah iajun.

31. Maka imam akan manusul enjak tä hundjun mesbeh, tapi usoke mandjadi bagin Aaron äwen hanak.

32. Tinai sapak lengän gantaun kara talo parapah tarimakasih keton, keton akan manandjungan, manenga tä akan imam.

33. Anak Aaron, idja maluput daha tuntang enjak talo parapah tarimakasih, akae tä sapak lengäe gantaue tä.

34. Krana usok idja iajun, tuntang sapak lengä idja inandjungan tä, djari induangku bara kara meto parapah tarimakasih ain olo Israel, tuntang aku djari manenga djeta

akan Aaron, imam tā, āwen hanak, mandjadi bagin ai palus katatahi.

35. Djetā asil pangkat Aaron āwen hanak, idjā akan induāe bara karā parapah apui ain Jehowa, bara andau iā djari imbaris, mangat malalus gawin imam intu Jehowa.

36. Djetā, idjā djari injoho Jehowa olo Israel manengae akan āwen tā, bara andau iā djari maminjak āwen, mandjadi asil pangkate girirmanggirir palus katatahi.

37. Djetā karā prentah tahu parapah awang ingāhu, parapah indu kinan, parapah tagal dosa, parapah tagal kasalan, parapah hapan manjuang lengān imam, tuntang parapah tarimakasih.

38. Djetā idjā imetāh Jehowa intu Moses hundjun bukit Sinai, intu andau iā djari manjoko olo Israel mimbit karā parapah akan Jehowa hong padang Sinai.

BAGI 8.

Karā imam imbaris akan pangkat ai.

1. Tinai Jehowa hakotak dengan Moses, koae:

2. Duan Aaron, tuntang anake haiak dengae, tinai karā pakaiāe tuntang minjak kasai; tinai sapi hatuāe idjā kongan indu parapah tagal dosa, tuntang duā kongan tabiri hatuāe, tinai rantang idjā basuang tepong idjā djaton iragi.

3. Tuntang soho hapus utus olo arā hapumpung intu bauntonggang tingkap-panjupa.

4. Maka Moses mawie tumon sohon Jehowa; hapus utus olo arā hapumpung intu bauntonggang tingkap-panjupa.

5. Tā koan Moses mawi utus olo arā tā: Djetoh gawi idjā djari injoho Jehowa malaluse.

6. Balalu Moses manjoho Aaron āwen hanak manggapi, palus iā manjaup āwen tā hapan danum.

7. Tinai iā mangkepan kamedja tā intu Aaron, mametenge hapan babate, tinai iā mangkepan badju pandjang intu iā; hundjun djetā iā mangkepan badju puko tā, sambil mametenge hapan babate idjā bahalap tampae; — (2. Mos. 28, 41.)

8. Tinai iā mangkepan oto-pangkat intu iā, sambil mina Urim tuntang Tumim hetā.

9. Limbah tā iā mangkepan saruban hundjun takoloke; intu saruban tā, ambo-lingkaue, iā mangkepan bintang bulau, makota karasihe, tumon petāh Jehowa intu Moses.

10. Limbah tā Moses manduan minjak kasai, sambil maminjak āka Hatalla, tuntang sakarā ramoe awang huange, hapas mamprasih djetā. — (2. Mos. 30, 25.)

11. Hangkudju iā manampitik minjak tā hundjun mesbeh, maminjak mesbeh tā tuntang karā ramoe, tinai āka panjaup tuntang paie, hapan mamprasih djetā.

12. Limbah tā iā manusuh minjak kasai tā hundjun takolok Aaron, iā maminjak iā, hapae mamprasih iā.

13. Tinai Moses manjoho karā anak Aaron manggapi, tuntang mangkepan badju pandjang intu āwen tā, sambil mambabat djetā, tinai iā mangkepan angkol hundjun takoloke, tumon petāh Jehowa intu Moses.

14. Limbah tā iā manjoko olo mimbit sapi hatuāe indu parapah tagal dosa; maka Aaron āwen ha-

nak mandanan lengäe hundjun takolok sapi hatuäe, parapah tagal dosa tä. — (2. Mos. 29, 10.)

15. Palus djetä injambalih; maka Moses manduan dahae belae, hapan tundjue iä mohos tä hakaliling intu pampang mesbeh, hapae mamapas palie, limbah tä iä manusuh karä dahi tä intu pain mesbeh, hapae mamprasih tuntang manjapan djetä.

16. Tinai iä manduan karä banahate, idjä hatampong intu ramon knaie, tuntang djalaie hundjun gambohe, tinai buae duäduä tuntang enjake, palus Moses manusul talo tä hundjun mesbeh.

17. Tapi hantun sapi hatuäe tä, halulange, karä isie tuntang taie inusule ruar äka olo bapodok, tumon petäh Jehowa intu Moses. — (4, 11.)

18. Limbah tä iä manjoho olo mimbit tabiri hatuäe indu parapah awang ingähu; maka Aaron äwen hanak mandanan lengäe hundjun takolok tabiri hatuäe tä.

19. Palus djetä injambalih; tä Moses mambirik dahae intu mesbeh hakaliling.

20. Tinai iä manangkal tabiri hatuäe tuntang manusul takoloke, tangkale tuntang enjake.

21. Tapi karä ramon knaie tuntang sapake ienjaue helo hapan danum; tumon tä iä manusul salepah tabiri hatuäe tä hundjun mesbeh; djetä mandjadi parapah awang ingähu indu mangat ewaue, parapah apui akan Jehowa, tumon petäh Jehowa intu Moses. — (2 Mos. 29, 19.)

22. Limbah tä iä manjoho olo mimbit tabiri hatuäe idjä tinai, indu parapah hapan manjuang lokap; maka Aaron äwen hanak

mandanan lengäe hundjun takolok tabiri hatuäe tä.

23. Palus djetä injambalih; maka Moses manduan belae dahae, mohos tä intu hatong pinding gantau Aaron, tuntang intu tundjukindu lengäe gantaue, tinai intu tundjukindu paie gantaue.

24. Tinai iä manjoho anak Aaron kea manggapi, tuntang iä mohos belae dahi tä intu hatong pinding gantaue, intu tundjukindu lengäe gantaue, tinai intu tundjukindu paie gantaue, limbah tä Moses mambirik tisan dahi tä lepalepah intu mesbeh hakaliling.

25. Tinai iä manduan enjake tuntang ikohe, tinai banahate idjä hatampong intu ramon knaie, tuntang djalaie hundjun gambohe, tinai buae duäduä tuntang enjake, tinai sapak lengäe gantaue;

26. Tinai bara rantang tepong idjä djaton iragi, idjä intu baun Jehowa, iä manduan idjä kabawak roti idjä djaton iragi, tuntang idjä kabawak roti häwoi undus, tinai idjä krambar sarabi, sambil mingkes djetä hundjun karä enjak tuntang sapak lengä gantau tä.

27. Karä talo tä inengae intu lengän Aaron äwen hanak, äwen tä manjun djetä akan parapah iaun intu baun Jehowa.

28. Limbah tä Moses manduan talo tä tinai bara lengän äwen, sambil manusul djetä hundjun mesbeh, intu hundjun parapah awang ingähu tä, djetä talo parapah hapan manjuang lokap, indu mangat ewaue, parapah apui akan Jehowa.

29. Tinai Moses manduan usok talo parapah hapan manjuang lokap tä, sambil manjun djetä indu parapah iaun intu baun Jehowa; djetä mandjadi bagin Moses, tu-

mon petäh Jehowa intu Moses. — (2. Mos. 29, 26.)

30. Tinai Moses manduan minjak kassi kea, tuntang belae dahi idjä hundjun mesbeh, djeta inampitike intu Aaron tuntang pakaisae, tinai intu anake tuntang pakaisae, hapan tä ia mamprasih Aaron tuntang pakaisae, tinai anake tuntang pakaisae.

31. Tinai Moses hamauh dengan Aaron tuntang dengan anake: Luntah isi tä intu bauntonggang tingkap-panjupa, kuman tä hetä tuntang tepong, idjä huang rantang talo parapah hapan manjuang lokap tä, tumon jaku djari manjoho keton, koangku: Aaron awen hanak akan kuman djeta. — (6, 16.)

32. Tapi tisan isie tuntang tepong keton akan manusule.

33. Kudju ala keton hagoet bara bauntonggang tingkap-panjupa, sampai karä andau parapah hapan manjuang lokap keton djari sukup, krana kudju lokap keton akan injuang,

34. Sama kilau gawi andau toh kea, tumon prentah Jehowa, hapan manjapan keton.

35. Tagal tä kudju keton akan melai intu bauntonggang tingkap, handau hamalem, sambil manonggo Jehowa, belä keton mattä; krana kalotoh prentahe intu aku.

36. Maka Aaron awen hanak manumon talo handiai, idjä djari imetäh Jehowa intu Moses.

BAGI 9.

Parapah idjä solake iluput Aaron kinan apui Hatalla.

1. Maka djadi andau hanja

Moses manduan Aaron awen hanak, tuntang karä bakas olo Israel.

2. Tä ia hamauh dengan Aaron: Duan anak sapi indu parapah tagal dosa, tuntang tabiri hatuäe indu parapah awang ingähu, duäduä uras tinduh, tuntang awi manjampai djeta intu baun Jehowa.

3. Limbah tä awi hakotak denggan olo Israel, koam: imbit kambing hatuäe indu parapah tagal dosa; tuntang anak sapi tinai anak tabiri, duäduä awang idjä njeko amure, tuntang uras tinduh, indu parapah awang ingähu.

4. Tinai sapi hatuäe tuntang tabiri hatuäe indu parapah tarimakasih, uka malnut tä intu baun Jehowa; tinai imbit talo parapah indu kinan, idjä häwoi undus; krana andau toh Jehowa handak mamprahan arepe akan keton.

5. Tä olo mimbit talo idjä injoho Moses, manjampai tä intu baun tingkap-panjupa, tuntang hapus utus olo arä manalih, mendeng manaharep baun Jehowa.

6. Tä koan Moses: Djetohe kea, idjä djari injoho Jehowa keton akan malaluse, tä kahain Jehowa karäh mamala akan keton.

7. Koan Moses dengan Aaron: Tanggoh mesbeh, luput talo parapah tagal dosa, tuntang talo parapah idjä ingähu, hapan manjapan arepm tuntang olo arä. Limbah tä luput talo parapah ain olo arä, hapa manjapan ia, tumon petäh Jehowa.

8. Tä Aaron manggapi mesbeh tä, sambil manjambahih anak sapi idjä baris ai, indu parapah tagal dosae.

9. Maka anak Aaron mandjuluk dahae akae, palus ia mansulop

tundjuke huang daha tā, sambil mohos djeta intu pampang mesbeh; limbah tā iā manusuh karā daha intu pain mesbeh.

10. Tapi enjake, buae duāduā, tuntang djalaē hundjun gamboh parapah tagal dosa tā inusule hundjun mesbeh, tumon petāh Jehowa intu Moses.

11. Tapi isie tuntang balulange inusule ruar āka olo bapodok.

12. Limbah tā iā manjambalih parapah awang ingāhu, tuntang anak Aaron mandjuluk dahaē akae, palus iā tinai mambirik tā intu mesbeh hakaliling.

13. Tinai āwen tā mandjuluk akae tangkal parapah awang ingāhu, tuntang takoloke, palus iā manusul tā hundjun mesbeh.

14. Tapi karā ramon knaie tuntang sapake ienjaue helo, limbah tā iā manusul djeta intu hundjun parapah awang ingāhu hong mesbeh.

15. Limbah tā iā manjoho parapah olo arā iagah, tuntang iā manduan kambing hatuāe indu parapah tagal dosa, idjā ain olo arā; palus iā manjambalih djeta, maluput tā indu parapah tagal dosa, sama kilau ajue tā.

16. Limbah tā iā manjoho talo parapah awang ingāhu iagah, sambil maluput djeta tumon puna hadate.

17. Tinai iā manjoho talo parapah indu kinan iagah, tuntang iā manduan idjā karakop bara djeta, sambil manusul tā hundjun mesbeh; beken bara djeta aton tinai idjā puna iluput sinig handjewn.

18. Limbah tā iā manjambalih sapi hatuāe tā tuntang tabiri hatuāe indu parapah tarimakasih, idjā ain olo arā; maka anak Aaron

mandjuluk dahaē tā akae, djeta imbirike intu mesbeh hakaliling.

19. Maka enjak sapi hatuāe tuntang enjak tabiri hatuāe, tinai ikohe, tuntang banahate idjā hatampong intu ramon knaie, tuntang buae, tinai djalaē hundjun gamboh;

20. Karā talo tā iā mingkese hundjun usok talo parapah, palus manusul enjake tā hundjun mesbeh.

21. Tapi usoke, tuntang sapak lengāe gantaue Aaron manjue intu baun Jehowa, mandjadi parapah iajun, tumon sokon Moses. — (7, 32.)

22. Limbah tā Aaron mangga tang lengāe manintu olo arā, sambil mamberkat olo tā; tuntang iā mohon limbah iā djari maluput parapah tagal dosa, parapah awang ingāhu, tuntang parapah tarimakasih tā.

23. Maka Moses āwen duā Aaron tamā tingkap-panjupa; amon āwen tā blua tinai, iā mamberkat olo arā. Tā maka kahain Jehowa māmala akan olo arā samandiai.

24. Krana apui aton blua bara hila baun Jehowa, djeta kuman talo parapah tuntang enjake, idjā hundjun mesbeh. Haiak olo arā handiai mitā talo tā, maka iā mdalahap, palus mahingkep, baue sampai petak. — (2. Kron. 7, 1.)

BAGI 10.

Kasalan anak Aaron dengan gawin sombajang; hukum Hatalla.

1. Maka anak Aaron, Nadab āwen duā Abihu, manduan dadupa handjenan, mingkes barah huange,

mandak garo hundjue, sambil mimbit apui sala tä, idjä djaton djari injoho mimbite, manaharep baun Jehowa.

2. Tä apui blua bara Jehowa, mampatäi äwen tä; äwen balalu tudjah matäi naharep baun Jehowa.

3. Koan Moses dengan Aaron: Djetoj idjä djari insuman Jehowa, koae: aku handak imprasih intu olo tä, idjä manggapi aku, aku handak impahai intu baun hapus utus olo arä. Maka Aaron suni.

4. Maka Moses mangahau Misael äwen duä Elsapan, anak Usiel, mama Aaron, sambil hamauh dengae: Tanggoh, äton hantun äson keton bara kaleka brasih, akan ruar äka olo bapodok. — (2. Mos. 6, 22.)

5. Tä äwen duä mananggoh, sambil mäton hantu tä tuntang pakaiae akan ruar äka olo bapodok, tumon augh Moses. — (Pang. Ras. 5, 6.)

6. Maka koan Moses dengan Aaron, äwen telo hanak Eleasar tuntang Itamar: Äla malangai takolok keton, äla marabit pakaian keton, belä keton matäi, palus kalaite hasep, mantakan hapus utus olo arä; malainkan nanghe paharin keton bewäi, iä tä, salepah utus olo Israel, akan manatum kähü toh, idjä djari intokan Jehowa.

7. Tapi keton äla blua bara hauntonggang tingkap panjupa, belä keton matäi; krana minjak kasai Jehowa leket hong keton. Maka äwen manumon augh Moses.

8. Maka Jehowa hakotak dengan Aaron, koae:

9. Anggor atawa talo bahari beken äla keton akan mihope, ikau tuntang anakm, metoh ke-

ton tamä tingkap panjupa, belä keton matäi; maka djeta indu hadat keton palus katatahi girir-manggirir.

10. Mangat keton tau mangasene talo brasih dengan talo pali, talo bahalap dengan talo papa.

11. Tinai mangat keton tau madjar olo Israel karä hadat, tumon prentah Jehowa akan äwen hadjamban Moses.

12. Maka koan Moses dengan Aaron, tuntang dengan Eleasar äwen duä Itamar, tisan anak Aaron tä: Duan talo parapah indu kinan, tisan talo parapah apui ain Jehowa, kinan djeta darah mesbeh, äla häwoi ragi, krana djeta talo idjä brasih haliai.

13. Tagal tä keton akan kuman tä intu äka brasih; krana djeta bagin talo parapah apui ain Jehowa, idjä djari inantue akam tuntang akan anakm, krana kalotä augh prentahe djari sampai aku.

14. Tinai usok idjä iajun tuntang sapak idjä inandjungan keton akan kumae hong äka brasih, ikau tuntang anakm hatuä bawi; krana djeta puna asil parapah tarimakasih, idjä imbit olo Israel, idjä djari inantu akam, tuntang akan karä anakm.

15. Sapak idjä inandjungan tuntang usok idjä iajun tä olo akan mimbite haiak karä enjak talo parapah apui tä, mangat djeta iajun intu baun Jehowa, mandjadi parapah iajun, maka djeta akan bagim, tuntang bagin panakam palus katatahi, tumon augh petäh Jehowa.

16. Maka Moses manggau kamping hatuäe akan parapah tagal dosa tä, tä itä! djeta djari lepah inusul; tä iä paham malait Eleasar

äwen duä Itamar, tisan anak Aaron tä, koae:

17. Buhén keton djaton djari kuman talo parapah tagal dosa tä intu äka brasihP krana djetà talo brasih haliäi. Iä djari manenga tä akan keton, nakara keton mananggong dosan utus olo arä, mangat keton manjapan olo tä hong baun Jehowa.

18. Itä, dahan talo parapah tä djaton djari imbit tamä äka brasih; tagal tä patut keton djari kuman parapah tä lepalepah hong äka brasih, tumon sohongku dengan keton.

19. Tä koan Aaron dengan Moses: Itäm, andau toh iä djari maluput intu baun Jehowa talo parapah tagal dosa, tuntang parapah awang ingähu, tuntang talo tä djari buah aku; djaka aku andau toh djari kuman parapah tagal dosae tä, kilen, djetà bahalap kea intu matan Jehowa?

20. Amon Moses mahining aughe tä, maka iä manjumi tinai.

BAGI 11.

Prentah tahu meto idjä brasih dengan meto pali.

1. Maka Jehowa hakotak dengan Moses äwen duä Aaron, sam-bil hamanuh dengan äwen:

2. Sanan akan olo Israel, koan keton: djetoh talo idjä tau kinan keton bara karä meto hong petak.

3. Karä meto idjä hapatas tundjike sila haruä, patase sampai upoe, tuntang idjä manjipa handuä, meto tä tau kinan keton. — (5. Mos. 14, 4.)

4. Tapi äla keton akan kuman meto idjä hapatas tundjike bewäi,

atawa idjä manjipa handuä bewäi; tumon tä äla kuman onta, krana toto djetà manjipa handuä, tapi tundjike djaton hapatas; djetà pali akan keton.

5. Tinai purita, krana djetà manjipa handuä, tapi tundjike djaton toto hapatas; djetà pali akan keton.

6. Tinai haas, krana djetà manjipa handuä, tapi tundjike djaton toto hapatas; djetà pali akan keton.

7. Tinai bawoi kea, krana djetà toto hapatas tundjike sampai upoe, tapi djetà djaton manjipa handuä; djetà pali akan keton.

8. Äla keton kuman isin karä talo tä, äla kea pohos hantue, krana djetà pali akan keton.

9. Tinai djetoh idjä akan indu kinan keton bara karä talo handiai awang belom hong danum: sakarä talo hong tasik atawa hong batangdanum, awang hakiap tuntang hatisik, tau keton kumae.

10. Tapi talo handiai, idjä ha-goet huang danum, huang tasik atawa hong batangdanum, idjä djaton hakiap atawa hatisik, talo tä akan kabelän keton.

11. Toto talo tä akan kabelän keton: isie äla keton kumae, hantue kea akan kabelän keton.

12. Talo handiai idjä hong danum, idjä djaton hakiap, djaton hatisik, djetà akan ingabelä keton.

13. Tinai bara karä burong, maka djetoh idjä akan kabelän keton, idjä djaton tau kinan keton: nasar, antang, bakaka,

14. Tabunau, tandjaung, tuntang karä ampın djalahae.

15. Karä ampın djalahan burong kak.

16. Karä ampın burong jaana, mangkong, sahap, nes.

17. Burong kaut, burong berä, jansup;

18. Tinsemet, kaat, ragham;

19. Ghasida, karä ampın djalahan sabaru; dukipat, tuntang pandan.

20. Karä talo awang bara palapas, tuntang idjä manggajar hapan paie äpat, talo tä akan kabälän keton.

21. Tapi keton tau kuman karä talo awang bara palapas tuntang manggajar hapan paie äpat, amon paie tä hasiko, hapae manang kadjok hundjun petak.

22. Baris talo tä djeto idjä tau kinan keton: karä ampın sangkalap, karä ampın sulam, karä ampın hargol, karä ampın hagah.

23. Tapi karä talo beken awang bara palapas, tuntang manggajar hapan paie äpat, talo tä akan kabälän keton.

24. Karä talo tä manjamar olon; tinai äweäwe idjä pohos hantue, mandjadi samar sampai hamalem.

25. Äweäwe idjä djari mäton hantun talo kalotä, akan mampukan pakaiaie, palus ia samar sampai hamalem.

26. Karä meto idjä hapatas tundjike, tapi djaton sampai upoe, tinai idjä djaton manjipa handut, talo tä uras pali intu keton; olo idjä djari pohos meto tä balalu samar.

27. Tinai karä meto idjä hapai äpat, tuntang manandjong habatak siloe, djeta pali intu keton; äweäwe idjä djari pohos hantue, palus samar sampai hamalem.

28. Tinai äweäwe idjä djari mäton hantue, akan mampukan klambie, tuntang ia samar sampai hamalem; krana talo tä uras pali akan keton.

29. Tinai bara baris karä meto

idjä mangkawang, knaie mahawar petak, maka talo toh idjä pali intu keton: karä ampın mamar, biawau, barako;

30. Tasak, sangahau, angoi, handipa, tinsemet.

31. Djeta talo baris meto idjä mangkawang, manjarantar, idjä pali intu keton; äweäwe idjä pohos hantue samar sampai hamalem.

32. Tinai talo handiai, idjä aka hantue tä lawo, mandjadi samar, karä ramo kaju, atawa pakaihan, atawa upak meto, atawa kadai, atawa karä ampın pakarang idjä hanggap bagawi; talo tä akan ilukum hong danum, tuntang djeta samar sampai hamalem, limbah tä djeta brasih tinai.

33. Maka karä ramo petak, idjä aka talo kalotä djari lawo huange, palus samar tuntang huange; keton akan masusit djeta.

34. Krana karä ampın panginan, awang indu kinan olo, mandjadi samar, amon buah danum bara ramo kalotä, tinai karä talo ihop, idjä ina hong talo kalotä, mandjadi samar kea.

35. Talo handiai, idjä aka hantun talo kalotä lawo, palus samar; alo tanhur, atawa dapohan petak, maka djeta akan ingarak, krana djeta pali; tagal tä djeta akan itong keton toto pali kea.

36. Tapi lowangdahum, atawa kali aka danum hakampeleng, mangon brasih; tapi olo idjä djari pohos hantun talo kalotä palus samar.

37. Maka djaka hantun talo tä lawo hundjun binji, idjä akan inaburan: djeta brasih bewäi.

38. Tapi amon binji tä djari inata hapan danum, tuntang han-

tun talo kalotä lawo hundjue, djeta samar akan keton.

39. Maka amon meto, idjä tau kinan keton, djari matai, tä äwä idjä djari pohos hantue, palus samar sampai hamalem.

40. Ia kea, idjä djari kuman hantue tä, akan mampukan pakaiäe, tuntang ia samar sampai hamalem; tinai idjä djari mäton hantue, akan mampukan pakaiäe, tuntang ia samar sampai hamalem.

41. Tinai karä ampuu talo manjarantar hundjun petak akan ingabelä keton; äla kuman djeta.

42. Talo handiai awang manjarantar hapan knaie, tinai talo handiai awang manggajar hundjun petak hapan paie äpat, atawa arä paie, äla keton akan kuman djeta, krana djeta patut akan kabelän keton.

43. Äla manampa arep keton indu äka kadjilek tagal talo manggajar tä, äla manjamar arep keton dengan talo tä, mandjadi kihal.

44. Krana aku toh Jehowa, Hatallan keton, tagal tä keton akan mamprasih arep keton, mangat keton brasih, krana aku toh brasih; äla keton manjamar arep keton awi bararangai meto, idjä manggajar hong petak. — (1. Petr. 1, 16.)

45. Krana aku toh Jehowa, idjä djari magah keton blaa bara tanah Misir, mangat aku indu Hatallan keton, tuntang nakara keton brasih, krana aku toh brasih.

46. Djeto prentah tahin karä meto, karä burong, karä talo belom idjä hagoet hong danum, tuntang idjä manggajar manjarantar hundjun petak;

47. Mangat keton tau mangasene idjä pali dengan idjä brasih, tinai

idjä tau kinan dengan idjä djaton tau kinan.

BAGI 12.

Prentah tahin olo bawi taheta limbah manak.

1. Tinai Jehowa hakotak dengan Moses, koae:

2. Sanan akan olo Israel, koam: amon olo bawi djari batihi, manak hatuä, maka ia pali kudju, sama kilau andaue pamali.

3. Maka andau hanja, olo akan manjunat kulop anake tä. — (1. Mos. 17, 11.)

4. Limbah tä olo bawi tä akan melai hong äkae tagal tarohan dahae, telo pulu telo andau katahie; äla ia manigong talo brasih, äla ia tamä kaleka Hatalla, sampai karä andau tarohan dahae tä djari sukup.

5. Maka amon ia djari manak bawi, tä ia pali handuä minggu, sama kilau andaue pamali, limbah tä ia akan melai hong äkae tagal tarohan dahae, djahawen pulu djahawen andau katahie.

6. Maka amon karä andau pamprasihe tä tagal anake idjä hatuä atawa tagal anake idjä bawi djari sukup, tä ia akan mimbit anak tabiri, awang idjä nfelo umure, indu parapah awang ingahu, tinai anak burong dara, atawa burong kuku indu parapah tagal dosa; ia akan mimbit tä akan bauntonggang tingkap-panjupa, mandjuluk tä akan imam.

7. Ia tä akan maluput talo tä intu baun Jehowa, hapa manjapan olo bawi tä, tä maka ia brasih tinai bara tarohan dahae. Djeta

prentah tahu olo bawi, idjä djari manak hatuä atawa bawi.

8. Maka djaka lengäe djaton ombet kwasae sampai manenga anak tabiri, tä iä akan mimbit duä kongan burong kuku, atawa anak burong dara duä kongan; idjä kongan akan parapah awang ingähu, tinai idjä akan parapah tagal dosa; maka imam akan manjapan iä, tä maka iä brasih tinai.

BAGI 13.

Prentah tahu samagh.

1. Tinai Jehowa hakotak dengan Moses äwen duä Aaron, koae:

2. Djaka hong pupus isin olo aton talo lembut, atawa djaka djetä batabatal ampie, atawa tunditunding, ampiampin samagh handak lembut, maka olo tä indu iagah akan Aaron, imam tä, atawa akan idjä bitu bara karä anak Aaron, imam tä.

3. Maka imam akan mariksa peres, idjä intu pupus isie; amon bulun pupuse intu äka tundinge djari malik baputi, tinai ampin tundinge manimben huang pupus isie: djetä maka peres samagh. Limbah imam djari manampajah iä, maka iä akan manjewut olo tä pali.

4. Maka amon tundinge intu pupus isie tä hanana baputi; tapi djetä djaton manimben huang pupus isie, tinai bulu hetä djaton djari malik baputi: tä imam akan mangurong olo idjä aton perese tä kudju katahie.

5. Limbah tä, andau udju, imam akan mariksa tä tinai; djaka tun-

dinge tä magon ampie solake, djaton djari mandahang kuman pupuse, maka imam akan mangu-rong olo tä kudju hindai.

6. Intu andau udju imam akan mariksa iä tinai; amon tundinge tä djari kalakalas, djaton djari mandahang kuman pupuse, tä iä akan manjewut olo tä brasih; krana djetä ampin kotor bewai. Olo tä akan mampukan klambie, tuntang iä brasih.

7. Tapi djaka kotore tä mandahang kuman pupuse, limbah olo tä djari iriksa imam, injewut brasih: maka olo tä akan imprahan akan imam maningkat tinai.

8. Tä amon imam mitä kotore tä djari paham kuman pupuse, maka iä akan manjewut olo tä pali, perese tä toto samagh.

9. Tinai amon peres samagh lembut intu olo, maka iä akan iagah manalih imam.

10. Amon imam mangasene, aton tunding baputi intu pupuse, idjä mobah bulue malik baputi, tuntang aton isi tumbo hong tundinge tä:

11. Djetä toto samagh, idjä usang djari leket intu pupus isin olo tä; imam akan manjewut olo tä pali, dia usah mangurong iä helo, krana djari batantu iä tä pali.

12. Maka amon samagh tä djari lepah lembut, mananjap hapus pupus olo idjä buah peres tä, bara takoloke sampai paie, tumon paitä imam,

13. Amon imam djari mangasene, samagh djari mananjap hapus isie: tä iä akan manjewut olo tä, idjä buah peres tä, brasih: peres tä lepah djari malik baputi, tagal tä iä brasih.

14. Tapi amon intu andaue iriksa

imam aton isi tumbo intu tundinge, tā iā pali.

15. Amon imam djari mitā isi tumbo tā, maka iā akan manjewut olo tā pali, isi tumbo tā pali, djeta samagh.

16. Tapi amon isi tumbo tā malik tinai, mandjadi baputi, tā olo tā akan manalih imam tinai.

17. Amon imam djari mariksa iā, sambil mitā peres tā djari uras malik baputi, tā imam akan manjewut olo, idjā buah peres tā, brasih, krana iā brasih.

18. Tinai amon olo djari awi blujong intu isie, tuntang djeta djari halit;

19. Tapi limbah tā aton lembut tunding baputi intu awan blujong tā, atawa āka nana baputi haiak handahandang ampie, djeta patut imprahan akan imam.

20. Djaka imam mangasene, djeta manimben intu pupus isie, haiak bulu hetā djari malik baputi, tā maka imam akan manjewut olo tā pali; djeta peses samagh, idjā djari manjohong blujong.

21. Maka amon imam mitā, bulu hetā djaton baputi, tuntang djeta djaton manimben intu pupus, tinai djeta kalas ampie, tā imam akan mangurong olo tā kudju.

22. Amon limbah tā talo tā djari mandahang kuman pupuse, maka imam akan manjewut olo tā pali, krana djeta peres tā.

23. Tapi amon āka nana melai kalotā, djaton mandahang panginae, djeta kalupus blujong bewāi, tā imam akan manjewut olo tā brasih.

24. Tinai amon pupus isin olo balopak awi apui, tuntang intu awa hatunding handahandang atawa baputi ampie,

25. Amon imam djari mariksa talo tā, itā! bulu intu awae djari malik baputi, tuntang djeta manimben intu pupus isie, maka djeta samagh, idjā djari manjohong lopak; tagal tā imam akan manjewut olo tā pali, krana djeta toto peres samagh.

26. Tapi amon imam mangasene bulu hetā djaton djari malik baputi, tuntang djeta djaton djari manimben intu pupuse, tinai djeta kakalas ampie: tā maka imam akan mangurong olo tā kudju.

27. Limbah tā, andau udju, imam akan mariksa olo tā tinai: djaka djeta djari mandahang panginae intu pupuse, maka imam akan manjewut iā pali; djeta toto peres samagh.

28. Tapi djaka tundinge tā magon kalotā bewāi, djaton mandahang intu pupus, tuntang djeta kakalas ampie, maka djeta kalupus lopak bewāi; tagal tā imam akan manjewut olo tā brasih, krana djeta kalupus lopak bewāi.

29. Tinai amon olo hatuā atawa olo bawi hatunding intu takoloke, atawa intu djanggut garumbinge,

30. Tuntang imam djari mangasene peres tā, amon djeta manimben intu pupuse, tuntang bulue hetā djari bahenda haiak marahai: tā imam akan manjewut olo tā pali, krana djeta kotor samagh takolok, atawa kotor samagh djanggut.

31. Tapi amon imam djari mangasene kotor peres tā toto djaton manimben huang pupuse, tapi bulue babilem hindai kea djari lembut hetā, tā imam akan mangurong olo tā kudju, idjā buah kotor peres tā.

32. Limbah tā intu andau udju

inam akan mangasene peres tā tinai; djaka kotore djaton djari mandahang, tuntang bulu bahenda djaton hetā, tinai kotor tā djaton manimben intu pupuse:

33. Tā maka olo tā akan injukur, tapi kaleka kotor tā inisa; tuntang imam akan mangurong olo tā, idja aton kotor peres tā, kudju tinai.

34. Limbah tā intu andau udju imam akan mangasene kotor peres tā tinai; amon djeta djaton djari mandahang panginae huang pupuse, tuntang ampie djaton manimben intu pupuse: tā imam akan manjewut ia brasih; olo tā akan mampukan pakiaie, balalu ia brasih.

35. Tapi djaka kotor tā mandahang panginae, limbah olo tā djari injewut brasih;

36. Tuntang imam djari mangasene, kotor tā toto djari mandahang intu pupuse: djaton usah hindai imam mariksa, djaka bulu hetā bahenda; olo tā pali bewāi.

37. Tapi djaka tumon pitā imam kotor tā magon kalotā, tinai bulu babilem djari lembut hetā, toto kotor tā djari kālāh; olo tā brasih; imam akan manjewut ia brasih.

38. Tinai amon olo hatuā atawa olo bawi hatunding baputi intu pupus isie,

39. Tuntang imam mariksa djeta, mitā tunding tā baputi kalakalas, djeta kotor bewāi, idja djari lembut intu pupuse; olo tā brasih.

40. Amon balau takolok olo djari baduroh, tantang ia halungah hila tekoke: maka ia brasih.

41. Atawa amon balau takoloke djari baduroh, sampai ia halungah hila lingkae: maka ia brasih.

42. Tapi amon intu kalungah te-

koke atawa intu kalungah lingkae lembut tunding baputi mandahandang, djeta samagh, idja djari lembut intu kalungah.

43. Amon imam djari mangasene ia, itā! tunding peres djari lembut intu kalungah, idja baputi mandahandang, ampin tampajahe kilau samagh idja intu pupus bitie:

44. Toto olo tā basamagh, tuntang ia pali; imam akan manjewut ia pali tagal perese, idja intu takoloke.

45. Maka olo idja basamagh tā akan hapakaian barabit, tuntang takoloke halangai, ia akan mangop njamae, tinai olo tā akan mantehau: Pali, pali!

46. Katahin ia buah peres tā, ia pali, ia akan melai kabuate; akas melai patet intu ruar aka olo arā bapodok.

47. Tinai amon peres samagh djakit pakaiam, pakaian bulun tabiri, atawa pakaian beang pisti;

48. Alo djakit lawaie idja hambudjur atawa lawaie idja hamparang, atawa upak meto, atawa ramo upak meto;

49. Djaka peres tā hong pakaian, atawa hong upak meto, atawa hong lawaie idja hambudjur, atawa hong lawaie idja hamparang, atawa hong ramo upak meto, aton bahidjan hendahenda atawa handahandang ampie: peres djeta samagh; tagal tā talo tā akan imprahan akan imam.

50. Maka imam akan mangasene peres tā, tuntang ia akan manutup talo idja buah peres tā kudju.

51. Limbah tā, intu andau udja, ia akan mangasene peres tā tinai; amon peres tā djari mandahang intu pakaian, atawa intu lawai hambudjur, atawa intu lawai ham-

perang, atawa intu upak meto, atawa intu karä ampin ramo upak meto, maka peres tä samagh panguman, talo tä pali.

52. Tagal tä ia akan manusul pakaian, atawa lawai hambudjur, atawa lawai hamparang, alo djeta bulun meto atawa pista, tinai karä ampin ramo upak meto, idja djakit peres tä, krama djeta samagh panguman, talo tä akan inusul bewai.

53. Tapi amon imam mangasene, peres tä djaton djari mandahang intu pakaian, intu lawai hambudjur, atawa lawai hamparang, atawa intu ramon upak meto tä:

54. Tä imam akan manjoho olo mampuhan talo idja indjakit peres tä, tuntang ia akan manutap talo tä kudju tinai.

55. Maka amon imam mangasene peres tä, limbah talo tä djari impukan, mitä peres tä djaton djari hobah ampie, alo peres djaton djari mandahang panginae: maka talo tä pali, keton akan manusul djeta, krama djeta djari marasap, alo talo tä mambong hila huange atawa hila ruar.

56. Maka amon imam mangasene, limbah talo tä djari impukan, peres tä djari kalas, tä ia akan marintas äka peres tä bara pakaian, atawa bara upak meto, atawa bara lawai hambudjur, atawa bara lawai hamparang.

57. Amon limbah tä talo tä magon aton intu pakaian, atawa intu lawai hambudjur atawa hamparang, atawa intu ramo upak meto, maka talo tä puna basamagh, ikau akan manusul talo idja djari djakit tä.

58. Tapi pakaian, lawai hambudjur, lawai hamparang, atawa ra-

mo upak meto, idja djari nihau perese limbah impukan, djeta akan impukan sindä tinai, balalu djeta brasih.

59. Djeta prentah tahu peres samagh, idja djakit pakaian bulun tabiri, atawa benang pista, lawai hambudjur atawa hamparang, atawa karä ramo upak meto; tumon prentah toh olo akan manjewut tä brasih atawa pali.

BAGI 14.

I. Prentah tahu mamprasih olo,
II. tuntang human olo, idja djari terai basamagh.

I.—1. Tinai Jehowa hakotak dengan Moses, koae:

2. Djeto prentah tahu mamprasih olo, idja terai basamagh: ia indu mananggoh imam. — (Matt. 8, 4.)

3. Maka imam akan manalih ia intu ruar äka olo ari bapedok; amon imam mangasene, olo tä djari kaläh samaghe,

4. Tä imam akan manjoho olo mianbit duä kongan burong brasih belobelom, akan olo idja indu imprasih tä, tinai kaju seder, tuntang bulun tabiri, idja intjalap bahandang, tinai isop.

5. Limbah tä imam akan manjoho olo manjambalih burong idja tä tambuan landai, idja basuang danum tahasak.

6. Tä ia akan manduan burong idja belom tä, tuntang kaju seder, tinai bulu idja intjalap bahandang, tinai isop, sambil mansulup talo tä, tuntang burong idja belom tä, huang dahan burong idja injambalih tambuan danum tahasak tä.

7. Balalu iä akan mambirik djeta hangkudju intu olo, idja akan imprasih bara samagh; limbah tä imam akan manjewut olo tä brasih, tuntang iä akan malapas burong idja belom tä trawang bewsi.

8. Maka olo idja imprasih tä akan mampukan pakaiäe, manjukur balaue lepalepah, tuntang mandoi hong danum, tä iä brasih; limbah tä iä tau tamä äka olo bapodok, tapi kudju iä akan melai intu ruar tingkape.

9. Djadi andau udju iä akan manjukur balaue tinai lepalepah, tuntang djanggut garumbinge, sasingute, bulun kininge, lepalepah karä bulue, tuntang iä akan mampukan pakaiäe, tinai mampandoi bitie huang danum; tä iä brasih.

10. Maka andau hanja iä akan mimbit dua kongan anak tabiri hatuäe idja tinduh, tinai idja kongan anak tabiri bawie idja tinduh, awang idja njelo umure, tinai telo perpulu epa tunek tepong, habalut undus, akan parapah indu kinan, tinai undus idja log.

11. Maka imam idja malalus pamprasihe, akan mampendeng olo idja imprasih tä, tuntang talo parapahe tä, naharep baun Jehowa, intu hauntonggang tingkap panjupa.

12. Limbah tä imam akan manduan idja kongan tabiri tä, sambil maluput djeta indu parapah tagal kasalae, tuntang undus idja log tä; iä akan manjun tä intu baun Jehowa, indu parapah iajun.

13. Limbah tä iä akan manjambalih anak tabiri tä, intu äka olo manjambalih talo parapah tagal dosa tuntang talo parapah awang ingähu, hong äka brasih; krana sama kilau talo parapah tagal dosa, kalotä kea talo parapah tagal

kasalan indu bagin imam; djeta brasih haliaj.

14. Maka imam akan manduan belae dahan talo parapah tagal kasalan tä, sambil mohos djeta hong hatong pinding gantaun olo idja imprasih tä, tinai hong tundjukindu lengäe gantaue, tuntang hong tundjukindu paie gantaue.

15. Limbah tä iä akan manduan belae undus idja log tä, palus manusuh djeta hong lengän imam hila sambile.

16. Maka tundjuk lengäe gantaue imam akan manindjeke hong undus, idja intu lengäe sambile, tuntang iä akan manampitik undus tä akan Jehowa hangkudju, hapan tundjuke.

17. Maka tisan undus tä, idja intu lengäe, imam akan mohose intu hatong pinding gantaun olo idja imprasih tä, tinai intu tundjukindu lengäe gantaue, tuntang intu tundjukindu paie gantaue, manantilap dahan talo parapah tagal kasalan.

18. Maka tisan undus, idja intu lengän imam tä, iä akan mohose hundjun takolok olo idja imprasih tä; tumon tä imam akan manjapan iä intu baun Jehowa.

19. Tinai imam akan maluput parapah tagal dosa kea, sambil manjapan iä, idja handak imapas bara kapalie; limbah tä iä akan manjambalih talo parapah awang ingähu.

20. Iä akan manusul djeta hundjun mesbeh, tuntang talo parapah indu kinan, hapan manjapan olo tä; tä maka olo tä brasih.

21. Tapi djaka olo tä pähä belom, kwasan lengäe djaton sampai akan telo kongan tabiri, tä iä akan mimbit idja kongan akan pa-

rapahe kasalan, idjā iajun, hapan manjapan iā; tinai idjā perpulu epa tunek tepong hāwoi undus, akan parapah indu kinan, tinai undus idjā log.

22. Tinai duā kongan burong kuku atawa duā kongan anak burong dara, tumon panjondau lengāe; idjā kongan burong tā akan parapahe tagal dosa, tinai idjā akan parapahe awang ingāhu.

23. Andaue imprasih idjā hanja iā akan mimbit talo tā akan imam, intu bauntonggang tingkap-panjupa.

24. Maka imam akan manduan anak tabiri, parapah tagal kasalan tā, tuntang undus idjā log tā; imam akan manjun tā intu baun Jehowa, mandjadi parapah iajun.

25. Limbah tā iā akan manjam-balih anak tabiri, parapah tagal kasalan tā, tuntang imam akan manduan belae dahan parapah tagal kasalan tā, sambil mohos djetā hong hatong pinding gantaun olo idjā imprasih tā, tinai hong tundjukindu lengāe gantaue, tuntang hong tundjukindu paie gantaue.

26. Tinai imam akan manusuh belae undus tā intu lengān imam hila sambile.

27. Limbah tā imam hapan tundjuk lengāe gantaue akan manampitik undus tā, idjā intu lengāe sambile, hangkudju akan Jehowa.

28. Tinai imam akan mohos hatong pinding gantaun olo idjā imprasih tā hapan undus, idjā intu lengāe, tuntang tundjukindu lengāe gantaue, tinai tundjukindu paie gantaue, ūka dahan talo parapahe tagal kasalan leket.

29. Maka tisan undus, idjā intu lengān imam, akan iohose hujung takolok olo idjā imprasih tā,

tumon tā imam akan manjapan iā intu baun Jehowa.

30. Limbah tā iā akan manatap burong kuku atawa anak burong dara tā, tumon panjondau lengān olo tā.

31. Maka idjā kongan burong tā iā akan malupute indu parapah tagal dosa, tinai idjā indu parapah awang ingāhu, tinai iā akan maluput parapah indu kinan, tumon tā imam akan manjapan olo idjā imprasih tā intu baun Jehowa.

32. Djetā prentah tahu olo basamagh, idjā djaton kwasan lengāe, ūka mimbit tumon puna prentah hapan mamprasih iā.

II. — 33. Tinai Jehowa hakotak dengan Moses ōwen duā Aaron, koe:

34. Amon keton djari tamā tanah Kanaan, idjā handak inengaku akan joresan keton, tuntang amon aku mahukum huma hong tanah joresan keton hapan peres samagh:

35. Tā maka idjā tempon huma tā akan manalih, masuman akan imam: angat pelesku, peres papa leket intu humangku.

36. Tā imam akan manjoho olo palus mamboang huma tā, helo bara panumah imam, belā karā ramo idjā huāng huma tā tamput pali kea; limbah tā imam manalih, mangat mariksa huma tā.

37. Maka amon iā mangasene peres tā, djetā leket intu dinding huma halowang bahidjau, henda henda atawa handahandang ampie tuntang djetā manimben intu dinding:

38. Tā imam akan blua bara huma tā, mimes bauntonggang hila ruar, sambil manjoho olo manguntji huma tā kudju.

39. Andau udju imam akan manalih tinai; amon ia mangasene, peres ta djari mandahang panginae intu dinding huma ta:

40. Maka imam akan manjoho olo mangarak batu idja aka peres ta leket, palus manganan ta akan ruar lewu, intu aka awang pali.

41. Tinai ia akan manjoho olo mikis hakaliling huang huma, kikise ta olo akan manusuhe ruar lewu, intu aka awang pali.

42. Limbah ta olo akan manduan batu taheta, hapan manganti idja inganan, tinai olo akan manduan sapu beken, palus manjapu huma ta tinai.

43. Tapi amon peres ta lembut haluli, limbah batu ta djari ingarak olo, tuntang limbah huma ta djari ikis, tuntang djari injapu taheta tinai:

44. Ta imam akan manalih; djadi amon ia mangasene, peres ta djari mandahang panginae mawi huma, djetä samagh panguman intu huma ta, huma ta pali.

45. Tagal ta olo akan mangarak huma ta, karä batue, karä kajue lepah samandiai, tinai karä sapun huma ta; palus olo akan manganan karä talo ta ruar lewu, intu aka awang pali.

46. Maka olo idja tamä hetä katahin huma ta iatep, ia ta samar sampai hamalem.

47. Tinai olo idja batiroh huang huma, atawa idja kuman huang huma ta, akan mampukan pakaiae.

48. Maka amon imam djari tamä huma ta tinai, sambil mangasene, peres huang huma ta djaton djari lembut tinai, limbah huma ta djari injapu taheta: ta imam akan manjewut huma ta brasih, basa peres ta djari nihau.

49. Limbah ta ia akan manduan duä kongan burong, tuntang kaju seder, buhun tabiri idja intjalap bahandang, tinai isop, hapae mapas palin huma ta.

50. Ia akan manjambalih idja kongan burong ta tambuan landai petak, idja basuang danum tahasak.

51. Tinai ia akan manduan kaju seder, isop tuntang bulu idja intjalap bahandang ta, tuntang burong idja belom ta, mansulup djetä huang dahan burong idja injambalih, idja häwoi danum tahasak ta; palus ia akan manampitik huma ta hangkudju.

52. Tumon ta ia akan mamapas palin huma ta hapan dahan burong häwoi danum tahasak, tuntang hapan burong idja belom ta, kaju seder, isop, tinai bulu idja intjalap bahandang.

53. Maka burong idja belom ta akan ilapase trawang akan ruar lewu; tumon ta ia akan manjapan tagal huma ta, palus huma ta brasih tinai.

54. Djetä prentah tahu karä ampin peres samagh tuntang luta;

55. Tinai tahu samagh, idja lembut intu pakaian tuntang intu human olo;

56. Tinai tahu talo kembang, baha, tunding aka nana;

57. Hapan masuman talo idja kwe idja pali, tuntang talo idja kwe idja brasih. Djetä prentah tahu peres samagh ta.

BAGI 15.

I. Prentah tahu matakau; II. tinai tahu olo bewi pamali.

I. — 1. Tinai Jehowa hakotak

dengan Moses awen duä Aaron, koae:

2. Hakotak dengan olo Israel, sambil masanan akae: olo hatuä, amon iä tarohan talo papa intu isie, maka iä pali tagal talo idjä blua tä.

3. Alo isie harier awi talo tä, atawa alo djetä tangkeng hong isie, maka olo tä pali.

4. Karä talo idjä ienter olo tarohan tä, tuntang karä talo idjä iondoka, tamput samar.

5. Genep olo kea idjä pohos kaleka olo tä batiroh, akan mampukan pakaiäe, sambil mampandoi bitie hong danum, tuntang iä samar sampai hamalem.

6. Tinai olo idjä mondok hong talo, idjä djari iondok olo kalotä, akan mampukan pakaiäe, sambil mampandoi arepe hong danum, tuntang iä samar sampai hamalem.

7. Tinai olo idjä patigong isin olo, idjä tarohan talo papa tä, akan mampukan pakaiäe, haiak mampandoi arepe hong danum, tuntang iä samar sampai hamalem.

8. Tinai amon iä, idjä tarohan talo papa tä, maludja, tampitike buah olo brasih, tä iä idjä buah djetä akan mampukan pakaiäe, haiak mampandoi arepe hong danum, tuntang iä samar sampai hamalem.

9. Tinai karä apil idjä djari iondok olo, idjä tarohan talo papa tä, hapae mukong meto, palus samar kea.

10. Olo idjä pohos bararangai talo, idjä djari hanggap olo kalotä, palus samar sampai hamalem; olo idjä mäton talo kalotä, akan mampukan pakaiäe, haiak mampandoi arepe hong danum, tuntang iä samar sampai hamalem.

11. Genep bitie idjä djari inigong olo, idjä tarohan talo papa tä, haiak lengäe djaton djari ienjaue hapan danum, olo tä akan mampukan pakaiäe, haiak mampandoi arepe hong danum, tuntang iä samar sampai hamalem.

12. Kabali landai, ramo petak, idjä djari patigong olo, idjä tarohan talo papa tä, akan imusit, tapi karä ramo kayu akan ingisai hong danum.

13. Maka amon olo tä terai tarohan talo papa, djari käläh, tä maka kudju iä akan mamprasih arepe; pakaiäe akan impukae, tinai iä akan mampandoi arepe hong danum badähes, tä iä brasih.

14. Maka andau hanja iä akan manduan duä kongan burong kuku, atawa anak burong dara duä kongan, sambil manaharep baun Jehowa, intu, bauntonggang tingkap panjupa, tuntang manenga burong tä akan imam.

15. Imam tä akan maluput djetä, idjä kongan indu parapah tagal dosa, tinai idjä kongan indu parapah awang ingähu; tumon tä imam akan manjapan olo tä intu baun Jehowa, tagal iä tarohan talo papa.

16. Tinai olo hatuä, amon blua kihäe, tä iä akan mampandoi hapus bitie hapan danum, tuntang iä pali sampai hamalem.

17. Tinai karä pakaiän, karä ramo upak meto, idjä buah kihäe tä, akan impukan hong danum, tuntang djetä samar sampai hamalem.

18. Tinai olo bawi, amon olo hatuä djari hindjä dengäe, maka awen duä tä akan mandoi hong danum, tuntang iä pali sampai hamalem.

II. — 19. Maka amon olo bawi pamali, ia akan imbaris kudju; olo handiai idja pohos ia palus samar sampai hamalem.

20. Tinai talo handiai idja ientere, kahum ia imbaris, tamput samar, tuntang talo handiai idja iondoke samar kea.

21. Genep olo idja pohos kalekae batiroh, akan mampukan pakaiae, sambil mampandoi arepe, tuntang ia samar sampai hamalem.

22. Tinai olo idja pohos talo enen, idja djari iondok olo bawi ta, akan mampukan pakaiae, sambil mampandoi arepe, tuntang ia samar sampai hamalem.

23. Tinai amon olo pohos talo, idja patigong aka idja ienter atawa iondok olo bawi ta, maka ia samar sampai hamalem.

24. Tinai amon olo menter dengae, ia djakit palie, palus olo ta pali kea kudju, tuntang kara talo idja ientere tamput samar kea.

25. Tinai djaka olo bawi tahi tarohan daha, beken bara puna andau pamalie, atawa amon pamalie ta tangkalau andaue; maka katahin andaue tarohan daha ta ia pali, sama kilau andaue peres bawi.

26. Kara talo idja ientere, katahie tarohan daha, tamput samar, sama kilau awi pamalie toto, tuntang kara talo idja iondoke samar kea, sama kilau katikae pamali toto.

27. Tinai aweawe idja pohos talo djetä, tamput samar kea; tagal ta ia akan mampukan pakaiae, mampandoi arepe, tuntang ia samar sampai hamalem.

28. Tapi amon olo bawi ta brasih tinai, terai tarohan daha, maka ia akan misä andaue sampai kudju, limbah ta ia brasih.

29. Intu andau hanja ia akan

manduan dua kongan burong kuku, atawa anak burong dara dua kongan, tuntang ia patut mimbit ta akan imam, hong bauntonggang tingkap-panjupa.

30. Maka imam akan maluput idja kongan indu parapah tagal dosa, tinai idja indu parapah awang ingähu; hapan ta imam akan manjapan ia intu baun Jehowa, tagal pamalie.

31. Tumon ta keton akan mambaris olo Israel bara kara kapalie, belä ia matai hong kapalie, basa ia mamapa skaku, idja intu bentok keton.

32. Djetä prentah tahu olo idja tarohan talo papa, tuntang idja blua kihae; ia pali awi ta;

33. Tinai tahu olo bawi idja pamali, tuntang tahu olo idja tarohan talo papa, alo hatua alo bawi, tinai tahu olo hatua, idja djari menter dengan olo bawi idja pamali.

BAGI 16.

Prentah tahu parapah panjapan idja hai, sinda dalam genep njelo.

1. Tinai Jehowa hakotak dengan Moses, limbah anak Aaron ewen dua ta djari matai, awie sala manggapi Jehowa, balalu mahotus. — (10,1.)

2. Maka Jehowa hamaui dengan Moses: Soho kakam Aaron: ala bararangai katikae ia akan tamä kaleka idja brasih haliai, hila huang dinding ta, manaharep padadusanasi, idja intu hundjun pati ta, belä ia matai; krana kahamangku aku huang botop baunandau hetä.

3. Ia akan tamä hetä haiak mim-

bit sapi hatuäe idjä tabela, indu parapah tagal dosa, tuntang tabiri hatuäe indu parapah awang ingähu.

4. Tuntang iä akan hapan badju padjang benang pista baputi idjä brasih, tinai sarawar benang pista baputi patut manutup pupuse, tinai iä akan mambabat arepe hapan babat benang pista baputi, sambil manutup takoloke hapan angkol benang pista baputi; djeta puna pakaian brasih indu hapae andau tä; maka iä akan mampandoi arepe hapan danum, helo bara iä mangkepan djeta.

5. Limbah tä bara salepah utus olo Israel iä akan manduan dua kongan kambing hatuäe, indu parapah tagal dosa, tinai tabiri hatuäe idjä kongan, indu parapah awang ingähu.

6. Limbah tä Aaron akan maluput sapi hatuäe, mandjadi parapah tagal dosae, hapan manjapan arepe tuntang ungkup humae.

7. Limbah tä iä akan manduan kambing hatuäe tä duäduä, sambil mampendeng djeta naharep baun Jehowa, hong bauntonggang tingkap-panjupa.

8. Maka Aaron akan mantarik talo hapae manenong kambing dua tä, idjä akan Jehowa, idjä akan kambing idjä akan empas.

9. Limbah tä Aaron akan maluput kambing djeta, idjä kalabuan tenonge akan Jehowa, indu parapah tagal dosa.

10. Tapi kambing idjä kalabuan tenonge empas, akan imbit naharep baun Jehowa belobelom, mangat iä injapan, nakara iä mandjadi kambing idjä empas; balalu djeta ihlus akan padang.

11. Limbah tä Aaron akan maluput sapi hatuäe, talo parapah

tagal dosae, mangat manjapan arepe tuntang ungkup humae; limbah tä iä akan manjambalih sapie tä.

12. Tinai iä akan manduan dadupan hagaro, basuang barah apui bara mesbeh, idjä intu baun Jehowa, tuntang iä akan mangarakop hasansila kontep dengan garo talo mangat ewaue, idjä imipis lamolamos, sambil mimbit djeta hila huang dinding tä.

13. Tuntang iä akan mambowor garo tä hundjun barah apui intu baun Jehowa, sampai asepe garo tä mangadjang padadusanasi, idjä hundjun patindjandji, belä iä matai.

14. Tinai iä akan manduan belah dahan sapi hatuäe, sambil manampitik djeta hapan tundjuke intu hundjun padadusanasi hila timor, tinai intu baun padadusanasi iä akan manampitik dahan tä hangkudju tingkat hapan tundjuke.

15. Limbah tä iä akan manjambalih kambing hatuäe indu parapah tagal dosan olo arä; iä akan mimbit dahan tä kea tamä hila huang dinding tä, sama gawie hapan dahan djeta, kilau hapan dahan sapi ajue idjä helo tä kea, iä akan manampitik djeta intu hundjun padadusanasi tuntang intu baun padadusanasi.

16. Tumon tä iä akan mamapas kaleka brasih bara palin olo Israel, bara karä kalangkah tuntang karä dosan olo tä. Maka tumon tä kea patut gawie dengan tingkap-panjupa, idjä intu bentok olo tä, intu bentok karä kihal palin olo tä.

17. Maka idjä biti mahin äla olo aton hong tingkap-panjupa, metoh iä tamä hetä, uka manjapan hong kaleka brasih tä, sampai iä blua tinai. Tumon tä iä akan manjapan

arepe, tuntang ungkup humae, tinai salepah utus olo Israel.

18. Limbah tä iä akan blua manalih mesbeh, idjä intu baun tingkap Jehowa, sambil mamapas palie; iä akan manduan dahan sapi tuntang dahan kambing tä, palus molos djetä intu pampang mesbeh äpäapat.

19. Hapan tundjue iä akan mampitik dahan intu hundjue hangkudju, hapan mamprasih djetä, tuntang mamapas tä bara karä kihal palin olo Israel.

20. Limbah iä djari terai manjapan äka idjä brasih haliai tä, tuntang tingkap panjupa, tuntang mesbeh, tä iä akan mimbit kambing hatuäie idjä akan belom tä.

21. Palus Aaron akan mandanan lengäe duäduä hundjun takolok kambing idjä akan belom tä, haiak mangaku hundjun djetä karä kadalakan olo Israel, karä kalangkahe, karä dosae, äka mina djetä hundjun takolok kambing hatuäie tä; limbah tä iä akan malapas kambing tä akan padang, hapan lengän olo hatuä, idjä djari simpan akan magah iä.

22. Tumon tä maka kambing hatuäie tä mananggong karä kadalakan olo tä akan padang äka benjem; hong padang äka benjem olo akan malapas iä.

23. Limbah tä Aaron akan tamä tingkap-panjupa, sambil mengkak karä pakaian benang pista haputi, idjä djari hapae, äka tamä kaleka idjä brasih haliai: iä akan mainpelai pakaian tä hetä.

24. Tuntang hong kaleka brasih iä akan mampandoi arepe hapan danum, palus mangkepan puna pakaian pangkat ajue; limbah tä iä akan blua, mangat maluput talo,

parapah awang ingälu, idjä baris ajue tuntang idjä ain utus olo arä, hapan manjapan arepe tuntang utus olo arä.

25. Tinai iä akan manusul enjak talo parapah tagal dosa intu hundjun mesbeh.

26. Maka olo idjä djari magah kambing idjä akan lapas tä, patut mampukan pakaiäe, mampandoi arepe hapan danum, limbah tä iä tau tamä äka olo arä bapodok tinai.

27. Maka sapi indu parapah tagal dosa, tinai kambing indu parapah tagal dosa; idjä dahae djari imbit hapan manjapan hong kaleka brasih, djetä patut olo mampluac bara kaleka olo arä bapodok, balu djetä akan inusul, upake, isie, taie.

28. Maka olo idjä manusul djetä akan mampukan pakaiäe, mampandoi arepe, limbah tä iä tau tamä tinai kaleka olo arä bapodok.

29. Maka djetoh indu hadat keton palus katatahi: bulan udju, andau sapulu, keton akan mamparandah hambaruan keton, äla haliai bagawi, alo olo idjä puna anak tanah keton, alo olo tanah beken, idjä manamuäi intu marak keton.

30. Krana andau tä imam hai manjapan keton samandiai, mangat mamprasih keton; bara karä dosan keton keton akan imprasih hong baun Jehowa.

31. Tagal tä andau tä mandjadi sabat hai akan keton, nakara keton mamparandah hambaruan keton; djetä indu hadat palus katatahi.

32. Maka imam tä, idjä djari iminjak, idjä djari injuang lokape, mangat manganti liau bapae man-

djadi imam hai, iä tä akan malalus panjapan djetä; iä akan mangkepan pakaian benang pista baputi, pakaian idjä brasih tä;

33. Kalotä iä akan manjapan kaleka idjä brasih halinai tä, tingkap panjupa, mesbeh, tinai karä imam, tuntang karä olo artä handiai utus olo toh.

34. Djetä indu hadat keton palus katatahi, uka manjapan olo Israel bara karä dosae, sindä dalam genep njelo. Maka olo mawi tä tumon prentah Jehowa intu Moses.

tingkap-panjupa, akan imam, tuntang manjambalih talo tä hetä, mandjadi parapahe tarimakasih akan Jehowa.

6. Imam akan manampitik dahae intu mesbeh, idjä ruar bauntonggang tingkap-panjupa, tuntang iä akan manusul enjake indu mangat ewaue akan Jehowa.

7. Äla olo tä akan manjampai hindai talo idjä injambalihe akan setan salurim, idjä ataie pudji habandong dengae. Djetä indu hadat akae palus katatahi girirmanggirir.

8. Tagal tä, sanan akan olo tä: genep biti utus olo Israel, tinai karä olo beken utuse kea, idjä manamuäi marak iä, amon iä maluput talo parapah awang ingälu, atawa parapah awang injambalih.

9. Djaka iä djaton mimbit tä akan bauntonggang tingkap-panjupa, manguan tä intu baun Jehowa, maka olo tä akan impatäi bara hamputan ajue.

II.—10. Tinai genep biti utus olo Israel, tuntang karä olo beken utuse kea, idjä manamuäi marak iä, djaka iä djari kuman daha, maka aku handak manintu baungku mawi olo idjä djari kuman daha tä, tuntang handak mampatäi iä bara marak hamputae.

11. Krana hambaruan bitie leket intu dahae, tagal tä aku djari manenga daha tä akan keton indu gawin mesbeh, hapan manjapan hambaruan keton; krana daha puna idjä akan manjapan hambaruan olo.

12. Tagal tä aku djari marentah olo Israel: äla idjä biti utus keton akan kuman daha, äla kea olo idjä beken utuse, idjä manamuäi marak keton.

BAGI 17.

I. Darah tingkap Hatalla äka meto buah impatäi. II. Dahan talo tuntang meto idjä imisak tugabana kumae.

I.—1. Tinai Jehowa hakotak dengan Moses, koae:

2. Awi hakotak dengan Aaron, dengan karä anake, tuntang dengan karä olo Israel, sambil hamauh dengan äwen: djetoh augh idjä imetäh Jehowa:

3. Genep biti baris utus olo Israel, idjä manjambalih sapi, atawa tabiri, atawa kambing, alo iä manjambalih djetä intu äka olo hapodok, atawa intu ruar äka tä:

4. Djaka iä djaton mimbit djetä akan bauntonggang tingkap-panjupa, mangat maluput parapahe intu Jehowa hong baun tingkap Jehowa: maka daha tä akan manata iä, iä kilau olo pamuno; olo tä akan impatäi bara hamputan ajue.

5. Tagal tä maka olo Israel akan mimbit meto, idjä bahut pudji impatäie intu padang, naharep Jehowa intu bauntonggang

13. Tinai genep biti utus olo Israel, atawa olo beken utuse kea, idja manamuai marak ia, idja mandop dinon meto atawa burong idja tau kinan: maka ia akan manusah dahae lepalepah, manawon ta hapan petak.

14. Krana hambaruan karä isie leket intu dahae, dahae tä gantim hambaruäe. Tagal tä aku djari marentah olo Israel: äla keton kuman dahan talo, krana hong dahae aton hambaruan karä isie. Olo idja kuman tä akan impatäi. — (1. Mos. 9, 4.)

15. Tinai genep biti, alo olo idja puna anak tanah keton, alo olo beken utuse, idja kuman hantun talo idja matäi bewäi, atawa idja imisak meto basiak: maka ia akan mampukan pakäiae, mampandoi arepe, tuntang ia samar sampai hamalem; limbah tä ia brasih tinai.

16. Tapi djaka ia djaton mampukan pakäiae, atawa djaton mampandoi arepe, maka ia akan mananggong kadarhakae.

BAGI 18.

Prentah mangahana olo hakola tokep sawä habanä.

1. Tinai Jehowa hakotak dengan Moses, koae:

2. Suman akan karä olo Israel, sambil hamauih dengan äwen: jaku Jehowa aton Hatallan keton.

3. Äla keton manumon hadat gawin tanah Misir, idja äla keton bihin; äla kea omba gawin tanah Kanaan, idja hetä aku magah keton tamä; äla manumon karä hadate.

4. Prentahku akan inumon ke-

ton, hadatku akan ihaga keton, mangat keton belom kuang: djeta: aku Jehowa aton Hatallan keton.

5. Toto, karä hadatku, karä prentahku keton akan mahagäe; olo idja malalus djeta, ia karä belom awi tä: aku toh Jehowa.

6. Äla olo manantep kolae awang tokep, ukä malowai kaha-wäe: aku toh Jehowa. — (20, 11.)

7. Äla malowai kahawän indum, ia tä kahawän bapam; ia indum, äla aku malowai kahawäe.

8. Äla malowai kahawän sawan bapam, indu tirim, krana djeta kahawän bapam.

9. Äla malowai kahawän betaum, anak bapam atawa anak indum, alo ia anak harian atawa anak helo; äla malowai kahawäe.

10. Äla malowai kahawän äsom, anak bawi ain anakm idja hetus atawa idja bawi, krana djeta kaha-wäm kabuatim.

11. Äla malowai kahawän anak bawi ain sawan bapam, idja djari inakan akan bapam; ia tä betawim, äla malowai kahawäe.

12. Äla malowai kahawän minam, betau bapam, krana ia tä hakola tokep haliai dengan bapam.

13. Äla malowai kahawän minam, paharin indum idja kalambutan, krana ia idja hakola tokep haliai dengan indum.

14. Äla malowai kahawän mamam, paharin bapam idja kalambutan, ia tä, äla masawä sawae, krana ia tä minam.

15. Äla malowai kahawän manantum, ia sawan anakm, tagal tä äla malowai kahawäe.

16. Äla malowai kahawän ajupm, sawan paharin idja kalambutan, djeta kahawän paharin.

17. Äla ikau masawä olo bawi

haiak anake idja bawi; ala kea anak bawi an anake; alo idja hatua alo idja bawi, uka ikan malowai kahawia, krana awen ta haka tokep halia dengae; djeta gawi tulah.

18. Aia kea masawa olo bawi haiak paharie idja kalambutan, belä ikan mangapaha ia; awim hindja dengan djeta kakum ia belom.

19. Aia kea hindja dengan olo bawi katahie pamali.

20. Aia kea hindja dengan sawan alo, belä keton kihal dusdua.

21. Aia manenga kihan keton, uka djeta inusul akan Mologh; belä ikan manawah aran Hatallam; aku toh Jehowa.

22. Aia hindja dengan olo hatua kilau hindja olo bawi: djeta kihal halia.

23. Aia kea hindja dengan meto, mangihai manulah arepm dengae; ala kea olo bawi akan manggapi meto, uka marantep djeta, djeta sambang kihal halia.

24. Aia keton mangihai arep keton dengan karä ampin talo kaloti, krana karä utus olo, idja handak inganangku bara baun keton, djari kihal awi karä talo tä;

25. Sampai tanah djari kihal awi katulahe, palus aku handak mamalah kaderhaka, uka tanah tä akan muta manganan olo idja mukong ia.

26. Tapi keton akan mahaga hadatku, prentahku, ala keton karait dengan kihal karä talo kabelä tä, alo keton idja puna olo tanah tä, alo olo beken utase, idja manamuü intu marak keton.

27. Krana karä talo kabelä tä djari iawi olo, idja djari mukong tanah tä helo bara keton, sampai tanah djari kihal awie;

28. Belä tarah tä muta mangana keton kea, amon djeta ingihai keton, kilau olo keta, idja helo bara keton, djari iutae.

29. Krana olo handia, idja mawi talo tulah sumbang tä, hambaruä karah impatäi bara marak hamputan ajua.

30. Tagal tä, haga keton prentahku, belä keton manumon hadat tulah sumbang tä, idja djari iawi helo bara keton; ala mangihai arep keton iawi djeta; jaku Jehowa aton Hatallan keton.

BAGI 19.

Isut prentah indähen sindä tinai.

1. Tinai Jehowa hakotak dengan Moses, keae:

2. Hakotak dengan salepah utus olo Israel, sambil hamauh dengan awen: patut keton brasih, krana aku Jehowa, Hatallan keton, brasih.

3. Genep biti akan mikah indu bapae. Haga karä sabatku, krana aku Jehowa aton Hatallan keton.

4. Aia leket dengan dewa, talo haiang tä, ala manuang hampatong dewa akan keton; aku Jehowa aton Hatallan keton.

5. Amon keton handak maluput akan Jehowa parapah tarimakasih, djeta hapan huang keton kabuat.

6. Tapi metoh andau keton mampatäi talo tä tuntang andau tinai talo tä akan kinan, tapi idja batisa sampai andau telo akan inusul.

7. Djaka olo kuman djeta andau telo, maka djeta talo kabelä, djeta djaton ingilak.

8. Olo idja kuman tä akan

mananggong kedarhakaë, basa iä djari mamapa talo brasih ain Jehowa; tagal tä olo tä akan impatäi bara hamputae.

9. Tinai amon keton manggetem tanan keton, äla keton manggetem lepah lakau putinge, tuntang äla mamata tanan keton.

10. Tumon tä kea äla manduan patan bua pambulan anggor lepah lingis, äla mimpon bawak bua idjä baduroh bara tamponge; naughe olo pähä belom tuntang tamuäi blaku djetä; jaku Jehowa aton Hatallan keton.

11. Äla keton manakau, äla kea manandjaro, äla manipu sama arep keton.

12. Äla sumpah sala haiak manjewut arangku, krana awi tä keton mamapa aran Hatallan keton; aku toh Jehowa.

13. Äla manipu marugi olo, äla marampas iä; upah olo idjä bagawi akam äla ikau mampelaie sampai andau tinai.

14. Äla keton manjapa olo badengen, äla mina talo patarang intu baun olo babutä, tapi mikäh Hatallan keton; aku toh Jehowa.

15. Äla gawin keton sala huang basaran keton, äla mitä ampin olo, äla milang olo korik awi kasajang, äla manarima olo hai tagal kahäie, tapi budjubudjar mamutus akan samä arep keton.

16. Äla ikau kilau olo pangotok intu marak utus olo ajum; äla sala mandawa olo awi mipen isi dahae; aku toh Jehowa.

17. Äla manjingi paharim huang atäim, tapi pudji iä buabuah, äla manegä kasalae intu iä.

18. Äla haus mamalah, äla mampaharing kalaitm intu olo utus

ajum. Sinta olo kilau arepm ka-buatm; aku toh Jehowa.

19. Haga karä hadatku. Äla manjoho meto hakabeken ampie sawä habanä; äla manawur duä ampin binji häwoi hong tanam; äla hapan pakaian idjä häwoi bakale duä.

20. Amon olo manter batiroh palus hindjä dengan olo bawi, idjä rewar, tuntang iä tä gundik olo, tapi iä djaton djari mewus, djaton kea ilapas: äwen tä akan imukul sapu, tapi iä djaton akan impatäi, basa olo bawi tä djaton djari empas.

21. Tapi olo hatuä tä tagal kasalae patut mimbit, akan Jehowa, hong bauntonggang tingkap-panjupa, tabiri hatuäe idjä kongan, indu parapah tagal kasalae.

22. Maka imam akan manjapan iä intu baun Jehowa, hapan tabiri parapah tagal kasalan tä, tagal dosae, idjä djari iawie; tä dosae, idjä djari iawie, karäh iampun akäe.

23. Limbah keton djari tamä tanah keton, tuntang keton mimbul bararangai kaju idjä tau kinan buae, maka buae tä pali akan keton, djetä kilau kakulop kaju tä; telo njelo katahie keton akan mitong tä kilau djetä djaton injunat; äla kuman buae.

24. Maka njelo äpat karä bua tä patut imbaris akan Jehowa, hapan manarimakasih intu iä.

25. Haru njelo limä buac tä indu kinan keton; tumon tä maka bua kaju tä karäh hakutoh akan keton: krana aku Jehowa aton Hatallan keton.

26. Äla kuman talo tuntang dahae. Äla manumon pahiau burong hapan manudjum, äla haliai badewa.

27. Aela keton manjukur takolok manisa bentbke, ala mangunting manampa kata intu djanggut.

28. Aela keton mahiris bereng keton tagal olo matai, ala kea manutung manampa kata intu bereng keton, krana aku toh Jehowa.

29. Aela ikau mamapa anakm idja bawi, sampai manjoho ia mahlontai, belu tanah habandong, djadi kontep kihai.

30. Haga kartasabatu; marawan dengan aka brasih ajungku; aku toh Jehowa.

31. Aela mules ompat olo panabit, ala manggau olo panudjum rima dahiang, belu keton ingihai awie; aku Jehowa aton Hatallan keton.

32. Intu olo howan patut ikan mendeng, ikau akan mahorumat baun olo bakas, tuntang mikah Hatallam; aku toh Jehowa.

33. Amon olo beken utuse manamuai hong tanah keton, ala keton mararat ia.

34. Patut ikau sama atai dengan olo beken utuse, idja manamuai intu marak keton, kilau dengan olo idja puna anak tanahm kea; ikau akan sinta awen ta kilau arepm kabuatm; krana keton kea djari manamuai hong tanah Misir; aku Jehowa aton Hatallan keton.

35. Aela ikan tusangtiling huang kara ampin gawim, huang basara, dengan ukur, dengan timbangan, dengan takar.

36. Patut dasing keton budjur, batun dasing keton patut tetek, hapan epa hapan hin awang tetek kea; krana aku, Jehowa, aton Hatallan keton, idja djari magah keton blua bara tanah Misir.

37. Tagal ta, keton akan mahaga

kara hadatku, kara prentahku; sambil manumon ta; krana aku toh Jehowa.

BAGI 20.

Hukum inantu akan ara ampin dosa.

1. Tinai Hatalla hakotak dengan Moses, koae:

2. Suman kea akan olo Israel; genep bitu baris olo Israel atawa baris olo beken utuse, idja manamuai intu marak olo Israel, idja manenga kihai akan dewa Mologh, djaton tau dia impatai; olo idja melai tokep dengae akan mampatai ia, mamantinge hapan batu.

3. Aku handak manintu baungku mawi olo djetu, handak mampatai ia bara marak hamputan ajue; krana ia djari manenga kihai akan Mologh, uka mangihal kaleka brasih ajungku, tuntang mamapa arangku idja brasih.

4. Tapi paribasa amon olo tanah hetu mangambutep matae, manalua olo ta, idja djari manenga kihai akan Mologh, tuntang djaton handak mampatai ia:

5. Ta maka aku paham haream handak manintu baungku mawi olo djetu, tuntang mawi salepah ungupe, handak mampalomose bara marak utus olo ajue ia ta tuntang olo handini, idja omba ia habandong atai dengan Mologh.

6. Amon olo djari mules arepe harap olo idja tawan pampatah dewa, atawa olo panudjum rima dahiang, palus omba olo ta habandong atai: ta maka aku handak manintu baungku mawi olo ta,

handak mampatäi iä bara marak hamputan ajue.

7. Tagal tä, prasih arep keton, tuntang magon brasih, krana aku Jehowa aton Hutallan keton.

8. Haga hadatku, tumon djeta; krana aku, Jehowa, puna idjä mamprasih keton.

9. Olo idjä djari manjapa bapae atawa indue, djaton tau dia iä impatäi; iä djari manjapa bapae atawa indue, dahae akan manata takolok ai.

10. Amon olo djari habandong dengan sawan olo, maka basa iä djari habandong dengan sawan olo, djaton tau dia iä impatäi, idjä hatuä tuntang idjä bawi idjä habandong tä.

11. Amon olo djari hindjä dengan sawan bapae, iä djari malowai kahawän bapae, djaton tau dia äwen tä sama duäduä impatäi, dahae akan manata takolok ai. — (18, 8.)

12. Tinai amon olo djari hindjä dengan manantue, sawan anake, djaton tau dia äwen tä impatäi duäduä; iä djari tulah sumbang haliai, dahae akan manata takolok ai.

13. Tinai amon olo hatuä habandong sama hatuä, maka duäduä tä djari kihal paham, djaton tau dia äwen tä impatäi: dahae akan manata takolok ai.

14. Tinai amon olo djari masawä olo bawi tuntang indue, djeta kihal paham ingabelä; iä tuntang äwen duä tä akan inusul hapan apui, belä kihal kandji kalotä leket intu marak keton.

15. Tinai amon olo hatuä djari manulah arepe dengan meto, djaton tau dia iä impatäi, tinai meto tä keton akan mampatäie kea.

16. Tumon tä kea amon olo bawi manggapi meto, uka manulah arepe dengae, maka keton akan mampatäi olo bawi tuntang meto tä; djaton tau dia iä impatäi, dahae akan manata takolok ai.

17. Tinai amon olo hatuä manduan betane, anak bapae atawa anak indue, sambil mitä kahawäe, tuntang idjä bawi tä djari mitä kahawän idjä hatuä tä, maka gawi tä tulah, haiak gitan olo utus ai äwen tä akan impatäi; iä djari malowai kahawän betane, iä akan mananggong kadarhakaä.

18. Amon olo hatuä hindjä dengan olo bawi kahum iä pamali, sambil malowai kahawäe, mitä perese, tuntang olo bawi kabuate kea djari mamprahan perese, maka duäduä akan impatäi bara marak hamputan ajue.

19. Tinai äla malowai kahawän minam, paharin indum atawa betau bapam; olo kalotä djari malowai kolae awang tokep haliai, äwen tä akan mananggong kadarhakaä.

20. Tinai amon olo djari batiroh dengan minae, betau mamac, maka iä djari malowai kahawän mamac; äwen tä akan mananggong kadarhakaä, iä akan matäi tamanang lomat.

21. Tinai amon olo hatuä masawä sawan paharie idjä kalambutan, djeta talo halikä, iä djari malowai kahawän paharie, äwen tä palus tamanang bewäi.

22. Tagal tä, haga keton karä hadatku, karä prentahku, uka manumon djeta, belä tanah idjä hetä aku manamäan keton, nakara keton melai hetä, muta manganan keton tinai.

23. Äla keton manandjong tumon karä hadat utus olo, idjä

handak ingananku bara. bapun keton; krama karä talo kalotä djari iawi olo tä, tagal tä aku djari mangabelä olo tä.

24. Tuntang aku djari mandjandji akan keton: keton akan manjores tanahe, aku handak manenga: tä akan keton, mangat keton manjores djeta, tanah idjä nahasak djohontusan meto tuntang madu; aku, Jehowa, aton Hatallan keton, idjä djari mambaris keton dengan karä utus olo.

25. Tagal tä keton kea akan mambaris meto brasih dengan meto pali, burong pali dengan burong brasih; äla nalu arep keton indu äka kabelä awi meto, awi burong, awi karä talo manjarantar hong petak, idjä djari imbarisku bara keton, nakara djeta pali intu keton.

26. Patut keton brasih intu aku, krama aku, Jehowa, brasih; tinai aku djari mambaris keton dengan karä utus olo, uka keton mandjadi baris ajungku.

27. Amon olo hatuä atawa olo bawi aton bara dewa panudjum, atawa dewa palahan, djaton tau dia äwen tä impatsä; olo akan mampatäi ää imanting hapan batu, dahae akan manata takolok ai.

BAGI 21.

Prentah akan karä imam.

1. Limbah tä koan Jehowa dengan Moses: Sanan akan karä imam, anak Aaron tä, sambil hamauh dengae: imam äla akan manjamar arepe awi hantun olo, utus ajue.

2. Baja awi kolae idjä tokep

toto dengae, tagal indu bapae, tagal anake hatuä atawa bawi, tuntang tagal paharie idjä kalambutan,

3. Tinai tagal betauae, idjä maigon budjang, idjä belom onba ää, idjä hindai babanä, tagal äwen tä ää tau manjamar arepe.

4. Sala bara tä äla ää manjamar arepe, krama ää aton tuan intu utus olo ajue, äla ää manjamar arepe.

5. Äwen tä äla kea akan manjukur balau takoloke sampai lungalungah, äla kea ää akan mangunting manampa kata intu djanggute, äla ää mahiris mangata intu bitie.

6. Äwen tä patut brasih intu Hatallae, äla ää akan manawah aran Hatallae, krama ää maluput parapah apui ain Jehowa, panginan Hatallae; tagal tä patut äwen tä toto brasih.

7. Äla ää akan masawä lontäi, äla kea idjä djari habandong, äla kea idjä djari inganan banae: krama imam tä brasih intu Hatallae.

8. Tagal tä äwen tä patut itong brasih intu keton kea, basa ää maluput panginan Hatallan keton; äwen tä patut brasih intu keton, krama aku toh brasih, aku Jehowa, idjä mamprasih keton.

9. Amon anak imam idjä bawi mamapa arepe awie habandong, ää mamapa bapae, ää akan inusul hapan apui.

10. Tinai ää, idjä imam hai marak karä paharie, idjä djari iminjak takoloke hapan minjak kasai, idjä djari injuang lokahe, uka ää mangkepan pakaian brasih tä: ää tä äla akan malangai takoloke, äla kea ää akan marabit pakaiäe. — (2. Mos. 28, 41.)

11. Æla iä tä akan manggapi hantun olo, olo tagal hantun indu bapae äla iä akan manjamar arepe.

12. Æla iä maliki kaleka brasih omba mangubur äwen, belä iä manjamar kaleka brasih ain Hatallae, krana makota pangkat, minjak kasai Hatallae aton hundjun takoloke; aku toh Jehowa.

13. Maka iä akan masawä olo bawi idjä budjang tinduh.

14. Balo, atawa idjä inganan banæ, atawa idjä djari habandong, atawa lontäi, äla iä akan manduæ, tapi budjang bawi utus ajue akan induæ indu sawas;

15. Belä iä manawah panakæ intu marak utus olo ajue, krana aku toh Jehowa, idjä mamprasih iä.

16. Tinai Jehowa hakotak dengan Moses, kosæ:

17. Suman akan Aaron, koam: amon olo hatuä panakan keton, huang karä ungkup keton, aton baperes, äla iä manggapi omba maluput panginan Hatallae.

18. Krana äla idjä biti, idjä baperes, akan omha manggapi: alo iä babutä, alo kait paie, alo barangai ramon berenge pahalau pandang pahalau hai, atawa pahalau pandak pahalau korik,

19. Alo idjä djari bapelek paie atawa lengæ,

20. Alo idjä babongkok, alo idjä karitip, alo idjä habalulang matae, atawa sirang tampajahe, alo idjä bakilis, atawa idjä babuhit, atawa idjä baburut:

21. Æla idjä biti karä panakan Aaron, imam tä, idjä baperes tumon tä, akan manggapi, uka maluput parapah apui ain Jehowa; krana iä tä baperes, tagal tä äla

iä manggapi, uka maluput panginan Hatallae.

22. Tapi iä akan omba kea kuman panginan Hatallae, panginan brasih tuntang panginan idjä brasih haliai.

23. Malainkan äla iä manokep dinding-helat tä, äla iä manggapi mesbeh tä, basa iä baperes; belä iä mamapa ramongku idjä brasih, krana aku aton Jehowa, idjä mamprasih djetà.

24. Maka Moses mametäh Aaron hapan karä augh tä, tuntang anake, tinai karä olo Israel samandiai.

BAGI 22.

I. Prentah tahu imam tinai. II. Prentah tahu meto idjä indu parapah.

I.—1. Limbah tä Jehowa hakotak deng^{an} Moses, kosæ:

2. Suman akan Aaron äwen hanak: karä olo idjä injewutku toh akan mangahana arepe bara panengan olo Israel, idjä imprasih olo tä akangku, belä iä mamapa aran karasiluku: aku toh Jehowa.

3. Suman akæ: genep olo hatuä intu karä ungkup keton, palus salepah panakan keton dapit, idjä manggapi talo brasih, awang imprasih olo Israel akan Jehowa, sangkom iä samar pali, olo tä akan impatäi inganan bara baungku; aku toh Jehowa.

4. Æla idjä biti baris panakan Aaron, idjä basamagh atawa idjä tarohan talo papa, akan omba kuman talo brasih, sampai iä brasih tinai. Tinai olo idjä pohos talo, idjä djari samar awi hantun talo, atawa olo idjä djari blua kihæ,

5. Atawa olo idjä pohos talo manjarantar, idjä manjamar iä, atawa idjä pohos olo awang pali alo awi bararangai bukue:

6. Olo idjä pohos talo kalotä palus samar sampai hamalem: äla iä omba kuman talo brasih, djaka dia iä djari mampondoi arepe helo.

7. Limbah matanandau djari belep tä iä brasih tinai; limbah tä iä akan omba kuman talo brasih tä, krana djeta puna panginan ajue.

8. Hantun talo idjä matai bewäi, tantang idjä djari imisak meto basiak, äla iä akan kumae, belä iä samar awi djeta; aku toh Jehowa.

9. Tagal tä, äwen tä akan mahaga prentahku, belä iä badosa huang djeta, balalu matai huang dosae, sana iä mamapa prentahku tä; aku ston Jehowa, idjä mamprasih iä.

10. Äla olo idjä dia imam akan omba kuman talo idjä brasih, alo olo idjä hindjä human imam, alo olo idjä djari iupahe bagawi akæ.

11. Tapi idjä djari inewus imam hapan rear ai, iä tau omba kuman djeta, tinai anak djipæ atawa reware idjä djari inakan hong humæ, iä tau omba kuman panginan tempoe.

12. Tapi amon anak imam idjä hawi babanä olo idjä dia imam, äla iä omba kuman talo awang induan bara talo brasih tä.

13. Tapi amon anak imam idjä bawi tä balo, atawa djaka iä inganan banæ, tuntang iä djaton djari manak, tinai iä djari buli human bapæ, kilau pesæ tabela: tä iä akan omba kuman panginan bapæ tinai. Tapi äla olo beken akan omba kuman djeta.

14. Maka amon olo sahaja djari kuman talo brasih, tä iä akan mandahang idjä perlimä, palus manenga djeta tuntang takirin talo brasih tä akan imam;

15. Belä iä mamapa talo brasih ain olo Israel, idjä djari iajun olo tä akan Jehowa;

16. Belä olo tä mamuat akan hundjun arepe kadarhakan kasahæ, awie kuman talo ain olo idjä djari imprasih; krana aku toh Jehowa, idjä mamprasih talo tä.

II. — 17. Tinai Jehowa hakotak dengan Moses, koæ:

18. Hakotak dengan Aaron äwen hanak, tinai dengan karä olo Israel, sambil hamanh dengan äwen: genep biti baris olo Israel, atawa olo tamuäi idjä intu marak olo Israel, idjä alo tumon djangjie, alo awi kahias atkie handak maluput parapah awang ingähu akan Jehowa, uka djeta ingilake akan keton:

19. Iä tä akan manduan meto hatuæe tabela awang tinduh, sapi atawa kambing tabiri.

20. Äla maluput meto idjä baperes, krana djeta djaton ingilak akan keton. — (Mal. 1, 8.)

21. Tinai amon olo handak mimbit parapah tarinakasih akan Jehowa, alo awie batantu djangjie atawa awi karadjin huange, sapi atawa kambing tabiri, maka patut djeta tinduh, mangat djeta ingilak, äla djeta baperes talo enen.

22. Idjä babutä, atawa putut, atawa batimpang, atawa babaha, atawa bakihis, atawa babuhit, meto kalotä äla mimbite akan Jehowa, äla hapan meto kalotä maluput parapah apui akan Jehowa hong mesbeh tä.

23. Sapi atawa kambing tabiri

pahingen, idja pandjang atawa pandak bararangai ramon berenge, tau keton maluput djeta indu parapak awi karadjin huang keton kabuat, tapi indu parapak djandji djeta djaton ingilak.

24. Meto idja inetel atawa inepa bawak latake, atawa idja imboto awi irunap atawa iheris, ala maluput djeta indu parapak akan Jehowa; puna ala kea keton manumon hadat kalota hong tanah keton.

25. Tinai ala kea manarima meto imboto bara lengan olo beken utuse, uka iluput indu panginan Hatallan keton, krana talo ta djari rusak, djeta baperes toto, djeta djaton ingilak akan keton.

26. Tinai Jehowa hakotak deng-an Moses, koae:

27. Anak sapi, tabiri, kambing akan melai kudju hindja indu, maka amon djeta djari hanja andau umure, palus dapit, djeta ingilak indu parapak, mandjadi parapak apui akan Jehowa.

28. Tinai ala manjambalih sapi atawa kambing tabiri tuntang anake haiak intu andau idja.

29. Maka amon keton handak manjambalih parapak horumat akan Jehowa, djeta hapan huang keton bewai.

30. Tapi keton akan kuman talo ta andau ta kea, ala mampelai belae akan andau tinai; aku toh Jehowa.

31. Tagal ta, haga keton prentahku, lulus djeta, aku toh Jehowa.

32. Ala keton manawah arangku idja brasih, mangat aku imprasih intu marak olo Israel; krana aku toh Jehowa, idja mamprasih keton;

33. Idja djari magah keton blua

bara tanah Msir, mangat aku mandjadi Hatallan keton, jaku Jehowa.

BAGI 23.

Prentah tahu karä andau pesta.

1. Limbah ta Jehowa hakotak dengan Moses, koae:

2. Suman akan olo Israel, sambil hamaui dengan äwen: karä andau hai ain Jehowa, awang djari inukasku, keton akan bauwar, uka olo arä hapumpong sombajang; maka djeto karä andau hai ajungku, idja djari inukasku: — (5. Mos. 16.)

3. Kadjahawen andau keton akan bagawi, tapi andau udju ta aton sabat indu malajan, akan hapumpong sombajang hong kaleka brasih. Ala keton bagawi enen, djeta sabat ain Jehowa huang karä ala keton melai.

4. Tinai djeto andau hai ain Jehowa, idja djari inukase, andau olo akan hapumpong hong kaleka brasih, idja akan iuar keton:

5. Bulan idja solake, andau äpatwalas, benteng halemäi, aton paska ain Jehowa.

6. Andau limawalas bulan djeta kea aton pesta ain Jehowa, djeta tepong idja djaton iragi; kudju keton akan kuman tepong idja djaton iragi.

7. Maka intu andau tampanan pesta ta keton akan hapumpong sombajang; andau ta ala keton bagawi.

8. Maka katahin kudju ta keton akan maluput parapak apui akan Jehowa; intu andau hanja

keton akan hapumpang sambajang tinai, ala keton bagawi andau djeta.

9. Tinai Jehowa hakotak dengan Moses, koae:—

10. Suman akan olo Israel, sambil hamauih dengar awen: amon keton djari tamä tanah, idjä handak inengaku akan keton, amon keton handak manggetem karä tana heta: maka keton akan mimbit akan imam idjä katampong awang panjolak keton manggetema.

11. Imam akan manjun tampong tä intu baun Jehowa, mangat djeta ingilak akan keton; andau tinai, limbah sabat idjä hai tä, imam akan manjun tampong tä.

12. Tinai andau tampong keton iajun, keton akan maluput indu parapah awang ingähu akan Jehowa idjä kongan anak tabiri idjä tinduh, awang idjä njelo umure.

13. Tuntang talo parapah indu kinan, ia tä, duä perpulu epa tunek tepong, häwöi undua, indu parapah apui, mandjadi mangat ewaue akan Jehowa; tuntang parapah talo ihop, anggor idjä peräpat hin.

14. Maka ala keton kuman tepong taheta, atawa kanta, atawa kanta, sampai andau keton djari maluput parapah tä intu Hatallan keton; djeta indu hadat palus katatahi akan karä panakan keton huang karä kalekae melai.

15. Limbah tä, bara andau idjä limbah sabat hai tä, djeta bara andau keton djari maluput tampong bua indu parapah iajan tä, maka keton akan misiä udju minggu genep.

16. Sampai andau idjä limbah sabat tingkat udju tä, djadi lima pulu andau genep; andau tä keton akan maluput tinai parapah indu kinan akan Jehowa.

17. Bara genep human keton, keton akan mimbit duä kabawak tepong iajun, idjä inampa bakale duä perpulu epa tunek tepong, idjä iragi tuntang injumap, indu tepong parut talo akan Jehowa.

18. Tinai haiak dengan tepong tä keton akan maluput udju kongan anak tabiri idjä tinduh, awang idjä njelo umure, tinai idjä kongan anak sapi hatuä, tinai tabiri hatuä duä kongan; djeta indu parapah awang ingähu akan Jehowa, awang puna ihuput haiak parapah indu kinan tuntang haiak parapah talo ihop, mandjadi parapah apui indu mangat ewaue akan Jehowa.

19. Tinai keton akan maluput kambing hatuä indu parapah tagal dosa, tinai duä kongan anak tabiri awang idjä njelo umure, indu parapah tarimakasih.

20. Imam akan manjun talo tä haiak tepong parut talo, mandjadi parapah iajun intu baun Jehowa, tuntang anak tabiri duä kongan tä; djeta imbaris akan Jehowa indu bagin imam.

21. Andau tä kea keton akan bauauar, uka olo arä hapumpang sambajang; ala keton bagawi andau tä. Djeta indu hadat palus katatahi akan karä panakan keton huang karä kaleka keton melai.

22. Maka amon keton manggetem tanan keton, ala keton akan manggetem tä pahalau lepa lakau putinge, ala pahalau mimpon mamalingise, ala mamata tana tinai; naughe djeta melai akan olo paluä belom tuntang akan tamuäi: aku toh Jehowa, Hatallan keton.

23. Tinai Jehowa hakotak dengan Moses, koae:

24. Suman akan olo Israel, koam: bulan udju, andau idjä, djeta sa-

bat idjä hai, sabet sarunai im-pahiau, tä keton akan hapumpung sombajang.

25. Äla keton bagawi andau tä, tapi luput parapah apui akan Jehowa.

26. Tinai Jehowa hakotak dengan Moses, koe:

27. Bulan udju, andau sapulu, djeta andau panjapan idjä hai; intu tä maka keton akan hapumpung sombajang, keton akan mamparandah hambaruan keton, sambil maluput parapah apui akan Jehowa.

28. Andau tä äla keton bagawi, krana djeta andau panjapan hai, mangat keton injapan intu baun Jehowa, Hatallan keton.

29. Genep biti, idjä djaton maku mamparandah arepe intu andau tä, akan impatai bara hamputan ajue.

30. Genep biti kea, idjä bagawi talo enen intu andau tä, aku handak mampatai ia bara hamputae.

31. Tagal tä, äla keton bagawi andau djeta. Djeta indu hadat palus katatahi akan karä panakan keton hong karä kaleke.

32. Djeta sabet keton idjä hai, intu tä keton akan mamparandah hambaruan keton. Andau djalatien bulan djeta kea, amon matanandau belep, tä maka haga keton sabet djeta, bara matanandau belep sapi matanandau belep tinai.

33. Tinai Jehowa hakotak dengan Moses, koe:

34. Suman akan olo Israel, koam: andau limawalas bulan udju tä kea aton pesta tingkap dawen akan Jehowa, kudju katahie.

35. Andau idjä tamparae maka keton akan hapumpung sombajang: äla keton bagawi talo enen.

36. Kudju keton akan maluput

parapah apui akan Jehowa; andau hanja keton akan hapumpung sombajang tinai, sambil maluput parapah apui akan Jehowa; djeta andau sombajang hai, äla keton akan bagawi talo enen.

37. Djeta karä andau hai ain Jehowa, idjä akan inar keton, uka olo hapumpung sombajang, sambil maluput akan Jehowa parapah apui, parapah awang ingähu, tuntang parapah indu kinan, parapah injamhalih, tuntang parapah talo ihop, intu genep karä andau hai tä.

38. Beken tinai karä andau sabet ain Jehowa; tuntang panengan keton, tinai djandjin keton, tuntang parapah idjä, tumon karadjin huang keton malupute akan Jehowa.

39. Maka andau limawalas, bulan udju, amon djari lepah getem karä palembut tanan keton, tä keton akan mahaga pesta akan Jehowa kudju katahie; andau idjä tamparae tä keton akan malajan, tinai andau hanja keton akan malajan kea, äla bagawi.

40. Andau tamparae pesta tä keton akan blaku bus kaju idjä, balap ampis, tinai dawen korma, pating kaju abot dengan kaju arbenahal, tuntang keton akan ramirami kudju katahie hong baun Jehowa, Hatallan keton.

41. Tumon tä keton akan mahaga pesta tä akan Jehowa kudju sinang njelo, djeta indu hadat palus katatahi akan karä panakan keton; bulan udju keton akan mahaga pesta tä.

42. Kudju keton akan melai hong tingkap dawen kaju, olo handiai idjä baris utas olo Israel akan melai hong tingkap dawen kaju.

43. Mangat karä panakan keton

akan katawan, aku djari manjoho olo Israel melai hong tingkap, me-toh aku magah olo tā blua bara tanah Misir; aku toh Jehowa, Hatallan keton.

44. Maka Moses masuman akan olo Israel karā andau hai ain Jehowa tā.

BAGI 24.

- I. Prentak tahu sumbo hong āka Hatalla, tuntang tahu tepong tampajah.
- II. Hukum olo idjā manjapa Hatalla.
- III. Hukum olo idjā mampatāi atawa mampahimaag olo.

I. — 1. Tinai Jehowa hakotak dengan Moses, koae:

2. Soho olo Israel mimbit akan undus bua undus idjā ihamis tuntang brasih, akan tantahan sumbo, hapan haradjur mambelom karā sumbo.

3. Intu ruar diading helat hong tingkap-panjupa Aaron haradjur akan manatap tā intu baun Jehowa, bara halemtā sampai han-djewu; djētā indu hadat palus katatahi akan karā panakan keton.

4. Huang tantahan sumbo bu-lau brasih tā haradjur iā akan manatap karā matan sumbo tā intu baun Jehowa.

5. Tinai duan tunek tepong, sumap roti duwelas kabawak, akan genep roti duan duā perpulu epa tunek tepong.

6. Maka ikan akan matoh djētā mandjadi duā baris, mandjahawen mandjahawen hong idjā kabaris, hundjun medja brasih tā, naharep baun Jehowa.

7. Intu hundjun genep barise ina garo brasih, hapa mampingat tahu roti tā, indu parapah apui akan Jehowa.

8. Intu genep andau sabet imam haradjur akan manakiri, manatap tā intu baun Jehowa, talo panengan olo Israel, mandjadi indu hadat palus katatahi.

9. Maka djētā indu bagin Aaron awen hanak; iā akan kuman tā intu āka brasih, krana djētā talo idjā brasih halai akas, bagin parapah apui ain Jehowa, mandjadi indu hadat palus sampai katatahi.

II. — 10. Maka olo hatuā, anak bawin olo Israel dengan hatuān olo Misir, idjā melai marak olo Israel, kanateke hagoet, tuntang anak bawin olo Israel tā hanjaing dengan olo Israel idjā bitī, hong āka olo bapodok.

11. Tā maka anak bawin olo Israel tā batantu manawah aran Jehowa, sambil manjapa; tagal tā olo magah iā akan Moses. Aran induc Selomit, anak bawī ain Dibri, olo hamputan Dan.

12. Maka olo mangurong iā, handak mendah kaputusan bara njaman Jehowa.

13. Maka Jehowa hamaub dengan Moses, koae:

14. Imbit olo panjapa tā akan ruar āka olo bapodok, tuntang olo idjā djari mahiming iā manjapa akan mandanan lenggā hundjun takolok olo tā, limbah tā salepah utus olo arā akan mampatāi iā, mamanting iā hapan batu.

15. Tinai suman akan olo Israel, koam: genep olo idjā djari manjapa Hatallae, toto iā akan mananggong dosae tā.

16. Aewēwe idjā djari manawah aran Jehowa, djaton tau dia iā impatāi, toto salepah utus olo arā akan mamanting iā hapan batu; olo tamūi sama kea kilau idjā puna anak tanah keton, amon iā djari

manawah aran Jehowa, toto iä akan impatäi. — (2. Mos. 20, 7.)

III. — 17. Maka amon olo djari mampatäi olon, toto iä akan impatäi kea;

18. Tapi olo idjä djari mampatäi meton olo, iä akan manakiri tä; bitu sama bitu, meto sama meto.

19. Tinai amon olo mangapähä olon, maka kilau iä djari mawie, tumon tä iä akan imaläh tinai; — (2. Mos 21, 23.)

20. Lompeng sama lompeng, matä sama matä, kasingä sama kasingä, kilau iä djari mangapähä olon, tumon tä iä akan imaläh tinai.

21. Tumon tä, äweäwe idjä mampatäi meton olo, iä akan manakiri tä, tapi äweäwe idjä mampatäi olon, iä akan impatäi tinai.

22. Sama hukum idjä bewäi akan hapan keton, dengan olo tamuäi sama kilau dengan idjä puna anak tanah keton; krana aku toh Jehowa Hatallan keton.

23. Maka Moses manjoho olo Israel magah olo panjapa tä akan ruar äka olo bapodok, sambil mampatäi iä, mamanting iä hapan batu. Palus olo Israel mawi tä tumon Jehowa djari mametäh Moses.

BAGI 25.

I. Njelon sabat tuntang njelon kahandjak. II. Njelon kahandjak tä karä tana tuntang huma akan buli idjä puna tempoe. III. Tinai karä djipen olo akan campas tinai.

I. — 1. Tinai Jehowa lakotak dengan Moses intu bukit Sinai, koae:

2. Suman akan olo Israel, sambil hamauh dengan äwen: amon keton djari tamä tanah, idjä handak

inengaku akan keton, maka tanah tä akan ilajan, mahaga sabat akan Jehowa.

3. Djahawen njelo keton akan malan tanan keton, sambil mangalingking pambulan anggor keton, tuntang mimpon palembute;

4. Tapi njelo udju tä tanah akan mahaga sabat kasanang akan Jehowa; tä keton djaton akan malan tanan keton, djaton akan mangalingking pambulan anggor keton.

5. Tinai haring idjä lembut kabuate hetä hong njelo tä, äla keton manggeteme, tuntang tondon anggor idjä haring äla keton mamupule; krana njelo tä njelo malajan akan tanah.

6. Äla mingkes djeta; tapi tau bewäi keton kuman haring awang lembut intu njelo sabat ain tanah keton; keton tau kuman tä, tuntang djipen rewar keton hatuä bawi, olo idjä iupah keton bagawi, tinai olo tamuäi, idjä melai hindjä keton;

7. Tinai djeta indu kinan meton keton, tuntang akan karä meto bariar hong tanah keton karä haring idjä lembut kabuate tä tau indu kinae.

8. Tinai keton akan misä udju tingkat njelo sabat kalotä, hangkudju udju njelo, djadi katahin udju tingkat njelo sabat tä äpat pulu djalatien njelo.

9. Tä maka andau sapulu, bulan udju, hapus tanah keton akan mampahiau sarunai; hong andau panjapan hai tä sarunai akan impahiau hapus salepah tanah keton.

10. Keton akan mamprasih njelo limä pulu tä, sambil bauauar masuman kaempas hong salepah tanah, akan sakarä olo hetä; djeta njelon kahandjak akan keton, njelo tä ge-

nep bitin keton akan buli puna panatau ajue, genep bitin keton akan buli ungkup humae.

11. Sasining njelo idjä limä pulu, djetä njelon kahandjak tä; njelo tä äla keton malan, äla kea manggetem haring idjä lembut kabuate, äla mamupul haring bua pambulan anggor.

12. Krana njelo tä njelon kahan-djak, djetä patut brasih akan keton; keton tau kuman haring tana bewäi, tapi äla mamumpung djetä.

II.—13. Intu njelon kahandjak tä genep bitin keton akan buli puna panatau ajue.

14. Tagal tä, amon keton mandjual tana akan olo, atawa amon keton mamili tana bara olo, äla keton hatipu sama arep keton.

15. Miring itong karä njelo sampai njelon kahandjak tä, tumon tä regae ikau akan mamilie bara olo, tuntang miring itong karä wajah getem, idjä sampai njelon kahandjak tä, olo akan mandjual tä akan keton.

16. Djaka arä njelo hindai, keton akan mandahang regae tumon tä, tapi amon isut njeloe bewäi batisa, maka keton akan manapas regae tumon tä; krana olo tau mandjual tä akan keton sampai akan njelon kahandjak tä bewäi.

17. Tagal tä, äla idjä biti manipu kolae, tapi mikäh Hatallan keton, krana aku Jehowa aton Hatallan keton.

18. Tumon prentahku, haga hadatku sambil malalus djetä, tä keton karäh belom sanang huang tanah,

19. Tä tanah akan mampalembut buae akan keton, tuntang keton karäh kuman sampai ombet, keton karäh belom sanang huang tanah.

20. Maka mikäh koan keton: na-

rai indu kinan ikäi intu njeloudju tä? krana ikäi ingahana malan, ingahana manggetem.

21. Aku handak mandjowong berkatku akan keton hong njelo djahawen tä, mangat njelo djetä mamua akan keton ombet akan kinan telo njelo.

22. Tinai njelo hanja tä keton akan malan, tuntang magon kuman talo usang, sampai totok njelo djatien; sampai limbah getem talo, idjä ialan keton njelo hanja tä, keton magon kuman talo usang.

23. Tumon tä tana djaton tau indjual keton palus, krana aku idjä tempon tanah, keton olo tamuäi idjä mangkalewu intu aku.

24. Tagal tä hapus tanah pagangan keton, amon keton mandjual tana, patut tau inampuli tinai.

25. Djaka paharin keton djadjalan pähä belom, sampai iä mandjual belahe tanae, maka kolae idjä kapalä tokep akan manampuli idjä djari indjual paharie.

26. Maka djaka djaton kolae idjä tau manampuli tä, tapi lengäe kabuate tau sondau talo ombet hapae manampuli tä,

27. Tä iä akan misä karä njelon tanae tä djari indjual, maka regan karä njelo idjä batisa sampai njelon kahandjak tä iä akan maliae akan olo, idjä äkae djari mandjual tä, tä tanae buli iä tinai.

28. Tapi amon lengäe djaton tau sondau talo ombet, hapae malian regae akan olo, idjä djari mamili tä, tä tanae, idjä djari indjuale, magon melai intu lengän olo idjä djari mamili tä, sampai njelon kahandjak; tapi hong njelon kahan-djak djetä empas, buli idjä puna tempoe tinai.

29. Tumon tä kea, amon olo djari

mandjual humae idjä hong lewu awang hakota, maka sampai hapus idjä njelo iä tau manampuli tä tinai, hapus idjä njelo puna tikas entaie.

30. Tapi djaka djetä djaton djari inampulie limbah hapus idjä njelo, tä huma idjä hong lewu awang hakota palus katatahi melai akan olo, idjä djari mamili tä, palus akan panakae; djetä djaton empas tinai hong njelon kahandjak tä.

31. Tapi huma awang intu lewu hong tana, awang djaton hakota, akan itong olo sama kilau tana kea; djetä tau hantä inampuli, tinai djetä empas bewäi hong njelon kahan-djak.

32. Tapi idjä lewun olo Lewi tä, karä huma idjä huang lewu baris ai, maka olo Lewi tau hantä manampuli djetä tinai.

33. Amon olo djari mamili human olo Lewi hong lewun olo Lewi kea, djetä empas bewäi hong njelon kahandjak, krana tikas lewu djetä bewäi pagangan olo Lewi intu marak olo Israel.

34. Tinai tanae, idjä darah lewue, djaton haliai tau indjual, krana djetä akan bagin äwen tä palus katatahi.

III. — 35. Tinai amon paharin keton djari pähä belom, karä ramoe djari baduroh, maka keton akan manjokah iä, alo iä olo tamuäi, atawa olo idjä omba hindjä human keton bewäi.

36. Äla keton manak rear, atawa blaku guajan intu iä, tapi mikäh Hatallan keton, mangat paharin keton tau belom hindjä keton.

37. Äla mahatangan rear keton paham manak, äla mahatangan talo kinan paham badjalan.

38. Aku Jehowa aton Hatallan keton, idjä djari magah keton blua bara tanah Misir, mangat aku ma-

nenga tanah Kanaan akan keton, tuntang aku indu Hatallan keton.

39. Tinai amon paharin keton djari pähä belom, sampai iä djari mandjual arepe akan keton, äla keton mawi iä kilau rewar keton.

40. Tapi kilau olo buruh, kilau olo omba bewäi iä akan hindjä keton; sampai njelon kahandjak tä iä akan bagawi intu keton.

41. Tä maka iä empas tinai bara keton, äwen hanak, iä akan buli ungkup human ai tuntang panatau tato hiange.

42. Krana olo tä puna rewar ajungku, idjä djari imbitku bara tanah Misir, tagal tä djaton tau äwen tä indjual, kilau mandjual rewar.

43. Äla ikau karas marentah iä, tapi mikäh Hatallan.

44. Tapi amon ikau handak mamili rewar hatuä bawi, tau ikau mamili djetä bara karä utus olo, idjä melai hakaliling tanah keton.

45. Tinai anak olo beken utuse, idjä omba melai hong tanah keton bewäi, kilau olo tamuäi, äwen tä tuntang panakae tau keton mamilie indu rewar keton.

46. Tuntang keton akan mandjadi tempon äwen tä, palus anak keton rahian bara keton, äwen tä indu rewar keton palus katatahi; tapi idjä paharin keton, olo Israel tä, äla marentah iä pahalau karas.

47. Amon olo beken utuse, idjä omba melai hong tanah keton, bahudjong djaladjalan tatau, tuntang paharin keton, idjä darah iä, djari pähä belom, sampai iä mandjual arepe akan olo beken utuse, idjä omba melai hong tanah keton, atawa akan olo ungkup djetä:

48. Tä limbah iä djari mandjual arepe iä tau inewus tinai, idjä biti

bara karä paharie idjä kalambutan akan manewus iä,

49. Atawa mamac, atawa paharie idjä tato, atawa äwäwe ungkup ajue idjä tokep hakola dengae akan manewus iä tinai, atawa djaka lengäe kabuate sondau ombet, iä akan manewus arepe.

50. Tä iä akan hitong dengan tempoe bara njeloe djari mandjual arepe sampai njelon kahandjak tä: maka regae akan itong tumon karä njeloe, kilau djaka iä buruh bewäi intu tempoe.

51. Djaka arä njeloe hindai, maka tumon karä njelo tä kea iä akan malian bagin regae iä imili solake.

52. Tapi djaka isut njelo bewäi batisa sampai njelon kahandjak tä, maka iä akan hitong dengan tempoe tumon tä kea, tumon karä njeloe tä iä akan malian bagin regae.

53. Kilau olo buruh iä akan melai dengan tempoe, mitong genep njelo; tinai äla manjoho olo marentah iä karas intu matan keton.

54. Tapi alo iä djaton inewus, intu njelon kahandjak tä iä empas bewäi, äwen hanak.

55. Krana olo Israel puna rewar ajungku, iä rewar ajungku, idjä djari induangku bara tanah Misir; aku Jehowa aton Hatallan keton.

BAGI. 26.

I. Berkat indjandji. II. Hukum insanan.

I. — 1. Äla manampa dewa akan keton, äla mampendeng hong tanah keton hampatong atawa pangantoho, atawa saron talo kalotä, idjä akan injembah keton; krana aku, Jehowa, aton Hatallan keton.

2. Andau sabatku keton akan mahagae, äka brasih ajungku patut keton mikähe; aku toh Jehowa.

3. Djaka keton manandjong huang karä hadatku, tuntang mahaga karä prentahku, sambil manumon tä: — (5. Mos. 28.)

4. Tä aku handak manenga akan keton udjan intu puna wajahe, tanan keton karäh ombeombet kandjarie, tinai karä batang buan keton akan mamua ombet;

5. Sampai wajah mihik gegä palus wajah mamupul bua anggor, tinai wajah mamupul bua anggor haradjur njamah palus musim malan tinai; panginan keton karäh ombet haliai sampai besoh toto, keton karäh melai sanang.

6. Tinai aku handak mahaga mangabua tanah keton, uka keton tau menter batiroh, olo djaton maur keton. Aku handak manganan karä meto basiak bara tanah keton, tuntang padang djaton akan mangumbang tanah keton hindai.

7. Keton akan maharak karä musoh keton, olo tä karäh halelek awi padang intu baun keton.

8. Limä biti keton karäh maharak saratus, saratus biti keton karäh maharak sapulu kojan, karä musoh keton akan halelek awi padang intu baun keton.

9. Tinai aku handak mules arepku manampajah keton, aku handak mampanak, mangapal keton, djandjingu aku handak mandähäe dengan keton.

10. Keton karäh kuman talo idjä usang, tinai talo idjä usang tä keton karäh mampluäe tagal karä talo idjä taheta.

11. Tinai aku handak melai intu bentok keton, huangku djaton akan mangabelä keton.

12. Aku handak manandjong intu marak keton, aku handak indu Hatallan keton, tuntang keton akan indu utus olo ajungku.

13. Aku Jehowa aton Hatallan keton, idja djari magah keton blua bara tanah Misir, belä keton akan rewar olo hetä; aku djari mamelek ugar keton, manjoho keton manandjong hadjangah.

II.—14. Tapi djaka keton djaton manarima aughku, djaton manumon karä prentahku toh,

15. Djaka keton mangabelä hadatku, hambaruan keton mandjilek dasarku, sampai keton djaton maku manumon karä prentahku, tapi mangarak djandjingku:

16. Tä maka aku handak mawi keton kalotoh: aku handak mawi keton hapan panaräwen, peräs gambala, tinai derem, idja mangusup baun keton, mampanjuh hambaruan keton; haiang bewäi keton karäh manawur binjin keton, musoh keton karäh manggetem tä.

17. Tinai aku handak maninta haungku mawi keton, sampai keton kalah intu baun karä musoh keton; idja basingi keton karäh marentah keton, keton karäh hadari, alo djaton olo manggoang keton.

18. Maka amon keton hindai maku manumon aughku awi talo djetä: tä aku handak mandahang hukumku hangkudju lipet, hapan mandjara keton tagal karä dosan keton.

19. Krana aku handak manumpul kadjohon katekang atäi keton, haiak manampa langit tambuan keton mandjadi kilau sanaman, tuntang petak keton mandjadi kilau tambaga.

20. Karä kapähän gawin keton kuräh nihau haiang bewäi, petak keton djaton akan mampalembut

buae, tinai karä kaju hong tanah djaton karäh mamua akan keton.

21. Amon keton malawan aku hantä, djaton maku manarima aughku: toto, hangkudju lipet haream aku handak mamukul keton tumon karä dosan keton.

22. Krana aku handak manjoho meto basiak tamä marak keton, djetä akan kuman anak keton, sambil mamisak meton keton, mampanunos keton, karä djalan keton karäh benjem bewäi.

23. Tinai amon awi karä talo tä djaton kea keton taraadjar, amon keton magon malawan aku:

24. Tä aku kea handak malawan keton, hangkudju lipet haream aku handak mawi keton tagal karä dosan keton.

25. Krana aku handak mimbit padang mantakan keton, mamaläh djandjingku intu keton. Alo keton mahakan akan lewun keton, aku handak manjoho peres papa mantakan keton, sampai keton kalong lengän musoh keton.

26. Tinai aku handak marusak ganan tepong keton, sampai saptilu olo bawi akan manjumap tepong keton hapan tannur idja, hapan timbangan ia akan mandjuluk tepong tä akan keton tinai; amon keton kumae, djaton tau besoh.

27. Amon awi hukum djetä keton hindai maku mahining aughku, amon keton magon malawan:

28. Tä maka aku tuntang paham kasangitku handak malawan keton kea, hangkudju lipet haream tinai aku handak mandjara keton tagal dosan keton.

29. Sampai keton akan kuman isin anak keton, hatuä bawi.

30. Aku handak manusut lungkoh äka keton sombajang, manda-

rai karä pangantohon keton, tuntang hantun keton aku handak mandjakahe hindjä hantun dewan keton; hambaruangku karäh mandjilek keton.

31. Aku handak manunis lewun keton, tuntang mamapa kaleka brasih ain keton, aku djaton maku manjingut talo mangat ewaue bara keton.

32. Toto, aku handak marusak tanah, sampai karä musoh keton, idjä melai hetä, karäh djungun sabab tä.

33. Tapi keton handak imisah indaraiku marak karä utus olo kapid, sambil mangitau padang manuntut likut keton; tä tanah keton karäh rusak, lewun keton karakkarakä.

34. Katika tä tanah tä tuntang kakilake akan manjukup mahaga karä sabat ajue, katahin djeta benjem, kahum keton hong tanah musoh keton; toto, katahin tä petak karäh malajan, mangilak karä sabat ajue.

35. Katahin kabenjeme maka tanah tä karäh malajan, gantindjetä djaton panäe malajan bihin hong karä sabat keton, katahin keton melai hetä.

36. Maka olo utus keton awang batisa, aku handak manamäan kikä intu atäi äwen tä hong karä tanah musohe, sampai kiris dawen kaju akan mandari iä; iä akan hadari kilau olo hadarian padang, iä akan balongkang, alo djaton idjä mantakan iä.

37. Iä akan hadari balongkang tarangtaranga sama arepe, ampianpin intakan padang, alo djaton idjä mantakan iä, keton karäh djaton tau mendeng intu baun musoh keton.

38. Malainkan keton karäh rusak

intu marak karä utus olo kapid, tanah musoh keton karäh mampalomos keton.

39. Tinai olo baris keton idjä batisa karäh kilau meher hong karä tanah musohe tagal kadarhaka; toto, tagal kadarhakan tato hiange kea iä karäh kilau meher hetä.

40. Tä maka iä karäh mangaku kadarhaka, tuntang kadarhakan tato hiange, karä katulas gawie dengangu, idjä djari hapae malawan aku;

41. Sampai aku djari malawan iä kea, tuntang djari maharak iä akan karä tanah musohe. Tapi amon atäie idjä djaton injunat tä mamparandah arepe hetä, mangaku, buah bewäi iä djari ihukum tagal kadarhaka:

42. Tä maka aku handak manahiu djangjinku dengan Jakob, djangjinku dengan Isaak, djangjinku dengan Abraham; palus aku handak mingat tanah tä,

43. Idjä djari ilih olo tä, idjä manjukup karä sabate andau malajan, kahum oloe manjukup karä hukum kadarhaka, basa olo tä djari mangabelä prentahku, tuntang hambaruäe djari mandjilek hadatku.

44. Tapi alo olo tä kasaburan hong tanah karä musohe, toto aku djaton kea djari manganan iä haliai, aku djaton mandjilek äwen tä, sampai aku palus handak mampalomos iä, sambil mangarak djangjinku dengae; krana aku, Jehowa, aton Hatallae.

45. Aku handak manahiu akäe tinai djangjinku dengan tato hiange, idjä djari imbitku bara tanah Misir, haiak gitan karä olo kapid, mangat aku indu Hatallae, aku Jehowa. — (1. Mos. 15, 18; — 2. Mos. 12, 33.)

46. Djetä karä hadat, karä prentah, karä dasar, idjä djari inenga Jehowa indu torose dengan olo Israel, hundjun bukit Sinai, hadjamban lengän Moses.

BAGI 27.

Prentah tahiü talo idjä djari imbaris akan Hatalla.

1. Tinai Jehowa hakotak dengan Moses, koac:

2. Suman akan olo Israel, sambil hamauh dengan äwen: amon olo bamiat, mambaris olon akan Hatalla, djaka äwen tä indu inewus tinai, maka ikau akan marega iä.

3. Ikau akan marega iä tumon toh: olo hatuä idjä duä pulu njelo umure, sampai idjä djahawen pulu njelo umure, ikau akan manantu regae limä pulu sekel salaka, tumon batang sekel idjä hong äka brasih.

4. Djaka iä olo bawi, tä ikau akan manantu regae telo pulu sekel.

5. Djaka iä hatuä idjä limä njelo umure, sampai idjä duä pulu njelo umure, tä ikau akan manantu regae duä pulu sekel; olo bawi idjä kalotä umure sapulu sekel.

6. Djaka djetä anak hatuä awang idjä bulan umure, sampai awang limä njelo umure, maka ikau akan manantu regae limä sekel salaka, tinai anak bawi telo sekel salaka.

7. Tinai djaka iä hatuä idjä djahawen pulu njelo umure, tuntang idjä bakas bara tä, tä ikau akan manantu regae limäwalassekel, olo bawi idjä kalotä umure sapulu sekel.

8. Tapi djaka olo tä pähä belom, sampai iä djaton tau manjukup re-

gae kalotä, tä iä akan impendeng intu baun imam, imam tä akan marega iä, maka iä akan marega iä tumon ampin kahalap pambelom olo tä, idjä djari mawi djandji tä.

9. Djaka talo, idjä imbaris tä, meto idjä tau hapan indu parapah akan Jehowa, karä meto kalotä idjä imbaris akan Jehowa balatu brasih.

10. Djetä djaton tau inganti inakiri idjä bahalap dengan idjä papa. idjä papa dengan idjä bahalap mahin dia kea, tinai paribasa olo manakiri meto sama meto, tä maka idjä solake tuntang idjä gantie tä palus brasih duäduä.

11. Maka djaka meto idjä imbaris tä djalahan meto pah, idjä djaton tau hapan indu parapah akan Jehowa, meto tä akan imbit olo naharep baun imam.

12. Imam akan marega tä tumon kahalape atawa tumon kapapan ampie; tumon ikau marega tä, joh imam, tumon tä kea regae.

13. Tinai amon olo handak manampuli djetä, maka iä akan mandahang tinai midjämidjä dalam limä labih bara regae awim.

14. Amon olo mamprasih humae, hapae mambaris tä akan Jehowa, maka imam akan marega djetä tumon kahalape atawa kapapan ampie; tumon imam djari marega tä, tumon tä kaetter regae.

15. Tinai djaka iä, idjä djari mamprasih tä, handak manampuli humae tinai, maka iä akan mandahang midjämidjä dalam limä karä rear labih bara regae awim, tä maka humae buli äkae tinai.

16. Tinai amon olo djari mambaris akan Jehowa bagin tanae, maka ikau akan marega tä tumon takar binjie; tana awang tagalan

idjä homer binjin seora ikau akan maregae limä pulu sekel salaka.

17. Djaka iä mambaris tanae tä palus limbah njelon kahandjak, tä maka ikau akan marega djetä tumon idjä injewut nah.

18. Tapi amon iä mambaris tanae rahian bara tä, tä imam akan mitong rear tumon karä njelo awang tisa hindai sampai njelon kahandjak tä, tumon tä iä akan manapas regae.

19. Maka djaka iä, idjä djari mambaris tana tä, handak manampuli djetä tinai, tä iä akan mandahang midjämidjä dalam limä karä rear lebih bara regae awim; tä maka tanae buli akae tinai.

20. Tapi amon iä djaton maku manampulie, tä imam patut mandjuale akan olo beken, maka djetä djaton taratampuli tinai;

21. Malainkan tana tä, amon djetä lapas tinai hong njelon kahandjak, palus brasih sampai katatahi akan Jehowa, mandjadi kilau tana kerem, djetä akan bagin imam palus katatahi.

22. Tinai amon olo mambaris akan Jehowa tana idjä djari imilie, idjä djaton puna bagin joresan ajue,

23. Tä imam akan mitong bagin regae, idjä tisan kauna regae idjä solake, sampai njelon kahandjak; djadi andau iä handak manampuli tana tä, iä akan manahor regae tumon djetä, mangat tä mandjadi brasih akan Jehowa.

24. Maka huang njelon kahandjak tana tä akan buli bara iä, idjä djari mamilie, akan idjä puna tempon joresan tana tä. — (25, 10.)

25. Maka ikau akan marega karä talo tä tumon batang sekel, idjä hong aka brasih tä; behat idjä sekel tä duä pulu gera.

26. Tapi anak meto idjä solake inakan indue, idjä puna akan Jehowa, ala olo mambaris djetä tinai akan Jehowa, atawa sapi atawa kambing tabiri, krana djetä puna bagin Jehowa.

27. Amon djetä djalahan meto pali, tä olo akan manewuse tumon ikau maregae, mandahang tinai midjämidjä dalam limä, lebih bara regae awang inantum; maka amon djetä djaton inewus, tä meto tä akan indjual tumon regae awim.

28. Tapi karä talo kerem, idjä djari ingerem olo bara karä talo ajue akan Jehowa, djetä djaton taradjual, djaton taratewus, alo olon, meto atawa tana bagin joresan, krana karä talo kerem tä brasih haliai intu Jehowa.

29. Olo kerem djaton taratewus kea, iä akan impatäi bewäi.

30. Tinai idjä dalam sapulu bara karä talo hong tanah keton, palem-but tanan keton, palem-but pambulan keton, djetä ain Jehowa, djetä brasih intu Jehowa.

31. Tapi djaka olo nahuang manakiri tangahe idjä dalam sapulu tä, tä iä akan mandahang midjämidjä dalam limä lebih bara regan djetä.

32. Tinai karä sapi, karä kambing tabiri, karä meto idjä imbelom olo, maka idjä dalam sapulu patut imbaris imprasih akan Jehowa.

33. Barangai alo djetä bahalap. alo djetä papa, ala kea manakiri djetä; paribasa olo manakiri tä, tä duäduä idjä solake tä tuntang idjä takirie tä palus brasih, djaton taratewus tinai.

34. Djetä karä prentah, idjä djari imetäh Jehowa intu Moses akan olo Israel, hundjun bukit Sinai.

SURAT MOSES IDJÆ ÆPAT, IDJÆ BAGARÆ

NUMERI.

(HASEAN.)

BAGI 1.

Djumalah Karä olo idjä sanggam klahi,
 baris olo Israel.

1. Tinai Jehowa hakotak dengan Moses hong padang Sinai, huang tingkap-panjupa tä, intu andau idjä solake, bulan duä, njelo duä kea limbah olo tä djari blua bara tanah Misir, koae:

2. Isä djumalah hapus utus olo Israel, tumon karä hamputae, tinai tumon ungkup human tatoe, karä olo hatuä tuntang arae, genegenep takoloke. — (26, 2. — 2. Mos. 30, 12.)

3. Idjä duä pulu njelo umure tuntang idjä labih bara tä, olo Israel handiai idjä sanggam omba mamarang, isä olo tä tumon padjue; keton duä Aaron akan misä karäe.

4. Tinai bara genep hamputae midjämidjä biti olo hatuä, idjä mangapala karä ungkup tatoe, akan mandohop keton duä.

5. Maka djetoj aran karä olo hatuä, idjä akan mandohop keton duä; bara hamputan Ruben: Elisur, anak Sedeur.

6. Bara hamputan Simeon: Selumiel, anak Surisadai.

7. Bara hamputan Juda: Naheson, anak Aminadab.

8. Bara hamputan Isaskar: Netaneel, anak Suar.

9. Bara hamputan Sebulon: Eliab, anak Helon.

10. Bara karä panakan Josep, maka bara hamputan Epraim: Elisama, anak Amihud; tinai bara hamputan Manasse: Gamaliel, anak Pedasur.

11. Bara hamputan Benjamin: Abidan, anak Gideoni.

12. Bara hamputan Dan: Ahieser, anak Amisadai.

13. Bara hamputan Aser: Pagiel, anak Oghran.

14. Bara hamputan Gad: Eljasap, anak Deguel.

15. Bara hamputan Naptali: Ahira, anak Enan.

16. Æwen tä idjä djari intih bara marak utus olo arä, iä idjä mantir kapala huang karä hamputan tatoe, idjä kapala hai genep biti huang hamputan ai.

17. Maka Moses äwen duä Aaron manduan äwen tä, idjä djari injewut arae;

18. Tuntang iä manjoho hapus utus olo arä hapunpong, intu andau idjä solake, bulan duä, uka olo tä injatjah tumon karä kabalie, tinai tumon ungkupe, tuntang tumon hamputan tatoe, olo handiai idjä duä pulu njelo umure, tuntang idjä bakas bara tä, genegenep takoloke.

19. Kilau Jehowa djari mametäh Moses, tumon tä iä djari misä olo arä tä hong padang Sinai.

20. Karä olo panakan Ruben, anak Israel idjä bakas tä, tumon karä ungkup tatoe, tumon karä baris kabalie, djumalah karä olo hatuä idjä duä pulu njelo umure, tuntang idjä bakas bara tä, olo handiai idjä sanggam omba mamarang,

21. Maka djumalah karä olo hamputan Ruben awang buah isä tä äpat pulu djahawen kojan limä ratus biti.

22. Karä olo panakan Simeon, tumon karä ungkup tatoe, tumon karä baris kabalie, djumalah karä olo hatuä idjä duä pulu njelo umure, tuntang idjä bakas bara tä, olo handiai idjä sanggam omba mamarang,

23. Maka djumalah karä olo hamputan Simeon awang buah isä tä limä pulu djalatien kojan telo ratus biti.

24. Karä olo panakan Gad, tumon karä ungkup tatoe, tumon karä baris kabalie, djumalah karä olo hatuä idjä duä pulu njelo umure, tuntang idjä bakas bara tä, olo handiai idjä sanggam omba mamarang,

25. Maka djumalah karä olo hamputan Gad awang buah isä äpat pulu limä kojan djahawen ratus limä pulu biti.

26. Karä olo panakan Juda, tumon karä ungkup tatoe, tumon karä baris kabalie, djumalah karä olo hatuä idjä duä pulu njelo umure, tuntang idjä bakas bara tä, olo handiai idjä sanggam omba mamarang,

27. Maka djumalah karä olo hamputan Juda awang buah isä udju pulu äpat kojan djahawen ratus biti.

28. Karä olo panakan Isaskar,

tumon karä ungkup tatoe, tumon karä baris kabalie, djumalah karä olo hatuä idjä duä pulu njelo umure, tuntang idjä bakas bara tä, olo handiai idjä sanggam omba mamarang,

29. Maka djumalah karä olo hamputan Isaskar awang buah isä limä pulu äpat kojan, äpat ratus biti.

30. Karä olo panakan Sebulon, tumon karä ungkup tatoe, tumon karä baris kabalie, djumalah karä olo hatuä idjä duä pulu njelo umure, tuntang idjä bakas bara tä, olo handiai idjä sanggam omba mamarang,

31. Maka djumalah karä olo hamputan Sebulon awang buah isä limä pulu udju kojan äpat ratus biti.

32. Karä olo panakan Josep: maka karä olo panakan Epraim, tumon karä ungkup tatoe, tumon karä baris kabalie, djumalah karä olo hatuä idjä duä pulu njelo umure, tuntang idjä bakas bara tä, olo handiai idjä sanggam omba mamarang,

33. Maka djumalah karä olo hamputan Epraim awang buah isä äpat pulu kojan limä ratus biti.

34. Tinai karä olo panakan Manasse, tumon karä ungkup tatoe, tumon karä baris kabalie, djumalah karä olo hatuä idjä duä pulu njelo umure, tuntang idjä bakas bara tä, olo handiai idjä sanggam omba mamarang,

35. Maka djumalah karä olo hamputan Manasse awang buah isä telo pulu duä kojan duä ratus biti.

36. Karä olo panakan Benjamin, tumon karä ungkup tatoe, tumon karä baris kabalie, djumalah karä olo hatuä idjä duä pulu njelo umure, tuntang idjä bakas bara

tä, olo handiai idjä sanggam omba mamarang,

37. Maka djumlahah karä olo hamputan Benjamin awang buah isä telo pulu limä kojan äpat ratus biti.

38. Karä olo panakan Dan, tumon karä ungkup tatoe, tumon karä baris kabalie, djumlahah karä olo hatuä idjä duä pulu njelo umure, tuntang idjä bakas bara tä, olo handiai idjä sanggam omba mamarang,

39. Maka djumlahah karä olo hamputan Dan awang buah isä djahawen pulu duä kojan udju ratus biti.

40. Karä olo panakan Aser, tumon karä ungkup tatoe, tumon karä baris kabalie, djumlahah karä olo hatuä idjä duä pulu njelo umure, tuntang idjä bakas bara tä, olo handiai idjä sanggam omba mamarang,

41. Maka djumlahah karä olo hamputan Aser awang buah isä äpat pulu sakojan limä ratus biti.

42. Karä olo panakan Naptali, tumon karä ungkup tatoe, tumon karä baris kabalie, djumlahah karä olo hatuä idjä duä pulu njelo umure, tuntang idjä bakas bara tä, olo handiai idjä sanggam omba mamarang,

43. Maka djumlahah karä olo hamputan Naptali awang buah isä limä pulu telo kojan äpat ratus biti.

44. Djetä djumlahah karä olo awang djari isä Moses äwen duä Aaron, tuntang mantir olo Israel, duä-walas biti tä, idjä kapala hai, genep biti huang hamputan tatoe.

45. Djetä djumlahah karä olo Israel, tumon karä hamputan tatoe, karä olo idjä duä pulu njelo umure, tuntang idjä bakas bara tä, olo handiai idjä sanggam omba mamarang;

46. Djumlahah karä olo tä saman-diai djahawen ratus telo kojan limä ratus limä pulu biti.

47. Tapi karä olo hamputan Lewi, tumon karä ungkup tatoe, djaton tamput isä haiak olo beken tä.

48. Krana Jehowa djari hamauh dengan Moses, koae:

49. Olo hamputan Lewi äla misäe, äla djumlahah ai häwoi dengan olo Israel.

50. Malainkan baris olo Lewi tä akan äkaku melai, akan karä ramon äkaku tä. Äwen tä akan mamikul äka brasih tä tuntang karä ramoe, tinai iä akan manonggo djetä, iä akan bapodok hakaliling äka brasih tä.

51. Amon äka brasih tä indu mindah, tä olo Lewi akan mengkak tä; tuntang amon äka brasih tä akan tendä tinai, tä olo Lewi akan mampendenge tinai. Djaka olo beken mangarait arepe dengan gawi tä, iä akan impatäi.

52. Maka karä olo Israel akan bapodok genep biti tokep banderan hamputae, hindjä djalahan ai.

53. Tapi olo Lewi akan bapodok hakaliling äkaku melai, belä kailitku mantakan utus olo Israel; tagal tä olo Lewi akan manonggo buabuaah äkaku idjä brasih tä.

54. Maka olo Israel manumon karä augh, awang djari imetäh Jehowa intu Moses.

BAGI 2.

Prentah mamatut rinting olo Israel akan bapodok.

1. Tinai Jehowa hakotak dengan Moses äwen duä Aaron, koae:

2. Olo Israel akan bapodok tandipah tingkap-panjupa, genep biti mamenda banderan hamputae, mamenda banderan ungkup tatoe.

3. Hila timor Juda akan bapodok, banderae tuntang karä padjun olo parang; maka Naheson, anak Aminadab, djadi mantir olo hamputan Juda.

4. Karä oloe awang buah isä tamä padjun olo parang udju pulu äpat kojan djahawen ratus biti.

5. Hadarah dengan olo Juda olo hamputan Isaskar akan hapodok; maka Netaneel, anak Suar, djadi mantir olo hamputan Isaskar.

6. Karä oloe awang buah isä tamä padjun olo parang limä pulu äpat kojan äpat ratus biti.

7. Tinai olo hamputan Sebulon; maka Eliab, anak Helon, djadi mantir olo hamputan Sebulon.

8. Karä oloe awang buah isä tamä padjun olo parang limä pulu udju kojan äpat ratus biti.

9. Djadi karä padjun olo parang, idjä omba mamenda banderan Juda, saratus hanja pulu djahawen kojan äpat ratus biti; äwen tä akan hagoet helo.

10. Banderan Ruben tuntang karä padjun olo parang akan bapodok hila salatan; maka Elisur, anak Sedeur, djadi mantir olo hamputan Ruben.

11. Karä oloe awang buah isä tamä padjun olo parang äpat pulu djahawen kojan limä ratus biti.

12. Hadarah dengae olo hamputan Simeon akan bapodok; maka Selumiel, anak Surisadai, djadi mantir olo hamputan Simeon.

13. Karä oloe awang buah isä tamä padjun olo parang limä pulu djalatien kojan telo ratus biti.

14. Tinai olo hamputan Gad

maka Eljasap, anak Deguel, djadi mantir olo hamputan Gad.

15. Karä oloe awang buah isä tamä padjun olo parang äpat pulu limä kojan djahawen ratus limä pulu biti.

16. Djadi karä padjun olo parang, idjä omba mamenda banderan Ruben, saratus limä pulu sakojan äpat ratus limä pulu biti; maka äwen tä akan hagoet baris idjä duä.

17. Limbah tä maka tingkap-panjupa tä akan hagoet, haiak karä ungkup olo Lewi, intu bentok karä padjun klahin olo Israel tä; tumon olo arä bapodok, kalotä kea iä akan hagoet tinai, genep biti penda banderan hamputae, penda banderan ungkupe.

18. Banderan Epraim tuntang karä padjun olo parang akan bapodok hila barat; maka Elisama, anak Amihud, djadi mantir olo hamputan Epraim.

19. Karä oloe awang buah isä tamä padjun olo parang äpat pulu kojan limä ratus biti.

20. Hadarah dengae olo hamputan Manasse akan bapodok; maka Gamaliel, anak Pedasur, djadi mantir olo hamputan Manasse.

21. Karä oloe awang buah isä tamä padjun olo parang telo pulu duä ratus biti.

22. Tinai olo hamputan Benjamin; maka Abidan, anak Gideoni, djadi mantir olo hamputan Benjamin.

23. Karä oloe awang buah isä tamä padjun olo parang telo pulu limä kojan äpat ratus biti.

24. Djadi karä padjun olo parang, idjä omba penda banderan Epraim, saratus hanja kojan saratus biti; maka äwen tä akan hagoet baris idjä telo.

25. Banderan Dan tuntang karä padjun olo parang akan bapodok hila utara; maka Ahieser, anak Amisadai, djadi mantir olo hamputan Dan.

26. Karä oloe awang buah isä tamä padjun olo parang djahawen pulu duä kojan udju ratus biti.

27. Hadarah dengae olo hamputan Aser akan bapodok; maka Pagiel, anak Oghran, djadi mantir olo hamputan Aser.

28. Karä oloe awang buah isä tamä padjun olo parang äpat pulu sakojan limä ratus biti.

29. Tinai olo hamputan Naptali; maka Ahira, anak Enan, djadi mantir olo hamputan Naptali.

30. Karä oloe awang buah isä tamä padjun olo parang limä pulu telo kojan äpat ratus biti.

31. Djadi karä padjun olo parang, idjä omba penda banderan Dan, saratus limä pulu udju kojan djahawen ratus biti; äwen tä akan hagoet tapakan rahian bara karä bandera awang beken tä.

32. Djetä djumalah karä olo Israel awang buah isä, tumon ungkup hamputan karä tatoe; olo handiai, idjä tamä karä padjun parang äwen tä djahawen ratus telo kojan limä ratus limä pulu biti.

33. Tapi olo Lewi djaton tamput isä haiak karä olo Israel, tumon Jehowa djari mametäh Moses.

34. Maka olo Israel manumon karä prentah Jehowa intu Moses, tumon prentah tä isä bapodok penda karä banderae, tumon tä kea isä hagoet, genep biti hindjä hamputae, hindjä ungkupe.

BAGI 3.

I. Ungkup Aaron. II. Olo Lewi buah isä, gawie inukas. III. Olo idjä solake inakan indue buah isä, isä inakiri hapan olo Lewi.

I.—1. Maka djetoh ungkup Aaron äwen duä Moses, metoh Jehowa hakotak dengan Moses hundjun bukit Sinai.

2. Djetoh aran karä anak Aaron: idjä solake inakan indue Nadab, limbah tä Abihu, Eleasar tuntang Itamar.

3. Djetä aran anak Aaron, imam tä, idjä djari iminjak, idjä djari injuang lokape, uka mimbing pangkat imam.

4. Tapi Nadab äwen duä Abihu matäi naharep baun Jehowa, awie mimbit apui sala naharep baun Jehowa hong padang tunis benjem Sinai tä; äwen tä matäi lomat, djaton djari manak. Maka Eleasar äwen duä Itamar magon manggau gawin imam pangiwa bapae Aaron. —(3. Mos. 10, 2.)

II.—5. Maka Jehowa hakotak dengan Moses, koae:

6. Soho olo hamputan Lewi manalih, soho äwen tä mendeng intu baun imam Aaron, uka äwen tä manjang manonggo isä.

7. Tinai uka äwen tä indu panggapit gawin imam gantän hapus utus olo arä tä, uka isä nguan karä gawi akan äka brasih tä.

8. Mangat äwen tä manganti hapus utus olo Israel manonggo karä ramon tingkap-panjupa, uka nguan karä ampin gawi akan äka brasih.

9. Tenga olo Lewi tä akan Aaron äwen hanak, äwen tä djari inenga akae bara olo Israel.

10. Tapi Aaron äwen hanak akan imbarism, uka manonggo gawin

pangkat imam; olo beken, idjä mangarait arepe dengan gawi tä, akan impatäi.

11. Tinai Jehowa hakotak dengan Moses, koae:

12. Itäm, aku djari manduan olo Lewi bara marak olo Israel, indu gantın karä anak olo Israel, idjä solake djari inakan indue; olo Lewi tä indu baris ajungku.

13. Krana karä idjä solake inakan indue samandiai uras ajungku; intu andauku mampatäi karä idjä solake inakan indue samandiai hong tanah Misir, maka aku djari mambaris mamprasih akangku karä idjä solake inakan indue baris olo Israel, alo olon alo meto, djetä puna baris ajungku; aku toh Jehowa.

14. Tinai Jehowa hakotak dengan Moses hong padang tunis benjem Sinai, koae:

15. Isä karä olo hamputan Lewi, tumon karä ungkupe, isä karä idjä hatuä awang idjä bulan umure, tuntang idjä bakas bara tä.

16. Tä Moses misä olo tä tumon augh Jehowa, tumon petähe intu isä.

17. Maka djetoh aran anak Lewi horan: Gerson, Kahat, Merari.

18. Maka djetoh aran anak Gerson: Libni, Simeı; äwen duä tä sama tato ungkup.

19. Anak Kahat, idjä uras tato ungkup kea, isä tä: Amram, Ishar, Hebron, Uziel.

20. Anak Merari, idjä sama tato ungkup kea, isä tä: Maheli, Musi. Djetä karä ungkup olo Lewi, tumon karä tatoe horan.

21. Panakan Gerson tä, isä tä ungkup olo Libni tinai ungkup olo Simeı.

22. Djumalah karä olo hatuä idjä buah isä, olo handiai awang

idjä bulan umure, tuntang idjä bakas bara tä, udju kojan limä ratus bitı.

23. Maka karä ungkup panakan Gerson akan bapodok intu likut äka brasih tä hila barat.

24. Mantir panakan Gerson tä Eljasap, anak Lael.

25. Maka padjun tonggon olo Gerson intu tingkap-panjupa, djetä tingkap idjä huange, tuntang lapis tingkape tä, tuntang lalangite, tinai benangatep intu bauntonggang tingkap-panjupa.

26. Tinai karä dinding benang parantaran, idjä hakaliling tingkap-panjupa tuntang mesbeh tä, tuntang benangatep akan bauntonggang parantaran, tinai karä tali djantar, idjä mandähen tä.

27. Panakan Kahat tä, isä tä ungkup olo Amram, olo Ishar, olo Hebron tuntang olo Uziel, djetä karä ungkup panakan Kahat.

28. Djumalah karä olo hatuä idjä buah isä, olo handiai awang idjä bulan umure, tuntang idjä bakas bara tä, hanja kojan djahawen ratus, idjä omba manonggo äka brasih.

29. Maka karä ungkup panakan Kahat akan bapodok intu balikat äka brasih tä hila salatan.

30. Mantir karä ungkup panakan Kahat tä Elisapan, anak Uziel.

31. Maka padjun tonggon äwen tä intu äka brasih tä, djetä pati tä, tuntang medja, tantahan sumbo, mesbeh duäduä tuntang karä ramoe, idjä indu hanggap sombajang, tinai dinding helat, karä ramon kaleka idjä brasih haliai tä.

32. Maka Eleasar, anak imam Aaron, djadi mantir pamutjok mahundjun karä mantir baris olo

Lewi, iä akan marentah karä olo idjä akan manonggo manguan äka brasih tä.

33. Panakan Merari tä, iä tä ungkup Maheli, ungkup Musi; djetä ungkup panakan Merari.

34. Djumalah karä olo hatuä idjä buah isä, olo handiai awang idjä bulan umure, tuntang idjä bakas bara tä, djahawen kojan duä ratus biti.

35. Maka Suriel, anak Abihail, djadi mantir karä ungkup panakan Merari. Äwen tä akan bapodok intu balikat äka brasih tä, hila utara.

36. Maka padjun tonggon baris olo Merari, djetä karä papan äka brasih, karä habantange, karä to-rose, karä paie, tuntang karä ramoe;

37. Tinai karä toros parantaran idjä hakaliling, tuntang paie, tuntang karä pakue, tali djantare.

38. Maka intu baun äka brasih, hila timor tingkap-panjupa, Moses tuntang Aaron äwen hanak akan bapodok, mangat iä manonggo äka brasih akan karä olo Israel; olo beken, idjä mangarait arepe dengan gawi tä, akan impatai.

39. Djumalah karä olo Lewi tumon karä ungkupe, awang isä Moses äwen duä Aaron tumon prentah Jehowa, karä olo hatuä bara awang idjä bulan umure, tuntang awang bakas bara tä, duä pulu duä kojan biti.

III.—40. Tinai Jehowa hamauh dengan Moses: Isä karä olo hatuä baris olo Israel, idjä solake inakan indue, bara awang idjä bulan umure, tuntang idjä bakas bara tä; surat djumalah karä bitie.

41. Maka ikau akan manduan karä olo Lewi akangku, akan Jehowa, indu gantın karä olo baris olo Israel, idjä solake inakan

indue; tinai karä meton olo Lewi duan indu gantın karä anak meton olo Israel, idjä solake inakan indue.

42. Tä, tumon prentah Jehowa intu iä, Moses misä karä anak olo Israel, idjä solake inakan indue.

43. Maka djumalah karä olo hatuä awang solake inakan indue, idjä buah isä tä, awang idjä bulan umure tuntang idjä bakas bara tä, djetä duä pulu duä kojan duä ratus udju pulu telo biti.

44. Maka Jehowa hamauh dengan Moses, koae:

45. Duan olo Lewi indu gantın karä anak olo Israel, idjä solake inakan indue, tinai meton olo Lewi indu gantın meton olo arä, krana olo Lewi puna baris ajungku; aku toh Jehowa.

46. Maka idjä duä ratus udju pulu telo biti tä, kalabien anak olo Israel idjä solake inakan indue bara olo Lewi tä, djetä akan inewus olo.

47. Duan tewus genep takolok äwen tä malimä sekel salaka, tumon sekel idjä ina hong äka brasih, behat idjä sekel tä duä pulu gera.

48. Maka ikau akan manenga rear tä akan Aaron äwen hanak, regan äwen idjä malabien tä.

49. Tä Moses manduan regan äwen tä, idjä kalabiäe, idjä djaton inakiri hapan olo Lewi,

50. Kalabien olo Israel idjä solake inakan indue tä, djadi sakojan telo ratus djahawen pulu limä sekel, tumon batang sekel, idjä ina hong äka brasih.

51. Maka Moses manenga rear, regan äwen awang inewus tä, akan Aaron äwen hanak, tumon prentah Jehowa, kilau Jehowa djari mametäh Moses.

BAGI 4.

I. Prentah tahu gawin pangkat olo Lewi. II. Olo Lewi buah isä.

I. — 1. Tinai Jehowa hakotak dengan Moses äwen duä Aaron, koae:

2. Isä djumlahah karä olo panakan Kahat baris hamputan olo Lewi, tumon karä ungupe, tumon baris karä tatoe,

3. Idjä telo pulu njelo umure tuntang idjä bakas bara tä, sampai idjä limä pulu njelo umure, olo handiai idjä ombeombet akan gawi, mangat iä mandohop nguan gawin tingkap-panjupa.

4. Maka padjun gawin olo Kahat hong tingkap-panjupa, iä tä, mandohop manguan talo awang brasih haliai tä.

5. Amon utus olo arä akan harikas, tä maka Aaron äwen hanak akan tamä, manipas dinding-helat tä, hapan djetä mamungkus patindjandji.

6. Tinai iä akan mingkes amak upak hangkulih indu tutup hundjue, tuntang mampar hetä tinai benang biru; limbah tä iä akan matoh pikule.

7. Tinai intu hundjun medja äka tepong tampajah iä akan mampar benang biru kea; hundjun djetä iä akan mina karä pinggan, dadupa, kasa tuntang sansiri, tinai tepong idjä haradjur tä patut hetä kea.

8. Limbah tä iä akan mambirang hundjun tä benang bahan-dang, sambil manutup djetä tinai hapan amak upak hangkulih, limbah tä iä akan matoh pikule.

9. Limbah tä iä akan manduan benang biru, hapae mamungkus

tantahan sumbo, tuntang karä palitae, guntinge, sangkulep pambelepe, tinai karä kasae äka undus, idjä hapae nguan gawin tantahan sumbo tä.

10. Tinai iä akan mamungkus djetä tuntang karä ramoe hapan amak upak hangkulih, limbah tä iä akan mina tä hundjun tando tasaran.

11. Maka hundjun mesbeh bulau tä iä akan mambirang benang biru, sambil mamungkus tä hapan amak upak hangkulih, limbah tä iä akan matoh pikule.

12. Tinai karä ramoe awang beken, idjä hapan indu gawi huang kaleka brasih, iä akan manduae, sambil manutup djetä dengan benang biru, mamungkus tä tinai hapan amak upak hangkulih, limbah tä iä akan mina tä hundjun tando tasaran.

13. Tinai iä akan mamapas karä kawo bara mesbeh, tuntang mambirang intu hundjue benang bahandang;

14. Hundjun djetä tinai iä akan mingkes karä ramon mesbeh, idjä hapan nguan gawi hetä, karä kabalın kawo, simpang, sendok kawo, sangkon daha, karä ramon mesbeh tä; hundjun djetä iä akan mampar amak upak hangkulih, limbah tä iä akan matoh pikule.

15. Maka amon Aaron äwen hanak djari mamungkus manutup lepalepah äka brasih tuntang karä ramoe, metoh utus olo arä akan harikas, tä olo Kahat akan mananggoh, uka mamikul djetä; tapi äla iä akan pohos bitin talo brasih tä, belä iä matäi. Djetä padjun gawin olo Kahat intu tingkap-panjupa.

16. Maka padjun tonggon Elea.

sar, anak imam Aaron, iä tä undus akan tantahan sumbo, tinai garo talo mangat ewaue, tinai talo parapah indu kinan awang iluput sining andau, tuntang minjak kasai; tinai iä akan mariksa matoh salepah äkaku melai tä, tuntang karä talo huange, äka brasih tuntang karä ramoe.

17. Tinai Jehowa hakotak dengan Moses äwen duä Aaron, koae:

18. Haga buabua karä ungkup panakan Kahat, belä iä lomos bara marak hamputan olo Lewi.

19. Malainkan djetoh gawin keton dengan äwen, mangat olo tä belom, äla matäi, metoh iä mananggoh äka idjä brasih haliai: Aaron äwen hanak akan tamä helo, sambil mambaris genep. biti äwen tä akan padjun tonggoe, akan padjun gawin ai.

20. Äla äwen tä sasau kanaha tamä, mitä talo brasih tä kahum mamungkuse, belä iä matai.

21. Tinai Jehowa hamauh dengan Moses, koae:

22. Isä djumalah panakan Gerson kea tumon karä ungkupe, tumon baris karä tatoe.

23. Isä idjä telo pulu njelo umure, tuntang idjä bakas bara tä, sampai idjä limä pulu njelo umure, olo handiai idjä ombeombet akan gawi, mangat gawin tingkap-panjupa imadju akae.

24. Maka djetoh padjun gawin karä ungkup olo Gerson, idjä indu inguan äwen tä:

25. Iä akan mananggong karä dinding benang äkaku, tuntang lapis dinding äka panjupa, tinai lalangit, tuntang lalangit upak hangkulih idjä hundjun haliai, tinai benangatep hong bauntonggang tingkap-panjupa.

26. Tinai karä dinding benang parantaran, idjä hakaliling tingkap panjupa tuntang mesbeh tä, benangatep hong bauntonggang parantaran, tinai karä tali djantar; karä ramo tä iä akan nguäe mananggonge buabua.

27. Tumon augh Aaron äwen hanak olo Gerson akan malalus karä padjun gawie, talo handiai idjä akan inguäe tuntang inanggonge; maka keton akan mandjuluk ramo tä tuntang haseae, intu genep biti padjun ai.

28. Djetä padjun gawin karä ungkup panakan Gerson, intu tingkap-panjupa, idjä akan ilaluse penda prentah Itamar, anak imam Aaron.

29. Maka olo Merari akan istim kea tumon karä ungkupe, tumon baris karä tatoe.

30. Isä idjä telo pulu njelo umure, tuntang idjä bakas bara tä, sampai idjä limä pulu njelo umure, olo handiai idjä ombeombet akan gawi tä, mangat gawin tingkap-panjupa imadju akae.

31. Maka padjun gawin äwen tä intu tingkap-panjupa, iä tä mananggong manguan karä papan äkaku, tuntang karä habantange, karä torose, karä paie;

32. Tinai karä toros parantaran idjä hakaliling tingkap, tuntang paie, karä paku tuntang tali djantare, karä ramo tä iä akan mananggonge manguäe buabua; maka keton akan mandjuluk karä ramo tä tuntang haseae, intu genep biti padjun ai.

33. Djetä padjun gawin karä ungkup olo Merari, karä gawie intu tingkap-panjupa, idjä akan ilaluse penda prentah Itamar, anak imam Aaron.

II. — 34. Maka Moses äwen duä Aaron, tinai karä mantir pamutjok utus olo arä misä panakan Kabat, tumon karä ungkupe, tumon baris karä tatoe,

35. Idjä telo pulu njelo umure, tuntang idjä bakas bara tä, sampai idjä limä pulu njelo umure, olo handiai idjä ombeombet akan gawin tingkap-panjupa.

36. Djadi djumlahah karä olo tä duä kojan udju ratus limä pulu biti.

37. Djeta djumlahah karä ungkup olo Kahat, olo handiai idjä aton padjun gawie intu tingkap-panjupa, awang djari isä Moses äwen duä Aaron, tumon prentah Jehowa intu Moses.

38. Tinai panakan Gerson isä kea tumon ungkupe, tumon baris karä tatoe,

39. Idjä telo pulu njelo umure, tuntang idjä bakas bara tä, sampai idjä limä pulu njelo umure, olo handiai idjä ombeombat akan gawin tingkap-panjupa.

40. Djadi djumlahah karä olo tä duä kojan djahawen ratus telo pulu biti.

41. Djeta djumlahah karä ungkup olo Gerson, olo handiai idjä aton padjun gawie intu tingkap-panjupa, awang djari isä Moses äwen duä Aaron, tumon prentah Jehowa.

42. Tinai panakan Merari isä kea tumon ungkupe, tumon baris karä tatoe,

43. Idjä telo pulu njelo umure, tuntang idjä bakas bara tä, sampai idjä limä pulu njelo umure, olo handiai idjä ombeombet akan gawin tingkap-panjupa.

44. Djadi djumlahah karä olo tä telo kojan duä ratus biti.

45. Djeta djumlahah ungkup olo

Merari, awang djari isä Moses äwen duä Aaron, tumon prentah Jehowa intu Moses.

46. Maka karä olo Lewi, awang djari isä Moses äwen duä Aaron tuntang mantir pamutjok tä, tumon karä ungkupe, tumon baris karä tatoe,

47. Olo idjä telo pulu njelo umure, tuntang idjä bakas bara tä, sampai idjä limä pulu njelo umure, olo handiai idjä ombeombet akan nguan padjun gawin ajue intu tingkap-panjupa, uka mananggong mangan ramoe,

48. Djumlahah karä olo tä hanja kojan limä ratus hanja pulu biti.

49. Olo tä buah isä tumon prentah Jehowa intu Moses, mangat gawin genep biti imadju akae; olo tä isä tuntang imbaris tumon Jehowa djari marentah Moses.

BAGI 5.

I. Olo pali akan imbaris kabuate.
II. Olo panipu akan malian talo awang inipue. III. Danum sapa hapen mangasene olo habandong.

I. — 1 Tinai Jehowa hamauih dengan Moses, koae:

2. Soho olo Israel, uka iä mamplua akan ruar äka olo arä bapodok karä olo basamagh, karä olo idjä tarohan talo papa tuntang olo idjä djari samar pali awi hantun olo.

3. Hatuä bawi olo kalotä keton akan mampluae akan ruar äka olo arä bapodok, belä äwen tä manjamar hapus äka podok olo arä tä, idjä hetä aku melai intu bentok äwen.

4. Maka olo Israel manumon aughe tä, iä mamplua karä olo idjä

kalotä akan ruar äka olo arä bapodok, tumon augh Jehowa dengan Moses.

II. — 5. Tinai Jehowa hamauh dengan Moses, koae:

6. Suman akan olo Israel: amon olo hatuä atawa bawi djari badosa awi bararangai gawie dengan olo, malangkah aku: maka olo tä tiwas.

7. Maka äwen tä akan mangaku dosae, idjä djari iawie; limbah tä iä akan malian idjä ingaliwate, upoe tinai dahange midjämidjä dalam limä, sambil malian tä akan idjä irajape tä.

8. Tinai djaka olo tä djari matäi, tuntang kolae mahin djaton, idjä äka utang tä tau inahor. tä maka utang tä indu inahor akan Jehowa, mandjadi akan imam, beken tinai tabiri hatuäe tä, idjä hapan imam manjapan olo tä.

9. Tinai karä talo awang induan bara karä talo parapah ain olo Israel, awang imbit olo tä akan imam, mandjadi akae kea.

10. Tinai talo handiai, idjä imbaris olo akan Jehowa, mandjadi akan imam kea; tinai idjä inenga olo akan imam, djetä puna ajue.

III. — 11. Tinai Jehowa hamauh dengan Moses, koae:

12. Sanan akan olo Israel, sambil hamauh dengan äwen: djaka sawan olo djari manjampang bara banae, tuntang iä tulas dengae,

13. Sampai olo beken djari dengae, tapi djetä basilim bara matan banae, tuntang sawae milime, alo iä djari papa gawie, tinai saksi djaton, basa iä djaton kadapatan metoh iä sala;

14. Tuntang banae mangabeu, sampai iä ridu tagal sawae, alo iä sala alo iä budjur:

15. Tä, maka olo tä indu magah sawae akan imam, tuntang mimbit parapahe tagal sawae, idjä perpulu epa tunek tepong seora, äla häwöi undus, äla iä mandak garo hundjue; krana djetä parapah kabehu, parapah mangkemä kasala.

16. Tä imam akan magah olo bawitä, mimbit iä naharep baun Jehowa.

17. Tuntang imam akan manduan danum brasih akan kandarah petak, tinai imam akan manduan tunek talo idjä hila huang tingkappanjupa tä, sambil mina djetä huang danum tä.

18. Limbah tä imam akan mampendeng olo bawitä naharep baun Jehowa, sambil malangai takoloke, tuntang parapah mangkemä kasala, parapah kabehu tä, iä akan minae huang lengäe, tinai imam akan mimbong hong lengäe danum sapa bapait tä.

19. Tä imam akan manjupah olo bawitä, sambil hamauh dengae: Djaka olo djaton djari dengam, djaka ikau, katahim djari babanä, djaton djari manjalang sala: tä maka ikau empas bara danum bapait toh, idjä manambelan sapa.

20. Tapi djaka ikau, katahim djari babanä, djari manjalang, sambil mamapa arepm, sampai olo hatuä djari dengam sala bara puna banam: —

21. Tä imam akan manjupah olo bawitä hapan sapa, sambil hamauh dengae: Jehowa akan mingkes ikau indu bagin sapa sumpah intu marak hamputan ajum, awi Jehowa manjoho sapakm mangaritip, knaim mambosong;

22. Tä maka danum toh, idjä manambelan sapa tä, akan tamä badjakah knaim, uka knaim habosong, tuntang sapakm karitip!

Tā olo bawi tā akan tombah: Amen, Amen!

23. Limbah tā imam akan mamintik karā bawak sapa tā kea hong rambar kratas, palus misut bintik tā tinai hapan danum bapait tā.

24. Limbah tā iā akan manjoho olo bawi mihop danum bapait, idjā manambelan sapa tā, mangat danum sapa tā tamā knaie mandjadi kapāhāe.

25. Limbah tā imam akan manduan parapah kabehu tā bara lengān olo bawi, sambil manandjungan parapah tā intu baun Jehowa, palus maluput djetā hundjun mesbeh.

26. Tinai imam akan manduan kea idjā karakop talo parapah tā indu parapah mampingat, sambil manusul djetā hundjun mesbeh; limbah tā iā akan manjoho olo bawi mihop danum tā.

27. Maka limbah olo bawi djari mihop danum tā, tā djaka iā djari sala gawie, djaka iā djari manjalang marajap banae, maka danum sapa tā karāh tamā knaie mandjadi kapāhāe, mambosong huang knaie, tuntang mangaritip sapake, balalu olo bawi tā mandjadi bagin sapa intu marak hamputan ajue.

28. Tapi amon olo bawi tā djaton djari sala gawie, amon iā budjur: tā danum tā djaton akan mamapa iā, tapi iā tau batilhi manak tinai.

29. Djetā prentah tahu kabehu, amon olo bawi idjā babanā djari manjalang, mamapa arepe.

30. Atawa amon olo hatuā mangabehu, tuntang ridu tagal sawae: tā maka iā akan magali sawae naharep baun Jehowa, uka imam malalus intu iā karā augh prentah toh.

31. Maka banae tā djaton tau tiwas awi gawi toh, tapi djaka olo bawi tā sala, iā akan mananggong kadarhakae.

BAGI 6.

I. Prentah tahu olo nasir, iā tā antantai olo balampah. II. Berkat Hattalla akan utus olo arā.

I.—1. Tinai Jehowa hakotak dengan Moses, koae:

2. Soho olo Israel, sambil hamauh dengan āwen: amon olo hatuā atawa olo bawi djari mambaris arepe, mananggong djandjin olo nasir, uka manjaragh arepe intu Jehowa:

3. Maka iā akan mangahana arepe bara anggor, tuntang bara karā talo ihop bahari awang beken; tjukan anggor tuntang tjukan talo ihop bahari āla kea iā akan mihope, āla haliai talo ihop enen, idjā inampa bakale djohon bua anggor; bua anggor taheta atawa rimpin bua tā āla kea iā kumae.

4. Katahin andaue nasir āla iā kuman talo enen, idjā inampa bakale bua anggor, alo bawake alo upake.

5. Katahin djandjin nasir tā āla lading sukur mikis takoloke; sampai karā andaue djari sukup, idjā djari indjandjie akan Jehowa, maka iā brasih, tuntang iā akan mandjang balaue bewai.

6. Haradjur katahie djari mambaris arepe akan Jehowa āla iā manggapi hantun olo matāi.

7. Alo bapae atawa indue, alo paharie atawa betaue, āla iā ma-

njamar arepe awi hantue, krana kanasire intu Hatallae aton hong iä.

8. Haradjur katahin djandjin nasire tä iä brasih akan Jehowa.

9. Maka djaka olo salenga matäi kahum idjä nasir tä aton, tä balau djandjie djari samar, tagal tä iä akan manjukur takoloke andau palie imapas tinai, djetä andau udju.

10. Intu andau hanja iä akan mimit akan imam intu bauntonggang tingkap-panjupa burong kuku duä kongan, atawa duä kongan anak burong dara.

11. Maka imam akan maluput idjä kongan indu parapah tagal dosa, tinai idjä kongan indu parapah awang ingähu, hapan manjapan iä, basa iä djari samar awi hantun olo tä, tumon tä iä akan mamprasih takoloke tinai intu andau tä.

12. Limbah tä olo tä akan manampara taheta tinai tumon karä andau puna djandjin nasire akan Jehowa, tuntang iä akan mimit anak tabiri, awang idjä njelo umure, indu parapah tagal kasala; maka karä andau awang helo tä djari haiang bewäi, sabab djandjin nasire tä djari samar.

13. Maka djetoh prentah tahu olo nasir manintu andau, katika djandjie djari sukup: tä iä akan manalih bauntonggang tingkap-panjupa.

14. Tuntang iä akan mimit parapah akan Jehowa, idjä kongan anak tabiri hatuäe awang tinduh, awang idjä njelo umure, indu parapah awang ingähu, tinai idjä kongan anak tabiri bawie awang tinduh, indu parapah tagal dosa, tinai idjä kongan tabiri hatuäe awang tinduh, indu parapah tarimakasih.

15. Tinai idjä rantang tepong

idjä djaton iragi, idjä inampa tunek tepong, häwoi undus, tuntang sarabi idjä djaton iragi, idjä iohos undus, tuntang puna parapah indu kinan tinai parapah talo ihop.

16. Maka imam akan manjampai talo tä naharep baun Jehowa, iä akan maluput parapah tagal dosa, tuntang parapah awang ingähu ain olo tä.

17. Tinai iä akan maluput tabiri hatuäe tä kea indu parapah tarimakasih akan Jehowa, tuntang rantang tepong idjä djaton iragi tä; tinai imam akan maluput parapah indu kinan, tuntang parapah talo ihop tä.

18. Limbah tä olo nasir tä akan manjukur balau kanasire intu bauntonggang tingkap-panjupa, tuntang iä akan manduan balaue tä, mingkes tä intu apui, awang penda talo parapah tarimakasih tä.

19. Limbah tä imam akan manduan sapak talo parapah tarimakasih idjä iluntuh, tuntang tepong idjä djaton iragi idjä kabawak bara rantang, tinai sarabi idjä djaton iragi idjä krambar; iä akan mina talo tä hong lokap olo nasir tä, limbah iä djari manjukur balau kanasire.

20. Tinai imam akan manjun talo tä indu parapah iajun, hong baun Jehowa. Talo tä brasih akan imam, tuntang usok parapah iajun dengan sapak parapah tandjungan tä. Limbah tä olo nasir tä tau mihop anggor tinai.

21. Djetä prentah tahu olo nasir, tahu talo parapah tä, idjä akan imbite akan Jehowa tagal djandjin kanasire tä, beken barise tinai talo tumon panjondau lengäe; augh djandjie iä akan malaluse kea, tumon hadat djandjie.

II. — 22. Tinai Jehowa hamauih dengan Moses, koae:

23. Soho Aaron äwen hanak, koam: tumon augh toh keton akan mamberkat olo Israel, sambil hamauih dengan äwen:

24. Kaläh Jehowa mamberkat ikau, tuntang mangalindong ikau!

25. Kaläh Jehowa manjangk-wong baue tambuan ikau, haiak masi ikau!

26. Kaläh Jehowa manggatang baue hundjun ikau, haiak manenga kasanang akan!

27. Tumon tä imam akan mingkes arangku hong olo Israel; tuntang aku handak mamberkat olo tä.

BAGI 7.

Mantir olo Israel mimit talo parapah tuntang talo pauenga indu mamuga tingkap-panjupa.

1. Maka djadi, andau Moses djari terai mampendeng äka Hatalla, amon iä djari maminjak mamprasih djeta tuntang karä ramoe, tinai mesbeh tuntang karä ramoe,

2. Tä mantir olo Israel, iä tä mantir pamutjok karä ungkup tatoe, mantir idjä mambatang hong karä hamputae, idjä djari omba misä olo arä, aton mimit talo parapahe.

3. Äwen tä magah talo parapahe intu baun Jehowa hapan kareta djahawen, tuntang duäwalas kongan sapi, midjä kareta akan duä mantir, tinai sapi tä handjenan; maka iä manjampai talo parapahe tä intu bauntonggang äka Hatalla.

4. Maka Jehowa hamauih dengan Moses, koae:

5. Duan talo tä bara äwen, mang-at djeta indu hapan nguan tingkap-panjupa; tenga talo tä akan olo Lewi, akan genep biti tumon padjun gawie.

6. Tumon tä Moses manduan kareta tuntang sapi tä, sambil manenga djeta akan olo Lewi.

7. Kareta duä tuntang äpat kongan sapi inengae akan olo Gerson, tumon padjun gawie.

8. Tinai kareta äpat tuntang hanja kongan sapi inengae akan olo Merari, tumon padjun gawie, penda lengän Itamar, anak imam Aaron.

9. Tapi akan olo Kahat iä djaton manengae, basa padjun gawin olo tä intu talo idjä brasih haliai, idjä akan ätoe hundjun bahae.

10. Maka karä mantir pamutjok tä mimit parapah hapan mamuga mesbeh, intu andau djeta iminjak. Mantir tä mimit talo parapahe darah mesbeh tä.

11. Maka Jehowa hamauih dengan Moses: Hatalindjam andau genej biti karä mantir tä akan magah parapahe indu mamuga mesbeh tä.

12. Tumon tä, andau idjä solake Naheson, anak Aminadab, mantir hamputan Juda, magah talo parapahe.

13. Maka karä talo parapahe tä, idjä pinggan salaka, behat saratus telo pulu sekel, tinai idjä sangkon daha salaka, behat udju pulu sekel, tumon batang sekel hong äka brasih tä; duäduä tä kontep tunek tepong, häwoi undus, akan parapah indu kinan.

14. Tinai idjä supun garo, behat sapulu sekel bulau, kontep garo.

15. Tinai sapi hatuäe tabela idjä, tabiri hatuäe idjä, anak tabiri idjä,

awang idjä njelo umure, indu parapah awang ingähu.

16. Tinai kambing hatuäe idjä, indu parapah tagal dosa.

17. Tinai indu parapah tarimakasih sapi duä kongan, tabiri hatuäe limä kongan, kambing hatuäe limä kongan, anak tabiri awang idjä njelo umure limä kongan; djetä talo parapah idjä inenga Naheson, anak Aminadab.

18. Andau duä Netaneel, anak Suar, mantir hamputan Isaskar, magah talo parapahe.

19. Talo parapah baris ajue, iä tä idjä pinggan salaka, behat saratus telo pulu sekel, idjä sangkon daha salaka, behat udju pulu sekel, tumon batang sekel hong äka brasih tä; duäduä tä kontep tuneke tepong, häwoi undus, akan parapah indu kinan.

20. Tinai idjä supun garo, behat sapulusekel bulau, kontep garo.

21. Tinai sapi hatuäe tabela idjä, tabiri hatuäe idjä, anak tabiri idjä, awang idjä njelo umure, indu parapah awang ingähu.

22. Tinai kambing hatuäe idjä, indu parapah tagal dosa.

23. Tinai indu parapah tarimakasih sapi duä kongan, tabiri hatuäe limä kongan, kambing hatuäe limä kongan, anak tabiri awang idjä njelo umure limä kongan; djetä talo parapah idjä inenga Netaneel, anak Suar.

24. Andau telo mantir hamputan Sebulon, Eliab, anak Helon, magah talo parapahe.

25. Talo parapah baris ajue, iä tä idjä pinggan salaka, behat saratus telo pulu sekel, idjä sangkon daha salaka, behat udju pulu sekel, tumon batang sekel hong äka brasih tä; duäduä tä kontep tuneke

tepong, häwoi undus, akan parapah indu kinan.

26. Tinai idjä supun garo, behat sapulu sekel bulau, kontep garo.

27. Tinai sapi hatuäe tabela idjä, tabiri hatuäe idjä, anak tabiri idjä, awang idjä njelo umure, indu parapah awang ingähu.

28. Tinai kambing hatuäe idjä, indu parapah tagal dosa.

29. Tinai indu parapah tarimakasih sapi duä kongan, tabiri hatuäe limä kongan, kambing hatuäe limä kongan, anak tabiri awang idjä njelo umure limä kongan; djetä talo parapah idjä inenga Eliab, anak Helon.

30. Andau äpat mantir hamputan Ruben, Elisur, anak Sedeut, magah talo parapahe.

31. Talo parapah baris ajue, iä tä idjä pinggan salaka, behat saratus telo pulu sekel, idjä sangkon daha salaka, behat udju pulu sekel, tumon batang sekel hong äka brasih tä; duäduä tä kontep tuneke tepong, häwoi undus, akan parapah indu kinan.

32. Tinai idjä supun garo, behat sapulu sekel bulau, kontep garo.

33. Tinai sapi hatuäe tabela idjä, tabiri hatuäe idjä, anak tabiri idjä, awang idjä njelo umure, indu parapah awang ingähu.

34. Tinai kambing hatuäe idjä, indu parapah tagal dosa.

35. Tinai indu parapah tarimakasih sapi duä kongan, tabiri hatuäe limä kongan, kambing hatuäe limä kongan, anak tabiri awang idjä njelo umure limä kongan; djetä talo parapah idjä inenga Elisur, anak Sedeut.

36. Andau limä mantir hamputan Simeon, Selumiel, anak Surisadai, magah talo parapahe.

37. Talo parapah baris ajue, iä tä idjä pinggan salaka, behat saratus telo pulu sekel, idjä sangkon daha salaka, behat udju pulu sekel, tumon batang sekel hong äka brasih tä; duäduä tä kontep tuneK tepong, häwoi undus, akan parapah indu kinan.

38. Tinai idjä supun garo, behat sapulu sekel bulau, kontep garo.

39. Tinai sapi hatuäe tabela idjä, tabiri hatuäe idjä, anak tabiri idjä, awang idjä njelo umure, indu parapah awang ingähu.

40. Tinai kambing hatuäe idjä, indu parapah tagal dosa.

41. Tinai indu parapah tarimakasih sapi duä kongan, tabiri hatuäe limä kongan, kambing hatuäe limä kongan, anak tabiri awang idjä njelo umure limä kongan; djetä talo parapah idjä inenga Selumiel, anak Surisadai.

42. Andau djahawen mantir hamputan Gad, Eljasap, anak Deguel, magah talo parapahe.

43. Talo parapah baris ajue, iä tä idjä pinggan salaka, behat saratus telo pulu sekel, idjä sangkon daha salaka, behat udju pulu sekel, tumon batang sekel hong äka brasih tä; duäduä tä kontep tuneK tepong, häwoi undus, akan parapah indu kinan.

44. Tinai idjä supun garo, behat sapulu sekel bulau, kontep garo.

45. Tinai sapi hatuäe tabela idjä, tabiri hatuäe idjä, anak tabiri idjä, awang idjä njelo umure, indu parapah awang ingähu.

46. Tinai kambing hatuäe idjä, indu parapah tagal dosa.

47. Tinai indu parapah tarimakasih sapi duä kongan, tabiri hatuäe limä kongan, kambing hatuäe limä kongan, anak tabiri awang

idjä njelo umure limä kongan; djetä talo parapah idjä inenga Eljasap, anak Deguel.

48. Andau udju mantir hamputan Epraim, Elisama, anak Amihud, magah talo parapahe.

49. Talo parapah baris ajue, iä tä idjä pinggan salaka, behat saratus telo pulu sekel, idjä sangkon daha salaka, behat udju pulu sekel, tumon batang sekel, idjä hong äka brasih tä; duäduä tä kontep tuneK tepong, häwoi undus, akan parapah indu kinan.

50. Tinai idjä supun garo, behat sapulu sekel bulau, kontep garo.

51. Tinai sapi hatuäe tabela idjä, tabiri hatuäe idjä, anak tabiri idjä, awang idjä njelo umure, indu parapah awang ingähu.

52. Tinai kambing hatuäe idjä, indu parapah tagal dosa.

53. Tinai indu parapah tarimakasih sapi duä kongan, tabiri hatuäe limä kongan, kambing hatuäe limä kongan, anak tabiri awang idjä njelo umure, limä kongan; djetä talo parapah idjä inenga Elisama, anak Amihud.

54. Andau hanja mantir hamputan Manasse, Gamaliel, anak Pedasur, magah talo parapahe.

55. Talo parapah baris ajue, iä tä idjä pinggan salaka, behat saratus telo pulu sekel, idjä sangkon daha salaka, behat udju pulu sekel, tumon batang sekel idjä hong äka brasih tä; duäduä tä kontep tuneK tepong, häwoi undus, akan parapah indu kinan.

56. Tinai idjä supun garo, behat sapulu sekel bulau, kontep garo.

57. Tinai sapi hatuäe tabela idjä, tabiri hatuäe idjä, anak tabiri idjä, awang idjä njelo umure, indu parapah awang ingähu.

58. Tinai kambing hatuäe idjä, indu parapah tagal dosa.

59. Tinai indu parapah tarimakasih sapi duä kongan, tabiri hatuäe limä kongan, kambing hatuäe limä kongan, anak tabiri, awang idjä njelo umure, limä kongan; djetä talo parapah idjä inenga Gamaliel, anak Pedasur.

60. Andau djalatien mantir hamputan Benjamin, Abidan, anak Gideoni, magah talo parapahe.

61. Talo parapah baris ajue, iä tä idjä pinggan salaka, behat saratus telo pulu sekel, idjä sangkon daha salaka, behat udju pulu sekel, tumon batang sekel idjä hong äka brasih tä; duäduä tä kontep tuneke tepong, häwoi undus, akan parapah indu kinan.

62. Tinai idjä supun garo, behat sapulu sekel bulau, kontep garo.

63. Tinai sapi hatuäe tabela idjä, tabiri hatuäe idjä, anak tabiri idjä, awang idjä njelo umure, indu parapah awang ingähu.

64. Tinai kambing hatuäe idjä, indu parapah tagal dosa.

65. Tinai indu parapah tarimakasih sapi duä kongan, tabiri hatuäe limä kongan, kambing hatuäe limä kongan, anak tabiri, awang idjä njelo umure, limä kongan; djetä talo parapah idjä inenga Abidan, anak Gideoni.

66. Andau sapulu mantir hamputan Dan, Ahieser, anak Amisadai, magah talo parapahe.

67. Talo parapah baris ajue, iä tä idjä pinggan salaka, behat saratus telo pulu sekel, idjä sangkon daha salaka, behat udju pulu sekel, tumon batang sekel idjä hong äka brasih tä; duäduä tä kontep tuneke tepong häwoi undus, akan parapah indu kinan.

68. Tinai idjä supun garo, behat sapulu sekel bulau, kontep garo.

69. Tinai sapi hatuäe tabela idjä, tabiri hatuäe idjä, anak tabiri idjä, awang idjä njelo umure, indu parapah awang ingähu.

70. Tinai kambing hatuäe idjä, indu parapah tagal dosa.

71. Tinai indu parapah tarimakasih sapi duä kongan, tabiri hatuäe limä kongan, kambing hatuäe limä kongan, anak tabiri, awang idjä njelo umure, limä kongan; djetä talo parapah idjä inenga Ahieser, anak Amisadai.

72. Andau sawalas mantir hamputan Aser, Pagiäl anak Oghran, magah talo parapahe.

73. Talo parapah baris ajue, iä tä idjä pinggan salaka, behat saratus telo pulu sekel, idjä sangkon daha salaka, behat udju pulu sekel, tumon batang sekel idjä hong äka brasih tä; duäduä tä kontep tuneke tepong, häwoi undus, akan parapah indu kinan.

74. Tinai idjä supun garo, behat sapulu sekel bulau, kontep garo.

75. Tinai sapi hatuäe tabela idjä, tabiri hatuäe idjä, anak tabiri idjä, awang idjä njelo umure, indu parapah awang ingähu.

76. Tinai kambing hatuäe idjä, indu parapah tagal dosa.

77. Tinai indu parapah tarimakasih sapi duä kongan, tabiri hatuäe limä kongan, kambing hatuäe limä kongan, anak tabiri, awang idjä njelo umure, limä kongan; djetä talo parapah awang inenga Pagiäl, anak Oghran.

78. Andau duäwalas mantir hamputan Naptali, Ahira, anak Enan, magah talo parapahe.

79. Talo parapah baris ajue, iä tä idjä pinggan salaka, behat sa-

ratus telo pulu sekel; idjä sangkon daha salaka, behat udju pulu sekel, tumon batang sekel idjä hong aka brasih tä; duäduä tä kontep tuneke tepong häwoi undus, akan parapah indu kinan.

80. Tinai idjä supun garo, behat sapulu sekel bulau, kontep garo.

81. Tinai sapi hatuäe tabela idjä, tabiri hatuäe idjä, anak tabiri idjä, awang idjä njelo umure, indu parapah awang ingühu.

82. Tinai kambing hatuäe idjä, indu parapah tagal dosa.

83. Tinai indu parapah tarimakasih sapi duä kongan, tabiri hatuäe limä kongan, kambing hatuäe limä kongan, anak tabiri awang idjä njelo umure limä kongan; djetä talo parapah awang inenga Ahira, anak Enan.

84. Tumon tä karä mantir olo Israel djari mamuga mesbeh tä, limbah djetä djari iminjak; iä manenga duäwalas pinggan salaka, duäwalas sangkon daha salaka, duäwalas supu bulau aka garo.

85. Genep pinggan salaka uras behat saratus telo pulu sekel, genep sangkon daha uras behat udju pulu sekel; djadi djumalah kabehat karä salaka ramo tä duä kojan äpat ratus sekel, tumon batang sekel idjä hong aka brasih.

86. Tinai duäwalas supu bulau aka garo, kontep garo, genep supu tä uras behat sapulu sekel, tumon batang sekel idjä hong aka brasih; djadi djumalah kabehat karä bulau ramo tä saratus duä pulu sekel.

87. Djumalah karä meto indu parapah awang ingühu djadi duäwalas sapi hatuäe, duäwalas tabiri hatuäe, duäwalas anak tabiri, awang idjä njelo umure, tuntang talo

parapah indu kinan, tinai duäwalas kambing hatuäe indu parapah tagal dosa.

88. Djumalah karä meto indu parapah tarimakasih djadi duä pulu äpat sapi hatuäe, djahawen pulu tabiri hatuäe, djahawen pulu kambing hatuäe, djahawen pulu anak tabiri, awang idjä njelo umure, karä talo tä hapan mamuga mesbeh tä, limbah djetä djari iminjak.

89. Amon Moses tamä tingkap panjupa, handak hakotak dengan Jehowa, maka iä mahining augh idjä hamaui dengae, idjä blua bara hundjun padadusanasi, idjä intü hundjun patindjandji tä, bara helat duä Kerubim tä. Bara hetä Jehowa hakotak dengae. — (2. Moa. 25, 22.)

BAGI 8.

Olo Lewi iangkat, imbaris akan gawie.

1. Tinai Jehowa hamaui dengan Moses, koae:

2. Soho Aaron, sambil hamaui dengae: amon ikau manguan sumbo tä, awi matoh palitae, mangat njalan udjuudju tä mamplawa hila bann tantahan sumbo.

3. Maka Aaron mawie tumon augh tä, iä mangkepan palita, uka tanggar mamplawa hila baun tantahan sumbo, tumon prentah Jehowa.

4. Maka bakal tantahan sumbo tä uras bulau masak, sarampange tuntang kambange uras bulau masak kea; tumon sonto, idjä djari imprahan Jehowa akan Moses, tumon tä iä djari manampa tantahan sumbo tä.

5. Tinai Jehowa hamauh dengan Moses:

6. Baris olo Lewi bara marak olo Israel, tuntang prasih äwen tä. — (3, 6.)

7. Maka tumon toh ikau akan mamprasih äwen tä: birik danum papas pali intu iä, tuntang lading sukur akan mikis hapus bitie, tinai iä akan mamupok pakaiäe; tä äwen tä brasih.

8. Limbah tä äwen tä akan magah sapi hatuäe tabela, tuntang parapah indu kinan, tuneke tepong häwoi undus; tinai sapi hatuäe tabela beken akan induam indu parapah tagal dosa.

9. Tuntang ikau akan mimbit olo Lewi manokep bauntonggang tingkap-panjupa, hetä ikau akan manjoho hapus utus olo Israel hapumpong.

10. Limbah tä ikau akan mampendeng olo Lewi naharep baun Jehowa, maka olo Israel akan mandanan lengäe intu hundjun olo Lewi.

11. Maka Aaron akan manjun olo Lewi tä intu baun Jehowa, mandjadi parapah iajun bara olo Israel, uka äwen tä omba manggau gawin Jehowa.

12. Tinai olo Lewi akan mandanan lengäe hundjun takolok sapi hatuäe duäduä tä; limbah tä, awi ikau maluput idjä indu parapah tagal dosa, idjä tinai indu parapah awang ingähu akan Jehowa, hapan manjapan olo Lewi tä.

13. Limbah tä ikau akan mampendeng olo Lewi intu baun Aaron äwen hanak, tuntang ikau akan manjun äwen tä indu parapah iajun akan Jehowa.

14. Tumon tä ikau akan mambaris olo Lewi bara marak olo

Israel, uka olo Lewi tä mandjadi ajungku.

15. Limbah tä olo Lewi akan tamä, mangat omba nguan gawin tingkap-panjupa. Tumon tä ikau akan mamprasih tuntang manjun iä.

16. Krana äwen tä panengan olo Israel akangku, aku djari manduan äwen tä indu takirin karä anak olo Israel, awang solake inakan indue.

17. Krana idjä solake inakan induc bara karä olo Israel samandjai uras ajungku, alo olon alo meto; aku djari mamprasih äwen tä akangku intu andauku djari mampatäi karä talo, idjä solake inakan indue hong tanah Misir.

18. Maka olo Lewi tä djari induangku indu takirin karä anak olo Israel, idjä solake inakan indue.

19. Tuntang aku djari manenga olo Lewi tä akan Aaron äwen hanak, bara marak karä olo Israel, uka äwen tä omba nguan gawin olo Israel huang tingkap-panjupa, uka mahelang olo Israel, belä olo Israel buah tjalaka, amon iä kabuate manggapi äka brasih.

20. Maka Moses, Aaron, tinai hapus utus olo Israel mawi dengan olo Lewi talo handiai, tumon Jehowa djari mametäh Moses.

21. Olo Lewi mamapas palie, sambil mamupok pakaiäe; limbah tä Aaron manjun iä mandjadi parapah iajun akan Jehowa; tuntang Aaron manjapan iä, uka mamprasih iä.

22. Limbah tä olo Lewi tamä, omba nguan gawie dengan tingkap-panjupa, intu baun Aaron äwen hanak. Tumon Jehowa djari mametäh Moses tahuu olo Lewi, tumon tä gawie dengan olo tä.

23. Tinai Jehowa hamauh dengan Moses, koae:

24. Djetoh prentah tahu olo Lewi: idja duä pulu lima njelo umure, tuntang idja bakas bara tä, ia akan omba tamä padjun gawin tingkap-panjupa.

25. Tapi amon ia sampai lima pulu njelo umure, ia akan terai omba gawi tä.

26. Baja ia akan omba paharie manonggo tingkap-panjupa, tapi idja bagawi toto ia akan terai. Tumon tä patut gawim dengan olo Lewi hong padjun gawie.

BAGI 9.

I. Prentah tahu olo idja samar, atawa idja halisang kahum pesta paska. II. Boto baunandau tä.

I.—1. Tinai Jehowa hakotak dengan Moses hong padang Sinai, bulan idja solake, njelo duä, limbah olo tä djari blua bara tanah Misir, koae:

2. Soho olo Israel mahaga pesta paska tä intu puna wajahe idja inukas.

3. Andau äpatwalas, bulan djetoh kea, benteng halemäi, intu wajahe idja inukas tä keton akan mahaga djetä tumon puna prentahe, tuntang tumon puna hadate.

4. Maka Moses hamauh dengan olo Israel, manjoho ia mahaga paska tä.

5. Maka olo tä mahaga paska tä intu andau äpatwalas, bulan idja solake, benteng halemäi, hong padang Sinai; tumon karä prentah Jehowa intu Moses olo Israel mahaga pesta tä.

6. Maka aton hetä isut idja

samar pali awi hantun olo, sampa ia djaton tau ompat mahaga paska tä intu andau djetä; äwen tä manaharep baun Moses äwen duä Aaron intu andau tä kea,

7. Sambil hamauh dengan äwen duä tä: Ikäi samar awi hantun olo; buhen ikäi kilau tiwas, sampa ikäi djaton tau omba mimbit parapah ikäi akan Jehowa intu wajah idja inukas toh, haiak dengan karä olo Israel?

8. Maka koan Moses dengan äwen: Endäh helo, mangat aku mahiming, kilen prentah Jehowa tahu keton.

9. Tä Jehowah hamauh dengan Moses, koae:

10. Sanan akan olo Israel, koam: amon aton olo intu marak keton, atawa intu marak karä panakan keton, idja samar pali awie pohos hantun talo, atawa djaka ia kedjau palisange, maka ia akan mahaga paska tä kea akan Jehowa.

11. Bulan duä, intu andau äpatwalas, benteng halemäi, maka olo tä akan mahaga djetä; ia akan kuman tä dengan tepong idja djaton iragi, balut djohon talo bapaht.

12. Äla ia mampelai tisae akan andau tinai, äla ia marupäi tolang tabiri paska tä; tumon karä hadat paska ia akan mahaga djetä.

13. Tapi djaka aton olo, idja djaton samar pali, tuntang djaton kedjau panggoete, tapi ia tantai ahate djaton mahaga paska, maka olo tä akan impatäi bara marak hamputan ajue; krana ia djaton djari mimbit parapahe akan Jehowa intu wajahe idja inukas. Olo tä akan mananggong dosae.

14. Maka aion olo beken utuse manamutäi marak keton, tuntang ia kea handak mahaga paska tä

akan Jehowa, maka ia akan mahaga tā tumon puna prentahe, tuntang tumon puna hadatē; djeta mandjadi hadat idja bewai intu keton, alo intu tamuai, alo intu olo idja puna tanahe tā.

II. — 15. Maka andau olo mampendeng aka Hatalla, tā botop baunandau tā mangandjungen aka Hatalla, hundjun aka idja brasih haliai tā; maka hamalem aton talo idja kilau apui hundjun kaleka brasih tā; sampai handjewu. — (2. Mos. 40; 34.)

16. Tuntang tumon tā haradjur; botop baunandau manutup tingkap tā; tinai hamalem aton heta kilau ampin apui.

17. Haiak botop baunandau tā mandai bara hundjun tingkap, haiak tā kea olo Israel harikas, tinai intu aka botop baunandau tā tendā, heta olo Israel bapodok tinai.

18. Tumon augh Jehowa olo Israel hagoet; tumon augh Jehowa kea ia bapodok tinai; katahn botop baunandau melai hundjun aka Hatalla, maka olo tā magon bapodok.

19. Amon botop baunandau tā manetep tahi hundjun aka Hatalla, tā awen malalus gawin Jehowa, djaton ia hagoet.

20. Amon botop baunandau isut andau bewai melai hundjun aka Hatalla, maka tumon augh Jehowa olo tā bapodok, tumon augh Jehowa olo tā hagoet tinai.

21. Amon botop-baunandau tendā bara halemāi sampai handjewu, tinai haiak djadjewu djeta mandai, maka awen tā hagoet; alo handau alo hamalem, sana botop baunandau tā mandai, maka olo tā hagoet.

22. Alo botop baunandau tā melai kadua andau, atawa idja bulan, atawa tahi haream hundjun aka Hatalla, maka olo Israel magon bapodok, djaton harikas; tapi sana djeta mandai tinai balalu olo tā hagoet.

23. Krana tumon augh Jehowa olo tā bapodok, tinai tumon augh Jehowa kea olo tā hagoet. Ia manonggo karā gawin Jehowa, tumon augh Jehowa intu Moses.

BAGI 10.

I. Sarunai. II. Olo Israel hagoet bara bakt Sinai.

I. — 1. Tinai Jehowa hamath dengan Moses, koae:

2. Tampa akam dua sarunai, uras salaka masak, djeta indu hapam mangahau utus olo arā, tinai amon olo arā akan harikas bara akae bapodok.

3. Amon olo mampahiau sarunai dusdua tā idja kambelas, tā hapus utus olo arā akan hapumpung, talih ikau hong bauntonggang tingkap-panjupa.

4. Tapi amon olo mampahiau sarunai idja bewai, tuntang idja kambelas, tā karā mantir pamutjok, idja mangapala olo bako-jakojan, akan hapumpung talih ikau.

5. Tapi amon keton mampahiau sarunai halendjet aughe, tā karā hamputan olo idja bapodok hila timor akan harikas.

6. Tinai amon keton mampahiau djeta sindu tinai, halendjet aughe, tā karā hamputan olo idja bapodok hila salatan akan harikas; krana indu katan panolak olo sa-

runai tā akan impahiau halendjet aughe.

7. Tapi amon keton mangahau utus olo arā, tā keton mampahiau sarunai idja kambelas, āla halendjet aughe.

8. Maka anak Aaron, imam tā, akan mampahiau sarunai tā: djeta indu hadat keton palus katatahi, intu karā panakan keton.

9. Amon keton hong tanah keton dapit lius mamarang musoh keton, idja mawi keton, tā keton akan mampahiau sarunai tā kea halendjet aughe; tā maka keton karāh taraiingat hong baun Jehowa, Hatallan keton, tuntang keton karāh iliwus bara musoh keton.

10. Tinai intu karā andau ka-handjak keton, tuntang intu karā andau hai, idja inukas akan keton, tinai intu karā totok bulan maka keton akan mampahiau sarunai tā kea idja kambelas, metoh maluput parapah awang ingahu, tuntang parapah tarimakasih; djeta indu mampingat tahu keton hong baun Hatallan keton; aka Jehowa aton Hatallan keton.

II. — 11. Djadi intu njelo duā, bulan duā, andau duā pulu, maka botop baunandau tā mandai bara hundjun tingkap aka patin-djandji.

12. Tā olo Israel harikas tumon rinting panggoete bara padang Sinai, maka botop baunandau tā tendā tinai intu padang Paran.

13. Andau tā olo tā panjolake harikas harinting, tumon augh Jehowa intu Moses. — (2, 1.)

14. Krana idja solake hagoet, iā tā banderan hamputan Juda, tuntang karā padjue; maka mantir pamutjok hapus djalahan tā, iā tā Naheson, anak Aminadab.

15. Maka mantir padjun klahi hamputan Isaskar, iā tā Netaneel, anak Suar.

16. Tinai mantir padjun klahi hamputan Sebulon, iā tā Eliab, anak Helon.

17. Limbah tā aka Hatalla ingarak iengkak olo, palus olo Gerson tinai olo Merari harikas, matoṇ ramon aka Hatalla.

18. Limbah tā hagoet banderan hamputan Ruben, tuntang karā padjue; mantir pamutjok hapus djalahan tā, iā tā Elisur anak Seder.

19. Maka mantir padjun klahi hamputan Simeon, iā tā Selumiel, anak Surisadai.

20. Tinai mantir padjun klahi hamputan Gad, iā tā Eljasap, anak Deguel.

21. Limbah tā olo Kahat hagoet, matoṇ talo idja brasih halia tā; maka awen idja helo haragapan aka Hatalla, mangat djeta djari, amon olo Kahat tā sampai.

22. Limbah tā hagoet banderan hamputan Epraim, tuntang karā padjue; mantir pamutjok hapus djalahan tā, iā tā Elisama, anak Amihud.

23. Maka mantir padjun klahi hamputan Manasse, iā tā Gamaliel, anak Pedasur.

24. Tinai mantir padjun klahi hamputan Benjamin, iā tā Abidan, anak Gideoni.

25. Limbah tā hagoet banderan hamputan Dan, tuntang karā padjue, mandjadi tapakan harian, tantanep rinting karā padjun klahi; mantir pamutjok hapus djalahan djeta, iā tā Ahieser, anak Amisadai.

26. Maka mantir padjun klahi hamputan Aser, iā tā Pagiel, anak Ogfran.

27. Tinai mantir padjun klahi hamputan Naptali, iä tü Ahira, anak Enan.

28. Djeta rinting panggoet olo Israel, tumpon karä padjue, metoh iä harikas.

29. Maka koan Moses dengan Hobab, anak Reguel, olo Midian, idjä ajup Moses: Panggoet ikäi tohi mangkalimat äka, idjä Jehowa djari hamaui: aku handak manenga tä akan keton. Käläh ikau omba ikäi, tä ikäi handak mawi kahalap dengam, krana Jehowa djari mandjandji kahalap akan Israel.

30. Tapi koae: Dia; malainkan aku handak buli tanahku, ko-langku.

31. Maka koan Moses: Äla kea malih iäi, krana tawam bewäi, ikäi akan bapodok hong padang tunis benjem, tä maka ikau akan malim ikäi.

32. Maka amon ikau omba ikäi, talo bahalap idjä inenga Jehowa akan ikäi, ikäi kea handak mam-bagie akam.

33. Tumon tä maka olo tä ha-goet bara bukit Jehowa tandjong katelo kakedjane; patin-djandjin Jehowa hagoet helo baue huang katelo tä, uka manggau äka ma-lajan akan olo tä.

34. Botop baunandau Jehowa magon mangandjungen äwen tä, metoh iä hagoet bara äkae bapodok.

35. Maka sana patin-djandji tä hagoet, koan Moses: Mendeng, Jehowa! soho karä musohm bi-langbalangan, karä olo idjä ba-singi ikau soho hadari bara baum.

36. Tinai sana djeta tendä, koae: Buli tinai, Jehowa, akan bakoja-kojan olo Israel tä.

BAGI 11.

Äka olo bapodok: I. Tabera, rimae: äka kähü; II. Kibrottaawa, rimae: ku-bur olo pamipen.

I. — 1. Maka utus olo arä tü manjalu tahu kapähäe awi kali-sahe, djeta papa intu pinding Je-howa. Amon Jehowa mahining djeta, maka hasep kasangite, pa-lus apui Jehowa mantakan äwen tä, arä podok olo hila tapakan djari kinäe.

2. Tä utus olo arä kahau ka-darat intu Moses, balalu Moses blaku intu Jehowa, tä apui tä belep tinai.

3. Tagal tä iä manggarä ka-leka tä Tabera, (*äka kähü*), basa hetä apui Jehowa djari mangälu olo.

II. — 4. Maka olo panjelat tä, idjä omba intu marak äwen, hasep kipäe, sampai olo Israel kea tam-put, manangis tinai, koae: Äwe indu manenga balut akan ita? — (2. Mos. 16, 3.)

5. Ita mangenang kutoh lauk, idjä djari kinan ita bewäi hong tanah Misir, dia usah imili, tun-tang karä tantimon, samangka, sajor, bawang bahandang dengan bawang baputi.

6. Tapi toh belai ita keang be-wäi; krana djaton talo beken baja man toh bewäi haradjur intu ma-tan ita.

7. Maka man tä kilau bawak sahang salia ampie, baputi hen-dahenda.

8. Maka olo arä hagoet akan hetähetä, manampunan djeta, iä manggiling tä hong galingan, atawa manepä tä hong lisong, iä mam-pakasak tä hong landai, manampa

tepong; angate kilau tepong häwoi undus idjä kapala bahalap.

9. Hamalem, haiak ambon hadurut akan äka olo bapodok, maka man tä malentäh kea.

10. Maka Moses mahining olo arä tä manangis genep karä kabalie, genep bitie intu bauntonggang tingkap ajue, tä kasangit Jehowa hasep, tinai Moses kea papungut atäie.

11. Maka koan Moses dengan Jehowa: Buhen ikau mangapähä rewarm, buhen aku djaton iasi intu matam, sampai ikau manjoho aku mananggong salepah utus olo arä toh?

12. Djari aku mangandong hapus utus olo toh? djari aku manak iä? sampai ikau manjoho aku: entang äwen intu usokm, tumon ajang mentang anak awau, akan tanah, idjä djari injumpahm dengan tato hiange?

13. Bara kwe panumah karä balut akangu, hapan manenga salepah utus olo toh? krana olo toh manangis intu aku, koae: tenga balut akan ikäi, mangat ikäi kuman.

14. Amon batonggal kabuatku bewäi, djaton tau aku mananggong salepah utus olo toh, krana iä pahalau babehat akangu.

15. Amon gawim denganku tumon toh, käläh patäi aku sasindä, djaka aku iasi intu matam, äla aku akan mitä kapähängku.

16. Maka Hatalla hamauh dengan Moses: Baris akangu udju pulu bitie, bakas olo Israel, idjä toto kasenam iä toto bakas olo arä, tuntang toto mantir; imbit äwen tä darah bauntonggang tingkap-panjupa, hetä äwen tä akan mendeng haiak ikau.

17. Metoh tä aku handak mohon, hakotak dengam hetä, tinai aku handak mambagi bara rogh tä, idjä hundjun ikau, mingkes djetä hundjun äwen tä; maka äwen tä akan omba ikau mananggong utus olo arä tä, belä ikau kabuatm bewäi akan mananggong iä.

18. Tinai ikau akan manjoho olo arä tä: awi mamprasih arep keton akan andau djewu, tä keton karäi kuman balut; krana keton djari manangis intu pahining Jehowa. koan keton: äwe hakon manenga balut indu kinan ita; krana hong tanah Misir ita mangat bewäi. Tagal tä Jehowa handak manenga balut akan keton, tä keton akan kuman.

19. Djaton idjä andau kaduä bewäi keton akan kuman tä, djaton kalimä atawa kapulu andau, atawa kaduä pulu andau,

20. Malainkan idjä bulan haradjur, sampai djetä malelan urong keton, palus peda bapelek belai keton, basa keton djari manganan Jehowa, idjä intu bentok keton, tuntang djari manjalu manangis intu baue, sambil hamauh: narai gunae ita djari blua bara tanah Misir.

21. Maka koan Moses: Karä utus olo tä, idjä intu aku, sampai djahawen ratus kojan olo hatuä, idjä sanggam mamarang, tinai ikau hamauh: aku handak manenga balut akae, idjä bulan haradjur olo tä akan kuman djetä!

22. Aton kambing tabiri tuntang sapi akan impatäi akan äwen tä, mangat ombet akae? Atawa aton karä lauk tasik indu imumpung akan äwen tä, mangat ombet akae?

23. Tapi Jehowa hamauh dengan

Moses: Pudji lengän Jehowa tau pandak? Toh ikau karäh mitä, djaka aughku intu keton tulus dengan dia.

24. Tä Moses hagoet, manutur karä augh Jehowa akan olo arä, tuntang iä mintih udju pulu biti, olo bakas, sambil mampendeng äwen tä mangaliling tingkap-penjupa.

25. Tä maka Jehowa mohon hung botop baunandau, sambil hakotak dengae, tuntang iä mambagi bara rogh idjä hundjun Moses tä, sambil mingkes tä intu hundjun udju pulu biti olo bakas tä; maka sana rogh tä aton hong olo tä, palus äwen tä manudjum, tapi djaton haradjur palus dapit.

26. Maka duä biti äwen tä djari melai hong äka olo arä bapodok, aran idjä Eldad, aran idjä tinai Medad; maka rogh tä sampai äwen duä tä kea, (krana äwen duä tä baris olo idjä djari imbaris tä kea, tapi äwen djaton djari omba manalih tingkap Hatalla,) palus äwen duä tä kea manudjum.

27. Tä aton olo tabela hadari, masuman tä akan Moses, koae: Eldad äwen duä Medad manudjum intu äka olo arä bapodok.

28. Maka Josua, anak Nun, pangiwa Moses tä, idjä djari intihe, tombah, koae: O tuanguk Moses; kahana äwen tä!

29. Tapi koan Moses dengae: Aton ikau mangabehu akangku? Käläh djaka karäkarä bitin salepah utus olo aim Jehowa uras nabi, käläh djaka Jehowa manenga Rogh ajue akae!

30. Limbah tä Moses haluli, manalih äka olo arä bapodok, iä tuntang bakas olo Israel tä.

31. Limbah tä aton blua riwut

bara Jehowa, idjä mangatang kawan sasinter bara saran tasik, magah djeta akan äka olo arä bapodok, tandjong idjä andau kalombah kawae hasanila hakaliling, duä hasa kagantonge bara petak.

32. Tä olo arä hagoet, hapus kaduä andau idjä malem, sambil mamumpang sasinter tä; maka olo idjä mamumpang tapas bara kelas mandino kea sampai sapulu homer, (*tanggong kalidai*.) Maka olo tä hararahan mangeang djeta hakaliling äkae bapodok.

33. Djadi, kahum isia burong tä magon leket helat kasingae, helo bara djeta lepah kinae, maka hasap kalait Jehowa mawi olo tä, palus Jehowa mandjara olo tä hapan peres paham.

34. Tagal tä olo manggarä kaleka tä Kibrottaawa, (*kubur olo pamipen*;) krana hetä djari ingubur olo pamipen tä.

35. Bara Kibrottaawa olo tä hagoet tinai sampai Haserot; palus iä tendä intu Haserot.

BAGI 12.

Mirjam äwen duä Aaron mangotak Moses; Mirjam buah samagh.

1. Maka Mirjam äwen duä Aaron hakotak mawi Moses tagal sawae, olo Kus tä, krana iä djari masawä bawin olo Kus.

2. Koan äwen: Aton Jehowa hakotak hadjamban Moses bewäi? djaton iä djari hakotak hadjamban ikäi kea? Maka Jehowa mahining auge tä.

3. Maka Moses tä balemo atäie, paham bara karä olo beken hundjun petak.

4. Tā maka Jehowa salenga hamauh' dengan Moses' awen telo Aaron dengan Mirjam: Dura keton: toks, talih tingkap-patjupa: Maka awen telo tā blus.

5. Tā Jehowa mohon huang-bol-top baunandau tā, sambil mēndeng intu bauntonggang tingkap-patjupa; balalu ia mangahau Aaron awen dua Mirjam; palas awen dua tā manggapi.

6. Maka koae Hinng keton saghiku tohi! Djaka aton nabi marak keton; aku, Jehowa; handak masuman arepku akau hapan panggitae atawa huang nupie aku handak bakotak dengae.

7. Tapi beken rewarku Moses, idja tetek toto huang salepah Numangku.

8. Taharep bau aku hakotak dengae; bakarinah hatanggera idjang; djaton hapan augh leka atawa antantai bewai; ita mita tamunan ampin Jehowa toto; kilen keton dua dia mikah mangotak rewarku Moses?

9. Maka Jehowa parsengen deng-an awen dua tā, balalu ia mindah.

10. Tā botop baunandau kea mindah, mandai bara hundjun tingkap; maka ita! Mirjam djari basamagh, lentah kilau udjan hambungkus. Maka Aaron manampajah Mirjam, ita! ia kabasamagh.

11. Tā koan Aaron dengan Moses: Joh tuangku, ala mamuat dosa tā akan koā, idja djari iawi koā awi kapaleng koā; idja awi tā koā toto badosa.

12. Aha ia tā kilau idja ingelus, idja bangking, isie siae djaton.

13. Tā Moses mantehau, blaku intu Jehowa, koae: O Hatalla, pakalah ia!

14. Tapi Jehowa hamauh' dengan

Moses: Amon bapae djari maludja baue, mampanawen ia, djaton patet ia mahamen kudju andau? naughe ia ingurong kudju intu ruar aka olo bapodok, limbah tā ia akan inarima tina! (3. Mos. 14, 8.)

15. Tamon tā Mirjam ingurong kudju, intu ruar aka olo bapodok. Maka olo Israel djaton hagoet, sampai Mirjam djari inarima tina!.

16. Limbah tā intu olo tā harkas bara Haserot, tuntang ia bapodok hong padang taniis benjem Paran.

BAGI 13.

1. Moses manjoho telo mangalati tanah Kanaan. H. (Ewag, tā hali mungit brita papa.

1. Maka Jehowa hamauh' dengan Moses, koae:

2. Sohō olo hagoet, mangalati tanah Kanaan, idja handak inengaku akan olo Israel. Sohō midja midja bara genep hamputan tato keton, uras idja mantir intu hamputan:—(5 Mos. 1, 22.)

3. Tā Moses tamon augh Jehowa, manjoho awen tā bara padang Paran; uras idja mantir olo Israel.

4. Maka djaton kara arān olo tā: bara hamputan Ruben, Samua anak Sakur.

5. Bara hamputan Simeon, Sapat anak Hori.

6. Bara hamputan Juda, Kaleb anak Jepune.

7. Bara hamputan Isaskar, Jigeal anak Josep.

8. Bara hamputan Epraim, Hosea anak Nun.

9. Bara hamputan Benjamin, Pa'ti anak Rapi.

10. Bara hamputan Sebulon, Gadiel anak Sodi.

11. Bara hamputan Josep, baris Masse, Gadi anak Susi.

12. Bara hamputan Dan, Amiel anak Gemali.

13. Bara hamputan Aser, Setur anak Michael.

14. Bara hamputan Naptali, Nemi anak Wapsi.

15. Bara hamputan Gad, Guel anak Magli.

16. Djetä aran karti olo idjä injoho Moses, uka mangalati tanah tä; maka aran Hosea, anak Nun tä, indah Moses Josua.

17. Maka Moses manjoho äwen tä, nakara iä mangalati tanah Kanaan; koae dengan äwen: Hagoet keton, tamä tanah tä hila salatan, palus sampai äka karä bukit.

18. Sengok ampin tanah tä, tuntang utus olo idjä melai hetä, djaka olo tä abas atawa balemo, djaka iä isut atawa bakapal.

19. Tinai kalati ampin tanah, äka olo tä melai, djaka djetä bahalap atawa papa, tinai kalati ampin karä lewu, äka olo tä melai, djaka lewu halangai bewäi atawa hakota.

20. Tinai sengok ampin tanah, djaka djetä basiwoh atawa ringket, djaka arä kaju hetä atawa dia. Mentementeng bewäi atäi keton; laku kea bua bara tanah tä. Maka katika tä wajah bua anggor haru masak sangkelang.

21. Djadi, äwen tä hagoet, mangalati tanah tä, bara padang tunis benjem Sin palus sampai Rehob, idjä intu djalan akan Hamat.

22. Äwen tä murik bara hila salatan, sampai manantarang He-

bron; hetä aton melai Ahiman, Sesai äwen telo Talmäi, anak Enak tä; maka Hebron djari imangun olo udju njelo helo bara lewu Suan hong Misir.

23. Limbah tä äwen tä sampai padang Eskol. Hetä iä marapak idjä kapating anggor, tuntang tundoë, djetä pikul dua bitä hapan kaju; tinai iä manduan isut bua dalima tuntang bua korma.

24. Maka kaleka tä inggarä olo Eskol, (*tundon bua anggor*), tagal tundon bua anggor tä, idjä djari irapak olo Israel hetä.

II. — 25. Maka limbah kapat pulu andau äwen tä buli, limbah mangalati tanah tä.

26. Palus äwen sampai Moses, Aaron tuntang hapas utus olo Israel, hong Paran, padang tunis benjem tä, intu äka idjä Kades arae; äwen mimbit brita akaetuntang akan hapus utus olo arä, sambil mamprahan akaë bua bara tanah tä;

27. Haiak äwen tä manjarita akaë, koae: Ikäi djari tamä tanah tä, idjä akan hetä keton djari manjoho ikäi hagoet; maka toto, tanah tä mahasak djohontusun meto tuntang madu, djetoh ampin bua hetä.

28. Tapi olo idjä melai hong tanah tä paham abas, karä kotae dihen tuntang hai haliai, tinai ikäi djari mitä hetä olo knak kea.

29. Olo Amalek aton mangkalawu hetä hila salatan, olo Het, olo Jebusi, olo Amori melai hong bukit hatingsang hetä, tinai olo Kanani melai tokep tasik, tuntang hong saran Jordan.

30. Tä maka Kaleb manuais olo arä, milang Moses, koae: Takan bewäi, ita hagoet, mangat manjores

tanah. tā, toto ita: tau mampaka-
lah āwen.

31. Tapi koan olo idja djari
mangalati tanah haiak dengae:
Djaton ita tau hagoet mawi olo tā,
krana ia tangkalau kwasa bara ita.

32. Tumon. tā ia mamapa britan
tanah tā, idja djari ingalatie akan
olo Israel, koe: Tanah tā, idja
djari iboroe ingalati ikai, puna ta-
nah idja kuman oloe awang melai
huange, olo handiai, idja djari
gitan ikai hetā, uras olo idja pa-
ham pandjang berenge.

33. Tinai ikai djari mitā hetā
olo nepilim, olo Enak, baris olo
nepilim tā; maka ampin ikai ka-
māan ikai kilau sangkalap bewai,
kalotā kea ikai huang baun āwen
tā. — (1. Mos. 6, 4.)

BAGI 14.

I. Olo arā manjala tinai. II. Hatalla
mahukum ia. III. Olo djaton maku ma-
menda prentah Hatalla, tā ia iawi musohe.

I. — 1. Tā hapus utus olo arā
samandiai manggatangaughe, mang-
kariak, haiak manangis idja ma-
lemakem.

2. Sakarā olo Israel mantam
Moses āwen duā Aaron; hapus
utus olo arā hamauh mawi āwen
duā tā: Kālāh djaka ikai djari
matāi hong tanah Misir! kālāh
djaka ikai matāi toh kea hong
padang tunis benjem toh! —
(2. Mos. 16, 3.)

8. Buhen Jehowa mimbit ita
akan tanah djeta, nakara ita matāi
awi padang, tuntang anak sawan
ita indu rampas olo; djaton ba-
halap haream ita palus buli tanah
Misir tinai?

4. Tinai olo tā hamauh sama
arepe: Has, ita mangkat idja bitī
bara ita mandjadi kapalan ita,
mangat ita buli Misir.

5. Tā. Moses āwen duā Aaron
mahingkep, manaharep hapus utus
olo Israel.

6. Maka Josua, anak Nun, āwen
duā Kaleb, anak Jepune, idja djari
omba kea mangalati tanah tā, ma-
rebit pakadae.

7. Sambil hamauh mawi hapus
utus olo Israel, koe: Tanah tā,
idja djari ingumbang ingalati ikai.
tanah bahalap saliai.

8. Djaka Jehowa mangilik ita,
toto ia karāh mamāan ita huang
tanah tā, sambil manenga tā akan
ita, tanah idja nahasak djohontu-
sun meto dengan madu.

9. Asal āla keton marisang deng-
an Jehowa, āla keton mikāh olo
idja mukong tanah tā, krana olo
tā kilau panginan ita bewai. Eka
kalindonge djari nihau, tapi ita
impahaiak Jehowa; āla keton mi-
kāh olo tā!

10. Tā hapus utus olo arā sama
manjoho mamatāi āwen duā tā,
mamanting ia hapan batu. Tapi
kahain Jehowa salenga, mamarah
hong tingkap panjupa, intu baun
karā olo Israel samandiai. —
(2. Mos. 16, 10.)

II. — 11. Palus Jehowa hamauh
dengan Moses: Kilen katahie olo
tā akan marahas aku? kilen ka-
tahie āwen tā dia pertjaja huang
aku, alo karā kata heran djari
aton iawiku intu bentok āwen
tā?

12. Toh aku handak mantakan
olo tā hapan peres papa, aku
handak manganan ia, tinai aku
handak mampanak ikau mandjadi
utus olo, idja bakapal tuntang

kwasa bara-utus olo toh. — (2. Mos. 32, 10.)

13. Tapi Moses tombah augh Jehowa: Tā olo Misir handiai karāh mahining brita tā, krada-awilkwasin ikau djari manggoet utus olo toh bara marak awen tā.

14. Tā maka olo tanah toh kea karāh manjarita talo tā, basa iā djari mahining, ikau Jehowa aton intu bentok olo toh; ikau Jehowa inampajah iā, botop baumandam magen mendang tambuan utus olo toh, handau ikan hagoet helo baue hapan baumandau, hanalem kapapan apui.

15. Kilen ikau handak mampatāi utus olo toh haiak sindā? tā toto karā olo kapi, idja djari mahining britam, karāh hamauh:

16. Basa Jehowa djaton tau manamian utus olo tā akan tanah, idja djari inumpahe akae, awi tā iā djari mampatāi olo tā hong padang tunis benjem.

17. Tagal tā, pahai kwasam, o Jehowa, tumon aughm balut, koam:

18. Jehowa pandjang atāie, paham sintae; iā mampun kadhaka, kalangkah, ato iā mamalah kea olo idja tiwas, tuntang manuntut kadhakan bapae-intu anak asoe, sampai telo apat turon. — (2. Mos. 34, 6.)

19. Ampun kadhakan utus olo toh tumon kahain asim, kilau ikau djari mampun utus olo toh kea bara tanah Misir palus sampai hetoh.

20. Maka koan Jehowa: Aku djari mampun olo tā, tumon aughm.

21. Tapi toto, belum aku! salepah kalunen akan basuang kahain Jehowa.

22. Krana karā olo tā, idja djari

mitā kahaingku, karā katangku heran, idja djari iawiku hong tanah Misir, tuntang hong padang tunis benjem, tuntang djari mangkema aku hakampuh djetoh; mahin djaton waku mantimon aughku: 23. Olo tā djaton akan mitā tanah, idja djari inumpahku akan tatoe; idja bitī mahin dia karā olo tā, idja djari marahas aku, akan mitā tā.

24. Tapi rewarku Kaleb, basa rogh beken aton huang iā, basa iā tanggar atāie djari manumon aughku: maka iā tā handak inamangu akan tanah tā, idja djari ingalatie, panakae karāh manjores tā.

25. Maka olo Amalek tuntang olo Kanani aton mimpā keton hong djannah hetā; has, mules keton, djewu keton akan harikas, haludi akan padang tunis benjem, manintu tasik rarudju.

26. Limbah tā Jehowa hakotak dengan Moses awen duā Aaron, koae:

27. Kilen katahie aku akan hindja utus olo papa toh, idja mangotok aku? Aku djari mahining kotok olo Israel, idja hapae mamapa aku.

28. Suman akae: belum aku! koan Jehowa, toto aku handak mawi keton tumon augh keton denganku.

29. Hantan keton akan maram hong padang tunis benjem toh: salepah djumalah karā bitin keton idja djari buah isā, idja dāa putu njelo umure, tuntang idja bakas bara tā, keton handiai idja djari omba mangotok aku,

30. Toto idja bitī mahin dia keton akan tamā tanah, idja djari inumpahku akan keton indu aka

keton melai, baja Kaleb, anak Jepune, awen dua Josua, anak Nun, karah tamae.

31. Maka anak keton, idja kean keton indu rampas olo, awen ta handak inamitangku hetu, ia akan kasene tanah ta, idja djari ingabeta inganan keton.

32. Tapi idja keton, hantun keton akan maram hong padang tunis benjem toh.

33. Anak keton akan mangumbang padang toh, manjakatik metoe, apat pulu njelo katahie, sambil mananggong karajap keton, sampai hantun keton djari lepa: lenjoh bang padang tunis benjem toh.

34. Tumor karu andau keton djari mangalati tanah ta, djeta apat pulu andau, maka tumor ta keton akan mananggong kadar hakan keton apat pulu njelo katahie, djadi midja andau akan idja njelo, uka keton mangasene, kien anpin kadjarian olo, amon aku mindah lengangku.

35. Aku Jehowa djari masuman ta, toto aku handak malalus karu aughku djeto: intu ntus olo papa toh, idja djari pakat malawanaku. Hong padang tunis benjem toh ia akan lepa: munos, ia akan matai hetoh lepa: samandai.

36. Maka karu olo ta, idja djari injoho Moses mangalati tanah ta, idja haiak panumahe djari madjik hapus utus olo ara mantam ia, awi awen mimbit brita papa tahu tanah ta,

37. Olo ta balalu matai awi peres intu baun Jehowa.

38. Baja Josua, anak Nun, awen dua Kaleb, anak Jepune, tisee belum bara karu olo ta, idja djari hagoet mangalati tanah ta.

39. Maka Moses masuman karti augh ta akan olo Israel samandai. Ta tutus olo ara paham kapah atai.

III. — 40. Maka olo ta misak haiak djadjeun, mandai tantan bukit, kaas: Itan, toh ikti; ikti handak hagoet akan aka, idja djari inutor Jehowa; krana ikti djari badosa.

41. Tapi koan Moses: Buben keton kaloti malangkah prentah Jehowa: toto hong perkara toh keton djaton bontong.

42. Aka hagoet, krana Jehowa djaton maku mampahaiak keton, beta keton alah intu baun musoh keton.

43. Krana olo Amalek tuntang olo Kanani aton mimpa hetu intu baun keton, keton karu matai awi padang, basa keton djari under bara Jehowa, tagal ta Jehowa djaton maku mampahaiak keton.

44. Tapi olo ta badjuro kea mangkerni mandai tantan bukit, tapi patin djandji sin Jehowa tuntang Moses djaton hagoet bara bentok aka olo bapodok.

45. Ta olo Amalek tuntang olo Kanani, idja mangkalewa intu bukit hetu, mohon, mamukul olo ta, palus manggoang mawi ia sampai Horana.

BAGI 15.

I. Prentah tahu talo paraph indu kinan tuntang paraph talo ihop. II. Hukum olo idja mamapa andau sabat. III. Paruwai klambi.

I. — 1. Limbah ta Jehowa ha-mauh dengan Moses, kaas:

2. Suman akan olo Israel, sam-

bil hamauih dengan äwen: amon keton djari sampai äka keton melai, idjä handak inengaku akan keton,

3. Amon keton mimbit parapah apui akan Jehowa, parapahawang ingähu, atawa parapahawang injambalih, alo tumon puna djan-dji, atawa tumon huang atäi bewäi, atawa intu karä andau hai ain keton, uka keton mawi mangat ewaue akan Jehowa, hapan sapi atawa kambing tabiri:

4. Tä maka iä, idjä mimbit talo parapah tä akan Jehowa, patut mimbit kea akan parapah indu kinan idjä perpulu epa tunek tepong, häwoi dengan undus idjä peräpat hin;

5. Tinai anggor indu parapah talo ihop, idjä peräpat hin kea, djeta akan genep kongan anak kambing tabiri, awang impatäi indu parapah awang ingähu, atawa indu parapah awang injambalih.

6. Tapi amon kambing tabiri hatuäe iluput indu parapah, tä keton patut manduan akan parapah indu kinan duä perpulu epa tunek tepong, häwoi dengan undus idjä pertelo hin;

7. Tinai anggor indu parapah talo ihop idjä pertelo hin kea; djeta indu iluput keton akan Jehowa, mandjadi mangat ewaue.

8. Maka amon keton maluput sapi tabela indu parapah awang ingähu, atawa indu parapah awang injambalih, alo awi katantun djan-dji, atawa indu parapah tarimakasih bewäi akan Jehowa:

9. Tä maka haiak dengan sapi tabela tä keton patut mimbit akan parapah indu kinan telo perpulu epa tunek tepong, häwoi dengan undus satangah hin;

10. Tinai keton akan mimbit anggor satangah hin indu parapah talo ihop; tumon tä parapah apui tä mandjadi indu mangat ewaue akan Jehowa.

11. Tumon tagawin keton dengan midjä midjä kongan sapi, tabiri hatuäe atawa anak kambing tabiri.

12. Tumon karä talo parapah idjä iluput keton, tumon tä kea keton akan mimbit talo parapah indu kinan, tuntang parapah talo ihop, akan genep kongan.

13. Karä olo idjä puna anak tanah keton akan manumon hadat tä, amon iä maluput parapah apui indu mangat ewaue akan Jehowa.

14. Maka djaka olo beken utuse, idjä manamuäi marak keton, atawa idjä hindjä keton palus panakan keton, handak mimbit parapah apui indu mangat ewaue akan Jehowa, maka iä akan hapan hadat tä kea, idjä hapan keton maluput tä.

15. Hapus utus olo arä akan sama hapan hadat idjä tä kea, keton sama kilau olo beken utuse, idjä manamuäi marak keton. Djeto h hadat palus katetahi akan karä panakan keton; intu baun Jehowa olo tamuäi sama kilau keton kea.

16. Sama hadat idjä, sama prehtah idjä akan keton tuntang akan olo beken utuse, idjä manamuäi marak keton.

17. Tinai Jehowa hamauih dengan Moses, koae:

18. Suman akan olo Israel, sambil hamauih dengan äwen: amon keton djari tamä tanah, idjä akan hetä aku handak mimbit keton tamä,

19. Amon keton kuman tepong

tanah tā, tā keton akan manandjungan parapah akan Jehowa.

20. Rotigendom taheta, idja solake iopet, keton akan mimbite andu parapah tandjungan. Sama kilau parapah tandjungan gendem, idja solake ihik,

21. Kalotā keton palus karti panakan keton akan mimbite kea parapah tandjungan akan Jehowa isut bakal tepong idja solake tā.

22. Tinai amon keton awi kalajau malangkah idja kabawak kara prentah toh, idja djari imetāh Jehowa intu Moses,

23. Talo handini idja djari imetāh Jehowa keton hadjamban Moses, bara andau Jehowa solake djari mametāh keton palus dapit, akan kara panakan keton,

24. Amon kalangkah tā mandjadi awi kalajau, tuntang hapus utus olo arā djaton djari katawan tā: tā maka hapus utus olo arā akan mimbite sapi hatuše tabela indu parapah awang ingāhu indu mangat ewaue akan Jehowa, tantang parapah indu kinan, tinai parapah talo ihop, tumon puna hadate; tinai kambing hataše indu parapah tagal dosa.

25. Maka imam akan manjapan akan hapus utus olo Israel, tā olo tā karāh iampun, krana kalangkahe djari awi kalajaue bewāi. Maka olo tā akan mimbite parapah apui akan Jehowa, tuntang parapah tagal dosae intu baun Jehowa, tagal kalangkah kalajaue tā.

26. Tumon tā djeta iampun akan hapus utus olo Israel, tinai akan olo beken utuse, idja manamuāi intu marak iā, basa salepah utus olo arā djari tiwas awi kalajaue.

27. Maka amon olo idja biti malangkah awi kalajaue, tā iā akan

mimbite kambing bawie, awang idja njelo umure, indu parapah tagal dosae.

28. Tā imam akan manjapan olo idja tiwas, idja badosa awi kalajaue, intu baun Jehowa, hapan parapah tagal dosa tā; tā maka olo tā karāh iampun.

29. Sama prentah idja toh kea buah akan sakara olo idja djari malangkah awi kalajaue, alo olo idja puna utus olo Israel, alo olo beken utuse, idja manamuāi intu marak awen.

30. Tapi amon olo tantai ahate awi kabangange djari malangkah prentah, alo olo utus Israel, alo olo beken utuse, iā tā manawah Jehowa, olo tā akan impatāi bara marak hamputan aje.

31. Krana idja mangabelā augh Jehowa, sambil marusak prentahe; djaton tau dia olo kalotā impatāi, kadarhakaē indu tanggonge kabuate.

II.—32. Maka metoh olo Israel hong padang tunis benjem tā, iā sondau olo hatuā manganju hong andau sabat. — (2. Mos. 20, 8.)

33. Djadi, olo idja sondau iā manganju, mimbite iā akan Moses awen dua Aaron, tuntang akan salepah utus olo arā.

34. Maka olo tā ingurong, krana hukum olo kalotā hindai djari bantantu insaman.

35. Maka Jehowa hamauih dengan Moses: Djaton tau dia olo tā impatāi; hapus utus olo arā akan mampatāi, mamanting iā hapan batu intu ruar aka olo bapodok.

36. Tā hapus utus olo arā magah olo tā akan ruar aka olo bapodok, sambil mamanting iā hapan batu, sampai iā matāi, tumon Jehowa djari mametāh Moses.

III. — 37. Tinai Jehowa hamauih dengan Moses, keae:

38. Suman akan olo Israel, sambil hamauih dengan awen, uka ia mangkepan paruwa' intu puting surak klambis, palus kara panakae dapit kea; hapan kalindan biru ia akan mangkepan genep paruwa' intu kara puting surake.

39. Maka paruwa' ta katas, uka keton, haiak manampajah djeta, mingat kara prentah Jehowa, sambil manumon ta; aka keton lajang tamon angkat atai keton kabuat, tumon paita keton; krana keton panti pudji habandong atai manuntat djeta;

40. Mangat keton mingat sambil mahaga kara prentahku; mandjadi brasih akan Hatallan keton.

41. Aku toh Jehowa, Hatallan keton; idja djari magah keton blua bara tanah Misir; uka indu Hatallan keton; aku, Jehowa, aton Hatallan keton.

BAGI 16.

I. Ungkup Korah malawan kwaan Moses. 11. Ia buah hukum paham. III. Olo ara manjala; ia kea buah hukum.

I. — 1. Maka Korah, anak Jeschar, Jeschar anak Kahat, Kahat anak Lewi, pakat dengan Datan tuntang Ahiram, anak Eliab, tinai dengan On, anak Pelet, olo hamputan Ruben.

2. Awen ta manabalik manekang augh Moses, haiak dua ratus lima pula biti olo Israel, uras kapalan olo ara, mantir basara, olo basewut.

3. Awen ta hapumpung malawan Moses awen dua Aaron, sambil hamauih dengae: Terai, tangkalau gawin keton, krana salepah utus

olo ara uras brasih, Jehowa melai intu bentok awen; buhen kea keton manggatang arep keton bara utus olo ara Jehowa?

4. Sana Moses mahining augh ta, ia lawo mahingkep,

5. Sambil hamauih dengan Korah tuntang dengan djalahan ai, keae: Handjewa djewu Jehowa kara masuman, aweawe idja baris ai, aweawe idja imprasihe, uka teri manggapi ia; idja intihe, ia ta kara injohoe manggapi.

6. Kalah kalatoh gawin keton: duan dadupa aka hagar, Korah dengan salepah djalahae.

7. Djewu ingkes apui huange, andak garo hundjue intu baun Jehowa; maka idja kara intih Jehowa, ia ta brasih akae. Tangkalau gawin keton, joh olo Lewi!

8. Tinai koan Moses dengan Korah: Hining bewaf, keton olo Lewi.

9. Dia ombet akan keton, Hatallan olo Israel djari mambaris keton; uka keton manggapi ia, haiak mangan gawin Jehowa hong aka brasih, sambil mendeng intu baun utus olo ara, mangan gawin ai?

10. Ikau tuntang kara paharim, olo Lewi ta, djari injoho Jehowa manggapi, maka toh, handak keton manarik pangkat imam kea?

11. Tumon ta ikaun tuntang salepah djalaham djari hapumpung malawan Jehowa; krana Aaron ta, awe ia, sampai keton mangotok ia?

12. Maka Moses manjoho olo mangahau Datan awen dua Ahiram, anak Eliab. Tapi koan awen: Ikai djaton maku manalih.

13. Hindai ombet belaim, ikaun djari magah ikai blua bara tanah, idja nahasak djohontusun meto tun-

tang madu, uka mampatāi ikāi hong padang tunis benjem? tinai toh ikau handak mangapala ikāi kea?

14. Paham kabuāhe ikau djari mimbit ikāi tamā tanah, idja naha-sak djohontusua meto tuntang madu, babalap haihai ikau djari manenga tana tuntang pambulan anggor indu joresan ikāi! Kalah ikau mangaruit matan, ikāi sesindā! Ikāi djaton manalih!

15. Tā hasap kalāt Moses, palus iā hamauih dengan Jehowa: Aia manarima talo parapahē! Idja kongan kalidai mahin dia djari in-duangku bara idja bitī āwen tā, dialo idja bitī āwen tā djari imapaku.

16. Tinai koan Moses dengan Korah: Ikau tuntang salepah djalaham djewu akan manaharep baun Jehowa, ikau dengan āwen tā, tuntang Aaron.

17. Genep bitī akan mimbit dadupae, mandak garo hetā, sambil manggapi baun Jehowa, genep bitī tuntang dadupae, djadi duā ratus limā pula dadupa, tinai bitim kea tuntang Aaron, keton duā tuntang dadupae keton.

18. Tumon tā, maka genep bitī manduan dadupae, mingkes barah huange, mandak garo hundjue, tuntang āwen tā mendeng darah bauntonggang tingkap-panjupa, haiak Moses dengan Aaron aton hetā kea.

19. Tinai Korah kea mamumpong darah bauntonggang tingkap-panjupa hapus utus olo arā, madjik iā malawan āwen duā tā. Tā maka kahain Jehowa salenga mamala akan hapus utus olo arā tā. — (12, 5.)

II. — 20. Palus Jehowa hamauih

dengan Moses āwen duā Aaron, koae:

21. Pisah arep keton dengan utus olo arā tā, aku handak mam-palomes iā huang idja kapidjep matā.

22. Tapi āwen duā tā lawo ma-hingkep intu baue, sambil hamauih: Joh Hatala, ikau toh Hatalan hambaruan karā ini! Djaka idja bitī djari badosa, maku ikan manjoho kalaitan hasap, marusak hapus utus olo arā toh tagal iā tā?

23. Maka Jehowa hamauih dengan Moses, koae:

24. Soho utus olo arā tola, koam: indah keton bara hakaliling karā tingkap ain Korah, Datā tuntang Abiram.

25. Tā Moses mendeng, balalu manalih. Datā āwen duā Abiram, tuntang karā bakas olo Israel om-ba iā.

26. Balalu iā manjoho olo arā idja hetā, koae: Indah keton bara karā tingkap olo darhaka tā, āla manggulāi talo enen bara karā ramoe, belā keton kea tamput rusak hong karā dosan olo tā.

27. Tā olo mindah bara hakaliling tingkap ain Korah, Datā tuntang Abiram; tapi Datā āwen duā Abiram blua bara tingkape, mendeng intu bauntonggang karā tingkape, tuntang karā anak sawae, tinai āsae.

28. Maka koan Moses: Awi toh keton karā mangasene, Jehowa djari manjoho aku, uka malalus karā gawi toh, tuntang djeta djaton djari lembut hong atāiku ka-buatku:

29. Djaka āwen tā matāi kilau pampatāi olo, atawa djaka iā buah tjalaka, kilau olo kea pudji buah tjalaka, tā jaku dia sohon Jehowa.

30. Tapi djaka Jehowa mandja-

dian talo taheta, sampai petak harakang manelen äwen tä, tuntang karä talo ajue, gegä äwen tä tuntang tahasenge gagar akan naraka: tä keton akan mangasene, olo tä djari marahas Jehowa.

31. Djadi, sana iä djari terai-masuman augh tä, palus petak badarak penda äwen tä,

32. Petak harewang sambil manelen äwen tä tuntang tingkape, tuntang karä olo idjä djalahan Korah, tinai karä ramoe.

33. Äwen tä gagar akan naraka belobelom, tuntang karä ramoe; petak manjangkulep iä; tumon tä äwen tä nihau bara marak utus olo arä.

34. Maka karä olo Israel, idjä hakahiling äwen tä, hadari awi augh bawai äwen, krana koae: Mikäh petak karäh manelen ita kea.

35. Beken tinai bara djetä aton kea apui blua bara Jehowa, balalu mangähu duä ratus limä pulu biti tä, idjä hagaro. — (3. Mos. 10, 2.)

36. Tä Jehowa hamauh dengan Moses, koae:

37. Soho Eleasar, anak imam Aaron, mangat iä manjumpt karä dadupa tä bara äka kähü, palus mantawus apui tä kedjakedjan; krana dadupa tä djari brasih,

38. Dadupan olo tä idjä djari badosa, marusak hambaruae; soho olo manasal tä habintap habintap, indu kalukup mesbeh; krana olo djari mimbit tä naharep baun Jehowa, tagal tä djetä brasih, patut akan indu katan pangingat olo Israel.

39. Maka Eleasar, imam tä, manduan karä dadupa tambaga, idjä djari imbit olo awang bakähü tä; iä manasal tä habintap habintap indu kalukup mesbeh;

40. Indu pangingat olo Israel,

belä olo beken, idjä djaton baris panakan Aaron, petah manggapi, manotong garo intu baun Jehowa, uka olo tä äla tumon kadjarian Korah tuntang djalahan ai, kilau Jehowa djari masuman tä hadjamban Moses. — (1. 51.)

III. — 41. Tapi andau tinai salepah utus olo Israel manjaing Moses äwen duä Aaron, koae: Keton djari mampatäi olo ain Jehowa.

42. Djadi, metoh olo arä hapumpung, handak mawi Moses äwen duä Aaron, äwen duä tä mules, hadari manintu tingkap-panjupa: itä! botop baunandau palus manutup djetä, kahain Jehowa mamala.

43. Maka Moses äwen duä Aaron mendeng intu bauntonggang tingkap-panjupa.

44. Tä Jehowa hamauh dengan Moses, koae:

45. Indah keton bara bentok utus olo tä, aku handak mampalomos olo tä huang idjä kabirep matä. Tä äwen duä tä lawo mahingkep.

46. Maka koan Moses dengan Aaron: Duan dadupa, ina apui huange bara mesbeh, andak garo hundjue, lius djeledjeleng, talih utus olo arä, awi manjapan iä, krana kasangit Jehowa hasap paham, peres djari manampara mantakan olo tä.

47. Tä Aaron manduan dadupa, tumon augh Moses, balalu hadari marak utus olo arä; itä! peres djari manampara mantakan olo tä, balalu iä hagaro hapan manjapan olo tä.

48. Maka iä mendeng marak olo matäi dengan olo below; tä maka peres terai tinai.

49. Maka idjä djari matäi awi peres tä äpatwalas kojan udju ratus biti karäe; beken tinai idjä djari matäi tagal perkara Korah.

50. Tā Aaron buli tinai, manali Moses intu bauntonggang tingkap-panjupa; maka peres tā djari terai tinai.

BAGI 17.

Sokah Aaron mangambang tuntang mamua.

1. Limbah tā maka Jehowa hamauih dengan Moses, koae:

2. Soho olo Israel mandjuluk akam sokah, duawalas kadārāh, genep mantir pamutjok akan mimbit idja kadārāh, akan hamputan ajue; bintik aran genep bitu intu sokah ajue.

3. Maka aran Aaron akan iminitim intu sokah hamputan Lewi, krana akan genep mantir pamutjok sakarā hamputan tatoe idja sokah.

4. Ingkes karā sokah tā hong tingkap-panjupa, tandipah patindjandji, akaku manjupa keton.

5. Tā maka sokah ain olo, idja djari intihku, karāh maagambang, djeta aka aku mampaterai kotok olo Israel mawi aku, karā augh kotoke, idja hapae mawi keton.

6. Maka Moses hakotak dengan olo Israel, tā mantir pamutjok awen tā manenga sokah, genep mantir idja kadārāh, djadi duawalas kadārāh tumon karā hamputan tatoe; sokah Aaron kea hindja karā sokah tā.

7. Maka Moses mingkes karā sokah tā intu baun Jehowa, hong tingkap-panjupa.

8. Djadi andau tinai Moses tamā tingkap-panjupa; maka itā! sokah Aaron, idja akan hamputan Lewi, djari manjalundik, pusoe djari lembut, kambange djari burai manga-

langkang, tinai aton kea bua saked awang masak.

9. Tā Moses mimbit karā sokah tā blua bara baun Jehowa, akan baun olo Israel samandiai, nakara iā mitā talo tā; tā genep bitu manduan sokah ajue.

10. Maka Jehowa hamauih dengan Moses: Halalian sokah Aaron akan patin djandji, ina tā hetā indu kata akan kempang idja parisang tā; tumoa tā ikau mampaterai iā mangotok aku, belā iā matāi.

11. Maka Moses mawi tā tumon prentah Jehowa intu iā.

12. Tā olo Israel hamauih dengan Moses, koae: Itām, ikāi mahotus, matāi ikāi, ikāi akan rusak samandiai!

13. Olo handiai, idja manggapi aka Jehowa tā, akan matāi. Amon kalotā, djaton ikāi handiai akan matāi kea?

BAGI 18.

Gawin olo Lewi, tuntang asil pangkat.

1. Tā maka Jehowa hamauih dengan Aaron: Ika keton hanak, tuntang salepah hamputan taton, akan mananggong karā kasalan gawi hong aka brasih, tinai keton hanak akan mananggong kasalan gawin pangkat imam keton.

2. Maka paharin keton, olo hamputan Lewi tā, akan induan keton, mangat awen tā imbaris akan keton, sambil manonggo keton, tapi ika keton hanak akan manonggo intu bauntonggang tingkap-panjupa.

3. Awen tā akan manonggo keton, tuntang akan manonggo ting-

kap tā bara ruar; tapi āla āwen tā manggapi karā ramon āka brasih, āla kea mesbeh tā, belā āwen tā tuntang keton matāi haiak.

4. Malainkan āwen tā imbaris akan keton, mangat iā omba mandohop keton manonggo tingkap-panjupa, tuntang karā ampun gawi hetā; āla olo beken hamputaq mangarait arepe dengan keton.

5. Tagal tā tonggo keton āka brasih tā tuntang mesbeh, belā kasangitku mantakan olo Israel dapit tinai.

6. Krana itām, aku djari manduan paharin keton, olo Lewi tā, bara marak olo Israel, aku djari manenga āwen tā akan keton haiak akangku, uka āwen omba mandohop, mangan karā gawin āka panjupa.

7. Tapi ika keton hanak akan manggau gawin imam, karā gawin mesbeh, tuntang karā gawi hila huang dinding āka panjupa, talo tā puna padjun gawin keton; pangkat imam tā inengaku akan keton; olo beken, idjā mangarait arepe dengan djeta, indu impatāi.

8. Tinai koan Jehowa dengan Aaron: Itām, aku djari manenga akam, tuntang akan anakm hatuā, tisan karā parapah idjā imbit olo Israel, indu asil pangkatm, mandjadi asil pangkat keton palus katatahi.

9. Djeta bagim bara talo brasih: tisan talo impui bara karā ampun talo parapah ain olo arā, parapah indu kinan, tuntang karā parapah tagal dosa, tuntang karā parapah tagal kasalan, idjā imbit olo tā, djeta akan keton hanak, mandjadi talo awang brasih haliai akan keton.

10. Intu āka brasih keton akan kuman tā; karā olo hatuā baris

ajum akan omba kumae, djeta talo brasih akan keton.

11. Tinai djeto kea indu bagin keton: karā parapah tandjungan tuntang parapah injun ain olo Israel; aku djari manenga tā akam, akan karā anakm hatuā, tuntang akan karā anakm idjā bawi, palus katatahi; karā olo ungkup human keton idjā brasih akan omba kuman djeta.

12. Undus idjā kapala bahalap, anggor idjā kapala bahalap, kasien gendom, parut talo idjā imbit olo akam Jehowa, uras tā aku djari manenga akam.

13. Parut bua talo handiai, idjā lambut hong tanah āwen, idjā imbit āwen; tā akan Jehowa, mandjadi bagim; sakarā olo ungkup human keton idjā brasih akan omba kuman djeta.

14. Karā talo awang kerem intu marak olo Israel mandjadi bagim.

15. Tinai talo handiai idjā solake inakan indue, idjā patut imbit olo akan Jehowa, alo olon alo meto, djeta uras akam; tapi anak olo, idjā solake inakan indue, soho inewus tinai, kalotā kea anak meto pali, idjā solake inakan indue.

16. Idjā patut inewus, maka djeta akan inewus, amon talo tā idjā bulan umure, tumon regae awim; tapi tikas kahaie limā sekel salaka, tumon puna sekel idjā hong āka brasih; behat sekel tā duā pulu gera.

17. Tapi anak sapi, tabiri atawa kambing, idjā solake inakan indue, āla ika manjohoe inewus tinai, krana djeta puna brasih; dahae akan imbirikm intu mesbeh, tinai enjake akan inusulm indu parapah apui, mandjadi mangat ewane akan Jehowa.

18. Maka isie mandjadi bagian keton, sama kilau usok iajan tuntutang sapak tandjungan ta tantai akam.

19. Kara parapah talo brasih, idja iajan inandjungan olo Israel akan Jehowa, aku djari manengae akam, tuntang akan anakn hatu bawi palus katatahi. Djeta djandjin Jehowa, idja segah palus dapit, akan tuntang akan panakam.

20. Tinai Jehowa hamauh dengan Aaron: Ikau djaton omba manjores huang tanah olo ta, iken djaton bara bagi intu marak awen; krana aku toh bagim, aku toh jressam marak olo Israel.

21. Maka akan joresan olo Lewi aku djari manenga idja dalam sapulu bara kara talo ain olo Israel, tagal gawin tingkap-panjupa, idja inonggoe.

22. Bela olo Israel manggapi tingkap-panjupa tinai, uka ia ala sala, balalu matasi.

23. Malainkan olo Lewi akan manonggo kara gawin tingkap-panjupa, ia kea akan mananggong kara kasalan gawi hetu; djeta indu hadat palus katatahi akan keton girirmanggirir; intu marak olo Israel awen ta djaton tau bara bagi joresan tana.

24. Krana idja dalam sapulu bara kara talo ain olo Israel, idja akan imbit olo ta indu parapahe akan Jehowa, djari inengaku indu joresan olo Lewi; tagal ta aku djari mangahana awen, ia djaton tau bara bagi joresan tana marak olo Israel.

25. Tinai Jehowa hamauh dengan Moses, koae:

26: Suman kea akan olo Lewi, sambil hamauh dengan awen: amon keton manduan idja dalam sapulu bara kara talo ain olo Israel, idja

djari inengaku indu joresan keton bara olo ta, ta maka keton akan mimbit belae indu parapah akan Jehowa, idja dalam sapulu tinai bara kara asil idja tangan olo ara ta.

27. Talo parapah ta itong akan keton, kilau djaka keton mimbit gendom bara karaan keton, kilau undas anggor bara pahes keton.

28. Tumon ta keton kea akan mimbit talo parapah bara asil, idja idja dalam sapulu ta, idja induan keton bara sakara olo Israel; maka talo parapah akan Jehowa ta indu inenga keton akan Aaron, imam ta.

29. Bara talo handiai, idja inenga akan keton, keton akan mimbit talo parapah akan Jehowa indu bagie idja imprasih, hapan awang hasien tuntang awang kapala bahalap.

30. Tinai suman akan awen: amon tumon ta keton manenga kasien talo ta, maka tisae katah itong akan olo Lewi kilau pangulie hong karaiae, kilau pangulin pahese.

31. Tuntang keton tau kuman ta brangai kalekae, keton tuntang kara ungkup human keton, krana djeta puna upah gawin keton hong tingkap-panjupa.

32. Tumon ta keton djaton badosa tagal talo ta, amon keton mimbit kasien talo ta helo; tumon ta keton djaton mamapa talo idja imprasih olo Israel, tuntang keton djaton akan matasi.

BAGI 19.

Prentah tahu sapi bahandang, idja hapan manampa danum papas pali.

1. Tinai Jehowa hamauh dengan Moses awen dua Aaron, koae:

2. Djetoh hadat prentah, idjä djari imetäh Jehowa, koae: soho olo Israel mimbüt akam sapi bawie bahandang idjä tinduh, idjä djaton baperes enen, idjä hindai pudji iugar.

3. Tenga djetä akan imam Eleasar: iä indu magah djetä akan ruar äka olo bapodok, hetä olo akan manjambalih djetä hong baun Eleasar.

4. Tä Eleasar, imam tä, akan manduan belae dahae, hapan tundjuke, tuntang iä akan manampitak dahae hangkudju budjur maminu tandipah tingkap-panjupa tä.

5. Limbah tä olo akan manusul sapi tä intu matan Eleasar, balulange, isie, dahae tuntang taie.

6. Maka imam akan manduan kaju seder, isop tuntang bulun tabiri, idjä intjalap bahandang, sambil mandjakah tä hundjun sapi idjä inusul tä.

7. Limbah tä imam akan mampukan pakaiäe, mampandoi arepe hapan danum, palus buli akan äka olo bapodok; tuntang iä samar sampai hamalem.

8. Tinai olo idjä djari manusul sapi tä akan mampukan pakaiäe, mampandoi arepe, tuntang iä samar sampai hamalem.

9. Maka olo idjä brasih akan mamumpong kawon sapi bawie tä, sambil mingkes djetä akan ruar äka olo bapodok intu äka brasih, uka djetä ina hetä akan utus olo Israel, hapan manampa danum papas pali; djetä parapah tagal dosa.

10. Olo idjä djari mamumpong kawon sapi tä akan mampukan pakaiäe, tuntang iä samar sampai hamalem. Djetä indu hadat kata-tahi akan olo Israel, tuntang akan

olo beken utuse, idjä manamuäi intu marak keton.

11. Olo idjä pohos hantun olo, palus samar sampai kudju.

12. Maka olo kalotä akan mamapas kapalie hapan kawo tä intu andau telo, tinai intu andau udju, tä iä brasih tinai; tapi djaka iä djaton mamapas kapalie intu andau telo, tuntang intu andau udju, maka iä djaton brasih.

13. Tapi olo idjä pohos hantun olo, tuntang iä djaton mamapas kapalie, iä tä manjamar tingkap Jehowa, maka olo kalotä akan impatäi bara marak olo Israel; basa danum papas pali tä djaton djari imbirik intu iä, maka iä pali hantä, kapalie magon leket hong iä.

14. Djetoh prentah tahin olo djari matäi hong tingkap: olo handiai, idjä tamä tingkap tä, tuntang sakarä olo idjä puna hong tingkap tä, palus samar kudju.

15. Karä sarangan habangah, idjä djaton inutup, palus samar kea.

16. Tinai olo idjä intu ruar lewun olo pohos hantun olo, idjä matäi awi padang, atawa olo idjä matäi bewäi, atawa tolang olo matäi, atawa kubur olo, olo tä samar kudju.

17. Maka akan olo idjä samar pali kalotä, olo akan blaku belae kawon parapah tagal dosa idjä inusul tä, mina djetä huang sarangan, sambil manusuh hetä danum tahasak.

18. Tä olo idjä brasih akan manduan isop, mansulop djetä huang danum tä, sambil mambirik tä intu tingkap, tuntang intu karä ramoe, tinai intu karä olo idjä hetä; tumon tä kea iä akan mambirik tä intu olo, idjä djari pohos tolang olo matäi, atawa hantun olo idjä

impatäi, atawa haptun olo idjä matäi bewäi, atawa kubur olo.

19. Maka olo idjä brasih tä akan mambirik intü olo idjä samar tä andau telo tuntang andau udju, hapan mamapas kapalie intü andau udju; tinai olo tä akan mampukan pakaiäe, sambil mampandoi arepe, tä maka hamalema iä brasih.

20. Tapi amon aton olo idjä samar pali, tuntang iä djaton maku imapas kapalie, olo tä akan impatäi bara marak utus olo arä; krana iä djari manjamar aka brasih ain Jehowa, basa danum papas pali tä djaton djari imbirik intü iä; iä magon pali.

21. Djeta indu hadat palus katatahi akan olo tä. Maka olo, idjä mambirik danum papas pali tä, akan mampukan pakaiäe kea; tinai olo, idjä pohos danum papas pali tä, palus samar sampai hamalema.

22. Tinai talo handiai, idjä injingkap olo pali kalotä, tamput pali kea, tuntang olo handiai, idjä pohos talo kalotä, tamput pali kea sampai hamalema.

BAGI 20.

I. Mirjam matäi. Olo Israel hong Meriba. II. Olo Edom mangahana elo Israel mahoroé tanahé. III. Aaron matäi.

I.—1. Maka hapus utus olo Israel manantarang padang tunis benjem Sin, njelo äpat pulu, bulan idjä solake, palus utus olo tä bapodok hong Kades. Hetä Mirjam matäi, tuntang iä ingubur hetä kea.

2. Maka danum djaton hetä akan utus olo arä; tä olo tä hapumpong mawi Moses äwen duä Aaron. — (2. Mos. 17.)

3. Olo arä uras manjaing Moses, koac: Kajah! sukur djaka ikäi djari omba mahotus, metoh karä paharin ikäi matäi intü baun Jehowa.

4. Kasen keton mimbit utus olo ain Jehowa: tamä padang tunis benjem toh? aton keton handak manjoho ikäi matäi betoh, haiak karä kawan meton ikäi?

5. Buhen keton djari mimbit ikäi hagoet bara tanah Misir, mimbit ikäi akan aka papa toh? Kaleka olo djaton tau malan, kaleka djaton bua sikon, djaton bua anggor, djaton bua dalima, tinai djaton kea danum akan indu ihop!

6. Tä Moses äwen duä Aaron mindah bara utus olo arä akan bauntonggang tingkap-panjupa, balalu mahingkep baue sampai petak; maka kahain Jehowa mamala akäe.

7. Tuntang Jehowa hamaüh dengan Moses, koac:

8. Duan sokah tä, rawäi olo arä hapumpong, ikau keton duä hakaka Aaron; awi keton hamaüh dengan batukarang tä intü matan olo arä, tä maka batu tä karäh mampalembut danum. Tumon tä keton akan mamplua danum bara batukarang akan äwen tä, hapan mampihop utus olo arä, tuntang karä metoe.

9. Tä Moses manduan sokah tä bara baun Jehowa, tumon petähe intü iä.

10. Palus Moses äwen duä Aaron mimbit utus olo arä hapumpong darah batukarang idjä hetä, tuntang iä hamaüh dengan olo tä: Hining, keton olo parisang! aton ikäi akan mamplua akan keton danum bara batu toh?

11. Palus Moses manggatang

leugae, sambil mamukul batu ta handa hapan sokahe; ta kutoh danum blua bara hetä, sampai utus olo arä tuntang karä metod ombet mihope.

12. Tapi koan Jehowa dengan Moses äwen duä Aaron: Basa keton djaton djari harap aku, uka keton mamapai aku intu matan olo Israel, tagal ta maka keton duä kea djaton akan mimbit utus olo arä ta tamä tanah, idjä djari inengaku akas.

13. Djeta danum Meriba, (*danum kanyang*), idjä tagal ta olo Israel djari manjang Jehowa; tuntang ia imprasih intu olo ta.

II. — 14. Limbah ta Moses manjoho sarohae bara Kades, manalih radjan olo Edom, uka hantauh: Kakai augh paharim Israel: tawam bewai karä kadjakä, idjä djari buah ikai.

15. Tato ikai djari babungkat akan tanah Misir, tahi njelbe ikai djari mangkalewu hetä; tapi olo Misir djari paham mamapa tato ikai, palus ikai kea.

16. Ta ikai kahau kadarat intu Jehowa, sampai ia djari mahining augh ikai; ia manjoho malaikat, sambil magah ikai bara tanah Misir; toh itam, ikai djari sampai Kades, lewu idjä intu saran tanah.

17. Soho ikai manjak tanah; ikai djaton maku hagoet mahoroe tanan olo, atawa mahoroe pambulan anggor, djaton kea ikai handak mihop danum kalin keton, baja ikai handak manjak batang djalan bewai, djaton mahiwang bara hetä sambil gantau, sampai ikai djari blua tinai tanah pegangan ajum.

18. Tapi koan Edom mawi äwen:

Äla ikau akan manjak tanahku; amon kalotä, maka aku handak manambang ikau hapan padang.

19. Ta koan olo Israel dengae: Ika handak hagoet manjak puna batang djalan bewai; djaka ikai mihop danum keton, ikai atawa meton ikai, maka ikai handak manahor regae; djaton ikai blaku talo beken, baja mangat ikai tau manjak tanah buabua bewai.

20. Tapi tombah ia: Äla ikau akan manjak hetä. Palus olo Edom hagoet, manambang äwen, mimbit kutoh olo tuntang ganggaman.

21. Tumon ta olo Edom mangahana Israel manjak tanah; tagal ta olo Israel undur bara äwen ta.

22. Olo ta harikas bara Kades, hapus utus olo Israel manantarang bukit Hor.

III. — 23. Maka Jehowa hamaui dengan Moses äwen duä Aaron intu bukit Hor, intu saran tanah olo Edom, koae:

24. Aaron akan ingampeleng dengan tato hiange, krana ia djaton akan tamä tanah, idjä djari inengaku akan olo Israel; basa keton djaton djari manumon prentahkn intu äka danum Meriba ta.

25. Duan Aaron äwen duä hanak Eleasar, imbit äwen ta mandai bukit Hor.

26. Engkak pakaian Aaron, kepan ta intu anake Eleasar; krana Aaron akan ingampeleng dengan tato hiange, palus matäi hetä.

27. Djadi Moses mawie tumon petah Jehowa intu ia; äwen ta mandai bukit Hor, haiak gitan hapus utus olo arä.

28. Palus Moses mengkak pakaian Aaron, sambil mangkepan djeta intu anake Eleasar; maka Aaron matäi hetä intu tantan bu-

kit tä. Limbah tä Moses äwen düä Eleasar mohon bara bukit tä tinai.

29. Amon utus olo arä mitä Aaron djari matäi, maka hapus utus olo Israel manatum Aaron telo pulu andau katahie.

BAGI 21.

I. Olo Israel mamukul radja Arad.
II. Handipä tambaga. III. Olo Israel maradjur panggoete. IV. Iä mamukul radja Sihon tuntang radja Ogh.

I. — 1. Amon olo Kanani, radja Arad tä, idjä melai intu hila salatan, mahining Israel tä manalih hetä, manjak djalan Atarim, maka iä mamarang Israel, tuntang manawan isut olo tä.

2. Tä Israel bamiat intu Jehowa, koae: Amon ikau manjaragh utus olo tä huang lengängku, maka aku handak mangerem karä lewue akam.

3. Maka Jehowa manumon augh Israel, sambil manjaragh olo Kanani tä. Tä Israel mangerem marusak olo tä tuntang lewue, haiak manggarä aran kaleka tä Karma. (*Eka ingerem.*)

II. — 4. Limbah tä olo tä maradjur panggoete bara bukit Hor, manjak djalan akan tasik rarudju, mangat maliut tanah olo Edom. Tapi olo arä papungut manjasal atäie awi djalan tä.

5. Tä olo arä mangotok Hattalla, mangotok Moses, koae: Buhen ikau djari mimbit ikäi hagoet bara tanah Misir, uku ikäi matäi hong padang tunis benjem toh? Krana tepong djaton hetoh, danum mahin dia, tuntang belai ikäi djari bapelek awi talo kinan idjä djaton baguna toh.

6. Tä Jehowa manjoho handipä-apui intu marak utus olo tä, djeta manotok olo; arä olo Israel matäi awie.

7. Tagal tä olo arä manalih Moses, sambil hamauh: Ikäi djari badosa, awi ikäi djari mangotak Jehowa, tuntang mangotak ikau; laku intu Jehowa, mangat iä manganan handipä tä bara ikäi. Maka Moses blaku akan olo tä.

8. Tä Jehowa hamauh dengan Moses: Tampa ampin handipä-apui, koak djeta intu toros kaju; tä maka olo handiai idjä djari inotok handipä, amon iä manampajah djeta, palus belom. — (*Joh. 3, 14.*)

9. Tä Moses manampa handipä tambaga, mangkoak djeta intu toros kaju; maka djadi, amon olo inotok handipä papa tä, iä manampajah handipä tambaga tä, tä iä käläh palus belom.

III. — 10. Limbah tä olo Israel harikas bara hetä, bapodok hong Obot.

11. Bara Obot iä hagoet tinai, bapodok darah bukit hatinggang Abarim, hong padang, tandipah Moab, hila palembut matanandau.

12. Bara hetä iä harikas, bapodok tinai intu saran sungäi Sered.

13. Bara hetä iä hagoet tinai, bapodok hila salatan sungäi Arnon, idjä hong padang tunis benjem tä, idjä panumahe bara tanah olo Amori: krana Arnon tä puna saran tanah Moab, helat olo Moab dengan olo Amori.

14. Tagal tä aton augh surat karä parang Jehowa: Iä tamä Wahab kilau pusoknjawong, palus karä sungäi idjä manumbang Arnon.

15. Tinai karä tumbang sungäi, idjä manintu Arnon, idjä manata saran tanah Moab.

16. Maka bara hetä olo tä hagoet akan Beer; hetä aton kali tä, äka Jehowa manjoho Moses, koae: Soho olo arä hapumpong, aku handak manenga danum akæe.

17. Tä maka Israel manjanji njanji toh: Lembang, o danum kali; awi keton manjanji manambang tä!

18. Olo mantir djari mangali kali toh, kapalan olo arä djari mambuka tä, awi mantir idjä äka prentah, awi sokah olo hai. Maka bara padang djeta olo tä hagoet akan Matana;

19. Tinai bara Matana akan Nahaliel, tinai bara Nahaliel akan Bamot;

20. Bara Bamot akan Gai, hong padang Moab, akan bukit gantong Pisga tä, idjä tandipah padang tunis benjem tä.

IV.—21. Bara hetä Israel manjoho sarohæe manalih Sihon, radjan alo Amori, koae:

22. Soho aku hagoet manjak tannah; ikäi djaton maku mahiwang tamä tanan olo, atawa pambulan anggor, danum kalin keton ikäi djaton maku mihope, baja ikäi handak manjak batang djalan bewäi, sampai ikäi lasak saran tannah hila kanih. — (20,17.)

23. Tä Sihon mangahana olo Israel mahoroe tanahe, palus Sihon mirak sakarä olo utus ajue, balalu hagoet manambang olo Israel sampai saran padang tunis benjem; iä sampai Jasa, palus mantakan olo Israel.

24. Tapi olo Israel mamukul iä hapan baun padang, sambil manduan tanahe indu joresæe, bara sungäi Arnon palus mimes sungäi Jabok, mimes saran tanah olo Amon; krana saran tanah olo Amon bahali inamä olo.

25. Kalotä Israel manduan karä lewu tä, palus Israel melai hong karä lewun olo Amori, huang Hesbon tuntang hong karä patatai lewu djeta.

26. Krana Hesbon tä lewun Sihon, radjan olo Amori; iä djari mamarang radjan olo Moab idjä bihin tä, tuntang djari manduan karä tanahe sampai Arnon.

27. Tagal tä koan olo panjang-en: Kantoh, talih Hesbon, pangun mangota lewun Sihon.

28. Krana apui djari lembut bara Hesbon, njalan apui bara lewun Sihon, djeta djari kuman Ar ain olo Moab, tuntang tempon karä lungkoh Arnon.

29. Pajah, Moab! ikau djari rusak, o utus olo ain dewa Kamos; iä djari manjoho anake idjä hatuä hadari, tuntang anake idjä bawi inawan Sihon, radjan olo Amori.

30. Kahaie djari balongkang, bara Hesbon palus sampai Dibon, ikäi djari marusak tä sampai Nopa, palus sampai Madeba.

31. Kalotä olo Israel melai hong tanah olo Amori.

32. Limbah tä Moses manjoho olo mangalati Jaeser, tuntang iä tamä karä patatai lewu djeta, sambil maharak olo Amori idjä melai hetä.

33. Limbah tä olo tä mules, palus manjak djalan akan Basan; maka Ogh, radja Basan, hagoet manambang iä tuntang sakarä olo ajue, handak mantakan iä hong Edrei.

34. Tapi Jehowa hamauh dengan Moses: Äla keton mikäh iä, krana aku djari manjaragh iä intu lengan keton, tuntang utus olo ajue, tinai hapus tanahe kea; keton akan mawi iä, kilau keton djari mawi Sihon,

radjan olo Amori, idja bilin intu lewu Hesbon.

35. Maka olo Israel mamukul ia, mampatäi ia tuntang karä anake, tuntang olo ajue samandiai, sampai djaton batira hindai; palus äwen manduan tanahe indu joresae.

BAGI 22.

I. Radja Balak pakadja nabi Bileam, uka ia manjapa olo Israel. II. Hatalla mampudji Bileam benteng djalanae.

I.—1. Limbah tä olo Israel ha-goet, palus bapodok hong padang Moab, hila timor Jordan, tandipah lewu Jericho.

2. Amon Balak, anak Sipor, mitä karä gawin olo Israel mawi olo Amori,

3. Tä olo Moab paham mikäh intu baun utus olo tä, idja bakapal haliai; palus olo Moab mangalas ampie intu baun olo Israel.

4. Koan olo Moab dengan bakas olo Midian: Toh maka utus olo djetä karäh murep olo handiai, idja bakaliling ita, lepah lingis, sama kilau sapi murep mampalepah karä oru hong petak. Maka katika tä Balak, anak Sipor, aton radjan olo Moab.

5. Ia tä manjoho olo manang-goh Bileam, anak Beor, idja hong Petor, intu saran batandanganu lombah tä, hong tanah utus olo ajue, uka mangahan pakadja ia, koae: Itäm, utus olo djari dumah bara tanah Misir, idja halujak hong petak; olo tä tendä budjur tandipah aku haliai.

6. Tagal tä, käläh ikan kanto, sapa utus olo tä, krana ia abas bara aku; tumon tä ajau aku tau

mamukul olo tä, atawa maharak ia bara tanah toh; krana tawangku. idja imberkatu, ia toto imberkat. tinai idja injapam, ia toto tarasapa.

7. Tä maka bakas olo Moab tantang bakas olo Midian hagoet. haiak mimbis talo indu upah manjapa, manalih Bileam, sambil manutor karä augh Balak tä akae.

8. Maka koae dengan äwen: Melai keton bara malem, tä aku handak manutor akan keton augh, idja karäh insanan Hatalla akangku. Djadi mantir olo Moab tä melai dengan Bileam.

9. Maka Hatalla mananggoh Bileam, koae: Äwe olo tä, idja madja ikau?

10. Koan Bileam dengan Hatalla: Balak, anak Sipor, radjan olo Moab, djari manjoho äwen tä manalih aku, koae:

11. Itäm, utus olo djari dumah bara tanah Misir, tuntang djari manutup hapus petak; kanto, ikau talih aku, sapa olo tä, ajau aku tau mangalahi maharak olo tä.

12. Tä Hatalla hamaui dengan Bileam, koae: Äla ikau omba äwen tä, äla kea manjapa utus olo Israel, krana ia djari imberkat.

13. Tä Bileam misik handjewu, palus hamaui dengan karä mantir Balak: Buli tanah keton bewäi, krana Jehowa djaton maku manjoho aku omba keton.

14. Maka mantir olo Moab tä harikas, buli Balak, sambil masuman akae: Bileam djaton maku omba ikai.

15. Maka Balak manjoho mantir beken tinai, labih karä tuntang kahaie bara idja helo.

16. Äwen tä sampai Bileam, sambil hamaui dengae: Djeto, idja koan Balak, anak Sipor: äla

ikau maku imbalang mananggoh aku.

17. Krana aku handak mahoru mat ikau paham, tuntang karā talo koam aku handak manumpe; kālāh ikau karitoh, sapa utus olo tā.

18. Maka tombah Bileam, sambil hamauh dengan olo aini Balak: Afo Balak handak manenga akangku humae konterp salaka bulau, mahin djaton kea aku tau malangkah prentah Jehowa; Hatallangu, mawi talo korik atawa talo hai.

19. Kālāh keton kea bara malem hetoh, mangat aku mahitini, kilen augh Jehowa tinai deng- angku.

20. Maka Hatalla mananggoh Bileam hamalem, sambil hamauh deng- ae: Basa olo tā djari hatuli tinai manduan ikau, misik, omba awen tā bewai; tapi ikau akan indu mawi talo awang karāh inutorku akam.

21. Tā Bileam misik handjewu, mapil manatap kalidai bawie, palus ia hagoet, omba mantir olo Moab tā.

II.—22. Tapi Hatalla sangit, basa Bileam omba hagoet; tā Malaikat Jehowa mendeng intu djala malawan ia. Maka ia mukong kalidai idja bawie, tuntang anak- olohe dua bitu omba ia.

23. Djadi kalidai bawie tā mita Malaikat Jehowa mendeng intu djalan, mimbing padang basilak huang lengae, palus kalidai mahi- wang bara djalan, mahoroe tanan olo. Maka Bileam manongkang ia, manjoho ia manintu djalan.

24. Tapi Malaikat Jehowa men- deng tinai intu djalan idja hetat pambulan anggor, kaleka aton pa- gar batu hasansila.

25. Saria kalidai mita Malaikat

Jehowa, maka ia mahupi pagar, mahapit pain Bileam intu pagar; tagal tā ia paham hardam mahi- wes ia.

26. Tā Malaikat Jehowa miar tinai, palus mendeng intu kaleka sipit, djaton aka mahiwang sambil gantau.

27. Harak kalidai mita Malaikat Jehowa hetat, maka ia haloko panda Bileam; tā Bileam parsengen ha- sep kasangite, palus ia manong- kang kalidai bawie tā hapan se- kaho.

28. Tā maka Jehowa madjar djalan kalidai, sampai djeta ha- mauh dengan Bileam: Narai ka- salangu dengam, ikau mamukul aku sampai hantelo toh? — (2. Petr. 2, 16.)

29. Tombah Bileam mawi kali- dai: Basa ikau marajap aku; tjah, djaka toh aton padang huang leng- angku, aku mampatā ikau!

30. Maka koan kalidai bawie deng- an Bileam: Kilen, dia aku kali- dai ajum, idja djari hapam kata- hingku manempo ikau sampai an- dau toh? Pudji kea aku mawi ikau tumon toh bilin? Koae: Dia.

31. Tā Jehowa manarang matan Bileam, sampai ia mita Malaikat Jehowa mendeng hong djalan, mim- bing padang basilak intu lengae; tā Bileam sontop, manantowang akan petak.

32. Koan Malaikat Jehowa deng- ae: Buhen ikau djari mamukul kalidaim sampai hantelo toh? Itam, aku djari hagoet handak malawan ikau, basa djalanam toh papa intu baungku.

33. Tapi kalidai djari mita aku, hantelo toh ia djari manjingkir baungku; djaka ia djaton djari manjingkir baungku, toto, toh

aku djari mampatiki ikau, tapi mabeloma kalidai ta.

34. Ta koan Bileam dengan Malaikat Jehowa: Jaku toto tiwas, krana aku dia katawan ikau malawan aku hong djalanangku toh; toh, djaka panggostku papa koam, kalah aku buli tinai.

35. Tapi Malaikat Jehowa hamauh dengan Bileam: Lius bewai omba olo ta; tapi ala beken baja augh djeta bewai, idja karah insamangku akan, akan injewutun. Tumon ta Bileam omba, mampahak karu mantir Balak.

36. Sana Balak mahaming Bileam aton manalih, ta ia palus hagoet manambang ia mimes lewun olo Moab, idja intu saram Arnon, tapakan tanahe haliai.

37. Tuntang Balak hamauh dengan Bileam: Djaton aku djari manjoho olo manduan ikau? buhen ikau djaton djari manalih aku? angatn aku djaton tau mahorumat ikau ombeombet?

38. Koan Bileam, tombah augh Balak: Itan, toh aku djari manalih ikau; tapi tau kea aku hakotak talo enen? baja augh awang karah ingkes Hatalla hong njamangku, djeta akan injewutku.

39. Maka Bileam omba Balak, palus awen ta sampai Kiriat-Husot.

40. Ta Balak mampatiki ara sapi, tabiri, tuntang manjoho olo manduan Bileam, tuntang karu mantir idja hindja ia hetu.

41. Djadi andau tinai, Balak manduan Bileam, palus mimbit ia mandai tantan bukit Baal, mangat bara hetu ia mita belah olo Israel, idja hila tapakae.

BAGI 23.

Handua Bileam imbalang manjapa olo Israel, ia mamberkata haream.

1. Ta koan Bileam dengan Balak: Pangan, hetoh akangku udju kabawak mesbeh, tuntang imbit akangku sapi hatuue udju kongan, tinai udju kongan tabiri hatuue.

2. Maka Balak mawie tumon augh Bileam ta, palus Balak awen dua Bileam maluput parapah, hundjun genep mesbeh idja kongan sapi, idja kongan tabiri.

3. Ta koan Bileam mawi Balak: Melai ikau hetoh dengan parapahm awang ingahu, jaku handak hagoet manandjong, ajau Jehowa hasupa dengangku; talo idja insanae akangku, aku handak masuman akan. Balalu ia manandjong mandai tantan bukit.

4. Maka Jehowa manjupa Bileam; koan Bileam dengae: Udju kabawak mesbeh djari mangungku, tuntang hundjun genep mesbeh djari iluputku sapi tabiri midja kongan.

5. Ta Jehowa mingkes bawak augh huang njaman Bileam, sambil hamauh: Buli Balak tinai, sanan tumon toh.

6. Djadi amon ia buli Balak, ia ta mendeng darah parapah awang ingahu, tuntang karu mantir olo Moab.

7. Ta ia mambo aughe, nabawak sangen ai: Bara tana Aram Balak, radjan olo Moab, djari manduan aku, bara bukit idja hila kabaloman, tuntang ia manjoho aku: kantoh, sapa Jakob, has kantoh, sumpah Israel!

8. Kilen aku tau manjapa olo

idjä djaton injapa. Hatalla? kilen aku tau manjumpah olo idjä dia injumpah Jehowa?

9. Krana bara tantan bukit aku mitä iä, aku manampajah iä bara hunjok lungkoh; itäm, djeta utus olo idjä imbaris kabuate, djeta djaton itong dengan karä utus olo kapir.

10. Awe tau misä panakan Jakob, idjä kilau bawak baras karäe, awe hakon mitong bagi äpat bara karä oloe? Käläh hambaruangku matäi tumon pampatäi olo budjur tä, käläh kadjariangku mandjadi tumon kadjarian ai.

11. Tä koan Balak mawi Bileam: Kilon ampin gawim toh dengangku? aku djari manduan ikau, uka manjapa musohku, toh maka ikau mamberkat iä!

12. Tombah iä, koae: Kilen, aku tau dia manjewut augh, idjä djari ingkes Jehowa huang njamangku?

13. Tä koan Balak dengae: Omba aku akan kaleka beken, äkam tau mitä äwen tä, tapi djaton lepah karä bitie, baja awang tapakae bewäi: bara hetä sapa iä.

14. Kalotä iä manduan Bileam, mimbit iä akan äka rampar intu tantan bukit Pisga, tuntang iä mamangun udju mesbeh hetä, sambil maluput hundjun genep mesbeh sapi tabiri midjä midjä kongan.

15. Koan Bileam dengan Balak: Mendeng ikau hetoh, tonggo parapahm awang ingähu, aku handak mentai Hatalla kanih.

16. Maka Jehowa manjupa Bileam, tuntang mingkes augh huang njamae, sambil hamauh: Buli Balak tinai, sewut augh toh.

17. Djadi amon iä sampai Balak, iä tä mendeng darah parapahe

awang ingähu, tuntang karä mantir olo Moab. Maka Balak hamauh dengae: Kilen koan Jehowa?

18. Tä iä mambo aughe, nam-bawak sangen ai, koae: Mendeng, joh Balak, hining, talingan pindingm akangku, ikau, o anak Sipor.

19. Hatalla djaton olo idjä tau manandjaro, dia kea iä anak olo idjä tau manjasal. Tau iä hamauh, tuntang dia mawie? tau iä hakotak, tuntang djaton malalus aughe?

20. Itäm, aku djari manampara mamberkat; iä toto mamberkat, aku djaton tau mambalang tä.

21. Iä djaton manangkilik kasalan Jakob, djaton iä handak mitä dosan Israel; Jehowa, Hatallae, atou hindjä dengae, karamin radjae aton intu marak äwen tä.

22. Hatalla djari mamplua iä bara tanah Misir, kaliase kilau kalias banting.

23. Karä palahan djaton maku kuman olo tä, karä sapa djaton tau tambelan intu iä; bara katon-toh palus dapit olo karäh mangaku tahu Jakob, tahu Israel: lalehan gawin Hatalla!

24. Itäm, utus olo tä karäh mendeng kilau singa, kilau singa iä karäh manggatang arepe, djaton maku mahukup tinai, sampai djari kuman talo irampase, sampai mihop dahan talo awang impataie.

25. Tä koan Balak dengan Bileam: Djaka ikau djaton tau manjapa olo tä, terai! äla kea mamberkat iä.

26. Tapi tombah Bileam, sambil hamauh dengan Balak: Djaton aku djari masuman akam, koangku: tikas talo idjä injoho Jehowa bewäi akan indu iawiku?

27. Tinai koan Balak dengan Bileam: Omba aku, aku handak mimbit ikau akan kaleka beken tinai, ajaajau hetä Hatalla tä maku manjoho ikau manjapa utus olo tä.

28. Tä Balak manduan Bileam, mimbit iä akan tantan bukit Peor, idjä tandipah padang tunis benjem.

29. Maka koan Bileam dengan Balak: Pangun hetoh akangku udju mesbeh, imbit akangku sapi hatuäe udju kongan, tinai udju kongan tabiri hatuäe.

30. Maka Balak mawie tumon augh Bileam; palus iä maluput parapah hundjun genep mesbeh, sapi tabiri midjä midjä kongan.

BAGI 24.

Bileam mandahang augh tudjume masuman berkat olo Israel.

1. Maka basa Bileam mitä, Jehowa mangilak iä mamberkat Israel, tä iä djaton hagoet kilau helo, manggau dahiang, tapi iä balalu manintu baue akan padang.

2. Metoh Bileam manggatang matae, mitä Israel bapodok hetä, habaris tumon karä hamputae, maka Rogh Hatalla mohon akac.

3. Tä iä mambo aughe, nambawak tudjum ai, koae: Bileam, anak Beor, hakotak, olo idjä inarang matae hamauh toh.

4. Djetoh augh ain idjä mahining kotak Hatalla, idjä mangarinah perkaran Idjä djaton tikas kwasae tä, idjä matan hambaruäe inarang, metoh iä hajap tahasenge.

5. Lalehan kahalap karä tingkapm, o Jakob, karä kalekam melai o Israel!

6. Kilau sungäi iä manjambong, mansuloh kilau pambulan intu saran batangdanum, barangkap kilau batang ahalim, idjä djari imbul Jehowa, kilau batang seder intu saran danum.

7. Danum lembut blua bara otong äwen, panukae karäh mandjadi kilau kalombah tasik, radjae karäh hai bara Agag, karadjaan ajue karäh hagatang.

8. Hatalla djari magah iä bara tanah Misir, kaabase kilau kaabas banting, iä karäh kuman karä musohe, olo kapid tä; tolang äwen karäh imeleke, karä anak panahe irupäie.

9. Iä djari mandjungkang arepe, mahukup kilau singa, kilau singa idjä bakas; äwe bahanji mampisik iä? Idjä mamberkat ikau, iä imberkat; tarasapa idjä manjapa ikau!

10. Tä kasangit Balak hasap mawi Bileam, iä manapok lokape, balalu hamauh dengae: Aku djari manduan ikau manjapa musohku, maka ikau djari mamberkat iä hantelo djetoh.

11. Toh, sigäi ikau, buli äkam! Toto kahandakku handak mahorumat ikau, tapi itäm, Jehowa tä djari mangitar horumat tä bara ikau.

12. Koan Bileam dengan Balak: Djaton aku djari hamauh dengau saroham tä kea, idjä djari injohom manalih aku, koangku:

13. Alo Balak handak manenga akangku humae kontep salaka bulau, mahin djaton kea aku tau manangkalan prentah Jehowa, mawi talo bahalap atawa talo papa tumon atäiku kabuatku; baja talo awang injoho Jehowa akan injewutku.

14. Maka toh, itam, jaku bali utus ajungku, toh maka aku handak manudjum akam talo, idja karah iawi utus-olo ta' dengan olo ajum intu katika harian.

15. Ta' is mambo aughe, nam-bawak tudjum ai, koae: Bileam, anak Beor, hakotak, olo idja inarang matae hamauh!

16. Djetoh augh ain idja mahining kotak Hatalla, idja mangarinah perkaran Idja djetoh tikas kwasae ta', idja matan hambarusae inarang metoh is hajap tahasenge.

17. Aku mita is, tapi hindai toh, aku manampajah is, tapi hindai is tokep: Biritang aton lembut, bara Jakob, sokah radja blua, bara Israel is ta' karah mandarai mampalomos olo Moab hasasila, tuntang mamparusak karah olo parangsamandiai. — (Matt. 2, 2.)

18. Edom karah aduase, Seir akan mamenda musohe, tapi Israel karah menang.

19. Bara matak Jakob aton lehabut Idja marentah ta', is karah martusak tisan karah lewu ta'. — (Mighe. 5, 1.)

20. Limbah ta' is manampajah olo Amalek, tuntang is mambo aughe, nam-bawak sangen ai, koae: Amalek idja mambatang intu marak karah utus-olo, tapi lawie mutnos mamiatu karusak.

21. Limbah ta' is manampajah tanah olo Keni, sambil mambo aughe, koae: Kalekam melai toto dahan, ikau djeri manjarangan intu batukarang.

22. Tapi sarangam karah inusul, katika Asur manamput ikau katabanan.

23. Tinai is mambo aughe, koae: Kajah, awe akan belom, katika Hatalla malalus karah talo ta'?

24. Benama bara Kitim karah mamparandah Asur, tuntang mamparandah Heber kea, tinai is idja dumah ta' akan rusak kea.

25. Limbah ta' Bileam harikas, hagoet bali kalekae tinai, tuntang Balak kea hagoet bali.

BAGI 25.

Olo Israel inantiring olo Moab habandong tuntang manempo dewae; hukum Hatalla.

1. Maka Israel melai hong Sitim; djadi olo ta' manamparahabandong dengan anak bawini blo Moab.

2. Awen ta' marawai olo Israel omba kuman parapahe, idja inambalihe akan dewae, tuntang olo Israel omba kuman, sambil sentop akan dewan awen ta'.

3. Amon olo Israel manatelan arepe kalot intu Baal-Peor, maka kasangit Jehowa hasap mawi Israel.

4. Ta' Jehowa hamanuh dengan Moses: Duan karah mantir olo ara idja tiwas ta', gantong patik is akan Jehowa, sampai matanandau djari belep, ta' kalason kasangit Jehowa karah terai mawi Israel.

5. Maka koan Moses dengan karah mantir pamutjok olo Israel: Has, genep bitia keton mampatti olo hamputan ai, idja djari manatelan arepe intu Baal-Peor.

6. Maka ita' aton dumah olo hatua baris olo Israel, mimbit bawit olo Midian intu bentok paharie, haiak gitan Moses, gitan salepah utus olo Israel metoh awen ta' manangis intu bauntunggang tangkap-panjupa.

7. Sana Pinchas, anak Eleazar,

Eleasar anak imam Aaron, mitä talo tä, maka is maradjik bara marak olo arä tä, sambil manjingkap lundjue.

8. Balalu is mantutut olo Israel tä palus sampai karong akae batiroh, palus is mamunoe lasak knaie rempai duä, olo Israel tuntang olo bawi tä; tä maka hukum peres terai, idjä djari mantakan olo Israel.

9. Tapi karä olo idjä djari matä awi peres tä duä pulu äpat kojan biti.

10. Tä maka Jehowa hamauh dengan Moses, koae:

11. Pinehas, anak Eleasar, ison Aaron, imam tä, djari mampaterai kasangitku dengan olo Israel, basa is djari sangit akangu intu bentok olo tä, sampai aku djaton djari mampalomos olo Israel hong kasangitku.

12. Tagal tä awi ikan masuman: itä! jaku mampendeng akae djan-djin salamatku.

13. Akäe, tinai akan panakae, awang rahian bara is, aku mandjan-dji pangkat imam palus katatahi, basa is djari sangit akan Hatallae, tuntang djari manjapan olo Israel.

14. Maka aran hatuan olo Israel tä, idjä imano haiak dengan bawin olo Midian tä, is tä Simri, anak Salu, idjä mantir ungkup olo baris hamputan Simeon.

15. Tinai aran bawin olo Midian, idjä matä imuno tä, is tä Kosbi, anak Sur, idjä mantir baris ungkup olo Midian.

16. Tinai Jehowa hamauh dengan Moses, koae:

17. Awi mamarang olo Midian, balalu mamakul is.

18. Krana olo tä djari mamarang keton hapan tipue, idjä djari ha-

pae mandjarat keton hapan Peor tä, tuntang hapan Kosbi, anak bawi is, betan mantir olo Midian, idjä djari imuno katika peres mawi keton tagal Peor tä.

BAGY 26.

Olo Israel bush isä tinai

1. Djadi, limbah bara peres tä Jehowa hakotak dengan Moses, äwen duä Eleasar, anak Aaron, imam tä, koae:

2. Isä tinai djumlahah salepah utas olo Israel, tandan olo hatua handiai idjä duä pulu njelo umure, tuntang idjä bakas bara tä; tumon karä baris ungkup tatoe, olo handiai idjä sanggam omba kawan klahi baris olo Israel. — (1,2.)

3. Maka Moses tuntang imam Eleasar hakotak dengan utas olo arä hong padang Moab, intu saran Jordan, tandipah Jerigho, koae:

4. Isä olo handiai idjä duä pulu njelo umure, tuntang idjä bakas bara tä, tumon Jehowa bihin djari mametah Moses tuntang olo Israel, idjä djari blus bara tanah Misir.

5. Ruben tä anak Israel, idjä solake inakan akäe; maka anak Ruben tä: Hanogh, bara is tä djari turonmanturon ungkup olo Hanogh; Palu, bara is tä ungkup olo Palu;

6. Bara Hesron tä ungkup olo Hesron: bara Karmi tä ungkup olo Karmi.

7. Djeta karä ungkup hamputan olo Ruben; maka djumlahah karä olo awang tamä isä äpat pulu telo kojan udju ratus telo pulu biti.

8. Maka anak Palu, isä tä Eliab.

9. Anak Eliab tā: Nemuel, Datān, Abiram. Datān āwen duā Abiram tā olo hai intu utus olo arā, iā idjā malawan Mosēs āwen duā Aaron, pakat dēngan ungkup Korah tā, metoh āwen tā manjaing malawan Jehowa. — (16,1.)

10. Pahus petak barakang manelen āwen tā tuntāng Korah, katika ungkup tā matāi, metoh apui māngāhu duā ratus limā pulu olo hatuā tā, uka āwen tā indu pandjera.

11. Tapi anak Korah djaton tamput matāi katika tā.

12. Djetoḥ karā anak Simeon, idjā tato karā ungkupe: Nemuel tā tato ungkup olo Nemuel; Jamin tā tato ungkup olo Jamin; Jaghin tā tato ungkup olo Jaghin;

13. Serah tā tato ungkup olo Serah; Saul tā tato ungkup olo Saul.

14. Djētā karā ungkup olo Simeon; duā pulu duā kojan duā ratus karā bitis.

15. Djetoḥ karā anak Gad, idjā tato karā ungkupe: bara Sepon tā ungkup olo Sepon; bara Hagi ungkup olo Hagi; bara Suni ungkup olo Suni;

16. Bara Osni ungkup olo Osni; bara Heri ungkup olo Heri;

17. Bara Arod ungkup olo Arod; bara Areli ungkup olo Areli.

18. Djētā karā ungkup olo Gad; djumlah karā olo awang buah isā āpat pulu kojan limā ratus bitis.

19. Anak Juda: Er āwen duā Onan; duāduā tā djari matāi hong tanah Kanaan. — (1 Mos. 38,7.)

20. Djadi idjā tisae ungkup hamputan olo Juda: bara Sela ungkup olo Sela; bara Peres ungkup olo Peres; bara Serah ungkup olo Serah.

21. Tinai karā anak Peres: Hesron idjā tato ungkup olo Hesron; Hamul tato ungkup olo Hamul.

22. Djētā karā ungkup olo Juda; djumlah karā olo awang buah isā udju pulu djahawen kojan limā ratus bitis.

23. Anak Isaskar, idjā tato ungkupe: bara Tola ungkup olo Tola; bara Pawa ungkup olo Puwa;

24. Bara Jasub ungkup olo Jasub; bara Simron ungkup olo Simron.

25. Djētā karā ungkup olo Isaskar; djumlah karā olo awang buah isā djahawen pulu āpat kojan telo ratus bitis.

26. Anak Sebulon, idjā tato karā ungkupe: Sered tato ungkup Sered; Elon tato ungkup Elon; Jaleel tato ungkup Jaleel.

27. Djētā karā ungkup olo Sebulon; djumlah karā olo awang buah isā djahawen pulu kojan limā ratus bitis.

28. Anak Josep, idjā tato karā ungkupe: Manasse āwen duā Epraim.

29. Maka anak Manasse tā: Maghir tato ungkup Maghir. Maka Maghir manak Gilead, iā tā tuto olo Gilead.

30. Djetoḥ karā anak Gilead: Jeser tato ungkup Jeser; Helek tato ungkup Helek;

31. Asriel tato ungkup Asriel; Sighem tato ungkup Sighem;

32. Semida tato ungkup Semida; Heper tato ungkup Heper.

33. Maka Selapead, anak Heper tā, djaton djari manak hatuā, tapi aton anake bawi. Aran anak Selapead idjā bawi tā: Maghla, Noa, Hogla, Milka āwan limā Tirsa.

34. Djētā karā ungkup olo Manasse; djumlah karā olo awang

buah isä limä pulu duä kojan udju ratus bitie.

35. Djetoh anak Epraim, idjä tato karä ungkup: Sutela tato ungkup; Sutela; Begher tato ungkup Begher; Tahan tato ungkup Tahan.

36. Anak Sutela. tä Eran, tato ungkup Eran.

37. Djetä karä ungkup olo Epraim; djumalah karä olo idjä buah isä telo pulu duä kojan limä ratus bitie. Djetä karä panakan Josep tumon karä ungkupe.

38. Anak Benjamin, idjä tato karä ungkupe: Bela tato ungkup Bela; Asbel tato ungkup Asbel; Ahiram tato ungkup Ahiram;

39. Supam tato ungkup Supam; Hupam tato ungkup Hupam.

40. Tinai anak Bela tä: Ard äwen duä Naaman, iä tä tato ungkup olo Ard tuntang ungkup olo Naaman.

41. Djetä karä panakan Benjamin, tumon karä ungkupe; djumalah karä olo idjä buah isä äpat pulu limä kojan djahawen ratus bitie.

42. Anak Dan, idjä tato ungkupe, iä tä: Suham tato ungkup Suham; djetä ungkup olo Dan, atan tinai arä barise.

43. Maka karä olo ungkup Suham tä idjä buah isä djahawen pulu äpat kojan äpat ratus bitie.

44. Anak Aser, idjä tato karä ungkupe, iä tä: Imna tato ungkup Imna; Iswi tato ungkup Iswi; Bria tato ungkup Bria.

45. Anak Bria tä: Heber tato ungkup Heber; Malghiel tato ungkup Malghiel.

46. Tinai aran anak Aser idjä hawi tä Serah.

47. Djetä karä ungkup olo Aser;

djumalah karä olo idjä buah isä limä pulu telo kojan äpat ratus bitie.

48. Anak Naptali, tuntang karä ungkupe, iä tä: Jaseel tato ungkup Jaseel; Guni tato ungkup Guni;

49. Jeser tato ungkup Jeser; Silem tato ungkup Silem.

50. Djetä karä ungkup olo Naptali; djumalah karä olo idjä buah isä äpat pulu limä kojan äpat ratus bitie.

51. Djetoh djumalah karä olo Israel, idjä buah isä: djahawen ratus sakojan udju ratus telo pula bitie.

52. Maka Jehowa hamauh dengan Moses, koas:

53. Akan karä ungkup hamputan djetä tanah akan imbagi indu joresae, tumon karä bitie.

54. Akan idjä bakapal bitie ikau akan manenga bagin tanah idjä lombah indu joresae, akan hamputan awang isut bitie ikau akan manenga bagin tanah awang simit bewäi; akan genep hamputae joresae patut inenga tumon karä bitie.

55. Tapi hapan tenong kea keaton akan mambagi tanah tä, tumon aran hamputan tatoe iä akan manduan joresae.

56. Hapan tenong joresan akan imbagi akas, akan idjä arä bitie tuntang akan idjä isut bitie bewäi.

57. Djetoh djumalah karä olo Lewi, awang buah isä, tumon karä ungkupe: Gerson tato ungkup Gerson; Kahat tato ungkup Kahat; Merari tato ungkup Merari.

58. Djetoh karä ungkup olo Lewi: ungkup olo Libni, ungkup Hebron, ungkup Magli, ungkup

Musi; ungkup Korah. Maka Ka-
hati manak: Amram.

59. Aran sawan Amram: ta Jo-
ghebed, anak Lewi, idja inakan
akan Lewi hong tanah Misir. Maka
Joghebed: ta manak akan Amram
Aaron, Moses, tihai Mirjam, be-
tau: awen: ta.

60. Maka akan Aaron djari ma-
kau: Nadab, Abihu, Eleasar awen
apat: utamar.

61. Maka Nadab awen dua Abihu
djari: mati, awie mimbit apat sala
naharep baun Jehowa. — (3. Mos.
10, 1).

62. Maka djumlahah karu olo Lewi
idja buah: ta dua palu telo kojan
biti, olo hatu: samandiai awang
idja bulan umure, tuntang idja
bakas bara ta. Krana awen ta
djaton tamä djumlahah karu olo Is-
rael, basa joresan djaton inenga
akae marak olo Israel.

63. Djeta djumlahah karu olo Is-
rael, awang djari isih Moses awen
dua Eleasar, imam ta, hong pa-
dang Mosby into saran Jordan,
tandipah Jericho.

64. Djaton idja bit: awen ta,
idja djari isih Moses tuntang imam
Aaron: hong padang Sinai, aton
batias hindai, idja tamä isih tinai.

65. Krana Jehowa djari hamauih
tahia olo tar: awen toto akan ma-
tai: hong padang tunis: benjem;
maka djaton kea batias beken baja
Kafes anak Jepone, awen dua
Josua anak Nun. — (14, 28).

—————
—————

BAGI 27.
1. Prentah tahu rinting olo manjore.
11. Josua angkat indu gantin Moses.

—————
1. — 1. Ta anak Selapad idja

bawi manggapi, Selapad anak
Heper, Heper anak Gilead, Gilead
anak Maghir, Maghir anak Ma-
nasse, idja hindja karu ungkup
Manasse, anak Josep ta; maka
aran anak bawi ain Selapad ta,
is: ta; Maghis, Noa, Hogla, Mil-
ka awen limä Tirsä.

2. Awen ta manaharep baun
Moses, baun imam Eleasar, baun
karu mantir, tuntang baun selapah
utis olo tar, hong bauntanggung
tingkap panjupa, koe:

3. Bapa ikai djari mati hong
padang tunis: benjem ta; maka ia
djaton djari hindja, djalahka olo pa-
rajap ta, idja pakat makiwan Je-
howa, hindja ungkup Korah ta;
baja ta djari: mati: huang dosan
olo anä ta, tuntang ia djaton bara
anak hatu.

4. Buhen maka aran bapa ikai
akan lomat into marak hampuras,
basa ia djaton bara anak hatu?
kalah keton manenga joresan akan
ikai into matak karu paharin bapa
ikai.

5. Djadi, Moses mimbit perka-
rae ta sampai baun Jehowa.

6. Maka Jehowa hamauih dengan
Moses, koe:

7. Buah augh anak Selapad
idja bawi; patut ikau manenga
akae bagin joresan marak karu pa-
harin bapae; joresan bapa indu
lawo akae.

8. Tuntang suman akan olo Is-
rael, koan: djaka olo mati, tun-
tang djaton anake hatu, maka
joresan indu lawo akan anake idja
bawi.

9. Tinai djaka anake idja bawi
djaton kea, ta keton indu manenga
joresan akan paharie idja kalam-
butan.

10. Maka djaka paharie idja kea

lambutan djaton kea, ta keton indu manenga joresae akan manae, pal harin bapae.

11. Tinai djaka lian bapae kea djaton bara paharie idja klambutan, ta keton indu manenga joresae akan kolae tumon katokepe. Djeta palus indu prentah akan old Israel, tumon petah Jehowa intu Moses.

12. Lambah ta Jehowa hamauh dengan Moses: Dai bukit Abarim toh, tangkilik tamah idja djari inangaku akan olo Israel.

13. Lambah ikau djari mamangkilik tamah ta, maka ikau indu ingampeleng dengan tato, hiangim, ikau ikau, sama kilau kakam: Anau djari ingampeleng dengae.

14. Djeta basa keton dua djaton djari manumon aughku hong padang, qanis benjem Sin ta, metoh utus olo arti manjang, amon keton akan mampanai aku awi dal mam basbut dijak, gitar olo arti ta. Djeta danau Meriba, hong Kades, intu padang Sin. — (20, 12)

15. Ta Moses hamauh dengan Jehowa, koe.

16. Kalah Jehowa Hatallan hambaruan kara isi, mangkat olo hatia mangpala utus olo arti tohi.

17. Idja akan blua tamah intu bape, tuntang idja mimbit awen ta blua tamah, bala utus olo sin Jehowa ta mandjadi kibah kawen tabiri idja djaton bara sakatik.

18. Ta Jehowa hamauh dengan Moses: Duan Josua, anak Nun, olo hatia idja hong is Rogh aton melai, tuntang danan lengam intu handjap.

19. Pendeng is intu baw Eleasar, imah ta, tuntang intu baw salepah utus olo arti, angkat is haak gitar olo arti.

20. Tinai ingkes betah kahaim hundjun is, mangat salepah utus olo Israel akan manumon augh.

21. Maka is akan manharep baw imah Eleasar, Eleasar ta, kati mikah akas intu baw Jehowa, hapah Uriah ta. Namon augh ta tolo ta akan tesek buli, Josua tuntang kara olo Israel, tuntang hapas utus olo arti. — (2 Mos. 28, 30)

22. Ta Moses mawie tumon Jehowa, djari mametik is, kati is mandan Josua, mampendeng is naharep baw Eleasar, tuntang naharep salepah utus olo arti.

23. Tuntang is mandan handjue handjud, sabitil mangkat id, intu mon prentah Jehowa intu Moses.

24. Tuntang is mandan handjue handjud, sabitil mangkat id, intu mon prentah Jehowa intu Moses.

BAGI 28.

Prentah tabiri tolo parapah idja inda ilapat, sining andan, tina intu andan sabit, tuntang intu kara andau pesta.

1. Tinai Jehowa hamauh dengan Moses, koe.

2. Soho tolo Israel, sambilan hamauh dengan awen tolo parapah, panginangu ta, apui indu mangat awan akangka, awi keton mahaga djeta, aka keton mambit maluput ta, intu katikae awang anukas.

3. Ikau akan hamauh dengan awen, djeta parapah apui, idja pafut mimbit, keton akan Jehowa, dua kongan anak tabiri idja, anah duh, awang idja njelo umure, mandua mandua genep andau, indu parapah awang ingah haradjur.

4. Anak tabiri idja ta keton akan malupute handjewe, tina idja intu benteng halemai;

5. Tuntang idja perpulu epa tunek tepong akan parapah indu

kinan, idja häwoi dengan idja peräpat hin undus awang ihamis.

6. Djetä indu parapah awang ingähu haradjur, tumon prentah idja inenga hundjun bukit Sinai, indu mangat ewaue, parapah apui akan Jehowa.

7. Tinai indu parapah talo kinan, idja hindjä djetä, imbit idja peräpat hin anggor akan genep anak tabiri; hong äka brasih keton akan mangat anggor parapah talo ihop tä akan Jehowa.

8. Tinai anak tabiri idja tä keton akan malupute benteng halemäi; parapah indu kinan tuntang parapah talo ihop keton indu malupute sama kilau handjewu, mandjadi parapah apui indu mangat ewaue akan Jehowa.

9. Tinai intu andau sabat imbit duä kongan anak tabiri awang tinduh, awang idja njelo umure, tuntang duä perpulu epa tunek tepong idja häwoi undus, akan parapah indu kinan, tuntang talo indu parapah talo ihop.

10. Djetä puna parapah awang ingähu baris andau sabat, idja indu iluput genep andau sabat, beken barise tinai parapah awang ingähu akan genep andau, tuntang parapah talo ihop.

11. Tinai andau solake genep totok bulan keton akan maluput parapah awang ingähu akan Jehowa, duä kongan sapi hatuäe tabela, tabiri hatuäe idja, tuntang udju kongan anak tabiri awang tinduh, awang idja njelo umure;

12. Tuntang telo perpulu epa tunek tepong häwoi undus, akan parapah indu kinan, haiak genep sapi, tinai duä perpulu epa tunek tepong häwoi undus, akan parapah indu kinan, haiak tabiri hatuäe tä.

13. Tinai akan midjä midjä anak tabiri tä idja perpulu epa tunek tepong häwoi undus, akan parapah indu kinan; djetä talo parapah awang ingähu indu mangat ewaue, parapah apui akan Jehowa.

14. Maka parapah talo ihop idja hindjä baris talo djetä, ia tä: satangah hin akan genep sapi, idja pertelo hin akan tabiri hatuäe, tinai idja peräpat hin anggor akan genep anak tabiri. Djetä talo parapah awang ingähu genep totok bulan, hapus njelo.

15. Tinai kambing hatuäe, indu parapah tagal dosa, patut iluput akan Jehowa; beken barise tinai talo parapah awang ingähu sining andau haradjur tä, tuntang parapah talo ihop.

16. Tinai bulan idja solake, andau äpatwalas, aton paska ain Jehowa.

17. Maka andau limawalas bulan tä kea aton andau pesta: kudju olo akan kuman tepong idja djaton iragi.

18. Andau tampanan pesta olo arä akan hapumpong sombajang; äla keton bagawi talo enen intu andau tä.

19. Tapi keton akan maluput parapah awang ingähu akan Jehowa, duä kongan sapi hatuäe tabela, tinai tabiri hatuäe idja, tinai udju kongan anak tabiri awang idja njelo umure; duan awang tinduh.

20. Tinai akan parapah indu kinan duan tunek tepong häwoi undus; duan telo perpulu epa akan genep sapi, duä perpulu epa akan tabiri tä;

21. Tinai idja perpulu epa akan genep anak tabiri udju kongan tä.

22. Tinai kambing hatuäe idja

kongan, akan parapah tagal dosa, hapan manjapan keton.

23. Talo djeta akan iluput keton beken tinai bara parapah handjewa ta, idja puna baris parapah awang ingahu sining andau.

24. Tumon ta maka kudju ta keton akan maluput genep andau parapah apui indu mangat ewaue akan Jehowa, beken tinai bara puna parapah awang ingahu sining andau, tuntang parapah talo ihop.

25. Intu andau udju olo ara akan hapumpong sombajang tinai hong aka brasih; ala keton bagawi andau ta.

26. Tinai intu pesta parut bua, idja himbak hangkudju tingkat minggu ta, metoh keton mimbit talo taheta akan parapah indu kinan, maka olo ara akan hapumpong sombajang, ala keton bagawi talo enen.

27. Ta keton indu maluput akan Jehowa parapah awang ingahu indu mangat ewaue, sapi hatuue tabela dua kongan, tabiri hatuue idja, tinai udju kongan anak tabiri, awang idja njelo umure;

28. Tuntang talo parapah indu kinan, tunek tepong idja hawoi undus, telo perpulu epa akan genep sapi, dua perpulu epa akan tabiri ta;

29. Tinai idja perpulu epa akan genep anak tabiri udju kongan ta.

30. Tinai idja kongan kambing hatuue, idja hapan manjapan keton.

31. Maka keton akan mimbit talo ta beken tinai bara parapah awang ingahu tuntang parapah indu kinan, idja iluput haradjur sining andau. Talo ta patut tinduh; tinai imbit haiak dengae puna tukas parapah talo ihop.

BAGI 29.

Prentah tahu parapah baris njelo taheta, baris andau panjapan hai, tuntang baris pesta tingkap dawan.

1. Tinai bulan udju, andau idja, keton akan hapumpong sombajang; ala keton bagawi andau ta. Djeta andau kahandjak, andau pahau sarunai akan keton.

2. Ta keton akan maluput parapah awang ingahu indu mangat ewaue akan Jehowa, sapi hatuue tabela idja kongan, tabiri hatuue idja kongan, tuntang udju kongan anak tabiri awang tinduh, awang idja njelo umure;

3. Tuntang parapah indu kinan, tunek tepong idja hawoi undus, telo perpulu epa akan sapi, dua perpulu epa akan tabiri hatuue;

4. Tinai idja perpulu epa akan genep anak tabiri udju kongan ta.

5. Tinai kambing hatuue indu parapah tagal dosa, hapan manjapan keton.

6. Beken barise tinai puna telo parapah totok bulan ta, tuntang parapah indu kinan, tinai beken kea talo parapah awang ingahu haradjur sining andau, tuntang parapah indu kinan, tuntang parapah talo ihop, tumon puna hadat ai, indu mangat ewaue, parapah apui akan Jehowa.

7. Maka andau sapulu bulan udju ta kea keton akan hapumpong sombajang, tuntang keton akan mamparandah arep keton; ala haihai keton bagawi.

8. Tapi keton akan maluput parapah awang ingahu indu mangat ewaue akan Jehowa, sapi hatuue tabela idja kongan, tabiri hatuue idja kongan, tinai udju kongan

anak tabiri awang idja njelo umure; talo ta patut tinduh;

9. Tuntang parapah indu kinan tapak tepong idja hawoi undus, telo perpulu epa akan sapi, dua perpulu epa akan tabiri hatuše;

10. Tinai idja perpulu epa akan genep anak tabiri, udju kongan ta.

11. Tinai kambing hatuše indu parapah tagal dosa; beken tinai parapah indu panjapan hai ta, beken kea talo parapah awang ingahu haradjur sining andau, tuntang parapah indu kinan, tuntang parapah talo ihop.

12. Tinai andau limawalas bulan udju ta kea keton akan hapunpong sombajang; ala keton bagawi talo emen, malainkan kudju keton akan mahaga pesta intu Jehowa.

13. Maka keton akan maluput parapah awang ingahu, parapah apui indu mangat ewaue akan Jehowa, telowalas kongan sapi hatuše tabela, dua kongan tabiri hatuše, apatwalas kongan anak tabiri awang idja njelo umure; talo ta uras patut tinduh;

14. Tuntang parapah indu kinan, tunek tepong idja hawoi undus, telo perpulu epa akan genep sapi telowalas kongan ta, dua perpulu epa akan genep tabiri hatuše dua kongan ta;

15. Tinai idja perpulu epa akan genep anak tabiri apatwalas kongan ta.

16. Tinai kambing hatuše indu parapah tagal dosa; beken tinai parapah awang ingahu haradjur sining andau, dengan parapah indu kinan, tuntang parapah talo ihop.

17. Limbah ta andau dua imbit: dua walas sapi tabela, dua tabiri hatuše, apatwalas anak tabiri awang idja njelo umure, awang tinduh;

18. Tuntang parapah indu kinan, dengan parapah talo ihop akan karä sapi, tabiri hatuše tuntang anak tabiri, tumon puna hadate akan karä talo ta.

19. Tinai kambing hatuše indu parapah tagal dosa; beken tinai parapah awang ingahu haradjur sining andau, dengan parapah indu kinan, tuntang parapah talo ihop.

20. Maka andau belo imbit: sawalas sapi hatuše tabela, dua tabiri hatuše, tuntang apatwalas anak tabiri awang idja njelo umure, awang tinduh;

21. Tuntang parapah indu kinan dengan parapah talo ihop akan karä sapi, tabiri hatuše tuntang anak tabiri, tumon puna hadate akan karä talo ta.

22. Tinai kambing hatuše indu parapah tagal dosa; beken tinai parapah awang ingahu haradjur, dengan parapah indu kinan, tuntang parapah talo ihop.

23. Maka andau apat: sapulu sapi hatuše tabela, dua tabiri hatuše, tuntang apatwalas anak tabiri awang idja njelo umure, awang tinduh;

24. Tuntang parapah indu kinan dengan parapah talo ihop akan karä sapi, tabiri hatuše tuntang anak tabiri, tumon puna hadate akan karä talo ta.

25. Tinai kambing hatuše indu parapah tagal dosa; beken tinai parapah awang ingahu haradjur sining andau, dengan parapah indu kinan, tuntang parapah talo ihop.

26. Maka andau lima: djalatien sapi hatuše tabela, dua tabiri hatuše, tuntang apatwalas anak tabiri awang idja njelo umure, awang tinduh;

27. Tuntang parapah indu kinan

dengan parapah talo ihop akan karsa sapi, tabiri hatuase tuntang anak tabiri, tumon puna hadate akan karsa talo ta.

28. Tinai kambing hatuase indu parapah tagal dosa; beken tinai parapah awang ingthu haradjur sining andau dengan parapah indu kiman, tuntang parapah talo ihop.

29. Limbah ta andau djahawen: hanja sapi hatuase tabela, dua tabiri hatuase, tuntang apatwalas anak tabiri awang idja njelo umure, awang tinduh.

30. Tuntang parapah indu kiman dengan parapah talo ihop akan karsa sapi, tabiri hatuase tuntang anak tabiri, tumon puna hadate akan karsa talo ta.

31. Tinai kambing hatuase indu parapah tagal dosa; beken tinai parapah awang ingthu haradjur sining andau, dengan parapah indu kiman, tuntang parapah talo ihop.

32. Maka andau udju: udju sapi hatuase tabela, dua tabiri hatuase, tuntang apatwalas anak tabiri awang idja njelo umure, awang tinduh.

33. Tuntang parapah indu kiman dengan parapah talo ihop akan karsa sapi, tabiri hatuase tuntang anak tabiri, tumon puna hadate akan karsa talo ta.

34. Tinai kambing hatuase indu parapah tagal dosa; beken tinai parapah awang ingthu haradjur sining andau, dengan parapah indu kiman, tuntang parapah talo ihop.

35. Andau hanja keton akan hangupong sombajang tinai; ala keton bagawi talo enen.

36. Tuntang keton akan maluput parapah awang ingthu, parapah apui andau mangat ewang akan Jehowa, sapi hatuase idja kongan, tabiri hatuase idja kongan, tuntang udju

kongan anak tabiri awang idja njelo umure, awang tinduh.

37. Tuntang parapah indu kiman dengan parapah talo ihop akan karsa sapi, tabiri hatuase tuntang anak tabiri ta, tumon puna hadate akan karsa talo ta.

38. Tinai kambing hatuase indu parapah tagal dosa; beken tinai parapah awang ingthu haradjur sining andau, dengan parapah indu kiman, tuntang parapah talo ihop.

39. Talo ta keton indu mimbit akan Jehowa intu andau hai awang djari inukas akan keton, beken tinai karsa djandjin keton, tuntang idja mimbit keton awi karadjin huang keton kabuat akan parapah awang ingthu, akan parapah indu kiman, tuntang akan parapah talo ihop, tinai akan parapah tarimakasih.

40. Maka Moses masuman akan olo Israel talo handiai, idja djari imetah Jehowa intu Moses.

BAGI 30.

Perintah talu karsa miat olo bawi intu Hatalla.

1. Tinai Moses masuman akan mantir karsa hamputan olo Israel, koe: Djetoh, idja djari imetah Jehowa.

2. Amon olo hatuase djari bamiat intu Jehowa, atawa amon ia mang-aku djandji mangurong hambaruae, maka ala ia mangarak anghe ta tinai; talo handiai idja djari blup njamae akan ilaluse.

3. Tapi amon olo bawi djari bamiat intu Jehowa, atawa mandjandji mangurong hambaruae, kalam ia magan hindja bapae, pesae budjang,

4. Tuntang bapae mahining

miate, atawa djandjie idjä hapae mangurong hambaruae, tinai iä manjuni bewäi: tä karä djandjie tä dähén tuntang karä miate, idjä djari hapae mangurong hambaruae.

5. Tapi djaka bapae mangahana iä haiak andau iä mahining tä kea, tä maka karä djandjie tuntang karä miate, idjä djari hapae mangurong hambaruae, akan bakarak; tuntang Jehowa handak mampun iä, krana bapae djari mangahana iä.

6. Maka amon iä aton bapae, tuntang aton djandjie huang iä, atawa taparandjur totoke iä bamiat, mangurong hambaruae,

7. Tuntang bapae mahining tä, maka haiak andaue mahining tä iä manjuni bewäi: tä maka karä djandjie tä dähén, tuntang karä miate, idjä djari mangurong hambaruae, dähén kea.

8. Tapi djaka bapae, haiak andaue mahining tä kea, palus mangahana iä, sambil mangarak djandjie atawa miate, idjä djari taparandjur totokemangurong hambaruae: maka Jehowa handak mampun tä akae.

9. Tapi djandjin karä balo, atawa karä olo bawi idjä djari inganan bapae, tuntang karä ampin miate, idjä mangurong hambaruae, djetä palus dähén.

10. Tapi djaka iä djari mawi djandji tä, atawa djari manjumpah mangurong hambaruae, pesae hindjä bapae,

11. Tuntang bapae haiak mahining djetä, djari manjuni bewäi, djaton djari mangahana iä: tä maka karä djandjie, atawa miate, idjä mangurong hambaruae, palus dähén.

12. Tapi djaka bapae djari mangarak tä, haiak andaue mahining tä kea, tä djaton mandjadi karä aughe, idjä djari blua totok biwihe,

atawa djandjie atawa miate, idjä mangurong hambaruae; bapae djari mangarak djetä, tuntang Jehowa handak mampun tä akae.

13. Karä djandjie, karä sumpah miate hapae mamparandah hambaruae, bapae kea akan mandähäe atawa mangarake.

14. Tapi djaka bapae manjuni bewäi tahi andau, maka iä mandähén karä djandji atawa miat, idjä inanggong sawae; iä djari mandähén djetä, awie djari manjuni bewäi haiak andaue djari mahining tä.

15. Djaka iä mangarak tä tinai tahi rahian, limbah iä djari mahining tä, maka iä akan mananggong katiwas sawae.

16. Djetä prentah, idjä djari imetäh Jehowa intu Moses, tahi banä tuntang sawä, tinai tahi bapae tuntang anake idjä bawi, pesae magon budjang, hindjä bapae.

BAGI 31.

- I. Olo Israel mampalah olo Midian.
II. Ramon äwen, awang djari indue, imbägi.

I.—1. Maka Jehowa hamaah dengan Moses, koae:

2. Baläh olo Israel intu olo Midian; limbah tä ikau karäh ingampeleng dengan tato hiangm. — (25, 17.)

3. Tä Moses manjoho olo arä, koae: Soho olo hatuä baris keton manatap arepe omba klahi, mantakan olo Midian, uka malalus pamalah Jehowa mawi olo Midian.

4. Bara genep hamputan baris olo Israel keton akan manjoho sa-kojan biti omba klahi.

5. Tä djari iirak duäwalas kojan

biti, idjä sanggam klahi, bara bakojakojan olo Israel tä, sakojan biti bara genep hamputae.

6. Maka Moses manjoho äwen tä mamarang, tuntang Pinehas, anak imam Eleasar, mimbit ramo brasih tuntang sarunai tä huang lengäe.

7. Djadi olo tä mangalahi olo Midian, tumon Jehowa djari mametäh Moses, iä mampatäi sakarä olo hatuä.

8. Haiak karä olo idjä impatäie tä iä mampatäi karä radjan olo Midian kea, Ewi, Rekem, Sur, Hur tuntang Reba, limä biti radjan olo Midian; tinai iä mampatäi Bileam kea, anak Beor tä, hapan padang.

9. Tinai olo Israel manawan karä bawin olo Midian, tuntang karä anake, balalu marampas kea karä metoe, sakarä kawae, salepah padatae.

10. Tinai karä lewue, äka olo tä melai, tuntang karä kotae inusule.

11. Limbah tä iä manduan karä talo irampase, tuntang talo handiai awang inawae, olon tuntang meto;

12. Balalu mimbit tawanan tä, tuntang karä meto, tinai ramo handiai awang djari irampase, manjampai tä intu Moses tuntang imam Eleasar, tinai salepah utus olo arä hong äkae bapodok, hong padang Moab, idjä intu saran Jordan, tandipah Jerigho.

13. Maka Moses, imam Eleasar, tuntang karä mantir utus olo arä hagoet akan ruar äka bapodok, manambang äwen.

14. Tä Moses paham malait karä mantir kawan olo klahi tä, mantir huang sakojan tuntang mantir huang saratus, idjä buli klahi tä.

15. Koan Moses dengan äwen tä:

Buhen keton djari mambelom sakarä olo bawi tä?

16. Djaton äwen tä, idjä tumon augh Bileam djari mambudjok, manamput olo Israel badosa intu Jehowa tagal Peor tä, sampai utus olo arä djari buah hukum, intakan peres?

17. Toh, patäi karä anak olo tä awang hatuä, tuntang karä olo bawi, idjä djari hindjä dengan olo hatuä.

18. Tapi karä anak bawi tä, idjä hindai pohos olo hatuä, hindai djari hindjä dengae, awi mambelome akan keton.

19. Tinai melai keton intu ruar äka olo arä bapodok kudju katahie, genep biti idjä djari mampatäi olo, atawa idjä djari pohos hantun olo; mangat keton mamapas palin keton intu andau telo, tinai intu andau udju, tuntang palin äwen, idjä djari inawan keton. — (19,11.)

20. Tinai keton akan mamapas palin karä pakaian, tuntang karä ramo upak meto, tinai karä ramo bulun kambing, tuntang karä ramo kaju.

21. Maka imam Eleasar hamauh dengan olo parang tä, idjä djari omba klahi: Djetoh prentah, idjä djari imetäh Jehowa intu Moses:

22. Baja bulau, salaka, tambaga, sanaman, tanggalong, pronggo,

23. Talo handiai idjä ngalawan dengan apui, saharap intu apui, hapan mamapas palie, tinai djetä patut imprasih kea hapan danum papas pali tä; tapi karä talo idjä dia ngalawan apui sulup intu danum.

24. Tinai keton akan mampukan pakaian keton kea intu andau udju, mangat keton mandjadi brasih; limbah tä keton akan tamä äka olo arä bapodok.

II. — 25. Tinai Jehowa hamauh dengan Moses, koae:

26. Isä djumalah karä talo irampas, karä olon tuntang karä meto, ikau, imam Eleasar, tuntang karä mantir hamputan olo Israel.

27. Awi manibagi karä talo rampas tä bagi harua, tenga sabagi akan äwen idjä djari hagoet mamarang, sabagi akan salepah utus olo ara.

28. Limbah tä ikau indu manduan asil akan Jehowa; bara bagin olo parang, idjä djari omba klahi, duan idjä dalam lima ratus, olon, sapi, kalidai, tabiri, kambing.

29. Bara bagin äwen tä ikau akan manduan tä, tuntang tenga djeta akan imam Eleasar, indu bagin Jehowa.

30. Tapi bara bagin salepah utus olo Israel tä duan idjä dalam lima pulu bara karä talo rampas tä, olon, sapi, kalidai, tabiri, kambing; tenga djeta akan olo Lewi, idjä manonggo äka melai ain Jehowa.

31. Djadi, Moses äwen dua imam Eleasar mawie tumon prentah Jehowa intu Moses.

32. Maka djumalah karä talo idjä inawan olo parang, beken bara karä ramo awang djari irampase, djahawen ratus udju pulu lima kojan tabiri;

33. Udju pulu dua kojan sapi;

34. Tinai djahawen pulu sakojan kalidai.

35. Tinai karä olo, iä tä olo bawi idjä djaton pudji pohos olo hatua, telo pulu dua kojan biti.

36. Djadi sabagi, idjä akan bagin olo tä, idjä djari hagoet omba klahi, telo ratus telo pulu udju kojan lima ratus tabiri.

37. Djadi asile akan Jehowa bara karä tabiri tä, djahawen ratus udju pulu lima kongan.

38. Karä sapi telo pulu djahawen kojan; djadi asile akan Jehowa udju pulu dua kongan.

39. Karä kalidai telo pulu kojan lima ratus kongan; djadi asile akan Jehowa djahawen pulu idjä kongan.

40. Karä olon djahawenwalas kofan, djadi asile akan Jehowa telo pulu dua biti.

41. Maka Moses manenga karä asil tä akan imam Eleasar indu baris ain Jehowa, tumon Jehowa djari mametah Moses.

42. Maka sabagi tinai, idjä induan Moses bara olo parang tä, idjä inengae akan salepah utus olo Israel,

43. Akan bagin utus olo ara tä kea telo ratus telo pulu udju kojan lima ratus tabiri,

44. Telo pulu djahawen kojan sapi,

45. Tinai telo pulu kojan lima ratus kalidai;

46. Karä olon djahawenwalas kofan biti.

47. Bara bagin salepah utus olo Israel tä Moses manduan idjä dalam lima pulu bara karä talo tawanan tä, alo olon alo meto; tuntang iä manenga djeta akan olo Lewi, idjä manonggo äka melai ain Jehowa, tumon Jehowa djari mametah Moses.

48. Tä karä mantir kawan olo parang tä, mantir huang sakojan biti, tuntang mantir huang saratus biti, mananggoh Moses,

49. Sambil hamauh dengan Moses: Ikai, rewarm toh, djari misä djumalah karä olo parang, idjä djari penda prentah ikai, maka dialo idjä biti ikai tapas.

50. Tagal tä ikai toh mimbit talo parapah akan Jehowa, genep bitin ikai tumon pandinoe, ramo bulau,

rantai, lasong, tisin, suwang, panding, i hapa manjapaan hambaruan ikai intu baun Jehowa.

51. Djadi, Moses awen dua imam Eleasar manarima bulau ta bara awen, uras ramo idja iogo olo tampae.

52. Kara bulau ta, idja imbarise akan Jehowa, djahawenwalas kojan udju ratus lima pulu sekel, panengan, kara mantir huang sokojan, tuntang kara mantir huang saratus.

53. Maka kara olo parang ta djari manduan akae kabuata kea,

54. Djadi, Moses awen dua imam Eleasar manarima bulau ta bara kara mantir huang sokojan, tuntang mantir huang saratus; balalu ia manaman ta huang tingkap-panjupa, indu mampingat tahu olo Israel intu baun Jehowa.

BAGI 32.

Hamputan Ruben, Gad, tuntang sabagi hamputan Manasse mandino bagin tanahe hika timor Jordan.

1. Maka ain olo hamputan Ruben aton kutoh meto, tinai ain olo Gad kea kariian kariie; maka ia manjengok tanah Jaeser tuntang tanah Gilead; gitae tanah ta bahalap aka meto.

2. Ta olo hamputan Ruben tuntang olo hamputan Gad manang-goh, sambil hamauh dengan Moses, dengan imam Eleasar, tuntang dengan kara mantir utus olo ara ta, koae:

3. Atarot, Dibon, Jaeser, Nimra, Hesbon, Eleale, Sebam, Nebo, Beon,

4. Salepah tanah ta, idja djari impakalah Jehowa intu baun utus

olo Israel, uras bahalap akan aka meto, maka ikai, rewarm toh, puna manggau ara meto.

5. Tinai koan awen ta: Djaka ikai iasi intu matam, tenga tanah toh akan ikai, rewarm, ala manjoho ikai dimpah Jordan ta.

6. Tapi koan Moses dengan olo Gad tuntang dengan olo Ruben: Pudji! tau kara paharin keton bewai lius mamarang, tinai, keton handak melai hetoh?

7. Buhen keton handak muas atai olo Israel, sura ia djaton maku dimpah akan tanah ta, idja djari inenga Jehowa akae?

8. Tumon ta kea gawin bapa keton bibin, metoh aku manjoho ia bara Kades-Barnea, uka hagoet manjengok tanah toh. — (13, 4.)

9. Limbah awen ta djari murik mandas Eskol, tuntang djari manjengok tanah ta, maka ia muas atai olo Israel, sampai awen djaton maku manalih tanah ta, idja djari inenga Jehowa akae.

10. Ta hasap kasangit Jehowa intu andau ta kea, palus ia manjumpah, koae:

11. Kara olo ta, idja djari blua bara tanah Misir, olo handiai idja dua pulu njelo umure tuntang idja bakas bara ta, ia toto djaton akan mita tanah ta, idja djari injumpahku akan Abraham, Isaak tuntang Jakob, basa olo ta djaton djari tanggar atai omba aku.

12. Baja Kaleb, anak Jepune, olo ungkup Kenas, tuntang Josua, anak Nun, krana awen dua ta djari tanggar atai omba aku.

13. Kalota kasangit Jehowa hasap mawi olo Israel, sampai ia manjoho olo ta kumbakumbang hong padang tunis benjem spat pulu njelo katahie, sampai hapus pang-

ereng olo djetä, idjä djari mawi talo papa tä intu baun Jehowa, lepah djari lomos.

14. Tapi itä, toh keton lembut indu gantın bapa keton, kempang olo darhaka tä, handak manımben kalason kasangit Jehowa intu olo Israel.

15. Krana djaka keton undur bara iä, toto iä kea karäh napampat keton tinai hong padang tunis benjem tä, kalotä keton karäh marusak salepah utus olo toh.

16. Tä äwen tä manggapi, koae: İkäi handak manampa kandang bewäi akan karä meton ikäi, tinai lewu akan anak sawan ikäi.

17. Tapi bitin ikäi handak batatap, manggulong arep ikäi hagoet totok helo bara baun olo Israel, sampai ikäi djari magah äwen tä akan kalekae. Anak ikäi akan melai intu lewu awang ingota, tagal karä olo idjä mukong tanah toh bihin.

18. Tapi ikäi djaton maku buli human ikäi, sampai genep bitin olo Israel djari manduan joresae.

19. Krana ikäi djaton blaku joresan tinai haiak dengan äwen tä intu hila dipah Jordan kanih, asal joresan ikäi djari imbaris akan ikäi dipah Jordan hila toh, hila timor.

20. Tä koan Moses dengan äwen: Djaka gawin keton kalotä, djaka keton manatap arep keton akan parang hong baun Jehowa;

21. Tuntang amon genep bitin keton idjä batatap palus omba hanimpah Jordan tä intu baun Jehowa, sampai karä musohe djari lepah iharak bara tanah tä:

22. Tä amon tanah djari mamenda Jehowa, maka keton tau huli limbah tä, djaton kasalan keton hindai intu Jehowa, atawa

intu olo Israel, palus tanah toh akan mandjadi indu pagangan keton hong baun Jehowa.

23. Tapi djaka keton djaton malalus djandjin keton, tä keton tiwas intu Jehowa, tuntang toto keton karäh mangkemä dosan keton, sana djetä karäh buah keton.

24. Pangun lewu akan karä anak keton, tanpa kandang akan karä meton keton, palus lalus karä augh awang djari blua bara njamak keton.

25. Tä olo Gad tuntang olo Ruben hamauh dengan Moses, koae: İkäi, rewarm, handak mawie tumon prentah tuan.

26. Anak sawan ikäi, tuntang karä meton ikäi, hai korik, akan melai hetoh huang karä lewu tanah Gilead.

27. Tapi bitin ikäi, rewarm, handak omba dimpah, karä bitin ikäi idjä sanggam batatap handak omba kawan parang intu baun Jehowa, tumon augh tuan.

28. Maka Moses mametäh imam Eleasar, tuntang Josua anak Nun, tinai karä mantir pamutjok hamputan olo Israel, tagal olo tä;

29. Koan Moses dengan äwen: Djaka olo hamputan Gad, tuntang hamputan Ruben omba keton hanimpah Jordan tä, gagenep bitie idjä sanggam klahi intu baun Jehowa, tä sana tanah tä djari mamenda keton, maka keton akan manenga tanah Gilead indu pagangan äwen tä.

30. Tapi djaka olo tä, gagenep bitie idjä batatap akan parang, djaton omba keton akan dipah, tä iä akan manduan joresae intu marak keton hong tanah Kanaan.

31. Tombah olo Gad tuntang olo Ruben, koae: Tumon augh Jehowa,

wa intu ikai, rewarm, ikai handak mawi tä.

32. Tuntang batatap akan parang ikai handak dimpah akan tanah Kanaan intu baun Jehowa; tinai pagangan joresan ikai ikai handak manduae dipah Jordan hila toh.

33. Tumon tä Moses manenga akan olo hamputan Gad, tuntang akan hamputan Ruben, tinai akan sabagi hamputan Manasse, anak Josep tä, karadjaan Sihon, radjan olo Amori, tuntang karadjaan Ogh, radja Basan, tanah tä tuntang karä lewu idjä huange.

34. Tinai olo Gad mamangun lewu Dibon, Atarot, Aroer;

35. Atrot, Sopan, Jaeser, Jogbeha;

36. Betaimra tuntang Betharan; belae lewu tä hakota, tinai belae aka kandang meto bewai.

37. Maka olo Ruben mamangun Hesbon, Eleale, Kiriatim;

38. Nebo, Baalmeon, maka ia mobah aran lewu dua tä, tinai Sibma; ia manggarä lewu idjä imangue tinai tumon arae helo.

39. Maka panakan Maghir, Maghir anak Manasse tä, manantarang Gilead, sambil manduan tanah tä, palus maharak olo Amori idjä hetä.

40. Tagal tä Moses manenga tanah Gilead tä akan panakan Maghir, Maghir anak Manasse tä, balalu awen tä melai hetä.

41. Tinai ungkup Jair, baris hamputan Manasse kea, tamä hetä kea, tuntang mandino karä lewu awang korik; ia manggarä tä Hawot-Jair. (*Lewu Jair.*)

42. Maka ungkup Nobah hagoet, mamarang mandino Kenat tuntang karä patatai lewu tä; ia manggarä djeta Nobah, tumon arae.

BAGI 33.

I. Rinting panggoet olo Israel. II. Pintah tahu ampın gawi metoh tamä tanah Kanaan.

I. -- 1. Djetoj rinting panggoet olo Israel, idjä tumon karä padjue djari blua bara tanah Misir awi lengün Moses awen dua Aaron.

2. Moses djari manjurat rinting panggoete tumon genep parikase kilau augh Jehowa; maka djetoj rinting panggoete tumon karä parikase.

3. Olo tä harikas bara Rameses bulan idjä, andau limawalas; andau limbah paska tä olo Israel hagoet awi lengä idjä kwasa, haiak gitan olo Misir samandiai; -- (2. Mos. 12, 37.)

4. Kahum olo Misir mangnubur karä anake idjä solake inakan indu; idjä djari impatai Jehowa intu marak olo tä; tinai Jehowa djari mahukum karä dewae kea.

5. Limbah olo Israel djari harikas bara Rameses, maka ia bapodok hong Sukot.

6. Tinai ia harikas bara Sukot, bapodok hong Etam, idjä intu saran padang tunis benjem tä.

7. Tinai ia harikas bara Etam, palus ia akan Pihahiro, idjä tandipah Baalsepon, bapodok tandipah Migdol.

8. Tinai ia harikas bara Pihahiro, tuntang haiak mahoroe bentok tasik ia sampai padang tunis benjem hila dipah, tä ia hagoet tandjong katelo hong padang Etam, bapodok hong Mara. -- (2. Mos. 14, 22.)

9. Ia harikas bara Mara, manantarang Elim; maka intu Elim aton duaawalas lowang danum, tuntang udju pulu batang korma; tä olo

tä bapodok heta. — (2. Mos. 15, 27.)

10. Tinai iä harikas bara Elim, bapodok intü saran tasik rarudju.

11. Iä harikas bara tasik rarudju, bapodok tinai hong padang Sin;

12. Harikas bara padang Sin, bapodok tinai hong Dopka;

13. Harikas bara Dopka, bapodok tinai hong Alus;

14. Harikas bara Alus, bapodok tinai hong Rapidim; tapi hetä dja-ton danum indn ihop olo. — (2. Mos. 17, 1.)

15. Harikas bara Rapidim, bapodok tinai hong padang Sinai; — (2. Mos. 19, 1.)

16. Harikas bara padang Sinai, bapodok tinai hong Kibrot-taawa; — (11, 34.)

17. Harikas bara Kibrot taawa, bapodok tinai hong Haserot;

18. Harikas bara Haserot, bapodok tinai hong Rätma; — (18, 1.)

19. Harikas bara Rätma, bapodok tinai hong Rimonperes;

20. Harikas bara Rimonperes, bapodok tinai hong Libna;

21. Harikas bara Libna, bapodok tinai hong Risa;

22. Harikas bara Risa, bapodok tinai hong Kehelata;

23. Harikas bara Kehelata, bapodok tinai hong bukit hatinggang Saper;

24. Harikas bara Saper, bukit hatinggang tä, bapodok tinai hong Harada;

25. Harikas bara Harada, bapodok tinai hong Makelot;

26. Harikas bara Makelot, bapodok tinai hong Taghat;

27. Harikas bara Taghat, bapodok tinai hong Tarah;

28. Harikas bara Tarah, bapodok tinai hong Mitka;

29. Harikas bara Mitka, bapodok tinai hong Hasmona;

30. Harikas bara Hasmona, bapodok tinai hong Moserot;

31. Harikas bara Moserot, bapodok tinai hong Benejakan;

32. Harikas bara Benejakan, bapodok tinai hong Horgidgad;

33. Harikas bara Horgidgad, bapodok tinai hong Jotbata;

34. Harikas bara Jotbata, bapodok tinai hong Abrona;

35. Harikas bara Abrona, bapodok tinai hong Eseongeber;

36. Harikas bara Eseongeber, bapodok tinai intü padang Sin, djeta Kades; — (20, 1.)

37. Harikas bara Kades, bapodok tinai intü bukit Hor, hila takan tanah Edom. — (20, 22.)

38. Hetä imam Aaron mandai bukit Hor, tumon augh Jehowa, palus matai hetä, hong njelo äpat pulu limbah parikas olo Israel bara tanah Misir, bulan lima, andan idjä.

39. Maka umur Aaron djari saratus dua pulu telo njelo, metoh iä matai hundjun bukit Hor.

40. Tä olo Kamani, radja Harad, idjä melai hila salatan tanah Kanaan, mahining olo Israel aton mamalih. — (21, 1.)

41. Maka olo tä harikas bara bukit Hor, bapodok tinai hong Salmona;

42. Harikas bara Salmona, bapodok tinai hong Punon;

43. Harikas bara Punon, bapodok tinai hong Obot;

44. Harikas bara Obot, bapodok tinai hong bukit Abarim, intü saran tanah Moab;

45. Harikas bara bukit Abarim, bapodok tinai hong Dibongad;

46. Harikas bara Dibongad, ba-

podok tinai hong Almondiblataim;

47. Harikas bara Almondiblataim, bapodok tinai hong bukit Abarim tandipah Nebo;

48. Harikas bara bukit Abarim, bapodok tinai hong padang olo Moab, intu saran Jordan, tandipah Jerigho.

49. Iä bapodok intu saran Jordan, bara Betjesimot palus sampai Abelsitim, hong padang olo Moab. — (25, 1.)

II. — 50. Maka Jehowa hakotak dengan Moses hong padang olo Moab, intu saran Jordan, tandipah Jerigho, koae:

51. Suman akan Israel, sambil hamauh dengan äwen: amon keton djari dimpah Jordan, tamä tanah Kanaan,

52. Maka keton akan maharak bara baun keton karä olo tanah tä, tuntang karä saron olo tä akan irusak keton; keton akan maramok karä hampatong dewae, idjä inoang olo tä kea, tuntang karä äka gantong ain dewae keton akan mauute.

53. Keton akan manduan tanah tä, sambil melai hetä, krana aku djari manenga tanah tä indu joresan keton.

54. Maka keton patut mambagi tanah tä hapan tenong akan karä hamputan keton; akan hamputan keton idjä bakapal keton akan manenga bagin tanah lombah, tinai akan hamputan keton awang isut bitie keton akan manjimit bagin tanahe. Genep bitie akan mandino bagin tanah tumon kalabuan tenonge, tumon karä hamputan taton keton. — (26, 55.)

55. Tapi djaka keton djaton maharak olo tanah tä bara baun ke-

ton, tä maka tisan äwen tä mandjadi duhi hong matan keton, tinai songga hong dahepan keton, iä karäh manjekä keton hong tanah idjä äka keton melai.

56. Tä maka aku karäh mawi keton, sama tumon puna kahan-dakku mawi olo tä.

BAGI 34.

I. Saran tanah Kanaan inikas Hattalla. II. Aran olo idjä akan mambagi tanah tä

I. — 1. Tinai Jehowa hamauh dengan Moses, koae:

2. Soho olo Israel, sambil hamauh dengan äwen: metoh keton tamä tanah Kanaan, maka djetoh kea tanah idjä akan indu joresan keton, tanah Kanaan tä tumon tikas sarae.

3. Hila salatan maka padang tunis benjem Sin tä, idjä darah tanah Edom, indu tikas saran tanah keton, djadi saran tanah keton manampara bara tapakan dannau ujah tä, idjä hila timor.

4. Bara hetä maka saran tanah keton hila salatan palus akan bukit hatinggang Akribim, palus mahoroë Sin, palus hila salatan Kadesbarnea, haradjur sampai Hasaradar, tinai palus sampai Asmon.

5. Bara Asmon palus sungki Misir, manantarang tasik, hetä maka tikas saran tanah keton hila salatan.

6. Maka saran tanah keton hila barat, djetä tasik lombah tä. Djetä indu saran tanah keton hila barat.

7. Tinai hila utara maka djetoh indu tikas saran tanah keton: bara tasik lombah tä keton akan mukur haradjur sampai bukit Hor.

8. Bara bukit Hor tinai keton akan mukur sampai Hamat, maka bara hetä saran tanah keton palus sampai Sedad.

9. Palus bara hetä haradjur akan Sipron, palus sampai Hasarenan, djeta tapakae hetä; djeta indu tikas saran tanah keton hila utara.

10. Tinai indu tikas saran tanah keton hila timor, keton akan mukur bara Hasarenan haradjur akan Sepam;

11. Bara Sepam sarae tä palus akan Ribla hila timor Ain, limbah tä darin sarae tä mahoroé danau Kineret hila timor.

12. Limbah tä saran tanah tä mahoroé Jordan, tapakae sangkom danau ujah tä. Djeta indu tanah pagangan keton tumon tikas karä sarae hakaliling.

13. Maka Moses manjoho olo Israel tä, koae: Djeta tanah tä, idjä indu imbagi keton hapan tenong, idjä djari imetäh Jehowa, uka inenga akan tangah sapulu hamputan keton.

14. Krana hamputan olo Ruben tumon karä ungkupe, tinai hamputan olo Gad tumon karä ungkupe, tuntang sabagi hamputan Manasse djari mandine baris joresan ajue. — (32, 33.)

15. Tangah telo hamputan djari mandino baris joresae dipah Jordan hila toh, hila timor, tandipah Jerigho.

II. — 16. Tinai Jehowa hamauh dengan Moses, koae:

17. Djetoj aran karä olo hatas, idjä akan mambagi tanah tä akan keton: Eleasar imam tä, tinai Josua anak Nun.

18. Tinai keton akan manduan bara genep hamputan midjä midjä

mantir, uka omba mambagi tanah tä akan keton.

19. Maka djetoj aran karä mantir tä: bara hamputan Juda Kaleb anak Jepune;

20. Bara hamputan Simeon Semuel anak Amihud;

21. Bara hamputan Benjamin Elidad anak Kison;

22. Bara hamputan olo Dan Buki anak Jogli;

23. Bara anak Josep, baris hamputan olo Manasse, Haniel anak Epod;

24. Tinai bara baris hamputan olo Ephraim Kemuel anak Siptan;

25. Bara hamputan olo Sebulon Elsapan anak Parnagi;

26. Bara hamputan olo Isaskar Paltiel anak Asan;

27. Bara hamputan olo Aser Ahihud anak Selomä;

28. Bara hamputan olo Naphtali Pedael anak Amihud.

29. Djeta karä awen, idjä djari imetäh Jehowa mambagi akan karä olo Israel joresae hong tanah Kanaan.

BAGI 35.

I. Karä lewu olo Lewi. II. Lewu kalindong.

I. — 1. Tinai Jehowa hakotak dengan Moses hong padang Moab, intu saran Jordan, tandipah Jerigho, koae:

2. Soho olo Israel, ruka iä manenga lewu akan olo Lewi huang karä baris joresae, indu aka olo tä tau melai.

3. Tinai patata lewu, hakaliling darah lewue tä, keton patut manengae akan olo Lewi karä lewu tä indu aka melai, tinai patatai

lewu tā indu āka karā sapie, karā ramoe, karā ampin metoe.

4. Eka patatai lewu olo tā, idjä indu inenga keton akan olo Lewi, patut sakojan hasa kalombahē bara pagar batu idjä hakaliling lewu.

5. Beken 'bara tā' keton akan mukur duā kojan hasa tinai akan hila timor, hila selatan, hila barat turgent hila utara, indu tanan lewu tā kea, maka lewu tā patut bantok halai; kaleka beken tā, idjä hakaliling, indu āka patatai lewae, turgent indu ākae basatiar.

6. Maka djahawen lewu, bara idjä inenga keton akan olo Lewi tā, mandjadi lewu kalindong, uka olo awang djari mampatāi olon tau mahakan akan hetā; tinai keton indu manenga āpat pulu duā lewu beken tinai ākae. — (2. Mōs. 21, 13.)

7. Djadi karā lewu, idjä indu inenga keton akan olo Lewi, āpat pulu hanja baris lewu, turgent patataie.

8. Maka hamputan olo Israel, idjä mandino arā lewu, arā kea keton manjoho iā manengae, tinai hamputan olo, idjä mandino isut lewu, indu manenga isut kea; tumon baris joresae, idjä imbagi akan genep hamputae, maka genep hamputae tumon karā lewue akan manenga lewu akan olo Lewi tā.

II. — 9. Tinai Jehowa hamauih dengan Moses, koae:

10. Suman akan olo Israel, sambil hamauih dengan āweri: amon keton djari dimpah Jordan, tama tanah Kanaan,

11. Maka keton akan mintih lewu intu kaleka awang patut,

idjä indu lewu kalindong akan keton, uka olo pamuno, idjä taparandjur atawa saraganda djari mampatāi olo, tau mahakan akan hetā.

12. Lewu tā indu āka kalindong keton mahakan olo pamalah dahi tā, belā olo pamuno tā impatāi helo bara iā djari manaharep basaran olo arā.

13. Maka keton akan manenga djahawen lewu indu lewu kalindong tā.

14. Telo kabaris lewu tā keton akan manengae dipah Jordan hila tohi, tinai telo kabaris hong tanah Kanaan.

15. Djahawen kabaris lewu tā mandjadi indu āka kalindong akan olo Israel, tinai akan tamuā, turgent akan karā djipen rewar keton, uka olo, idjä taparandjur mampatāi olon, tau mahakan akan hetā.

16. Tapi idjä mawi olo hapan pakarang sanaman, sampai olo tā matāi: iā tā toto olo pamuno, olo pamuno tā djaton tau dia impatāi.

17. Atawa djaka iā djari mamanting olo hapan batu, idjä tau bakamatāi olon, turgent olo tā matāi: iā tā toto olo pamuno, olo pamuno tā djaton tau dia impatāi.

18. Atawa djaka iā djari mamukul olo hapan kaju, idjä tau bakamatāi olon, turgent olo tā matāi: iā tā toto olo pamuno, olo pamuno tā djaton tau dia impatāi.

19. Idjä pamalah dahi tā akan mampatāi olo pamuno tā; sana iā hasupa dengae iā akan mampatāi iā.

20. Tiimi djaka olo manjudok olo

awi kasingie, atawa djaka iä tantai ahate mamanting iä hapan talo, sampai olo tä matäi,

21. Atawa djaka iä awi kasingie manampar iä hapan lengtæ, sampai olo tä matäi: tä maka djaton tau dia olo parajap tä impatäi, krana iä tä toto olo pamuno; idjä pamalah daha tä akan mampatäi olo pamuno kalotä, sana iä hasupa dengae.

22. Tapi djaka olo djari tarasudok kolae awi kiroe, djaton kasingie, atawa djaka iä djaton tantai ahate djari tarapanting iä hapan talo;

23. Atawa djaka iä salaja djari taradjakah batu intu iä, idjä tau bakamatäi olon, tuntang olo tä djari matäi, alo olo tä djaton musohe, tinai djaton iä djari manggau kapähæ:

24. Tä maka utus olo arä akan mamutus akan olo, idjä djari tarawi talo tä, tuntang akan idjä pamalah daha tä, tumon prentah toh kea.

25. Olo arä akan maliwus olo pamuno kalotä bara lengän idjä pamalah daha tä, sambil manjoho olo magah olo tä buli akan lewu kalindong, äkae djari mahakan; maka olo tä akan melai hetä, sampai imam hai matäi, idjä djari iminjak dengan minjak brasih tä.

26. Tapi djaka olo pamuno tä blua bara saran lewu kalindong tä, idjä äkae djari mahakan,

27. Tuntang idjä pamalah daha tä sondau iä intu ruar saran lewu kalindong tä, palus mampatäi iä, maka djetä djaton mandjadi utang daha äkae.

28. Krana patut olo pamuno tä djari melai hong lewu kalindong ajue sampai mampatäi imam hai;

maka limbah imam hai djari matäi, tä olo pamuno tä tau buli baris joresan ajue tinai.

29. Maka djetoh indu prentah akan keton, palus akan sakarä panakan keton, huang karä kaleka keton melai:

30. Olo pamuno akan impatäi huang augh duä biti olo saksi atawa arä, tapi huang augh idjä biti olo saksi olo djaton tau impatäi.

31. Äla keton manarima bali indu gantim tahaseng olo pamuno, idjä patut matäi: krana djaton tau dia iä tä impatäi.

32. Äla kea keton manarima bali bara olo tä, idjä djari mahakan akan lewu kalindong, uka awi tä olo tä tau buli, melai hong brangai tanah, helo bara imam hai djari matäi.

33. Äla keton mangihal tanah äka keton melai; krana utang daha mangihal tanah, palus tanah djaton tau imapas bara kihal daha, idjä djari inusuh hetä, baja hapan dahan olo, idjä djari mutang tä. — (1. Mos. 9, 6.)

34. Tä, äla keton mangihal tanah, idjä äka keton melai, idjä äkaku kea melai; krana aku, Jehowa, aton melai intu bentok olo Israel.

BAGI 36.

Prentah tahu pabanän anak bawi idjä omba manjores.

1. Maka kapalan karä ungkup olo Gilead, idjä anak Maghir, Maghir anak Manasse, hamputan anak Josep, mananggoh, hakotak intu baun Moses tuntang karä mantir

pamutjok, idjä kapalan karä hamputan Israel,

2. Sambil hamauh: Jehowa djari mametäh tuan, mambagi tanah tä akan joresan olo Israel hapan tenong, tinai tuan djari injoho Jehowa, uka joresan paharin ikäi, Selapead tä, inenga akan anake idjä bawi. — (27, 6.)

3. Toh, djaka pihak anak hamputan olo beken dapit masawä äwen tä, tä maka joresae una bara baris joresan karä ungkup ikäi, mandahang tamä baris joresan hamputan olo tä, idjä djari imbanäe; tumon tä baris joresan ikäi una bewäi.

4. Tinai alo njelon kahandjak ain olo Israel tä sampai, mahin joresan äwen melai hantä hindjä baris hamputan olo tä, idjä djari imbanäe; tumon tä joresae palus una bewäi bara baris joresan hamputan karä tato ikäi.

5. Tä Moses, tumon augh Jehowa, manjoho olo Israel, koae: Buah augh hamputan anak Josep tä.

6. Djetoh augh, idjä djari imetäh Jehowa tahu anak Selapead idjä bawi tä: naughe iä babanä tumon kakilak matae, tapi patut iä babanä huang hamputan tatoe kea;

7. Belä joresan olo Israel mindah

bara hamputan idjä palus akan idjä beken; krana olo Israel patut leket genep biti intu joresan hamputan tatoe.

8. Tagal tä maka karä anak bawi, idjä omba manjores marak karä hamputan olo Israel, akan babanä baja olo baris ungkup hamputan tatoe bewäi, nakara genep biti olo Israel manggau joresan karä tatoe;

9. Belä joresan tä mindah bara hamputan idjä palus akan beken, malainkan genep biti hong karä hamputan olo Israel patut leket intu puna baris joresae.

10. Maka tumon prentah Jehowa intu Moses, tumon tä anak Selapead idjä bawi tä malaluse.

11. Krana Maghla, Tirsa, Hogla, Milka äwen limä Noa, anak Selapead idjä bawi tä, djari babanä njahae idjä tato, anak mamae,

12. Idjä olo ungkup hamputan Manasse kea, anak Josep tä, tumon tä joresae magon melai hindjä baris joresan ungkup hamputan liau bapae.

13. Djetä karä prentah tuntang karä hadat, idjä djari imetäh Jehowa hadjamban Moses akan sakarä olo Israel, hong padang olo Moab, intu saran Jordan, tan dipah Jerigoh.

SURAT MOSES IDJÆ LIMÆ, IDJÆ BAGARÆ

DEUTERONOMIUM.

(ULANG KARÆ UNDANG-UNDANG.)

BAGI 1.

Moses manjarita akan olo Israel rinting parikas karä bapae bara bukit Horeb atawa Sinai; tinai bukan äwen mangumbang padang tinis benjem tä äpat pula njelo katahie.

1. Djetoh karä augh, idjä insuman Moses akan sakarä olo Israel, dipah Jordan hila toh, hong padang Moab, tandipah Sup, helat Paran dengan Topel, Laban, Haserot tuntang Disahab;

2. Tandjong sawalas andau kakedjaus bara Horeb, amon manjak bukit hatinggang Seir tä mimes Kadesbarnea.

3. Djadi njelo äpat pulu, bulan sawalas, andau idjä, katika tä Moses masuman akan olo Israel tako handiai, idjä djari imetah Jehowa akæe.

4. Limbah iä djari mampalah Sihon, radjan olo Amori, idjä bihin melai hong Hesbon; tuntang Ogh, radja Basem, idjä bihin melai hong Asterot, idjä djari imukule hong Edrei. — (4. Mos. 21-24. 33.)

5. Dipah Jordan hila toh, hang tanah olo Moab, Moses manampara manarang prentah tä, koæ:

6. Jehowa, Hatallan ita, djari hamauh dengan ita hong Horeb, koæ: ombet katahie keton djari melai darah bukit toh.

7. Has keton, harikas, tama bukit hatinggang olo Amori, tuntang karä tanah olo idjä darali hetä hong padang, hong äka bukit tuntang hong äka randah; tanah Kanaan tä hila salatan tuntang hila barat, palus sampai bukit Libanon, tuntang sampai batangdanum lombah, Prat tä.

8. Itä, aku djari manjaragh akan keton tanah tä, idjä tintum baun keton; tamä hetä, duan indu joresan keton tanah tä, idjä djari injumpah Jehowa akan tato keton, Abraham, Isaak tuntang Jakob tä, handak manenga tä akæe, palus akan panakæe idjä rahian bara iä.

9. Katika tä aku hamauh dengan keton, koangku: amon batonggal aku bewäi djaton kabawaku mananggong keton.

10. Jehowa, Hatallan keton, djari mangapal keton; itä! karä keton kalotoh kilau bintang hong langit.

11. Kaläh Jehowa, Hatallan keton, mandahang karä bitin keton lipet sakojan tinai; kaläh iä mamberkat keton tumon augh djangjie dengan keton.

12. Tapi kwäka aku kabuatku tau mananggong kasusah tuntang kabehat karä perkaran keton?

13. Imbit bara karä hamputan

keton olo pintar harati, olo bahalap, mangat, aku mangkat olo ta indu kapalan keton.

14. Ta keton tombah aughku, sambil hamauh delgangku: fughin ta bahalap bewai, idja handak iawim koan.

15. Ta aku manduan kapalan ungkup keton, olo pintar awang bahalap, palus mangkat swen ta mandjadi kapalan keton, turöturon: mantir huang sakojan, mantir huang saratus, mantir huang lima puluh, tuntang mantir huang sapuluhi, tinai arsi pangulu akan kara hamputan keton.

16. Maka aku mametah kari hakim keton ta inta andau ta kea, koangku: awai mariksa paharin keton, putus budjubudjur akan genep biti dengan paharie atawa dengan tamusi.

17. Ala mita ampin olo huang basara, malainkan keton akan malining wagh olo korik sama kea kilan augh olo hai, ala mikah bann olo; krana pangkat basara puna ain Hatalla, tapi perkara idja tangkalau bahali intu keton, djeta injampai akangku, aku handak nasara ta.

18. Tumon ta inta katika ta aku manjoho keton talo handiai, awang indhi iawi keton.

19. Lintang ta ita harikas bara Horeb, manandjong mahoroe hapus padang tunis benjem, idja lombah tuntang paham papa ta, tumoni djari gisan bitau keton, manjat djalan akan bukit hatianggang olo Amori, tumon Jehowa, Hatallan ita, djari mametah ita ta ita sampai Kadesbarnea.

20. Heti koangku dengan keton: toh keton djari sampai bukit hatianggang ain olo Amori, idja

Jehowa, Hatallan ita, handak manenga akan ita.

21. Ita, Jehowa, Hatallan keton, djari manjaragh tanah ta akan keton, lita bewai, uandjetti akan keton, tumon Jehowa, Hatallan tato keton, djari manjoho keton; ala mikah, ala induindjun!

22. Ta keton handiai mananggoch aku, sambil hamauh: käläh ita manjoho olo hatu hagoet helo, idja mangalati tanah ta akan ita, mangat masuman akan ita djalan idja buah ihoroe ita, tuntang lewu idja buah ingkahimat ita. — (4. Mos. 13, 3.)

23. Augh ta ingilakku, palus aku minih duawalas biti keton, midja biti bara genep hatiputan.

24. Awen ta hagoet, tamä bar kit hatianggang, palus sampai padang Eskol, haik mangalati tanah hetä.

25. Tinai swen blaka kea bara kara ampia baa hpng tanah ta, minih ta akan ita, tumä ta minih bit brita, koae tanah, idja Jehowa, Hatallan ita, handak manenga akan ita, bahalap bewai.

26. Tapi keton djaton makt marik akan hetä, malainkan keton marisang bara augh Jehowa, Hatallan keton. — (4. Mos. 14, 1.)

27. Keton mangotok huang kara tingkap keton, sambil hamauh: awi Jehowa basingi ita, ää djari manggoet ita bara tanah Misir, uka manjaragh ita intu langan olo Amori, nakara ita lomos awie.

28. Kasen ita marik? (paharin ita djari manggogop atai ita, awi augh swen olo hetä paham hai pandjang bara ita, lewu hai ko-tae tempä langit; tinai ikai djari mita hetä anak Enak kea.)

29. Ta koangku mawi keton:

āla tarāwen, āla keton mikāh olo tā.

30. Jehowa, Hatallan keton, idjā hagoet helo baun keton, iā kea karāh mamarang akan keton, sama tumoh talo handiai, idjā djari iawie akan keton hong tanah Misir, intu matan keton.

31. Tinai tumon gawie hong padang tunis benjem tā, kilau keton djari mitā, Jehowa, Hatallan keton, djari mentang keton, kilau olo pūdjī mentang anake, hapus djalan panggoet keton tā, njamah keton djari sampai kaleka toh.

32. Tapi aughku tā keton djaton parabae, djaton keton pertjaja huang Jehowa, Hatallan keton,

33. Idjā hagoet helo baun keton, uka manggau kaleka keton tau hapodok, hamalem huang apui, hapan mamplawa djalan idjā indu ianjak keton, tinai handau huang botop baunandau.

34. Maka metoh Jehowa mahining karidun augh keton, iā paham blait, sambil sumpah, koae:

35. Dialo idjā bitī olo hatuā, utus olo bangang toh, akan mitā tanah bahalap tā, idjā djari injum-pahku akan karā tatoe.

36. Baja Kaleb, anak Jepune, karāh mitā tā, akae palus akan panakae aku handak manenga tanah tā, idjā djari ihundjenge, basa iā tanggar atāie djari omba Jehowa.

37. Tinai Jehowa malait aku kea tagal keton, koae: ikau dia kea akan tamā hetā.

38. Josua, anak Nun, pangiwam tā, iā akan tamā hetā; panjang iā, krana iā akan mambagi tanah tā indu joresan olo Israel.

39. Tapi anak keton, idjā koan keton: āwen tā indu tawanan be-

wāi, anak keton; idjā andau toh hindai katawan kahalap dengan kapapa, iā tā karāh tamā hetā, akan āwen tā aku handak manenga tanah tā, iā akan manduan tā indu joresae.

40. Tapi idjā keton, buli keton, tamā padang tunis benjem tā tinai, horoe djalan akan tasik rarudju.

41. Tā keton tombah, sambil hamauh denganku: ikāi tōto badosa intu Jehowa, tapi toh ikāi handak murik, palus mamarang, tumon karā prentah Jehowa, Hatallan ikāi, intu ikāi. Djadi metoh genep bitin keton mangkepan ganggamae, handak mandai āka bukit hatinggang, — (4. Mos. 14, 40.)

42. Koan Jehowa denganku: suman akae: āla hagoet, āla mamarang, krana aku djaton mam-pahaiak keton; belā keton impakalah intu baun musoh keton.

43. Tapi amon aku hakotak kalotā dengan keton, keton djaton maku mahininge, malainkan keton marisang bara augh Jehowa, keton marasing palus mandai bukit hatinggang tā.

44. Tā olo Amori, idjā melai intu bukit hatinggang tā, hagoet mantakan keton, sambil manggoang keton kilau badjanji, iā mamukul keton hong Seir palus sampai Horma.

45. Djadi, metoh keton buli, sambil manangis intu baun Jehowa, Jehowa djaton maku manarima augh keton, iā djaton manalingan pindinge intu keton.

46. Tumon tā keton djari melai hong Kades tahi andaue.

BAGI 2.

Moses manontong saritan panggoet olo tä; saritan olo Israel mampalah Sihon.

1. Limbah tä ita mules tamä padang tunis benjem tä tinai, sambil manjak djalan akan tasik rudju, tumon augh Jehowa dengangu, ita maliut bukit hatinggang Seir tä tahi andaue.

2. Tä Jehowa hamaue dengangu, koae:

3. Ombet katahin keton djari maliut bukit hatinggang toh, toh palus keton akan hila utara.

4. Solo utus olo arä tä, koam: toh keton akan mahoroë saran tanah paharin keton, panakan Esau tä, idjä melai hong Seir; äwen tä toto akan mikah keton; tapi keton, buabuah gawin keton,

5. Äla haliai mawi olo tä, kрана kalombah tatap pai tanah baris ajue mahin dia aku handak manengae akan keton, kрана bukit hatinggang Seir tä djari inengaku akan Esau indu joresae.

6. Talo kinan indu kinan keton keton akan mamili bara äwen tä, hapan rear keton, tinai danum indu ihop keton keton akan mamili kea bara olo tä, hapan rear.

7. Kрана Jehowa, Hatallan keton, djari mamberkat keton huang karä gawin lengän keton; iä djari mahaga panggoet keton mahoroë padang tunis benjem idjä lombah tä; äpat pulu njelo toh Jehowa, Hatallan keton, djari mampahaik keton, sampai keton djaton tapas talo enen.

8. Djadi, amon ita maradjur panggoet ita mahalau paharin ita, panakan Esau tä, idjä melai hong

Seir, mahoroë djalan äka rampar, bara Elat tuntang Eseonggeber, maka ita mules tinai manjak djalan padang Moab.

9. Tä koan Jehowa dengangu: äla marajap olo Moab, äla marang iä, kрана aku djaton maku manenga sabagi tanahe akan keton, basa aku djari manenga tanahe Ar akan anak Lot tä indu joresae.

10. Solake olo Emim djari melai hetä, utus olo idjä bakapal tuntang abas, paham kambon berenge, sama kilau olo Enak.

11. Iä tä kea itong olo hindjä baris olo nepilim, sama kilau olo Enak; olo Moab manggarä äwen Emim. — (1. Mos. 6, 4.)

12. Tinai olo Hori djaman helo djari melai hong Seir, tapi panakan Esau djari maharak olo tä bara tanah pagangae, tuntang djari mampalomos iä bara baue, sambil melai hong tanahe manganti iä, sama kilau olo Israel huaug tanahe joresae, idjä djari inenga Jehowa akae.

13. Koan Jehowa tinai: Toh, has keton, dimpah sungäi Sered. Tumon tä ita dimpah sungäi Sered.

14. Maka katahin katika panggoet ita bara Kadesbarnea, sampai ita djari dimpah sungäi Sered, telo pulu hanja njelo, sampai hapus pangereng olo idjä sanggam klahi bihin djari lomos bara marak utus olo arä, tumon Jehowa djari manjupah mantam iä. — (4. Mos. 14, 23.)

15. Tinai lengän Jehowa mawi olo tä, mampatäi iä barä marak utus olo arä, sampai iä lepah lomos.

16. Djadi, metoh karä olo pa-

rang djeta djari lepah mattai, lomat

bara marak utas olo ara; 17. Tu Jehowa hamauh deng-
angku, kea:

18. Andau toh keton akan ma-
horoe Ar, tanah pagangan olo
Moab.

19. Toh keton manggapi olo
Amon ta; ala marajap olo ta, ala
mamarang ia; krana bara baris
tanah olo Amon aku djaton maku
manenga akan keton, basa aku
djari manenga djeta akan anak
Lot ta, indu joresan ai.

20. Tanah ta kea itong olo ta-
nah olo nepihim, basa olo nepihim
djari melai hetä djaman horan;
olo Amon manggara ia Samsumini.

21. Djeta utas olo idja bakapal,
abas, tuntang paham kapendang
berenge, sama kilau olo Esau.
Maka Jehowa djari marusak olo
ta itu baun olo Amon, sampai
awen ta djari manganan ia bara
tanah pagangan ai, palus melai
hetä manganti ia;

22. Sama kea kilau gawin Je-
howa akan panakan Esau, idja
melai hong Seir; krana olo Hori
djari irusake intu baun awen ta;
sampai awen djari manganan ia
bara tanah pagangan ai, palus
melai hetä manganti ia palus
andau toh.

23. Sama kalota kea olo Kap-
torim, idja djari dumak bara ta-
nah Kaptor; djari mampalomat olo
Awi, idja melai hong Haserim
gegä sampai Gasa, palus ia melai
hetä manganti olo ta.

24. Koan Jehowa tinai: Toh,
has keton, hagoet, dimpah sungai
Arnon; ita, Sihon, radja hong
Heebon, olo Amori ta, djariinja-
raghka intu lengän keton, tun-
tang tanahe; has, toh tampara

keton, duan tanah akan keton,
parang olo ta.

25. Katontoh aku handak ma-
nampara; manjoho karä utas olo
hapus penda langit tarawen tun-
tang mikah tagal keton; karä utas
olo idja mahining bitan keton,
palus karah harudjut, ia karah
mikah intu baun keton.

26. Ta maka aku manjoho saru-
han bara padang Kedemot, ma-
nalih Sihon, radja Hesbon, man-
bit augh bahalap, sambil hamauh:
— (4. Mos. 21:21.)

27. Soho aku mahoroe tanahm,
baja manjak puna batang djatan
bewai, aku djaton maku mahiwang
sambil gantau.

28. Djual talo kinan akangku bilin
rear, tenga danam indu hupa
bilin rear kea, budjur bush bewai
aku handak mahoroe hetä;

29. Sama kilau olo Esau, idja
melai hong Seir, sama kilau olo
Moab, idja melai hong Ar, djari
manjoho aku, sampai aku dimpah
Jordan tama tanah ta, idja Je-
howa, Hatallan ia, handak ma-
nengae akan ikai.

30. Tapi Sihon, radja Hesbon,
djaton maku manjoho ita mahoroe
tanahe, krana Jehowa, Hatallan
ita, mampaurah huange, tuntang
mampalulang atäie, uka manjaragh
ia intu lengän keton, kilau awang
djari katontoh.

31. Tinai Jehowa hamauh deng-
angku: Itam, aku djari manampara
thanjarah Sihon tuntang tanahe
akan keton; has, toh tampara
keton, duan tanahe indu bagin
keton.

32. Maka Sihon hagoet, ma-
nambang ita harak karä olo ajeu,
handak mantakan ita hong Jahas.

33. Tapi Jehowa, Hatallan ita,

manjangh iä akan ita, ita mamu-
kul iä tuntang anake, tinai sakara
olo ajue.

34. Palus tä kea ita manduan
kara lewue, sambal mangerem djeta,
olo hatua, hawi tinai kara anak
olo kea idja beti mahin dia im-
belan ita.

35. Meton bewai irampas ita
akan ita, tinai ita marampas ra-
men kara lewu idja induan ita.

36. Bara Amor, idja intu saran
sungai Arnon, tinai bara kara
lewue beken idja intu saran sungai
tä, palus sampai Gilead djaton
lewue idja pahalan bahali akan ita;
Jehowa, Hatallan ita, manjaragh
kara lewu samandai tä akan ita.

37. Raja tanah olo Amon keton
djaton mantakae, dia kea tanah
idja intu saran sungai Jabok, dja-
ton kea kara lewu idja intu kara
bukit hetä, djaton talo enen,
awang djari ingahana Jehowa, Ha-
tallan ita, akan ita.

BAGI 3.

Moses manontong saritan panggoet olo tä;
saritan olo Israel mampalah Ogh.

1. Limbah tä ita mules, palus
manjak djalan akan Basan. Maka
Ogh, radja Basan, hagoet manam-
bang ita, iä tuntang sakara olo
ajue, handak mantakan ita hong
Edrei. (4. Mos. 21, 33.)

2. Tä koan Jehowa denganku:
Ela, mikah iä, krana iä, sakara
olo ajue, tuntang salepah tanabe,
djari injaraghku intu lengän ke-
ton, keton kara hawi iä, sama
kilan keton djari mawi Sihon, ra-
dja olo Amori, idja bihin hong
Heshon.

3. Maka Jehowa, Hatallan ita,
manjaragh Ogh kea, radja Basan
tä, tuntang sakara olo ajue, intu
lengän ita, sampai ita mawi iä
lepalepah, djaton batisa idja beti.

4. Palus tä kea ita manduan
kara lewue; djaton batisa idja ka-
baris mahin dia lewun olo tä, adja
djaton dinon ita, djahawen palu
lewue, salepah tanah Argob, ka-
radjaan aia Ogh hong Basan.

5. Kara lewu tä uras dahan,
hakota batu gantong, bara bla-
wang tuntang hakanjing; beken
bara djeta aton kutoh lewu hindai,
awang djaton hakota.

6. Palus ita mangerem tä, kalau
ita djari mawi Sihon, radja Heshon
kea; ita mangerem kara lewue,
tuntang olo hatua, hawi, tinai
anak olo.

7. Tapi kara meto tuntang kara
ramon lewu tä ita marampase
akan ita.

8. Tumon tä intu katika tä ita
manduan tanah tä bara lengän daa
radjaan olo Amori, idja dipah
Jordan hila toh, bara sungai Arnon
palus sampai bukit Hermon.

9. Olo Sidon manggara Hermon
tä, Sirion; olo Amori manggara
djeta: Seniz.

10. Ita manduan kara lewu intu
hapus padang hetä, tinai salepah
Gilead, tuntang salepah Basan,
sampai Salgha tuntang Edrei, sa-
kara lewu karadjaan Ogh hong
Basan.

11. Krana tikas Ogh, radja Ba-
san bewai tiasa hindai bara kara
nepilim tä; ita! sasuro, sasuro
sanaman, magon aton hong Raba,
lewun olo Amon tä; maka ka-
pandjange djatien hasa, kalap-
bake apat hasa, ukur sampai siku.

12. Tanah tä induan ita intu

katika tä. Maka tanah bara Aroer, idjä intu saran sungäi Arnon, palus sampai sabagi bukit hatäng-gang Gilead, tuntang karä lewu idjä hetä, aku djari manengae akan olo Ruben tuntang olo Gad. — (4. Mos. 32, 33.)

13. Maka tisan tanah Gilead, tinai salepah Basan, karadjaan Ogh tä, aku djari manengae akan sabagi hamputan Manasse, salepah tanah Argob, iä tä Basan, idjä bagarä tanah nepilim.

14. Jair, anak Manasse, mandino salepah tanah Argob, sampai saran tanah olo Gesuri tuntang olo Maaghati, iä manggarä tä tumon arae Hawot-Jair, palus andau toh.

15. Tinai akan Maghir aku manenga Gilead.

16. Tapi akan olo Ruben tuntang olo Gad aku manenga sabagi tanah Gilead palus sampai sungäi Arnon, sampai lewu idjä hong pulau hetä, djetä saran tanahe hetä, tinai sampai sungäi Jabok, idjä saran tanah olo Amon;

17. Tinai äka rampar intu saran Jordan, idjä indu tikas saran tanahe hetä, bara danau Kineret palus sampai danau idjä tokep padang tunis benjem, danau ujah tä, intu pain bukit Pisga, idjä hila timor.

18. Maka aku djari mametäh keton intu katika tä, koangku: Jehowa, Hatallan keton, djari manenga tanah toh akan keton indu joresan keton, tapi sakarä bitin keton, idjä sanggam mamarang, akan lius batatap helo baun karä paharin keton, olo Israel tä.

19. Baja anak sawan keton, tuntang karä meton keton, krana tawangku kutoh meton keton,

djetä akan melai huang karä lewun keton, idjä djari inengaku akan keton;

20. Sampai Jehowa djari mampalandang karä paharin keton kea, kilau iä djari mampalandang keton toh, sampai iwen tä kea djari manduan tanah, idjä handak inenga Jehowa, Hatallan keton, akae, dipah Jordan hila kanih; tä keton tau buli, ~~genep~~ biti akan bagin ai, idjä djari inengaku akae.

21. Tinai aku mametäh Josua intu katika tä, koangku: matam djari mitä talo handiäi, awang iawi Jehowa, Hatallan keton, dengan radja duä tä; tumon tä kea maka Jehowa handak mawi karä karadjaan, idjä ingahimat keton toh.

22. Äla keton mikäh olo tä, krana Jehowa, Hatallan keton, aton mamarang akan keton.

23. Tinai aku blaku asi intu Jehowa katika tä, koangku:

24. Joh Tuhan, Jehowa! ikau djari manampara mamprahan akan rewarm toh kahaim tuntang kwasan lengäm; krana intu kwe aton hatalla huang langit, hundjun petak, idjä tau manjama karä gawim, manumon karti kwasan!

25. Soho aku omba dimpah kea, mangat mitä tanah bahalap tä, idjä dipah Jordan hila kanih, äka karä bukit idjä bahalap, tinai bukit Libanon tä.

26. Tapi Jehowa malait aku tagal keton, iä djaton manarima aughku; malainkan koan Jehowa denganku: ombet toh, äla manahiu talo tä tinai denganku.

27. Dai tantan Pisga, gatang matam, tampajah hila barat, hila utara, hila selatan tuntang hila timor, tangkilik tapah tä; krana

ikau djaton akan omba dimpah Jordan tā.

28. Awi mametāh Josua, pe-njang tuntang karasan iā, krana iā akan mimbit utus olo tā dimpah, sambil mambagi akae tanah tā, idjā karāh inangkilikm.

29. Tumon tā ita melai intu Gai; tandipah Betpeor,

BAGI 4.

I. Moses mampudji olo Israel, uka manumon prentah Hatalla totototo. II. Iā mamberis telo lewu kalindong. dipah Jordan hila timor.

I. — 1. Maka toh Israel, tumon karā hadat, karā prentah, idjā djari iadjarku keton, uka keton mahaga tā, mangat keton belom, tuntang tamā balalu mandino tanah tā, idjā inenga Jehowa, Hatallan tato keton; akan keton.

2. Aela keton mandahang āla manapas aughe bara karā augh toh, idjā imetāhku intu keton, nakara keton mahaga karā prentah Jehowa, Hatallan keton, idjā imetāhku intu keton.

3. Bakarinah matan keton djari mitā hukum Jehowa intu Baalpeor tā, krana olo handiai, idjā leket intu Baalpeor tā, djari impalomat Jehowa, Hatallan keton, bara marak keton.

4. Tapi keton, idjā djari leket dengan Jehowa, Hatallan keton, uras keton belom bewāi palus andau toh.

5. Itā, aku djari madjar keton karā hadat tuntang prentah, tumon Jehowa, Hatallangku, djari manjoho aku, mangat karā gawin keton saroroi dengan djētā huang

tanah, idjā inalih keton, uka manjores tā.

6. Maka toh, haga prentah tā, awi manumon djētā, krana djētā indu kapintar tuntang kaharatin keton intu matan karā utus, olo; āwen tā karāh mahining britan karā hadat toh, sambil hamauh: tikas utus olo idjā bakapal tā toto pintar harati.

7. Krana intu kwe utus olo bakapal, idjā kalotā karantepe dengan hatallae, kilau Jehowa, Hatallan ita, tombah augh itā, sagenep ita mangahau iā?

8. Tinai intu kwe utus olo bakapal, idjā bara hadat tuntang prentah awang kalotā kabudjure, tumon salepah undang-undang toh, idjā indjulukku andau toh akan keton?

9. Baja buabuah gawin keton, haga atāi keton, belā keton kalapean tinai talo awang bakarinah djari gitan matan keton kabuat, āla djētā nihau bara atāi keton tinai katahin pambelom keton. Tinai keton akan masuman tā akan anak āson keton.

10. Intu andau keton manaharep baun Jehowa, Hatallan keton, darah Horeb, metoh Jehowa mametāh aku: pumpong utus olo arā tā, aku handak manjoho itā mahining aughku, idjā indu adjare, uka iā mikāh aku katahie belom hundjun petak, tuntang madjar karā anake kea: — (2. Mos. 19, 17.)

11. Tā keton manggapi, mendeng intu pain bukit tā, maka bukit tā kilau bakāhu ampie, njalae mandjelak benteng langit, tinai aton kakaput hetā, tuntang baun-andau sindesindep.

12. Tā Jehowa hakotak dengan keton bara bentok apui tā; keton

ndhining bawak augh, tapi keton djaton mita ampie, bajs augh ta bewai.

13. Ta ia masanan akan keton djandje, prentahe idja indu inu mon keton, sapula kabawak prentah ta, sambil mamantik ta hong dia papan betul.

14. Katika ta kea Jehowa manjeho aku madjar keton halat tintang dasar, uka keton mahaga djeta huang tanah, idja ingkahimat keton, uka keton manjeres ta.

15. Toh, haga atai keton buabua, kran keton djatoni djari mita, ampin tamunan talo, intu andau Jehowa hakotak dengan keton bara hundjun Horeb, bara bentek apui ta.

16. Aela keton marusak arep keton, awi keton mukir ampin tale dewa akan keton, atawa tamunan alo hetas bawi; — (2 Mos. 20; 4.)

17. Atawa tamunan kara meto hong petak, atawa tamunan ampin burong idja trawang penda langit;

18. Atawa tamunan talo awang manjarantar hong petak, atawa tamunan lauk, idja hong danum iwa petak.

19. Aela kea keton manggatang matan keton mamanggera, mita matan andau, bulan, kara bintang, sakara ramon langit ta, balalu under sontop intu djeta, sambil manempo talo ta, idja djari imbaris Jehowa, Hatallan keton, akan kara utus olo kapir hapis penda langit.

20. Tapi keton djari iangkat Jehowa, tantang djari imbite blua bara tapah Misir, aka kadjakan keton idja paham, mangat keton indu utus olo joresan ai, kilau awang djari katontoh.

21. Maka kalota Jehowa, malait aku tagal augh keton, sampai ia manjumpah, aku djaton akan ombe dimpah Jordan toh, aku djaton akan tam tanah bahalap ta, idja karah inenga Jehowa, Hatallan keton, indu joresan keton.

22. Krana aku indu, matai hong tanah toh, aku djaton akan dimpah Jordan; tapi keton karah dimpah hetu, sambil manjeres tanah bahalap ta.

23. Buabua keton, ala kalapsan djandjun Jehowa, Hatallan keton, idja djari inampae akan keton, sampai keton makit akan keton hampatong tamunan talo, idja djari ingahana Jehowa, Hatallan keton, akan keton.

24. Kran Jehowa, Hatallan keton, kilau Apui panjaha, Hatalla idja Pangabeha. — (Ibrahim. 12; 29.)

25. Toh amon keton manak mase, tuntang djari tahi makong tanah ta; amon keton marusak arep keton tinai, sampai keton mukir hampatong tamunan dewa, haiak bedosa intu baun Jehowa, sambil marahas ia.

26. Langit tuntang petak ingahauka andau toh indu sakai mawi keton, toto amon kalota, badje leng keton karah rusak huang tanah, idja inalih keton sasa keton dimpah Jordan, mangat mandino djeta; keton djaton akan mela hetu tahi andaue, keton karah lo-mos bewai.

27. Jehowa karah manaburan keton intu marak sakara utus olo, keton mandjadi olo panjelat mita mitik bewai marak kara olo kapir, idja akan hetu Jehowa karah marak keton.

28. Hetu keton indu manempo

hatalla, tampan lengan olo, kaju tumpang batu, idja djaton tau mita, djaton mahining, djaton kuman, djaton mamawati.

29. Tapi djaka heta keton karah manggala Jehowa, Hatallan keton tinai, maka keton karah sonder is, asal keton manggau is hapin salepah atai, hapin salepah huang keton.

30. Amon keton indjaka, awi keton buah kara talo ta, tepa maka keton karah bali Jehowa, Hatallan keton, sambil manumon auge.

31. Krana Jehowa, Hatallan keton, pna Hatalla pamasi, is djaton maku malili keton, djaton maku marusak keton lepalepah, is djaton maku kalapean djandjie dengan toto keton, idja djari injumpahe akan swen ta.

32. Isek bewai tahu karta talo djaman horan, idja djari helo bara keton, bara andau olon djari indjadian Hatalla hong petak, isek bara saman langit palus saras silae, djaka talo kalota kahaie aton mandjari atawa djari tarahining, kilau intu keton?

33. Djaka aton utus olo djari mahining augh Hatalla, idja haktak dengae bara bentok apui, tuntang mason belom, tumon keton djari mahining djeta?

34. Atawa djaka Hatalla djari mangkema, mangkat utus olo bara marak utus olo beken, awi arta hukum, awi kata, awi gawi hura, awi mamarang, awi lengae idja abus, idja inantadjoke, awi paham kukahan, tumon Jehowa, Hatallan keton, djari mawie akan keton, hajak gitan sakara olo Misir?

35. Talo ta djari imprahan akan

keton, mangat keton tawae, Jehowa toto Hatalla, djaton beken tinai, tikas is kabuate bewai.

36. Is manjoho keton mahining auge bara langit, hapae madjar keton, tinai hong petak is djari manjoho keton mita apai awang paham, tuntang keton djari mahining auge bara bentok apui ta.

37. Maka bara is, sinta tato keton, tuntang djari mintih pamakae rakian bara swen, maka bitis halai djari magah keton barah tanah Misir, hapin kwase pahar,

38. Uka is maharak bara ban keton arta utus olo bara tanah pagangan ai, idja bakapal tuntang abas bara keton, mangat is manamian keton heta, palus manenga tanah awen ta indu jofes keton, kilau awang djari katonoh.

39. Toh, maka buah keton katawan intu andas toh, balalu mingkes ta huang atai keton: Jehowa toto Hatalla ngambo hong langit, tuntang ngiwa hundjan petak, djaton aton beken tinai.

40. Patut keton mahaga kara hadate, kara prentahe, idja ime-tahku keton andau toh, mangat keton, paluspanakan keton rakian bara keton, tau bahambit, mangat umur keton pandjang huang tanah, idja inenga Jehowa, Hatallan keton, akan keton palus katatahi.

II. — 41. Ta Moses mintih mambaris telo lewu, idja dipah Jordan hila timor, hila palembut matanandau: — (4. Mos. 35, 6.)

42. Nakara olo pamuna tau mahakan akan heta, idja taparandjer saraganda djari mampatai olon, awang djaton djari injingie bihin; olo kalota akan mahakan huang

idjä kabaris karä lewu tä, mangat iä belom;

43. Iä tä: Beser, intu padang hong äka rampar, akan hamputan olo Ruben; Ramot hong Gilead, akan hamputan olo Gad; Golan hong Basan, akan olo Manasse.

44. Djeta karä prentah, idjä inenga Moses akan karä olo Israel.

45. Djeta undangundang, karä hadat tuntang dasar, idjä ime-täh Moses akan karä olo Israel, limbah iä djari blua bara tanah Misir.

46. Intu saran Jordan, hong padang idjä tandipah Betpeor, hong tanah Sihon, radjan olo Amori, idjä bihin intu Hesbon, idjä djari impalah Moses tuntang olo Israel, limbah olo tä djari blua bara tanah Misir,

47. Tuntang iä manduan tanahe, tinai tanah ain Ogh, radja Basan, duä radjan olo Amori tä, idjä bihin melai dipah Jordan hila toh, hila palembut matanandau;

48. Bara Aroer, idjä intu saran sungäi Arnon, palus sampai bukit Sirion, djeta bukit Hermon;

49. Tinai salepah äka rampar dipah Jordan hila toh, hila timor, palus sampai danau hong äka rampar hetä, idjä intu pain bukit Pisga.

BAGI 5.

Moses mulang sapulu kabawak prentah
Hatalla akan olo Israel.

1. Tinai Moses mamumpung sakarä olo Israel, sambil hamauh dengan äwen: Hining, o Israel, karä hadat, karä prentah, idjä insumangku andau toh intu pin-

ding keton, mangat keton mang-adji tä tuntang mahaga tä, uka manumon djeta.

2. Jehowa, Hatallan ita, djari manampa djangji dengan ita hong Horeb.

3. Djangji tä iä djaton djari manampa dengan tato ita, tapi dengan ita kea, idjä magon belom, aton hetoh andau toh.

4. Hataharep bau Jehowa djari hakotak dengan keton hong bukit, bara bentok apui tä.

5. Katika tä aku mendeng he-lat Jehowa dengan keton, uka manatän augh Jehowa manjampai keton, krana keton mikäh apui tä, palus djaton mandai sampai bukit. Maka iä hamauh:

6. Aku Jehowa toh Hatallam, idjä djari magah ikau blua bara tanah Misir, äka karewarm. — (2. Mos. 20, 2.)

7. Äla ikau manempo hatalla beken intu baungku.

8. Äla ikau manampa hampatong atawa bintik tamunan dewa akam, äla tumon talo awang ngambo huang langit, äla tumon talo awang ngiwa hundjun petak, äla tumon talo awang intu danum iwa petak.

9. Äla ikau sontop akae, äla manempo iä. Krana jaku Jehowa, Hatallam, puna Hatalla idjä pangabehu; idjä mamalah kasalan bapae intu anake sampai telo spat turon, olo idjä basingi aku;

10. Tapi jaku masi bakojakojan olo idjä sinta aku, sambil mahaga prentahku.

11. Äla ikau hapan aran Jehowa, Hatallam, sala, krana Jehowa djaton maku malapas bara hukum olo tä, idjä hapan arae sala.

12. Haga andau sabat, mangat

ikau mamprasih djeta, tumon prentah Jehowa, Hatallam, intu ikau.

13. Kadjahawen andau ikau buah bagawi, sambil nguan karä talo gawim.

14. Tapi andau udju tä andau sabat ain Jehowa, Hatallam. Andau tä äla ikau bagawi, äla anakm hatuä, äla anakm bawi, äla kea rewarm hatuä, äla rewarm bawi, äla karä metom, äla tumuä idjä huang lewum, mangat rewarm hatuä bawi tau malajan, sama kilau ikau.

15. Krana patut ikau mingat, ikau kea djari indu rewar olo hong tanah Misir, tapi Jehowa, Hatallam, djari magah ikau blua hara hetä awi kwan lengäe, idjä inantadjoke; tagal tä Jehowa, Hatallam, djari manjoho ikau mahaga andau sabat tä.

16. Horumat bapam tuntang indum, tumon prentah Jehowa, Hatallam, intu ikau, mangat umur pandjang; tuntang mangat ikau batuah hong tanah, idjä inenga Jehowa, Hatallam, akam.

17. Äla ikau mampatäi olon.

18. Äla ikau habandong.

19. Äla ikau manakau.

20. Äla ikau manandjaro olo.

21. Äla ikau mipen sawan olo, äla mipen human olo, äla tanae, äla reware hatuä, äla reware bawi, äla sapie, äla kalidaie, äla ikau mipen talo idjäidjä, awang ain olo.

22. Karä augh tä Jehowa manjewute akan salepah karä utus keton, bara hundjun bukit, bara bentok apui tuntang botop baun andau tä, bara bentok kakaput tä, hai aughe, iä djaton mandahang aughe hindai, iä mamintik tä hundjun duä papan batu, tuntang manenga tä akangku.

23. Djadi, sana keton mahining aughe tä, idjä blua bara bentok kakaput, sambil mitä bukit idjä kilau bakahu, tä maka karä mantir pamutjok hamputan keton, tuntang karä bakas keton mananggoh aku,

24. Sambil hamaub: Itäm, Jehowa, Hatallan ita, djari manjoho ita mitä kahalape tuntang kahaie, tuntang ita djari mahining aughe blua bara bentok apui tä; andau toh ita djari mangasene, tau, kea Hatalla hakotak dengan olon, tuntang olo tä magon belom bewäi.

25. Tapi toh, buhen ikäi indu matäi? krana mikäh apui hai tä akan mawi ikäi; djaka ikäi tahi magon mahining augh Jehowa, Hatallan ikäi, toto ikäi matäi bewäi.

26. Krana idjä kwe kea baris talo handiai, idjä kilau ikäi djari mahining augh Hatalla idjä belom, blua bara bentok apui, tuntang magon belom kea?

27. Käläh ikau bewäi manggapi, sambil mahining talo handiai, idjä handak injoho Jehowa, Hatallan ita; käläh ikau masuman akan ikäi sakarä augh, idjä karäh injoho Jehowa, Hatallan ita, intu ikau, maka ikäi handak manarimae tuntang manumon karä aughe tä.

28. Djadi, amon Jehowa mahining karä augh keton, idjä inutor keton akangku, koan Jehowa denganku: Jaku djari mahining karä augh utus olo toh, idjä djari inutore akam; bahalap bewäi augh äwen tä.

29. Kajah! käläh djaka atäie kalotä kea, sampai iä mikäh aku, tuntang mahaga karä prentahku haradjur, mangat iä tuntang karä

panakae bara salamet palus kata-tahi!

30. Has, suman akae: buli keton akan tingkap keton tinai.

31. Tapi iksu melai hetoh intu baungku, uka aku masuman akan karä prentah, karä hadat, karä dasar, idjä indu iadjarm intu olo tä, nakara iä mahaga djeta huang tanah, idjä handak ingaku akae indu joresae.

32. Maka toh, buabuah keton, nakara keton manumon karä prentah Jehowa, Hatallan keton, äla mahiwang sambil gantau.

33. Tapi awi mahoroe baja djalan djeta bewai, idjä injoho Jehowa, Hatallan keton, akan keton, mangat keton belom, mangat keton batuah, tuntang pandjang umur keton huang tanah, idjä indu injores keton.

BAGI 6.

Moses mampudji ole Israel, uka ä mahaga tuntang manumon karä undang-undang, sambil madjar tä intu anak äsoe.

1. Djeto karä prentah, karä hadat, karä dasar, idjä djari injoho Jehowa, Hatallan keton, uka keton mangadjie sambil mahaga djeta huang tanah, idjä ingkahimat keton, mangat manjores djeta;

2. Nakara keton mikah Jehowa, Hatallan keton, uka keton palus anak äson keton mahaga karä hadat, karä prentah, idjä imetähku keton, katahin andau pambelom keton, mangat umur keton pandjang.

3. Hining, o Israel, ingaingat augh tä, uka mahaga djeta, mangat keton batuah, tuntang karä bitin keton mandjadi karäan, tumon

augh djandjin Jehowa, Hatallan tato keton, huang tanah tä, idjä nahasak djohon tusut meto tuntang madu.

4. Hining, o Israel Jehowa, Hatallan ita, tonggal Idjä, tika ita bewai. — (Mark 12, 29.)

5. Tä, ika akan cinta Jehowa, Hatallan, hapan salepah ätäm, hapan salepah huangm, hapan salepah karä kabasm.

6. Augh toh, idjä injohoku ika andau toh, haradjur akan leket huang ätäm.

7. Tinai ika akan katanteman-teman augh tä intu anakm, ika akan hatututor djeta metoh ika huang humam, atawa kahum hong djalanam, haiak penter pantirohm haiak kamisikm. — (1. Mos. 18, 19.)

8. Ika akan mameteng djeta indu kata hong lengüm, tinai indu kata intu lingkaum;

9. Ika akan mamintik djeta intu djihin humam, tuntang ambo bauntonggangm.

10. Toh, amon Jehowa, Hatallan keton, djari manamian keton hong tanah, idjä djari injumpehe akan tato keton, Abraham, Isaak tuntang Jakob, handak manenga tä akan keton, lewu hai tuntang bahalap, idjä djaton djari imangun keton;

11. Huma, idjä kontep talo bahalap, idjä djaton djari injuang keton, kali awang imahat, idjä djaton djari imahat keton, pambulan anggor tuntang pambulan batang undus, idjä djaton djari imbül keton; tä amon keton kuman, tuntang keton besoh:

12. Buabuah keton, äla kalapean Jehowa, idjä djari magah keton bara Misir, äka karewar keton.

13. Tapi keton akan mikah Je-

hawa. Hatalla keton, tuntang manempo ia, sambil hapan aran ia.
14. Ela keton omba hatalla beken, bara marak karä dewan utus olo idjä melai hakalingi tanah keton.

15. Krana Hatalla idjä Pangat beba, Jehowa, Hatalla keton, ta, ston bentok keton, ala kalait Jé hawa, Hatalla keton, hasap mawi keton, palus mampalomes keton bara petak.

16. Ela mangkema Jehowa, Hatalla keton, kilau keton djari mangkema ia hong Masa. — (2. Mos. 17.2.)

17. Tapi haga keton buabuah karä prentah Jehowa, Hatalla keton, tuntang karä hadate, karä dasare, idjä djari injohoe keton.

18. Keton akan mawi tabo idjä budjur tuntang buah intu matan Jehowa, mangat keton batuah, tuntang keton tama, palus manjores tanah bahalap tä, idjä djari injumpah Jehowa akan tato keton.

19. Nakara ia maharak karä maseh keton bara baun keton, tumon djari angh djandjin Jehowa.

20. Toh, amon anakm dapit, masek akan, kose: narai karä daran, karä hadat, karä prentah tä, idjä injohoe Jehowa, Hatalla ita, intu keton?

21. Tä patut ikau tombah, manuman akan anakm: horan ita toh rewar Parao hong tanah Misir; tapi hapan kwanan lengue Jehowa djari magah ita blua bara tanah Misir.

22. Tuntang Jehowa mawi kata, hukum awang heran hong tanah Misir, intu Parao tuntang karä olo ajue, haik gitan ita;

23. Balalu ia magah ita blua bara betag mangat ia magah ita tagi,

tuntang manenga akan ita tanah tä, idjä djari injumpah akan tato ita.

24. Djadi, Jehowa manjoho ita mahaga karä hadat toh, mangat ita mikah Jehowa, Hatalla ita, nuka ita haradjar batuah, tuntang ita mambelom ita, tumon djari an dan toh.

25. Djeta indu katetek ita, amon ita mahaga sambil manumon karä prentah toh intu baun Jehowa, Hatalla ita, tumon ia djari manjoho ita.

BAGI 7.

Olo Israel ingahana rampi dengan olo Kanani, belä omba hadat olo tä.

1. Amon Jehowa, Hatalla keton, djari mimbit keton tama tanah, idjä inalih keton, uka manjores tä, amon ia djari manganan bara baun keton ara utus olo, olo Het, olo Gergasi, olo Amori, olo Kanani, olo Peresi, olo Héwi tuntang olo Jebusi, udju kabaris utus olo tä, idjä bakapal tuntang kwasa bara keton;

2. Amon Jehowa, Hatalla keton, djari manjaragh awen tä, sampai keton mamukul, mapakalah ia: tä maka keton akan mampalomes ia, ala keton hadjandji dengae, ala masi ia.

3. Ela kea keton hadjelut dengae; ala mampabana anak keton idjä bawi dengan anake hatua, ala manduan anake idjä bawi indu sawan anak keton awang hatua.

4. Krana toto, awen tä karäh manamput anak hatua ain keton uadur bara aku, palus manempo hatalla beken; tä maka kasangit

Jehowa akan hasep mawi keton, palus mampalomos keton badjeleng haliai.

5. Malainkan patut kalotoh gawin keton dengan olo tä: karä mesbeh olo tä akan ingarak keton, karä saron ajue akan imparamok keton, karä pahewan äkae sombang akan inäweng keton, tinai karä hampatonge idjä iukire akan inusul keton.

6. Krana keton toh utus olo idjä brasih akan Jehowa, Hatallan keton, keton djari intih Jehowa, Hatallan keton, mandjadi utus olo idjä puna baris ajue bara karä utus olo idjä mukong hapus petak toh. — (2. Mos. 19, 6.)

7. Jehowa djaton djari mangilak, djaton djari mintih keton, basa awi keton bakapal bara karä utus olo;

8. Tapi awi Jehowa djari sinta keton, tuntang uka iä malalus sumpahe, idjä djari injumpahe akan tato keton, tagal tä maka Jehowa djari magah keton blua hapan kwasan lengäe, maliwus keton bara äka karewar keton, bara lengän Parao, radja Misir.

9. Awi tä buah keton katawan, Jehowa, Hatallan keton, puna Hatalla toto, Hatalla idjä tetek, idjä mandähen djandjie tuntang asie intu bakojakojan tilap olo tä, idjä sinta iä, tuntang mahaga prentahe;

10. Tinai bakarinah iä mamalah genep olo, idjä basingi iä, sampai marusak olo tä; iä djaton marandjar pamalähe mawi olo idjä basingi iä, bakarinah iä karäh mawi olo tä.

11. Tagal tä, haga karä prentah, karä dasar, idjä imetähku keton andau toh, nakara keton manumon tä.

12. Tä, amon keton mahining karä kapatut toh, sambil mahaga manumon tä, maka Jehowa, Hatallan keton, karäh mahaga djandjie tuntang asie akan keton, idjä djari injumpahe akan tato keton.

13. Iä handak sinta keton, sambil mamberkat keton, tuntang mamparä keton, iä handak mamberkat bua knain keton, tuntang bua tanan keton, karä gendom keton, karä anggor keton, karä undus keton, tinai parnakan sapin keton, tuntang karä kawan kambing tabirin keton huang tanah tä, idjä djari injumpahe akan tato keton, handak manenga tä akan keton.

14. Keton karäh imberkat bara karä utus olo; olo hatuä olo bawi mahin djaton tamanang marak keton, djaton kea marak karä meton keton.

15. Tinai Jehowa handak mahe-lang keton dengan karä peres; karä ampin peres papa ain olo Misir tä, idjä tawan keton, iä djaton handak mandjakite intu keton, tapi iä handak malaboh tä intu karä olo idjä basingi keton.

16. Maka keton akan mangahem karä utus olo, idjä handak injarah Jehowa, Hatallan keton, akan keton; äla matan keton masi iä; äla keton manempo hatallae; krana toto djetä mandjadi djarat mawi keton.

17. Mikäh koan keton huang atäi keton: karä utus olo tä puna bakapal bara ita, kwäka ita tau maharak iä bara tanah pagangan ajue?

18. Äla keton mikäh iä; ingat talo idjä djari iawi Jehowa, Hatallan keton, dengan Parao tuntang olo Misir handiai;

19. Hukum hai tä, idjä djari gitan matan keton, karä kata,

karä talo heran, kwasan lengäe tä, idjä djari inantadjok Jehowa, Hatallan keton, hapan magah keton blua; tumon tä kea Jehowa, Hatallan keton, karäh mawi karä utus olo, idjä ingikäh keton baue.

20. Tinai Jehowa, Hatallan keton, karäh manjoho uang hai marak olo tä, sampai rusak kea tisan olo tä, sambil manjahokan arepe bara baun keton.

21. Äla keton taräwen intu baun olo tä, krana Jehowa, Hatallan keton, aton bentok keton, Hatalla idjä hai tuntang ingikäh ingaran tä.

22. Maka Jehowa, Hatallan keton, mutomutoi karäh manganan sakarä utus olo tä bara baun keton. Keton djaton haiak sindä akan mampalomos äwen tä, belä meto hutan paham arä, mawi keton.

23. Jehowa, Hatallan keton, handak manjaragh olo tä akan keton, sambil mampikäh iä paham kata-räwäe, sampai olo tä impalomos.

24. Tinai karä radjae kea handak injaraghe intu lengän keton, uka keton mampalomat arae bara penda langit; dialo idjä biti kabawa malawan keton, sampai keton djari mampalomos olo tä lepah lingis.

25. Karä hampatong, tamunan dewae, akan inusul keton, salaka atawa bulau, idjä leket hetä, äla keton mipäe, äla manduan tä akan keton, belä keton indjarat awi tä, krana talo tä puna talo kadjilek Jehowa, Hatallan keton.

26. Tagal tä äla keton manamäan talo kabelä tä huang human keton, belä keton ingerem, kilau talo tä puna kerem; keton akan mangabelä mandjilek talo tä, krana djetä talo kerem.

BAGI 8.

Moses mampudji olo Israel, uka manara Hatalla.

1. Karä prentah, idjä imetähku keton andau toh, maka keton akan manggaue tuntang manumoe, mangat keton belom, mangat keton ingapal, tuntang tamä balalu manjores tanah, idjä djari injumpah Jehowa akan tato keton.

2. Ingat hapus panggoet keton, idjä Hatalla djari magah keton hong padang tunis benjem äpat pulu njelo toh, nakara iä mamparandah keton, sambil maningkes keton, uka mandjadi batarang talo idjä huang atäi keton, djaka keton maku manumon prentahe atawa dia.

3. Iä djari mamparandah keton, iä djari mamplau keton, palus pakanan keton tinai hapan man tä, idjä djaton djari kasenan keton bihin, karä tato keton mahin dia kea, nakara iä madjar keton mangasene, olo djaton belom awi tepong bewäi, malainkan awi talo handiai, idjä blua bara njaman Jehowa, olo belom. — (2. Mos. 16, 14.)

4. Karä pakaian keton djaton djari rotus intu keton, tinai pain keton djaton djari kembang huang äpat pulu njelo toh.

5. Tä, buah keton mangasene huang atäi keton, Jehowa, Hatallan keton, djari madjar keton, kilau bapa pudji madjar anake.

6. Tagal tä, haga karä prentah Jehowa, Hatallan keton, mangat keton mahoroe djalan ai, sambil mikäh iä.

7. Krana Jehowa, Hatallan keton, magah keton akan tanah bahalap, äka sungäi tuntang lowang

danum, tinai talaga, idja lembut intu petak randah tuntang intu aka bukit.

8. Tanah idja aka kutoh gen-dom, seora, aka batang anggor, batang korma, batang dalima; aka batang bua undus tuntang madu.

9. Aka kutoh ramon panginan, sampai keton djaton tapas talo ejen; aka ara batu sanaman, tuntang tambaga keton akan maringgis mungkar barakara bukit heta.

10. Tai, amon keton djari kuman tuntang djari besoh, maka buah keton mandra Jehowa, Hatallan keton, tagal tanah bahalap ta, idja djari inengas akan keton.

11. Buahpuah keton; ala ngalapean Jehowa, Hatallan keton, sampai keton manawa karak prentabe, karak dasare, karak hadate, idja imetahku keton andau toh.

12. Uka ala, amon keton djari kuman tuntang djari besoh, amon keton djari mamangun huma bahalap sambil melai heta.

13. Amon sapi, tinai kambing tabirin keton djari imparä, tinai salaka bulau keton kea, karak panatau keton djari dahangdahanga:

14. Uka ala atai keton manggatang arepe, sambil ngalapean Jehowa, Hatallan keton, idja djari magah keton blua bara tanah Misir, aka karewar keton ta;

15. Idja djari magah keton hong padang tunis benjem, idja lombah tuntang paham kapapas, aka handipa-apui tuntang kala, aka keang kamahau, djaton danum, tapi ia djari mamplua danum akan keton bara batukarang.

16. Tinai ia djari pakanan keton hong padang tunis benjem ta hapamaw, idja djaton djari kasenan karak tato keton, mangat ia mam-

parandah keton, sambil maningkes keton, uka limbah ta ia mamberkat keton tinai.

17. Suro keton hamauh huang atai keton: kwasangku, kaabas lengängku djari mulih karak panatouku toh.

18. Malainkan ingat keton Jehowa, Hatallan keton, kranä ta idja mamabas keton mulih panatou kalotä, nakara ia mandaheri djandjie, idja djari insumpahe akan tato keton, kilau djari andau toh.

19. Tapi djaka keton ngalapean Jehowa, Hatallan keton, omba hatalla beken, sambil manempo djeta, sontop akas: ta maka andau toh aku masuman akan keton, toto keton karak rusak.

20. Sama kilau karak olo kapir, idja impalomos Jehowa intu baur keton, tumon ta keton kea karak rusak, basa keton djaton djari manumon augh Jehowa, Hatallan keton.

BAGI 9.

Moses mampudji olo Israel, uka ia randah ataic.

1. Hining, o Israel, toh keton akan dimpah Jordan; aka keton mampalah ara utus olo, idja bakapal tuntang kwasa bara keton; tuntang lewu hai, idja kotas tempai langit:

2. Utus olo; idja hai pandjang. panakan Enak ta, idja djari hining keton, idja djari inutor akan keton: awe tau malawan anak Enak ta?

3. Maka buah keton katawan andau toh, Jehowa, Hatallan keton, aton nagoet helo batin keton,

kilan apui panjeha; iä karäh mampalomos olo tä, iä karäh mampalokang olo tä intu baun keton, tuntang keton karäh manganan olo tä bara tanahe: badjeleng kea keton karäh marusak iä, tumon djandjin Jehowa dengan keton.

4. Toh, amon Jehowa, Hatallan keton, djari manganan olo tä bara baun keton, äla keton hamauh huang atäi keton: tagal katetek ita Jehowa djari manamaan ita, uka manduan tanah toh. Krana tagal kadarhakan karä utus olo hetä, Jehowa manganau iä bara tanahe intu baun keton. — (1. Mos. 15, 16.)

5. Djaton tagal katetek keton, atawa tagal kabudjur atäi keton, keton inamaan, uka manduan tanah olo tä: malainkan tagal kadarhakan karä utus olo tä Jehowa, Hatallan keton, manganan iä bara tanahe intu baun keton; tinai mangat iä mandähen aughe, idjä djari injumpah Jehowa, Hatallan keton, akan tatö Keton, Abraham, Isaak tuntang Jakob. — (1. Mos. 12, 7.)

6. Tä, buah keton katawan, djaton tagal katetek keton, Jehowa, Hatallan keton, manenga tanah bahalap toh indu joresan keton, krana keton puna parisang bewäi.

7. Ingat, äla kalapean, kilen keton djari marahas Jehowa, Hatallan keton, hong padang tunis benjem tä! bara andau keton hagoet bara tanah Misir, palus sampai keton manantarang kaleka toh, maka keton djari marisang dengan Jehowa.

8. Krana darah Horeb tä keton djari marahas Jehowa: kalotä, sampai iä awi kalaite handak mampalomes keton. — (2. Mos. 32, 1.)

9. Metoh aku djari mandai ba-
kit tä, uka manduan papan batu,
papan djandji tä, idjä djari inampa
Jehowa akan keton; tä aku melai
hundjun bukit tä käpat pulu an-
dan käpat pulu alem katahie, dja-
ton kuman tepong, djaton mihop
danum.

10. Tustang Jehowa manenga
akangku duä papan batu tä, idjä
imintik tundjuk Hatalla halai,
aton hetä karä bawak augh, awang-
injewut Jehowa akan keton bara
hundjun bukit, bara bentok apui
tä, intu andau keton djari hapum-
pong samandiai.

11. Tä, maka djadi, limbah kä-
pat pulu andau, käpat pulti alem
tä, Jehowa manenga duä papan
batu tä akangku, papan djandji tä;

12. Tinai Jehowa hamauh deng-
angku: has, hagoet ikau, mohon
gulogulong, krana utus olo ajuri,
idjä djari imbitm blua bara tanah
Misir, djari tapakarok mamapa
asingku; paham kadjelenge olo
tä undur bara djalan, idjä djari
injhoku iä, iä djari manuang
hampatong dewa akae.

13. Tinai Jehowa hamanh deng-
angku, koae: jaku djari manjengok
utus olo tä, itäm, olo tä bate-
kang bewäi atäie.

14. Toh äla mahalang aku, na-
kara aku mampalomos iä, palus
mampalomat arae bara penda langit,
tä aku handak manampa ikau
mandjadi utus olo idjä kwasa, tun-
tang bakapal bara djatä:

15. Tä aku mules, mohon bara
bukit idjä bakshu tä, haiak mim-
bit duä papan djandji tä huang
lengängku.

16. Aku manangkilik, itä! ke-
ton djari badosa intu Jehowa, Ha-
tallan keton, keton djari manuang

hampatong dewa tamunan ampin sapi akan keton, badjeleng keton djari undur bara djalan, idjä djari injoho Jehowa keton.

17. Tä aku manggatang papan batu duä tä, mantarik tä bara lengängku, sambil mamusit tä intu matan keton.

18. Palus aku mahingkep intu baun Jehowa, sama kilau solake, käpat pulu andau käpat pulu alem katahie, aku djaton kuman djaton mihop; djetä tagal karä dosan keton, idjä iawi keton, basa keton djari mawi talo awang papa intu matan Jehowa, sambil mungkar kalaite.

19. Krana aku mikäh kalait tuntang kasangit Jehowa, idjä hassep handak mawi keton, leka mampalomos keton; tapi Jehowa manarima aughku sindä tä kea.

20. Aaron mahin paham kea ilait Jehowa, sampai handak impatäie, tapi aku blaku akan Aaron kea katika tä.

21. Tapi dosan keton, sapi tä idjä djari inampa keton, induanguku, mamapue mampalanik tä, tuntang manepäe manggilinge, sampai djetä kilau tuneke petak, balalu tuneke tä inaburangku akan tahasak danum, idjä nahasak bara bukit hetä.

22. Tinai keton paham marahas Jehowa hong Tabera, tuntang hong Masa, tinai hong Kibrottaawa. — (4. Mos. 11, 4.)

23. Limbah tä, metoh Jehowa manjoho keton hong Kadesbarnea, koae: murik keton, duan tanah tä, idjä djari inengaku akan keton: — tä maka keton marisang dengan augh njaman Jehowa, Hattallan keton, keton djaton harap iä, djaton maku manumon aughe.

24. Toto, keton djari marisang

dengan augh Jehowa bara sana aku kasene keton.

25. Tä aku mahingkep intu baun Jehowa, käpat pulu andau käpat pulu alem katahie, kilau aku djari mahingkep solake, basa djari augh Jehowa, iä handak mampalomos keton.

26. Aku blaku intu Jehowa, koangu: joh Tuhan, Jehowa, äla ikau marusak utus olo ajum, baris joresan ajum, idjä djari iliwusm awi kahaim, idjä djari impluam bara tanah Misir hapan kwasan lengäm.

27. Tahiü rewarm, Abraham, Isaak äwen telo Jakob, äla nampajah katekang utus olo arä toh, äla nalingä kadarhakae, äla dosae.

28. Belä olo tanah tä, idjä bara hetä ikau djari mamplua ikäi, akan hamauh: Jehowa djaton tau manamäan olo tä huang tanah, idjä djari inutore akae, iä djari mamplua äwen tä awi kasingie dengan äwen, leka mampatäi äwen tä hong padang tunis benjem.

29. Krana olo tä puna utus olo ajum kea, baris ajum, idjä djari impluam bara Misir awi kwasam idjä paham, awim manantadjok lengäm.

BAGI 10.

Moses manontong saritae, iä masuman kapatut olo Israel dengan Hatalla.

1. Katika tä kea Jehowa manjoho aku: pahat duä kabintap papan batu kilau awang helo; dai bukit toh taharep aku, limbah tä ikau akan manampa pati kaju tinai.

2. Aku handak manjurat huang

batu tā karā bawak augh, idjä djari leket huang batu idjä solake, idjä djari imusitm; limbah tā ikau akan mina batu huang pati tā.

3. Tumon tā aku djari manampa pati kaju sitim, tinai aku mama-hat duā kabintap papan batu, kilau idjä solake; limbah tā aku man-nkat bukit, mimbng duā papan tā huang lengängku. — (2. Mos. 34.)

4. Tā iā manjurat hundjun pa-pan batu tā tumon surat idjä so-lake, sapulu kabawak prentah tā, idjä djari injewut Jehowa akan keton bara hundjun bukit, bara bentok apui tā, intu andau keton djari hapumpang samandiai; tinai Jehowa manenga batu tā akängku.

5. Limbah tā aku mules, mo-hon bara bukit, palus mingkes papan tā huang pati, idjä djari inampaku; betä iā magon aton, tumon prentah Jehowa dengängku.

6. Maka olo Israel hagoet bara Beerot-bene-jaakan manintu Mo-sera; betä Aaron matäi, tuntang ingubur betä, tinai anake, Elea-sar, mandjadi imam, manganti iä. — (4. Mos. 20, 28.)

7. Bara betä äwen harikas, manantarang Gudgod, bara Gudgod iä sampai Jotbat, äka arä tahasak danum.

8. Maka kafika tā Jehowa mam-baris hamputan olo Lewi, uka mamikul patin-djandjin Jehowa, tinai uka manaharep baun Jehowa, sambil manonggo iä tuntang ma-nara arae, kilau awang djari palus andau toh.

9. Tagal tā olo Lewi djaton bara bagi joresan, kilau karä pa-harie; krana Jehowa indu joresan äwen tā, tumon augh Jehowa, Hatallan keton, dengan äwen.

10. Maka aku melai hundjun

bukit, sama kilau sindä helo kea, kăpat pulu andau kăpat pulu alem, tuntang Jehowa djari manarima aughku sindä tā kea, iä djaton maku mamparusak keton.

11. Malainkan Jehowa hamaui dengängku: lius ikau, harikas, hagoet helo baun utus olo arä tā, mangat äwen tā tamä, mam-duan tanah, idjä djari injumpahku akan tato hiang äwen tā, handak manenga tā akae.

12. Maka toh, o Israel, en idjä ingahandak Jehowa, Hatallan, intu ikau? baja uka ikau mikäh Jehowa, Hatallan, sambil mahoro karä djalan ai, tuntang sinta iä, sambil manempo Jehowa, Hatallan, hapan salepah atäim, hapan salepah huangm. — (Migha 6, 8.)

13. Mangat ikau mahaga prentah Jehowa tuntang karä hadat ai, idjä imetähku ikau andau toh, mandjadi indu berkat ajum.

14. Itä, karä langit tuntang langit idjä mambatang, petak tuntang karä talo huange uras ain Jehowa, Hatallan keton.

15. Tapi baja tato keton djari ingilake, uka sinta äwen tā, tinai rahian bara äwen tā, maka iä djari mintih panakae, keton toh, bara karä utus olo kalunen, kilau awang djari andau toh.

16. Toh, sunat atäi keton, äla manekang arep keton tinai.

17. Krana Jehowa, Hatallan keton, puna Hatallan karä hatalla, Tuhan karä tuan, Hatalla idjä hai, idjä kwasa, idjä ingikäh ingarawan, idjä djaton paraba ampın olo, djaton paduli talo inenga;

18. Idjä mambudjur nolä tuntang balo, idjä sinta tamuäi, uka manenga panginan tuntang pakaian akae.

19. Tagal tā, buah keton kea sinta tamuāi; krana keton kea bihin tamuāi hong tanah Misir.

20. Jehowa, Hatallan keton, indu ingikāh keton; sambil manempo is, tuntang heret dengae; tinai hapan aryan ai.

21. Ia indu horumat keton, Hatallan keton, idja djari mawi akan keton karā talo hai tuntang panawen tā; idja djari gitan matan keton.

22. Tatonhiang keton djari tamā tamah Misir; idja pulu bita karā, tapi toh Jehowa, Hatallan keton, djari mangapal keton kilau bintang hong langit. (1. Mos. 46, 27.)

BAGI 11.

Hapun arā bukte Moses mampudji ngolo Israel; mangat manumen kahañak Hatalla.

1. Tagal tā keton indu sinta Jehowa, Hatallan keton; sambil mahaga atoh ai, karā hadate, karā dasare, karā prentake haradjur.

2. Butur keton mangasene tā andau toh; khand aku djaton haktak dengan anak keton; idja djaton katawan tā; idja djaton djari mitā adjar Jehowa, Hatallan keton, kahaie, kaabas lengae idja inanta-djoke;

3. Tinai karā kase, karā gawie awang djari iawie hong tanah Misir mawi Parao; raja Misir, tinai hapus tanah.

4. Tinai karā gawie mawi kawā parang olo Misir, mawi karā hadjarāe, karā karetan awen tā, awie mambaring danum tasik radju mambuseng olo tā, metoh awen manggoang keton; tapi Je-

howa marusak olo tā, utus djeta rusak palus andau toh. — (2. Mos. 14, 25.)

5. Tinai karā gawie dengan keton hong padang tunis benjem, njamah keton djari sampai kaleka toh.

6. Tinai gawie dengan Datan awen duā Abiram, anak Eliab, olo Ruben, amon petak harakang manelon awen tā, tuntang karā olo ungkape, tinai karā tingkape, tuntang talo ajue samandai, marak hapus utus olo Israel. — (4. Mos. 16, 31.)

7. Krana matan keton djari mitā gawin Jehowa awang hai tā; idja djari iawie.

8. Tagal tā, haga karā prentah, idja imetāhku keton andau toh, mangat keton impasas, uka tamā, palus manduan tanah, idja inalih keton, mangat manjores djeta.

9. Tinai mangat keton pandang umur huang tanah, idja djari infum-pah Jehowa akan tato keton; handak manenga tā akas, palus akan panakae, tanah idja nahasak djehon tusun sapi tuntang madu.

10. Krana tanah, idja inalih keton, uka manjores tā, djeta djaton kilau tanah Misir; idja djari ihihi keton, idja limbah jalan patut ngatah inata olo, kilau kabon.

11. Malainkan tanah, idja inalih keton, uka manjores tā, habukit hadjanah, idja minjip danum udjan bara langit.

12. Djeta tanah idja inguan Jehowa, Hatallan keton; matan Jehowa, Hatallan keton; haradjur manangkilik djeta bara tamparan njelo sampai kahapase.

13. Maka djaka keton totototo mahaga prentahku, idja imetāhku keton andau toh, uka keton sinta Jehowa, Hatallan keton, sambil

manempo ia hapan salepah atai, hapan salepah hambaruan keton,

14. Ta maka aku handak manenga udjan akan tanah keton intu puna wajahe, udjan idja solake tuntang udjan makai tihin talo, mangat keton tau mamumpong gendom, anggor, undus keton.

15. Tinai akan meton keton aktu handak manenga ombet talo urepe hong tana; keton karah kuman sampai besoh.

16. Tapi haga arep keton, beli atai keton impalajang, sampai keton undur, manempo hatalla beken, sambil sontop intu djeta;

17. Palus kasangit Jehowa hasap mawi keton, tuntang ia metep langit, sampai udjan djaton, balalu petak djaton tau mampalambut talo, ta keton badjeleng rusak bara tanah bahalap, idja inenga Jehowa akan keton.

18. Toh, maka ingkes aughku toh huang atai keton, huang hambaruan keton, petang ta andu kata hong lengsin keton, tuntang indu kata intu lingkau keton.

19. Tinai adjan anak keton karah augh, toh, awi batutotutor djeta kahum keton mondok huang human keton, atawa kahum hong djalanan keton, haiak penter pantaroh tuntang kamisik keton.

20. Tinai bintang ta intu djahin huma, tantang ambo bauntonggang keton.

21. Mangat keton palus karah anak keton pandjang umur hong tanah, idja djari injampah Jehowa akan tato keton, handak manenga ta akas, katahin andau langit mangadjang petak.

22. Krana djaka keton totototo mahaga kari prentah, idja imetahku keton, uka malaluse, haiak ke-

ton siata Jehowa. Hatalan keton, tuntang mahoree karah djalan ai, sambil leket intu ia:

23. Ta maka Jehowa karah mang-anan bara baun keton karah utus olo ta bara tapas; keton karah mamparandah ara utus olo, idja bakapal tuntang kawas bara keton.

24. Karah kaleka, awang inindjak tatap pain keton, akas mandjadi indu bagian keton; bara padang tunis benjem ta maka bukit Libanon, tinai batang dentum Prati tuntang tasik mandjadi indu tikas tanah keton.

25. Dinalo idja biti karah kabawa malawan keton; pampikah tuntang panarawen ain keton Jehowa, Hatalan keton, karah malaboh akan hapus tanah, idja inama keton, tumon djari djangjie dengan keton.

26. Ita, andau toh aku hatandajan akan keton berkat dengan sapa.

27. Berkat ta, amon keton manamon karah prentah Jehowa, Hatalan keton, idja imetahku keton andau toh.

28. Tapi sapa ta, djaka keton djaton maka manamon karah prentah Jehowa; Hatalan keton, tinai amon keton undur bara djalan, idja imetahku keton andau toh, sampai keton empat dewa, idja djaton kasenan keton.

29. Maka dapit, limbah keton djari inamsan Jehowa, Hatalan keton, huang tarah idja inalih keton, uka manjores djeta, ta maka keton akan manarang augh berkat ta bara bukit Garisim, tinai augh sapa bara bukit Ebal, (Jos. 8, 33.)

30. Idja dipah Jordan hila kamih, hila barat, hila kabalepan, hong tanah olo Kanani, intu aka

rampar, tandipah Gilgal, darah pulau batang elah More.

31. Krana keton akan dimpah Jordan, uka tamä, sambil manduan tapan, idjä handak inenga Jehowa, Hatallan keton, akan keton, keton akan manjores tä, samhil melai hetä.

32. Tagal tä buabuah keton mabaga karä hadat, karä prentah, idjä imprahangku akan keton andau toh.

BAGI 12.

Mosea mampudji olo Israel, mangget mangahana arepe bara dewa, tuntang bara karä gawin dewa.

1. Djetoh karä hadat, karä dasar, idjä patut ihaga ilalus keton huang tanah, idjä djari inenga Jehowa, Hatallan tato keton, akan joresan keton, katahin keton belom hundjun petak.

2. Djeton tau dia keton akan marusak karä kaleka, aka utus olo tä, idjä karä impalah keton, djari manonggo dewae, alo intu bukit gantong, atawa hundjun lungkoh, atawa penda, pulau kaju bahidjau.

3. Keton akan mangarak karä meshehe, mamusit saron ai, manusul karä pahewae, manaweng hampatong dewae awang iukire, tuntang mampalomat aran talo tä bara karä kaleka tä.

4. Tinai äla gawin keton tumon hadat djetä dengan Jehowa, Hatallan keton.

5. Tapi intu aka idjä, idjä karä intih Jehowa, Hatallan keton, bara karä hamputan keton, uka mina arae hetä, indu äkae melai, hetä patut inalih keton, tuntang misek ia hetä.

6. Kantä keton akan mimbit parapah keton awang ingähu, tuntang parapah keton awang injambali, tinai idjä dalam sapulu bara karä pangulih keton, talo tandjungan lengan keton, talo djandjin keton, tinai parapah idjä imbit keton awi kahias atai, tinai anak sapi tabirin keton, idjä solake inakan indue.

7. Hetä keton akan kuman tuntang ramirami intu bawä Jehowa, Hatallan keton, keton tuntang karä olo human keton, tagal karä pangulih lengan keton, idjä awi berkat Jehowa, Hatallan keton.

8. Äla keton burok marumam ampin gawin ita awang katontoh, genep bitu tumon kabudjur angate.

9. Krana sampai toh keton hindai djari tamä kasanang, hindai mandino joresan, idjä Jehowa, Hatallan keton, handak manenga akan keton.

10. Tapi keton karä dimpah Jordan, palus melai hong tanah, idjä Jehowa, Hatallan keton, handak manengae, indu joresan keton, tinai ia handak maninding keton bara karä masoh keton awang hakaling, keton karä sanang bewäi.

11. Tä maka Jehowa, Hatallan keton, karä mintih kaleka idjä, uka manjoho arae melai hetä, kantä tinai keton akan mimbit talo handiai, idjä djari imetäku keton mimbite, parapah keton awang ingähu, parapah keton awang injambali, idjä dalam sapulu bara karä pangulih keton, talo tandjungan lengan keton, talo djandjin keton awang kapala bahalap, idjä karä indjandji keton akan Jehowa.

12. Tinai keton akan ramirami intu baun Jehowa, Hatallan keton, keton tuntang anak keton hatä

bawi, tinai djipen rewar keton hatua bawi, tuntang olo Lewi, idja omba keton mangkalewu, krana olo ta djaton bara bagi, djaton bara joresan, kilau ain keton.

13. Haga arep keton, ala maluput talo parapah keton awang ingahu intu bararangai kara kalekae, idja gitan keton;

14. Malainkan intu kaleka ta, idja karah intih Jehowa bara kara hamputan keton, hetu keton akan maluput parapah keton awang ingahu, hetu keton akan malalus kara gawi, awang imetahku keton.

15. Tapi tau bewai hong kara lewun keton, tumon huang keton kabuat, keton mampatui meto indu kinan, tumon berkat awang djari inenga Jehowa, Hatallan keton, akan keton; olo pali tuntang olo brasih tau omba kuman ta, kilau kuman krahaui atawa badjang kea.

16. Baja dahae ala keton kumae; keton akan manusuh djeta hong petak, kilau danum.

17. Tapi idja dalam sapulu bara gendom, anggor tuntang undus keton, keton djaton tau kumae intu lewun keton, dia kea anak sapi tabirin keton, idja solake inakan indu, dia kea talo djandji, awang djari indjandji keton, dia kea talo parapah, awang imbit keton awi kahias atai, dia kea parapak tandjungan lengan keton;

18. Malainkan kara talo ta keton akan kumae naharep baun Jehowa, Hatallan keton, hong kaleka, idja karah intih Jehowa, Hatallan keton, keton hanak keton hatua bawi tuntang djipen rewar keton hatua bawi, tinai olo Lewi, idja omba lewun keton; keton akan handjak atai, baramirami intu baun Je-

howa, Hatallan keton, tagal kari pangulih gawin lengan keton.

19. Buabua gawin keton, ala manalua olo Lewi, katahin keton belom huang tanah keton.

20. Amon Jehowa, Hatallan keton, djari mandahang saran tanah keton, tumon djandjie dengan keton, tuntang keton hamauh: ita handak kuman isin meto; — basa haus belai keton kuman isin meto, ta tau bewai keton kuman isin meto tumon kahaui belai keton.

21. Djaka aka ta, idja karah intih Jehowa, Hatallan keton, mangat mina arae hetu, kedjau bara keton, ta keton tau manjambalih sapi tabirin keton, idja djari inenga Jehowa akan keton, tumon aku djari mametah keton; palus keton tau kuman ta huang kara lewun keton, tumon kahaui belai keton.

22. Tapi keton akan kuman djeta kilau kuman krahaui badjang kea; djaton kilau talo parapah; olo pali tuntang olo brasih sama tau omba kumae.

23. Baja haga arep keton buabua, ala keton kuman dahan meto ta, krana huang dahae aton hambaruae, tagal ta ala keton kuman isin meto ta tamput hambaruae.

24. Ala keton akan kuman ta, malainkan keton akan manusuh ta akan petak, kilau danum.

25. Ala keton kuman ta, mang at keton batuah, tuntang anak keton rahian bara keton, djaka keton djari mawi talo awang budjur intu matan Jehowa.

26. Tapi djaka keton djari mambaris mamprasih talo bara kara talo ain keton, tinai kara talo parapah djandjin keton, talo ta keton akan mimbite, manalih kaleka, idja karah intih Jehowa.

27. Keton akan maluput parapah keton awang ingähu, isie tuntang dahae, hundjun mesbeh Jehowa, Hatallan keton, tinai dahan parapah keton awang injambalih patut inusuh hundjun mesbeh Jehowa, Hatallan keton, tapi isie akan kinan keton.

28. Buabua keton, lalu karä augh toh, idjä imetähku keton, mangat keton palus anak keton rahian bara keton batuah palus kata-tahi, amon keton djari mawi kahalap tuntang kabudjur intu matan Jehowa, Hatallan keton.

29. Dapit, amon Jehowa, Hatallan keton, mamparusak bara baun keton karä utus olo, idjä inalih keton, uka mampalah iä, tinai amon keton djari mampalah olo tä, tuntang melai hong tanahe,

30. Tä buabua, бага arep keton, belä keton indjarat awi hadat ai, limbah olo tä djari impalomos gara baun keton, belä keton manggau misek dasar dewan ai, sambil hamauh: kilen hadat olo tä djari manempo karä dewae? mangat gawin ita tumon tä kea.

31. Äla gawin keton tumon tä dengan Jehowa, Hatallan keton, krana karä talo kadjilek Jehowa, awang injingie, djari iawi äwen tä dengan dewae, krana anake hatuä bawi mahin djari inusule akan dewae.

32. Karä augh idjä injohoku keton, augh tä akan ihaga, inumon keton; äla keton mandahang bara tä, äla kea keton manapase.

BAG1 13.

Olo akan mahaga arepe bara nabi pandjaro, idjä masuman augh sala akas.

1. Maka djaka nabi atawa olo

panupi lembut marak keton, tuntang manudjum, manjewut kata atawa talo heran karäh dumah,

2. Alo kata atawa talo heran tä, idjä djari insanae akan keton, mandjari kea, maka djaka iä hamauh: has, ita omba hatalla beken, awang djaton djari kasenan keton, sambil manempo iä tä!

3. Tä äla kea keton akan manumon augh nabi atawa augh olo panupi tä; krana Jehowa, Hatallan keton, baja maningkes keton bewai, mangat iä katawan, djaka keton sinta Jehowa, Hatallan keton, hapan salepah atäi hapan salepah huang keton.

4. Krana patut keton omba Jehowa, Hatallan keton, sambil mikäh iä, tuntang mahaga prentahe, manumon aughe, sambil manempo iä, tuntang heret dengae.

5. Nabi atawa olo panupi tä djaton tau dia impatäi, basa iä djari mandjo keton undur bara Jehowa, Hatallan keton, idjä djari magah keton bara tanah Misir, tuntang djari maliwus keton bara äka karewar keton; olo tä tantai mampalajang keton bara djalan, idjä djari imetäh Jehowa, Hatallan keton, indu ihoroe keton; tumon tä keton akan manganan idjä papa tä bara marak keton.

6. Amon paharim anak indum, atawa amon anakm hatuä bawi, atawa amon sawam intu sapangkum, atawa amon sobatm, idjä kilau atäi aim, musok ikau sinisinik, koae: has, ita lius, omba hatalla beken, idjä djaton djari kasenan keton, tato keton mahin dia kea;

7. Omba hatallan karä utus olo, idjä melai hakaliling keton, alo idjä tokep alo idjä kedjau, bara puting kalunen palus putinge silae:

8. Tä, maka äla ikau tantihu awie, äla manalingan, pindingu akæ; äla kea matam akan manjanjang iä, äla masi iä, äla manjahokan iä;

9. Tapi patäi iä, lengän solake akan mantakan iä, uka mampatäi iä; limbah tä lengän hapus, utas olo arä.

10. Ikau akan mampatäi iä mamanting iä hapan batu, krana iä djari mangkemä mampalajang ikau bara Jehowa, Hatallan, idjä djari magah ikau bara Misir, bara äka karewarm.

11. Mangat salepah utus olo Israel mahining tä, haiak mikah, äla maradjur gawi papa kalotä intu marak keton.

12. Amon keton mahuning britan lewu, hararangai ungkup karä lewun keton, idjä inenga Jehowa, Hatallan keton, indu äka keton melai, aton kakai aughe:

13. Isut bitä anak setan djari lembut bara marak keton, iä tä djari mandjo olo lewue, koæ: haq, ita omha hatalla beken, idjä djaton djari kasenan keton:

14. Tä, maka keton akan manuit, mariksa totototo, misek titititip haliai; djaka augh tä toto, djaka perkara tä tarang, talo kadjilek kalotä djari iawi intu marak keton:

15. Tä, maka keton akan mampatäi karä olo lewu tä lepah lomos hapan baun padang, sambil mang'erem lewue, tuntang talo handiai awang huange, karä metoe kea, hapan baun padang.

16. Karä ramoe keton akan mampunge bentok äka pakan hetä, palus manusul lewu tä tuntang karä ramoe lepah lingis akan Jehowa, Hatallan keton, tuntang djetä magon akan äka karäwon kahu kalotä

palus katatahi, djaton tau imangun tinai.

17. Äla manisa isut ramo talo kerem tä intu lengän keton, nakara Jehowa barabalik bara kalason kasangite, palus manenga, asi akan keton, sambil manjanjang keton, tuntang mangapal keton, kilau iä djari sumpah akan tato hiang keton;

18. Asal keton manumon augh Jehowa, Hatallan keton, uka mahaga karä prentahe, idjä imetälihu keton andau toh, nakara keton mawi talo awang buah intu matan Jehowa, Hatallan keton.

BAGI 14.

I. Talo awang pali, idjä äla olo Israel kumæ. II. Olo tä akan manenga asil bara karä talo kumæ:

I. — 1. Keton puna anak Jehowa, Hatallan keton; äla keton mahiris mangatan arep keton, äla manjukur lingkau keton tagal olo matäi.

2. Krana keton aton utus olo idjä brasih intu Jehowa, Hatallan keton; keton djari intih Jehowa, mandjadi utus olo baris ajue, bara karä utus olo idjä hong, petak toh.

3. Äla keton kuman talo kabelä.

4. Djetoh karä meto, idjä tau kinan keton: karä sapi, karä kambing tabiri, — (3. Mos. 11, 4.)

5. Badjang, krahan, hadangan, banting, rison, plandok, samer.

6. Karä meto idjä hapatas tundjike, sila haruä, tuntang idjä manjipa handuä, djetä tau kinan keton.

7. Tapi meto tä, idjä manjipa handuä bewäi, tapi tundjike djaton hapatas, atawa idjä hapatas tun-

djike, tapi djaton manjipa handuä, äla keton kumae: onta, haas, punta; krana meto tä manjipa handuä, tapi iä djaton hapatas tundjike, meto tä pali akan keton;

8. Tinai bawoi, krana alo djetä hapatas tundjike, tapi djetä djaton manjipa handuä; djetä pali akan keton; äla keton kuman isie, äla keton pohos hantue.

9. Tinai djetoh indu kinan keton baris karä talo awang belom huang danum: karä talo awang hakiap dengan hatisik keton tau kumae.

10. Tapi karä talo idjä djaton hakiap atawa hatisik äla keton kumae: djetä pali akan keton.

11. Karä burong awang brasih tau kinan keton.

12. Tapi djetoh idjä djaton tau kinan keton: nasar, antang, bakaka,

13. Raah, tabunau, tandjaung, tuntang karä ampin djalahae.

14. Karä ampin djalahan burong kak.

15. Karä ampin burong jaana, mangkong, sahat, nes.

16. Burong kaut, jansup, tinset.

17. Kaat, ragham, burong berä.

18. Ghasida, karä ampin djalahan sabaru, dukipat tuntang pandan.

19. Karä talo awang bara palapas tuntang manggajar kea, djetä palin keton, äla keton kuman talo tä.

20. Talo awang bara palapas tuntang brasih keton tau kumae.

21. Äla kea kuman hantun talo; tenga hantu tä akan olo beken utuse, idjä omba mangkalewu marak keton, naughe iä kuman tä; atawa djual djetä akan olo beken

utuse tä: krana keton toh utus olo idjä brasih intu Jehowa, Hatallan keton. Äla mananak anak kambing tabiri hapan djohon tusun indue.

II. — 22. Buabuah keton marena idjä dalam sapulu bara karä pangulih keton, palembut tanan keton sining njelo.

23. Intu baun Jehowa, Hatallan keton, hong kaleka idjä karäh intihe, uka mampelai arae hetä, hetä keton akan kuman idjä dalam sapulu gendom, anggor tuntang undus keton, tinai anak sapi tabirin keton, idjä solake inakan indue, mangat keton iadjar palus mikäh Jehowa, Hatallan keton, katahin pambelom keton.

24. Tapi mikäh amon djalan tä pahalau kedjau, sampai keton djaton tau mimbit talo tä kantä, basa paham kakedjau bara keton äka tä, idjä karäh intih Jehowa, Hatallan keton, uka mingkes arae hetä, tuntang amon Jehowa, Hatallan keton, djari mamberkat keton:

25. Tä, maka djual talo tä, imbit regae manalih äka, idjä karäh intih Jehowa, Hatallan keton.

26. Hapan rear tä pili talo handiai, idjä karadjin belai keton, sapi, tabiri, anggor tuntang talo ihop awang bahari, bararangai talo idjä karadjin atäi keton, kuman tä hetä intu baun Jehowa, Hatallan keton, haiak ramirami keton tuntang karä olo human keton.

27. Maka olo Lewi, idjä omba mangkalewu marak keton, äla keton manaluae, krana äwen djaton bara bagi, djaton bara joresan kilau ain keton.

28. Genep limbah lawin telo njelo keton akan manduan idjä dalam

sapulu bara hapus pangulih keton njelo djeta, sambilan mingkes ta hong lewun keton.

29. Ta, maka olo Lewi, idja djaton bara bagi, djaton bara joresan kilau ain keton, tinai karä olo tamusi, karä nolä, karä balo, idja omba mangkalewu marak keton, akan manalih, kuman tä, uka ia besoh, mangat Jehowa, Hatallan keton, mamberkat keton huang karä gawin lengän keton, idja ilakus keton.

BAGI 15.

Prentah tahu njelo sabat.

1. Genep limbah udju njelo keton akan mahaga njelo sabat. — (3. Mos. 25, 10.)

2. Maka djeto hadat njelo sabat tä: genep tempon tagih, idja djari mahatangan talo intu olo, akan mambatak lengäo, äla managih tä intu olo tä, ia tä intu olo idja utus ajue, sana olo djari bauauar masan njelo sabat ain Jehowa.

3. Olo beken utuse tau keton managih, tapi dengan utang paharin keton patut keton mambatak lengän keton.

4. Krana djaton patut marak keton aton sadakah; krana Jehowa karäh pahan mamberkat keton hong tanah, idja karäh inenga Jehowa, Hatallan keton, indu joresan keton.

5. Asal keton totototo manumon augh Jehowa, Hatallan keton, uka keton mahaga tuntang malalus karä prentah toh, idja imetähku keton andau toh.

6. Krana Jehowa, Hatallan ke-

ton, karäh mamberkat keton, tumon: djandjie dengan keton; sampai keton karäh mahatangan talo akan arä utus olo, tapi keton dia usah mutang; keton karäh marentah arä utus olo, tapi olo djaton akan marentah keton.

7. Djaka marak keton aton paharin keton, idja pähä belom, huang bararangai lewu bara karä lewun keton, hong hapus tanah, idja karäh inenga Jehowa, Hatallan keton. akan keton: tä äla keton manekang atäi keton, äla lengän keton akiakis dengan paharin keton, idja pähä belom tä.

8. Malainkan patut keton badjoha mukäi lengän keton akau. djaman akäe ombeombet tumon katapase.

9. Buabua keton, äla tirok satan lambat huang atäi keton, haiak koan keton: njelo udju, njelo sabat tä djaladjalan tokep; — palus baun keton masom dengan paharin keton; idja pähä belom tä, tuntang keton djaton maku manenga akäe: djaka ia mangkariak intu Jehowa tagal ikau, toto tiwas ikau.

10. Patut keton badjoha dengäe. äla atäi keton mangkurut haiak keton manenga akäe; krana tagal tä Jehowa, Hatallan keton, karäh mamberkat keton huang karä gawin keton, intu karä ampın satiar keton.

11. Krana olo pähä belom djaton kea karäh balentas huang tanah keton; tagal tä aku mametäh keton, koangku: keton akan mukäi lengän keton akan paharin keton. idja aton kadjakie, tuntang idja pähä belom hong tanah keton.

12. Amon paharin keton, ia tä olo Ibrani hatuä bawi, djari mandjual arepe akan keton, maka ia

akan manempo keton djahawen njelo, tapi njelo udju keton akan mempasi ia tinai. — (2. Mos. 21, 2.)

13. Tinai amon keton mempasi ia, ala manjoho ia hagoet boang bewai.

14. Malainkan patut keton manenga akai ombeombet bara kawan meton keton, bara karaan, bara pahes keton; bara sakara berkat, idja inenga Jehowa, Hatallan keton, akan keton, keton patut mambagi akai.

15. Patut keton mingat, horan maka keton kea djari indu rewarm hong tanah Misir, tapi Jehowa, Hatallan keton, djari maliwus keton; tagal ta aku mametah keton perkara toh intu andau toh.

16. Maka paribasa ia hamaui dengam: aku djaton maku mindah bara ikau; — djeta awie radjin dengam tuntang dengan humam, basa ia mangat intu ikau:

17. Ta duan djudjok, pesek pindinge, hagagelan papar bauntonggangam, ta ia ta indu rewarm palus katatahi; maka dengan djipem idja bawi awi kaloti kea.

18. Ala ikau manjewut babehat angatm, basa ikau mempasi ia, krana kilau rewarm ia djari melai hong ikau djahawen njelo katahi, djaton kuman upah; tumon ta Jehowa, Hatallam, kara h mamberkat ikau hong kara gawim.

19. Talo handiai awang hatua, idja solake inakan kara sapi tabirim, akan imprasihm akan Jehowa, Hatallam. Ala ikau mimbite bagawi sapim hatua, idja solake inakan indue, ala mangunting tabirim, idja solake inakan indue.

20. Genep njelo ikan akan kuman talo ta intu baun Jehowa, Hatallam, hong kaleka idja kara

intih Jehowa; ikau tuntang kara olo humam.

21. Tapi djaka talo ta pahingen, djaka djeta batimpang atawa babuta, atawa djaka djeta aton bararangai ampin perese beken, ta ala ikau maluput ta akan Jehowa, Hatallam.

22. Talo ta ikau akan kumai hong humam kabuatm, keton awang brasih tuntang awang pali haiak, sama kilau olo kuman krahaui badjang kea.

23. Baja dahai ala keton kumai; keton akan manusuh ta hong petak, kilau danum.

BAGI 16.

Telo tingkat pesta awang hai ta.

1. Ingat bulan Abib, uka ikau mahaga pesta paska akan Jehowa, Hatallam; krana bulan Abib Jehowa, Hatallam, djari magah ikau blua bara tanah Misir, hamalem. — (3. Mos. 23, 5.)

2. Katika ta ikau akan manjam-balih tabiri tuntang sapi akan Paska ain Jehowa, hong kaleka, idja kara intih Jehowa, uka mingkes arai melai hetä.

3. Ala ikau kuman talo iragi kahum pesta ta; kudju ikau akan kuman tepong idja djaton iragi, tepong kadjaka, katahin pesta ta; krana kadjengkiro keton djari hadari bara tanah Misir, nakara ikau mingat andau pandarin keton katahin andau pambelom ajum.

4. Hapus tanah keton ala talo awang iragi mamala huang kudju ta; tinai bara talo idja injambalih benteng halemä andau tam-

paran pesta tä, äla mampelai tisac bara malem.

5. Äla ikau manjambalih Paska tä hong karä lewun keton, idjä Jehowa, Hatallan keton, manenga akan keton.

6. Baja huang äka idjä tä, idjä karäh intih Jehowa, Hatallan keton, uka mampelai arae hetä, hetä kea keton patut manjambalih Paska tä benteng halemäi, amon matanandau djari liwa, sama kilau kambon andau panggoet keton bara tanah Misir.

7. Keton akan mandada tä, sambil kuman djetä intu äka, idjä karäh intih Jehowa, Hatallan keton; limbah tä, handjewu tinai, keton tau buli tingkap keton bewäi.

8. Kadjahawen keton akan kuman tepong idjä djaton iragi, andau ndju tinai aton andau idjä imbaris akan Jehowa, Hatallan keton, andau tä äla keton bagawi.

9. Limbah tä, isä keton hangkudju minggo genegenep, padadukan isä tä bara andau olo solake mamarut tanae.

10. Limbah tä keton akan mahaga pesta tingkat minggo akan Jehowa, Hatallan keton; talo imbit keton andau tä, djetä tumon kahias atäi keton, tumon Jehowa, Hatallan keton, djari mamberkat keton.

11. Buah keton ramirami intu baun Jehowa, Hatallan keton, keton hanak hatuä bawi, tinai djipen rewar keton hatuä bawi, tuntang olo Lewi, idjä hindjä lewun keton, tinai tamuäi, tinai nolä tuntang balo, idjä marak keton, intu äka, idjä karäh intih Jehowa, Hatallan keton, uka mampelai arae hetä.

12. Patut keton mingat, keton kea djari indu rewar olo hong tanah Misir, mangat keton mahaga tuntang malalus hadat toh.

13. Pesta tingkap dawen keton akan mahagae kudju, limbah keton djari mihik tuntang mamähes talo pangulih keton.

14. Ramirami keton hong pestan keton djetä, keton hanak hatuä bawi, tinai djipen rewar keton hatuä bawi, tuntang olo Lewi, tamuäi, nolä tuntang balo, idjä hindjä lewun keton.

15. Kudju keton akan mahaga pesta tä intu Jehowa, Hatallan keton, hong äka, idjä karäh intih Jehowa. Krana Jehowa, Hatallan keton, handak mamberkat karä satiar keton, karä gawin lengän keton; tagal tä patut keton handjak bewäi.

16. Mahantelo genep njelo maka karä hatuän keton akan manaharep baun Jehowa, Hatallan keton, huang äka, idjä karäh intihe: wajah pesta tepong idjä djaton iragi, tinai wajah pesta tingkat minggo, tinai wajah pesta tingkap dawen; tapi äla manalih baun Jehowa boang bewäi. — (2. Mos. 23, 17.)

17. Genep biti akan mimbit panengae tumon panjondau lengäe, tumon Jehowa, Hatallae, djari mamberkat iä.

18. Keton akan mangkat hakim tuntang pangulu huang karä lewun keton, idjä Jehowa, Hatallan keton, karäh manenga akan karä hamputan keton, mangat äwen tä mamutus perkara olo tetetetek kaputusae.

19. Äla mamingkok perkara idjä budjur, äla mitä ampin olo; äla kea manarima panengan olo; krana panengan olo mambutä matan

olo pintar, mamingkok kotak olo idjä tetek.

20. Kabudjur, kabudjur bewäi patut inggoang keton, mangat keton belom, tuntang manjores tannah, idjä karäh inenga Jehowa, Hatallan keton, akan keton.

21. Æla mambulan pulau kaju indu äka mesbeh Jehowa, Hatallan keton, idjä karäh inampa keton.

22. Æla kea mampendeng akan keton pangantoho; djetä äka kabellän Jehowa, Hatallan keton.

BAGI 17.

Prentah I. tahu olo idjä omba dewa;
II. tahu basara hai; III. tahu radja.

I. — 1. Sapi atawa kambing tabiri, idjä papa tuntang baperes, äla malupute indu parapah akan Jehowa, Hatallan keton, krana djetä indjilek Jehowa, Hatallan keton.

2. Djaka marak keton, hong karä lewun keton, idjä karäh inenga Jehowa, Hatallan keton, akan keton, kadapatan olo hatuä atawa olo bawi, idjä mawi talo awang papa intu matan Jehowa, Hatallan keton, sambil manangkalo djan-djie,

3. Sampai iä hagoet manempo hatalla beken, sambil sontop akan djetä, atawa akan matanandau, atawa akan bulan, atawa akan hapus ramon langit, idjä djaton djari imetähku;

4. Maka amon gawie tä insuman akan keton, sana keton mahining brita tä, tä palus keton akan mariksa tä titititip; amon keton sondau brita tä toto bewäi,

talo kadjilek kalotä djari iawi marak Israel:

5. Tä keton akan magah olo hatuä atawa olo bawi tä, idjä djari mawi talo papa tä, akan ruar bauntonggang lewun keton, palus keton akan mampatäi iä, mamanting iä hapan batu.

6. Huang augh duä biti olo saksi, atawa telo biti, akan impatäi olo idjä patut inganan; huang augh olo saksi idjä biti bewäi olo djaton tau impatäi.

7. Lengän olo saksi tä helo akan mawi iä, uka mampatäi iä, limbah tä lengän salepah olo arä: tumon tä keton akan mamapas talo papa bara marak keton.

II. — 8. Djaka aton basara, idjä pahalau bahali akan keton, atawa utang daha, atawa idjä patut imukul inutup, atawa idjä patut indanda, karä perkara idjä inakian olo hong karä lewun keton: tä maka keton akan hagoet, manalih kaleka, idjä karäh intih Jehowa, Hatallan keton.

9. Keton akan manalih imam. olo Lewi tä, tinai hakim pamutjok, idjä aton katika tä, palus keton akan misek äwen tä; äwen karäh masuman kapatut hukum akan keton.

10. Keton akan manumon augh prentah, idjä karäh insuman äwen tä hong kaleka, idjä karäh intih Jehowa; buabuah keton malalus karä aughe, idjä karäh iadjar äwen tä keton.

11. Tumon prentah Torat, idjä iadjar äwen tä intu keton, tumon hukum, idjä insuman äwen tä akan keton, maka perkaran keton akan putus; äla keton mahiwang sambil gantau bara augh, idjä karäh insuman äwen tä akan keton.

12. Maka olo idjä managah, djaton maku manumon augh imam, idjä iangkat manonggo gawin Jehowa, Hatallan keton, hetä, atawa idjä djaton maku manumon augh hakim: olo tä patut impatäi, keton akan manganan talo papa tä bara marak Israel;

13. Nakara salepah olo arä mahining tä, balalu djera, djaton petah managah tinai.

III. — 14. Amon keton djari sampai tanah, idjä inenga Jehowa, Hatallan keton, akan keton, limbah keton djari manjores tä tuntang melai hetä, mikäh koan keton tinai: ita handak mangkat radja marentah ita, sama kilau ain karä utus olo, idjä melai hakaling ita; — (1. Sam. 8, 5.)

15. Tä, baja patut keton mangkat indu radjan keton olo djetä bewäi, idjä karäh intih Jehowa, Hatallan keton; bara marak karä paharin keton maka keton akan mangkat iä; djaton tau keton mangkat olo beken utuse, idjä dia hamputan keton.

16. Maka äla radja tä paham mandahang karä hadjaräe; suro iä mimbit utus olo arä buli Misir tinai tagal kutoh hadjaräe; krana Jehowa djari nametäh keton, koae: palus dapit äla keton buli manjak djalan toh.

17. Äla kea iä mandahang karä sawae, belä atäie tamput undur; äla kea iä paham mamumpong bulan salaka akae.

18. Tinai, amon iä karäh mondok hundjun padadusan karadjaan ajue, maka iä akan manjalinan akae Torat toh huang surat, sindä manjalinan lepalepah bara surat Torat tä, idjä ihaga imam, olo Lewi tä.

19. Patut surat tä haradjur huang iä, iä akan mambasa djetä katahin andau pambelome, uka iä iadjar mikäh Jehowa, Hatallae, mangat iä mahaga karä bawak augh prentah tuntang hadat toh, ukae malalus djetä.

20. Belä atäie manggang arepe bara karä paharie, belä iä undur bara karä prentah, äla akan sambil äla akan gantau, mangat iä tau pandjang umure mahaga karadjaan ajue, äwen hanak, intu marak olo Israel.

BAGI 18.

I. Asil pangkat imam tuntang olo Lewi. II. Gawin setan ingahana. III. Kristus, nabi hai tä, inuman.

I. — 1. Karä imam idjä puna hamputan Lewi, tinai hapus hamputan Lewi kea, djaton akan omba bara bagi bara joresan, kilau ain olo Israel; parapah apui ain Jehowa, talo ajue tä äwen akan kumae.

2. Tagal tä olo tä djaton akan omba manjores intu marak karä paharie; Jehowa aton joresae, tumon djari aughe dengan äwen tä.

3. Maka djetoh asil, idjä akan induan imam bara olo arä, bara sakarä olo, idjä mimbit talo parapahe, sapi atawa kambing tabiri: patut olo tä manenga akan imam sapak lengäe, tolang ririre duäduä, tinai gambohe;

4. Parut gendom, anggor, undus keton, tinai bulun tabirin keton, idjä solake injukur, keton indu manenga akae.

5. Krana Jehowa, Hatallan keton, djari mintih äwen tä bara

karä hamputan keton, mangat äwen tä magon manonggo gawi huang aran Jehowa, äwen hanak, hapus umure palus katatahi.

6. Maka amon olo Lewi hagoet bara bararangai karä lewu baris lewun keton hong salepah tanah Israel, idjä äkae melai, tuntang kahans atäkie manalih äka djetä, idjä djari intih Jehowa,

7. Palus iä omba manonggo gawi huang aran Jehowa, Hatal-lae, hindjä karä paharie, olo Lewi tä, idjä puna manonggo gawi hetä intu baun Jehowa:

8. Tä maka iä akan omba kuman hetä kea, sama kilau paharie awang puna melai hetä; beken tinai talo idjä puna baris ungkupe, djetä tau indjuale.

II. — 9. Amon keton djari sampai tanah, idjä handak inenga Jehowa, Hatallan keton, akan keton, äla keton mangananjan arep keton omba mawi karä talo kadjilek, tumon hadat utus olo hetä.

10. Äla manjoho olo melai deng-an keton, idjä mampatandjong anake hatuä bawi mahoroe apui, äla kea olo panudjum, olo pang-arohäi, äla olo idjä hapan dahiang pahiau burong, äla olo badewa;

11. Äla idjä manawar, äla tukang palahan, äla olo idjä hapan setan, äla olo idjä misek lian.

12. Krana karä olo idjä kalotä gawie puna indjilek Jehowa, tagal talo kadjileke tä Jehowa, Hatal-lan keton, manganan utus olo djetä bara baun keton, bara tanah pagangan ajue.

13. Tapi patut keton budjubudjur dengan Jehowa, Hatallan keton.

14. Krana karä utus olo tä, idjä karäh impakalah keton, puna manumon augh olo panjeher dengan

olo panudjum; tapi idjä keton, Jehowa, Hatallan keton, djaton djari manjoho keton gawi kalotä.

III. — 15. Nabi kilau aku Jehowa, Hatallan keton, karäh manjoho akan keton, bara marak keton, bara karä paharin keton, iä tä keton akan indu mahininge. — (*Pang. Ras. 3, 22.*)

16. Tumon keton djari blaku intu Jehowa, Hatallan keton, hong Horeb, intu andau iä manjupa keton, koan keton: äla ikäi akan mahining hindai augh Jehowa, Hatallan ikäi, äla ikäi akan mitä hindai apui toh awang paham, belä ikäi matäi. — (*2. Mos. 20, 19.*)

17. Tä koan Jehowa denganku: buah augh äwen tä.

18. Bara marak karä paharie aku handak manjoho äkae Nabi kilau ikau, tuntang aku handak mingkes aughku intu njamae; iä karäh masuman akan olo tä talo handiai, idjä karäh imetähku iä.

19. Maka karäh, genep olo idjä djaton maku manumon aughku, idjä karäh insuman Nabi tä huang arangku, toto aku handak manuntute intu olo tä.

20. Tapi karä nabi, idjä badjoho gawie, idjä hapan arangku masuman augh, idjä aku djaton djari mametäh iä masumae, tinai iä, idjä masuman augh hapan aran hatalla beken: karä nabi kalotä tantu akan impatäi. — (*13, 5.*)

21. Tinai mikäh koan keton huang atäi keton: awi en ikäi tau mangasene karä augh, idjä djaton djari imetäh Jehowa?

22. Amon nabi djari masuman augh hapan aran Jehowa, tuntang auge tä djaton mandjari, djaton tulus, djetä augh idjä djaton djari imetäh Jehowa; awi kadjohoe

bewäi nabi djari masuman tä, tagal tä, äla keton mikäh iä.

BAGI 19.

I. Prentah tahu lewu kalindong; II. tahu saksi panandjaro.

I.—1. Amon Jehowa, Hatallan keton, djari mampalomos karä utus olo, idjä tanahe Jehowa, Hatallan keton, handak manengae akan keton, limbah keton djari manduan tanahe tuntang belom huang karä lewue, huang karä human olo tä:

2. Tä maka keton akan mambaris akan keton telo lewu intu tanah keton, idjä karäh inenga Jehowa, Hatallan keton, akan keton, uka keton manjores tä. — (4. Mos. 35, 11.)

3. Keton magon akan mangabuh djalan akan hetä. Tinai keton akan mambaris tanah keton, idjä Jehowa, Hatallan keton, manengae indu joresan keton, mandjadi telo baris, uka genep olo pamuno tau mahakan akan hetä.

4. Maka djetoh baris olo pamuno, idjä tau mahakan kantä, uka mambelom arepe: idjä djaton tantai ahate djari manatal paharie, djaton iä djari basingi iä helo.

5. Malainkan, paribasa djaka olo tamä parak kaju tuntang kolae, handak manganju, tuntang iä mangatang lenghe mamanjok kapak, handak manaweng kaju, salenga isin kapak tampusing buah kolae, sampai djetä matai: olo tä tau mahakan, tamä lewu idjä bara karä lewu tä, mangat iä belom.

6. Belä olo pamaläh daha manggoang olo pamuno tä, awi kala-

sut atäie, sambil manjingskap iä, basa djalan pahalau batarik, balalu mamukul mampatäi iä; alo iä djaton tiwas sampai patut matäi, basa iä djaton djari basingi kolae tä bara bihin.

7. Tagal tä aku manjoho keton, koangku: keton akan mambaris telo lewu kalotä akan keton.

8. Tinai amon Jehowa, Hatallan keton, karäh manaming saran tanah keton, tumon iä djari sumpah akan tato keton, amon iä djari manenga akan keton salepah tanah tä, idjä djari indjandjie akan tato keton;

9. Asal keton kea mahaga karä prentah toh, idjä imetähku keton andau toh, uka keton sinta Jehowa, Hatallan keton, tuntang mahoroe djalan ai katahin pambelom keton: tä maka keton akan mambaris telo lewu beken tinai mandahang lewu telo toh.

10. Belä dahan olo, idjä djaton sala, inusuh intu bentok tanah keton, idjä inenga Jehowa, Hatallan keton, akan joresan keton, belä utang daha manata keton.

11. Tapi djaka aton olo, idjä basingi kolae, sambil mimpa iä, palus mantakan iä, mamukul mampatäi iä, balalu mahakan akan lewu idjä bara karä lewu tä:

12. Tä maka karä bakas lewue akan manjoho olo manduan iä bara hetä, olo bakas akan manjaragh iä intu lengän idjä pamaläh daha tä, uka iä impatäi.

13. Äla matan keton masi iä, malainkan patut keton mamapas daha idjä djaton sala tä bara olo Israel, mangat keton batuah.

II.—14. Äla ikau manandar toros saran tanan kolam, idjä djari inoros olo helo, mampalombah ba-

ris tanam, idjä puna joresam hong tanah, idjä inenga Jehowa, Hatallan keton, indu joresan keton.

15. Olo saksi idjä biti bewäi djaton tau mandawa olo tagal kasala atawa dosa, brangai ampin dosa, idjä tau iawi olo; huang njaman duä biti olo saksi, atawa telo biti, karä perkara tau inarima palus imutus.

16. Djaka saksi parajap lembut malawan olo, sambil mandawa manjalan ia,

17. Tä äwen duä tä, idjä pado basara, akan manaharep baun Jehowa, baun imam tuntang hakim, idjä aton katika tä.

18. Maka hakim akan mariksa perkara tä titititip; tä djaka saksi tä parajap bewäi, tuntang djari sala mandawa paharie,

19. Maka keton akan mawi ia, sama kilau ia djari nahuang mawi paharie; tumon tä keton akan mamapas talo papa bara marak keton.

20. Nakara olo handiai mahining tä, sambil mikäh, uka ia terai mawi talo papa kalotä intu marak keton.

21. Äla keton masi olo kalotä, tahaseng sama tahaseng, matä sama matä, kasingä, sama kasingä, lengä sama lengä, pai sama pai.

BAGI 20.

Prentah tahu hadat parang.

1. Amon keton hagoet mamarang musoh keton, tuntang keton mitä, olo tä bara hadjaran, kareta, tinai olo tä bakapal bara keton: maka äla keton mikäh ia,

krana Jehowa, Hatallan keton. idjä djari magah keton bara tanah Misir, aton mampahaiak keton.

2. Maka amon keton lawoh klahi, tä imam akan manggapi, hakotak dengan olo arä,

3. Sambil hamauih dengan äwen: hining, o Israel, andau toh keton lawoh klahi dengan musoh keton, äla atäi keton balemo, äla mikäh, äla hagendjä, äla taräwen inträ baun äwen.

4. Krana Jehowa, Hatallan keton, aton omba keton, uka mandohop keton mangalahi musoh keton, tuntang maliwus keton.

5. Limbah tä karä pangulu akan hamauih dengan olo arä, koae: äwe-äwe keton idjä djari mamangun huma taheta, tuntang hindai ia djari manulie? Käläh ia lius, buli humae, suro ia matäi metoh klahi, palus olo beken tamä mamuga humae.

6. Tinai äweäwe keton, idjä djari mimbul pambulan anggor, tuntang hindai djari kuman buae? käläh ia lius, buli humae, suro ia matäi metoh klahi, palus olo beken kuman bua tä.

7. Tinai äweäwe keton aton bara popoh, tapi ia hindai djari bulie? käläh ia lius, buli humae, suro ia matäi metoh klahi, palus olo beken masawä ia.

8. Limbah tä karä pangulu akan mandahang aughe tinai akan olo arä, koae: äweäwe keton idjä pikäh, bawibawi atäie? käläh ia lius, buli humae, belä atäi karä paharie tamput lenjoh kea kilau atäi ai.

9. Tä amon pangulu djari terai hakotak dengan olo arä, maka ia akan mangkat mantir akan karti padjun olo klahi.

10. Amon keton manggapi lewa.

uka mangalahi djetä, tä maka helo keton akan manjoho iä mamenda keton dengan bahalap.

11. Djadi, djaka äwen tombah augh keton bahalap, palus muap lewue bewäi akan keton, tä maka olo idjä hetä akan manahor asil tuntang mamenda keton.

12. Tapi djaka iä djaton maku hakabuaah dengan keton, baja iä malawan keton, tä keton akan mangapong iä.

13. Maka Jehowa, Hatallan keton, karäh manjaragh iä intu lengän keton, hapan baun padang keton akan mampatäi karä olo hatuä hetä.

14. Baja olo bawi, anak olo korik tuntang meto, tinai karä ramon lewu tä keton akan manduae, tuntang mambagi tä akan sama arep keton; tinai keton akan kuman talo idjä induan keton bara musoh keton, idjä djari injaragh Jehowa, Hatallan keton, akan keton.

15. Tumon tä gawin keton deng-an karä lewun olo, idjä kedjau bara keton, idjä beken bara lewun karä ungkup utus olo, awang hong tanah keton.

16. Tapi huang karäh lewun utus olo tä, idjä injaragh Jehowa, Hatallan keton, akan keton indu joresan keton, äla keton mambelom talo enen, idjä bara tahaseng.

17. Malainkan keton akan mangerem iä lepah lomos, iä tä olo Het, olo Amori, olo Kanani, olo Peresi, olo Hewi, olo Jebusi, tumon Jehowa, Hatallan keton, djari manjoho keton.

18. Belä olo tä madjar keton omba mawi karä talo kadjilek, awang djari iawi olo tä dengan

dewan ai, belä keton tiwas intu Jehowa, Hatallan keton.

19. Amon keton tahi mangapong lewu, idjä imarang keton, handak manduae, maka äla keton marusak karä batang bua awang hetä, hapan kapak, mawie indu kota tasaran keton, krana batang bua tä puna indu kinan olo.

20. Tapi karä kaju, idjä kasenan keton djaton tau kinan olo, djetä tau keton marusake, manäwenge, manampae indu kota tasaran mawi lewu tä, idjä malawan keton, sampai lewu tä balongkang.

BAGI 21.

I. Prentah tahu olo matäi, djaton katanan talo mawie; II. tahu olo bawi katabanan; III. tahu pengkat kabakas; IV. tahu anak idjä bangang; V. tahu olo idjä inggantong.

I. — 1. Amon hong tanah, idjä karäh inenga Jehowa, Hatallan keton, akan keton, aton sondau hantun olo matäi ruar lewu, tuntang djaton katawan, äwe idjä djari mampatäi iä;

2. Tä maka bakas keton tuntang hakim keton akan hagoet, mukur kakedjau karä lewu, idjä hakahiling hantu tä.

3. Bara lewu, idjä kapala tokep dengan hantun olo matäi tä, maka bakas lewu djetä akan manduan sapi bawie tabela, idjä hindai djari hapan olo bagawi, idjä hindai pudji iugar.

4. Bakas lewu tä akan mimbit sapi bawie tabela tä mohon akan saran sungäi, idjä djaton pudji ialan, inawur olo; hetä iä akan manetek ujat sapi bawie tabela tä.

5. Limbah tā inam, olo Lewi tā, akan manggapi; krana Jehowa, Hatallan keton, djari mintāh awen tā, uka awen manonggo iā, manātāan aughē, tumon augh awen maka karā basara, karā kasalan indu inatus.

6. Tā karā bakas lewu tā, idjā kapala tokep dengan hantun olo matāi tā, akae matenjaug lengāe tambuan hantun sapi bawie tabela tā, idjā djari inetek ujate bong djanah hetā.

7. Tuntang iā akan manjaksi, koae: tungan ikāi djaton djari manusuha daha tā, tinai matan ikāi djaton djari mitā djetā.

8. Pasi Israel, utus olo ajum, joh Jehowa, idjā djari iliwusm, ala mamuat utang daha akan utus olo ajum, Israel tā. Tumon tā olo tā djari injapan tagal daha tā.

9. Kalotā keton akan mamapas utang daha bara marak keton; krana keton indu malalus kabudjur bewāi intu baun Jehowa.

II.—10. Amon keton djari hagoet, mamarang musoh keton, tuntang Jehowa, Hatallan keton, djari manjaragh iā intu lengān keton, tuntang keton manamput belahē baris awen indu tawanan:

11. Tā, amon ikau mitā marak karā tawanan tā olo bawie, idjā bahalap ampie, tuntang ikau mipen iā, handak manduan iā indu sawam:

12. Tā maka imbit iā tamā humam, tuntang iā akan manjukur takoloke, sambil mamipih siloe;

13. Tinai iā akan mengkak pakaiac, idjā hapae metoh iā tawanan, tuntang iā akan mukong humam, sambil manatam indu hapae idjā bulan katalnie; limbah tā ikau

tau hindjā dengae, ikau indu bane, tuntang iā indu sawam.

14. Maka mikah ikau terai huanangm dengae, tā soho iā hagoet akan aka kahandake, ala ikau mandjual iā tinai, ala hapan iā manggan ontong tinai, basa ikau djari mampahawen iā.

III.—15. Djaka olo hatnā djari masawā duā, idjā ingilake, idjā ingabelāe, tuntang duādū tā djari manak hatuā akae, anak idjā ingabelāe tā djari inakan helo bara anak idjā tā: —

16. Tā maka katika iā lawoh mambagi ramoe indu joresan anake, iā djaton tau manenga pangkat kapatut kabakas akan anak sawae idjā ingilake tā, indu gantin anak idjā ingabelāe tā, idjā toto bakas.

17. Malainkan iā akan mangaku anak idjā ingabelāe tā kea puna anake idjā bakas, sambil manenga akae duā kabagi karā ramoe; krana iā tā kea puna tamparan kaabase, kapatut kabakase puna ai.

IV.—18. Amon olo bara anak parisang parajap, idjā djaton maku manumon augh indu bapae, alo iā djari indjarne djaton kea iā maku manumon aughē:

19. Tā indu bapae akan manjingkap iā, mimbit iā tanggeh karā bakas lewue intu bauntonggang lewu,

20. Sambil hamauih dengan bakas lewue: anak ikāi djetoh paham parisang parajap; iā djaton maku manumon augh ikāi, malainkan iā parajap pambusau bewāi.

21. Tā, maka karā olo lewu tā akan mamanting iā hapan batu, sampai iā matāi; keton akan manganan talo papa tā bara marak keton, nakara hapus utus olo Israel mahining brita tā, palus djera.

V.—22. Tinai djaka olo djari mawi dosa sampai patut impati, tuntang ia impati, inggantong intu kaju:

23. Tu ala manjoho hantue melai hong kaju bara malem, malainkan kubur ia andau ta kea; krana olo idja inggantong hong kaju puna aka sapan Hatala; uka ala keton mangihal tanah keton, idja inenga Jehowa, Hatallan keton, indu joresan keton. — (Gal. 3, 13.)

BAGI 22

Prentah tahu sepsimpan perkara.

1. Djaka ikau mita sapi atawa kambing tabirin paharim lajang, ala ikau manalua djeta bewai, tapi agah ta buli paharim.

2. Tinai paribasa paharim ta djaton melai tokep dengam, atawa djaka ikau djaton kasene ia, ta maka ikau indu manduan meto ta akan humam, sambil mahaga djeta, sampai paharim manggau ta; ta ikau tau maliae akae.

3. Tumon ta kea gawim dengan kalidaie, dengan pakaiiae, dengan sepsimpan ampin talo, idja nihau ain paharim, idja djari sondaum; ala ikau manalua talo ta.

4. Amon ikau mita kalidat atawa sapin paharim balongkang hong djalan, ala ikau nalua ia kalota bewai, tapi dohop tempoe mampendeng ia tinai.

5. Ala olo bawi hapakaian kilau pakaian olo hatua, ala olo hatua hapakaian kilan pakaian olo bawi; krana olo idja kalota gawie indjilek Jehowa, Hatallan keton.

6. Amon ikau sondau sarangan

burong hong djalan; tuntang lungais atawa tantelohe, intu kaju atawa hundjuri petak; haiak indue mahukup lungais atawa maharem tantelohe; ala ikau manduan indu tuntang lungais tantelohe.

7. Iawus indu, tapi make tau induam akam; mangat ikau batuah tuntang pandjang umurra.

8. Amon ikau manangun humas taheta, maka tampa hadae haka hiling intu sapae; sure kanatek olo balongkang bara hetu, belu ikau mamuat utang dala intu humam.

9. Ala manawur tanam aka batang anggor mawoi duti baris bawak talo, uka pakembat bawak awang djari inawurm ta, tuntang pangulih pambulan anggorm ta ala babaring akan inam.

10. Ala maluka tanam mangotolo sapi dengan kalidat, mandjadi idja kapasang.

11. Ala hapam pakaiian, idja djari inampa hawoi bakale, kilan lawai bulun tabiri dengan lawai pista.

12. Tumpa paruwai intu apat puting klambi pandjangm, idja hapam mangampoh arepm.

13. Amon olo djari manduan olo bawi indu sawae, tuntang djari hindja dengae, maka lambah ta ia basingi ia,

14. Mangarana ia, sambil mapapa arae, koae olo bawi toh djari induangku, tapi amon aku hindja dengae aku mangasene ia djaton toto djari mahaga kaburdjange:

15. Ta maka indu bapa olo bawi tabela ta akan manduan katan ka budjang olo bawi tabela ta, sambil mimbit ta akan olo bakas hong bauntonggang lewu.

16. Heta bapa olo bawi tabela tā akan masuman intu olo bakas tā: aku djari mampabana anakku dengan olo toh, tapi toh iā djari manjingi iā.

17. Tuntang iā djari mamapa mangarana iā, koae: aku djaton djari sondau anak keton idjā bawi djari mahaga kabudjange, — tapi djetoh kea katan anakku toto djari mahaga kabudjange. Palus awen akan mambirange intu matan olo bakas tā kahowot anake, idjā djari hapae metoh iā haru babanā.

18. Tā maka bakas lewu tā akan manduan olo hatuā tā, sambil mandjara iā.

19. Tinai iā akan mandanda iā saratus sekel salaka, manenga tā akan bapa olo bawi tabela tā, basa olo tā djari mangarana mamapa aran olo bawi tabela baris olo Israel, tinai olo bawi tā indu sawae palus dapit, katahin andau pambelome, sampai olo tā djaton tau manganan iā tinai.

20. Tapi djaka augh dawae tā toto, djaka olo bawi tabela tā djaton djari mahaga kabudjange:

21. Tā olo akan mimbit olo bawi tabela tā sampai bauntonggang human bapae, palus karā olo lewu tā akan mamanting iā hapan batu, sampai iā matāi, basa iā djari gila gawie marak olo Israel, awie habandong hong human bapae; tumon tā keton akan manganan talo papa bara marak keton.

22. Djaka olo kadapatan menter dengan sawan olo, maka awen duk tā akan impatāi, olo hatuā tā tuntang olo bawi; tumon tā keton akan manganan talo papa bara marak Israel.

23. Djaka aton budjang bawi, idjā popoh olo, tuntang olo ha-

tuā beken manjingkap iā hong lewu, sambil hindjā dengae:

24. Tā maka keton akan magah duāduā tā akan bauntonggang lewu tā, palus matanting iā hapan batu, sampai iā matāi; budjang bawi tā, basa iā djaton djari mangkariak blaku awat, tuntang iā hong lewu, tinai olo hatuā tā, basa iā djari mampahawen sawan olo; tumon tā keton akan manganan talo papa bara marak keton.

25. Tapi djaka olo djari sondau budjang bawi, idjā popoh olo, intu ruar lewu, palus iā djari manjingkap iā, sambil hindjā dengae: tā maka olo hatuā tā bewāi, idjā djari hindjā dengae, akan impatāi.

26. Tapi budjang bawi tā āla keton mahukume, krana djaton kasalae, idjā mamatut iā impatāi; malainkan perkara tā sama kilau djaka olo mantakan kolāe, sambāi mamukul mampatāi iā.

27. Krana iā djari manjingkap iā intu ruar lewu; mikāh budjang bawi, popoh olo tā, djari blaku awat, tapi olo idjā tau maliwus iā djaton.

28. Tinai djaka olo hasondau dengan budjang bawi, idjā hindai djari imopoh olo, palus iā manjingkap iā, sambil hindjā dengae, tuntang awen duā tā kadapatan:

29. Tā maka olo idjā djari hindjā dengae akan manahor himā pulu sekel salaka akan bapa budjang bawi tā, palus budjang bawi tā indu sawae, basa iā djari mampahawen iā; katahin andau pambelome iā djaton tau manganan iā tā tinai.

30. Aila olo akan manduan sawan bapae, āla iā akan mantapāi kahowot bapae.

BAGI 23.

Tinai prentah tagal sepsimpan perkara.

1. Olo imboto idja inepä bawak latake, atawa idja iheris, äla akan hindjä ungkup olo ain Jehowa.

2. Anak sarau äla akan hindjä ungkup olo ain Jehowa, alo turun sapulu olo tä mahin dia tau tamä.

3. Tagal tä, äla olo Amon dengan olo Moab akan hindjä ungkup ain Jehowa, turun sapulu olo tä mahin dia tau tamä, palus katatahi dia.

4. Basa äwen tä djaton djari manjupa mandohop keton dengan tepong, danum, metoh panumah keton bara, tana Misir, tinai basa äwen tä djari mupah Bileam, anak Beor, bara Petor, hong tanah Padan-Aram, uka iä manjapa keton. — (4. Mos. 22, 5.)

5. Tapi Jehowa, Hatallan keton, djaton maku mananima augh Bileam, malainkan Jehowa, Hatallan keton, djari mobah sapa tä mandjadi berkat akan keton, basa Jehowa, Hatallan keton, puna sinta keton.

6. Äla keton manggau kasanang ontong akan olo tä, katahin pambelom keton, palus katatahi.

7. Olo Edom äla keton mangabeläe, krana iä tä puna paharin keton; olo Misir äla kea keton mangabeläe, krana keton djari manamuäi huang tanahe.

8. Anak baris olo tä tilape idjä telo tau ihandjean dengan ungkup ain Jehowa.

9. Amon keton hagoet mama-rang musoh keton, maka haga arep keton äla pohos talo papa.

10. Djaka aton idjä biti keton, idjä pali awi gawie hamalem, iä

tä akan blua äka kawan olo parang bapodok, äla iä tamä hetä tinai, 11. Sampai iä djari mandoi hale-mäi; limbah matanandau djari be-lep, tä iä tau tamä tinai äka ola arä bapodok.

12. Tinai awi manukas manabaris kaleka intu ruar äka olo bapodok, akan hetä keton tau blua;

13. Tuntang haiak karä ramon keton imbit, paringgis kea; tä amon keton djari blua akan ruar, hapan djeta mangali, mangalian talo idjä djari blua bara keton.

14. Krana Jehowa, Hatallan keton, aton hindjä äka keton bapo-dok, uka maliwus keton, tinai uka manjaragh musoh keton akan keton; tagal tä maka äka keton bapodok patut brasih, belä iä miti talo kadjileke intu marak keton, balalu undar mahini keton.

15. Rewar olo, idjä djari maha-kan tempoe manggau kalindong intu keton, äla keton manjaragh iä akan tempoe tinai.

16. Iä akan melai hindjä keton, huang kaleka idjä kahandake, hong karä lewun keton idjä ingilake; äla keton mararat iä.

17. Äla manjoho sapangan melai intu marak karä anak Israel idjä bawi, äla basir intu karä anak Israel idjä hatuä.

18. Älä mimbit laloh kandji, laloh aso, tamä human Jehowa, Hatallan keton, krana djeta paham indjilek Jehowa, Hatallan keton.

19. Äla keton bakutih dengan paharin keton, dengan rear mahin äla, atawa dengan talo kinan, atawa dengan karä talo beken, idjä pu-dji ihatangan olo.

20. Idjä djari ihatangan keton intu utus olo beken, djeta tan injoho keton badjalan, tapi äla ke-

ton bakutih dengan paharin keton; mangat Jehowa, Hatallan keton; mambenkat keton hong sakara gawin lengan keton huang tanah, idja ingkahimat keton, uka manjores tā.

21. Amon keton djari mawi djari dji dengan Jehowa, Hatallan keton, āla marandjar mahahore; krana Jehowa, Hatallan keton, toto akan mannatut tā intu keton, pakus keton mandjadi tiwas.

22. Djaka keton djaton mawi djandji enen; tā keton djaton tiwas awi tā.

23. Tapi idja djari blua bara njaman keton, patut keton mahagae tuntang malakue, krana tumon ka handak aisi keton njaman keton djari manjewut djandji tā akan Jehowa, Hatallan keton.

24. Amon keton tomā pambulan anggor ain paharin keton, tau keton kuman buāe tumon belai keton sampai besoh; tapi āla manduan buae, minae hong kantong tinai.

25. Amon keton mahore tanan paharin keton, tau keton mamutik patinge hapah lengan keton, tapi āla keton hapah gento manggetem talo heta.

BAGI 24.

Art ampin pretah beken tinai.

1. Amon olo hatua djari manduan olo bawi indu sawae, tuntang idja tā djaton iasi intu matae, awi idja sandau talo kabela huang idja tā idja akan mamintik surat talak akae, sambil mandjukuk tā intu lengae, malapas idja kalotā bara humae. — (Matt. 5, 31.)

2. Djadi, amon, olo bawi tā,

limbah idja djari blua human banae, babana beken tinai,

3. Tuntang banae idja rahian kea basingi idja, sambil mawi surat talak, mandjukuk tā intu lengae, malapas idja bara humae, atawa djaka banse idja rahian tā djari matai :

4. Tā banae idja solake tā, idja djari manalak idja, djaton tau manduan idja indu sawae tinai, limbah idja djari babana tinai, djeta pali akae; krana gawi kalotā paham indjilek Jehowa, āla keton, awi gawi kalotā, mangihai tanah, idja anenga Jehowa, Hatallan keton, indu jerehan keton.

5. Olo idja taheta masawa āla manjohoe omba perang, āla maur idja dengan gawi beken; idja njelo katahie idja tau sanang huang humae, uka mampahandjak sawae, idja djari induae.

6. Gilingan atawa lieng āla manduae indu sanda, krana djeta sama kilau djaka manduan pambelom olo akan sanda.

7. Amon olo kadapatan djari manakae idja biti bara kara paharie, olo Israel tā, sambil mahadjipen idja, atawa mandjuk idja: maka maling tā akan impatāi; keton akan manganan talo papa itā bara marak keton.

8. Haga arep keton bae pares samagh, awi keton totototo mahaga manumon talo handia, awang adjar imam, olo Lewi tā, intu keton; tumon aku djari mametāh tumen tā; keton akan mahaga, manumon petāhka tā.

9. Ingat gawin Jehowa, Hatallan keton, dengan Mirjam, kahtim panggoet keton, limbah keton djari blua bara tanah Misir. — (4. Afoe. 12, 10.)

10. Amon keton djari mandjaman

talo enen akan paharin keton, ala keton tamä humse, uka manduan sanda bara iä;

11. Malainkan patut keton melai intu ruan, naughe olo tä, idjä djari mindjam bara keton, magah sanda tä akan ruar, manenga tä akan keton.

12. Tapi djaka olo tä pähä belom, älaikwa menter batiroh mang-alis, tantang sanda tä magon inta ikau.

13. Malainkan lian sanda akas, metoh matamandau lius belep, mangat is tan menter batiroh hap-an kahowute, sambil memberkat ikau; djeta inda ketetekni intu baun Jehowa, Hatallan.

14. Äla mahenjek olo tapas, olo pähä belom, idjä sapah bagawi akan, alo is puna hindjä utus paharin, alo is olo tamuäi, idjä melai intu tanah tuntang lewun keton.

15. Sining andau ikau akan manahor upahe, halo bara matanandau djari belep; krana is puna pähä belom, tuntang atäie mangenang djeta; belä is blaku intu Jehowa, mandawa ikau, palus doesan tä leket intu ikau.

16. Bapae djaton tau inpatäi tagal anake, atawa anake tagal bapae, malainkan tagal dosä kabuate genep bitä akan inpatäi.

17. Älä mamingkok kabudjur olo tamuäi; kabudjur noli; äla manduan pakaisan balo indu sanda.

18. Malainkan patut keton ming-at, keton kea djari indu rewar olo hong tanah Misir, tapi Jehowa, Hatallan keton, djari mahwis keton bara hetä; tagal tä aku manjoho keton manamon gawi idjä kalotä.

19. Amon keton djari manggetem

tanah keton, kanatek idjä kapeteng talo inggetem tä djari balihä hong tana, äla keton haludi mandua; naughe djeta akan olo tamuäi, akan noli, akan balo; mangat Jehowa, Hatallan keton, memberkat keton huang karä gawin lengan keton. — (8. Moa. 19, 9)

20. Amon keton djari manggerek batang undus keton; äla magasik karä edäe tinai; naughe idjä tisee akan olo tamuäi, akan noli tuntang balo.

21. Amon keton djari mimpön bua pambulan anggor keton, äla mangasik tinai buae, idjä balihä, naughe djeta akan olo tamuäi, akan noli tuntang balo.

22. Patut keton mingat, keton djari indu rewar olo hong tanah Misir; tagal tä aku manjoho keton manamon preatah töh.

BAGI 25.

Arä ampin, prentah beken tinai.

1. Djaka olo habantah, buah is basara; tä maka hakim akan mambudjur idjä budjur, mahukum idjä parajap.

2. Tinai, djaka idjä parajap tä patut imukul, maka hakim akan manjoho olo tä impahikep, palus imukul, kahum is atön, karäe tumon kahain kasalae.

3. Djaka is imukul sampai apat pulu, olo akan terai mamukul is, belä paharin tä, amon is pahalau imukul hindai, badalai papa intu matam.

4. Älä mambangus njaman sapi, idjä mihik talo ajum — (1. Kor. 9, 9.)

5. Amon olo hampahari melai

nindjä lewu, tuntang idjä bitü äwen tä matäi djaton bara anak hatuä, tä sawan idjä matäi tä äla babanä tinai, amon sala bara kolae, baja paharin banae akan hindjä dengae, masawä iä, maradjur pasawän liau paharie.

6. Djadi, anake hatuä idjä solake inakan olo bawi tä akan injurat huang aran liau paharie, belä aran paharie tä lomat bentok Israel.

7. Tapi djaka olo tä djaton maku manganti balon liau paharie, tä maka ajupe idjä bawi tä akan manalih bauntonggang lewu, manalih bakas hetä, sambil hamauh: ajupku idjä hatuä djaton maku mambelom aran liau paharie huang Israel, iä djaton maku maradjur pasawän liau paharie denganku.

8. Tä maka bakas lewu akan mangahau olo tä, sambil hakotak dengae; djaka iä mangantjang aughe hantä, koae: aku djaton radjin masawä iä:

9. Tä maka sawan liau paharie, intu matan olo bakas tä, akan manggapi, mengkak sarumpahe silan paie, maludja baue, sambil hamauh: tumon toh olo tä patut iawi, idjä djaton maku mamangun ungkup human liau paharie.

10. Palus ungkup human olo tä akan inggarä olo Israel: ungkup human olo idjä halulus paie.

11. Djaka olo hatuä duä bitü haklahi, tuntang sawan idjä tä hadari manalih, uka mawat banae bara lengän idjä mamukul iä, amon iä mandjudju lengäe manjingskap kahawen olo hatuä beken tä,

12. Maka keton akan manetek lengäe, äla matan keton manjangan iä.

13. Äla keton mingkes duä ampın batu dasing, idjä hai, idjä korik.

14. Äla mina huang human keton duä ampın epa, idjä hai, idjä korik.

15. Batun dasing keton patut ombet, tetek, tinai epa ain keton patut budjur, tetek, mangat umur keton pandjang huang tanah, idjä karäh inenga Jehowa, Hatallan keton, akan keton.

16. Krana olo handiai idjä kalotä gawie, indjilek Jehowa, Hatallan keton, toto karä olo handiai idjä sala bingkok gawie.

17. Ingat keton gawin Amalek dengan keton, kahum panggoet keton, limbah keton djari blua bara tanah Misir. — (2. Mos. 17,8.)

18. Iä mantakan keton kahum panggoet keton, sambil mampatäi karä bitin keton idjä lembä, awang djari balihi harian, kahum keton ujuh tuntang häka; iä djaton djari mikäh Hatalla.

19. Toh maka amon Jehowa, Hatallan keton, manjanang keton bara karä musoh keton huang tanah, idjä karäh inenga Jehowa. Hatallan keton, indu joresan keton, tä maka keton akan mampalomat aran Amalek tä bara penda langit; äla keton kalapean prentah toh.

BAGI 26.

Moses mampalepah aughe mampudji olo Israel.

1. Tinai, amon keton djari tama tanah, idjä karäh inenga Jehowa. Hatallan keton, indu joresan keton, metoh keton djari mandino tä, tuntang melai hetä:

2. Tä maka keton akan manduan parut karä ampın bua, pa-

lembut tanah keton, idjä Jehowa, Hatallan keton, manengae akan keton; keton akan mina tä huang rantang, palus keton akan manalihäka, idjä djari intüh Jehowa, Hatallan keton, aka mingkes aras hetä.

3. Keton akan manalih imam, idjä aton intu katika tä, sambil hamauh dengae: andau toh aku mangaku intu Jehowa, Hatallan, aku toto djari mandino tanah tä, idjä djari injumpah Jehowa akan tato hiang ita, handak manenga tä akan ita.

4. Maka imam akan manduan rantang tä bara lengän keton, sambil mingkes tä hong petak intu aka pain mesbeli Jehowa, Hatallan keton.

5. Limbah tä keton akan mangaku intu baun Jehowa, Hatallan keton, hapan augh toh: tatoku horan olo Äram, olo naniha bewai; iä djari babungkat akan tanah Misir, hetä iä manamuäi tuntang istut bitü bewäi olo ajue; tapi hetä iä mandjadi ntus olo idjä bakapal, abas, tuntang karäan karäe.

6. Tapi olo Misir mamapa marerät ikäi, manjoho ikäi paham bagawi.

7. Tä ikäi kahau kadarat intu Jehowa, Hatallan tato ikäi, palus Jehowa manarima augh ikäi, iä manampajah tjalakan gawi tuntang kapähän ikäi. — (2. Mos. 2, 28.)

8. Palus awi lengäe idjä kwasa Jehowa magah ikäi bara tanah Misir, iä manantadjok lengäe, manaräwen olo awi karä katae, awi gawie awang heran.

9. Tuntang iä djari magah ikäi tamä kaleka toh, iä djari manenga akan ikäi tanah toh, aka idjä nahasak djohontusun meto dengan madu.

10. Maka toh, itäm, aku djari mimbit parut karä bua tanah toh, idjä ikau, o Jehowa, djari manenga akangkku. Tä keton akan mamalai bua tä intu baun Jehowa. Hatallan keton, tuntang keton akan sontop manjembah intu baun Jehowa, Hatallan keton.

11. Tuntang keton akan handjak atäi, ramirami tagal karä talo; idjä inenga Jehowa, Hatallan keton, akan keton, tuntang ungkup human keton; keton dengari olo Lewi, tuntang tamuäi, idjä intu marak keton.

12. Amon keton manjukup manenga idjä dalam sapulu bara karä talo ain keton, hong njelo telo, djeta puna njelo indu manahor talo tä, maka keton akan manenga kea akan olo Lewi, akan olo tamuäi, akan nolä tuntang balo, mangat äwen tä kea kuman intu lewun keton, mandjadi besoh.

13. Tinai keton akan mangaku hong baun Jehowa, Hatallan keton: talo handiai awang patut imbaris, aku djari mimbite lepalepah bara humangkku, aku djari manenga kea akan olo Lewi, akan tamuäi, akan nolä tuntang balo, tumon karä prentahm, idjä djari injohom aku; aku djaton djari malangkah idjä kabawak prentahm tä, djaton kea djari manalua talo enen.

14. Aku djaton djari hapan tä huang kadjakängku, aku djaton djari kuman tä kahum aku samar pali, aku djaton djari manenga belae talo tä hapan nguan olo matäi; aku djari manumon augh Jehowa, Hatallangkku, aku djari mawie tumon karä augh prentahm.

15. Sengok bara akam idjä brasih, bara sorga, berkat Israel, utus olo ajum tä, tuntang tanah.

idjä djari inengan akan ikäi, tumon sumpakam akan tato ikäi, tanah idjä nahasak djohontusun meto dengan madu.

16. Andau toh Jehowa, Hatallan keton, manjoho keton manumon prentah tuntang hadat toh; haga djeta, ladus tä hapan salepah atäi, hapan salepah huang keton.

17. Andau toh keton djari mangakhi intu Jehowa, keton handak manempo iä, manduan iä akan Hatallan keton; keton handak manumon karä augh.

18. Andau toh kea Jehowa djari mandjandji akan keton, iä handak manduan keton indu utus olo idjä baris ajue, tumon djari augh dengan keton; asal keton mahaga karä prentah;

19. Nakara iä mangkat keton bara karä utus olo; awang uras indjadi; mandjadi indu tara; indu horumat; indu kahai, hakara keton toto utus olo idjä baris akan Jehowa; Hatallan keton, tumon djari augh dengan keton.

BAGI 27.

Prentah tahu berkat tuntang kakam patut ingaku olo.

1. Maka Moses tuntang karä bakas olo Israel manjoho olo arä, koae: Ingat karä prentah toh, idjä imetähku keton andau toh.

2. Maka djeha, limbah keton djari dimpah Jordan, hong tanah idjä karä inenga Jehowa, Hatallan keton, akan keton, keton akan mampendeng dua kabawak batu pandjang, manjapu djeta hapan ketok. — (Jos. 3, 17.)

3. Bintik hetä karä augh un-

dangundang toh, limbah keton djari dimpah, amon keton tara tanah, idjä inenga Jehowa, Hatallan keton, akan keton, tanah idjä nahasak djohontusun meto tuntang madu, tumon djari augh Jehowa, Hatallan keton, dengan keton.

4. Limbah keton djari dimpah Jordan; tä keton akan mampendang batu tä, idjä djari imetähku keton andau toh, hong bukit Ebal, sambil manjapu tä hapan ketok.

5. Hetä keton akan manampa mesbeh akan Jehowa; Hatallan keton, mesbeh batu älä mamakat hundjue. — (2. Moes. 20, 25.)

6. Hapan batu kakai bewä keton akan manampa mesbeh älä akan Jehowa, Hatallan keton, tuntang keton akan maluput parapah awang ingähu intu hundjue, akan Jehowa; Hatallan keton.

7. Tinai keton akan maluput hetä parapah tarimbakasi kea; keton akan kuman hetä tuntang ramirami intu baun Jehowa; Hatallan keton.

8. Hapan pahat keton akan mamintik intu batu tä karä bewak augh undangundang toh; tanta tantu tuntang tarang ampie.

9. Tinai koan Moses tuntang imam, olo Lewi tä; dengan hapus utus olo Israel: Tulungan pinding keton, himing o Israel; andau toh keton mandjari utus olo lain Jehowa; Hatallan keton.

10. Tagal älä keton akan manumon augh Jehowa, Hatallan keton, keton akan malalus prentah, dasar ai, idjä imetähku keton andau toh.

11. Maka Moses mametäh olo arä andau toh; koae:

12. Djebolndakä hamputan, idjä

akan mendeng hong bekit Garisim,
uka memberkat olo karu limtah
keton djari dipah Jordan. Si-
mon, Lewi, Joda, Isaskary Jo-
sep, Benjamins. (11, 29.)

13. Tinasidjetoh damputan; idja
akan mendeng manandipalle, hong
bukit Ebal, uka manjapa: Ruben,
Gadi, Aser, Setuloh, Dan, Naphtali.

14. Maka olo Lewi akan mang-
gatang auge, masuman akan ge-
nepi bitidhapus olo Israel, hai
auge: megen at a gupat.

15. Tarasapa olo ta, idja muki
etawal mahbang hapatong dewa,
talo kadjilek Jehowa, dampan tu-
kang, sambilan manjahakan djeta.
Ta salepah olo arā akan tombah,
Amen.

16. Tarasapa idja idja manawah
hadu papae. Ta salepah olo arā
akan tombah: Amen.

17. Tarasapa idja idja manandar
tong takas seran tandi paharie. Ta
salepah olo arā akan tombah: Amen.

18. Tarasapa idja idja manpala-
jang olo babuta hong djalan. Ta
salepah olo arā akan tombah: Amen.

19. Tarasapa idja idja mahlingkok
kabudjar olo tamuati makabudjar
mali; tumpang balour. Ta salepah olo
arā akan tombah: Amen.

20. Tarasapa idja idja batiroh
dengam salwan bapae, manatapā
kahowot bapae. Ta salepah olo
arā akan tombah: Amen.

21. Tarasapa idja idja mantali
arepe dengan betot. Ta salepah
olo arā akan tombah: Amen.

22. Tarasapa idja idja batiroh
dengam betapue, anak bapae mawa-
anak imdu. Ta salepah olo arā
akan tombah: Amen.

23. Tarasapa idja idja batiroh
dengam empok idja bawir. Ta sale-
pah olo arā akan tombah: Amen.

24. Tarasapa idja idja manpatai
paharie basilim. Ta salepah olo
arā akan tombah: Amen.

25. Tarasapa idja idja tarima upah,
uka manpatai lolon; manustih dāha
idja djaton kasalae. Ta salepah
olo arā akan tombah: Amen.

26. Tarasapa idja idja djaton ma-
haga karu auge prentah toh, uka
malalus djeta. Ta salepah olo arā
akan tombah: Amen. (Gal. 3, 10.)

BAGI 28.

1. Berkat indjandji. 11. Hakm ingman.
2. Karā berkat, idja injawut
toh, karāh sampai keton, asal ke-
ton manumon auge Jehowa, Ha-
tallan keton.

3. Imberkat keton hong lewu,
imberkat keton hong tanah.

4. Imberkat bua khain keton,
imberkat bua tanah keton, imber-
kat bua meton keton; parnakan
sapi keton, kawani kambing ta-
hirin keton.

5. Imberkat lontong keton, im-
berkat kandarah keton, uka keton
mopet tepong keton.

6. Imberkat panggoet keton,
imberkat panuh keton.

7. Musuh keton, idja handak
maludwar pawir keton, karāh inja-
ragh Jehowa, uka imukul intu-
baun keton; bulat djalan idja

awen tä karäh hagoet, manalih keton, tapi daraidaräta mahoroe djalan tidju ia karäh hadari tinai bara baun keton.

8. Jehowa karäh manjoho berkat melai hong djurong keton, hong karä satiar gawin lengän keton, ia karäh mamberkat keton hong tanah, idjä Jehowa, Hatalan keton, karäh manengae akan keton.

9. Jehowa karäh mangkat keton akae, mandjadi utus olo brasih akae, tumon ia djari manjupah akan keton, asal keton karäh mahäga prentah Jehowa, Hatailan keton, sambil manandjong mahoroe djalae.

10. Tä karä utus olo hong salepah kalunen karäh mitä, aran Jehowa djari impendeng intu bentok keton, palus awen tä akan mikäh keton.

11. Jehowa karäh mampalaba keton dengan talo bahalap, intu bua knain keton, intu bua meton keton, intu bua tanan keton, hong tanah, idjä djari injumpah Jehowa akan tato keton, handak manenga tä akan keton.

12. Jehowa karäh muap akan keton panatau talo bahalap, langit tä, mangat manenga udjan akan tanah keton intu puna wajahe, uka mamberkat karä gawin lengän keton; keton karäh mandjamän talo akan arä utus olo, tapi keton dia akan mindjam.

13. Jehowa karäh manjoho keton mandjadi indu takolok, djaton indu ikoh, keton karäh ngambo hantä, djaton mamenda, asal keton mindiminding akan prentah, idjä injohoku keton andau toh, uka keton mahaga tuntang manumon djeta;

14. Asal keton äla mahiwang

sambil gantau bara karä augh, idjä injohoku keton andau toh, sampai keton omba dewa, manempo djeta.

II. — 15. Tapi djaka keton marisang bara augh Jehowa, Hatalan keton, djaton maku mahagae, djaton maku manumon karä prentahe, karä hadat ai, idjä injohoku keton andau toh: tä maka karä sapa toh karäh sampai keton, buah keton.

16. Tarasapa keton hong lewu, tarasapa keton hong tana.

17. Tarasapa lontong keton, tarasapa kandaräh keton, äka mo-pet tepong.

18. Tarasapa bua knain keton, tuntang bua tanan keton, parakaan sapin keton, kawan-kambing tabirin keton:

19. Tarasapa panggoet keton, tarasapa panulin keton.

20. Jehowa karäh manjoho sapa, tjajaka tuntang hukun mawi keton, mawi karä gawin lengän keton, karä satiar keton, sampai keton lomos, rusak badjeleng tagal kapapan gawin keton, basa keton djari undur bara aku.

21. Peres papa karäh injoho Jehowa lekct intu keton, sampai keton djari lepah impalomose bara tanah, idjä ingkahimat keton, uka manjores tä.

22. Jehowa karäh hararepan keton hapan peres gambala, darem papa, mapui laso, peres pangu-man; hapan pandang, katada riwut. hapan mampamunggo talo; maka karä talo tä karäh mantakan keton, sampai keton djari rusak.

23. Batanglangrit, idjä ambo takolok keton, karäh kilau tambaga, petak idjä iuköng keton, karäh kilau sanaman.

24. Tantauw petak tuntang kawo Jehowa, Hatallan keton, karäh manenga akan tanah keton takirin udjan, bara langit talo tä karäh baduroh akan keton, sampai keton djari lomos rusak.

25. Jehowa karäh manjaragh keton, uka imukul intu baun kari musoh keton; bulat djalan idjä keton karäh hagoet, manalih äwen, tapi daraidaraia mahoroe djalan udju keton karäh hadari tinai bara baue; keton karäh indjakä karä karadjaan kalunen.

26. Hantun keton karäh indu kinan burong penda langit, tuntang meto hong petak, djaton karäh aton idjä mohah talo tä.

27. Jehowa karäh hararepan keton dengan samagh olo Misir, dengan peres blua daha, dengan kihis tuntang luta, idjä djaton taratatamba.

28. Jehowa karäh hararepan keton manggila keton, sampai atäi keton buntat, sabak kagilan keton.

29. Bentok andau keton karäh gajaggampa, kilau olo babutä gajaggampa hong kakaput, keton djaton karäh batuah hong karä djalan keton, tapi hapus pambelom keton keton karäh irarat, irampas olo, tuntang djaton karäh aton idjä maliwus keton.

30. Keton karäh mamopoh olo bawi, tapi olo beken karäh batiroh dengae; keton karäh mamanguu huma, tapi keton djaton akan mukonge; keton karäh mimbul pambulan anggor, tapi djaton kuman buae.

31. Sapin keton karäh impatäi intu baun keton, tapi keton djaton karäh omba kumae; kalidai keton karäh irampas haiak gitan keton, palus djaton buli keton ti-

nai; kambing tabiri keton karäh inenga akan musoh keton, tuntang djaton karäh aton idjä maliwus keton.

32. Anak keton hatua bawi karäh injaragh akan utus olo beken, sampai matan keton akan mitä tä, mangenang iä nongkang andau; tapi djaton karäh aton kwasan lengän keton.

33. Bua tanan keton, karä pangulih gawin keton karäh kinan utus olo, idjä djaton djari kasenan keton, nongkang andau keton haradjur ihenjek, irenep olo.

34. Sampai sabak kagilan keton tagal karä perkara, idjä indu tampajah matan keton.

35. Jehowa karäh hararepan keton hapan baha papa intu utut tuntang buntis keton, sampai keton djaton taratatamba awi djeta, bara tatap pain keton palus sampai karapuron keton.

36. Jehowa karäh manganan keton, tuntang radjan keton, idjä djari iangkat keton marentah keton, uka mamenda utus olo idjä djaton djari kasenan keton, tato keton mahin dia kea, hetä keton karäh manempo hatalla beken, kaju tuntang batu.

37. Keton karäh mandjadi indju kadjilek, indu tindong tuntang hababaka karä utus olo, idjä akan hetä keton inganan Jehowa.

38. Kutoh binji karäh inawur keton hong tanan keton, tapi isut bewäi karäh inggetem keton; krana sangkalap karäh kuman tä.

39. Keton karäh mimbul pambulan anggor, tuntang nguan tä, tapi djaton kea keton karäh mihop anggor, uret karäh kuman tä lepah.

40. Kutoh batang undus karäh aton hapus tanah keton, tapi dja-

ton kea keton akan mohe arep keton hapan undus, krana bua undus ta karah nalahai.

41. Keton karah mahak hatu bawi, tapi anak ta djaton kea akan keton, krana ewen karah akan tawanan olo.

42. Kara batang bua, kara bua taman keton, karah indu bagin talo papa bewai.

43. Olotamui, idja melai marak keton, karah hai bara keton, djala-djalan hai hantä, tapi keton karah korik, djaladjalan korik hantä.

44. Ia karah mahatangan keton, tapi keton djaton tau mahatangan ia; ia karah mandjadi indu takolok, tapi keton karah indu ikoh.

45. Kara augh sapa toh karah maroboh keton, manggoang keton, kuman keton, sampai keton djari lomos, basa keton djaton djari manumon augh Jehowa, Hatallan keton, uka mahaga prentahe tuntang hadat ai, idja djari injohoe keton.

46. Indu kata, indu talo heran sapa ta karah leket hong keton, tuntang hong salepah panakan keton palus katatahi.

47. Basa keton djaton djari manempo Jehowa, Hatallan keton, hapan kahias dengan kahandjak atai, metoh kutoh talo ain keton aton:

48. Maka keton akan manempo musoh keton, idja karah injoho Jehowa mawi keton, haiak keton blau, teah belai, hatowai, haiak keton tapas talo handiai; musoh ta karah mangkepan ugarsanaman intu tekok keton, sampai ia mampalomos keton.

49. Jehowa karah mimbis utus olo mawi keton, idja bara kedjau, idja bara puting-petak, kaliase ki-

lau trawang burong nasar, utus olo; idja djaton keton harati basae;

50. Utus olo idja tulas, karas, idja djaton paraba baun olo bakas, djaton tau masi olo tabela.

51. Ewen ta karah kuman bua meton keton, bua tanan keton, lepal lingis, sampai keton djari lomos; ia djaton karah manisa akan keton gendom, anggor, undus, paranduan sapa keton, kawan kambing tabirin keton, sampai ewen djari marusak keton lepal lingis.

52. Ewen ta karah mandjaka keton hong kara lewun keton, sampai hapus tanah keton balong-kang pagar batun keton, awang gantung tuntang dahan, idja aka kaharap keton; toto ewen ta karah manjeka keton hong kara lewun keton hapus tanah keton, idja djari inenga Jehowa, Hatallan keton, akan keton.

53. Sampai keton karah kuman bua knain keton, isin anak keton hatu bawi, idja djari inenga Jehowa, Hatallan keton, akan keton, huang kikah tuntang kadjaka keton, idja hapan musoh marusak keton.

54. Sampai olo hatu baris keton, idja bihin belom bahara tumon kara kipen atäie, karah bisit, sampai tulas dengan paharie, deng-an sawae idja intu sapangkue, tuntang dengan anake idja tisae hindai,

55. Sampai ia djaton maku mam-bagi akan ewen ta belae isin anake, idja kinae, basa djaton batisa bara kara ramos indu panaho mahin dia, huang kikah tuntang kadjaka ta, idja hapan musoh keton hararepan keton hong kara lewun keton.

56. Sampai olo bawi kea haris keton, idja bihin belom bahara,

tumon karä. kipen atäie, sampai iä djaton maku mahundjeng petak tagal kaharäe dengan karegae, karäh bisit, tulas alo dengan banäe kea, idjä bahun äka huange, tuntang dengan anake hatuä bawi.

57. Sampai iä djaton maku mam-bagi akäe belähe tabuni, idjä blua barä iä, tuntang belähe anak awaue, idjä djari inakäe, krana kabuata iä karäh kuman tä basilisilim, basa talo djaton halai huang iä, huang kikäh tuntang kadjakä, idjä hapan masoh keton hararepan keton huang karä lewun keton.

58. Djaka keton djaton mahaga, djaton manumon karä augh undangundang, awang tarasurat hong surat Torat toh, uka keton mikäh Ara idjä hai tuntang indu ingikäh ingarawan, djeta: Jehowa, Hatallan keton:

59. Tä maka tuntang heran gawie Jehowa karäh mahukum keton palus panakan keton, hapan hukum idjä hai tuntang haradjur, hapan peres idjä papa tuntang ukoh.

60. Karä peres tanah Misir, idjä ingikäh keton, iä karäh mulese akan keton, peres tä karäh mung-gok keton haradjur.

61. Tinai karä ampin peres, karä hukum, awang djaton djari tarasurat hong surat Torat toh, Jehowa karäh manjohoe dumah kea mawi keton, sampai keton djari lepa lomos.

62. Keton karäh batisa mitimitik, mandjadi olo panjelat bewäi, keton, idjä bahun kilau bintang hong langit karä bitin keton; djeta basa keton: djaton djari manumon augh Jehowa, Hatallan keton.

63. Tumon bahun puna kakilak

Jehowa, uka mamberkat keton, tuntang mangapal keton, kalotä maka katika tä kakilak Jehowa mandjadi, uka mamparusak mam-palomos keton, keton karäh irunap tinai bara tanah, idjä ingkahimat keton, uka manjores tä.

64. Krana Jehowa karäh mandarai keton akan marak karä utus olo, bara putinge petak palus sampai putinge sibae; hetä keton karäh manempo hatalla beken, idjä djaton djari kasenan keton, tato keton mahin dia kea, kaju tuntang batu.

65. Tinai marak karä utus olo tä, kea keton djaton karäh tau sang, djaton karäh aton äka tatap pain keton tau malajan, krana hetä Jehowa karäh manjoho atäi keton mangkariang hantä, matan keton hambutä, tuntang hambaruan keton ujuh.

66. Sampai pambelom keton kilau mukong sambilo, hawlau hamalem keton karäh mikäh, keton djaton batantu katawan pambelom keton.

67. Handjewu keton karäh hamauh: kajah! kaläh djaka djari kaput! tinai hamalem keton karäh hamauh: kajah! kaläh djaka djari sawah! tagal kikäh atäi keton, idjä manaräwen keton, tuntang tagal karä talo awang inampajah matan keton.

68. Jehowa karäh mimbit keton buli tanah Misir, hapan banama, manjak djalan tä, idjä koangku bibin dengan keton: keton djaton akan mitä djalan tä tinai; hetä keton karäh manggau äka mandjual arep keton akan musoh keton, mandjadi reware hatuä bawi, tapi djaton karäh aton, idjä handak mamili keton.

BAGI 29.

Djandjin Hatalla dengan olo Israel
inaheta tinai.

1. Djetoh kara augh djandji, idja djari inetah Jehowa Moses malaluse intu olo Israel hong tanah Moab, beken tinai bara djandji ta, idja djari inampae dengan awen ta hong Horeb.

2. Maka Moses mamumpotig hapas utus olo Israel; sambil hamaah dengan awen: Keton djari mita talo handia, idja djari iawi Jehowa hong tanah Misir intu matan keton, dengan Parao, dengan kara olo ajue, dengan hapas ta nahe;

3. Hukame idja paham ta, idja djari gitan matan keton, kata tuntang talo heran awang hai ta.

4. Tapi palus sampai andau toh Jehowa djaton djari manenga akan keton atai idja harati, mata idja marehang, pinding idja mahining.

5. Empat pulu njeto aku djari manjolio keton mangumbang padang aka tunis benjem; pakaian keton djaton djari kupit, sarumpak keton djaton djari rotus intu pain keton.

6. Keton djaton djari kuman tepong, djaton djari mihop anggor, atawa talo ihop awang bahari, nakara keton katawan, aku Jehowa aton Hatallan keton.

7. Amon keton djari sampai kaleka toh, maka Sihon, radja hong Hesbon, tuntang Ogh, radja Basan, hagoet, mamambang mamarang ita, maka ita mamukul awen ta.

8. Palus ita djari manduan ta nahe, tuntang djari manenga ta

indu joresan hamputan olo Ruben dengan olo Gad, tinai akan sabagi hamputan olo Manasse. (4. Mos. 21, 21. 33; - 32, 33.)

9. Toh, maka haga keton kara augh djandji toh, sambil manutun ta, mangat keton piutar tuntang batuah hong kara ampun gawin keton.

10. Andau toh keton ratarata mendeng naharep baun Jehowa, Hatallan keton: mantir pamutjuk kara hamputan keton, kara bakas keton, kara pangulun keton, kara hatua salepah utus Israel;

11. Anak sawan keton, tinai olo tamuai, idja omba aka keton bapodok, sampai idja marigaji tuntang masip akan keton:

12. Mangat keton tama djandjin Jehowa, Hatallan keton; tuntang sumpahe, idja impendeng Jehowa, Hatallan keton, dengan keton andau toh;

13. Mangat andau toh ta mandihen keton mandjadi utus olo ajue, tuntang ia indu Hatallan keton, tumon djari auge dengan keton, tumon sumpahe akan tato keton, Abraham, Isaak awen telo Jakob.

14. Maka aku mampendeng djandji tuntang sumpah toh djaton dengan keton bewai,

15. Malainkan dengan keton, idja andau toh hindja ikai mendeng he toh naharep baun Jehowa, Hatallan ita, tuntang dengan olo tingkat harian, idja djaton hindja ita andau toh.

16. Krana tawan keton, ita djari melai hong tanah Misir, tuntang ita hagoet mahoroe ari utus olo.

17. Keton djari mita talo kadjilek ain awen, dewa matekiapi ain

olo tā, kaju tuntang batu, salaka bulau, idja inempo olo tā.

18. Toh haga arep keton, belā melai marak keton olo hatu bawi, atawa salepah ungkup olo, atawa hapus hamputan olo, idja djari balekak atāie andau toh bara Jehowa, Hatallan ita, handak manempo hatallan karā utus olo tā, belā lembut marak keton uhat manjalundik ipu tuwā bewāi.

19. Tuntang alo olo tā mahining augh sapa toh, mikāh iā mamberkat arep hong atāie, koae: aku karā sanang bewāi, alo aku manumon angat atāiku kabuatku; krana puna kea olo babusau tuntang olo teah belāie sama nihau haiak.

20. Toto, Jehowa djaton maku mampun iā, tapi kalaite tuntang kasangite karāh hasap mawi olo tā, karā augh sapa, idja djari injurat hong surat toh, akan mahejek iā, palus Jehowa karāh mampalomat aran olo tā bara penda langit.

21. Jehowa karāh mambaris iā bara karā hamputan olo Israel, uka iā katalahan, tumon karā augh sapan djandji, idja tarasurat hong surat Torat toh.

22. Tā, maka pangereng idja rahian karāh hamauh, karā anak keton, idja belom rahian bara keton, tuntang karā tamuāi, idja dumah bara kedjau, amon iā mitā hukum tanah toh, karā peres, idja djari hapan Jehowa mamuat tanah toh.

23. Sampai salepah tanah kilau barirang dengan ujah, kilau āka kāhu ampie, idja djaton tau ialan, djaton lembut talo hetā, djaton mandjari pambulan, idja djari imbalik, sama kilau Sodom, Gomora, Adama tuntang Seboim, idja djari

imbalik Jehowa huang kalaite dengan kasangite; — (1. Mos. 19, 24.)

24. Tā maka sakarā utus olo karā hamauh: buhen gawin Jehowa sampai kalotoh dengan tatāh toh? nara bukne kasangite bungkak sampai kalotoh?

25. Tā olo karāh tombah anghe, koae: basa olo tā djari manganan djandjin Jehowa, Hatallan tatoe, idja djari impendenge dengan olo tā, metoh iā magah awen tā bara tanah Misir.

26. Tapi olo tā djari hageot, manempo hatalla beken, sambil sontop intu djeta, hatalla idja djaton djari kasenan olo tā, idja djaton djari mamberkat iā.

27. Tagal tā kasangit Jehowa djari hasap mantakan tanah toh, uka manambelan karā augh sapa, idja injurat hong surat toh.

28. Jehowa djari marunap iā bara tanabe, huang kalaite, kasangite tuntang kasingie idja paham, balalu iā djari manganan olo tā akan tanah beken, kilau djari andau toh.

29. Talo basilim tā akan Jehowa, Hatallan ita, tapi talo bakarinah tā akan ita tuntang anak ita, palus katahahi, uka ita mahaga karā augh Torat toh.

BAGI 30.

I. Djandjin Hatalla handak mandean olo ajeu tinai, amon iā hobah. II. Olo Israel sindā tinai paham impudji, uka mahaga augh Hatalla.

I. — 1. Maka amon karā talo tā djari buah keton, berkat atawa karā sapa tā, idja djari hatandajangu akan keton, tā keton karāh manahiu karā talo tā huang

atai keton, intu marak karā utus olo, idjä akan tä Jehowa, Hatallan keton, djari manganan keton.

2. Tä atai keton karā hobah, buli Jehowa, Hatallan keton, sambil manumon augh, tumon talo handiai, idjä imetäku keton andau toh, keton tuntang anak keton, hapan salepah atai, hapan salepah huang keton. — (3. Mos. 26, 40.)

3. Tä maka Jehowa, Hatallan keton, karā muap sipir keton tinai, ia karā masi keton, palus mamumpang keton tinai bara marak karā utus olo, idjä akan tä Jehowa, Hatallan keton, djari mandarai keton.

4. Alo belae keton djari inganan sampai saran langit, bara hetä kea Jehowa, Hatallan keton, mahin karā mamumpang keton tinai, bara hetä kea ia karā manduan keton.

5. Jehowa, Hatallan keton, karā magah keton tamä tanah tä tinai, idjä djari injores tato keton, keton karā mandino tä, tuntang ia karā mamberkat keton, mangapal keton paham bara tato keton.

6. Jehowa, Hatallan keton, karā manjunat atai keton tuntang panakan keton, nakara keton sinta Jehowa, Hatallan keton, hapan salepah atai, hapan salepah huang keton, mangat keton belom. — (Esegh. 11, 19.)

7. Maka karā sapa tä Jehowa, Hatallan keton, karā nangkaräe bara keton, mangateke intu musoh keton, intu olo tä, idjä djari basingi tuntang mararat keton.

8. Tapi keton karā hobah, sambil manumon augh Jehowa, malalus karā prentahe, idjä imetäku keton andau toh.

9. Jehowa, Hatallan keton, ka-

rāi paham mampahambis keton huang karā gawin lengün keton, huang bua knain keton, huang bua meton keton, huang bua tanan keton. Krana Jehowa karā mules tinai, manampajah keton, tuntang kakilake mamberkat keton, kilau djari puna kakilake mamberkat tato keton.

10. Asal keton manumon augh Jehowa, Hatallan keton, sambil mahaga prentahe tuntang hadat ai, idjä djari tarasurat huang surat Torat toh, asal keton hobah buli Jehowa, Hatallan keton, hapan salepah atai, hapan salepah huang keton.

11. Krana prentah toh, idjä imetäku keton andau toh, djaton manangkala kaharatn keton, tinai djeta djaton kedjan bara keton.

12. Djeta djaton hong sorga, sampai keton tau hamauh: äwe indu mandai manalih sorga akan ita, mangat ia manduan tä akan ita, masuman tä akan ita, uka ita manumoe? — (Rom. 10, 6.)

13. Djaton kea djeta hila dipah tasik, sampai keton tau hamauh: äwe indu barajar dimpah tasik akan ita, mangat manduan tä akan ita, masuman tä akan ita, uka ita manumoe?

14. Malainkan augh tä puna tokep haliai dengan keton, huang njaman keton, huang atai keton, mangat keton manumoe.

II. — 15. Itä keton, andau toh aku djari hararahan akan keton pambelom kahalap, tinai pampatai kapapa.

16. Krana andau toh aku manjoho keton sinta Jehowa, Hatallan keton, tuntang mahoroe djalan ai, mahaga prentahe, hadato, dasare, mangat keton belom, dahang-

dahanga, mangat Jehowa, Hatallan keton, mamberkat keton hong tanah, idja ingkahimat keton toh, uka manjores tā.

17. Tapi djaka atsi keton hulea, keton djaton maku manumon aughe, malainkan palus omba tamput olo, sampai sontop intu hatalla beken, sambil manempo djeta:

18. Tā, maka aku masuman akan keton andau toh, toto keton akan rusak, djaton tahi keton karah melai hong tanah, idja inalih keton, dimpah Jordan, mangat manjores tā.

19. Langit tumpang petak induangku andau toh mandjadi saksi mawi keton: pambelom dengau pampatāi djari hatandjangku akan keton, berkat tumpang sapa: toh, intih pambelom, mangat keton belom, keton tumpang panakan keton:

20. Sinta Jehowa, Hatallan keton, tumon aughe, leket hong iā; krama djeta pua pambelom keton, kapandjang umur keton, nakara keton mlai hong tanah, idja djari injumpah Jehowa akan tato keton, Abraham, Isaak tumpang Jakob; handak manenga tā akas.

BAGI 31.

I. Moses mampaterai arepe, tumpang mangkat Josua indu gantie. II. Iā manenga surat Torat akan inam, tumpang mametāh iā, mambara tā akan olo arā. III. Hatalla masuman kadjaran olo Israel harian dapit.

I. — 1. Limbah tā Moses hagoet, masuman augh toh akan hapus utus olo Israel,

2. Sambil hamauh dengan awen: Andau toh aku saratus duā pulu njelo umarku; aku djaton tau

kantakantā hindai; tinai Jehowa kea djari hamauh denganku: ikau djaton akan omba dimpah Jordan tā. — (4. Mos. 20, 12.)

3. Bitin Jehowa, Hatallan keton, karāh dimpah helo baun keton, iā kea karāh mampalomos karā utus olo hetā bara baun keton, mangat keton manduan tanake indu joresan keton. Josua karāh mimbit keton dimpah, tumon djari augh Jehowa. — (4. Mos. 27, 18.)

4. Jehowa karāh mawi olo hetā, sama kilau iā djari mawi Sihon awen duā Ogh, radjan olo Amori, tumpang tanahe, idja djari inpalomose.

5. Maka metoh Jehowa manjagah olo tā akan keton, tā keton akan mawi iā tumon augh prentah, idja djari imetāhku keton.

6. Buah keton gagah menteng, āla mikāh, āla lalangkamēn intu baun awen, krama Jehowa, Hatallan keton, aton mampahaiak keton, iā djaton maku mambatak lengāe bara keton; djaton maku malihi keton.

7. Maka Moses mangahau Josua, palas manjoho iā haiak hi-ning hapus utus olo Israel, koae: Mentementeng ikau, āla rambang atāim; krama ikau, karāh mimbit utus olo toh tamā tanah, idja djari injumpah Jehowa akan tatoe, handak manenga tā akas, tumpang ikau karāh mambagi tā akas.

8. Maka bitin Jehowa idja magah ikau; iā karāh mampahaiak ikau; iā djaton maku mambatak lengāe bara ikau, djaton maku malihi ikau; āla mikāh, āla tarāwen.

II. — 9. Tinai Moses mamintik surat Torat, sambil manenga djeta

akan iman, patakan Lewi tã, idjã mananggong patin djandjin Jehowa, tinai akan karã bakas olo Israel.

10. Tuntang Moses mametãh awen tã, koae: Genep' helat udju njelo, hong njelo sabat, wajah pesta tingkap dawen, — (15, 1.)

11. Amon hapus utus olq. Israel manalih, manaharep baun Jehowa, Hatallan keton, hong aka idjã djari intihoe; tã maka keton akan mambasa Torat toh intu pinding hapus utus olo Israel.

12. Pumpung olo arã, hatas bawi, karã anak olo, karã tamusi, awang hong karã lewun keton, mangat iã mahimang tuntang mangadje, uka iã mikãh Jehowa, Hatallan keton, tuntang mahaga sambil malahus karã augh Torat toh.

13. Mangat karã anake kea, idjã djaton djari katawan tã, mahiming tuntang mangadji tã; nakara iã mikãh Jehowa, Hatallan keton, katahin andau amur keton hong tanah, idjã ingkahimat keton, hila dipih Jordan, uka manjores tã.

III. — 14. Maka Jehowa hamauh dengan Moses: Itã, andau pampatim djari tokep; kahau Josua, palus keton duã tamã tingkap-panjupa, mangat aku mametãh iã. Tã Moses awen duã Josua lins; mendeng hong tingkap-panjupa.

15. Maka Jehowa mamprahan arepe huang tingkape, hong botop baunandau; botop baunandau tã mendeng intu bauntonggang tingkap.

16. Tã Jehowa hamauh dengan Moses; Itã, ika karã batiroh matã hindjã tato hiangm; maka utus olo toh karã manampara, omba habandong attie dengan ha-

talla sala aia olo tanah tã, idjã ingkahimate, olo tã karãh malih aku, tuntang mangarak djandjingku; idjã djari mampaku dengan awen.

17. Maka katika tã kasangitka karã hasap mantakan iã, aku handak ngalsap iã, manjahokah baungku bára iã, nakara iã lepah rusak; kutoh hukam, arã ampin kadjakã akan buah olo tã, sampai iã karãh mangaku intu katika tã: djatonkah ita djari buah karã talo papa toh, basã Hatallan ita djaton intu bentok ita?

18. Maka aku handak manjahokan baungku intu katika tã tagal karã talo papa; idjã djari iawi awen, krana olo tã djari mules arepe akan hatalla beken.

19. Toh, bintik njanji toh akan keton, adjar olo Israel njanji toh, paleket karã bawake intu njaman awen, nakara njanji toh inda salsingku mawi olo Israel.

20. Krana aku handak mimbis utas olo tã tamã tanah, idjã djari injumpahku akan tatoe, tanah idjã nahasak djohntususn meto tuntang madu; iã karãh kuman, tã amon iã besoh tuntang basepat, iã karãh mules ompat hatalla beken, sambil manempo djetã, palus manawah aku, sambil mangarak djandjingku.

21. Tã, amon talo papa tuntang kikitã buah iã, maka njanji toh mandjadi saksi, hamauh intu baue; krana djetã djaton akan indu kalapeae, niha bára njaman panakae; krana tawangku pikir attie, idjã djari ingandong olo tã andau toh kea, helo bára aku mimbis iã tamã tanah, idjã djari injumpahku akae.

22. Tã Moses mamintik njanji

tā; andau tā kea, sambal madjar
olo Israel njanji tā.

23. Maka tā mametāh Josua,
anak Nun, koe: Mententeng
ikau, āla rambang atāim, krana
ikau karāh mimbit olo Israel tānā
tadah, idja djari injumpaku akas;
aku handak mampahak ikau.

24. Djadi, amon Moses, djari
terai mamintik karā bawah augh
Torat huang surat, limbah karā
augh surat tā djari lepa inju-
rat;

25. Tā maka Moses mametāh olo
Lewi, idja mananggong patin-djan-
djin Jehowa; kae:

26. Duas surat Torat toh, ingkes
tā darah patin-djandjin Jehowa,
Hatallan keton, nakara djeta me-
lai hetā, indu saksi malawan
keton.

27. Krana tawanku karisang
keton, kadengil keton; itā! andau
tok kea, sangkom aku magon
dengan keton, keton mahin djari
marisang bara augh Jehowa; dja-
ton paham haream keton ka-
rah kalotā limbah aku ma-
tāi.

28. Pumpong akangkū karā ba-
kas hamputan keton; karā pangu-
lun keton, makara aku masuman
karā augh toh intu pinding awem,
haiak manduan langit petak indu
saksi malawan iā.

29. Krana tawanku, limbah
aku matāi, toto keton karāh ma-
rusak djandji, undur bara djalan;
idja djari imetāhku keton; tā maka
intu; katika harian keton karāh
buah karā talo papa toh, basa
keton djari mawi talo awang papa
intu matan Jehowa, uka maung-
kar kalante awi karā gawin langan
keton.

30. Tā, maka intu pinding sa-

karā olo Israel Moses manjowot
karā augh njanji toh lepa lepa:

BAGI 32.

Njanjin Jehowa:

1. Talingan pinding, langit
aku handak kakotak; hining; d
petak karā augh njamangkuk.

2. Adjarku mahasak kilau udjan;
aughku mahasak kilau ambon; ki-
lau rihs buah ora; kilat enon
buah karā sajor.

3. Krana arau Jehowa handak
inaraku; tenga borumat akan Ha-
tallan ita.

4. Iā toto Batukarang, karā
gawie tunduh; krana karā djalan
ai uras budjur; iā Hatallan ka-
toto, brasih, djaton kasalā; iā
puna budjur tetek.

5. Olo martisak djandjie, swen
djaton toto anake, baja iā ham-
putan matekiapā tumon puna kem-
pange; iā puna utus olo idja
hules bingkok.

6. Kilen, kalotā iā mamalah
Jehowa, o utus olo idja humong
paleng? djaton iā bapam, idja
manak ikau? djaton iā idja ma-
nampa mandjarin ikau?

7. Ingat andau djaman, heran
tahu njelon karā utus olo idja
solake; isek bapam, iā karāh ma-
suman tā akam, karā bakas, iā
karāh manjarita tā akam.

8. Metoh Idja Pangkahai; tā
mambagi joresan akan karā utus
olo kalunen; katika iā mambaris
karā panakan Adam, tā maka iā
manantu karā sarai tapah tumon
djumalah karā olo Israel.

9. Krana utus olo ajue tā puna

baris Jehowa, Jakob tā puna tukas bagin ai.

10. Iā sondau iā bihin hong padang tunis benjem, intu āka keang kamahau idjä njakungkong; Iā mangagalan iā, sambil madjar iā, Iā mahaga iā kilau bawak matan ai.

11. Kilau bureng nasar madjik anake bara sarangae, manari tambuan anake, iā mambirang palapase, manduan anake, mamanggong iā hundjun palapase:

12. Tumon tā kea Jehowa djari magah olo ai, hatalla beken djaton hindjä Iā.

13. Iā manjoho iā ngasiring mahalau karā kaleka gantong, mangat kuman pangulih tana, Iā manjoho iā minjup madu bara batukarang, undus bara baras bukit batu.

14. Iā pakanan iā hapan enjak tusun sapi, djohontusun kambing tabiri, isin kambing tabiri Basan awang baseput, gendom awang kapala bahalap; tinai keton djari mihop anggor awang urase.

15. Djadi, sana Jesurun (idjä batuah, garar olo Israel) mandjadi baseput, palus iā manjepak hapan paie; iā djari baseput lohelohek, bara basahat, tā iā djari nalingus Hatalla tā, idjä djari mandjadian iā, iā manalua Batukarang salamat ajue.

16. Iā djari manampa kabehue awi hatalla beken, āwen djari mungkar kasangite awi dewa talo kadjilek:

17. Iā djari maluput parapahe akan setan, djaton akan Hatalla; akan karā dewa awang djaton djari kasenae bihin, idjä taheta lembut, idjä djaton djari ingikāh tato keton.

18. Batukarang tā, idjä djari

mangandong ikae, djari nangka linguaum, ikau djari ngalapean Hatalla, idjä djari manak ikau.

19. Amon Jehowa mitā tā, iā mandjilek āwen, tagal kalaite deng-an anake batuā bawi.

20. Balala iā hamsuh: aku handak manjahokan baungku bara āwen, handak mitā, kilen kea kahapus kadjariae tinai; krama āwen tā puna panakan olo bingkok haliai, djeta anak idjä djaton taraharap.

21. Iā djari manampa babehungku awi talo awang djaton toto Hatalla, iā djari mungkar kasangitku hapan talo haiang ajue; toh aku tinai handak manampa kabehue hapan olo, idjä djaton utus ajungku, hapan olo kaper awang humong aku handak mungkar kalaite: — (Rom. 10, 19.)

22. Krama apui kasangitku djari intokan, djeta akan manjeha palus sampai naraka, tuntang kuman tanah dengan pangulih, sambil mangahu galang karā bukit kea.

23. Karā tjalaka handak ingumboku intu iā, karā anak panahku handak ilekasku mawi āwen.

24. Āwen karāh mehet awi lau, iā karāh kinan darem tuntang peres papa; kasingan meto handak injohoku mawi iā, tinai katadan karā handipi hong petak.

25. Intu ruar maka padang karāh marampas iā, tinai kikāh huang karong, lepalepah pambudjange hatuā bawi, karā awau dengan olo idjä howan.

26. Kamāngku: akan karā puting kalunen aku handak manganan iā daraidaraia, sampai leteng pangingat tahuu arae kea bara marak olon.

27. Tapi aku mangenang kadar-

hakan karā musohe, suro karā idjā malawan iā badjoho hamaui: lengün ita djari inggang, djaton djaka Jehowa djari malalus karā talo tā.

28. Krana iā puna olo, idjā rusak ari karā akal tūroke, kaharati djaton huang iā.

29. Kajah! käläh djaka iā pin-tar, uka harati djetoeh, uka mingat kahapus kadjariae.

30. Narai kea bukue, sampai idjā bitu mabarak äwen sakojan, duā bitu manjasah sapulu kolan? djaton basa Batukarang äwen tā djari mandjual iā, basa Jehowa djari manjaragh iā?

31. Krana batukarang, aka sing-goh olo tā, djaton kilau Batu-karang ita; musoh ita kabuato mahin mangaku tā.

32. Krana batang anggor ajue ki-lau batang anggor Sodom, djeta bara tanah Gomora, buae tā tada, genep kawake bupait.

33. Anggor äwen tā kilau ka-tadan naga, kilau perun handjali-wan idjā paham kaharie.

34. Djaton karā perkara tā djari inantu hong aku, djari intjatjak tuntang djari ingkesaku?

35. Balah aton intu aku, toto aku handak mamalah. Intu tikas wajahe maka paie karāh tangga-rurus; krana andau karusake djari tokep, hukum indjeleng, idjā intu buah iā.

36. Krana Jehowa handak ma-hukum tuntang mambudjur utus olo ajue, iā karāh paham angkat asie tagal karā djipae; krana iā karāh tahu kawasae djari lilap, talo hai korik rata djari nihau.

37. Tā iā karāh hamaui: kwe karā hatallan äwen tā? kwe batu-karang, idjā aka kaharape?

38. Idjā djari kuman enjak pa-rapah awang injambalih äwen, idjā djari mihop anggor parapah talo ihope? käläh äwen tā mendeng toh, mawat mangalindong ke-ton.

39. Aton toh keton kasene, tong-gal aku bewai Iā, tuntang sala bara aku djaton aton. Hatalla hin-dai? aku mampatāi, aku mam-belom, aku mampahimang, aku mampahalit, tuntang djaton idjā tau maliwus bara lengängku.

40. Aku handak manggang lengängku akan langit, sambil hamaui: Aku belom palus ka-tatali.

41. Amon aku mangarinda pa-dangku idjā njabintir, amon leng-ängku mimbing hukum; tā aku handak mamalah mawi musohku, manjulang mawi idjā basingi aku.

42. Aku handak mambusau anak panahku dengan dahi, padangku akan kuman isin olo: dengan dahan olo awang impatāi tuntang tawanan, isin karā mantir mu-soh tā.

43. Lahap, keton handai, idjā hindjā utus olo ajue, krana iā handak mamalah dahan djipae, iā handak mamalah mawi karā mu-sohe, tapi manjanjang tanah ain utus olo ajue.

44. Maka Moses hagoet, manje-wut karā augh njanyi toh intu pinding olo arā, äwen duā Josua, anak Nun tā.

45. Amon Moses djari terai ma-njewut karā augh tā akan salepah utus olo Israel,

46. Maka koe dengan äwen: Ina huang atāi keton karā augh toh, idjā insumängku akan keton andau toh, mangat keton mandä-hue intu anak keton, nakara äwen

tā kea mahaga tuntang manumon karā augh Torat toh.

47. Krana augh toh djaton augh haiang bewāi akan keton, malainkan djeta toto pabelom keton, awi augh toh kea umur keton karāh pandjang hong tanah, idja inalih keton dipah Jordan, uka manjores tā. — (*Joh. 6, 63.*)

48. Limhah tā, andau tā kea, Jehowa hamauh dengan Moses, koae:

49. Dai bukit Abarim, iā tā Nebo, idja hong tanah Moab, idja tandipah Jerigho; tampajah tanah Kanaan, idja handak inengaku akan olo Israel indu pagangan ajue.

50. Palus matai hundiun bukit hetā, idja djari indaim, uka ikau ingampeleng dengan tato hiangm; sama kilau kakam Aaron djari matai hong bukit Hor, tuntang djari ingampeleng dengan tato hiange.

51. Basa gawin keton duā djari sala denganku intu bentok olo Israel, hong āka danum kanjaing tā, hong Kades intu padang tunis benjem Sin; basa keton djaton djari mahorumat aku intu bentok olo Israel. — (*4. Mos. 20, 13.*)

52. Maka ikau akan mitā tanah tā hila baum, idja inengaku akan olo Israel; tapi bitim djaton akan tamā hetā.

BAGI 33.

Moses mamberkat olo Israel.

1. Djetoh berkat, idja hapan Moses, olo ain Hatalla tā, mamberkat olo Israel helo bara iā matai. — (*1. Mos. 49.*)

2. Koae: Bara Sinai Jehowa djari dumah, bara Seir iā djari lembut tanggoh olo toh, iā djari mansilak manjakowong bara bukit Paran, iā djari dumah mimbit bakojakojan kawan ajue idja brasih; Torat tā kilau apui aton intu lengäe gantaue akan äwen.

3. Toto iā sinta olo kalunen; karā olo ajue idja brasih uras intu lengäm; äwen karāh mondok darah paim, haiak mangadji augh ajum.

4. Moses djari manjaragh Torat tā akan ita, idja indu joresan ungkup panakan Jakob.

5. Maka tā djari indu radjan Jesurun, metoh karā kapalan olo arā, tuntang karā hamputan Israel djari hapumpong.

6. Ruben akan belom, djaton indu matai, olo ajue akan melai.

7. Djetoh berkat akan Juda, koae: O Jehowa, tarima augh Juda, agah iā buli hamputae; soho lengäe magon ombet kwasae akae, käläh ikau indu pandolhope manandipah musohe.

8. Akan Lewi koae: Urim tuntaug Tumin ajum akan magon melai intu olo ajum idja brasih tā, idja djari iningkesm hong Massa, idja djari injaingm intu Meriba.

9. Idja hamauh tahu indu bapae: aku djaton mitā iā; tuntang idja djaton maku kasene paharie, djaton maku katawan anake, malainkan idja manumon augh ajum, toto mahaga djandjim:

10. Äwen tā karāh madjar Jakob kurā hadatm, Israel tā Torat ajum; iā karāh hagaro akam, maluput parapah hundiun mesbehm.

11. O Jehowa, berkat kaabas äwen, käläh mangilak gawin lengäe:

pelek sapak olo idja malawan tuntang basingi ia, belä olo tä tau mendeng tinai.

12. Akan Benjamin koae: Ia idja ingilak Jehowa, sanang bewai ia karah melai dengae, nongkang andau Ia karah mangandjungen ia, bentok usoke akae karah melai.

13. Akan Josep koae: Tanahie karah imberkat Jehowa, hetä kutoh bua bahalap awi langit, awi ambon, awi danum handalem tä, idja penda petak;

14. Bua bahalap awi matan-andau, bua bahalap haradjur genep bulan;

15. Talo barega bara bukit gantong, bara lungkoh idja kata-tahi tä;

16. Ramon petak idja kapala bahalap, kutoh tawon ramoe. Berkat ain idja melai hong pulau duhi tä akan mohon hong takolok Josep, akan lingkaue idja nasir intü marak karä paharie.

17. Kahaie kilau kahain sapi hafuäe, idja solake inakan indue, tandoke kilau tandok badak, hapan tä ia karah manampoh karä utus olo, mampalokang ia rimporimpong, sampai saran tanahe: djeta bapulupulu kohan ain Epraim, bakojakojan ain Manasse tä.

18. Akan Sebulon ia hamauh: Handjak, o Sebulon, tagal karä parajarm; ikau, o Isaskar, handjak tagal karä humam.

19. Awen tä karah mampakadja karä utus olo manalih bukit Hatalla, hetä ia karah maluput parapah awang tetek; krana ia manjurop berkat tasik, manduan panatau awang intü petak.

20. Akan Gad ia hamauh: Imberkat ia, idja mampaluas tanah Gad; ia mandjungkang kilau singa

bakas, ia mamisak lengä tuntang takolok.

21. Ia djari mintih bagin tanah idja tapakan, krana hetä idja manenga Torat tä djari melai; tapi ia omba kea karä kapalan olo arä, uka malalus katetek Jehowa, tuntang kabudjüre dengan olo Israel.

22. Akan Dan ia hamauh: Kilau singa tabela kalotä Dan, ia karah manangkarak bara Basan.

23. Akan Naptali ia hamauh: O Naptali, ikau karah besoh awi talo bahalap, kontep berkat Jehowa, hila barat hila salatan ikau karah manjores.

24. Akan Aser ia hamauh: Aser karah imberkat, bakapal anake, ia karah ingilak karä paharie, ia mansulop paie huang undus.

25. Sanaman tuntang tambaga penda sarumpahm, tumon karä andaum sasar indahang, kalotä kea tuahm.

26. Djaton Hatalla kilau Hatallan. Jesurun, idja manari intü langit, nka mandohop ikau, tuntang kahaie ambo baunandau.

27. Aeka kalindongm toto Hatalla idja bara djaman horan tä, lengäe idja katatahi tä marentah bentok ikau; ia karah mangarhan musohm bara baum, sambil hamauh: lomos ikau!

28. Sanang tuntang imbaris Israel karah melai; kalin Jakob karah magon huang tanah aka gendom, aka anggor, tinai batanglangit hetä karah manduroh ambon.

29. Selamat ikau, o Israel! äwe kilau ikau? ikau utus olp, idja iliwus Jehowa, ia talawang pandohopm, tuntang padang kahaim. Karä musohm akan manjurok ikau,

tapi ikau karāh mahundja kalekae awang gantong.

BAGI 34.

Moses matāi.

1. Limbah tā Moses hagoet bara padang olo Moab, mandai bukit Nabo, idja pangkahai marak bukit hatinggang Basga, idja tandipah Jerigho; hetā Jehowa masuman akae hapus tanah Gilead palus sampai Dan;

2. Tinai hapus Naptali, tinai tanah Epsaim, tuntutg Menasse, tinai hapus tanah Juda tikas tasik lombah;

3. Tuntang tanah idja hila salatan tā, padang Jerigho, lewukorma tā, palus sampai Soar.

4. Limbah tā Jehowa hamauh dengae: Djetoḥ tanah, idja djari injumpahku akan Abraham, Isak tuntang Jakob, koangku akan panakan keton aku hendak manengātā. Aku djari manjoho matam mitā tā, tapi ikau djaton akan dimpah kamā. — (1. Mos 12, 7.)

5. Tumon tā Moses, rewar Jehowa tā, matāi hetā hong tanah Moab, hong njaman Jehowa.

6. Maka Iā mangubur iā hetā hong djana, hong tanah Moab, tandipah Betpeor. Olo djaton djari katawan aka kubure palus andau toh.

7. Moses saratus duā pulu njelo umure, metoh iā matāi; matae hindai djari kawus, kaabase hindai djari tendur.

8. Maka olo Israel manatum Moses hong padang Moab telo pulu andau katahie. Karā andau panatume panangise tagal Moses injukup.

9. Maka Josua, anak Nun, basuang rogh kapintar, krana Moses djari mandanan lengāe hundjun iā. Djadi olo Israel manumon aughe, sambil mawie kilan Jehowa djari mametsh Moses.

10. Maka rahian bara tā djaton hindai nabi lembut hong Israel, idja kilau Moses, idja kasenan Jehowa hataharep bau,

11. Huang karā kata tuntang talo heran, idja djari injoho Jehowa iā malaluse hong tanah Misir mawi Parao, mawi karā oloe tuntang hapus tanahe;

12. Tinai huang karā gawi kwasa tā tuntang gawi panarāwen, idja iawi Moses intu baun hapus utus olo Israel.

SURAT

J O S U A.

BAGI 1.

I. Hatalla mangarasan Josua. II. Josua manjoho olo manatap arepe.

I. — 1. Maka djadi limbah pam-patāi Moses, rewar Jehowa tā, Jehowa hamauh dengan Josua, anak Nun, pangiwa Moses, koae:

2. Rewarku Moses djari matai; lius ikau toh, dimpah Jordan toh, ikau tuntang olo arā handai, tamā tanah tā, idjā inengaku akan iwen, akan olo Israel.

3. Hapus tanah, idjā karāh ihundjeng tatap pain keton, djari inengaku akan keton, tumon aughiku dengan Moses.

4. Bara padang tunis benjem tuntang bara Libanon sampai batang danum hai, Prat tā, hapus tanah olo Het, palus sampai tasik limbah intu hila barat, djatā tikas tanah keton.

5. Dialo idjā bitī karāh tau mendeng malawan ikau katahin karā andau pambelom ajum; kilau aku djari manganggulo Moses, tumon tā kea aku handak manganggulo ikau; djaton aku handak ngalapēan ikau, djaton kea aku mahihi ikau.

6. Uršurāh tuntang mentementeng ikau, krana ikau akan mam-bagi indu joresan utus olo toh tanah tā, idjā djari injumpahku akan tatoe, handak manenga tā akae.

7. Baga uršurāh bewai ketare-tap alāim, iuka ikau mahaga manumon karā augh salepah Torat, idjā djari imetāh rewarku Moses ikau, āla ikau manjampang barā tā sambil gantap, nakara ikau apik gawim huang karā āka pang-gostm.

8. Surat Torat toh āla ikau ngalapēan barā totokm, malainkah kumang tā handau hamalem, mangat ikau huang karā gawim mahaga tuntang manumon karā augh, awang injurat hetā: tā karā tirokm akan mandjari, tuntang ikau karāh pintar gawim. — (Masn. 1.)

9. Djaton aku idjā manjoho ikau? Uršurāh, mentementeng ikau; āla ikau mikāh, āla tarāwēn, krana Jehowa, Hatallam, mampahaiak ikau huang karā panggoetm.

II. — 10. Tā maka Josua manjoho karā pangulun olo arā, koae:

11. Tandjong mahoroē salepah āka olo bapodok, soho olo arā, koae keton: awi keton manatap bahatan keton, krana hindai katelo maka keton karāh dimpah Jordan toh, tamā tanah keton, idjā inenga Jehowa, Hatallan keton, indu joresan keton:

12. Tinai Josua hamauh dengan olo Ruben, tuntang olo Gad, tinai dengan sabagi hamputan olo Manasse, koae:

13. Ingaingat keton karā augh, idjā djari imetāh Moses, rewar Jehowa tā, keton, koae: Jehowa,

Hatalan keton, djari manjanang keton, ia djari manenga tanah toh akan keton.—(4. Mos. 32, 20.)

14. Anak sawan keton tuntang karä meton keton soho melai hong tanah, idjä djari inenga Moses akan keton dipah Jordan hila toh, tapi karä keton idjä sanggam klahi batatap, hapadju akan hagoethelo baun karä paharin keton, sambil mando-hop äwen tä;

15. Sampai Jehowa djari manjanang paharin keton kea, sama kilau keton, sampai äwen tä kea manjores tapah, idjä Jehowa, Hatalan keton, manenga akae; limbah tä keton tau buli tanah joresan keton, idjä Moses, rewar Jehowa, djari manenga akan keton intu dipah Jordaa hila toh, hila palem-but matanandau.

16. Tä, maka olo tä tombah augh Josua, koae: Talo handiai, idjä djari injohom ikäi, ikäi handak malaluse, bararangai alo akan kwekwe ikau manjoho ikäi, ikäi handak hagoet.

17. Kilau ikäi djari manumon augh Moses huang talo handiai, tumon tä kea ikäi handak manumon aughm, asal Jehowa, Hatalam, mampahaiak ikau, tumon ia djari mampahaiak Moses.

18. Genep biti, idjä marisang bara aughm, idjä djaton maku manumon kotakm huang talo handiai, idjä injohom ia, olo tä akan impatäi; baja uräuräh, mentementeng ikau bewäi.

BAGI 2.

Josua manjoho olo mangalati lewu Jerigho; äwen tä ingalindong Rahab.

I. — 1. Maka Josua, anak Nun

tä, djari manjoho olo duä biti bara Sitim, hagoet mangalati basilisilim, koae: Lirus keton, kalati tanah tä, tuntang Jerigho. Maka äwen tä hagoet, tamä human olo bawi idjä lontäi, Rahab arae; tuntang ia bara malem hetä.

2. Tä, maka olo mimbit brita akan radja Jerigho, koae: Tawam, alem toh aton olo hatuä bara olo Israel djari kantoh, tantai mangalati tanah toh.

3. Tagal tä radja Jerigho manjoho olo manalih Rahab, koae: Plua olo tä, idjä madja ikau, idjä djari tamä humam, krana olo tä djari kantoh tantai mariksa salepah tanah toh.

4. Tapi olo bawi tä djari manduan olo hatuä duä biti tä, manjahokan ia, palus ia hamauh kalotoh: Toto, olo hatuä djari manalih aku, tapi aku djaton djari katawan bara kwe olo tä.

5. Djadi olo lawoh matep bauntonggang lewu, amon andau, djari kaput, maka olo hatuä tä djari hagoet, aku djaton katawan kangkwe tintue; kaläh keton manggoang ia djeledjeleng, tau bewäi keton mandjakä ia tinai.

6. Maka olo bawi tä djari manjoho äwen duä tä mandai sapan humae, sambil manjahokan ia hetä penda batang pista, idjä djari inatajae hetä.

7. Djadi, anakoloh radja hagoet, manggoang äwen tä, manjak djalan akan Jordan, mimes äka olo dimpah, tinai olo palus matep bauntonggang lewu, sana olo djari blua, idjä akan manggoang äwen tä.

8. Maka helo bara äwen duä batiroh, olo bawi tä mandai sapan, manalih ia,

9. Sambil hamauh dengan olo

hatuä duä tä: Tawangku, Jehowa djari manenga tanah toh akan keton; tinai pampikäh keton djari manjangkulep ikäi, karä olo tanah toh djari lenjoh atäie tagal panumiah keton. — (2. Mos. 23, 27.)

10. Krana ikäi djari mahining, kilir Jehowa djari maneah tasik radju intu baun keton; metoh keton blua bara tanah Misir; tinai talo handiai, idjä djari iawi keton dengan duä radjan olo Amori, Sihon äwen duä Ogh, idjä hila kanih Jordan, idjä djari ingahem keton.

11. Sana ikäi mahining tä, maka lenjoh angkat atäi ikäi, kamenteng olo handiai djari lepah nihau tagal panumiah keton; krana Jehowa, Hatalla ngambo huang langit, palus ngiwa hundjun petak.

12. Toh aku blaku, sumpah dengangu intu Jehowa, basa aku djari nias keton; maka keton kea handak masi ungkup human apangku; tenga katan djangji akangku,

13. Keton toto handak mambehom apangku, induku, njahangku, tuntang paharingku, tinai talo handiai idjä ajue, keton handak maliwus hambaruan ikäi kea bara pampatäi.

14. Maka koan olo hatuä tä dengae: Kaläh bitin ikäi matäi gantin keton, asal äla keton masuman gawin ikäi; tä, anion Jehowa manenga tanah toh akan ikäi, maka ikäi handak masi mangahindong keton.

15. Maka olo bawi tä muloh äwen bara panjengeke, hapan tali, krana äka humiae hundjun kota batu intu lewa tä; ia belom hundjun kota batu tä.

16. Tinai ia hamauh dengan äwen

duä: Hakan arep keton akan buli, belä olo awang manggoang tä hasondau dengan keton; saho kan arep keton hetä barang katelo andau katahie, sampai olo idjä manggoang tä djari buli, limbah tä kaläh keton buli, mahoroe djalan keton.

17. Maka koan olo hatuä tä dengae: Tapi ikäi empas bara sumpah tä, idjä djari injohom ikäi manangonge; anion ikau dia manumon augh ikäi toh.

18. Itäm, saria ikäi tamä tanah toh, maka ikau akan mandjarat tali bahandang toh mulohä bara baunsengok, idjä bara hetä ikau djari muloh ikäi, tinai ikau akan mamutpong huang humam toh indu bapam, karä njaham, tuntang karä olo ungkup human bapam.

19. Tapi äweäwe idjä blua bara humam, dahae manata takolok ai kea, ikäi empas bara kasalan; tapi olo handiai idjä hindjä ikau hong huma, djaka idjä bitä karäh mantakan ia, tä dahae akan manata takolok ikäi.

20. Tapi djaka ikau masuman talo enen bara gawin ikäi toh, tä ikäi empas bara sumpah, idjä djari injohom ikäi manangonge.

21. Koae: Kaläh, djadi tumon augh keton. Limbah tä ia manjoho äwen duä tä hagoet, palus olo tä harikas: Tä olo bawi balalu mandjarat tali bahandang tä intu baunsengoke.

22. Maka äwen duä tä hagoet, tuntang ia sampai äka bukit, hetä ia melai katelo katahie, sampai olo idjä manggoang tä djari buli. Krana olo idjä manggoang tä djari mangumbang karä djalan, manggau äwen, tapi ia djaton djari sonduä.

23. Tumon ta maka olo dua bitu ta buli, mohon bara bukit, palus hanimpah, tuntang is sampai Josua, anak Nan ta; ta is manutor akas kara talo panjondane.

24. Tinai ia hamah dengan Josua: Toto, Jehowa djari manjaragh hapus tanah ta akan lengan ita, krana kara olo tanah ta djari bagalabah atkie intu baun ita.

BAGI 3.

Olo Israel dipisah Jordan manadjong, danum halilang.

1. Maka haik djadjewu Josua misik, palus awen ta karikas bara Sitam, manantatang Jordan, ta tuntang sakara olo utus Israel samandian; ia bara maseh lieta, helo bara ia dimpah.

2. Maka djadi linbah ketelo ta kara pangulu manadjong mahoroe aka olo hapodok.

3. Sambil manjoho olo ara, koas: Sana keton mita patin-djandjin Jehowa, Hatallan keton, tinai imam, olo Lewi ta, idja mamikul ta, ta maka keton handiai kea indu harikas bara aka keton, manuntut djeta.

4. Tapi buabuai, uka haradjur helat keton dengas barang dua kolan hasa ukure; ala keton manggapi djeta; mangat keton katawan djalan, idja indu ihoroe keton manandjong; krana bara horan keton djaton pudji mahoroe djalan ta.

5. Tinai Josua manjoho olo ara ta: Prasih arep keton, krana djewu Jehowa handak mawi talo heran hong bentok keton.

6. Tinai Josua manjoho imam kea, koas: Gatang patin-djandji

ta, palus tandjong helo baun utus olo ara. Ta awen manggatang patin-djandji, balala hagoet helo baun utus olo ara.

7. Krana Jehowa djari hamah dengan Josua: Andau toh aku handak manampara mampahai ikau hong baun kari olo Israel, mangat olo ta katawan, aku aton mampahai ikau, kilau aku djari mampahai Moses kea.

8. Maka ikau akan manjoho imam, idja mamikul patin-djandji, koam sana keton mahundjong, saran danum Jordan, mendeng keton metai hong Jordan ta.

9. Ta koas Josua dengan olo Israel: Kantoh keton toketokap, himing kara augh Jehowa, Hatallan keton.

10. Tinai koas Josua: Djeto indu kataw keton mangasené, Hatalla idja belom aton inte bentok keton, tuntang ia kara mangamse lepalepah bara baun keton dlo Kanani, olo Het, olo Hewi, olo Peresi, olo Girgasi, olo Amori tuntang olo Jebusi.

11. Ita, patin-djandji ain pangkahai Tuhan, Tempon salepah petak, aton hanimpah Jordan ta helo baun keton.

12. Toh duan akan keton bara kara hamputan olo Israel lolo hatuu; duawalas bitu, midjamidja bara genep hamputan.

13. Krana karah, sandi tatap pain imam, idja mamikul patin-djandjin Jehowa, Tempon salepah petak, manindjak danum Jordan, ta danum Jordan idja masoh bara ngadju, balala bagetas hatantikas, palus tendahaleleng.

14. Djadi, amon olo ta harikas bara kara tingkape, handak hanimpah Jordan, maka imam ta mami-

kul patin-djandji helo bann olo arä.

15. Tä, sana äwen, idjä mamikul pati tä, djari sampai Jordan, sana pain karä inam, idjä mamikul pati tä; djari manindjak saran danum, (maka: danum Jordan tä; halak saraniwiinge-manutup hapus patajaj; katahin wajah gotem tä.)

16. Balak karä danum awang maso bara ngadju tendä, haloleng, palus; manulang; kedjau; mimes lewu Adam; idjä tandipah Sartan; tapi danum idjä ngawa haradjur surut akan danau padang, tä, tä danau ujah; sampai lepah teah; tumon tä olo arä tä dimpah tandipah Jericho. (2. Mos. 14, 21.)

17. Tapi inam, idjä mamikul patin-djandjin Jehowa, magon mendeng tanggar hong bohos katehe intu bentok Jordan; djadi, hapus intus olo Israel hanimpah mahotro katehe; sampai olo tä djari dimpah Jordan lepelepah samandjak.

Olo Israel olo tä olo inam.

18. Maka olo Israel mawie tumon augh Josua; tä manduan duawalas kabawak batu bara bentok Jordan; kila augh Jehowa dengan Josua, tumon karä hamputan olo Israel, palus tä mambit tä dimpah akan kalekac: bara malem, tuntang mampendeng tä betä.

19. Tina Josua mampendeng duawalas kabawak batu bentok Jordan; kea intu aka inam tä mendeng, idjä mamikul patin-djandji tä; batu tä magon betä palus andau toh.

10. Maka inam, idjä mamikul pati tä, magon mendeng hong bentok Jordan, sampai karä talo handiai djari ilalus, idjä sohon Jehowa intu Josua, uka masuman tä akan olo arä, tumon karä augh petah. Moses intu Josua. Maka olo arä mandjeleng arepel palus hanimpah.

11. Djadi, limbali olo arä handiai djari depah hanimpah, tä pa-

duawalas bitä tä, idjä djari intu bara karä olo Israel, midjä midjä bara igonep hamputan.

5. Tuntang Josua hamaoh dangan äwen: Lius keton akan bentok Jordan, darah patin Jehowa, hatallan keton, duan igonep bitin keton midjä, midjä kabawak batu akan hundjun bahan keton, tumon karä hamputan intus olo Israel.

6. Nakara djeta indu kata akan keton. Amon amak ason keton dapit misek, koag; kanduen keton batu toh?

7. Tä maka keton akan tom-bah: djeta tagal karä danum Jordan djari bagetas awi patin-djandji Jehowa, metoh tä hanimpah Jordan. Tumon tä batu tä indu pangingat olo Israel palus kata-tah.

8. Maka olo Israel mawie tumon augh Josua; tä manduan duawalas kabawak batu bara bentok Jordan, kilat augh Jehowa dengan Josua, tumon karä hamputan olo Israel, palus tä mambit tä dimpah akan kalekac: bara malem, tuntang mampendeng tä betä.

9. Tina Josua mampendeng duawalas kabawak batu bentok Jordan; kea intu aka inam tä mendeng, idjä mamikul patin-djandji tä; batu tä magon betä palus andau toh.

10. Maka inam, idjä mamikul pati tä, magon mendeng hong bentok Jordan, sampai karä talo handiai djari ilalus, idjä sohon Jehowa intu Josua, uka masuman tä akan olo arä, tumon karä augh petah. Moses intu Josua. Maka olo arä mandjeleng arepel palus hanimpah.

11. Djadi, limbali olo arä handiai djari depah hanimpah, tä pa-

duawalas bitä tä, idjä djari intu bara karä olo Israel, midjä midjä bara igonep hamputan.

5. Tuntang Josua hamaoh dangan äwen: Lius keton akan bentok Jordan, darah patin Jehowa, hatallan keton, duan igonep bitin keton midjä, midjä kabawak batu akan hundjun bahan keton, tumon karä hamputan intus olo Israel.

6. Nakara djeta indu kata akan keton. Amon amak ason keton dapit misek, koag; kanduen keton batu toh?

7. Tä maka keton akan tom-bah: djeta tagal karä danum Jordan djari bagetas awi patin-djandji Jehowa, metoh tä hanimpah Jordan. Tumon tä batu tä indu pangingat olo Israel palus kata-tah.

8. Maka olo Israel mawie tumon augh Josua; tä manduan duawalas kabawak batu bara bentok Jordan, kilat augh Jehowa dengan Josua, tumon karä hamputan olo Israel, palus tä mambit tä dimpah akan kalekac: bara malem, tuntang mampendeng tä betä.

9. Tina Josua mampendeng duawalas kabawak batu bentok Jordan; kea intu aka inam tä mendeng, idjä mamikul patin-djandji tä; batu tä magon betä palus andau toh.

10. Maka inam, idjä mamikul pati tä, magon mendeng hong bentok Jordan, sampai karä talo handiai djari ilalus, idjä sohon Jehowa intu Josua, uka masuman tä akan olo arä, tumon karä augh petah. Moses intu Josua. Maka olo arä mandjeleng arepel palus hanimpah.

11. Djadi, limbali olo arä handiai djari depah hanimpah, tä pa-

duawalas bitä tä, idjä djari intu bara karä olo Israel, midjä midjä bara igonep hamputan.

5. Tuntang Josua hamaoh dangan äwen: Lius keton akan bentok Jordan, darah patin Jehowa, hatallan keton, duan igonep bitin keton midjä, midjä kabawak batu akan hundjun bahan keton, tumon karä hamputan intus olo Israel.

6. Nakara djeta indu kata akan keton. Amon amak ason keton dapit misek, koag; kanduen keton batu toh?

7. Tä maka keton akan tom-bah: djeta tagal karä danum Jordan djari bagetas awi patin-djandji Jehowa, metoh tä hanimpah Jordan. Tumon tä batu tä indu pangingat olo Israel palus kata-tah.

8. Maka olo Israel mawie tumon augh Josua; tä manduan duawalas kabawak batu bara bentok Jordan, kilat augh Jehowa dengan Josua, tumon karä hamputan olo Israel, palus tä mambit tä dimpah akan kalekac: bara malem, tuntang mampendeng tä betä.

9. Tina Josua mampendeng duawalas kabawak batu bentok Jordan; kea intu aka inam tä mendeng, idjä mamikul patin-djandji tä; batu tä magon betä palus andau toh.

10. Maka inam, idjä mamikul pati tä, magon mendeng hong bentok Jordan, sampai karä talo handiai djari ilalus, idjä sohon Jehowa intu Josua, uka masuman tä akan olo arä, tumon karä augh petah. Moses intu Josua. Maka olo arä mandjeleng arepel palus hanimpah.

11. Djadi, limbali olo arä handiai djari depah hanimpah, tä pa-

duawalas bitä tä, idjä djari intu bara karä olo Israel, midjä midjä bara igonep hamputan.

5. Tuntang Josua hamaoh dangan äwen: Lius keton akan bentok Jordan, darah patin Jehowa, hatallan keton, duan igonep bitin keton midjä, midjä kabawak batu akan hundjun bahan keton, tumon karä hamputan intus olo Israel.

6. Nakara djeta indu kata akan keton. Amon amak ason keton dapit misek, koag; kanduen keton batu toh?

7. Tä maka keton akan tom-bah: djeta tagal karä danum Jordan djari bagetas awi patin-djandji Jehowa, metoh tä hanimpah Jordan. Tumon tä batu tä indu pangingat olo Israel palus kata-tah.

8. Maka olo Israel mawie tumon augh Josua; tä manduan duawalas kabawak batu bara bentok Jordan, kilat augh Jehowa dengan Josua, tumon karä hamputan olo Israel, palus tä mambit tä dimpah akan kalekac: bara malem, tuntang mampendeng tä betä.

9. Tina Josua mampendeng duawalas kabawak batu bentok Jordan; kea intu aka inam tä mendeng, idjä mamikul patin-djandji tä; batu tä magon betä palus andau toh.

10. Maka inam, idjä mamikul pati tä, magon mendeng hong bentok Jordan, sampai karä talo handiai djari ilalus, idjä sohon Jehowa intu Josua, uka masuman tä akan olo arä, tumon karä augh petah. Moses intu Josua. Maka olo arä mandjeleng arepel palus hanimpah.

11. Djadi, limbali olo arä handiai djari depah hanimpah, tä pa-

tin Jehowa kea tuntang imam dimpah intu baun olo arä.

12. Maka olo Ruben, olo Gad, tuntang sabagi hamputan Manasse batatap hapadju hagoet helo baun olo Israel, tumon prentah Moses intu olo tä;

13. Eteke äpat pulu kojan hirah karä olo tä idjä batatap mamarang, hagoet helo baun Jehowa akan padang Jerigho.

14. Kalotä maka hong andau tä kea Jehowa mampahai Josua intu matan karä olo Israel, sampai olo tä mikäh dengae, sama kilau iä djari mikäh Moses katahin karti andau pambelome.

15. Maka Jehowa hamauh dengan Josua, koae:

16. Soho karä imam, idjä mamikul patin-djandji tä, uka iä lompat bara palempang Jordan.

17. Tä Josua manjoho imam tä, koae: Lompat keton bara palempang Jordan.

18. Djadi, sana imam, idjä mamikul patin-djandjin Jehowa tä, djari lompat bara bentok Jordan, sana tatap pain imam djari djakat saran tiwing, balalu karä danum Jordan tä haluli tinai akan äkae, masoh kilau helo hapus batang-danum.

19. Maka olo tä djari lompat bara Jordan intu andau sapulu, bulan idjä solake; limbah tä iä hapodok hong Gilgal, intu saran Jerigho, hila timor Jerigho.

20. Maka batu duäwalas kabawak tä, idjä djari induae bara Jordan, impendeng Josua hong Gilgal.

21. Tuntang iä hamauh dengan olo Israel, koae: Amon anak äson keton dapit misek bapae, koae: kanduä batu toh?

22. Tä keton akan masanan akan

anak keton: mahoroe bohos ka-teahe olo Israel djari dimpah Jot-dan tä.

23. Krana Jehowa, Hatallan keton, djari mamandit danum Jordan hong baun keton, sampai keton djari hanimpah, sama kilau Jehowa, Hatallan keton, djari mawi tasik raradju kea, idjä djari iman-dite hong baun ita, sampai ita djari lepah hanimpah;

24. Uka karä usus olo hong petak kasene lengän Jehowa tä toba kwasa; tinai mangat keton hara-djur sining andau mikäh Jehowa, Hatallan keton.

BAGI 5.

I. Olo Israel injuat; iä mahaga Paska; man tä terai. II. Hatalla mampraban arepe akan Josua.

I.—1. Djadi, amon karä radjan olo Amon, idjä dipah hila toh Jordan, hila barat, tuntang karä radjan olo Kanani, idjä hong saran tasik, mahining, Jehowa djari maneah danum Jordan tä hong baun olo Israel, sampai ita djari lepah hanimpah; tä maka lenjoh angkat atäi olo tä, tuntang iä bagalabah tagal olo Israel.

2. Katika tä Jehowa hamauh dengan Josua: Tampa akam lading batu, sunat tinai karä olo Israel pangereng idjä duä.

3. Tä Josua manampa lading batu; palus iä manjunat olo Israel hong lungkoh Aralot; (*kulop*.)

4. Maka djetoj bukue, Josua manjunat olo tä: basa karä olo idjä djari blua bara Misir, karä olo hatuä idjä sanggam parang, djari lepah matäi hong padang tu-

nis benjem, limbah äwen tä djari blua bara tanah Misir;

5. Krana karä olo awang blua bara tanah Misir, uras djari injunat; tapi karä olo idjä djari inakan hong padang tunis benjem, kahum panggoet olo arä, limbah olo djari blua bara tanah Misir, äwen tä samandiai hindai djari injunat.

6. Krana äpat pulu njelo katahie olo Israel mangumbang padang tunis benjem tä, sampai hapus pangereng olo idjä sanggam parang tä, awang djari blua bara Misir, djari lepah nihau, basa iä djaton maku manarima augh Jehowa; idjä akae Jehowa djari sumpah, iä djaton maku manjoho olo tä mitä tanah, idjä djari injumpah Jehowa akan tato olo tä, handak manenga tä akan ita, tanah idjä nahasak djohontusun meto tuntang madu. — (4. Mos. 14,23.)

7. Maka anak hatuä ain äwen tä, idjä djari impendeng Jehowa gantın olo tä tinai, äwen tä injunat Josua, basa iä magon kulop, krana olo djaton djari manjunat äwen tä hong djalanae.

8. Djadi, limbah hapus ntus olo tä lepah djari injunat, maka olo tä melai hong kalekae, hong äka olo tä bapodok, sampai äwen tä halit tinai.

9. Maka Jehowa hamaui dengan Josua: Andau toh aku djari makis kahawän tagal Misir tä bara keton. Tagal tä kaleka tä inggarä olo Gilgal, (*akis*), palus sampai andau toh.

10. Metoh olo Israel bapodok hong Gilgal, maka iä mahaga paska tä hong andau äpatwalas bulan tä kea, benteng, halemäi, hong padang Jerigho. — (2. Mos. 12,6.)

11. Maka andau idjä limbah paska tä, iä kuman talo palembut tanah tä kea, tepong idjä djaton iragi, intu andau djetä kea.

12. Maka andau tinai, limbah olo tä djari kuman gendom tanah tä, man tä terai, palus man tä djaton hindai intu olo Israel, malainkan iä kuman talo palembut tanah Kanaan huang njelo tä kea.

II.—13. Djadi rahian bara tä, amon Josua tokep Jerigho, maka iä manggatang matae, sambil manampajah; itä! aton olo hatuä mendeng tandipah iä, tuntang padang tatap injilak huang lengäe. Maka Josua manalih iä, sambil hamaui dengae: Ika toh baris ikäi, atawa baris musoh ikäi?

14. Koe: Dia; malainkan aku toh Mantir kawan parang ain Jehowa; toh aku djari sampai. Tä Josua sontop, mahingkep intu petak, sambil manjembah iä, haiak hamaui dengae: Narai augh Tuhangu dengan rewarm?

15. Maka Mantir kawan parang ain Jehowa manjoho Josua: Engkak sarumpahm bara paim, krana petak idjä äkam mendeng toh brasih. Balalu Josua mawie tumon aughe. — (2. Mos. 3,5.)

BAGI 6.

Jerigho dino tuntang irusak olo Israel.

1. **M**aka olo lewu Jerigho matap karä lawang kotae, tuntang lewu tä indjaga intu baun olo Israel, dialo idjä biti mahin dia tau blua tamä hetä.

2. Tä, maka Jehowa hamaui dengan Josua: Itäm, Jerigho,

tuntang radjae, tuntang karä oloe awang abas akudjari manjaraghe intu lengäm.

3. Keton handiai, idjä olo parang, akan lius mangalingkang lewu tä sindä dalam idjä andau; kadjahawen katahie gawin keton tumon tä.

4. Maka udju bitu imam akan mimbit udju sarunai njelon kahandjak tä, mäton tä helo bara pati; huang andau udju keton akan manandjong mangaliling lewu tä hangkudju, limbah tä imam akan mampahiau sarunai tä. — (4. Mos. 10, 2.)

5. Djadi, amon sarunai tä impahiau olo, sana keton mahining augh sarunai tä, tä maka palus olo arä handiai akan malahap haihai augh, tä kotan lewu tä gap karäh balongkang, balalu genep bitu keton akan tamä hetä, genep bitu mandjudju tintun baue.

6. Tä, maka Josua, anak Nun, mangahau imam, sambil hamauh dengan äwen: Awi keton mamikul patin djandji tä, tinai udju bitu imam akan mimbit udju sarunai njelon kahandjak tä helo bara patin Jehowa.

7. Tinai koae dengan olo arä: Lius, ngaliling lewu tä, kakarä bitu idjä djari batatap akan hagoet helo bara patin Jehowa.

8. Djadi tumon augh Josua dengan olo arä; udju bitu imam, haiak mimbit udju sarunai, hagoet helo baun Jehowa, mampahiau sarunaie; maka patin-djandjin Jehowa hagoet manuntut äwen tä.

9. Maka olo-handiai awang tatap ganggamae uras manandjong helo bara imam, idjä mampahiau sarunai, tinai olo idjä indu tantanepe manuntut likut pati. Tumon

tä olo hagoet tuntang sarunai haradjur impahiau.

10. Maka Josua djari manjoho olo arä tä, koae: Äla keton malahap, augh keton mahin äla lembut, idjä kabawak kotak mahin äla akan blua totok biwih keton, sampai andauku manjoho keton, koangku: lahap! tä keton balalu malahap.

11. Tumon tä patin Jehowa tä mangaliling lewu tä sindä, limbah tä olo buli äkae bapodok tinai, melai hetä bara malem.

12. Limbah tä Josua misik haiak djadjewu, palus imam mamikul patin Jehowa.

13. Maka udju bitu imam tä, idjä mimbit udju sarunai tä helo bara patin Jehowa, hagoet haiak mampahiau sarunai, tuntang olo idjä tatap ganggamae uras manandjong helo bara imam tä, tinai olo idjä tantanepe tä manuntut patin Jehowa; tumon tä olo tä hagoet, tuntang sarunai haradjur impahiau.

14. Tumon tä olo tä mangalingkang lewu tä sindä kea hong andau duä tä, limbah tä ä buli äkae bapodok tinai. Kadjahawen andau katahie gawie tumon tä.

15. Maka andau udju, haiak djadjewu, sana langit handak hindang, olo tä hagoet, mangalingkang lewu tä hangkudju tingkat, rintinge tumon idjä helo kea, tapi hangkudju tingkat ä manga-lingkang lewu andau tä.

16. Djadi, metoh tingkat idjä udju, amon imam mampahiau sarunai, koan Josua dengan olo arä: Lahap keton, kranah Jehowa djari manjaragh lewu toh akan keton.

17. Tapi lewu tä indu ingerem akan Jehowa, lewu tuntang tabo handiai awang huange, baja Ra-

hab, lontai tä, akan imbelom, iä tuntang olo handiai, idjä dengae hong humae, basa iä djari manjahokan sarohan, idjä djari injoho ita. — (2,14.)

18. Maka buabua keton haga arep keton bara talo kerem tä, belä keton mangerem arep keton awi keton manduan talo enen bara talo kerem tä, sambil manampa äka olo Isaael bapodok mandjadi äka kerem, tuntang matanah tä.

19. Malainkan karä salaka bulau, karä ramo tambaga sanaman, patut brasih akan Jehowa; talo tä patut ina intu gudang karä ramon Jehowa.

20. Tä, haiak sarunai impahian, olo arä malahap. Djadi, sana olo arä mahining augh sarunai, tuntang malahap, gap kota balongkang, balalu olo arä lompat tamä lewu, genep biti mandjudju tintun bane. Tumon tä lewu tä dino awie.

21. Palus iä mangerem talo handiai idjä intu lewu, olo hatuä olo bawi, bakas tabela, sapi, kambing tabiri, kalidai, hapan baun padang.

22. Maka koan Josua dengan olo kalati duä biti tä: Tamä human olo bawi lontai tä, agah olo hawi tä blua bara hetä, tuntang karä talo awang ai, tumon sumpah keton dengae.

23. Tä olo tabela, olo kalati tä, tamä, mamplua Rahab tuntang indu bapae, tinai karä njahae tuntang karä talo handiai idjä ai, karä olo ungkup humae; iä mampelai äwen tä intu ruar äka olo Israel bapodok.

24. Maka lewu tä lepah lingis inusule, tuntang talo handiai awang huange, baja salaka bulau, tinai

ramo tambaga sanaman inae indu panatau human Jehowa.

25. Tumon tä Josua mambelom Rahab, lontai tä, tuntang ungkup human bapae, tinai talo handiai idjä ajue. Maka iä djari melai marak olo Israel palus sampai andau toh, basa iä djari manjahokan sarohan, idjä djari injoho Josua hagoet mangalati Jerigho.

26. Katika tä kea Josua manjapa, koae: Tarasapa olo tä intu baun Jehowa, idjä mangkemä mamang-un lewu Jerigho toh tinai; iä akan manggalang tä intu anake idjä bakas, intu anake idjä busu iä akan mangkepan blawange. — (1. *Radja* 16,34.)

27. Tumon tä Jehowa mampahaiak Josua, taronge mananjap hapus tanah.

BAGI 7.

Aghan manakan talo kerem; iä buah hukum matai.

1. Tapi olo Israel malangkah huang talo kerem tä; kрана Aghan, anak Karmi, äson Sabdi, Sabdi anak Serah, olo hamputan Juda, manduan isut ramo kerem tä. Tä maka hasep kasangit Jehowa deng-an olo Israel. — (6,18.)

2. Djadi, Josua manjoho olo hagoet bara Jerigho manalih Ai, idjä tokep Betawen, hila timor Betel; iä manjoho äwen tä, koae: Murik kalati tanah tä. Maka olo tä hagoet, mangalati Ai tä.

3. Limbah tä olo tä buli Josua, sambil hamanuh dengae: Dia usah olo arä lepah hagoet, ombet duä telo kojan biti bewäi lius, mawi

Ai tä, äla ikau mampahäka hapus utus olo arä, manjoho iä akan kanih, krana olo hetä isut bewäi.

4. Tumon tä maka telo kojan biti hirah baris olo arä tä hagoet; tapi olo tä tamburup bara baun olo Ai.

5. Olo Ai mampatäi telo pulu djahawen biti hirah baris olo tä, palus maharak mangoang olo tä bara bauntonggang lewue palus sampai Sabarim, mamukul olo tä hong datah bukit tä. Maka angkat atäi utus olo tä lenjoh, mandjadi kilau danum.

6. Tä maka Josua marabit pakaiäe, balalu mahingkep baue palus petak naharep patin Jehowa, sampai hamalem, iä tuntang karä bakas olo Israel, haiak mingkes kawo intu takoloke.

7. Koan Josua: Kajah! Tuhan, Jehowa; buhen kea ikau djari manjoho utus olo toh hanimpah Jordan, uka manjaragh ikäi akan lengän olo Amori, nakara marusak ikäi. Kajah! käläh djaka ikäi djari ombet huang ikäi, balalu djari melai hila dipah Jordan kanih.

8. Kajah Tuhan! kilen aughku toh, basa olo Israel djari mules likute akan musohe.

9. Amon olo Kanani, tuntang karä olo idjä mukong tanah toh, karäh mahining brita toh, maka iä karäh mangapong ikäi, mampalomat aran ikäi bara petak; kilen tinai gawim dapit dengan aram idjä hai tä?

10. Tä Jehowa hamauh dengan Josua: Mendeng, akan en ikau mahingkep intu petak?

11. Israel djari badosa; äwen tä djari manangkalau prentahku, idjä

djari injohoku iä; iä djari manduan talo kerem tä, djari manakane, djari milim tä, tuntang djari manjahokan djetä marak karä milike.

12. Tagal tä olo Israel djaton tau mendeng intu baun musohe, iä akan mules likute akan musohe, krana iä buah kerem; djaton aku handak mampahaiak keton hindai, djaka dia keton manganan kerem tä bara marak keton.

13. Mendeng, prasih olo arä tä, koam: prasih arep keton akan andau djewu; krana kakai augh Jehowa, Hatallan Israel: aton kerem marak keton, o Israel; tagal tä keton djaton tau mendeng intu baun musoh keton, katahim keton djaton manganan kerem tä bara marak keton.

14. Maka haiak djadjewu keton akan manalih, habaris tumon karä hamputan keton; maka hamputan tä idjä äka kalabuäe awi Jehowa, iä tä akan manalih habaris tumon karä djalahaä, tinai djalahan idjä buah awi Jehowa, iä tä akan manalih habaris tumon karä ungkupe, tinai ungkup idjä buah awi Jehowa, iä tä akan manalih midjä midjä biti.

15. Maka olo idjä buah, iä tä idjä kerem, iä akan inusul, bitie tuntang karä talo ajue, basa iä djari manangkalau prentah Jehowa, tuntang marajap intu marak Israel.

16. Tä, maka Josua misik haiak djadjewu, manjoho olo Israel manalih habaris tumon karä hamputan; maka buah hamputan Juda.

17. Djadi, amon iä manjoho hamputan Juda manalih, tä buah djalahan Serah; djadi, amon iä manjoho djalahan Serah manalih, genegenep bakase, maka buah Sabdi.

18. Ungkup djetä injohoe ma-

nalih midjä midjä biti, tä buah Aghan, anak Karmi, äson Sabdi, Sabdi anak Serah, olo hamputan Juda.

19. Maka koan Josua mawi Aghan: Tenga horumat akan Jehowa, Hatallan Israel, o anak, kaku intü iä; suman akangku talo awang iawim, äla ikau milime intü aku.

20. Maka Aghan tombah augh Josua, koae: Toto aku djari badosa intü Jehowa, Hatallan olo Israel, kolotä kakai gawingku.

21. Aku djari mitä marak karä talo irampas tä badju pandjang, tampan olo Babel, idjä bahalap, barega, tinai duä ratus sekel salaka, tinai djudjur bulau behat limä pulu sekel, djeta ipengku palus induangku; itä, talo handiai tä injahokangku hong petak intü bentok tingkapku, salaka tä penda hetä kea.

22. Tä, maka Josua manjoho olo hadari, manalih tingkape tä; itä! talo tä injahokae hong tingkape, salaka penda hetä kea.

23. Maka äwen manduan talo tä bara bentok tingkape, palus mimbit tä akan Josua tuntang karä olo Israel, sambil manusuh tä hong baun Jehowa.

24. Tä, maka Josua tuntang sakarä olo Israel manduan Aghan, äson Serah tä, tuntang salaka, tinai badju pandjang bahalap, tuntang djudjur bulau tä, tinai anake hatuä bawi, tinai karä sapie, kalidaie, kamping tabirie, tingkape tuntang karä talo ajue, palus äwen mimbite akan djanah Aghor.

25. Tä Josua hamauh: Tumon ikau djari matanah ikai, käläh Jehowa matanah ikau kea intü andau toh. Maka hapus utus olo Israel mamanting iä hapan batu,

tuntang manusul iä haiak karä talo ajue lepah lingis, balalu manawon tä hapan batu.

26. Iä mangutoh tujok batu intü hundjue, djeta magon aton palus sampai andau toh. Tumon tä Jehowa marombar kasangite; tagal tä kaleka tä bagarä djanah Aghor, (*kapähä*), sampai andau toh.

BAGI 8.

I. Lewu Ai dinon olo Israel. II. Berkat tuntang sapa insuman hong bukit Ebal tuntang bukit Garisim.

I. — 1. Limbah tä Jehowa hamauh dengan Josua: Äla ikau mikäh, äla taräwen; duan olo handai idjä sanggam klahi, palus hagoet, parang Ai; itäm, radja Ai, tuntang karä olo ajue, lewue, hapus tanahe aku djari manjaraghe akan lengäm.

2. Maka ikau akan mawi Ai tä tuntang radjae, sama kilau ikau djari mawi Jerighe tuntang radjae, tapi ramoe tuntang metoe keton tau marampase akan keton; maka soho belaehe olo ajum mimpä intü likut lewu tä.

3. Tä Josua tuntang hapus kawan olo parang hagoet, mamarang Ai; Josua mintih telo pulu kajan olo, uras olo idjä toto sanggam klahi, palus manjoho iä hagoet hamalem;

4. Sambil mametäh iä, koae: Keton indu mimpä hong likut lewu; äla keton pahalau kedjau bara lewu, tuntang karäkarä keton patut tatap haradjur.

5. Maka aku, tuntang olo handiai idjä dengangku, handak marumpak lewu indu umpän; djadi,

sana olo tä manambang ikäi, sama kilau bihin, maka ikäi handak hadari bara baue.

6. Mangat olo tä lepah blua, manggoang ikäi, hapan ikäi mamisah iä bara lewue; krana olo tä karäh hamaui: äwen hadari bara baun ita, tumon bihin kea. Maka haiak ikäi hadari bara baue,

7. Tä palus keton lembut bara äka keton mimpä, balalu tamä lewu tä; krana Jehowa, Hatallan keton, handak manjaragh tä akan lengän keton.

8. Tinai sana keton djari manamä lewu, tusul lewu tä, tumon prentah Jehowa; itä, aku djari manjoho keton kalotä.

9. Tumon tä Josua manjoho olo tä hagoet, djadi, äwen tä manggau äkae mimpä; iä melai helat Betel dengan Ai, hila barat Ai; maka Josua alem tä melai marak utus olo arä.

10. Djadi, haiak djadjewu Josua misik, mamadju olo tä; palus iä hagoet tuntang karä bakas olo Israel, mimit olo arä mangkahimat Ai.

11. Tinai hapus kawan parang idjä dengae, uras omba kea; maka iä djaladjalan tokep, sampai iä tandipah lewu tä; palus iä bapodok saran Ai hila utara, hetä aton djannah helat äwen dengan Ai.

12. Tinai iä mambarislimä kolan biti hirah, mampelai iä helat Betel dengan Ai, saran lewu hila barat, uka mimpä hetä.

13. Limbah tä iä matoh olo arä, hapus kawan parang tä, uka äwen melai hila utara lewu tä, tapi olo idjä mimpä tä aton hila barat lewu; alem tä maka Josua miar akan bentok djanah hetä.

14. Djadi, sana radja Ai mitä tä, maka iä manggulong arepe,

hagoet haiak djadjewu, tuntang karä hatuän lewu tä blua, manambang Israel, handak mantakan iä, radja tä tuntang karä olo ajue, intu katika awang djari inukase, hong padang hetä; krana iä djaton katawan aton olo mimpä hong likut lewu tä.

15. Maka Josua tuntang karä olo Israel nahadja arepe kilau kalah awi olo tä, palus hadari manjak djalan akan padang.

16. Tä olo hatuä handiai awang intu lewu iirak radja, mangat omba manggoang äwen tä; iä manggoang Josua, kalotä iä indjajong dengan lewue.

17. Dialo idjä biti olo hatuä melai hong Ai, djaton kea hong Betel, lepah iä blua manggoang Israel; iä malih lewue talampas, habanga, palus manggoang Israel.

18. Tä Jehowa hamaui dengan Josua: Tadjok lundjum, idjä hong lengäm, manintu Ai, krana aku handak manjaragh tä akan lengäm. Maka Josua manantadjok lundjue, idjä hong lengäe, manintu lewu tä.

19. Tä olo idjä mimpä manggulong arepe, blua bara kalekae, hadari, sana iä djari manantadjok lengäe, tamä lewu, palus manduan tä; tuntang iä manjikap arepe manusul tä.

20. Djadi, amon olo Ai mules arepe tarupaliau, itä! asep lewue tä ngangkawul akan langit, sampai olo tä djaton bara hila hadari kantä kantä, krana olo idjä hadari akan padang tä mules tinai, manaharep idjä manggoang iä.

21. Krana Josua tuntang hapus olo Israel, sana iä mitä olo idjä mimpä tä djari manduan lewu, tuntang asep lewu tä ngangkawul, maka iä mules, mantakan olo Ai tä.

22. Tinai äwen idjä djari manduan lewu, blua kea manambang, sampai olo Ai kapong awi olo Israel; belaehe olo Israel hila silae, belaehe hila silae, palus äwen mamukul olo tä sampai dialo idjä biti olo tä batisa, idjä biti mahin dia sampet hadari mahakan.

23. Maka radja Ai inawae belobelom, palus äwen magah iä akan Josua.

24. Djadi, limbah olo Israel djari mampatäi olo Ai lepah lingis hong tanan olo, tinai hong padang, idjä akan hetä iä djari manggoang äwen, amon olo tä samandiai djari balongkang awi baun padang, djari lomos haliai: tä maka olo Israel mules akan Ai tinai, mamukul tä hapan baun padang.

25. Maka karä olo idjä impatäie intu andau tä, hatuä bawi, iä tä duäwalas kojan karäe, uras olo Ai samandiai.

26. Maka Josua djaton halalian lengäe, idjä djari inantadjoke tuntang lundjue tä, sampai iä djari mangerem karä olo Ai tä.

27. Maka olo Israel marampas karä meto tuntang karä ramon lewu tä akae, tumon augh Jehowa intu Josua.

28. Palus Josua manusul Ai, mawi djetä mandjadi tujok karäwo, karahak käbu palus katatahi; djetä magon aton palus andau toh.

29. Maka radja Ai inggantonge hong kaju sampai halemäi; tapi amon matanandau lius belep Josua manjoho olo muloh hantue bara kaju, palus mandjakah tä darah bauntonggang lewue, haiak mamapai tujok batu hetä; djetä magon aton sampai andau toh. — (5.Mos.21,23.)

II.—30. Limbah tä Josua ma-

mangun mesbeh akan Jehowa, Hattallan olo Israel, hundjun bukit Ebal. — (5.Mos.27,4.)

31. Tumon Moses, rewar Jehowa, djari mametäh olo Israel, kilau karä aughe hong Torat Moses, mesbeh batu bewäi, idjä djaton imapak pahat hundjue; hundjun tä iä maluput parapah awang ingähu, tuntang parapah tarimakasih akan Jehowa.

32. Hetä iä mamintik kea hong batu belaehe Torat Moses, idjä djari imetähe olo Israel.

33. Maka salepah olo Israel samandiai, tuntang karä bakase, tuntang pangulue, tuntang hakime aton mendeng hasansila pati, tandipah baun imam, olo Lewi tä, idjä mamikul patin-djandjin Jehowa. karä tamuäi tuntang karä olo puna utus ai, belaehe silae hong bukit Garisim, tinai belaehe hila silae hong bukit Ebal, tumon augh Moses, rewar Jehowa, panjolake mamberkat olo Israel tä.

34. Limbah tä iä mambasa Torat tä, hai aughe, berkat tuntang sapa tä, tumon karä augh, idjä djari imintik hong Torat.

35. Idjä kabawak augh mahin dia, idjä djari inetäh Moses, idjä djaton imbasa Josua, hai aughe, akan hapus utus olo Israel, tuntang akan olo bawi, tinai akan anak olo, tuntang akan karä tamuäi, idjä belom marak olo tä.

BAGI 9.

Olo Gibeon manipu olo Israel, uka hadjandji dengae.

1. Djadi, amon talo tä hining karä radja, idjä hila toh Jordan. karä radja hong äka bukit tun-

tang intu aka rampar, tinai intu saran tasik lombah, tuntang intu balikat Libanon, iä tä olo Het, olo Amori, olo Kanani, olo Peresi, olo Hewi, tuntang olo Jebusi:

2. Tä äwen tä hapumpong, pakat lepalepah karä bitie, mamarang Josua tuntang olo Israel.

3. Tapi amon olo Gibeon mahining talo, idjä iawi Josua dengan Jericho tuntang Ai,

4. Maka iä hapan akal, manjoho olo ampiampin sarohan, tuntang mamuat kadai kupit hong likut kalidaie, tinai pingkor anggor robo, barabit tuntang inumpang.

5. Tinai sarumpahe intu paie kupit, inumpang kea, tinai pakaian rotus indu hapae, tuntang karä tepong, idjä indu bahatae hagoet, uras keang, hakulat.

6. Maka olo tä hagoet manalih Josua hong aka olo Israel bapodok, intu Gilgal, palus iä hamauih dengae, tuntang dengan karä olo Israel: Ikäi djari dumah bara tanah kedjau, toh käläh keton hadjandji dengan ikäi.

7. Maka koan olo Israel dengan olo Hewi tä: Suro keton melai hong bentok tanah ikäi; kilen ikäi tau hadjandji dengan keton? — (2. Mos. 23, 32.)

8. Koan olo tä dengan Josua: Ikäi toh indu rewarm bewäi. Koan Josua dengan äwen: Äwe keton? bara kwe panumah keton?

9. Tombah olo tä: Bara tanah idjä kedjau haliai rewarm toh djari dumah, tagal aran Jehowa, Hatallan keton; krana ikäi djari mahining britae, karä talo handiai, awang djari iawie hong tanah Misir.

10. Tinai karä talo, idjä djari iawie dengan duä radjan olo Amori,

idjä hila kanih Jordan, Sihon radja Hesbon, tinai Ogh radja Basan, idjä bihin hong Asterot. — (4. Mos. 21, 21.)

11. Tagal tä maka karä bakas ikäi, tuntang karä olo idjä mangkalewu dengan ikäi, manjoho ikäi: duan bahatan keton akan hong djalan, lius manjondau olo tä, balalu hamauih dengae: ikäi toh indu rewar keton, käläh toh keton hadjandji dengan ikäi.

12. Tepong ikäi toh tuntang lasoe ikäi djari mimbite bara human ikäi indu bahatan ikäi, andau ikäi djari harikas manalih keton, maka toh, itäm, djetoh keang hadjohäi, tuntang kulakulat.

13. Tinai pingkor anggor toh djari injuang ikäi pesae taheta, toh itäm, djetoh djari barabit; tinai pakaian ikäi, sarumpah ikäi djari robo, awi djalan tä kedjau haliai.

14. Tä, maka olo tä manarima äwen tagal bahatae tä, djaton iä misek augh Jehowa.

15. Palus Josua hakabuaah dengan olo tä, sambil hadjandji dengan äwen tä, handak mambelom iä; tuntang karä bakas utus olo arä tä sumpah dengae.

16. Tapi limbah katelo rahian bara iä djari hadjandji dengae, maka iä mahining, olo tä mangkalewu tokep hetä bewäi, iä melai hong bentok tanahe.

17. Krana amon olo Israel maradjur panggoete, maka hong andau telo iä manantarang lewun olo tä; karä lewue tä: Gibeon, Kepira, Beerot tuntang Kiriattjeirim.

18. Maka olo Israel djaton mamarang olo tä, basa karä mantir utus ajue djari hasumpah dengae hapan aran Jehowa, Hatallan olo Israel. Tagal tä maka hapus

utus olo tä manjaing mantir kapalae.

19. Koan karä mantire tä dengan olo arä: Ikäi djari hasumpah dengan olo tä intu Jehowa, Hattallan Israel, tagal tä ikäi djaton tau mantakan iä.

20. Kilen gawie toh? patut ita mambelom iä bewäi, belä kalait hasap mawi ita, tagal sumpah, idjä djari injumpah ikäi dengae.

21. Tinai koan karä mantir tä dengan olo arä: Naughe olo tä belom bewäi, tapi ita handak manjoho iä manganju tuntang masip akan karä olo utus ita, kilau mantir djari masuman akae.

22. Maka Josua mambawa äwen, sambil hamaui dengae, koae: Buhhen keton djari mamunga ikäi, koan keton: tanah ikäi kedjau haliai bara keton; maka toh keton melai bentok ikäi?

23. Tagal tä tarasapa keton, keton haradjur indu rewar olo, idjä manganju tuntang masip akan human Hattallangu.

24. Koan äwen tä, tombah augh Josua: Basa batantu djari insuman akan rewarin, Jehowa, Hattallan keton, djari mametäh reware Moses, iä handak manenga akan keton salepah tanah toh, tuntang handak mampalomos karä olo idjä mukong tanah toh bara baun keton: awi tä ikäi paham mikäh tagal pambelomikäi intu baun keton, palus ikäi djari hapan akal kalotä.

25. Toh itäm, ikäi puna intu leugäm, awi dengan ikäi tumon kahalape tuntang kabudjure intu matam.

26. Maka iä mawi olo tä tumon auge; iä maliwus äwen bara leugäm olo Israel, belä äwen tä mampatäi iä.

27. Tapi palus andau tä kea Josua manjaragh iä indu rewar, uka iä manganju tuntang masip akan olo arä, tinai akan mesbeh Jehowa, palus sampai andau toh, hong äka idjä karäh intih Jehowa.

BAGI 10.

Josua, awi dohop Hattalla, mampakalah olo Amori.

1. Maka djadi, amon Adonisedek, radja Jerusalem, mahining Ai djari dinon Josua, tuntang iä djari mangerem lewu tä, djari mawi Ai tuntang radjae, tumon iä djari mawi Jerighe tuntang radjae, tinai olo Gibeon djari mangabua arepe dengan olo Israel, mamenda iä:

2. Tä, maka iä paham mikäh; krana Gibeon tä lewu hai, kilau lewun radja; djetä hai bara Ai, tuntang karä oloe uras menteng.

3. Tagal tä Adonisedek, radja Jerusalem, manjoho olo manalih Hoham, radja Hebron, Piream, radja Jarmut, Japia, radja Laghis, tuntang Debir, radja Eglon, nakara masuman akan äwen:

4. Kantoh keton, dohop aku, mangat ita mangahem Gibeon, basa äwen tä djari manjembah, mamenda Josua tuntang olo Israel.

5. Maka limä biti radjan olo Amori tä hapumpang, iä tä radja Jerusalem, radja Hebron, radja Jarmut, radja Laghis, radja Eglon, tuntang karä kawan parang ajue, palus iä mangapong Gibeon, marang maranggar tä.

6. Maka olo Gibeon manjoho olo manalih Josua hong Gilgal, hong äka äwen bapodok, koae:

Æla ikau mambatak lengäm bara rewarm, talih ikäi gulogulong, liwus ikäi, awat ikäi, krana karä radjan olo Amori, idjä melai hong tanah bukit, djari pakat mantakan ikäi.

7. Tã maka Josua hagoet bara Gilgal, tuntang olo parang samandiai, uras olo idjä menteng klahi.

8. Krana Jehowa djari hamauih dengan Josua: Æla ikau mikäh olo tã, krana aku djari manjaragh iã intu lengäm; dialo idjä biti olo tã karäh mendeng intu baum.

9. Tumon tã gap Josua dumah manantarang olo tã, krana hapus idjä malemalem iã djari hagoet bara Gilgal.

10. Maka Jehowa manaräwen olo tã intu baun olo Israel; iã mamukul mandarai äwen tokep Gibeon, palus iã manggoang olo tã mahoroe djalani idjä akan Bethoron, mamukul iã palus sampai Aseka tuntang Makeda.

11. Djadi, kahum pandarin olo tã bara baun olo Israel, metoh iã mohon akan Bethoron, maka Jehowa malaboh udjan karangan hai bara langit, mawi äwen, palus sampai Aseka, hapae mampatäi äwen tã; djadi paham arä kea idjä matäi awi udjan karangan, bara idjä matäi awi padang olo Israel.

12. Katika tã, metoh andau Jehowa manjaragh olo Amori akan olo Israel. Josua hakotak dengan Jehowa; limbah tã iã hamauih intu baun sakarä olo Israel: Tendä, matanandau, tambuan Gibeon, tinai ikau, bulan, hong djanah Ajalon!

13. Palus matanandau manetep, tuntang bulan tendä, sampai utus olo tã djari ombeombet mamalah mawi musohe. Djaton talo tã djari tarasurat huang surat Jasar? Ma-

tanandau melai tanggar hong batang langit, djaton maku belep hapus idjä andau katahie.

14. Helo djaton djari aton andau kilau andau tã, rahian mahin djaton kea, sampai Jehowa kalotä manarima augh olon; krana Jehowa mamarang akan olo Israel.

15. Limbah tã Josua buli, tuntang sakarä olo Israel haiak dengae, akan äkae bapodok hong Gilgal.

16. Maka radja limä tã djari hadari, manjahokan arepe huang lowang idjä darah Makeda.

17. Tã olo masuman akan Josua: Radja limä tã djari sondau, njahokan arepe huang lowang idjä darah Makeda.

18. Maka koan Josua: Baring batu hai akan tumbang lowang tã, soho olo manonggo iã.

19. Tapi äla keton terai, malainkan goang musoh keton, patäi djadjalan bara awang harian, äla manjoho iã mahakan akan lewue, krana Jehowa, Hatallan keton, djari manjaragh iã akan lengän keton.

20. Djadi, amon Josua tuntang karä olo Israel djari terai mamukul olo tã, sampai olo tã lepah lenjoh lala, tuntang isut awang batisa tã djari mahakan akan lewue awang hakota dähén:

21. Tã maka karä olo Israel buli Josua, hong äka bapodok intu Makeda, dengan kasanange bewäi: dialo idjä biti petah marakang idjange, mawi olo Israel.

22. Limbah tã koan Josua: Uap tumbang lowang tã, pluä radja limä tã bara lowang, imbit tanggoh aku.

23. Maka olo mawie tumon anghe, palus mamplua radja limä tã bara lowang, radja Jerusalem, radja He-

bron, radja Jarmut, radja Laghis, radja Eglon, balalu mimbit iä akæ.

24. Djadi, limbah iä djari mamplua radja tä manaharep Josua, maka Josua mamumpang karä hatuän olo Israel, sambil hamauih dengan karä mantir olo parang, idjä djari omba iä: Etoetoh keton, danan pain keton hong ujat karä radja toh. Maka mantir tä manggapi, mandanan paie hong ujat radja tä.

25. Tä Josua hamauih dengan karä mantir tä: Äla keton mikäh, äla taräwen, baja uräuräh, mentementeng keton, krana tumon toh Jehowa karäh mawi karä musoh keton, idjä imarang keton.

26. Limbah tä Josua manjoho olo mampatäi radja tä, manggantong iä hong limä toros kaju; kalotä iä bagantong hong kaju tä sampai hamalem.

27. Maka amon matanandau lius belep Josua manjoho olo muloh hantun olo tä bara toros kaju, palus olo mandjakah iä hong lowang, idjä hetä iä djari manjahokan arepe; tinai olo mingkes arä batu hai hong tumbang lowang tä, idjä magon hetä palus andau toh. — (8, 29.)

28. Hong andau tä kea Makeda dinon awi Josua, iä mangahem lewu tä hapan baun padang, iä mangerem radjae tuntang karä oloe awang hetä, dialo idjä biti ilihie manisa; iä mawi radja Makeda sama kilau iä djari mawi radja Jerigho.

29. Limbah tä Josua tuntang sakarä olo Israel maradjur panggoete, bara Makeda palus sampai Libna; tuntang iä mamarang Libna.

30. Maka Jehowa manjaragh lewu tä kea akan lengän olo Israel, tuntang radjae; iä mawi äwen tä

hapan baun padang, lepah lingis olo handiai awang melai hetä, djaton iä manisa idjä biti mahin dia; iä mawi radjan olo tä sama kilau iä djari mawi radja Jerigho.

31. Limbah tä Josua tuntang sakarä olo Israel maradjur panggoete, bara Libna palus sampai Laghis, balalu iä mangapong tuntang mamarang lewu tä.

32. Maka Jehowa manjaragh Laghis akan lengän olo Israel, huang andau duä lewu tä dinon awie, palus iä mamukul olo hetä hapan baun padang, lepah lingis olo handiai awang melai hetä, tumon karä gawie dengan Libna kea.

33. Tä Horam, radja Jeser, dumah handak mandohop Laghis. tapi Josua mamukul iä tuntang karä olo ajue, sampai djaton idjä biti tisae balihi.

34. Palus Josua tuntang karä olo Israel maradjur panggoete bara Laghis sampai Eglon, palus iä mangapong, mamarang lewu tä.

35. Maka lewu tä dinon awie palus sana andaue sampai kea, tä iä mamukul olo hetä hapan baun padang, lepah lingis olo handiai awang hetä ingereme andau tä kea, tumon karä gawie dengan Laghis kea.

36. Limbah tä Josua tuntang karä olo Israel hagoet bara Eglon. manantarang Hebron, palus mamarang lewu tä.

37. Lewu tä dinon awie, palus iä mampatäi olo hetä hapan baun padang, radjae, tuntang karä patatai lewu tä, tuntang olo handiai idjä melai hetä, iä djaton manjoho idjä biti batisa belom, tumon karä gawie dengan Eglon kea; iä mangerem karä lewu tä, tuntang olo handiai, awang melai hetä.

38. Limbah tä Josua tuntang karä olo Israel buli, marumpak Debir, palus mamarang lewu tä.

39. Lewu tä dinon awie, tuntang radjae, tuntang karä patatai lewu tä, niaka iä mampatäi olo hetä hapan baun padang, iä mangerem olo handiai, idjä melai hetä, djaton manjoho idjä bitu batisa, sama kilau gawie dengan Hebron, kalotä kea iä mawi Debir tuntang radjae, tinai tumon gawie dengan Libna tuntang dengan radjae kea.

40. Tumon tä Josua mamukul salepah tanah tä, äka bukit hatinggang, tanah hila salatan, tanah rampar, tuntang karä petak saran batangdanum, tuntang karä radjae, djaton iä manisa idjä bitu mahin dia; iä mangerem talo handiai idjä bara tahaseng, tumon prentah Jehowa, Hatallan olo Israel. — (5. Mos.20,16.)

41. Josua mamukul olo tä bara Kadesbarnea palus sampai Gasa, tinai salepah tanah Gosen kea, palus sampai Gibeon.

42. Haradjur hong panggoete sindä Josua mamukul karä radja tä, tuntang manduan tanahe, krana Jehowa, Hatallan Israel, mamarang akan Israel.

43. Limbah tä Josua, tuntang karä olo Israel, buli äkae bapodok hong Gilgal.

BAGI 11.

Olo Kanani impalomos awi olo Israel.

1. Djadi rahian bara tä, amon Jabin, radja Hasor, mahining brita tä, maka iä manjoho olo manalih Jobab, radja Madon, tinai radja Simron, radja Aghsap,

2. Tinai karä radja, idjä melai äka bukit hila utara, tuntangintu tanah rampar hila salatan danau Kinerot, tinai intu tanah randah, tuntang intu Napotdor, idjä intu saran tasik;

3. Manalih karä olo Kanani, idjä hila timor, hila barat, tuntang olo Amori, olo Het, olo Peresi, olo Jebusi, idjä hong tanah bukit, tinai olo Hewi, idjä melai balikat Hermon hong tanah Mispa.

4. Karä radja tä uras hagoet, haiak karä kawan olo parang ajue, karäan karäe, kilau baras hong saran tasik, tinai kutoh hadjaräe tuntang karetae.

5. Karä radja tä hapumpung, iä hagoet, bapodok bulabulat darah danau Merom, handak mamarang Israel.

6. Maka Jehowa hamaui dengan Josua: Äla mikäh baun olo tä, krana andau djewu, katikat tumon toh kea, aku handak manjaragh olo tä imukul samandiai intu baun Israel; karä hadjaräe akan inim-pangm, karä karetae akan inusulm.

7. Maka Josua, haiak hapus kawan olo parang, mantekas marumpak iä darah danau Merom, balalu maroboh mamok olo tä.

8. Tä Jehowa manjaragh olo tä akan lengän Israel, äwen tä mamukul iä, palus manggoang iä sampai lewu Sidon idjä hai, sampai Misreptomaim, tuntang padang Miske hila timor; iä mamukul olo tä, sampai djaton batisa, idjä mahin dia.

9. Maka Josua mawie tumon prentah Jehowa, karä hadjaräe inim-pange, karä karetae inusule.

10. Limbah tä Josua mules tinai, paradjure tä kea, iä mampakalah lewu Hasor, tuntang mampatäi ra-

djae hapan baun padang; krana Hasor tä bihin kapala karä kara-djaan hetä.

11. Tinai iä mampatäi karä olo hetä hapan baun padang, sambil mangerem tä, djaton batisa awang bara tahaseng; maka Hasor tä inusule.

12. Josua mandino karä lewun sakarä radja tä, tuntang karä radjae impatäie hapan baun padang, sambil mangerem iä, tumon prentah Moses, rewar Jehowa. — (5. Mos.20,16.)

13. Tapi karä lewu, idjä hong bukit, olo Israel djaton manusule, baja Hasor bewäi, djetä inusul Josua.

14. Karä ramon lewu tä tuntang karä metoe irampas olo Israel akae; tapi karä oloe impatäie hapan baun padang, sampai olo tä lepah lomos; iä djaton manisa awang bara tahaseng, idjä biti mahin dia.

15. Kilau Jehowa djari mametäh reware Moses, tumon tä kea Moses mametäh Josua; maka Josua malalus karä aughe tä, sampai dialo idjä karä augh tä nihau, awang djari imetäh Jehowa intu Moses.

16. Tumon tä Josua manduan hapus tanah tä, äka bukit hatinggang, hapus tanah hila salatan, hapus tanah Gosen, tanah randah, tanah rampar, bukit hatinggang Israel, tuntang äka rampar idjä hetä.

17. Bara bukit halangai, idjä inukat mimes Seir, sampai Baalgad, hong saran Libanon, intu pain Hermon; karä radjae kea dinon awie, tuntang iä mampatäi äwen.

18. Maka paham katahin Josua mamarang karä radja tä.

19. Djaton lewu beken idjä ma-

njembah, mamenda olo Israel, baja olo Hewi, idjä melai hong Gibeon; karä lewu awang beken dinon äwen tä awi parang. — (9,15.)

20. Krana awi Jehowa kea atäi olo tä inekang, sampai olo tä bahanji manambang, mamarang olo Israel, nakara iä mangerem olo tä, tuntang olo tä djaton iasie, tapi uka olo tä impalomose, tumon Jehowa djari mametäh Moses.

21. Katika tä kea Josua dumah, mampalomos karä olo Enak bara äka bukit, bara Hebron, bara Debir, bara Anab, bara salepah bukit hatinggang Juda, tuntang bara hapus bukit hatinggang Israel. Josua mangerem olo tä tuntang karä lewue.

22. Dialo idjä biti karä olo Enak tä batisa huang tanah olo Israel; baja huang Gasa, huang Gat tuntang huang Asdod olo tä magon aton.

23. Tumon tä Josua manduan salepah tanah tumon karä augh, idjä djari imetäh Jehowa intu Moses; limbah tä Josua manenga tanah tä indu joresan olo Israel, tumon karä ungkupe, tumon karä hamputae. Maka tanah tä malajan parang.

BAGI 12.

Karä radja idjä djari impakalah olo Israel.

1. Maka djetoh karä radja hong tanah tä, idjä djari imukul impakalah olo Israel, idjä djari induae tanahe indu joresae hong dipah Jordan hila kanih, hila palembut matanandau, bara sungäi Arnon sampai bukit Hermon, tuntang

hapus tanah rampar, idjä hila timor.

2. Sihon, radjan olo Amori, idjä bihin melai hong Hesbon, idjä marentah bara Aroer, idjä intu saran sungäi Arnon, intu pulau hong sungäi tä, tuntang sabagi tanah Gilead, palus sampai sungäi Jabok, idjä indu saran tanah olo Amon; — (4. Mos. 21, 24.)

3. Tinai hapus tanah rampar sampai saran danau Kinerot hila timor, sampai danau hong tanah rampar, danau ujah tä, sampai saras hila timor, sampai djalan akan Betjesimot, tinai hila salatan sampai pain bukit Pisga.

4. Tinai tanah Ogh, radja Basan, idjä baris anak Enak tä, idjä bihin melai hong Astarot tuntang hong Edrei;

5. Idjä marentah bukit Hermon, tinai Salgha, hapus tanah Basan, sampai saran tanah olo Gesuri, tinai olo Maaghati, tinai sabagi tanah Gilead, sampai saran tanah Sihon, radja Hesbon tä.

6. Moses, rewar Jehowa, tuntang olo Israel mamukul olo tä, tinai Moses, rewar Jehowa, manenga tanah tä indu joresan olo Ruben, olo Gad, tuntang sabagi hamputan olo Manasse. — (4. Mos. 32, 33.)

7. Maka djetoh karä radja hong tanah, idjä imukul Josua tuntang karä olo Israel hila toh Jordan, hila barat, bara Baalgad, idjä balikat bukit Libanon, sampai akan bukit halangai, idjä inukat mimes Seir: tuntang Josua manenga tanah tä akan karä hamputan olo Israel indu joresae, tumon karä unguke.

8. Hapus tanah idjä äka bukit, tuntang äka idjä randah, tinai

idjä rampar, tuntang petak saran batangdanum, tinai padang idjä tunis benjem tä, tinai hapus tanah idjä hila salatan, tanah olo Het, olo Amori, olo Kanani, olo Peresi, olo Hewi, olo Jebusi.

9. Radja Jerighe; radja Ai idjä tandipah Betel;

10. Radja Jerusalem; radja Hesbon;

11. Radja Jarmut; radja Laghis;

12. Radja Eglon; radja Geser;

13. Radja Debir; radja Geder;

14. Radja Horma; radja Harad;

15. Radja Libna; radja Adulam;

16. Radja Makeda; radja Betel;

17. Radja Tapua; radja Heper;

18. Radja Apek; radja Lasaron;

19. Radja Madon; radja Hasor;

20. Radja Simronmeron; radja Aghsab;

21. Radja Taanagh; radja Megido;

22. Radja Kades; radja Jokneam. idjä tokep Karmel;

23. Radja Napatdor; radjan olo Goiti hong Gilgal;

24. Radja Tirsä. Karä radja tä samandiai telo pulu idjä.

BAGI 13.

Hatella manjoho Josua mambagi tanah tä akan olo Israel. Bagin olo Ruben, Gad, tuntang sabagi hamputan olo Manasse.

1. Maka Josua djari bakas, tahi umure; tä Jehowa hamauhi dengae: Ikau djari bakas, tahi umur, tapi tanah joresan keton, idjä hindai induan keton, magon paham lombah.

2. Djetoh tanah, idjä hindai induan tä: salepah tanah olo Pilisti, tinai hapus tanah Gesuri;

3. Bara sungai Sihor, idja darah tanah Misir, sampai saran tanah Ekron hila utara, pagangan olo Pilisti tä; aton limä mantir olo Pilisti, ain olo Gasati, olo Asdodi, olo Askeloni, olo Geti, olo Ekroni; tinai aton olo Awi.

4. Maka hila salatan hapus tanah olo Kanani, tinai Meara, idja ain olo Sidon, sampai Apek, saran tanah olo Amori.

5. Tinai tanah olo Gibli, hapus Libanon tä, idja hila palembut matanandau, bara Baalgad, idja intu pain bukit Hermon, sampai Hamat.

6. Olo handiai idja mukong bukit hatinggang tä bara Libanon sampai Misrepotmaim, olo Sidon handiai. Aku handak manganan olo tä kea bara baun olo Israel; awi mambagi tanahe bewäi hapan tenong, indu joresan olo Israel, tumon aku djari mametäh ikau.

7. Toh, awi mambagi salepah tanah tä indu joresan djalatien hamputan olo tä, tuntang indu joresan sabagi hamputan Manasse.

8. Krana olo Ruben, olo Gad tuntang sabagi hamputan olo Manasse tä djari mandino joresae, idja djari inenga Moses akae hila kanih Jordan, hila timor, tumon tangan Moses, rewar Jehowa, akae.

9. Bara Aroer, idja saran sungai Arnon, tuntang lewu idja hong pulau hetä, tinai hapus tanah rampar, bara Medeba mimes Dibon;

10. Tinai karä lewun Sihon, radjan olo Amori, idja bahut marentah hong Hesbon, sampai saran tanah olo Amon;

11. Tinai Gilead, tuntang tanah olo Gesur, tuntang olo Maaghat, tinai hapus bukit Hermon, dengan salepah tanah Basan mimes Salgha;

12. Salepah karadjaan Ogh hong

Basan, idja bihin marentah hong Astarot tuntang Edrei, iä tä utus olo Enak tä, idja djari impalah, inganan Moses.

13. Tapi olo Israel djaton djari manganan olo Gesur, tuntang olo Maaghat, malainkan olo Gesur tuntang olo Maaghat belom marak olo Israel palus andau toh.

14. Tapi akan hamputan olo Lewi iä djaton manenga joresan; parapah apui ain Jehowa, Hatallan Israel, djeta joresan olo tä, tumon Jehowa djari hamauih dengan äwen.

15. Tumon tä Moses manenga akan hamputan olo Ruben, tumon karä ungkupe,

16. Uka tikas tapakan tanahe bara Aroer, idja saran sungai Arnon, tuntang lewu idja hong pulau hetä, tinai hapus tanah rampar hetä mimes Medeba;

17. Hesbon, tuntang karä patatai lewu tä, idja hong tanah rampar hetä: Dibon, Bamotbaal, Betbaal-meon;

18. Tinai Jasa, Kedemot, Me-paat;

19. Tinai Kiriataim, Sibma, Se-ret, Hasahar idja intu bukit hong djanah hetä;

20. Tinai Betpeor. Asdotpisga tuntang Betjesimot.

21. Tuntang karä lewu hong tanah rampar, tinai salepah karadjaan Sihon, radjan olo Amori, idja bihin marentah hong Hesbon, idja djari imukul Moses, tuntang radja Midian, Ewi, Rekem, Sur, Hur, Reba, uras wakil Sihon tä, idja melai hong tanah tä kea.

22. Tinai olo Israel djari mampatäi Bileam kea, anak Beor, olo panudjum tä, hapan baun padang, haiak dengan karä olo idja impatäie hetä. — (4. Mos. 22.)

23. Maka tikas tapakan tanah olo Ruben, djetä Jordan. Djetä joresan olo Ruben, tumon karä ungkupe, karä lewue tuntang karä patatai lewue tä.

24. Maka akan hamputan olo Gad, tumon karä ungkupe, Moses manenga joresae,

25. Uka tikas tapakan tanahe, djetä Jaeser, tuntang karä lewu hong Gilead, tinai sabagi tanah olo Amon, mandas Aroer, idjä hila baun Raba.

26. Bara Hesbon sampai Ramat-mispe tuntang Betonim, tinai bara Mahanaim mimes saran Debir.

27. Huang tanah randah: Betharam, Betnimra, Sukot, Sapon, tinai tisan karadjaan Sihon, radja Hesbon; djadi tapakan tanahe hetä, djetä Jordan sampai hulu danau Kinerot, saräe hila timor.

28. Djetä joresan olo Gad, tumon karä ungkupe; karä lewue tuntang karä patatai lewue tä.

29. Tinai akan sabagi hamputan Manasse tä, tumon karä ungkupe, Moses djari manenga indu joresae,

30. Uka tikas tapakan tanahe bara Mahanaim palus hapus Basan, salepah karadjaan Ogh, radja Basan tä, tuntang karä lewu Jair, idjä hong Basan, djahawen pulu lewu.

31. Tinai sabagi tanah Gilead, tinai Astarot, Edrei, lewun karadjaan Ogh hong Basan, iä manenga akan panakan Maghir, Maghir anak Manasse tä, iä tä akan sabagi karä panakan Maghir tä, tumon karä ungkupe.

32. Djetä idjä djari imbagi Moses intu padang Moab, hila kanih Jordan, hila timor.

33. Tapi akan hamputan olo Lewi Moses djaton manenga joresan: bi-

tin Jehowa, Hatallan Israel, indu joresan olo tä, tumon djari aughé dengan äwen. — (4.Mos.18,20.)

BAGI 14.

Kaleb mandino joresae.

1. Maka djetoh, idjä indu joresan olo Israel hong tanah Kanaan, idjä imam Eleasar, Josua, anak Nun, tuntang mantir pamutjok karä hamputan olo Israel djari mambagi akäe indu joresae.

2. Hapan tenong iä mambagi joresae tä, tumon Jehowa djari mametäh hadjamban Moses tagal tangah sapulu hamputan tä. — (4.Mos.26,55.)

3. Krana akan tangah telo hamputan tä Moses djari manenga joresae hila kanih Jordan; tapi akan olo Lewi iä djaton manenga joresan marak karä hamputan olo tä.

4. Krana panakan Josep tä mandjari akan duä kahamputan, Manasse tuntang Epraim; tapi akan olo Lewi iä djaton manenga bagie hong tanah, baja lewu idjä indu äkäe melai, tinai patatai lewu tä akan karä metoe tuntang karä ramoe. — (1.Mos.48,5.)

5. Kilau Jehowa djari mametäh Moses, tumon tä kea olo Israel mawie, balalu mambagi tanah tä.

6. Tä maka panakan Juda manalih Josua hong Gilgal, palus Kaleb, anak Jepune, olo Kenesi tä, hamauh dengäe: Tawam augh tä, idjä djari imetäh Jehowa intu Moses, olo ain Hatalla tä, hong Kadesbarnea, tahuu aka tuntang ikau. — (4.Mos.14,24.)

7. Aku toh äpat pulu njelo umurku, metoh Moses, rewar Je-

howa, djari manjoho aku bara Kadesbarnea hagoet, mangalati tanah toh, maka aku djari mimbit brita akae budjubudjur tumon aton huang atäiku.

8. Tapi karä paharingku, awang djari hagoet haiak aku, djari mam-palenjoh atäi olo arä, tapi aku omba Jehowa, Hatallangku, dengan tanggar atäiku.

9. Maka andau tä kea Moses sumpah, koae: toto, tanah tä, idjä djari inindjak paim, karäh indu joresam, palus panakam sampai katatahi; basa ikau djari omba Jehowa, Hatallangku, dengan tanggar atäim.

10. Maka toh, itäm, Jehowa djari mambelom aku tumon aughe; toh djari äpat pulu limä njelo limbah Jehowa manjewut augh tä dengan Moses, kahum olo Israel mangumbang padang tunis benjem; maka itäm, intu andau toh aku hanja pulu limä njelo umurku.

11. Sampai andau toh aku magon gantjang, tumon hong andau Moses djari manjoho aku; tumon kaabasku andau tä, kalotä kea aku andau toh, alo akan parang, alo akan blua tamä ngabuah karä perkara.

12. Toh käläh, tenga akangkku bukit hatinggang toh, idjä tahu tä Jehowa djari hamauih andau tä; krana andau djetä ikau djari mahining, aton olo Enak hetä, tinai aton lewu awang hai tuntang hakota; ajau Jehowa handak mam-pahaiak aku, nakara aku manganan olo tä, tumon djari augh Jehowa.

13. Tä, maka Josua mamberkatä, palus manenga Hebron akan Kaleb, anak Jepune tä, indu joresae.

14. Tagal tä Hebron mandjadi indu joresan Kaleb, anak Jepune,

olo Kenesi tä, sampai andau toh, basa iä djari omba Jehowa, Hatalan Israel, dengan tanggar atäie.

15. Maka solake aran Hebron tä Kiriatarba, tumon aran olo idjä pandjang haliai berenge, idjä tato olo Enak. Maka tanah tä malajan parang.

BAGI 15.

Joresan hamputan olo Juda.

1. Maka kalabuan tenong akan hamputan olo Juda, tumon karä ungkupe, buah saran tanah Edom, tuntang padang tunis benjem Sin tä tapakae hila salatan.

2. Djadi, tanahe hila salatan mandas telok danau ujah, idjä tapakan hila salatan.

3. Maka saran tanahe hila salatan bara hetä akan Akrabim, palus sampai Sin, palus sampai Kadesbarnea, palus sampai Hesron, palus sampai Adar, palus maliut Karka,

4. Palus sampai Asmon, palus manantarang sungäi Misir, tuntang tapakan saran tanahe hetä, djetä tasik. Djetä indu saran tanah keton hila salatan.

5. Maka sarae hila timor, djetä danau ujah, mimes tumbang Jordan; maka tapakan saran tanahe hila utura, djetä bara telok danau, idjä intu tumbang Jordan;

6. Bara hetä darin sarae tä akan Betogla, palus akan utara sampai Betaraba, palus sampai batu Bohan, anak Ruben horan;

7. Palus bara djanah Aghor sampai Debir, palus akan utara sampai Gilgal, idjä tandipah lungkoh Adumim, idjä hila salatan sungäi hetä; limbah tä saran tanah hetä

palus mimes danum Ensemes, tuntang sampai kali Rogel;

8. Bara hetä palus mahoroe djanah anak Hinom, hila salatan tanah olo Jebusi, djetä Jerusalem; saran tanah hetä mandai palus sampai tantan bukit, idjä hong tapakan djanah Hinom hila barat, tuntang tapakan djana Repait hila utara.

9. Limbah tä maka saran tanahe hetä bara tantan bukit tä palus sampai lowang danum Nep-toa, palus sampai lewu hong bukit hatinggang Epron; bara hetä palus sampai Baala, djetä Kiriats-jearim.

10. Limbah tä saran tanahe mulles bara Baala akan hila barat, akan bukit hatinggang Seir, mahoroe balikat bukit Jearim bara hila utara, djetä Kesalan, mohon tinai bara hetä akan Betsemes, palus mahoroe Timna;

11. Palus tinai sampai tandipah Ekron, akan hila utara, bara hetä palus sampai Sighron, mahoroe bukit Baala, manantarang Jabneel, maka tapakae djetä hong saran tasik.

12. Maka saran tanahe hila barat, djetä tasik. Djetä hapus saran tanah olo Juda hakaliling, tumon karä ungupe.

13. Maka akan Kaleb, anak Jepune, inenga bagin tanah intu bentok olo Juda, tumon augh Jehowa dengan Josua, iä tä lewun Arba, bapa Enak, djetä Hebron.

14. Maka Kaleb manganan bara hetä telo anak Enak tä, Sesai, ahiman tuntang Talmai, idjä inakan Enak.

15. Bara hetä iä mandai manalih olo Debir. Aran Debir tä solake Kiriatsseper.

16. Maka koan Kaleb: *Æwetawe* idjä mantakan Kiriatsseper, *sambil* mampalah tä, maka aku handak manenga anakku Aksa indu sawae. — (*Hak.1,12.*)

17. Tä Otniel, anak Kenas, Kenas paharin Kaleb, mampalah lewu tä, tä iä manenga akæ anake Aksa indu sawae.

18. Djadi, amon iä tä tamä ungkup banae, maka iä mandjo banae blaku idjä karambar tana bara bapae. Palus iä sewu bara kalidai; tä koan Kaleb dengæ: Narai katapasm?

19. Koæ: Tenga berkat akangkku; basa ikau djari manenga akangkku tana idjä keang, tenga akangkku tinai äka tahasak danum kea. Tä iä manenga akæ tahasak danum äka gantong tuntang äka randah.

20. Djetä joresan hamputan Juda, tumon karä ungupe.

21. Karä lewu idjä intu tapakan tanah Juda, intu saran tanah olo Edom, hila salatan, djetä: Kabsel, Eder, Jagur;

22. Kina, Dimona, Adada;

23. Kades, Hasor, Itnan;

24. Sip, Telem, Bealot;

25. Hasor, Hadata, Keriot, Hesron, djetä Hasor;

26. Aman, Sema, Molada;

27. Hasar-Gada, Hesmon, Betpalet;

28. Asarsual, Beerseba, Bisjoteia;

29. Baala, Jim, Asem;

30. Eltolad, Kesil, Horma;

31. Siklag, Madmana, Sansana;

32. Lebaot, Silhim, Ain, Kimmon. Djumalah karä lewu tä duä pulu djalatien, tuntang karä patatai lewu tä.

33. Hong tanah randah tä aton: Estaol, Sora, Asna;

34. Sanoah, Engannim, Tapua, Enam;

35. Jarmut, Adulam, Sogho, Aseka;

36. Sauraim, Aditaim, Geder, Gederotaim; apatwalas lewu tuntang patataie.

37. Senan, Hadasa, Migdal-Gad;

38. Dilan, Mispe, Jokteel;

39. Iaghis, Boskat, Eglon;

40. Kabon, Lamas, Kitlis;

41. Gederot, Betdagon, Naema, Makeda; djahawenwalas lewu tuntang patataie.

42. Libna, Eter, Asan; . . .

43. Ipta, Asna, Nesib;

44. Kehila, Aghsib, Maresa; djalatien lewu tuntang patataie.

45. Ekron tuntang karä lewu idjä mamenda iä, tinai patataie.

46. Bara Ekron palus sampai tasik, karä lewu idjä hila balikat Asdod, tuntang karä patataie.

47. Asdod, karä lewu idjä mamenda iä, tuntang karä patataie; Gasa, karä lewu idjä mamenda iä, tuntang karä patataie sampai akan sungäi Misir. Tasik lombah tä indu saran tanahe hetä.

48. Maka hong äka bukit: Samir, Jatir, Sogho;

49. Dana, Kiriatsana, djetä Debir;

50. Anab, Estemo, Anim;

51. Gosen, Holon, Gilo; sawalas lewu tuntang patataie.

52. Arab, Duma, Esan;

53. Janum, Betapua, Apeka;

54. Humta, Kiriatarba, djetä Hebron, Sior; djalatien lewu tuntang patataie.

55. Maon, Karmel, Sip, Juta;

56. Jesreel, Jokdeam, Sanoah;

57. Kain, Gibeä, Timna; sapulu lewu tuntang patataie.

58. Halhul, Betsur, Gedor.

59. Maarat, Betanot, Eltekon; djahawen lewu tuntang patataie.

60. Kiriatbaal, djetä Kiriatjearim, tinai Raba; duä lewu tuntang patataie.

61. Hong padang äka tunis benjem: Betaraba, Midin, Seghagha;

62. Nibsan, lewu ujah, tuntang Engedi; djahawen lewu tuntang patataie.

63. Tapi olo Juda djaton hakon maharak olo Jebusi, idjä mukong Jerusalem; tumon tä olo Jebusi melai intu bentok olo Juda sampai andau toh. — (2. Sam. 5, 6.)

BAGI 16.

Joresan hamputan olo Epraim.

1. Limbah tä maka aton tenong akan panakan Josep, manantu tanahe bara Jordan tokep Jerigho, intu danum Jerigho, hila timor; padang tä idjä mandai bara Jerigho palus akan bukit hatinggang lewu Bethel;

2. Bara Betel palus sampai Lus, mahoroe saran Arghi-Atarot;

3. Mohon tinai akan barat mimes saran Jopleti, mandas saran Bethoron idjä tapakan liwa, palus sampai Gaser; djadi tapakan saran tanahe hetä, djetä saran tasik.

4. Tumon tä anak Josep tä, Manasse tuntang Epraim, djari mandino joresae.

5. Maka saran tanah panakan Epraim, tumon karä ungukepe, hila timor joresae, djetä bara Atrotadar, mimes Bethoron idjä ngambo;

6. Palus hila barat sampai hila utara Mighmetat, maliut tinai akan

hila timor sampai Tanatsilo, mahoree djeta palus timor kea mimes Janoagh;

7. Mohon bara Janoagh akan Atarot, tuntang Naharat, manantarang Jerigho, palus tempä saran Jordan.

8. Bara Tapua saran tanahe palus akan hila barat maniuntu sungäi Kana, tapakae djeta hong saran tasik. Djeta joresan hamputan olo Epraim tumon karä ungupe.

9. Tinai karä lewu hong joresan olo Manasse, idjä imbaris akan olo Epraim kea, tuntang patatai karä lewu tä.

10. Maka olo tä djaton manganan olo Kanani, idjä melai hong Gaser; tumon tä olo Kanani melai intu bentok olo Epraim sampai andau toh; tapi olo tä mamenda, manahor asil.

BAGI 17.

Joresan sabagi hamputan Manasse.

1. Maka akan hamputan Manasse aton tenong kea, basa iä tä anak Josep idjä bakas; tinai akan Maghir, anak Manasse idjä bakas, bapa Gilead, inantu Gilead tuntang Basan, basa iä tä olo menteng parang.

2. Tinai akan anak Manasse idjä tinai aton tenong kea, tumon karä ungupe, iä tä: ungkup Abieser, ungkup Helek, ungkup Asriel, ungkup Seghem, ungkup Heper, ungkup Semida; djeta karä anak hatuä ain Manasse, anak Josep tä, tumon djeta kea karä ungupe.

3. Maka Selapead, anak Heper,

Heper anak Gilead, Gilead anak Maghir, Maghir anak Manasse, djaton bara anak hatuä, baja bawi bewäi; maka djetoj aran karä anake idjä bawi: Maghla, Noa, Hogla, Milgha, Tirsä. — (4. Mos. 27, 1.)

4. Äwen tä manaharep baun imam Eleasar, tuntang Josua, anak Nun, tinai karä mantir, koae: Jehowa djari mametäh Moses, uka manenga tanah joresan akan ikäi, marak karä paharin ikäi. Tagal tä äwen manenga akas tanah joresae marak karä paharin liau bapae, tumon augh Jehowa.

5. Djadi, akan Manasse kalabuan sapulu kabaris tanah, beken bara tanah Gilead tuntang Basan, idjä dipah Jordan hila kanih.

6. Krana anak bawi ain panakan Manasse tä omba manjores tanah marak anake idjä hatuä. Tinai tanah Gilead djari inukas akan panakan Manasse idjä beken tä.

7. Tumon tä saran tanah Manasse bara Aser mimes Mighmetat, idjä tandipah Seghem, palus manjampang akan gantau, akan olo Tapuagh.

8. Krana tanah Tapuagh mandjadi bagin Manasse, tapi lewu Tapuagh tä mandjadi ain Epraim.

9. Limbah tä saran tanahe mohon akan hila salatan sungäi Kana. Karä lewu hetä uras ain Epraim, hong bentok karä lewun Manasse; tinai saran tanah Manasse palus akan utara, mahoree sungäi tä, maka tapakae tempä tasik.

10. Tanah hila salatan mandjadi ain Epraim, hila utara djeta mandjadi ain Manasse, djeta tempä tasik: balikat tanahe hila utara aton tanah Aser, tinai hila timor aton tanah Isaskar.

11. Krana bagin Manasse kea hong tanah Isaskar tuntang Aser tā, djeta Betsean tuntang karā patataie, Jibleam tuntang karā patataie, olo Dor tuntang karā patataie, olo Endor tuntang karā patataie, olo Taanagh tuntang karā patataie, tinai olo Megido tuntang karā patataie, telo kabaris tanah.

12. Maka olo Manasse djaton tau mampalah karā lewu tā, basa olo Kanani mandāhen arepe hong tanah tā.

13. Djadi, amon olo Israel djari kwasa, maka iā mampamenda olo Kanani, manjoho iā manahor-asil, tapi iā djaton manganan olo tā lepalepah.

14. Tā, maka panakan Josep hamauh dengan Josua, koae: Buhēn ikau djari manenga indu joresangku baja tikas idjā kabaris tanah bewāi? krana aku toh hamputan olo idjā bakapal, tumon Jehowa djari mamberkat aku palus toh.

15. Maka koan Josua dengan āwen: Basa keton hamputan olo idjā bakapal, has, murik akan kajuan, tāweng hetā akan keton hong tanah olo Peresi tuntang olo Repai, basa bukit hatinggang Epraim toh pahalau sekā āka keton.

16. Tā koan panakan Josep: Bukit hatinggang tā djaton ombet akan āka ikāi; tinai karā olo Kanani, idjā melai hong tanah randah tā, aton bara kareta sanaman, kalotā kea olo idjā melai hong Betsean, tuntang olo idjā melai hong djanah Jesreel.

17. Tapi koan Josua dengan panakan Josep, dengan Epraim tuntang Manasse: Keton puna hamputan idjā bakapal, keton paham abas, tagal tā djaton patut ke-

ton tempon idjā kabaris tanah bewāi;

18. Malainkan bukit hatinggang tā uras ain keton, āka kajuan tā; tāweng djeta, mangat djeta akan keton palus sampai tapakae; tā keton akan maharak olo Kanani tā kea, alo ai kareta sanaman, alo iā abas.

BAGI 18.

Tingkap-panjupa imbit olo akan Silo. Tanah awang hindai imbagi inggambar olo. Joreean hamputan Benjamin.

1. Maka hapus utus olo Israel hapumpong hong Silo, palus iā mampendeng hetā tingkap-panjupa tā, limbah tanah tā djari impakalah awie.

2. Tapi aton hindai udju hamputan baris olo Israel, idjā djaton djari inenga ākae bagin tanahe.

3. Maka koan Josua dengan olo Israel: Kilen katahie gawin keton tendur kalotā, djaton keton hagoet manduan tanah tā, idjā djari inenga Jehowa, Hatalan tato keton, akan keton?

4. Duan manelo biti olo hatuā bara genep hamputan keton, mangat aku manjoho olo tā hagoet, mangumbang hapus tanah tā, palus manggambar djeta tumon kapatut karā joresae, limbah tā buli aku tinai.

5. Maka āwen akan mambagi tā mandjadi udju kabagi; Juda akan melai intu ākae hila salatan, tinai panakan Josep akan melai hong ākae hila utara.

6. Keton akan manggambar ampin tanah, mambagi djeta mandjadi udju kabagi, limbah tā ke-

ton akan mimit gambar tā kanton ahangku, mangat aku hetoh manenong akan keton intu baun Jehowa, Hatallan keton.

7. Krana olo Lewi djaton akan omha bara bagi tanah intu marak keton, tapi pangkat imam Jehowa puna joresae, tinai Gad, Ruben tuntang sabagi hamputan Manasse djari mandino joresae dipah Jordan hila kanih, hila timor, idjä Moses, rewar Jehowa, djari manengaka. — (4. Mos. 32, 33.)

8. Tä, maka olo tā hagoet; Josua manjoho äwen idjä hagoet tā mamintik gambar tanah tā, koae: Lius keton, kumbang tanah tā, awi manggambar tā, limbah tā buli talih aku, maka aku handak manenong akan keton hetoh intu baun Jehowa, hong Silo.

9. Djadi, olo hatuä tā hagoet, mahoroe tanah tā, sambil manggambar tā huang surat, tumon karä lewue, uka mandjadi udju kabagi. Limbah tā iä buli tinai, manalih Josua hong äka bapadok intu Silo.

10. Tä, maka Josua manenong akan olo tā hong Silo, intu baun Jehowa, palus Josua mambagi hetä tanah tā akan olo Israel, akan genep hamputae bagin ai.

11. Solak tenong kalabuan akan panakan Benjamin, tumon karä unguke, maka saran tanah tenonge tā buah helat hamputan Juda dengan hamputan panakan Josep.

12. Saran tanahe hila utara mondok bara Jordan palus hila utara Jerigho, palus mahoroe bukit hatinggang hila barat, tapakae tempä padang Betawen.

13. Bara hetä saran tanahe tinai akan hila salatan mimes Lus, djeta

Betel, palus tinai mohon akan Atrotadar, manantarang bukit. idjä hila salatan Bethoren idjä ngiwa tā.

14. Tinai bara hetä saran tanahe maliok akan barat daja bukit tā, idjä tandipah Bethoron, hila salatan; tapakae manantarang Kiriabaal, iä tā Kiriatjearim, lewun olo Juda; djeta tapakan tanahe hila barat.

15. Maka tapakan tanahe hila salatan, djeta Kiriatjearim, palus bara hetä akan barat, manantarang lowang danum Neptoa;

16. Bara hetä palus mohon akan pain bukit, idjä tandipah djanah anak Hinom, idjä hong padang Repaim, hila utara, bara hetä palus mahoroe djanah Hinom, mambai tanah olo Jebusi hila salatan, palus mohon manantarang lowang danum Rogel.

17. Palus bara hila utara saran tanahe tinai sampai Ensemes, bara hetä akan Gelilot, idjä tandipah lungkoh Adumim, palus mohon tinai akan batu Bohan, ain anak Ruben horan;

18. Tuntang mamambai Araba. limbah tā mohon tempä Araba.

19. Limbah tā saran tanahe mamambai Bethogla, akan utara; tapakae hetä, djeta telok danau ujah, idjä tapakan utara, tuntang tumbang Jordan hila salatan; djeta saran tanahe hila salatan.

20. Tinai Jordan tā indu saran tanahe hila timor. Djeta joresan panakan Benjamin tumon karä unguke, tikas saran tanahe hakaling.

21. Maka karä lewun hamputan olo Benjamin tumon karä unguke, iä tā: Jerigho, Bethogla. Emekkesis.

22. Betaraba, Semaraim, Betel;
23. Hawim, Para, Opra;
24. Keparhamonai, Opni, Gaba;
duäwalas lewu tuntang patataie.
25. Gibeon, Rama, Beerot;
26. Mispe, Kepira, Mosa;
27. Rekem, Jirpeel, Tarala;
28. Sela, Elep tuntang Jebus,
djetä Jerusalem, Gibat, Kiriät;
äpatwalas lewu tuntang patataie.
Djetä joresan panakan Benjamin,
tumon karä ungupe.

BAGI 19.

*Joresan djahawen hamputan awang be-
ken tä; joresan Josua.*

1. Limbah tä tenong idjä duä buah hamputan olo Simeon, tumon karä ungupe; maka kalabuan joresae bentok joresan hamputan Juda.

2. Ia mandino akan joresae: Beerseba, Seba, Molada;

3. Hasarsual, Bala, Asem;

4. Etlolad, Betul, Horma;

5. Siklag, Bethamarkabot, Hasarsusa;

6. Betlebaot tuntang Saruhen; telowalas lewu tuntang karä patataie.

7. Ain, Rimon, Eter, Asan; äpat lewu tuntang karä patataie.

8. Tinai karä lewu korik idjä hakaliling karä lewu tä, mimes Baalatbeer, djetä Ramat, idjä hila salatan. Djetä joresan hamputan olo Simeon tumon karä ungupe.

9. Joresan Simeon tä intü bentok tanah Juda; krana joresan hamputan Juda djari pahalau lombah akæ, tagal tä panakan Simeon omba manjores intü marak joresan äwen.

10. Limbah tä tenong idjä telo buah panakan Sebulon, tumon karä ungupe; tapakan joresae tä mimes Sarid.

11. Maka saran tanahe mandai akan hila barat, manantarang Marala tuntang Dabalet, tinai sungäi tä, idjä intü baun Jokneam;

12. Maliok tinai bara Sarid tä akan hila timor, äka palembut matanandau, mandas saran Kislottabor, manantarang Debrat, mandai sampai Japia:

13. Bara hetä saran tanahe palus akan timor, äka palembut matanandau, manintu Gatheper tuntang Etkasin, palus sampai Rimometoar, djetä Nea;

14. Maliok tinai akan hila utara akan Hanaton, tapakæ djetä intü djanah Jiptael.

15. Tinai Katat, Nahalal, Simron, Idala, Betlehem; duäwalas lewu tuntang karä patataie.

16. Djetä joresan panakan Sebulon tumon karä ungupe; karä lewu tä tuntang karä patatai lewue.

17. Tenong idjä äpat buah hamputan Isarkar tumon karä ungupe.

18. Tanah pugangan ajue, iä tä: Isreela, Kesulot, Sunem;

19. Haparaim, Sion, Anagharat;

20. Rabbit, Kision, Ebes;

21. Remet, Enganim, Enhada,

Betpases.

22. Maka tanahe palus sampai Tabor, Sahasima, Betsemes, tapakan tanahe manantarang Jordan; djahawenwalas lewu tuntang patataie.

23. Djetä joresan hamputan olo Isaskar tumon karä ungupe, karä lewu tä tuntang patataie.

24. Limbah tä tenong idjä lima buah hamputan Aser tumon karä ungupe.

25. Tanah pagangan ajue, iä tä: Helkat, Hali, Beten, Aghsap;

26. Alamelegh, Amad, Misal, djetä palus sampai Karmel hila barat, tuntang sampai Sihorlibnat;

27. Maliok bara hetä akan hila palembut matanandau, akan Betadagon, manantarang Sebulon, tinai djanah Jiptael, palus Betemek hila utara, tuntang Nehiel, palus sampai hila sambil Kabul;

28. Tinai mimes Ebron, Rehob, Hamon, Kana, palus mandas Sidon idjä hai tä.

29. Bara hetä saran tanahe mules akan Rama, tinai akan Tirus, kota idjä dähen tä, limbah tä djetä mules tinai akan Hosa, tapakae intu saran tasik hatandipah dengan Aghsib;

30. Tinai Uma, Apek, Rehob; duäpulu duä lewu tuntang karä patataie.

31. Djetä joresan hamputan Aser tumon karä ungupe, karä lewu tä tuntang karä patataie.

32. Tenong idjä djahawen buah hamputan panakan Naptali tumon karä ungupe.

33. Tanah pagangan ajue, iä tä: bara Helep tuntang Alon mimes Saanaim, Adaminekeb, Jabneel, palus sampai Lakum, manapakan Jordan.

34. Tinai saran tanahe maliok akan hila barat, akan Asnottabor, bara hetä palus akan Hukok, manantarang Sebulon, hila salatan, tinai manantarang Aser hila barat, tinai Juda idjä hong Jordan inantorange hila timor.

35. Maka karä lewue idjä hila kota dähen, iä tä: Sidim, Seir, Hamat, Rakat Kineret;

36. Adama, Rama, Hasor;

37. Kedes, Edrei, Enhasor;

38. Iron, Migdalel, Horem, Betanat, Betsemes; djالاتienwalas lewu tuntang karä patataie.

39. Djetä joresan hamputan Naptali, tumon karä ungupe; karä lewu tä tuntang karä patataie.

40. Tenong idjä udju buah hamputan panakan Dan tumon karä ungupe.

41. Tanah joresan ajue, iä tä: Soar, Estaol, Irsemes;

42. Saalabin, Ajalon, Ithä;

43. Elon, Tinata, Ekron;

44. Elteke, Gibeton, Baalagh;

45. Jehud, Beneberak, Gattrimon;

46. Mejarkon, Rakon idjä tandipah Japo.

47. Maka tanah pagangan panakan Dan halawo pahalau simit akæ; tagal tä olo Dan hagoet, mamarang Lesem, tuntang djetä dinon awie, iä mamukul lewu tä hapan baun padang, tuntang manjores tä balalu melai hetä; maka iä manggarä aran Lesem tä Dan, tumon aran tatoe Dan.

48. Djetä joresan hamputan olo Dan, tumon karä ungupe; karä lewu tä tuntang patataie.

49. Djadi amon olo tä djari terai mambagi hapus tanah tä tumon karä barise, maka olo Israel manenga akan Josua, anak Nun tä, joresae kea intu bentok äwen.

50. Tumon augh Jehowa iä manenga akæ lewu, idjä äka kahandake, iä tä: Timnatsera, idjä hong bukit hatinggang Epraim; iä mamangun lewu hetä balalu melai hetä.

51. Djetä karä bagin joresan, idjä djari imbagi imam Eleasar, hapan tenong, tuntang Josua, anak Nun, tinai mantir karä hamputan, akan karä olo Israel,

hong Silo, intu baun Jehowa, intu bauntonggang tingkap-panjupa. Tumon tä iä mahapus mam-bagi tanah tä.

BAGI 20.

Lewu kalindong tä imbaris.

1. **M**aka Jehowa hamauh deng-an Josua, koae:

2. Sanan akan olo Israel, sam-bil hamauh: baris akan keton lewu kalindong tä, idjä sabab tä aku djari mametäh keton hadjamban Moses; — (4. *Mos.* 35, 6.)

3. Uka olo pamuno tau mahakan akan hetä, idjä salaja saraganda djari mampatäi olon, mangat lewu tä akan keton indu kalindong bara idjä pamaläh daha tä.

4. Amon olo kalotä mahakan akan idjä lewu bara karä lewu tä, maka iä akan mendeng hong bauntonggang lewu tä, palus masanan karä perkaräe intu pinding karä bakas lewu tä; limbah tä olo tä akan manduan iä hindjä dengae, tamä lewu, palus manenga äka akäe, mangat iä tau melai hindjä dengae.

5. Maka amon olo pamaläh daha tä manggoang manuntut iä, djaton tau äwen mandjuluk olo pamuno tä intu lengän olo tä, basa iä djaton tantai ahate djari mampatäi kolae, djaton djari basingi iä bara helo.

6. Maka olo tä akan melai hong lewu tä, sampai iä manaharep basaran olo arä, tä djaka kasalae djaton, iä akan mentai hetä sampai imam hai tä matäi, idjä katika tä; limbah tä olo pamuno tä tau buli puna lewue, tuntang humae,

lewu tä idjä bara hetä iä djari hadari.

7. Tä, maka olo mambaris Kedes hong Galilea, hundjun bukit hatinggang Naptali, tinai Sighem hong bukit hatinggang Epraim, tinai Kiriatarba, djetä Hebron, hong bukit hatinggang Juda.

8. Maka dipah Jordan hila timor Jerigho iä mambaris Beser hong padang benjem, intu tanah rampar, idjä ain hamputan Ruben; tinai Ramot hong Gilead, idjä ain hamputan Gad; tinai Golan hong Basan, idjä ain hamputan Manasse.

9. Djetä karä lewu tä, idjä djari inukas akan sakarä olo utus Israel, tuntang akan karä tamuäi, idjä melai marak olo tä, mangat karä olo tä mahakan akan hetä, idjä salaja djari mampatäi olon, belä olo tä impatäi awi lengän idjä pamaläh daha tä helo bara iä djari manaharep basaran olo arä.

BAGI 21.

Olo Lewi manduan karä lewun ajue.

1. **L**imbah tä maka kapalan karä ungkup Lewi manggapi imam Eleasar, Josua, anak Nun, tuntang mantir karä hamputan olo Israel;

2. Sambil hamauh dengan äwen hong Silo, intu tanah Kanaan, koae: Jehowa djari mametäh hadjamban Moses, uka keton manenga akan ikäi lewu, äka ikäi melai, tinai patatai lewu tä akan karä meton ikäi. — (4. *Mos.* 35, 2.)

3. Tagal tä maka olo Israel,

tumon augh Jehowa, manenga akan olo Lewi bara joresan ajue karä lewu toh tuntang patataie.

4. Maka aton tenong akan karä ungkup olo Kahat; akan panakan imam Aaron, idjä baris olo Lewi kea, imbagi telowalas lewu hapan tenong, bara lewun hamputan Juda, hamputan Simeon, tuntang hamputan Benjamin.

5. Tinai akan olo Kahat awang beken tä imbagi hapan tenong aspulu lewu, bara lewun karä ungkup hamputan Epraim, hamputan Dan, tuntang sabagi hamputan Manasse tä.

6. Akan ungkup Gerson imbagi tumon kalabuan tenong telowalas lewu, bara lewun karä ungkup hamputan Isaskar, hamputan Aser, hamputan Naphtali, tuntang sabagi hamputan Manasse, idjä hong Basan.

7. Akan ungkup Merari tumon karä ungupe imbagi duwalas lewu bara lewun hamputan Ruben, hamputan Gad, tuntang hamputan Sebulon.

8. Tumon tä olo Israel manenga akan olo Lewi karä lewu tä tuntang patatai lewu tä, hapan tenong kilau Jehowa djari mame-täh iä hadjamban Moses,

9. Bara hamputan Juda tuntang hamputan Simeon iä manenga lewu, idjä toh injewut arae,

10. Mangat mandjadi bagin panakan Aaron, ungkup olo Kahat, hamputan olo Lewi; krana tenong idjä solake tä djari buah äwen tä.

11. Maka iä manenga akae lewun Arba, bapa Enak, djeta Hebron, hong bukit Juda, tuntang patatai lewu tä hakaliling.

12. Tapi karä tanan lewu tä.

tuntang karä lewu korik idjä hetä, inengae akan Kaleb, anak Jepune, indu joresae.

13. Tumon tä iä manenga akan panakan imam Aaron lewu äka kalindong olo pamuno, Hebron tä, tuntang patatai lewu tä; tinai Libna, tuntang patataie;

14. Tinai Jatir tuntang patataie, Estemoa tuntang patataie;

15. Kolon tuntang patataie, Debir tuntang patataie;

16. Ain tuntang patataie, Juta tuntang patataie, Betsemes tuntang patataie; djالاتien lewu baris lewun duä kahamputan tä.

17. Tinai bara lewun baris hamputan Benjamin äpat lewu inengae: Gibeon tuntang patataie, Geba tuntang patataie;

18. Anatot tuntang patataie, Almon tuntang patataie.

19. Djadi karä lewun panakan Aaron, imam tä, telowalas lewu tuntang patatai lewu tä.

20. Maka karä ungkup panakan Kahat, olo Lewi tä, idjä djaton imam, mandino karä lewun bagin ajue bara baris lewun Epraim.

21. Iä tä manenga akae: Sighem, lewu kalindong akan olo pamuno tä, tuntang patataie, idjä hong bukit Epraim; tinai Geser tuntang patataie;

22. Kibsaïm tuntang patataie. Bethoron tuntang patataie; djeta äpat kalewu.

23. Tinai bara lewun hamputan Dan: Elteke tuntang patataie, Gibeton tuntang patataie;

24. Ajalon tuntang patataie, Gatramon tuntang patataie; djeta äpat kalewu.

25. Tinai bara lewun sabagi hamputan Manasse tä: Taanagh tuntang patataie, Gatrimon tun-

tang patataie; djetä duä kalewu.

26. Djadi karä lewue tä sapulu lewu tuntang patataie, idjä inenga akan ungkup panakan Kahat, awang dia imam.

27. Maka panakan Gerson, utus olo Lewi tä, mandino bara baris lewun sabagi hamputan Manasse: lewu idjä äka kalindong olo pamuno, Golan hong Basan, tuntang patataie, tinai Beestera tuntang patataie; djetä duä kalewu.

28. Tinai bara lewun hamputan Isaskar: Kisjon tuntang patataie, Dobrat tuntang patataie;

29. Jarmat tuntang patataie, Enganim tuntang patataie; äpat kalewu.

30. Tinai bara lewun hamputan Aser: Misal tuntang patataie, Abdon tuntang patataie;

31. Helkat tuntang patataie, Rehob tuntang patataie, äpat kalewu.

32. Tinai bara lewun hamputan Naptali: lewu idjä äka kalindong olo pamuno, Kedes hong Gablea tuntang patataie, tinai Hamotdor tuntang patataie, Kartan tuntang patataie; telo kalewu.

33. Djadi karä lewun olo Gerson, tumon karä ungkupe, telowalas lewu tuntang patataie-lewu tä.

34. Maka akan karä ungkup panakan Merari, idjä ungkup olo Lewi kea, inenga lewue bara baris lewun hamputan Sebulon: Jokneam tuntang patataie, Karta tuntang patataie;

35. Dimna tuntang patataie, Nahalai tuntang patataie; äpat kalewu.

36. Tinai bara lewun hamputan

Ruben: Beser tuntang patataie, Jasa tuntang patataie;

37. Kedemot tuntang patataie, Mepaat tuntang patataie; äpat kalewu.

38. Bara lewun hamputan Gad: lewu idjä äka kalindong olo pamuno, Ramot hong Gilead tuntang patataie, Mahanaim tuntang patataie;

39. Hesbon tuntang patataie, Jaeser tuntang patataie; karä lewue tä äpat.

40. Djadi karä lewu idjä akan bagin panakan Merari, tumon karä ungkupe, idjä hindjä hamputan Lewi kea, duäwalas lewu.

41. Maka karä lewun olo Lewi samandiai intu marak joresan utus olo Israel äpat pulu hanja, tuntang patataie karä lewu tä.

42. Genegenep karä lewu tä uras aton patataie hakaliling.

43. Tumon tä Jehowa manenga akan Israel salepah tanah tä, idjä djari injumpahe akan tatoe, handak manenga tä akae; olo tä manjores djetä, tuntang mangkalewu huange.

44. Maka Jehowa manjanang olo tä hakaliling, tumon karä djandjie, awang djari injumpahe akan tato hiang olo tä; diala aton bara karä musohe tau mendeng intu baue, malainkan karä musohe samandiai injaragh Jehowa intu lengäe.

45. Djaton nihau idjä kabawak bara karä augh bahalap tä, idjä djari injewut Jehowa akan utus olo Israel; karä augh tä uras tulus lepah samandiai.

BAGI 22.

Tengah telo hamputan olo tä buli
tanahe; iä mamangun mesbeh.

1. Limbah tä Josua mangahau olo Ruben, olo Gad, tuntang sabagi hamputan Manasse, — (4. Mos. 32.)

2. Sambil hamauih dengan äwen: Keton djari malalus karä augh, idjä djari imetäh Moses, rewar Jehowa, keton; tinai keton djari manumon aughku kea huang karä talo handiai, idjä djari injohoku keton.

3. Djari tahi toh maka keton djaton djari malihi paharin keton, sampai andau toh kea, malainkan keton djari mahaga karä prentah Jehowa, Hatallan keton.

4. Maka toh, Jehowa, Hatallan keton, djari manjanang paharin keton, tumon djari djandjie dengae; käläh keton buli toh, talih tingkap keton, tanah pagangan keton, idjä Moses, rewar Jehowa, djari manenga akan keton hila dipah Jordan kanih.

5. Tapi ingat keton totototo, uka malalus prentah tuntang Torat, idjä Moses, rewar Jehowa, djari mametäh keton, mangat keton sinta Jehowa, Hatallan keton, tuntang manandjong mahoroe karä djalan ai, mahaga prentahe, heret dengae, mangat keton manempo iä hapan salepah atäi, hapan salepah huang keton.

6. Tumon tä Josua mamberkat olo tä, palus manjoho iä lius; maka olo tä buli tingkape.

7. Krana akan sabagi hamputan Manasse Moses djari manenga joresae hong Basan, tapi akan sabagi tinai Josua manenga joresac hindjä paharie hila toh Jordan,

hila barat. Maka amon Josua manjoho olo tä buli tingkape, iä mamberkat olo tä,

8. Sambil hamauih dengan äwen, koae: Buli tingkap keton tinai, tuntang paham panatau, kutoh meto, salaka bulau, tambaga sanaman, tuntang pakaian kutoh karäe, bagi karä talo irampas bara musoh keton tä dengan paharin keton.

9. Tumon tä panakan Ruben, panakan Gad, tuntang sabagi hamputan Manasse buli; iä harikas bara olo Israel, bara Silo, idjä hong tanah Kanaan, hagoet akan tanah Gilead, manalih tanah pagangan ajue, idjä djari inenga akae tumon augh Jehowa hadjam-ban Moses.

10. Djadi, amon olo tä sampai saran Jordan hong tanah Kanaan, maka olo Ruben, olo Gad, tuntang sabagi hamputan Manasse mamangun hetä, darah Jordan, mesbeh hai tuntang bahalap.

11. Maka olo Israel mahining brita: Itä! hamputan olo Ruben, hamputan olo Gad, tuntang sabagi hamputan Manasse djari mamangun mesbeh tandipah tanah Kanaan, intu saran Jordan, hila tanah olo Israel.

12. Amon olo Israel mahining brita tä, maka hapus utus olo Israel hapumpong hong Silo, handak hagoet manjupa olo tä, mimbit kawan parang.

13. Maka olo Israel manjoho Pinehas, anak imam Elcasar, manalih hamputan olo Ruben, hamputan olo Gad, tuntang sabagi hamputan Manasse hong Basan; — (4. Mos. 25, 7.)

14. Tuntang sapulu mantir haiak dengae, midjämidjä mantir bara

genep hamputan utus olo Israel; karä olo tä uras mantir kapalan olo Israel, genep biti huang bakojakojan biti hamputan tatoc.

15. Sana äwen tä sampai hamputan Ruben, hamputan olo Gad, tuntang sabagi hamputan Manasse, hong Gilead, maka iä hamauih dengan olo tä, koae:

16. Kalotoh augh salepah utus olo ain Jehowa: narai kalangkah toh, idjä hapan keton malawan Hatallan Israel, sampai keton djari undur toh bara Jehowa, awi keton djari mamangun mesbeh akan keton, handak marisang dengan Jehowa katontoh?

17. Kilen, kasalan Peor tä djaton ombet akan ita? idjä ita hindai djari imapas bara tä sampai andau toh, alo katika tä panjakit djari mawi utus olo ain Jehowa?

18. Toh, maka keton hules undur bara Jehowa; andau toh keton marisang malawan Jehowa: tä djewu karäh hasep kalaite, matakan salepah utus olo Israel.

19. Tapi mikah angate kamäan keton, kilau tanah pagangan keton tä pali, käläh, dimpah keton akan tanah ain Jehowa, äka tingkap Jehowa aton, duan joresan keton intu marak ikäi, tapi äla keton marisang malawan Jehowa, äla kea marisang bara augh ikäi, awi keton mamangun mesbeh akan keton, beken bara puna mesbeh Jehowa, Hatallan ita.

20. Djaton Aghan, anak Serah, djari malangkah huang talo kerem tä? djaton kalait balalu dumah, mawi salepah utus olo Israel? krana toto, djaton olo tä kabuate bewäi djari matsäi tagal karä kadarhakae! — (7,1.)

21. Tä tombah hamputan Ruben,

hamputan olo Gad, tuntang sabagi hamputan Manasse; iä haketak dengan karä kapala huang bakojakojan, kapalan olo Israel tä, koae:

22. Jehowa, Hatallan karä hatalla, Jehowa, Hatallan karä hatalla puna katawan, tinai käläh Israel kea akan katawan tä: djaka gawin ikäi toh puna awi karisang ikäi, atawa awi kalangkah ikäi malawan Jehowa, äla keton mambelum ikäi andau toh.

23. Djaka ikäi djari mamangun mesbeh akan ikäi, mangat mules, undur bara Jehowa, atawa mangat maluput hetä parapah awang ingähu, parapah indu kinan, atawa uka manusuh parapah talo ihop hetä: Jehowa kea akan manuntut tä!

24. Malainkan toh bewäi bukue ikäi djari mawi tä, basa koan ikäi: mikah dapit anak keton handak hamauih mawi anak ikäi: narai gawin keton dengan Jehowa, Hatallan Israel?

25. Krana Jehowa kea djari mina Jordan tä mandjadi helat ikäi dengan keton, joh hamputan olo Ruben tuntang Gad; keton djaton bara bagi dengan Jehowa. Tumon tä suro anak keton mampaterai anak ikäi mikah Jehowa.

26. Tagal tä koan ikäi: has, djetoh patut gawin ita, ita handak mamangun mesbeh, djaton akan parapah awang ingähu, djaton akan parapah idjä injambalih,

27. Malainkan nakara djetä indu saksin ikäi dengan keton, palus panakan ita, awang rahian bara ita, mangat ikäi kea tau malalus gawin ikäi intu Jehowa, intu baun ajue, hapan parapah ikäi awang ingähu, parapah idjä injambalih,

tuntang parapah trimakasih ain ikäi, uka äla anak keton dapit hamaui mawi anak ikäi: keton djaton bara bagi dengan Jehowa.

28. Tagal tä koan ikäi: paribasa djaka iä dapit handak hamaui kalotah mawi ikäi atawa panakan ikäi, tä tau ikäi tombah: itä keton tamunan mesbeh ain Jehowa, idjä djari imangan tato ikäi, djaton hapa maluput parapah awang ingähu, atawa parapah awang injambalih, malainkan mangat djeta mandjadi saksi ikäi dengan keton.

29. Kedjan haliai bara ikäi, sampai handak marisang malawan Jehowa, undur bara Jehowa andau toh, awi ikäi mamangun mesbeh akan äka parapah awang ingähu, parapah talo kinan, atawa parapah awang injambalih, sala bara puna mesbeh Jehowa, Hatallan ita, idjä intu baun tingkap äjue.

30. Amon imam Pinehas, tuntang karä mantir utus olo arä, kapala hong bakojakojan olo Israel tä, idjä dengae, mahining karä augh tombah hamputan olo Ruben, hamputan olo Gad, tuntang sabagi hamputan Manasse, maka djeta bahalap intu iä.

31. Palus Pinehas, anak imam Eleasar, hamaui dengan hamputan olo Ruben tuntang Gad, tinai dengan sabagi hamputan Manasse: Andau toh ikäi kasene, Jehowa toto intu bentok ita, basa keton djaton djari maniwas arep keton intu Jehowa awi gawi toh. Toh keton djari malapas olo Israel bara lengän Jehowa.

32. Maka Pinehas, anak imam Eleasar, tuntang karä mantir, buli tinai bara tanah Gilead, bara hamputan olo Ruben tuntang Gad,

akan tanah Kanaan, mamalih olo Israel, mimbit sulang auge äkae.

33. Maka sulang auge tä ingälak olo Israel, palus olo Israel manara Hatalla, tuntang äwen te-
rai auge tahuu manjupa olo tä mimbit kawan parang, uka marusak tanah, äka hamputan olo Ruben tuntang Gad belom.

34. Maka hamputan olo Ruben tuntang Gad manggarä mesbeh tä: mesbeh kasaksian, basa djeta indu saksi ita dengan äwen, Jehowa toto Hatallan ita.

BAGI 23.

Josua mamumpong olo arä, mampudji iä.

1. Djadi tahi rahian, limbah Jehowa djari manjanang olo Israel bara karä musohe, idjä hakaliling iä, metoh Josua djari bakas, tahi umure,

2. Maka Josua mamumpong hapus utus olo Israel, karä bakas olo tä, karä kapala, karä hakime, karä pangulue, sambil hamaui dengan olo tä: Aku toh djari bakas, tahi umurku. — (24, 1.)

3. Maka bitin keton djari mitä talo handiai, idjä Jehowa, Hatallan keton, djari mawie intu karä utus olo tä, idjä darah keton; krana bitin Jehowa, Hatallan keton, djari mamarang akan keton.

4. Itä keton, karä utus olo tä idjä batisa hindai, djari imbagiku akan keton hapan tenong, akan joresan karä hamputan keton, bara saran Jordan tä, tuntang karä utus olo idjä djari impalomosku, palus sampai tasik lombah idjä hila barat.

5. Bitin Jehowa, Hatallan ke-

ton, karäh makis ää, manganen ää bara baun keton, tuntang keton karäh manjores tanah olo tä, tumon Jehowa, Hatallan keton djari hamaah dengan keton.

6. Tagal tä tangatanggar bewäi atki keton, mangat mahaga tuntang marumon talo handiai, awang injurat hong Torat Moses, belä keton undur bara tä akan sambil gantau.

7. Belä keton mäwoi arep keton dengan utus olo tä, idjä batisa hindai marak keton; äla kea hapan aran karä dewae, äla sumpah manjewut tä, äla manempo iä, äla sontop intu iä.

8. Tapi leket intu Jehowa, Hatallan keton, tumon gawin keton sampai andau toh.

9. Krana Jehowa djari manganan bara baun keton arä utus olo idjä bakapal tuntang kwasa; maka idjä keton, dialo idjä biti djari tau malawan keton, palus sampai andau toh.

10. Idjä biti keton karäh manjasah olo tä sakojan biti; krana bitin Jehowa, Hatallan keton, idjä mamarang akan keton, tumon djari aughe dengan keton.

11. Tagal tä, haga totototo atäi keton, mangat keton sinta Jehowa, Hatallan keton.

12. Krana djaka keton undur, hadjelut dengan tisan karä utus olo tä, idjä palus toh melai marak keton, amon keton hasanger dengan olo tä, sampai keton häwoi dengae, tuntang iä häwoi dengan keton:

13. Toto haliai, tä Jehowa, Hatallan keton, djaton karäh maradjur manganan olo tä hindai bara baun keton, malainkan olo tä karäh mandjadi indu djarat mawi keton, tuntang

tadjuä, tinai tungkang mawi dāhepan keton, tinai duhi mawi matan keton, sampai keton rusak nihau bara tanah bahalap toh, idjä djari inenga Jehowa, Hatallan keton, akan keton. — (Hak. 2, 3)

14. Maka itä! aku toh kea indu manjak djalan, idjä puna djalan karä olo kalunen, toh buah keton kasene hapan salepah atki keton, hapan hapus hambaruan keton, idjä kabawak augh mahin djaton djari lawo bara karti augh bahalap tä, idjä djari indjandji Jehowa, Hatallan keton, akan keton, malainkan karä aughe tä djari ilalus akan keton samandiai, dialo idjä kabawak mahin dia tapas.

15. Maka kilau karä talo bahalap tä, idjä Jehowa, Hatallan keton, djari mandjandji akan keton, uras djari ilalus akan keton, tumon tä kea Jehowa karäh malalus intu keton karä talo papa tä, sampai iä djari mampalomos keton bara tanah bahalap toh, idjä djari inenga Jehowa, Hatallan keton, akan keton.

16. Amon keton malangkah djandjin Jehowa, Hatallan keton, idjä djari imetähe keton, amon keton hagoet manempo hatalla beken, sontop intu iä: tä maka kasangit Jehowa karäh hasep mawi keton, badjeleng keton karäh matäi rusak bara tanah bahalap toh, idjä djari inengae akan keton.

BAGI 24.

I. Josua mamumpang olo arä sindä tinai. II. Josua äwen duä Eleasar matäi.

I.—1. Limbah tä maka Josua mamumpang karä hamputan olo

Israel tinai intu Sighem, iä mangahau karä bakas olo Israel, karä kapalae, tinai hakime tuntang pangulue, maka olo tä manaharep baun Hatalla.

2. Tä Josua hamauih dengan hapus utus olo arä, koae: Tumon toh augh Jehowa, Itatallan olo Israel: dipah batangdanum lombah hila kanih äka karä tato keton djari melai horan, Terah, bapa Abraham äwen duä Nahor; maka olo tä djari manjembah hatalla beken. — (1.Mos.11,26.)

3. Tä, maka aku djari manduan Abraham, tato keton, bara dipah batangdanum tä, palus aku manjoho iä mangumbang salepah tanah Kanaan; aku mampanak iä kea, manenga Isaak akae.

4. Tinai akan Isaak aku manenga Jakob äwen duä Esau; maka akan Esau aku manenga bukit hatinggang Seir tä indu joresae; tapi Jakob äwen hanak tä djari mohon akan tanah Misir. — (1.Mos.46,1.)

5. Tä, maka aku manjoho Moses äwen duä Aaron, palus aku djari mahukum Misir, tumon aku djari malalus hukumku intu bentok olo tä; limbah tä aku djari magah keton blua bara hetä. — (2.Mos.3,10.)

6. Maka amon aku djari mamplua karä bapa keton bara Misir, tä keton sampai tasik; tuntang olo Misir manggoang bapa keton, hapan kareta, hapan hadjaran, mandas tasik rarudju tä. — (2.Mos.12,33.)

7. Maka olo Israel kahau kadarat intu Jehowa, tä iä mina kaput helat keton dengan olo Misir, palus iä mambaring danum tasik akan hundjun olo tä, mana-

won iä; matan keton djari mitä talo handiai, idjä djari iawiku hong tanah Misir. Limbah tä keton djari melai hong padang tunis benjem arä njelo katahie.

8. Limbah tä aku djari mimbit keton akan tanah olo Amori, idjä mukong dipah Jordan hila kanih; olo tä mamarang keton, tapi aku manjaragh iä intu lengän keton, tä keton djari manduan tanahe, tuntang djari mampalomos olo tä bara baun keton.

9. Limbah tä Balak kea, anak Sipor, radjan olo Moab, mendeng mamarang olo Israel, iä manjoho olo mangahau Bileam, anak Beor tä, uka manjapa keton. — (4.Mos.22,5.)

10. Tapi aku mangahana Bileam, djaton maku mahining aughe; tä iä mamberkat keton haream, aku djari maliwus keton bara lengäe.

11. Djadi, limbah keton hanimpah Jordan, amon keton sampai Jerigho, maka olo Jerigho mamarang keton, olo Amori, olo Peresi, olo Kanani, olo Het, olo Gergasi, olo Hewi, olo Jebusi; tapi aku djari manjaragh olo tä intu lengän keton.

12. Aku djari manjoho uang petak idjä hai hagoet helo baun keton, maharak olo tä bara baun keton, duä radjan olo Amori tä, djaton awi padang keton, atawa awi panah keton. — (2.Mos.23,28.)

13. Tumon tä, jaku kea idjä djari manenga akan keton tanah, idjä djaton djari inguan keton, lewu idjä djaton djari imangun keton; keton melai hetä, keton kuman bua pambulan anggor tuntang bua pambulan undus, idjä djaton djari imbul keton.

14. Maka toh, awi keton mikäl

Jehowa, manempo iä dengan atäi budjur tuntang toto; kanan karä dewa tä, idjä djari injembah tato hiang keton dipah batang danum lombah hila kanih, tuntang intu Misir, tapi awi keton manempo Jehowa.

15. Tapi djaka panggitan matan keton papa manempo Jehowa: tä nanghe keton mintihe andau toh, idjä akan inempo keton, atawa dewa tä, idjä djari inempo tato hiang keton hong dipah batang danum lombah hila tä, atawa dewan olo Amori, idjä intu tanahe keton melai katontoh; tapi aku tuntang ungkup humangku, ikäi handak manempo Jehowa!

16. Tä tombah olo arä handiai, koae: Djetä kedjau bara ikäi, sampai ikäi akan malihi Jehowa, manempo hatalla beken;

17. Krana Jehowa toto Hatallan ikäi, idjä djari manduan ikäi tuntang bapa ikäi bara Misir, äka karewar ikäi, idjä djari mawi karä kata idjä hai tä intu matan ikäi, tuntang djari mahaga ikäi hong hapus djalan katahin panggoet ikäi, marak karä utus olo, idjä djari ihero ikäi.

18. Jehowa djari manganan bara baun ikäi karä utus olo tä, olo Amori mahin inganae kea, idjä bihin mukong tanah toh; tagal tä ikäi kea handak manempo Jehowa, krana iä puna Hatallan ikäi.

19. Maka koan Josua dengan olo arä: Djaton murah keton manempo Jehowa, krana iä toto Hatalla idjä brasih; iä Hatalla idjä pangabehu, iä djaton handak mam-pun karä kalangkah keton, karä dosan keton.

20. Djaka keton malihi Jehowa, manempo hatalla beken, toto iä

handak mules arepe, sambil mang-apähä keton, palus mamparusak keton, tumon iä djari mamberkat keton.

21. Tapi karä olo handiai tä tombah augh Josua: Dia, malainkan ikäi toto handak manempo Jehowa.

22. Maka koan Josua dengan olo arä: Keton toh manjaksi arep keton; itä, keton djari mintih Jehowa akan keton, uka manempo iä bewäi. Tombah äwen tä: Joh, bitin ikäi saksi.

23. Koae: Toh kanan keton karä dewan utus olo beken, idjä intu marak keton, palus ambet atäi keton manintu Jehowa, Hatallan Israel.

24. Tä olo arä tä tombah augh Josua: Ikäi handak manempo Jehowa, Hatallan ikäi, sambil manumon augh ajue.

25. Tumon tä intu andau tä Josua hadjandji dengan utus olo arä, palus iä manarang prentah tuntang hadat akae intu Sighem.

26. Tinai Josua mamintik karä perkara tä huang Torat Hatalla, palus iä manduan idjä kabawak batu pandjang, sambil mampendeng djetä hetä penda batangelah, idjä hetä darah äka brasih ain Jehowa.

27. Limbah tä Josua hamaulh dengan hapus utus olo arä: Itä, batu toh mandjadi saksi akan ita, krana djetä djari mahining karä augh Jehowa dengan ita; toto, djetä mandjadi saksi akan keton, uka keton äla manandjaro Hatallan keton.

28. Limbah tä Josua manjoho olo arä tä buli, genep biti akan joresan ajue.

II. — 29. Maka djadi limbah karä perkara tä, Josua, anak Nun, re-

war Jehowa tā, matai, metoh ia saratus sapulu njelo katahin umire.

30. Maka olo mangubur ia hong tanah joresan ajue, hong Timnat-sera; idja hong bukit Epraim, hila utara bara bukit Gaas.

31. Maka olo Israel manempo Jehowa katahin Josua aton, tinai katahin karā olo bakas tā aton, idja tisa rahian bara Josua, idja bitie katawan: karā gawin Jehowa, awang djari iawie intu olo Israel. — (Hak. 2, 7.)

32. Tinai olo mangubur tolang

Josep, idja djari imbit olo Israel bara Misir, hong Sighem, hong tana idja djari imili Jakob bara anak Hemor, bapa Sighem, saratus kabawak rear salaka; krana tana tā djari inenga akan panakan Josep indu joresae. — (1. Mos. 50, 25).

33. Tinai Eleasar, anak Aarōn tā, matai kea; maka olo mangubur ia hündjun lungkoh idja; ain anake Pinehas, idja djari inenga akas hong bukit hatinggang Epraim.

SURAT KARÆ

HAKIM;

IDJÆ BAGARÆ JUDIKUM: (HAKIM.)

BAGI 1.

Hamputan Juda manganti Josua, mimbit olo mamarang musohe.

1. Djadi, limbah pampatāi Josua, olo Israel misek Jehowa, koas: Æwe ikāi akan hagoet helo, mamarang olo Kanani?

2. Maka Jehowa hamauh: Juda akan hagoet; itā, jaku djari manjaragh tanah tā akan lengäe.

3. Tā, maka koan Juda deng-an paharie Simeon: Kälāh ikaū omba aku huang tanah baris ajungku, mangat mamarang olo Kanani; tā aku kea handak omba ikaū huang tanah idja tantai akam.

Tumon tā olo Simeon hagoet, omba iā.

4. Maka Juda hagoet, tuntang Jehowa manjaragh akan lengäe olo Kanani dengan olo Peresi; iā mamukul äwen tā hong Besek, mampatāi sapulu kojan biti.

5. Tinai iā sondau Adonibesek tā hong Besek, palus äwen mamarang iā, tuntang mamukul olo Kanani dengan olo Peresi.

6. Tapi Adonibesek hadari, kalalu olo tā manggoang iā; maka äwen manawan iā, sambil manetek karā tundjokindu lengäe paie.

7. Tā koan Adonibesek: Udju pulu radja, idja inetek tundjokindu lengäe paie, aton mangari-

ngir papat penda medjangku; ta-mon gawingku kea Jehowa djari mamalah mawi aku. Maka olo mimbit ia akan Jerusalem, hetä ia matäi.

8. Krana olo Juda djari mamarang Jerusalem, sambil mampalah lewu tä; ia djari mawi olo hetä hapen baun pedang, tapi lewu tä djari inusule.

9. Limbah tä panakan Juda djari hagoet bara hetä, mamarang olo Kanani, idjä mangkalewu hong bukit hatinggang hila salatan, tuntang intu tanah randah.

10. Tinai Juda hagoet mamarang olo Kanani, awang mangkalewu intu Hebron, maka aran Hebron solake Kiriatarba; hetä ia mamukul Sesai tä, Ahiman äwen telo Talmai.

11. Bara hetä tinai ia hagoet mamarang olo Debir; aran Debir tä solake Kiriatsiper.

12. Maka koan Kaleb: *Æwe-äwe* idjä mawi Kiriatsiper tuntang mampalah tä, aku handak manenga akæe anakku Aksa indu sawæe.

13. Tä Otniel, anak Kenas, Kenas andi Kaleb, mampalah lewu tä; djadi Kaleb manenga akæe anake Aksa indu sawæe. — (*Jos.15,17.*)

14. Djadi, anon ia tä tamä ungkup banae, maka ia madjak ia blaku idjä kabagi tana bara bapæe; palus ia sewu bara kalidai; tä koan Kaleb dengæe: Narai katapasm?

15. Koe dengæe: Tenga berkat akangku; basa ikan djari manenga akangku tana idjä keang, tenga akangku tinai äka tahasak danum. Tä Kaleb manenga akæe tahasak äka gantong tuntang äka randah.

16. Maka panakan Keni, empo Moses, hagoet kea bara Jerigho, lewu korma tä, mampahaiak olo

Juda, manahin padang Juda, idjä hila salatan Harad; ia mindahakan tä, palus melai hetä hindjä dengan utus olo tä. — (*4.Mos.10,29.*)

17. Maka Juda hagoet hajak dengan paharie Simeon, mamukul olo Kanani idjä mangkalewu hong Sepat, sambil mangerem ia; tuntang olo manjewut aran lewu tä Horma.

18. Tinai Juda manduan Gasa kea tuntang tanahe, Askalon tuntang tanahe, Ekron tuntang tanahe.

19. Maka Jehowa mampahaiak Juda, sampai manganan karä olo ~~awang~~ melai hong bukit hatinggang hetä; tapi olo tä djaton petah manganan olo idjä hong tanah randah, basa olo tä bara kareta sanaman.

20. Maka Hebron inenga olo tä akan Kaleb, tumon sohon Moses; ia manganan bara hetä anak Enak telo biti.

21. Maka olo Benjamin djaton manganan olo Jebusi, idjä hong Jerusalem, malainkan olo Jebusi melai hong Jerusalem hindjä olo Benjamin, sampai andau toh.

22. Tinai hamputan panakan Josep hagoet kea, mamarang Betel, tuntang Jehowa mampahaiak olo tä.

23. Maka olo hamputan Josep manjoho olo mangalati lewu Betel; aran lewu tä solake Luts.

24. Djadi, olo kalati tä mitä olo hatuä, idjä biti, idjä blua bara lewu tä; maka koan olo tä dengæe: Tundjok akan ikäi djalan tamä lewu, tä ikäi handak masi mampahalap ikan.

25. Amon olo tä djari masanan akæe djalan tau tamä lewu, maka ia mamukul lewu tä hapen baun

padang; tapiolo hatuä tä, tuntang hapus ungkup humae, ilapase.

26. Maka olo hatuä tä babongkat akan tanah olo Het, hetä iä mamangun lewu, sambil manggarä arae Luts; djetä arae palus andau toh.

27. Tinai Manasse kea djaton manganan olo Betsean, tuntang karä lewu idjä mamenda iä, djaton kea Taanagh, tuntang patatai lewu idjä mamenda iä, djaton kea olo Dor, tuntang patataie idjä mamenda iä, djaton kea olo Jibleam, tuntang patataie idjä mamenda iä, djaton kea olo Megido, tuntang patataie idjä mamenda iä; olo Kanani manampara mandähen arepe tinai hong tanah hetä. — (Jos.17, 11.)

28. Maka amon olo Israel djala-djalan kwasa, tä iä hadjadjuan olo Kanani manahor asil, tapi iä djaton manganan olo tä lepalepah.

29. Tinai Epraim kea djaton manganan olo Kanani idjä hong Geser, djadi olo Kanani melai intu Geser, hong bentok olo tä.

30. Sebulon kea djaton manganan olo idjä hong Kitron, djaton kea olo hong Nahajol; malainkan olo Kanani tä melai intu marak olo tä, manahor asil akae.

31. Tinai Aser kea djaton manganan olo hong Ako, djaton kea olo intu Sidon, intu Aghlab, intu Aghsib, intu Kelba, intu Apik, intu Reghob;

32. Malainkan olo Aser tä melai marak olo Kanani, idjä mukong tanah tä; krana iä djaton manganan olo tä.

33. Tinai Naptali kea djaton manganan olo idjä intu Betsemes, intu Betanat, tapi iä melai marak olo Kanani, idjä mukong tanah

tä; tapi olo Betsemes dengan olo Betanat manahor asil akae.

34. Tinai olo Amori mahupi olo Dan buli äka bukit tinai, krana iä djaton maku manjoho olo tä mohon akan tanah randah.

35. Tinai olo Amori mangkemä mandähen arepe hong bukit Heres kea, intu Ajalon tuntang Saalhim; tapi lengän olo hamputan Josep karas akae hetä, sampai olo tä manahor asil akae.

36. Maka tikas tanah pagangan olo Amori bara bukit Akrahim, bara batukarang idjä hetä, palus hila ngadju tinai.

BAGI 2.

Olo Israel kadian manumon prentah, iä undur bara Hatalla; tä iä buah hukum, impakalah musohe; tapi amon iä hobah, blaku ampun, Hatalla mampendeng hakim, idjä maliwus iä.

1. Maka Malaikat Jehowa dumah bara Gilgal akan Boghim, sambil hamauh: Aku djari manduan keton bara Misir, tuntang djari mimbit keton tamä tanah, idjä djari injumpahku akan tato keton, koangku: palus katatahi aku djaton maku mangarak djangdingku dengan keton;

2. Tapi idjä keton toh äla manampa djangji dengan olo tanah djetoh; karä mesbehe akan ingarak keton. Tapi keton djaton djari manumon aughku, buhen kea gawin keton kalotä? — (2. Mos. 23, 32. — 4. Mos. 33, 52.)

3. Tagal tä, aku kea djari hamauh: aku djaton handak manganan olo tä bara baun keton; malainkan iä akan mahupi dahepan

keton, tinai dewae akan mandjadi djarat mawi keton.

4. Djadi, limbah Malaikat Jehowa djari manjewut karä aughe tä intu hapus utus olo Israel, maka utus olo arä manggatang aughe, manangis.

5. Tagal tä iä manggarä aran kaleka tä Boghim, (*idjä manangis*), palus iä maluput parapah hetä akan Jehowa.

6. Krana amon Josua djari malapas olo arä, maka olo Israel djari hagoet genep biti tanggoh joresan ajue, handak manduan tanahe.

7. Maka olo arä uras manempo Jehowa katahin Josua belom, tinai katahin karä olo bakas tä aton, idjä haiak pangereng Josua, krana belae matäi tahi rahian bara iä, idjä bitie djari mitä karä gawin Jehowa awang hai, idjä djari ilaluse intu olo Israel. — (*Jos.24,31.*)

8. Tapi limbah Josua, anak Nun, rewar Jehowa tä, djari matäi, metoh iä saratus sapulu njelo umure,

9. Tuntang limbah olo djari mangubur iä intu tanah joresae hong Timnatsera, intu bukit Epraim, hila utara bukit Gaas,

10. Tinai limbah hapus pangereng olo tä djari ingampeleng dengan tato hiange: tä maka aton belom girir taheta, rahian bara iä, idjä djaton kasene Jehowa, djaton kea gawie tä, awang djari ilaluse intu olo Israel.

11. Tä maka olo Israel mawi talo papa intu matan Jehowa, iä manempo karä dewa.

12. Iä malihi Jehowa, Hatallan tatoe, idjä djari manduan iä bara tanah Misir, iä omba hatalla beken bara baris karä dewan utus olo

handiai, idjä hakaliling iä, iä son-top akae, tuntang mungkar kalait Jehowa.

13. Krana iä malihi Jehowa, palus manempo Baal dengan Astarot.

14. Tä hasep kasangit Jehowa mawi olo Israel, palus iä manjagah äwen akan lengän olo parampas, idjä marampas iä; iä mandjual äwen intu lengän karä musohe awang hakaliling, sampai äwen djaton tau mendeng hindai manandipah baun musohe.

15. Malainkan alo akan kwekwe pandarin äwen, lengän Jehowa malawan iä manjial iä, tumon Jehowa djari hamauh tuntang sumpahe akan äwen; äwen tä paham indjakä. — (*3.Mos.27,17.*)

16. Limbah tä Jehowa mangkat hakim akae, idjä maliwus olo tä bara lengän musohe, awang marampas iä.

17. Tapi augh karä hakim djaton olo tä mahin manumoe, malainkan iä habandong atäie omba hatalla beken, sontop akae; badjeleng olo tä undur bara djalan, idjä djari ihoro tatoe, awang mahaga prentah Jehowa; tapi olo tä djaton maku kalotä.

18. Djadi, amon Jehowa mangkat hakim akan olo tä, maka Jehowa mandohop hakim tä, maliwus olo tä bara lengän karä musohe katahin hakim tä belom; krana Jehowa paham angkat asie dengan olo tä, tagal äwen mangaringi aughe sabab olo, awang hadjadian tuntang mahenjejek iä.

19. Maka djadi, sana hakim tä matäi, olo tä mules tinai, marusak djandjin Hatalla paham bara karä bapae, omba dewa, manempo djetä, sontop akae; iä djaton maku ma-

lekak karä pikire, karä karajape tuntutang kadarhakaë.

20. Tagal tä kasangit Jehowa hasep tagal Israel, sampai iä hamaui: Basa utus olo tä djari malangkah: djangdingku, idjä djari metäku intu karä tatoe, tuntang olo tä djaton maku manumon aughku:

21. Maka aku kea djaton miaku manganan hindai bara baun olo tä idjä biti mahin dia karä olo kapid tä, idjä ilih Josua matäi.

22. Nakara hapan olo tä aku mangkemä Israel, djaka iä maku mahaga hadat Jehowa, samibil manumon tä, sama kilau karä tatoe, atawa dia. — (3,1.4.)

23. Kalotä Jehowa manjoho olo kapid tä melai, awang hindai djari injaraghe akan lengän Josua, iä palus djaton maku maharak olo tä bara tanahë.

BAGI 3.

I. Olo kapid idjä melai hong tanah, tuntang idjä mandjakä olo Israel. II. Hakim Otniel; III. Ehud; IV. Samgar.

I. — 1. Maka djetoj karä utus olo kapid, idjä impelai Jehowa, mangat mangkemä Israel hapan olo tä; girir olo tä, idjä djaton katawan karä perkara parang bihin hong tanah Kanaan;

2. Mangat karä hamputan olo Israel mangasene tä kea, tuntang iadjar mamarang, karä olo tä, idjä hindai djari katawan tä bihin.

3. Limä radjan olo Pilisti, tinai karä olo Kanani, Sidon, Hewi, idjä melai hong bukit hatinggang Libanon, bara bukit Baalhermon, sampai tokep Hamat.

4. Baris olo djetoj idjä melai, uka Israel ingkemä hapan iä, mangat manarang, djaka iä handak manumon prentah Jehowa, idjä djari imetähe akan tato olo tä, hadjamban Moses.

5. Djadi, metoh olo Israel melai matak olo Kanani, olo Het, olo Amori, olo Peresi, olo Hewi, olo Jebusi.

6. Maka iä manduan inda rawae anak bawin olo tä, tinai iä mampabani anake idjä bawi dengan hatuän olo tä, palus iä manempo karä dewae kea.

7. Tuntang olo Israel mawi talo idjä papa intu matan Jehowa, iä kalapean Jehowa, Hatallae, palus manempo karä dewa hong karä pahewan.

8. Tä, maka hasep hasangit Jehowa mawi olo Israel, iä mandjual olo tä penda lengän Kusanrisataim, radja Padanaram; olo Israel manempo Kusanrisataim hanja njelo katahie.

II. — 9. Tä olo Israel mangkariak intu Jehowa; djadi Jehowa mampendeng akan olo Israel olo paliwus, idjä akan maliwus iä, iä tä Otniel, anak Kenas, Kenas andi Kaleb. — (Jos.15,17.)

10. Rogh Jehowa manjuang iä, palus iä mandjadi hakim olo Israel; balalu iä hagoet mamarang: maka Jehowa manjaragh Kusanrisataim, radja Aram tä, akan penda lengäe, sampai lengäe djadjalan paham kwasa mawi Kusanrisataim.

11. Tä maka tanah tä sanang äpat pulu njelo katahie; limbah tä Otniel, anak Kenas tä, matäi.

12. Maka olo Israel tä haluti tinai mawi talo papa intu matan Jehowa. Tä Jehowa mamenjang Eglon, ra-

djan, olo Moab, mantakan olo Israel, basa olo ta mawi talo papa intu baun Jehowa.

13. Maka ia ta pakat dengan olo Amon, tuntutang olo Amalek, mamumpang awen omba ia, palus ia hagoet, mamukul olo Israel, tuntutang lewu korma ta dinon awie.

14. Djadi olo Israel mamenda Eglon, radjan olo Moab, hanjawa-las njelo katahie.

III. — 15. Ta, maka olo Israel mangkariak intu Jehowa; djadi Jehowa mampendeng olo paliwus akae, ia ta Ehud, anak Gera, ason Jemini, olo manjambil. Maka olo Israel mampait asil huang lengae akan Eglon, radjan olo Moab.

16. Ta Ehud manampa padange idja manjihi hasansila, kamboe idja basa; ia mentang djeta penda pakae, intu bahae hila gantaue.

17. Ta ia magah asil ta manjampai Eglon, radjan olo Moab; maka Eglon ta olo idja paham baseput.

18. Djadi, limbah ia djari mandjuluk kara talo inenga ta, ia omba olo ara, idja djari maimbit talo inenga ta, buli tinai.

19. Tapi bara aka hampatong dewa idja hong Gilgal ia kabuate haluli tinai, koae: Aku toh aton perkarangku sinisnik dengam, joh radja. Tombah ia ta: Suni. Palus sakara olo idja mendeng tokep ia lepah blua bara hetä.

20. Ta Ehud tama manaharep intu karong idja kakius, karong idja tantai aka radja kabuate. Maka koan Ehud: Aton intu aku augh Hattalla akam. Ta ia mendeng bara trutji.

21. Maka Ehud mandjudju lengae sambile, manjingkap padange bara bahae gantaue, palus manjudok knaie,

22. Sampai pulang padange kea tangkelem, tuatang isin padange patutap hasansila awi enjake, krana ia djaton mandjawut padang ta bara knaie tinai; palus taie kea blua.

23. Limbah ta Ehud blua akan tambiran, balalu matep bauntonggang karong ta, sambil manguntji blawang.

24. Djadi, amon ia djari blua, olo ain radja ta dumah manjengok ia; ta amon ia mittä, blawang ta inguntji, maka koae: Mikah ia djari mamungkor paie hetä hong karong idja kakius ta.

25. Tapi amon ia djari bisau mentaie, tuntutang blawang djaton maku inap, ta ia manduan anak kuntji palas muape; maka ita tutan ajus menter hong petak, matai.

26. Maka Ehud djari mahakan awi karangkak olo ta; krana ia palus mangkalau hampatong dewa hetä, mahakan akan Sehirat.

27. Djadi, sana ia sampai hetä, ia mampahiau sarunai hong bukit hatinggang Epraim; ta olo Israel omba ia mohon bara bukit ta, maka bitie hagoet helo baun olo ta.

28. Koae dengan olo ta: Omba aku, krana Jehowa djari manjaragh musoh keton akan lengän keton, olo Moab ta. Maka olo ta omba ia mohon, mananselo mangampang bosong Jordan, djalan hanimpah akan tanah Moab, palus ia djaton manjoho awen ta hanimpah, idja biti mahin dia.

29. Katika ta ia mamukul olo Moab, mampatäi sampai sapulu kojan hatuä, uras olo gantjang, abas, sampai djaton idja biti olo ta liwus.

30. Tumon ta olo Moab imparungkok penda lengän Israel hong andau ta; djadi tanah ta sanang hanja pulu njelo katahie.

IV.—31. Maka limbah bara Ehud tä aton Samgar, anak Anat; ia mamukul olo Pilisti, mampatäi djahaweu ratus hatuä, hapantongkang hadangan; tumon tä ia kea maliwus Israel.

BAGI 4.

Debora, hakim bawi; Barak mawi
Sisera; Sisera impatäi Jael.

1. Maka limbah Ehud djari matäi, olo Israel tä haluli tinai mawitalo awang papa intu Jehowa.

2. Tä Jehowa mandjual ia penda lengän Jabin, radjan olo Kanani, idjä marentah hong Hasor; maka kapala parang ajue, ia tä Sisera; ia melai hong Haroset, lewun olo Kafir.

3. Tä olo Israel mangkariak intu Jehowa; krana ain radja tä aton djalatien ratus kareta sanaman, tuntang ia djari mararat mahenjejak olo Israel duä pulu njelo katahie.

4. Maka Debora, olo bawi idjä nabi, sawan Lapidot, aton hakim olo Israel katika tä.

5. Ia tä melai penda batang korma Debora, idjä helat Rama denggan Betel, hong bukit hatinggang Epraim; olo Israel mandai, manalih ia, blaku putus karä basarae.

6. Maka olo bawi tä manjoho olo mangahau Barak, anak Abinoam, idjä bara Kadesnaptali, tuntang ia hamauh dengae: Dia Jehowa, Hattallan Israel, djari manjoho ikau, koae: lius, dai bukit Tabor, duan dengam sapulu kojan hatuän olo Naptali, tuntang olo Sebulon?

7. Krana aku handak mandju-dju akam, akan sungäi Kison,

Sisera tä, mantir kapala kawan olo parang ain Jabin, tuntang karä karetae, tuntang hapus kawan parang ai, tinai aku handak manjaragh ia akan lengäm.

8. Tä koan Barak dengae: Amon ikau handak lius ompat aku, tä aku handak hagoet kea, tapi amon ikau djaton maku ompat, aku dia kea hagoet.

9. Koae: Pudji aku tau dia ompat ikau! tapi horumat tä djaton kea akam hong djalanam toh idjä ilalusm, krana Jehowa handak mandjual Sisera tä akan lengän olo bawi. Tumon tä Debora balalu manatap arepe, omba Barak akan Kedes.

10. Tä Barak mirak Sebulon tuntang Naptali hapumpang hong Kedes; limbah tä ia harikas manandjong, tuntang sapulu kojan biti olo hatuä; tinai Debora kea hagoet ompat ia.

11. Maka Heber, olo Keni tä, djari hapisah dengan olo Keni, panakan Hobab, ajup Moses tä; ia djari mampendeng tingkape darah batang elah intu Saanaim, idjä tokep Kedes. — (1,16.)

12. Tä olo mambrita akan Sisera: Barak, anak Abinoam, djari hagoet akan hundjun bukit Tabor.

13. Maka Sisera balalu mirak karä karetae, djalatien ratus kareta sanaman, tinai karä olo ajue, idjä dengae, bara Haroset idjä äka olo kafir tä, hapumpang hong sungäi Kison.

14. Maka koan Debora dengan Barak: Has ikau, hagoet, krana djetohe kea andau, idjä huang tä Jehowa djari manjaragh Sisera akan lengäm; dia Jehowa djari hagoet helo baun keton? Palus Barak mohon bara bukit Tabor, tuntang

sapulu kojan olo hatuä manuntut likute.

15. Maka Jehowa mampikäh Sisera tuntang karä karetae, tuntang hapus kawan parang ajue, hapan baun padang Barak, sampai Sisera sewu bara, karetae, palus hadari manandjong.

16. Maka Barak manjasah olo tä, karä kareta tuntang hapus kawan olo parang tä, sampai Haroset idjä äka olo kapid tä; hapus kawan olo parang ain Sisera balongkang matäi awi baun padang, sampai idjä biti mahin dia batisa.

17. Maka Sisera hadari manandjong akan tingkap Jael, sawan Heber, olo Keni tä; krana Jabin, radja Hasor, püna hakabuah deng-an olo human Heber, olo Keni tä.

18. Maka Jael blua, manambang Sisera, sambil hamauih dengae: Hakan, o tuan, hakan arepm intu aku, äla mikäh. Maka iä mahakan tamä pasah, tuntang olo bawi tä manutup iä hapan kahowute.

19. Limbah tä koae dengae: Tenga danum ihop isut akangku, krana aku teah belaiuku. Maka iä muap pingkor, idjä basuang djo-hontusun meto, mampihop iä, tuntang manutup iä tinai.

20. Tinai koae dengan olo bawi tä: Awi ikau mendeng hong baun-tonggang pasah; mikäh amon aton olo dumah, misek ikau, koae: aton olo hetoh? maka koam: djaton.

21. Limbah tä Jael, sawan Heber, manduan pakun tingkap, tinai pukul sanaman huang lengäe, balalu iä manjelek tamä, tanggoh iä, palus malantak paku tä intu salipanbungaie, sampai djetä sempak lasak petak. Krana awi kaujuhe iä batiroh tudja, balalu iä matäi kalotä.

22. Maka Barak manggoang Sisera; tä Jael blua, manambang iä, sambil hamauih dengae: Kantoh, aku handak mamprahan akam olo hatuä tä, idjä inggaum. Maka iä tamä tingkap, tä itä! Sisera men-ter hetä matäi, paku tä magon leket hong salipanbungaie.

23. Tumon tä intu andau tä kea Hatalla djari mamparungkok Jabin, radja Kanaan, hong baun olo Israel.

24. Tinai lengän olo Israel djala-djalan kwasa mawi Jabin, radja Kanaan, sampai iä djari mampalomos Jabin, olo Kanani tä, lepah lingis.

BAGI 5.

Njanjin Debora tuntang Barak.

1. Tä maka Debora äwen duä Barak, anak Abinoam tä, manjanji andau tä kea, koae:

2. Tara Jehowa! Israel djari iliwus; utus olo toh djari pahias atäie!

3. Hining keton, o karä radja, talingan pinding keton, karä mantir; aku, akan Jehowa aku handak manjanji, akan Jehowa, Hatallan Israel, aku handak manjuling.

4. O Jehowa! metoh ikau ha-goet bara Seir, kahum ikau manandjong bara padang Edom, tä maka petak hagerek, tuntang langit nahasak, toto karä baunandau uras manusuh danume.

5. Karä bukit runtjor bara baun Jehowa, Sinai tä kalotä kea, bara baun Jehowa, Hatallan Israel.

6. Katika Samgar, anak Anat, tuntang djaman Jael tä, maka karä djalan djari benjem, olo idjä akan

manjak hetä manggau sampange awang bingkok badjikut. — (3,31.)

7. Karä lewun Israel nihau, karakarakawa bewäi, sampai aku, Debora, aton lembut, sampai aku lembut mandjadi akan indu olo Israel.

8. Israel mintih hatalla taheta; tä parang lembut intu karä bäntonggang lewue. Kwe talawang, kwe lundju aton mamalah huang äpat pulu kojan biti olo Israel tä? — (1 Sam. 13, 19.)

9. Atäiku radjin dengan karä mantir olo Israel, dengan olo idjä djari pahias atäie intu marak utus olo arä tä. Tara Jehowa!

10. Keton, idjä mukung kalidai baputi, keton idjä mimbing basara, keton idjä manandjong hong djalan, hai korik keton, has, uras omba manjanji!

11. Äka masip danum mampihop meto, äka olo pamanah baris musohe tä malahap, hetä awi manara katetek Jehowa, katetek idjä imprahan Jehowa akan mantir olo Israel; utus olo Jehowa tau blua tinai bara bauntonggang lewun ajue.

12. Tatap, tatap ikau Debora, tatatatap bewäi, njanji ikau; tatap ikau, joh Barak, singkap tawanan akam, o anak Abinoam!

13. Toh iä manjoho tisan olo ajue marentah olo idjä ihorumat tä, Jehowa manjoho aku marentah olo kwasa tä.

14. Bara Ephraim lembut uhat olo paliwus tä, idjä mamukul Amalek; limbah tä maka Benjamin tä, idjä manun utus olo ajum. Bara Maghir mantir djari lembut, bara Sebulon lembut idjä patjah dengan kalam, djurutulis tä. — (4, 4. 5.)

15. Karä mantir Isaskar kea aton

dengan Debora, iä tä idjä manjanga Barak, haiak manandjong iä hagoet, mohon akan djanah. Huang karä sungäi Ruben olo paham landang bakulas.

16. Buhen ikau djari melai marak karä kandang metom, sambil mahining kawam mangau? Hong karä sungäi Ruben tä olo paham landang bakulas.

17. Gilead melai bewäi hila dipah Jordan: tinai buhen Dan tä melai bewäi intu palabohan karä bama? Aser melai bewäi hong saran tasik, iä manjun bewäi hong karä telok hetti.

18. Tapi hamputan Sebulon djaton djari masi tahasenge, djaton paraba pampatäi, tinai Naptali kalotä kea, hong tantan bukit tä.

19. Karä radja tä dumah mamarang, karä radja Kanaan mamarang hetä hong Taanagh, darah äka danum intu Megido, iä djaton djari mulih salaka bara hetä.

20. Bara langit olo tä ingalahi, karä bintang haiak kamiare mamarang Sisera.

21. Sungäi Kison tä manampat mampahanjut iä, sungäi badähes, sungäi Kison tä. Hundjengm, o hambaruanguku, awang idjä kwasa tä!

22. Tundjik hadjaräe bakuap awie hadari, awi olo kwasa tä badjeleng pararawoh.

23. Sapa lewu Meros, koan malakat Jehowa; awi manjapa olo awang melai hetä, basa iä djaton maku omba mandohop Jehowa, mandohop Jehowa malawan musoh awang kwasa tä.

24. Jael tä imberkat bara karä olo bawi, sawan Heber, olo Keni tä; imberkat iä bara karä olo bawi hong karä tingkap.

25. Daam ilakue, djohontusun meto inengae; enjak djohontusu ta imbite akae hong sangkir idja bahalap.

26. Ta lengae manjingkap paku ta, lengae gantau manjingkap asal tukang saaman; letaletap ia malantak malasak takolok Sisera, ia mametok mamusit sahpaabungaie.

27. Helat pain Jael ia djadjang-uak, ia balongkang, menter hetä; helat paie ia djupangdjapah, djari balongkang; intu akae djadjanguak ia palus rusak.

28. Indu Sisera ta mandjengok bara padjakan, ia mantehau bara helat raradjak baunsengok: buhen karetae tahi dumah? buhen galingan karetae sajud kalotä?

29. Tombah idja pintar baris olo dalam ajue, tinai ia kea tombah auge kabuate:

30. Pudji! djaton ia akan sondau tuntang mambagi talo irampas? budjang bawi idja dua biti akan genep olo hatuä? pakaian awang sapangowang ampie akan bagin Sisera, klambie awang sapangowang ampie tuntang injulam akan bagin rampasan Sisera? pakaian awang injulam hasansila tuntang sapangowang ampie akan awen, idja djari inawae akae?

31. Tumon toh karä musohm akan rusak, o Jehowa! Tapi idja sinta ia akan mandjadi kilau matanandau, metohe lembut hong kaabase! Maka tanah ta sanang apat pulu njelo katahie.

mamarang olo Midian, tuntang blaka kata bara Hatalla.

I. — 1. Maka olo Israel mawi talo papa tinai intu Jehowa; ta Jehowa manjaragh ia akan penda lengän olo Midian, udju njelo katahie.

2. Djadi, amon lengän olo Midian djari kwasa mahundjun olo Israel, maka olo Israel manampa akae lowang hong bukit, tuntang kali, tinai akae bakalindong hong tantan bukit, tagal olo Midian ta.

3. Krana amon olo Israel djari malan, ta maka olo Midian, olo Amalek tuntang olo bara hila timor hagoet, maroboh mantakan ia.

4. Tuntang olo ta bapodok hong tanahe mawi ia, marusak karä ramon tanahe, palus sampai Gasa, ia djaton manisa talo kinan akan Israel, djaton kea kambing tabirie, sapi kalidaie.

5. Krana olo ta dumah mimit karä metoe tuntang tingkape; ia dumah kilau kawan sangkalap karäe, sampai ia tuntang karä ontäe djaton taraisä, palus maroboh tanah ta, uka marusak djetä.

6. Tumon ta maka Israel paham kapähä awi olo Midian. Ta olo Israel mangkariak intu Jehowa.

7. Djadi, amon olo Israel mangkariak intu Jehowa tagal olo Midian ta,

8. Maka Jehowa manjoho nabi manalih olo Israel, idja hamauli dengan olo ta: Djeto hugh Jehowa, Hatallan Israel: aku djari magah keton bara Misir, mamplua keton bara huma äka karewar ta.

9. Aku djari maliwus keton bara lengän olo Misir, tuntang bara lengän karä olo awang mahenjek

BAGI 6.

I. Olo Midian mahenjek Israel. II. Gideon angkat mandjadi hakim. III. Ia mangarak mebeah Baal. IV. Ia hantak

keton; aku djari manganan olo tā bara baun keton, tuntang djari manenga tanahe akan keton.

10. Tinai aku djari manjoho keton: aku, Jehowa, toto Hatallan keton; āla mikāh karā dewan olo Amori, idjä intu tanahe keton melai; tapi keton djaton djari manumon aughku.

II. — 11. Hemben tā kea Malaikat Jehowa dumah, mondok penda batang elah, idjä hong Opra, idjä ain Joas, olo ungkup Abieser tā; maka anake, Gideon, aton mamukul muras gendom hong huma āka mamāhes, handak mansahan tā, mahakan olo Midian.

12. Maka Malaikat Jehowa mamprahan arepe akae, sambil hamauh dengae: Jehowa mampahaiak ikau, ikau idjä pangkalima toto.

13. Tapi koan Gideon dengae: Kajah, tuangku! amon Jehowa mampahaiak ikāi, buhen karā talo toh djari buah ikāi? tinai kwe karā gawie awang heran, idjä djari insanan bapa ikāi akan ikāi, koae: Jehowa djari magah ikāi bara tanah Misir? Tapi toh Jehowa djari kalapean ikāi, tuntang djari manjaragh ikāi akan penda lengän olo Midian.

14. Maka Jehowa mules arepe, manampajah iä, sambil hamauh: Lius ikau huang kaabasm toh, ikau akan maliwus olo Israel bara lengän olo Midian. Dia aku, idjä djari manjoho ikau?

15. Tapi tombah iä: Joh tuangku, hapan en aku akan maliwus Israel? karā kolangku puna ungkup Manasse idjä pähä belom bara awang beken, tinai aku toh idjä busu marak olo human apangku.

16. Maka Jehowa hamauh dengae: Basa aku handak mampahaiak ikau,

tagal tā ikau karāh mamukul olo Midian, kilau iä idjä biti bewāi.

17. Maka tombah iä, koae: Amon aku djari supa asi intu matam, aku blaku, tenga kata akangku, mangat aku katawan, toto ikau idjä hakotak dengangku.

18. Äla hagoet bara hetoh, sampai aku haluli tanggoh ikau tinai, mimbit panengangku, mingkes tā akam. Koae: Aku handak melai, sampai ikau haluli. — (13,15.)

19. Tā Gideon lius, manatap anak kambing, tinai apam idjä djaton iragi, bakale idjä epa tuneke tepong; isin kambing tā inae hong rantang, tuntang djohoe ingkese hong landai, palus iä mimbit talo tā akae, akan penda batang elah, mingkes tā hetä.

20. Tapi Malaikat Hatalla hamauh dengae: Duan isie tā, tuntang apam idjä djaton iragi, ina tā hundjun batu hetä, tusuh djoho tā lepalepah hetä. Maka iä mawie tumon augeh.

21. Tā Malaikat Jehowa mandjudju kaju sokahe, idjä intu lengäe, manindjek isi tā, tuntang apam idjä djaton iragi; tā apui balalu blua bara batukarang tā, kuman isi tā lepalepah, tuntang apam idjä djaton iragi tā; balalu Malaikat Jehowa lilap bara matae.

22. Tā Gideon kasene, iä tā toto Malaikat Jehowa; maka koan Gideon: Kajah, Tuhan, Jehowa! krana aku djari mitä Malaikat Jehowa hataharep bau!

23. Tapi Jehowa hamauh dengae: Sanasanang bewāi ikau, āla mikāh, djaton ikau akan matäi.

24. Tā Gideon mamangun mesbeh hetä akan Jehowa, tuntang manggarä djetä: Jehowa toto kasanang. Djetä magon aton sampai

andau toh hong Opra, idjä ain Abiesri.

III. — 25. Djadi huang alem tä kea Jehowa hamauh dengae: Duan idjä kongan sapi hatuäe bara karä sapi ain bapam, tinai idjä kongan sapi hatuäe beken, idjä udju njelo umure: tinai karak mesbeh Baal, idjä ain bapam tä, tuntang tä-weng pahewan idjä hetä.

26. Tinai tanpa mesbeh akan Jehowa, Hatallam, intu tantan kaleka idjä dähén toh, intu äka awang buah, duan sapi idjä tä, luput djetä indu parapah awang ingähu, hapan kajun pahewan tä, idjä djari inäwengm.

27. Tä, maka Gideon manduan sapulu biti olo hatuä bara karä djipen bapae, sambil mawie tumon Jehowa djari manjoho iä; tapi iä mikäh mawi talo tä handau, tagal olo ungkup bapae, tuntang tagal karä olo hatuä hong lewu tä; djadi, iä mawi tä hamalem.

28. Maka amon karä olo lewu tä djari misik talo hahewok, itä! mesbeh Baal tä djari bakarak, tuntang pahewan idjä hetä djari inäweng, tinai sapi hatuä tä djari iluput hundjun mesbeh idjä taheta inampa tä.

29. Maka olo tä hakotak sama arepe: Æwe djari mawi talo toh? Djadi, amon iä mariksa, manggau oloe, koan olo: Gideon, anak Joas, djari mawi talo toh.

30. Tä, maka karä hatuä lewu tä hamauh dengan Joas: Plua anakm idjä hatuä, mangat iä impatüi; basa iä djari mangarak mesbeh Baal, tuntang djari manäwang pahewan idjä hetä.

31. Tapi koan Joas tinai mawi karä olo, idjä mendeng dengae hetä: Tjäh, keton mangalahi akan

Baal? keton idjä akan mawat iä? olo idjä handak mangalahi akæ, toto iä akan impatüi palus handjewu toh kea. Djaka iä toto hatalla, naughe bitie mamalih akæ, basa olo djari mangarak mesbehe.

32. Tagal tä maka andau tä kea olo manggarä iä Jerubaal, (*Baal akan mawi*), koæ: Naughe Baal mawi iä, basa iä djari mangarak mesbehe.

IV. — 33. Maka karä olo Midian, tuntang karä olo Amelek, tinai karä olo bara timor djari hapumpang samandia; olo tä hanimpah, palus bapodok hong djannah Jisreel.

34. Tä, maka Rogh Jehowa mamanjang Gideon; iä mampahiau sarunai, palus olo ungkup Abieser iirake omba iä.

35. Tinai iä manjoho arä sarohæ tanggoh salepah hamputan olo Manasse, äwen tä kea omba irak ai, palus hapumpang dengæ; tinai iä manjoho sarohæ manalih Aser, Sebulon tuntang Naptali, maka olo tä kea dumah, manjupa iä.

36. Limbah tä Gideon hamauh dengan Hatalla: Amon ikau handak maliwus Israel hapan lengängku, tumon djari aughm:

37. Itäm, aku toh handak mambarang upak tabiri tuntang bulue intu karaian; toh, amon danumi ambon hong upak tabiri tä bewäi, tapi salepah petak keang, tä aku karäh katawan, ikau handak maliwus Israel hapan lengängku, tumon djari aughm.

38. Maka djadi kea tumon tä; krana andau tinai iä misik haiak djadjewu, palus iä mamitjik mahamis danum ambon bara upak meto tä, kontep idjä sangkir.

39. Maka koan Gideon tinai

dengan Hatalla: Ela kalaitm bungkar, awiku hakotak sindä tinai. Soho aku mangkemä tä baja sindä toh tinai hapan upak tabiri toh; käläh hundjun upak tabiri toh bewäi keang, tapi hapus petak akan bisa awi ambon.

40. Maka Hatalla mawie tumon aughe tä alem tä kea, krana upak tabiri tä bewäi keang, tapi hapus petak uras bisa awi ambon.

BAGI 7.

I. Hatalla mangkemä Gideon; II. ia menjang Gideon. III Gideon mampalah olo Midian.

I. — 1. Limbah tä Jerubaal, ia tä Gideon, tuntang olo arä idjä dengae, hagoet haik djadjewu, tuntang bapodok tekep lowang dapum Harad; maka kawan parang olo Midian tä hila utara, likut lungkoh More, hong djanah.

2. Tä Jehowa hamauh dengan Gideon: Olo tä, idjä dengam, pahalau arä, djaton aku handak manjaragh olo Midian intu lengän kakarä keton, belä olo Israel manara arepe, manawuh aku, kone: lengängka djari maliwus arepku.

3. Soho olo mantehaa toh kea intu pinding olo arä, koam: äwe-äwe idjä kalangkamen angate, käläh ia palus buli, hadari mahakan akan bukit hatinggang Gilead. Tä maka aton buli bara olo arä tä duä pulu duä kojan biti, sampai batisa sapulu kojan biti bewäi. — (5. Moa 20, 8.)

4. Maka koan Jehowa dengan Gideon: Olo tä pahalau arä hantä; soho olo tä mohon akan danum, hetä aku handak mambaris ia

akam, äweäwe idjä injewutku akam indu omba ikau, äwen tä bewäi akan hagoet omba ikau, tapi karä olo idjä injewutku akam äla ompat ikau, ia tä djaton akan ompat ikau.

5. Maka Gideon manjoho olo arä mohon akan danum; metoh tä Jehowa hamauh dengan Gideon: Karä olo, idjä mandjelap manjurup danum hapan djelae, kilau aso pudji mihop, pendeng äwen tä baribaris kalekae, tumon tä kea karä olo, idjä mandäko utute nka mihop.

6. Maka karä olo idjä djari mihop, mandjelap bara lengäe akan njamae, djeta telo ratus biti; tapi karä awang beken baris olo arä tä uras djari mandäko utute, mihop manjongdep.

7. Tä koan Jehowa dengan Gideon: Hapan telo ratus olo idjä djari mandjelap toh aku handak maliwus keton, manjaragh olo Midian akan lengän keton; tagal tä, soho karä olo awang beken tä buli, genep biti akan kalekae.

8. Maka idjä telo ratus tä manduan bahatae, tuntang karä sarunai, palus Gideon manjoho karä olo Israel awang beken tä buli, genep biti akan tingkap ai; maka idjä telo ratus biti tä injohoe melai dengae. Maka äka podok olo Midian liwa, hong djanah hetä.

II. — 9. Djadi, alem tä kea Jehowa hamauh dengae: Misik, mohon akan äka podok olo tä, krana aku djari manjaraghe intu lengän.

10. Tapi djaka ikau mikäh mohon, naughe, tau ikau mohon akan äka podoke keton duä hadjipen Pura.

11. Tā ikau karāh mahining tutor olo tā, limbah tā lengām karāh ingantjang, sampai ikau menteng mohon, mantakan podok olo tā. Palus tā maka Gideon mohon āwen duā hadjipen Pura, sampai olo djadjaga idjā tapakan āka āwen.

12. Maka olo Midian, olo Amalek, tuntang karā olo bara hila timor djari hapumpong hong djannah tā, kilau kawan sangkalap karāe; karā ontāe djaton taraisā, kilau baras idjā intu saran tasik karāe.

13. Maka sana Gideon sampai, itā! aton hetā idjā bitī, idjā manutor nupie akan kolae, koae: Aku djari nupi, maka huang nupingku tā, itā! idjā kabawak tepong seora awang imanggang, aton manggaling arepe mohon akan āka podok olo Midian, djētā buah karā podok, palus manantarange, sampai mampalokang mambalik djētā, sampai djētā lepah balongkang.

14. Tombah kolae, koae: Toto, djētā djaton talo beken sala bara padang Gideon, anak Joas, olo Israel tā; Hatalla djari manjaragh olo Midian tuntang sakarā tingkap ita akan lengāe.

15. Djadi, amon Gideon mahining saritan nupi tā tuntang rimae, maka iā sontop, manjembah, balalu iā buli tinai āka podok olo Israel, sambil hamaui: Has, tata-tatap, keton, krana Jehowa djari manjaragh karā tingkap kawan parang olo Midian akan lengām keton.

III.—16. Balalu iā mamadju telo ratus olo hatuā tā mandjadi telo kapadju; iā manenga akan sakarā olo tā handjenan sarunai intu lengāe, tinai siton boang,

tuntang sewan idjā huang siton tā.

17. Maka iā manjoho āwen tā, koae: Itā keton gawingku bewāi, djētā kea akan inumon keton; itā, sana aku sampai tapakan āka olo tā bapodok, tā maka kilau gawingku, tumon tā kea gawin keton.

18. Sana aku, tuntang karā olo denganku, mampahiau sarunai, tā keton kea akan mampahiau sarunai mangaliling hapus āka olo tā, sambil mantehau: Toh padang Jehowa, toh Gideon!

19. Tumon tā Gideon, tuntang saratus bitī olo hatuā, idjā ompat iā, dumah sampai tapakan āka olo tā bapodok, metoh tamparan bagin alem idjā duā, amon olo djadjaga haru inganti, balalu iā mampahiau sarunaie, haiak mamusit siton, idjā intu lengāe.

20. Tumon tā maka telotelo padjue tā mampahiau sarunaie, haiak mamusit siton aini; lengāe sambile mimbing sewan, tinai lengāe gantaue mimbing sarunai idjā impahiaue, haiak mantehau: Toh padang Jehowa, toh Gideon!

21. Iā mendeng genep bitī intu ākae, hakaliling āka olo tā bapodok; tā maka hapus kawan musohe daraidaraia, mangkariak hadari.

22. Metoh telo ratus bitī tā wagon mampahiau sarunai, maka Jehowa manintu padang genep bitin musoh tā hatantakan sama arepe hong hapus āka olo tā bapodok; djadi hapus kawan olo tā hadari akan Betsita tuntang Seredat, palus sampai saran Abelme-hola, idjā darah Tabat.

23. Tā karā olo Israel iirak hapumpong, bara Naptali, bara

. Aser, bara hapus Manasse, balalu ia manjasah olo Midian tä.

24. Tinai Gideon manjoho sarohae akan hapus bukit hatinggang Epraim, manataan aughe: Has, mohon keton, tambang olo Midian tä, tonggo karä bosong batang danum Jordan, mimes Betbara. Kalotä karä olo Epraim tä iirak, manonggo karä bosong Jordan, sampai Betbara.

25. Iä manawan radjan olo Midian, duä biti, Oreb äwen duä Seeb, tuntang mampatäi Oreb hong batu Oreb, tinai Seeb intu äka pähes Seeb; maka magon hantä iä manggoang olo Midian tä; iä mimbit takolok Oreb äwen duä Seeb akan Gideon, dipah Jordan hila tä.

BAGI 8.

1. Gideon manjasah marusak karä musoh. II. Iä sala gawie mawi hampatong. III. Karä anake; iä matäi. Olo Israel undur tinai bara Hatalla.

1. — 1. Tä, maka karä olo Epraim hamaui dengae: Buhen gawim kalotoh dengan ikäi, sampai ikau djaton djari mirak ikäi, metoh panggoetm mamarang olo Midian? Palus äwen paham manjaing iä. — (12, 1.)

2. Tapi koae dengan olo tä: Narai gawingku, idjä sama tumon gawin keton? Djaton patan olo Epraim bahalap bara getem ain Abieser?

3. Hatalla djari manjaragh akan lengän keton radjan olo Midian tä, Oreb äwen duä Seeb; narai kea gawingku idjä sama tumon gawin keton tä? Tä maka kalait

äwen tä terai mawi iä, limbah iä djari mawi augh kalotä.

4. Maka amon Gideon djari sampai Jordan, iä hanimpah, tuntang telo ratus bitu olo hatuä tä, idjä dengae; alo iä ujuh, mahin inggoange kea hantä.

5. Koae dengan olo Sukot: Tenga tepong isut akan olo tä, idjä omba aku; krana iä djari ujuh, mangat aku manggoang Seba äwen duä Salmuna, radjan olo Midian tä.

6. Tapi tombah karä mantir Sukot: Djari lengän Seba äwen duä Salmuna injingkapm, sampai ikäi akan manenga tepong akan olo ajum?

7. Maka koan Gideon: Käläh! amon Jehowa manjaragh Seba äwen duä Salmuna akan lengängku, tä aku handak mamukul bitin keton hanggap duhi tuntang rokam.

8. Palus iä harikas bara hetä akan Pnuel, hakotak dengan olo hetä tumon tä kea; tapi olo hong Pnuel tombah aughe tumon pambah olo Sukot tä kea.

9. Tagal tä, koae mawi olo Pnuel tä kea: Amon aku buli bontong batuah, tä aku handak mampalokang tjandin keton toh.

10. Maka Seba äwen duä Salmuna aton hong Karkor, tuntang kawan olo parang haiak dengae. eteke limawalas kojan bitu hirah karäe, karä olo awang djari batisa bara kawan parang ain olo bara hila timor tä. Maka karä olo awang halelek impatäi, djetä sampai saratus duä pulu kojan, uras olo idjä tau manangking padang.

11. Maka Gideon hagoet mahoroe tanah olo idjä puna hatingkap, akan hila timor Noba tuntang Jogheba; palus iä mamukul ka-

wan olo parang tä, krana olo tä djaton bawat.

12. Maka Seba äwen duä Salmuna hadari, tapi iä manggoang äwen, tuntang manawan duä radjan olo Midian, Seba äwen duä Salmuna tä, sambil manaräwen mandarai hapus kawan parang ajue.

13. Djadi, amon Gideon, anak Joas tä, buli bara parang, helo bara matanandau djari lembut,

14. Maka iä manawan idjä biti djipen olo hong Sukot, palus mariksa djipen tä; iä tä manjurat akae aran karä mantir karä bakas olo Sukot, udju pulu udju biti karäe.

15. Limbah tä iä sampai olo Sukot, sambil hamauh: Itä keton, toh Seba äwen duä Salmuna tä, idjä tagal iä keton djari hababaka aku, koan keton: djari lengän Seba äwen duä Salmuna injing-kapm, sampai ikäi akan manenga tepong akan olo ajum, idjä ujuh tä?

16. Palus iä manduan karä bakas lewu tä, haiak manduan duhi tuntang rokam, palus mandjara olo Sukot hapan djetä.

17. Maka tjandi hong Pnuel impalokange, palus iä mampatäi olo lewu tä.

18. Limbah tä iä hamauh dengan Seba äwen duä Salmuna: Kilen ampie olo hatuä tä, idjä djari impatäi keton hong Tabor? Tombah äwen tä: Iä sama kilau ikau, padan ampie duäduä tä, iä kilau anak radja ampie.

19. Maka koae: Iä tä paharingku, anak induku; belum Jehowa! djaka keton djari mambelom äwen tä, djaton kea aku handak mampatäi keton.

20. Palus iä hamauh dengan Jeter, anake hatuä idjä bakas: Men-

deng, patäi olo tä! Tapi olo tabela tä djaton manjilak padange, krana iä mikäh, basa iä haru budjang.

21. Tä koan Seba äwen duä Salmuna: Mendeng ikau mantakan koä, krana tumon ampin oloe, kalotä kea kaabase. Tä maka Gideon mendeng, palus mampatäi Seba äwen duä Salmuna, tuntang iä manduan bulau, saluang ujat karä ontäe.

II.—22. Limbah tä maka karä olo Israel hamauh dengan Gideon: Käläh ikau sasindä akan tuan ikäi, marentah ikäi, palus anak äsom dapit, basa ikau djari maliwus ikäi bara lengän olo Midian tä.

23. Tapi Gideon tombah augh olo tä: Djaton aku akan marentah keton, anak äsongku mahin dia akan marentah keton, tapi Jehowa akan marentah keton.

24. Tinai koan Gideon dengan olo tä: Idjä bewäi talo ilakuku intu keton, käläh genep bitin keton manenga akangku baja midjä-midjä kahiris lawong bulau bara talo irampas keton. Krana musoh tä uras hapan lawong bulau, basa olo tä olo Ismael.

25. Tombah olo arä tä: Käläh, ikäi radjin manenga tä. Palus iä mambirang klambi, balalu genep biti mandjakah akan tä lawong bulau bara talo irampase.

26. Maka behat karä lawong bulau, idjä djari ilakue, sampai sa-kojan udju ratus sekel bulau, beken tinai karä bulau, tuntang rantai ujat, tuntang pakaian ungu, idjä djari hapan radjan olo Midian, beken tinai saluang ujat, idjä intu ujat karä ontäe.

27. Maka Gideon manampa djetä mandjadi hampatong, tuntang mampendeng djetä huang lewue Opra:

maka hapus utus olo Israel habandong atäie hetä dengan talo tä, djadi talo tä indu djarat mawi Gideon tuntang salepah olo humae.

28. Tumon tä maka olo Midian imparandah intu baun olo Israel, palus olo tä djaton hindai mangatang baue. Maka tanah tä sanang äpat pulu njelo katahie, katin Gideon belom.

III. — 29. Maka Jerubaal, anak Joas tä, hagoet, melai mondok huang humae.

30. Maka Gideon bara anak hatuä udju pulu, uras anake toto, krana iä arä sawae.

31. Maka gundike, idjä hong Sighem, manak kea hatuä akae, djetä inggaräe Abimelegh.

32. Maka Gideon, anak Joas tä, matäi, metoh iä ombeombet kabakase; tuntang iä ingubur hong kubur bapae Joas, hong Opra, intu tanah ungkup Abieser.

33. Djadi, limbah Gideon djari matäi, maka olo Israel mules arepe tinai, habandong atäie omba karä dewa; iä mampendeng Baalberit indu hatallae.

34. Tuntang olo Israel djaton manging Jehowa, Hatallae, idjä djari maliwus iä bara lengän karä musohe awang hakaliling.

35. Iä djaton kea mawi talo bahalap intu ungkup Jerubaal Gideon, tumon karä kahalape, idjä djari ilaluse intu olo Israel.

BAGI 9.

I. Abimelegh mampatäi karä paharie, tuntang mandjadi radja; II. iä rusak.

I. — 1. Maka Abimelegh, anak Jerubaal tä, hagoet akan Sighem, manalih kolan indue; iä hakotak

dengan äwen, tinai dengan hapus ungkup human buäe, bapa indue, koae:

2. Awi keton manutor akan pinding karä olo Sighem kalotoh: äwe bahalap koan keton akan marentah keton, olo udju pulu biti, anak Jerubaal samandiai tä, atawa idjä biti bewäi akan marentah keton? maka ingat keton, aku puna isi dahan keton.

3. Tä njahan indue manutor iä intu pinding karä olo Sighem, hapan karä aughe tä kea; tä atäi olo tä takitjik omba Abimelegh: krana koan olo tä: Iä tä toto paharin ita.

4. Palus äwen manenga akae udju pulu kabawak rear salake, idjä induae bara human Baalberit; hapan tä Abimelegh mupah olo naniha idjä parajap, idjä omba iä.

5. Maka iä sampai human bapae hong Opra, palus mampatäi karä paharie, anak Jerubaal tä, udju pulu biti, hundjun batu idjä; tapi Jotam, anak Jerubaal idjä busu. batisa belom, krana iä djari manjahokan arepe.

6. Tä karä olo Sighem tuntang hapus ungkup Milo hapumpong, palus mangkat Abimelegh mandjadi radjae, darah batang elah idjä gantong tä, idjä tokep Sighem.

7. Amon olo masanan tä akan Jotam, maka iä hagoet, mendeng intu tantan bukit Garisim, palus iä mambo aughe, mantehau, sambil hamaui dengan olo tä: O keton, olo Sighem! tarima aughku, mangat Hatalla manarima augh keton kea.

8. Sindä bihin karä batang kaju hapumpong, handak maminjak mangkat radja akae; maka koan äwen dengan batang undus: käläh ikau mandjadi radjan ikäi.

9. Tapi batang undus tä tom-
bah aughe: kwäka aku handak
malih i enjakku, idjä ingilak Hatalla
tuntang olon? sampai aku hagoet,
mangat hagatang mahundjun karä
batang kaju tä?

10. Tä koan karä batang kaju
dengan batang korma: has! ikau
mandjadi radjan ikäi!

11. Tapi batang korma tombah
aughe: kwäka aku handak mang-
anan kamanisku, buaku idjä baha-
lap, sampai aku hagatang mahun-
djun karä batang kaju?

12. Tä maka karä batang kaju
hamauh dengan batang anggor:
has! ikau mandjadi radjan ikäi!

13. Tapi batang anggor tombah
aughe: kwäka aku handak mang-
anan djohongku, idjä mampara-
djin Hatalla tuntang olon, sampai
hagoet, mangat hagatang mahun-
djun karä batang kaju?

14. Tä maka karä batang kaju
tä hamauh dengan batang duhi:
has! ikau mandjadi radjan ikäi!

15. Tombah batang duhi tä, koe
dengan karä batang kaju: amon
keton toto mangkat aku mandjadi
radjan keton, has! keton manggau
kalindong intu aku; tapi amon
dia, apui akan blua bara batang
duhi, kuman mampalepah karä ba-
tang seder hong Libanon.

16. Tumon tä, djaka keton deng-
an katotq, kabudjur atäi djari
mamparadja Abimelegh, tuntang
amon gawin keton intu Jerubaal
tuntang intu ungkup humae djari
bahalap, djari mamalah iä tumon
kapatute;

17. Krana apangku djari mama-
rang akan keton, iä pahias mang-
anan tahasenge, tuntang iä djari
maliwus keton bara lengän olo
Midian:

18. Tapi keton djari manggatang
arep keton andau toh, mawi karä
olo ungkup liau apangku, tuntang
djari mampatäi karä anake idjä
hatuä, udju pulu biti, hundjun
batu idjä; tinai Abimelegh, anak
djipäe, keton djari mangkate man-
djadi radjan olo Sighem, basa iä
tä paharin keton.

19. Djaka gawin keton toto tun-
tang budjur andau toh intu Je-
rubaal tuntang intu ungkup hu-
mae, tä naughe keton handjak
tagal Abimelegh tä, tuntang iä
akan handjak atäie tagal keton.

20. Tapi amon dia, tä apui akan
blua bara Abimelegh, kuman mam-
palepah olo Sighem tuntang ungkup
Milo, tinai apui akan blua bara olo
Sighem tuntang bara ungkup Milo,
palus kuman Abimelegh. — (57.)

21. Limbah tä Jotam hadari,
mahakan arepe, hagoet akan Beer:
palus iä melai hetä tagal paharie
Abimelegh.

II. — 22. Djadi, limbah Abime-
legh djari marentah olo Israel telo
njelo katalue,

23. Maka Hatalla manjoho pikir
parajap lembut intu Abimelegh
dengan olo Sighem, djadi olo
Sighem tä malekak arepe dengan
Abimelegh;

24. Mangat kadarhakaä tä, idjä
iawie intu udju pulu biti anak
Jerubaal tä, imalah, tinai mangat
dahae imuat intu paharie Abime-
legh, idjä djari mampatäi iä, tinai
intu olo Sighem, idjä djari mam-
paabas lengäe mampatäi karä pa-
hariae.

25. Maka olo Sighem manjoho
olo mimpä iä hong tantan bukit,
tinai olo handiai idjä mahalau ma-
njak djalan hetä irampase. Maka
talo tä insuman akan Abimelegh.

26. Gaal kea, anak Ebed tä, tuntang karä paharie dumah, melai hong Sighem; tuntang olo Sighem harap iä,

27. Maka iä hagoet akan karä tanae, mamupul tundon pambulan anggor ajue, tuntang mamähes tä; palus iä ramirami bagandut, tamä human dewan ai, kuman mihop, tuntang manjapa Abimelegh.

28. Tinai Gaal, anak Ebed tä, hamaui: Äwe Abimelegh tä? kilen ita olo Sighem, sampai akan manempo iä? dia iä anak Jerubaal? dia Sebul tä wakile? käläh sasindä manempo olo Hemor, Hemor bapa Sighem tä, krana buhen ita akan mamenda Abimelegh tä?

29. Tjah! djaka olo penda leng-ängku! toto aku handak madjar, maharak Abimelegh tä. Tinai iä mampait augh akan Abimelegh: Has ikau, dahang kawan olo ajum, kantoh bewäi ikau!

30. Maka amon Sebul, mantir lewu tä, mahining augh Gaal, anak Ebed, tä hasep kasangite.

31. Tuntang sinisinik iä manjoho olo manalih Abimelegh, koae: Itäm, Gaal, anak Ebed, tuntang karä paharie, djari dumah tanggoi Sighem, maka itäm, äwen tä mam-buhit atäi olo lewu toh dengam.

32. Käläh toh ikau tuntang karä olo idjä dengam hagoet hamalem, mimpa hong padang.

33. Maka handjewu, haiak matanandau lembut, awi marumpak mantakan lewu tä, tä amon iä blua tuntang karä olo awang dengae, maka takan olo tä tumon panjondau lengäm.

34. Tä Abimelegh tuntang karä olo awang dengae hagoet intu alem tä kea; baris äpat kalekae mimpa Sighem.

35. Maka Gaal, anak Ebed tä, blua, mendeng intu ruar blawang idjä hong bauntonggang lewu; tä Abimelegh tuntang karä olo ajue lembut bara äkae mimpa.

36. Haiak Gaal mitä olo arä tä, koae dengan Sebul: Itäm, aton olo mohon bara hunjuk bukit hetä. Tapi koan Sebul dengae: Kwäka, salaja matam; ikau mitä kangkalängän bukit sarowa ampın olon.

37. Tapi Gaal mandjudju aughe, koae: Itäm bewäi, tä aton olo mohon bara bentok padang kea, tinai arä olo beken dumah manjak djalan bara batang elah ain olo panjeher tä.

38. Tä Sebul tombah aughe: Kwe toh kadjohon totokm, idjä hapam hamaui: äwe Abimeleh tä, sampai ita akan mamenda iä? djaton äwen olo tä, idjä djari inawahm? Has ikau, blua toh, lawan iä parang!

39. Maka Gaal hagoet helo baun olo Sighem, mamarang Abimelegh.

40. Djadi Abimelegh manjasah iä, basa iä hadari bara baue; maka kutoh olo matäi sampai bauntonggang lewue.

41. Maka Abimelegh melai hong Aruma; tapi Sebul maharak Gaal äwen hampahari, sampai äwen tä djaton injohoe melai hong Sighem hindai.

42. Djadi, andau tinai olo Sighem blua akan tanae; maka olo mambrita tä akan Abimelegh.

43. Tä iä mimit karä olo ajue, palus mamadju olo tä mandjadi telo kapadju, manjoho iä mimpa tokep lewu. Maka sana iä mitä olo arä blua bara lewu, tä iä mantakan olo tä, palus mamukul iä.

44. Krana Abimelegh, tuntang olo dengae, salenga marumpak olo tä, palus mendeng intu bauntong-

gang lewu, tapi duä kapadju beken tä mantakan karä olo idjä hong tana, mampatäi iä.

45. Maka Abimelegh mamarang mantakan lewu tä hapus idjä andau tä kea, djadi lewu tä dinon awie, palus iä mampatäi karä olo hetä; tinai iä mangarak lewu tä, sambil manawur ujah intu äkae.

46. Amon karä olo idjä hong tjandin Sighem mahining tä, maka iä mahakan akan kota, akan human dewae Berit tä.

47. Maka olo manutor akan Abimelegh, karä olo idjä hong tjandi Sighem djari hapumpong.

48. Tä Abimelegh manalih bukit Salmon, tuntang olo handiai idjä dengae; maka iä manduan kapak, manetek edan kaju bara kajuan hetä, mäton tä hundjun bahae, sambil hamauh dengan olo idjä ompat iä: Kilau gawingku gitan keton, has, awi keton gulogulong kalotä kea!

49. Tumon tä maka genep biti sakarä olo tä kea manetek edan kaju, palus omba Abimelegh; maka iä manawon karä kaju tä darah kota; hapan tä iä manusul kota tä, sampai karä olo hong tjandi Sighem matäi kea, sakojan biti bawi hatuä hirah.

50. Limbah tä Abimelegh hagoet akan Tebes, palus mangapong Tebes, sambil mampalah tä.

51. Tapi aton hetä intu bentok lewu tjandi idjä dähen; djadi, karä olo lewu tä, bawi hatuä, mahakan akan hetä, balalu manguntji tä timbas likute; palus äwen mandai akan sapau tjandi tä.

52. Maka Abimelegh manggapi tjandi tä, sambil mantakan djeta, tuntang iä sampai blawang tjandi, handak manusul djeta.

53. Tapi aton olo bawi idjä biti mandjakah kiwak batu galingan, manepä takolok Abimelegh, palus pusit bangon takoloke.

54. Tä iä balalu mambawa djipäe, idjä mäton ganggamae, sambil hamauh dengae: Silak padangm, patäi aku, belä olo mambrita aku: olo bawi djari mampatäi iä. Maka djipäe manjudok iä sampai iä matäi.

55. Djadi, sana olo Israel mitä Abimelegh djari matäi, maka genep biti buli kalekae.

56. Tumon tä Hatalla djari manjulung akan Abimelegh kapapa tä, idjä djari iawie dengan liau bapae, awie djari mampatäi udju pulu biti paharie tä.

57. Kalotä kea Hatalla manjulung kapapan olo Sighem tä akan hundjun takoloke; sapan Jotam, anak Jerubaal, kuman olo tä.

BAGI 10.

I. Hakim Tola tuntang Jair. II. Olo Piliisti tuntang olo Amon mangalahi olo Israel. III. Israel blaku dohop intu Hatalla.

I.—1. Maka limbah Abimelegh tä mendeng tinai idjä akan maliwus olo Israel, Tola, anak Pua, äson Dodo, olo bara hamputan Isaskar; iä tä melai intu Samir, hong bukit hatinggang Epraim.

2. Maka iä mamatut olo Israel duä pulu telo njelo; limbah tä iä matäi, tuntang ingubur hong Samir.

3. Limbah bara iä tä mendeng tinai Jair, olo hamputan Gilead: iä mamatut olo Israel duä pulu duä njelo.

4. Iä bara anak hatuä telo pulu biti, idjä hapan kalidai

tabela, tuntang telo pulu lewu penda äwen tä, idjä inggaräe Hawotjair; kalotoh arae palus andau toh; lewu tä hong tanah Gilead.

5. Maka Jair matäi; iä ingubur hong Kamon.

II.—6. Limbah tä maka olo Israel haluli mawi talo papa intu Jehowa, iä manempo Baal tuntang Astarot, tinai karä dewan olo Aram, dewan olo Sidon, dewan olo Moab, dewan olo Amon, tinai karä dewan olo Pilisti; tapi Jehowa ilih i olo tä, äwen djaton maku manempo iä. — (3,12.)

7. Tä hasep kasangit Jehowa mawi olo Israel, iä mandjual äwen akan penda lengän olo Pilisti, tuntang olo Amon.

8. Olo tä mahenjek mahundjeng olo Israel palus bara njelo djetä; hanjawalas njelo katahie iä mahenjek sakarä olo Israel tä, idjä melai dipah Jordan hila timor, hong tanah olo Amori, hong Gilead.

9. Tinai olo Amon hanimpah Jordan kea, mamarang Juda, Benjamin, tuntang panakan Ephraim; tumon tä olo Israel paham kadjakäe.

III.—10. Tä olo Israel mangkariak intu Jehowa, koae: Toto, ikäi badosa intu ikau, krana ikäi djari malih i Hatallan ikäi, tuntang djari manempo dewa.

11. Tapi Jehowa hamauh dengan olo Israel: Djaton olo Misir, olo Amori, olo Pilisti,

12. Olo Sidon, olo Amalek, tuntang olo Masni djari mahenjek keton, djaton aku djari maliwus keton bara lengän olo tä, metoh keton mangkariak intu aku?

13. Tinai keton haluli djari malih i aku, sambil manempo dewa;

tagal tä aku djaton maku maliwus keton hindai.

14. Lius bewäi, laku dohop intu karä dewa, awang djari intih keton, naughe iä tä mandohop keton huang kadjakän keton toh.

15. Tapi koan olo Israel, tom-bah augh Jehowa: Ikäi toto djari badosa; awi ikäi tumon kabudjure intu matam, baja liwus ikäi tinai sindä toh bewäi.

16. Balalu iä manganan karä dewa bara marak iä, tuntang manempo Jehowa. Maka iä paham angkat asie tagal olo Israel ingapähä kalotä.

17. Maka olo Amon iirak mantire, palus bapodok hong Gilead; maka olo Israel iirak kea, bapodok hong Mispa.

18. Maka karä mantir olo Israel hong Gilead hatirok pakat sama arepe, koae: Æwe idjä solake handak mantakan olo Amon tä? Iä tä akan mandjadi mantir kapalan karä olo hong Gilead.

BAGI 11.

I. Jepta mampalah olo Amon.

II. Djandjin Jepta

I.—1. Jepta tä, olo hamputan Gilead, puna olo idjä menteng parang; tapi iä anak sarau; maka Gilead djari manak Jepta.

2. Tinai sawan Gilead manak kea hatuä akäe; tä amon karä anak sawae tä djari bakas, maka äwen manganan Jepta tä, sambil hamauh dengae: Ikau djaton akan ompat manjores ramon bapa ikäi, krana ikau toh anak simpir bewäi.

3. Tä maka Jepta hadari bara baun karä paharie, tuntang melai

hong tanah Tob; maka arä olo pamanding parajap hapumpong he-tä talih Jepta, omba iä masang.

4. Maka harian isut olo Amon mamarang olo Israel.

5. Djadi, amon olo Amon mamarang olo Israel, maka karä bakas olo Gilead hagoet, tantai manduan Jepta bara tanah Tob;

6. Sambil hamauih dengan Jepta: Omba ikäi mandjadi pangkali-man ikäi, mangat ikäi mamarang olo Amon.

7. Tapi koan Jepta dengan bakas olo Gilead: Dia keton djari basingi aku, tuntang manganan aku bara human apangku? buhen maka toh keton manalih aku, kahum keton djakä angat atäi keton?

8. Tapi koan bakas olo Gilead dengan Jepta: Tagal tä kea toh ikäi tinai manalih ikau, mangat ikau omba ikäi, mamarang olo Amon; maka ikau akan mandjadi mantir kapalan ikäi, marentah karä olo idjä melai hong Gilead.

9. Tä, maka koan Jepta dengan bakas olo Gilead: Toh keton manduan aku tinai, uka mamarang olo Amon; tapi amon Jehowa karäh manjaragh olo tä akangku, toto kea aku akan mandjadi mantir keton?

10. Tombah karä bakas olo Gilead, koae dengan Jepta: Jehowa, idjä mahining augh ikäi, iä kea intu helat ita, djaka ikäi djaton maku manumon aughm djeha.

11. Tä Jepta omba bakas olo Gilead tä, palus olo mangkat iä mandjadi mantir kapalae; maka Jepta tuntang olo tä mandähen djandjie tä awie hasumpah intu baun Jehowa hong Misa.

12. Limbah tä Jepta manjoho

sarohan manalih radjan olo Amon, koae: Narai gawim denganku, krana ikau manalih aku, handak mamarang tanahku?

13. Tä radja Amon tombah augh sarohan Jepta tä: Djeta tagal olo Israel tä djari manduan tanahku, metoh iä dumah bara tanah Misir, bara Arnon mandas Jabok tuntang Jordan; käläh lian tä akangku budjubudjur. — (4. Mos. 21,13.21.)

14. Tapi Jepta manjoho sarohan tinai manalih radjan olo Amon.

15. Tuntang iä mampait augh akae: Tumon toh augh Jepta: Israel djaton djari manduan tanah olo Moab atawa tanah olo Amon.

16. Krana metoh panumahe bara tanah Misir, maka Israel djari manandjong mahoroe padang tunis benjem, mandas tasik rarudju, tuntang iä sampai Kades.

17. Maka Israel manjoho sarohan manalih radjan olo Edom, koae: soho ikäi mahoroe tanahm. Tapi radja Edom tä djaton maku manarima aughe. Tinai Israel manjoho sarohan manalih radja Moab, iä tä djaton maku kea. Tumon tä olo Israel tä melai hong Kades.

18. Limbah tä iä mangumbang padang tunis benjem tä tinai, maliut tanah Edom, tuntang tanah Moab, maka bara hila palembut matan-andau iä sampai tanah olo Moab, palus bapodok hila dipah sungäi Arnon; tapi iä djaton tamä saran tanah olo Moab, krana Arnon tä puna indu tikas saran tanah olo Moab.

19. Djadi, Israel manjoho sarohan manalih Sihon, radjan olo Amori, idjä intu Hesbon, tuntang Israel hamauih dengae: soho ikäi

mahalau mahoroe tanahm, manjampai äka ikäi.

20. Tapi Sihon djaton harap olo Israel, sampai manjoho iä mahoroe tanahe, malainkan Sihon mirak karä olo ajue, palus olo tä bapodok intu Jasa, balalu iä mamarang Israel.

21. Tapi Jehowa, Hatallan Israel, manjaragh Sihon, tuntang karä olo ajue, akan lengän Israel, idjä manukul olo tä; tumon tä olo Israel manduan hapus tanah olo Amori, idjä melai hong tanah tä.

22. Iä manduan indu joresae salepah tanah olo Amori, bara Arnon mandas Jabok, tinai bara padang tunis benjem mandas Jordan.

23. Kalotä maka Jehowa kea, Hatallan Israel, djari manganan olo Amori bara tanah pagangan ajue, manenga tä akan Israel, utus olo ajue; kilen ikau toh tinai handak maharak iä?

24. Naughe keton manduan tanah olo tä, idjä inganan dewan keton, Kamos tä, bara tanahe. Kalotä kea ikäi handak manduan tanah karä utus olo, idjä djari inganan Jehowa, Hatallan ikäi, bara baun ikäi.

25. Kilen, ikau mado arepm paham kapatutm bara Balak, anak Sipor, radjan olo Moab tä? aton iä djari manjaing olo Israel, aton iä djari mamarang iä? — (4. Mos. 22,2.)

26. Toh maka Israel djari melai telo ratus njelo katahie hong Hesbon, tuntang karä patatai lewu tä, hong Aroer tuntang karä patatai lewu tä, tinai hong karä lewu, idjä dipah Arnon hila toh; maka buhen keton djaton palus djari manduan tä tinai intu katika tä kea?

27. Toto, aku toh djaton djari tiwas dengam, tapi ikau idjä mampa aku, basa ikau mamarang aku. Kaläh Jehowa, Hakim salepah kalunen, andau toh akan mamutus perkaran olo Israel dengan olo Amon.

28. Tapi radjan olo Amon djaton paraba augh Jepta, idjä djari impaite akæ.

29. Tä, maka Rogh Jehowa mamenjang Jepta, balalu iä hagoet mahoroe Gilead tuntang Manasse; krana iä palus sampai Mispa hong Gilead; bara Mispa hong Gilead iä manambang olo Amon.

30. Maka Jepta bamiat intu Jehowa, koæ: Amon ikau manjaragh olo Amon tä lepalepah akan lengängku,

31. Tä, maka idjä solake blua bara bauntonggang humangku, manambang aku, amon aku buli dengan bahalap bara olo Amon tä, maka djetä akan mandjadi ain Jehowa, aku handak maluput tä indu parapah awang ingähu.

32. Tumon tä Jepta hagoet, manjupa olo Amon, mamarang iä, tuntang Jehowa manjaragh olo tä intu lengæ.

33. Iä mamukul olo tä bara Aroer, sampai tokep Minit, djetä duä pulu kalewu, palus mines Abel Keramim; paham haliäi olo tä imukule; tumon tä olo Amon imparungkok intu baun olo Israel.

II. — 34. Djadi, amon Jepta sampai Mispa, buli humæ, tä anake idjä bawi blua manambang iä, haiak bagandang haiak babi-gal; maka iä tä anake tonggal, Jepta djaton bara anak hatuä atawa bawi sala bara iä.

35. Djadi, sana iä mitä iä, maka iä marabit pakaiæ, koæ: Kajah,

anak ! kilen ikau mamparenep aku, tuntang mangapähä aku ! Krana aku djari marakang njamangku akan Jehowa, aku djaton tau mundur aughku.

36. Koae dengae: Joh apang, amon ikau djari marakang njamam akan Jehowa, awi bewäi aku tumon miatm, idjä djari blua bara njamam, limbah Jehowa djari mandohop ikau ombeombet mamalah ita intu musohm, olo Amon tä.

37. Tinai koae dengan bapae: Tikas talo idjä toh ilakuku, entai aku barang duä bulan katahie, mangat aku lius tuntang karä kolangku, manalih bukit, sambil manangis tagal kabudjangku.

38. Koae, tombah augh: Lius. Balalu iä manjoho iä hagoet duä bulan katahie; tumon tä iä hagoet impahaiak karä kolae bawi, sambil manangis tagal kabudjange intu äka bukit.

39. Maka limbah duä bulan tä djari hapus, iä buli bapae, idjä malalus miate intu iä, idjä djari indjandjie. Maka iä djaton katawan olo hatuä. Djetä palus indu hadat olo Israel tinai;

40. Budjang bawin olo Israel genep njelo hagoet, uka manatum anak bawi ain Jepta, olo Gilead tä, kâpat andau dalam genep njelo.

ikau djari hagoet mamarang olo Amon, tuntang ikau djaton djari mirak ikäi, mangat ompat ikau? toh ikäi handak manusul humam tamput bitim. — (8, 1.)

2. Tapi koan Jepta dengan olo tä: Aku tuntang olo ajungku djari paham klahi dengan olo Amon; aku djari blaku dohop intu keton, tapi keton djaton maku maliwus aku bara lengän olo tä.

3. Djadi, amon aku mitä keton djaton maku mawat aku, tä barangai koangku, alo tahasengku lenjoh hong lokap lengängku; palus aku hagoet mamarang olo Amon, tuntang Jehowa manjaragh iä intu lengängku. Maka buhen keton andau toh tinai dumah, handak mangalahi aku?

4. Palus Jepta mirak karä olo Gilead, mamarang olo Epraim; maka olo Gilead tä manukul olo Epraim, basa olo tä djari hababaka iä, koae: Keton, olo Gilead, puna olo idjä babuhau bara olo Epraim; keton olo panjelat Epraim dengan Manasse bewäi.

5. Tä olo Gilead mananselo, manonggo äka olo tau dimpah Jordan, helo bara olo Epraim djari sampai hetä; djadi, amon olo Epraim idjä hadari tä blaku intu iä: Soho aku dimpah; — tä olo Gilead misek iä: Dia ikau olo Epraim? Djaka koae: Dia; —

6. Tä olo tä manjoho iä: Has, sewut: Sgibolet; — tapi iä manjewut tä Sibolet, iä djaton toto tau tumon augh tä. Tä maka iä manawan palus mampatäi iä hetä, hong äka olo tau hanimpah Jordan; tumon tä katika tä kea aton impatäi bara Epraim tä äpat pulu duä kojau biti.

7. Maka Jepta mamatut Israel

BAGI 12.

I. Jepta manukul olo Epraim. II. Isut hakim awang beken.

I. — 1. Limbah tä maka karä olo hamputan Epraim hapumpong, hanimpah Jordan, hila utara; iä hamauih dengan Jepta: Buhen

djahawen njelo katahie. Limbah tā Jepta, olo Gilead tā, matāi; iā ingubur intu lewue hong Gilead.

II.—8. Maka limbah bara iā Ebsan bara Betlehem mamatut Israel.

9. Iā tā bara anak hatuā telo pulu bitī, tinai telo pulu anake bawī impabanāe ruar bara ungkup humae, tuntang iā manamān akan humae telo pulu manantue bawī, idjā sawan karā anake. Maka iā mamatut Israel udju njelo.

10. Limbah tā Ebsan matāi; iā ingubur hong Betlehem.

11. Limbah bara iā maka Elon, olo Sebulon, mamatut Israel; iā mamatut Israel sapulu njelo.

12. Limbah tā Elon, olo Sebulon tā, matāi; iā ingubur intu Ajalon, hong tanah Sebulon.

13. Maka limbah bara iā Abdon, anak Hilel, olo Piraton, mamatut Israel.

14. Ai tā āpat pulu anak hatuā, telo pulu asoe hatuā, idjā mondok hundjun udju pulu kongan kalidai; iā mamatut Israel hanja njelo katahi.

15. Limbah tā Abdon, anak Hilel, olo Piraton tā, matāi; iā ingubur hong Piraton, iatu tanah Epraim, intu bukit olo Amalek tā.

BAGI 13.

Simson inakan, tumon pasuman
Malaikat.

1. Maka olo Israel mawi talo papa tinai intu baun Jehowa, tagal tā Jehowa manjaragh iā akan penda lengān olo Pilisti āpat pulu njelo katahie. — (3, 12.)

2. Maka aton olo hatuā hong

Sara, olo hamputan Dan, idjā Manoa arae; sawae tamanang. djaton manak.

3. Maka Malaikat Jehowa mamprahan arepe akan olo bawī tā, sambil hamauh dengae: Itām, sampai katontoh ikau tamanang, djaton djari manak, tapi toh ikau karāh batihi, manak hatuā.

4. Toh buabuaah ikau mahaga arepm, āla mikop anggor atawa talo bahari, āla kuman talo pali. — (4. Mos. 6.)

5. Krana ikan karāh batihi, manak hatuā, maka lading sukur djaton akan mikis takolok anakm tā; krana awau tā palus bara knain indue akan mandjadi olo nasir ain Hatalla; maka iā tā karāh manampara maliwus olo Israel bara lengān olo Pilisti.

6. Maka olo bawī tā manalih, masuman tā akan banae, koae: Aton olo ain Hatalla djari mananggoh aku, ampin tampajahe kilau tampajah Malaikat Hatalla, idjā ingikāh ingarawan ampie, sampai aku djaton djari misek iā bara kwe iā, tinai iā djaton djari masuman arae akangkū.

7. Tapi iā hamauh denganku: itām, ikau karāh batihi, manak hatuā; toh āla ikau mihop anggor atawa talo bahari, tuntang āla kuman talo pali, krana awau tā palus bara knain indue akan mandjadi nasir intu Hatalla, haradjur sampai andau pampatiē.

8. Tā maka Manoa paham blaku intu Jehowa, koae: Joh Tuhan, kalāh olo ain Hatalla tā, idjā djari injohom, haluli tinai manalih ikāi; nakara iā madjar ikāi talo awang patut iawi ikāi dengan awau, idjā karāh inakan tā.

9. Maka Jehowa manarima augh

Manoa; Malaikat Hatalla dumah, manalih olo bawi ta tinai; maka ia ta mondok hong tana, tapi bane djaton dengae:

10. Ta olo bawi ta badjeleng hadari, masanan ta akan bane, sambil hamauh dengae: Itam, olo hatua ta, idja bihin djari manang-goh aka, aton mamprahan arepe akangkui tinai.

11. Ta maka Manoa mendeng, palus hagoet ompat sawae, tuntang ia sampai olo hatua ta, sambil hamauh dengae: Ika olo ta, idja djari hamauh dengan olo bawi toh? Tombah ia: Joh.

12. Ta koan Manoa: Kalah, djadi tumon kara aughm; tapi kilen kapatut hadat tuntang gawi dengan awan ta dapit?

13. Koan Malaikat Jehowa dengan Manoa: Bara kara talo ta, idja djari insanangku akan olo bawi ta, buah ia mahaga arepe.

14. Bara kara talo ta, idja palembut batanganngor, ala ia kumae; anggor atawa talo bahari ala ia mihope, tinai ala ia kuman talo pali; kara talo handiai, idja djari imetahku ia, ia akan mahagae kea.

15. Maka Manoa tombah augh Malaikat Jehowa: Jaku blaku ikaumentai, ikai handak manjimpan anak kambing hatuae idja kongan intu baum: — (6,18.)

16. Tapi Malaikat Jehowa hamauh dengan Manoa: Alo ikaumarandjar aku hetoh, djaton kea aku akan kuman panginam; tapi djaka ika handak mimbis talo parapahm awang ingahu, kuluh, luput ta akan Jehowa. Krama Manoa djaton katawan, ia ta Malaikat Jehowa.

17. Maka Manoa tombah augh Malaikat Jehowa: Alwe kea aram?

mangat ikai tau manara ika, amon aughm ta toto mandjari.

18. Koan Malaikat Jehowa dengae: Buhen ika misek arangkui? djaton djeta heran?

19. Ta maka Manoa manduan anak kambing hatuae ta, tuntang parapah indu kinan; maka ia maluput djeta akan Jehowa hong batukarang, heraheran ampie ia malalus ta, tuntang Manoa awen hasawa manampajahe.

20. Djadi, metoh njalan apui lembut bara mesbeh gandagandang akan langit, maka Malaikat Jehowa mandai akan ngambo hong njalan apui mesbeh ta; sana Manoa dengan sawae mita talo ta, maka awen mahingkep baue sampai petak.

21. Maka Malaikat Jehowa djaton mamala hindai akan Manoa awen dua hasawa; ta Manoa kasene, ia ta Malaikat Jehowa.

22. Balalu Manoa hamauh dengan sawae: Toto koa akan matai, basa koa djari mita Hatalla.

23. Tapi koan sawae dengae: Amon Jehowa radjin mampatiai ita, toto ia djaton maku maharima parapah idja ingahu, tuntang parapah indu kinan ta bara lengan ita; tinai ia djaton maku mamprahan akan ita tuntang masuman akan ita talo handiai ta, kilau awang djari toh.

24. Maka limbah bara ta olo bawi ta manak hatua; ia manggara arae Simson; maka anake ta sasar hai, tuntang Jehowa mamberkatia.

25. Tinai Rogh Jehowa manampara batintutintu mamenjang ia hong tanah aka podok hamputan olo Dan, helat Sara dengan Estuol.

BAGI 14.

- I. Simson mampatäi singa; iä masawä.
 II. Iä maleläi olo Pilisti.

I.—1. Maka Simson hagoet akan Timnat; hong Timnat tä iä taraitä idjä biti anak bawin olo Pilisti tä.

2. Palus iä buli, masanan tä akan indu bapae, koe: Aku djari mitä olo bawi hong Timnat, baris anak bawin olo Pilisti; toh, duan iä tä indu sawangku.

3. Tapi koan indu bapae dengae: Djaton olo bawi marak karä anak bawin ungkup paharim, marak salepah hamputan ita, sampai ikau hagoet manduan indu sawam bara baris olo Pilisti, olo kulop tä? Koan Simson dengan bapae: Duan bewäi iä tä akangku, krana iä idjä äka kakilak matangku.

4. Maka indu bapae djaton kawatan, talo tä puna bara Jehowa kea, mangat iä manggau buku mawi olo Pilisti; krana katika tä olo Pilisti marentah olo Israel.

5. Tumon tä maka Simson tuntang indu bapae hagoet akan Timnat; djadi, amon iä sampai äka pambulan anggor ain olo Timnat, itä! badumah singa idjä kongan, njakungkong handak mawi äwen.

6. Tä maka Rogh Jehowa mamenjang iä, sampai iä marapak singa tä, sama kilau olo marapak anak kambing, alo ganggamae djaton huang lengäe; maka iä djaton masuman akan indu bapae talo awang djari iawie.

7. Maka amon iä djari sampai, iä hakotak dengan olo bawi tä, tuntang iä ingilak matan Simson.

8. Djadi, isut andau harian bara tä iä haluli, tantai masawä olo

bawi tä; maka iä mahiwang, mitä hantun singa tä; itä! tapis badjanji idjä basuang danum madu aton hong hantun singa tä.

9. Tä iä mamupol tapis badjanji tä duäduä lengäe, palus hagoet, sambil kumae haiak manandjong; iä manalih indu bapae, manenga belaehe akae, tuntang äwen tä kumae; tapi iä djaton masuman akae, madu tä djari induae bara hantun singa.

10. Djadi, limbah bapae djari madja olo bawi tä, maka Simson mawi pesta masawä hetä, tumon hadat budjang hatuä kahum masawä.

11. Djadi, amon olo tä mitä iä, maka iä mambaris telo pulu biti olo ajue, mangat olo tä ompatiä.

II.—12. Maka koan Simson dengan äwen tä: Has, aku toh maleläi keton; djaka keton huang kudju toh, katahin gawi masawä, tau toto manarang tä akangku, tuntang sondau rimae, tä maka aku handak manenga akan keton telo pulu krambar kamedja halus, tuntang telo pulu krambar klambi bahalap.

13. Tapi amon keton djaton tau marima tä akangku, tä keton akan manenga akangku telo pulu krambar kamedja awang halus, tuntang telo pulu krambar klambi bahalap. Koan äwen tä dengae: Djadi, sewut leläim tä, mangat ikä mahininge.

14. Maka iä hamauih dengan äwen tä: Panginan blua bara idjä babungu, kamanis blua bara idjä abas. Maka huang katelo andau olo tä djaton tau marima leläie tä.

15. Limbah tä huang andau udju äwen tä hamauih dengan sawan Simson: Tuit banam, mangat iä

marima leläi tä akan ikäi; djaka dia, ikäi handak manusul ikau tuntang olo human bapam. Aton keton marawäi ikäi, uka manduan ramon ikäi, atawa dia?

16. Maka sawan Simson manangis hatahareharep iä, sambil hamauh: Ikau basingi aku bewäi, ikau djaton radjin denganku; ikau djari maleläi ungkup ajungku, tuntang ikau djaton djari masuman rimae akangku. Koea dengae: Itäm, akan indu apangku mahin djaton aku djari marimae, kilen aku marima tä akam?

17. Maka iä manangis naharep baue kudju andau, kahum gawin masawä tä; djadi andau udju tä tepa iä masanan tä akae, krana olo bawi tä paham musok iä; palus olo bawi tä masuman riman leläi tä akan olo utus ajue.

18. Tä, hong andau udju tä, helo bara matanandau djari belep, maka olo lewu tä hamauh dengae: Narai idjä manis bara madu? atawa narai idjä abas bara singa? Koea mawi olo tä: Djaka keton djaton djari maluku hapan sapingku, toto keton djaton djari sondau riman leläiku.

19. Tä, maka Rogh Jehowa manentang iä, palus iä hagoet manalih olo Askelon, mampatäi telo pulu biti hatuän olo hetä, tuntang manduan karä pakaiäe, manenga klambie awang bahalap akan äwen, idjä djari sondau riman leläie tä; tapi iä blait, palus iä hagoet buli human bapae.

20. Maka sawan Simson tä inenga akan idjä biti baris olo tä, idjä djari ompat iä.

BAGI 15.

- I. Simson marusak tanen olo Pilisti.
- II. Iä mamukul olo Pilisti hanggap tulang idjang kalidai.

I. — 1. Djadi, isut andau harian, intu wajah getem gendom, maka Simson madja sawae, mimit anak kambing hatuäe; koea: Soho aku tamä karong sawangku. Tapi bapa olo bawi tä djaton maku manjoho iä tamä.

2. Krana koan bapae: Angate kamäangku, iä tä djari kabeläm, tagal tä aku djari manenga iä akan kolam. Tapi aton andie bawi, djetä bahalap ampie bara iä; nau ghe djetä akam indu gantie.

3. Tä koan Simson mawi olo tä: Toh toto aku djaton sala deng-an olo Pilisti, amon aku mantakan olo tä.

4. Palus Simson hagoet, manawan telo ratus kongan ason taun, palus iä manduan sewan, tuntang manontong manduä manduä ikohe sama ikohe, palus mangkepan sewan intu sapan ikoh duäduä tä.

5. Limbah tä iä manotong karä sewan tä, palus malapas ason taun tä hadari, mahoroe tanan olo Pilisti, wajah talo djari masak, sambil manjeha tä, mangähu tujuk karä petenge tuntang awang hindai inggetem, sampai karä pambulan anggor tuntang pambulan undus kea.

6. Tä koan olo Pilisti: Äwe djari mawi tä? Koan olo: Simson, manantun olo Timnat tä, basa empoe djari manduan sawae, mam-pabanä iä dengan kolae. Tä olo Pilisti hagoet, manusul olo bawi tä tuntang bapae.

7. Maka koan Simson mawi olo tä: Patut kea gawin keton kalotä?

Takan, amon aku djari mamalah arepku ombembet mawi keton, ta maka haru aku handak terai tinai.

8. Tuntang ia paham mamukul olo ta, sampai tampusing tulange; limbah ta ia hagoet, melai intu tantan batukarang Etam.

II.—9. Maka olo Pilisti hagoet, bapodok hong tanah Juda, tataitataia sampai Leghi.

10. Maka koan olo Juda: Buhon keton djari hagoet, handak mawi ikai? Tombah olo ta: Ika djari dumah, handak mamasong Simson, tantai mawi ia tumen ia djari mawi ikai.

11. Maka telo koan olo hatua baris hamputan olo Juda hus talih batukarang Etam, mamalah Simson, sambil hamaui dengae: Djaton ikau tawa olo Pilisti ta puna marentah ikai? buhon gawim kalota, mampabewau ikai? Maka koae dengan olo ta: Tumon olo ta djari mawi aku, kalota kea aku djari mawi ia.

12. Tombah olo ta, koae dengae: Ika djari kantoh, tantai mamasong ikan, mangat manjaragh ikau intu lengan olo Pilisti. Ta koan Simson dengan awen: Suppah dengangku, keton toh djaton maku mantakan aku.

13. Tombah olo ta, koae: Dia; tikas gawin ikai handak mamasong ikau bewai, sambil manjaragh ikau intu lengan olo ta, tapi djaton halai ikai handak mampatiai ikau. Ta awen mamasong ia, hapan dua tali taheta, sambil magah ia motion bara batukarang ta.

14. Amon ia djari sampai Leghi, maka olo Pilisti ta malahap, sambil manambang ia. Tapi Rogh Jehowa mamenjang ia, palus tali

idja intu penange ta mandjadi kailan lawai bewai, idja patasa apui, balalu pasonge kilau lenjoh bengkak bara lengae.

15. Balalu ia supa tulang idjang kalidai idja taheta, palus ia mandjadju lengae manjinkape, hapan ta ia mamukul mampatiai sakojaan bitu olo hatua.

16. Limbah ta koan Simson: Awi tolang idjang kalidai idja katujok hetoh, dua katujok hetai! hapan tulang idjang kalidai akti djari mampatiai sakojaan bitu.

17. Djadi, limbah ia djari terai hakotak, palus ia mandjakah tulang idjang kalidai ta bara lengae, sambil manggara kaleka ta Ramat-leghi. (*Djakah tolang idjang.*)

18. Maka limbah bara ta ia paham kateah belai; ta ia blaku intu Jehowa, sambil hamaui: Awi lengan rewarm toh ikau djari manenga berkat idja paham toh; aton toh aku akan matai awi kateah belai-ku, palus kalong olo kulop ta?

19. Ta, maka Jehowa manjila guntum tolang idjang kalidai ta, palus aton danum blua bara hetai; ta ia mihop, palus tahasenge haluli, tuntang ia brigas; tagal ta ia manggara ta: lowang danum ain olo idja blaku. Djetu magon aton intu Leghi sampai andau toh.

20. Maka ia mamatut olo Israel djaman olo Pilisti ta dua pulu njelo katahie.

BAGI 16.

I. Simson undur bara Hatalla. 11. Ia tjalaka awi olo Pilisti; ia hobah atiae, tuntang matai haiak mahukum olo Pilisti.

I.—1. Limbah ta Simson ha-

goet akan Gasa; hetä iä taraitä bawin sapangan, palus iä tamä hindjä dengae.

2. Palus olo masanan akan olo Gasa: Simson djari tamä lewu toh. Tä maka olo mangapong iä, mimpä iä hapus alem tä, intu bauntonggang lewu; tapi olo tä manjuri arepe hapus alem tä, koae: Karäh helo, sampai takö sawah, tä ita handak mampatäi iä.

3. Tapi Simson batiroh sampai bentok alem; djadi bentok alem iä misik, palus iä mamangkut hlawang bauntonggang lewu tä tuntang papare duäduä, iä mungkar djeta tuntang kaju huite, palus imuate hundjun bahae, sambil mimbit tä akan hundjun tantan bukit, idjä tandipah Hebron.

4. Djadi, limbah bara tä tinai iä mipen olo bawi hong sangäi Sorek, idjä Delila, arae.

5. Tä, maka karä mantir olo Pilisti manalih olo bawi tä, sambil hamauh dengae: Budjok iä, mangat ikau katawan, hong kwe äka kaabase idjä paham tä, tuntang hapan en ikäi tau mampakalah iä, sampai mamasong iä, mangat mangapähä iä; tä maka genep bitin ikäi handak manenga akan sakojan saratus kabawak rear bapati.

6. Maka Delila hakotak dengan Simson, koae: Kaläh suman akangku, intu sen äka kaabasm idjä paham, hapan narai olo tau mamasong ikau, sampai mampakalah ikau.

7. Koan Simson dengae: Djaka olo mamasong aku hapan udju tali uäi belom, idjä hindai keang, tä maka aku balemo, sama kilau olo beken kea.

8. Tä, maka mantir olo Pilisti mimbit akan olo bawi tä udju tali

uäi belom, idjä hindai keang, palus iä mamasong iä hapan djeta.

9. Maka olo idjä mimpä tä aton melai tokep dengae huang karong beken; tä koan olo bawi tä dengae: Olo Pilisti akan mawi ikau, Simson. Tapi iä manggetus karä tali tä, kilau lawai gamal bageto patasa njalan apui. Tumon tä olo djaton katawan äka kaabase tä.

10. Tä koan Delila dengan Simson: Toto, ikau djari halalea aku, tuntang djari manandjano akt; kaläh toh ikau masuman akangku totototo, hapan narai ikau tau imasong?

11. Koae dengae: Djaka olo mamasong aku dähedahan hapan talin tihang taheta, idjä hindai hanggap olo bagawi, tä maka aku balemo, sama kilau olo beken kea.

12. Maka Delila manduan tali taheta kaloti, palus mamasong iä hapan tä; limbah tä iä hamauh dengae: Olo Pilisti akan mawi ikau, Simson! Maka olo mimpä tä aton mondok darah hetä hong karong beken. Tapi iä manggeto mangarak tä bara lengäe, kilau djeta rambun benang bewäi.

13. Koan Delila dengan Simson: Sampai toh ikau djari marajap aku bewäi, tuntang djari mamasong aku; toh sanan akangku, hapan en ikau tau imasong? Koae dengae: Djaka ikau manampiket udju kassansirai balauku toh, tuntang talin kuntjir, sambil malantak tä hong djihi hapan paku.

14. Maka iä mawie tumon aughe; limbah tä koae dengae: Olo Pilisti akan mawi ikau, Simson! Tä iä tangkedjet batiroh, palus mandjetak tampiket balau tuntang paku tinai talin kuntjir bara hetä.

15. Tā koan olo bawi tā dengae: Aughm bewāi: aku sinta ikau; sampai hantelo toh ikau djari marajap aku, djaton maku masuman akangku intu kwe āka kaabasm idjā paham tā.

16. Djadi, amon olo bawi tā sasing andau hababisau iā hapan aughe, tuntang paham hausousok iā, maka atāie singgul angate kilau matāi.

17. Tā iā manutor akae lepalepah karā talo katawae, sambil hamauh dengae: Lading sukur djaton djari pudji mikis takolokku, krana aku toh puna olo nasir Hatalla bara knain induku; djaka aku injukur, tā kaabasku nihau bara aku, aku palus balemo, sama kilau olo handiai.

18. Amon Delila kasene, iā djari manutor akae karā talo katawae, tā iā manjoho olo mangahau karā mantir olo Pilisti, koae: Talih keton sindā toh tinai, krana iā djari masuman akangku lepah karā talo katawae. Djadi karā mantir olo Pilisti manalih iā, mimbit karā rear tā huang lengāe.

19. Maka iā mampatiroh iā habantal pakuae, limbah tā iā mangahau olo hatuā idjā biti, manjoho iā manjukur udju kasansirai balaue tā. Tumon tā iā mandino iā, kaabase palus nihau bara iā.

20. Maka koan olo bawi tā: Olo Pilisti akan mawi ikau, Simson! Amon iā tangkedjet batiroh, maka angate: Aku handak harikas tumon bahut kea, maliwus arepku. Krana iā djaton katawan, Jehowa djari malihi iā.

II.—21. Tā maka olo Pilisti manjingkap iā, mangaruit matae, palus mimbit iā akan Gasa; hetā iā mamasong iā hapan duā karin-

ting rantai tambaga, tuntang manjoho iā manggiling talo hong sipir.

22. Maka balaue djaladjalan pandjang tinai, tumon pesae hindai injukur.

23. Katika tā karā mantir olo Pilisti aton hapumpong, mampatāi arā meto, maluput parapah hai akan Dagon, dewan ai, sambil ramirami. Maka koan olo tā: Dewan ita djari mandjuluk Simson, musoh ita, akan lengān ita.

24. Tumon tā tinai olo arā, sana mitā iā, maka iā manara dewae; krana koae: Dewan ita djari manjaragh akan penda lengān ita olo idjā hamusoh dengan ita, idjā djari marusak tanah ita, tuntang kutoh karāh ita djari impatāie.

25. Djadi, amon olo tā paham ramirami, koae: Kahau Simson kantoh, mangat iā manjuling akan ita. Maka olo manduan Simson bara sipir, uka manjuling akae; olo manjoho iā mendeng helat djihi.

26. Tā koan Simson dengan anak olo idjā ngagalan lengāe: Agah aku, mangat aku manggajap djihi idjā mandāhen huma, mangat aku basinggoh hetā.

27. Maka huma tā kontep baring awi karā olo hatuā tuntang bawi, tinai karā mantir olo Pilisti aton hetā kea, tinai hundjun sapau huma tā telo kojan biti hirah, hatuā bawi, idjā mitā Simson manjuling.

28. Tā, maka Simson blaku intu Jehowa, koae: Joh Tuhan, Jehowa, tahuu aku, paabas aku sindā toh tinai, joh Hatalla, mangat aku mamalāh matangku intu olo Pilisti.

29. Limbah tā Simson manjingkap djihi bentok duāduā, idjā

mandähen huma tä, idjä äka sang-gahan huma, idjä hapan lengäe gantaue, idjä hapan lengäe sambile.

30. Palus Simson hamauh: Kä-läh hambaruangku matäi haiak dengan olo Pilisti tä. Balalu iä mampaabas manekang arepe; tä palus huma balongkang, menjet karä mantir tuntang karä olo idjä huange tä; maka karä olo idjä matäi haiak pampatäi Simson arä haream bara olo, awang impatäie pesae belom.

31. Limbah tä maka karä paharie tuntang salepah ungkup human bapae dumah, manduan hantue, mimbit iä haiak panulie, sambil mangubur iä huang kubur bapae Manoa, idjä helat Sara deng-an Estaol. Maka iä djari mamatut olo Israel duä pulu njelo katahie.

BAGI 17.

Migha mampendeng hampatong dewa.

1. **M**aka aton olo hatuä bara bukit hatinggang Epraim, arae Migha.

2. Iä tä hamauh dengan indue: Sakojan saratus sekel salaka tä, idjä djari inakau bara ikau, tuntang ikau djari manjapa tagal tä, haiak manahiu tä intu pindingku kea, itäm, rear tä aton intu aku, aku djari manduan tä. Tä koan indue dengae: Imberkat anakku intu Jehowa.

3. Tumon tä iä malian sakojan saratus sekel salaka tä akan indue; tapi koan indue dengae: Aku djari mambaris rear tä bara lengängku, manukas tä akan Jehowa tagal anakku, uka hampatong inoang,

iukir; tagal tä aku manenga tä akam tinai.

4. Palus iä malian rear tä akan indue; tapi indue manduan duä ratus sekel, manenga tä akan tungbulau, djeta inoange, iukire akan hampatong; maka djeta ihaga hong human Migha.

5. Tumon tä olo hatuä, Migha tä, äka hampatong, tinai iä mampa pakaian tuntang pakarang imam, tuntang manjuang lokap idjä biti bara karä anake hatuä, mangat mandjadi imam ajue.

6. Maka katika tä olo Israel djaton bara radja; genep biti manumon pikire kabuate.

7. Maka aton olo hatuä tabela bara Betlehem Juda, idjä ain hamputan Juda; olo tä olo Lewi, iä namuäi hetä.

8. Maka olo tä djari babongkat bara Betlehem Juda, handak hagoet akan bararangai tintue, äkae tau sondau balandjae. Metoh iä tä sampai bukit hatinggang Epraim, sampai human Migha, handak maradjur panggoete,

9. Koan Migha dengae: Ikan bara kwe? Tombah iä, koae: Aku toh olo Lewi bara Betlehem Juda, aku hagoet manggau gawi, bararangai kalekaku sondaue.

10. Tä koan Migha dengae: Melai dengängku, mandjadi akan apängku, akan imam ajungku; maka sining njelo aku handak manenga akam sapulu sekel salaka, tuntang idjä katuron pakaian, tinai karä talo kinam. Tä maka olo Lewi tä ompat iä.

11. Tuntang olo Lewi tjakap melai dengan olo hatuä tä; iä tä mahaga olo tabela tä kilau anak ai.

12. Maka Migha manjuang lokap

olo Lewi tä, mangat iä mandjadi imam akæ; tumon tä iä melai hong human Migha.

13. Tã koan Migha: Toh aku katawan, Jehowa karã mawi talo bahalap denganku, tagal olo Lewi toh mandjadi imam akangu.

BAGI 18.

Olo hamputan Dan manamput dewa tuntang imam tä, mampendeng tä hong lewu Lais, djetä Dan.

1. Maka katika tä olo Israel djaton bara radja. Djadi, katika tä kea hamputan olo Dan manggau bagin tanah akæ, akæ tau melai; krana sampai andau tä hindai djari inenga ombet akæ indu joresæ, pagangan ajue marak karã hamputan olo Israel.

2. Maka olo Dan manjoho bara Sara tuntang Estaol limä bitu olo hamputan ajue, idjä menteng, mangat mangalati, mangumbang sambil mariksa tanah. Koæ deng-an olo tä: Lius keton, kumbang, priksa tanah. Maka olo tä manantarang bukit hatinggang Epraim, mahandar human Migha, tuntang iä bara malem hetä.

3. Maka kahum iä hong human Migha, iä kasene augh olo tabela, olo Lewi tä, palus iä manjupa iä, sambil misek iä: Æwe djari mimbit ikau kantoh? narai gawim he-toh? kasen ikau kantoh?

4. Koæ dengan olo tä: Sakean sakatoh gawin Migha denganku; iä djari mupah aku, aku djari indu imam akæ.

5. Tã koan æwen tä dengæ: Käläh, isek intu Hatalla, mangat ikäi katawan, djaka panggoet ikäi,

idjä ilalus ikäi toh, karãh imberkat.

6. Koan imam dengan olo tä: Lius bewäi dengan salamæ; djalan-an keton, idjä ilalus keton toh, inangkilik Jehowa.

7. Limbah tä æwen limä tä harikas; iä sampai Lais; maka iä mitä olo hetä bandah ampie, iä pakat dengan olo Sidon; iä suni, sanang tuntang bandah bewäi, tinai djaton aton radja, idjä maren-tah hong tanah tä; tinai iä kedjau dengan olo Sidon, tapi dengan utus olo beken iä djaton hadjandji.

8. Maka æwen tä buli karã paharie hong Sara tuntang Estaol; tä karã paharie misek iä: Narai sarita imbit keton?

9. Koan æwen tä: Has keton, ita lius manalih olo hetä, krana ikäi djari mariksa tanah tä, toto djetä bahalap haliai. Handak keton melai hetoh bewäi? Æla keton kadian, hagoet gulugulong, mangat tamä hetä, duan tanah tä akan joresan keton!

10. Amon keton sampai hetä, toto keton sondau utus olo idjä uguh laja, tuntang tanahe rangkah: krana Hatalla djari manjaragh tä akan lengän keton, aka idjä djaton tapas talo enen karã ramon talo, awang hong tanah Kanaan.

11. Tã maka bara hetä, bara Sara tuntang Estaol, aton harikas djahawen ratus bitu olo hatuä, baris hamputan Dan, tatap dengan gang-gaman parang.

12. Olo tä hagoet, bapodok darah Kiriätjearim, hong tanah Juda; tagal tä olo manggarä kaleka tä aka podok Dan, palus sampai andau toh; itä! djetä intu likut Kiriätjearim.

13. Bara hetä olo tä palus sam-

pai bukit hatinggang Epraim, manalih human Migha.

14. Tä maka koan olo limä biti tä, idjä djari hagoet mangalati tanah Lais, mawi karä paharie: Tawan keton kea, huang huma toh aton pakaian tuntang pakarang imam, tinai hampatong dewa idjä inoang iukir? toh hapan keton bewäi narai patut gawin keton.

15. Tä olo tä tendä hetä, palus manalih human olo tabela, olo Lewi tä, idjä intu äka Migha, sambil manabi iä bahalahalap.

16. Maka djahawen ratus biti, baris olo Dan tä, idjä tatap dengan ganggaman parang, tendä intu ruar papar bauntonggang.

17. Tapi äwen limä tä, idjä djari hagoet mangalati tanah, palus tamä hetä, sambil manduan hampatong dewa tä tuntang pakaian dengan pakarang imam; maka imam tä mendeng intu bauntonggang, haiak dengan olo djahawen ratus tä, idjä tatap dengan ganggaman parang.

18. Djadi, limbah äwen limä tä djari tamä, haiak djari manduan hampatong tä, tuntang pakaian dengan pakarang imam, maka koan imam tä dengan äwen: Narai gawin keton?

19. Koan olo tä dengae: Suni ikau, angop njamam; lius ompat ikäi, mandjadi akan bapa tuntang imam ikäi; idjä kwe ikau bontong, ikau imam akan human olo idjä bewäi, atawa ikau mandjadi imam akan hapus idjä kautus, akan hapus idjä kahamputan olo Israel?

20. Tä maka imam tä handjak angkat atäie, balalu iä manduan pakaian dengan pakarang imam tuntang hampatong tä, palus tamä ompat olo tä.

21. Maka olo tä mules palus

hagoet, iä matoh karä anake, karä metoe, tuntang karä ramoe helo baue.

22. Amon äwen tä djari kedjau bara human Migha, maka karä olo hatuä huang karä huma, idjä tokep human Migha, hakampeleng, palus iä manggoang olo Dan tä; tinai iä mangahau olo Dan tä.

23. Äwen tä mules baue, sambil hamauh dengan Migha: Narai katapasm, ikau djari mirak karä olo tä?

24. Tombah iä: Dewangku idjä inampaku, tuntang imam tä djari irampas keton, palus hagoet: narai akangku tinai! tinai keton misek aku: narai katapasm?

25. Tapi koan olo Dan mawi iä: Äla ikau papahining hamauh intu ikäi, belä kanatek olo panjangit mantakan ikau, palus manganan tahasengm, tuntang tahaseng olo humam.

26. Tumon tä olo Dan tä hari-kas maradjur panggoete; djadi amon Migha mitä olo tä kwasa bara iä, maka iä mules arepe palus buli humae.

27. Kalotä olo tä manduan talo tampan Migha, tuntang imam tä, idjä djari melai dengae; tuntang iä sampai Lais, äka olo sanang, bandah; palus iä mampatäi olo tä hapan baun padang, sambil manusul lewue.

28. Tuntang djaton olo idjä maliwus iä, krana lewu tä kedjau bara Sidon, maka olo tä djaton hadjandji dengan utus olo beken; äka lewu tä hong djanah idjä tokep Betregghob. Limbah tä äwen mamangun manaheta lewu tä, palus mangkalewu hetä.

29. Maka iä manggarä lewu tä Dan, tumon aran tatoe Dan, idjä

inakan akan Israel. Maka aran lewu tä solake Lais. — (Jos. 19, 47.)

30. Maka olo Dan mampendeng akae hampatong idjä iukir tä; Jonatan, panakan Gerson, Gerson anak Manasse, iä tuntang karä panakae mandjadi imain akan olo hamputan Dan, palus sampai andau olo tanah tä tawanan awi olo.

31. Tumon tä hampatong, idjä djari inampa Migha tä, ingkes olo tä akae katahin tingkap Hatalla tä hong Silo.

BAGI 19.

Olo Benjamin hong Gibea kihal
haliai gawie.

1. Djadi, katika tä kea, metoh djaton radja marentah hong Israel, aton olo Lewi, idjä melai manamuäi intu saran bukit hatinggang Epraim; maka iä manduan olo bawi bara Betlehem Juda akan gundike.

2. Maka basa gundike habandong, marajap manangkalau iä, olo bawi tä babuhau malihi iä, manalih human bapae hong Betlehem Juda; iä melai hetä tahi andaue, sampai äpat bulan katahie.

3. Kalotä maka banæ lius, manjak iä, handak mambudjok atäie, mangat manduan iä tinai; iä mimbit anakolohe idjä biti, tuntang kalidai isut kongan. Maka olo bawi tä mimbit iä tamä human bapae; sana bapa olo bawi tä mitä iä, maka iä handjak atäie tagal iä hasondau hetä.

4. Maka empoe, bapa bawi tabela tä, marandar iä melai katelo,

tuntang olo tä kuman belom, palus bara malem hetä.

5. Djadi huang andau äpat olo tä misik haiak djadjewu, palus manatap arepe handak buli; tapi koan bapa bawi tabela tä dengan manantue: Awi manjuap helo manekang arepm, limbah tä keton tau hagoet.

6. Maka äwen duä mondok mi-hop kuman haiahaia; tä bapa olo bawi tabela tä hamauih dengan manantue: Melai ikau bara malem tinai, tuntang ramirami, mampahandjak atäim.

7. Tapi olo hatuä tä miendeng handak hagoet, tapi empoe paham musok, sampai iä bara malem tinai.

8. Djadi intu andau limä, amon iä misik haiak djadjewu, handak hagoet, koan bapa bawi tabela tä: Kuman, manekang arep keton helo. Maka äwen tä harandjar sampai andau djari balihang; iä omba kuman hetä.

9. Limbah tä olo tä manatap arepe handak hagoet, tuntang gundike tinai djipæ; maka koan empoe, bapa bawi tabela tä: Itäm, andau djari balihang tokep panapän, käläh melai bara malem tinai; andau tokep hapus, käläh keton melai bara malem mampangat atäi keton, handjewu karäh haiak djadjewu ikau tau hagoet, buli humam.

10. Tapi olo hatuä tä djaton maku melai tinai, malainkan iä hari-kas, tuntang iä sampai tandipah Jebus, djeta Jerusalem; maka kalidai duä kongan idjä aton buate, tuntang gundike mampahaiak iä.

11. Maka amon äwen sampai Jebus, andau djari bilak hapus. Koan anakolohe tä dengan tempoe: Käläh ita gulugulong, tendä hong le-

wun olo Jebusi tä, mangat ita bara malem hetä.

12. Tapi koan tempoe dengae: Äla ita tendä hetä intu lewun olo beken, idjä djaton ain olo Israel; ita handak mahalau mimes Gibeä.

13. Tinai koe dengan anakolohe: Tandjong bewäi, njamanjamah ita sampai lewun olo Israel; ita bara malem hong Gibeä atawa hong Rama.

14. Tumon tä iä hagoet maradjur djalanä; matanandau belep kahum iä tokep Gibeä, idjä ain Benjamin.

15. Maka olo tä mahiwang akan hetä, mangat tamä Gibeä, tuntang bara malem hetä. Limbah iä tamä, maka iä mondok hong djalan lewu, krana djaton idjä biti olo hetä maku manamäan iä huang huma, uka bara malem hetä.

16. Maka aton olo bakas hatuä idjä biti buli malan bara tanae, amon talo handak kaput; olo tä solake bara bukit hatinggang Epraim, iä namuäi hong Gibeä; maka olo lewu hetä baris olo Benjamin.

17. Djadi, amon iä manggatang matae, iä mitä olo tamuäi tä intu djalan lewu, palus olo bakas tä misek iä: Kangkwe tintum, bara kwe panumahm?

18. Koan olo tä dengae: Ikäi hagoet bara Betlehem Juda mimes saran bukit hatinggang Epraim, hetä äkaku; aku djari madja hong Betlehem Juda, toh aku buli human Jehowa tinai; maka olo djaton maku manamäan aku akan humae.

19. Alo ain ikäi ombet oru tuntang talo kinan akan kalidai tä, tinai aton kea tepong tuntang anggor aingku, tuntang akan rewarw bawi toh, tinai akan anakoloh

tä, idjä hindjä ikäi, djaton ikäi tapas talo enen.

20. Tä koan olo bakas tä: Salamat ikau; karä katapasm tä lepah intu aku, baja äla ikau bara malem hong djalan.

21. Palus iä manamäan iä huang humae, sambil pakanan kalidaie; limbah iä djari mamenjau paie, maka olo tä kuman belom.

22. Djadi, kahum olo tä mam-pangat atäie, maka karä hatuän lewu tä, idjä uras olo setan, manga-pong huma tä; iä manega blawang, sambil hamauih dengan olo bakas, idjä tempon huma tä, koe: Plua olo hatuä tä, idjä djari tamä humam, ikäi handak dengae. — (1. Mos. 19, 4.)

23. Maka olo idjä tempon huma tä blua, manjupa olo tä, sambil hamauih dengae: Äla, o pahari, äla keton papa kalotä; limbah olo toh djari tamä humangu, äla keton mawi kadhaka kalotä.

24. Itä, anakku idjä bawi, idjä budjang, tuntang gundik olo tä aku handak mampluae akan keton, naughe keton habandong dengae, mawi iä tumon kahandak keton, baja dengan olo hatuä tä äla keton darhaka gawin keton.

25. Tapi karä olo tä djaton maku manarima aughe; tä olo Lewi tä manduan gundike, mandjuluk iä blua akan olo tä; maka karä olo tä habandong dengae hapus idjä malemalem, haru duruh sawah iä malapas iä, haiak langit handak mahindang.

26. Tä haiak djadjewu olo bawi tä dumah, halelek intu bauntong-gang human olo, idjä äka tempoe, hetä iä sampai talo djari blawa.

27. Maka amon tempoe misik handjewu, sambil muap blawang

huma, handak blua maradjur pang-goete, itä! olo bawi, gundike tä, menter intu bauntonggang huma, lengäe hundjun lambang hetä.

28. Koae dengäe: Mendeng, ita hagoet. Tapi djaton tahasenge, iä djaton tombah. Tä iä mamuat hantue hundjun kalidai, palus olo hatuä tä hagoet, buli kalekae.

29. Sana iä sampai humae, iä manduan pisau, palus iä manjingkap hantun gundike, manangkal iä tuntang tolange, mandjadi duä-walas katangkal, balalu iä mampait tä akan karä baris tanah olo Israel.

30. Djadi, olo handiai idjä mitä tä hamauh: Toto, talo kalotä djaton pudji ita mitäe, bara andau olo Israel blua bara tanah Misir, sampai andau toh; awi mangarang-ka tä, hatirok, hamauh!

BAGI 20.

Olo Israel mamarang olo Benjamin.
Olo Benjamin karenga lomos.

1. Tä olo Israel ratarata hagoet, hakampeleng lepalepah samandiai hapungkal, mandjadi kilau idjä biti, bara Dan mandas Bersaba, olo hong tanah Gilead kea; iä manaharep Jehowa hong Mispä.

2. Bara genep puting tanah hapus karä hamputan olo Israel manalih hindjä kawan Hatalla, aton äpat ratus kojan olo idjä manangking padang.

3. Maka olo Benjamin mahining, olo Israel djari hakampeleng hong Mispä. Maka koan olo Israel: Sanan, kilen horoe talo papa tä?

4. Tä tombah olo Lewi, banan

olo bawi idjä impatäi tä, koae: Aku toh dengan gundikku tendä hong Gibeä, idjä ain Benjamin, handak bara malem hetä.

5. Maka olo Gibeä tä mantakan aku hamalem, iä mangapong huma äkaku melai, kahandake nahuang mampatäi aku, tuntang gundikku imandonge sampai matäi.

6. Täaku manjingkap gundikku, manangkal iä, mampait djetä akan genep bagin joresan olo Israel, basa kihal tulah sumbang, kadhaka haliäi djari iawi olo tä intu bentok olo Israel.

7. Itä, uras keton baris olo Israel, awi hatirok, masara toh akan keton.

8. Tä, maka hapus olo handiai mendeng, kilau ampin idjä biti, koae: Ita djaton maku hagoet buli äka ita, idjä biti malun dia akan buli humae.

9. Malainkan tumon toh kea ita handak mawi Gibeä:

10. Hapan tenong ita handak min-tih sapulu biti bara saratus, bara karä hamputan olo Israel, tinai saratus bara sakojan, sakojan bara sapulu kojan, mangat manduan bahataakan olo arä, mangat olo arä marumpak Gibeä, mawi iä tumon karä kadhakae, awang djari iawie.

11. Tumon tä karä olo Israel hindjä kilau ampin idjä biti, hapumpong handak marumpak Gibeä.

12. Maka karä hamputan olo Israel manjoho olo manalih salepah hamputan olo Benjamin, sambil hamauh: Narai kadhaka tä, idjä mandjari intu marak keton?

13. Kuläh toh, djuluk karä olo setan tä, idjä hong Gibeä, mangat ikäi mampatäi iä, sambil manganan talo papa tä bara marak olo Israel. Tapi olo Benjamin djaton maku

manarima augh karä paharie, olo Israel tä.

14. Malainkan olo Benjamin bara karä lewue hapumpong intü Gibeä, uka mamarang olo Israel.

15. Djadi, andau tä kea olo Benjamin bara karä lewue djari isä, duä pulu djahawen kojan biti, uras idjä manangking padang; beken tinai olo Gibeä tä, djeta udju ratus biti, uras olo awang kampilie.

16. Marak karä olo tä aton udju ratus awang kampilie, idjä manjambil, olo handiai tä apik mananting batu, alo manintu idjä krambar balau mahin dia sala.

17. Maka karä olo Israel, beken bara hamputan Benjamin, äpat ratus kojan biti, idjä manangking padang, uras olo parang samandiai.

18. Maka olo Israel hagoet, manalih human Hatalla, sambil misek intü Hatalla, koae: Æwe ikäi patut mangapala, mamarang olo Benjamin? Tombah Jehowa: Juda akan mangapalae.

19. Tumon tä olo Israel hagoet haiak djadjewu, bapodok tandipah Gibeä.

20. Maka karä olo Israel blua, uka haklahi dengan Benjamin; olo Israel mamadju kawae, mangalahi olo tä tokep Gibeä.

21. Tä, maka olo Benjamin salenga blua bara Gibeä, palus andau tä kea iä mampatäi duä pulu duä kojan biti olo Israel halelek akan petak.

22. Maka olo Israel tä manekang arepe, iä haluli mamadju kawan klahi intü üka tä kea, idjä hetä iä djari haklahi andau helo.

23. Tapi olo Israel hagoet helo, sambil manangis hong baun Jehowa, sampai andau handak kaput; iä misek intü Jehowa, koae: Pa-

tut ikäi hagoet haluli, mamarang olo Benjamin, paharin ikäi? Tombah Jehowa: Lius keton, takan iä.

24. Tumon tä maka olo Israel manggapi olo Benjamin haluli andau tinai.

25. Maka olo Benjamin salenga blua bara Gibeä, manambang olo tä intü andau duä tä kea, mampatäi tinai hanjawalas kojan biti bara baris olo Israel balongkang akan petak, uras olo idjä manangking padang.

26. Tä karä -olo Israel, hapus kawan olo arä, hagoet manalih human Hatalla, sambil manangis: iä melai hetä manaharep baun Jehowa, tuntang iä puasa andau tä sampai kaput, tinai iä maluput parapah awang ingälu tuntang parapah tarimakasih intü baun Jehowa.

27. Maka olo Israel misek intü Jehowa, krana katika tä patindjandjin Hatalla aton hetä;

28. Pinchas, anak Eleasar, äson Aaron, naharep baue katika tä, sambil misek: Patut ikäi hagoet tinai, mamarang olo Benjamin, paharin ikäi? atawa buah ikäi terai? Koan Jehowa: Lius keton, krana djewu aku handak manjaragh iä akan penda lengän keton. — (Jos. 22, 13.)

29. Tä maka olo Israel manjoho olo mimpä aräarä hakaliling lewu Gibeä.

30. Limbah tä olo Israel hagoet mawi olo Benjamin intü andau telo tä kea, iä mamadju kawan klahi sama kilau tingkat helo kea.

31. Tä gap olo Benjamin blua, manambang äwen, iä mandjajong arepe dengan lewue, palus manampara manedjep mamuno äwen, sama kilau helo kea, hong duä

djalan tä, idjä manintu human Hatalla, tinai idjä manintu Gibeä; telo pulu bitu hirah bara baris olo Israel matäi.

32. Tä koan olo Benjamin: Tä, iä djari alah intu baun ita kilau bihin. Tapi koan olo Israel: Kä-läh ita hadari, leka mandjajong iä dengan lewue, manamput iä kedja-kedjau akan djalan.

33. Tä, maka karä olo Israel hadari bara äkae, mamadju arepe tinai, uka mamarang hong Baal-tamar; haiak tä kea maka karä olo baris Israel idjä mimpa tä lembut bara karä kalekae, limbah Gibeä talampas, nihau oloe awang sanggam.

34. Sapulu kojan bitu, uras olo awang kampilie, mantakan Gibeä; maka klahi tä manjangit haliai, tapi awang beken tä djaton mado tjalaka tä akan buah iä.

35. Tä, maka Jehowa mampakalah Benjamin intu baun Israel, sampai andau tä kea olo Israel mampatäi duä pulu limä kojan saratus bitu bara baris olo Benjamin, uras olo hatuä idjä manangking padang.

36. Krana angat olo Benjamin, olo Israel djari alah awie, basa äwen hadari mahakan olo Benjamin; tapi akale kalotä, sabab iä harap karä olo mimpa tä, idjä djari imadjue mawi Gibeä.

37. Djadi, olo mimpa tä manggulong arepe mamok Gibeä, palus mahoroe salepah lewu tä, mamukul karä olo lewu tä hapan baun padang.

38. Maka olo Israel djari hadjandji, hakarangka kata dengan äwen idjä mimpa, mangat äwen manampa asepe ngangkäwul bara lewu.

39. Djadi, amon olo Israel mules, mahakan klahi, tuntang olo Benjamin manampara mamuno, mampatäi telo pulu bitu hirah bara baris olo Israel, sambil hamauh: Toto, olo tä djari alah hong baun ita, sama kilau metoh klahi helo bihin; —

40. Tä maka asepe ngangkäwul kangambo kilau pantar tambuan lewu. Djadi, amon olo Benjamin tampaliau, itä! kähun lewue, asepe hagatang kangambo.

41. Palus olo Israel mules, manaharep iä, maka olo Benjamin paham taräwen; krana iä mitä asepe buah tjalaka.

42. Balalu iä mules arepe bara baun olo Israel, hadari mahoroe djalan akan padang, tapi klahi pagon manuntut iä, tinai olo hong karä lewu, idjä ihalaue, sewu mantakan, marusak iä.

43. Maka iä mangapong olo Benjamin tuntang manggoang äwen, murah haliai iä marusak äwen, sampai hila timor Gibeä.

44. Maka aton balongakang impatäi baris olo Benjamin hanjawalas kojan bitu, uras olo idjä abas klahi.

45. Tä, maka olo Benjamin mules, hadari akan padang benjem, mahakan akan bukit Rimon; tapi olo Israel mangarahake tinai, kahum iä hong djalan, mampatäi limä kojan bitu; limbah tä iä manggoang äwen sampai Gideoni, mampatäi duä kojan bitu baris äwen tä tinai.

46. Kalotä karä olo baris Benjamin, idjä balongakang matäi andau tä, salawi kojan bitu, uras idjä abas klahi.

47. Baja djahawen ratus bitu bewäi baris äwen tä mahakan, hadari akan padang benjem, akan

bukit Rimon, palus melai hong bukit Rimon apat bulan katahie.

48. Limbah awen hadari, maka karä olo Israel haluli mananggoh olo Benjamin, palus mamukul hapan padang olo handiai hong karä lewue, tuntang karä metoe, talo handiai awang panantarang iä, tinai karä lewue, idjä pasuro iä, inusule lepah lingis.

BAGI 21.

Hamputan Benjamin ibaragapan haluli.

1. Maka karä olo Israel djari sumpah hong Mispa, koae: Aäla idjä biti bara karä ita mahin manenga anake bawi indu sawan olo baris Benjamin.

2. Maka kawan olo arä manalih human Hatalla, melai hetä intu baun Jehowa sampai halemäi; maka olo tä mambo aughe manangis, paham haliai tangise.

3. Koae: O Jehowa, Hatallan olo Israel! tagal narai talo toh mandjari intu olo Israel, sampai andau toh idjä kahamputan djari lomos bara Israel?

4. Maka djadi andau tinai, olo tä hagoet haiak djadjewu, manampa mesbeh hetä; iä maluput parapah awang ingähu, tuntang parapah tarimakasih.

5. Maka koan olo Israel: Aäwe-äwe intu marak karä hamputan olo Israel, idjä djaton djari omba tamä kawan parang ain Jehowa? Krana iä djari hasumpah hai tahu olo handiai, idjä djaton maku omba, manalih Jehowa hong Mispa, djaton tau dia olo tä impatäi.

6. Maka olo Israel pähä atäie,

iä manjasal tagal paharie Benjamin, sambil hamaui: Andau toh idjä kahamputan djari ilenteng bara Israel.

7. Kilen akal ita dengae, mangat awen idjä batisa tä sondau olo bawi tinai? krana ita djari sumpah intu Jehowa, ita djaton tau manenga anak ita idjä bawi indu sawan olo tä.

8. Maka koae: Aton kea olo bara karä hamputan olo Israel, idjä djaton djari omba manalih Jehowa hong Mispa? Tä, itä! bara olo Jabes hong Gilead dialo idjä biti djari dumah, omba äka olo arä bapodok.

9. Krana olo arä tä buah isä: itä! dialo idjä biti aton bara olo Jabes hong Gilead.

10. Tä hapus utus olo arä manjoho duäwalas kojan biti, olo idjä sanggam haliai, manalih hetä; iä mametäh awen tä, koae: Lius keton, pukul olo Jabes hong Gilead hapan baun padang, tuntang karä olo bawi dengan anak olo.

11. Tapi tumon toh patut gawin keton: olo hatuä handiai, tuntang karä olo bawi, idjä djari pohos olo hatuä, akan impatäi keton.

12. Maka iä sondau marak olo Jabes hong Gilead apat ratus olo bawi tabela, idjä budjang, idjä hindai pohos olo hatuä; awen tä imbite akan äka olo bapodok hong Silo, idjä hong tanah Kanaan.

13. Tä, maka hapus utus olo arä manjoho olo hakotak dengan olo Benjamin tä, idjä melai hong bukit Rimon; iä hakotak bahalap dengae.

14. Tä, maka olo Benjamin buli katika tä, maka olo mandjuluk akae karä olo bawi, idjä djari imbelome bara bawin olo Jabes hong

Gilead; tapi djetä kea hindai ombet karäe akäe.

15. Maka olo arä tä pähä atäi tagal Benjamin, basa Jehowa djari marabit marantat idjä kahamputan bara Israel.

16. Tä, karä bakas utus olo arä tä hamauh: Kilen kea gawin ita, mangat idjä hiudai tä kea sata sondau olo bawi? Krana karä bawin Benjamin lepah lomos.

17. Tinai koae: Joresan Benjamin patut melai akan idjä katapasan tä, belä idjä kahamputan lomos nihau bara Israel.

18. Tapi ita djaton tau manenga akan sawan olo tä anak ita idjä bawi, krana olo Israel djari sumpah, koae: tarasapa ia, idjä manenga anake indu sawan olo Benjamin.

19. Tä, maka koae: Itä, aton pesta hai akan Jehowa hong Silo, hila utara human Hatalla, hila timur djalan lombah idjä bara Betel akan Sighem, hila selatan Lebana.

20. Palus ia manjoho olo Benjamin, koae: Liur beton, impa hong pambulan anggor.

21. Tinai ingat, sama anak bawin olo Silo blua bara lewue, babigal, tä keton akan blua bara

pambulan anggor tä, balalu genep bitin keton akan marampas indu sawan keton bara anak bawin olo Silo, palus buli, talih tanah Benjamin.

22. Maka amon bapae atawa njahan äwen tä karäh manaharep ikäi handak basara, tä ikäi handak mangatau olo tä, sambil hamauh: käläh pasi olo tä tagal ikäi: krana ikäi djaton djari manduan ombet karä sawae handjenan akan genep biti hong parang toh; tinai keton djaton djari manenga anak keton akäe, sampai keton maniwases arep keton.

23. Maka olo Benjamin mawie tumen. anghe tä: ia manasaput indu sawae handjenan handjenan, bara budjang bawi idjä babigal hetä; balalu ia hagoet, buli joresan pagangae tinai; ia mamangun karä lewu tinai, palus melai hetä.

24. Tinai katika tä olo Israel kea hagoet bara hetä, genep biti manahih hamputae, utus ajue; äwen hagoet, genep biti buli joresan pagangan ajue.

25. Katika tä djaton radja marintah olo Israel, baja genep biti manumon pikire kabuata.

SURAT

R U T.

BAGI 1.

Rut, omba empoe idjä bawi babongkat akan Betlehem.

1. Maka katika olo Israel ing-apala hakim, lau manapi tanah tä; tagal tä aton olo idjä bara Betlehem babongkat, handak namäsi hong tanah Moab, tuntang sawae tinai anake hatua dua bita.

2. Aran olo hatua tä Elimeleg, aran sawae Naomi, aran anake dua bita tä Maghlon äwen dua Kiljon; ia tä olo Eprat, bara Betlehem Juda. Äwen tä tamä tanah Moab, palus melai hetä.

3. Maka Elimeleg, banan Naomi tä, matäi; balih olo bawi tä dengan anake äwen dua.

4. Äwen dua tä manduan akan sawae bawin olo Moab, aran idjä Orpa, aran idjä Rut; maka olo tä melai hetä sapulu njelo hirah kashie.

5. Maka äwen dua tä, Maghlon dengan Kiljon, matäi kea, balihi olo bawi tä bewäi limbah anake dua tä matäi, harian bara banae.

6. Tä, maka ia tuntang manantue bawi hagoet, buli bara tanah Moab: krana pesae hong tanah Moab ia djari mahining brita, Jehowa djari mandohop utus olo ajue, manenga talo kinan akan olo tä.

7. Tagal tä ia mindah bara äkae, idjä hetä ia djari melai, mimbit

manantue äwen dua ompat ia. Maka kahum hong djalanae; handak buli tanah Juda,

8. Koan Naomi dengan manantue bawi äwen dua tä: Lius, sama buli human indu keton; kaläh Jehowa malalus kahalape akan keton, tumon gawin keton dengan liau anakku tuntang denganku kea.

9. Kaläh Jehowa mandohop keton, mangat keton babanä, mandino kasanang genep bita huang humae tinai. Limbah tä ia manjium äwen. Maka äwen mambo aughe manangis,

10. Sambal hamaui dengae: Toto, ikä handak omba ikau, buli utus olo njum.

11. Tapi koan Naomi: Buli bewäi, o anak, tagal ea keton akan ompat aku? aton hindai anak hong knaingu, mangat indu-banan keton?

12. Buli bewäi, o anak, lius; krana aku djari pahalan bakas djaton tau babanä; tinai alo aku magon harap bewäi, alo paribasa aku babanä alem toh kea, atawa alo aku manak hatua,

13. Tau keton mentai ia hindai, sampai ia bakas? Buhen keton handak marandjar arep keton babanä tinai? Äla, anak, krana perkarangu bapait haream bara perkaran keton; krana lengän Jehowa mawi aku.

14. Tä, maka äwen dua tä mambo aughe manangis tinai, limbah

tā Orpa manjium empoe, palus hagoet; tapi Rut magon melai dengae.

15. Sabab tā koae: Itām, duām djari buli hamputan ajue, dewan ajue; kalāh ikau kea buli, tumon duām.

16. Tapi koan Rut: Ela ikau mangabana aku, ala ikau manjoho aku malihi ikau; undur bara ikau; krana alo akan kwekwe panggoetm aku handak omba, intu sen akan melai, hetā kea aku. Utus olo ajum ajungku kea, Hatallan ajum ajungku kea.

17. Hong kwe akan karāh matāi, aku kea handak matāi, hetā kea aku handak ingubur; naughe Jehowa mawi aku kalotā kakai, baja pampatāi bewāi akan mamisah aku dengam.

18. Amon iā mitā, manantue tanggar ataie handak ompat iā, maka iā terai manahiu talo tā tinai.

19. Tumon tā maka āwen duā tā manandjong njamah sampai Betlehem. Djadi, sana iā tamā Betlehem, hapus lewu tā suraksirok tagal iā; koan olo hetā: Iā tā Naomi?

20. Tapi koae dengan olo tā: Ela keton manjewut arangku Naomi, (*kakilak*;) sewut aku Mara, (*kapaat*;) krana Iā idjā djaton tikas kwasae tā djari paham mangapāhā aku.

21. Panesekku aku djari sarat, tapi boang bewāi Jehowa manjoho aku buli; buhen keton manggarā aku Naomi, basa Jehowa djari mamparandah aku, tuntang Idjā Pangkahai djari mangapāhā aku?

22. Tumon tā Naomi buli tuntang manantue Rut, olo Moab tā, bara tanah Moab; āwen duā tā sampai

Betlehem wajah olo manampara manggetem seora.

BAGI 2.

Rut mangarahak hong tanan Boas.

1. Maka Naomi tā aton kolan banae, olo hatuā idjā paham kata-taue, idjā bara ungkup Elimeleg, arae Boas.

2. Maka Rut, bawin olo Moab tā, hamauih dengan Naomi: Soho aku hagoet akan tanan olo, manampunan karahak bua tana, manuntut likut olo idjā handak masi aku, manjoho aku mangarahake. Koae dengae: Lius bewāi, o anak.

3. Tumon tā iā hagoet, tuntang iā sampai, manampunan karahak, manuntut likut olo manggetem; maka kanatek iā sampai tana, idjā ain Boas, olo ungkup Elimeleg tā.

4. Maka itā! Boas aton dumah bara Betlehem; iā manahi olo manggetem tā, koae: Kalāh Jehowa mampahaiak keton. Tombah āwen tā: Kalāh Jehowa mamberkat ikau.

5. Limbah tā koan Boas dengan djipāe, mandur karā olo manggetem tā: Anak āwe olo bawi tabela tā?

6. Tombah djipāe, mandur olo manggetem tā, koae: Iā tā bawin olo Moab tā, idjā djari omba Naomi buli bara tanah Moab.

7. Maka iā djari blaku, koae: soho aku manjumpat manampunan helat peteng keton, manuntut likut olo manggetem tā; — tumon tā iā djari dumah, babala melai bara baiak djadjewu palus sampai toh, iā buli humae handjulu bewāi.

8. Tā, maka koan Boas dengan Rut: Aton ikau mahining angku,

o: anak? äla ikau akan tanan olo beken, tantai mangarahak; äla-kes mindah bara hetoh, baja buah ikau melai hetoh dengan djipengku bawi.

9. Äka olo manggetem, tuntut ia hetä bewäi; aku djari mametäh djipengku hatua, äla olo murah ikau; tinai amon ikau teah belain, kaläh ikau manalih barok, ihop bara huange talo awang iasip djipengku ta.

10. Tä ia mahingkep, sontop sampai petak, sambil hamauh dengae: Buhen aku djari mandino asi inta matam, sampai ikau katawan aku, krana aku utus olo beken?

11. Tombah Boas, sambil hamauh dengae: Kahalapi djari inuman akangu, idjä djari ilalusm deng-an empoe idjä bawi, limbah pam-patäi banam, tinai ikau djari malihi indu bapam, puna tanahim akam inakan, balalu djari omba manalih utas olo, idjä djaton djari kasenam bara bihin.

12. Kaläh Jehowa manjulang gawim, kaläh balah gawim ombet bara Jehowa, Hatallan Israel, idjä mintum, mangat mangalindong arepm penda palapase.

13. Koan olo bawi tä: Solio aku haradjor isi inta matam, tuangku, krana ikau djari mampong huanguku, ikau djari hakotak bahalap dengangu, alo aku djaton baguna indu djipem.

14. Maka katika kuman koan Boas dengae: Etotetoh ikau, omba kuman tepong toh, omba mantjulup tepong huang anggor. Maka ia mondok tekep olo manggetem; tuntang ia manenga kenta akas; djadi ia kuman sampai besoh; tinai ia manisä hindai.

15. Djadi, amon ia hagoet, handak manampunan karahak, maka

Boas mametäh djipae, koae: Nanghe ia manampunan tokep karä peteng kea, äla mangahana ia.

16. Tinai batintutintu duruh kea akas bara talo idjä inggetem keton, palus malihi tä, mangat ia manampunae; tuntang äla mangotak ia.

17. Tumon tä ia manampunan hong tana tä sampai halendi; limbah tä ia mamukul muras talo idjä djari inampunae, bilak sampai idjä epa seora.

18. Djeta imbite buli lewu; maka empoe mitä talo idjä djari inampunae; tinai ia mamplua manenga akas tisan kalabien belae kuman bentok andau.

19. Tä, maka empoe misek ita: Hong kwe ikau mangarahak andau toh, hong kwe akam bagawi? Imberkat olo tä idjä djari manampajah ikau. Tä ia masanan akan empoe olo idjä djari iombae bagawi, koae: Aran olo tä, idjä iombaku bagawi andau toh, ia tä Boas.

20. Tä koan Naomi dengan manantue bawi: Imberkat inta Jehowa olo tä, idjä djaton djari patera kadjohae akan olo belom, dia-keä akan olo matäi. Tinai koan Naomi dengae: Olo tä kolan ita, ia hindjä baris idjä indu panewus ita.

21. Koan Rut, bawin olo Mpab tä: Tinai koae dengangu: omba djipengku bewäi ikau, njamah äwen djari terai manggetem kula ita nangu.

22. Koan Naomi, tombah augh Rut, manantue idjä bawi: Kaläh djeta, anak, ikau omba djipae awang bawi bewäi, belä mikah old hong tana beken mangahana mangotak ikau.

23. Tumon tä maka ia ompat djipen bawi ain Boas mangarahak

talo, sampai lepah getem seora tuntang getem gendom; tā iā melai dengan empoe tinai.

BAGI 3.

Rut blaku intu Boas masawā iā, tumon kapatut rinting kola.

1. Maka empoe Naomi hamauih dengae: O anak, djaton patut aku manggau kasanang akam, mangat ikau batuah?

2. Toh itām, djaton Boas, idjā djipāe bawi djari iompatm, puna baris kolan ita? Itām, alem toh iā ngagaran muras seora hong karaiae.

3. Toh mandoi, undus arepm sambil makaian arepm, palus tahi karaiae tā; āla masuman arepm akan olo tā, sampai iā djari terai kuman belom.

4. Maka amon iā lius batiroh, buah ikau mangasene kalekae menter; limbah tā ikau patut tamā, tapai kahowute intu hila paie, palus menter hetā, tā maka iā karāh masanan akam talo idjā patut iawim.

5. Koae, tombah aughe: Karā aughm toh aku handak malaluse.

6. Tumon tā iā manalih karaian, balalu mawi talo handiai, tumon petāh empoe intu iā.

7. Djadi, limbah Boas terai kuman belom, amon iā mangat atāie, maka iā lius batiroh hong tapakan haliai; limbah tā olo bawi tā manalih lowalowa, manantapai kahowute hila paie, palus menter hetā.

8. Djadi, bentok alem olo tā tangkedjet batiroh, tuntang gajap-gampa, itā! aton olo bawi menter intu kahowut paie.

9. Koae: Ewe ikau toh? Tom-

bah iā: Aku toh djipem Rut. handak ikau mambirang palapasm hundjun djipem toh, basa ikau puna idjā patut manewus?

10. Maka koae: Imberkat ikau intu Jehowa, o anak; kahalapm idjā rahian toh paham bara idjā solake, basa ikau djaton djari manuntut olo hatuā tabela, alo tau alo pāhā belom.

11. Maka toh, anak, āla mikāh: kрана karā talo awang inutorm aku handak malaluse akam; kрана hapus olo handiai hong lewu ungkup ajungku katawan, ikau toh olo bawi idjā bahalap gawie.

12. Toh, toto kea, aku hindjā baris idjā indu panewus keton, tapi aton hindai idjā biti, idjū tokep bara aku.

13. Kālāh ikau suni alem toh: maka handjewu karāh, amon iā manewus ikau, kālāh bewāi, naughe iā manewus; tapi amon iā dia nahuang manewus ikau, tā aku handak manewus ikau, belom Jehowa! menter bewūi sampai talo handak blawa.

14. Tumon tā olo bawi tā menter intu hila paie sampai talo habutat; tā iā misik helo bara olo tau hakasene; kрана koae: Leka āla bakarinh, olo bawi tā djari tamā karaian.

15. Tinai koan olo tā: Djuluk sandurongm idjā hapam, tantalai tā. Maka iā manantalai tā; palus iā manakar djahawen epa seora, mamuat tā intu iā. Limbah tā iā hagoet, manalih lewu.

16. Maka olo bawi tā manalih empoe, idjā misek iā: Kilen perkaram toh, o anak? Tā iā manjara akāe talo handiai, idjā djari iawi olo hatuā tā dengae.

17. Tinai koae: Djahawen epa

seora toh djari inengae akangku: krama koae: ala ikau buli boang manalih empom.

18. Ta, maka koan empoe: Terai bewai, anak, sampai ikau katawan darin kadjaran perkaram toh; krama toto olo ta djaton maku tendä, sampai ia mampalepah karä gawi toh iatu andau toh kea.

BAGI 4.

Boas manduan Rut indu sawae.

1. Maka Boas manalih bauntonggang lewu, aka basara, sambil mondok hetä; maka itä! olo panewus tä, idjä djari inahiu Boas, aton mahalau hetä; ta koan Boas: Hoi ikau, kantoh, mondok hetoh. Djadi olo ta tendä, mondok hetä.

2. Tinai Boas manduan sapulu biti bakas lewu tä, sambil hamauh: Mondok hetoh. Maka olo ta mondok.

3. Ta koae dengan idjä panewus tä: Baris tana tä, idjä bihin ain Elimelegh, paharin ita, djari indjual Naomi, limbah ia buli bara tanah olo Moab.

4. Maka kamäangku, kaläh aku masanan tä akan pindingm, koangku, tarima tä hong baun olo lewun ita, hong baun bakas angkup ita, djaka ikau handak manampulie, kaläh, tampuli bewai; tapi djaka ikau dia maku manampulie, suman tä kea akangku, mangat aku katawan tä; krama djaton olo beken idjä indu manampulie, baja ikau, amon dia ikau, ta aku tinai. Tä ia tombah: Aku handak manampuli tana tä.

5. Maka koan Boas: Haiak andau ikau manarima tana tä bara lengän Naomi; maka patut ikau manduan Rut kea, bawin olo Moab tä, sawan liau paharin ita, uka malampangan sewut liau paharin ita akan tana joresan ajue. — (5. Mos. 25, 5.)

6. Ta koan olo panewus tä: Aku djaton tau manampulie akangku, mikäh aku mampartak pagangan joresangku dapit: kaläh ikau bewai manewuse akam, idjä indu inampuliku tä, krama aku djaton tau manampuli djetä.

7. Maka bara horan aton hadat hong Israel, akan kadähen per-kara manampuli atawa manakiri, maka olo mengkak sarumpahe. manenga tä akan kolae, djetä indu toros hong Israel.

8. Maka koan olo panewus tä dengan Boas: Kaläh ikau nampuli tä akam. Palus ia mengkak sarumpahe.

9. Ta koan Boas dengan olo bakas, tuntang hapus olo arä: Keton toh mandjadi saksi andau toh, aku djari manarima bara lengän Naomi talo handiai, idjä ain liau Elimelegh bihin, tuntang talo handiai, idjä ain Kiljon äwen duä Maghlon bihin.

10. Tinai aku manduan Rut tä kea indu sawangku, bawin Moab, sawan liau Maghlon tä, uka malampangan sewut idjä matäi tä akan joresan ajue, belä aran idjä matäi tä lomat bara marak karä paharie, bara lewun ajue; keton handiai mandjadi saksi andau toh.

11. Maka olo arä handiai idjä hetä hong bauntonggang lewu. tuntang olo bakas, hamauh: Ikäi toh saksi; kaläh Jehowa mandjadian olo bawi tä, idjä tamä hu-

mam, mandjadi kilau Raghel tungtang Lea, äwen duä tä, idjä djari manakan karä hamputan Israel; käläh ikau batuah hong Eprata, aram basewut hong Betlehem. — (1. Mos. 29, 30.)

12. Käläh ungkup humam sama kilau ungkup human Peres, idjä inakan Tamar akan Juda, awi panakam tä, idjä inenga Jehowa akam bara bawi tabela tä.

13. Tumon tä Boas manduan Rut indu sawae. Amon iä hindjä dengae, maka Jehowa masi iä, sampai iä batihi, manak hatuä.

14. Tä karä olo bawi hamauh dengan Naomi: Horumat akan Jehowa, idjä djaton djari paterai panakam, arae käläh basewut hong Israel.

15. Iä tä karäh mampahandjak atäim, sambil mahaga kabakasm;

krana manantum idjä bawi, idjä sinta ikau, djari manak iä, iä tä bahalap akam bara udju anak hatuä.

16. Maka Naomi manduan awau tä, mingkes iä intu pakuae, mandjadi ajang pangasohe.

17. Maka olo bawi idjä tokep hetä manjewut arae, koae: *Æso* hatuä djari inakan akan Naomi. *Æwen* manggarä iä Obed. (*Olo pandohop.*) Djeta bapa Isai, buä Dawid.

18. Maka toh horoe panakan Peres: Peres manak Hesron;

19. Hesron manak Ram, Ram manak Aminadab;

20. Aminadab manak Naheson, Naheson manak Salma;

21. Salma manak Boas, Boas manak Obed;

22. Obed manak Isai, Isai manak Dawid.

SURAT

S A M U E L,

IDJÆ SOLAKE.

BAGI 1.

Saritan Samuel inakan indue.

1. Aton olo hatuä hong Ramatim-Sopim, hong bukit hatinggang Epraim, arae tä Elkana, anak Jerogham, Jerogham anak Elihu, Elihu anak Toghu, Toghu anak Sup, olo Epraim.

2. Iä tä masawä duä, aran idjä Hanna, idjä tinai Penina; maka Penina tä bara anak, tapi Hanna tä djaton bara anak.

3. Maka olo tä genep njelo pudji hagoet bara lewue, sombajang hong Silo, tuntang mimbis parapahe akan Jehowa, Tuhan karä kawan talo belom; hetä maka duä anak Eli, Hopni äwen duä Pine-

has, aton imam akan Jehowa. — (Jos. 18, 1.)

4. Maka djadi, intu andau metoh, Elkana mimbit parapahe, ia manenga bagi akan Penina tuntang akan karä anake hatuä bawi.

5. Tapi akan Hanna ia manenga bagi idjä kapala bahalap, krana ia sinta Hanna; tapi Jehowa djari matep parnakae.

6. Tinai djambuae haradjur mangapähä ia, awie mandi ia, basa Jehowa djari matep parnakae.

7. Maka tumon tä gawie genep njelo; sasining ia hagoet akan human Jehowa, maka ia manjindir ia; tä maka Hanna manangis, djaton maku kuman.

8. Tä koan banae Elkana dengae: Hanna, buhen ikau manangis? buhen ikau dia kuman? buhen ikau kapähä atäim? dia aku toh bahalap akam bara sapulu anak hatuä?

9. Tä Hanna lius, limbah äwen kuman belom hong Silo; maka Eli, imam tä, aton mondok hong trutji tokep papar bauntunggang human Jehowa.

10. Maka olo bawi tä, haiak ia paham kapähän atäie, blaku intu Jehowa tuntang paham manangis.

11. Ia bamiat, koae: O Jehowa, Tuhan karä kawan talo, käläh djaka ikau nangkilik sindä nampajah brangai kapähän rewarm, tahu aku, äla kalapean rewarm, tapi tenga akan rewarm anak hatuä, tä toto aku handak mambaris ia akan Jehowa, njamah hapus andau pambelome, lading sukur djaton akan mikis takoloke. — (4. Mos. 6.)

12. Djadi, amon ia tahi melai blaku doa hong baun Jehowa, maka Eli mitä totoke.

13. Krana Hanna hamauh hong atäie, baja totoke hadjurnit, tapi aughe djaton tarahining; tagal tä Eli manggarä ia babusau.

14. Palus Eli hamauh dengae: Kilen katahin kabusaan salawah? Karendeng arepm!

15. Tapi tombah Hanna, koae: Dia, tuam; basa rewarm toh olo bawi idjä pähä atäie, tapi djaton aku djari mihop anggor atawa talo bahari, malainkan aku djari manusah nampohak kapähän hambaruangku akan baun Jehowa.

16. Äla manggarä rewarm idjä bawi toh anak setan, krana awi karä kapähän atäiku, awi kapaham kasinggul huangku aku djari hakotak kalotä katahie.

17. Tä tombah Eli, koae: Lius ikau dengan selamat; toto Hatallan Israel akan manenga talo lakum, idjä djari ilakum intu ia.

18. Koae: Käläh rewarm iasi intu matam. Tumon tä olo bawi tä lius; tuntang ia kuman, ampin baue djaton ringiringi kilau bihin.

19. Limbah tä haiak djadjewu äwen tä misik, blaku doa intu baun Jehowa, palus ia buli, sampai humae hong Rama. Maka Elkana hindjä dengan sawae Hanna, tä Jehowa manahu ia.

20. Djadi, limbah bara tä Hanna batihi; ia manak hatuä tuntang manggarä arae Samuel, (*idjä ilaku bara Hatalla*,) krana koae: Bara Jehowa aku djari blaku ia.

21. Maka Elkana hagoet tuntang salepah olo humae, mimbit akan Jehowa parapah kapatut genep njelo, tinai parapah miate.

22. Tapi Hanna djaton ompat, malainkan koae dengan banae: Amon anakku malekak tusu, tä aku handak mimbit ia manaharep

baun Jehowa, uka iä melai hetä padus katatahi.

23. Maka banae Elkana hamaui dengae: Tumon kahalape intu matam, melai sampai ikau mampalekak iä manusu; kalah Jehowa metter aughe bewäi. Tumon tä olo bawi tä melai, mampatusu anake, sampai iä balekak.

24. Limbah tä, amon iä mampaterai anake tä manusu, maka iä hagoet mimbit iä, tuntang mimbit sapi telo kongan, tinai tunek tepong idjä epa, tuntang idjä pingkor kontep danum anggor, palus iä mimbit iä tamä human Jehowa hong Silo. Maka anake tä magon tabela haliai.

25. Hetä iä mampatäi sapi tä; limbah tä iä magah anake tä akan Eli.

26. Maka koan indue: O tuangku, belom hambaruam, tuangku, aku toh olo bawi tä, idjä bihin mendeng hetoh darahm blaku doa intu Jehowa.

27. Aku djari blaku anak toh, maka Jehowa djari manenga akangku talo lakungku, idjä djari ilakuku intu iä; — (17.)

28. Tagal tä aku toh malian iä akan Jehowa tinai katahin karä andau pambelome, krana iä djari ilaku bara Jehowa. Maka iä sombajang hetä intu Jehowa. — (11.)

BAGI 2.

I. Hanna manara Hatalla. II. Anak Eli tä papa prangae. III. Hatalla manjoho olo masuman hukum akae.

I. — 1. Tä maka Hanna blaku doa, koe: Atäiku manangkadjok awi kahandjakku intu Jehowa, kwa-

sangku djari impahai huang Jehowa, njamangku djari irakang akan karä musohku, krana aku handjak rantang huang, salamet ajum.

2. Dialo idjä brasih budjur tumon Jehowa, krana djaton aton beken sala bara Ikau, djaton batukarang tumon Hatalla ikäi.

3. Äla keton bahanji mamparä augh tinggitinggi, samapai manjoho augh batekang blua bara totok keton: krana Jehowa puna Hatalla idjä katawan, tuntang budjur karä gawie.

4. Panah olo abas djari imeleke, idjä balemo tä djari imbabate deng-an kaabas.

5. Idjä besoh bahut buruh intu olo tagal panginae, tinai idjä blau bahut djari besoh; sampai idjä tamanang bihin djari manak hangkudju, tapi idjä arä anake mamunggo tinai.

6. Jehowa mampatäi, iä kea mambelom; iä manganan akan naraka tuntang mimbit blua tinai. — (5. Mos. 32, 39.)

7. Jehowa idjä mamparenepe, iä kea idjä manatau; iä idjä mamparandah, iä kea idjä manggang tinai.

8. Iä mangkat olo pähä belom bara kawo, olo korik inggatange bara rumpur, uka mampondok iä marak mantir hai, manjoho iä manjores trutji äka horumat. Krana Jehowa tempon karä galang petak, iä djari mamangun kalunen hundjun djetä.

9. Pain olo ai idjä ingilake ihagae, tapi olo darhaka akan gagom huang kakaput; krana djaton awi kaabas ai olo bara kwasa.

10. Olo idjä manjaing Jehowa akan imparamok; bara langit iä

karah manjaho mawi äwen. Hapus puting kalupen Jehowa karah malukume, tapi radjan ajue idä karah manapaabase, manggatang tandok ain idjä djari iminjake.

11. Limbah bara tä Elkana hagoet akan Rama, buli kumae; tapi anake tä melai manempo Jehowa hong baun imam Eli.

II. — 12. Maka anak Eli tä olo setan, idä djaton paraba Jehowa.

13. Djaton kea idä manumon kaput imam dengan olo arä. Krana amon olo mimbit parapahe, maka anakoloh imam tä dumah, kahum isih meto tä impakassake, mimbit simpang idjä telo matae huang lengäe;

14. Palus idä madjok tä akan kendarah, atawa rindjing, akan kabali landai, tuntang talo handiai idjä iadoke leket hong simpang, maka imam manduan tä akae. Kalotä gawin äwen dengan karä olo Israel, idjä dumah manalih Silo.

15. Tinai helo bara idä manusul enjak tä, maka anakoloh imam tä manalih, hamaui dengan olo idjä mimbit parapah: Tenga isie, uka indadah akan imam; krana idä djaton maku manduan bara ikau isie awang masak, baja isie awang manta. — (3. Mos. 3, 3.)

16. Amon olo tä tombah aughe: Kaläh, enjake tä helo inusul le-palepah, limbah tä duan bewäi akan keton tumon kahandak atäi keton; — tä tombah anakoloh tä: Dia; toh kea ikau palus akan manenga tä; djaka dia, aku handak manduan tä dengan kajudjungku.

17. Tumon tä olo tä paham darhaka intu baun Jehowa; krana parapah talo kinan ain Jehowa mandjadi batakah intu olo arä.

18. Maka Samuel manempo Je-

howa; metoh idä magon tabela; idä hapan klambi puko benang pista.

19. Tinai indue manampa akae klambi huange, mimbit tä akae genep njelo, metoh idä hagoet dengan banae, maluput parapahe sasining njelo.

20. Maka Eli mamberkat Elkana äwen duä hasawä, koae: Kaläh Jehowa manenga akam paranduan bara olo bawi toh, balah talo lakue, idjä djari ilakue intu Jehowa. Limbah tä äwen buli kalekue tinai.

21. Maka Jehowa mingat Hanna; idä batihä tinai, manak telo hatuä tuntang duä bawi. Maka Samuel, olo tabela tä, sasar hai hong baun Jehowa;

22. Maka Eli tä paham kabakase. Idä mahining talo handiai, idjä iawi anake dengan karä olo Israel; tinai äwen tä habandong dengan olo bawi, idjä omba manonggo hong bauntonggang tingkap-panjupa.

23. Maka koae dengan anake tä: Buhen kea gawin keton kalotoh? krana salepah olo arä mambrita akangku gawin keton papa.

24. Äla, anak, djaton bahalap brita kalotä, idjä djari hiningku: keton madjik utus olo ain Jehowa malangkah.

25. Amon olo badosa dengan olon, hakim tau mamutus tä; tapi djaka olo badosa intu Jehowa. äwe idjä karah blaku akae? Tapi äwen djaton paraba augh bapae. krana Jehowa handak mampatäi äwen.

26. Maka olo tabela, Samuel tä. djaladjalan hai, -ingilak Jehowa tuntang olon.

III. — 27. Limbah tä aton dumah olo, sarohan Hatalla, mana-

lih Eli, sambil hamaui dengae: Kakai augh Jehowa: dia bakarinah hali ai aku djari mamprahan arepku akan utus tatom, peaan awen hong tanah Misir, penda prentah Parao?

28. Bara marak karä hamputan olo Israel awen tä djari intihku mandjadi imam akangku, uka maluput parapah hundjun mesbehku, manotong garo tä, hapan klambi puko intu baungku; tinai akan ungkup tatom aku djari manenga karä parapah apui, idjä imbit olo Israel. — (3. Mos. 10, 14.)

29. Maka buhen keton toh mangakis parapah idjä injambelih akangku, tuntang parapah talo kinan, idjä djari imetäku manatope hong akaku melai? buhen ikau mahorumat anakm labih bara aku, sampai keton manjeput arep keton hapan talo idjä kapala bahalap bara karä talo parapah ain utas olo ajungku, Israel tä?

30. Tagal tä koan Jehowa, Hatallan Israel: toto batantu horan aku hamaui, ungkup ajum, ungkup tatom katatahi akan manaharep aku. Tapi toh koan Jehowa: äla hali ai kalotä! krana idjä mahorumat aku, aku kea handak mahorumat iä, tapi idjä manawah aku, iä tä akan inawah bewäi.

31. Itäm, andau lawoh dumah, tä aku handak mamelek lengäm, tantang lengän ungkup human tatom, sampai djaton akan aton hindai olo bakas huang djalaham.

32. Awen idjä kilau injingim, ikan karäh mitäe huang akaku, tuntang iä bara bagi huang karä ampin talo bahalap, idjä ilalus intu Israel, tapi palus katatahi djaton karäh aton olo bakas marak ungkup labengam.

33. Tapi aku djaton handak mamalomat manganan ungkupm bara mesbehku, malainkan aku handak mamplau mampipen matam, mangapähä hambahuam; tapi karä panakam tä akan matäi sana totok kabudjange.

34. Djetoh kata akam, talo idjä akan buah anakm hatuä duäduä, Hopmi tuntang Pinehas tä: awen duä tä akan matäi idjä andaue kea. — (4, 11.)

35. Maka aku handak mangkat akangku idjä biti mandjadi imam idjä tetek, iä tä karäh mawi tumon kakilak atäiku tuntang hambaruangku, ungkup ajue handak imangungku däbedähen, iä haradjur akan manaharep baun ajue, idjä djari iminjaku.

36. Maka idjä batissä bara ungkup ajum, awen tä akan manalih iä manjontop arepe tagal isat rear, tagal idjä kakiwak tepong, sambil hamaui: jaku blaku intu ikau, soho aku omba gawin imam bewäi, mangat aku tau kuman idjä kasnap tepong.

BAGI 3.

Samuel langkat Hatalla mandjadi nabi.

1. Maka Samuel, olo tabela tä, omba manonggo gawin Jehowa indu pangiwa Eli, tapi augh Jehowa batali intu katika tä, djarang Hatalla masuman arepe.

2. Djadi, katika tä kea Eli menter intu kalekae, maka matae djari kawus, iä djaton tau mitä tarang.

3. Maka Samuel menter batiroh kea, amon sumbon Hatalla

hindai belep, huang human Jehowa, aka patin Hatalla.

4. Ta, Jehowa mangahau Samuel. Tombah is: Toh jaku.

5. Balalu is: hadari, mananggoih Eli; koae: Itam, toh jaku; krana ikau djari mangahau aku. Tapi tombah is: Djaton aku djari mangahau ikau; buli, batiroh bewai. Maka is: buli menter batiroh tinai.

6. Ta, maka Jehowa haluli mangahau Samuel; palus Samuel misik, manalih Eli, sambil hamauh: Itam, toh jaku; krana ikau djari mangahau aku. Tapi tombah is: Djaton aku djari mangahau ikau; anak; buli, batiroh bewai.

7. Maka Samuel hindai djari kasene Jehowa; augh Jehowa hindai djari ingarinah akae.

8. Ta, maka Jehowa mangahau Samuel tinai tingkat idja hantelo; palus is: misik, mananggoih Eli, sambil hamauh: Itam, toh jaku; krana ikau djari mangahau aku. Ta Eli kasene, toto Jehowa mangahau olo tabela ta.

9. Tagal ta Eli hamauh dengan Samuel: Lius, batiroh bewai; tapi amon is mangahau ikau tinai, koam: sanan bewai, Jehowa, krana rewarm manjenah. Maka Samuel buli batiroh intu kalekae.

10. Ta, maka Jehowa manalih, mendeng heté, mangahau is kilau solake kea: Samuel, Samuel! Tombah Samuel: Sanan bewai, krana rewarm manjenah.

11. Maka Jehowa hamauh dengan Samuel: Itam, aku toh handak mawi talo intu bentok Israel, sampai kara olo idja mahining ta karah mangaraning pindinge.

12. Andau ta kea aku handak

malalus intu Eli talo handiai, idja djari inutorku mawi ungkup labengae; djeta aku handak mamparae; tuntang mahapus ta kea.

13. Krana aku djari masuman akae, aku handak mahukum ungkup labengae palus katatahi, tagal kadarhaka ta, idja djari tawae; krana metoh anake mamatut arepe tarasapa, maka baue mahin dia masem dengan awen.

14. Tagal ta aku djari sumpah tagal ungkup labengan Eli, kasalan ungkup Eli ta djaton tau injapan palus katatahi, alo awi kara parapah awang injambalih, atawa parapah indu kiran mahin dia kea.

15. Maka Samuel melai menter sampai handjewe; limbah ta ia muap bauntonggang human Jehowa; tapi Samuel marawan angate masuman talo panggitaé ta akan Eli.

16. Ta, maka Eli mangahau Samuel, koae: O Samuel, anak. Tombah is: Itam, toh jaku.

17. Maka koae: Kilen augh idja insanae akam? ala milim ta bara aku. Kaloté kakai gawin Hatalla dengam, djaka ikau manjahokan bara aku alo idja kabawak bara kara augh ta, idja djari insanae akam.

18. Djadi, Samuel masanan kara augh ta akae; ia djaton milim idja kabawak mahin dia. Koan Eli: Ia Jehowa; naughe ia mawi talo idja ingilake.

19. Maka Samuel djaladjalan hai, tuntang Jehowa mampahiak ia, djaton nalua idja kabawak kara augh awang injewute lawo akan petak,

20. Maka hapus olo Israel, bara Dan sampai Bersaba, kasene Samuel toto nabin Jehowa.

21. Limbah tā Jehowa batintu-tintu tinai mamprahan arepe hong Silo; krana Jehowa hasasuman arepe akan Samuel hong Silo awi augh Jehowa kea. Maka augh Samuel tajap marak hapus utus olo Israel.

BAGI 4.

Israel alah awi olo Pilisti; patin Hatalla induan musche; Eli äwen hanak matäi.

1. Makä olo Israel hagoet, manambang, handak mamarang olo Pilisti; iä bapodok tokep Ebeneser, maka olo Pilisti bapodok tokep Apek.

2. Djadi, olo Pilisti mamadju arepe handak marumpak olo Israel; tä, amon äwen hatantakan, maka alah Israel intu baun olo Pilisti, krana olo tä mampatäi hong äka klahi tä kea eteke äpat kojan biti hirah.

3. Djadi, limbah olo tä djari buli äkae bapodok, koan karä bakas olo Israel: Buhan Jehowa andau toh djari mampakalah ita hong baun olo Pilisti? Käläh ita manduan bara Silo patin-djandjin Jehowa akan ita, käläh djetä melai bentok ita, maliwus ita bara lengän muschita.

4. Tumon tä utus olo arä manjoho olo manalih Silo, manduan bara hetä patin-djandjin Jehowa, Tuhan karä kawan talo belom, idjä melai intu helat duä Kerubim tä; maka anak Eli duäduä, Hopni tuntang Pinehas tä, omba patin-djandjin Jehowa.

5. Djadi, sana patin-djandjin Jehowa djari sampai äka olo arä bapodok, tä salepah olo Israel mala-

hap paham kahai augh; sampai petak halujak.

6. Amon olo Pilisti mahinang augh lahap tä, koan olo tä: Narai augh lahap idjä paham tä hong äka olo Ibrani bapodok? Maka iä mahining, patin-djandjin Jehowa djari sampai äka tä.

7. Tagai tä olo Pilisti mikah, krana koan olo tä: Hatallä djari tamä äka äwen bapodok. Tinaikoe? Pajah ita! krana djaton pudjä tumon tä bara bihin.

8. Pajah ita! äwe kea indu maliwus ita bara lengän Hatalla idjä paham kwasa tä? djetä kea Hatalla tä, idjä djari mawi olo Misir hap pan karä ampin hukum hong padang benjem.

9. Mentementeng, kilau hatua toto, joh olo Pilisti, belä keton imparewar mamenda olo Ibrani, tumon olo tä djari mamenda keton; bush keton kilau hatua toto, takan, klahi bewäi!

10. Tumon tä olo Pilisti mangaras arepe haklahi; maka olo Israel alah, hadari daraidaraiä, genep biti akan äkae; maka kakalahe tä paham, sampai impatäi bara olo Israel eteke telo pulu kojan biti hirah.

11. Tuntang patin Hatalla irampas kea, tinai anak Eli, Hopni äwen duä Pinehas, matäi duäduä.

12. Maka aton idjä biti olo Benjamin hadari bara äka klahi tä; iä sampai Silo hong andau tä kea; pakaiäe djari irabite, tinai kawo hundjun takoloke.

13. Maka metoh iä sampai, Eli tä mondok hundjun trutji, hong saran djalan, mendäh tuntang manampajah, krana atäie hagendjä tagal patin Hatalla. Djadi, amon olo hatua tä sampai, masuman brita

hong lewu, balalu olo lewu tā handiai mangkariak.

14. Sana Eli mahining augh bawae tā, koae: Buhen augh ridu tā? Tā olo hatuā tā mandjeleng arepe, manalih Eli, masuman tākae.

15. Maka Eli tā djalatien pulu hanja njelo umure, matæ djari kawus, sampai iā djaton tau mitā,

16. Maka koan olo tā dengan Eli: Aku toh dumpah bara āka klahi, andan toh kea aku djari hadari bara hetā. Koan Eli: Kilen kadjariae hetā, anak?

17. Tombah idja mimbit brita tā, koae: Israel djari hadari bara baun olo Pilisti, tinai paham karā bitī djari matāi; beken bara tā tinai anakn duāduā, Hopni tuntang Pinehas, djari matāi kea, tinai patin Hatalla djari irampas.

18. Maka sana iā manjewut patin Hatalla, tā Eli lawo patengak bara trutji tā, intu saran bauntonggang lewu, bapelek ujate, palus iā matāi; krana iā bakas tuntang babehat. Iā djari mamatut olo Israel āpat pulu njelo katahie.

19. Maka mamantue bawi, sawan Pinehas, batihi tokep luas; amon iā mahining brita, patin Hatalla djari irampas, tinai empoe tuntang banae djari matāi, iā balisah palus luas, krana humi mawi iā.

20. Maka lius iā matāi, koan karā olo bawi idja mendeng darah: Æla ikau mikah, krana ikan djari mauak hatuā. Tapi iā djaton tombah, djaton manganang huang atāie.

21. Tapi iā manggarā aran awaue Ikabod, (*nihau horumat*), koae: Horumat djari nihau bara olo Israel, basa patin Hatalla djari irampas mangalangan ita. Tinai tagal empoe tuntang tagal banae.

22. Sindā tinai iā hamauh: Horumat djari nihau bara olo Israel; krana patin Hatalla djari irampas mangalangan ita.

BAGI 5.

Patin Hatalla hong human dewa Dagon; olo Pilisti buah hukum.

1. Maka olo Pilisti manduan patin Hatalla, mimbit tā bara Ebeneser akan Asdod;

2. Sambil manamāan tā hong human dewae Dagon, mingkes tā tokep Dagon.

3. Tapi amon andau tinai olo Asdod misik haiak djadjewu, itā! Dagon tā djari balongkang, mahingkep intu petak hong baun patin Jehowa. Maka olo Pilisti mangkatan Dagon, mampendeng iā tinai intu kalekæ.

4. Djadi, andau tinai, amon olo tā misik haiak djadjewu, maka Dagon djari balongkang mahingkep tinai intu petak, tandipah patin Jehowa; tapi takolok Dagon tuntang lengæ duāduā ampin inetek darah lambang, baja bu kang Dagon tā lalantong hetā.

5. Tagal tā karā imam Dagon tuntang olo handiai, idja tamā human Dagon, djaton maku mahundjeng lambang human Dagon hong Asdod, sampai andau toh.

6. Maka lengān Jehowa paham babehat mawi olo tā, mahukum marusak olo hong Asdod hapan buhit awāh, olo hong Asdod, tuntang olo awang hakalilingsaran lewu tā. Tinai olo tā intakan blawau.

7. Maka amon olo hong Asdod mitā kadjarian talo kalotā, koae: Æla mampelai patin Hatallan Is-

rael tā intu ita, krana lengäe tā babehat mawi ita, tuntang dewan ita Dagon.

8. Palus iä manjoho olo mamumpong karä mantir olo Pilisti manalih iä; tā iä hamauh: Kilen gawin ikäi dengan patin Hatallan Israel? Tombah äwen: Kaläh patin Hatallan Israel imbit nasaran karä lewu, solake akan Gat. Tumon tā olo mamikul patin Hatallan Israel akan lewu tā.

9. Djadi, amon olo djari mindah djetä akan hetä, maka lengän Jehowa mawi olo lewu tā hapan kapühä paham, krana iä mahukum olo lewu tā, olo korik olo hai, uras iawi buhit awäh lakau parae.

10. Limbah tā iä mimbit patin Hatalla akan Ekron. Djadi, sana patin Hatalla sampai Ekron, maka olo Ekron mangkariak, koae: Olo djari mimbit patin Hatallan Israel sampai ita, uka mampatäi ita, karä ita lalepah.

11. Palus äwen manjoho olo mamumpong karä mantir olo Pilisti, tuntang iä hamauh: Soho patin Hatallan Israel buli kalekae, nakara iä äla mampatäi ita, tuntang karä olo ain ita. Krana peres baka matäi djari mandjakit hapus lewu tā, lengän Hatalla paham babehat hetä.

12. Kakarä olo awang dia matäi intakan awi bukit awäh, sampaitarahing lewu tā njalumbo kalangit.

BAGI 6.

Patin Hatalla buli olo Israel.

1. Djadi, amon patin Hatalla djari melai hong tanah olo Pilisti udju bulan katahie,

2. Maka olo Pilisti mangahau karä imam, tuntang karä olo awang tawan pampatah dewa, koae: Kilen gawin ita dengan patin Jehowa? suman akan ikäi, kilen ikäi akan mampait tā buli äkae?

3. Koan olo tā: Djaka keton handak mampait patin Hatallan Israel buli, äla keton malapas djetä boang bewäi, tapi buah keton mam-baläh äkae manenga parapah tagal kasalan, tumon tā keton karäh käläh, palus keton mangasene, buhen lengäe djaton maku undur mawi keton.

4. Tombah äwen: Narai parapah tagal kasalan tā, idjä patut inenga ikäi äkae? Koan olo tā: Limä kabawak buhit awäh bulau, dengan limä kongan blawau bulau kea, tumon karä mantir pamutjok olo Pilisti; krana uras peres idjä bewäi mawi keton handiai, tuntang karä mantir keton.

5. Tagal tā, patut keton manamunan buhit awäh keton tuntang blawau keton, idjä marusak tanah, indu manenga horumat akan Hatallan Israel; ajaajau iä maku mam-pahian lengäe bara hundjun keton, dewan keton, tuntang hapus tanah keton.

6. Atawa buhen keton handak manekang atäi keton, kilau olo Misir tuntang Parao djari manekang atäie? djaton olo tā kea, limbah iä paham indjara, mahin djari malapas olo Israel, manjoho iä hagoet? — (2. Mos. 12, 31.)

7. Toh, käläh keton manampa kareta taheta, palus duan duä kongan sapi bawie, idjä patusu anake, idjä djaton pudji iugar bihin; djarat sapi tā hong kareta tā, harak anake bara likute buli kandange.

8. Limbah tā duan keton patin Jehowa, puat tā hong kareta; tinai ramo bulau tā, idjā indu inenga keton akae akan parapah tagal kasalan, ingkes hong pati korik darah hetā; tā lapas iā, soho iā hagoet.

9. Tā keton akan mitā, djaka iā hagoet mahoroe djalan manintu tanah ajue, manintu Betsemes, maka toto iā kea, idjā djari mangapahā ita kalotā kapahame; tapi djaka dia, tā ita katawan, djaton lengān ajue idjā djari hararepan ita, baja kanateke bewāi talo tā buah ita.

10. Maka olo mawie kalotā; iā manduan duā kongan sapi bawie idjā patusu anake, sambil mangkepan tā intu kareta, maka anake tā inguronge hong kandang.

11. Tinai iā mamuat patin Jehowa hong kareta, tuntang pati korik tā, sarangan tamunan blawau bulau tuntang buhit awāh.

12. Maka sapi bawie tā palus mahoroe djalan akan Betsemes, iā hagoet haradjur, djaton mahiwang sambil gantau, alo iā tuntang mahiau mangahau anake; maka karā mantir olo Pilisti manandjong manuntut likute sampai saran tanah Betsemes.

13. Maka olo Betsemes tā manggetem gendom hong petak randah hetā; djadi, amon iā manggatang matae, maka iā mitā pati tā; iā handjak atāie awie mitā tā.

14. Maka kareta tā sampai tanan Josua, olo Betsemes, hetā iā tendā; darah hetā aton batu hai. Palus olo tā manjila kajun kareta, tuntang mampatāi sapi tā indu parapah awang ingāhu akan Jehowa.

15. Maka olo Lewi manipas pa-

tin Jehowa, tuntang pati korik tā idjā darahe, sarangan ramo bulau tā, sambil mingkes djeta hundjun batu hai idjā hetā. Limbah tā olo Betsemes maluput parapah awang ingāhu, tuntang mampatāi parapah awang injambalih akan Jehowa andau tā kea.

16. Limbah mantir pamutjok olo Pilisti āwen limā djari mitā talo tā, maka palus andau tā kea iā buli Ekron.

17. Maka djetoḥ karā buhit awāh bulau tā, idjā djari inenga olo Pilisti akan Jehowa, indu parapah tagal kasalae: akan Asdod idjā, akan Gasa idjā, akan Askelon idjā, akan Gat idjā, akan Ekron idjā.

18. Tumon tā kea blawau bulau tā, akan djumalah karā lewun olo Pilisti, idjā imegang mantir limā tā, akan karā lewu idjā hakota tinai karā awang mitamitai, palus sampai Abel, batu hai tā, idjā hetā iā mingkes patin Jehowa; batu tā magon sampai andau toh hong tanan Josua, olo Betsemes tā.

19. Maka Jehowa mampatāi isut olo Betsemes, basa āwen badjudju mandjengok patin Jehowa; iā mampatāi udju pulu bitī bara ungkup āwen, idjā limā pulu kojan karā oloe. Maka olo tā mambawai, basa Jehowa djari mampatāi āwen bara marak olo arā. — (4. Mos. 4, 20.)

20. Tā, maka koan olo Betsemes: Āwe hakon mendong intu baun Jehowa, Hatalla idjā brasih tā? āwe beken bara ita, idjā ākae tau melai?

21. Palus iā manjoho sarohan manalih olo Kiriatjearim, sambil hamauh: Olo Pilisti djari malian

patin Jehowa; kanton keton, duan
tā akan keton.

BAGI 7.

Olo Israel mampakalah olo Pilisti
tokep Ebeneser.

1. Tā, maka aton dumah olo
Kiriattjearim, manduan patin Je-
howa, namian tā hong human Abi-
nadab, idja hong lungkoh; iā mam-
prasih anake Eleasar, mangat ma-
nonggo patin Jehowa.

2. Djadi, bara andau tā pati tā
palus melai hong Kiriattjearim tahi
andaue, sampai cukup duā pulu
njelo. Maka salepah utus olo Is-
rael manangis, handak manempo
Jehowa tinai.

3. Tā Samuel hamauih dengan
salepah utus Israel, koae: Amon
keton hobah akan Jehowa tun-
tang toto atāi, tā kanan karā dewa
tā bara marak keton, tinai hampa-
tong Astarot, palus mules mambu-
djur atāi keton manintu Jehowa,
batonggal manempo iā bewāi; tā
maka iā karāh mansuwit keton bara
lengān olo Pilisti.

4. Maka olo Israel manganan
karā hampatong Baal tuntang As-
tarot, palus batonggal manempo
Jehowa bewāi.

5. Limbaitā koan Samuel: Pum-
pong salepah olo Israel akan Mis-
pa, tā aku handak blakw intu Je-
howa natāan keton.

6. Maka olo tā hapumpang hong
Mispa; iā masip danum, manusuh
tā hong baun Jehowa, tinai iā
puasa andau tā, tuntang iā mang-
aku hetā, koe: Toto; ikāi djari
badosa intu Jehowa. Tumon tā

Samuel mamatat olo Israel hong
Mispa.

7. Amon olo Pilisti mahining,
olo Israel djari hapumpang hong
Mispa, maka karā mantir olo Pi-
listi hagoet, handak mamarang olo
Israel; sana olo Israel mahining
brita tā, maka iā mikāh olo Pilisti.

8. Tā olo Israel hamauih deng-
an Samuel: Aia ikau taterai blakw
doa akan ikāi intu Jehowa, Ha-
tallan ikāi, mangat iā maliwus
ikāi bara lengān olo Pilisti.

9. Tā, maka Samuel manduan
idja kongan anak tabiri, idja hin-
dai malekak tusu, maluput tā le-
palepah indu parapah awang ingāhu
akan Jehowa; tuntang Samuel
blaku doa intu Jehowa akan olo
Israel, maka Jehowa manarima
aughe.

10. Djadi, metoh Samuel malu-
put parapah awang ingāhu tā,
maka olo Pilisti djari sampai, han-
dak mantakan olo Israel; tā maka
andau tā kea Jehowa mangguruh
hapan njaho pahapaham, mawi olo
Pilisti, manarāwen olo tā, sampai
olo tā tarapukul alah hong baun
olo Israel.

11. Palus karā batuan olo Israel
hagoet bara Mispa, manggoang olo
Pilisti, mamukul iā sampai Betkar.

12. Tā, maka Samuel manduan
batu, mampendeng tā hong belat
Mispa dengan Sen; iā manggarā
arae Ebeneser, (*batu pandohop*.)
basa koe: Sampai hetoh Jehowa
djari mandohop ita.

13. Tumon tā olo Pilisti impa-
rungkok, djaton bahanja tinai tamāi
tanah olo Israel, krana lengān Je-
howa malawan olo Pilisti katahin
Samuel belom.

14. Djadi, karā lewu, idja djari
induan olo Pilisti bara olo Israel,

buli tinai induan olo Israel, bara Ekron mimes Gat, tuntang kari tana baris lewu ta olo Israel maliwuse kea bara lengan olo Pilisti. Maka Israel hakabuah dengan olo Amori.

15. Maka Samuel mamatut olo Israel katahin andau pambelome.

16. Sasining njele ia hagoet manalih Betel, Gilgal tuntang Mispas, mamatut perkaran olo Israel intu kari aka ta.

17. Limbah hapus kari basara hetä ia buli Rama tinai, krana hetä batang akae, hetä ia mamatut olo Israel, tuntang ia manangun mesbeh akan Jehowa hetä.

BAGI 8.

Olo Israel blaku radja akae; ia djaton paraba Samuel, Samuel manawut akae.

1. Djadi, amon Samuel djari bakas, ia mangkat anake idja hatua mandjadi hakim, mamatut olo Israel.

2. Aran anake idja bakas ta Joel, aran andie Abia; äwen dua ta hakim hong Berseba.

3. Tapi anake hatua ta djaton manandjong tumon hadat ai, malainkan atäie tiling manintu kakoho, ia manarima panengan olo, tuntang mamingkok talo budjur.

4. Ta kari bakas olo Israel humpung, manalih Samuel hong Rama,

5. Sambil hamaui dengae: Itam, ikaui djari bakas, tinai anakm ta djaton manandjong tumon hadat aim; toh, käläh ikaui mangkat idja bitu mandjadi radjan ikai, ukamarentah ikai, kilaw putna aton intu

kariutus olo beken kea. — (5. Mos. 17,14.)

6. Tapi aughe ta papa hong pinding Samuel, basa olo ta hamaui: Tampa radja akan ikai, mangat marentah ikai. Maka Samuel blaku doa intu Jehowa.

7. Tapi Jehowa hamaui dengan Samuel: Tarima augh olo ta huang kari talo handiai idja inutore akam; krana olo ta djaton manganan ikaui, tapi ia manganan aku, sampai mangabelä aku magon indu radjae.

8. Olo ta mawi ikaui tumon puna ampin gawie bara andau metoh aku djari manduan ia bara tanah Misir, sampai andau toh, haradjur olo ta djari malih aku, manempo dewa.

9. Toh, käläh ikaui manarima aughe, tapi pudji ia, tawat akae totototo, suman akae kapatut tuntang hadat radja, idja karih marentah ia.

10. Maka Samuel masanan kari augh Jehowa akan olo ta, idja blaku radja bara ia.

11. Sambil hamaui: Tumon toh hadat tuntang kapatut radja ta, idja karih marentah keton: anak keton idja hatua karih induae, injohoe tamä kawan parang äjue, omba karetae, atawa hapan hadjaran, atawa hadari helo bara baun karetae;

12. Tinai mangat ia mangkat belae äwen mandjadi mantir huang sakojan bitu, mantir huang limä pulu bitu; tinai belae ia karih manjoho maluku tanae, manggetem akae, tinai mangat belae mandjadi tukang manampa ganggaman akae, tuntang ramon kareta.

13. Tinai anak keton idja bawi karih induae indu tukang tatam-

ba, indu tukang sumpo, tinai indu tukang wadai.

14. Tinai tanan keton, pambulan anggor, pambulan undus keton idja kapala bahalap karah induae, sambil manenga ta akan anakolohoe.

15. Bara kara talo imbul keton, tinai bara pambulan anggor keton idja dalam sapulu karah induae, sambil manenga ta akan kara mantir ajue, tuntang akan kara anakolohoe.

16. Tinai djipen rewar keton hatua bawi, budjang hatua ein keton idja paham bakena, tuntang kalidai keton karah induae hapae nguan gawin ai.

17. Bara kara kawan meton keton idja dalam sapulu karah induae; keton akan mandjadi indu djipae.

18. Katika ta keton karah mangkariak tagal radjan keton, idja djari ilaku keton akan keton, tapi Jehowa djaton karah manarima augh keton andau ta.

19. Tapi olo ara ta djaton maku manumon augh Samuel, malainkan koe: Dia; baja patut idja bitu mandjadi radjan ikai;

20. Mangat ikai sama kea dengan kara utus olo beken; radjan ikai akan marentah ikai, akan hagoet halo bann ikai, tuntang magah ikai mamarang.

21. Limbah Samuel djari mahining kara augh olo ara, maka ia masanan ta akan pinding Jehowa.

22. Ta Jehowa hamauh dengan Samuel: Tarima augh olo ta, angkat radja akoe. Ta koan Samuel dengan kara hatuan olo Israel: Lius keton, genep bitu buli lewue bewai.

BAGI 9.

Saul, idja inanta Hatalla mandjadi radja, madja Samuel.

1. Maka aton olo hatua baris hamputan Benjamin, arae Kis, anak Abiel, Abiel anak Seror, Seror anak Beghorat, Beghorat anak Apia, olo Benjamin, olo tafau.

2. Ai ta anak hatua, Saul arae, olo tabela idja bakena ampie; marak hapus olo Israel djaton idja bakena bara ia; bara pundjong bahae sampai karapurue ia gantong bara kara olo beken.

3. Maka kalidai bawi ein Kis, bapa Saul, djari nihau; tagal ta koan Kis dengan anake Saul: Imbit idja bitu anakoloh ita dengam, palus harikas, lius manggan kalidai bawie ta.

4. Maka ia mangumbang bukit hatinggang Ephraim, tuntang tanah Salisa, tapi ia djaton sondaue. Limbah ta ia mangumbang tanah Sahalim, hetu mahin djaton kea kalidai ta; tinai ia akan tanah Jemini, tapi djaton kea ia sondaue.

5. Amon awen duu ta sampai tanah Sup, koan Saul dengan anakolohoe ta, idja dengae: Terat, koa buli bewai, saro apangku kalapean kalidai ta; gogop atai tagal koa.

6. Tapi koan djipae dengae: Itam, aton olo Hatalla hong lewu hetoh, ia ta basewut, talo idja insanae uras mandjari kea; toh, kaliah koa madja ia, ajaaju ia maku masanan djalan akan koa, idja patut ihore koa.

7. Ta, maka Saul hamauh dengan anakolohoe: Tapi itam, paribas koa manalih, narai indu imbit koa akan olo hatua ta? krana tepong koa djari lepah bara sarangan koa,

tinai talo panenga djaton, idja inenga koä akan olo Hatalla tä; narai hindai intu koä?

8. Koan anakolohe tä tombah augh Saul tinai: Itäm, saperäpat sekel salaka aton intu lenggüku, djeta handak inengaku akan olo Hatalla tä, nakara ia masaran djalan akan koä.

9. Maka horan, amon olo Israel lius-misek augh intu Hatalla, koae: Haa, ita manalih tukang hulubalang; krana idja andau toh inggarä nabi, horan ia inggarä tukang hulubalang.

10. Tä koan Saul dengan anakolohe: Buak aughm, has koä manalihe. Palus äwen hagoet manalih lewu tä, idja äka olo Hatalla tä melai.

11. Kahum äwen duä tä manukat djalan akan lewu, ia sondau budjang bawi, idja mohon handak masip. Koan äwen tä dengae: Aton tukang hulubalang hetoh?

12. Tombah ia tä, koae: Kaha-ma; itä keton, hetä ia hila baun keton, gulong keton toh, krana ndau ia djari tamä lewu, basa olo arä aton parapah andau toh intu lungkoh hetä.

13. Sana keton tamä lewu, baja-baja keton tau sondau ia handjulo bewäi, helo bara ia hagoet akan lungkoh, omba kuman; krana olo arä djaton maku kuman helo bara panumahe, basa ia mamberkat talo parapah tä, limbah tä karä olo awang irawäi tä kuman. Tagal tä gulogulong keton manukat, krana baja toh bewäi keton tau sondau ia.

14. Tumen tä äwen duä tä manukat tamä lewu; amon ia sampai bentok lewu tä, itä! Samuel aton blua, manambang äwen duä tä, handak manalih lungkoh.

15. Krana Jehowa djari masuman tä akan pinding Samuel, helo idja andau bara panumah Saul, koae:

16. Djewu, katika kalotoh kea, aku handak manjoho manalih ikau olo idja biti bara tanah Benjamin, maka patut ikau maminjak ia mandjadi radjan olo ajungku Israel, ia karäh maliwas olo ajungku bara lengän olo Pilisti; krana aku djari manangkilik olo ajungku, tagal augh bawaie djari sampai aku.

17. Djadi, sana Samuel manampajah Saul, maka koan Jehowa dengae: Itäm, djeto olo tä, idja djari inutorku akam, ia akan mentah utus olo ajungku.

18. Maka Saul manggapi Samuel hong bauntonggang lewu, koae: Suman akangu, intu kwe human tukang hulubalang hetoh?

19. Koan Samuel, tombah augh Saul: Aku toh tukang hulubalang tä; has, lius helo baungku, mandai lungkoh tä, mangat keton omba aku kuman andau toh; djewu aku handak manjoho ikau lius, tinai talo handiai, idja kahandak atäim, aku karäh manu-tore akam.

20. Krana kalidai tä, idja djari nihau katelo toh, äla atäim pähi tagal djeta, krana djeta djari sondau; tinai akan äwe kea karä kahalap Israel? djaton djeta akam, tuntang akan salepah ungkup human bapam?

21. Maka tombah Saul, koae: Dia aku toh anak baris Benjamin, idja korik haliai bara karä hamputan olo Israel? tinai baris ungkupka; djaton djeta idja pangorike bara karä ungkup hamputan Benjamin? buhen ikau hakotak dengangu kalotä darim aughm?

22. Maka Samuel manduan Saul tuntut anakolehe, sambil manman awen akan karong, hetä iä manenga kaleka akae idjä ngambo bara karä olo irawäi tä; karä olo samandisi tä telo pulu bit ihi-rah.

23. Maka Samuel hamauih dengan tukang sumpo, koae: Tenga tangkal isi tä, idjä djari indjulukku intu ikau, idjä djari imetätku ikan mingkese.

24. Maka tukang sumpo tä mimbit sapak lengän sapi, tuntut talo awang leket hetä; palus Samuel mandak tä hong baun Saul, sambil hamauih: Itäm, djetoht talo awang ingkesku akam, duan tä, kuman, krana sana aku marawäi olo, djetoht djari imbarisku akam. Maka Saul omba Samuel kuman andau tä.

25. Limbah tä awen mohon bara lungkoh, tamä lewu; tä iä haketak dengan Saul hundjun sapau hamae.

26. Maka awen tä misik haiak djadjewu; djadi haiak langit handak mahindang, maka Samuel mangahau Saul akan hundjun sapau, koae: Tatap arepm, mangat aku manabi malapas ikau. Tä, maka Saul misik, palus awen duä tä hagoet blua lewu, iä haiak Samuel.

27. Djadi, amon iä djari mohon sampai tapakan lewu, koan Samuel dengan Saul: Soho anakolohm toh, mangat iä manandjong mahalau baun ita; (palus iä mahalau;) tapi ikau, melai ikau mendeng hetoh, aku handak masuman akam talo idjä injoho Hatala.

BAGI 10.

I. Samuel maninjak Saul mandjadi radja.
II. Iä insuman akan olo arä.

I. — 1. Tä, maka Samuel manduan kasa basuang minjak, manusuht tä hundjun takoloke, sambil manjicm-ia, koae: Djaton Jehowa djari maminjak ikatu mandjadi radja, marentah utus olo joresan ajue?

2. Andau toh kea, amon ikau toh hagoet bara akaku, maka ikau karäh sondau olo haträ duä bit i darah aka kubur Baghel, hong Selsa, intu saran tanah Benjamin; olo tä karäh hamauih dengam: kalidai bawi tä djari sondau, idjä djari inggaum; itäm, bapam djari kalapasan perkaran kalidai tä; iä gogop atäie tagal keton duä, koae: kilen gawingku dengan anakku tä?

3. Metoh ikau maradjur panggoetm bara hetä sampai manatarang Elontabor, maka hetä telo bit i olo haträ karäh hasondau dengam, idjä manalih Hatala hong Betel, idjä bit i mimbit anak kambing telo kongan, idjä tinai mimbit telo kabotop tepong, idjä telo tä mimbit pingkor basuang anggor.

4. Maka awen tä manimanis aughe karäh manabi ikau, sambil manenga akam duä kabotop tepong, idjä patut inariman bara lengäe.

5. Limbah bara tä ikatu karäh sampai lungkoh Hatala, aka djadjaga ain elo Piliisti tä, maka tama ikau tamä lewa hetä, ikatu karäh hasondau dengan arä nabi, idjä mohon bara aka gantong, maka helo bara baue aton olo musik biola, gandang, suling, kutjapi, samandai tä uras manudjum.

6. Tä Rogh Jehowa karäh ma-

njuang ikau, pakus ikau karäh manudjum ompat olo tä, tä ikau karäh hobah beken angat huangm.

7. Djadi, amon karä kata tä mandjari, awi tinai tunjon 'panjondau lengän, krana Hatalla handak mampahaiak ikau.

8. Maka patut ikan hagoet *helo* bara aku akan Gilgal, itäm, aku handak manjupa ikau hetä, maluput arä parapah awang ingkhu, tuntang parapah tarimakasih; kudu dju ikau akan mentai aku hetä, njamah aku sampai ikau masuman akam talo awang patut iawim.

9. Maka amon iä mules arepe hagoet bara ika Samuel, Hatalla mubah atäie; tinai karä kata tä uras mandjadi andau tä kea.

10. Amon äwen dua tä sampai lungkoh tä, itä! ungkup nabiaton hasupa dengae, palus Rogh Jehowa manjuang iä, iä ompa manudjum marak äwen tä.

11. Djadi, karä olo idjä djari kasene iä bara bihin, amon olo tä mitä iä manudjum ompa karä nabi tä, maka koan olo arä sama arepe: Kilen anak Kis tä kolotä? Aton Saul tä kea baris karä nabi?

12. Tombah idjä biti olo hetä, keae: Äwe kea bapa äwen? Äwi tä maka lembat augh tanding olo: Aton Saul kea baris karä nabi?

13. Amon iä djari terai manudjum, maka iä sampai ika gantong hetä.

14. Maka koan mama Saul dengae, tuntang dengan anakoloh: Kasen keton djari hagoet? Tombah iä: Manggau kalidai bawie tä; amon koä mitä djeta djaton, maka koä manalih Samuel.

15. Tä koan mama Saul: Suman akangu, kilen augh Samuel dengan keton dua?

16. Koan Saul, tombah augh

mamae: Toto, iä djari masuman akan koä kalidai bawie tä djari sondaue. Tapi perkara karadjaan tä, idjä djari insuman Samuel, djaton iä manutor akan mamae.

II.—17. Limbah tä, maka Samuel mangahau utus olo arä handiai hapumpang manaharep Jehowa hong Miapa.

18. Hetä iä hamauih dengan olo Israel: Tumon toh augh Jehowa, Hatallan olo Israel: aku djari manduan Israel bara Misir, aku djari maliwus keton bara lengän olo Misir, tinai bara lengän karä radja, idjä djari mahenjek keton.

19. Tapi keton andau toh djari manganan Hatallan keton, idjä djari maliwus keton bara karä kapähä kadjakä, keton djari hamauih dengae: tanpa radja akan ikäi. Toh awi keton manggapi taharep Jehowa, baribaris karä hamputan keton, karä ungkup keton.

20. Maka amon Samuel manjoho karä hamputan tä manggapi hatalindjam, tä buah hamputan Benjamin.

21. Amon iä manjoho hamputan Benjamin manggapi hatalindjam karä ungkupe, tä buah ungkup Matri, tinai buah Saul, anak Kis. Palus olo manggau iä, tapi djaton sondaue.

22. Tä olo misek Jehowa, djaka iä akan manalih kea. Maka Jehowa hamauih: Itä, iä djari manjohokan arepe marak karä ramon olo.

23. Tä olo hadari, manduan iä bara hetä; amon iä mendeng bentok olo arä, maka iä gantong bara olo handiai bara puadjong bahae sampai karapurue.

24. Tä, maka Samuel hamauih dengan salepah olo arä hetä: Gitan keton, äwe idjä djari intih Je-

howa? krana djaton olo tumon iä marak olo arä samandiai. Tä, maka olo arä handiai malahap, koae: Belom radja!

25. Maka Samuel masuman akan olo: arä kapatut radja tä, sambil mamintik tä huang surat, palus mingkes djeta hong baun Jehowa. Limbah tä Samuel malapas olo arä, genep biti buli humae. — (8, 11.)

26. Tinai Saul kea buli humae hong Gibea, tuntang belae kawan parang, idjä atäie impahias Hatalla, mampahaiak iä.

27. Tapi isut biti olo setan hmauh: Tjah iä! kilen iä akan maliwus ikäi? Ewen manawah iä, djaton mandjuluk talo panenga akae. Tapi iä nabadja kilau djaton mahining aughe tä.

BAGI 11.

Saul mamukul olo Amon.

1. Metoh tä Nahas, radja Amon, dumah mangapong Jabes hong Gilead. Maka karä olo Jabes hamauih dengan Nahas: Käläh ikau hadjandji dengan ikäi, tä ikäi handak manempo keton.

2. Tapi koan Nahas, olo Amon tä, dengan äwen: Djandji toh handak iawiku dengan keton: aku handak mangaruik manganan karä matan keton hila gantau, mangat kahawen tä pobos hapus utus olo Israel.

3. Koan karä bakas Jabes tä: Entai ikäi hindai barang kudju, mangat ikäi manjoho sarohan manalih hapus tanah olo Israel, tä amon djaton idjä biti, idjä handak maliwus ikäi, ikäi handak blua tangonh keton, manjembah bewäi.

4. Amon sarohan tä sampai Gi-

bea, lewun Saul tä, iä masanan karä augh tä intu pinding olo hetä: tä maka karä olo hetä mambo aughe, manangis.

5. Maka itä! Saul aton dumah, mudjar sapi bara padang; koan Saul: Narai katapas olo tä, iä manangis? Maka olo masuman akae perkaran olo Jabes tä.

6. Tä Rogh Hatalla mamenjang Saul, sana iä mahining karä aughe tä, maka kasangito hasep.

7. Balalu iä manduan sapasang sapi, manangkal djeta; palus mam-pait tä akan karä baris tanah Israel huang lengän sarohan tä kea. koae: Idjä djaton hagoet, omba Saul tuntang Samuel, kalotä kea olo akan mawi karä sapin olo tä. Maka pampikäh bara Jehowa lawo mawi utus olo arä, balalu äwen haiak hagoet, kilau ampin panggoet idjä biti bewäi.

8. Iä mariksa misä olo tä hong Besek, maka djumalah karä olo Israel telo ratus kojan biti, tinai karä hatuän olo Juda telo pulu kojan biti.

9. Limbah tä iä manjoho sarohan tä, idjä djari manalih iä: Tumon toh keton akan hamauih deng-an olo Jabes hong Gilead: djewu. totok andau mandang, keton karäh indohop. Amon sarohan tä dumah, masanan augh tä akan olo Jabes, maka olo tä handjak.

10. Koan olo Jabes tä: Djewu ikäi handak blua basaragh intu keton, naughe keton mawi ikäi tumon kapatute intu matan keton.

11. Maka djadi, andau tinai Saul mamadju karä olo tä mandjadi telo kapadju; tampalawäi iä sampai äka musohe bapodok, palus iä mamukul olo Amon sampai andau djari mandang; awang mahakan hadari

daraidarais hali, sampai dialo idja bitu awen ta hindja kolae.

12. Ta koan olo ara dengan Samuel: Awe olo ta, idja bihin hamauh tish aton Saul akan marentah ikai? djuluk kara olo ta, mangat ikai mampatai ia.

13. Tapi koan Saul: Aela olo impatai andau toh, idja bitu mahin ala, krana andau toh Jehowa djari manenga kaliwus akan olo Israel.

14. Maka Samuel hamauh dengan olo ara: Has, ita akan Gilgal, manaheta mandahen karadjaan heta.

15. Ta, maka olo handiai hagoet akan Gilgal, tuntang mandahen mamparadja Saul heta hong baun Jehowa intu Gilgal, tinai ia maluput parapah tarimakasih hong baun Jehowa. Maka Saul haiak kara olo Israel paham handjak heta.

BAGI 12.

Samuel paterai arepe indu hakim.

1. Limbah ta Samuel hamauh dengan kara olo Israel: Ita keton, aku djari manumon augh keton huang talo handiai, idja djari ilaku keton bara aku, aku djari mangkat radja akan keton.

2. Toh, ita keton, ta radjan keton hagoet helo baun keton, magah keton; maka aku toh djari bakas howan, tuntang anakku sama dengan keton tinai; aku djari mamatut keton bara pesangku tabela sampai andau toh.

3. Ita keton, toh aku; dawa aku intu baun Jehowa, intu baun olo idja iminjake; sapin awe djari induangku, atawa kalidai awe? tinai awe kea djari imparenepeku,

awe djari iratku? bara lengan awe aku djari manarima sudok, sampai aku mangambutep matangku? aku handak malian ta akan keton.

4. Maka koan olo ta: Ikau djaton djari mamparenepe mararat ikai, bara lengan idja bitu mahin dia ikau djari blaku talo enen.

5. Ta koae mawi olo ta: Jehowa aton saksi, tinai idja iminjak Jehowa saksi kea andau toh, keton djaton djari sondau kasalan lengangu enen. Tombah olo ta: Kulah, ia indu saksi.

6. Maka koan Samuel dengan olo ara ta: Toto Jehowa ta kea, idja djari manjoho Moses awen dua Aaron, idja djari manduan tato keton bara tanah Misir.

7. Toh, kalah keton manaharepe, mangat aku hong baun Jehowa mahoroe gawin keton tagal kara asin Jehowa, idja djari ilaluse akan keton tuntang tato keton.

8. Limbah Jakob djari tama Misir, maka tato keton kahau kadarat intu Jehowa, ta Jehowa manjoho Moses awen dua Aaron; awen dua ta mimbit tato keton blua bara Misir, mimbit awen melai hong tanah toh. — (2. Mos. 2, 23.)

9. Tapi olo ta ngalapean Jehowa, Hatallae, tagal ta ia mandjual awen penda lengan Sisera, kapala parang hong Hasor, tinai penda lengan olo Pilisti, tuntang penda lengan radjan olo Moab, idja mamarang ia. — (Hak. 4, 2.)

10. Ta olo ta mangkariak intu Jehowa, koae: ikai djari badosa, basa ikai djari malihi Jehowa, sambil manempo dewa Baal tuntang Astarot; tapi toh, liwus ikai bara lengan kara musoh ikai, ta ikai handak batonggal manempo ikau bewai.

11. Maka Jehowa manjoho Jerubaal, Bedan, Jepta, tinai Samuel, awen tä maliwus keton baralengän karä musoh keton awang hakaling, sampai keton melai sanang bewäi. — (Hak. 6,14; — 11,2. 29.)

12. Maka metoh keton mitä Nahas, radjan olo Amon, dumah masang keton, tä keton hamanuh dengangu: dia; malainkan radja kea akan marentah ikäi; — alo Jehowa, Hatallan keton, djari indu radjan keton. — (8,5.)

13. Maka toh, itä keton radja tä, idjä djari intih ilaku keton! krana itä! Jehowa djari mangkat radja marentah keton.

14. Käläh amon keton toh toto mikäh Jehowa, sambil manempo iä, tuntang manumon aughe, djaton marisang bara prentah Jehowa, amon keton handiai tuntang radjan keton, idjä akan marentah keton, uras omba Jehowa, Hatallan keton.

15. Tapi amon keton djaton maku manumon augh Jehowa, baja marisang bara augh Jehowa, toto lengän Jehowa karäh malawan keton sama kilau tato keton kea.

16. Tinai mendeng keton hetoh katontoh, uka mitä gawi idjä hai toh, idjä akan iawi Jehowa intu matan keton.

17. Dia musim getem katontoh? maka aku handak blaku intu Jehowa, tä iä karäh manjaho mudjan, nakara keton kasene tuntang mitä, hai toto kasalan keton, idjä djari iawi keton hong baun Jehowa, awi keton djari blaku radja akan keton.

18. Maka amon Samuel blaku intu Jehowa, djadi palus andau tä kea Jehowa manjaho tuntang mudjan, tagal tä hapus utus olo arä tä ham-

bon kikähe dengan Jehowa tuntang Samuel.

19. Tä hapus utus olo arä tä tombah augh Samuel: Laku akan ikäi, rewarm, intu Jehowa, Hatalam, belä ikäi matai, krana manantilap karä dosan ikäi ikäi djari mandahang kapapa djetoh tinai, sampai ikäi djari blaku radja akan ikäi.

20. Tä koan Samuel dengan olo arä tä: Äla keton mikäh, toto keton djari mawi karä talo papa toh, tapi toh, äla keton balekak bara Jehowa, baja buah keton manempo Jehowa hapan selepah atäi.

21. Äla keton mahiwang akan karä dewa talo ngahus tä, idjä djaton gunae, idjä djaton tau maliwus, krana djetü uras haiang bewäi.

22. Krana tagal arae idjä hai maka Jehowa djaton maku ngalepean utus olo ajue, basa djari paham karadjin Jehowa mandjadian keton mandjadi olo ajue.

23. Maka idjä aku, äla haliaiaku badosa intu Jehowa, sampai aku terai blaku doa akan keton; toto aku handak madjar keton hantä djalan idjä budjur bahalap.

24. Baja patut keton mikäh Jehowa, manempo iä toto toto hapan salepah atäi keton; krana itä keton, kilen kahaie perkara idjä djari ilalusc intu keton!

25. Tapi amon keton magon papa, harap bewäi, alo keton alo radjan keton akan rusak bewäi.

BAGI 13.

Saul bembang atäie tuntang ala gawie, metoh iä klahi dengan olo Filisti.

1. Limbah Saul djari idjä ajelo

luang karadjaan ajue, hong njelo duä kahum iä marentah olo Israel.

2. Maka Saul mintih akae telo kojan biti bara marak olo Israel. Duä kojan biti melai dengan Saul hong Mighmas, hong bukit human Hatalla, tinai sakojan biti melai dengan Jonatan hong Gibe Benjamin; maka tisan karä olo arä ilapase, genep biti buli humae.

3. Maka Jonatan mamukul djadagan olo Pilisti idjä hong Gibe, tuntang brita tä sampai olo Pilisti; tagal tä Saul manjoho olo mampahiau sarunai hapus tanah tä, koe: Uka olo Ibrani mahining tä.

4. Maka tarahining karä olo Israel, Saul djari mamukul djadagan olo Pilisti, djadi olo Israel djari babewau intu olo Pilisti; tä, maka olo arä batatap, hapumpong talih Saul hong Gilgal.

5. Maka karä olo Pilisti kea hirak, uka mamarang olo Israel, telo pulu kojan kareta, djahawen kojan olo idjä hapan hadjaran, tinai olo manandjong bewäi kakarä barashong saran tasik; även tä hagoet, bapodok hong Mighmas, hila timor Betawen.

6. Amon olo Israel mitä arepe buah kadjakä, krana olo tä bagalabah angkat atäie, maka iä manjahokan arepe hong lowang petak, hong pulau duhi, intu tantan bukit äka dähén, intu tambowong.

7. Tinai olo Ibrani mahakan akan dipah Jordan, akan tanah Gad tuntang Gilead. Maka Saul magon hong Gilgal; tuntang karä olo idjä dengan Saul djari lenjoh angkat atäie.

8. Maka iä mentai kudju andau, mahapus andau idjä inukas Samuel; tapi amon Samuel djaton dumah

akan Gilgal, tä olo arä bilangbalangan bara iä. — (10, 8.)

9. Tä koan Saul: Imbit akangku parapah awang ingähu tuntang parapah tarimakasih. Palus iä maluput parapah awang ingähu tä.

10. Djadi, amon iä djari gawie maluput parapah awang ingähu tä, itai badumah Samuel. Maka Saul blua manambang iä, mangat manabi iä.

11. Tä koan Samuel: Narai djari iawim? Tombah Saul: Basa aku mitä olo arä bilangbalangan bara aku, tuntang ikau djaton djari dumah intu andau idjä indjandjim tä, tinai olo Pilisti tä djari hapumpong hong Mighmas:

12. Tä maka koangku: toto, toh olo Pilisti karäh mohon mantakan aku hong Gilgal, tuntang aku hindai djari manjembah intu baun Jehowa buabuah, tagal tä aku mampahanji arepku, maluput parapah awang ingähu. — (3. Mos. 17, 5.)

13. Tä koan Samuel, tombaugh Saul: Paleng kea gawim, ikau djaton djari mahaga prentah Jehowa, Hatallam, idjä djari imetähe ikau. Krana kahandak Jehowa mandähen karadjaam mahundjun karä olo Israel sampai katatahi;

14. Tapi tohi karadjaam djaton akan dähén; Jehowa djari manggau akae olo beken, idjä tumon atäie, tuntang Jehowa djari manjoho iä mandjadi radjan utus olo ajue, basa ikau djaton djari mahaga prentah Jehowa.

15. Palus Samuel harikas bara Gilgal akan Gibe Benjamin. Maka Saul misä karä olo idjä dengae, baja aton djadjahawen ratus biti hirah.

16. Maka Saul dengan anake Jonatan, tuntang karä olo idjä

dengae, melai hong Gibea-Benjamin; olo Pilisti tä hapodok hong Mighmas.

17. Maka bara äka olo Pilisti tä hagoet telo baris padjun olo, tantai marusak tanah; padjun idjä tä mahoroe djalan akan Opra, akan tanah Saul.

18. Padjun idjä tinai mahoroe djalan akan Bethoron; padjun idjä tinai mahoroe djalan akan saran tanah, idjä tandipah Seboim, hong padang äka benjem.

19. Maka hapus tanah Israel djaton batisa tukang sanaman; krana koan olo Pilisti: Belä olo Ibrani manampa padang lundju.

20. Tagal tä olo Israel akan manalih olo Pilisti, amon iä handak maninih pisaue, sangkole, kapake, paringgise.

21. Kikir bewäi aton ain äwen, hapae nguan sangkole, paringgise, kapake, simpange, hapae mampanjili baue.

22. Djadi, metoh andau parang, idjä kaputjuk padang lundju mahin dia tarasondau intu lengän karä olo, awang ompat Saul tuntang Jonatan, baja intu Saul äwen duä hanak Jonatan aton ganggaman.

23. Maka kawan parang olo Pilisti miar sampai äka dimpah, idjä darah Mighmas.

mae: Has, koä manjarang kawan parang olo Pilisti, idjä dipah hila kanih. Tapi iä djaton masuman tä akan bapae.

2. Maka Saul bapodok intu takapan Gibea, penda batang dalima idjä hong Migron; olo awang dengae djahawen ratus bita hirah karäe.

3. Maka Ahia, anak Ahitob, Ahitob paharin Ikabod, Ikabod anak Pinehas, Pinehas anak Eli, aton imam Jehowa hong Silo, idjä hapan klambi puku tä. Maka olo tä djaton katawan Jonatan djari hagoet. — (4,19.)

4. Maka benteng djalan tä, idjä handak ihoroe Jonatan manalih kawan olo Pilisti, aton batukarang mendeng hatandipah, aran idjä tä Boses, aran idjä Sene.

5. Batukarang idjä tä hila utara, manintu Mighmas, tinai idjä tä hila salatan, manintu Gibea.

6. Koan Jonatan dengan ajange, idjä pananggong ganggamae tä: Has, koä dimpah tamä äka olo kulop tä; ajau Jehowa mandjundjong gawin koä; krana murah bewäi Jehowa mandohop, alo hapan arä alo hapan isut bewäi. — (Hak.7,7.)

7. Maka ajange, idjä pananggong ganggamae, hamauh dengae: Takan bewäi, tumon pikirm, lius bewäi, itäm, aku toh mampahaiak ikau tumon kahandak atäim.

8. Koan Jonatan: Käläh; koä handak manokep äwen, mangarinah arep koä akäe.

9. Djaka augh olo tä mawi koä kalotoh: tendä keton, njamah ikäi sampai keton; — tä koä handak mendeng tetep hong äka koä, djaton manukat manalih äwen.

10. Tapi djaka augh äwen ka-

BAGI 14.

- I. Gawin Jonatan paham menteng.
II. Awie kanaha mandjandji Saul manampa bahaja akan anak.

I. — 1. Djadi aton andaue, maka Jonatan, anak Saul, hamauh dengan ajange idjä mananggong gangga-

lotoh: dai keton, kanto; — tä koä handak manukat, krana Jehowa djari manjaragh olo tä akan penda lengän koä; djetä indu kata akan koä.

11. Djadi, amon äwen duä tä taragitan djadjagan olo Pilisti, maka koan olo Pilisti: Itä, olo Ibrani djari blua lowange, äkae djari manjahokan arepe.

12. Tinai olo, idjä mandjaga hetä, tatehau hamauh dengan Jonatan tuntang ajange, idjä pananggong ganggamae, koae: Dai keton, kanto! ikäi handak mardjar keton. Koan Jonatan dengan idjä pananggong ganggamac: Dai, tuntutan aku, krana Jehowa djari manjaragh olo tä akan penda lengän olo Israel.

13. Maka Jonatan manukat hapan pai lengäe, tinai idjä pananggong ganggamae manuntut likute; maka olo djadjaga hetä balongkang hong baun Jonatan, palus ajange idjä pananggong ganggamae manuntut iä, mahapus äwen tä.

14. Maka äka olo idjä solake tä impatäi Jonatan äwen duä ajange, eteke duä pulu biti hirah karäe, sapamanting hirah kambo kalombah äkae tä.

15. Palus pampikäh manjangkulep kawan parang idjä bapodok hong äka rampar, hapus kawan olo tä, tinai karä tokong olo djadjaga, tuntang karä baris olo idjä djari hagoet marusak tanah, sampai hapus tanah tä hagendjä, krana Hatalla kea mappikäh olo tä.

II.—16. Amon karä olo djadjaga ain Saul hong Gibeab-Benjamin mitä, kawan olo arä tä da-raidaraia, balalu pararawoh, djaladjalan munos,

17. Maka koan Saul dengan olo

awang omba iä: Isä keton, mangat katawan, äweäwe baris ita idjä djari hagoet. Maka olo misä karä bitie; itä! Jonatan äwen duä ajange djaton hetä.

18. Koan Saul dengan Ahia: Imbit kanto patin Hatalla. Krana metoh tä patin Hatalla aton intu olo Israel.

19. Djadi, kahum Saul kotakotak dengan imam, maka karidu idjä hong äka olo Pilisti bapadok djaladjalan dahangmandahang paham; tä koan Saul dengan imam tä: Ika, terai bewäi gawim.

20. Maka Saul mangahau karä olo idjä ompat iä, palus iä hagoet mantakan äwen; maka itä! äwen tä hatantakan sama arepe hapan padang, krana olo tä njajau awi kataräwäe.

21. Tinai olo Ibrani idjä bara bihin djari ompat olo Pilisti, tuntang karä äwen idjä bara hakaling djari induan akan äka olo Pilisti bapodok, palus mules kea tinai, buli ompat baris Saul tuntang Jonatan.

22. Tinai amon karä olo Israel, idjä djari manjahokan arepe hong bukit hatinggang Epraim, mahining, olo Pilisti tä pararawoh, maka iä kea manggoang mawi äwen.

23. Tumon tä Jehowa maliwus olo Israel hong andau tä, padjun ai mangalahi mandas Betawen.

24. Maka olo Israel paham ujuh hong andau tä, krana Saul djari sumpah andau tä, koae: Tarasapa olo tä, idjä kuman talo helo bara kaput karäh, mangat aku imalah intu karä musohku. Tagal tä salepah olo tä djaton mangkemä talo kinan.

25. Palus karä olo tä tamä parak

kajuan. Maka kutoh madu hong tanah tä;

26. Tä, amon olo tä djari tamä parak kajuan, itä! hetä madu kilau nahasak; tapi dialo idjä biti bahanji manusang lengäe blaku tä, krana olo mikäh augh sapa tä.

27. Tapi Jonatan djaton djari omba mahining, metoh bapae djari manjupah olo tä; tä iä manin-djek lawin sokahe, idjä hong lengäe, mansulop tä hong sarangan madu; amon iä manamäan tä akan njamae, maka matae mandjadi galak.

28. Tä koan idjä biti olo hetä: Bapam paham djari manjupah olo arä, koae: tarasapa olo tä idjä kuman andau toh; tagal tä olo tä ujuh.

29. Koan Jonatan: Apangku djari mangalat matan olo tanah toh; itä, kilen kagalak matangku, awiku djari mangkemä isut danum madu tä.

30. Mahin hindai djaka olo arä djari kuman bewäi bara talo awang irampase bara musohe; tapi toh ita djaton tau mangkarenä mawi olo Pilisti tä.

31. Maka iä mamukul olo Pilisti intu andau tä bara Mighmas mimes Ajalon; tapi olo arä tä paham kaujuhe.

32. Limbah tä maka olo arä maroboh talo irampase tä, manduan tabiri, sapi, anak sapi, palus mampatäi tä hong petak, palus kumae tuntang dahae. — (3. Mos. 3, 17.)

33. Maka olo masuman akan Saul, koae: Itäm, olo arä badosa intu Jehowa, awie kuman meto tuntang dahae. Koae: Keton paham marajap, galing batu hai akangku.

34. Tinai koan Saul: Tatai arep

keton tamä marak olo arä, sambil hamaui dengae: genep biti magah akangku sapie atawa tabirie, patäi tä hetoh tuntang kumae, tapi äla keton badosa intu Jehowa awi keton kuman tä tuntang dahae. Tä maka genep bitin olo tä magah sapie hapan lengäe, alem tä kea, sambil mampatäi tä hetä.

35. Tä Saul mamangun mesbeh akan Jehowa; djeta idjä solake imangue akan Jehowa.

36. Limbah tä koan Saul: Has, ita manggoang olo Pilisti palus alem toh kea, mangat marampas iä sampai andau sawah, äla ita manisa idjä biti olo tä. Koan olo arä: Takan, tumon idjä bahalap hong matam. Tapi koan imam tä: Tendä helo, ita manaharep Jehowa.

37. Tä, maka Saul misek intu Jehowa: Injom aku hagoet manggoang olo Pilisti? maku ikau manjaragh olo tä akan penda lengän olo Israel! Tapi Iä djaton tombah aughe intu andau tä.

38. Koan Saul: Soho olo arä handiai manggapi, mangat ita mariksa, mangasene äwe idjä äka kasalan andau toh.

39. Krana belum Jehowa, idjä paliwus Israel tä! alo anakku Jonatan äka kasalan tä leket, toto iä akan impatäi. Maka dialo idjä biti karä olo arä tä tombah aughe.

40. Tinai koae dengan karä olo Israel tä: Baris arep keton handiai akan hila silae, tinai aku dengan anakku Jonatan handak melai hila silae. Maka tombah olo arä, koae dengan Saul: Awi bewäi tumon kahalape intu matam.

41. Maka koan Saul dengan Jehowa, Hatallan olo Israel: Su-man, äwe idjä tetek. Tä, maka

buah Jonatan äwen duä Saul; tapi olo arä tä lapas, djaton buah. — (Jos. 7, 16.)

42. Koan Saul: Tenong koä hanak Jonatan. Maka buah Jonatan.

43. Tä koan Saul dengan Jonatan: Sanan akangku, narai djari iawim? Tä Jonatan manutor tä akae, koae: Baja aku djari kuman madu isut, idjä inindjekku hapan lawin sokahku, idjä intu lengängku; itäm toh jaku, patut kea aku toh matäi?

44. Maka tombah Saul: Kalotä kakai gawin Hatalla dengangku, o Jonatan, djaton tau dia ikau matäi.

45. Tapi koan olo arä dengan Saul: Kilen, patut kea Jonatan impatäi, iä idjä djari mawi kalikus hai toh akan olo Israel? Äla haliai! Belom Jehowa, idjä krambar balaue mahin dia indu lawo akan petak! krana awie djari indohop Hatalla, maka iä djari malikus ikäi andau toh. Kalotä olo arä malikus Jonatan, uka iä äla impatäi.

46. Limbah tä maka Saul buli, terai mawi olo Pilisti, tuntang olo Pilisti kea buli kaleka ai.

47. Djadi, limbah Saul djari mandähen karadjaan ajue mahundjun olo Israel, maka iä mamarang hakaliling mawi karä musohe, olo Moab, olo Amon, Edom, radja Soba, tinai olo Pilist: maka genep panggoete iä manang mandjera musohe.

48. Maka iä paham menteng; iä mamukul olo Amalek kea; iä malikus olo Israel bara lengän olo idjä marampas iä.

49. Maka karä anak hatuä ain Saul, iä tä: Jonatan, Iswi tuntang Malghisua; aran anake bawi

duäduä tä: Merab idjä bakas, Mighal idjä busu.

50. Aran sawan Saul tä Ahinoam, anak Ahimaas; tinai aran kapala parang ajue Abner, anak Ner, mama Saul.

51. Kis tä bapa Saul, maka Ner bapa Abner, anak Abiel.

52. Maka intu djaman Saul magon haradjur parang dengan olo Pilisti. Tagal tä, karä olo gantjang menteng, idjä gitan Saul, palus induae akae.

BAGI 15.

I. Saul mamarang olo Amalek. II. Saul inganan Hatalla, awie marisang dengae.

I. — 1. Limbah tä, maka Samuel hamauh dengan Saul: Jehowa djari manjoho aku maminjak ikau, mangat mandjadi radjan Israel, utus olo ajue; toh, hining prentah Jehowa.

2. Tumon toh augh Jehowa, Tuhan karä kawan talo belom: aku djari manahiu talo, idjä djari iawi Amalek dengan Israel, kilen äwen djari mimpä iä, metoh panggoete bara tanah Misir. — (2. Mos. 17, 8.)

3. Toh, lius ikau, takan olo Amalek; awi mangerem talo handiai awang ai, äla masi iä, tapi patäi hatuä bawi, karä anak awaue, karä sapie tabirie, karä ontäe kalidaie.

4. Maka Saul mambuka tä akan olo arä, palus iä mirak, matoh tuntang misä äwen tä hong Telaim, aton duä ratus kojan olo parang, tinai sapulu kojan biti baris hamputan Juda.

5. Amon Saul djari sampai lewun olo Amalek, maka iä mana-

tap olo ai akan parang hong djana-
nah hetä.

6. Tinai iä mampait augh akan
olo Keni, koae: Lius keton, indah,
dari keton bara marak olo Ama-
lek, uka äla aku marusak keton
haiak olo tä, krana keton djari
masi olo Israel, metoh olo tä du-
mah bara tanah Misir. Maka olo
Keni tä mindah bara marak olo
Amalek.

7. Limbah tä Saul mamukul
olo Amalek bara Hawila mimes
Sur, idjä tokep Misir.

8. Iä manawan Agag, radjan
olo Amalek, belobelom, tapi karä
olo ai impatäie hapan baun padang.

9. Maka Saul tuntang olo arä
handiai masi Agag, tinai karä ta-
biri sapi awang kapala bahalap,
tinai awang nomor duä, tuntang
karä anak tabiri awang bahalap;
iä djaton maku mangerem djetä;
baja karä talo awang papa, djaton
baguna, djetä ingerem äwen.

II. — 10. Tä, maka augh Jehowa
sampai Samuel, koae:

11. Aku manjasal, basa aku djari
mangkat Saul mandjadi radja, krana
iä djari undur bara aku, djaton
malalus prentahku. Tä maka ha-
sep kalait Samuel, tinai iä paham
angkat asie, iä blaku intü Jehowa
hapus alem tä.

12. Limbah tä haiak djadjewu
Samuel hagoet, handak manjondau
Saul; maka olo mambrita akan
Samuel, koae: Saul djari sampai
Karmel, iä djari mampendeng
djihi katan horumat akae, limbah
tä iä djari mangumbang hetähetä,
tuntang iä djari sampai Gilgal.

13. Maka Samuel sampai Saul;
tä Saul hamauh dengae: Imberkat
ikau intü Jehowa; aku djari ma-
lalus augh Jehowa.

14. Koan Samuel: Narai augh
kambing tabiri toh, idjä buali
pindingku, augh nguän sapi idjä
hiningku toh?

15. Maka tombah Saul: Olo djari
mimbit tä bara olo Amalek, krana
olo djari manjanjang tabiri sapi
awang kapala bahalap, uka mam-
patäi tä indu parapah akan Je-
howa, Hatallam; tapi karä awang
beken tä uras djari ingerem ikäi.

16. Tä koan Samuel mawi Saul:
Terai helo, aku handak masuman
akam augh idjä insanan Jehowa
akangku alem toh. Tombah iä:
Suman bewäi.

17. Tä, maka koan Samuel:
Djaton metoh ikau korik intü ma-
tan aim, ikau mandjadi kapalan karä
hamputan olo Israel? djaton Jehowa
djari maminjak ikau mandjadi ra-
djan olo Israel?

18. Maka Jehowa djari manjoho
ikau hagoet, sambil hamauh: lius,
kerem olo darhaka, olo Amalek
tä, awi mamarang iä, sampai iä
djari lomos awim.

19. Buhen ikau djaton djari ma-
numon augh Jehowa, malainkan
djari maroboh talo rampas tä, tun-
tang djari mawi talo awang papa
intü matan Jehowa?

20. Tä koan Saul, tombah augh
Samuel: Pudji, aku dia manu-
mon augh Jehowa! aku djari ma-
nandjong hong djalan, idjä djari
injoho Jehowa aku; Agag, radjan
olo Amalek, djari inamputku ta-
wanan, tinai karä olo Amalek
djari ingeremku.

21. Maka olo arä djari manduan
talo rampas, tabiri, sapi, baris
talo kerem idjä kapala bahalap tä,
mangat hapae maluput parapah
intü Jehowa, Hatallam. hong
Gilgal.

22. Tapi koan Samuel: Aton Jehowa mangilak olo mimbit parapah. awang ingahu, atawa parapah awang injambalih bara olo manumon augh Jehowa? Itam, manumon augh, djeta bahalap bara parapah, mingat augh, djeta bahalap bara enjak tabiri hatuæ.

23. Krana karisang ta, djeta sama kilau dosa awi hapan dewa; malawan ta, djeta sama kilau dosa manempo talo. Basa ikau djari manganan augh Jehowa, maka ia kea djari manganan ikau, uka ala ikau indu radja hindai.

24. Maka koan Saul dengan Samuel: Aku djari badosa awiku djari malangkah prentah Jehowa tuntang aughm, krana aku djari mikah olo ara, palus manumon augh.

25. Toh, ampun kea kasalanku, buli mampahaiak aku, mangat aku manjembah Jehowa.

26. Tapi koan Samuel dengan Saul: Aku djaton maku buli omba ikau; basa ikau djari manganan augh Jehowa, toh maka Jehowa kea djari manganan ikau, uka ala ikau indu radjan olo Israel hindai.

27. Djadi, amon Samuel mules arepe handak buli, maka ia manjingkap puting klambie, sampai barabit.

28. Ta Samuel hamaui dengae: Andau toh Jehowa djari marabit karadjaan Israel bara ikau, tuntang djari manenga ta akan olo idja bahalap bara ikau.

29. Maka toto, Idja Pampanang olo Israel ta djaton manandjaro, djaton manjasal, krana ia djaton olon idja tau manjasal.

30. Maka koae: Aku toto djari badosa; tapi toh kalah ikau mahorumat aku kea intu baun kara

mantir olo ajungku, intu baun kara olo Israel, kalah buli kea omba aku, mangat aku manjembah Jehowa, Hatallam.

31. Ta maka Samuel mules, ompat Saul, palus Saul sombajang intu Jehowa.

32. Limbah ta koan Samuel: Imbit Agag, radjan olo Amalek, akangku. Maka Agag menteng manalih ia, sambil hamaui: Toto kapait pampatai ta djari nihau halau.

33. Tapi koan Samuel: Kilau padangm djari marampas ara anak ain olo bawi, mampatai ia, tumon ta toh indum kea akan buah rampas nihau anake marak kara olo bawi. Palus Samuel manangkal Agag hong baun Jehowa intu Gilgal.

34. Limbah ta Samuel hagoet akan Rama, maka Saul lius buli humae hong Gibeas-Saul.

35. Limbah ta Samuel djaton mita Saul tinai sampai andau pampatai Samuel; maka Samuel paham kea angkat asie dengan Saul, basa Jehowa manjasal, ia djari mangkat Saul mandjadi radjan olo Israel.

BAGI 16.

Dawid intih tantang iminjak mandjadi radja.

1. Limbah ta Jehowa hamaui dengan Samuel: Kilen katahim ikau kapaha ataim awim masi Saul, idja djari inganangku, uka ia ala indu radjan olo Israel hindai? Suang kasam dengan minjak, lius, aku handak manjoho ikau manalih Issi, olo Betlehem ta, krana idja biti bara ka-

rä anake aku djari mintihe akangku mandjadi radja.

2. Tombah Samuel: Kilen aku tau lius? Toto Saul karäh mahining tä, palus iä mampatäi aku. Maka koan Jehowa: Duan idjä kongan anak sapi, sambil hamauih: aku djari dumah tantai maluput parapah akan Jehowa.

3. Maka rawäi Isai tä omba parapah, tä aku handak masuman akam talo awang patut iawim, mangat ikau maminjak akangku olo idjä karäh insanangku akam.

4. Maka Samuel manumon augh Jehowa, palus iä akan Betlehem. Maka karä mantir lewu tä gendjägendjah manambang iä, koae: Kilen, bahalap panumahm toh?

5. Maka koae: Bahalap bewäi; aku djari dumah tantai maluput parapah akan Jehowa; prasih arep keton, tuntang talih aku omba parapah tä. Maka iä mamprasih Isai tuntang anake idjä hatuä, marawäi äwen omba parapah tä.

6. Djadi, amon olo tä tamä, iä manampajah Eliab, angkat adoe: Djeta iä, idjä patut iminjak akan Jehowa.

7. Tapi Jehowa hamauih dengan Samuel: Æla ikau manampajah ampie atawa kagantong bitie, krana aku djari manganan iä; krana aku djaton mitä tumon olon; olon manampajah talo awang intu matae, tapi Jehowa ampin atäi inapajaje.

8. Limbah tä Isai mangahau Abinadab, manjoho iä mahalau baun Samuel; tapi koae: Iä toh djaton kea djari intih Jehowa.

9. Limbah tä Isai manjoho Sama mahalau; tapi koae: Iä toh djaton kea djari intih Jehowa.

10. Tumon tä Isai manjoho udju bitie anake idjä hatuä mahalau baun

Samuel; tapi koan Samuel dengan Isai: Jehowa djaton djari mintih äwen tä.

11. Tinai Samuel misek Isai: Tikase tä karä anakm? Tombah iä: Aton hindai idjä busu, iä manjakatik kambing tabiri. Maka koan Samuel dengan Isai: Soho olo manduan iä, krana ita djaton akan mondok kuman, sampai iä djari kantoh.

12. Tä iä manjoho olo manduae; maka iä tä handahandang bahalap matae tuntang bakena ampie; maka Jehowa hamauih: Mendeng, maminjak iä, krana djetä iä.

13. Tumon tä Samuel manduan kasae basuang minjak, palus maminjak iä intu bentok karä paharie. Maka Rogh Hatalla manjuang Dawid bara andau tä palus harian kea. Limbah tä Samuel hagoet, buli Rama.

14. Maka Rogh Jehowa mindah bara Saul, tinai rogh papa injoho Jehowa mampalisah iä.

15. Tä, maka olo ain Saul hamauih dengae: Itäm, rogh papa injoho Hatalla mampalisah ikau.

16. Buah tuan manjoho djipem awang naharep baum manggau olo idjä harati musik kutjapi; djadi, amon rogh papa bara Hatalla mawi ikau, soho iä musike hapan lengäc, mangat ikau salawah tinai.

17. Tä Saul manjoho karä djipäc, koae: Gau akangku olo idjä patjuh musik kutjapi, imbit iä akangku.

18. Tombah idjä bitie anakolohe, koae: Itäm, aku djari mitä idjä bitie anak Isai, olo Betlehem; iä tä apik busik, tinai iä olo uräh, idjä harati parang, tuntang iä pin-tar hong karä ampin gawi, tinai iä bakena ampie, tuntang Jehowa mampahaiak iä.

19. Palus Saul manjoho sarohan manalih Isai, masanan akae: Soho anakm Dawid, idjä manjakatik kambing tabiri, manalih aku.

20. Tã, maka Isai manduan kalidai, idjä djari imuat dengan tepong, pingkor basuang anggor, tinai anak kambing; djetã impaite hong lengän anake Dawid, indu panengae akan Saul.

21. Kalotã maka Dawid manalih sampai Saul, palus melai naharep baue; maka iã paham sinta iã, sampai iã mandjadi ajange, idjä pananggong ganggamae.

22. Limbah tã Saul manjoho olo manalih Isai, masanan akae: Soho Dawid melai intu aku, krana iã djari supa asi intu baungku.

23. Maka djadi, amon rogh papa bara Hatalla tã mawi Saul, Dawid manduan kutjapi, musik tã hapan lengäe; awi tã rangkah angkat Saul, tuntang iã salawah, rogh papa tã mindah bara iã.

BAGI 17.

Dawid mampalah Goliad.

1. **M**aka olo Pilisti mirak karã kawan parang ajue uka mamarang, iã hapumpang hong Sogho idjä intu tanah Juda, bapodok helang Sogho dengan Aseka, hong Epesdamim.

2. Maka Saul dengan karã olo Israel hapumpang, bapodok hong djanah pulau elah, hetã iã mama-dju kawae, malawan olo Pilisti.

3. Maka olo Pilisti mendeng hong lungkoh hila silae, tinai olo Israel hong lungkoh hila silae, tapi djanah helang äwen.

4. Tã, maka manok olo Pilisti aton blua bara äkae bapodok, arae Goliad, bara Gat; kambo berenge djahawen hasa kalombah lokap. — (Jos.11,22.)

5. Kapiahe tambaga, iã haka-rongkong harisap ampie, behat tambaga karongkonge tã limã kajan sekel.

6. Tinai sarawar tambaga manutup paie, tuntang taming tambaga intu likute helat linpe.

7. Tantahan lundjue kahai buntis, isin lundjue behat djahawen ratus sekel. Maka ajange, idjä pananggong talawange, manandjong helo baue.

8. Olo tã dumah, malahap, mantehau karã padjun olo Israel, sambil hamauh dengan äwen: Kasen keton djari blua mamadju kawan klahi? dia aku toh olo Pilisti, tapi keton handiai djipen Saul? Intih idjä biti baris keton, uka mohon manalih aku.

9. Djaka iã hakon malawan aku tuntang mampalah aku, maka ikã handiai handak manempo keton: tapi djaka aku mampalah mampatã iã, tã keton akan rewar ikã.

10. Tinai koan olo Pilisti tã: Andau toh aku djari hababaka hapus karã padjun olo Israel, koangku: soho idjä biti nandipah aku, mangat koã hatantakan.

11. Amon Saul haiak karã olo Israel mahining augh olo Pilisti tã, maka iã sabanen angate awi kikãhe hasep.

12. Maka Dawid tã anak olo Eprata, idjä bara Betlehem-Juda, idjä Isai arae; ai tã hanja anake hatuã; maka katika Saul tã iã djari bakas, djaton omba gawin olo hatuã.

13. Maka telo biti anak Isai

awang bukas djari hagoet ompat Saul akan parang, aran äwen telo tä, idjä omba mamarang, Eliab, idjä bakas, tinai Abinadab, anake idjä dua, tinai Sama, anake idjä telo.

14. Maka Dawid tä idjä busu. Djadi, amon kakae telo tä djari lius ompat Saul,

15. Maka Dawid djari buli bara Saul, mangat manjakatik tabirin bapae hong Betlehem.

16. Maka olo Pilisti tä blua genep handjewu tuntang halemäi, kalotä iä mamprahan arepe sampai käpat pulu andau katahie.

17. Maka koan Isai dengan anake Dawid: Duan akan kakam idjä olo kenta, tinai sapulu kabawak tepong toh, palus dari tanggoh kawan parang, imbit tä akan kakam.

18. Tinai akan mantir huang sakojan biti tä imbit sapulu kabawak kedju toh; sengok kakam, isek ampin kadjariae, tuntang laku kata indu katarango.

19. Maka Saul, tuntang äwen, tinai karä olo Israel aton hong djanah elah tä, parang dengan olo Pilisti.

20. Tä, maka Dawid hagoet haiak djadjewu; iä mampelai kambing tabiri intu sakatike, balalu lius, haiak mimit karä talo tä, tumon sohon bapae Isai, tuntang iä sampai äka idjä hapilan kareta. Maka kawan parang tä hagoet hapadju, haiak malahap, mawi lahap parang.

21. Maka olo Israel tuntang olo Pilisti matoh padjue hatandipah.

22. Tä Dawid mampelai sarangae intu tonggon karä ramo, balalu iä hadari manalih kawan olo klahi; maka iä sampai, tuntang misek kakae ampin kadjariae.

23. Maka metoh iä kotakotak

dengan äwen, itä! pangkalima tä dumah bara kawan olo Pilisti, idjä Goliad arae, olo Pilisti bara Gat. Iä hamauh tumon bahat, maka djetä hining Dawid.

24. Tapi karä olo Israel, sana mitä olo tä, uras hadari bara baue, tuntang paham kikähe.

25. Maka koan karä olo Israel tä: Djari keton mitä olo idjä dumah tä? krana iä djari dumah tantai manawah Israel; maka idjä petah malawan iä, radja handak paham manatau olo tä, handak manenga anake idjä bawi akae, tuntang handak manjoho ungkup human bapa olo tä mardeka hong Israel.

26. Tä Dawid hamauh dengan karä olo idjä mendeng darahae, koae: Narai iawi radja dengan olo tä, idjä mampatäi olo Pilisti tä, mangakis kahawen bara Israel? Krana äwe kea olo Pilisti, olo kulop tä, sampai iä akan manawah padjun klahi ain Hatalla idjä belom!

27. Maka olo arä hamauh dengae tumon aughe solake kea: Tumon toh gawin radja dengan olo, idjä mampatäi olo tä.

28. Amon Eliab, paharie idjä bakas, mahining iä hakotak dengan olo tä, maka Eliab paham malait Dawid, koae: Kasen ikau kantoh? intu äwe ikau djari mansahan isut tabiri tä hong padang? Tawangku bewäi kadjudjum, kapapan atäim, krana ikau djari kantoh handak mitä klahi tä.

29. Tombah Dawid: Narai kasalangkuk? kwäka aku hapan huangku?

30. Palus iä mules arepe bara paharie, manaharep olo beken, maradjur aughe, tuntang olo tombah aughe tumon panombahe solake.

31. Amon olo djari mahining karä

angh Dawid, maka olo manutor tā akan Saul; palus iā manjoho olo manduan iā.

32. Maka koan Dawid dengan Saul: Æla olo lenjoh atāie tagal iā tā, djipem toh hakon hagoet, haklahi dengan olo Pilisti tā.

33. Tapi koan Saul dengan Dawid: Djaton kabawam ikau manalih olo Pilisti tā, haklahi dengae; krana ikau toh tabela, tapi iā tā kata-gangae haliai, tuntang iā puna pa-marang bara pesae tabela.

34. Koan Dawid dengan Saul: Bihin djipem toh manjakatik tabirin bapae, tā gap dumah singa tuntang bahuang, manamput idjä kongan tabiri bara kawae.

35. Maka aku hadari manggoang iā, sambil mamukul iā, maliwus tabiri tā bara njamae, limbah tā amon meto tā mantakan aku, maka aku manjingskap djanggute, mamukul mampatāi iā.

36. Kalotā singa tuntang bahuang tā djari impatāi djipem, kalotā kea maka olo Pilisti, olo kulop tā, akan sama kilau idjä kongan meto djetā, basa iā djari manawah padjun klahin Hatalla idjä belom.

37. Tinai koan Dawid: Jehowa, idjä djari malapas aku bara singa tuntang bahuang tā, iā kea karāh malapas aku bara lengān olo Pilisti tā. Koan Saul dengan Dawid: Lius ikau, kälāh Jehowa mampahaiak ikau.

38. Maka Saul makaian Dawid hapan pakaian parang, iā mangkepan kapiāh tambaga hong takoloke, tuntang manenga karongkong akae.

39. Tinai Dawid mentang padang intu hundjun pakaiāe, limbah tā iā mangkemā manandjong, krana iā nahesa, djaton pudji kalotā. Tā

koan Dawid dengan Saul: Aku djaton tau manandjong hapan karā talo toh, krana aku nahesa, djaton pudji mangkemāe. Palus Dawid mengkak talo tā tinai.

40. Limbah tā iā manduan so-kahe hong lengāe, tuntang mintih limā kabawak batu malisen bara sungāi; iā mingkes tā intu salepange idjä intu iā, tuntang tali telon panting aton hong lengāe; tumon tā maka iā manalih olo Pilisti tā.

41. Maka olo Pilisti tā hagoet kea, manalih Dawid, tuntang ajange, idjä pananggong talawange; manandjong hejo baue.

42. Djadi, amon olo Pilisti manangkilik, mitā Dawid, maka iā manawah iā, krana iā tabela, handahandang harahara, bakena ampie.

43. Maka koan olo Pilisti tā mawi Dawid: Aso aku gitam, sampai ikau mananggoh aku hapan sokahm? Maka olo Pilisti tā manjapa Dawid hapan aran dewae.

44. Limbah tā koan olo Pilisti tā dengan Dawid: Kantoh bewāil aku handak manenga isim indu kinan burong penda langit, meto hong padang.

45. Tapi koan Dawid dengan olo Pilisti tā: Ikau mananggoh aku hapan padang, lundju, tuntang talawang, tapi aku mananggoh ikau huang aran Jehowa, Tuhan karā kawan talo belom, Hatallan padjun klahin olo Israel, idjä djari ihababakam.

46. Andau toh kea Jehowa handak manjaragh ikau akan lengängku, sampai aku mampalah ikau; aku handak manetek takolokm, palus manenga hantun kawan olo Pilisti tā indu kinan burong penda langit, meto padang, andau toh kea, tā

hapus kalunen akan kasene, olo Israel toto bara Hatalla.

47. Tinai hapus kawan olo arä toh akan katawan, djaton awi padang tuntang lundju Jehowa mandohop; krana klahi tä puna ain Jehowa, iä karäh manjaragh keton akan penda lengän ikäi.

48. Djadi, sana olo Pilisti tä miar, handak manggapi Dawid, maka Dawid manggulong arepe, hadari tanggoh äka klahi, manjarang olo Pilisti tä.

49. Palus Dawid madjok lengäe, mokot salepange, manjumpt idjä kabawak batu tä, palus iä manjun mamanting bahalindjep buahlingkau olo Pilisti tä palus tambelan, balalu iä halelek baue pasombau hong petak.

50. Tumon tä Dawid mampakalah olo Pilisti tä hapan tali telon panting tuntang batu, iä mantakan mampatäi olo Pilisti tä, tapi padang djaton intu lengän Dawid.

51. Tä iä hadari, mahundjeng olo Pilisti tä, palus iä manjinkap padang olo tä, manjilake bara kumpange, palus mampatäi iä, manetek takoloke hapan tä. Maka amon karä olo Pilisti mitä manoke djari matäi, iä balalu pararawoh.

52. Tä, maka karä olo Israel tuntang olo Juda lembut malahap, manjasah olo Pilisti sampai tamä djanah darah bauntonggang lewu Edron; olo Pilisti impatäi lawo intu djalan akan Saaraim, akan Gat, tuntang akan Ekron.

53. Tä, limbah olo Israel paham djari manggoang olo Pilisti, maka iä buli, marampas karä podoke.

54. Maka Dawid manduan takolok olo Pilisti, mimbit tä akan Jerusalem, tapi ganggamae ingkese huang tingkape.

55. Maka amon Saul mitä Dawid

hagoet, manambang olo Pilisti tä, koae dengan Abner, kapala parang tä: Anak äwe olo tabela tä, joh Abner? Tombah Abner: Belom hambaruam, joh radja, aku dia katawan.

56. Maka koan radja: Isek, anak äwe olo tabela tä.

57. Djadi, amon Dawid buli, limbah iä djari mampatäi olo Pilisti tä, maka Abner manduan iä, magah iä naharep Saul, tuntang takolok olo Pilisti tä magon huang lengäe.

58. Maka Saul misek iä: Anak äwe ikau, joh olo tabela? Tombah Dawid: Aku toh anak djipem Isai, olo Betlehem tä.

BAGI 18.

I. Jonatan sinta Dawid, tapi Saul bahiri iä. II. Saul handak mampatäi iä.

I. — 1. Djadi, limbah iä terui hakotak dengan Saul, maka atäi Jonatan ihandjään dengan atäi Dawid, Jonatan sinta iä kilau arepe.

2. Maka Saul palus mampelai iä andau tä kea, djaton manjoho iä buli human bapae.

3. Maka Jonatan hadjandji dengan Dawid, basa iä sinta iä kilau arepe. — (20,8.16.)

4. Tuntang Jonatan mengkak klambie idjä hapae, manenga tä akan Dawid, tinai karä pakaiäe. tuntang padange, panahe, taliwanange.

5. Maka Dawid hagoet tumon talo handiai, idjä sohon Saul dengae, iä pintar huang karä gawie; maka Saul mangkat iä marentah karä olo parang, iä ingilak hapus

utus olo arä, tuntang karä olo ain Saul kea.

6. Djadi, metoh olo tä dumah, amon Dawid buli limbah mamukul olo Pilisti tä, maka aton blua olo bawi bara karä lewun olo Israel, sambil manjanji, tuntang babigal hatokonghatokong, manambang radja Saul, mimbit gandang, baramirami, tuntang talo usike awang beken.

7. Maka olo bawi tä hatalindjamhatalindjam manjanji, mam pahiau usike, koae: Saul djari mamukul bakojakojan, tapi Dawid bapulupulu kojan.

8. Maka hasep kasangit Saul, aughe tä papa pahininge; koae: Æwen tä djari manjewut akan Dawid bapulupulu kojan, tapi akangku bakojakojan bewäi; suro karadjaan kea akae tinai!

9. Maka bara andau tä palus harian Saul babando ampin baue dengae, tuntang mimpa kasalae.

II. — 10. Djadi, intu andau rahian rogh papa bara Hatalla mangumpang Saul, iä njanjau aughe bentok humae; tä Dawid mampahiau talo usike hapan lengäe tumon hadate sining andau; maka Saul mimbing lundju.

11. Salenga Saul mambelas lundjue, koan huange: Aku handak mamuno Dawid manatelan iä deng an dinding. Tapi handuä tingkat Dawid nangkalahän tä. — (20,33.)

12. Maka Saul mikäh Dawid, krana Jehowa mampahaiak iä, tapi Jehowa djari mindah bara Saul.

13. Tagal tä Saul mangedjau Dawid, mangkat iä mandjadi mantir huang sakojan; iä mimbit olo tä kantäkantä.

14. Maka Dawid pintar gawie

huang karä panggoete, Jehowa mampahaiak iä.

15. Tä, amon Saul mitä iä bawat pintar, maka iä mikäh iä haream.

16. Tapi karä olo Israel tuntang olo Juda mangilak Dawid, krana iä mimbit nguan olo tä.

17. Tagal tä maka koan Saul dengan Dawid: Itäm, Merab, anakku idjä bakas, handak inengaku indu sawam, baja buah ikau mandjadi indu manantungku idjä menteng, malalus parang Jehowa. Krana angkat Saul: Lengängku djaton akan mawi iä, tapi lengän olo Pilisti tä.

18. Tapi koan Dawid, tombah augh Saul: Æwe aku toh, kileu ampin pambelomku tuntang ungkup human apangku intu marak olo Israel, sampai aku akan mandjadi manantun radja?

19. Djadi, metoh Merab, anak Saul tä, patut inenga akan Dawid, maka iä inenga indu sawan Adriel, olo Meholat.

20. Tapi Mighal, anak bawi ain Saul, sinta Dawid. Amon olo manutor tä akan Saul, maka iä mangilak perkara tä.

21. Koan Saul: Aku handak manenga iä tä akae, mangat mandjadi djarat akae, nakara lengän olo Pilisti mawi iä. Tagal tä Saul hamauih dengan Dawid: Huang anakku idjä duä tä ikau akan mandjadi manantungku andau toh.

22. Tinai Saul manjoho olo ajue: Hakotak dengan Dawid sinisinik, sambil hamauih: itäm, radja mangilak ikau, karä olo ai kea maradjin ikau, käläh ikau mandjadi manantun radja.

23. Maka olo ain Saul manutor aughe tä intu pinding Dawid.

Tombah Dawid: Kilen! angkat kamään keton talo korik bewäi aku mandjadi manantun radja, tuntang aku toh olo pähä belom, olo korik bewäi?

24. Maka olo ain Saul masuman tä akæ, koæ: Tumon toh kea Dawid djari hamauh.

25. Tä koan Saul: Tumon toh augh keton dengan Dawid tinai: radja djaton manggau parabea masawä, baja saratus kulop olo Pilisti, mangat radja imaläh intu musohe. Krana angkat Saul handak mampatäi Dawid hapan lengän olo Pilisti.

26. Maka olo masuman augh tä akan Dawid, djadi perkara tä bahalap hong matan Dawid, mangat mandjadi manantun radja. Tapi karä andaue hindai djari sukup.

27. Tä Dawid hagoet, tuntang olo ajue, palus mampatäi duä ratus olo Pilisti, balalu Dawid mimbit isin kulop olo tä, idjä indjuluk olo akan radja, mangat iä mandjadi manantun radja. Tä Saul manenga Mighal, anake idjä bawi, akan indu sawae.

28. Maka Saul mitä tuntang mangasene, Jehowa toto mampahaiak Dawid; tinai Mighal, anak Saul tä, sinta iä.

29. Maka Saul djaladjalan mikah Dawid, tinai katahin umure iä aton musohe.

30. Maka amon karä mantir olo Pilisti hagoet mamarang, sasing mamarang Dawid tä pin-tar bara karä mantir Saul awang beken, sampai arae paham basewut.

BAGI 19.

1. Saul handak mampatäi Dawid. II.
Dawid hadari tanggoh Samuel.

I. — 1. Maka Saul hakotak dengan Jonatan, tuntang dengan karä olo ajue, nakara iä mampatäi Dawid; tapi Jonatan, anak Saul tä, paham mangilak Dawid.

2. Djadi, Jonatan masuman tä akan Dawid, koæ: Apangku Saul handak mampatäi ikau; toh bua-buah ikau handjewu karäh, mon-dok sunisuni manjahokan arepm.

3. Tapi aku handak hagoet, mendeng mamambai apangku hong ruar lewu, darah akam njahokan, tä aku handak mitä kadjarian gawie, palus handak masuman tä akam.

4. Maka Jonatan manahiu karä kahalap Dawid dengan bapæ Saul, sambil hamauh dengæ: Äla radja basala dengan djipem, Dawid tä, krana iä djaton pudji basala deng-am, malainkan karä gawie dengam uras bahalap haliai.

5. Krana kindjap iä djari pahias malenjoh tahasenge huang lokape, iä djari mampatäi olo Pilisti tä, awie Jehowa djari malalus kaliwus awang paham akan hapus utus olo Israel; bitim kea djari mitä tä, sambil paham handjak atäim: toh tagal en ikau handak basala dengan daha idjä brasih, sambil mampatäi Dawid djaton bara buku?

6. Tä Saul manumon augh Jonatan; Saul sumpah, koæ: Belom Jehowa, iä djaton akan impatäi.

7. Maka Jonatan mangahau Dawid, palus Jonatan manutor akæ karä augh tä; tinai Jonatan mim-bit Dawid manaharep Saul, maka iä melai dengæ tumon bahut kea.

8. Limbah tä aton parang tinai;

djadi Dawid hagoet mamarang olo Pilisti; maka paham hali ai iä mamukul olo tä, olo tä hadari bara baue.

9. Tapi rogh papa bara Jehowa mangumpang Saul; iä mondok huang humae, tinai lundjue hong lengäe. Maka Dawid musik kutjapi hapan lengäe.

10. Maka pikir Saul mangkemä mambelas Dawid, manusuk manatelan iä dengan dinding, hapan lundjue; tapi iä nangkalahkan mahakan arepe bara Saul; lundju tä halindjep leket intu dinding. Tä Dawid hadari, mahakan alem tä kea. — (18,11.)

11. Tapi Saul manjoho olo manalih human Dawid, uka manonggo hetä, mangat mampatäi iä handjewan. Maka sawae Mighal masanan tä akan Dawid, koae: Amon ikau djaton mahakan tahasengm alem toh, handjewan karäh ikau impatäi. — (*Masm.*59.)

12. Palus Mighal muloh Dawid bara panjengok, balalu iä hagoet hadari, mahakan arepe.

13. Limbah tä Mighal manduan hampatong, idjä ingkese hundjun sasuroe, tinai iä mina upak kambing indu bantale, sambil manutup tä hapan benang.

14. Maka Saul manjoho olo manduan Dawid; tombah iä: Iä haban.

15. Tä Saul manjoho olo manjengok Dawid, koae: Imbit iä hundjun sasuroe tä akangku, mangat iä impatäi.

16. Maka amon sarohae tä sampai, itä! hampatong bewai hundjun sasuroe, tuntang upak kambing indu bantale.

17. Maka koan Saul dengan Mighal: Buhen ikau djari manandjaro aku, tuntang djari manjoho mu-

sohku tä mahakan, sampai iä djari lapas? Koan Mighal dengan Saul, Iä kea djari hamaui denganku: soho aku hagoet, djaka dia, aku mampatäi ikau.

II.—18. Tumon tä Dawid mahakan, tuntang iä sampai Samuel hong Rama, balalu iä manutor akae karä gawin Saul dengae; maka äwen duä Samuel hagoet, melai hong Najot.

19. Djadi, olo masuman akan Saul, koae: Itäm, Dawid tä hong Najot tokep Rama.

20. Tä Saul manjoho olo aräarä manduan Dawid; olo tä mitä ungkup nabi manudjum, Samuel mangapala olo tä; maka Rogh Jehowa manjuang sarohan Saul, bupalus olo tä kea manudjum.

21. Amon olo masuman tä akan Saul, maka iä manjoho sarohan beken tinai, tapi olo tä kea omba manudjum; tä tingkat idjä telo tinai Saul manjoho sarohan, maka olo tä kea omba manudjum.

22. Tapa maka bitie kea akan Rama; amon iä sampai talagan danum idjä hong Seghu, iä misek, koae: Hong kwe Samuel äwen duä Dawid? Koan olo dengae: Äwen tä hong Najot, tokep Rama.

23. Tä iä balalu akan Najot, idjä tokep Rama, maka Rogh Jehowa manjuang iä kea, palus iä omba manudjum haiak manandjong, gegä iä sampai Najot tokep Rama tä.

24. Tinai iä mengkak klambie kea, palus manudjum intu baun Samuel, tuntang halulus kalotä iä mahingkep hapus andau hapus alem tä. Tagal tä lembut sewut olo: Aton Saul kea ungkup karä nabi?

BAGI 20.

Jonatan hadjandji dengan Dawid.

1. Limbah tä Dawid hadari bara Najot, idjä tokep Rama; maka iä sampai Jonatan, sambil hamauh dengae: Narai djari iawiku? narai kasalanku, narai dosanku intu baun bapam, sampai iä mangatah tahasengku?

2. Maka koae dengae: Dia halai, ikau djaton akan matäi; toto apangku djaton pudji mawi talo hai korik, idjä djaton insanae akan pindingku, buhen tinai apangku akan manjahokan talo toh bara aku? toto djaton kalotä.

3. Tapi Dawid mandähen aughe tinai tuntang sumpah, koae: Tawan bapam bewäi, aku iasi intu matam, tagal tä koae: äla Jonatan akan katawan tä, mikäh iä pähä atäie; tapi toto, belom Jehowa belom hambaruam, sindä mingkang bewäi helatku dengan pampatäi.

4. Koan Jonatan dengan Dawid: Karä kahandak atäim aku handak manumoe.

5. Maka koan Dawid dengan Jonatan: Itäm, djewu bulan taheta, tä aku patut omba mondok kuman dengan radja; toh, soho aku hagoet, mangat aku manjahokan arepku intu ruar lewu sampai alem andau telo.

6. Toto, bapam karäh misek aku intu keton, tä koam: Dawid paham blaku intu aku, iä handak akan lewue Betlehem tä handjulo, krana genep njelo hetä aton parapah akan hapus ungkup ai.

7. Tä, amon iä tombah: käläh bewäi; — maka bahalap bewäi

perkarangku; tapi amon hasep kasangite, tä ikau akan kasene, talo papa tä djari batantu inukase.

8. Tä, maka pasi aku, krana ikau djari manampa djandji intu Jehowa denganku; tapi djaka aku aton kasalanku, käläh ikau bewäi mampatäi aku, äla mandjuluk aku akan bapam. — (18, 3.)

9. Tä koan Jonatan: Äla ikau kalotä; tapi djaka aku toto kasene, gawi papa tä batantu djari inukas apangku, handak malaluse mawi ikau, pudji aku dia masuman tä akam?

10. Koan Dawid dengan Jonatan: Äwe idjä masuman tä akanku, djaka bapam tombah aughm lailait?

11. Tombah Jonatan dengan Dawid: Has, koä blua akan padang. Maka äwen duä tä blua akan padang.

12. Hetä Jonatan hamauh dengan Dawid: Jehowa, Hatallan Israel kea, amon aku djari terai manuit apangku, kilau kambon andau toh kea djewu andau idjä, tuntang perkaran Dawid bahalap bewäi, tinai djaka aku djaton palus manjoho olo masuman tä akam:

13. Maka bararangai hukum Jehowa akan buah Jonatan. Tinai amon apangku radjin mamapa ikau, maka aku handak masuman tä kea akam, palus handak manjoho ikau lius dengan selamat; maka Jehowa akan mampahaiak ikau, kilau iä djari mampahaiak apangku.

14. Tapi djaka aku belom sampai tä, handak ikau kea malalus asin Jehowa denganku, uka äla aku matäi?

15. Tuntang palus katatahi äla ikau malentas asim bara ungkup humangku, äla kea, amon Jehowa

mampalomos karā musoh Dawid bara hundjun petak.

16. Tumon tā Jonatan hadjandji dengan ungkup human Dawid, koe: Kālāh Jehowa mawi karā musoh Dawid.

17. Tinai Jonatan mandahang blaku sumpah bara Dawid, basa iā sinta iā; krana iā sinta iā dengan katoton huange.

18. Limbah tā koan Jonatan dengae: Djewu bulan taheta; tā olo karāh misek tahu ikau, krana olo karāh mitā ikau djaton, basa kalekam boang.

19. Djadi, amon ikau djari lilap sampai andau telo, tā djeledjeleng ikau manjampai kaleka, idjā intu hetā ikau djari manjahokan arepm bihin, malai tokep batu Esel tā.

20. Tā, maka aku handak malekas telo anak panah akan hila silae, ampiampin mambidik talo.

21. Tuntang aku handak manjoho anakolohku lius, manggau anak panah tā. Tā, amon aku batantu manjoho olo tabela tā: anak panah tā ihalaum, kedjau bara ikau hila toh, duan tā, — tā! palus ikau tau manalih, krana perkaram bahalap bewāi, toto djaton bahajam, belum Jehowa!

22. Tapi djaka aku manjoho olo tabela tā tumon toh: itām, anak panah tā kedjau bara ikau hila kanih; — tā dari ikau, krana Jehowa manjoho ikau hadari.

23. Maka huang perkara tā, idjā djari indjandji koā, aku tuntang ikau, Jehowa kea indu helatku dengam palus katatahi.

24. Djadi, Dawid manjahokan arepe huang padang. Maka andau bulan taheta radja mondok kuman.

25. Amon radja djari mondok intu puna kalekae, āka tokep

dinding, Jonatan magon mendeng, maka Abner mondok hila balikat Saul; tapi kaleka Dawid boang bewāi.

26. Maka andau tā Saul djaton manahu talo enen, krana angate, mikāh iā samar awi talo enen, iā djaton brasih.

27. Djadi andau tinai, andau duā bulan taheta tā, amon āka Dawid magon boang, koan Saul dengan anake Jonatan: Buhen anak Isai tā djaton djari omba kuman andau toh andau bihin?

28. Koan Jonatan dengan Saul: Dawid djari paham blaku intu aku hagoet akan Betlehem.

29. Koe: soho aku hagoet handjulo, krana ungkup ikāi aton parapahe hong lewu tā, akaku hatuā djari mametāh aku; djaka aku toh iasi intu ikau, kālāh ikau malapas aku toh, mangat aku manjengok karā paharingku. Djetā bukue iā djaton omba mondok hong medjan radja.

30. Tā hasap kasangit Saul dengan Jonatan, balalu iā lammauh dengae: Tjah, anak bangang! djaton aku tawan ikau djari mintih anak Isai tā akan kahawām, tuntang akan kahawām indum?

31. Krana katahim anak Isai tā belum hong petak, alo ikau alo karadjaam djaton tau dāhen sanang; toh soho olo manduan iā akangkku, krana iā toto akan impatāi.

32. Koan Jonatan, tombah augh bapae Saul, sambil hamauh dengae: Tagal en iā patut impatāi? narai kasalae iā?

33. Tā Saul mambelas lundjue, mambidik iā, handak mampatāi iā. Tumon tā Jonatan mangasene, tukas haliai atāi bapae handak mampatāi Dawid. — (18, 10.)

34. Tagal tä Jonatan mendeng bara medja haiak paham kalaite, palus andau duä bulan taheta tä Jonatan djaton ompat kuman, awi kapähän atäie tagal Dawid, basa bapae manawahi iä kalotä.

35. Maka haiak djadjewu Jonatan hagoet akan padang intu katika idjä inukase dengan Dawid, tuntang anakolohe hatuä ompat iä.

36. Maka koae dengan anakolohe tä: Dari, gau anak panah tä, idjä handak ilekasku. Maka haiak anakolohe tä hagoet, iä malekas anak panah idjä mahalaui iä.

37. Djadi, amon olo tä tokep äka anak panah tä idjä ilekas Jonatan, Jonatan mantehau anakolohe tä, koae: Djaton anak panah tä hila kanih, mahalau ikau?

38. Tinai Jonatan mantehau olo tä: Gulogulong, äla laja! Maka anakoloh Jonatan tä manjumptut anak panah tä, palus buli tempoe.

39. Tapi anakoloh tä djaton tawan talo enen, baja Jonatan äwen duä Dawid bewäi katawan gawie tä.

40. Tä Jonatan mandjuluk kartä pakarange akan anakolohe tä idjä omba iä, sambil hamauh: Lius: imbit tä akan lewu.

41. Amon olo tä djari hagoet, palus Dawid mendeng bara hila salatan, mahingkep akan petak, manjontop arepe hantelo tingkat; limbah tä äwen duä tä hasium tuntang hatangis, Dawid idjä paham haream.

42. Tä koan Jonatan dengan Dawid: Lius dengan selamat, idjä djari injumpah koä huang aran Jehowa, koan koä: Jehowa intu helatku dengan, tinai intu helat

panakangku dengan panakani, djeta palus dähén katatahi.

43. Limbah tä iä mendeng hagoet, palus Jonatan tamä lewu.

BAGI 21.

Dawid hadari; iä kuman tepong tampajah; iä lapas bara Aghis.

1. Limbah tä Dawid sampai Nob, mananggoh imam Ahimelegh; maka Ahimelegh gendjäh-gendjäh manambang Dawid, sambil hamauh dengae: Buhen ikau toh kabuatm bewäi, dialo idjä bitu omba ikau?

2. Koan Dawid dengan imam Ahimelegh: Radja djari manenga gawi akangku, sambil hamauh dengangku: äla idjä bitu akan kawatan gawi toh, idjä injohoku ikau, idjä imetähku ikau. Djadi karä anakoloh ajungku djari injohoku akan äka anu.

3. Toh, narai aton intu ikau? tenga akangku barang lima kabawak tepong, atawa barangai talo panjondaum.

4. Tombah imam dengan Dawid, koae: Djaton aingku tepong. idjä tau kinan barangai olo, baja aton tepong brasih bewäi; käläh amon olo tabela tä djaton djari hindjä olo bawi. — (3. Mo. 24, 5.)

5. Koan Dawid, tombah augh imam, sambil hamauh dengae: Toto, olo bawi djaton djari häwoi dengan ikäi bara andau helo tuntang andau malem, metoh aku harikas; djadi olo tabela tä brasih bewäi; alo gawi toh djaton patut, djeta kilau patut kea awi ikäi djakä blau.

6. Tā, maka imam manengakaakae tepong brasih tā, basa djaton tepong beken hetā bara tepong tampajah tā, idjä induan bara taharep baun Jehowa, uka manakiri tepong taheta tinai intu andau djeta induan.

7. Maka andau tā kea aton mendeng hetā intu baun Jehowa idjä bitu baris djipen Saul, arae Doeg, olo Edom, kapalan karā sakatik ain Saul.

8. Maka koan Dawid dengan Ahimelegh: Djaton lundju atawa padang intu ikau hetoh? krana aku djaton djari mimbit padang atawa ganggaman beken, tagal gawin radja tā badasak.

9. Koan imam tā: Padang Go-liad, olo Pilisti tā, idjä djari impatāim hong djanah elah, djeta bewāi aton hetoh, imungkus hapan benang, intu āka klambi puku tā; amon ikau handak manduan djeta, duan bewāi, krana djaton beken hetoh. Koan Dawid: Djaton idjä sama kilau tā, tenga djeta brangai. — (17, 50.)

10. Palus Dawid hagoet tinai, hadari andau tā kea bara baun Saul; iā sampai Aghis, radja Gat. — (Masm. 34. — 56.)

11. Tapi koan mantir Aghis tā dengae: Dia iā toh Dawid, radja tanah tā? djaton akae olo djari manjanji haiak babigal, koae: Saul djari mamukul bakojakojan, tapi Dawid djari mamukul bapulupuhu kojan? — (18, 7.)

12. Maka Dawid mangaudong karā aughe tā huang atāie, iā paham mikāh hong baun Aghis, radja Gat tā.

13. Tagal tā iā mobah ampin baue intu baun olo tā, iā manggila arepe intu lengān āwen, tinai

iā manggarus blawang bauntonggang hetā, sambil mamplua iwāhe akan djanggute.

14. Tā koan Aghis dengan olo ajue: Gitan keton bewāi, olo tā gila; buhen keton djari manduan iā tanggoh aku?

15. Aton aku tapas olo gila, sampai keton manduan iā toh maridu manjanjau intu baungku; patut olo kalotoh tamā humangku?

BAGI 22.

Saul manjoho Doeg mampatīi imam, tuntang marusak lewue, Nob tā.

1. Limbah tā maka Dawid hadari bara hetā, mahakan akan lowang Adulam; sana paharie tuntang salepah ungkup human bapae mahining tā, maka āwen manalih sampai iā hetā. — (Masm. 57.)

2. Maka aton hapumpang omba iā arā olo pāhā belom, tuntang idjä butang, tinai idjä pāhā atāie, iā mandjadi kapalan olo tā; maka karā olo idjä ompat iā bilak apat ratus bitu hirah.

3. Bara hetā tinai Dawid hagoet manalih Mispē, lewun olo Moab, tuntang iā hamauih dengan radjan olo Moab: Soho indu apangku melai dengan keton, sampai aku katawan gawin Hattalla dengangku.

4. Palus iā magah āwen tā naharep baun radjan olo Moab, balu āwen tā melai dengae katahin Dawid melai hong tantan bukit hetā.

5. Tapi koan nabi Gad dengau Dawid: Aela ikau melai hong āka dāhen toh, tapi lius, talih tanah

Juda. Maka Dawid hagoet tamä kajuan Haret. — (*Masm.* 63.)

6. Maka Saul mahining, olo katawan äka Dawid tuntang karä olo awang dengae; djadi Saul melai hong lungkoh marak kaju hong Rama, tuntang lundjue hong lengäe, tinai karä olo ajue naharep iä.

7. Tä koan Saul dengan karä olo ajue, idjä naharep iä: Hining keton, o olo Benjamin! angkat keton anak Isai tä handak manenga tana akan keton handiai, tuntang pambulan anggor? aton iä handak mangkat keton handiai mandjadi mantir huang sakojan biti, mantir huang saratus biti?

8. Krana keton handiai djari pakat malawan aku, djaton idjä biti keton handak masuman akangu, anakku idjä hatua tä mahin djari hadjandji dengan anak Isai; djaton idjä biti marak keton idjä kapahä atäie tagal aku, idjä maku masuman tä akangu? krana anakku kea djari madjak djipengku mimpa malawan aku, kilau djari andau toh.

9. Tä, maka tombah Doeg, olo Edom tä, idjä hindjä olo ain Saul tä, koae: Aku djari mitä anak Isai tä mananggoh Nob, manalih Ahimelegh, anak Ahitub tä; — (*Masm.* 52.)

10. Iä tä djari misek Jehowa akae, tuntang manenga bahata akae, tinai padang Goliad, olo Pilisti tä, djari inengae akae kea.

11. Tä radja manjoho olo mangahau Ahimelegh, anak Ahitub, tuntang salepah ungkup human bapae, kakarä imam awang hong Nob; maka äwen tä mananggoh samandiai naharep Saul.

12. Koan Saul: Hining toh ikau,

anak Ahitub. Tombah iä: Toh aku, tuanguku.

13. Maka Saul hamauh dengae: Buhen keton djari pakat malawan aku, keton dua anak Isai tä? basa ikau djari manenga tepong akae, tinai padang tä, palus djari misek Jehowa akae, mangat iä tau malawan aku, mandjadi musoh pamimpa, kilau djari andau toh.

14. Koan Ahimelegh dengan radja: Äwe marak karä olo ajum idjä budjar kilau Dawid, tinai iä manantan radja, tuntang malalus gawim, tuntang iä hai huang humam?

15. Harukah andau toh aku djari misek akae intu Jehowa? kwe äka aku kalotä! äla radja mamuat talo tä intu djipem, atawa intu idjä biti hapus ungkup human apangu; krana djipem djaton djari katawan karä perkara toh, atawa perkara korik hai.

16. Tapi koan radja: Joh Ahimelegh, ikau indu impatäi bewäi, tuntang salepah ungkup human bapam.

17. Maka koan radja dengan olo dalam, idjä mendeng hakaling iä: Takan keton, patäi karä imam Jehowa tä, krana lengän äwen tä kea idjä mandohop Dawid, äwen djari katawan iä babuhau, tapi iä djaton maku masuman tä akangu. Tapi karä olo ain radja djaton maku manusang lengäe, mantakan imam Jehowa.

18. Tä koan radja dengan Doeg: Has ikau, takan imam tä! Palus Doeg, olo Edom tä, mules mantakan imam tä; iä mampatäi andau tä kea hanja pulu limä biti, uras olo idjä hapan klambi paku.

19. Tinai iä mamukul Nob, lewun imam tä, hapan baun padang, mampatäi hatuü bawi, karä anak olo karä anak awau, tinai karä sapi, kalidai, tabiri kea, hapan baun padang.

20. Maka aton idjä biti bara karä anak Ahimelegh, Ahimelegh anak Ahitub, mahakan arepe, arae Abjatar; iä tä hadari manalih Dawid.

21. Maka Abjatar masuman akan Dawid, Saul djari mampatäi karä imam Jehowa.

22. Tä koan Dawid dengan Abjatar: Andau tä kea, amon Doeg, olo Edom tä, aton hetä, tawanku bewäi, toto iä handak masuman tä akan Saul, tapi aku kea idjä mawi bukun kasingi tä akan karä olo ungkup human bapam.

23. Kaläh, melai ikau denganku, äla mikäh; idjä mangatah tahasengku, iä mangatah tahasengm kea, tapi aku handak mahaga ikau buabuah.

BAGI 23.

Saul haradjur manggoang, mimpä Dawid; tapi Dawid iawat Hatalla.

1. Maka olo masuman akan Dawid, koae: Itäm, olo Pilisti mamarang Kehila, iä marampas karä djurong olo hetä.

2. Tä Dawid misek intu Jehowa, koae: Aton ikau manjoho aku hagoet mamukul olo Pilisti tä? Koan Jehowa, tombah augh Dawid: Lius bewäi, ikau akan mamukul olo Pilisti, sambil maliwus Kehila tä.

3. Tapi koan karä olo ain Dawid dengae: Itäm, alo melai hong tanah Juda ita mikäh, mahin hin-

dai amon ita hagoet akan Kehila, manantarang kawan parang olo Pilisti?

4. Tä, maka Dawid misek sindä tinai intu Jehowa, tuntang Jehowa tombah augh, koae: Lius ikau, talih Kehila, aku handak manjaragh olo Pilisti tä akan pendalengäm.

5. Tumon tä Dawid haiak karä olo ai hagoet akan Kehila, palus mamarang olo Pilisti, iä manduan karä metoe, tuntang iä paham mamukul mampatäi olo tä; kakotä Dawid maliwus olo Kehila tä.

6. Djadi, metoh Abjatar, anak Ahimelegh tä, hadari mananggoh Dawid hong Kehila, maka iä mimbit klambi-puku tä kea. — (2. Mos. 28, 6.)

7. Maka olo masanan akan Saul, Dawid aton hong Kehila; koan Saul: Hatalla djari mangalong iä hong lengängku, iä djari bakorong awie tamä lewu, idjä bara blawang tuntang bara kantjing.

8. Palus Saul mirak karä olo ajue omba mamarang, manalih Kehila, mangat mangapong Dawid tuntang karä olo ai.

9. Sana Dawid katawan Saul makal mawi talo papa akae, koae dengan imam Abjatar: Imbit kanto klambi-puku tä.

10. Maka koan Dawid: O Jehowa, Hatallan olo Israel, djipem toh djari mahining, Saul handak manalih Kehila, palus marusak lewu toh tagal aku.

11. Kilen, handak olo Kehila manjaragh aku akan lengäe? toto kea Saul handak kanton tumon pahining djipem? Joh Jehowa, Hatallan Israel, sanan tä akan djipem. Tombah Jehowa: Tä handak kanton.

12. Limbah tä koan Dawid: Kilen olo Kehila toh, handak kea iä manjaragh aku tuntang olo ajungku akan penda lengän Saul? Tombah Jehowa: Iä handak manjaragh ikau.

13. Tä Dawid tuntang karä olo ajue, djahawen ratus biti hirah karäe, hagoet, blua bara Kehila, lius bararangai tintue. Maka amon olo masuman akan Saul, Dawid djari mahakan bara Kehila, palus iä balang hagoet.

14. Limbah tä Dawid melai hong padang benjem, intu tantan bukit idjä dähén, hong tantan bukit tä idjä hong padang Sip; maka Saul haradjur manggau iä, tapi Jehowa djaton manjaragh iä akan lengäe.

15. Maka Dawid mitä Saul hagoet mangatah tahasenge, tuntang Dawid melai hong padang Sip, hong marak kaju.

16. Tä, maka Jonatan, anak Saul tä, hagoet manalih Dawid hong parak kaju, palus mandähén iä harap Hatalla. — (18,3.)

17. Iä hamauh dengae: Æla mikäh, krana lengän apangku Saul djaton tau supa ikau, ikau kea dapit akan mandjadi radjan olo Israel; käläh tä aku pangiwam darah ikau, tinai apangku katawan tä kea. — (20,30.)

18. Djadi, äwen duä hadjandji hong baun Jehowa; limbah tä Dawid melai marak kaju, tapi Jonatan buli humae.

19. Limbah tä maka olo Sip manaharep Saul hong Gibeä, koae: Dia Dawid djari manjahokan arepe hong tanah ikäi, intu tantan bukit awang dähén, marak kaju, hong bukit Haghila, idjä hila gan-taun Jesimon? — (*Masm.* 54.)

20. Toh, o radja, käläh ikau ma-

soh tumon kahandak atäim, maka ikäi kea handak manjaragh iä akan lengän radja.

21. Koan Saul, tombah augh äwen: Imberkat keton intu Jehowa, basa keton djari masi aku.

22. Lius katontoh, pariksa tinai, kalulut itä kalekae, intu kwe awan paie, tinai äwe idjä djari mitä iä hetä; krana olo djari masuman akangku, iä paham kapintar gawie.

23. Tagal tä pariksa keton, sambil mangasene buabua karä äkae pudji manjahokan arepe, limbah tä haluli tinai tanggoh aku, imbit brita idjä batantu, tä aku handak hagoet mampahaiak keton; maka amon iä toto hong tanah tä, djaton tau dia aku sondau iä marak bakojakojan olo Juda tä.

24. Tä, maka olo tä hagoet, tuntang iä akan Sip helo bara Saul; maka Dawid tuntang olo ajue aton hong padang Maon, hong padang hila gantaun Jesimon.

25. Maka Saul tuntang karä olo ajue hagoet kea, tantai manggilau iä; maka olo masuman tä akan Dawid; tä iä mohon bara bukit tä, palus melai hong padang Maon. Sana Saul mahining brita tä, maka iä manggoang manuntut Dawid akan padang Maon.

26. Maka Saul tuntang karä olo ajue mahoroe saran bukit hila silae, tapi Dawid tuntang olo ajue saran bukit hila silae. Djadi Dawid mandjeleng arepe, uka mahalau baun Saul, tapi Saul tuntang karä olo ajue mangapong Dawid tuntang olo ai, handak manjinkap äwen tä.

27. Tä baaton dumah sarohan mananggoh Saul, koae: Gulogulong ikau buli, krana olo Pilisti masang tanah ita.

28. Tā maka Saul terai manggoang Dawid, palus hagoet manambang olo Pilisti. Tagal tā olo manggarā kaleka tā Selamaghlekot. (*Bukit āka hapisah.*)

BAGI 24.

Dawid masi mahaga pambelom Saul
huang lowang.

1. Limbah tā Dawid harikas bara hetā, sambil melai hong āka bukit awang dāhen, intu Engedi.

2. Djadi, limbah Saul djari buli manjasah olo Pilisti, maka olo masuman akae, koae: Itām, Dawid tā aton melai hong padang Engedi.

3. Tā Saul manduan telo kojan biti olo hatuā, awang djari intihe bara marak hapus utus olo Israel; balalu iā harikas tantai manggau Dawid tuntang olo ajue hong batu-karang, āka kambing mura.

4. Maka iā sampai kandang kambing tabiri, idjā intu saran djalan hetā, hetā aton lowang; tā Saul tamā tumbange, handak manadjepan matae hetā; maka Dawid tuntang olo ai aton menter intu tapakan lowang tā. — (*Masm.142.*)

5. Tā olo ain Dawid hamauh dengae: Djetoah andau, idjā djari insanan Jehowa akam, koae: aku handak manjaragh musohm akan lengām, ikau akan mawi iā tumon kabudjure intu matam. Maka Dawid lius manjelek, mangarat puting klambin Saul. — (26,8.)

6. Limbah tā maka Dawid baburak usoke, basa iā djari mangarat puting klambin Saul.

7. Palus iā hamauh dengan olo ajue: Kalāh Jehowa mangedjau

aku dengan gawi kalotoh, sampai aku akan mawi tuangku, idjā iminjak Jehowa tā, sampai aku manusang lengängku mawi iā, krana iā idjā iminjak Jehowa.

8. Hapan augh kalotā Dawid mambalang olo ajue, mangahana iā mantakan Saul. Limbah tā Saul harikas bara lowang tā, maradjur panggoete.

9. Timbas likute tā Dawid kea hagoet, blua bara lowang tā, tuntang iā mantehau manuntut likut Saul, koae: Joh tuangku radja! Tā Saul tampaliau, palus Dawid manjontop baue akan petak, manjembah.

10. Tuntang Dawid hamauh dengan Saul: Buhen ikau manarima augh olo, idjā hamauh: itām, Dawid manggau tjalaka akam?

11. Toto, andau toh kea matam djari mitā, Jehowa djari mandjuluk ikau akan lengängku hong lowang hetā, tinai olo manjoho aku mampatāi ikau, tapi lengängku djari manjanjang ikau, krana koangku: aku djaton handak manusang lengängku mawi tuangku, krana iā idjā iminjak Jehowa.

12. Itām, o apang, itām bewāi puting klambim intu lengängku: krana metoh aku mangarat puting klambim tā, maka aku djaton maku mampatāi ikau; itām, kasenam bewāi, djaton talo sala, talo kalandak huanh lengängku, aku djaton djari badosa dengam, tinai ikau magon manggoang aku, handak manganan tahasengku.

13. Kalāh Jehowa mamutus perkaran koā, Jehowa karāh mamalah ākangku mawi ikau, tapi lengän ajungku djaton akan mawi ikau.

14. Tumon sewut olo djaman heran: bara olo parajap puna lem-

but karajape. Tapi lengängku djaton akan mawi ikau.

15. Likut äwe djari inggoangm, joh radjan Israel? likut äwe djari injasahm? aso idjä matäi, idjä kongan guti!

16. Tapi Jehowa puna Hakim, iä karäh mamatut perkaran koä, iä karäh manangkilik ita, iä karäh mamutus perkarangku, palus malapas aku bara lengäm.

17. Djadi, amon Dawid djari terai manutor karä aughe tä akan Saul, maka tombah Saul: Djaton djetä aughm, o anakku Dawid? Palus Saul mambo aughe, manangis.

18. Maka iä hamauh dengan Dawid: Ikau toto tetek bara aku; krana ikau djari mamaläh kahalap akangku, tapi aku djari mamaläh kapapa akam.

19. Andau toh ikau djari mangarinah kahalapm akangku; krana Jehowa djari mangurong aku huang lengäm, tapi ikau djaton djari mampatäi aku.

20. Pudji kea, amon olo supa musohe, maku manjoho iä hagoet buabua? käläh Jehowa mamaläh akam tagal kahalapm, idjä djari iawim akangku andau toh.

21. Maka toh, itäm, tawangku, ikau toto karäh mandjadi radja, karadjaan Israel karäh indähen hong lengäm.

22. Toh, awi ikau sumpah dengängku intu Jehowa, äla ikau mampalomos panakangku awang harian bara aku, äla manganan arangku bara ungkup human apangku.

23. Maka Dawid sumpah dengan Saul, palus Saul buli humae, tapi Dawid dengan olo ajue hagoet mandai äka dähén intu bukit.

BAGI 25.

Samuel matäi. Gawin Dawid dengan Nabal äwen hasawä Abigail.

1. Limbah tä Samuel matäi; tä hapus utus olo Israel hapumpong manatum iä, sambil mangubur iä intu äka humae hong Rama. Maka Dawid hagoet, iä mindah akan padang Paran.

2. Maka aton olo hetä hong Maon, idjä basatiar intu Karmel; olo tä paham tatau, karä tabirie telo kojan, tuntang sakojan kambingge; iä tä mangunting tabirie hong Karmel.

3. Aran olo tä Nabal, aran sawae Abigail; olo bawi tä budjur basara, bahalap ampie, tapi banae tä tulas papa gawie, iä kilau olo aso.

4. Amon Dawid hong padang tä, iä mahining, Nabal tä mangunting bulun tabirie;

5. Tä Dawid manjoho sapulu biti olo tabela, tuntang Dawid matetäh olo tabela tä, koae: Lins keton tamä Karmel; amon keton manjupa Nabal, awi manabi iä hapan arangku;

6. Sambil hamauh dengae: tabi ikau, selamat akam, selamat akan hapus ungkup humam, tuntang akan karä talo handiai awang aim.

7. Maka toh aku djari mahining ikau mangunting tabirim; toh maka karä sakatikm djari melai hindjä ikäi, ikäi djaton djari mapapa iä, djaton talo enen djari nihau bara iä katahin iä djari melai hong Karmel.

8. Isek olo ajum bewäi, iä karäh masuman tä akam; tagal tä soho olo tabela toh mandino asi intu matam, krana ikäi djari ma-

nalih huang andau bahalap, andau karamim; käläh tenga akan djipem tuntang akan anakm Dawid talo tumon panjondau lengüm.

9. Maka olo tabela, idjä injoho Dawid, sampai, palus hamaui dengan Nabal hapan aran Dawid tumon karä augh tä nah, hapus tä olo tä, palus suni.

10. Maka koan Nabal, tombah augh olo ain Dawid tä: Æwe Dawid, äwe anak Isai tä? toto karä djipen, idjä babuhau bara tempoe, djaladjalan arä toh.

11. Aton aku indu manduan tepongku, danumku, tuntang meto idjä impatäiku akan olo pangunting ajungku, palus manenga tä akan olo idjä djaton aku katawan rintinge?

12. Tä, maka olo tabela ain Dawid mules akan djalan ajue, hagoet buli, tuntang sana iä sampai, iä masanan akæ karä augh tä.

13. Maka koan Dawid dengan olo ajue: Has, genep bitin keton sama manangking padang aiai. Maka genep biti äwen tä manangking padang aiai, tinai Dawid kea manangking padange. Balalu olo tä hagoet, manuntut likut Dawid, äpat ratus biti hirah karæ, tinai duä ratus melai manonggo karä ramo.

14. Tapi idjä biti anakoloh Nabal masuman akan Abigail, sawan Nabal tä, koæ: Itäm, Dawid djari manjoho sarohan bara padang, uka manabi tuan ikäi, tapi iä djari ngatjitjis olo tä.

15. Tinai olo tä paham bahalap dengan ikäi, djaton haliai iä djari mamapa ikäi, ikäi djaton djari nihau talo enen katahin ikäi hindjä dengan olo tä, kahum ikäi hong padang.

16. Katahin ikäi djari ompat iä, kahum ikäi manonggo kambing tabiri hetä, maka handau hamalem äwen djari manalawang ikäi.

17. Toh ingat, narai patut iawim, kraua toto tjalaka djari tap akan tuan ikäi tuntang hapus ungkup humæ, iä puna anak setan, sampai olo djaton petah mamingat iä.

18. Tä, maka Abigail mandjeleng arepe, manduan duä ratus kabawak tepong, tinai duä pingkor basuang anggor, tuntang limä kongan tabiri idjä djari inguae, tinai limä palundun kenta, tuntang saratus tampong rimpin anggor, tinai duä ratus kumpal korma, samandiai tä imuate hundjun kalidai.

19. Palus iä manjoho anakolohe: Tandjong keton helo baungku, aku palus manuntut likut keton. Maka iä djaton masuman tä akan banæ Nabal.

20. Djadi, metoh iä mondok hundjun kalidai, hagoet mohon djalan basilim, itä! tä Dawid deng-an karä olo ajue aton dumah, djadi äwen hasupa hetä.

21. Maka Dawid djari hamaui: Käläh bewäi, haiang kea aku djari mahaga talo handiai awang ain olo tä huang padang, sampai iä djaton rugi talo enen bara karä talo ajue; maka toh iä mamaläh papa takirin kahalap.

22. Naughe Hatalla mamberkat musoh Dawid, djaka aku manis idjä biti bara karä hatuän olo tä sampai djewu.

23. Sana Abigail mitä Dawid, maka iä mandjeleng arepe sewu bara kalidai, tuntang mahingkep naharep baun Dawid, palus sontop akan petak.

24. Limbah tä iä manjembah djaton bara buku, haiak tuangku paie, koae: Joh tuangku, aku bewäi handak mananggong kasala tä, soho djipem toh masanan intu pindingm, hining augh djipem.

25. Äla tuangku manduan atäi tagal Nabal, olo tulas tä, krana tumon arae kalotä kea dasare, puna Nabal (*kagila*) arae, toto kapaleng kea leket hong iä, maka aku djipem toh djaton djari mitä olo tabela ain tuangku, idjä saroham.

26. Toh, o tuangku, belom Jehowa, belom hambaruam! Jehowa kea idjä djari mangahana ikau manalih manusuh daha, kilau djaka lengäm kea akan mandohop ikau. Käläh karä musohm akan mandjadi kilau Nabal kea, tuntang olo handiai idjä radjin mamapa tuangku.

27. Maka toh, djetoht berkat idjä djari injampai djipem akan tuangku, mangat djetoht inenga akan olo tabela, idjä manuntut pain tuangku.

28. Ampun kasala tä akan djipem, krana toto Jehowa karäh mandähen ungkup human tuangku, basa tuangku malalus karä parang Jehowa, tjalaka djaton tarasondau huang katahin pambelom ajum.

29. Amon olo mendeng, handak manggoang ikau, manganan tahasengm, maka tahaseng tuangku karäh ihandjäan dengan boholt tahaseng äwen idjä belom hong Jehowa, tapi tahaseng karä musohm karähinahongtotoksanggohlundju.

30. Maka dapit, amon Jehowa malalus akan tuangku karä talo bahalap tä, awang djari insumae akam, amon iä manjoho ikau mandjadi radjan olo Israel:

31. Tä, maka djaton akan kabuhit atäim, djaton akan kakentong huangm ikau djari manusuh daha

djaton bara buku, haiak tuangku kabuate djari mandohop arepe; amon Jehowa malalus kahalape dengan tuangku, tä ikau karäh manahiu djipem toh kea.

32. Tä koan Dawid dengan Abigail: Horumat akan Jehowa, Hatallan Israel, idjä djari manjoho ikau manjupa aku andau toh.

33. Imberkat tirokm, imberkat ikau, idjä intu andau toh djari mambalang aku manalih manusuh daha, tuntang mandohop arepku hapan lengängku kabuatku.

34. Krana toto, belom Jehowa, Hatallan Israel, idjä djari mangahana aku mawi talo papa, djaka ikau djaton badjeleng manjupa aku, toto sampai haiak talo sawah djewu idjä biti mahin dia djari batisa bara karä hatuän olo ain Nabal tä.

35. Tä, maka Dawid manarima talo awang iagahe tä bara lengäe, sambil hamauh dengae: Lius, buli humam sanasanang bewäi; itäm, aku djari manarima aughm, tuntang manampajah baum.

36. Maka amon Abigail sampai Nabal, iä tä djari manatap panginnan huang humae kilau panginan radja, tuntang atäi Nabal ramirami. tinai iä paham babusau; tagal tä iä djaton masanan akae perkara tä, alo korik alo hai, sampai handjewu.

37. Djadi, andau tinai, amon Nabal ngalunen angate, kabusaue terai, palus sawae masanan akae perkara tä; maka hetang atäie intu huange palus mamatu.

38. Maka bahelat sapulu andau hirah Jehowa hararepan iä sampai iä matäi.

39. Amon Dawid mahining Nabal djari matäi, maka koae: Horumat akan Jehowa, idjä djari ma-

malah kahawängku intu Nabal, idjä djari mambalang djipäe bara talo papa; Jehowa djari malian kadarhakan Nabal tä akan takoloke. Palus Dawid manjoho sarohan haketak dengan Abigail, tantai manduan iä akan sawae.

40. Maka amon olo ain Dawid djari sampai Abigail hong Karmel, olo tä hamaui dengae, koae: Dawid djari manjoho ikäi mananggoh ikau, mangat manduan ikau indu sawae.

41. Tä, maka iä mendeng, son-top akan petak, sambil hamaui: Itä, djipen keton pahias indu ajang, mangat mamenjau pain karä djipen tuängku.

42. Maka Abigail mandjeleng arepe, palus harikas mukong kalidai, tuntang limä bitu djipen bawitabela ompat iä; maka iä hagoet omba sarohan Dawid, palus mandjadi indu sawae.

43. Tinai Dawid manduan Ahinoam, idjä bara Jisreel; äwen duä tä indu sawae.

44. Krana Saul djari manenga Migdal, anake idjä bawit, sawan Dawid tä, akan Palti, anak Lais, idjä bara Galim tä. — (18,27.—2.Sam.3,15.)

BAGI 26.

Dawid manduan lundjun Saul tuntang sangkire.

1. Limbah tä maka dumah olo Sip mananggoh Saul hong Gibeon, koae: Dia Dawid djari manjahokan arepe hong lungkoh Haghila, tandipah Jesimon? — (23,19.)

2. Tä, maka Saul harikas, masoh akan padang Sip, maka aton

ompat iä telo kolan bitu olo hatuä, awang djari intihe bara marak olo Israel, uka manggau Dawid hong padang Sip.

3. Maka Saul bapodok hundjun lungkoh Haghila, idjä tandipah Jesimon, darah djalan hetä; tapi Dawid melai hong padang; iä mitä Saul manggoang iä akan padang.

4. Krana Dawid djari manjoho olo mangalati, awi tä iä katawan, Saul toto aton dumah.

5. Tä Dawid hagoet, manjampai darah kaleka Saul bapodok. Maka Dawid manampajah äka Saul bapodok, tuntang Abner, anak Ner tä, kapala parang äjue; Saul tä hong bentok pilan kareta, tinai olo arä hakaliling iä.

6. Tä Dawid hamaui dengan Ahimeleg, olo Het, tuntang Abisai, anak Seruja, paharin Joab, koae: Äwe petah hagoet deng-angku mananggoh Saul hong äka kawan parang tä? Tombah Abisai: Jaku toh handak omba ikau.

7. Tä Dawid äwen duä Abisai mananggoh kawan parang tä hamalem, maka itä! Saul batiroh hapilan kareta hakaliling, lundjue mendeng hong petak tambuan takoloke, maka Abner dengan olo arä barampar menter hakaliling iä.

8. Maka koan Abisai dengan Dawid: Andau toh Hatalla djari mangalong musohm penda lengäm; toh soho aku mamuno iä hapan lundju lasak petak, sampai tinasindä. — (24,5.)

9. Tapi koan Dawid dengan Abisai: Äla ikau marusak iä; äwe tau manusang lengäe mawi idjä iminjak Jehowa tä, tuntang djaton buah hukum?

10. Tinai koan Dawid: Belom Jehowa! djaka dia Jehowa mam-

patäi iä, atawa tikas umure akan matäi, atawa iä hagoet mamarang sampai nihau:

11. Käläh Jehowa akan mangedjau aku dengan gawi kalotä, suro aku manusang lengängku mawi idjä iminjak Jehowa tä; tapi duan lundjue tä bewäi bara tambuan takoloke, tuntang sangkire hapae mihop, palus koä handak buli bewäi.

12. Kalotä Dawid manduan lundju tuntang sangkir bara tambuan takolok Saul, palus äwen duä tä hagoet; maka dialo idjä bitu mahin dia katawan tuntang mitä iä, tinai djaton idjä bitu mahin tangkedjet batiroh, krana tiroh tudjah bara Jehowa djari hadurut akan olo tä.

13. Djadi, amon Dawid djari sampai hila silan djanah tä, maka iä mendeng bara kedjau hundjun tantan bukit, sampai ombet karangkah helange dengan olo tä.

14. Tä Dawid mantehau olo arä, tuntang Abner, anak Ner tä, koae: Dia ikau maku tombah, o Abner? Tombah Abner, sambil hamaui: Æwe ikau toh, idjä petah maridu, mantehau radja?

15. Koan Dawid dengan Abner: Dia ikau hatuä? äwe kea idjä padan dengam marak hapus olo Israel? maka buhen ikau djaton djari mandjaga tuam, radja tä? krana olo idjä bitu djari sampai keton, tantai marusak radja, tuam keton.

16. Djaton patut haliäi gawin keton toh, belom Jehowa! keton handiai olo idjä patut impatäi bewäi, basa keton djaton djari toto mandjaga tuam keton, idjä iminjak Jehowa tä; itäm, intu kwe lundjun radja tuntang sangkire, idjä tambuan takoloke?

17. Maka Saul kasene augh Dawid, sambil hamaui: Dia djetoh aughm, o anakku Dawid? Tombah Dawid: Joh, jaku, o tuangku radja.

18. Tinai koae: Tagal en tuangku manggoang likut djipem kalotoh? atawa narai djari iawiku, narai karahakae huang lengängku?

19. Toh käläh tuangku radja mahining augh djipem: djaka Jehowa manantiring ikau mawi aku, käläh talo parapah iluput; tapi djaka djeta awi olon, tarasapa iä intu baun Jehowa, basa iä andau toh manolak aku bara tanah äka utus Jehowa, sambil hamaui: dari ikau, sembah hatalla beken.

20. Tapi toh, dahangku djaton indu lawo akan petak kedjau bara baun Jehowa; krana radjan olo Israel djari hagoet, manggau idjä kongan guti, kilau hamburong sakan hong bukit.

21. Tä koan Saul: Aku djari badosa, buli bewäi, o anakku Dawid, krana aku djaton handak mapai ikau hindai, tagal tahasengku djari impaharam imparegam andau toh; itäm, aku djari humong gawingku, aku toto paham sala

22. Tombah Dawid, koae: Itäm, toh lundjun radja; käläh soho idjä bitu bara karä olo ajum manalih, manduan tä.

23. Maka Jehowa karäh mamalah akan genep bitu tumon katekeke tuntang kabudjure, krana andau toh Jehowa djari mangalong ikau huang lengängku, tapi aku djaton maku manusang lengängku mawi olo idjä iminjak Jehowa.

24. Maka itäm, kilau andau toh tahasengm djari impaharaku, tumon tä kea tahasengku karäh impahara Jehowa, iä karäh malapas

aku bara karä kadjakä tuntang bahaja.

25. Maka koan Saul dengan Dawid; Imberkat ikau, o anakku Dawid, toto aughm tä, toto djeta akan mandjadi intu ikau. Limbah tä Dawid hagoet mahoroe djalae, tinai Saul buli äkae.

BAGI 27.

Dawid babungkat akan Siklag.

1. Maka koan Dawid huang atäie: Æwe katawan, dapit aku nihau kea awi lengän Saul; käläh aku mahakan arepku akan tanah olo Pilisti sasindä, mangat Saul terai harap sondau aku, palus terai manggau aku hong hapus tanah olo Israel, tumon tä aku karäh lapas bara lengäe.

2. Tä, maka Dawid haiak dja-hawen ratus biti idjä ompat iä hagoet, manalih Aghis, anak Maogh, radja Gat. — (21,10.)

3. Maka Dawid melai dengan Aghis hong Gat, tuntang karä olo ai, genep biti dengan ungkup humae; Dawid tuntang sawae duä biti, Ahinoam bawin olo Jisreel, tuntang Abigail, idjä solake sawan Nabal, bawin olo Karmel.

4. Amon olo masuman akan Saul, Dawid djari hadari akan Gat, maka iä djaton manggau iä hindai.

5. Maka koan Dawid dengan Aghis: Amon aku iasi intu matam, käläh tenga akangu idjä bara karä lewu hong tanahm, indu äkaku melai, krana buhen djipem akan hindjä dengam, hong lewun radja?

6. Maka Aghis manenga akae

Siklag, andau tä kea; tagal tä Siklag mandjadi ain radja Juda palus sampai andau toh.

7. Maka Dawid melai hong tanah olo Pilisti idjä njelo äpat bulan katahie.

8. Maka Dawid haiak karä olo idjä dengae hagoet masang tanah olo Gesuri, olo Girsi, tinai olo Amalek; krana telo utus olo tä puna bara bihin mukong tanah tä, bara Sur mandas tanah Misir.

9. Maka amon Dawid masang tanah tä, idjä biti mahin dia karä olo hetä imbelome, alo bawi hatuä; tinai iä marampas kambing tabiri, sapi, kalidai, onta, pakaian; limbah tä iä buli Aghis tinai.

10. Maka amon Aghis misek: Kangkwe keton djari hagoet masang sindä toh? — tombah Dawid: Hila salatan Juda, salatan olo Jeramecl, tinai salatan olo Keni.

11. Maka Dawid djaton mambelom idjä biti, alo bawi hatuä, uka äla iä manjampai Gat; krana koae: Belä olo tä masuman britan gawin ita, koae: kakai gawin Dawid. Maka tumon tä hadate huang karä andaue, katahin iä melai hong tanah olo Pilisti.

12. Maka Aghis harap Dawid. angate: Toto, iä djari mampabewau arepe haliai intu olo ajue, intu Israel, tagal tä iä akan djipengku palus katatahi.

BAGI 28.

Saul manggan tirok intu olo bawi tukang dewa, manjoho iä mangahau liau Samuel.

1. Maka djadi intu katika tä kea, amon olo Pilisti mirak karä kawan parang ajue, handak

mamarang Israel, koan Aghis dengan Dawid: Tawam bewai, ikau haiak karä olo ajum toto akan ompat aku tamä kawan parang.

2. Maka Dawid tombah augh Aghis: Käläh, ikau karäh mitä gawin rewarm. Koan Aghis dengan Dawid: Tagal tä aku handak mangkat ikau indu tonggon tahasengku katatahi.

3. Maka Samuel djari matäi, hapus utus olo Israel djari manatum iä, sambil mangubur iä hong Rama, intu puna lewue. Maka Saul djari manganan bara tanahe karä olo panudjum, karä oloawang tawan pampatah dewa.

4. Maka olo Pilisti hapumpong, bapodok hong Sunom; tuntang Saul kea mirak karä olo Israel, äwen bapodok hong Gilboa.

5. Amon Saul mitä hapus kawan parang olo Pilisti, maka iä mikäh, mangkariäng angkat atäie.

6. Tä Saul misek intu Jehowa; tapi Jehowa djaton tombah aughe, alo huang nupi, alo hapan Urim, alo hadjamban nabi mahin dia kea. — (2. Mos. 28, 30.)

7. Tä koan Saul dengan olo ajue: Gau akangku olo bawi, idjä bara dewa panudjum, mangat aku manalih iä, misek intu iä. Koan olo ajue dengae: Aton olo bawi hong Endor, idjä bara dewa panudjum.

8. Maka Saul malih ampie, tinai iä hapakaian beken, palus iä hagoet tuntang duä biti olo ajue, iä sampai olo bawi tä hamalem; palus iä manjoho iä: Tudjum akangku hapan dewa panudjum tä; palembut akangku olo idjä karäh injewutku akam.

9. Tä koan olo bawi tä dengae: Toto, tawam bewai gawin Saul tä;

iä djari mampalomos karä olo panudjum, karä olo awang tawan pampatah dewa bara huang tanah toh; buhen ikau toh handak mandjarat hambaruangku, uka mampatäi aku?

10. Maka Saul sumpah dengae intu Jehowa, koae: Belom Jehowa! toto ikau djaton akan buah hukum tagal perkara toh.

11. Tä koan olo bawi tä: Äwe injohom aku mampalembute akam? Tombah iä: Soho Samuel lembut.

12. Sana olo bawi tä mitä Samuel, maka iä mangkariak, hai aughe, palus olo bawi tä hamauh dengan Saul, koae: Buhen ikau djari manandjaro aku? krana ikau toh Saul.

13. Maka koan radja dengae: Äla mikäh; tapi narai idjä gitam? Tä olo bawi masanan akan Saul: Mantir hai gitangku lembut bara petak.

14. Maka koae dengae: Kilen ampie? Tombah iä: Olo bakas lembut, iä hakampoh klambi pandjang. Amon Saul kasene iä tä Samuel, maka iä sontop, mahingkep akan petak.

15. Maka koan Samuel dengan Saul: Buhen ikau djari maur aku, mangahau aku lembut? Tombah Saul: Aku paham mikäh, krana olo Pilisti mamarang aku, tuntang Hatalla djari malihi aku, iä djaton maku tombah aughku hindai, hadjamban nabi, huang nupi mahin dia kea; tagal tä aku djari mangahau ikau, mangat ikau masanan akangku, narai patut iawiku.

16. Tä koan Samuel: Buhen ikau misek aku? krana Jehowa djari malih ikau, mandjadi musohm.

17. Krana Jehowa djari mawi

tumon djari augh hadjamban aku, iä djari mansuwit karadjaan bara lengäm, manenga tä akan olo beken, akan Dawid. — (15,28.)

18. Basa ikan djaton djari paraba prentah Jehowa, djaton djari malalus kasangit kalaite dengan olo Amalek, tagal tä Jehowa djari malalus perkara tä intu ikau andau toh.

19. Maka haiak dengan Jehowa handak manjaragh olo Israel kea akan penda lengän olo Pilisti, djöwu ikau tuntang anakm akan manuntut aku, tinai kawan parang olo Israel kea karäh injaragh Jehowa intu lengän olo Pilisti. — (31,6.)

20. Tä, palus Saul balongkang mahingkep hapus bitie akan petak, krana iä paham mikäh mahining augh Samuel tä, tinai iä paham balemo, krana idjä andau idjä malem iä djaton djari kuman.

21. Maka olo bawi tä mananggoh Saul, tuntang mitä iä sabanen ampie, tä iä hamauh dengae: Itäm, rewarm djari manarima aughm, aku djari mingkes malenjoh taha-sengku huang lokap lengängku, aku djari manarima aughm, idjä injewutm akangku.

22. Kuläh ikau toh kea tarima augh rewarm, soho aku manduan tepong isut akam, palus kuman, mangat ikau brigas tinai, tau hagoet.

23. Tapi iä djaton maku, koe: Aku djaton handak kuman. Tapi olo ajue tuntang olo bawi tä kea musok hadjadjuan iä; tä maka iä manumon augh äwen; iä mendeng bara petak, mondok hundjun sa-suro.

24. Maka olo bawi tä aton bara anak sapi baseput intu humae, pa-

lus iä mandjeleng arepe mampatäi tä, tinai iä manduan tepong, möpet tä, manampa mampakasak apam idjä djaton iragi.

25. Palus iä mimbit tä akan Saul tuntang olo ajue, maka äwen kuman. Limbah tä äwen mendeng balalu hagoet alem tä kea.

BAGI 29.

Dawid injoho olo Pilisti buli, äla omba parang.

1. Maka olo Pilisti djari hapumpung karä kawan parang ajue hong Apek, tinai olo Israel bapodok darah lowang danum hong Jesreel tä.

2. Maka karä mantir olo Pilisti manalih hetä dengan baratnatus, bakojojokan biti; maka Dawid tuntang karä olo ajue omba Aghis indu tantanep äwen.

3. Tä koan karä mantir olo Pilisti: Kanduä olo Ibrani tä? Koan Aghis, tombah augh karä mantir olo Pilisti: Dia iä toh Dawid, djipen Saul, radjan olo Israel tä, idjä djari melai ompat aku labih idjä njelo toh, aku djaton djari supa kasalae enen bara andaue djari kopian akangku sampai andau toh?

4. Tapi karä mantir olo Pilisti paham malait iä, sambil hamauh dengae: Soho olo tä buli, melai intu äkae idjä djari inengam äkae, äla iä hagoet mamarang ompat ita, suro iä mules omba mawi ita kahum parang; krana kilen iä tau blaku ingilak tempoe tinai? djaton awie hapan takolok karä ita toh?

5. Dia iä Dawid tä, idjä manara iä olo djari manjanji, haiak

babigal, koae: Saul djari mampatäi bakojakojan, tapi Dawid djari mawi bapulupulu kojan? — (18,7.)

6. Tä Aghis mangahau Dawid, sambil hamauh dengae: Belom Jehowa! kamängku ikau budjur bewäi, ikau omba aku djeta bahalap bewäi intu matangku, krana aku djaton djari sondau kasalam enen bara andaum manalih aku sampai andau toh: tapi ikau djaton ingilak karä mantir beken tä.

7. Toh, käläh ikau buli bewäi, lius dengan kasanang, belä ikau inggarä mantir olo Pilisti papa.

8. Maka koan Dawid, tombah augh Aghis: Tapi narai kasalangku? narai djari sondaum intu djipem, bara andau solakku manaharep baum palus andau toh, sampai aku ingahana omba, mamarang musoh tuangku, radja tä?

9. Tombah Aghis, sambil hamauh dengan Dawid: Tawangku bewäi, toto ikan ingilakku, kilau malaikat Hatalla; tapi karä mantir olo Pilisti tä djari hamauh: äla manjoho iä omba ita mamarang.

10. Toh, käläh handjewu karäh harikas, ikau tuntang karä olo ain tuan ajum, idjä djari ompat ikau; amon keton djari tatap handjewu karäh, sana talo blawa, käläh hagoet bewäi.

11. Tä haiak djadjewu haliäi Dawid tuntang olo ajue manatap arepe, mangat hagoet handjewu tä kea, nakara buli tanah olo Pilisti. Tapi olo Pilisti harikas akan Jesreel.

BAGI 30.

Olo Amalek marusak marampas Siklag; Dawid manggoang iä manduan tä tinai.

1. Djadi, amon Dawid tuntang

olo ajue djari sampai Siklag, intu andau telo, maka olo Amalek bara hila salatan djari masang Siklag, tuntang djari mampalah Siklag, haiak djari manusul tä lepah lingis.

2. Maka karä olo bawi idjä hetä iä djari manampute, mimbit iä katawanan, tapi iä djaton djari mampatäi idjä biti, alo hai korik, malainkan iä djari manawan äwen tä bewäi, palus djari hagoet maradjur djalanae.

3. Maka Dawid tuntang karä olo ajue sampai lewu tä; itä! djeta djari bakähu lepah lingis, tinai karä sawae, anake hatuä bawi djari katawanan.

4. Tä, maka Dawid tuntang karä olo idjä dengae mambo aughe manangis, sampai iä hetang atäie, djaton tau manangis hindai.

5. Sawan Dawid duäduä djari katawanan kea, Ahinoam, bawin olo Jesreel tä, tuntang Abigail, idjä solake sawan Nabal, olo Karmel.

6. Maka Dawid lenjoh angkat atäie, basa aton augh olo, handak mamanting iä hapan batu, krana genep biti olo tä paham kasangkal atäie tagal anake hatuä bawi: tapi Dawid mandähen arepe hong Jehowa, Hatallae.

7. Palus Dawid hamauh dengan imam Abjatar, anak Ahimeleghe tä: Djuluk akangku klambi-puko tä. Maka Abjatar magah klambi-puko tä akan Dawid. — (23,9).

8. Tä, maka Dawid misek intu Jehowa, koae: Patut aku manggoang olo tä? tau aku akan mampalah iä? Tombah iä: Sasah iä, krana toto ikan karäh mampalah iä, sambil maliwus äwen.

9. Tä Dawid harikas haiak djahawen ratus biti tä idjä ompat iä;

amon äwen tä sampai sungäi Besor, maka belaehe tendä hetä.

10. Dawid tuntang äpat ratus biti haradjur manggoang, malainkan duä ratus biti tendä hetä, basa iä paham kaujuhe, sampai djaton tau dimpah sungäi Besor.

11. Maka olo tä sondau olo Misir, idjä biti, hong padang hetä, idjä imbite akan Dawid, maka iä manenga tepong akae, tuntang iä kuman, tinai iä manenga danum indu ihope.

12. Tinai iä manenga akae idjä kabotop bua korma, tuntang duä tampong rimpin anggor, idjä kinäe; tä budjur angkat tahasenge tinai, krana iä djaton djari kuman tepong, djaton mihop danum sampai katelo, handau hamalem.

13. Limbah tä maka Dawid hamaui dengae: Baris äwe ikau? bara kwe ikau toh? Koan olo Misir tä: Aku toh olo Misir, rewar olo Amalek; tempongku djari malihi aku, basa awiku haban katelo andau bihin.

14. Karä ikäi djari dumah bara hila salatan, djari masang Keret, tinai olo Juda, tuntang tanah Kaleb, tinai ikäi djari manusul lewu Siklag.

15. Koan Dawid dengae: Maku ikau magah aku manjupa kawan olo tä? Tombah iä: Sumpah denganku intu Hatalla, ikau djaton akan mampatäi aku, dia kea ikau handak mandjuluk aku akan lengän tempongku, tä aku handak magah ikau manjupa kawan olo tä.

16. Maka iä magah äwen; itä! karä olo tä kasaburan mananjap padang, sambil kuman, mihop, babigal, tagal kutoh karä talo rampase, idjä djari dinoe bara

tanah olo Pilisti tuntang tanah Juda.

17. Maka Dawid mamukul olo tä bara sandjasandja sampai halemäi andau tinai, dialo idjä biti äwen tau mahakan, baja äpat ratus olo tabela bewäi, iä tä hapan onta palus pararawoh.

18. Tumon tä Dawid djari mawat talo handiai, idjä djari irampas olo Amalek tä, tinai Dawid djari mawat maliwus sawae äwen duä kea.

19. Maka idjä mahin dia talo nihau, alo korik alo hai, karä anak hatuä bawi, karä talo awang djari irampase, samandiai tä dino awi Dawid tinai.

20. Tinai Dawid manduan karä tabiri sapi, olo mudjar mimbit djeta haiak hamaui: Djetoh bagin rampasan Dawid.

21. Amon Dawid djari sampai olo duä ratus tä, idjä djari paham kaujuhe, sampai djaton tau ompat Dawid, idjä djari impelaie hong sungäi Besor, maka äwen tä hagoet manambang Dawid tuntang olo awang ompat iä. Maka Dawid manggapi äwen, sambil manabi iä bahalahalap.

22. Tä, maka karä olo setan baris äwen, idjä djari omba Dawid, hamaui, koae: Basa olo tä djaton djari hagoet ompat ita, maka ita djaton handak mambagi akae talo irampas tä, idjä djari iawat ita, baja naughe genep biti olo tä manduan anak sawae, palus hagoet.

23. Tapi koan Dawid: Äla gawin keton kalotä, o pahari, dengän talo idjä djari inenga Jehowa akan ita, iä djari mahaga ita, tuntang djari mandjuluk akan lengän ita kawan asang, idjä djari dumah mantakan ita.

24. *Æwe* tau manarima augh keton huang perkara toh? krana kilau bagin olo, idjä djari omba mamarang, tumon tä kea patut bagin olo, idjä djari melai manouggo karä ramo; sama kea iä akan ompat buah bagi. — (4. *Mos.* 31,27.)

25. Maka bara andau tä palus harian djetä indu hadat tuntang kapatut hong Israel, palus sampai andau toh.

26. Maka limbah Dawid sampai Siklag, iä mampait bara karä rampasae tä akan karä bakas hamputan olo Juda, idjä sobat ajue, koae: Itä, tä berkat akan keton bara talo irampas ain musoh Jehowa tä.

27. Iä tä akan bakas olo Betel, akan bakas olo Ramot, hila salatan, akan bakas olo Jater;

28. Akan bakas olo Aroer, akan bakas olo Sipnot, akan bakas olo Estemoa;

29. Akan bakas olo Raghal, akan bakas hong karä lewun olo Jerameel, tinai akan bakas hong karä lewun olo Keni;

30. Akan bakas olo Horma, akan bakas olo Korasan, akan bakas olo Atagh;

31. Akan bakas olo Hebron, tinai akan karä bakas intu karä kaleka, idjä hetä Dawid dengan olo ajue djari manjandahan.

BAGI 31.

Saul mampatäi arepe, limbah iä im-pakalah olo Pilisti.

1. Maka olo Pilisti mamarang olo Israel; djadi olo Israel pararawoh bara baun olo Pilisti, iä ba-

longkang impatäi hundjun bukit hatinggang Gilboa.

2. Maka olo Pilisti mangatah mawi Saul tuntang anake hatuä; olo Pilisti mampatäi Jonatan, Abinadah äwen telo Malghisua, anak Saul tä.

3. Maka klahi tä sasar paham hakaliling Saul, olo pamanah tä mambidik iä, iä paham indjakä awi olo pamanah tä.

4. Tä, maka koan Saul dengan ajange, idjä pananggong gangga-mae: Silak padangm, sudok aku hapan djetä, belä olo kulop tä dumah mamuno aku, palus manawah aku. Tapi ajange djaton maku awi paham kikähe; tä maka Saul manduan padang, mampalawo arepe mangkarap tä. — (*Hak.* 9,54.)

5. Amon ajange mitä Saul djari matäi, tä iä kea mangkarap padange, palus matäi haiak dengae.

6. Tumon tä Saul matäi haiak anake hatuä äwen telo, tuntang ajange, tuntang karä olo ajue haiak matäi andau tä.

7. Sana olo Israel, idjä hila toh Jordan, mitä kawan olo Israel djari hadari, tinai Saul tuntang karä anake hatuä matäi, maka olo tä malihi karä lewue, hadari; tä olo Pilisti dumah, palus melai hetä.

8. Djadi andau tinai, amon olo Pilisti mananggoh, handak marampas olo idjä impatäi tä, maka iä sondau Saul tuntang anake hatuä halelek matäi hong bukit Gilboa.

9. Maka iä manetek takoloke, mengkak gangga-mae, palus manjoho olo mimbit tä mangumbang tanah olo Pilisti hakaliling, mamparahan tä intu karä human dewae, tuntang akan olo arä handiai.

10. Tinai gangga-mae ingkese hong human Astarot, tapi bukange ing-

gantonge hong kota batun lewu Betsan.

11. Maka amon olo Jabes mahining britan gawin olo Pilisti dengan hantun Saul, — (11,1.)

12. Tä karä olo hatuk awang sanggam klahi hagoet, manandjong hapus alem tä, palus manduan han-

tun Saul tuntang hantun anake bara kota batu hong Betsan, balalu buli Jabes, mamapui talo tä hetä.

13. Limbah tä iä manduan tolange, sambil mangubur tä penda pulau kaju hong Jabes; tinai olo tä puasa kudju andau katahie.

SURAT

S A M U E L,

IDJÆ DUÆ.

BAGI 1.

I. Dawid mampatäi olo idjä masuman arepe djari mampatäi Saul. II. Iä mangarang augh tatun tagal pampatäi Saul äwen duä Jonatan.

I. — 1. Djadi limbah pampatäi Saul, metoh Dawid djari buli mamukul olo Amalek, djari sampai Siklag kaduä,

2. Maka intu andau telo aton dumah idjä biti bara kawan parang ain Saul, pakaiäe djari barabit, tinai kawo hundjun takoloke; djadi sana iä sampai Dawid, palus iä mahukup akan petak, mampahikep arepe.

3. Maka koan Dawid dengae: Bara kwe panumahm? Tombah iä: Aku djari hadari bara kawan parang olo Israel.

4. Tinai koan Dawid dengae: Kilen ampin perkara hetä? suman

akangku. Koae: Olo arä djari hadari bara äka klahi, kutoh karä äwen tä djari halelek matäi, tinai Saul dengan anake Jonatan tamput matäi kea.

5. Koan Dawid dengan olo, idjä mimbit brita tä akæ: Kilen ikau katawan Saul äwen duä hanak Jonatan djari matäi?

6. Maka tombah olo idjä mimbit brita tä, koae: Kanatek aku mananggoh bukit hatinggang Gilboa, maka itä! Saul mendeng basokah lundjue, makakarä kareta tuntang olo idjä hapan hadjaran mangatah mawi iä.

7. Tä iä tampalian, haiak iä mitä aku, maka iä mantehau aku; tombah aku: itäm, toh jaku.

8. Tä iä misek aku, koae: äwe ikau? Koangku dengae: aku olo Amalek.

9. Tä iä hamauh dengangku: etoetoh ikau, patäi aku, krana

awi himangku aku ujuh handak matäi, tapi sanuno aku matäi.

10. Tä aku manggapi, mampatäi iä, krana tawangku iä djaton tau belom awi himange; palus aku manduan makota bara takoloke, tuntang lasong bara lengäe, palus aku djari mimbit tä kantoh akan tuangku.

11. Tä, maka Dawid manjingkap pakaiäe marabit tä, kalotä kea karä olo awang dengae.

12. Iä manatum manangis, sambil puasa sampai käpat tagal Saul tuntang anake Jonatan, tinai tagal olo ain Jehowa, tagal utus olo Israel, krana olo tä djari balongkang matäi awi padang.

13. Tinai Dawid misek olo, idjä djari mimbit brita tä akäe: Bara kwe ikau? Koäe: Aku toh anak olo Amalek, idjä namuäi marak Israel.

14. Koan Dawid dengae: Kilen? ikau djaton marawan angatm manusang lengäm, marusak olo idjä iminjak Jehowa?

15. Maka David mangahau idjä bitä baris olo ajue, koäe: Has, takan iä! Palus iä tä mamukul mampatäi iä. — (4,10.)

16. Koan Dawid dengae: Daham manata takolokm kea, krana totokm kea djari mandawa ikau, koam: aku djari mampatäi olo idjä iminjak Jehowa.

II. — 17. Maka Dawid mangarang augh toh, manatum Saul äwen duä hanak Jonatan;

18. Palus iä manjoho madjar karange tä intu karä olo Juda; djeta tarasurat hong surat Jasar;

19. Joh äka kabungas Israel! intu äka bukit iä djari impatäi! kajah, karä olo menteng tä djari balongkang!

20. Äla mambrita talo toh hong Gat, äla masuman tä hong lewu Askelon, belä anak bawin olo Pilisti handjak atäie, belä bawin olo kulop tä manangkadjok awie handjak rantang.

21. Joh karä bukit Gilboa, äla ambon udjan buah keton, äla tana ramon parapah tandjungan akanaton intu keton; krana hetä djari inganan talawang olo gantjang, talawang ain Saul tä, kilau ampin iä dia djari iminjak.

22. Panah Jonatan djaton pudji undur, padang Saul djaton pudji buli boang bara dahan olo awang impatäie, bara enjak karä olo gantjang.

23. Saul äwen duä Jonatan, idjä hasinta, patut ingilak kahum pambelome, huang pampatäie mahin dia djari hapisah; äwen tä balias bara burong nasar, iä gantjang bara singu.

24. O keton, anak bawin olo Israel, tatum Saul, idjä makaian mambungas keton hapan baludu tuntang pakaiän bulau, idjä manengaramo bulau indu kabungas keton.

25. Kajah, olo menteng tä djari matäi hong klahi! Jonatan djari impatäi intu äka idjä gantong.

26. Jaku paham sekä angat atäiku tagal ikau, joh paharingku Jonatan! ikau djari paham ingilakku, sintam tä bahalap akangku bara sintan karä olo bawi.

27. Kajah, olo gantjang tä djari balongkang, karä ganggaman klahi tä djari nilau!

BAGI 2.

I. Dawid iangkat olo Juda mandjadi radjae, tapi Abner mangkat Isboset, anak Saul, mandjadi radjan hamputan olo Is-

rael awang beken. II. Olo ain Isboset alah awi olo ain Dawid.

1. — 1. Djadi, limbah bara tä Dawid misek Jehowa, koae: Aton ikau manjoho aku hagoet akan idjä kabaris lewu bara karä lewu hong tanah Juda? Tombah Jehowa: Lius bewäi. Tinai Dawid misek: Kangkwe aku patut hagoet? Tombah iä: Akan Hebron.

2. Tumon tä Dawid hagoet akan tä, tuntang sawae duäduä, Ahinoam, bawin olo Jisreel, tuntang Abigail, idjä solake sawan Nabal, olo Karmel.

3. Tinai Dawid mimbit kea karä olo idjä dengae, genep biti tuntang ungkup humae, olo tä mangkalewu hong patatai lewu Hebron.

4. Limbah tä maka olo hamputan Juda dumah, maminjak Dawid hetä mandjadi radjan karä ungkup hamputan Juda. Maka olo masuman akan Dawid, koae: Olo Jabes hong Gilead tä djari mangubur Saul.

5. Tä Dawid manjoho sarohan manalih olo Jabes hong Gilead, masuman akae: Imberkat keton intu Jehowa, tagal kahalap gawin keton dengan tuan keton Saul, basa keton djari mangubur iä.

6. Kaläh Jehowa malalus asie tuntang djandjie idjä katek dengan keton, tinai idjä aku, toto aku kea handak bahalap dengan keton, basa keton djari mawi talo toh.

7. Toh, kaläh lengän keton gantjang bewäi, buah keton men-teng uräh, krana tuan keton, Saul tä, djari matäi, maka karä ungkup hamputan Juda djari maminjak aku mandjadi radjae.

8. Maka Abner, anak Ner, kapala parang ain Saul tä, manduan Isboset, anak Saul, mimbit iä ha-

nimpah akan Mahanaim, — (1.Sam. 14.50.)

9. Palus mamparadja iä hong Gilead mahundjun olo Asgur, Jisreel, Ephraim, Benjamin, mahundjun hapus olo Israel.

10. Maka Isboset, anak Saul tä, äpat pulu njelo umure, metoh iä mandjadi radjan olo Israel; iä marentah duä njelo. Baja karä ungkup hamputan Juda bewäi ompat mamenda Dawid.

11. Maka katahin Dawid radja hong Hebron mahundjun hamputan olo Juda, djeta udju njelo djahawen bulan katahie.

II. — 12. Tä, maka Abner, anak Ner, hagoet dengan karä olo ain Isboset, anak Saul tä, bara Mahanaim akan Gibeon.

13. Maka Joab, anak Seruja, hagoet kea, mimbit karä olo ain Dawid; äwen hasupa darah talaga Gibeon; djadi olo tä tendä hong saran talaga hila toh, tapi äwen hong sarae hila silae.

14. Maka koan Abner dengan Joab: Kaläh toh ita mintih isut olo tabela bara ita hasansila manatap arepe akan manok ita, hapangkih akan ita. Tombah Joab: Takan, djadi bewäi.

15. Tä aton lius duäwalas biti olo Benjamin, djeta akan Isboset, anak Saul; tinai duäwalas biti baris olo Dawid.

16. Maka äwen tä hasingkap takolok, pulus hasudok hapan pandang, genep biti sama habidik dahapan, balalu äwen tä uras balongkang matäi haiak; tagal tä olo manggarä kaleka tä Ehelkathasurim (*akä padang batadjim*.) djeta tokep Gibeon.

17. Tä, maka palus andau tä kea mandjadi klahi paham; maka

Abner tuntang olo Israel alah hong baun olo ain Dawid.

18. Maka aton hetä telo biti anak hatuä ain Seruja, iä tä Joab, Abisai tuntang Asahel; Asahel tä balias paie, kilau krahau hong padang.

19. Maka Asahel manjasah likut Abner, iä djaton mahiwang akan sambil gantau bara likut Abner.

20. Tä Abner tampaliau, sambil hamauh: Ikau toh Asahel? Tombah iä: Joh, aku.

21. Maka koan Abner dengae: Ules arepm bara aku barangai sambil gantau, singkap akam idjä biti bara karä olo tabela tä, duan pakaiäe akam. Tapi Asahel djaton maku terai mawi iä.

22. Tä Abner hamauh dengan Asahel tinai: Indah bara likutku; tagal en aku akan mampalokang ikaun matäi akan petak? kilen aku tau manggatang haungku limbah tä tinai, manjupa paharim Joab?

23. Tapi iä djaton maku terai mawi iä, tä tepa Abner tempä iä hapan lawin tantahan lundjue, bara knaie lasak silae, balalu iä balongkang tindas matäi hong äkae tä kea. Djadi, karä olo awang sampai äka Asahel djari matäi, tendä hetä.

24. Maka Joab äwen duä Abisai manggoang Abner; djadi, amon matanandau lius belep, maka iä sampai lungkoh Ama, idjä tandipah Giagh, intu djalan akan padang Gibeon.

25. Maka olo Benjamin haleleng intu Abner, mambulat arepe tinai, iä mendeng intu hunjok lungkoh.

26. Tä Abner mantehau Joab, sambil hamauh: Aton padang akan mandoi bewäi sampai katatahi? djaton ikau tahu, mikäh tepa per-

kara toh bapa it akam? kilen katabie hindai ikaun djaton maku manjoho olo ajum buli, terai mawi paharie?

27. Tombah Joab: Belom Jehowa! djaka ikaun djaton djari manantiring ikäi, bara handjewu ndau kea olo arä toh djari imbitku, mangat genep biti terai manjasah paharie.

28. Tä, maka Joab mampahiau sarunai, palus karä olo ajue tendä, terai manjasah Israel, djaton klahi tinai.

29. Maka Abner tuntang olo ajue hapus alem tä hagoet mahoroe padang, palus dimpah Jordan, tinai iä mahoroe hapus Bitron, palus iä sampai Mahanaim.

30. Tinai Joab kea buli, terai manjasah Abner, palus iä mamumpung salepah djalahae; maka djalahau Dawid tä nihau baja djalatienwalas biti bewäi tinai Asahel.

31. Tapi olo ain Dawid djari mampatäi bara baris olo Benjamin, bara baris olo ain Abner, telo ratus djahawen pulu biti.

32. Djadi, äwen manggatang hantun Asahel, mangubur iä huang kubur bapae, idjä hong Betlehem. Maka Joab tuntang karä djalahae hagoet hapus alem tä, djadi haiak talo blawa iä sampai Hebron.

BAGI 3.

- I. Abner handak omba mamenda Dawid.
II. Iä impatäi Joab.

I. — 1. Maka mandjadi klahi tahi ungkup human Saul dengan ungkup human Dawid. Dawid djalahau kwasa, tapi äwen ungkup Saul sasar runkok.

2. Maka arä anak hatuä inakan akan Dawid hong Hebron; anake idjä bakas tä Amnon, idjä inakan Ahinoam, bawin olo Jisreel.

3. Idjä duä Kileab, idjä inakan Abigail, idjä solake sawan Nabal, olo Karmel tä. Idjä telo Absalom, idjä inakan Maagha, anak Kalmai, radja Gesur.

4. Idjä äpat Adonia, anak Hagit; idjä limä Sepatia, anak Abital;

5. Idjä djahawen Jitram, idjä inakan Egla, sawan Dawid; iä tä idjä inakan akan Dawid hong Hebron.

6. Djadi, metoh klahi ungkup human Saul dengan ungkup human Dawid, maka Abner mangapala arepe huang human Saul.

7. Maka liau Saul tä bihin aton gundike, idjä bagarä Rispa, anak Aia. Maka koan Isboset mawi Abner: Buhen ikau hindjä dengan gundik liau apangku?

8. Tä hasap kalait Abner tagal augh Isboset tä, palus iä hamauh: Aso aku gitam, aku toh idjä melawan olo Juda, masi ungkup human liau bapam Saul, tuntang karä paharie, karä sobate andau toh, sampai djaton manjaragh ikau akan lengän Dawid? tinai andau toh ikau handak mamuat kasalan intu aku tagal olo bawi?

9. Kalotä kakai gawin Hatalla dengan Abner, toto, tumon Jehowa djari sumpah akan Dawid, kalotä kea aku handak mawie dengae,

10. Sambil mindah karadjaan bara human Saul, balalu mampendeng padadusan Dawid mahundjun olo Israel tuntang Juda, bara Dan mandas Berseba.

11. Maka iä djaton bahanji man-

djawab idjä kabawak augh Abner, basa iä mikäh iä.

12. Palus Abner manjoho sarohan mananggoh Dawid hapan arae, sambil hamauh: Ain äwe tanah toh? Tinai augh kalotoh: Käläl hadjandji denganku, tä maka lengängku toto akan mampahaiak ikau, mangat mules salepah olo Israel akam.

13. Maka tombah iä: Djadi; aku handak hadjandji dengam; tapi idjä perkara aku manukas akam, iä tä, ikau djaton akan manaharep baungku, djaka dia ikau djari helo magah Mighal, anak bawi ain Saul tä, amon ikau manalih handak manaharep aku.

14. Tinai Dawid manjoho sarohan manalih Isboset, anak liau Saul tä, koae: Lian sawangku Mighal, idjä djari imopohku hapan saratus isin kulop olo Pilisti. — (1. Sam. 18, 27; 25, 44.)

15. Maka Isboset manjoho olo manduan iä bara olo hatuä Paltiel, anak Lais tä.

16. Maka banae tä ompat iä, manandjong manangis manuntut iä sampai Bahurim. Tä koan Abner dengae: Terai toh, buli. Tä iä buli.

17. Maka Abner hakotak dengan karä bakas olo Israel, koae: Bara bihin djari tahi kea keton djari nahuang Dawid mandjadi radjan keton.

18. Toh awi malalus tä. Krana Jehowa djari hamauh tahuu Dawid, koae: awi lengän rewarku Dawid aku handak maliwus djalahan olo ajungku, Israel, bara lengän olo Pilisti, tuntang bara lengän karä musohe.

19. Tumon tä kea augh Abner intu pinding olo Benjamin. Lim-

bah tā Abner hagoet kea akan Hebron, uka manutor akan pinding Dawid talo handiai, idjä budjur intu matan Israel tuntang hapus hamputan Benjamin.

20. Maka Abner dumah naharep Dawid intu Hebron, tuntang dua pulu bitu hiaik dengae. Maka Dawid manampa panginan akan Abner, tuntang akan karä olo idjä ompat iä.

21. Tä, maka koan Abner dengan Dawid: Aku handak lius, mamumpong hapus olo Israel akan tuanguku radja, mangat olo tä manampa djandji dengam, tuntang ikau mandjadi radjae tumon kahandak atäim. Tumon tä Dawid manjoho Abner hagoet, palus iä lius sanang bewäi.

II.—22. Maka itä! Joab tuntang kawan parang ain Dawid dumah masang, mimbit kutoh talo irampase; tapi Abner djaton hindai intu äka Dawid hong Hebron, krana iä djari injoho Dawid buli, tuntang iä djari hagoet dengan kabuahe.

23. Maka amon Joab tuntang kawan parang tä, idjä dengae, djari sampai, tä olo masuman akan Joab: Abner, anak Ner, djari kantoh manjupa radja, tuntang radja djari manjoho iä buli, dengan kabuahe bewäi iä djari lius.

24. Tä, maka Joab tamä naharep radja, koae: Kilen kea gawim? Itäm, Abner djari manjupa ikau, buhen ikau djari manjoho iä buli, sampai iä lapas tinai?

25. Tawam bewäi Abner, anak Ner tä; iä djari manalih tantai manipu ikau, mangat mangasene palus panumahm, tuntang talo handiai awang iawim.

26. Maka Joab blua bara äka

Dawid, palus manjoho olo manggoang Abner, idjä mimbit iä haluli bara kali Sira; tapi Dawid djaton katawan tä.

27. Amon Abner haluli akan Hebron, maka Joab mimbit iä mahiwang bara bauntonggang lewu, kilau handak hakotak sinisik dengae; palus iä mamuno iä hetä, madjok knaie sampai iä matäi; djeta tagal dahan paharie Asahel. — (2, 23.)

28. Maka harian, sana Dawid mahining talo tä, koae: Aku tuntang karadjaangku palus katatahi brasih hong baun Jehowa bara dahan Abner, anak Ner tä.

29. Bush djeta manata takolok Joab tuntang hapus ungkup human bapae palus katatahi, sampai haradjur hong ungkup Joab tä olo kinan matakau, basamagh, olo idjä basakah kaju, olo idjä matäi awi padang, tuntang olo idjä tapas talo kinae.

30. Tumon tä Joab dengan paharie Abisai djari mampatäi Abner, tagal iä djari mampatäi liau paharie Asahel hong klahi, tokep Gibeon.

31. Maka Dawid manjoho Joab tuntang karä olo awang ompat iä: Rabbit pakaian keton, kepan tapih benang ganal, tatum Abner, tandjong helo bara raunge. Maka radja Dawid omba manuntut raung.

32. Djadi, metoh olo mangubur Abner hong Hebron, maka radja manggatang aughe manangis darah kubur Abner, tuntang hapus olo arä tä manangis kea.

33. Tinai radja mangarang augh tatum tagal Abner, koae: Abner djaton djari matäi kilau basat.

34. Lengäm djaton tarapasong.

paim djaton irantai hapan rantai tambaga; ikau djari balongkang kilau olo balongkang awi anak kadarhaka. Maka paham haream olo arä tä manatum iä.

35. Amon limbah tä olo manalih, magah panginan akan Dawid kahum handau, maka Dawid sumpah, koae: Kalotä kakai gawin Hatalla denganku, djaka aku kuman idjä kakiwak tepong atawa talo beken helo bara matanandau belep.

36. Amon olo arä mahining tä, maka djetä bahalap intu matae; talo handiai idjä iawi radja tä bahalap intu matan hapus olo arä.

37. Tuntang hapus utus olo arä, salepah utus Israel, kasene andau tä, toto olo mampatäi Abner, anak Ner tä, djaton hapan augh radja.

38. Tinai radja hamauih dengan karä olo ajue: Djaton keton kawatan, mantir hai, kapala toto djari matäi andau toh marak olo Israel.

39. Maka aku toh langena bewäi, haru aku iminjak mandjadi radja. Maka olo toh, anak Seruja tä, pahalau kwasa akanku: tapi Jehowa karäh mamaläh olo darhaka tumon kadarhaka.

BAGI 4.

Isboset impatäi olo; Dawid mamaläh pampatäie.

1. Maka amon anak Saul tä mahining, Abner djari matäi hong Hebron, tä lengäe tendur, tuntang olo Israel samandiai paham mikäh taräwen.

2. Maka ain anak Saul tä aton duä biti mantir parang, aran idjä Baena, idjä tinai Reghab, äwen duä tä anak Rimon olo Beerot, baris hamputan Benjamin. Krana Beerot tä itong baris Benjamin kea.

3. Maka olo Beerot tä djari hadari akan Gitaim, hetä kea iä melai namusi sampai andau toh.

4. Maka ain Jonatan, anak Saul tä, aton anak hatuä, idjä kait paie hasansila; iä limä njelo umure, metoh britan pampatäi Saul tuntang Jonatan djari sampai bara Jisreel, maka ajang pangasohe manggatang iä, mimbit iä hadari; djadi, amon iä mandjelen arepe hadari, maka iä lawo palus batimpang; arae Mepiboset.

5. Maka anak Rimon, olo Beerot, Reghab tuntang Baena tä, hagoet, tamä human Isboset, bentok andau, kahum iä menter nadjepan matae.

6. Maka äwen tä tamä sampai bentok huma, ampiampin handak blaku gendon, palus äwen mampatäi iä manjudok knaie, balalu Reghab tuntang paharie Baena hadari mahakan.

7. Krana äwen duä tä tamä huma metoh iä hong sasuroe, intu karong äkae batiroh, palus äwen mampatäi iä, manetek manipas takoloke, palus manduan tä, balalu hagoet mahoroe djalan hong padang hapus alem tä.

8. Palus äwen duä tä mimbit takolok Isboset tä akan Dawid hong Hebron, sambil hamauih dengan radja: Itäm, toh takolok Isboset, anak Saul, musohm tä, idjä mangatah tahasengm; tumon toh Jehowa djari mamaläh akan

tuangku radja andau toh kea, mawi Saul intu panakae.

9. Tapi koan Dawid, tombah augh Reghab tuntang paharie Baena, anak Rimon, olo Beerot tä, sambil hamauh dengae: Belom Jehowa, idjä djari maliwus hambaruangku bara karä kadjakäe,

10. Basa olo tä, idjä masuman akangku, koae: itäm, Saul djari matai, — alo kamäaeiä mimbit brita bahalap, djari injingkapku, impatäiku kea hong Siklag, alo iä harap aku manenga upah akae tagal brita tä: — (1,15.)

11. Kilen hindai olo darhaka toh, idjä djari mampatäi olo tetek intu humae hong sasuroe? Kilen toh, djaton patut aku manuntut dahae intu lengän keton, palus manganan keton bara hundjun petak?

12. Balalu Dawid manjoho olo ajue; iä tä mampatäi äwen, manetek lengäe paie, manggantong iä darah talaga hong Hebron; tapi takolok Isboset induae, inguhure hong kubur Abner intu Hebron.

BAGI 5.

I. Hamputan olo Israel awang beken kea mangkat Dawid mandjadi radjae. Dawid babongkat akan Jerusalem. II. Iä mamukul olo Pilisti.

I. — 1. Limbah tä maka karä hamputan Israel dumah naharep Dawid hong Hebron, sambil hamauh, koae: Itäm, ikäi toh isi daham.

2. Tinai bara bihin kea, kahum Saul tä radjan ikäi, maka ikau kea djari magah matoh olo Israel. Tinai Jehowa kea djari hamauh dengam: ikau toh akan manjaka-

tik Israel, utus olo ajungku, ikau akan radjan olo tä.

3. Tumon tä kartä bakas olo Israel manalih, manaharep radja hong Hebron, tuntang radja Dawid hadjandji dengan äwen hong Hebron intu baun Jehowa; limbah tä olo tä maminjak Dawid mandjadi radjan olo Israel.

4. Umur Dawid telo pulu njelo, metoh iä mandjadi radja, iä marentah äpat pulu njelo katahie.

5. Hong Hebron iä marentah olo Juda udju njelo djahawen bulan, tinai hong Jerusalem iä marentah hapus utus olo Israel tuntang Juda telo pulu njelo katahie.

6. Maka radja tuntang olo ajue hagoet akan Jerusalem, mamarang olo Jebusi, idjä mukong tanah tä. Olo tä hababaka Dawid, koae: Ikap djaton tau kantoh; idjä babutä tuntang batimpang tä karäh maharak ikau. Kamäae, toto Dawid djaton tau tamä hetä.

7. Tapi Dawid manamä kota Sion tä, iä tä lewun Dawid.

8. Krana koan Dawid andau tä kea: Æweäwe idjä mamukul olo Jebusi tä, manjampai tahasak danum hetä, tuntang talo batimpang babutä tä, idjä injingi atäi Dawid, iä tä indu kapala hai, mantir pamutjok. Awi tä lembut sewut olo: Æla namäan idjä babutä batimpang tä akan humam.

9. Maka Dawid melai hong kota tä; iä manggarä tä lewun Dawid; tinai Dawid mandähen tä hakaliling bara Milo, hila huange kea,

10. Maka Dawid sasar tahi sasar kwasa, krana Jehowa, Hatallan karä kawan talo belom, mampahaiak iä.

11. Maka Hiram, radja Tirus, manjoho sarohan mananggoh Dawid, mimbis kaju seder, tuntang tukang kaju dengan tukang batu; awen tä mamangun human-radja akan Dawid. — (1. *Kron.* 14, 1.)

12. Tä Dawid kasene, Jehowa toto mandähen iä akan radjan olo Israel, tuntang manggatang karadjaan ajue tagal utus olo ajue, Israel tä.

13. Maka Dawid mandahang sawae gundike bara bawin olo Jerusalem, limbah iä djari mindah bara Hebron; arä anak hatuä bawin akan Dawid.

14. Djetoh aran anake, awang inakan akäe hong Jerusalem: Sgämuä, Sgobab, Natan, Salomo;

15. Ibghar, Elisua, Nepeg, Japia;

16. Elisama, Eljada, Elipelet.

II. — 17. Maka amon olo Pilisti mahining, olo djari maminjak Dawid mandjadi radjan olo Israel, tä maka karä olo Pilisti hagoet, handak maranggar Dawid. Sana Dawid mahining tä, maka iä mangota äkae.

18. Maka olo Pilisti tä dumah, bapodok hong djanah Repaim.

19. Maka Dawid misek intu Jehowa, koae: Olih aku hagoet mawi olo Pilisti? maku ikau manjaragh olo tä akan penda lengängku? Koan Jehowa, tombah augh Dawid: Lius bewäi, krana toto aku handak manjaragh olo Pilisti akan penda lengäm.

20. Tä Dawid sampai Baalperasim, palus Dawid mamukul olo tä hetä, koae: Jehowa djari marukat musohku huang baungku, kilau talo barukat awi danum. Tagal tä iä manggarä äka tä Baalperasim. (*Äka barukat.*)

21. Maka olo tä malihi karä hampatong dewae hetä, tä Dawid tuntang olo ajue manduan mimbis tä.

22. Rahian bara tä maka olo Pilisti dumah tinai, bapodok hong djanah Repaim.

23. Maka Dawid misek intu Jehowa; tombah iä: Äla ikau hagoet palus, manantarang iä, tapi maliut iä manalih hila likute, mangat ikau mantakan iä bara äka pulau kaju beka.

24. Djadi, sana ikau mahining gotok hong tarok pulau kaju beka tä, tä gulogulong ikau mantakan iä, krana metoh tä Jehowa djari hagoet helo baum, tantai mamukul kawan parang olo Pilisti.

25. Maka Dawid mawie tumon Jehowa djari manjoho iä; iä manjasah mamukul olo Pilisti bara Geba sampai Geser.

BAGI 6.

Olo manduan patin Hatalla akan Jerusalem.

1. Limbah tä Dawid mirak olo awang kampili bara marak olo Israel, telo pulu kojan bitä. — (1. *Kron.* 13, 5.)

2. Maka Dawid hagoet haiak olo handiai tä idjä dengae, baris olo Juda, uka manduan patin Jehowa, idjä äka Arae tä injembah, aran Jehowa Tuhan kawan karä talo belom, idjä mondok hetä helat Kerubim.

3. Maka olo mamuat patin Hatalla hong kareta taheta, iä manduan tä bara human Abinadab, idjä hundjun lungkoh hetä; maka Usa äwen duä Ahio, anak Abina-

dab tä, magah kareta taheta tä. — (1. Sam. 7, 1.)

4. Djadi, amon iä magah tä tuntang patin Hatalla bara human Abinadab, idjä hong lungkoh, maka Ahio manandjong helo bara pati tä.

5. Maka Dawid dengan salepah utus olo Israel mampahiau karä talo usike intu baun Jehowa, idjä inampae hapan kaju goper, iä tä kutjapi, biola, gandang, tinai bisakbetong tuntang raraup.

6. Amon olo tä djari sampai karaan Naghon, maka Usa mandjudju mandanan lengäe intu patin Hatalla, manjanka tä, krana sapi tanggarurus.

7. Tä hasep kasangit Jehowa dengan Usa, palus Hatalla mampatäi iä hetä tagal kalajaue, iä matäi darah patin Hatalla. — (4. Mos. 4, 15.)

8. Maka hambon kasinggul atäi Dawid, basa Jehowa djari mangarak Usa bara ungkupe, tä iä manggarä kaleka tä Peresusa, (*karak ungkup Usa*), djetä arae sampai andau toh.

9. Maka Dawid paham mikäh Jehowa intu andau tä, sambil hamauh: Kilen patin Jehowa tä tau sampai aku?

10. Palus Dawid djaton maku manduan patin Jehowa tä akan lewun Dawid, malainkan Dawid mampatendä -tä huang human Obededom, olo Gat tä.

11. Maka patin Jehowa melai huang human Obededom, olo Gat tä, telo bulan katahie; tuntang Jehowa mamberkat Obededom dengan salepah ungkup humae.

12. Tä, maka olo masuman akan radja Dawid, koae: Jehowa djari mamberkat ungkup human Obededom, tuntang talo handiai idjä ai,

tagal patin Hatalla tä. Awi tä Dawid hagoet, manduan patin Hatalla bara human Obededom, mimhit tä akan lewun Dawid tuntang ka-handjake.

13. Djadi, amon olo idjä mami-kul patin Jehowa tä mingkang djahawen kabingkang, maka iä mampatäi sapi tuntang meto baseput, maluput parapah.

14. Maka Dawid paham babigal hong baun Jehowa; Dawid hapakaian klambi puko benang pista.

15. Tumon tä Dawid tuntang hapus utus olo Israel mimbit patin Jehowa, dengan njanji lahap tuntang augh sarunai.

16. Djadi, metoh patin Jehowa tamä lewun Dawid, tä Mighal, anak Saul idjä bawi tä, manangkilik bara panjengok; tä, amon iä mitä radja Dawid manangkadjok, babigal hong baun Jehowa, maka iä ngabelä iä huang atäie.

17. Maka amon olo manamäan patin Jehowa, iä mampendeng tä hong kalekae, hong bentok tingkape, idjä djari inampa Dawid akae; palus Dawid maluput parapah awang ingähu hong baun Jehowa, tuntang parapah tarimakasih.

18. Amon Dawid djari terai maluput parapah awang ingähu, tuntang parapah tarimakasih, maka iä mamberkat olo arä tä hapan aran Jehowa, Tuhan karä kawan talo belom. — (1. Radja 8, 55.)

19. Tinai iä mambagi akan olo arä, akan hapus utus olo Israel, hatuä bawi, handjenan kabawak tepong tuntang idjä katangkal isin meto awang mangat, tinai handjenan kasa basuang anggor. Limbah tä maka hapus olo arä tä buli, genep bitu akan humae.

20. Maka amon Dawid buli, han-

dak mamberkat ungkup humae, tä Mighal, anak Saul, blua manambang Dawid, sambil hamaui: Paham horumat radjan olo Israel intu andau toh, idjä djari mengkak pakaiian kahaie intu matan karä dji-pen olo ajue awang bawi, mandjadi kilau olo bararangai ampie!

21. Tapi Dawid hamaui dengan Mighal: Intu baun Jehowa, idjä djari mintih aku manganan bapam tuntang hapus ungkup humae, sambil mangkat aku mandjadi radjan utus olo ain Jehowa, olo Israel tä, toto intu baun Jehowa aku handak baramirami.

22. Tinai aku handak mampahian arepku paham haream bara toh tinai, aku handak randah intu mataungku, tuntang dengan dji-pen bawi tä idjä koam, haiak dengan äwen tä kea aku karäh impahai.

23. Maka Mighal, anak Saul tä, djaton bara anak sampai andau pampataie.

BAGI 7.

I. Dawid handak mamangun huma akan Hatalla; Hatalla mandjandji handak mandähen ungkup Dawid, sampai Kristus lembut bara hetä. II. Dawid manarimakasih intu Hatalla.

I.—1. Djadi, amon radja tetep mukong humae, tuntang Jehowa djari mampalandang iä bara karä musohe hakaliling, — (1.Kron. 18,1.)

2. Maka koan radja dengan nabi Natan: Itäm, aku toh melai huang huma kaju seder, tapi patin Hatalla melai penda dinding benang bewäi.

3. Koan Natan dengan radja: Kälah, lulus talo handiai awang

kahandak atäim, krana Jehowa mampahaiak ikau.

4. Maka djadi, alem tä kea augh Jehowa sampai Natan, koae:

5. Lius, suman akan rewarku Dawid: kakai augh Jehowa: aton ikau akan manampa huma akangku, indu äkaku melai?

6. Krana aku djaton djari melai huang huma, bara katika aku djari manduan olo Israel bara tanah Misir, sampai andau toh, malainkan aku djari kumbangkamba hapan tingkap benang tä.

7. Intu karä äkaku djari hagoet dengan olo Israel, aton kea aku djari manjewut idjä kabawak augh akan idjä kahamputan olo Israel, idjä djari injohoku manjakatik djalahan olo ajungku, Israel tä, hapan mametäh iä, koangku: buhen keton dia manampa huma kaju seder akangku?

8. Maka tumon toh aughm dengan rewarku Dawid: kakai augh Jehowa, Tuhan karä kawan talo belom: aku djari manduan ikau bara kandang, bara kambing tabiri, nakara ikau mandjadi radjan djalahan olo ajungku, Israel tä. — (1.Sam. 16,12.)

9. Tuntang aku djari mampahaiak ikau hong karä djalanam, djari mampalomos karä musolim bara baum, tinai aku djari mampahai aram tumon aran olo idjä pangkahai hong kalunen toh.

10. Aku djari manatap äka akan Israel, utus olo ajungku, aku djari ngagalan iä, mangat iä tetep hong äkae, äla iä inggoet tinai kantäkanti, anak kadarhaka tä djaton akan mararat iä tinai, kilau bihin;

11. Bara andau aku djari mangkat hakim akan Israel, djalahan olo ajungku, mahin kalotä kea gawing-

ku, tapi ikau toh djari impalan-
dangku bara karä musohm; tinai
Jehowa masuman akam, Jehowa
handak mamangun ungkup huma
akam.

12. Amon karä andau umur
djari sukup, amon ikau batiroh
matäi, ingampeleng dengan tato
hiangm, tä aku handak mangkat
anakm, panakan aim kea, rahian
bara ikau, tuntang aku handak
mandähen karadjaan ajue.

13. Iä tä karäh mamangun huma
akan arangku, aku handak mandä-
hen padadusan karadjaan ajue pa-
lus katatahi. — (1. *Radja* 5, 5. —
Masm. 89.)

14. Aku toh akan bapae, iä akan
anakku. Amon iä malangkali, aku
handak mandjara iä baja ombeombet
tumon hadat bapa.

15. Tapi asingku djaton akan
mindah bara iä, kilau aku djari
mindah tä bara Saul, idjä djari ing-
anangku bara baum.

16. Tapi ungkup humam tä ka-
rah dähen, karadjaan ajum akan
tetep sampai katatahi hong baung-
ku; padadusam akan segah palus
katatahi.

17. Tumon karä augh tuntang
karä talo panggitae tä, kalotä Na-
tan masanan akan Dawid.

II. — 18. Tä radja Dawid tamä,
mahingkep naharep baun Jehowa,
sambil hamauh: Æwe aku toh, joh
Tuhan, Jehowa, narai guna ung-
kup humangku, sampai ikau mang-
kat aku tumon toh?

19. Tinai djetä inggaräm isut,
joh Tuhan, Jehowa, ikau djari
hamauh kea tahu human rewarm
palus akan tahi rahian dapit, djetä
tahu perkaran olo tä idjä tuntang
Tuhan Jehowa. — (*Matt.* 1, 23.)

20. Narai tinai augh Dawid deng-

am? krana ikau kasene rewarm,
joh Tuhan Jehowa.

21. Tagal aughm, tumon kahan-
dak atäim ikau mandjadian karä
talo hai tä, tuntang masuman tä
akan rewarm.

22. Tagal tä, ikau kea idjä pang-
kahai, joh Jehowa, Hatalla, krana
idjä biti mahin djaton padan deng-
am, djaton Hatalla baja tikas ikau
bewäi, tumon karä talo pahining
pinding ikäi.

23. Intu kwe olo hong hapus pe-
tak, idjä kilau djalahan olo ajum, idjä
tagal iä Hatalla djari lius uka ma-
liwus iä akae, indu utus olo ajue,
nakara mingkes arae intu äwen,
sampai djari malalus talo hai tun-
tang panaräwen akae hong tanahm,
intu baun djalahan olo ajum, idjä djari
iliwusm akam bara tanah Misir,
bara karä olo kapir, haiak manga-
nan karä dewan äwen? — (5.
Mos. 4, 7.)

24. Israel, djalahan olo ajum, djari
indähem akam indu utus olo
ajum palus katatahi, ikau, joh
Jehowa, djari mandjadi Hatallan
olo tä.

25. Toh, joh Jehowa, Hatalla,
käläh mandähen djandji toh, idjä
djari insanam akan rewarm, tahu
hapus ungkup humae, mangat iä
melai katatahi; käläh lulus tä tumon
aughm.

26. Tä aram akan impahai pa-
lus katatahi, tuntang olo handiai
akan hamauh: Jehowa, Tuhan karä
kawan talo belum, toto Hatallan
olo Israel; maka ungkup human
rewarm Dawid karäh dähen hong
baum.

27. Krana ikau, joh Jehowa,
Tuhan karä kawan talo belum, Ha-
tallan Israel, toto ikau djari ma-
nantu intu pinding rewarm, sambil

hamauh: aku handak mamangun ungkup humam. Tagal tä rewarm djari supa huange, uka blaku doa intu ikau hapan augh toh.

28. Toh, joh Tuhan, Jehowa, ikau puna Hatalla, karä aughm toh toto tulus bewäi, ikau djari mandjandji kahalap toh akan rewarm.

29. Toh, käläh hapan huangm berkat ungkup human rewarm, mang-at djetä tanggar sampai katatahi hong baum, krana ikau, o Tuhan, Jehowa, djari mandjandji tä, awi berkat ajum sampai katatahi ungkup humam rewarm karäh imberkat.

BAGI 8.

Dawid mamukul mampalah arä baris musohe.

1. Djadi, limbah bara tä Dawid mamukul olo Pilisti, mamparungkok iä, palus Dawid manduan gandal bara lengän olo Pilisti. — (1.Kron.18,1.)

2. Tinai iä mamukul olo Moab, iä mukur olo tä hapan tali, iä manjoho olo tä menter hong petak, handuä tipeng tali tä akan indu impatäi, sindä akan imbelom. Tumon tä olo Moab mamenda Dawid, manahor asil akæe.

3. Tinai Dawid mamukul Hadadeser anak Reghob, radja Soba, amon iä hagoet akan batangdanum Prat, handak halalian kwasæe tinai.

4. Dawid manawan ai sakojan kareta, tinai udju ratus olo idjä hapan hadjaran, tuntang duä pulu kojan biti olo parang; maka Dawid manimpang karä hadjaran kareta, manisa saratus kareta bewäi. — (Jos.11,9.)

5. Maka olo Aram bara Damas-kus dumah, handak mawat Hadadeser, radja Soba tä; tapi Dawid mamukul mampatäi duä pulu duä kojan biti baris olo Aram tä.

6. Palus Dawid mingkes kawan parang manonggo Damaskus, idjä ain olo Aram tä; limbah tä olo Aram manempo Dawid, manahor asil akæe. Maka Jehowa mangang-gulo Dawid huang karä äka panggoete.

7. Maka Dawid manduan tala-wang bulau tä, awang djari hapan olo ain Hadadeser, mimbit tä akan Jerusalem.

8. Tinai radja Dawid manduan kutoh tambaga bara Betagh tuntang Berotai, lewun Hadadeser tä.

9. Amon Toi, radja Hamat, mahining Dawid djari mamukul hapus kawan parang ain Hadadeser tä,

10. Maka Toi manjoho anake Joram mananggoh Dawid, mangat manabi mamberkat iä, tagal iä djari mamarang mamukul Hadadeser; krana Hadadeser haradjur djari mamarang Toi; anake tä mimbit ramo bulau, salaka, tambaga.

11. Maka samandiai tä Dawid mambarise, mamprasihe akan Jehowa, tuntang karä salaka bulau, awang djari imprasihe, idjä induæe bara karä olo kapir, awang djari impakalahe;

12. Bara olo Aram, bara olo Moab, bara olo Amon, bara olo Pilisti, bara olo Amalek, tinai talo irampas bara Hadadeser, anak Reghob, radja Soba tä.

13. Tinai Dawid hai aræe, limbah bara iä buli mamukul olo Aram, awie mampatäi hanjawalas kojan biti musohe hong padang ujah. — (Mas. 60.)

14. Hapus tanah Edom Dawid mingkes kawan parang, idjä manonggo tanah, djadi olo Edom-samandiai manempo Dawid. Maka Jehowa manganggulo Dawid hong karä äka panggoete.

15. Tumon tä Dawid marentah hapus utus olo Israel; tuntang Dawid mandjadian kabudjur kate-tek akan karä olo ajue.

16. Joab, anak Seruja, mangapala karä kawan parang; Jospat, anak Aghilud, indu mangkubumi.

17. Sadok, anak Ahitub, äwen duä Ahimelegh, anak Abjatar, indu imam; Seraja indu sukataris.

18. Benaja, anak Jojada, indu kapalan olo dalam; maka karä anak Dawid uras pangeran.

BAGI 9.

Dawid masi Mepiboset, anak Jonatan tä.

1. Maka koan Dawid: Aton kea tisae hindai idjä bitu olo ungkup human Saul, mangat aku masi iä tagal Jonatan? — (1.Sam. 20,15.)

2. Maka aton djipen ungkup human Saul, idjä Siba arae; djeta ingahau olo manaharep Dawid. Maka radja misek iä: Ika toh Siba? Tombah iä: Joh, jaku rewarm.

3. Maka koan radja: Djaton hindai olo ungkup Saul, mangat aku malalus asin Hatalla intu iä? Koan Siba, tombah augh radja: Aton kea hindai anak Jonatan, idjä hatuä, idjä batimpang paie duä-duä.

4. Maka koan radja dengae: Hong kwe iä tä? Koan Siba deng-

an radja: Iä intu human Maghir. anak Amiel, hong Lodebar.

5. Tä, maka radja Dawid manjoho olo manduan iä bara human Maghir, anak Amiel, intu Lodebar.

6. Maka sana Mepiboset, anak Jonatan, äson Saul, manaharep Dawid, iä balalu mahingkep intu baue, manjontop arepe. Koan Dawid: O Mepiboset. Tombah iä: Toh aku, rewarm.

7. Maka Dawid hamauh dengae: Äla ika mikäh, krana toto, aku handak masi ika tagal liau bapam Jonatan; aku handak malian akan karä tanan buäm Saul, tinai ika haradjur akan omba kuman hong medjangku.

8. Tä maka iä sontop, haiak tombah: Äwe kea rewarm, sampai ika mules manampajah hantun aso, idjä tumon tä rewarm toh?

9. Maka radja mangahau Siba, djipen Saul tä, sambil hamauh dengae: Karä talo handiai idjä bihin ain liau Saul, tuntang ain hapus ungkup humae aku djari manengae akan anak tempom.

10. Tagal tä ika tuntang anakm hatuä, tinai karä djipen rewarm patut malan tanae akae, manggetem tä akae, mangat anak tempom tä aton bara talo kinan; maka Mepiboset, anak tempom tä, haradjur akan omba kuman hong medjangku. Maka Siba aton bara anak hatuä limäwalas bitu, tinai karä reware duä pulu bitu.

11. Maka koan Siba dengan radja: Tumon talo handiai, awang sohon radja, kalotä rewarm toh karäh malalus tä kea. Maka Mepiboset omba kuman hong medjar, kilau karä anak radja tä kea.

12. Mepiboset aton bara anak ha-

tuā tabela, arae Migha; maka karā olo ungkup human Siba mandjadi indu rewar Mepiboset.

13. Tumon tā Mepiboset melai hong Jerusalem, basa iā haradjur akan omba kuman hong medjan radja; maka iā batimpang paie duādus.

BAGI 10.

I. Olo Amon halaea sarohan Dawid.

II. Iā imarang, ihukum Dawid.

I.—1. Djadi, rahian bara tā radjan olo Amon matii, anake Hanun mandjadi radja manganti iā. — (1. *Kron.* 19, 1.)

2. Tā koan Dawid: Aku handak bahalap dengan Hanun, anak Nahas, kilau liau bapae djari bahalap denganku. Tagal tā Dawid manjoho sarohan, mangat awi sarohae tā iā mampong iā tagal bapae. Djadi, sarohan Dawid tā tamā tanah olo Amon.

3. Tā koan karā mantir olo Amon dengan tuan ajue, Hanun tā: Angatm toto Dawid mahorumat liau bapam, basa iā djari manjoho olo pamamong manalih ikau? Dia Dawid djari manjoho sarohae manalih ikau, nakara awen mariksa, mangalati lewu toh, uka marusak tā djeha?

4. Tā Hanun manduan sarohan Dawid, sambil manjukur djanggut garumbinge lepa silan baue, tinai mangarat klambie silae sampai palus, palus manjoho iā hagoet.

5. Amon awen mampait kabar tā akan Dawid, maka iā manjoho olo manambang awen, krana olo tā paham mahamen. Djadi radja mampait augh akae: Melai keton hong Jerigho, sampai djanggut

garumbing keton pandjang tinai tumon bihin, limbah tā buli.

II.—6. Djadi, amon olo Amon mangkemā arepe djari babewan intu baun Dawid, maka olo Amon manjoho olo mupah olo Aram baris Betregheb, tuntang olo Aram baris Soba, duā pulu kojan biti olo parang, tinai sakojan biti ain radja Maagha, tuntang duāwalas kojan biti baris olo Tob.

7. Sana Dawid mahining tā, maka iā manjoho Joab hagoet tuntang salepah kawan olo gantjang parang.

8. Maka olo Amon hagoet mamadju kawan parang ai tandipah bauntonggang lewue Baba, tapi olo Aram bara Soba tuntang Regheb, tinai olo Tob dengan olo Maagha aton padjue kabuate hong padang.

9. Amon Joab mitā, kawan parang tā manintu iā, bara baue bara likute, maka iā mintih olo awang kampilie bara karā olo gantjang baris olo Israel, palus iā mamadju awen manandipah olo Aram.

10. Maka tisan olo tā inengac penda lengän paharie Abisai, idja mamadju awen tā manandipah olo Amon.

11. Maka koae: Amon olo Aram tā abas bara aku, tā ikau akan mawat aku; tinai djaka olo Amon tā abas bara ikau, tā aku handak manalih mawat ikau.

12. Mentementeng bewai, takan ita menteng akan utus ita, akan lewun Hatallan ita, kaläh Jehowa mawie tumon kakilak matae.

13. Tā Joab manggapi, tuntang karā olo awang dengae, mantakan olo Aram; maka olo tā hadari bara baue.

14. Sana olo Amon mitä, olo Aram tä pararawoh, maka iä kea hadari bara baun Abisai, tamä lewue; tä Joab buli, terai mamarang olo Amon; iä buli Jerusalem.

15. Djadi, amon olo Aram tä mangkemä arepe djari alah awi olo Israel, maka olo tä mamumpong arepe.

16. Tinai Hadadeser manjoho olo manduan olo Aram awang dipah batangdanum tä, iä hapumpong intu Helam. Maka Sobak, kapala parang ain Hadadeser, idjä mangapala matoh olo tä.

17. Amon brita tä sampai Dawid, iä mirak hapus karä olo Israel, palus dimpah Jordan, nantarang Helam; maka olo Aram mamadju arepe nandipah Dawid, balu olo hatantakan.

18. Tapi olo Aram tamburup bara baun Dawid, Dawid mamukul udju ratus kareta ain olo Aram tä, tuntang äpat pulu kojan olo idjä hapang hadjaran; iä mampatäi Sobak kea, kapala parang tä.

19. Sana karä radja tä, awang mamenda Hadadeser, mangkemä arepe djari kalah awi olo Israel, maka iä mangabuah arepe dengan olo Israel, mamenda iä. Maka olo Aram djera mawat olo Amon tä tinai.

BAGI 11.

Dawid habandong dengan Batseba, sawan Uria, tuntang manjoho banac impatäi.

1. Djadi, intu tampanan njelo taheta, metoh musim radja pudji hagoet mamarang, maka Dawid manjoho Joab tuntang karä olo ajue haiak dengae, tinai hapus kawan olo Israel, nakara iä marusak

olo Amon, mangapong Raba. Tapi Dawid melai hong Jerusalem. — (1.Kron.20,1.)

2. Maka djadi halemäi Dawid blua sasuroe, manandjong hong sapau human radja; tä maka bara hundjun sapau iä mitä olo bawi mandoi; olo bawi tä paham bahalap ampie.

3. Tä Dawid manjoho olo mi-sek, äwe olo bawi tä. Koan olo: Dia iä tä Batseba, anak Eliam, sawan Uria, olo Het tä?

4. Tä, maka Dawid manjoho olo manduae; amon olo bawi tä djari sampai iä, maka iä hindjä dengae; limbah tä olo bawi tä mamprasih arepe bara kapalie, tuntang buli humae.

5. Maka olo bawi tä batih; palus iä manjoho olo masuman akan Dawid, sambil hamauh: Aku toh djari batih.

6. Tä, maka Dawid mampait petäh akan Joab: Soho Uria, olo Het tä, naharep aku. Palus Joab manjoho Uria manalih Dawid.

7. Amon Uria djari rumah naharep Dawid, maka Dawid misek ampin pambelom Joab tuntang karä olo arä; tinai ampin perkara parang tä.

8. Limbah tä Dawid hamauh dengan Uria: Kaläh, buli humam bewäi, penjau paim. Djadi, amon Uria blua bara human radja, maka panginan radja imbit olo manuntut likute.

9. Tapi Uria batiroh hong bauntonggang human radja, hindjä karä olo ain tuan ajue; iä djaton buli humac.

10. Djadi, olo masuman tä akan Dawid, koae: Uria djaton djari tamä humac. Tä koan Dawid dengan Uria: Dia ikau toh harum

dumah bara djalan? buhen ikau djaton buli humam?

11. Koan Uria, tombak augh. Dawid: Pati tä, tuntang olo Israel dengan olo Juda melai hong tingkap; tuangku Joab tuntang karä olo ain tuangku toh bapodok hong padang; kilen aku akan tamä humangku, uka kuman mihop, tuntang batiroh dengan sawangku? belom Jehowa tuntang hambaruam! djaton gawingku tumon tä.

12. Maka Dawid hamauih dengan Uria: Melai hetoh andau toh hindai, djewu aku handak manjoho ikau hagoet. Tumon tä Uria melai hong Jerusalem sampai handjewu.

13. Maka Dawid mangahau iä, manjoho iä kuman mihop intu baue, tuntang mambusau iä. Limbah tä hamalem iä blua, palus menter hong äka batiroh haiak dengan karä ajang tuan ajue, tapi iä djaton tamä humae.

14. Djadi, handjewu tinai Dawid mamintik surat akan Joab, mam-pait tä intu lengän Uria.

15. Iä mamintik hong surat tä kalotoh auge: Soho Uria mendeng totok helo intu äka klahi tä paham, limbah tä undur malihi iä, mangat iä impatäi olo.

16. Djadi, limbah Joab djari mangalati lewu tä, maka iä manjoho Uria melai tandipah äka, idjä tawae arä olo idjä gantjang menteng hetä.

17. Djadi, amon olo lewu tä blua, handak mampi Joab, maka belae bara kawan olo baris ain Dawid impatäi, tuntang Uria, olo Het tä kea, matäi.

18. Tä Joab manjoho olo masuman akan Dawid hapus horoe perkara tä.

19. Iä mametäh sarohae, koae:

Amon ikau djari lepah masuman horoe perkara parang toh akan radja,

20. Amon ampin kalait radja handak lembut, tuntang iä hamauih dengan: buhen keton manokep lewu kalotä? djaton keton katawan olo pudji mamanan bara hundjun kota batu?

21. Äwe djari mampatäi Abimelegh, anak Jerubaa? dia olo bawi djari mamanting iä hapan batu bara hundjun kota, sampai iä matäi hong Tebes? Buhen keton kalotä djari manggapi kota tä? Tä ikau akan hamauih: rewarm Uria, olo Het tä, djari matäi kea. — (Hak.9,53.)

22. Maka sarohan tä hagoet; iä sampai, manaharep, palus masuman talo handiai akan Dawid, idjä tagal tä Joab djari manjoho iä hagoet.

23. Maka koan sarohan tä dengan Dawid: Toto, karä olo tä djari abas bara ikäi, balalu iä mampi maroboh ikäi hong padang, tapi ikäi djari maranggar iä sampai darah bauntonggang lewue.

24. Tä olo pamanah mamanan kawan olo ajum bara hundjun kota, sampai belae olo ain radja djari matäi, rewarm Uria, olo Het tä, matäi kea.

25. Maka Dawid hamauih dengan sarohan tä: Tumon toh suman akan Joab: äla perkara toh papa intu matam, krana padang puna pudji mawi hetoh hetä; awi mangalahi lewu tä paham haream, sampai djetä rusak; tumon tä soho iä abas atäie.

26. Amon sawan Uria mahining banae Uria djari matäi, maka iä manatum banae.

27. Amon andau tatume djari

sukup, Dawid manjoho olo manduan iä akan humae, mandjadi akan sawae; iä manak hatuä akæ. Tapi talo gawin Dawid tä paham papa hong baun Jehowa.

BAGI 12.

I. Hatalla manjoho nabi Natan mam-padi Dawid. II. Dawid manjasal; iä iampun Hatalla, alo iä indjaræ kea. III. Dawid mampakalah Raba.

I. — 1. Maka Jehowa manjoho Natan manalih Dawid. Amon iä tä tamä naharep, maka iä hamauh dengæ: Aton olo duä bitä hong lewu anu, idjä tatau, idjä tä pähä belom. — (7,2.)

2. Ain olo tatau tä kutoh karä kambing, tabiri, sapi.

3. Tapi ain olo pähä belom tä baja idjä anak tabiri bawie idjä korik, idjä djari imihie tuntang imbelome sampai djeta hai; intu humae haik dengan anake djeta omba kuman panginae, tuntang mihop bara sangkir ajue, menter hatiroh intu sapangkue, djeta ihagæ kilau djeta anake idjä bawi.

4. Tä, maka amon aton olo madja idjä tatau tä, iä manjanjang kutoh kambing tabirie tuntang sapie, djaton maku manduan mampatäi djeta indu panginan olo idjä madja iä, malainkan iä manduan anak tabiri ain olo idjä pähä belom tä, nguan djeta akan olo idjä madja iä.

5. Tä, maka paham hasep kalait Dawid tagal olo tä, palus iä hamauh dengan Natan: Belom Jehowa, djaton tau dia olo tä impatäi, idjä djari mawi talo kalotä.

6. Tinai tabiri bawie tä patut

iä manahore lipet äpat regæ, basa iä kalotä katulas gawie, djaton djari tau masi. — (2. Mos. 22,1.)

7. Tä koan Natan dengan Dawid: Ikau olo tä! Kakai augh Jehowa, Hatalla Israel: aku djari maminjak ikau mandjadi radjan olo Israel, aku djari malapas ikau bara lengän Saul.

8. Ungkup human tuan ajum djari inengaku akam, tinai karä sawan tuan ajum intu sapangkum, toto, karä olo Israel, karä olo Juda kea djari inengaku akam, tinai djaka djeta hindai ombet, tau bewäi aku mandahang akam tinai kalotä kakai.

9. Buhen tinai ikau djari mangabelä augh Jehowa, tuntang djari mawi talo papa kalotä intu matae? Uria, olo Het tä, djari impatäim hapan padang, tuntang sawae djari induam indu sawam, maka iä djari impatäim hapan padang olo Amon.

10. Toh, padang djaton akan balang mawi ungkup humam sampai katatahi, basa ikau djari manawah aku, awim djari manduan sawan Uria, olo Het tä, indu sawam.

11. Kakai augh Jehowa: itäm, aku handak magah tjalaka hararepan ikau, idjä lembut bara ungkup huma aim kea, aku handak manduan sawam bara baam, manenga tä akan kolam, iä tä karäh hindjä dengan sawam intu katarang matanandau toh. — (16,22.)

12. Ikau djari sala basilisilim, tapi aku handak mamalah gawim tä intu baun karä olo Israel, intu katarang matanandau.

II. — 13. Tä koan Dawid dengan Natan: Aku toto djari badosa intu Jehowa. Koan Natan dengan Dawid: Toh Jehowa djari mampun

dosam, djaton ikau akan matäi. — (*Maam*.51;—32.)

14. Tapi sebab gawim toh ikau djari manenga buku akan rausoh Jehowa manawah Hatalla, maka anak hatuä tä, idjä djari inakan akana, akan matäi kea.

15. Limbah tä Natan buli humae. Maka Jehowa mampahaban anak tä, idjä djari inakan sawan Uria tä akan Dawid, paham kahabae.

16. Maka Dawid blaku intu Jehowa akan anake tä, iä puasa, tuntang tamä karonge, mahingkep intu lasäh hapus alem tä.

17. Tä karä mantir olo dalam mananggoh iä, handak manduan iä bara lasäh, tapi iä djaton maku, djaton iä omba kuman dengae.

18. Djadi, intu andau udju anake tä matäi; maka olo dalam ain Dawid djaton bahanji masanan akae anake tä djari matäi, krana koan olo tä: Kahum anake belum ita djari hamauh dengae, tapi iä djaton maku manarima augh ita, kilen tinai ita tau masuman akae anake tä djari matäi? mikäh iä marusak arepe haream.

19. Maka Dawid mitä olo ajue habisik, tumon tä iä meles anake tä djari matäi; tagal tä Dawid misek olo ajue: Djari matäi iä tä? Tombah äwen: Djari matäi.

20. Tä Dawid mendeng bara lasäh, palus mandoi, haminjak tuntang manakiri pakaiäe, palus iä tamä äka Jehowa, blaku doa hetä; limbah tä iä buli humae, blaku talo kinan; maka olo mimbit akae, palus iä kuman.

21. Maka olo ajue hamauh dengae: Kilen kea ampin gawim toh? pesan anakm tä belum ikau djari puasa tuntang manangis, toh lim-

bah anakm tä djari matäi maka ikau mondok kuman.

22. Tombah iä: Pesan anakku tä belum aku djari puasa tuntang manangis, krana kamängku, äwe katawan, mikäh Hatalla handak masi aku, sampai mambelom anakku tä.

23. Tapi toh iä djari matäi; akan en aku puasa hindai? tau aku halalian iä? baja aku karäh manjak iä, tapi iä djaton akan buli aku tinai.

24. Limbah tä Dawid mampong sawae, Batseba tä, palus iä tamä batiroh dengae; maka iä manak anak hatuä akae, iä manggarä arae Salomo; maka Jehowa manglak anake tä,

25. Tuntang manjoho nabi Natan, hapan aran Jehowa, manggarä arae Jedidja. (*Idjä inglak Hatalla*.)

III.—26. Maka Joab mamarang Raba, lewun olo Amon, iä mampakalah manamä lewun radja tä.

27. Tä Joab manjoho sarohan mananggoh Dawid, sambil hamauh: Aku djari mamarang maranggar Raba, tuntang djari manamä baris lewu idjä intu saran danum hetä.

28. Toh, käläh ikau mirak karä tisan olo parang, palus kantoh, kapong lewu toh, pakalah djetä, belä aranku inara olo, amon aku djari mampalah djetä.

29. Tä Dawid mamumpong karä olo, palus ligoet akan Raba, maranggar mampalah djetä.

30. Iä manduan makota bara takolok radjae, idjä behat sapikul bulau, tuntang bara matä batu berega, djetä ingkes olo hundjun takolok Dawid. Tinai kutoh karä talo irampas induae bara lewu tä.

31. Limbah tä karä olo lewu tä impluae, impatäie hapan gargadji, pisau, kapak tuntang hapan a pui:

tumon tä gawie dengan karä lewun olo Amon. Limbah tä Dawid tuntang olo arä tä buli Jerusalem tinai.

BAGI 13.

I. Tampanan tjalaka huang ungkup human Dawid; Amnon anake batä tulah dengan betauae Tamar. II. Absalom mam-patäi paharie Amnon, mamalah betauae Tamar.

I. — 1. **M**aka ain Absalom, anak Dawid tä, aton betauae idjä bahalap ampie, arae Tamar; djadi rahian bara tä maka Amnon, idjä anak Dawid kea, mipen iä.

2. Maka hetang angkat atäi Amnon, sampai iä haban tagal betauae Tamar; krana iä tä budjang, bahali toto intu matan Amnon mawi talo enen dengae.

3. Maka aton sobat Amnon, idjä Jonadab arae, anak Simea, Simea paharin Dawid; maka Jonadab tä bakalilit.

4. Iä tä hamauh dengae: Buhen ikau djaladjalan pringkong genegenep andau, joh anak radja, djaton ikau handak manutor tä akangu? Maka koan Amnon dengae: Aku mipen Tamar, betau Absalom, paharingku tä.

5. Maka koan Jonadab dengae: Menter hong sasuirom, ampiampim haban, tä amon bapam manalih, manjengok ikau, awi ikau hamauh dengae: soho betauku, Tamar tä, mangat iä mahaga aku, tuntang nguan talo kinan intu matangu, mangat aku kuman bara lengäe.

6. Tä Amnon menter, nahadja arepe kilau haban. Djadi, amon radja dumah, manjengok iä, koan Amnon dengan radja: Kaläh soho

betauku Tamar, mangat iä nguan talo kinan akangu intu baungku, mangat aku kuman bara lengäe.

7. Maka Dawid manjoho olo mananggoh human Tamar, masanan akae: Kaläh ikau lius talih human njaham Amnon, nguan talo kinan akae.

8. Maka Tamar hagoet tanggoh human njahae Amnon; iä tä menter hong sasuroe; palus Tamar manduan bakal tepong, mopet tä, mawi apam intu baue, balalu manjumape.

9. Tinai iä manduan rindjing, manusuh djeta intu baue; tapi djaton iä maku kumae, palus Amnon hamauh: Soho olo handiai blua bara darahku. Palus olo handiai blua.

10. Tä koan Amnon dengan Tamar: Imbit talo kinan tä akan karong, mangat aku kuman bara lengäm. Maka Tamar manduan apam tä, idjä inatape, mimbit tä akan njahae Amnon huang karong.

11. Maka amon iä magah tä darah iä mangat iä kuman, tä iä manjengkap iä, sambil hamauh dengae: Batiroh dengangu, joh betauku.

12. Tapi koae dengae: Äla njahangu, äla mamandong aku, gawi kalotä djaton patut intu olo Israel, äla ikau marajap kalotä. — (5. Mos. 22, 21. — 3. Mos. 20, 17.)

13. Krana aku, kangkwe aku tau manganan kahawängku tinai? tinai ikau kilau olo parajap intu olo Israel. Kaläh ikau hakotak dengan radja, krana toto iä djaton handak mangahana aku akam.

14. Tapi iä djaton maku masi aughe, tuntang basa iä abas bara iä, maka iä hadjadjuan iä, balalu hindjä dengae.

15. Limbah tä maka paham ka-

belan Amnon dengae, paham haream kabelae dengae bara kipae solakke; palus Amnon hamauh dengae: Has ikau, dari bewai.

16. Maka ia tomboh aughe: Nara bukue ikau manganan aku? kapapam djetoh hai bara idja helo ta, idja djari iawim denganku. Tapi ia djaton maku mahining aughe.

17. Palus ia mangahan djipae hatuh idja manjang ia, sambil hamauh: Harak ia ta bara aku akan ruar; huit lawang timbas likute.

18. Maka budjang bawi ta hapan badju idja hapangowang bintike, krana badju kalota puna kara putir, anak radja, pudji hapa katarie budjang; maka djipen ta magah ia blua, palus mahuat blawang timbas likute.

19. Ta Tamar mingkes kawo hundjun takoloke, palus marabit badju hapangowang ampin bintike idja hapa ta, ia mamangkut takoloke, tuntang manandjong haiak mangkariak manangis.

20. Maka njahae Absalom hamauh dengae: Djari njaham, Amnon ta, hindja dengam? kalah toh, betau, suni bewai, ia ta njaham, ala manduan gawie toh akan isin ataim. Kalota Tamar melai huang human njahae Absalom, tuntang kapahan atae.

21. Amon radja Dawid mahining perkara ta, ia paham blait.

22. Maka Absalom djaton hakotak dengan Amnon, alo papa alo bahalap; tapi Absalom basingi Amnon tagal ia djari mamandong be-taue Tamar.

II.—23. Djadi, limbah dua njelo hapus, maka Absalom mangunting tabirie hong Baalhasor, idja tokep Epraim; ta Absalom marawai kara anak radja.

24. Tuntang Absalom manalih manaharep radja, koae: Itam, rewarm toh mangunting tabirie; kalah radja tuntang kara olo ajum omba madja rewarm.

25. Tapi radja hamauh dengan Absalom: Aia, anak, ala ikai handiai hagoet haiak, belä manjanjau mamparohot ikau. Maka ia musoke, tapi radja djaton maku hagoet, tapi ia mamberkat ia.

26. Ta koan Absalom: Djaka ikau dia, soho paharingku Amnon hagoet omba ikai. Tapi radja tomboh aughe: Kasen ia akan hagoet ompat ikau?

27. Tapi amon Absalom musok ia, ia manjoho Amnon tuntang kara anak radja awang beken hagoet, omba ia.

28. Ta Absalom mametah kari djipae, koae: Ingat buabua, amon atai Amnon handjak awi anggor, sana aku manjoho keton mampatai Amnon, ta keton akan mampatai ia, ala mikah; dia aku idja djari manjoho keton? tatatatap, menteng bewai.

29. Maka djipen Absalom mawi Amnon, tumon djari petah Absalom; ta maka kara anak radja mendeng, genep biti hapan kalidai ai, balalu hadari.

30. Djadi, kahum awen hong djalan, maka brita sampai Dawid, manutor Absalom djari mampatai kara anak radja, sampai dialo idja biti batisa kara awen ta.

31. Ta radja mendeng, marabit pakaiäe, mahingkep hong petak, kalota kea kara olo ajue, idja dära ia, marabit pakaiäe.

32. Tapi Jonadab, anak Simea, Simea paharin Dawid, hamauh: Aia peles tuangku mikah kara olo tabela, anak radja ta, uras

djari impatäi; baja Amnon bewäi djari matäi, krana iä djari ingatah Absalom bara andaue djari mandong betane Tamar.

33. Tagal tä äla tuangu radja kapähä atäie tagal perkara toh, manjewut karä anak radja djari matäi; krana Amnon bewäi djari matäi.

34. Palus Absalom hadari. Maka olo djadjaga hong balai djadjaga mariaran matae nampajah, tä iä mitä arä olo dumah daridaria hantut, mahoroe djalan silan bukit.

35. Tä koan Jonadab dengan radja: Itäm, karä anak radja tä dumah; tumon augh rewarm nah, kalotä kea toh.

36. Djadi, amon iä terai hakotak, maka karä anak radja sampai, haiak mambo aughe manangis; radja kea tuntang karä olo ajue paham manangis.

37. Maka Absalom hadari, mananggoh Talmai, anak Amihud, radja Gesur. Maka Dawid manatum anake intu karä andau tä.

38. Tumon tä Absalom hadari mahakan akan Gesur, melai hetä telo njelo katahie.

39. Limbah tä radja Dawid terai handak manawan Absalom, krana iä djari mampong arepe tinai limbah Amnon djari matäi.

BAGI 14.

Awil akal Joab Dawid hakabuah tinai dengan Absalom.

1. Djadi, amon Joab, anak Seruja, mitä atäi radja mängenang Absalom,

2. Tä Joab manjoho olo akan Tekoa, manduan olo bawi bara

hetä idjä pintar, tuntang iä hamauh dengae: Awi manjama arepm kilau ampin olo manatum, hapakaian kilau olo manatum kea, äla maminjak arepm, nakara ampim kilau olo bawi, idjä djari tahi andau manatum olo matäi.

3. Limbah tä tamä naharep radja, sambil hamauh dengae tumon karä aughku toh. Palus iä madjar iä karä augh awang indu hapae.

4. Djadi, bawin olo Tekoa tä. limbah iä djari lawo mahingkep akan petak, manjontop arepe, maka iä hamauh dengan radja, koae: Pasi aku, o radja!

5. Tombah radja, koae: Narai katapasm? Tombah iä: Toto, aku toh balo, banangu djari matäi.

6. Maka ain rewarm toh aton duä bitu anak hatuä, äwen duä tä haklahi hong padang, djadi, basa oloe djaton idjä maba äwen, maka idjä mamukul mampatäi paharie.

7. Toh itäm, hapus ungupe mahupi rewarm toh, sambil hamauh: djuluk iä idjä djari mampatäi paharie, mangat ikäi mampatäi iä, baläh tahaseng paharie, idjä djari impatäi, marusak iä idjä akan manduan joresan tä kea. Tumon tä olo handak mambelep gutin apui kea, idjä tisae tä, djaton maku mampelai arae tuntang tisae akan liau banangu hundjun petak. — (5. Mos.19,11.)

8. Tä radja hamauh dengan olo bawi tä: Lius, buli humam, aku handak mametäh manjoho olo mandohop ikau.

9. Maka bawin olo Tekoa tä tombah augh radja: Joh tuangu radja, naughe kasalan tä leket intu aku, tuntang intu ungkup human apangu; tapi radja tuntang padadusae akan brasih bara kasalan.

10. Koan radja: Amon olo hamauh mawi ikau, imbit ia naharep aku bewai, ta ia djaton akan maur ikau tinai.

11. Maka koae: Kalah radja mingat Jehowa, Hatallam, mangat idja pamalah dahi ta ala mandjadi pahalau ari, marusak bewai, belä ia mapatäi anakku. Ta maka ia hamauh: Belom Jehowa! toto idja krambar balaue mahin dia karah gagar akan petak bara takolok anakm.

12. Ta koan olo bawi ta: Soho rewarm toh manjewut idja kabawak augh tinai intu tuangku radja. Tombah ia: Sewut bewai.

13. Koan olo bawi: Buhen tinai ikau djari mawi talo kalotä, mangapähä utus olo Hatalla? Kraua awi radja djari mamutus tumon toh, ia kilau manjalan arepe, basa radja djaton maku manduan idja djari inganae ta tinai.

14. Krana ikai kilau mutai bewai, mandjadi kilau danum idja batusuh hong petak tuntang djaton inampunan tinai; maka Hatalla djaton handak manganan hambaruan olo, tapi ia manirok, belä ia palus manganan olo idja inganan ta.

15. Toh, maka aku djari manalih tantai manutor augh toh akan radja, tuangku: djetä basa olo ari djari mampikah aku; maka angkat rewarm toh, kalah aku hagoet hamauh dengan radja, ajaajau radja maku manumon augh reware.

16. Krana radja karah manarima aughku kea, mangat malapas reware bara lengän olo, idja handak manganan aku tuntang anakku bara tanah Hatalla.

17. Tinai koan rewarm, kalah augh tuangku radja mandjarian ka-

sanang, krana kilau malaikat Jehowa, tumon ta tuangku radja, mangat tau mahining talo bahalap talo papa, maka Jehowa, Hatallam, karah mamberkat ikau.

18. Tombah radja, sambil hamauh dengan olo bawi ta: Ela milim talo bara aku, idja handak isekku intu ikau. Koan olo bawi: Kalah, tuangku radja, isek bewai.

19. Maka koan radja: Djaton Joab, idja djari madjar ikau karä aughm toh? Tombah olo bawi ta, koae: Belom njamam, tuangku radja, olo djaton tau mules sambil gantau bara talo handiai, awang djari insuman radja, tuangku; krana toto rewarm Joab djari mainetah aku, ia djari madjar djelan rewarm karä aughku toh.

20. Mangat aku mambalik perkara toh tinai, djetä gawin rewarm Joab; tapi tuangku pintar kilau kapintar malaikat Hatalla, sampai tau mangasene talo handiai idja hong petak.

21. Limbah ta radja hamauh dengan Joab: Itäm, aku handak mawi talo ta, lius ikau, duan Absalom, olo tabela ta.

22. Ta, maka Joab mahingkep, sontop, manarimakasih intu radja: palus Joab hamauh: Andau toh rewarm djari mangasene, aku iasi intu matan tuangku radja, basa radja djari manumon augh reware.

23. Tumontä Joab manatap arepe. palus hagoet akan Gesur; ia mimbit Absalom buli Jerusalem.

24. Maka koan radja: Naughe ia buli humae, ala ia manaharep manampajah baungku. Tumon ta Absalom buli humae, ia djaton manjupa baun radja.

25. Maka marak hapus olo Israel dialo idja biti olo bakena ki-

lau Absalom; ia inara olo handiai; bara tatap paie mimes karapurue djaton kasalan ampie.

26. Amon ia manggungting balane, maka intu lawin genep njelo ia manggungting ta, basa djeta paham babehat akae; ta djadi kabehat balane dua ratus sekel tumon dasing radja.

27. Tinai telo anake hatua, idja anake bawi, idja Tamar arae, inakan akan Absalom, ia ta olo bawi idja bahalap ampie.

28. Kalota Absalom melai hong Jerusalem hapus dua njelo, ia djaton manjupa baun radja.

29. Tagal ta Absalom manjoho olo mangahau Joab, mangat mangah ia akan radja; tapi ia djaton maku manahih. Maka haluli tinai tingkat idja dua ia manjoho olo mangahau ia, tapi ia djaton kea maku manalih.

30. Ta koea dengan djipae: Itam, pontong tanan Joab hatantepa dengantananku hetä, tana seora ta; lius keton, tusul ta. Balalu djipen Absalom hagoet, manusul tana ta.

31. Ta Joab hagoet, mananggoh Absalom; ia tama humae, sambil hamauh dengae: Buhen djipem djari manusul tananku ta?

32. Koan Absalom dengan Joab: Itam, aku djari manjoho olo mananggoh ikau, sambil mampait augh: talih aku, mangat aku manjoho ikau manaharep radja, uka hamauh: tagal en aku djari buli bara Gesur? käläh djaka aku magon hetä; soho aku toh manjupa baun radja; tapi djaka kasalangku magon aton, naughe ia mampatäi aku sasindä.

33. Maka Joab manaharep radja, masuman augh ta akae. Limbah

ta ia mangahau Absalom, palus ta kea manaharep radja; ia sontop bau akan petak hong baun radja, maka radja manjium Absalom.

BAGI 15.

- I. Absalom malawan mangaman Dawid.
II. Radja Dawid hadari.

I. — 1. Djadi, harian bara ta Absalom manjoho manatap akhe kareta; hadjaran, tuntang lima pulu olo hatua manandjong helo baue: — (1. Radja 1, 5.)

2. Tinai Absalom kindjap mäsik haiak djadjewu, mendeng intu saran djalan hong bauntonggang lewu; djadi, genep olo idja manalih, handak blaku basara naharep radja, ingahau Absalom, tuntang hamauh: Bara lewu kwe ikau toh? Djaka koan olo ta: Rewarm toh bara baris olo Israel, — tuntang mahoroe perkarae akae;

3. Ta koan Absalom dengae: Itam, perkaram ta buah budjur bewäi, tapi olo helat aim djaton, radja ta djaton batokäi.

4. Tinai koan Absalom: — Kajah! djaka aku iangkat olo mandjadi hakim hong tanah, mangat genep biti, idja aton basara, palus tau mananggoh aku, mangat aku mamatut akae!

5. Aton kea, amon olo manggapi handak manjembah ia, ta ia manjingkap lengäe, manjium ia.

6. Tumon ta gawin Absalom dengan karä olo Israel, idja manalih basaran radja. Tumon ta Absalom mambet mangitar atäi karä olo Israel bara radja.

7. Maka limbah äpat njelo Ab-

salem hamauh dengan radja: Soho aku hagoet, mangat malalus miatku, idja iawiku, handak malupute akan Jehowa hong Hebron.

8. Krana rewarm djari bamiat, metoh aku melai intu Gesur hong tanah Aram, koangku: amon Jehowa halalian aku buli akan Jerusalem, tä aku handak maluput parapah akan Jehowa.

9. Koan radja dengae: Lius dengan selamat. Tä iä harikas, hagoet akan Hebron.

10. Maka Absalom djari manjoho arä sarohan tanggoi karä hamputan olo Israel, masanan akae: Sana keton mahining augh sarunai, tä maka koan keton: Absalom mandjadi radja hong Hebron.

11. Maka dua ratns biti olo Jerusalem, idja irawäi Absalom, omba iä, tapi äwen tä omba tuntang kabudjur atäie, krana iä djaton katawan talo enen.

12. Tinai Absalom manjoho olo manduan Aghitopel, olo Gilo, mantir basara ain Dawid tä, bara lewue, bara Gilo, metoh iä maluput parapehe. Maka pakat tä mandjadi dähén, olo arä manalih, dhangmandahang omba Absalom.

II.—13. Tä, maka aton dumah idja biti masuman akan Dawid: Atäi karä olo Israel leket dengan Absalom.

14. Koan Dawid dengan karä olo ajue, awang dengae hong Jerusalem: Tatatatap keton, mangat ita hadari, krana hetoh ita djaton tau mahakan Absalom: gulogulong keton, mangat ita hagoet, belä iä mandjeleng arepe mandjakä ita, palus mimbit tjalaka akan ita, sambil mamukul lewu toh hapen baun padang. — (*Masm.3.*)

15. Koan karä olo ain radja,

tombah augh radja: Tumon talo handiai idja kahandak tuan, radjan ikäi, itäm toh ikäi tjakap bewäi.

16. Palus radja hagoet tuntang salepah ungkup humae; manandjong; tapi radja mampelai sapulu gundike, manonggo humae.

17. Amon radja tuntang karä olo tä djari blua manandjong; maka iä tendä intu huma lawang tapakan kedjau.

18. Maka karä olo ajue mahalau iä, tinai karä olo dalam; karä olo Gat, djahawen ratns biti karä, idja djari omba iä bara Gat, samandiai tä mahalau baun radja.

19. Maka radja hamauh dengan Itai, olo Gat tä: Buhen keton kea handak ompat ikäi tinai? Buli bewäi, melai dengan radja taheta; krana keton utus olo beken, buli keton äka keton bewäi.

20. Harun keton djari dumah, tau aku andau toh manduari keton omba hadari dengan ikäi? krana aku akan hagoet barangäi tintungku; buli ikau tuntang karä olo ajum; käläh berkat tuntang salamat akam.

21. Tapi Itai tombah augh radja, koae: Belom Jehowa, tuntang tuangku radja! toto alo intu kwekwe tuangku radja melai, alo belom matai, hetä kea rewarm handak melai.

22. Tä koan Dawid dengan Itai: Amon kalotä, käläh omba, lius bewäi. Tumon tä Itai, olo Gat tä, haiak karä olo ajue, tuntang karä anake idja dengae, mahalau radja.

23. Maka karä olo tanah tä manangis, hai aughé, metoh äwen tä dimpah; tinai radja kea dimpah sungäi Kidron, tuntang karä olo ajue, manjak djakan akan padang.

24. Maka ita! Sadok aton hetä kea, tuntang karä olo Lewi dengae, mamikul patin-djandjia Hatalla; ia mingkes patin Hatalla hetä; maka Abjatar maluput parapah sampai karä olo djari blua bara lewu, tuntang djari lepah dimpah.

25. Tä radja hamauh dengan Sadok: Lian patin Hatalla buli lewu, amon aku iasi intu matan Jehowa, toto ia karäh halalian aku, manjoho aku mitä tä tinai, tuntang akae melai.

26. Tapi djaka koae: aku djaton mangilak ikan, — toh jaku, käläh ia mawi aku tumon kakilak atäie.

27. Tinai koan radja dengan imam Sadok: Djaton ikau idjä tau mangalati? buli lewu dengan sang, duan anak keton duäduä haiak keton, Ahimaas anakm, tuntang Jonatan, anak Abjatar tä.

28. Itä, aku handak mentai hong saran padang, sampai aton augh dumah bara keton, idjä masanan akangu.

29. Kalotä Sadok tuntang Abjatar mimbit patin Hatalla buli Jerusalem, palus äwen melai hetä.

30. Maka Dawid hagoet, mandai bukit batang undus haiak manangis, takoloke injanduronge, sarumpah djaton ia hapae, tuntang karä olo idjä dengae rata djari manutup takoloke, äwen hagoet, sasar kedjau sasar manangis.

31. Tinai olo masuman akan Dawid: Aghitopel kea hindjä olo tä, idjä pakat dengan Absalom. Tä koan Dawid: Joh Jehowa, käläh manjanjau tirok Aghitopel tä.

32. Djadi, amon Dawid sampai tantan bukit, ia blaku doa intu Hatalla. Maka ita! Husai, olo Arghi tä, aton manjupa ia hetä,

klambie djari barakit, tuatang kawo hundjun takoloke.

33. Maka koan Dawid dengae: Amon ikau ompat aku, ikau mangaroh aku bewai.

34. Tapi amon ikau buli lewu, sambil hamauh dengan Absalom: aku toh djipen radja bewai, toto bihin aku toh djipen bapam, tapi katontoh aku toh djipem: tumon tä ikau tau mambalang akal Aghitopel tä.

35. Tinai Sadok äwen duä Abjatar, imam tä, aton dengam. Talo handiai, idjä hiningm hong human radja, djeta akan insumam akan imam tä, Sadok äwen duä Abjatar.

36. Itäm, aton dengae duä anake hatuä, Ahimaas anak Sadok, tuntang Jonatan anak Abjatar; hapar äwen tä ikau tau manjampai akangu talo handiai, idjä karäh hiningm.

37. Tumon tä Husai, sobat Dawid tä, tamä lewu, tuntang Absalom kea sampai, tamä Jerusalem.

BAGI 16.

I. Siba mandohop Dawid Simei manjapa Dawid kahum pandarie. II. Absalom tamä Jerusalem, paham mampahawen bapae.

I.—1. Maka amon Dawid djari tandar isut bara tantan bukit, ita! aton Siba, rewar Mepiboset, hasupa dengae, mimbit isut kalidai idjä tatap, tuntang puate duä ratus kabawak tepong, saratus bungkus rimp, saratus kumpal korma, tuntang idjä pingkor basuang anggor. — (9, 2.)

2. Maka koan radja dengan Siba: Kanduä karä talo tä? Koan

Siba: Kabidai tā akan ungkup human radja, mangat iā mukonge, maka tepong tuntang rimpi tā indu kinan karā anak olo, tinai anggor akan ihop olo awang karāh ujuh hong padang.

3. Tā koan radja: Kwe anak tempom tā? Koan Siba, tombah augh radja: Iā melai hong Jerusalem, krana koae: andau toh olo Israel karāh malian akangku karadjaan liau apangku.

4. Maka radja hamauih dengan Siba: Ikau toh tempon talo handiai idjā ain Mepiboset tā. Koan Siba: Aku sontop manarinakasih, soho aku iasi bewāi intu matam, joh tuangku radja!

5. Makā amon radja Dawid sampai tokep Bahurim, aton blua bara hetā olo hatuā bara ungkup Saul, idjā Simei arae, anak Gera; iā manuntut āwen tuntang manjapa.

6. Tinai iā mamanting Dawid hapan batu, tuntang karā olo ain Dawid, alo karā olo ajue tuntang karā pangkalimae mampahaiak iā bara sambil gantau.

7. Maka tumon toh Simei hamauih, manjapa: Dari, dari ikau, joh olo pambusau daha, anak setan!

8. Jehowa djari mamalah karā dahan ungkup human Saul intu ikau, idjā karadjaan ajue djari induam. Toh Jehowa djari mandjuluk karadjaan akan lengān anakm Absalom; itām, tā tjalakam djari sampai, basa ikau olo pambusau daha.

9. Tā, maka Abisai, anak Seruja, hamauih dengan radja: Buhen hantun aso tā akan manjapa tuangku radja? kālāh aku manggapi, mamelek takoloke.

10. Tapi koan radja: Narai ga-

wingku dengan keton, joh anak Seruja? naughe iā manjapa bewāi, krana Jehowa djari manjoho iā: sapa Dawid. Awe akan hamauih tinai: buhen gawim kalotā?

11. Tinai koan Dawid dengan Abisai, tuntang dengan karā olo ajue: Itā, anakku tā, idjā panakangku, idjā lembut bara bentengku, mahin mangatah tahasengku, kilen hindai olo Benjamin toh? naughe iā manjapa bewāi, krana Jehowa djari manjoho iā.

12. Ajaajan Jehowa handak manangkilik tjalakangku toh, palus Jehowa manenga akangku kahalap gantim sapae andau toh.

13. Kalotā Dawid haiak karā djalahae maradjur djalahae, tinai Simei kea hagoet mahoroe silan bukit, nandipah āwen, iā manjapa, sambil mamanting hapan batu tuntang petak mawi āwen.

14. Maka radja tamā lewu tā, tuntang djalahan olo ajue idjā dengae, paham kaujuhe; iā malajan angate hetā.

II.—15. Maka Absalom tuntang olo arā, olo Israel tā, tamā Jerusalem, tinai Aghitopel ompat iā.

16. Djadi, amon Husai, olo Argi, sobat Dawid tā, dumah naharep Absalom, maka Husai hamauih dengan Absalom: Belom radja, belom radja!

17. Tapi koan Absalom dengan Husai: Kilen, djetoj kahalapm dengan sobatm? buhen ikau djaton djari omba mampahaiak sobatm?

18. Koan Husai dengan Absalom: Dia; malainkan idjā intih Jehowa, tuntang olo arā toh, tuntang hapus olo Israel, intu iā aku kea leket, dengae kea aku melai.

19. Idjā tinai, āwe patut inong-

goku? Djaton djeta intu baun anake? kilau aku djari manonggo hong baun bapam, tumon ta aku hong baun kea.

20. Limbah ta Absalom hamaah dengan Aghitopel: Kalagai augh akan ita, nara patut gawin ita?

21. Maka koan Aghitopel dengan Absalom: Tamä ikau hindjä gundik bapam, idjä djari ilihie manonggo hamae, ta salepah olo Israel karä mahining, ikau djari babewan intu bapam, ta lengän olo handiai awang ompat ikau karä ingaras haream.

22. Tumon ta olo maniring tingkap benang akan Absalom hong sapau human radja; palus Absalom tamä, hindjä gundik bapae, haiak gitan karä olo Israel. — (12,11.)

23. Katika ta, amon Aghitopel mangalagai augh, djeta kilau djaka olo djari misek augh Hatalla. Tumon ta karä augh akal Aghitopel, alo dengan Dawid alo dengan Absalom.

BAGI 17.

I. Tirok Aghitopel imbalang; ia mam-pai arepe. II. Dawid hong Mahanaim; Absalom hagoet mamarang ia.

I.—1. Maka Aghitopel hamaah dengan Absalom: Soho aku min-tih dukwalas kojan biti awang kamplie bara olo Israel, mangat aku hagoet manjasah likut Dawid alem toh kea.

2. Ta salenga aku handak man-takan ia, kahum ia ujuh tuntang balemo lengäe, manariwen-ia, sam-pai karä olo awang dengae hadari, ta aku tau mampatäi radja kabuate bewäi.

3. Ta aku handak mimbit karä olo ta buli ikau; djaka olo handiai ta djari buli ikau, baja tapas olo idjä ingatahm ta bewäi, ta maka hapus utus olo arä palus sanang.

4. Maka augh ta buah hong pinding Absalom, tuntang intu karä bakas olo Israel.

5. Tapi koan Absalom: Kahau Husai kea, olo Arghi ta; käläh ita mahining kilen augh ajue dengan ita.

6. Amon Husai dumah naharep Absalom, maka Absalom hamaah dengae, koae: Tumon toh augh Aghitopel, patutkah ita tumon augh ta atawa dia? sanan ta.

7. Ta koan Husai, tombah augh Absalom: Augh kalagai Aghitopel sindä toh djaton baguna.

8. Tinai koan Husai: Tawam bewäi bapam tuntang karä djalahae, ia samandiai olo menteng, tuntang batuä atäie, kilau bahuang marak kaju, idjä djari irampas anake; tinai bapam puna olo patjah parang, idjä djaton maku bara malem talampas bewäi dengan djalahan olo ajue.

9. Æwe katawan, katontoh kea mikäh ia djari mangalindong arepe huang lowang, atawa hong äka dähén beken; mikäh amon intu panjolak ita mawi ia aton impatäi isut ita, ta olo handiai idjä mahining brita ta akan hamaah: olo idjä ompat dengan Absalom paham djari alah.

10. Tumon ta mikäh lenjoh angat olo ta kea, idjä puna menteng, idjä atäie kilau atäi singa; krana hapus utus olo Israel katawan bapam toto olo menteng, tinai uras olo menteng, idjä omba ia.

11. Malainkan tumon toh tirok-ku: käläh ikau mirak gulogulung

hapus utus olo Israel, bara Dan sampai Berseba, mangat hapumpong akam, kilau baras hong saran, tasik karäe, limbah tä bitim kea hagoet mamarang.

12. Tä ita handak mantakan iä brāngai äka ita sondau iä, murah bewäi ita maroboh iä kilau danum ambon, lawo akan petak, sampai djaton batisa idjä biti bara iä tuntang hapus djalahae...

13. Tinai paribasa iä mahakan akan lewu dāhen, maka salepah olo Israel akan mangkepan tali, mandjarat lewu tä, palus ita manunda tä akan sungäi, sampai dialo idjä batu halihi hetä.

14. Tä koan Absalom tuntang karä bakas olo Israel: Tirok Husai, olo Arghi tä, bahalap bara tirok Aghitopel. Maka djetä awi Jehowa kea, mangat tirok Aghitopel idjä buah tä imbalang, nakara Jehowa hararepan Absalom hapan tjalaka.

15. Palus tä kea Husai masuman akan Sadok tuntang Abjatar, imam tä: Kalotoh kakai tirok Aghitopel akan Absalom dengan karä bakas olo Israel, tapi augh tirok ajungku kakai tinai.

16. Toh gulogulong, soho olo masanan, tä akan Dawid, sambil hamauh: äla ikau bara malem alem toh intu padang talampas bewäi, tapi dimpah ikau, belä radja inellen sindä, haiak karä olo awang dengae.

17. Maka Jonatan äwen duä Ahimaas mendeng tatap saran kalin danum Rogel; tä djipen bawi hagoet masuman tä akäe, balalu äwen duä tä hagoet, tantai masuman tä akan radja Dawid. Krana äwen tä djaton tau mamprahan arepe tamä lewu.

18. Tapi idjä biti bara karä djipen Absalom mitä äwen tä, palus masuman, tä akan Absalom; tapi äwen duä tä manandjong gulogulong, palus sampai hamauh olo hong Bahurim; olo tä aton bara kali hungang parantarae, djadi äwen duä tä sewu, tamä hetä.

19. Maka sawan olo idjä hetä manduan amak, mambirang tä mandutub tumbang kali, palus mantajan tunek tepong hong hetä. Kalotä gawie tä djaton kasenan olo.

20. Maka amon djipen Absalom sampai, tamä hamauh olo bawi tä, koae: Kwe Ahimaas äwen duä Jonatan? — koan olo bawi tä dengae: Iä djari hagoet dimpah sungäi hetä. Maka limbah olo tä djari manggaue, tuntang djaton sondau, tä iä buli Jerusalem.

21. Djadi, limbah olo tä djari buli, maka äwen lompat bara kali, balalu hagoet masanan brite akan radja Dawid, sambil hamauh dengan Dawid: Gulogulong keton hus, dimpah Jordan, krana kalotä kakai tirok Aghitopel handak mawi keton.

22. Tä Dawid tuntang karä olo ajue harikas, palus dimpah Jordan; sampai andau sawah haiak djadjewu djaton tapas idjä biti, idjä hindai dimpah Jordan.

23. Maka amon Aghitopel mitä aughe tä djaton inumon olo, tä iä mapil kalidaie, palus harikas manalih humae hong lewue; palus iä mametäh tahu karä perkaran humae, balalu manggantong arepe. Kalotä ia matäi, ingubur intu kubur bapae.

II. — 24. Maka Dawid sampai Mahanaim. Tuntang Absalom dimpah Jordan, dengan hapus karä hatuan olo Israel omba iä.

25. Maka Absalom djari mangkat Amasa gantim Joab, mandjadi kapalan olo parang; Amasa ta anak Jetra, olo Israel, idja djari masawa Abigal, anak Nahas ta, paharin Seruja, Seruja indu Joab ta.

26. Maka olo Israel idja dengan Absalom bapodok hong tanah Gilead.

27. Djadi, amon Dawid sampai Mahanaim, maka Sobi, anak Nahas, idja bara Raba, lewun olo Amon, tinai Maghir, anak Amiel, idja bara Lodebar, tuntang Barsilai, olo Gilead bara Rogelim,

28. Mimbit tilam bantal, dapur kabali, gendom djagong, tunek tepong, kenta, saretak tuntang dawkaju beken,

29. Tinai madu, enjak sapi, kedju kambing sapi, manenga ta akan Dawid tuntang akan kara olo idja dengae, mangat ia kumae; krana koan olo ta: Toto awen ta blau ujuh, tuntang teah belae hong padang.

BAGI 18.

Absalom alah, ia impatai; ia paham inatum bapae Dawid.

1. Maka Dawid matoh kara olo idja dengae, tuntang mangkat kara mantir akan sakojan, akan saratus biti.

2. Palus Dawid manjoho kara olo ta hagoet, bagi telo penda prentah Joab, bagi telo kea penda prentah Abisai, anak Seruja, paharin Joab, tinai bagi telo penda prentah Itai, olo Gat ta. Tinai koan radja dengan olo ara; Bitingku kea handak hagoet, omba keton. — (15,19.)

3. Tapi tombah olo ara: Fila ikam omba; idja ikai alo hadari, barangai sabagi ikai matai, awen djaton paham mitong djeta; tapi bitim kabuatim kilau sapulu kojan ikai; tagal ta buah ikam mandjadi pangawat ikai, bara lewu.

4. Koan radja, tombah augh awen: Bararangai aku tumon idja budjur intu matan keton. Maka radja mendeng hong saran djalan darah bauntonggang lewu, tuntang olo ara ta blau baraturatus, bakoja-kojan.

5. Maka radja mametah Joab, awen telo Abisai dengan Itai, koae: Buabuah gawin keton dengan olo tabela, dengan Absalom ta. Tuntang salepah olo ara uras mahining petah radja intu kara mantir tahuu Absalom ta.

6. Tumon ta olo ta hagoet mamarang, manambang Israel, maka klahi ta lekas hong kajuan Epraim.

7. Djadi, olo Israel alah hetä intu baun olo ain Dawid; klahi ta paham andau ta, sampai matä duä pulu kojan baris olo ta.

8. Krana klahi ta mananjap hapus tanah hetä, paham haream kara olo rusak hong kajuan ta, bara idja matai awi padang intu andau ta.

9. Maka Absalom hasupa deng-an olo ain Dawid; Absalom ta mondok hundjun kalidai; djadi, amon kalidai ta manantarang penda batang ela idja hai, idja barangkap edae, maka balaue sangkawit intu edae ta, balalu ia gantogantong helat langit dengan petak, krana kalidai idja hapae palus hadari bara pendae.

10. Amon olo mitä ia hetä, ia masuman ta akan Joab, koae: Itam, aku djari mitä Absalom koakoak intu batang ela.

11. Maka koan Joab dengan olo idjä masanan tä: Amon ikau djari mitä iä, buhen ikau dia palus mamukul mamptäi iä lawo akan petak? tä aku handak manenga akan sapulu sekel salaka tuntang taliwanang.

12. Tapi koan olo tä dengan Joab: Alo sakojan sekel salaka indu suang lengängku, djaton kea aku maku mandjudju lengängku mawi anak radja; krana haiak himng ikäi radja djari mametäh keton telo Abisai dengan Itai, koae: ingaingat keton, äla idjä bitu marusak olo tabela, Absalom tä.

13. Paribasa aku sala gawingku maniwas hambaruangku, toto djaton talo idjä basahokan bara radja, tinai ikau kea mahin handak mawi aku.

14. Tombah Joab: Jakü djaton tau rangkah dengam hetoh. Palus iä mimbit hundju telo, mamuno tä buah bantowong Absalom, kahum iä magon belom hong batang ela tä.

15. Tinai sapulu bitu olo hatuä, idjä pananggong ganggaman Joab, mangaliling iä, mamukul mamptäi Absalom.

16. Limbah tä Joab manjoho olo mampahiau sarunai, palus olo arä buhi, terai manjasah likut olo Israel, krana Joab manjoho olo tä terai.

17. Tuntang iä manduan hantun Absalom, manganan iä akan parit hai hong parakkaju, balalu manunjok tujok batu gantogantong hundjue. Djadi, karä olo Israel hadari, genep bitu akan kalekae.

18. Maka bihin, pesae belom, Absalom djari mampendeng djihi batu akae, djeta hong djanah radja; krana koae: Aku djaton bara anak hatuä indu malampangan sewutku.

Iä djari manggarä djihi tä tumon arae; tagal tä djeta inggarä katan Absalom palus andau toh.

19. Limbah tä koan Ahimaas, anak Sadok: Soho aku hagoet hadari, masanan akan radja, Jehowa djari mambadjur iä mawi karä musohe.

20. Tapi koan Joab dengae: Andau toh äla ikau, idjä akan mimbit brita, naughe andau beken bewäi; andau toh äla ikau akan mimbit brita, krana anak radja tä djari matäi.

21. Limbah tä Joab manjoho Kusi: Dari ikau, suman akan radja talo awang djari gitam. Maka Kusi sontop intu Joab, palus hagoet hadari.

22. Tapi Ahimaas, anak Sadok tä, haluli musok Joab: Naughe, käläh soho aku kea hadari, manuntut Kusi. Tombah Joab: Buhen ikau handak hagoet, anak, krana djaton brita bahalap indu imbitm?

23. Naughe, bararangai djeta, koae, soho aku hagoet bewäi. Tä iä hamauh dengae: Takan, lius bewäi. Palus Ahimaas hadari mahoroe djalan äka rampar, mananselo Kusi tä.

24. Maka Dawid mondok intu bauntonggang; olo djadjaga aton ambo bauntonggang, hong pagar batu; djadi, amon iä manggatang matae, sambil manampajah, maka iä mitä olo hatuä aton dumah hadari kabuate bewäi.

25. Tä olo djadjaga mantehau, masuman tä akan radja. Tombah radja: Djaka iä kabuate bewäi, toto brita imbite hong njamae. Djadi, amon olo tä djaladjalan tokep,

26. Tä olo djadjaga mitä olo

beken tinai aton dumah hadari, palus iä mantehau mandur bauntonggang, koae: Itäm, olo idjä biti aton dumah tinai, kabuate kea. Maka koan radja: Iä tä kea olo idjä mimbüt brita.

27. Tinai koan olo djadjaga tä: Aku mitä ampin darin olo idjä helo tä kilau ampin darin Ahimaas, anak Sadok tä. Tä koan radja: Iä tä olo bahalap, toto iä mimbüt brita bahalap.

28. Maka Ahimaas sampai, haiak mantehau, manjewut selamat akan radja, palus iä sontop intu petak naharep radja, sambil hamaui: Horumat akan Jehowa, Hatallam, idjä djari manjaragh olo tä, idjä djari petah manusang lengäe malawan radja.

29. Tä, maka tombah radja: Aton Absalom, olo tabela tä, bahalap bewäi? Tombah Ahimaas: Aku mitä paham karidun olo, metoh Joab manjoho djipen radja, tuntang aku, rewarm, lagoe, tapi aku djaton tawan bukue.

30. Maka koan radja: Indah, mendeng sila kanih. Balalu iä undur, mendeng hetä.

31. Itä! tä Kusi sampai kea, koae: Aku masanan akan tuangku radja, Jehowa djari mambudjur ikau andau toh, mawi karä olo tä idjä malawan ikau.

32. Maka koan radja dengan Kusi: Aton olo tabela, Absalom tä, bahalap? Tombah Kusi: Käläh kadjarian karä musuh tuangku radja, tuntang olo handiai, idjä handak malawan mamapa ikau, akan mandjudi tumon kadjarian olo tabela tä.

33. Tä, maka radja paham hagdijäh, palus iä mandai tamä karong idjä ambo bauntonggang,

sambil, manangis. Haiak mauandjong iä hamaui: Joh anakku Absalom; anakku! joh anakku Absalom! Kajah! käläh djaka aku djari matäi indu gantim; joh anakku Absalom, kajah anakku!

BAGI 19.

I. Dawid ihalalan tinai bull karadman ajue. II. Gawie dengan Simei, Mepiboset tuntang Barsilai.

I. — 1. Maka olo masuman akan Joab: Itäm, radja paham manangis, manatum Absalom.

2. Kamanange tä mandjadi tatume akan salepah olo arä intu andau tä, krana intu andau tä olo djari mahining brita, atäi radja paham kapähä tagal anake hatuä.

3. Djadi, olo tä buli njukonjuk ampie tamä lewu, sama kilau olo awang mahamen awie hadari alah.

4. Maka radja djari manutup baue, tuntang radja mambo anghe mangkariak: Joh anakku Absalom! Absalom anakku, joh anakku!

5. Tä Joab tamä naharep radja huang humae, sambil hamaui: Andau toh ikau djari mampahawen baun karä rewarm, idjä andau toh djari mawat tahasengm, tahaseng karä anakm hatuä bawi, tinai tahaseng karä sawam tuntang gundikm.

6. Ikau sinta olo idjä manjingi ikau, tapi manjingi olo idjä sinta ikau; krana andau toh ikau djari mangarinah pikir, karä mantir karä olo djaton ikau maharäe, krana gitangku andau toh, djaka Absalom aton below, tuntang karä

ikāi djari matāi, djētā maka kilakm.

7. Toh, mendeng, blua, sambil hamauih tumon kakilak atāi karā olo ajum; krana aku tjakap sumpah intu Jehowa, djaka ikau djaton blua, maka toto djaton idja bitu handak ~~metā~~ dengam alem toh; harap, djētā karā mandjadi akam papa bara karā talo papa, idja djari buah ikau bara pesam tabela sampai katontoh.

8. Tumon tā radja mendeng, tuntang mondok hong bauntonggang lewu; tā olo masanan akan salepah olo arā, koae: Itā keton, radja aton mondok hong bauntonggang lewu. Tā, maka olo arā manalih naharep baun radja. Tapi olo Israel djari hadari genep bitu akan humae.

9. Maka olo handiai baris karā hamputan olo Israel uras hatakian augh dengan sama arepe, koae: Radja djari maliwus ita bara lengān karā musoh ita, iā djari maliwus ita bara lengān olo Pilisti, tapi toh iā djari hadari bara tamahe awi Absalom.

10. Tinai Absalom tā, idja djari iminjak ita akan ita, djari matāi hong klahi. Toh, maka buhen keton manjuni arep keton, djaton manduan radja tinai?

11. Tā, maka radja Dawid mampait augh akan Sadok awen duā Abjatar, imam tā, koae: Suman akan karā bakas olo Juda, sambil hamauih: buhen keton mandjadi harian manduan radja buli humae? Krana augh hapus utus olo Israel djari sampai radja hong ākae.

12. Keton paharingku, isi dahangku keton toh; tagal en tinai keton harian manduan radja?

13. Tinai kālāh: keton masanan

akan Amasa: Djaton ikau isi dahangku? kalotā kakai gawin Hattalla dengangku, djaka ikau djaton palus dapit mandjadi mantir kapala parang intu haungku, gawin Joab. — (17,25:1. *Kron.* 2,16.)

14. Tumon tā iā mambet atāi karā olo Juda, mambulate kilau olo idja bitu bewāi; palus olo tā manjoho olo manalih radja, blaku intu iā: Buli ikau, tuntang karā olo ajum.

15. Tā, maka radja buli; tuntang iā sampai Jordan; maka olo Juda hapumpong hong Gilgal, handak hagoet manambang radja, mangat magah radja hanimpah Jordan.

II. — 16. Maka Simei, anak Gera, olo Benjamin idja bara Bahurim tā, manggulong arepe, masoh haiak dengan olo Juda, manambang radja Dawid. — (16,1,5.)

17. Tuntang sakojan bitu olo Benjamin ompat iā; tinai Siba, rewar ungkup Saul tā, tuntang anake hatuā limāwalas bitu, dengan reware hatuā duā pulu bitu; awen tā hanimpah Jordan naharep radja.

18. Amon olo mimbit sampan hai dimpah, hapan mampanimpah ungkup human radja, tumon djētā bahalap intu matae, maka Simei, anak Gera tā, lawo mahingkep hong baun radja, kahum iā dimpah Jordan,

19. Sambil hamauih dengan radja: Ala tuangku mitong kasalangu tā akangu, āla manahi kadariahaka, awang djari iawi rewar metoh andau tuangku radja djari blua bara Jerusalem, āla radja mangandong tā huang atāie.

20. Krana aku, rewar, katawan, toto aku djari badosa, tapi itām, andau toh aku djari dumah

helo bara karä olo utus Josep, mangat manambang tuangku radja.

21. Tä, maka tombah Abisai, anak Seruja, koae: Pudji Simei dia palus impatäi hetoh intü baum, basa iä djari manjapa idjä iminjak Jehowa!

22. Tapi tombah Dawid: Narai gawingku dengan keton, joh anak Seruja! krana keton andau toh handak mampalajang aku; tau andau toh idjä bitü impatäi bara marak Israel? dia aku katawan, andau toh aku inaheta tinai mandjadi radjan olo Israel?

23. Maka radja hamauh dengan Simei: Ikau djaton akan matäi. Palus radja sumpah dengae.

24. Limbah tä Mepiboset kea, ison Saul tä, dumah manjupa radja; maka iä djaton djari mamenjau paie, djaton djari mamprasilh djanggute, tuntang djaton djari mamupok pakaiäe, bara metoh radja djari hagoet sampai andau panumahe dengan sanang tinai.

25. Djadi, sana iä sampai bara Jerusalem, maka koan radja dengae: Buhen ikau djaton djari hagoet ompat aku, joh Mepiboset?

26. Tombah iä: Joh tuangku radja, rewarku djari mamunga aku; krana koangku: aku handak manjoho olo manatap kalidai, mangat hapan djetä aku manalih radja; krana rewarm toh batimpang.

27. Tinai iä djari mangarana rewarm intü tuangku radja; tapi tuangku radja kilau malaikat Hattalla; kaläh manamana ikau bewäi.

28. Krana happus ungkup human apangku uras olo idjä patut impatäi bewäi intü baun tuangku radja, tapi ikau kea djari mingkes rewarm marak olo awang kuman bara medjam; atawa narai hindai

aku tau blaku budjur, blaku patut intü radja?

29. Tä radja hamauh dengae: Narai guna ikau manahiu perkaram hindai? djari aughku, keton duä Siba habagi bewäi karä tanam.

30. Koan Mepiboset, tombah augh radja: Naughe iä manduan tä lepalepah samandia, limbah tuangku radja djari buli humae dengan sanang.

31. Maka Barsilai kea, olo Gilead tä, dumah bara Rogelim. mampahaiak radja hanimpah Jordan, mangat iä magah radja akan hila dipah Jordan. — (17,27.)

32. Barsilai tä paham bakas, sampai hanja pulu njelo umure, iä djari mahaga radja, metoh iä melai hong Mahanaim; krana iä olo hai.

33. Maka koan radja dengan Barsilai: Kaläh ikau palus omba aku, aku handak mahaga ikau dengangku hong Jerusalem.

34. Tapi Barsilai hamauh dengan radja: Pirä kea karä andau njelon pambelomku hindai, sampai aku tau ompat radja akan Jerusalem?

35. Andau toh aku hanja pulu njelo umurku; kilen aku tawan kapatut dengan kasalan hadat? olih aku mangkemä talo kinangku, talo ihopku? Kwäka aku tau hindai mahining augh olo panjanji batua bawi? buhen kea rewarm mandjadi indu kabehat tuangku radja bewäi?

36. Kaläh rewarm omba magah radja isuisut bewäi akan dipah Jordan; atawa buhen radja akan manjulang akangku kalotoh?

37. Soho rewarm buli bewäi, mangat aku matäi intü lewungku, tokep kubur indu apangku; tapi

itām, tā rewarm Kimham, naughe iā dimpah Jordan mampahaiak tu-
angku radja, awi dengae talo
awang patut intu matam.

38. Tā koan radja: Kālāh be-
wāi, Kimham tā dimpah ompat
aku, maka aku handak malalus
intu iā talo handiai awang baha-
lap intu matam, tinai talo handiai
awang ilakum bara aku, djeta
handak ilalusku akam kea

39. Djadi, limbah karā olo tā
djari dimpah Jordan, tuntang radja
kea djari dimpah, maka radja ma-
njium Barsilai, sambil mamberkat
iā, tumon tā iā buli humae.

40. Maka radja maradjur pang-
goete sampai Gilgal, tinai Kimham
ompat iā. Maka karā olo Juda
djari mampanimpah radja, tinai be-
lahe olo Israel djari omba kea.

41. Maka itā! karā olo Israel
samandiai uras manalih, manaha-
rep radja, sambil hamauih dengan
radja: Buhen paharin ikāi, karā
olo Juda tā, djari manakau ikau
bara ikāi, awie djari magah radja
dimpah, tuntang ungkup humam,
tinai karā olo ain Dawid?

42. Tā, maka tombah karā olo
Juda, mawi olo Israel: Djetā,
basa radja mangola ikāi; buhen
keton toh blait tagal perkara toh?
angkat keton, ikāi djari ompat ku-
man panginan radja, atawa djari
iā mupah ikāi?

43. Maka tombah olo Israel mawi
olo Juda, koae: Sapulu bagi ain
ikāi intu radja, intu Dawid kea
bagin ikāi labih bara bagin ke-
ton; buhen keton djaton paduli
ikāi, mangat augh ikāi mandjadi
helo, amon handak manduan ra-
djan ikāi? Tapi augh olo Juda
karas tinai bara augh olo Israel.

BAGI 20.

Seba mimbit olo Israel malawan radja.
Tā alah palus impatāi olo.

1. Maka kanatek tā aton hetā
olo setan, idjā Seba arae, anak
Bighri, olo hamputan Benjamin;
iā tā mampahiau sarunai, sambil
hamauih: Dawid tā djaton akan
indu bagin ita; anak Isai tā dja-
ton indu joresan ita; has, genep
biti buli humae bewāi, joh olo
Israel!

2. Tā, maka karā olo baris Is-
rael hagoet, malihi Dawid, ma-
nuntut Seba, anak Bighri tā; tapi
karā olo Juda leket dengan radja,
bara Jordan sampai Jerusalem.

3. Djadi, sana Dawid sampai
humae hong Jerusalem, maka radja
manduan sapulu gundike tā, idjā
djari impelaie manonggo humae,
iā mingkes āwen imbaris kabuate,
tuntang iā mahaga āwen hetā, tapi
iā djaton hindjā dengae; āwen tā
magon imbaris kalotā sampai andau
pampatāie, ampiampin balo pam-
belome.

4. Limbah tā radja manjoho
Amasa: Irak akangku karā olo
Juda, mangat hapumpang intu
andau telo, metoh tā ikau kea
kantoh.

5. Maka Amasa hagoet, mirak
karā olo Juda, tapi iā sajup bara
katika, idjā djari inukas radja akae.

6. Tā koan Dawid dengan Abi-
sai: Toh Seba, anak Bighri tā,
karāh mamapa ita haream bara
Absalom. Imbit djalahan olo ajung-
ku, goang likute, mikāh suro
iā tau tamā lewu awang hakota,
palus tau mahakan arepe hetā bara
matan ita.

7. Tā aton blua manjasahe karā

olo pagangan Joab, tuntang kawan olo dalam, tinai karu pangkalina. Olo ta hagoet bara Jerusalem, mangat manggoang Seba, anak Bighri ta.

8. Amon olo ta djari sampai batu hai, idja darah Gibeon, Amasa manjupa ia. Maka Joab mangkepan klambie tuntang imbabate, ambo ta aton aka entang padange hong kahange, tuntang kumpange. Haiak ia mananggoh, djetä pasilak lawo.

9. Maka koan Joab dengan Amasa: Ikau magon bahalap, o pahari? Palus lengän Joab gantae manjingkap djanggut Amasa, mangat manjium ia.

10. Tapi Amasa djaton batawat bara padang, idja intu lengän Joab; ta ia manatas knaie, manganan ramon knaie akan petak; ia djaton manjuduk tinai mawi ia handua, tindas ia matäi. Limbah ta Joab awen hampahari Abisai palus manggoang Seba, anak Bighri ta.

11. Maka idja biti bara karä djipen Joab mendeng darah hantu, sambil hamauh: Awe idja radjin dengan Joab, awe idja toto baris Dawid? Has, ia ta ompat Joab!

12. Maka hantun Amasa ta lalantong huang dahae halelek hong bentok djalan. Sana djipen ta mitä, olo arä tendä hetä, maka ia mindah hantun Amasa bara djalan akan parak oru, manutup ta hapan pakaian, basa ia mitä, olo handiai idja sampai hetä, uras tendä.

13. Djadi, limbah hantu djaringanan bara djalan, maka olo arä hagoet ompat Joab, manjasah Seba, anak Bighri ta.

14. Ia hagoet mahoroe karä ham-

putan olo Israel, sampai manantarang Abel-Betmaagha, tuntang hapus Berim; maka olo hetä hapumpang, manalih ompat ia.

15. Maka awen dumah, mangapong Seba hong Abel-Betmaagha; palus ia manunjok petak kilau lungkoh, akan hapae maranggar lewu; amon djetä tempä pagar lewu, tuntang amon olo handiai idja penda Joab maranggar lewu. handak mampalokang pagar batun lewu,

16. Tä, maka olo bawi idja pin-tar mantehau bara huang lewu: Hining, hining keton! Käläh su-man aughku akan Joab: etoetoh ikau helo, mangat aku hakotak dengam.

17. Djadi, amon ia manggapi, koan olo bawi ta: Ikau toh Joab? Tombah ia: Joh, aku. Koae dengae: Hining augh rewarm. Tombah ia: Aku handak manjenäh.

18. Tä olo bawi ta hamauh, koae: Djaman horan olo pudji mawi augh kalotoh, koae: idja aton talo iseke, käläh ia misek hong Abel, tumon ta talo mandjadi.

19. Aku toh puna lewu idja tau hakabuah, idja tanggar budjur intu marak karä lewun Israel; tinai ikau handak marusak lewu, idja kilau indue marak Israel? buhen ikau handak manelen baris joresan ain Jehowa?

20. Maka tombah Joab, koae: Aela, kedjau haliai bara aku, sampai aku manelen marusake!

21. Djaton kalotä perkara toh, malainkan olo idja biti bara bukit hatinggang Epraim, idja Seba arae, anak Bighri ta, djari manusang lengäe malawan radja Dawid; djuluk ia ta kabuate bewäi.

tā aku handak undur bara lewu toh. Tā koan olo bawi tā dengan Joab: Itām: takoloke karāh intarik akam bara hundiun kota.

22. Maka hapan kapintare olo bawi tā mananggo: olo arū; tā olo manetek takolok Seba, anak Bighri, sambil mamanting tā akan Joab; tā iā mampahiau sarunai, palus karā olo bilangbalangan bara lewu, genep bitī buli humae; maka Joab buli Jerusalem, naha-rep radja.

23. Maka Joab tā mandjadi mantir kapalan hapus kawan olo parang ain Israel; tinai Benaja, anak Jojada, mangapala kawan olo dalam. — (8,16.)

24. Adoram tā djadi mantir perkara rear; Josapat, anak Ahilud, djadi mangkubumi.

25. Seruja djadi sukataris; Sadok āwen duā Abjatar tā imam.

26. Tinai Ira, olo Jair, djadi wakil Dawid.

palomos iā awi kahirie akan olo Israel tuntang olo Juda. — (Jos. 9,15.)

3. Maka Dawid hamauh dengan olo Gibeon: Narai laku keton iawiku akan keton? hapan en aku akan manjapan keton, mangat keton mamberkat olo baris Jehowa?

4. Tā olo Gibeon hamauhdengae: Perkaran ikāi dengan Saul tuntang dengan ungkup humae djaton tagal bulau salaka, tinai ikāi djaton radjin mampatāi idja bitī baris olo Israel. Maka koae: Narai kea augh keton, narai laku keton bara aku?

5. Tā āwen tombah augh radja: Olo tā, idja djari marusak ikāi, idja handak mampalomos ikāi, sampai ikāi djaton djari tau melai hong hapus tanah Israel,

6. Soho ikāi manduan udju bitī baris panakae, mangat ikāi manggantong iā akan Jehowa hong Gibeon Saul, idja iangkat Jehowa tā. Tombah radja: Aku handak manenga olo tā. — (4.Mos.25,4.)

7. Tapi radja manjang Mepiboset, anak Jonatan, Jonatan anak Saul, tagal sumpahe hong Jehowa, idja helang āwen duā, helat Dawid dengan Jonatan, anak Saul tā. — (1.Sam.18,3.)

8. Malainkan radja manduan Armoni tuntang Mepiboset, anak Rispa tā duāduā, anak Aja, idja djari inakae akan Saul; tinai limā bitī anak hatuā aīn kaka Mighal, anak Saul idja bawi, idja djari inakae akan Adriel, anak Barsilai, olo Meholat. — (3,7. — 1.Sam. 18,19.)

9. Palus iā mandjuluk āwen tā akan lengān olo Gibeon; olo tā manggantong iā hong bukit intu

BAGI 21.

- I. Tagal kasalan lian Saul horan olo intakan lian; panakan Saul impatāi.
II. Olo Piliati alah.

I. — I. Maka aton wajah lau kahum pangereng Dawid, telo njelo haradjur. Djadi, Dawid manggau baun Jehowa; maka Jehowa hamauh: Djetā tagal Saul, tagal olo idja panusuh daha tā; basa iā djari mampatāi olo Gibeon.

2. Tā, maka radja mangahau olo Gibeon, sambil hakotak dengae. Olo Gibeon tā djaton puna baris olo Israel, tapi tisan olo Amori; maka olo Israel djari sumpah dengae; tapi Saul handak mam-

baun Jehowa, kalotä äwen udju tä nihau haiak. Iä impatäi wajah totok getem, metoh olo manampara manggetem seora.

10. Maka Rispa, anak bawain Aja, manduan benang ganal, mambarang tä akae hundjun batukarang, bara tampanan getem, sampai udjan lawo bara langit akan äwen; handau iä mangahana burong penda langit murep hantue, tinai hamalem karä meto padang.

11. Maka olo masanan akan Dawid gawin Rispa, anak Aja, gundik Saul tä.

12. Tä Dawid lius, manduan tolang Saul tuntang tolang anake Jonatan bara olo Jabes hong Gilead, idjä djari manakau tolange tä bara djalalan Betsan, aka olo Pilisti djari manggantong tä, metoh andau olo Pilisti djari mamukul Saul hong Gilboa. — (1.Sam. 31.12.)

13. Maka iä mimbit tolang Saul äwen duä hanak Jonatan bara hetä, tinai iä manampunan tolang äwen idjä djari inggantong tä.

14. Olo mangubur tolang Saul äwen duä hanak Jonatan intu tanah Benjamin, hong Sela, hong kubur hapae Kis; olo mawi talo handiai tumon petäh radja. Limbah tä Jehowa manarima augh lakun olo tanah tä tinai.

II. — 15. Limbah tä, maka aton parang tinai olo Pilisti dengan olo Israel. Maka Dawid hagoet tuntang djalahan olo ajue, hapanang dengan olo Pilisti, sampai Dawid ujuh. — (1.Kron.20.4.)

16. Maka aton hetä Isbi Benob, olo panakan Rapa; behat isin lundjue telo ratus sekel tambaga, iä manangking padang taheta. Iä tä handak mampatäi Dawid.

17. Tapi Abisai, anak Seruja, mawat iä, mamangkih mampatäi olo Pilisti tä. Tä inaka karä olo ain Dawid sumpah dengae, koae: Äla ikau blua tinai haiak ikäi tamä parang, mikäh suro ikau, idjä sumhon olo Israel, belep.

18. Djadi, limbah bara tä aton tinai parang dengan olo Pilisti hong Gob; tä maka Sibeghai, olo Husat, mampatäi Sap, idjä bara panakan Rapa tä kea.

19. Limbah bara tä aton tinai parang dengan olo Pilisti hong Gob; tä Elhanan, anak Jareorigin, mampatäi Bethlaghmi, kolan Goliad bara Gat, idjä tantahan lundjue kahai buntis.

20. Tinai aton parang kea hong Gat dengan olo Pilisti; hetä aton olo, idjä paham pandjang berenge, djahawen tundjuk lengäe, djahawen kea tundjuk paie, djadi karä handiai duä pulu äpat; iä tä panakan Rapa kea.

21. Iä tä hababaka olo Israel: tapi Jonatan, anak Simea, Simea paharin Saul, mampatäi iä.

22. Äwen äpat tä djari inakan akan Rapa, hong Gat; maka äwen tä halelek impatäi awi lengän Dawid, tuntang awi lengän olo ajue.

BAGI 22.

Dawid manara Jehowa, tagal iä djari ilapase bara karä musohe.

1. Maka Dawid mangarang akan Jehowa karä augh njanji toh, metoh andau Jehowa djari malapas iä bara lengän karä musohe, tuntang bara lengän Saul. — (Masm.18.)

2. Maka koae: Jehowa batukarangku, kotangku, paliwus ajungku.

3. Iä bukitku, intu iä aku handak harap, talawangku tuntang tandok salamat ajungku, äkaku gantong, äka kalindongku; ikau pandohopku, bara kararat olon ikau djari malapas aku.

4. Aku djari blaku intu Jehowa, idjä patut inara, tä maka aku iliwus kea bara karä musohku.

5. Krana riak pampatäi djari mangaliling aku, rahusan setan manepä aku.

6. Pasong naraka djari mangu-ling aku, djarat pampatäi manj-
teng aku.

7. Amon lenjoh angkat atäiku, tä aku blaku intu Jehowa, intu Hatallangku aku mantehau; tä iä mahining aughku bara hong äkae idjä brasih, augh bawangku sam-
pai pindinge kea.

8. Tä petak hagerek harogoh, tongket langit honggä halipak, basa hasep kalaite.

9. Asep blua bara uronge, apui panjeha bara njamae, barah ma-
njala awi tä.

10. Iä manusang langit palus
mohon, kakaput penda paie.

11. Iä mukong Kerub, palus ha-
goet trawang, iä manari hundjun
palapas rivut.

12. Kakaput ingkese hakaliling
mandjadi dindinge, tuntang arä
botop baunandau idjä sawosawoh
ampie.

13. Awi panjangkowonge helo
baue aton kilau barah apui ma-
njala.

14. Jehowa manjaho bara langit,
augh Idjä Pangkahai tä aton
lembut.

15. Iä malekas anak panahe, ma-
namburup olo tä, kilate ilekase
palus manaräwen äwen.

16. Tä palempang labehun tasik
mamala, galang petak impalangai
awi pudjin Jehowa, awi kamähos
uronge.

17. Iä mandjuluk lengäe bara
äkae idjä gantong, sambil manduan
aku, iä mandjidjit aku lompat bara
danum handalem.

18. Iä maliwus aku bara karä
musohku awang kwasa, bara karä
olo idjä manjingi aku, idjä paha-
lau abas bara aku.

19. Äwen djari mahenjek aku
metoh andau kadjakängku, tapi
Jehowa manongket aku.

20. Iä mamplua aku akan äka
landang, iä mandjidjit aku awi
karadjie dengangku.

21. Jehowa mamaläh akangku tu-
mon katetekku, iä manjulang
akangku tumon karasih lengängku.

22. Krana aku djari mahoroe dja-
lan Jehowa, djaton aku djari dar-
haka undur malihi Hatallangku.

23. Krana karä prentahe magon
intu baungku, tuntang karä hadat
ai, bara tä aku djaton undur.

24. Malainkan aku budjur, tang-
gar intu iä, aku mahaga arepku
bara talo sala.

25. Tumon tä Jehowa malian
akangku tumon katetekku, tumon
karasihku intu matae.

26. Olo pamasi ikau masie, deng-
an olo budjur ikau budjur.

27. Dengan olo brasih ikau bra-
sih, tapi dengan olo bingkok ikau
bingkok kea. — (3. Mos. 26, 42.)

28. Ikau maliwus olo awang
irarat, tapi baum malawan karä
olo hai atäie, ikau toto mampa-
randah äwen.

29. Krana ikau puna palitangku,

o Jehowa; Jehowa mamplawa kaputku.

30. Awi dehopm aku tau mantakan kawan parang, awiku impahaiak Hatallangku aku tau lompat tamä pagar batu.

31. Djalan Hatalla puna etter, augh Jehowa paham brasih; iä toto talawang akan olo handiai, idjä harap iä.

32. Krana äwe Hatalla, baja tonggal Jehowa bewäi? äwe Batukarang, baja Hatallan ikäi?

33. Hatalla kotangku idjä dähén, iä mambudjur djalaé akan olo hudjur.

34. Iä mampalias paingku kilau pain badjang, huang akaku gantong iä mampendeng aku.

35. Iä mandjar lengängku parang, sampai panah wadja irentur lengängku.

36. Tinai talawang selamat ajum djari inengam akangku; awim mamparandah aku maka ikau mampahai aku.

37. Ikau djari mampalandang aka paingku, sampai takirku djaton tanggarurus.

38. Aku handak manjasah karä musohku, sambil mampalomos iä; djaton aku handak buli, sampai äwen impalepahku.

39. Aku djari mawi manjudok iä, sampai iä djaton tau mendeng tinai, tapi äwen halelek impatai penda paingku.

40. Krana ikau mambabat aku dengan kaabas akan parang; ikau djari manjontop akan pendaku idjä bahut manggatang arepe malawan aku.

41. Ikau djari manamburap karä musohku akangku, karä awang basingi aku, aku djari mampalomat iä.

42. Olo tä bilikbalingau, tapi idjä paliwuse djaton; --- akan Jehowa, tapi djaton iä tombah aughé.

43. Tä aku mamparotek iä kilau tunek petak, kilau rumpur hong djalan aku manepä mandarai iä.

44. Tinai ikau djari maliwus aku bara klahin olo ajungku, ikau mahaga aku mandjadi radjan karä olo kapisir; utus olo, idjä dia kasenangku bihin, djari manempo aku.

45. Olo beken utuse mambudjok aku; sana pindinge mahining britangku balalu iä manumon aughku.

46. Olo beken utuse djari blaju; iä mangkepan ganggamaé kilau indu pasonge pampahmaue.

47. Jehowa belom, Batukarangku inara, Hatalla, Batukarang salamatku käläh impahai.

48. Hatalla idjä mamalah akangku, idjä mambaring karä utus olo mamenda aku.

49. Iä idjä malapas aku bara karä musohku; ikau manggatang aku bara olo handiai, idjä mawi malawan aku, ikau maliwus aku bara olo pararat.

50. Tagal tä aku handak manara ikau, o Jehowa, intu bentok karä utus olo, akan aram aku handak manjanji horumat.

51. Idjä paham mandohop radja ai, tuntang masi idjä iminjake. Dawid tuntang panakae, palus katatahi.

BAGI 23.

I. Augh Dawid idjä katatesac. II. Aran karä pangkalima sin Dawid.

1. — 1. Maka djetoh katatesan

karä augh Dawid: Dawid; anak Isai, hamauh, olo idjä mapahai tä, idjä iminjak Hatallan Jakob; idjä apik hong njanjin Israel tä aton hakotak.

2. Rogh Jehowa djari hamauh hadjamban aku, auge djari aton hong djelanku.

3. Hatallan olo Israel djari hamauh, Batukarang ain Israel djari mandjandji akangku: radja idjä tetek karäh marentah olo, idjä marentah haiak mikäh Hatalla.

4. Iä tä kilau blawa handjewu, metoh matanandau lembut, handjewu kahum djaton baunandau, amon awi pandang limbah udjan karä ora lembut bara petak.

5. Djaton ungkup humangku tumon tä intu Hatalla? krana akangku iä djari mingkes djandji idjä katatahi, idjä iatoh indähen hapuhapus karä auge. Krana idjä salepah salamatku, karä kahan-djaku, djaton djeta injohoe mang-ambang mahdjari?

6. Tapi olo setan samandiai uras kilau duhi awang inganan, basa iä djaton tarasingkap hapan lengä.

7. Malainkan olo idjä handak manjingkap iä patut hapan sanaman, lundju, maka iä handiai karäh ingähu lepalepah intu äkas.

II.—8. Djetoah aran karä pangkalima idjä ain Dawid: idjä mambatang, iä tä anak Taghkemoni, kapalan äwen telo pulu tä, iä tä Adino, olo Esni, idjä kabuate bewäi malawan olo hanja ratus biti, idjä impataie lepah haiak sindä bewäi.—(1. Kron. 11, 10.)

9. Pangiwae tä Eleasar, anak Dodo, Dodo anak Ahohi; iä tä baris äwen telo tä, idjä mampahaiak Dawid, metoh iä ihababaka olo Pilisti, idjä hapumpong hetä

akan parang, tapi karä olo Israel uras undur.

10. Iä tä mendeng, mantakan mampatäi olo Pilisti tä, sampai iä ujuh lengäe, lengäe karit intu pulang padang, djadi Jehowa malalus kaliwus paham intu andau tä; maka olo arä halulil tinai ompat iä, sambil marampas bewäi.

11. Pangiwae tä Sama, anak Age, olo Harari tä; metoh olo Pilisti hapumpong tokep lewu, aton hetä tana idjä paham buae, maka olo arä uras hadari bara baun olo Pilisti.

12. Tä iä mendeng tanggar hong tana tä, sambil mahaga djeta, mamukul maharak olo Pilisti, djadi Jehowa malalus kaliwus paham.

13. Maka äwen telo tä, idjä mambatang intu telo pulu pangkalima tä, aton mananggoh Dawid hong lowang Adulam, kahum musim getem; maka kawan olo Pilisti djari bapodok hong djanah Repaim.

14. Kahum tä Dawid aton hong tantan bukit idjä dāhen, maka belae kawan olo Pilisti hong Betlehem.

15. Metoh tä Dawid mipen, koac: Æwe akan mampihop aku hapan danum kali hong Betlehem, idjä intu bauntonggang lewu?

16. Tä pangkalima äwen telorta marawas, palus akan äka olo Pilisti bapodok, sambil masip danum bara kali hong Betlehem, idjä intu bauntonggang lewu, balalu äwen mimbit tä akan Dawid. Tapi iä djaton maku mihope, malainkan iä manusuhe hong baun Jehowa.

17. Sambil hamaui: Kedjau bara aku, o Jehowa, uka mawi talo kalotä; patut aku mihop dahan olo tä, idjä djari hagoet djaton paduli tahasenge? Palus iä djaton maku mihope. Djetä gawin pangkalima äwen telo tä.

18. Maka Abisai kea, paharin Joab, anak Seruja, idjä mambatang kea hong telo biti, baris idjä duä tä; lundjue hapae malawan telo ratus biti, uras imunoe impatäie; tagal tä iä idjä basewut intu äwen telo tä;

19. Iä idjä mambatang intu äwen telo tä, iä kapalan äwen telo tä; tapi iä djaton tumon telo biti baris idjä solake tä.

20. Tinai Benaja, anak Jojada, bara Kabseel, olo idjä menteng, urah gawie; iä tä mampatäi duä singa olo Moab, idjä abas; tinai iä lius mampatäi singa intu lowang, wajah sadingen;

21. Tinai iä mampatäi olo Misir idjä biti, olo idjä basewut; olo tä aton lundjue hong lengäe, tapi iä manggapi iä hapan sokahe bewäi, belalu iä mansuwit lundjue bara lengän olo Misir tä, palus mamuno mampatäi iä hapan lundju ajue kea.

22. Djetä gawin Benaja, anak Jojada, tagal tä iä imbaris hindjä telo biti tä.

23. Iä hai bara äwen telo pulu tä, tapi iä djaton tumon telo biti baris idjä solake tä; Dawid mangkat iä mangapala kawan olo dalam.

24. Asahel, paharin Joab, hindjä baris äwen telo pulu tä, tuntang Elhanan, anak Dodo, olo Betlehem;

25. Sama, olo Harod; Elika olo Harod;

26. Heles, olo Palti; Ira, anak Ikes, olo Tekoa;

27. Abjeser, olo Anatot. Mebunai, olo Husat;

28. Salmon, olo Ahohi; Maharai, olo Netopat;

29. Helek, anak Baena, olo Netopat; Itai, anak Ribai, bara Gibeal lewun olo Benjamin;

30. Benaja, olo Piraton. Hidai. bara sungäi Gaas;

31. Abialbon, olo Arbat: Asmawet, olo Barum;

32. Eljaghbu, olo Saalbon; bara anak Jasen tä Jonatan;

33. Sama, olo Harari; Ahiam. anak Sarar, olo Harari;

34. Elipelet, anak Ahasbai, anak olo Magha; Eliam, anak Aghitopel, olo Gilon;

35. Hesrai, olo Karmel; Paerai. olo Arbi;

36. Jugal, anak Natan, bara Soba; Bani, olo Gad;

37. Selek, olo Amon; Naharai olo Beerot, ajang Joab, anak Seruja tä, idjä pananggong ganggamae;

38. Ira, olo Jetri; Gareb olo Jetri;

39. Uria olo Het. Kartie samandiai telo pulu udju biti.

BAGI 24.

Dawid misä karä olo arä; Hatalla mahukum iä hapan percs.

1. Limbah tä haluli tinai hassep kasangit Jehowa tagal olo Israel; iä mandjo Dawid mohos kasalan intu olo tä, awie hamaui: Has ikau, isä karä olo Israel tun-

tang karä olo Juda. — (1. *Kron.* 22,1.)

2. Maka radja manjoho Joab, kapala parang tä, idjä dengae: Lius ikau, kumbang karä hamputan Israel, bara Dan sampai Berseba, isä karä olo, mangat aku kawatan djumlahah olo tä.

3. Koan Joab dengan radja: Käläh Jehowa, Hatallam, mandahang olo tä saratus tilap hindai karäe bara katontoh, sampai matan tuangku radja akan mitä tä; tapi buhen tuangku radja radjin mawi gawi djeto?

4. Tapi augh radja babehat bara augh Joab tuntang karä mantir parang; djadi, Joab tuntang karä mantir parang blua bara baun radja, mangat mantjatjah olo Israel.

5. Palus olo tä dimpah Jordan, bapodok hong Aroer, hila gantaun lewu tä, idjä intu helat sungäi Gad dengan Jaeser.

6. Limbah tä iä manantarang Gilead, tuntang Hodsi, tanah rampar tä; tinai iä manantarang Dannaun tuntang tanah idjä hakaling Sidon.

7. Limbah tä iä sampai Tirus, kota tä, tuntang sampai karä lewu olo Hewi, olo Kanani, palus iä haluli tinai akan salatan Juda hong Berseba.

8. Tumon tä äwen tä mangumbang salepah tanah, hapus djalatien bulan duä pulu andau, tä iä sampai Jerusalem tinai.

9. Balalu Joab manenga djumlahah karä olo awang djari isä tä akan radja; maka baris Israel aton hanja ratus kojan olo hatuä awang sanggam klahi, idjä manangking padang, tinai baris olo Juda limä ratus kojan karä olo hatuä.

10. Maka Dawid buraburak usoke, limbah iä djari manjoho äwen misä olo arä. Tä Dawid hamauli dengan Jehowa: Aku djari paham badosa huang gawingku toh; tapi ikau, o Jehowa, kanan kasalan rewar, krana toto gilagila gawingku toh.

11. Djadi, haiak Dawid misik handjewu, augh Jehowa sampai nabi Gad, imam ain Dawid tä, koae:

12. Lius ikau, sanan akan Dawid: kakai augh Jehowa: telo perkara hararahangku akam, intih idjä bara tä, idjä indu ilalusku akam.

13. Tä Gad manalih naharep Dawid, masuman tä akae, sambil hamaui dengae: Aton udju njelo lau akan buah tanahm? atawa maku ikau hadari intu baun musohmi telo bulan katahie, tuntang äwen akan manjasah ikau? atawa aton peres akan manjangit katelo andau mawi tanahm? toh, timbang, tirok bewäi, narai augh buah idjä inatängku akan idjä djari manjoho aku tinai.

14. Maka koan Dawid, tombah augh Gad: Aku paham sekä angkat atäiku; tapi käläh ita lawo huang lengän Jehowa, krana iä paham pamasi; äla manjoho aku lawo akan lengän olon.

15. Tä, maka Jehowa manjoho peres mawi olo Israel, bara handjewu sampai katika parapah hamalem; maka aton matäi bara utus olo arä, bara Dan mimes Berseba, udju pulu kojan biti.

16. Maka amon malaikat tä mangatang lengäe manintu Jerusalem, handak marusak djeta, tä haken-tong huang Jehowa tagal kapapa

tä, palus iä hamauh dengan malaikat, idjä marusak utus olo arä: Ombet, undur lengäm katontoh. Maka malaikat Jehowa tä intu karaian ain Arawna, olo Jebusi tä.

17. Maka Dawid, sana mitä malaikat idjä mawi olo arä, hamauh dengan Jehowa, koae: Itäm, aku toh idjä djari badosa, aku, aku kea idjä sala gawingku, tapi karä tabiri toh, narai kasalan äwen tä? Naughe bewäi lengäm mawi aku tuntang ungkup human apangku.

18. Maka palus intu andau tä kea Gad manalih Dawid, sambil hamauh dengae: Dai, pangun mesbeh akan Jehowa intu äka karaian Arawna, olo Jebusi tä.

19. Maka Dawid hagoet tumon augh Gad, tumon petäh Jehowa.

20. Djadi, amon Arawna manampajah, tä iä mitä radja tuntang karä mantire mandai, mananggoh iä; tä iä blua, manjontop arepe intu radja, bane sampai petak.

21. Koan Arawna: Kasen tuangku radja mananggoh rewarm? Tombah Dawid: Ahatku mamili karaian toh bara ikau, indu äkaku

mamangun mesbeh akan Jehowa. mangat peres toh impaterai mawi utus olo arä.

22. Tä koan Arawna, tombah augh Dawid: Duan bewäi tuangku radja! luput talo tumon djeta budjur intu matam; itäm, hetä sapi akan parapah awang ingähu, tinai kareta tuntang ramon sapi indu kajue brangai.

23. Talo handiai tä, tumon hadat radja, Arawna handak manengae bewäi akan radja; tinai koan Arawna dengan radja: Käläh Jehowa, Hatallam, mangilak ikau.

24. Tapi koan radja dengan Arawna: Dia, tapi aku handak mamili tä bara ikau tumon kapatut regae, krana aku djaton maku maluput parapah awang ingähu akan Jehowa, Hatallangku, tuntang djaton manahor regae. Kalotä Dawid mamili karaian tuntang sapi tä limä pulu sekel salaka.

25. Palus Dawid mamangun mesbeh hetä akan Jehowa, sambil maluput parapah awang ingähu tuntang parapah tarimakasih. Tumon tä Jehowa injapan tinai dengan tanah tä, peres tä terai mawi olo Israel.

SURAT KARÆ

R A D J A,

IDJÆ SOLAKE.

BAGI 1.

Dawid djadjalan ungko; Adonia handak mangkat arepe mandjadi radja; Dawid mandudus anake Salomo inda gantis.

1. Maka radja Dawid djari bakas; pandjang umure; olo manutup mangahowut iä hapan benang, tapi iä djaton tau blasut.

2. Tä, maka olo ajue hamaueh dengae: Soho olo manggau akan radja, tuan ikäi, budjang bawi tabela, idjä mendeng naharep baun radja, manjang iä, käläh iä batiroh intu pakuae, mangat mangalasut tuan ikäi, radja.

3. Maka hong hapus tanah Israel iä manggau anak bawi tabela, awang bahalap ampie; tä iä sondau Abisag, olo Sunem, palus mimbit iä akan radja.

4. Olo bawi tabela tä paham bahalap haliai ampie; iä nguan radja, manjang iä, tapi radja djaton masawä iä.

5. Maka Adonia, anak Hagit, manggatang arepe, koae: Aku handak mandjadi radja. Palus iä manatap akae arä kareta, tuntang olo awang hapan hadjaran, tinai limä pulu olo haradjur manandjong helo baue. — (2.Sam.3.4.)

6. Maka bapae djaton maku mampudji iä katahie belom, sampai hamaueh mahin dia: buhen ikau kalotä gawim? Tinai iä paham ba-

kena ampie, Hagit djari manak iä limbah Absalom.

7. Iä tä pakat dengan Joab, anak Seruja, tinai dengan Abjatar, imam tä; äwen tä mandhoh ompat Adonia.

8. Maka Sadok, imam tä, tinai Benaja, anak Jojada, tuntang nabi Natan, tinai Simei, Rei, tuntang karä pangkalima aui Dawid djaton ompat Adonia.

9. Maka Adonia mampatäi kutoh kambing tabiri, sapi, mæto awang baseput, darah batu Sohelet, idjä tokep kalin damum Rogel; iä marawäi karä paharie, anak radja tä, tuntang karä olo Juda, idjä mantir Dawid.

10. Tapi nabi Natan, Benaja, tinai karä pangkalinia tä, tuntang paharie Salomo djaton irawäie.

11. Tä Natan hamaueh dengan Batseba, indu Salomo, koae: Djaton ikau djari mahining Adonia, anak Hagit, mandjadi radja? tuntang tuan ita Dawid djaton tawan talo tä.

12. Toh, käläh aku handak manirok akam, mangat ikau maliwus tahasengm, tuntang tahaseng anakm Salomo.

13. Lius ikau, tamä naharep radja, sambil hamaueh dengae: dia tuangku radja djari sumpah akan rewarm, koam: toto, anakm Salomo akan mandjadi radja limbah bara

aku, iä kea idjä akan mondok hundjun padadusangu? buhen toh maka Adonia mandjadi radja!

14. Itäm, kahum ikau magon hetä hakotak dengan radja, maka aku handak tamä rahian bara ikau, mandähen mampalepah karä aughm.

15. Tä, maka Batseba tamä naharep radja huang karong; maka radja djari paham bakas. Abisag, olo Sunem, aton manjang radja.

16. Maka Batseba sontop takoloke, manjembah radja; tä radja hamauh dengae: Kasen ikau?

17. Tombah iä, koae: O tuangku, ikau djari sumpah intu Jehowa, Hatallam, akan rewarm toh, koam: toto, anakm Salomo akan mandjadi radja limbah bara aku, iä akan mondok hong padadusangu.

18. Maka toh, itäm, Adonia tä djari radja, o tuangku radja, tuntang ikau djaton katawan tä.

19. Iä djari mampatäi kambing tabiri, sapi, meto baseput, kutoh karäe, tuntang djari marawäi karä anak radja, tinai imam Abjatar, tuntang Joab kapala parang, tapi rewarm Salomo djaton irawäie.

20. Tapi ikau, o tuangkü radja, puna äka matan hapus olo Israel leket, mangat ikau manantu akæ äwe idjä akan mondok hundjun padadusan tuangku radja, limbah bara ikau.

21. Djaka dia kalotä, toto, limbah tuangku radja djari matäi, ingampeleng dengan tato hiangm, maka aku toh tuntang anakku Salomo inggarä olo badosa bewäi.

22. Djadi, kahum iä kotakotak dengan radja, maka nabi Natan aton tamä.

23. Tä olo masuman akan radja, koae: Itäm, nabi Natan tä aton. Palus iä manaharep baun radja,

sontop intu radja, baue sampai lasäh.

24. Koan Natan: Joh tuangku mdja, kilen, ikau djari manjoho, koam: Adonia akan mandjadi radja limbah bara aku, iä kea karäh mondok hundjun padadusangu?

25. Krana andau toh iä djari ha-goet, mampatäi sapi, meto baseput, kambing tabiri, kutoh karäe, iä djari marawäi karä anak radja, tinai karä mantir parang, tuntang imam Abjatar; olo tä mondok kuman mihop intu baue, sambil hamauh: belom radja Adonia.

26. Tapi aku, rewarm toh, tuntang imam Sadok, tinai Benaja anak Jojada, tuntang rewarm Salomo djaton irawäie.

27. Aton perkara tä toto mandjadi bara tuangku radja? atawa djaton ikau djari masanan akan rewarm äwe idjä akan mondok hundjun padadusan tuangku radja, limbah bara ikau?

28. Tombah radja Dawid, sambil hamauh: Kahau Batseba manalih aku. Maka iä tamä naharep radja, tuntang mendeng tandipah radja.

29. Tä radja sumpah, sambil hamauh: Belom Jehowa, idjä djari maliwus hambaruangku bara karä kadjakä;

30. Toto, kilau aku djari sumpah akam intu Jehowa, Hatallan olo Israel, koangku: toto, anakm Salomo tä akan mandjadi radja limbah bara aku, iä akan mondok hundjun padadusangu manganti aku, tumon tä aku handak malaluse kea andau toh.

31. Tä Batseba sontop, baue sampai lasäh, manjembah radja, sambil hamauh: Belom tuangku radja Dawid sampai katatahi!

32. Maka koan radja dengan

äwen hetä: Kahau akangku imam Sadok, nabi Natan, tuntang Benaja, anak Jojada. Palus äwen tä manalih naharep baun radja.

33. Maka radja manjoho äwen: Duan hapus djalahah olo ain tuan keton omba keton, pondok anakku Salomo hong kalidai ajungku, agah ia akan Gihon.

34. Maka imam Sadok tuntang nabi Natan akan maminjak ia hetä mandjadi radja mahundjun Israel; limbah tä awi mampahiau sarunai, sambil hamaui: belom radja Salomo!

35. Limbah tä keton akan omba ia manuntut likute, maka ia akan manalih mondok hundjun padadusangu, mandjadi radja manganti aku. Krana ia djari injohoku mandjadi radja mahundjun olo Israel tuntang olo Juda.

36. Djadi, Benaja, anak Jojada, tombah augh radja, koae: Amen; kaläh kalotä kea augh Jehowa, Hatallan tuangu radja.

37. Tumon Jehowa djari mampahaiak tuangu radja, kaläh kalotä kea ia mampahaiak Salomo, mampahai padadusae tinai bara padadusan tuangu radja Dawid.

38. Tä imam Sadok hagoet, tuntang nabi Natan, tinai Benaja, anak Jojada, haiak hapus ungkup olo dalam, äwen mampondok Salomo hong kalidai radja Dawid, palus magah ia akan Gihon.

39. Maka imam Sadok manduan kasan minjak tä bara tingkap-panjupa, palus maminjak Salomo. Haiak tä äwen mampahiau sarunai, tuntang karä olo arä hamaui: Belom radja Salomo! — (1. *Kron.* 28, 22.)

40. Djadi, olo arä handiai hapumpung, miring ia; olo tä manjuling,

tuntang handjak rantang paham haliai, sampai petak balujuk awi palengkau aughä tä.

41. Maka Adonia mahining djetä, tuntang karä olo awang irawäie dengae, idjä harue terai kuman; tinai Joab kea mahining augh sarunai, sambil hamaui: Buhen olo ridu hong lewu hetä?

42. Maka kahum ia kotakotak, aton dumah Jonatan, anak imam Ahjatar; koan Adonia: Palus bewäi, krana ikau puna olo pintar, ikau karäh masuman talo bahalap.

43. Tombah Jonatan, sambil hamaui dengan Adonia: Kajah! radja Dawid, tuan ita, djari mandudus Salomo mandjadi radja.

44. Tuntang radja djari manjoho ompat ia imam Sadok, nabi Natan, tinai Benaja, anak Jojada, tuntang kawan olo dalam; olo tä djari mampondok ia hundjun kalidai Dawid.

45. Tinai imam Sadok tuntang nabi Natan djari maminjak ia mandjadi radja hong Gilon, bara hetä ia djari buli sambil ranirami handjak rantang, sampai hapus lewu merämeräh; djetä augh lahap tä, idjä djari hiningm.

46. Tinai Salomo aton mondok kea hundjun padadusan karadjaan.

47. Tuntang karä mantir radja djari manalih, mangat mamberkat tuan ita, radja Dawid, sambil hamaui: Hatallam akan mampahalap aran Salomo tinai bara aram, mampahai padadusae bara padadusam tinai. Tinai radja djari manjembah bara hundjun sasuroe.

48. Tinai radja djari hamaui kulotoh: horumat akan Jehowa, Hatallan Israel, idjä andau toh djari manjoho panggangingku mondok hundjun padadusangu, kahum mantangu magon mitä ia.

49. Tā, maka karā olo panggilitā, idjä dengan Adonia, tarāwen, palus mendeng, balalu hagoet genep bitu mahoroe djalan ai.

50. Maka Adonia mikāh Salomo; iā mendeng, balalu hagoet, manjingkap pampang mesbeh.

51. Maka olo masuman akan Salomo, koae: Itām, Adonia paham mikāh radja Salomo, krana iā djari manjingkap pampang mesbeh, koae: kalāh radja Salomo sumpah denganku andau toh, iā djaton maku mampatāi reware hapan padang.

52. Koan Salomo: Djaka iā olo budjur, toto idjä krambar balaue mahin dia karāh lawo akan petak; tapi djaka kasalae supa huang iā, tā iā karāh impatāi.

53. Maka radja Salomo manjoho olo mindah iā bara mesbeh; tā iā manalih, manjontop arepe manjembah radja Salomo; koan Salomo dengae: Lius, buli humam.

BAGI 2.

I. Petūh Dawid idjä katatesae akan Salomo. Iā matāi. II. Adonia, Joab tuntang Simei buah hukum.

I. — 1. Maka amon andau Dawid akan matāi djari tokep, tā iā mametāh anake Salomo, koae:

2. Aku toh akan mahoroe puna djalan karā olo kalunen, tanggartanggar atāim, kilau hatuā toto.

3. Haga karā prentah Jehowa, Hatallam, tandjong mahoroe djalan ai, mangat mahaga karā hadate, prentahe, dasare tuntang kasaksiae, tumon idjä injurat hong Torat Moses, mangat ikau pintargawim huang karā perkara, huang karā āka panggoetm. — (Jos.1.7.)

4. Mangat Jehowa mandāhen

aughe; idjä djari injewute akangkuk, koae: djaka anakm mingat djalae, mangat manandjong intubauங்கu budjubudjur, hapan salepah atāie, salepah hambaruāe, tā maka panakam djaton karāh balentas mondok hundjun padadusan olo Israel. — (2.Sam.7.16.)

5. Tinai ikau katawan talo awang djari iawi Joab, anak Seruja, denganku, tinai gawie dengan duā bitu kapala parang olo Israel, Abner, anak Ner, tinai Amasa, anak Jeter, idjä djari impatāie; wajah sanang iā djari manusuh dāha kilau metoh parang; dāha djari manata babat kahange tuntang sarumpah awang intu paie. — (2.Sam.3.27; — 20.10.)

6. Awi iā tumon kapintarmi, mangat āla ikau manjoho owae mōhon sanasanang akan kubur.

7. Tapi intu karā anak Barsilai, olo Gilead, prahan kahalapm, baris āwen hindjä olo tā, idjä omba kuman hong medjam; krana tumon tā kea gawin āwen denganku, metoh aku hadari bara baun kakam Absalom. — (2.Sam.17.27.)

8. Tinai itām, Simei tā aton dengam, anak Gera, olo Benjamin, idjä bara Bahurim, idjä paham manjapa aku metoh andau panggoetku akan Mahanaim; tapi rahian bara tā iā manambang manjupa aku darah Jordan, tuntang aku sumpah akāe intu Jehowa, koangkuk: aku djaton handak mampatāi ikau hapan padang. — (2.Sam.15.5; — 19.16.)

9. Tapi ikau toh, āla manaha iā kilau iā brasih bara kasalae, krana ikau toh olo pintar; tirok bewāi, narai talo awang patut iawim dengae, mangat ikau mampamohon owae tuntang badāha akan kubur.

10. Limbah tä Dawid matäi; ingampeleng dengan tato hiange; iä ingubur hong lewun Dawid.

11. Karä andau Dawid djari marentah olo Israel, iä tä äpat pulu njelo; intu Hebron iä djari marentah udju njelo, tinai hong Jerusalem iä djari marentah telo pulu telo njelo.

II. — 12. Maka Salomo mondok hundjun padadusan liau bapae Dawid, karadjaan ajue paham indähen.

13. Tä, maka Adonia, anak Hagit, manalih Batseba, indu Salomo; koae dengae: Aton panumahm toh bahalap? Tombah iä: Bahalap kea.

14. Limbah tä koae: Aton aughku dengam. Tombah olo bawi: Sewut tä.

15. Maka koae: Tawam bewäi, karadjaan tä puna ajungku kea, hapus utus olo Israel djari manintu baue akangku, mangat aku mandjadi radja, tapi toh karadjaan tä djari pakitar akan bagin andiku, krana awi Jehowa kea djetä mandjadi akae. — (1,5.)

16. Toh, maka talo idjä bewäi ilakuku bara ikau, äla mampahawen baungku. Koan olo bawi dengae: Sewut bewäi.

17. Koae: Käläh hamauh dengan radja Salomo, krana toto iä djaton maku mampahawen baum, mangat iä manenga Abisag, bawin olo Sunem tä, indu sawangku. — (1,3.)

18. Tombah Batseba: Käläh, aku handak blaku akam intu radja.

19. Tumon tä Batseba mananggo radja Salomo, tantai blaku intu iä akan Adonia. Maka radja mendeng manambang iä, sontop intu iä; limbah tä iä mondok hundjun padadusae, manjoho olo mingkes trutji akan indu radja; palus iä mondok hila gantaue.

20. Tä koan indue tä: Aku toh blaku intu ikau, baje talo korik bewäi, äla ikau mampahawen baungku. Koan radja dengae: Laku bewäi, o indu, kwäka aku akan mampahawen baum!

21. Koae: Tenga Abisag, olo Sunem tä, indu sawan pahawin Adonia.

22. Tä koan radja Salomo, tombah augh indue: Buhen ikau blaku Abisag, olo Sunem tä, akan Adonia? Käläh laku karadjaan tä? Sä sindä akae, krana iä tä akaku, tiu nai imam Abjatar, tuntang Joab, anak Seruja, puna pakat dengae. — (1,7.)

23. Maka radja Salomo sumpah intu Jehowa, koae: Brangai kalotä kakai gawin Hatalla dengangku, toto akan manganan tahaseng njamae Adonia djari manjewut aughä tä.

24. Maka toh, belom Jehowa! idjä djari mandähen aku, tuntang djari mampondok aku hundjun padadusan liau apangku Dawid, idjä djari manenga akangku ungkup humangku, tumon djari aughä; toto andau toh Adonia akan impatäi.

25. Palus radja Salomo manjoho Benaja, anak Jojada; djetä mantakan mawi iä, sampai iä matäi.

26. Maka dengan imam Abjatar radja hamauh: Lius ikau akan Anatot, melai hong tanam, krana ikau patut impatäi bewäi, tapi aku djaton maku mampatäi ikau andau toh, basä ikau djari mamikul patin pangkahai Tuhan, Jehowa, hong baun liau apangku Dawid. tinai basä ikau djari omba buah karä kadjakan liau apangku.

27. Tumon tä Salomo manipas Abjatar bara pangkat imam Jehowa, mangat tulus augh Jehowa, idjä

djari injewute hong Silo tahu ungkup human Eli. — (1. Sam. 2, 31.)

28. Amon brita tä sampai pinding Joab, krana Joab djari mules arepe ompat Adonia, alo iä djaton djari ompat Absalom, maka Joab hadari akan tingkap Jehowa, manjingkap pampang mesbeh.

29. Tä olo masanan akan radja Salomo, Joab djari hadari akan tingkap Jehowa, iä intu darah mesbeh; tä Salomo manjoho Benaja, anak Jojada, koae: Lius, patäi iä. — (2. Mos. 21, 14.)

30. Palus Benaja manalih tingkap Jehowa, sambil hamauh dengae: Tumon toh prentah radja: blua ikau! Tombah iä: Dia, hetoh kea aku handak matäi. Maka Benaja manatän aughe tä akan radja: Kalotoh augh Joab, tumon toh iä djari tombah aughku.

31. Maka radja hamauh dengae: Awi tumon aughe, patäi iä, kubur iä, mangat ikau manganan bara aku tuntang bara ungkup human apangku daha tä, idjä djari inusuh Joab djaton bara buku.

32. Tumon tä Jehowa malian daha tä akan takolok ai, basa iä djari mawi duä bitu olo hatuä, idjä budjur bahalap bara iä, djari mampatäi äwen tä hapan padang, tuntang apangku Dawid djaton katawan tä, iä tä Abner, anak Ner, kapala parang olo Israel, tinai Amasa, anak Jeter, kapala parang olo Juda. — (2, 5.)

33. Tumon tä dahan äwen tä ilian akan takolok Joab, tuntang akan takolok panakae palus katahi, tapi Dawid, tuntang panakae, ungkup humae tuntang padadusae karäh sanang bewäi intu Jehowa palus katatahi.

34. Tä Benaja, anak Jojada, hagoet mantakan mampatäi iä, palus mangubur iä intu humae hong padang.

35. Maka radja mangkat Benaja, anak Jojada, gantia djeta mandjadi mantir kapala parang, tinai imam Sadok iangkat radja gantian Abjatar.

36. Limbah tä radja manjoho olo mangahau Simeï, palus iä manjoho iä: Tampa huma akam hong Jerusalem, melai hetä, äla ikau blua bara hetä kantäkantä.

37. Krana metoh andau ikau blua, sana ikau dimpah sungäi Kidron, buah ikau katawan, djaton tau dia ikau impatäi, daham karäh manata takolok aim kea.

38. Koan Simeï, tombah augh radja: Buah aughm tä; kilau tungku radja djari manjoho, tumon tä kea rewarm handak mawie. Maka Simeï melai hong Jerusalem tahi andaue.

39. Djadi, intu lawin telo njelo duä bitu djipen Simeï tä babuhau tangguh Aghis, anak Maagha, radja Gat; djadi olo masuman akan Simeï, koae: Djipem tä aton hong Gat.

40. Tä Simeï manatap arepe, palus mapil kalidaie, hagoet akan Gat, mananggoh Aghis, manuntut djipäe; tumon tä Simeï hagoet. manduan djipäe bara Gat.

41. Maka olo masuman akan Salomo, Simeï djari hagoet bara Jerusalem akan Gat, tuntang iä djari buli.

42. Tä radja manjoho olo mangahau Simeï, sambil hamauh dengae: Dia aku djari sumpah dengam intu Jehowa, sambil masuman akan, koangku: metoh andaum hagoet kantäkantä, tawam bewäi, toto ikau impatäi? tuntang ikau djari tom-

bah aughku: buah augh tä, idjä djari hiningku.

43. Toh, buhen ikau djaton djari mahaga sumpah tä intu Jehowa, petäh tä, idjä djari imetähku ikau?

44. Tinai koan radja dengan Si-mei: Tawam bewäi karä kapapam tä, atäi aim kea katawan tä, idjä djari iawim dengan liau apangku Dawid; tagal tä Jehowa djari malian kadarhakam akan hundjun takolokm. — (2,8.)

45. Tapi radja Salomo imberkat, padadusan Dawid karäh dähen hong baun Jehowa sampai katatahi.

46. Tä radja manjoho Benaja, anak Jojada, iä tä blua, mawi iä sampai iä matäi. Tumon tä kara-djaan indähen intu lengän Salomo.

BAGI 3.

I. Lakudoan Salomo. II. Kapintar Salomo hapan mamutus basara.

I.—1. Limbah tä Salomo mempo Parao, radja Misir, masawä anak bawi ain Parao, palus manduan iä akan lewun Dawid, sampai djari pangun humae, tuntang human Jehowa, tinai kota batun Jerusalem hakaliling.

2. Maka olo arä magon maluput parapahe hundjun karä lungkoh, krana sampai andau tä hindai djari imangun huma akan aran Jehowa.

3. Maka Salomo sinta Jehowa, tuntang manandjong tumon karä hadat bapae Dawid; baja iä maluput parapahe tuntang hagaro intu karä lungkoh kea.

4. Djadi, radja hagoet akan Gibeon, handak maluput parapah hetä, basa hetä äka gantong idjä

basewut; sakojan meto parapah awang ingähu iluput Salomo hong mesbeh hetä. — (2.Kron.1,3.)

5. Maka hong Gibeon Jehowa mamprahan arepe akan Salomo huang nupie hamaalem, palus Hatalla hamaui: Laku, narai akan inengaku akam. — (9,2.)

6. Tombah Salomo: Ikau djari malalus kahalap paham akan rewarm Dawid, apangku tä, tumon iä kea djari manandjong hong baum haiak atäie budjur, tetek tuntang tanggar dengam, djadi ikau djari malalus kahalap idjä hai toh, sampai ikau djari manenga akae anak hatuä, idjä mondok hundjun padadusae, kilau djari intu andau toh.

7. Toh, joh Jehowa, Hatallangu, idjä djari mamparadja rewarm toh gantın apangku Dawid, aku toh tabela bewäi, aku djaton tawan karä ampin perkara;

8. Tinai rewarm toh marentah utus olo ajum, idjä djari intihm, utus olo idjä paham bakapal, sampai djaton taraisä, djaton taraitong awi karäe;

9. Toh, küläh tenga akan rewarm toh atäi idjä pintar hapan mamatut olo ajum, hapan mangasene talo bahalap dengan talo papa; krana äwe kea tau mamatut budjubudjur akan utus olo ajum idjä karäan karäe toh.

10. Maka djetä ingilak Jehowa, basa Salomo djari blaku talo tä.

11. Palus Hatalla hamaui dengae: Basa ikau djari blaku perkara toh, djaton djari blaku umur pandjang akam, atawa panatau, djaton kea mimes tahaseng karä musohm, malainkan ikau djari blaku kapintar akam, mangat tau mariksa mamatut karä perkara:

12. Itä, toto aku djari maharima aughm, aku djari manenga akam atä idjä pintar herati, sampai helo bara ikan djaton djari aton idjä bitä, idjä padan dengam, palus rahian dapit djaton kea karah lein hut idjä bitä, idjä padan dengam.

13. Tinai talo idjä djaton djari ilakum, djetä kea djari inengaku akam, karä panatau, karä kahai, sampai djaton idjä bitä karä radja, idjä padan dengam, katahin umurum. — (Matt. 6, 33.)

14. Tapi asal ikau mamandjong huang djalangku, sambil mahaga hadatku, prentahku, tumon bapam Dawid djari mamandjong, tä aku handak mamandjang umurum kea.

15. Limbah tä Salomo misik, itä! iä nupi. Maka iä sampai Jerusalem, palus mendeng naharep patin-djandjin Jehowa, maluput parapah awang ingahnu, nguan parapah tarimakasih, tinai iä manampa panginan akan karä olo ajue.

H. — 16. Intu katika tä aton dumah sapangan duä bitä naharep radja; äwen duä tä hator naharep baue.

17. Maka idjä äwen duä tä hamaui; Joh tuangku! aku toh dengan olo bawi djetä idjä kahuma, aku djari manak kahum hindjä huma dengae.

18. Maka djadi, katelo limbah aku djari luas, olo bawi tä luas kea; maka köi melai hindjä, olo beken djaton dengan köä, baja köä bewäi hong huma tä.

19. Maka alem ndau anak hatuä ain olo bawi djetä djari matäi, awie penjët indue batiroh.

20. Tä bentok alem iä misik, palus manduan anakku bara darahku kahum rewarm toh batiroh, palus mampatiroh iä huang pakuae,

tapi anake idjä matäi tä impetere huang pakuangku.

21. Maka tampalawäi aku misik, handak mampatusu anakku idjä hatuä, tä itä! iä matäi; tapi haiak djadjewu aku mangasene hantue, itä! iä tä beken bara anakku, idjä djari inakangku.

22. Tä, maka tombah olo bawi idjä tä: Dia; toto idjä belom toh anakku, idjä matäi tä ahakm. Tapi koan olo bawi idjä tä tinai: Dia; toto idjä matäi tä anakm, idjä belom toh anakku. Tumon tä augh äwen duä tä hong baun radja.

23. Maka radja hamaui: Koan djetoh: djetoh anakku, idjä belom toh, tapi anakm idjä matäi tä; tinai koan idjä tä: dia, toto idjä matäi tä ajum, tapi idjä belom toh anak ajungku.

24. Tä koan radja: Duan padang akangku. Maka olo mimbit padang akan baun radja.

25. Maka koan radja: Tedjep, tising anak idjä belom tä sila haruä, tenga silae akan idjä, tinai silae akan idjä tä.

26. Tapi olo bawi, idjä tempon anak idjä belom tä, hamaui deng-an radja, krana lenjoh angkat atäie, awie masi anake tä, koae: Äla tuangku, tenga akae bewäi anak awau idjä belom toh, äla haliai mampatäi iä! Tapi idjä tä hamaui: Barangai, djetä äla akam äla akangku, käläh tising bewäi.

27. Tä tombah radja, sambil hamaui: Tenga akan idjä masi tä anak awau idjä belom toh, äla mampatäi iä, krana iä kea toto indue.

28. Maka hapus olo Israel mahining kaputusae tä, idjä djari imutus radja; palus olo mikäh intu baun radja, krana iä mitä kapintar

Hatalla aton huang ataié, mangat
toto tau mambudjur perkara.

BAGI 4.

- I. Karä mantir tuntang kahain Salomo.
II. Hatalla mamintar Salomo.

I. — 1. Kalotä maka radja Salomo marentah hapus olo Israel.

2. Maka djetoj karä mantir kapala, awang ai: Asaria, anak Sadok, iä tä mantir pamutjok.

3. Ehihorep tuntang Ahia, anak Sisa, indu sukataris; Josapat, anak Ahilud, indu mangkubumi.

4. Benaja, anak Jojada, indu mantir kapala parang; Sadok äwen duä Abjatar aton imam.

5. Asaria, anak Natan, indu kapala karä wakil tanah; Sabud, anak nabi Natan, iä tä sobat radja.

6. Ahisar tä mantir human radja; Adoram, anak Abda, mantir perkaran rear.

7. Tinai aton ain Salomo duä-walas biti wakil tanah mahundjun hapus olo Israel, idjä manarima ramon panginan akan radja, tuntang ungkup humae; genep biti inukas idjä bulan dalam idjä njelo akan manarima ramon panginan.

8. Djetoj karä aran äwen tä: anak Hur marentah bukit hating-gang Epraim.

9. Anak Deker hong Makas tuntang hong Saabim, hong Betsemes tinai Elonbethanan.

10. Anak Hessed hong Arubot, tinai Sogho tuntang hapus tanah Heper pagangan ajue kea.

11. Anak Abinadab mamegang hapus tanah Dor; Tapat anak bawi ain Salomo indu sawae.

12. Baana, anak Ahilud mamegang Taanagh, Megido, tinai hapus Betsean, idjä tandipah Sarta-na, awa Jisreel, bara Betsean mandas Abelmehola, mimes hila kasih Jokneam.

13. Anak Geber tä hong Ramot intu Gilead; iä mamegang karä lewun Jair, anak Manasse tä, idjä hong Gilead, tinai tanah Argob, idjä hong Basan, djahawen pulu baris lewu hai, idjä hakota hakuntji tambaga.

14. Ahinadab, anak Ido, marentah hong Mahanaim.

15. Ahimaas marentah hong Nap-tali, iä tä masawä Basmat, anak bawi ain Salomo.

16. Baana, anak Husai, hong Aser tuntang hong Alot.

17. Josapat, anak Parua, hong Isaskar.

18. Simej, anak Ela, hong Ben-jamin.

19. Geber, anak Uri, hong tanah Gilead, idjä horan tanah Si-hon, radja olo Amori, tuntang Ogh, radja Basan, tikas iä indu wakil tanah hong tanah djeta.

20. Maka olo Juda tuntang olo Israel paham bakapal, kilau baras hong saran tasik karäe; iä kuman mihop tuntang ramirami.

21. Maka Salomo marentah karä karadjaan bara batangdanum lombah tä, sampai tanah olo Pilisti, palus sampai saran tanah Misir; karä olo hetä magah panenga akae, iä mamenda Salomo katahin andau pambelome.

22. Maka karä balandjan Salomo akan idjä andau telo pulu kor (*tanggong kalidai*) tunek tepong lamos, tinai djahawen pulu kor tepong habotor;

23. Sapulu kongan sapi idjä inje-

put olo, tuntang duä pulu kong-an sapi idjä murep kabuate, tinai saratus kongan tabiri; beken tinai karä badjang krahau, hadangan, tuntang burong awang injeput olo.

24. Krana iä marentah hapus tanah idjä hila toh batangdanum lombah tä, bara Tipsa sampai Gasa, mahundjun karä radja awang hila toh batangdanum lombah tä. Maka iä hakabuah dengan karä olo awang tandipah iä hakaliling.

25. Djadi, olo Juda tuntang olo Israel melai sanang bewai, genep bitu penda upon anggor tuntang korma ajue, bara Dan sampai Berseba, katahin pambelom Salomo.

26. Tinai aton ain Salomo äpat pulu kojan hadjaran akan karä karetae, tinai duäwalas kojan hadjaran akan olo parang.

27. Maka karä wakil tanah tä, genep bitu intu bulan ai, magah ramon panginan akan radja Salomo, tuntang akan olo handiai, idjä omba kuman hong medjan radja; iä djaton manjoho tapas talo enen.

28. Tinai seora tuntang tampilai djogo akan karä hadjaran, tuntang akan onta idjä balias darie iagahe akan aka meto tä, genep bitu intu padjun ajue.

II. — 29. Maka Hatalla manenga akan Salomo kapintar tuntang akal paham haliäi, arä kaharati, kilau baras hong saran tasik.

30. Kapintar Salomo tä paham bara kapintar karä olo idjä hila timor, tinai bara kapintar olo Misir kea.

31. Iä pintar bara olo handiai, pintar haream bara Etan kea, olo Esrahi, tuntang bara Heman, Kalkol tuntang Darda, anak Mahol olo pangarang tä. Maka arae ba-

sewut marak karä utus olo hakaliling.

32. Iä mangarang telo kojan leläi, karä njanji awang ingarange sakojan limä.

33. Tinai iä manutor manarang karä batang kaju tuntang talo lembut, bara batang seder idjä hong Libanon sampai isop tä, idjä tumbong hong dinding batu, tinai iä manutor manarang karä ampin meto, burong, tuntang talo manggajar, tinai lauk.

34. Maka aton manalih arä olo bara karä utus olo, mangat mahining kapintar Salomo, sarohan karä radja kalunen, awang djari mahining britan kapintare tä.

BAGI 5.

Salomo hadjandji dengan Hiram; Hiram manenga ramon humen Hatalla.

1. Maka Hiram, radja Tirus, manjoho olo ajue mananggoh Salomo, krana iä djari mahining olo djari maminjak Salomo mandjadi radja, gantim liau bapae; krana Hiram djari sinta Dawid katahin pambelome.

2. Limbah tä Salomo manjoho sarohan mananggoh Hiram, sambil hamaui: — (2. Kron. 2. 3.)

3. Tawam, liau apangku Dawid djaton djari tau mamangun huma akan aran Jehowa, Hatallae, tagal karä parang, idjä dengan djetä olo djari mangaliling iä, sampai Jehowa manjaragh musohe tä akan penda paie.

4. Tapi toh Jehowa, Hatallangu, djari manjanang aku bara karä musoh hakaliling, djaton aton idjä

malawan, djaton bahaja idjä mangaroh.

5. Toh, itäm, angatku jaku handak mamangun huma akan aran Jehowa, Hatallangku, tumon Jehowa djari hamauh dengan apangku Dawid, koae: anakm hatuä, idjä handak impondokku gantim hundjun padadusam, iä tä karä mamangun huma tä akan arangku. — (2.Sam.7,13.)

6. Toh, käläh soho olo baramo kaju seder akangku hong Libanon, tinai olo ajungku akan omba olo ajum, maka upah karä olo ajum aku handak manahore, tumon lakum kea. Krana tawam, marak ikäi djaton tukang kaju idjä harati kilau olo Sidon.

7. Djadi, amon Hiram mahining karä augh Salomo, maka iä paham handjak atäie, sambilhamauh: Horumat akan Jehowa andau toh, idjä djari manenga akan Dawid anak idjä pintar, mangat maren-tah utus olo idjä bakapal tä.

8. Palus Hiram manjoho sarohae manalih Salomo, sambil hamauh: Aku djari mahining talo idjä djari injohom masanan akangku; aku handak manumon kahandakm tagal kaju seder tuntang kaju goper.

9. Olo ajungku akan masohan tä bara Libanon akan tasik, tinai aku handak malanting tä, mimbite mahoroe tasik manjampai äka, idjä karäh insanam akangku, hetä aku handak mangarake, mangat ikau manduae bara hetä; maka ikau tinai akan manumon kahandakku, manenga bahata akan olo ajungku.

10. Kalotä Hiram manenga kaju seder tuntang kaju goper akan Salomo tumon karä kahandake.

11. Maka Salomo manenga akan

Hiram duä pulu kojan kor gen-dom akan panginan olo ajue, tinai duä pulu kojan kor undus awang imähes; talo tä inenga Salomo akan Hiram genep njelo.

12. Maka Jehowa manenga kapintar akan Salomo, tumon djari aughe dengae; maka Hiram dengan Salomo hakabuah bewäi, äwen duä tä hadjandji.

13. Maka radja Salomo mirak olo indu rakan bara hapus olo Israel, rakan tä telo pulu kojan karäe.

14. Iä manjoho olo tä akan Libanon, hagantihaganti, mamulu kojan biti idjä bulan katahie; idjä bulan äwen tä bagawi hong Libanon, tinai duä bulan genep biti melai hong humae; maka Adoniram mangapala rakan tä. — (4,6.)

15. Tinai aton ain Salomo udju pulu kojan djurumäton talo, tuntang hanja pulu kojan idjä blaku batu hong bukit.

16. Beken tinai karä mantir tuntang mandur ain Salomo, idjä mangapala gawi tä, iä tä telo kojan telo ratus biti, idjä kapalan karä olo idjä bagawi tä.

17. Maka radja mametäh, mangat olo tä blaku batu hai, batu idjä barega, idjä inguan indu galang huma tä.

18. Maka karä tukang ain Salomo, tuntang tukang ain Hiram, tinai olo Gibli, mamahat djeta; olo tä kea idjä nguan karä kaju tuntang batu akan ramon huma tä.

BAGI 6.

Salomo mamangun human Hatalla.

1. Djadi, intu njelo üpat ratus

hanja pulu limbah olo Israel djari blua bara tanah Misir, intu njelo apat limbah tamparan karadjaan Salomo mahundjun olo Israel, hong bulan Siw, iä tä bulan idjä duä, maka iä manampara mamangun human Jehowa. — (2.Kron.8.)

2. Huma tä, idjä imangun radja Salomo akan Jehowa, buka djahawen pulu hasa, duä pulu hasa pangandjare, kagantonge telo pulu hasa.

3. Maka tambiran hila baun huma tä duä pulu hasa kamboe, supulu hasa kabukae.

4. Iä manampa baunsengok huang huma tä, idjä rangkah hila huange, simit hila ruare.

5. Iä manampa karong hasuson hakaliling intu dinding huma tä, tinai intu aka-panjupa tä kea; tumon tä iä manampa karong hakaliling uras hasuson.

6. Karong idjä iwa tä, djeta lima hasa kalombahe; tinai idjä ambo, djeta djahawen hasa kalombahe, tinai idjä tingkat telo, djeta udju hasa kalombahe; krana dinding huma tä djari inampa mahulong, sampai karong tä injanggah intu sarau dinding.

7. Maka metoh huma tä imangun, karä batu djari tatap helo, sampai djaton augh pukul sanaman, kapak atawa pakarang sanaman beken hining huang huma, metoh djeta iharagapan.

8. Bauntonggang akan karong balikat intu suson idjä duä tä aton hila gantaun huma, maka mahoroe tangga idjä bilibilit olo mandai akan karong benteng tä, tinai bara karong suson idjä duä tä palus sampai karong suson idjä telo.

9. Tumon tä iä mamangun mandjari huma tä, tinai iä malalangit

huma tä gahagae tuntang papae uras kaju seder.

10. Iä manampa loteng kea hundjun hapus huma, lima hasa kagantonge, tuntang manjapau huma tä hapan kaju seder.

11. Tä, maka augh Jehowa sampai Salomo, koae:

12. Djetoh perkarän huma idjä imangum toh, amon ikau manandjong huang karä hadat, idjä inukasku, tuntang mahaga dasarku, malalus karä prentahku, uka belom tumon tä: tä toto aku handak mandähen aughku dengara, idjä djari koangku dengan bapam Dawid. — (2.Sam.7,13.)

13. Aku handak melai bentok olo Israel, djaton maku malihi utus olo ajungku, Israel tä.

14. Tumon tä Salomo mamangun huma tä tuntang mandjari djeta.

15. Tinai iä manampa dinding huma tä hila huange uras papan kaju seder; bara lasäh huma sampai sapaue iä manindinge hapan kaju seder, tapi lasäh huma tä uras papan goper.

16. Maka hila likut huma inindinge duä pulu hasa, diindinge lasähe uras papan seder; hetä aton aka-panjupa, aka idjä brasih haliai tä;

17. Tapi batang huma, aka brasih tä idjä hila bau, djeta apat pulu hasa kabukae.

18. Hila huang huma tä uras kaju seder, idjä iukir ampin puson kembang tuntang kembang, uras tä kaju seder, idjä kabawak batu mahin dia mamaha.

19. Aka-panjupa inampae huange haliai, hila ngambo, mangat mingkes patin-djandjin Jehowa hetä.

20. Aka-panjupa tä pandjang duä pulu hasa, duä pulu hasa kea ka-

lombahie, tinai duä pulu hasa kea kagantonge, uras djeta inanggalong bulau batua; tinai mesbeh seder-tä, idjä intu baun djeta, inanggalong hapan bulau.

21. Tinai hapus huma tä inanggalong Salomo hila huange hapan bulau batua; intu baun äka-panjupa tä ingkepae habantange bulau, inanggalong bulau kea.

22. Tumon tä iä mangalukup hapus huma tä hapan bulau, sampai salepah huma tä mandjari; tinai iä mananggalong hapus mesbeh tä, idjä intu baun äka-panjupa, hapan bulau.

23. Tinai huang äka-panjupa tä inampae duä Kerub kaju undus, duäduä sapulu hasa kagantonge. — (2. Mos. 25, 18.)

24. Maka palapas Kerub silae lima hasa kapandjange, silae palapas Kerub tä lima hasa kea, djadi bara lawin palapas silae mimes lawin silae sapulu hasa kamboe.

25. Tumon tä Kerub idjä tä tinai sama kea sapulu hasa kamboe, Kerub duäduä tä sama ukure, sama matjame.

26. Kagantong Kerub idjä tä sapulu hasa, tumon tä Kerub idjä tä kea.

27. Iä mingkes. Kerub duäduä tä hong huma hila ngambo; maka Kerub tä hambirang palapase, djadi palapas Kerub idjä tä tempä dindang silae, tinai palapas Kerub silae tempä dinding hila silae, maka bentok karong palapas Kerub duä tä hatantepä.

28. Iä mananggalong Kerub duäduä tä hapan bulau.

29. Maka kartä dinding huma tä hakaliling iukire tumon ampin Kerub tuntang batang korma, tinai

kambang idjä mangalanggang, hong äka idjä brasih haliai tä tuntang hong äka idjä brasih.

30. Tinai lasah huma tä inanggalong hapan bintap bulau, äka brasih haliai tuntang äka brasih.

31. Intu bauntonggang äka-panjupa tä iä manampa blawange kaju undus, habantange tuntang papare uras lapak lima.

32. Maka duä kabindang blawang tä kaju undus kea, hetä iä mukir ampin Kerub tuntang batang korma, tinai kambang idjä mangalanggang, djeta uras inanggalong hapan bulau.

33. Tumon tä kea iä manampa intu bauntonggang human Hatalla papare kaju undus, djeta lapak häpat.

34. Maka papan blawang tä kaju goper, hasansila bauntonggang aton blawange idjä tambing duä.

35. Hetä iä mukir ampin Kerub, batang korma, tuntang ampin kambang, tinai iä mangalukup tä hapan bulau, apiapik tumon ukire.

36. Limbah tä iä manampa parantaran, telo kabaris batu idjä imahat, tuntang idjä kabaris djihi kaju seder.

37. Intu njelo äpat galang human Jehowa iharagapan olo, intu bulan Siw.

38. Tinai njelo sawalas, intu bulan Bul, iä tä bulan hanja, huma tä djari tampae, tumon kapatute; tumon tä djeta imangun olo huang udju njelo.

BAGI 7.

I. Salomo manampa humae, II. tinai karä ramon human Hatalla.

I. — 1. Tinai Salomo mamangua

huma ai telowalas njelo katahie kalawoe djari.

2. Krana iä mamangun huma kajuan Libanon, pandjang saratus hasa, bukae limä pulu hasa, kagantonge telo pulu hasa, huange äpat kabaris djihi seder, hong takolok djihi tä bapahan kaju seder.

3. Djetä ilalangit hapan kaju seder intu bapahae, hundjun äpat pulu limä djihi, limäwalas djihi hong idjä karinting.

4. Tinai aton hetä telo karingting panjengok, suson telo.

5. Karä baunsengok tä tuntang papare lapak häpat, karä panjengok tä rata hatandipah, suson telo.

6. Tinai iä manampa tambiran, djetä bara djihi, djetä limä pulu hasa kamboe tuntang telo pulu hasa kabukae, tambiran tä intu baun huma, maka djihie intu baue haliai.

7. Tinai iä manampa tambiran akan äka padadusan, äkae basara; iä malasäh tä hapan kaju seder.

8. Tinai huma, äkae melai, aton bara tambiran kea hila likute, idjä sama kea tampae; tinai iä manampa huma akan anak bawi ain Parao, idjä djari insawä Salomo, djetä kilau huma ajue kea.

9. Karä huma tä uras batu bahalap, idjä inatap hapan siku, idjä ingargadji hasansila; djetä indu bakale bara galange sampai sapau; tinai aton parantaran idjä lombah tä.

10. Maka galange tä uras batu bahalap kea idjä bakapal, belahe sapulu hasa, belahe hanja hasa lapake.

11. Hundjun djetä aton batu bahalap, idjä imahat hapan siku, tinai djihi seder.

12. Maka parantaran idjä lombah tä, hakaliling djetä hasangkelang telo kabaris batu awang imahat tuntang idjä kabaris djihi seder: tumon tä kea parantaran human Jehowa, tinai tambiran huma tä.

II.—13. Maka radja Salomo manjoho olo manduan Hiram bara Tirus.

14. Iä tä anak balo, bawin olo Naptali, maka bapae olo Tirus; iä kamasan tambaga, idjä paham pin-tar, apik mandjawet tambaga: iä tä dumah tanggoh radja Salomo, matoh nguan karä gawie.

15. Iä manampa duä djihi tambaga, kagantong genep djihi tä hanjawalas hasa, kambo lakähe duäwalas hasa.

16. Tinai iä manang duä takoloke tambaga, uka djetä ingkes intu lawin djihi, genep takoloke limä hasa kagantonge.

17. Intu takolok djihi tä iä manampa krawang hadjandjala ampie, aton udju krawang hong genep takoloke.

18. Tinai iä manampa duä bingkähe, äka krawang tä tuntang ampin buah dalima tä leket.

19. Maka takolok djihi tä kihau kambang saked ampie, äpat hasa kabuka lapake.

20. Maka hila ngambo takoloke tä, ambo krawang hadjandjala tä. aton lalundjonge korik tinai; tuntang ampin bua dalima idjä habaris hakaliling takolok djihi tä. aton duä ratus kabawak intu genep takoloke.

21. Limbah tä iä mampendeng djihi duä tä intu parantaran human Hatalla; idjä impendenge hila gantau inggaräe Jaghin, (*kadahäe*.) tinai idjä impendenge hila sambil inggaräe Boas. (*Kaabase*.)

22. Intu lawin djihi tä aton kilau ampin kambang saked. Kalotä gawin djihi tä djari.

23. Tinai iä manampa manöang talaga-panjaup, idjä bunter ampie, bara sarae mimes sarae hila silae djetä sapulu hasa kabuka, telo pulu hasa kambo lakähe.

24. Hakaliling talaga-panjaup tä aton ampin puson kambang, sapulu hong genep hasa penda biwihe; aton duä kabaris puso tä inoang haiak gawin sindä.

25. Talaga tä mondok hundjun duäwalas sapi tambaga, telo manintu utara, telo manintu barat, telo manintu salatan, telo manintu timor, maka talaga-panjaup tä intu hundjue, sapi tä uras manalikut huange.

26. Kakapal talaga tä kalombah lokap, biwihe kilau biwih sangkir, ampin tawase kilau kambang saked; djetä muat duä kojan bat.

27. Tinai iä manampa sapulu rakar tambaga, genep rakar tä äpat hasa kamboe, äpat hasa kabukae, tuntang telo hasa kagantonge.

28. Maka helat pain rakar tä hapatas.

29. Intu patase tä, idjä helat pain rakar tä, aton ampin singa, sapi tuntang Kerub; intu hundjun paie tä aton bitin rakar, penda ampin singa tuntang sapi tä aton ampin pajong kambang.

30. Hong genep rakar tä äpat karetae tambaga, tuntang tanta-hae tambaga; intu genep putinge aton pindinge kilau ampin lengä hatandipah, kalokalok akan huange, äka pondok kandarrah.

31. Djetä idjä hasa kagantonge; lowange äka pondok kandarrah tä bunter, tengah duä hasa kabukae; hong hetä aton kea ampin talo

ukir, hong patase idjä sagi äpat, djetä djaton bunter.

32. Maka äpat karetae tä aton intu penda, tantahan karetae tä leket hong rakar; kagantonge genep karetae tä tengah duä hasa.

33. Karetae tä kilau karetan kareta; bingkähe, patinge, salumbonge, uras djetä inoang gawin sindä.

34. Äpat pindinge tä intu äpat puting rakar tä uras gawin sindä kea haiak rakar.

35. Maka äka pondok kandarrah, idjä satangah hasa kagantong tä, bunter, äka pondok kandarrah tä dengan hapus rakar tä uras gawin sindä kea.

36. Maka intu paie, intu patas idjä helate, iä mukir ampin Kerub, singa, batang korma, tumon olih äkae, tinai ampin pajong kambang aton hakaliling.

37. Tumon tä iä manampa sapulu rakar tä, toange, ukure, tawase, uras sama bewäi.

38. Tinai iä manampa sapulu kandarrah tambaga, genep kandarrah muat äpat pulu bat; kabuka genep kandarrah äpat hasa; akan genep rakar sapulu tä midjämidjä kandarrah.

39. Maka limä rakar ingkese hila gantaun parantaran human Hatalla, tinai limä akan hila sambil; maka talaga panjaup idjä hai tä ingkese hila gantau kea, hila timor dengan salatan.

40. Tinai Hiram manampa kabali, sendok, dadupa. Kalotä Hiram mahapus karä gawie, idjä inampae akan radja Salomo, ramon human Jehowa.

41. Iä tä: duä djihi tä, tuntang takolok djihi tä duäduä, tinai duä krawang hadjandjala, idjä hapan

manutup takolok djihi, tuntang lalundjonge tä.

42. Tinai äpat ratus kabawak ampin bua dalima akan duä krawang tä, manduä kabaris bua dalima akan genep krawang, idjä manutup takolok djihi, tuntang lalundjonge tä.

43. Tinai sapulu rakar tuntang sapulu kandarrah akan hundjue.

44. Tinai talaga-panjaup idjä hai tä, tuntang duäwalas ampin sapi idjä penda hetä.

45. Tinai karä kabali . sendok, dadupa. Karä ramo tä, idjä inampa Hiram akan radja Salomo, indu ramon human Jehowa, uras tambaga inaliso.

46. Darah Jordan radja manjoho manoang karä talo tä, hong petak baliat, helat Sukot dengan Sartan.

47. Maka Salomo djaton manimbang karä ramo tä tagal kutoh tambagae.

48. Tinai Salomo manjoho manampa karä ramo akan huang human Jehowa, mesbeh bulau tä, medja bulau, äka tepong tampajah ingkes imam.

49. Tinai limä tantahan sumbo akan hila gautau, limä kea tantahan sumbo akan hila sambil äka-panjupa tä, uras bulau masak, tuntang kambange, sarangan sumboe, guntinge uras bulau kea. —(4.Mos.8,4.)

50. Tinai pinggan, simpang, mangkok, sendok, dadupa, uras tä bulau batuä; silon blawang äka huang huma haliai, äka idjä brasih haliai tä, tuntang silon blawang idjä intu baun human Hatalla uras bulau kea.

51. Tumon tä karä gawin radja Salomo dengan human Jehowa

mandjari. Tinai Salomo mingkes akan hetä talo handiai, idjä djari imprasih liau bapae Dawid, kariä salaka, bulau tuntang ramo bahara; iä mingkes tä hindjä karä panatau human Jehowa.

BAGI 8.

Human Hatalla imuga Salomo.

1. Limbah tä Salomo marawäi karä bakas olo Israel; karä mantir hamputan, karä kapalan ungkup baris olo Israel naharep radja Salomo hong Jerusalem, mangat manduan patin-djandjin Jehowa bara lewun Dawid, iä tä Sion. —(2.Kron.5.)

2. Karä hatuän olo Israel hampung tanggoth radja Salomo, intu bulan Etanim, iä tä bulan udju, intu andau hai tä.

3. Djadi, amon karä bakas tä djari sampai, maka karä imam manggatang pati tä.

4. Palus olo tä mimbit patin Jehowa, tuntang tingkap-panjupa, tuntang karä ramo brasih, awang hong tingkap tä; karä imam tuntang olo Lewi manduan mimbit talo tä.

5. Maka radja Salomo, tuntang hapus utus olo Israel idjä dengae. hagoet helo bara pati tä, sambil maluput parapah, hapan arä kambing tabiri, sapi, idjä djaton taraisä djaton taraitong awi karäe.

6. Tumon tä maka imam manamän patin-djandjin Jehowa tä hong äkae, hong äka-panjupa human Hatalla, äka idjä brasih haliai tä, mingkes tä penda palapas Kerub duäduä tä.

7. Krana Kerub duäduä tä hambirang palapase hasansila akan tambuan äka pati tä, sampai Kerub tä mangadjang pati tuntang kaju pikule hila hundjue.

8. Limbah tä olo madjok kaju pikul tä sampai mamala tapakae hong äka brasih, intu baun äkapanjupa tä, tapi bitin talo tä djaton mamala; hetä pati tä magon sampai andau toh. — (4. Mos. 4, 6.)

9. Djaton talo beken hong pati tä baja duä kabintap batu tä, idjä djari ingkes Moses hetä tokep Horeb, metoh Jehowa mampendeng djandjie dengan olo Israel, kahum olo tä djari blua bara tanah Misir. — (2. Mos. 25, 16. 21.)

10. Djadi, sana imam djari blua bara äka brasih, maka botop baun andau manjuang human Jehowa;

11. Sampai karä imam djaton tau mendeng malalus gawie hetä awi botop baunandau tä, basa kahain Jehowa djari mangontep human Jehowa. — (2. Mos. 40, 34.)

12. Tä koan Salomo: Jehowa djari hamauh, iä handak melai huang kakaput. — (2. Kron. 6, 1.)

13. Toto, aku djari mamangun huma akam indu äkam melai, äka dähen indu äkam melai palus kataka.

14. Limbah tä radja mules baue, sambil mamberkat hapus utus olo Israel tä; maka hapus utus olo Israel tä uras mendeng.

15. Maka iä hamauh: Horumat akan Jehowa, Hatallan Israel, idjä hapan njamae djari hamauh dengan liau apangku Dawid, tuntang hapan lengäe iä djari mahapus aughe; iä djari hamauh:

16. Bara andau tä, metoh aku djari manduan djalahan olo ajungku, Israel tä, bara tanah Misir, maka dja-

ton aku djari mintih lewu bara karä hamputan olo Israel, mangat huma imangun akangku, nakara arangku melai hetä; tapi aku djari mintih Dawid, mangat iä marentah olo ajungku, Israel. — (2. Sam. 7, 6.)

17. Maka djari aton kea huang atäi liau apangku Dawid, handak mamangun huma akan aran Jehowa, Hatallan Israel.

18. Tapi Jehowa hamauh dengan liau apangku Dawid: idjä ikau djari bara huang mamangun huma akan arangku, djeta bahalap bewäi huang atäim djari kalotä.

19. Tapi ikau toh djaton kea akan mamangun tä, malainkan anakm hatuä, panakan aim kea, iä tä karäh mamangun huma tä akan arangku.

20. Maka Jehowa djari malalus anghe, idjä djari injewute tä, krana aku toh djari mendeng manganti liau apangku Dawid, aku mondok hong padadusan Israel, tumon Jehowa djari hamauh, tinai aku djari mamangun huma akan aran Jehowa, Hatallan Israel.

21. Aku djari manatap hetä äka akan pati, idjä intu tä djandjin Jehowa aton, idjä djari inampae dengan tato ita, metoh iä manduan olo tä bara tanah Misir. — (2. Mos. 20, 1.)

22. Maka Salomo mendeng hong baun mesbeh Jehowa, tandipah hapus utus olo Israel, iä mandepä lengäe akan langit,

23. Sambil hamauh: O Jehowa, Hatallan Israel, djaton hatalla idjä padan dengam, alo ngambo hong langit, alo ngiwa hundjun petak; ikau idjä mahaga djandji tuntang asi akan karä rewarm, awang manandjong hong baum hapan salepah atäie.

24. Ikaŋ djari malalus intu rewarm, apangku Dawid, idjä djari indjandjim akæ; njamam djari manjewute, lengäm djari malalus tä, kilau awang djari hong andau toh.

25. Toh, o Jehowa, Hatallan olo Israel, lalus intu rewarm apangku Dawid, idjä djari kea injewutm akæ, koam: djaton akan balentas hong baungku olo hatuä panakan ajum, idjä mondok hundjun padadusan Israel, asal anakm tä mahaga djalan ai, uka manandjong hong baungku tumon ikaŋ djari manandjong hong baungku. — (2.Sam.7,16.)

26. Toh, joh Hatallan Israel, lalus aughm tä, idjä djari injewutm dengan rewarm, apangku Dawid.

27. Krana kilen, tau Hatalla indu melai hong petak? Toto, karä langit, langit idjä hundjun karä langit mahin djaton ombet äkam, kilen tinai huma toh, idjä djari imangungku! — (Jes. 66,1.)

28. Tapi talingan kea pindingm akan lakudoan rewarm, akan augh usoke, o Jehowa, Hatallangu, mangat mahining augh bawa tuntang lakudoa, idjä ilaku rewarm andau toh hong baum;

29. Mangat ikaŋ mariaran matam handau hamalem akan huma toh, akan äka, idjä tahu djetä ikaŋ djari hamauh: arangku akan melai hetä; mangat ikaŋ manarima lakudoa, idjä handak ilaku rewarm hong äka toh. — (2 Mos. 20,24. — 5.Mos.12,5.11.)

30. Tarima augh usok rewarm, tuntang utus olo ajum, Israel tä, idjä karäh blaku doa hong äka toh; käläh ikaŋ mahining tä huang äkam melai hong sorga, tuntang haiak mahining tä, pasi ikäi.

31. Djaka olo djari badosa deng-an kolæ, tuntang kolæ tä mamuat sumpah intu iä, manjoho iä manjapa arepe, tuntang sumpah sapa tä sampai mesbehm huang huma toh:

32. Tä, maka käläh ikaŋ mahining bara huang sorga, mambudjur rewarm, tuntang mahukum idjä darhaka tä, lian kasalæ akan hundjun takoloke; käläh mambudjur olo idjä budjur tä, tenga akæ tumon kabudjure.

33. Amon utus olo ajum, Israel tä, alah imarang musohe, basa iä djari badosa dengam, tuntang olo tä hobah akam tinai, mangaku aram tuntang blaku, musok intu ikaŋ hong huma toh:

34. Tä käläh ikaŋ mahining bara huang sorga, ampun kasalan Israel, olo ajum, halalian iä akan tanah toh, idjä djari inengam akan tatoe.

35. Amon langit djari iatep, sampai djaton udjan, basa olo djari badosa dengam, tuntang amon olo blaku hong äka toh, haiak mangaku aram, hobah bara kadarhakaæ. basa ikaŋ djari mandjara iä:

36. Tä käläh ikaŋ mahining bara huang sorga, ampun kasalan rewarm, olo ajum, Israel tä, limbah ikaŋ djari madjar äwen djalan bahalap, idjä patut ihoroe, soho udjan tinai akan tanahm, idjä djari inengam indu joresan utus olo ajum.

37. Amon lau manapi tanah, atawa peres papa, atawa riwut papa, atawa loai, atawa sangkalap, atawa uret, atawa amon musohe mangapong olo huang tanah, huang lewue, atawa amon aton bararangi kapähä atawa peres:

38. Maka karä lakudoa tuntang

augh usok, idjä ilaku genep biti marak hapus utus olo ajum, Israel tä, karä olo idjä kasene kasalan atäie, haiak mandepä lengäe manintu huma toh:

39. Tä käläh ikau mahining bara huang sorga, äkam melai idjä dähén, ampun haiak tenga akan genep biti tumon djalan ai, tumon ikau mitä ampun atäie, krana tikas ikau bewäi kasene atäi karä olon;

40. Mangat olo tä mikäh ikau katahin iä belom hong tanah toh, idjä djari inengam akan tato ikäi.

41. Tinai amon olo beken utuse kea, idjä djaton puna baris olo ajum, Israel tä, aton dumah bara tanah idjä kedjau, tagal aram;

42. Krana olo tä karäh mahining britan aram idjä hai, tuntang lengäm idjä kwasa, idjä djari inantadjokm; maka amon olo tä karäh dumah, blaku hong äka toh:

43. Tä käläh ikau mahining bara huang sorga, äkam melai idjä dähén, sambil malalus tumon lakun olo tamuäi tä intu ikau, mangat karä utus olo salepah kalunen kasene aram, nakara iä mikäh ikau, sama kilau olo ajum Israel tä, haiak katawan, aram djari injewut akan huma toh, idjä djari imangungku.

44. Amon utus olo ajum lius mamarang musohe, manjak djalan idjä djari injohom iä, tuntang amon olo tä hong padang blaku intu Jehowa manintu lewu toh, idjä djari intihm, manintu huma toh, idjä djari imangungku akan aram:

45. Tä käläh ikau mahining lakudoae tuntang augh usoke bara huang sorga, käläh ikau mandohop mambudjur iä.

46. Amon olo tä djari badosa dengam, krana puna djaton olo idjä dia badosa, tuntang ikau malait iä, sambil manjaragh iä akan baun musohe, sampai olo idjä djari manjingskap iä manamput iä tawanan akan tanah musohe, alo kedjau alo tokep,

47. Tuntang amon olo tä manahiue, sambil mambalik atäie hong tanah, idjä akan hetä iä inamput katawanan, tuntang iä hobah, musok intu ikau hong tanah olo, idjä djari manamput iä tawanan, koae: ikäi djari badosa tuntang papa gawin ikäi, ikäi toto djari darhaka;

48. Amon olo tä hobah akam hapan salepah atäie, hapan hapus huange, hong tanah musohe idjä djari manamput iä tawanan, tuntang iä blaku intu ikau manintu tanah tä, idjä djari inengam akan tatoe, manintu lewu toh, idjä djari intihm, tuntang huma toh, idjä djari imangungku akan aram:

49. Tä käläh ikau mahining lakudoae tuntang augh usoke bara hong sorga, äkam melai idjä dähén, käläh ikau mandohop mambudjur iä;

50. Tuntang ampun kadarhakan djalahan olo ajum, idjä djari iawie dengam, karä kalangkahe, idjä iä djari basala dengam, asi iä intu olo tä, idjä djari manawan iä, mangat olo tä masi iä.

51. Krana iä puna utus olo ajum, baris ajum, idjä djari induam bara tanah Misir, äka paham kadjakäe.

52. Riaran matam akan augh usok rewarm toh tuntang utus olo ajum, Israel, mangat mahining lakue tahu talo handiai, idjä injewute akam.

53. Krana ikau djari mambaris olo tä akam indu bagim, bara marak karä baris utus olo kalunen, tumon ikau djari hamauh hadjamban rewarm Moses, metoh ikau manduan tato hiang ikäi bara tanah Misir, joh Tuhan, Jehowa. — (3. Mos. 20, 24.)

54. Djadi, amon Salomo djari mahapus karä lakudoe tuntang augh usoke tä intu Jehowa, maka iä terai mandeko utute hong baun mesbeh Jehowa, iä mendeng, palus mandepä lengäe akan silan langit.

55. Tumon tä iä mendeng, mamberkat hapus utus olo Israel, hai augh, koae:

56. Horumat akan Jehowa, idjä djari manjanang Israel, olo ajue, tumon karä augh awang djari injewute; djaton djari mananja idjä kabawak bara karä augh idjä balalap tä, idjä iä djari hamauh hadjamban reware Moses.

57. Kuläh Jehowa, Hatallan ita, mampahaiak ita, tumon iä djari mampahaiak karä tato ita, äla iä malihhi ngalapean ita;

58. Mangat mambet atäi ita akae, mangat ita manandjong mahoroe karä djalan ai, sambil mahaga karä prentahe, hadate, dasare, idjä djari injohoe karä tato ita.

59. Mangat karä aughku toh, idjä hapan tä aku djari blaku intu Jehowa, melai darah Jehowa, Hatallan ita, handau hamalem, mangat iä malalus kabudjur reware, tuntang djalahan olo ajue, Israel, haradjur huang karä andau.

60. Mangat karä djalahan olo hundjun salepah petak tawa, Jehowa hewäi toto Hatalla, djaton beken sala bara iä.

61. Tinai mangat atäi keton toto tetek dengan Jehowa, Hatallan ita, mangat manandjong huang hadat ai, mahaga prentahe, tumon awang djari andau toh.

62. Limbah tä maka radja tuntang hapus utus olo Israel maluput parapah awang injambalih hong baun Jehowa.

63. Salomo mampatäi indu parapah tarimakasih, idjä ilupute akan Jehowa, duä pulu duä kongan sapi, tinai saratus duä pulu kongan tabiri. Tumon tä radja tuntang karä olo Israel djari mangua human Jehowa.

64. Andau tä radja mamprasih parantaran, idjä intu baun human Jehowa, awie maluput hetä parapah awang ingähu tuntang parapah indu kinan, tinai enjak karä parapah tarimakasih; krana mesbeh tambaga tä, idjä hong baun Jehowa hetä, pahalau korik, djaton olih mamuat karä parapah awang ingähu, tuntang parapah indu kinan, tuntang enjak karä parapah tarimakasih tä.

65. Metoh tä kea Salomo mawi gawi hai, hapus utus olo Israel omba iä, kutoh karä olo, bara Hamat palus sampai sungäi Misir, hong baun Jehowa, Hatallan ita, handuä kudju, djadi äpatwalas andau katahie.

66. Maka andau hanja iä malapas olo arä hagoet, djadi äwen tä mamberkat radja; limbah tä äwen buli kalekae, handjak rantang tagal karä kahalape, awang djari ilalus Jehowa akan reware Dawid, tuntang akan Israel, djalahan olo ajue.

BAGI 9.

I. Hatalla mamprahan arepe akan Salomo tingkat idjä duä. II. Salomo manenga tanah Kabul akan radja Hiram. III. Karä talo tampan Salomo.

I — 1. Djadi, amon Salomo hapus gawie mamangun human Jehowa, tuntang human radja, tuntang talo handiai, idjä djari huang atäie handak iawie,

2. Tä Jehowa mamprahan arepe akan Salomo tingkat idjä duä, kilau bihin iä djari mamprahan arepe akae hong Gibeon. — (3,5.)

3. Maka Jehowa hamaui dengae: Aku djari mahining lakudoam tuntang augh usokm, idjä djari ilakum intu baungku, tuntang aku djari mamprasih huma tä, idjä djari imangum, mangat mingkes arangku hetä sampai kätatahi, maka matangku tuntang atäiku akan melai hetä haradjur genep andau.

4. Asal ikau manandjong huang baungku tumon bapam Dawid djari manandjong, dengan katinduh atäie, dengan kabudjure, mangat malalus talo handiai idjä djari injohoku ikau, sambil mahaga hadat tuntang dasar ajungku:

5. Tä, maka aku handak mandähen padadusan karadjaan ajum mahundjun olo Israel palus kata-tahi, tumon aku djari hamaui dengan bapam Dawid, koangku: djaton akan balentas olo hatuä pauakan ajum mondok hundjun padadusan Israel. — (2.Sam.7,12.)

6. Tapi djaka keton mules, ikau tuntang karä panakam, malihiku, djaton maku manumon prentah tuntang hadat. ajungku, idjä djari inengaku intu baum, tapi

keton hagoet manempo hatalla beken, sambil sontop manjembah djetä:

7. Toto, tä aku handak mampalomos olo Israel bara tanah, idjä djari inengaku akae, tinai huma toh, idjä djari imprasihku akan arangku, aku handak manganae bara baungku tinai, tuntang olo Israel karäh akan tindong tuntang andin karä utus olo kalunen. — (5.Mos.4,26.)

8. Tinai huma toh idjä basewut, toto, genep bitu idjä mahalaue karäh taräwen, haiak mangasit totoke, tuntang olo karäh misek: tagal en Jehowa djari kalotä gawie dengan tanah tuntang dengan huma toh?

9. Tä olo karäh tounbah: basa olo tä djari malihi Jehowa, Hatallae, idjä djari manduan tatoe bara tanah Misir, palus äwen djari manatelan arepe intu hatalla beken, djari manjembah tuntang manempo djetä, tagal tä Jehowa djari manjampai akae karä kadjakä toh.

II.—10. Djadi, intu lawin duä pulu njelo, idjä huang tä Salomo djari mamangun duä kabawak huma tä, human Jehowa tuntang human radja,

11. Maka Hiram, radja Tirus, djari manenga akan Salomo ramoe, kaju seder tuntang kaju goper, tinai bulau tumon karä lakun Salomo: tä maka Salomo manenga akan Hiram duä pulu kabaris lewu hong tanah Galilea.

12. Maka Hiram hagoet bara Tirus, mangat manjengok karä lewu tä, idjä inenga Salomo akae; tapi djetä djaton ingilak matae.

13. Tagal tä koae: Narai guna karä lewu tä, o pahari, awang djari inengam akangku? Palus iä

manggarä djetä tanah Kabul, (*ki-lau djaton*.) djetä arae palus toh.

14. Hiram djari mampait akan radja saratus duä pulu pikul bulau.

III.—15. Maka djetoh bukue rakan tä idjä iirak Salomo, uka mamangun human Jehowa, tuntang huma ai, tinai Milo, tuntang pagarbatun Jerusalem, tinai Hasur, Megido tuntang Geser;

16. Djetä basa Parao, radja Misir, djari dumah, mangalahi mamalah Geser, sambil manusul tä, tuntang iä djari mampatäi olo Kanani idjä mukong lewu tä, haiak djari manenga tä indu parabea babanä akan anake bawi, sawan Salomo tä.

17. Tä Salomo mamangun Geser, tuntang Bethoron idjä ngawa;

18. Tinai Baalat, tuntang Tamor hong padang tunis benjem.

19. Tinai karä lewu idjä äka karä gudang Salomo, tinai lewu äka karä kareta, tuntang lewu äka karä kawan olo parang idjä hapan hadjaran, tinai karä kanahuang Salomo hindai mangat mamangun hong Jerusalem, hong Libanon, tuntang hong hapus tanah pangangae.

20. Maka karä tisan olo Amori, olo Het, olo Peresi, olo Hewi, olo Jebusi, idjä puna beken bara utus olo Israel,

21. Panakan olo tä idjä batisa hong tanah, idjä djaton djari tau ingerem olo Israel, olo tä inukas Salomo mandjadi rakan palus sampai andau toh — (*Jos.16,10*)

22. Tapi olo baris Israel Salomo djaton manjohoe ompat gawin djipen, malainkan olo tä induae mandjadi olo parang, tuntang olo dalam ai, tinai pangkalima, mantire tuntang kapalan karä karetae, ti-

nai karä olo parang idjä hapan hadjaran.

23. Maka karä mantir, idjä mangapala karä gawin Salomo tä, djetä limä ratus limä pulu biti; äwen tä mimbing prentah mahundjun karä olo arä, awang tantai nguan gawi tä.

24. Maka anak bawi ain Parao babungkat bara lewun Dawid akan huma ai, idjä djari imangun akae. Metoh tä iä mamangun Milo kea.

25. Maka hantelo dalam genep njelo Salomo maluput parapah awang ingähu tuntang parapah tarimakasih hong mesbeh tä, idjä djari imangue akan Jehowa, iä hagaro hong mesbeh tä, idjä darah baun Jehowa, limbah gawin huma tä djari lepah.

26. Tinai radja Salomo mamapan banama kea hong Eseongeber, idjä tokep Elot, hong saran tasik rardju, intu tanah Edom. — (*2. Kron.8,17.*)

27. Maka Hiram manjoho olo ajue ompat banama tä, olo banama, idjä harati hong tasik, mangat omba karä olo ain Salomo.

28. Olo tä sampai Opir, iä manduan bulau bara hetä, äpat ratus duä pulu pikul, palus mimit tä akan radja Salomo.

BAGI 10.

I. Radja bawi bara Saba madja Salomo.

II. Panatau tuntang kahain Salomo.

I.—1. **M**aka amon radja bawi hong Saba mahining britan Salomo. tagal aran Jehowa, maka iä manalih, handak maningkes iä hapan leläi. — (*2.Kron.9.*)

2. Tuntang iä sampai Jerusa-

lem mimbit kutoh djalahae, tuntang kutoh onta, idjä mäton talo mangat ewaue, tinai kutoh bulau, tuntang batu barega. Palus iä naharep Salomo, tuntang hakotak dengae tumon karä tirok atäie.

3. Maka Salomo marima akæ karä aughe, idjä kabawak karä aughe mahin dia bahali intu radja, idjä djaton tau irimæ akæ.

4. Maka amon radja bawi bara Saba mitä kapintar Salomo, tuntang huma idjä djari imangue,

5. Tinai panginan medjæ, tuntang äka karä olo ajue, tinai pangkat karä mantire tuntang pakaia, tinai karä talo idjä indu ihope, lampat idjä indaie tamä human Jehowa, maka lenjoh angkat atäie.

6. Tä iä hamauh dengan radja: Toto kea karä augh tä, idjä djari hiningku hong tanahku tahu karä perkaram, tahu kapintarm.

7. Maka aku djaton djari harap karä augh tä, sampai bitingku mananggoh, tuntang matanku kea djari mitä tä; maka toto, belahe mahin hindai djari insuman akangu, kapintarm tuntang panataum toh paham haream bara idjä djari hiningku tä.

8. Berkat toto karä mantir ajum, berkat toto karä olo ajum toh, idjä haradjur naharep baum, idjä mahining kapintarm.

9. Horumat akan Jehowa, Hattallam, idjä djari mangilak ikau, tuntang mampondok ikau hundjun padadusan Israel; basa Jehowa sinta olo Israel katatahi, tagal tä iä djari mangkat ikau mandjadi radja, mangat ikau malalus kabudjur dengan katetek.

10. Limbah tä iä manenga akan radja saratus duä pulu pikul bulau, tinai kutoh talo mangat ewaue,

tuntang batu barega. Palus dapit djaton mamala tinai tumon karä talo mangat ewaue tä, kilau idjä inenga radja bawi bara Saba akan Salomo.

11. Tinai karä banama ain Hiram, idjä manduan bulau bara Opir, aton mimbit bara Opir kutoh kaju Almugim kea, tuntang batu barega.

12. Kaju Almugim tä inampa radja akan hada hong human Jehowa tuntang hong human radja, tinai akan kutjapi, biola, akan olo panjanji; kaju Almugim kalotä djaton pudji imbit olo, djaton kea taragitan tinai, sampai andau toh.

13. Maka radja Salomo manenga akan radja bawi bara Saba karä talo kahandake idjä ilakue; beken tinai idjä inengæ akæ hapa manjulang, tumon hadat radja; kalotä iä mules, buli tanahe tinai, tuntang karä olo ajue.

II.—14. Maka behat karä bulau, pangulih Salomo dalam idjä njelo, djahawen ratus djahawen pulu djahawen pikul.

15. Beken tinai asil olo sudagar, olo badagang, tinai asil karä radja Arab, asil karä wakil huang tanahe tä.

16. Maka radja Salomo manampa duä ratus talawang bulau masak, djahawen ratus sekel bulau inengæ akan bakal genep talawang.

17. Tinai telo ratus taming bulau masak, behat telo kati akan idjä kataming; samandiai tä radja minæ hong huma kajuan Libanon.

18. Tinai radja manampa garing akan padadusan hai, nanggalong tä hapan bulau batü.

19. Intu padadusan tä aton lampate djahawen datahe, tinai hila likut padadusan tä malanggok bun-

ter ngamboe, tinai aton hada sang-gahan lengäe hasansila äka mon-dok; maka duä ampin singa aton mendeng pendae indu djihin ha-dae tä.

20. Tinai duäwalas ampin singa aton mendeng hundjun djahawen datah lampat tä hasansila; djaton pudji inampa tumon tä huang karä karadjaan kalunen.

21. Maka karä sangkir hapan Salomo mihop uras bulau, kalotä kea karä milik hong human ka-juan Libanon; djaton mahin aton salaka, krana djetà djaton haliai barega metoh pangereng Salomo.

22. Krana ain radja arä banama Tarsis hong tasik, idjä ompat karä banama ain Hiran; sindä dalam telo njelo banama Tarsis tä dumah, mimbit bulau, salaka, garing, ba-käi tuntang haruäi.

23. Tumon tä radja Salomo man-djadi hai bara karä radja hong pe-tak dengan panataue tuntang ka-pintare.

24. Maka hapus petak manggau baun Salomo, tantai mahining ka-pintare, idjä djari inenga Jehowa huang atäie.

25. Olo handiai tä mimbit pa-nenga, ramo salaka bulau, pakaian, ganggaman, talo mangat ewaue, hadjaran, kalidai, haradjur genep njelo.

26. Tinai Salomo mamumpung kutoh kareta tuntang olo parang idjä hapan hadjaran; aton ai sako-jaan äput ratus kareta tuntang duä-walas kojan olo parang idjä hapan hadjaran, samandiai tä ingkese hong karä lewu äka kareta, tinai belae melai tokep radja hong Je-rusalem.

27. Maka radja mangampeleng kutoh salaka hong Jerusalem, sam-

pai djetà irega kilau batu bewäi. tinai kaju seder tagal kutoh karäe irega kilau kaju bararangai bewäi, idjä intu loau.

28. Bara Misir olo mimbit ha-djaran akan Salomo, tinai dagangan beken; olo badagang ain radja mamili karä talo tä.

29. Kareta induae bara Misir. regan idjä djahawen ratus sekel salaka, tinai idjä kongan hadjaran akan saratus limä pulu sekel; tu-mon regae tä kea sudagar radja mandjual tä akan karä radjan olo Het tuntang olo Aram.

BAGI 11:

I. Karä sawan Salomo; Salomo omba dewan sawae. II. Hukum Hatalla; olo malawan Salomo.

I. — 1. Tapi radja Salomo mi-pen arä bawin olo kapir, beken tinai bara anak bawi ain Parao. iä tä bawin olo Moab, olo Amon, olo Edom, olo Sidon, olo Het; — (5.Mos.17,17.)

2. Bawin utus olo tä, idjä tabiu tä Jehowa djari mametäh olo Is-rael: äla keton akan hadjelut dengae, äla kea iä akan hadjelut dengan keton; toto, olo tä karäh mambet atäi keton manintu dewae bewäi. Maka dengan bawin olo tä Salomo leket. — (2.Mos.34,16.)

3. Aton udju ratus sawae, uras ratu, tinai telo ratus gundike; maka karä sawae tä mampalajang atäie.

4. Krana metoh Salomo djari bakas, maka karä sawae mambet atäie omba hatalla beken, sampai atäie djaton tanggar dengan Jehowa, Ha-tallae, tumon atäi liau bapae Dawid.

5. Krana Salomo omba Astarot, dewan olo Sidon, tinai Milkom, matekiapi ain olo Amon.

6. Kalotä Salomo mawi talo awang papa intu Jehowa, djaton iä dāhen atāie omba Jehowa, tumon liau bapae Dawid.

7. Tā Salomo manampa āka gantong akan Kamos, matekiapi ain olo Moab tā, hong bukit idjä tandipah Jerusalem, tinai akan Mologh, matekiapi ain olo Amon.

8. Tumon tā iä mawie kea akan karä sawae idjä baris olo kapid, āwen tā hagaro tuntang maluput parapah akan karä dewae.

9. Tagal tā hasep kalait Jehowa dengan Salomo, basa iä djari malekak atāie bara Jehowa, Hatallan Israel, idjä djari masanan arepe akae handuā tingkat;

10. Tuntang djari mametāh iä, āla iä akan ompat hatalla beken; tapi iä djaton djari mahaga talo idjä djari imetāh Jehowa iä.

II. — 11. Tagal tā Jehowa hamauh dengan Salomo: Basa ikau kalotä gawin, ikau djaton djari mahaga djandjingu tuntang karä hadatku, idjä djari injohoku ikau: toto, aku handak mansuwit karadjaan toh mangalangan ikau, palus handak manenga tā akan rewarm. — (1.Sam.15,23.)

12. Tapi kahum pabelom ajum aku djaton maku malalus tā, djetä tagal bapam Dawid, tapi bara lengān anakm aku handak mansuwit tā. — (12,19.)

13. Tapi aku djaton maku mansuwit salepah karadjaan tā, baja idjä kahamputan aku handak manengae akan anakm hatuā, tagal rewarku Dawid, tuntang tagal Jerusalem, idjä djari intihku.

14. Maka Jehowa mampendeng

musoh malawan Salomo, iä tā Hadad olo Edom; iä tā utus radjan olo Edom.

15. Krana horan, metoh liau Dawid intu Edom, kahum Joab mantir kapala parang hagoet handak mangubur olo awang djari matāi muno tā, maka iä mampatāi karä hatuān olo Edom. — (2.Sam. 8,14.)

16. Krana djahawen bulan katahie Joab melai hetä dengan hapus kawan parang olo Israel, sampai iä djari mampatāi lepah lingis karä hatuān olo Edom.

17. Tapi Hadad djari hadari, iä tuntang isut hatuān olo Edom, awang djipen liau bapae, handak tamä Misir. Maka Hadad tā intu katika tā anak korik bewāi.

18. Olo tā harikas bara Midian, manantarang Paran, tinai iä manduan belaehe olo Paran, kalotä iä sampai Misir, mananggoh Parao, radja Misir; iä tā manenga humakae, tuntang mantjakap talo kināe, tinai iä manenga bagin tanah akae.

19. Maka Hadad tā paham ingilak Parao, sampai iä mampasawā iä dengan paharin sawae, paharin Taghpenes, sawan radja tā.

20. Maka paharin Taghpenes tā manak akae hatuā, Genubat arae; Taghpenes mabelom iä hong human Parao. Djadi, Genubat tā melai hong dalam Parao, hindjä karä anak Parao kea.

21. Djadi, sana Hadad hong tanah Misir mahining Dawid djari matāi, ingampeleng dengan tato hiange, tinai Joab, kapala parang tā, djari matāi kea, maka Hadad hamauh dengan Parao: Soho aku hagoet, buli tanahku.

22. Tapi tombah Parao: Narai

talo katapasm kahum melai deng-
angku, sampai ikau nahuang ha-
goet buli tanahm? Tombah iä:
Djaton, tapi soho aku lius bewäi.

23. Tinai Jehowa mampendeng
musohe akan Salomo, iä tä Reson,
anak Eljada, idjä djari babuhau
bara tuan ajue, Hadadeser, radja
Soba tä.

24. Iä tä kea mamumpung olo
hatuä, masang iä, iä mandjadi
mantir kawan parang metoh Dawid
mampatäi olo tä; limbah tä iä
mindah akan Damaskus, palus melai
hetä; iä marentah hong Damaskus.

25. Iä tä malawan olo Israel ka-
tahin pambelom Salomo, djetä be-
ken tinai bara tjalaka idjä iawi
Hadad; krana iä basingi olo Is-
rael, iä mamegang kwasa hong
tanah Aram.

26. Tinai Jerobeam, anak Nebat,
olo Epraim, idjä bara Sereda, man-
tir Salomo; aran indue Serua, iä
balo; iä tä kea manusang lengäe
malawan Salomo.

27. Maka djetoh bukue iä ma-
nusang lengäe malawan radja: Sa-
lomo tä mamangun Milo, iä mang-
abuah tesäi pagar batu lewun liau
bapae Dawid.

28. Maka Jerobeam tä olo gan-
tjang. Amon Salomo mitä olo ta-
hela tä gantjang patjäh gawie, tä
iä mangkat iä mangapala karä ra-
kan baris hamputan Josep.

29. Djadi intu katika tä, metoh
Jerobeam blua bara Jerusalem,
maka nabi Ahia, olo Silo, hasupa
dengae intu djalan, hanggap klam-
bi taheta; äwen duä tä kabuate
bewäi hong djalan hetä.

30. Tä, maka Ahia manjingskap
klambi taheta, idjä hapae, palus
marabit tä mandjadi duäwalas ka-
rabit,

31. Sambil hamauh dengan Je-
robeam: Duan sapulu karabit akam,
krana kalotoh augh Jehowa, Ha-
tallan Israel: itäm, aku handak
mansuwit karadjaan bara lengän Sa-
lomo, handak manenga akam sa-
pulu kahamputan.

32. Tapi idjä kahamputan akan
melai akae, djetä tagal rewarku
Dawid tuntang tagal Jerusalem,
lewu idjä djari intihku bara karä
hamputan olo Israel.

33. Djetä basa olo tä djari ma-
lihi aku, djari sontop intu Asta-
rot, dewan olo Sidon, Kamos,
dewan olo Moab, tuntang Milkom,
dewan olo Amon; iä djaton djari
manandjong huang djalangku,
mangat malalus talo awang bu-
djur intu matangku, karä prentah
tuntang hadat ajungku, tumon
bapae Dawid.

34. Tapi isut karadjaan ai mahin
dia aku handak manduae bara
lengän ai, malainkan iä impen-
dengku magon radja katahin umur
pambelome, djetä tagal rewarku
Dawid, idjä djari intihku, idjä
djari mahaga karä prentah tuntang
hadatku. — (2.Sam.7,12.)

35. Tapi bara lengän anake aku
handak manduan karadjaan toh, pa-
lus aku handak manenga akam
bara djetä sapulu kahamputan.

36. Tapi akan anake tä aku
handak manenga idjä kahamputan,
mangat rewarku Dawid haradjur
kilau palita intu baungku hong
Jerusalem, lewu tä, idjä djari in-
tihku, mangat mampendeng arang-
ku hetä.

37. Maka aku handak mangkat
ikau, mangat ikau marentah tu-
mon talo handiai idjä äka huangm,
ikau akan mandjadi radja mahun-
djun olo Israel.

38. Maka amon ikau manumon talo handiai, idjä karäh injohoku ikau, haiak mauandjong huang djalangku, sambil mawi talo handiai, idjä budjur intu matangku, awi ikau mahaga prentah tuntang hadatku, tumon rewarku Dawid djari mawie: tä maka aku handak mampahaiak ikau, tuntang handak mamangun ungkup humam haradjur, sama kilau aku djari mamangun ungkup Dawid, tuntang aku handak manenga Israel akam. — (9,4.)

39. Hapan perkara tä aku handak mamparandah panakan Dawid, tapi djaton palus katatahi.

40. Tagal tä Salomo handak mampatäi Jerobeam. Tapi Jerobeam harikas, hadari akan Misir, mananggoh Sisak, radja Misir; iä melai hong Misir sampai pampatäi Salomo.

41. Maka tisan karä saritan Salomo, karä gawie tuntang kapintare, djetä djari injurat hong surat saritan Salomo.

42. Maka katahin Salomo marentah salepah utus olo Israel hong Jerusalem, iä tä äpat pulu njelo. — (2.Kron.9,30.)

43. Limbah tä Salomo matäi, ingampeleng dengan tato hiange; iä ingubur hong lewun liau bapae Dawid. Maka anake Rehabeam mandjadi radja manganti iä.

BAGI 12.

I. Karadjaan olo Jehudi imbagi, mandjadi karadjaan Israel dengan karadjaan Juda. II. Jerobeam mampendeng hampatong dewa hong Israel.

I.—1. Maka Rehabeam hagoet

akan Sighem; krana salepah olo Israel djari manalih Sighem, tantai mamparadja iä. — (2.Kron.10.)

2. Djadi Jerobeam, anak Nebat, mahining perkara tä, kahum iä hong Misir; krana iä djari hadari bara baun radja Salomo, iä melai hong Misir.

3. Maka olo arä manjoho olo manduan iä. Tä Jerobeam haiak hapus utus olo Israel manalih, sambil hamauih dengan Rehabeam, koae:

4. Bapam pahalan djari mampabehat ugar ikäi; toh, käläh ikau mampahian gawin bapam idjä karas, ugare idjä babehat tä, idjä imuate hundjun ikäi, tä ikäi handak manempo ikau.

5. Koae, tombah augh olo tä: Lius keton, limbah kaduä maka keton haluli tanggoh aku. Djadi olo arä hagoet.

6. Maka radja Rehabeam hatirok dengan karä olo bakas, idjä bihin manaharep baun liau bapae Salomo, metoh iä tä belom, koae: Kilen kamäan keton ita buah tombah augh olo tä?

7. Koan äwen tä dengae: Amon andau toh ikau manarima olo tä, manumon aughe, tuntang tombah hapan augh balemo manis, tä toto äwen indu djipem hapus pabelom ajum.

8. Tapi iä manganan augh olo bakas, awang djari inirok äwen akae, iä hatirok dengan olo tabela, idjä haiak pangereng ajue, idjä naharep baue.

9. Palus iä hamauih dengan olo tä: Kilen angate kamäan keton ita buah tombah augh olo tä, idjä djari hamauih denganku, koae: pahian ugar tä, idjä djari imuat liau bapam intu ikäi?

10. Tā olo tabela, idjä hajak pangereng ajue, hamaui dengae, koae: Tumon toh buah ikau tom-bah augh olo tä, idjä djari hamaui dengam, koae: liau bapam tang-kalau djari mampabehat ugar ikäi, käläh ikau mampahiae tinai akan ikäi; tumon toh buah ikau tom-bah auge: tundjuk angkingku karäh hai haream bara kahang liau apangku.

11. Djaka liau apangku djari mamuat ugar babehat intu keton, maka aku handak mandahang tä tinai; liau apangku djari mamukul keton hapan uäi, tapi aku handak mamukul keton hapan tau-towo.

12. Tā andau telo maka Jerobeam tuntang salepah utus olo arä naha-rep Rehabeam tinai, tumon radja djari mametäh, koae: haluli keton tanggoih aku limbah kaduä.

13. Maka radja hamaui dengan olo arä tä hapan augh karas; krana iä manganan augh olo bakas, idjä djari iniroke akäe;

14. Palus iä hamaui tumon karä tirok olo tabela, koae: Liau apangku djari mampabehat ugar keton, maka aku handak mandahang tä tinai; liau apangku djari mamukul keton hapan uäi, tapi aku handak mamukul keton hapan tantowo.

15. Kalotä maka radja djaton manarima augh olo arä; krana gawi tä mandjari awi Jehowa kea, nakara iä malalus auge, idjä djari insuman Jehowa hadjamban Ahia, olo Silo tä, akan Jerobeam, anak Nebat tä. — (11,31.)

16. Amon karä olo Israel mitä, radja djaton paraba iä, maka olo arä mandjawap tinai augh radja, koae: Narai bagin ikäi intu Da-wid? ikäi djaton gawin ikäi deng-

an anak Isai! Has, buli human keton, joh Israel! manghe ikau marentah olo ajum, joh Dawid! Palus karä olo Israel buli hamae. — (2.Sam.20,1.)

17. Maka mahundjun olo Israel tä, awang mangkalewu hong-tanah Juda, Rehabeam kea idjä mimbing prentah.

18. Tā, maka radja Rehabeam manjoho Adoram, mantir perkara rear, tapi salepah olo Israel mamanting iä hapan batu, sampai iä matäi; tä radja Rehabeam badjeleng kom-pat karetae, mangat hadari akan Jerusalem.

19. Tumon tä olo Israel undur, terai dengan ungkup human Da-wid sampai andau toh.

20. Djadi, amon karä olo Israel mahining Jerobeam djari buli, maka iä manjoho olo mangahau iä mananggoh utus olo arä, palus olo mamparadja iä hetä akan salepah olo Israel; dialo idjä bitu ompat ungkup human Dawid, baja tikas hamputan Juda bewäi.

21. Maka amon Rehabeam djari sampai Jerusalem, palus iä mirak salepah hamputan Juda tuntang hamputan Benjamin, saratus hanja pulu kojan bitu awang kampih, idjä harati gawin parang, mangat mamarang djalahan olo Israel, na-kara manduan karadjaan tinai akan Rehabeam, anak Salomo.

22. Tapi augh Hatalla sampai Semaja, sarohan Hatalla tä, koae: — (2.Kron.11,2.)

23. Suman akan Rehabeam, anak Salomo, radja Juda, tuntang akan hapus hamputan olo Juda dengan Benjamin, tuntang akan olo beken tä, koam:

24. Kakai augh Jehowa: äla ke-ton hagoet, äla keton mamarang

paharin keton, olo Israel tā; buli keton genep biti akan huma ai; krana perkara tā mandjari awiku. Maka olo tā manarima augh Jehowa, palus ia hagoet buli tumon prantah Jehowa.

II. — 25. Maka Jerobeam mamangur lewu Sighem hong bukit hatinggang Epraim, ia melai hetā; bara hetā ia hagoet mamangun Penuel.

26. Maka koan Jerobeam huang atsiē: Toh karadjaan toh karāh buli ungkup human Dawid tinai.

27. Amon olo toh akan hagoet maluput parapahe huang human Jehowa intu Jerusalem, toto, atāi oki toh karāh hules tinai akan tuan ajue, akan Rehabeam, radja Juda tā; toto, olo tā karāh mampatāi aku, palus buli Rehabeam, radja Juda tā.

28. Tagal tā radja hatirok dengan olo ai; djadi ia manampa bulau kilau ampin anak sapi duā kongan, sambil hamauh dengan olo arā: Bahali toto keton hagoet tanggoh Jerusalem; itā, hetoh hatallan keton, o olo Israel, idja djari maha keton bara tanah Misir! — (2. Mos. 32, 4.)

29. Maka idja tā inae hong Betel, idja tinai ingkese hong Dan.

30. Maka gawie tā indu dosa; krana olo arā manalih hetā, palus sampai Dan.

31. Tinai ia mamangun huma sombajang, ia mangkat imam bara marak bararangai karā olo, olo idja dia panakan Lewi.

32. Tinai Jerobeam manukas andau hai, djeta hong bulan hanja, andau limawalas, idja sama kilau andau hai hong Juda tā, tuntang ia maluput parapahe hong mesbeh hetā. Tumon tā kea gawie hong

Betel, sambil maluput parapahe akan ampin anak sapi tā, idja djari inampae; tinai hong Betel kea ia mangkat imam akan aka sombajang, idja djari inampae.

33. Tuntang ia maluput parapahe hundjun mesbeh; idja djari inampae hong Betel, intu andau limawalas bulan banja, idja djari inukase tumon huang atāi ai bewāi. Tumon tā ia manampa andau hai akan olo Israel, sambil maluput parapah hundjun mesbeh tā, tuntang hagarō.

BAGI 13.

I. Nabi masman hukua Hatalla akan Jerobeam. II. Nabi tā imunga olo, ia impatāi singa.

I. — 1. Maka itā! aton olo ain Hatalla dumah bara Juda tanggoh Betel, awi augh Jehowa, kahum Jerobeam mendeng darah mesbeh handak hagarō.

2. Tā ia mantehau mawi mesbeh tā, hapan augh Jehowa, koae: Mesbeh, mesbeh! tumon toh augh Jehowa: anak hatuā karāh inakan akan ungkup human Dawid, idja Josia arae, ia tā karāh maluput hundjun ikau imam human dewa tā, idja hagarō hong ikau, tinai tulang olo matāi karāh inusul olo hong ikau. — (2. Radja 23, 16.)

3. Palus andau tā kea ia manenga talo heran, koae: Djeto kata heran tā, idja djari insuman Jehowa: itā! mesbeh toh karāh basila, kawo idja hundjue karāh batusah.

4. Djadi, sana radja mahining augh sarohan Hatalla tā, mantohau mawi mesbeh, maka Jerobeam man-

djudju lengäe bara hundjun mesbeh, koae: Singkap iä! Tapi lengäe, idjä djari indjudjue handak manjingkap iä, salenga kait, sampai iä djaton tau mambatak tä tinai.

5. Palus mesbeh tä basila, kawo batusuh bara mesbeh, tumon kata heran tä, idjä djari insuman sarohan Hatalla, hapan augh Jehowa.

6. Tä, maka tombah radja, sambil hamauh dengan sarohan Hatalla: Iaku toto toto hong baun Jehowa, Hatallam, laku akangku, mangat iä halalian lengängku akangku. Maka sarohan Hatalla tä toto toto blaku hong baun Jehowa, tä lengän radja haluli tinai, mandjadi kilau helo.

7. Tä radja hamauh dengan olo ain Hatalla: Has, ompat aku tamä humangku, awi mamparigas arepm, aku handak manenga talo panenga akam.

8. Tapi koan olo Hatalla tä, tombah augh radja: Paribasa alo ikau manenga akangku sabagi humam, mahin dia kea aku tau ompat ikau, djaton aku tau kuman mihop mahin dia hong tanah toh.

9. Krana tumonaugh toh Jehowa djari mametäh aku, koae: äla ikau kuman, äla mihop hetä, äla kea buli mahoroe djalan tä tinai, idjä djari ihoroem.

10. Palus iä hagoet manjak djalan beken, iä djaton hapan djalan tä tinai, idjä djari ihoroe manalih Betel.

II. — 11. Maka aton nabi bakas melai hong Betel; djadi, aton anake hatuä dumah manjarita akae karä gawi, idjä djari ilalus olo Hatalla tä hong Betel intu andau tä, tuntang karä aughe, idjä djari

insanae akan radja; karä talo tä injarita äwen akan bapae.

12. Maka koan bapae dengae: Djalan idjä kwe djalae buli? Maka anake tä djari mitä djalan idjä kwe djari ihoroe olo Hatalla tä, idjä djari dumah bara Juda.

13. Tä iä manjoho anake, koae: Has keton, apil kalidai akangku. Djadi äwen mapil kalidai akae. palus iä hapan tä;

14. Balalu hagoet manjak olo Hatalla tä, tuntang sondau iä mondok penda batang elah; tä iä hamauh dengae: Ikau toh olo Hatalla tä, idjä djari dumah bara Juda? Tombah iä: Aku toh.

15. Tä koae dengae: Has, ompat aku, tamä humangku, mangat kuman.

16. Tapi tombah iä: Djaton tau aku haluli ompat ikau, tamä humam, djaton kea aku tau ompat ikau kuman mihop hong äka toh.

17. Krana aku djari imetäh Jehowa: äla ikau kuman mihop hetä, äla kea ikau buli mahoroe djalam solake.

18. Tapi koae dengae: Aku toh nabi kea kilau ikau; malaikat djari hamauh dengangku awi augh Jehowa, koae: imbit iä dengam tamä humam, mangat iä kuman mihop. Tapi iä manandjaro iä.

19. Maka olo tä haluli ompat iä, sambil iä kuman belom huang humae.

20. Djadi, kahum olo tä mondok magon hong medja, maka augh Jehowa sampai nabi tä, idjä djari mimit iä haluli.

21. Palus iä mantehau mawi olo Hatalla tä, idjä djari dumah bara Juda, koae: Kakai augh Jehowa: basa ikau djari marisang bara augh Jehowa, djaton djari manumon pren-

tah, idjä Jehowa, Hatallam, djari mametäh ikau;

22. Basa ikau djari haluli, kuman belom hong äka, idjä djari ingahanae ikau, koae: äla ikau kuman belom hetä: maka hantum djaton karäh hindjä kubur karä tatom.

23. Djadi, limbah iä djari kuman belom, maka olo mapil kalidai akan nabi tä, idjä djari imbite haluli.

24. Kalotä iä tä hagoet; maka idjä kongan singa hasupa dengae hong djalan, mampatäi iä, hantue imbaringe hetä hong djalan, maka kalidaie mendeng darah hetä, tinai singa kea mendeng darah hantu tä.

25. Maka aton olo mahalau hetä, tä iä mitä hantu idjä imbaring hong djalan, tinai singa tä mendeng darah hantu. Palus olo tä manualih, masuman tä hong lewu, idjä äka nabi bakas tä.

26. Amon nabi tä, idjä djari mimbit iä haluli bara djalan, mahining augh tä, maka koae: Djetä olo Hatalla tä, idjä djari marisang bara augh Jehowa; tagal tä Jehowa djari manjaragh iä akan singa, idjä djari mamisak mampatäi iä, tumon augh Jehowa, idjä djari insanae akae.

27. Tinai iä manjoho karä anake, koae: Apil kalidai akangu. Tä äwen mapile.

28. Palus iä hagoet, tuntang sondau hantu tä lalantong hong djalan, tinai kalidai tuntang singa mendeng darah hantu tä. Singa djaton djari kuman hantu, djaton kea djari mamisak kalidai.

29. Tä nabi mangkatan hantun olo Hatalla, mamuat tä hundjun kalidai, palus mimbit djetä; kalotä nabi bakas tä buli tamä lewu,

mangat manatum tuntang mangu-bur iä hetä.

30. Iä mingkes hantu tä hong kubur ajue; iä manatum iä, koae: Kajah, joh paharingku!

31. Djadi, limbah iä mangubur iä hong kubur ajue, maka iä mametäh karä anake, koae: Amon aku djari matäi, kuburaku huang kubur idjä äka olo Hatalla tä djari ina, darah tolang ajue ingkes tolangku.

32. Krana toto, augh tä karäh mandjadi kea, idjä iä djari man-tehaue hapan augh Jehowa, mawi mesbeh, idjä hong Betel, tuntang mawi karä human dewa, awang hong karä lewu Samaria.

33. Maka limbah bara karä per-kara tä djaton kea Jerobeam maku hobah bara djalae idjä papa, tapi iä haradjur mangkat imam dewa bara bararangai karä olo; äweäwe idjä radjin, maka iä manjuang lokape, mangat mandjadi imam dewa.

34. Maka awi gawie tä iä indu batang dosa akan hapus ungkup human Jerobeam, sampai djetä irusak, palus impalomos bara petak.

BAGI 14.

- I. Hukum insanan akan Jerobeam, radja Israel; iä toatäi tuntang anake.
II. Rehabeam, radja Juda, badosa kea; iä alah awi Sisak; iä matäi.

I.—1. Katika tä Abia, anak Jerobeam idjä hatuä, balongkang haban.

2. Koan Jerobeam dengan sawae: Has ikau, obah ampim, uka olo äla katawan ikau sawan Jerobeam, palus lius talih Silo; itäm,

hetä nabi Ahia, idjä djari masanan akangku, aku akan mandjadi radja mahundjun utus olo toh. — (11,30.)

3. Imbit hong lengäm sapulu kabawak tepong, tuntang apam, tinai kasa basuang madu, palus tanggoh iä; iä karäh masuman akam, kilen kadjarian anak ita toh.

4. Maka sawan Jerobeam mawie tumon tä, iä manatap arepe, palus manalih Silo, tamä human Ahia. Maka Ahia djaton tau mitä, krana matae kawus awi kabakase.

5. Tapi Jehowa hamauh dengan Ahia: Itäm, sawan Jerobeam tä manalih, handak misek ikau tagal anake hatuä, idjä haban; kalotoh kakai buah ikau hamauh dengae; maka amon iä tamä humam, iä handak nahadja arepe kilau ampin olo beken.

6. Djadi, sana Ahia mahining riet paie haiak iä tamä bauntonggang, maka iä hamauh: Palus, o sawan Jerobeam, buhen ikau nahadja ampim kalotoh? aku injoho masuman akam augh karas.

7. Lius, sanan akan Jerobeam: kakai augh Jehowa, Hatallan Israel: aku djari mangkat ikau bara marak olo arä, djari mamparadja ikau mahundjun Israel, djalahan olo ajungku,

8. Tuntang djari mansuwit kadjaraan bara ungkup human Dawid, sambil manenga tä akam; tapi ikau djaton djari tumon rewarku Dawid, idjä mahaga prentahku, idjä omba aku hapan salepah atäie, mangat malalus talo handiai awang budjur intu matangku;

9. Malainkan ikau djari papa gawim, paham haream bara olo handiai idjä djari helo bara ikau,

ikau djari hagoet manampa akam hatalla beken, manoang hampatong dewa, hapan mungkar kalaitku, tinai aku djari iakism akan hila likutm.

10. Tagal tä itäm, aku handak magah tjalaka mawi ungkup human Jerobeam, palus handak mampalomos karä hatuän panakan Jerobeam samandiai, alo idjä magon ianggaue, alo idjä belom kabuate, bara marak olo Israel; kilau olo manganan tai, kalotä aku handak manganan panakan ungkup Jerobeam, sampai iä nihau lepal lingis.

11. Olo ungkup Jerobeam awang matäi hong lewu karäh kinan aso, awang matäi hong padang karäh kinan burong penda langit; krana Jehowa djari hamauh kalotä.

12. Maka ikau toh dari, mandjeleng arepm, buli humam, sana ikau tamä lewu, maka anakm tä karäh matäi.

13. Hapus olo Israel karäh matatum tuntang mangubur iä, krana tikas iä kabuate bewäi bara panakan Jerobeam karäh ingubur, basa marak hapus ungkup Jerobeam baja iä tä bewäi kekä kea intu Jehowa, Hatallan Israel.

14. Maka Jehowa karäh mampendeng akae radja mahundjun Israel, idjä karäh mampalomos ungkup human Jerobeam intu andau tä. Maka äwe kea katawan kadjariae katontoh kea! — (15,29.)

15. Tinai Jehowa handak mamukul olo Israel, sampai olo tä kilau rampiang lihanglahanga kantä kantä hong danum, tinai iä handak marunap manganan Israel bara tanah bahalap toh, idjä djari inengae akan karä tatoe, iä karäh

mandarai olo tä akan hila dipah batangdanum lombah tä. basa olo tä djari mimbul pahewan dewa, sambil marahas Jehowa. — (2. *Radja* 17, 23.)

16. Maka iä handak manjaragh olo Israel tagal dosan Jerobeam, idjä djari badosa, tuntang djari mamahir Israel badosa kea. — (12, 30.)

17. Tä, maka sawan Jerobeam mendeng, balalu hagoet, tuntang iä sampai Tirsä; maka sana iä mingkang lambang humae, tä olo tabela tä matäi.

18. Maka olo mangubur iä, salepah olo Israel manatum iä, tumon augh Jehowa, idjä djari injewute hadjamban reware nabi Ahia.

19. Maka tisan karä saritan Jerobeam, karä parang ai, tuntang ampie djari marentah, djetä tarasurat hong surat saritan karä radja Israel.

20. Maka katahin Jerobeam marentah, djetä duä pulu duä njelo; iä matäi ingampeleng dengan tato hiange. Maka anake Nadab mandjadi radja manganti iä.

II. — 21. Maka Rehabeam, anak Salomo, marentah hong Juda. Æpat pulu idjä njelo umur Rehabeam, metoh iä mandjadi radja, udjuwalas njelo katahie iä marentah hong Jerusalem, huang lewu tä, idjä djari intih Jehowa bara marak karä hamputan olo Israel, mangat mingkes Arae hetä. Aran indue Naama, bawin olo Amon. — (2. *Kron.* 12, 13.)

22. Maka olo Juda mawi talo awang papa intu matan Jehowa, iä mungkar kalaite paham bara karä tatoe horan, awi karä dosae awang iawie.

23. Krana olo tä kea manatap äka gantong akan dewae, hampatong tuntang pahewan, intu karä hunjok lungkoh, penda karä batang kaju bahidjau.

24. Tinai aton kea basir hong tanah tä; gawin olo tä tumon karä talo kabelä idjä puna hadat olo kapid, idjä djari inganan Jehowa bara tanah tä, bara baun olo Israel.

25. Tapi djadi intu njelo lima kahum karadjaan radja Rehabeam, maka Sisak, radja Misir, dumahi mamarang Jerusalem.

26. Iä marampas karä panatau human Jehowa, tuntang panatau human radja, iä marampas talo handiai; karä talawang bulau kea, awang djari inampa liau Salomo, lepah irampase. — (10, 16.)

27. Tä radja Rehabeam manampa gantin djetä talawang tambaga; iä mansahan tä intu lengän mantir olo dalam, idjä manonggo bauntonggang human radja.

28. Djadi, sasining radja manalih human Jehowa, maka olo dalam hapan tä, tuntang malian tä tinai akan karong olo djadjaga.

29. Maka tisan saritan Rehabeam, karä gawie tä, djetä tarasurat hong surat saritan karä radja Juda.

30. Maka haradjur parang bewäi Rehabeam dengan Jerobeam katahin pamelome.

31. Maka Rehabeam matäi, ingampeleng dengan tato hiange, iä ingubur hindjä tatoe hong lewun Dawid. Aran indue Naama, bawin olo Amon; djadi anake idjä hatuä, Abiam, mandjadi radja manganti iä.

BAGI 15.

1. Abiam, radja Juda. II. Asa, radja Juda. III. Nadab, radja Israel. Baesa manpalomos panakan Jerobeam.

I. — 1. Huang njelo hanjawalas kahum karadjaan radja Jerobeam, anak Nebat tä, Abiam mandjadi radjan olo Juda. — (2.Kron.13,1.)

2. Telo njelo katahie iä marentah hong Jerusalem; aran indue Maagha, anak Abisalom idjä bawi.

3. Maka iä manandjong huang karä dosan liau bapae, idjä djari iawie intu baue, atäie djaton budjur dengan Jehowa, Hatallae, tumon atäi liau tatoe Dawid.

4. Tapi tagal Dawid kea Jehowa, Hatallae, manenga palita akae hong Jerusalem, sambil mampendeng anake idjä hatuä rahian bara iä, mahaga Jerusalem.

5. Basa Dawid djari budjur gawie intu matan Jehowa, iä djaton djari undur bara talo handiai, awang djari imetäh Jehowa iä, katahin umur pambelome, baja tikas hong perkaran Uria, olo Het tä, bewäi. — (2.Sam.11,27.)

6. Maka haradjur parang bewäi anak Rehabeam dengan Jerobeam katahin pambelome.

7. Tisan karä saritan Abiam, karä gawie, djetä tarasurat hong surat saritan karä radja Juda. Maka haradjur parang bewäi Abiam dengan Jerobeam.

8. Maka Abiam matäi, ingampeleng dengan tato hiange, olo mangubur iä hong lewun Dawid; maka anake idjä hatuä, Asa, mandjadi radja manganti iä. — (2.Kron.14,1.)

II. — 9. Huang njelo duä pulu

kahum karadjaan Jerobeam, radja Israel, Asa mandjadi radjan olo Juda.

10. Iä marentah hong Jerusalem äpat pulu idjä njelo katahie; aran tambie Maagha, anak Abisalom.

11. Maka Asa budjur gawie intu matan Jehowa, kilau liau tatoe Dawid.

12. Krana iä manganan karä basir bara tanah, tuntang karä hampatong dewa matekiapi, idjä djari inampa tatoe.

13. Tinai tambie Maagha kea inipase, pateraie djadi ratu, basa iä djari manampa talo kabelä, hampatong dewa huang pahewan; tinai hampatong, talo kabelä tä, ingarak Asa kea, palus mangähu tä hong sungäi Kidron.

14. Tapi karä äka gantong tä olo djaton mangarake. Maka atäi Asa budjur kea dengan Jehowa katahin pambelome.

15. Maka karä talo imprasih tä, idjä imprasih liau bapae, tuntang talo idjä prasih ai, salaka bulau, ramo bahara inamäae akan human Jehowa.

16. Maka haradjur parang bewäi Asa dengan Baesa, radja Israel tä, katahin pambelome.

17. Krana Baesa, radja Israel, hagoet mamarang Juda, iä mamangun Rama, mangat iä mangahana olo ai blua manalih Asa, radja Juda. — (2.Kron.16,1.)

18. Tä, maka Asa manduan karä salaka bulau, tisan karä panatau human Jehowa, tuntang panatau human radja, palus iä mandjuluk tä akan lengän karä sarohae; radja Asa mampait djetä akan Benhadad, anak Tabrimon, Tabrimon anak Hesion, radja Aram, idjä me-

lai hong Damaskus, sambil hamauh:

19. Aton djandjin koä, puna djandjin liau apangku dengan liau bapam; itäm, toh aku mampait panengangku akam, salaka tuntang bulau; käläh ikau mangarak djandjin dengan Baesa, radja Israel, mangat iä tä balang mawi aku.

20. Maka Benhadad manarima augh radja Asa, iä manjoho karä mantir kawan parang ajue hagoet maranggar karä lewu Israel; iä mamukul Ijon, Dan, Abelbetmaagha, tinai hapus tanah Kinerot, tuntang hapus tanah Naptali.

21. Djadi, amon Baesa mahining brita tä, maka iä terai mamangun Rama, palus iä melai hong Tirsä.

22. Tä radja Asa manjoho olo bauauar hong salepah tanah Juda: Æla idjä biti mahin melai. Palus karä olo tä manduan mäton karä batu kaju bara Rama, idjä djari inguan Baesa akan imangun hetä; djadi radja Asa hapan ramo tä mamangun Geba-Benjamin tuntang Mispa.

23. Maka tisan saritan Asa, karä kwasae, karä gawie, karä lewu awang djari imangue, djetä tarasurat hong surat saritan karä radja Juda. Maka metoh kabakase iä kapähä baperes paie.

24. Maka Asa matäi, ingampeleng dengan tato hiange; iä ingubur hindjä karä tatoe hong lewun tatoe Dawid. Maka Josapat, anake idjä hatuä, mandjadi radja manganti iä.

III. — 25. Maka Nadab, anak Jerobeam, mandjadi radja Israel, intu njelo duä limbah Asa mandjadi radja Juda; iä marentah olo Israel duä njelo katahie.

26. Maka iä papa gawie intu matan Jehowa, manandjong huang djalan liau bapae, huang dosae, idjä hapan tä iä djari mamahir olo Israel badosa.

27. Maka Baesa, anak Ahia, olo hamputan Isaskar, pakat handak mawi iä; djadi Baesa mampatäi iä hong Gibeton, idjä ain olo Pilisti tä, metoh Nadab tuntang karä olo Israel mangapong lewu Gibeton.

28. Baesa mampatäi iä huang njelo telo kahum karadjaan Asa, radja Juda, palus iä mandjadi radja manganti iä.

29. Djadi, amon iä radja, maka iä mampatäi salepah ungkup panakan Jerobeam, iä djaton malihi akan Jerobeam idjä biti awang bara tahaseng, lepah lomos olo tä impatäie, tumon augh Jehowa, idjä djari insumae hadjamban reware Ahia, olo Silo tä; — (14, 10.)

30. Tagal dosan Jerobeam, idjä badosa, tuntang mamahir Israel badosa; tagal karä karajape, idjä hapae mungkar karahas Jehowa, Hatallan olo Israel.

31. Maka tisan karä saritan Nadab, karä gawie, djetä tarasurat hong surat saritan karä radja Israel.

32. Maka haradjur parang bewäi Asa dengan Baesa, radjan olo Israel, katahin pambelome.

33. Intu njelo telo kahum karadjaan Asa, radja Juda, Baesa, anak Ahia, mandjadi radja mahundjun salepah olo Israel, intu Tirsä; iä marentah duä pulu äpat njelo katahie.

34. Maka gawie papa intu matan Jehowa; iä manandjong hong djalan Jerobeam, huang dosae idjä

hapan tä iä djari mamahir olo Israel badosa.

BAGI 16.

I. Nabi Jehu masanan hukum Hatalla akan Baesa, radja Israel. II. Ela, anak Baesa, radja Israel tä, tuntang salepah panakae impatäi Simri. III. Simri, radja Israel, mampatäi arepe. IV. Omri, radja Israel. V. Aghab, radja Israel.

I. — 1. Tä, maka augh hukum Jehowa mawi Baesa sampai Jehu, anak Hanani, koae:

2. Basa aku djari mangkat ikau bara kawo, tuntang djari mamparadja ikau mahundjun Israel, utus olo ajungku, tapi ikau djari manandjong huang djalan Jerobeam, tuntang djari mamahir Israel, utus olo ajungku, badosa, haiak mungkar karahasku awi karä dosae:

3. Itäm, toto aku handak manganan panakan Baesa tuntang panakan ungkup humae, aku handak mawi ungkup humam kilau ungkup human Jerobeam, anak Nebat tä.

4. Olo ungkup Baesa, idjä matäi hong lewu, indu kinan aso, tinai awang matäi hong padang indu kinan burung penda langit.

5. Maka tisan saritan Baesa, karä gawie, karä kwasae, djeta tarasurat hong surat saritan karä radja Israel.

6. Maka Baesa matäi, ingampeleng dengan tato hiange; iä ingubur hong Tirsa; maka anake Ela mandjadi radja manganti iä.

7. Kalotä maka lembut augh Jehowa hadjamban nabi Jehu, anak Hanani, mawi Baesa tuntang ungkup humae, djeta tagal barä kasalae, awang iawie intu baun Jehowa, sambil marahas Jehowa awi

karä gawin lengäe, basa iä sama dengan ungkup human Jerobeam kea, tinai tagal iä djari mampatäi äwen tä.

II. — 8. Hong njelo duä pulu djahawen kahum karadjaan Asa, radja Juda, Ela, anak Baesa, mandjadi radja Israel hong Tirsa; iä marentah duä njelo.

9. Maka Simri, olo ajue, mantir sabagi karä kareta, pakat mawi iä, metoh iä hong Tirsa, kahum iä mihop mambusau arepe hong human Arsa, sahebar hong Tirsa tä.

10. Maka Simri tamä, mamukul mampatäi iä, intu njelo duä pulu udju kahum karadjaan Asa, radja Juda, tuntang iä mandjadi radja manganti iä.

11. Djadi. amon iä marentah, metoh iä hong padadusae, maka iä mampatäi salepah ungkup human Baesa, idjä biti olo hatuü mahin dia batisa; karä kolae karä sobate lepah impatäie.

12. Kalotä Simri mampalomos salepah ungkup human Baesa, tumon augh Jehowa, idjä djari insanar hadjamban nabi Jehu, mawi Baesa:

13. Tagal karä dosan Baesa äwen hanak Ela, idjä awi tä äwen badosa, idjä hapan tä iä djari mamahir Israel badosa, sambil mungkar kalait Jehowa, Hatallan Israel, awi kahajang gawin dewa.

14. Maka tisan karä saritan Ela, karä gawie, djeta tarasurat hong surat saritan karä radja Israel.

III. — 15. Intu njelo duä pulu udju kahum karadjaan Asa, radja Juda, Simri marentah hong Tirsa kudju andau. Maka utus olo arä bapodok mangapong Gibeton, lewun olo Pilisti tä.

16. Djadi, olo arä idjä bapodok hetä mahining brita, Simri djari

mamakāt olo, palus mampatāi radja. Tagal tā maka hapus olo Israel mamparadja Omri, kapala parang tā, mahundjun olo Israel intu āka olo arā bapodok, hong andau tā kea.

17. Palus Omri tuntang karā olo Israel harikas bara Gibeton, balalu mangapong Tirsa.

18. Djadi, sana Simri mitā lewu tā inamā ēwen, maka iā tamā human radja, balalu manusul human radja, palus iā tamput matāi hetā.

19. Djetā tagal karā dosae, awang djari iawie, basa iā mawi talo awang papa hong baun Jehowa, manandjong hong djalan Jerobeam, tuntang huang dosae, idjā djari iawie hapae mamahir olo Israel badosa.

20. Maka tisan saritan Simri, ampie djari mamakat olo, djetā tarasurat hong surat saritan karā radja Israel.

IV. — 21. Katika tā maka olo Israel habaris duā kabaris, sabagi karā olo arā ompat Tibni, anak Ginat, handak mamparadja iā, tinai sabagi ompat Omri.

22. Tapi olo idjā ompat Omri tā abas bara olo, idjā ompat Tibni, anak Ginat; djadi Tibni matāi, palus Omri mandino karadjaan.

23. Intu njelo telo pulu idjā kahum karadjaan Asa, radja Juda. Omri mandjadi radja Israel; iā marentah duāwalas njelo; hong Tirsa iā marentah djahawen njelo.

24. Iā mamili bukit Samaria bara Semer hapan duā pikul salaka, palus iā mamangun kota hong bukit tā, tuntang manggarā aran lewu, idjā djari imangue, Samaria, tumon aran Semer, idjā bihin tempon bukit tā.

25. Maka Omri papa gawie hong matan Jehowa, sampai iā darhaka

haream bara karā olo awang helo bara iā.

26. Iā manandjong hong karā djalan Jerobeam, anak Nebat, hong karā dosae, idjā hapae mamahir olo Israel badosa, sambil marahas Jehowa, Hatallan Israel, awi kari kahajang gawin dewa.

27. Maka tisan saritan Omri, karā gawie tuntang kwasae, djetā tarasurat hong surat saritan karā radja Israel.

28. Maka Omri matāi, ingampeleng dengan tato hiange, iā ingubur hong Samaria; maka anake Aghab mandjadi radja manganti iā.

V. — 29. Maka Aghab, anak Omri, mandjadi radjan olo Israel hong njelo telo pulu hanja kahum karadjaan Asa, radja Juda; maka Aghab, anak Omri, marentah olo Israel hong Samaria duā pulu duā njelo.

30. Maka Aghab, anak Omri, mawi talo awang papa intu matan Jehowa, paham bara karā olo, awang djari helo bara iā.

31. Djadi kilau djaton ombet akae iā manandjong hong karā dosan Jerobeam anak Nebat, sampai iā masawā Isebel kea, anak Etbaal, radjan olo Sidon, palus iā manampara manempo dewa Baal, tuntang manjembah iā.

32. Iā mampendeng mesbehakan Baal tā hong human Baal, idjā imangue akae hong Samaria.

33. Tinai Aghab mawi pahewan akan dewa, sampai gawin Aghab, idjā hapae marahas Jehowa, Hatallan Israel, paham bara gawin karā radja Israel, awang helo bara iā.

34. Intu katika tā Hiel, olo Betel, mamangun Jerighe tinai; hong Abiram, anake idjā bakas, iā djari

manggalang tä, hong Segub, anake idjä busu, iä djari mangkepan blawange, tumon augh Jehowa, idjä djari injewute hadjamban Josua, anak Nun. — (Jos.6,26.)

BAGI 17.

I. Nabi Elia masuman lau; iä impanan burung kak. II. Iä ihaga balo hong Sarpat. III. Iä mambelom anak balo tä, idjä djari matäi.

I. — 1. Maka Elia, olo Tisbe, olo baris Gilead, hamauh dengan Aghab: Belom Jehowa, Hatallan Israel, idjä naharep baue aku mendeng, huang karä njelo toh djaton karäh aton ambon atawa udjan, djaka dia aku manjohoe.

2. Limbah tä maka augh Jehowa sampai iä, koae:

3. Indah bara hetoh, lius akan hila timor, sahokan arepm hong sungäi Krit, idjä manumbang Jordan.

4. Danum sungäi tä akan ihopm, tinai aku djari manjoho burung kak pakanan ikau hetä.

5. Tä iä hagoet tumon augh Jehowa; krana iä lius palus melai intu sungäi Krit, idjä manumbang Jordan.

6. Maka burung kak mimbit tepong akae tuntang isin meto sining handjewu halemäi, tinai iä mihop danum sungäi tä.

7. Djadi, limbah tahi andaue, maka sungäi tä sasar teah, tagal udjan djaton hong tanah tä.

8. Tä, maka augh Jehowa sampai iä, koae:

9. Mendeng ikau, talih Sarpat idjä tokep Sidon, palus melai hetä; itäm, aku djari manjoho balo

idjä hetä, mangat iä pakanan ikau.

II. — 10. Tä iä harikas manalih Sarpat. Djadi, amon iä tokep bauntonggang lewu tä, itä! aton hetä olo bawi balo manganju: maka iä mantehau iä, koae: Laku danum isut akangku hapan sarangam tä, akan ihopku.

11. Maka amon olo bawi hagoet handak blakue, iä mantehaue, koae: Duan akangku isut tepong kea huang lengäm.

12. Tapi tombah iä: Belom Jehowa, Hatallam! djaton idjä kabawak tepongku, baja idjä karakop tunek tepong ajungku aton hong sarangae, tinai isut undus hong kasae; maka itäm, aku djari blaku isut pating kaju, aku handak nguan tä akan koä hanak, mangat koä kumae, limbah tä matäi meher igh tinai.

13. Maka Elia hamauh dengae: Æla mikäh, lius bewäi tumon aughm, tapi pakasak akangku helo bakal tepongm tä idjä kabawak, imbit tä kantoh akangku, maka limbah tä ikau akan nguan akan nduä hanak.

14. Krana kakai augh Jehowa. Hatallan Israel: tunek tepong tä hong sarangae djaton karäh lepah, tinai undus tä hong kasae djaton karäh una palus sampai andau Jehowa karäh manjoho udjan tinai akan hundjun petak. — (2.Radja 4,2.)

15. Maka olo bawi tä hagoet. tuntang mawie tumon augh Elia: tä iä kuman, tinai olo bawi tä kea tuntang ungkup humae, tahi andaue.

16. Tunek tepong huang sarangae tä djaton lepah, tinai undus hong kasae tä djaton una.

tumon augh Jehowa, idjä djari insanae hadjamban Elia.

III.—17 Djadi, limbah karä talo tä, maka anak hatuä ain olo bawi tä, idjä pakanan iä, balongkang haban, kapähäe djala-djalan paham, sampai tahasenge nihau.

18. Tä indue hamauih dengan Elia: Narai gawingku dengam, joh olo ain Hatalla? ikau kantoh, uka dosangku inahiu, tuntang anakku impatäi?

19. Tombah iä: Djuluk akangku anakm tä. Palus iä manduae bara pakuan indue, mimbis iä akan karong loteng, idjä äkae melai; iä mampetere hundjun sasuroe. — (2.Radja4,32.)

20. Limbah tä iä blaku doa intu Jehowa, koae: Joh Jehowa, Hatallangku, toto kea ikau handak mangapähä balo toh kalotä, idjä pakanan aku, sampai ikau mampatäi anake idjä hatuä?

21. Maka hantelo tingkat iä mampahikep arepe mahukup anak olo tä, sambil blaku intu Jehowa, koae: Jehowa, Hatallangku, lian tahaseng anak olo toh buli iä!

22. Maka Jehowa manumon augh Elia, tahaseng anak olo tä buli, palus iä belom tinai.

23. Balalu Elia manduan anak olo tä, magah iä bara karong loteng tä mohon akan huma, tuntang manenga iä akan indue. Koan Elia: Itäm, anakm tä belom.

24. Tä koan olo bawi dengan Elia: Toh aku katawan, ikau toto olo ain Hatalla, augh Jehowa, idjä hong njamam, uras toto kea.

BAGI 18.

I. Elia manjupa radja Aghab. II. Elia hong Karmel; iä mampatäi imam Beal. III. Udjan paham tinai.

I.—1. Djadi, limbah tahi andaue augh Jehowa sampai Elia, intu njelo telo, koae: Lius, prahan arepm akan Aghab, krana aku handak manjoho udjan tinai hundjun petak.

2. Tä Elia hagoet, manjupa Aghab. Maka lau paham hong Samaria.

3. Maka Aghab djari mangahau Obadja, kapala mandur; Obadja tä mikah Jehowa totototo.

4. Krana metoh Isebel mampatäi karä nabin Jehowa, maka Obadja manduan saratus biti nabi, manjahokan äwen tä malimä pulu biti hong lowang, iä pakanan tuntang mampihop äwen tä hetä.

5. Maka Aghab djari manjoho Obadja: Kumbang tanah, talih karä lowangdanum, karä sungäi, aja-ajau ita supa oru, mangat mam-belom karä hadjaran kalidai, uka äla belae meton ita nihau.

6. Maka iä mambagi tanah tä, idjä akan ingumbange, bitin Aghab hagoet mahoroe djalan idjä, tinai Obadja mahoroe djalan idjä.

7. Maka metoh Obadja hong djalan, itä! Elia hasupa dengae, palus iä kasene iä, balalu lawo mahingkep, manjembah iä, sambil hamauih: Djaton ikau toh tuangku Elia?

8. Tombah iä: Joh, aku toh; lius, sanan akan tuan ajum: itäm, Elia dumah.

9. Tapi koae: Narai kasalangku, sampai ikau handak mandjuluk re-warm akan lengän Aghab, nakara mampatäi aku?

10. Belom Jehowa, Hatallam! djaton utus olo, djaton karadjaan, idjä akan tä tuangku djaton djari manjoho olo manggilau ikau; tinai amon koan olo hetä: iä djaton hetoh; — maka iä manjoho karadjaan atawa utus olo tä sumpah, olo tä toto djaton djari sondau ikau.

11. Maka toh koam: lius, suman akan tuan ajum: itäm, Elia aton.

12. Toto, amon aku djari hagoet bara ikau, Rogh Jehowa karäh manamput ikau akan äka idjä dia aku tawae, tuntang aku djari hagoet masanan aughm akan Aghab, tä amon iä djaton sondau ikau, toto, iä handak mampatäi aku; tapi aku, rewarm, mikäh Jehowa bara pesangku tabela.

13. Dia djari inutor akan tuangku gawingku, metoh Isebel mampatäi karä nabin Jehowa? maka aku djari manjahokan nabin Jehowa tä saratus biti, malimä pulu hong lowang idjä, tuntang djari pakanan mampihop äwen tä.

14. Kilen toh tinai ikau hamaui: lius, suman akan tuan ajum: itäm, Elia aton? mangat iä mampatäi aku.

15. Maka koan Elia: Belom Jehowa, Tuhan karä kawan talo belom, idjä naharep baue aku mendeng, toto, andau toh aku handak mamprahan arepku akae.

16. Tä Obadja lius, manjondau Aghab, palus masuman tä akae. Balalu Aghab hagoet manjupa Elia.

17. Djadi, sana Aghab mitä Elia, koan Aghab dengae: Ikau toh, idjä marusak olo Israel?

18. Tombah iä: Aku djaton djari marusak olo Israel, tapi ikau tuntang ungkup human bapam, awi keton djari manganan prentah Je-

howa, tuntang djari omba Baal. — (16,31.)

19. Maka toh, soho olo mamumpung akangku salepah utus olo Israel hong bukit Karmel, tinai karä nabin Baal, äpat ratus limä pulu biti tä, tuntang äpat ratus biti nabin pahewan dewa tä, idjä omba kuman hong medjan Isebel.

20. Maka Aghab manjoho olo marawäi karä olo Israel, tinai iä mamumpung karä nabi tä hong bukit Karmel.

II. — 21. Tä Elia manggapi hapus utus olo arä, sambil hamaui: Kilen katahin keton djingkadjingkang hasansila? Amon Jehowa toto Hatalla, omba iä, djaka Baal toto Hatalla, omba iä! Tapi olo tä djaton tombah idjä kabawak aughe.

22. Tä koan Elia dengan olo arä: Aku kabuatku bewäi tisan karä nabin Jehowa, tapi karä nabin Baal tä äpat ratus limä pulu biti.

23. Käläh, tenga akan ikäi duä kongan sapi hatuäe, naughe äwen mintih akae idjä kongan sapi tä, manangkal djetä, mandake hundjun pangkat kaju, tapi äla mingkes apui hetä; tä aku kea handak manatap sapi idjä tinai, mandake hundjun pangkat kaju, djaton kea mingkes apui hetä.

24. Limbah tä keton akan mangahau aran dewan keton, tinai aku handak mangahau aran Jehowa: djadi Hatalla djetä, idjä tombah hapan apui, iä tä idjä toto Hatalla. Tä tombah hapus utus olo arä, koae: Buah aughm tä.

25. Maka Elia hamaui dengan karä nabin Baal: Intih keton idjä kongan sapi tä akan keton, tatap tä helo, krana keton puna arä biti; kahau aran dewan keton, tapi äla keton mingkes apui.

26. Maka äwen manduan sapi, idjä incenga olo akæ, iä manatap tä, tuntang mangabau aran Baal, bara handjewu sampai bentok andau, koæ: O Baal, tombah augh ikäi! Tapi djaton aughe, djaton idjä tombah. Maka olo tä lulang-luli babigal darah mesbeh tä, idjä djari inampæ.

27. Djadi, bentok andau Elia hababaka olo tä, koæ: Tuki mam-bawa iä, krana iä tä hatalla; mikäh iä mangarang saier, atawa iä aroh, atawa iä djari hagoet; äwe katawan, mikäh iä batiroh, has pisik iä!

28. Maka olo tä manuki mam-bawa iä, haiak mahiris arepe hapan lading, djudjuk, tumon hadat ai, sampai djahe mahahasor.

29. Djadi, amon halau bentok andau, maka olo tä magon mangkariak sampai wajah maluput parapah, tapi djaton aughe, djaton idjä tombah, djaton idjä paduli.

30. Tä koan Elia dengan olo arä: Etoetoh keton! Maka olo arä manggapi iä; balalu iä mangabuah mesbeh Jehowa, idjä djari ingarak tä.

31. Maka Elia manduan duäwalas kabawak batu, tumon karä hamputan panakan Jakob, idjä akæ augh Jehowa djari sampai, koæ: Aram toh Israel. — (1. Mos. 32, 28.)

32. Batu tä imangue indu mesbeh akan aran Jehowa; limbah tä iä mamarit hakaliling mesbeh tä, sampai kilau kalumbah äka tagalan duä supak binji.

33. Tinai iä mamangkat karä kaju, palus manangkal sapi tä, mandake hundjun pangkat kaju.

34. Limbah tä iä hamauh: Sung äpat blanai dengan danum, tusuh tä hundjun parapah tuntang

hundjun kaju. Tinai koæ: Awi tinai handuä ulang. Djadi olo mawi tä handuä ulang. Tinai koæ: Awi tä hantelo hambulang. Maka olo mawi tä hantelo hambulang.

35. Sampai danum nabasak hakaliling mesbeh, tinai parit tä kontep danum kea.

36. Djadi, katika olo pudji maluput parapah, maka nabi Elia manggapi, koæ: Joh Jehowa, Hatallan Abraham, Isaak tuntang Israel, kaläh ikau mangarinahe hong andau toh, ikau bewäi toto Hatalla hong Israel, tuntang aku toh rewarm, tinai aku djari mawi karä perkara toh tumon aughm. — (2. Mos. 3, 15.)

37. Tombah aughku, o Jehowa, tombah aughku, mangat utus olo toh kasene, tikas ikau bewäi, o Jehowa, toto Hatalla, mangat ikau mambet atäi olo tä akam tinai!

38. Tä palus lawo apui Jehowa kuman mampalepah parapah, kaju, batu, petak, tuntang malajap danum tä kea, idjä huang parit, — (3. Mos. 9, 24.)

39. Amon hapus olo arä mitä tä, maka iä lawo mahingkep, manjondep baus, sambil hamauh: Jehowa toto Hatalla, Jehowa toto Hatalla!

40. Maka Elia manjoho äwen: Singkap karä nabin Baal, idjä biti äwen tä mahin äla manjohoe hadari. Tä olo manjingkap karä äwen, palus Elia magah iä mohon akan sungäi Kison, mampatäi iä hetä.

III. — 41. Limbah tä Elia hamauh dengan Aghab: Lius, kuman belom, krana aton augh gotok udjan paham.

42. Tumon tä Aghab hagoet, handak kuman belom. Maka Elia mandai tantan bukit Karmel, mahu-

kuphong petak, tuntang manjontop
haue helat utute. — (*Jak.5,17.*)

43. Limbah tä iä hamauih dengan
djipäe: Lius, tampajah hila tasik.
Tä iä lius mitä, sambil hamauih:
Djaton aton talo enen. Tä koae:
Lius tinai; sampai hangkudju ting-
kat.

44. Djadi, intu tingkat udju,
koae: Itäm, baunandau isut, ka-
lombah lokap, lembut bara tasik.
Tä iä hamauih: Dari, palus suman
akan Aghab: soho olo manatap
karetam, lius gulugulong, belä ikau
djakä andau udjan.

45. Djadi, palus tä kea ampin
langit sindesindep ärep awi baun-
andau tuntang riwut, palus lawo
udjan paham. Maka Aghab mukong
karetac hagoet akan Jisreel.

46. Maka lengän Jehowa mimbit
Elia, iä mambabat kahange, palus
hadari helo bara haun Aghab, nja-
mah olo sampai Jisreel.

BAGI 19.

I. Elia badari tagal Isebel; malaikat
mangarasan iä. II. Hatalla masuman
arepe akae hong bukit Horeb. III. Elia
mandjadi pangian Elia.

I. — 1. Maka Agbah masuman
akan Isebel talo handiai, awang
djari iawi Elia, tinai perkara iä
djari mampatäi karä nabi tä hapan
padang.

2. Tä, maka Isebel manjoho sa-
rohan mananggoh Elia, sambil ha-
mauih dengae: Kalotä kakai gawin
dewa denganku, djaka dia djewu,
katika kalotoh kea, aku djari mawi
tahasengm mandjadi sama kilau ta-
haseng karä olo tä.

3. Sana iä mitä perkarac tä ka-

lotä darie, maka iä manatap arepe
balalu hagoet, mangat mahakan
mahaga tahasenge, palus iä sampai
Berseba, idjä hong tanah Juda. Hetä
iä malihi ajange.

4. Tapi iä hagoet, tamä padang,
tandjong idjä andau kakedjaue; iä
melai penda batang kaju walau.
blaku tahasenge bageto, sambil
hamauih: Ombet toh, joh Jehowa,
duan tahasengku toh, krana aku
toh djaton bahalap bara karä ta-
toku.

5. Maka iä mampeter arepe ba-
tiroh penda batang kaju walau tä:
maka itä! aton malaikat manigong
iä, sambil hamauih dengae: Mon-
dok, kuman.

6. Tä iä tampaliau, itä! hila
takoloke aton idjä kabawak tepong,
impakasak hundjun barah apui, ti-
nai kasan danum; tumon tä iä
kuman belom, limbah tä iä menter
batiroh tinai.

7. Tapi malaikat Jehowa haluli.
tingkat idjä duä, manigong iä.
sambil hamauih: Mondok, kuman,
krana djalam tä kedjau hindai.

II. — 8. Tä iä mondok, kuman
tuntang mihop; palus iä manan-
djong awi kabunggut panginan tä.
käpat pulu andau käpat pulu alem
katahie, mimes Horeb, bukit Ha-
talla tä.

9. Maka iä tamä lowang hetä,
iä bara malem hetä; maka itä!
augh Jehowa sampai iä, sambil
hamauih dengae: Narai gawim he-
toh, Elia?

10. Tombah iä: Aku djari paham
sangit akan Jehowa, Hatallan karä
kawan talo belom; krana olo Is-
rael djari manganan djandjim, mang-
arak mesbehin, tuntang djari mam-
patäi karä nabim hapan padang:
tikas aku bewäi idjä batisa, tinai

olo tä mangatah tahasengku, handak manganan tä.

11. Maka Iä hamauh: Blua, mendeng hundjun bukit toh hong baun Jehowa. Tä itä! Jehowa aton mahalau; barat paham kakarase, idjä manusit karä bukit, tuntang mamusit batu karang, manampur helo bara baun Jehowa, tapi Jehowa djaton huang barat tä. Limbah bara barat tä petak hagerek, tapi huang gerek petak tä Jehowa djaton kea.

12. Limbah bara gerek petak tä aton apui, tapi huang apui tä mahin djaton kea Jehowa. Tinai limbah apui tä dumah katadoh aughe mähamahas.

13. Djadi, sana Elia mahining djetä, maka iä manutup baue hapan kahowute, palus iä blua, sambil mendeng hong tumbang lowang; maka itä! aton augh sampai iä, idjä hamauh: Narai gawim hetoh, Elia?

14. Maka tombah iä: Aku djari paham sangit akan Jehowa, Hatalan karä kawan talo belom; krana olo Israel djari manganan djandjim, mangarak mesbehm, mampatäi karä nabim hapan padang; tikas aku bewäi tisae, tuntang olo tä mimes manganan tahasengku.

15. Maka Jehowahamauh dengae: Lius, buli horoe djalam akan padang Damaskus, tamä lewu tä, awi maminjak Hasael mandjadi radja hong tanah Aram.

16. Tinai Jehu, anak Nimsi, akan iminjakm mandjadi radjan olo Israel, tinai Elisa, anak Sapat, bara Abelmehola, akan iminjakm mandjadi nabi indu gantim. — (2. Radja9,2.)

17. Maka karäh mandjadi, Jehu tä karäh mampatäi karä olo, idjä

mahakan padang Hasael, tinai olo idjä mahakan padang Jehu karäh impatäi Elisa.

18. Maka aku djari manisa marak olo Israel udju kojan biti, samandiai olo tä djaton djari mandeko utute manjembah Baal, njamae djaton djari omba manjium iä.

III. — 19. Tumon tä maka iä hagoet bara hetä, tuntang iä sondau Elisa, anak Sapat, kahum iä maluku tanae, hapan duäwalas kapasang sapi, djetä uras helo baue, tinai bitie haiak pasang sapi idjä tapakan harian. Maka Elia mananggoh iä, palus mantarik kahowute akae.

20. Tä iä palus malihi karä sapie, hadari manuntut Elia, sambil hamauh: Soho aku manjium manabi indu apangku, limbah tä aku handak ompat ikau. Koea dengae: Lius bewäi, tapi haluli tinai, krana ingatm, narai gawingku dengam!

21. Kalotä maka iä tä buli malihi iä; palus iä manduan sapa-sang sapi, manjambalih tä, tuntang hapan ramon luku iä mampakasak isie, balalu manenga tä akan olo ajue; djadi olo tä kuman. Limbah tä iä harikas, ompat Elia, omba manonggo iä.

BAGI 20.

I. Aghab mampalah Benhadad. II. Sindä tinai Aghab mampalah palus manawan Benhadad, tapi iä mambelom iä. III. Hukum Hatalla mantam Aghab.

I. — 1. Maka Benhadad, radja Aram, mamumpong karä kawan parang ajue, tinai telo pulu duä radja omba iä, tuntang kutoh ha-

djaran kareta; ia nagoet mangapong Samaria, mamarange.

2. Ta ia manjoho sarohan tanggoh Aghab, radja Israel, hong lewu ta,

3. Sambil hamaui dengae: Kakai augh Benhadad: karä salaka hulaum uras ajungku, tinai sawam tuntang anakm idja kapala bahlap ajungku kea.

4. Tombah radja Israel, koae: Joh, tumon aughm, o tuangku radja; aku toh ajum tuntang talo handiai awang ajungku.

5. Limbah ta sarohan ta mananggoh tihai, sambil hamaui: Tumon toh augh Benhadad: toto, aku djari manjoho olo masuman akam, salaka hulaum, karä anak sawam patut inengam akangku.

6. Tapi djewu, katika tumon toh kea, aku handak manjoho olo ajungku tanggoh ikau, mangat ia mangarik humam, palus mahar human karä olo ajum, djadi talo handiai awang ingilak matam karäh induan irampas äwen tä.

7. Ta radja Israel mangahau karä bakas tanah tä, sambil hamaui: Ingat keton, itä keton, ia tä manggau talo papa bewäi; krana ia djari manjoho manduan anak sawangku, karä salaka bulu ajungku, tuntang aku djaton djari mangahana talo tä akae.

8. Ta tombah karä bakas tuntang salepah utus olo arä, sambil hamaui dengae: Äla ikau manarima aughe, äla manumon tä.

9. Tagal tä ia hamaui dengan sarohan Benhadad: Suman akan tuangku radja: talo handiai idja solakm manjoho rewarm, djetä inumongku; tapi perkara djetoh tinai djaton olihku malaluse. Ka-

lota sarohan tä buli, mimbit aughe tä akae.

10. Palus Benhadad manjoho olo, masuman akae: Kalota kakai gawin karä dewa dengangk, djaka karotek Samaria tä ombetsama tinda mangarakop kakara olo handiai, idja imbitku.

11. Tapi tombah radja Israel, koae: Suman akae, idja hara manangking padang, äla tä mandjoho arepe kilau djaka ia djari mengkak tä tinai.

12. Djadi, sata Benhadad mahining aughe tä, kahum ia mihop hainak karä radja tä huang-tingkap ajue, maka koae dengan karä olo ajue: Takan, ranggar lewu tä. Maka olo tä maranggar lewu.

13. Maka itä! aton nabi manggapi Aghab, radja Israel, sambil hamaui: Tumon toh augh Jehowa: djari ikau mitä olo tä idja karän karä? itäm. andau toh aku handak manjaragh ia penda lengäm. mangat ikau kasene, aku toh toto Jehowa.

14. Maka tombah Aghab: Hapan äwe? Koae: Tumon toh augh Jehowa: hapan anakoloh karä wakil tanah. Tombah ia: Äwe akan mimbit äwen mamarang? Koae: Ikau toh.

15. Ta ia misä anakoloh karä wakil tanah, maka karäe duä ratus telo pulu duä bit; limbah tä ia misä karä olo Israel awang dengae, udju kojan bit karäe.

16. Maka bentuk andau olo tä blua, kahum Benhadad mihop sampai djari babusau hong tingkape, tuntang telo pulu duä radja tä, idja omba mandohop ia.

17. Maka anakoloh karä wakil tanah tä blua helo; maka Benhadad djari manjoho olo mangalati:

äwen tä masuman akæ, koæ, Aton olo djari blua bara Samaria.

18. Maka koæ: Alo olo tä djari blua blaku hakabuah, alo iä djari blua akan parang, tawan iä belobelom.

19. Tapi limbah anakoloh karä wakil tanah tä djari blua bara lewu, tuntang kawan parang tä idjä manuntut iä,

20. Tä genep bitin äwen mampatäi musohe idjä hatandipah dengæ, sampai olo Aram hadari, palus olo Israel manjasah iä; maka Benhadad, radja Aram tä, mahakan kea mukong hadjaran haiak dengan isut olo idjä hapan hadjaran.

21. Djadi, radja Israel hagoet, mampatäi karä olo idjä hapan hadjaran tuntang idjä hong karä kareta, sampai kutoh karä olo Aram tä impatäie.

II. — 22. Metoh tä nabi tä manalih radja Israel, sambil hamauh dengæ: Lius, awi manekang mangawasa arepm; ingat arepm, kilen patut gawim, krana njelo rahian radja Aram karäh haluli, mamarang ikau tinai.

23. Krana karä mantir ain radja Aram djari hamauh dengæ: Dewan olo tä puna dewan bukit, awi tä olo tä djari abas bara ita. Käläh ita mamarang olo tä hong äka rampar, tä toto ita karäh abas bara iä;

24. Tagal tä buah ikau kalotoh gawim, tipas karä radja, genep bitin bara pangkat ai, pendeng wakilm manganti äwen.

25. Tinai käläh ikau mamumpong kawan parang akam, karäkaräe kilau kawan tä, idjä djari nihau impatäi, tina i karä hadjaran tuntang kareta kilau idjä bihin kea;

limbah tä käläh ita mamarang olo tä hong äka rampar, toto ita karäh abas bara iä. Maka iä mamarima aughe, palus mawie tumon tä.

26. Djadi, intu tampan njelo taheta Benhadad mamadju olo Aram, palus iä hagoet bara Apek, handak mamarang olo Israel.

27. Maka olo Israel imadju kea, tuntang bahatae aton, palus iä hagoet manambang olo tä. Maka olo Israel bapodok tandipah olo tä, ampie kilau duä kawan kambing awang isut bewäi, tapi olo Aram tä mangontep petak.

28. Maka olo ain Hatalla tä manggapi, sambil hamauh dengan radja Israel, koæ: Kakai augh Jehowa: basa olo Aram djari hamauh, Jehowa baja Hatallan bukit bewäi, djaton Hatallan äka rampar, maka aku handak manjargh kawan parang idjä kariän karäe tä penda lengän keton, mangat keton kasene aku toto Jehowa.

29. Maka kudju olo tä bapodok hatandipah; djadi, intu andau udju tä parang bungkar; tä olo Israel mampatäi saratus kojan olo Aram hong andau idjä tä.

30. Djadi, olo awang batisa hadari akan Apek, tamä lewu: maka palus pagar kota balongkang mawi duä pulu udju kojan bitin awang batisa tä; tina i Benhadad kea hadari, tamä lewu, mahakan bara karong idjä akan karong beken, haradjur kalotä.

31. Tä koan olo ajuc dengæ: Itam, ikäi djari mahining, radjan utus olo Israel tä puna radja pamasasi; käläh ita mangkepan benang ganal intu kahang ita, tuntang tali intu ujat ita, balalu ita blua

manjupa radja Israel; ajaajau iä handak mambelom tahasengm.

32. Tä iä mambabat kahange hapan benang ganal, tuntang mangkepan tali intu ujate, palus iä manalih radja Israel, sambil hamauh: Rewarm Benhadad blaku intu ikau, käläh mambelom tahasengku. Maka tombah iä: Magon aton iä? iä indu paharingku!

33. Maka olo tä mambet aughe akae, palus manjingskap aughe tä, koae: Paharim Benhadad magon aton. Tombah iä: Has, imbit iä. Tä Benhadad blua manjupa iä, palus iä manjoho iä djakat karetae.

34. Tä iä hamauh dengae: Karä lewu awang induan liau apangku bara ikau, djetä handak iliangku, tinai käläh ikau manatap djalan akam hong Damaskus tumon liau apangku djari mawie hong Samaria. Koae: Käläh, tumon djandjim toh aku handak malapas ikau. Kalotä iä hadjandji dengae, palus malapas iä.

III. — 35. Tä, maka idjä biti bara karä murid nabi hamauh dengan kolae, hapan augh Jehowa: Käläh pukul aku. Maka kolae tä djaton maku mamukul iä.

36. Maka koae dengae: Basa ikau djaton djari manumon augh Jehowa, itäm, sana ikau djari hagoet bara darahku, singa karäh mawi ikau. Djadi, sana iä djari hagoet bara darahe, maka singa hasupa dengae, palus mamisak iä.

37. Limbah tä iä sondau olo beken tinai, sambil hamauh: Käläh pukul aku. Maka olo tä mamukul mampahimang iä.

38. Tä nabi tä hagoet, mendäh radja hong benteng djalan; iä meteng baue, uka ampie hobah.

39. Djadi, metoh radja mahalau. maka iä mantehau radja, sambil hamauh: Rewarm toh djari omba parang, maka aton-olo mahiwang tanggo aku, magah olo idjä biti akangku, sambil hamauh: tonggo olo toh; djaka iä nihau, maka tahasengm indu gantin tahasenge. atawa ikau manabor sapikul salaka.

40. Djadi, amon rewarm aton gawie hetähetä, maka olo tawan nan tä nihau. Tä radja Israel hamauh dengae: Tumon tä kea hukum akam, njamam djari manjeng wnt tä.

41. Tä iä badjeleng mantapäi peteng baue, palus radja Israel kasene iä, iä tä idjä biti bara karä nabi.

42. Palus iä hamauh dengae: Toh augh Jehowa: basa ikau djari malapas olo idjä djari ingremku tä bara lengäm, maka toto. tahasengm indu gantin tahaseng ai, tinai utus olo ajum gantin olo ajue.

43. Maka radja Israel hagoet buli humae, rasirasing tuntang marakis; kalotä iä sampai Samaria.

BAGI 21.

I. Aghab äwen duä Isebel merusak Nabot. II. Elia masuman hukum Hattäla akae.

I. — 1. Djadi rahian bara tä aton tinai perkara; Nabot, olo Jisreel, aton bara pambulan anggor hong Jisreel, tokep human Aghab, radja Samaria tä.

2. Maka Aghab hamauh deng-an Nabot, koae: Djual akangku pambulan anggor ajum, mangat

mandjadi kabon sajor akangku, basa djetä tokep humangku; maka aku handak manenga gantie akam, pambulan anggor idjä bahalap bara djetä, atawa tumon kakilakm aku handak manahor regae hapan rear.

3. Tapi koan Nabot, tombah augh Aghab: Buabuah Jehowa mangahana aku, äla aku manenga joresan karä tatoku akam. — (4. Mos. 36, 9.)

4. Tä, maka Aghab buli humae, rasirasing tuntang marakis tagal augh tombah Nabot, olo Jisreel tä, koae: aku djaton maku manenga akam joresan karä tatoku. Palus iä mampeter arepe hong sasuroe, balalu mules baue manalikut, tuntang djaton maku kuman.

5. Tä sawae Isebel mananggoh iä, sambil hamauh dengae: Narai kapähän atäim, sampai ikau djaton maku kuman?

6. Maka tombah iä: Basa awiku djari hakotak dengan Nabot olo Jisreel tä, sambil hamauh dengae: djual akangku pambulan anggor ajum dengan rear, atawa amon ikau nahuang, karäh aku manenga pambulan anggor gantän djetä; tapi iä djari tombah: aku djaton maku manenga pambulan anggor aingku akam.

7. Tä tombah sawae Isebel, koae: Ikau kea, idjä mimbing karadjaan mahundjun olo Israel; mendeng, kuman, handjahandjak bewäi; aku handak manduan akam pambulan anggor ain Nabot, olo Jisreel tä.

8. Palus iä mamintik surat hapan aran Aghab, mangkepan tjap ajue hetä; limbah tä iä mamait surat tä akan karä olo bakas

tuntang olo tatau, idjä mangkalewu dengan Nabot, huan glewu tä.

9. Maka kalotoli augh bintik surat tä awie: Soho olo mimbing puasa, tuntang mampondok Nabot intu baun olo arä.

10. Limbah tä soho dua bitu olo setan manandipah iä, idjä mandawa iä, koae: ikau djari manjapa Hatalla tuntang radja. Palus agali iä akan ruar lewu, panting iä hapan batu sampai matäi.

11. Maka olo bakas tuntang olo tatau, awang mangkalewu hetä, mawie tumon, sohon Isebel, tumon augh idjä djari imintike hong surat, idjä impaite akan äwen.

12. Äwen tä manjoho olo arä mimbing puasa, tuntang mampondok Nabot intu baun olo arä.

13. Tä aton lembut dua bitu olo setan, mondok nandipah iä, maka olo setan tä mandjadi saksi mawi iä, mawi Nabot hong baun olo arä, koae: Nabot tä djari manjapa Hatalla tuntang radja. Maka olo tä mamplua iä bara lewu, palus mamanting iä hapan batu, sampai iä matäi.

14. Limbah tä iä manjoho olo masanan akan Isebel, koae: Nabot djari buah panting batu, tuntang djari matäi.

15. Djadi, sana Isebel mahining, Nabot djari buah panting batu, tuntang djari matäi, maka Isebel hamauh dengan Aghab: Mendeng, duan bewäi indu joresan pambulan anggor ain Nabot, olo Jisreel tä, idjä iä djaton maku mandjuale akam dengan rear, krana Nabot tä djaton belom hindai, tapi iä djari matäi.

16. Djadi, sana Aghab mahining Nabot djari matäi, maka Aghab harikas, handak manang-

goh pambulan anggor ain Nabot, olo Jisreel tā, mangat manduan tā akan joresae.

II.—17. Tapi augh Jehowa sampai Elia, olo Tisbe, koae:

18. Hās ikau, hagoet, manjondau Aghab, radja Israel; idja melai hong Samaria; itām, iā aton hong pambulan anggor ain Nabot, kantā iā djari hagoet, mangat manduan tā akan indū joresae.

19. Maka ikau akan masanan akae, koam: kakai augh Jehowa: djari ikau mampatāi tuntang manduan joresan kea? Tinai sanan akae, koam: kakai augh Jehowa: hong aka aso djari mandjelap dahan Nabot, hetā aso karāh mandjelap daham kea, toto dahan ajum!

20. Maka Aghab hamaui dengan Elia: Djari ikau sondau aku, joh musohku? Tombah iā: Aku djari sondau ikau, basa ikau djari mandjual arepm, nakara malalus karā gawi papa intu baun Jehowa.

21. Itām, aku handak magah tjalaka akam, tuntang handak manganan hapus panakam, handak mampalomos karā hatuān ungkup Aghab bara Israel, alo bakasabela.

22. Aku handak mawi ungkup humam kilau ungkup human Jerobeam, anak Nebat, tuntang kilau ungkup human Baesa, anak Ahia, tagal karajapm, idja djari hapam marahas aku, tinai basa ikau djari mamahir olo Israel badosa.—(15,29.)

23. Tinai Jehowa djari hamaui tahu Isebel kea, koae: aso akan kuman Isebel intu saran pagār Jisreel.—(2. Radja 9,38.)

24. Olo ungkup Aghab idja ma-

tāi hong lewu, aso karāh kuman iā, tinai idja matāi hong padang, burong penda langit karāh kuman iā.

25. Toto, dīalo idja bitī djari kilau Aghab, idja djari mandjual manampohan arepe mawi talo papa intu baun Jehowa, basa sawae Isebel manantiring iā.

26. Karā gawie uras gawi kabelā haliai, iā omba karā dewa matekiapi, tumon karā dasar gawin olo Amori, idja djari inganan Hattalla bara tanahe, bara baun olo Israel.

27. Djadi, amon Aghab mahining karā augh tā, maka iā marabit pakaiae, palus mangkepan benang ganal hong bitie, sambil puasa; hapan benang ganal tā kea iā batiroh, iā manandjong mundo-mundo ampie.

28. Tā, maka augh Jehowa sampai Elia, olo Tisbe, koae:

29. Djadi ikau mitā Aghab djari mamparandah arepe hong baungku? maka basa iā djari mamparandah arepe hong baungku, aku djaton tulus magah tjalaka tā kahum pambelom ajue; tapi intu pangereng anake hatuā aku handak magah tjalaka tā marusak ungkup humae.

BAGI 22.

I. Aghab tuntang Josapat mamarang olo Aram II. Aghab impatāi. III. Josapat, radja Juda. IV. Ahasia, radja Israel.

I.—1. Maka olo sanang telo njelo katahie, djaton parang olo Aram dengan olo Israel.

2. Tapi intu njelo telo, Josa-

pat, radja Juda, hagoet madja radja Israel. — (2. Kron. 18, 2.)

3. Tā radja Israel hamauh dengan olo ajue: Djaton keton katawan Ramot hong Gilead tā puna ain ita? maka kilen ita langak bewāi, djaton manduan tā bara lengān radja Aram!

4. Jimbah tā iā hamauh dengan Josapat: Handak ikau ompat aku mamarang Ramot intu Gilead? Koan Josapat dengan radja Israel: Aku toh kilau ikau, olo aingku kilau olo ajum, handjarangku kilau hadjaram.

5. Tinai koan Josapat dengan radja Israel: Kālāh andau toh isek augh Jehowa.

6. Tā radja Israel mamumpang karā nabi, āpat ratus biti hirah karāe, tuntang iā misek āwen: Aton aku akan hagoet mamarang Ramot hong Gilead, atawa buah aku balang bewāi? Tombah āwen tā: Lius bewāi, pangkahai Tuhan handak mandjuluk lewu tā akan lengān radja.

7. Tapi koan Josapat: Djaton hetoh idjā biti nabin Jehowa hindai, mangat ita tau misek intu iā?

8. Tā koan radja Israel, tombah augh Josapat: Aton hindai idjā biti, idjā tau hapan misek Jehowa, tapi aku manjingi iā, basa iā djaton pudji masuman talo bahalap akangku, baja talo papa bewai; iā tā Migha, anak Jimla. Maka koan Josapat: Aēla radja hamauh kalotā.

9. Maka radja Israel mangahau mandur, palus manjoho iā: Gulo-gulong duan Migha, anak Jimla.

10. Maka radja Israel, āwen duā Josapat, radja Juda, genep biti mondok hundjun padadusan

ajue, hapan pakaian radja, intu āka rampar hong bauntonggang lewu Samaria. Maka karā nabi ita manudjum naharep iā.

11. Maka Sedekia, anak Knaana, djari manappa akāe tandok/sanaman, tuntang iā hamauh: Toh augh Jehowa: hapan djeto: ikau karāh manandok olo Aram, sam-pai ikau djari mampalomos olo tā lepah lingis.

12. Maka karā nabi awang beken manudjum tumon tā kea koae: Has, lius akan Ramot hong Gilead, toto ikau karāh bontong, krana Jehowa handak mandjuluk tā akan lengān radja.

13. Maka sarohan tā, idjā djari hagoet mangahau Migha, hakotak dengae, koae: Itām, karā nabi tā uras idjā kaaugh, bahalap/akaw radja, kālāh aughm toh kea nja-roroe augh āwen tā; sewut talo bahalap.

14. Tapi koan Migha: Belom Jehowa, talo idjā karāh insuman Jehowa. akangku, djeta kea handak injewutku.

15. Djadi, amon iā djari manaharep radja, koan radja dengae: Joh Migha, patut ita hagoet mamarang Ramot hong Gilead, atawa patut ita dia? Tombah iā, koae: Joh, kālāh lius bewāi, paham kontongm karāh, krana Jehowa handak mandjuluk tā akan lengān radja.

16. Maka radja tombah aughē: Sampai hakampira aku akan manjumpah ikau, mangat ikau āla manjewut akangku augh beken, baja augh idjā toto, hapan aran Jehowa?

17. Tā koae: Aku djari mitā karā olo Israel bilangbalangan hong karā bukit, kilau tabiri

idjä djaton sakatike; maka Jehowa hamauh: olo tä djaton tempoe; naughe genep bitu buli humae dengan sanang.

18. Tä koan radja Israel dengan Josapat: Dia aku djari hamauh dengam, iä tä djaton handak manudjum talo bahalap akangku, baja talo papa bewäbewäi?

19. Tinai koan Migha: Tagal tä, awi mahining augh Jehowa: aku djari mitä Jehowa mondok hundjun padadusae, tuntang hapus kawan talo belom hong sorga mendeng tokep iä, hila gantaue hila sambile.

20. Maka Jehowa hamauh: äwe handak madjik Aghab, mangat iä lius, maranggar Ramot hong Gilead? Tä tombah idjä bitu kalotä, idjä beken kakai.

21. Tapa aton lembut rogh papa, mendeng manaharep baun Jehowa, sambil hamauh: aku handak madjik iä. Koan Jehowa dengae: hapan narai?

22. Tombah iä: aku handak hagoet manenga augh tandjaro huang njaman karä nabie. Tä koae: ikau kea akan madjik iä, tuntang akan malaluse; lius, awi tumon tä.

23. Toh itäm, Jehowa djari manjoho rogh tandjaro huang njaman karä nabim djetoh, tapi Jehowa djari manjewut tjalaka akam.

24. Tä Sedekia, anak Knaana, manggapi, mamukul Migha, manekap pipie, sambil hamauh: Kwäka rogh Jehowa djari undur bara aku, mangat hakotak hadjamban ikau?

25. Koan Migha: Andau tä kea ikau karäh mitä tä, amon ikau hadari haradjur bara karong idjä palus karä karong beken, handak manjahokan arepm.

26. Tä, maka radja Israel hamauh: Duan Migha, agah iä buli tanggoh Amon, mantir lewu, tuntang Joas, anak radja.

27. Suman akan äwen duä tä: tumon toh augh radja: tutup olo toh hong sipir, pakanan iä hapan talo kinan papa, sampai aku buli dengan sanang.

28. Maka tombah Migha: Amon ikau buli budjur bahalap, tä Jehowa djaton djari hakotak hadjamban aku. Tinai koae: Omba keton mahininge, o olo arä handiai.

29. Limbah tä radja Israel tuntang Josapat, radja Juda, hagoet akan Ramot hong Gilead.

II.—30. Maka radja Israel hamauh dengan Josapat: Aku handak malih pakaiangku, limbah tä aku handak tamä parang, tapi käläh ikau hapan puna pakaiam bewäi. Tumon tä radja Israel malih pakaiäe, limbah tä iä tamä parang.

31. Maka radja Aram mametäh karä mantir karetae, djetä telopulu duä bitu, koae: Äla keton mawi alo korik hai, baja radja Israel bewäi.

32. Djadi, amon karä mantir kareta mitä Josapat, maka koae: Toto, iä tä radja Israel. Balalu olo tä mules manintu mantakan iä; tapi Josapat mangkariak,

33. Djadi, amon mantir kareta mitä, iä tä djaton radja Israel, maka olo tä mules malih iä.

34. Tä, maka idjä bitu bara karä olo tä malekas panahe manah marantjah, tä bobuah radja Israel helat sapan badju sanaman; tä koae dengan mandur karetae: Ules kareta, plus aku bara klahi. krana aku bahimang paham.

35. Tapi klahi mangaras andau

tä; djadi radja hong karetae tangkeng tandipah olo Aran; maka halemäi iä matäi, dahan himange tä nahasak akan huang kateta.

36. Maka haiak matanandau belep aton lembut augh marak kawan parang: Käläh genep biti buli lewun ajue, tuntang puna tanahe tinai.

37. Kalotä radja matäi, iä imbit akan Samaria; olo mangubur radja hong Samaria.

38. Maka amon olo mamenjau kareta tä intu talaga hong Samaria, tä aso mandjelap dabne, intu äka sapangan mandoi, tumon augh pasanan Jehowa. — (21,19.)

39. Maka tisan karä saritan Aghab, karä gawie, huma garing idjä inampae, karä lewu awang imangue, djetä tarasurat hong surat saritan karä radja Israel.

40. Kalotä Aghab matäi, ingampeleng dengan tato hiange, maka Ahasia, anake hatuä, mandjadi radja manganti iä.

III.—41. Maka Josapat, anak Asa, mandjadi radja hong Juda intu njelo äpat kahum karadjaan Aghab, radja Israel.

42. Josapat tä telo pulu limä njelo umure, metoli iä mandjadi radja; iä marentah duä pulu limä njelo hong Jerusalem; aran indue Asuba, anak Silhi.

43. Maka iä manandjong hong djalan liau bapae Asa, djaton iä undur bara tä, sambil mawi talo idjä bahalap hong matan Jehowa

44. Baja äka gantong tä djaton iä mangarake; olo arä magon maluput parapahe tuntang hagaro hong äka gantong tä.

45. Maka Josapat hakabuah deng-an radja Israel.

46. Maka tisan saritan Josapat, karä kwasae idjä ilaluse, karä parang ajue, djetä tarasurat hong surat saritan karä radja Juda.

47. Tinai tisan karä basir tä, idjä djari batisa kahum liau bapae Asa, lepah inganae bara tanahe.

48. Kahum tä djaton radja intu Edom, baja aton wakil radja bewai.

49. Maka Josapat mamapan banama tasik, handak hapan tä baraiar akan Opir, manduan bulau; tapi djaton tulus, awi banama pusit hong Eseongeber.

50. Tä maka Ahasia, anak Aghab, hamauh dengan Josapat: Käläh olo aingku omba olo aim hong banama tä. Tapi Josapat djaton maku.

51. Maka Josapat matäi, ingampeleng dengan tato hiange; iä ingubur hindjä karä tatoe, hong lewun tatoe Dawid; maka anake Joram mandjadi radja manganti iä.

IV.—52. Ahasia, anak Aghab, mandjadi radjan olo Israel hong Samaria intu njelo udjuwalas kahum karadjaan Josapat, radja Juda; iä marentah Israel duä njelo.

53. Iä mawi talo papa hong baun Jehowa; krana iä manandjong hong djalan liau bapae, tuntang hong djalan indue, tinai hong djalan Jerobeam, anak Nebat, idjä mamahir olo Israel badosa.

54. Iä manempo Baal tuntang manjembah iä, iä marahas Jehowa, Hatallan olo Israel, tumon talo handiai, awang djari iawi liau bapae.

SURAT KARÆ

R A D J A,

IDJÆ DUÆ.

BAGI 1.

I. Ahasia balongkang haban; iä misek dewa; Elia masanan pampatäie. II. Ahasia manjoho olo manawah Elia; apui lawo bara langit. Ahasia matäi.

I.—1. Maka olo Moab mengkak arepe, terai mamenda olo Israel limbah pampatäi Aghab.

2. Maka Ahasia lawo tambohosa bara karong loteng ajue, idjä hong Samaria, palus iä haban. Tä iä manjoho sarohae, sambil mametäh iä: Lius, isek Baalsebub, dewan olo Ekron, djaka aku tau kaläh kahabangku toh.

3. Maka malaikat Jehowa hamauh dengan Elia, olo Tisbe tä: Mendeng, lius, manambang sarohan radja Samaria, sambil hamauh dengae: Kilen, djaton Hatalla hong Israel, sampai keton hagoet misek Baalsebub, dewan olo Ekron?

4. Tagal tä, maka kakai augh Jehowa: ikau djaton akan mohon bara sasuirom idjä ienterm, tapi ikau akan matäi bewäi. Palus Elia hagoet.

5. Tumon tä maka sarohan tä buli iä tinai. Maka koae dengan äwen: Buhen keton balang, palus buli hetoh?

6. Tombah olo tä, koae: Aton olo hatuä manjupa ikäi, sambil

hamauh dengan ikäi: lius keton, buli radja, suman akae: kakai augh Jehowa: kilen, djaton Hatalla hong Israel, sampai ikau manjoho olo misek Baalsebub, dewan olo Ekron? Tagal tä sasuirom idjä ienterm, djaton ikau karäh mohon bara hetä tinai, tapi toto ikau akan matäi bewäi.

7. Koae dengan äwen: Kilen ampie olo hatuä tä, idjä djari manjondau keton, tuntang masuman karä augh tä akan keton?

8. Koan äwen tä, tombah augh: Iä tä olo hatuä idjä hapakaian upak meto, hababat upak meto intu kahange. Tä koae: Iä tä Elia, olo Tisbe.

II.—9. Palus iä manjoho mantir mahundjun limä pulu biti. tuntang olo ajue limä pulu biti tä. Amon iä tä sampai Elia, maka Elia mondok hong tantan bukit. Tä koae dengae: Joh ikau, olo ain Hatalla, koan radja: mohon ikau!

10. Tapi tombah Elia, sambil hamauh dengan mantir olo limä pulu biti tä: Djaka aku toto olo ain Hatalla, kaläh apui lawo bara langit, mangähu ikau tuntang karä olo ajum limä pulu biti tä. Gap apui lawo bara langit, kuman iä tuntang limä pulu biti olo ajue tä.

11. Tä radja manjoho mantir beken tinai, tuntang olo ajue limä

pulu biti kea. Maka iä tä man-tehau, hamauh dengae: Ikau, olo ain Hatalla, koan radja: gulong mohon ikaul!

12. Tombah Elia, sambil hamauh dengae: Djaka aku toto olo ain Hatalla, käläh apui lawo bara langit, mangähu ikaul tuntang limä pulu biti olo ajum tä. Tap apui Hatalla lawo bara langit, kuman iä tuntang limä pulu biti olo ajue.

13. Maka sindä tinai, tingkat idjä telo, radja manjoho mantir olo limä pulu biti, tuntang olo ajue limä pulu biti kea. Maka mantir tä hagoet; djadi, amon iä sampai, iä mandeko utute, sontop intu baun Elia, haiak blaku intu iä, sambil hamauh: Joh ikaul, olo ain Hatalla, käläh ikaul masi tahasengku, tuntang tahaseng karä rewarm, olo limä pulu biti toh.

14. Toto, apui djari lawo bara langit, kuman mantir duä biti idjä helo, tuntang malimä pulu olo ajue: tapi toh, käläh tahasengku irega intu matam!

15. Tä, maka malaikat Jehowa hamauh dengan Elia: Mohon ompat iä, äla mikäh intu baue. Djadi iä mendeng, palus ompat iä manaharep radja,

16. Sambil hamauh dengae: Tumon toh augh Jehowa: basa ikaul djari manjoho olo misek Baalsebub, dewan olo Ekron, kilau djaton Hatallan olo Israel, mangat tau misek augh ajue: tagal tä maka ikaul djaton akan mohon bara sasuum, idjä ienterm, tapi ikaul akan matäi bewäi.

17. Tumon tä iä matäi kilau augh Jehowa, idjä djari insanan Elia. Djadi paharie Joram mandjadi radja manganti iä, hong njelo duä kahum karadjaan Joram, anak Jo-

sapat, radja Juda; kрана iä djaton bara anak hatuä.

18. Maka tisan karä saritan Ahasia, karä gawie, djeta tarasurat hong surat saritan karä radja Israel.

BAGI 2.

- I. Elia induan Hatalla akan sorga.
- II. Elia manganti iä; iä mampahalap lowang danum sepan hong Jerigho; iä manjapa anak olo bangang hong Betel.

I. — 1. Djadi, amon Jehowa handak manduan Elia akan sorga hapan andau saloh balewut, maka Elia äwen duä Elia hagoet tanggoh Gilgal.

2. Maka koan Elia dengan Elisa: Melai ikaul hetoh, kрана Jehowa djari manjoho aku hagoet akan Betel. Tapi tombah Elisa: Belom Jehowa, belom tahaseng njamam! djaton aku maku pisah dengam. Tumon tä äwen duä tä hagoet akan Betel.

3. Tä karä murid nabi, awang intu Betel, blua manjondau Elisa, sambil hamauh dengae: Aton ikaul katawan, andau toh Jehowa handak manduan tuan ajum bara ikaul? Tombah iä: Tawangku kea, suni bewäi keton.

4. Tinai Elia hamauh dengae: Joh Elisa, melai ikaul hetoh, kрана Jehowa djari manjoho aku hagoet tanggoh Jerigho. Tombah iä: Belom Jehowa, belom tahaseng njamam! aku djaton maku pisah dengam. Tumon tä äwen duä tä sampai Jerigho.

5. Tä murid nabi, awang intu Jerigho, manggapi Elisa, sambil hamauh dengae: Aton ikaul katawan, andau toh Jehowa handak

manduan tuan ajum bara ikau? Tombah iä: Tawangku kea, suni bewäi keton.

6. Tinai Elia hamaui dengae: Melai ikau hetoh, krana Jehowa djari manjoho aku manalih Jordan. Tapi tombah iä: Belom Jehowa, belom tahaseng njamam! aku djaton maku pisah dengam. Tä äwen duä tä manandjong haiak.

7. Maka limä pulu biti baris karä murid nabi tä hagoet, mendeng tandipahe bara kedjau; maka äwen duä tä mendeng hong saran Jordan.

8. Tä Elia mengkak klambie, mambalon djetä, palus maripit danum, balalu danum tä halilang akan hasansila, djadi äwen duä tä dimpah mahoroeh bohos kateah.

9. Djadi, limbah iä dimpah, koan Elia dengan Elisa: Laku intu aku talo awang indu iawiku akam, helo bara aku induan bara ikau. Tombah Elisa: Mangat rogh ajum melai salipet hong aku.

10. Koaeh: Talo bahali djari ilakum; tapi djaka ikau karäh mitä aku, kahum aku induan bara ikau, tä djetä karäh mandjadi akam; tapi djaka dia, djetä djaton mandjadi.

11. Djadi, metoh äwen duä tä magon manandjong tuntang haketak, itä! salenga aton kareta apui tuntang hadjaran apui, idjä mami-sah äwen duä tä. Kalotä Elia hagateang akan sorga, omba andau saloh balewut.

12. Maka Elisa mitä tä, tuntang mantehau: Apang, o apang! karetan Israel tuntang kawan klahie! Tapi iä djaton mitä iä hindai; tä iä manjingkap pakaiä, marabit tä sila haruä.

II. — 13. Maka iä manjingkap kea klambin Elia, idjä djari gagar

bara iä, palus buli, mendeng hong saran Jordan.

14. Tä iä manduan klambin Elia tä, idjä djari gagar bara iä, palus maripit danum, sambil hamaui: Kwe Jehowa, Hataallan Elia? toto iä bewäi! Balalu iä maripit danum, maka djetä halilang akan hasansila, palus Elisa hanimpah.

15. Maka sana karä murid nabi, idjä mendeng tandipah Jerighe, mitä iä, koan olo tä: Rogh Elia tä leket intu Elisa. Maka olo tä manalih, manambang iä, sontop akan petak naharep iä.

16. Tuntang äwen hamaui dengae: Itäm, marak ikäi, rewarm toh, aton limä pulu biti olo gantjang, soho äwen tä hagoet manggau tuan ajum; ajau Rogh Jehowa djari manggatang iä, mingkes iä kantä-kantä hong bukit atawa hong djannah. Tapi tombah iä: Ela manjoho äwen.

17. Tapi äwen musok iä, sampai iä babisah; tä koaeh: Naughe, sohoe bewäi. Tä äwen manjoho limä pulu biti, olo tä manggilane katelo andau katahie, tapi djaton sondau iä.

18. Limbah tä äwen tä buli Elisa, iä melai hong Jerighe; maka koaeh dengan olo tä: Dia aku djari hamaui dengan keton, äla keton hagoet?

19. Maka karä olo lewu tä hamaui dengan Elisa: Itäm, äka lewu toh bahalap bewäi, kilau tuan kea mitä, tapi danum papa, awi tä tanah kea ringket.

20. Maka tombah iä: Duan akangku mangkok taheta, ina ujah huange. Djadi olo mimbite akäe.

21. Tä iä blua, manalih lowang danum, palus malaboh ujah akan huange, sambil hamaui: Kakai

augh Jehowa: aku djari mampahalap danum toh, djaton djetä akan maudjadian pampatäi atawa karingket hindai.

22. Tumon tä danum tä palus bahalap sampai andau toh, tumon augh Elisa, idjä djari injewute.

23. Maka bara hetä iä hagoet akan Betel. Benteng djalanäe tä, aton anak olo blua bara lewu tä, hababaka iä, tatehau: Has, idjä halunga, lius, idjä halunga, lius bewäi!

24. Tä iä mules arepe; sana iä mitä äwen, maka iä manjapa äwen hapan aran Jehowa. Palus aton blua duä kongan bahuang bara parak kaju, mamisak anak olo tä, äpat pulu duä biti.

25. Maka iä hagoet bara hetä akan bukit Karmel; bara hetä tinai iä haluli talih Samaria.

BAGI 3.

Joram, radja Israel, indohop Josapat, mamarang olo Moab.

1. Maka Joram, anak Aghab, mandjadi radja mahundjun olo Israel intu Samaria hong njelo hanjawalas kahum karadjaan Josapat, radja Juda; iä marentah duäwalas njelo.

2. Maka iä mawi talo awang papa hong matan Jehowa, tapi djaton kea tumon liau bapae tuntang indue; krana hampatong Baal, idjä inampa impendeng liau bapae, inganae tinai.

3. Tapi iä leket hong dosan Jerobeam, anak Nebat, idjä mamahir olo Israel badosa; iä djaton terai dengan djetä.

4. Maka Mesa, radjan olo Moab,

aton mambelom meto; iä mimbit asil akan radja Israel saratus kojan tabiri bawie, tuntang saratus kojan tabiri hatuäe tuntang bulue.

5. Maka djadi, limbah Aghab djari matäi, tä radjan olo Moab terai mamenda radja Israel.

6. Tä maka katika tä kea radja Joram hagoet bara Samaria, mirak mamadju hapus olo Israel.

7. Maka kahum panggoete iä manjoho sarohae mananggoh Josapat, radja Juda, koae: Radjan olo Moab djari mengkak arepe bara aku, handak ikau ompat aku mamarang olo Moab? Tombah iä: Aku handak ompat; aku toh kilau ikau, olo ajungku kilau olo ajum, hadjarangku kilau hadjaram. — (1. Radja 22,4.)

8. Koae: Mahoroe djalan idjä kwe ita akan hagoet? Tombah iä: Mahoroe djalan padang Edom, idjä tunis benjem tä.

9. Tumon tä radja Israel hagoet, impahaiak radja Juda tuntang radja Edom. Djadi, amon olo tä djari manandjong kudju andau katahie, maka kawan parang, tuntang karä meto awang imbite, djaton bara danum.

10. Tä koan radja Israel: Kajahl Jehowa djari mangahau radja telo biti toh, mangat manjaragh ita akan lengän olo Moab!

11. Tapi koan Josapat: Djaton nabin Jehowa betoh, mangat tau injoho ita misek Jehowa? Tombah idjä biti bara marak olo ain radja Israel, koae: Aton hetoh Elisa, anak Sapat, idjä bihin manjang Elia.

12. Tombah Josapat: Augh Jehowa toto huang iä. Maka aton manalih iä radja Israel äwen telo Josapat dengan radja Edom.

13. Tapi koan Elisa mawi radja Israel: Narai gawingku dengam plus, talihi karā nabin lian bapam, tuntang karā nabin indum tā. Tapi radja Israel hamauih dengae: *Elia!* krana Jehowa djari mangahau radja telo toh; nakara manjaragh ikai akan lengān olo Moab.

14. Maka koan Elisa: Belom Jehowa, Tuhan karā kawan talo belom, idja mita baue aku toh mendeng, djaka aku djaton tahu Jo-sapat, radja Juda, toto aku djaton maku manampajah, djaton maku paraba ikau!

15. Maka toh, imbit akangku tukang suling. Djadi, amon tukang tā musik kutjapi, maka lengān Jehowa sampai iā.

16. Tā iā hamauih: Kakai augh Jehowa: awi mamarit hetāhetā hong aka toh.

17. Krana kakai augh Jehowa: djaton keton karāh mitā riwut, djaton kea udjan, tinai djanah toh injuang danum kea, sampai keton tau mihop, tuntang karā meton keton hai korik.

18. Tinai djetā hindai ombet hong baun Jehowa, tapi iā handak manjaragh olo Moab tā kea huang lengān keton.

19. Keton karāh mawi karā kotae, karā lewue idja mambatang, palus manāweng karā batang bua awang bahalap, haiak mamaleng karā lowang danum; tinai karā tanae awang bahalap akan irusak keton, inawon hapan batu.

20. Djadi handjewa, katika olo maluput parapah, itā! danum aton dumah bara hila Edom, sampai tanah tā kontep awi danum.

21. Maka amon karā olo Moab mahining, radja telo tā djari ha-goet, handak mamarang iā, palus

olo tā hirak, olo handiai idja ombet kabakase manangking padang, tuntang idja bakas bara tā; olo tā tendā intu saran tanahe.

22. Djadi, amon olo tā misik haiak djadjewu, metōh matanaudau lembut manjaggah hundjun karā danum tā, maka olo Moab aton mitā danum tā, tampajahe bahan-dang kilau daha.

23. Palus koan olo tā: Djetā daha! toto radja tā djari hatan-takan sama arepe hapan padang, tuntang djari hapatāi sama arepe; has, olo Moab! toh mangat marampas bewāi.

24. Tapi amon olo tā sampai āka podok olo Israel, tā olo Israel lembut, mamukul olo Moab; palus olo tā pararawoh bara baue. Tapi iā manjasah tamā tanahe kea, tuntang mamukul olo Moab hetā.

25. Karā lewue ingarake, tuntang genep biti mandjakah batu awang ingarake akan tana bahalap, iā mangontep mamaleng karā lowang danum, palus manāweng karā batang bua bahalap; sampai tikas pagar batu hong Kirhareset bewāi batisa; maka tukang pamanting mangapong maranggar lewu tā.

26. Maka amon radjan olo Moab mitā, klahi tā pahalau karas akae, tā iā mintih udju ratus biti olo liatuā, awang hapan padang, handak manaradjang mampi baris radja Edom; tapi djaton olihe.

27. Tā iā manduan anake idja bakas, idja tantai akan gantie mandjadi radja, palus iā mampatāie, maluput iā indu parapah awang ingāhu hundjun pagar batu. Tā aton kalait awang paham mawi olo

Israel, tagal tä iä terai mamarang olo tä, palus buli tanahe.

BAGI 4.

Gawi heran awang iawi Elisa. I. Iä mandohop balo. II. Iä manjoho bawin olo Sunem manak; iä mambelom anake tä, amon iä matäi. III. Iä pakanan olo arä.

I. — 1. **Maka** olo bawi idjä-bit, sawan murid nabi, manangis, mantehau Elisa, koae: Rewarm, banangku djari matäi, maka tawam, rewarm djari mikäh Jehowa; toh, maka tempon tagih djari dumah, handak manduan anakku hatuä duäduä indu djipäe.

2. Koan Elisa dengae: Kilen gawinku dengam? sanan akangku, narai talo inam huang humam? Tombah iä: Rewarm djaton bara talo enen huang huma, baja undus idjä kasa. — (1. Radja 17, 12.)

3. Tä iä hamauh: Lius, indjam aräarä sarangan awang boang bara karä kolam; äla ikau blaku isut.

4. Limbah tä tamä humam, kuntji blawang timbas likut keton hanak; limbah tä awi manjuang karä sarangan. tä, ingkes awang djari kontep.

5. Tä olo bawi tä hagoet bara darah iä, palus iä manguntji blawang timbas likut äwen hanak, anake tä mandjuluk karä sarangan akae, iä manjuange bewäi.

6. Djadi, amon karä sarangan djari kontep, maka koae dengan anake: Djuluk sarangan tinai akangku. Maka koae, tombah aughe: Djaton sarangan hindai. Tä undus mandak hong sarangae.

7. Limbah tä iä manalih, masu-man tä akan olo ain Hatalla. Tä

koan djetä: Lius, djual undus tä, tahor utangm; tinai idjä tisae hapam mambelom arep keton hanak.

II. — 8. Djadi, katika tä Elisa hagoet akan Sunem. Hetä aton olo bawi tatau, iä tä pakadja iä mangat omba kuman. Limbah tä, sagenep iä mahoree hetä, maka iä madja, hetä omba kuman.

9. Maka olo bawi tä hamauh dengan banae: Itäm, gitangku olo ain Hatalla tä toto olo brasih, idjä kindjap mahandar äka ita.

10. Kaläh ita manjimpan, akae karong loteng idjä korik, idjä hadinding, hetä ita handak mingkes sasuro akae, medja, trutji, sarangan sumbo; mangat amon iä madja ita, iä tau melai hetä.

11. Djadi, katika tä iä madja hetä: maka iä tamä karong. tä, palus menter hetä.

12. Tä iä hamauh dengan ajange. Gehasi: Kahau bawin olo Sunem tä. Limbah iä djari ingahaue, maka iä manaharep.

13. Maka koae dengan anak-olohe: Suman toh akan olo bawi tä: itäm, ikau paham djari manjarongan ikäi, narai talo tap imalähku akam? mikäh aton perkarang dengan radja atawa dengan mantir parang? Maka tombah iä: Aku toh melai marak olo. utus ajungku.

14. Tä koae: Narai kea tau iawiku akae? Koan Gehasi: Iä djaton bara anak, tuntang banae djari bakas.

15. Tagal tä koae: Kahau iä. Djadi, limbah iä ingahau, maka olo bawi tä mendeng intu bauntonggang.

16. Koae dengae: Wajah kilau toh njelo rahian ikau karäh mamangku anak hatuä. Tombah iä:

Kwäka tuanguku, ikau olo ain Hatalla! äla manandjaro rewarm.

17. Maka olo bawi tä batihi, manak hatuä, tumon wajahe idjä djari inukase tä kea, idjä djari insuman Elisa akæe.

18. Djadi, amon anake tä djari bakas, maka aton andaue hagoet manjak bapæe omba olo manggetem.

19. Salenga koæe dengan bapæe: Kajah, takolokku, takolokku! Maka bapæe manjoho djipæe idjä biti, koæe: Imbit iä akan indue.

20. Iä tä mangkipit iä, mimbit iä akan indue; tä iä melai hong pakuae sampai bentok andau; limbah tä iä matäi.

21. Tä indue mandai, mampeter iä hundjun sasuron olo ain Hatalla tä; limbah tä iä manguntji blawange, palus blua.

22. Tuntang iä mampait augh akan banae, koæe: Soho djipen idjä biti tanggoh aku, tuntang idjä kalidai bawie, mangat aku manalih olo ain Hatalla handjulo, palus buli tinai.

23. Tapi tombah iä: Kasen ikau tanggoh iä andau toh? djaton bulan taheta, djaton andau sabat. Tombah olo bawi: Soho aku bewäi.

24. Tä iä mapil kalidai bawie tä, tuntang iä manjoho djipæe, koæe: Tongkang buabuah, gulugulong ikau, äla patendä aku, sampai aku manjoho ikau.

25. Kalotä iä hagoet, manjupa olo ain Hatalla hong bukit Karmel. Djadi, sana olo ain Hatalla mitä iä bara kedjau, maka koæe dengan ajange Gehasi: Itäm, bawin olo Sunem tä manalih.

26. Toh dari ikau, manambang iä, hamauh dengæe: Kilen ikau, bahalap bewäi, banam, anakm ba-

halap kea? Tombah olo bawi tä: Bahalap bewäi.

27. Tapi amon iä sampai olo ain Hatalla hong bukit, iä manjembah paie; tapi Gehasi manggapi, handak manggrian iä. Tapi koan olo ain Hatalla: Naughe iä, krana iä paham kapähän atäie, tuntang Jehowa djari manjahokan tä bara aku, djaton masuman akangu.

28. Maka koan olo bawi: Aton aku djari blaku anak intu tuanguku? dia aku djari hamauh, äla manandjaro aku?

29. Tä iä manjoho Gehasi: Babat arepm, imbit sokahku hong lengäm, balalu hagoet; amon kanatek ikau hasupa dengan olo; äla manabi iä; paribasa olo manabi ikau, äla mamalah tabie tä, balalu ingkes sokahku hundjun baun olo tabela tä.

30. Tapi indu anak olo tä hamauh: Belom Jehowa, belom tahaseng njaman! aku djaton malih ika. Tä iä mendeng, ompat iä.

31. Maka Gehasi djari hagoet helo bara iä, tuntang mingkes sokah hundjun baun anak tä, tapi djaton lembut aughe, djaton harindjet. Tä maka iä buli manjupa äwen, palus masanan akæe, koæe: Olo tabela tä djaton maku belom.

32. Djadi, amon Elisa tamä huma, maka anak olo tä magon matäi bewäi, kakudjoh hong sasuroe. — (1. Radja 17, 19.)

33. Palus iä tamä, manguntji blawang timbas likute tuntang hantu hetä; tä iä blaku intu Jehowa.

34. Tinai iä lompat, mampeter arepe mahukup anak olo tä, mandanan totoke hong totok anak olo tä, matae hong matae, lokape hong

lokape, manutup iä. Tä isin anak tä lasulasut.

35. Limbah tä iä blua, bakamit hong huma, limbah tä iä tamä lom-pat tinai mahukup anak olo tä; tä anak olo tä banjen sampai hang-kudju; limbah tä anak olo tä ma-rengar matae.

36. Maka iä mangahau Gehasi, koae: Kahau bawin olo Sunem tä. Iä tä mangahau iä, palus olo baw tä mananggoh; maka koae dengae: Duan anakm toh.

37. Tä olo baw manggapi, ma-hingkep darah paie, sontop akan petak. Tuntang iä manduan anake idjä hatuä palus hagoet.

III. — 38. Limbah tä, amon Elisa haluli akan Gilgal, maka lau pa-ham manapi tanah tä, tuntang karä murid nabi uras belom intu iä; maka koae dengan ajange: Ga-ran rindjing hai tä, pakasak sajor akan karä murid nabi.

39. Tä idjä bitu baris äwen tä hagoet akan tana, handak manam-punan bararangai ampun dawan kaju; maka iä sondau talo kilau tantimon, tuntang iä blaku djeta kontep kadut pakaiae, palus iä buli, manisip tä, mambowohe huang rindjing; krana olo djaton kasene djeta.

40. Limbah tä iä mangaute indu kinan olo arä; djadi, amon äwen kuman dawan kaju tä, maka iä mangkariak, koae: Joh olo Ha-talla, pampatai bewäi huang rin-djing tä. Iä djaton tau kuman talo tä.

41. Maka koae: Kaläh duan tu-nek tepong isut. Balalu iä mala-boh tä huang rindjing; limbah tä koae: Kaut toh akan olo arä, mangat iä kumae. Tä, maka djaton talo papa hong rindjing tä hindai.

42. Limbah tä aton dumah olo idjä bitu bara Baalsahisa, mimbit akan olo ain Hatalla tepong parut bua tana, duä pulu kabawak, tinai kenta isut hong kadute. Maka koae: Tenga tä akan olo arä, mangat iä kumae.

43. Tapi ajange hamaui: Baka talo aku miring tä akan saratus bitu olo hatuä? Tombah iä: Tenga bewäi akan olo arä, mangat iä ku-mae; krana kakai augh Jehowa: olo akan kuman ombet, tinai ha-tisa kea. — (Mark:8,4.)

44. Tä iä miring tä akan äwen; maka äwen kumae, tuntang aton batisa tinai, tumon augh Jehowa.

BAGI 5.

I. Naaman imprasih, impakäläh sama-ghe. II. Gehasi ihukum hapan peres tä.

I. — 1. Aton Naaman, mantir kapala parang ain radja Aram, iä olo hai intu baun tuan ajue, iä paham basewut, basa Jehowa djari maliwus olo Aram hapan lengäe, tinai iä paham gantjang menteng, tapi iä basamagh.

2. Maka asang djari hagoet bara tanah Aram; iä tä djari mimbit tawanan olo bawu tabelä bara tanah Israel. Anak bawu tä manjang sa-wan Naaman.

3. Iä tä hamaui dengan tempoe idjä bawu: Kaläh djaka tuan ma-njupa nabi tä, idjä hong Samaria, toto iä tä akan mamprasih iä, mampakäläh samaghe.

4. Tä Naaman manaharep, ma-suman tä akan tuan ajue, koae: Sakean sakatoh tutor anak bawu tä, idjä bara tanah Israel.

5. Tä radja Aram hamaui: Kä-

läh lius, aku handak mampait surat akan radja Israel. Maka iä harikas, mimbit sapulu pikul sakala, tuntang djahawen kojan sekel bulau, tinai pakaian bahalap sapulu katuron.

6. Palus iä magah surat tä akan radja Israel; maka tumon tohaughe: Amon suratku toh djari sampai ikau, itäm, aku djari manjoho Naaman, olo ajungku, manalih ikau, mangat ikau mamprasih iä, mampakäläh samaghe.

7. Djadi, limbah radja Israel djari mambasa surat tä, maka iä marabit pakaiäe, koae: Aton aku toh Hatalla, idjä tau mampatäi tuntang mambelom, sampai iä manjoho aku mamprasih olo basamagh? Toto, ingat bewäi keton, itä, iä manggau bukue mangat mawi aku.

8. Djadi, sana Elisa, olo ain Hatalla tä, djari mahining, radja Israel djari marabit pakaiäe, maka iä manjoho olo manalih radja, sambil hamauh dengae: Buhen ikau djari marabit pakaiäm? soho olo tä mananggoh aku, tä iä akan mangkemä, aton nabi marak olo Israel.

9. Tumon tä Naaman manalih tuntang karä hadjaräe, karetae, palus iä tendä hong bauntonggang human Elisa.

10. Maka Elisa manjoho sarohan, masuman akäe: Lius, pandoi arepm hangkudju hong Jordan, tä isim karäh haluli, ikau balalu brasih.

11. Tapi Naaman paham blait, palus iä harikas, koae: Toto, solake inggaräku olo tä handak blua, manaharep aku, tuntang manjewut aran Jehowa, Hatallae, palus mangosok äka tä hapan lengäe, balalu manganan samagh tä.

12. Dia Abana tuntang Parpar, batangdanum hong Damaskus tä,

bahalap bara karä danum olo Israel? dia aku tau mandoi hetä bewäi, mangat mandjadi brasih? Tumon tä iä mules buli, tuntang paham kalaite.

13. Tä, maka karä djipäe manggapi iä, tuntang hakotak dengae, koae: Joh apang! alo kilekilen kahalie amon olo ain Hatalla tä djari manjoho ikau, tau ikau dia manumoe? kilen hindai basa iä baja manjoho ikau: pandoi arepm bewäi, tä maka ikau karäh brasih?

14. Tumon tä maka iä sewu. maneser hangkudju hong Jordan. tumon augh olo ain Hatalla; hemben tä kea isie haluli tinai, bahalap kilau isin olo tabela, tuntang iä brasih.

15. Tä, maka iä haluli tuntang karä olö idjä dengae, mananggoh olo ain Hatalla; amon iä sampai. iä mendeng naharep, sambil hamauh: Toh tawangku, djaton Hatalla beken hundjun salepah petak. baja intu bentok olo Israel. Toh käläh, tarima bewäi berkat bara rewarm.

16. Tapi tombah iä: Belom Jehowa, idjä naharep baue aku toh mendeng, djaton aku manarima talo enen. Maka tahi iä hausosok iä, mangat manarima tä, tapi iä djaton maku.

17. Maka koan Naaman: Naughe: tapi käläh tenga akan rewarm petak isut bara tanah toh, tanggong duä kongan kalidai, krana rewarm djaton handak maluput parapah awang ingähu atawa awang injambalih akan Hatalla beken hindai. baja akan Jehowa bewäi.

18. Tapi käläh huang perkara idjä toh Jehowa masi rewarm, iä tä, amon tuangku tamä human dewae Riton tä, mangat manjem.

hah hetä, tuntang iä manjinggon hundjun tengangu, sampai aku kea omba manjontop arepku hong human Rimoh, amon aku sontop kalotä hong human Rimoh, käläh Jehowa mampan rewarm huahg perkara djetä.

19. Maka koas dengae: Lius dengan selamat. Tä iä hagoet.

II.—20. Maka amon iä hindui kedjau, kodn huang Gehasi, ajang Elisa, olo ain Hatalla tä: Itä, tuangku djari masi Naaman, olo Aram tä, tuntang djaton djari manduan bara lengäe talo awang djari imbite, tapi belom Jehowa, aku handak hadari manuntut iä, balalu handak manduan belahä tä bara iä.

21. Tumon tä Gehasi mahuntut Naaman. Sana Naaman mitä, iä hadari manuntut iä, maka iä sewu bara karetae, manambang iä, sambil hamauh: Kilen ika, bahalap bewai?

22. Tombah iä: Bahalap bewai: tuangku djari manjoho aku hagoet, mangat masuman akam: itäm, haru nah aton duä bitu olo tabela, murid nabi, bara bukit hatinggang Epraim, madja aku; käläh tenga akan äwen sapikul salaka, tuntang duä katuron pakaian.

23. Tombah Naaman: Djaka ika nahuang, käläh duan duä pikul. Tuntang iä musok iä, palus mingkes duä pikul salaka hong kambut duäduä, tuntang duä katuron pakaian, balalu mamuat tä hong duä bitu djipäe, idjä mäton tä helo baue.

24. Maka amon iä djari sampai lungkoh äka lewu, iä manduan tä bara lengän äwen duä tä, mansahan tä huang huma hetä, palus iä manjoho äwen tä buli.

25. Limbah tä iä tamä lewu, manaharep tuan ajue. Maka Elisa

hamauh dengae: Bara kwe äka, Gehasi Tombah iä: Djaton rewarm hagoet kantakanta.

26. Tapi koas dengae: Djaton atäiku kapäh; amon olo tä monon bara karetae manambang ika? Patut kea manduan salaka tuntang pakaran tä, mangat mamili kabon undis, pambulan anggor, tabiri, sapi, djipen hatas bawi?

27. Tagal tä samagh Naaman: Ä akan leket hong ika tuntang panakam palus katatahi. Tä, maka iä hagoet bara baue haak basamagh, baputi kilau udjan habungkus.

BAGI 6.

- I. Elisa manjoho samaman: Jampang.
- II. Iä manambalik matan olo Aram.
- III. Lau paham hong Samaria.

I.—1. Maka murid nabi hamauh dengan Elisa: Itäm, äka äkäi melai darahm pahalam sekti akan ikäi.

2. Käläh djaka ikäi hagoet akan saran Jordan, baramo hetä tuntang manampa kaleka ikäi hetä, mangat melai hetä. Maka koas: Käläh, lius bewai.

3. Koan idjä bitu dengae: Käläh djaka bitim ompat rewarm. Tombah iä: Käläh, aku handak omba.

4. Tumon tä iä ompat mampahaiak äwen tä. Maka amon iä sampai Jordan, äwen baramo.

5. Djadi, amon manaweng kaju, maka aton idjä bitu tampusing isin kapake, lawo hong danum; tä iä mangkariak, koas: Kajah, tuangku! krana djetä talo indjam.

6. Koan olo ain Hatalla: Hong kwe äkae lawo? Amon iä djari masuman äkae tä äkae, maka iä manetek anak kaju, mandjakah tä

akan hetä, balalu sanaman tä lampang.

7. Koae: Duan tä. Tä iä mandjudju lengäe, manjengkape.

II.—8. Maka radja Aram mararang olo Israel; kindjap iä hatirok dengan mantir ajue, koae: Hetoh atawa hetä ita handak maranggar.

9. Tapi olo ain Hatalla mampait augh akan radja Israel: Buabua ikau, äla manalua äka hetä, krana olo Aram handak kantä.

10. Tagal tä radja Israel manjoho olo akan äka tä, idjä olo ain Hatalla djari masanan, manawat akae, mangat olo mandjaga hetä. Maka djaton sindä handuä bewäi kalotä.

11. Tä angkat atäi radja Aram ngambuar tagal perkara tä, balalu iä mangahau karä mantir ajue, tuntang hamauh dengan äwen: Dia keton handak masanan akangku äwe kea baris ita, idjä manandjungan kahandak ita akan radja Israel?

12. Maka tombah idjä bitä bara karä mantir ajue: Dia, tuangku radja; tapi Elisa, nabi tä, idjä dengan olo Israel tä, iä tä masuman akan radja Israel karä augh, idjä injewutm hong karongm idjä bentok huma haliai.

13. Maka koae: Lius keton mitäe, hong kwe äkae iä tä, mangat aku manjoho olo manawan iä. Maka olo masuman akae, koae: Itäm, iä hong Dotan.

14. Tä iä manjoho akan hetä kutoh hadjaran tuntang kareta, kawan parang idjä bakapal; olo tä sampai hamalem, palus mangapong lewu tä.

15. Maka ajang olo ain Hatalla tä misik haiak djadjewu haliai, tuntang iä blua; tä itä! kawan parang aton mangapong lewu, mimbit

kutoh hadjaran tuntang kareta. Tä ajange tä hamauh dengae: Kajah tuangku! kilen gawiu ita toh?

16. Tombah iä: Äla mikäh; krana idjä dengan ita arä haream bara idjä ompat äwen. — (2.Kron.32,7.)

17. Maka Elisa blaku doa, koae: O Jehowa, käläh manarang matac, mangat iä mitäe. Maka Jehowa manarang matan ajange; tä iä mitäe; itä! bukit tä kontep hadjaran apui, tuntang kareta apui mangaliling Elisa.

18. Maka amon äwen mohon tanggoh olo tä, Elisa blaku doa intu Jehowa, koae: Käläh ikau manambalik matan olo tä. Maka Iä manambalik matan olo tä tumon augh Elisa.

19. Tä koan Elisa dengan olo tä: Djetoh djaton djalan, djetä djaton lewu tä; ompat aku, aku handak magah keton manjampai olo tä, idjä ingatah keton. Palus iä magah olo tä akan Samaria.

20. Djadi, amon olo tä djari tamä Samaria, maka koan Elisa: O Jehowa, käläh manarang matan olo tä tinai, mangat iä mitä. Maka Jehowa manarang matae, mangat iä mitä; maka itä! olo tä intu bentok Samaria.

21. Maka radja Israel hamauh dengan Elisa, sana iä mitä iä: Buah aku mampatäi olo tä, buah aku mampatäi iä, o apang?

22. Tapi tombah iä: Äla ikau mampatäi iä; idjä inawam hapan padang panahm, naughe ikau mampatäie; tenga tepong tuntang danum akae, mangat olo tä kuman belom, palus buli tuan ajue tinai.

23. Tinai iä manatap panginan hai akae, mangat olo tä kuman belom; limbah tä iä manjoho olo tä hagoet, tä äwen buli tuan ajue. Maka kawan parang olo Aram.

djetä djaton haluli tinai mamarang tanah Israel.

III. — 24. Djadi, rahian bara tä Benhadad, radja Aram, mirak karä kawan parang ajue, palus hagoet mangapong Samaria.

25. Maka djadi lau paham hong Samaria. Krana musoh tä mangapong lewu, sampai takolok kalidai idjä indjual akan hanja pulu sekel salaka, tinai satenga supak panginan burong akan limä sekel sa laka.

26. Djadi, amon radja Israel manandjong mahoroe hundjun kotan lewu, maka olo bawi mantehau iä, koae: Dohop aku, joh tuan radja.

27. Tombah radja: Djaka Jehowa djaton mandohop ikau, hapan en aku tau mandohop ikau? hapan karaan, hapan pähes, tuntang talo huange?

28. Tinai radja hamauh dengae: Narai perkaram? Tombah iä: Olo bawi tä djari hamauh denganku: tenga anakm hatuä, mangat ita kumae andau toh, djewu ita handak kuman anakku idjä hatuä.

29. Maka köä djari mampakasak anakku tuntang djari kumae; tapi metoh aku hamauh dengae andau tinai: toh tenga anakm, mangat köä kumae, — tä maka iä djari manjahokan anake tä. — (5. Mos. 28,53.)

30. Djadi, amon radja mahining augh olo bawi tä, maka iä marabit pakaiäe, haiak manandjong mahoroe kota. Tä maka olo arä mitä, iä makaian benang ganal hila huange rantep pupuse.

31. Maka iä hamauh: Kalotä kakai gawin Hatalla denganku, djaka takolok Elisa, anak Sapat tä, magon intu ujate hapus andau toh!

32. Maka Elisa mondok huang humae, tuntang olo bakas mondok dengae. Maka radja manjoho idjä biti kantä; tapi helo bara sarohan tä sampai iä, Elisa djari hamauh dengan olo bakas: Djari keton mitä olo pamunoh tä manjoho olo manipas takolokku? Ingat keton, amon sarohae tä dumah, atep bauntonggang, gian iä haiak blawang; djaton augh pain tempoe manuntut likute?

33. Maka kahum iä magon kotak dengan olo tä, itä! sarohan tä aton dumah; maka radja palus omba, koae: Itäm, tjalaka kalotä aton dumah bara Jehowa, narai aku harap Jehowa tinai?

BAGI 7.

Salenga talo murah haliai tinai hong Samaria.

1. Tä, maka Elisa hamauh: Hining keton augh Jehowa: kakai augh Jehowa: djewu, katika kilau toh kea, idjä epa tuneke tepong karäh indjual akan idjä sekel, tinai duä epa seora akan sasekel kea intu bauntonggang lewu Samaria.

2. Tapi mantir, idjä äka singgoh radja, tombah augh olo ain Hatalla, koae: Kwäka! alo Jehowa manampa baunsengok hong batanglangit, tau perkara toh mandjadi? Maka koan Elisa: Toto, matam kea karäh mitä talo tä, tapi djaton ikau karäh omba kumae.

3. Maka aton äpat biti olo basamagh intu ruar bauntonggang lewu. Koan äwen tä sama arepe:

Kasen ita magon melai hetoh sampai ita matäi? — (3. *Mos.* 13, 46.)

4. Paribasa ita mangkemä tamä lewu, maka hong lewu tä paham lau, toto ita akan matäi kea hetä; tinai amon ita melai hetoh, ita akan matäi kea, bararangai ita handak lius manalih kawan parang olo Aram; amon olo tä mambelom ita, maka ita belom, djaka äwen mampatäi ita, barangai ita matäi bewäi.

5. Maka olo tä hagoet haiak tampalawäi, mangat tamä äka podok olo Aram. Tä, amon iä djari sampai tapakan äka olo Aram bapodok, itä! dialo idjä bitu aton hetä.

6. Krana pangkahai Tuhan djari mampahiningintu olo tä kilau angh kareta tuntang kutoh hadjaran, augh kawan parang paham karäe, sampai koan olo tä sama arepe: Toto, radja Israel djari mupah mawi ita karä radjan olo Het, tuntang radjan olo Misir, äwen tä dumah, handak mantakan ita.

7. Tagal tä karä olo tä djari misik balalu hadari haiak tampalawäi, sambil malihi karä tingkape, hadjaräe, kalidaie, hapus talo handiai awang ai, palus iä hadari bewäi, mangat maliwus tahasenge.

8. Maka sana olo basamagh tä sampai tapakan äka podok, iä palus tamä tingkap idjä, sambil kuman belom, tinai iä manduan bara hetä salaka bulau, pakaian, balalu iä lius manjahokan talo tä. Limbah tä iä baluli tamä tingkap beken, manduan bara hetä kea, sambil manjahokan djetä.

9. Tä, maka äwen hakotak sama arepe, koae: Djaton buah gawin ita; andau toh andau brita bahalap, tuntang ita toh suni be-

wäi. Djaka ita randjar sampai talo djari blawa, toto ita ihukum; tagal tä, has! ita hagoet, masuman toh akan olo ain radja.

10. Tumon tä äwen dumah, balalu mantehau mandur bauntonggang lewu, tuntang masanan akäe, koae: Ikäi djari sampai äka olo Aram bapodok, maka itä! idjä mahin dia olo aton hetä, atawa augh olo, baja hadjaran tuntang kalidai indjarat hetä, tuntang karä tingkape magon tumon bihin kea.

11. Tä iä mangahau olo idjä mandjaga human radja, mangat masuman brita tä huang human radja.

12. Maka radja palus misik alem tä kea, balalu hamauih dengan mantir ajue: Toh aku handak masuman akan keton akal olo Aram mawi ita: olo tä katawan, ita toh blau, tagal tä äwen djari blua bara äkae bapodok, manjahokan arepe hong padang, koae: sana olo tä djari blua bara lewue, ita handak manawan iä belobelom, palus tamä lewu.

13. Tombah idjä bitu bara karä mantir ajue, koae: Käläh, soho manduan limä hadjaran tä, awang magon aton, awang batisa: itäm. tikas hadjaran djetä batisa bara kutoh hadjaran olo Israel, idjä uras djari matäi; käläh ita manjoho djetä mitä ampin talo hetä.

14. Tä iä manduan düs kareta tuntang hadjaräe. Palus radja manjoho olo manuntut kawan parang olo Aram, koae: Lius keton, itä ampie.

15. Maka äwen manuntut mimes Jordan; itä! hapus djalan uras kontep awi kutoh pakaian tuntang ramo, idjä inganan olo Aram awi kakadjenge manggulong arepe. Ma-

ka kalati tä buli, masuman tä akan radja.

16. Tä olo arä blua lewu, marampas karä tingkap olo Aram; maka idjä epa tunek tepong indjual akan idjä sekel, tinai duä epa seora akan idjä sekel kea, tumon augh Jehowa.

17. Maka radja djari manjoho mantir tä, idjä äka singgohe, manonggo bauntonggang; tapi olo arä mahundjeng iä hong bauntonggang, sampai iä matäi, tumon augh olo ain Hatalla, idjä djari insanae metoh radja manalih iä.

18. Krana tulus kea tumon pasuman olo ain Hatalla akan radja, koae: Djewu, katika kilau toh kea, duä epa seora karäh indjual akan idjä sekel, tinai idjä epa tunek tepong akan idjä sekel kea, hong bauntonggang Samaria.

19. Maka mantir tä djari tombah augh olo ain Hatalla, koae: Kwäka! alo Jehowa manampa haunsengok hong batanglangit, tau kea augh toh mandjadi? Tä iä djari tombah tinai: Toto, matam kea karäh mitä talo tä, tapi ikau djaton karäh omba kumae.

20. Tumon tä mandjadi kea, krana olo arä mahundjeng iä hong bauntonggang, sampai iä matäi.

BAGI 3.

1. Udju njelo lau; bawin olo Sunem tä. II. Haseel, radjan olo Aram. III. Joram, radja Juda. IV. Ahasia, radja Juda.

1. — 1. Maka Elisa djari hamauh dengan olo bawi tä, idjä anake djari imbelome, koae: Ta-

tap arepm, lius haiak ungkup humam, balalu namuäi brangai äkam tau belom; krana Jehowa handak magah lau, idjä akan manapi tanah toh udju njelo katahie. — (4,35.)

2. Palus olo bawi tä djari manatap arepe, tuntang djari mawie tumon augh olo Hatalla; krana tuntang ungkup humae iä djari harikas, balalu manamuäi hong tanah olo Pilisti udju njelo.

3. Djadi, intu lawin udju njelo, maka olo bawi tä buli bara tanah olo Pilisti. Limbah tä iä manalih, handak blaku dohop hong radja tagal humae tuntang tanae.

4. Maka kanatek tä radja hamauh dengan Gehasi, ajang olo ain Hatalla tä, koae: Sarita akangku karä gawi hai, awang iawi Elisa

5. Djadi, kahum iä manjarita akan radja, Elisa djari mambelom olo matäi, itä! hemben tä kea olo bawi tä, idjä anake djari imbelome, mantehau blaku dohop hong radja tagal humae tuntang tanae. Tä koan Gehasi: O tuangku radja, djetoh olo bawi tä, djetoh anake, idjä djari imbelom Elisa.

6. Maka radja misek olo bawi tä, tä iä mahoroe perkaräe akäe lepalepah. Tä, maka radja manjoho mantir omba iä, koae: Dohop iä manduan talo handiai idjä puna ajue, tinai karä asil tanae, bara andau metoh iä djari malihi tanah toh sampai andau toh.

II. — 7. Limbah bara tä maka Elisa sampai Damaskus, kahum Benhadad, radja Aram tä, haban. Maka olo manutor tä akäe, koae: Olo ain Hatalla djari manalih he-

8. Tā radja hamauh dengan Hasael: Duan talo inenga intu lengām, balalu lius manjupa olo ain Hatalla, tuntang blaku iā misek intu Jehowa, tumon aughku toh: tau aku käläh kahabangku toh?

9. Maka Hasael hagoet, manjupa iä, mimbit talo inenga huang lengäe, iä tä talo awang kapala bahalap hong lewu Damaskus, tanggong äpat pulu onta karäe. Maka iä sampai, mendeng naharep iä, sambil hamauh: Anakm Benhadad, radja Aram, djari manjoho aku manjupa ikau, mangat misek: tau aku toh karäh käläh kahabangku?

10. Tombah Elisa: Lius, süman akäe: dia. Toto, perese tä djaton akan mampatäi iä, tapi Jehowa djari masuman akangku, iä akan matäi kea.

11. Maka Elisa mananturä iä, sampai iä miong; tuntang olo ain Hatalla tä manangis.

12. Tā Hasael hamauh: Buhen tuangku manangis? Tombah iä: Basa aku katawan, talo papa paham karäh iawim dengan olo Israel. Kotäe karäh inusulm, olo parang ajue karäh impatäim hapan padang, anak awaue karäh irapitam, tuntang olo batihi karäh injirim. — (10,32.)

13. Tombah Hasael: Æwe rewarw toh, idjä kilau aso bewäi, sampai tau mawi talo idjä hai tä? Koan Elisa: Jehowa djari masuman akangku, ikau karäh mandjadi radja hong tanah Aram.

14. Tā, maka iä hagoet bara äka Elisa, balalu manalih tuan ajue; iä tä misek intu iä: Kilen augh Elisa dengam? Tombah iä: Iä djari hamauh dengangku, toto ikau karäh käläh.

15. Maka andau tinai iä man-

duan kahowut, manjalepan tä huang danum, balalu mambirang tä manutup baue, leka iä matäi. Limbah tä Hasael mandjadi radja manganti iä.

III.—16. Maka intu njelo limä kahum karadjaan Joram, anak Aghab, radja Israel, kahum Josapat magon radja Juda, tä Joram, anak Josapat, radja Juda, manampara marentah. — (2.Kron.21,1.)

17. Iä telo pulu duä njelo umure, metoh iä mandjadi radja; maka iä marentah hong Jerusalem hanja njelo.

18. Iä manandjong hong djalan karä radja Israel, tumon gawin ungkup human Aghab; krana anak Aghab djari insawäe, tuntang iä mawi talo awang papa hong baun Jehowa.

19. Tapi Jehowa djaton maku marusak Juda, tagal reware Dawid, tumon djari djandjie dengäe, haradjur handak manenga palita akäe marak panakäe. — (2.Sam. 7,13.)

20. Maka kahum iä marentah. olo Edom mengkak arepe bara kwasan karadjaan Juda, tuntang mangkat radja akäe.

21. Krana Joram djari mangumbang Seir, tuntang karä karetae: maka hamalem iä marumpak palus mamukul olo Edom, idjä hakaling mangapong iä, tuntang karä mantir karetae, sampai karä olo tä pararawoh akan lewu ai.

22. Tapi olo Edom mengkak arepe bara prentah Juda, sampai andau toh; katika tä Libna kea mengkak arepe.

23. Maka tisan karä saritan Joram, karä gawie, djetä tarasurat hong surat saritan karä radja Juda.

24. Maka Joram matäi, ingam-

peleng dengan tato hiange, iä ingubur hindjä tatoe, hong lewun Dawid. Maka anake Ahasia mandjadi radja manganti iä. — (2. *Kron.* 22,1.)

IV.—25. Intu njelo duäwalas kahum karadjaan Joram, anak Aghab, radja Israel, maka Ahasia, anak Joram, radja Juda, manampara marentah.

26. Ahasia tä duä pulu duä njelo umure, metoh iä mandjadi radja, iä marentah idjä njelo hong Jerusaleem. Aran indue Atalia, äson Omri, radja Israel.

27. Maka iä manandjong hong djalan ungkup human Aghab, tuntang mawi talo idjä papa hong baun Jehowa, sama kilau ungkup human Aghab kea, krana iä mangola ungkup human Aghab.

28. Djadi, iä omba Joram, anak Aghab, mamarang Hasael, radja Aram, hong Ramot intu Gilead. Maka olo Aram mamukul mampahimang Joram.

29. Tä radja Joram buli, mangat manatamba karä himange hong Jisreel, idjä impahimang olo Aram hong Rama, metoh iä parang denggan Hasael, radja Aram. Maka Ahasia, anak Joram, radja Juda, manalih, tantai manjengok Joram, anak Aghab, hong Jisreel, tagal iä tä haban.

BAGI 9.

I. Jehu iminjak mandjadi radja. II. Iä mampatäi Joram, Ahasia tuntang Isebel.

I.—1. Tä, maka nabi Elisa mangahau idjä biti bara karä murid nabi, sambil mametäh iä: Babat kahangm, duan kasan minjak

toh huang lengäm, palus lius talih Ramot hong Gilead.

2. Amon ikau djari sampai hetä, priksa intu kwe Jehu, anak Josapat. Josapat anak Nimsi; palus talih iä, soho iä mendeng bara marak kolae, balalu imbit iä akan karong bentok.

3. Tä duan kasan minjak, tusuh tä hundjnn takoloke, sambil hamauh: Kakai augh Jehowa: aku djari maminjak ikau mandjadi radja hong Israel. Limbah tä uap blawang, palus hadari, äla randjarandjar.

4. Tä olo tabela, murid nabi tä, hagoet manalih Ramot hong Gilead.

5. Amon iä sampai, maka karä mantir olo parang uras mondok hetä. Maka koae: Aton aughku dengam, o mantir. Koan Jehu: Dengan äwe bara karä ikäi? Tombah iä: Dengam kea, o mantir.

6. Tä iä mendeng tamä huma; maka olo tabela tä manusuh minjak tä hundjun takoloke, sambil hamauh dengae: Kakai augh Jehowa, Hatallan olo Israel: aku djari maminjak ikau mandjadi radja akan utus olo ain Jehowa, akan Israel.

7. Ikau akan mampatäi ungkup human Aghab, tuan ajum, mangat aku mamaläh dahan rewarku, nabi tä, tuntang dahan karä rewarku Jehowa, manuntut tä intu lengän Isebel. — (1. *Radja* 21,21.)

8. Maka salepah ungkup human Aghab akan nihau; aku handak mampalomose bara Israel karä hatuän ungkup Aghab, alo korik hai.

9. Krana aku handak mawi ungkup human Aghab mandjadi kilau ungkup human Jerobeam,

anak Nebat, tantang kilau ungkup human Baesa, anak Ahia. — (1. Radja 15, 29; — 16, 3.)

10. Maka aso akan kuman Israhel hong Jisreel, tantang djaton idja bitu idja akan mangubur ia. Ta ia map blawang, palas hadari.

11. Maka aton Jehu blua, manjupa kara muntir tana ajue, koan awen dengae Kilen, bahalap perkara? buhen olo njanjau ta manalih ikau? Koea dengan awen: Keton bewai kasene olo ta, tawan keton bewai auge.

12. Tapi koan awen: Tandjarom; suman ta akan ikai. Koea: Sakoe sakaton auge denganku, koea: tumon toh augh Jehowa: aku djari maminjak ikau mandjadi radjan olo Israel.

13. Ta, maka olo ta bagulong mengkak klambin genep bitu, bahlulu mingkes ta intu penda ia, ia hong lawin lampat, tuntang awen trampahia sarunai, sambil hamaui: Jehu mandjadi radja!

II. — 14. Ta, maka Jehu, anak Josapat, Josapat anak Nimsi, pakat mawi Joram. Maka Joram djari manonggo Ramot hong Gilead, bitie tuntang kara olo Israel, tagal awi Hasael, radja Aram.

15. Maka radja Joram djari buli, mangat manatampa himange hong Jisreel, idja impahimang olo Aram, metoh ia parang dengan Hasael, radja Aram. Maka Jehu hamaui: Amon tantai kahandak keton kalotoh, ala idja bitu akan blua bara lewu, idja tau hagoet masuman talb toh hong Jisreel.

16. Ta, maka Jehu djakat kareta, hagoet mangkahimat Jisreel, krana hetu aka Joram: maka Ahasia, radja Juda, djari radja, manjengok Joram.

17. Maka olo djadjaga mendeng intu balai gantong hong Jisreel; ta ia mita ungkup Jehu ta dumaui, sambil hamaui: Aku mita djalahan olo. Koan Joram: Soho idja bitu hapan hadjaran, hagoet manjupa awen, mangat ia misek, djaka perkara bahalap bewai.

18. Maka aton idja bitu hagoet. hapan hadjaran, manambang awen. tuntang hamaui: Kakai augh radja: aton perkara bahalap bewai: Tombah Jehu: Narai gawim deng-an kahalape? has dari, tuntat likutku! Ta olo djadjaga masumae, koea: Sarohan ta djari sampai awen, tapi ia djaton buli.

19. Ta ia manjoho olo beken tinai, idja bitu, idja hapan hadjaran kea; amon ia ta sampai awen. koea: Kakai augh radja: aton perkara bahalap bewai? Tombah Jehu: Kanduam kahalape? has dari. tuntat likutku!

20. Maka olo djadjaga masumae. koea: Ia djari sampai awen, tapi djaton ia buli; maka amon darin awen kilau darin Jehu, ason Nimsi, krana darie kilau gilagila.

21. Ta koan Joram: Pasang kareta. Maka olo manatap karetae. Ta Joram, radja Israel, hagoet. tuntang Ahasia, radja Juda, genep bitu handjenan karetae; awen hagoet manjupa Jehu, tuntang hasondau dengae hong tana, idja bihin aim Nabot, olo Jisreel ta. — (1. Radja 21, 1.)

22. Djadi, sana Joram mita Jehu, koea: Kilen, perkara bahalap kea, Jehu? Tapi tombah ia: Narai kahalap, katahin kandjin indum tuntang karchaie dahangmandahang karahan karie?

23. Ta Joram mandjidit gandali. mules hadjarae, palus hadari, tun-

lang hamaui dengan Ahasia: Tipu djeta, johi Ahasia!

24. Tapi Jehu manjingkap panahe, palus malekase, buah upon tusun Joram, sampai anak panahe lasak silae, buah bantowonge; ta ia djupangdjapah hong karetae.

25. Balalu Jehu hamaui dengan Bidkar, mantir ajue: Gatang ia, balalu djakah ia akan tanan Nabot, olo Jisreel ta, krana ingatm, metoh koa habambai manuntut likut bapae Aghab, Jehowa kea mauat hukum toh akae, koae:

26. Toh, halemäi malem aku djari mita dahan Nabot, tuntang dahan anake! koan Jehowa; toto aku handak mamalah ta intu ikau hong tana toh kea! koan Jehowa. Toh, gatang, djakah ia akan tana toh, tumon augh Jehowa.

27. Sana Ahasia, radja Juda, mita gawi ta, maka ia hadari mahore human radja hong kabon hetä; tapi Jehu manjasah ia, manjoho olo mampatäi ia kea hong lungkoh Gur, idja darah Jibleam; maka ia hadari tinai nimes Megido, palus matäi hetä.

28. Djadi, olo ajue mimit han-tue akan Jerusalem, tuntang mangubur ia hong kubur ajue, hindja dengan kara tatoe, hong lewun Dawid.

29. Intu njelo salawas kahum karadjaan Joram, anak Aghab, Ahasia djari naik radja hong Juda.

30. Maka Jehu sampai Jisreel. Amon Isebel mahining ta, maka ia mangasai baue, tuntang mogo takoloke, palus manampajah bara panjengok.

31. Djadi, amon Jehu tamä bauntonggang lewu, ta koae: Tabi ikau, Simri, olo idja mampatäi tempom! — (1. Radja 16, 10.)

32. Maka ia mananggera panjengok ta, sambil hamaui: Awe hetä, idja handak ompat aku? Awe? Ta dua telo hiti mantir karong manokep panjengok, mangaku arepe.

33. Maka koae: Baring ia kangwa. Palus äwen mamoring ia bara ngambo, sampai dahae nampurak buah dinding tuntang hadjaran. Tinai ia ihundjeng kara hadjaran.

34. Maka amon ia djari tamä huma, tuntang djari kuman belom, koae: Sengok keton olo bawi tarasaya ta, kubur ia, krana ia puna anak radja.

35. Ta olo bagoet, handak mangubur ia, tapi olo djaton sondau baja bangon takoloke, tuntang tolang pai lengäe.

36. Palus olo ta buli, masuman ta akae; koae: Djeto tumon augh Jehowa, idja djari insanäe hadjamban reware Elia, olo Tishe ta, koae: aso akan kuman isin Isebel hong Jisreel.

37. Hantun Isebel akan mandjarli kilau tai hong tana, intu Jisreel, sampai olo djaton tau manjewut ia tinai: ia ta Isebel.

BAGI 10.

I. Jehu mampatäi ponakan Aghab le-pah Rngis; II. tinal kara imam Baal ta.

I. — 1. Maka ain Aghab aton udju pulu anak hetuä hong Samaria; ta Jehu mamintik surat, mampait ta akan Samaria, manjampai kara mantir Jisreel, tuntang kara olo bakas, tinai kara gurun anak Aghab; djeta kalotoh auge:

2. Sana suratku toh sampai keton, idjä äka karä anak tuan keton belom, tinai arä kareta tuntang hadjaran, tinai aton kota intu keton tuntang ganggama:

3. Tä, käläh keton mintih idjä kapala bahalap tuntang patut bara karä anak tuan keton, awi mandudus iä hong padadusan bapae, palus parang akan ungkup human tuan keton.

4. Tapi olo tä paham mikäh, sambil hamauh: Itä, duä biti radja mahin dia olih malawan iä, kilen ita toh tau malawan?

5. Maka mantir human radja, tuntang mantir lewu, tinai olo bakas tuntang gurun anak radja tä manjoho sarohan manalih Jehu, koae: Ikäi toh uras rewarm, talo handiai idjä injohom ikäi, ikäi handak mawie; ikäi djaton handak mamparadja idjä biti; käläh ikau bewäi mawi talo awang patut intu matam.

6. Tä, maka iä mamintik surat beken tinai akan äwen tä, idjä kalotoh aughe: Amon keton toto baris ajungku, tuntang manumon augliku, tä tetek takolok karä olo hatuä tä, anak tuan keton, balalu talih aku hong Jisreel djewu, kilau kambon andau toh kea. Maka karä anak radja, udju pulu biti tä, melai dengan karä mantir lewu tä, awang mahaga iä.

7. Djadi, sana surat tä sampai äwen, maka iä manduan karä anak radja, udju pulu biti tä, palus mampatäi iä, sambil mingkes karä takoloke huang karandjang, balalu mampait tä akae hong Jisreel.

8. Tinai aton dumah sarohan, masanan akac: Äwen djari magah takolok karä anak radja. Tombah iä: Ingkes tä mandjadi duä katu-

jok intu bauntonggang lewu, sampai djewu.

9. Djadi, handjewu tinai iä blua. mendeng hetä, tuntang hamauh dengan olo arä: Kilen, keton toh tetek? Itä, aku toh djari pakat mawi tuangku, tuntang mampatäi iä; tapi äwe djari mampatäi samandiai toh?

10. Buah toh keton katawan. djaton djari gagar akan petak idjä kabawak bara karä augh Jehowa. idjä djari insuman Jehowa tahuu ungkup human Aghab; krana Jehowa djari malalus talo handiai, awang djari injewute hadjamban reware Elia. — (1. Radja 21, 22.)

11. Tinai Jehu mampatäi tisan ungkup human Aghab awang hong Jisreel, tuntang karä mantire, karä sobate, tinai wakile, sampai idjä biti mahin dia inisae belom.

12. Limbah tä iä harikas, manalih Samaris; amon iä hong djalan, sampai balai olo sakatik,

13. Maka Jehu hasupa dengan karä paharin Ahasia, radja Juda: palus iä misek äwen: Äwe keton toh? Tombah äwen: Ikäi toh paharin Ahasia, ikäi djari dumah tantai manabi anak radja, tuntang anak Isebel.

14. Tä koae: Singkap olo tä belobelom. Maka olo manawan iä belobelom; palus iä mampatäi äwen tä tokep kalin danum hong podok sakatik hetä, äpat pulu duä biti karäe, idjä biti mahin dia iä manis karä äwen tä.

15. Limbah iä harikas bara hetä. iä hasondau dengan Jonadab, anak Reghab; djetä manjupa iä, sambil manabi iä; koae dengae: Kilen, atäim budjur, kilau atäiku dengam? Tombah Jonadab: Pudji dia! budjur bewäi, djuluk lengäm. Pa-

lus iä mandjuluk lengäe akæ, manjoho iä omba djakat karetae,

16. Sambil hamauh dengæ: Kälüh ompat aku, mitä ampin kabehungku akan Jehowa. Tumon tä iä manjoho iä ompat hong karetae.

17. Sana iä sampai Samaria, iä mampatäi karä kolan Aghab awang batisa hong Samaria, sampai iä djari mampalomos äwen: tunon augh Jehowa, idjä djari inutore akan Elia.

II. — 18. Limbah tä Jehu mampung salepah olo arä, sambil hamauh dengan äwen: Aghab tapas gawie mahorumat Baal tä, Jehu handak mahorumat iä paham haream.

19. Tagal tä, kahau karä nabin Baal manalih aku, tuntang olo handiai idjä omba iä, tinai karä imam ajue, äla tapas idjä biti; krana parapah hai akan Baal aton intu aku; maka olo awang katapasan djaton akan imbelom. Tapi hapan tipu Jehu kalotä gawie, mangat mampalomos olo handiai, awang manempo Baal.

20. Tinai koan Jehu: Prasih andau hai akan Baal. Tä olo bauar masuman andau tä.

21. Tinai Jehu manjoho sarohan masanan tä akan karä olo Israel. Tä karä olo idjä manjembah Baal uras manalih, sampai djaton melai idjä biti mahin dia, awang djaton tanggoh; maka samandiai tä tamä human Baal, sampai kontep human Baal bara tapakæ pontonge sampai pontonge.

22. Tä iä manjoho olo, idjä mandur gudang pakaian: Imbit pakaian akan karä olo idjä manjembah Baal tä. Maka mandur tä mimbit pakaian akæ.

23. Maka Jehu äwen duä Jonadab, anak Reghab, tamä human Baal, sambil hamauh dengan olo

awang manjembah Baal tä: Pariksa titititip, djaka marak keton aton olo idjä manjembah Jehowa, sala bara karä olo idjä manjembah Baal.

24. Amon karä olo tä djari tamä, tantai maluput parapah awang injambalih, tuntang parapah awang ingähu, tä maka Jehu mingkes olo dalam, hanja pulu biti, intu ruar hetä, tuntang iä manjoho äwen: Djaka tapas idjä biti bara karä olo tä, idjä djari injaraghku hong lengän keton, maka tahaseng keton gantin tahaseng olo tä.

25. Djadi, amon äwen djari terai maluput parapah awang ingähu, maka Jehu manjoho olo dalam tä tuntang mantire: Tamä, patäi olo tä, äla idjä biti lapas. Palus olo tä mampatäi äwen hapan baun padang; tinai olo dalam tä tuntang mantire manganan hantue; limbah tä iä tamä lewu tinai, tamä human Baal. — (1. Radja 18, 40.)

26. Iä mamplua karä hampatong bara human Baal, palus manusul djetä.

27. Iä mangarak hampatong Baal kea, tinai iä mangarak human Baal, tuntang manampa djetä mandjadi djamban, palus andau toh.

28. Tumon tä Jehu mamparusak Baal bara marak olo Israel lepah lingis.

29. Tapi dengan dosan Jerobeam, anak Nebat tä, idjä mamahir olo Israel badosa, Jehu djaton terai, iä tä, dengan ampin anak sapi bulau tä, idjä hong Betel tuntang hong Dan. — (1. Radja 12, 28.)

30. Maka Jehowa hamauh dengan Jehu: Basa ikau djari bahalap gawim, malalus talo awang budjur intu matangku, djari mawi ungkup human Aghab tumon kahan-dak atäiku, maka panakam sampai

turon äpat akan mondok handjun padadusan Israel. (15,12.)

31. Tapi Jehu djaton toto manumon hapus Torat Jehowa, Hattallan Israel, hapau salepah atäie; iä djaton terai dengan dosan Jerobeam, idjä djari mimbit plo Israel badosa.

32. Bara andau tä kea Jehowa manampara mangarak karadjaan Israel, krana Hasael mamarang mamukul iä hakaliling hong tanah tä; — (8,12.)

33. Bara Jordan, hila palembut matanandau, salepah tanah Gilead, olo Gad, olo Ruben, olo Manase, bara Aroer, idjä hong sungäi Arnon, tuntang Gilead tinai Basan.

34. Maka tisan karä saritan Jehu, karä gawie, karä kwasae, djeta tarasurat hong surat saritan karä radja Israel. — (2.Kron.22,8.)

35. Maka Jehu matäi, ingampeleng dengan tato hiange; olo mangubur iä hong Samaria; maka anake Joahas mandjadi radja manganti iä.

36. Katahin Jehu djari marentah Israel hong Samaria, djeta duä pulu hanja njelo.

BAGI 11.

Atalia mampatäi panakan radja Juda, batisa Joas bewäi. Joas mandjadi radja Juda.

1. Maka amon Atalia, indu Ahasia, mitä anake djari matäi, tä iä manggulong arepe mampatäi salepah panakan radja. — (8,26.)

2. Tapi Joseba, anak radja Joram idjä bawi, betau Ahasia, mangaliwat Joas, anak Ahasia, manakau iä bara marak karä panakan radja

idjä impatäi, tantang manjahokan iä dengan ajange hong karong äkar batiroh. Kakai iä mangaliwat iä bara baun Atalia, belä iä impatäi.

3. Iä injahokan dengan ajange hong human Jehowa djahawen njelo. Maka Atalia tä marentah tanah.

4. Djadi, intu njelo udju Jojada manjoho olo mangahau karä mantir huang saratus, tuntang karä kapala tinsi olo dalam, iä manduan olo tä dengae akan human Jehowa; hetä iä pakat dengan olo tä, tuntang blaku sumpah bara äwen hong human Jehowa, limbah tä iä mamprahan akae anak radja tä. — (2.Kron.23,1.)

5. Iä mametäh olo tä, koae: Djetoj gawi idjä patut inumon keton: idjä pertelo bara karä keton, awang tamä padjun gawi hong andau sabat, akan manonggo human radja;

6. Tinai idjä pertelo kea akan melai hong hauntonggang idjä bagarä Sur; tinai idjä pertelo akan melai intu hauntonggang, intu likut olo dalam awang manonggo: tumon tä keton akan manonggo huma toh buabuah, äla olo tamäe.

7. Maka duä bagi bara karä keton, idjä terai padjun gawie hong andau sabat, akan manonggo human Jehowa, melai tokep radja.

8. Keton akan mangaliling radja, genep bitu mimbing ganggamae huang lengäe, maka genep olo idjä tamä marak keton akan impatäi; keton akan mampahaiak radja, amon iä tamä blua.

9. Maka karä mantir huang saratus mawie tumon talo handiai. awang djari imetäh imam Jojada: genep bitu manduan olo äjue, idjä tamä padjun gawie andau sabat, tuntang äwen, idjä terai padjun

gawie: intu andau: sebat, palus olo
tā manalik: imam: Jojada.

10. Maka: imam: mananga: akan
karā: mantir: huang: saratus: lundja:
tuntang: talawang, awang: air: radja:
Dawid: horan, awang: djari: ingkes:
hong: human: Jehowa.

11. Djadi, olo: djadjaga: tā: men-
dang, genep: bitu: mimbiling: gang-
gamae: hong: leang: hila: gantau:
tuntang: hila: sambil: huma: tā: tun-
tang: mesbeh, mangaliling: radja.

12. Limbah: tā: iā: mamplua: anak:
radja, tuntang: mangkepan: makota:
hundjun: takoloke, sambil: mananga:
Torat: akae; maka: olo: mamparadja:
iā, sambil: maminjak: iā, haiak: ma-
pok: lokape, tuntang: hamauh: Be-
lom: radja!

13. Sana: Atalia: mahining: augh:
olo: djadjaga, tuntang: olo: arā, maka:
iā: mananggob: olo: arā: hong: human:
Jehowa.

14. Tā: iā: mitā, radja: atori: men-
deng: tokep: djihi, tumon: puna: ha-
dat, tuntang: karā: mantir, tinai: olo:
panjarunai: aton: tokep: radja, tinai:
karā: olo: tanah: tā: handjak: rantang,
haiak: mampahiau: sarunai. Tā: Ata-
lia: marabit: pakaiac, tuntang: man-
tehan: Tipu, tipu!

15. Tapi: imam: Jojada: manjoho:
karā: mantir: huang: saratus, idja:
marentah: olo: arā: Djidjit: iā: blua:
bara: marak: keton, palus: patāi: olo:
handiai, idja: handak: ompat: iā, ha-
pan: padang. Krana: imam: djari:
mametāh: Aila: iā: impatāi: hong:
human: Jehowa.

16. Maka: olo: manjingkap: iā;
amon: iā: sampai: djalan: aka: hadja-
ran: tamā: human: radja, hetā: iā:
impatāi.

17. Maka: Jojada: mampendeng:
djandji: helat: Jehowa: dengan: radja:
tuntang: olo: arā, mangat: iā: toto:

utus: olo: air: Jehowa; tinai: helat:
radja: dengan: olo: arā.

18. Limbah: tā: karā: olo: tanah: tā:
tamā: human: Baal, mangarak: tā:
karā: mesbehe: karā: hampatonge:
ingarake: lejah: lingis: Mattan:
imam: Baal: tā: impatāi: intu: baun:
mesbeh. Maka: imam: Jojada: mang-
kat: olo: tindi: akai: karā: pangkat:
gawi: hong: human: Jehowa.

19. Iā: mimbis: karā: mantir: huang:
saratus; karā: kepala, tuntang: karā:
olo: dalam, tinai: olo: tanah: tā: sa-
mandiai, maka: olo: tā: magah: radja:
bara: human: Jehowa; mahoroe: dja-
lan: kawan: olo: dalam: iā: tamā: hu-
man: radja, palus: iā: mondok: hundjun:
padadusan: radja.

20. Maka: karā: olo: tanah: tā: han-
djak: rantang, tuntang: lewir: mah-
djadi: sanang, limbah: olo: djari:
mampatāi: Atalia: tokep: human: ra-
dja, hapan: padang.

21. Maka: Joas: udju: njelo: amure;
metoh: iā: mandjadi: radja.

BAGI 12.

Human: Hatalla: ingubah. Himeel: Bag:
atau: Joas: hapan: rear, uka: balang: pa-
rang. Joas: matai.

1. Intu: njelo: udju: kahum: ka-
radjaan: Jehu, Joas: mandjadi: radja:
iā: marentah: apat: pulu: njelo: hong:
Jerusalem; aran: indue: Sibja; olo:
Berseba. — (2. Kron. 24, 1.)

2. Maka: Joas: mawi: tak: awang:
budjur: intu: baun: Jehowa, kata-
hin: imam: Jojada: madjar: iā.

3. Baja: karā: aka: gantong: dja-
ton: ingarake; olo: arā: mimbis: pa-
rapah: tuntang: hageao, hanti: hong:
aka: gantong.

4. Maka: Joas: hamauh: dengan:

karä imam: Karä rear, idjä imbaris imprasih tä, idjä inamäan akan human Jehowa, iä tä wang kapalän genep biti idjä tamä tjatjah, hapan manewus tahasenge, tinai karä rear, idjä tumon kahias atäie olo mimbite akan human Jehowa,

5. Djetä imam akan manduae, genep biti bara awang kasenae; hapan tä iä akan nguan karusak huma, tumon awang rusak intu pitäe.

6. Maka djadi huang njelo duä pulu telo kahum karadjaan Joas, karä imam hindai djari nguan karä karusak huma tä.

7. Tä radja Joas mangahau imam Jojada, tuntang karä imam beken, sambil hamauih dengan olo tä: Buhon keton djaton nguan karusak huma tä? Toh käläh, äla keton manduan rear tinai bara olo awang kasenan keton, mangat hapan tä nguan karä karusak huma tä.

8. Maka karä imam tarima aughe, djaton maku manduan rear bara olo arä, djaton kea äwen tä handak nguan karä karusak huma tä hindai.

9. Maka imam Jojada manduan pati, mambowok malowang tutupe, sambil mingkes tä darah mesbeh hila gantaue, intu djalan olo tamä human Jehowa; maka karä imam idjä manonggo bauntonggang huma mingkes huang hetä karä rear, awang imbit olo akan human Jehowa.

10. Djadi, amon iä mitä rear-arä huang pati tä, tä djuru-tulis radja dengan imam hai dumah, mangambut tuntang misä karä rear tä, idjä hong human Jehowa.

11. Tuntang limbah iä manimbange buabuah, iä manenga rear tä akan mantir gawi, idjä akan

nguan human Jehowa. Äwen tä hapan tä malandja tukang kaju tuntang tukang mamangun, idjä nguan human Jehowa;

12. Tinai akan tukang batu tuntang tukang ukir, tinai hapan mami kaju tuntang batu awang imahat, hapae mangabuah karä karusak human Jehowa; tinai akan karä parabea beken hapan mampahalap huma tä.

13. Tapi olo djaton hapan rear djetä, idjä imbit olo akan human Jehowa, manampa sangkir salaka, sendok, sansirin dala, sarunai, atawa sepsimpan ramo bulau salaka akan human Jehowa.

14. Tapi iä manenga rear tä indu upah karä olo idjä ompat bagawi, iä hapan tä mangabuah human Jehowa.

15. Iä djaton bitong dengan olo tä, idjä intu lengäe iä mandjuluk karä rear tä, mangat mupah olo, idjä omba bagawi; malainkan iä harap bewäi dengae hong gawi tä.

16. Maka rear regan parapah tagal kasalan tuntang parapah tagal dosa djaton inamäan akan human Jehowa; djetä akan imam.

17. Metoh tä Hasael, radja Aram. dumah, mamarang Gat, tuntang mampalah lewu tä; limbah tä Hasael mules mangkahimat Jerusalem.

18. Maka Joas, radja Juda, manduan karä talo imprasih tä, idjä djari imprasih imbaris tatoe Josapat, Joram tuntang Ahasia, radja Juda tä, tinai talo idjä prasih ai, tuntang karä bulau, awang hong panatau human Jehowa dengan human radja; palus iä mampait djeta akan Hasael, radja Aram. Tä iä ligoet, balang mawi Jerusalem.

19. Maka tisan karä saritan Joas,

karä gawie, djetä tarasurat hong surat saritan karä radja Juda.

20. Maka mantir ajue pakat mamok, mampatäi Joas hong kota Milo, idjä hila Silla.

21. Krana Josabar, anak Simeat, äwen duä Josabad, anak Somer, mantir ajue, mamukul mampatäi iä; olo mangubur iä hindjä tatoe hong lewun Dawid. Maka anake Amasia mandjadi radja manganti iä.

BAGI 13.

I. Joahas tuntang Joas, radja Israel.
II. Augh Elisa amon iä lius matäi. III. Olo matäi belom awie pohos hantun Elisa.

I. — 1. Intu njelo duä pulu telo kahum karadjaan Joas, anak Ahasia, radja Juda, maka Joahas, anak Jehu, mandjadi radja Israel hong Samaria; iä marentah udjuwalas njelo. — (10,35.)

2. Maka iä mawi talo papa intu matan Jehowa; krana iä manandjong hong dosan Jerobeam, anak Nebat, idjä mimbit olo Israel badosa; iä djaton terai dengan gawi tä.

3. Tagal tä hasep kalait Jehowa mawi olo Israel; iä manjaragh olo tä akan lengän Hasael, radja Aram, tuntang akan lengän Benhadad, anak Hasael tä, haradjur hapus katika tä.

4. Tapi Joahas blaku totototo intu baun Jehowa, tä Jehowa manarima aughe; krana iä mitä kadjakän olo Israel, awi radja Aram paham mahenjek äwen.

5. Maka Jehowa mampendeng olo paliwus akan olo Israel, sampai äwen liwus bara penda lengän radja Aram; tä olo Israel melai

hong karä lewue sanang tinai, kilau helo.

6. Tapi djaton kea olo tä terai dengan dosan Jerobeam tä, idjä mimbit olo Israel badosa; tapi iä mahaga djetä; tuntang pahewan, äka dewa, melai kea hong Samaria.

7. Krana djari batisa akan Joahas baja limä pulu biti idjä hapan hadjaran, tuntang sapulu karetä, tinai sapulu kojan olo parang. Krana radja Aram djari mampatäi karä awang beken, tuntang djari manampa iä kilau kawo awang ihundjeng bewäi.

8. Maka tisan karä saritan Joahas, karä gawie tuntang kwasae, djetä tarasurat hong surat saritan karä radja Israel.

9. Maka Joahas matäi, ingampeleng dengan tato hiange; olo mangubur iä hong Samaria; maka anake Joas marentah manganti iä.

10. Intu njelo telo pulu udju kahum karadjaan Joas, radja Juda, maka Joas, anak Joahas, mandjadi radja hong Israel, intu Samaria; iä marentah djahawenwalas njelo.

11. Iä tä mawi talo awang papa hong baun Jehowa, iä djaton terai dengan karä dosan Jerobeam, anak Nebat, idjä mimbit olo Israel badosa, malainkan iä manandjong huang djetä.

12. Maka tisan karä saritan Joas, karä gawie tuntang kwasae, idjä hapae mamarang Amasia, radja Juda, djetä tarasurat hong surat saritan karä radja Israel. — (14,8.)

13. Maka Joas matäi, ingampeleng dengan tato hiange; limbah tä Jerobeam mondok hundjun padadusae. Maka Joas ingubur olo hong Samaria, hindjä karä radja Israel.

II.—14. Katika tä Elisa ba-longkang haban, buah peres idjä palus mampatäi iä. Maka Joas, radja Israel, djari mananggoh iä, tuntang manangis naharep iä, sambil hamauh: O apang, apang! kareta Israel tuntang kawan klahie!

15. Maka Elisa hamauh dengae: Duan panah tuntang anake. Maka iä manduan panah tuntang anake.

16. Tä koae dengan radja Israel: Singkap panah tä. Maka iä manduan tä hong lengäe, tinai Elisa manjingkap manantilap lengän radja,

17. Sambil hamauh: Uap panjengok idjä hila timor. Maka olo muap tä. Tä koan Elisa: Lekas toh. Maka iä malekas anak panah. Koae: Djetä anak panah kaliwus ain Jehowa, anak panah kaliwus mawi olo Aram. Krana ikau karäh mamukul olo Aram hong Apek, sampai olo tä rusak.

18. Limbah tä koae: Duan karä anak panah tä. Maka iä manduae. Tä koae dengan radja Israel: Rিপিত petak. Maka iä maripite hantelo; limbah tä iü terai.

19. Tä olo ain Hatalla malait iä, koae: Patut ikau maripit hangkalimä atawa hangkadjahawen, tä ikau karäh mamukul olo Aram sampai iä lepah lomos; tapi toh ikau karäh mamukul olo Aram hantelo tingkat bewäi.

III.—20. Limbah tä Elisa matäi, tuntang olo mangubur iä. Maka kawan parang olo Moab masang tanah tä, intu tamparan njelo taheta.

21. Djadi, amon olo handak mangubur hantun olo hatuä idjä biti, tä maka iä mitä kawan asang; tagal tä iä mandjakah hantun olo

tä huang kubur Elisa. Maka sana hantun olo tä tamä hetä, tuntang pohos tolang Elisa, iä balalu belom haluli, palus mendeng.

22. Maka Hasael, radja Aram, mahenjek olo Israel katahin pam-belom Joahas.

23. Tapi Jehowa masi olo tä, tuntang manjanjang iä, sambil mampahaiak iä tinai, tagal djandjie dengan Abraham, Isaak tuntang Jakob; iä djaton maku marusak olo tä, djaton kea iä djari manganan äwen bara baue palus sampai toh. — (2.Mos.2,24.)

24. Maka Hasael, radja Aram, matäi; anake Benhadad mandjadi radja manganti iä.

25. Maka Joas, anak Joahas. manduan karä lewu tä tinai bara lengän Benhadad, anak Hasael, idjä djari induae hapan parang bara lengän liau bapae Joahas. Joas mamukul iä hantelo tingkat, tuntang halalian lewu tä akan Israel.

BAGI 14.

I. Amasia, radja Juda. II. Jerobeam idjä duä, radja Israel.

I.—1. Intu njelo duä kahum karadjaan Joas, anak Joahas, radja Israel, maka Amasia, anak Joas, radja Juda, mandjadi radja. — (2. Kron.25,1.)

2. Iä duä pulu limä njelo umure metoh iä mandjadi radja; iä marentah hong Jerusalem duä pulu djالاتien njelo katahie. Aran indue Joadan, olo Jerusalem.

3. Iä mawi talo awang budjur hong baun Jehowa, tapi djaton kea tumon tatoe Dawid, baja tumon karä gawin liau bapae Joas.

4. Aka gantong tä djaton inga-rake, malainkan olo arä maluput parapah tuntang hagarö hantä hong äka gantong tä.

5. Djadi, amon karadjaan djari dähen hong lengäe, maka iä mahukum mampatäi mantir tä, idjä djari mampatäi liau bapae, radja.

6. Tapi anak olo pamuno tä iä djaton mampatäie, tumon augh Torat Moses, idjä hetä Jehowa mametäh, koae: Bapae djaton indu impatäi tagal anake, tinai anake djaton indu impatäi tagal bapae, tapi genep biti akan impatäi tagal dosan ai. — (5. Mos.24,16.)

7. Iä mamukul olo Edom kea hong padang ujah, mampatäi sapulu kojan biti, tuntang hapan parang kea iä manduan lewu Sela, balalu inobah arae mandjadi Jokteel, sampai andau toh.

8. Limbah tä Amasia manjoho sarohan manalih Joas, anak Joahas, äson Jehu, radja Israel, koae: Kantoh, ita hitä hataharep bau, hatantakan.

9. Tapi Joas, radja Israel, mampait augh akan Amasia, radja Juda, koae: Pawah idjä hong Libanon mampait augh akan batang seder hong Libanon, koae: tenga anakm idjä bawi indu sawan anakku hatuä. Tapi meto hutan, idjä hong Libanon, mahalau hetä, mahundjeng pawah tä.

10. Toto, ikau djari mamukul olo Edom, awi tä ikau badjoho atäim: naughe ombet belaim dengan horumat djetä, palus mamärem hong äkam bewäi; krana buhen ikau handak manggau tjalaka, palus balongkang, ikau tuntang salepah olo Juda haiak dengam?

11. Tapi Amasia djaton paduli aughe; tagal tä Joas, radja Israel,

hagoet, sampai iä hasnpa bau dengan Amasia, radja Juda, hong Betsemes, idjä intu Juda.

12. Maka olo Juda alah, imukul hong baun olo Israel, palus iä pararawoh, genep biti akan äkae.

13. Maka Joas, radja Israel, manawan Amasia, radja Juda, anak Joas, hong Betsemes, tuntang iä sampai Jerusalem. Palus iä mangarak kota batun Jerusalem barn bauntonggang Epraim sampai bauntonggang idjä intu puting, äpat ratus hasa kamboe.

14. Tinai iä manduan karä bulau salaka, tuntang karä ramo awang sondaue hong human Jehowa, tinai hong äka panatau human radja, tinai iä manduan olo indu sanda. Limbah tä iä buli Samaria.

15. Maka tisan karä saritan Joas, karä gawie, karä kwasae, awang hapae mamarang Amasia, radja Juda, djetä tarasurat hong surat saritan karä radja Israel.

16. Maka Joas matäi, ingampe-leng dengan tato hiange; olo mangubur iä hong Samaria, hindjä karä radja Israel. Maka anake Jerobeam mandjadi radja manganti iä.

17. Maka Amasia, anak Joas, radja Juda, belom hindai limäwalas njelo, limbah pampatäi Joas, anak Joahas, radja Israel.

18. Maka tisan karä saritan Amasia tarasurat hong surat saritan karä radja Juda.

19. Maka olo pakat handak mawi iä hong Jerusalem; tä iä hadari akan Laghis. Tapi äwen manjoho olo manjassah iä akan Laghis, balalu äwen mampatäi iä hetä.

20. Limbah tä olo mimbit hantue imuat hundjun hadjaran; iä ingubur hong Jerusalem, hindjä karä tatoe, hong lewun Dawid.

21. Maka hapus utus olo Juda manduan Usia, idjä djahawenwalas njelo umure, tuntang mamparadja iä manganti liau bapae Amasia.

22. Iä mangota Elat, tuntang halalian tä tinai akan Juda, limbah liau bapae radja djari matäi ingampeleng dengan tato hiange.

II. — 23. Hong njelo limäwalas kahum karadjaan Amasia, anak Joas, radja Juda, maka hong Samaria Jerobeam mandjadi radja, anak Joas, radja Israel; iä marentah äpat pulu idjä njelo.

24. Maka iä mawi talo idjä papa hong baun Jehowa; iä djaton terai dengan dosan Jerobeam, anak Nebat, idjä mimbit olo Israel badosa.

25. Iä tä halalian tinai hapus tana Israel, bara tokep Hamat sampai danau hong padang; tumon augh Jehowa, Hatallan Israel, awang djari insanac hadjamban Jona, anak Amitai, nabi tä, idjä bara Gatheper.

26. Krana Jehowa mitä kadjakän olo Israel paham babehat, olo hai korik uras djari rusak, tuntang djaton aton pandohop akan olo Israel.

27. Maka Jehowa djaton djari hamaui, handak mampalomos aran Israel bara penda langit; tapi iä maliwus olo tä hapan lengän Jerobeam, anak Joas.

28. Tisan karä saritan Jerobeam, karä gawie, karä kwasac, karä parang ai, tinai kilen iä halalian tanah Israel, idjä djari induan olo Damaskus tuntang Hamat, djetä tarasurat hong surat saritan karä radja Israel.

29. Maka Jerobeam matäi, ingampeleng dengan tato hiange,

radja Israel tä. Maka anake Sagharia mandjadi radja manganti iä.

BAGI 15.

I. Usia radja Juda. II. Sagharia radja Israel, impatäi Salum. III. Salum impatäi Menahem. IV. Pekaia, anak Menahem, impatäi Peka. V. Peka, radja Israel. VI. Jotam, anak Usia, radja Juda.

I. — 1. Hong njelo duä pulu udju kahum karadjaan Jerobeam, radja Israel, maka Usia, anak Amasia, radja Juda, mandjadi radja. — (2. *Kron.* 26, 1.)

2. Iä djahawenwalas njelo umure, metoh iä mandjadi radja; iä marentah hong Jerusalem limä pulu duä njelo; aran indue Jegholia, bara Jerusalem.

3. Maka gawie budjur intu baun Jehowa, tumon karä gawin liau bapae Amasia.

4. Baja äka gantong djaton ingarake; olo arä maluput parapah tuntang hagaro hantä hong äka gantong tä.

5. Maka Jehowa mangapähä radja, iä basamagh sampai andau pampatäie; tagal tä iä melai imbaris hong äkae kabuate. Maka Jotam, anak radja, mangapala humae, tuntang marentah olo tanah tä. — (3. *Mos.* 3, 46.)

6. Tisan karä saritan Usia, karä gawie, djetä tarasurat hong surat saritan karä radja Juda.

7. Maka Usia matäi, ingampeleng dengan tato hiange; olo mangubur iä hindjä karä tateo, hong lewun Dawid. Maka anake Jotam mandjadi radja manganti iä.

II. — 8. Hong njelo telo pulu hanja kahum karadjaan Usia, radja

Juda, maka Sagharia, anak Jerobeam, marentah Israel hong Samaria, djahawen bulan.

9. Iä papa gawie hong matan Jehowa, sama tumon gawin karä tatoes kea; iä djaton terai dengan dosan Jerobeam, anak Nebat, idjä mimbit olo Israel badosa.

10. Maka Salum, anak Jabes, pakat mawi iä, balalu mantakan iä intu baun olo arä, sambil mampatäi iä. Palus iä tinai mandjadi radja gantän djetä.

11. Tisan karä saritan Sagharia tarasurat hong surat saritan karä radja Israel.

12. Maka djetoh augh Jehowa, idjä djari inutore akan Jehu: Panakam sampai turon äpat akan mondok hundjun padadusan Israel. Iä tä djadi kea tumon tä. — (10,30.)

III. — 13. Salum, anak Jabes, mandjadi radja hong njelo telo pulu djalatien kahum karadjaan Usia, radja Juda; iä marentah hong Samaria baja idjä bulan bewäi.

14. Krana Menahem, anak Gadi, dumah bara Tirsa, tamä Samaria, balalu mantakan Salum, anak Jabes, hong Samaria, tuntang mampatäi iä, palus iä tinai mandjadi radja gantän djetä.

15. Tisan karä saritan Salum, perkara iä djari pakat, djetä tarasurat hong surat saritan karä radja Israel.

16. Katika tä Menahem mamukul lewu Tipsa tuntang karä oloe, tinai hapus tanah hetä, tamparae bara Tirsa; djetä basa olo djaton maku manamäan iä hetä, tagal tä iä mampatäi olo tä, karä olo bawi awang batihi injirä.

17. Hong njelo telo pulu djalatien kahum karadjan Usia, radja Juda, maka Menahem, anak Gadi

mandjadi radja hong Israel; iä marentah hong Samaria sapulu njelo.

18. Iä papa gawie intu matan Jehowa; katahin umure iä djaton terai dengan dosan Jerobeam, anak Nebat, idjä mimbit olo Israel badosa. — (1. Radja 12,28.)

19. Maka Pul, radja Asur, dumah, maranggar tanahe; tä Menahem manenga akan Pul sakojan pikul salaka, mangat lengäe mandohop iä, nakarae mandähen karadjaan hong iä.

20. Maka Menahem mantjatjah olo Israel tagal rear tä, manduan tä bara karä olo awang tatau, mangat manenga djetä akan radja Asur; bara genep biti iä manduan limä pulu sekel salaka. Tä radja Asur buli, palus djaton melai hong tanahe tä.

21. Maka tisan karä saritan Menahem, karä gawie, djetä tarasurat hong surat saritan karä radja Israel.

22. Limbah tä Menahem matäi, ingampeleng dengan tato hiange; maka anake Pekaia mandjadi radja manganti iä.

IV. — 23. Hong njelo limä pulu kahum karadjaan Usia, radja Juda, maka Pekaia, anak Menahem, mandjadi radja hong Israel; iä marentah duä njelo hong Samaria.

24. Iä papa gawie intu matan Jehowa; iä djaton terai dengan dosan Jerobeam, anak Nebat, idjä mimhit olo Israel badosa.

25. Maka Peka, anak Remalia, mantire, pakat malawan iä, balalu mawi iä hong Samaria, hong human radja, haiak dengan Argob äwen telo Arje, tuntang limä pulu olo Gilead; kalotä iä mampatäi iä, palus iä tinai mandjadi radja gantän djetä.

26. Tisan karä saritan Peka, karä gawie, djeta tarasurat hong surat saritan karä radja Israel.

V. — 27. Hong njelo lima pulu dua kahum karadjaan Usia, radja Juda, maka Peka, anak Remalia, mandjadi radja hong Israel; ia marentah hong Samaria dua pulu njelo.

28. Ia papa gawie hong baun Jehowa, ia djaton terdi dengan dosan Jerobeam, anak Nebat, idja mimiti olo Israel badosa.

29. Intu pangereng Peka, radja Israel, aton dumah Tiglatpileser, radja Asur, mampalah Ijon, tinai Abilbetmaagha, Janoah, Kedes, Hasor, Gilead, Galilea, hapus tanah Naptali; ia manamput olo tanah ta tawanan akan Asur.

30. Maka Hosea, anak Ela, pakat malawan Peka, anak Remalia, balala mawi ia, sambil manpatäi ia, palas ia tinai mandjadi radja gantini djeta, hong njelo dua pulu kahum karadjaan Jotam, anak Usia.

31. Tisan karä saritan Peka, karä gawie, djeta tarasurat hong surat saritan karä radja Israel. — (2. Kron. 28.6.)

VI. — 32. Hong njelo dua kahum karadjaan Peka, anak Remalia, radja Israel, maka Jotam mandjadi radja, anak Usia, radja Juda. — (2. Kron. 27.1.)

33. Ia dua pulu lima njelo umure metoh ia mandjadi radja; ia marentah hong Jerusalem djahawenwalas njelo; aran indu Jerusa, anak Sadok.

34. Ia budjur gawie hong matan Jehowa, tumon talo handia, awang iayi liat bapae Usia.

35. Baja aka gantong djaton ingarake; olo ara maluput parapahe tuntang hagarö hantä hong aka

gantong; ia kea djari manampa bauntonggöng human Jehowa; idja gantong ta.

36. Tisan karä saritan Jotam, karä gawie, djeta tarasurat hong surat saritan karä radja Juda.

37. Katika ta Jehowa manampara manjoho Resin, radja Aram, tuntang Peka, anak Remalia, masang tanah Juda.

38. Maka Jotam mati, ingampeleng dengan tato hiange; ia ingubur hindja karä tatoe hong lewun Dawid. Maka anake Aghas mandjadi radja manganti ia.

BAGI 16.

Aghas, radja Juda.

1. Hong njelo udjawalas kahum karadjaan Peka, anak Remalia, maka Aghas mandjadi radja, anak Jotam, radja Juda. — (2. Kron. 28.1.)

2. Aghas ta dua pulu njelo umure, metoh ia mandjadi radja, ia marentah hong Jerusalem djahawenwalas njelo. Gawie djaton budjur intu matan Jehowa, Hatallan ai, ia djaton tumon tatoe Dawid.

3. Krana ia manandjong hong djalan karä radja Israel, sampai ia patandjong anake mahoroe apui, tumon gawi kabela hadat olo kapir, idja djari inguan Jehowa bara baun olo Israel.

4. Ia maluput parapah, tuntang hagarö kea hong karä aka gantong, hong karä lungkoh, intu karä pahewan.

5. Ta Resin, radja Aram, dumah, haiak Peka, anak Remalia, radja Israel, handak mamarang Jerusalem. Djadi, äwen ta mangapong Aghas, tapi ia djaton dino.

6. Katika tā Resin, radja Aram, halalian Elat mamenda Aram tinai, tuntang maharak olo Jehudi bara Elat; maka olo Aram tamā Elat, balalu mangkalewu hetā sampai andau toh.

7. Maka Aghas manjoho sarohan mananggoi Tiglatpileses, radja Asur, koae: Aku toh rewarm, anakm, aku blaku ikau manalih, malapas aku bara lengān radja Aram, tuntang bara lengān radja Israel, idjā mantakan aku.

8. Balalu Aghas manduan karā salaka bulau, idjā sondaue hong human Jehowa tuntang intu āka panatau human radja; iā mampait tā mandjadi talo panengae akan radja Asur.

9. Maka radja Asur manumon aughe; krana radja Asur harikas mawi Damaskus, balalu mampalah djētā, iā manamput olo hetā tawan akan Kir; maka Resin impatāie.

10. Tā radja Aghas hagoet manjupa Tiglatpileses, radja Asur, hong Damaskus. Amon iā djari mitā mesbeh, idjā hong Damaskus, maka radja Aghas mampait sonton mesbeh tā, tantang bintike, tumon karā ampin tampae, akan imam Uria.

11. Imam Uria tā manampa mesbeh tumon karā augh awang impait radja Aghas bara Damaskus; kalotā imam Uria manampa tā, helo bara panumah radja bara Damaskus.

12. Maka amon radja djari buli bara Damaskus, tā radja manjengok mitā mesbeh tā; palus radja mangapi mesbeh tā, sambil maluput parapah hundjue.

13. Tinai iā manusul hetā parapah awang ingāhu; tuntang para-

pah indu kinan, nandjuri hetā parapah talo ihop, tuntang manam-pitik dahan parapah tarimakasil hundjun mesbeh tā.

14. Maka mesbeh tambaga, idjā intu baun Jehowa, iā mindahe bara baun human Jehowa, bara helat mesbeh ajue dengan human Jehowa, palus mandake silan mesbeh ajue, hila utara.

15. Limbah tā radja Aghas manjoho imam Uria, koae: Hundjun mesbehku idjā hai tā tusul parapah genep handjewu tuntang genep halemāi, tinai karā parapah radja awang ingāhu, tuntang parapah indu kinan, tinai parapah awang ingāhu ain karā olo arā hong tinah toh, tinai parapahe indu kinan; tuntang parapah talo ihop ajue; tinai tampitik hundjun djētā karā dahan parapah awang ingāhu, tuntang parapah awang injambalih; tapi mesbeh tambaga tā aku karāh mingate kilen kea gawingku dengae.

16. Maka imam Uria mawie tumon talo handiai, idjā djari injohoe radja Aghas.

17. Tinai radja Aghas manganan patas karā raker tā, tuntang manduan kandarāh bara hetā; tinai iā manipas talaga-panjaup bara sapi tambaga, idjā intu pendae, tuntang mingkes tā hong lasāh batu. — (1. Radja 7, 23.)

18. Tinai tambiran sabat, idjā djari inampa olo hong human Jehowa, tuntang tambiran radja idjā intu ruar ingarake bara human Jehowa, tagal radja Asur.

19. Maka tisan karā saritan Aghas; karā gawie, djētā tarasurat hong surat saritan karā radja Juda.

20. Maka Aghas matsi, ingampeleng dengan tato hiange; iā ingu-

bur hindjä karä tatoes hong lewun Dawid. Maka anake Hiskia mandjadi radja manganti iä.

BAGI I7.

I. Hosea, radja Israel idjä tantanepe; olo Israel, sapulu kahamputan tä, tamput tawanan akan Asur. II. Tamarau olo Samaria.

I. — 1. Hong njelo duäwalas kahum karadjaan Aghas, radja Juda, maka Hosea, anak Ela, mandjadi radja Israel intu Samaria, djalatien njelo katahie.

2. Iä papa gawie hong baun Jehowa, alo djaton tumon karä radja Israel, idjä djari helo bara iä.

3. Maka Salmaneser, radja Asur, dumah mamarang iä; tä Hosea inamenda iä, manahor asil akæ.

4. Tapi radja Asur mitä Hosea tä djari pakat, iä djari manjoho sarohan mananggoh So, radja Misir; tinai iä djaton toto manahor asil akan radja Asur, genegenep njelo tumon solake. Tä radja Asur manjoho olo manawan iä, balalu manutup iä hong sipir tuntang pasonge.

5. Krana radja Asur mamarang salepah tanah tä, tinai Samaria kea irang gare, tuntang ingaponge telo njelo.

6. Intu njelo djalatien kahum karadjaan Hosea maka radja Asur mampakalah Samaria, manamput olo Israel akan Asur, tuntang manjoho iä melai hong Hala, hong Habor, hong sungäi Gosan, tinai hong karä lewun olo Meden.

7. Krana olo Israel paham badosa intu Jehowa, Hatallae, idjä djari manduan iä bara tanah Misir, bara penda lengän Parao, radja

Misir; tapi olo tä djari mikäli hatalla beken.

8. Iä djari manumon karä hadat olo kapis, idjä djari inganan Jehowa bara baun olo Israel, tuntang bara baun radja Israel, awang iangkat äwen.

9. Tinai olo Israel manjewut gawie tä bahalap, awang djaton patut intu Jehowa, Hatallae: iä djari manampa akæ äka gantong hong karä lewue, bara lewu korik sampai kota awang hai.

10. Iä djari mampendeng akæ hampatong dewa, tuntang saron. hong karä lungkoh, penda karä kaju bahidjau.

11. Iä djari hagaru hetä hong karä äka gantong, tumon olo kapis, idjä djari inganan Jehowa bara baue; iä djari darhaka gawie. malawan marahas Jehowa.

12. Iä djari manempo dewa mtekiapi, idjä tagal tä Jehowa djari mametäh: äla keton mawi talo tä. — (2. Mos. 20, 2; — 23, 13.)

13. Tinai amon Jehowa manjaksi. mampudji Israel tuntang Juda, hadjamban karä nabie, karä sarohæ, koæ: Hobah keton bara djalan keton idjä papa, tuntang haga prentahku, hadatku, tumon salepah Torat, idjä djari inengaku akan tato keton, tuntang idjä djari impaitku akan keton hadjamban lengän rewarku, karä nabi tä:

14. Tä olo tä djaton paraba aughe tä, malainkan iä manekang, tumon karä tatoes, idjä djaton maku pertjaja Jehowa, Hatallae.

15. Tinai olo tä manawah prentahe tuntang djangjie, idjä djari impendeng Jehowa akan tatoes, tinai aughe, idjä insumæ akan pangereang olo tä; palus olo tä omba talo haiang, sampai iä kea haiang.

djaton baguna tinai, mandjadi sama kilau karä olo kapid, idjä hakaliling iä, idjä tagal djetä Jehowa djari mametäh iä, äla gawie tumon gawin olo tä. — (3. Mos. 18, 24.)

16. Toto, iä manganan karä prentah Jehowa, Hatallae, tuntang manampa akae hampatong dewa inoang, duä kongan ampin anak sapi, tinai iä mimbül pahewan akan dewa, tuntang iä manjembah talo hong batanglangit, tinai manempo Baal.

17. Tinai iä mampatandjonganake hatuä bawi mahoroe apui, iä hapan karä nudjum, tuntang karohäi, balalu iä kilau mandjual arepe, uka mawitalo awang papa intu matan Jehowa, mangat marahas iä.

18. Tagal tä paham hasep kalait Jehowa mawi olo Israel, sampai iä manganan olo tä bara baue; djaton batisa, baja tikas hamputan Juda bewäi.

19. Tapi olo Juda mahin dia kea mahaga prentah Jehowa, Hatallan ajue; malainkan iä kea mahaga hadat olo Israel, awang ianggau olo tä.

20. Tumon tä maka Jehowa manganan hapus panakan Israel, tuntang mangapähä olo tä, sambil mandjuluk iä akan penda lengän olo parampas, sampai iä lepa inganae bara baue.

21. Krana Israel insuwit bara ungkup human Dawid, palus olo tä mamparadja Jerobeam, anak Nebat tä; maka Jerobeam manolak Israel bara Jehowa, tuntang mimbilit olo tä badosa paham. — (1. Raja 12, 20.)

22. Tumon tä olo Israel manandjong hong karä dosa, awang iawi Jerobeam, iä djaton terai dengan djetä;

23. Sampai Jehowa manganan

Israel bara baue, tumon djari pasumae hadjamban karä reware, nabi tä. Awi tä olo Israel tamput tawanan bara tanahe akan tanah Asur, sampai andau toh.

II. — 24. Maka radja Asur mirak olo bara Babel, bara Kuta, Awa, Hamat tuntang Separwaim, tuntang mandak olo tä melai hong karä lewu Samaria, indu gantini olo Israel. Maka olo tä manduan Samaria indu joresae, balalu mangkalewu hong karä lewu hetä.

25. Djadi, intu tampanan olo tä melai hetä, iä djaton paduli Jehowa. Tä Jehowa manjoho kutoh singa marak äwen, idjä mampatäi belaehe olo tä.

26. Tagal tä olo tä hakotak dengan radja Asur, koae: Olo tä, idjä imungkatm, idjä injohom melai hong karä lewu Samaria, djaton patoh tumon hadat Hatallan tanah tä; tagal tä iä djari manjoho kutoh singa marak ikäi, idjä mampatäi ikäi, basa ikäi djaton patoh tumon hadat Hatallan tanah toh.

27. Tä radja Asur manjoho, koae: Imbit akan hetä idjä biti bara karä imam tä, idjä djari tawanan inamput bara hetä, mangat iä hagoet, melai hetä, nakara iä madjar olo hetä hadat Hatallan tanah tä.

28. Tumon tä aton dumah idjä biti bara karä imam tä, idjä djari inamput tawanan bara Samaria, palus iä melai hong Betel; hetä iä madjar olo ampin kapatute mikäh Jehowa.

29. Tapi genep utus olo tä uras manampa hampatong puna dewan ai kea, tuntang mingkes tä intu huma hong äka gantong, idjä djari inampa olo Samaria tä, genep utus olo hong lewun ajue, idjä äkae melai.

30. Olo Babel manampa hampatong Sukotbenot; olo Kut manampa Nergal; olo Hamat manampa Asima.

31. Olo Awi manampa Niba tuntang Tartak; olo Separwaim manampa anake akan Adrameleggh tuntang Anameleggh, dewan olo Separwaim tä.

32. Beken tinai olo tä mikah Jehowa kea, bara marak ia ia mangkat imam aka gantong, idja malalus gawin sombajang akae hong huma aka gantong.

33. Olo tä mikah Jehowa, tuntang manempo dewas kea, tumon hadat genep utus olo, idja bara hetä ia djari imungkat.

34. Sampai andau toh olo tä magon hapan hadate tä; ia djaton toto mikah Jehowa, tantang djaton kea toto hapan puna hadat tuntang dasar ai; djaton kea Torat tantang prentah, idja djari injoho Jehowa panakan Jakob, idja inggaris Israel tä;

35. Idja dengae ia djari mawi djandji, tuntang djari mametah olo tä koe: Alla keton mikah hatalla beken, ala manjembah ia, ala manempo ia, ala maluput talo parapah akae.

36. Tapi Jehowa, idja djari manduan keton bara tanah Misir, hapan paham kwasae, tuntang manantadjok lengae, ia tä indu ingkäh keton, ia patut injembah keton, tuntang maluput parapah akae.

37. Karä hadat, dasar, Torat tuntang prentah, idja djari injarate akan keton, patut keton mahagae, mangat haradjur manumon tä; tapi ala keton mikah hatalla beken.

38. Maka djandji tä, idja djari inampaku dengan keton, ala keton

ngalapeae; ala keton mikah hatalla beken.

39. Malainkan Jehowa. Hatallan keton, akan indu ingkäh keton: tä maka ia karäh maliwus keton bara lengän karä musoh keton.

40. Tapi olo tä djaton maku mahining, malainkan ia magon mimbing puna hadat ai.

41. Olo tä mikah Jehowa, tinai manempo hampatong awang iukire kea. Maka anak asoe magon mawie tumon tä kea, kilau gawin tatoe horan, palus sampai andau toh.

BAGI 18.

I. Hiskia, radja Juda. II. Sanherib mangapong Jerusalem.

I.—1. Maka intu njelo telo kahum karadjaan Hosea, anak Ela. radja Israel, Hiskia mandjadi radja. anak Aghas, radja Juda. — (16;20. — 2.Kron.29,1.)

2. Ia duä pulu lima njelo umure. metoh ia mandjadi radja; ia marintah hong Jerusalem duä pulu djalatien njelo katahie; aran induc Abi, anak Sagharia.

3. Ia budjur gawie intu matan Jehowa, tumon talo handiai, awang iawi tatoe Dawid.

4. Ia mangarak karä aka gantong, mamusit karä hampatong, manaweng karä pahewan; sampai ia mamparamok handipa tambaga kea; idja djari inampa Moses, basa olo Israel djari hagaro akae sampai andau tä; olo manggarä djeta Nehustan. (Kapala naga.) — (4;Mos. 21,8.)

5. Ia harap intu Jehowa; Hatallan Israel, sampai helo rahian

hara iä djaton kea tumon iä bara karä radja Juda.

6. Krana iä paham lekot intu Jehowa, tuntang djaton terai omba iä, tinai iä mahaga karä prentah, awang djari imetäh Jehowa inta Moses.

7. Tä, maka Jehowa mangang-gulo iä, karä talo gawie uras man-djari; tinai iä mengkak arepe bara radja Asur, terai mamenda iä.

8. Iä mamukul olo Piliäti kea hong Gasa, tuntang hapus tanabe, lewu korik samandiai tantang karä kota awang hai.

9. Djadi, hong njelo äpat kahum karadjaan Hiskia, radja Juda, iä tä njelo udju, kahum karadjaan Hosea, anak Ela, radja Israel, maka Salmaneser, radja Asur, dumah mamarang Samaria, balalu mangapong djeta.

10. Limbah hapus telo njelo lewu tä alah awie; iä tä hong njelo dja-hawen kahum karadjaan Hiskia; djeta njelo djalatien kahum kara-djaan Hosea, radja Israel, tä maka Samaria kalah. — (17,6.)

11. Tä radja Asur manawan ba-lalu mamungkat olo Israel akan Asur, tuntang manjoho mimbit olo tä melai hong Hala, Habor, hong sungäi Gosan, tinai hong karä le-wun olo Meden;

12. Basa olo tä djaton djari ma-narima augh Jehowa, Hatallae, tapi iä djari malangkah djandjie: tuntang talo handiai, awang djari imetäh Moses, rewar Jehowa, maka olo tä djaton djari manarimae djaton djari malahuse.

II. — 13. Maka hong njelo äpat-walas kahum karadjaan Hiskia, Sanherib, radja Asur, dumah ma-marang karä kota hong tanah Juda, tuntang iä mamalah man-

duan tä. — (2. Kron. 32,1. — Jes. 36,1.)

14. Tä Hiskia, radja Juda, manjoho sarohan manalih radja Asur hong Laghis, koae: Aku djari sala; terai mawi aku, telo awang di Jehom aku, aku handak mananggonge.

Tä radja Asur mandanda Hiskia, radja Juda, telo ratus pikul salaka, tinai telo pulu pikul bulau.

15. Tumon tä Hiskia manenga karä salaka, awang hong human Jehowa, tuntang hong äka panatau human radja.

16. Katika tä Hiskia mangepek bintap bulau bara blawang human Jehowa, tinai bara djihi tä awang iä djari mananggalonge, palus manenga tä akan radja Asur.

17. Maka alo kalotä, radja Asur manjoho kea bara Laghis Tartar, Rabsaris, äwen telo Rabsake, mananggoh radja Hiskia hong Jeru-salem, mimbit kawam perang idjä karäan karäe. Äwen telo tä ha-goet, tuntang iä sampai Jerusalem. Djadi, amon iä sampai, iä tendä hong parit talaga, idjä hong äka gantong tä, idjä darah djalan akan äka tukang pinatu.

18. Balalu äwen telo tä mantehau radja; tä aton blua tanggoh iä Eljakim, anak Hiskia, mantir hu-man radja, tinai Sebrä, djurutulis, äwen telo Joah, anak Asap, mang-kubumi tä.

19. Maka koan Rabsake mawi äwen: Suman akan Hiskia, kakai augh radja hai, radja Asur: narni kaharap toh, idjä äka kaharapm?

20. Ika hamaui, tapi augh to-tokm bewäi, koam: aton bewäi akal, aton kwasa hindai hapa ma-marang. Äwe toh idjä kaharapm, sampai ika petah malawan aku?

21. Mikah ika harap demau hum-

bang, Misir tä, idjä, djaka olo hapan djetä hasokah, palus tambelan madjok lengäe? tumon tä Parao, radja Misir, akan karä olo idjä harap iä.

22. Tapi mikäh koam denganku: ikäi harap Jehowa, Hatallan ikäi. Dia iä tä, idjä djari inganan Hiskia karä äkae tuntang karä mesbeh, tuntang djari mametäh Juda tuntang Jerusalem: tikas hong mesbeh toh bewäi, idjä intu Jerusalem, keton akan manjembah? — (2. Mos.20,24.)

23. Toh, käläh hataroh dengan tuanku, radja Asur: aku handak manenga akam duä kojan hadjaran, djaka olihm manggenep karä olo idjä mukonge.

24. Kilen toh, tau ikau malawan idjä biti bara karä mantir tuanku, idjä korik bewäi? Tapi ikau harap olo Misir tagal karetae tuntang hadjarae.

25. Tinai kamäam aku djari ha-goet mamarang lewu toh sala bara augh Jehowa? Jehowa kea djari manjoho aku: lius, parang tanah tä, rusak tä.

26. Tä koan Eljakim, anak Hiskia, äwen telo Sebna tuntang Joah, dengan Rabsake: Käläh hakotak dengan rewarm hapan augh olo Aram, krana ikäi harati basa tä; äla hakotak dengan ikäi hapan basan olo Juda intu pahining olo arä, awang mendeng hong pagar batu.

27. Tapi koan Rabsake dengan äwen tä: Kilen, aton tuanku djari manjoho aku manalih tuan keton atawa keton, mangat masuman augh toh? dia djetä akan karä olo awang mondok hong pagar batu, idjä sama dengan keton akan kuman taie, tuntang mihop kahite?

28. Palus Rabsake mendeng, tun-

tang manuki mantehau, hapan basan olo Juda; maka koae: Hining keton augh radja hai, radja Asur!

29. Tumon toh augh radja: äla keton maku inipu Hiskia, krana iä djaton tau maliwus keton bara lengängku.

30. Tinai äla keton maku injoho Hiskia harap intu Jehowa, koae: toto, Jehowa karäh maliwus ita. lewu toh djaton iä maku manjaraghe penda lengän radja Asur.

31. Äla keton mahining augh Hiskia; krana kakai augh radja Asur: sembah, laku asi intu aku. palus blua tanggoh aku, tä genep bitin keton sama tau kuman bara batang anggor ai, bara batang korma ajue, genep bitin keton sama tau mihop danum kalin ajue.

32. Sampai aku haluli, manduan mimbit keton akan tanah idjä tumon tanah keton, tanah idjä kutoh gendom, anggor, tepong, karbon, undus tuntang madu; tumon tä keton karäh belom, djaton matai; tapi äla keton mahining augh Hiskia, krana iä mampalajang keton, koae: Jehowa karäh maliwus ita.

33. Djari kea hatallan karä utus olo beken maliwus tanah ajue bara lengän radja Asur?

34. Hong kwe karä hatallan Hamat tuntang Arpad? Kwe karä hatallan Separwaim, Hena tuntang Iwa? Djari iä maliwus Samaria kea bara lengängku?

35. Äwe bara baris karä hatallan tanah handiai tä, idjä djari maliwus tanahe bara lengängku. sampai Jehowa tau maliwus Jerusalem bara lengängku toh?

36. Tapi olo arä tä manjuni. djaton tombalridjä kabawak augh.

basa aton prentah radja: Æla ke-ton akan tombah aughe.

37. Limbah tä Eljakim, anak Hiskia, mantir human radja, tinai Sebna, djurutulis, äwen telo Joah, anak Asap, mangkubumi tä, buli Hiskia, haiak pakaiäe irabite; iä masuman akæe karä augh Rab-sake tä.

BAGI 19.

- I. Hiskia blaku doa intu Hatalla.
 II. Hatalla mandjandji handak maliwus iä. Olo Asur irasak; radjac impatäi.

I. — 1. Djadi, sana radja Hiskia mahining aughe tä, maka iä marabit pakaiäe, palus makaian arepe hapan bidak, balalu tamä human Jehowa.

2. Limbah tä iä manjoho Eljakim, mantir humæe, tinai Sebna, djurutulis, tuntang karä bakas imam tä, idjä hapakaian bidak, mananggoh nabi Jesaia, anak Amos.

3. Äwen tä hamaui dengæe: Kakai augh Hiskia: andau toh toto andau kadjakä, kapähä tuntang hukum; olo handak manak, tapi djaton tau luas.

4. Ajaajau Jehowa, Hatallam, handak mingat karä augh Rabsake, idjä djari injoho tuan ajue, radja Asur tä, nakara hababaka Hatalla idjä belom, tuntang halalea iä hapan augh, idjä djari hining Jehowa, Hatallam; toh küläh ikau mambo aughm, blaku akan olo idjä batisa toh, idjä magon aton.

5. Maka mantir radja Hiskia sampai Jesaia.

6. Tä Jesaia hamaui dengan äwen: Suman akan tuan keton

tumon toh: kakai augh Jehowa: äla ikau mikäh awi karä aughe tä, idjä djari hiningm, idjä djari hapan mantir radja Asur manawah aku.

7. Itäm, aku handak mampait rogh akæe, sampai iä mahining augh riwut, balalu buli tanahe tinai. Huang tanahe aku handak mampatäi iä hapan padang.

8. Maka Rabsake buli, iä hasondau dengan radja Asur mamarang Libna; krana iä djari mahining radja djari harikas bara Laghis.

9. Maka amon iä mahining siritan olo: Tirhaka, radja Kus tä, djari hagoet, handak mamarang ikau, — tä iä manjoho sarohæe tinai mananggoh Hiskia, sambil hamaui:

10. Tumon toh suman keton akan Hiskia, radja Juda, sambil hamaui: äla ikau maku imunga Hatallam, idjä iharapm, koam: Jerusalem djaton karäh injaragh akan lengän radja Asur.

11. Ikau djari mahining talo awang djari iawi radja Asur dengan karä tanah, awang impakalahe; kilen, ikau toh tau lapas?

12. Karä hatallan utus olo handiai, idjä djari irusak tatoku, djari kea iä maliwus olo ajue? Gosan, Haran, Resep, tinai olo Eden, idjä horan hong Telasar?

13. Hong kwe radja Hamat, radja Arpad, radja Separwaim, Hena tuntang Iwa?

14. Maka amon Hiskia djari manarima surat tä bara lengän sarohan, tuntang djari mambasæe, iä palus hagoet tamä human Jehowa; hetä Hiskia mukäi surat tä hong baun Jehowa.

15. Palus Hiskia blaku doa hong

baun Jehowa, koe: Joh Jehowa, Hatallan Israel, idja melai helat Kerubim ta! ikaun toh, batonggal ikaun bewai toto Hatallan kara karadjaan hapus petak, ikaun djari manampa langit tuntang petak.

16. O Jehowa! kalah talingan pindingm, hining, renang matam, tampajah! hining augh Sanherib, idja djari mampait surat toh hapae manawah Hatalla idja belom!

17. Toto, joh Jehowa; radja Asur ta djari marusak ara utus olo kapis tuntang tamahe,

18. Tuntang djari mandjakah dewae akan apui; krawa djetä puna djaton Hatalla, tapi tampan lengän olo, kaju batu bewai; tagal ta djetä djari rusak awi äwen.

19. Tapi ikaun Jehowa, Hatallan ikai! lapas ikai bara lengäe; tumon ta kara karadjaan kalunen akan kasene, baja ikaun Jehowa tonggal kabuatm toto Hatalla.

II.—20. Tä Jesaia, anak Amos, mampait augh akan Hiskia kalotoh: Kakai augh Jehowa, Hatallan Israel: talo idja ilakum hong aku tagal Sanherib, radja Asur, aku djari mahininge.

21. Maka djetoh augh, idja djari injewut Jehowa tahu ia: budjang bawi, Sion ta, mangabelä ikaun, ia hababaka ikaun; Jerusalem, anak bawi ta, manggiling takoloke manawah ikaun!

22. Äwe idja djari inawahm tuntang iandim? mawi äwe ikaun djari mampadjoho aughm, tuntang manggeak manggatang matam gartogantong? Mawi Idja Brasih ain Israel ta!

23. Hapan sarohan ajum ikaun djari manawah Jehowa, sambil hamaui: awi kutoh karetangku

aku djari mahundjun kara tantan bukit, sampai Libanon kea; batang seder awang mangkaherner ta, tinai batang goper awang kapala bahalap djari inawengku. imimes tapakan putinge, mandas parakkajue äkae bahalap haliai.

24. Aku djari mangali tuntang mihop danum ain olo, hapam tatap paingku aku djari maneah kara sungai hong Misir.

25. Tapi djaton ikaun djari mahining, tahi horan aku idja djari mawi talo ta? usausang aku djari manatap ta? Maka toh aku djari manjoho talo ta mandjari, manukas ikaun, mangat marusak lewu dähén mandjadi tujok bata taitataia.

26. Tagal ta maka olo idja mangkalewu hetä uras kilau pandak lengäe, ia mikah tuntang mahamen, mandjadi kilau oru tuntang dawen kaju hong padang. kilau oru keang intu sapauhuma. kilau talo manjawang, idja djaton tau mamating.

27. Maka tawangku äkam, pasesek panulim, tinai kasangitm dengangku.

28. Toh, basa kasangitm dengangku, tuntang awi kadjohon aughm djari sampai pindingku. maka aku handak mamesek manjaluang urongm, mangkepan gandalingku hong njamam, palus handak manunda ikaun buli mahoroe djalam manalih bihin kea.

29. Djetoh indu kata akam: njelo toh olo kara kuman talo awang haring, tuntang njelo rahian talo awang haring tinai bara djetä, tapi intu njelo telo keton tau manawur, manggetem, mimbül pambulan anggor, tuntang kuman buae.

30. Krana awang djari liwus, tisan ungkup human Juda tä, karäh muhat manimben, tuntang mamua intu ngambo tinai.

31. Krana bara Jerusalem tisae tä karäh barangkap, awang iliwus tä karäh barangkap bara bukit Sion; kasangit Jehowa, Tuhan karä kawan talo belom, handak malalus tä.

32. Tagal tä, maka tumon toh augh Jehowa tahu radja Asur: iä djaton akan tamä lewu toh, idjä anak panah mahin dia karäh ilekase akan huange, talawang idjä mahin djaton karäh imbite sampai darah lewu, djaton iä karäh manunjok petak hapae mawi lewu toh.

33. Djalan tä, idjä djalae teseke, djetä kea akan ihoroe buli tinai; tapi lewu djetoh djaton akan inamäe, koan Jehowa.

34. Krana aku handak mangalindong lewu toh, mangat maliwus iä, tagal aku tuntang tagal rewarku Dawid.

35. Maka djadi, intu alem tä kea malaikat Jehowa blua, mamukul mampatäi hong äka olo Asur bapodok saratus hanja pulu limä kojan biti olo hatuä. Djadi, amon olo misik haiak djadjewu, itü! uras hantun olo bewäbewäi hetä.

36. Tä Sanherib, radja Asur, harikas, hagoet buli, tuntang iä melai hong Niniwe.

37. Maka djadi, amon iä towangtabanga hong human dewae Nisrogh, tä Adramelegh äwen duä Sareser, anake idjä hatuä, mampatäi iä hapan padang. Maka äwen duä tä mahakan akan tanah Ararat. Djadi, anake Esarhadon mandjadi radja manganti iä.

BAGI 20.

I. Hiskia haban; iä blaku doa, Hattalla manandjang umure. II. Iä hai atäie; hukum insanan akae. Iä matäi.

I.—1. Katika tä kea Hiskia paham haban sampai bilak mahotus: tä nabi Jesaia, anak Amos, manalih iä, sambil hamauh dengae: Kakai augh Jehowa: kabuah perkaran humam, krana ikau akan matäi, djaton belom hindai. — (2.Kron.32,24.Jes.38,1.)

2. Tä iä mules baue naharep dinding, blaku intu Jehowa, koae:

3. Joh Jehowa! ingat aku, aku djari manandjong intu baum toto tuntang tetek atäiku, tinai aku djari mawi talo bahalap intu matam. Maka Hiskia paham manangis.

4. Djadi, helo bara Jesaia djari blua bara huang parantaran, augh Jehowa sampai iä, koae:

5. Haluli ikau, suman akan Hiskia, mantir djalahan olo ajungku tä: kakai augh Jehowa, Hatallan tatom Dawid: aku djari mahining lakudoam, aku djari mitä djohon matam; itäm, aku handak mampakäläh ikau; andau telo ikau karäh lius tamä human Jehowa.

6. Tuntang aku handak mandahang mamandjang umur li-mäwalas njelo hindai, tinai aku handak malapas ikau bara lengän radja Asur, tuntang lewu toh kea; aku handak mangalindong lewu toh tagal arepku, tuntang tagal rewarku Dawid.

7. Limbah tä koan Jesaia: Duan idjä kakumpal korma. Maka olo manduae, mingkes tä hundjun bahae; tä maka iä palus käläh.

8. Maka Hiskia djari hamauh dengan Jesaia: Narai katae, Jehowa handak mampakalah aku, sampai andau telo aku tau hagoet tamä human Jehowa?

9. Tombah Jesaia: Djetoh kata bara Jehowa akam, Jehowa toto karäh malalus aughe, awang djari injewute: aton kangkalingän ukur andau akan miar sapulu djam, atawa akan undur sapulu djam?

10. Tä, maka tombah Hiskia: Murah haream kangkalingän miar, käläh amon iä undur sapulu djam.

11. Maka nabi Jesaia blaku intu Jehowa, palus iä manjoho kangkalingän ukur andau, idjä tampan Aghas tä, undur sapulu djam.

II.—12. Katika tä Berodagh Baladan, anak Baladan, radja Babel, mampait surat tuntang panenga akan Hiskia; krana iä djari mahining Hiskia djari haban. — (*Jes.39,1.*)

13. Maka Hiskia ramirami dengan äwen tä, palus mamprahan akan äwen gudang, äka panataue, karä salaka bulau, kutoh talo mangat ewaue tuntang minjak idjä kapala bahalap, tinai huma äka karä ganggamae, tuntang le-pah ramoe samaudiai; djaton talo huang humae tuntang hong hapus karadjaan ajue, idjä dia im-prahan Hiskia akan äwen.

14. Tä nabi Jesaia mananggoh radja Hiskia, sambil hamauh dengae: Kilen augh äwen tä? bara kwe panumahe? Koan Hiskia: Olo tä bara tanah idjä kedjau, bara Babel.

15. Maka koae: Narai olo tä djari mitä huang humam? Tombah Hiskia: Äwen djari mitä talo handiai, awang huang humangu;

dialo idjä talo bara karä pana-tauku, idjä dia imprahangku akae.

16. Tä koan Jesaia dengan Hiskia: Hining augh Jehowa.

17. Itäm, katika djaladjalan to-kep, tä maka talo handiai awang huang humam, tuntang awang djari ingkes karä tatom sampai andau toh, karäh irampas inamput akan Babel, djaton karäh batisa talo idjäidjä, koan Jehowa. — (24,13.)

18. Tinai anak äsom, idjä panakam, karäh induan olo, mangat manjang hong human radja Babel.

19. Maka koan Hiskia, tombah augh Jesaia: Buah bewai augh Jehowa, idjä insumam tä. Tinai koae: Kilen kea, kasanang tuntang katoto haradjur katahin pam-belomku?

20. Maka tisan karä saritan Hiskia, karä kwasae, tinai ampie manampa talaga tuntang djalan danum tamä lewu, djetä tarasurat hong surat saritan karä radja Juda.

21. Maka Hiskia matäi, ingampeleng dengan tato hiange; tä anake Manase djadi radja manganti iä.

BAGI 21.

I. Manase, radja Juda. II. Amon, radja Juda.

I—1. Maka Manase duäwalas njelo umure, metoh iä mandjadi radja; iä marentah hong Jerusalem limä pulu limä njelo; aran induc Hepsiba. — (2.Kron.33,1.)

2. Maka iä papa gawie intu matan Jehowa, tumon karä talo ka-

helä gawin olo kapid, idjä djari inganan Jehowa bara tanah pagangan ajue, bara baun olo Israel.

3. Krana iä manampa karä äka gantong tä tinai, awang djari ingarak liau bapae Hiskia; iä mamangun mesbeh akan Baal, tuntang mimbül pahewan, tumon gawin Aghab, radja Israel; tinai iä sontop akan hapus kawan ramon langit, sambil manjembah djetä.

4. Iä manampa kea mesbeh dewa hong human Jehowa, idjä tagal djetä Jehowa djari hamauh: Hong Jerusalem aku handak mingkes arangku. — (5. Mos. 12, 5. — 1. Radja 9, 3.)

5. Tinai iä manampa mesbeh akan kawan ramon langit, hong parantaran human Jehowa duäduä.

6. Tinai iä mampatandjong anake mahoroe apui; iä hapan karohäi, tuntang manumon dahiang pahiau burong, tinai iä mupah nudjum, tuntang awang harati gawin setan; iä mamparä talo awang papa hong baun Jehowa, hapae marahas iä.

7. Tinai hampatong dewan pahewan tä, idjä djari inampae, mahin ingkese hong huma tä, idjä tahu tä Jehowa djari hamauh dengan Dawid tuntang anake Salomo: Hong huma toh, hong Jerusalem, idjä djari intihku bara karä hamputan olo Israel, aku handak mingkes arangku sampai katatahi.

8. Tuntang aku djaton handak manggoet olo Israel tinai bara tanah toh, idjä djari inengaku akan tatoe, asal olo tä buabuah mahaga talo handiai, idjä djari ime-tähku iä, tumon salepah Torat, idjä rewarku Moses djari manjoho iä.

9. Tapi olo tä djaton paraba augh tä. Krana Manase mampalajang olo tä, sampai gawie papa paham haream bara gawin olo kapid, idjä djari impalomos Jehowa bara baun olo Israel.

10. Tä Jehowa hamauh hadjamban karä reware, nabi tä, koae:

11. Basa Manase, radja Juda tä, djari mawi karä talo kadjilek tä, sampai gawie papa haream bara gawin olo Amori, idjä helo bara iä, basa iä mimit olo Juda badosa kea hapan dewa mateki-apie:

12. Tagal tä maka kakai augh Jehowa, Hatallan Israel: itä, aku handak magah tjalaka mawi Jerusalem tuntang tanah Juda, sampai genep biti idjä mahininge karäh mikäh, pungeng angkat pindinge hasansila.

13. Hapan tali ukur Samaria aku handak mukur Jerusalem kea, tinai hapan timbangan ungkup human Aghab; aku handak mampuas Jerusalem lepah lingis, tumon olo mampuas pinggan, idjä impuase palus impahikepe baue kangiwa.

14. Tinai aku handak malihi tisan utus olo aingku tä, handak manjaragh iä akan lengtän karä musohe, sampai äwen tawanan tuntang irampas karä musohe.

15. Basa gawie djari papa hong haungku, iä djari marahas aku, bara andau tatoe djari blua bara tanah Misir, palus sampai andau toh kea.

16. Tinai Manase manusuh kutoh dahan olo kea awang djaton kasalae, sampai iä mangontep Jerusalem bara pontonge palus tapakan pontonge; beken tinai dosae tä, idjä hapan tä iä mimit olo

Juda kea basala, mawi talo papa hong baun Jehowa.

17. Maka tisan karä saritan Manase, karä gawie, karä kasalae awang iawie, djetä tarasurat hong surat saritan karä radja Juda.

18. Maka Manase matäi, ingampeleng dengan tato hiange; iä ingubur hong kabon darah humae, hong kabon Usa. Maka anake Amon mandjadi radja manganti iä.

II.—19. Duä pulu duä njelo umur Amon tä, metoh iä mandjadi radja; iä marentah hong Jerusalem duä njelo, aran indue Mesulemet, anak Harus, olo Jotba. — (2.Kron.33,21.)

20. Maka iä papa gawie hong baun Jehowa, sama tumon gawin liau bapae Manase.

21. Kraua iä manandjong huang djalan liau bapae kea, iä manempo karä dewa matekiapi, idjä djari inempo liau bapae, sambil sontop manjembah djetä.

22. Tumon tä iä malihi Jehowa, Hatallan karä tatoe, djaton iä manandjong hong djalan Jehowa.

23. Maka mantir ain Amon pakat mawi iä, palus iä mampatäi radja hong humae.

24. Tapi olo tanah tä mampatäi olo handiai, idjä djari omba pakat mawi radja Amon; limbah tä olo tanah tä mamparadja anake Josia manganti iä.

25. Maka tisan karä saritan Amon, karä gawie, djetä tarasurat hong surat saritan karä radja Juda.

26. Olo mangubur iä hong kubur ajue, hong kabon Usa. Maka anake Josia mandjadi radja manganti iä.

BAGI 22.

Josia, radja Juda. Torat Moses sondau olo.

1. Maka Josia hanja njelo umure, metoh iä mandjadi radja; iä marentah hong Jerusalem telopulu idjä njelo; aran indue Jedida, anak Adaja, olo Boskat. — (2.Kron.34,1.)

2. Maka iä budjur gawie intumatan Jehowa, iä manandjong hong djalan tatoe Dawid bewäi, djaton iä mahiwang sambil gantau.

3. Djadi, hong njelo hanjawalas kahum karadjaan Josia, maka radja manjoho djurutulis Sapan, anak Asalia, Asalia anak Mesulam, mananggoh human Jehowa. koae:

4. Lius ikau, manjupa Hilkia. imam hai tä, mangat iä mamatut manenga karä rear, idjä djari imbit olo akan human Hatalla, idjä mandur bauntonggong tä djari mamumponge bara olo arä. — (12,9.)

5. Mangat iä manenga tä akan mantir gawi, idjä djari iangkat nguan human Jehowa, nakara äwen manenga tä tinai akan olo idjä omba bagawi hong human Jehowa, mangabuah karä karusak äka tä;

6. Akan tukang kaju, akan tukang mamangun tuntang tukang batu; tinai mangat hapan tä iä mamili kaju tuntang batu awang imahat, indu hapan mangabuah huma tä.

7. Tapi äla olo tä bitong tagal rear tä, idjä inenga intulengäe, baja patut iä harap bewäi hong gawi tä.

8. Tä koan Hilikia, imam hai tä, dengan Sapan, djurutulis tä: Aku djari sondau surat Torat hong human Jehowa. Palus Hilikia manenga surat tä akan Sapan, idjä mambasa djetä.

9. Limbah tä Sapan, djurutulis tä, manaharep radja, masuman akan radja, koae: Rewarm djari mamumpung karä rear, awang hong human Jehowa, tuntang ikäi djari manenga tä akan mantir gawi, idjä iangkat mangat nguan human Jehowa.

10. Tinai djurutulis Sapan tä masanan akan radja, koae: Imam Hilikia djari manenga surat akangku. Palus Sapan mambasae hong baun radja.

11. Djadi, sana radja mahining augh Torat, maka iä marabit pakaiäe.

12. Balalu radja manjoho imam Hilikia, Ahikam, anak Sapan, tuntang Aghbor, anak Mighaja, tinai Sapan, djurutulis tä, äwen limä Asaja, ajang radja, koae:

13. Lius, isek augh Jehowa akangku, akan olo arä, tuntang akan salepah utus olo Juda, tagal karä augh surat, idjä sondau toh, krana paham kalait Jehowa hassep mawi ita, basa tato ita djaton djari paraba augh surat toh, mangat malalus karä augh awang imintik hetä.

14. Tä imam Hilikia, Ahikam, Aghbor, Sapan tuntang Asaja mananggoh Hulda, nabi bawi tä, sawan Salum, anak Tikwa, Tikwa anak Harhas, mantir idjä mahaga karä pakaian; maka olo bawi tä mangkalewu hong Jerusalem, intu baris lewu taheta tä. Balalu äwen hakotak dengae.

15. Koae, tombah augh äwen:

Kakai augh Jehowa, Hatallan Israel; suman akan olo tä, idjä djari manjoho keton manjupa aku:

16. Kakai augh Jehowa: itäm, aku handak magah hukum harepan lewu toh tuntang karä oloe, iä tä karä augh hukum surat tä, idjä djari imbasa radja Juda.

17. Basa olo tä djari malihi aku, sambil hagaro akan hatalla beken, mangat mamparahas aku awi karä talo tampan lengäe: toh, maka kasangitku akan hassep mawi äka toh, djaton mandak tinai.

18. Tapi akan radja Juda, idjä djari manjoho keton misek augh Jehowa, tumon toh keton akan masanan akae: kakai augh Jehowa, Hatallan Israel: idjä per-kara karä augh, idjä djari hinning tä,

19. Basa awi atäim djari im-palemo, tuntang ikau djari mamparandah arepm hong baun Jehowa, sana ikau mahining talo awang injewutku, handak mawi äka toh tuntang karä olo he-toh, sampai djetä lepah irusak mandjadi indu sapa, basa ikau djari marabit pakaiam, sambil manangis intu baungku: maka aku kea djari masi ikau, koan Jehowa.

20. Tagal tä, itäm, aku handak mahandjään ikau dengan tato hi-angm, dengan sanang ikau karäh tamä kuburm, djaton matam akan mitä karä hukum, idjä karäh iagahku mawi lewu toh. Maka äwen mimbit aughe tä akan radja.

BAGI 23.

I. Josia mambudjur agama tinai. Iä matäi. II. Joahas tuntang Jojakim, radja Juda.

I.—1. Tä, maka radja manjoho olo mamumpong karä bakas Juda tuntang Jerusalem. — (2. *Kron.* 34,39.)

2. Palus radja hagoet tamä human Jehowa, tuntang karä olo Juda, olo Jerusalem haiak dengae, karä imam tuntang nabi, tinai olo arä handiai, olo korik olo hai, palus iä mambasa akan pinding olo arä karä augh surat djandji tä, idjä sondau hong human Jehowa.

3. Maka radja mendeng tokep djihi tä, manampa djandji hong baun Jehowa, mangat olo handak omba Jehowa, tuntang mahaga karä prentahe, karä aughe, karä hadate hapan salepah atäie, salepah huange, mangat iä mandähen karä augh djandji, idjä tarasurat hong surat tä. Maka salepah olo arä tamä djandji tä. — (Jos. 24,25.)

4. Tinai radja manjoho Hilkia, imam hai, tuntang karä imam awang beken, tinai tonggon bauntonggang, mangat iä manganan bara human Jehowa karä milik, idjä inampa akan Baal, tuntang akan hampatong pahewan tä, tinai akan kawan ramon langit, balalu iä manusul talo tä intu ruar Jerusalem, tokep sungäi Kidron, kawoe injohoe mimbite akan Betel.

5. Palus iä manipas imam tä kea, idjä djari iangkat radja Juda mangat hagaro intu karä äka gantong, hong karä lewu Juda, tuntang hakaliling Jerusalem; tinai karä äwen, idjä hagaro akan Baal,

akan matanandau tuntang bulan, akan karä bintang, akan karä kawan ramon langit.

6. Hampatong pahewan tä kea inganae bara human Jehowa, akan ruar Jerusalem, akan darah sungäi Kidron, iä mamparotek manuneke. palus tuneke indjakahe akan karä kubur djipen olo.

7. Tinai iä mangarak human karä basir, idjä darah human Jehowa, äka karä lontäi manantang benang tingkap akan hampatong pahewan tä.

8. Tinai iä mamplua karä imam bara karä lewu Juda, palus mamapa karä äka gantong, äka imam tä pudji hagaro, bara Geba palus Berseba; iä mangarak karä äka gantong idjä darah bauntonggang lewu, djetä kea idjä darah bauntonggang Josua, mantir lewu, idjä hila sambil tamä lewu.

9. Tapi imam äka gantong tä djaton injohoe omba maluput parapah hundjun mesbeh Jehowa hong Jerusalem; tapi äwen omba kuman tepong idjä djaton iragi, ompat karä paharie.

10. Tinai iä mamapa Topet, idjä hong djanah anak Hinom, uka äla idjä biti mampatandjong anake mahoroe apui akan Mologh.

11. Iä manganan karä hadjaran, idjä imbelom radja Juda akan matanandau, bara äka tamä human Jehowa mimes karong Natanmelegh, mantir karong tä, idjä hong Parwaim; tinai karä karetan matanandau inusule.

12. Tinai karä mesbeh, idjä intu sapau human Aghas, idjä inampa radja Juda, tuntang karä mesbeh idjä inampa Manase hong parantaran human Jehowa duäduä tä, ingarak radja kea, iä mampala-

nik djetä, tuneke inganae akan sungäi Kidron.

13. Äka gantong tä kea, idjä tandipah Jerusalem, idjä hila gantaun bukit Mashit, idjä inampa Salomo, radja Israel tä, akan Ashtarot, talo kadjilek idjä hapan olo Sidon, tuntang akan Kamos, talo kadjilek idjä hapan olo Moab, tinai akan Milkom, matekiapi ain olo Amon, inapa radja kea. — (1. *Radja* 11,7.)

14. Tinai iä mangarak karä hampatong dewa, tuntang manungkap manganan karä pahewan, balalu manjuang äkae tä hapan tolang olo matäi.

15. Tinai mesbeh tä kea, idjä hong Betel, tuntang äka gantong idjä hetä, idjä djari inampa Jerobeam, anak Nebat tä, idjä mimbit Israel badosa, mesbeh tuntang äka gantong tä ingarake, balalu iä manusul ramon äka gantong tä, sampai djetä lenjoh mandjadi kawo, tinai pahewan hetä inusule kea. — (1. *Radja* 12,32.)

16. Djadi, amon Josia mules arepe, maka iä mitä karä kubur, idjä hong bukit hetä, balalu iä manjoho olo manduan tolang bara kubur tä, tuntang manusul tä hundjun mesbeh hapan mamapa tä; tumon augh Jehowa, idjä injewut olo ain Hatalla, idjä djari masuman talo tä. — (1. *Radja* 13,2.)

17. Tinai koae: Kubur äwe idjä gitanku hetä? Maka olo lewu tä masuman akae: Djetä kubur olo ain Hatalla, idjä dumah bara tanah Juda, idjä mantehau masuman perkara, idjä djari ilalusm toh mawi mesbeh hong Betel toh.

18. Maka koae: Naughe ai melai, äla manduan tolange. Tumon

tä maka tolange tä melai, tuntang tolang nabi tä, idjä bara Samaria.

19. Tinai Josia manganan karä huma hong äka gantong kea, idjä hong karä lewu Samaria, idjä djari inampa radja Israel, hapae mungkar kalait Jehowa; iä mawi djetä tumon karä gawie hong Betel.

20. Tinai iä mampatäi karä imam äka gantong idjä hetä, hundjun mesbeh hetä, tuntang manusul tolang olon hundjun djetä. Limbah tä iä buli Jerusalem tinai.

21. Maka radja manjoho hapus utus olo arä, koae: Haga andau Paska akan Jehowa, Hatallan kenton, tumon djari injurat hong surat djangji toh. — (2. *Kron* 35,1.)

22. Tumon Paska djetä olo djaton pudji mahagae bara djaman karä hakim, idjä djari mamatut olo Israel, djaton kea katahin karä radja Israel tuntang karä radja Juda.

23. Maka hong njelo hanjawalas kahum karadjaan Josia Paska djetä ihaga akan Jehowa hong Jerusalem.

24. Tinai Josia manganan karä nudjum kea, tuntang karä tukang gawin setan, karä hampatong dewa matekiapi, tuntang karä talo kadjilek, idjä hong tanah Juda tuntang hong Jerusalem; mangat iä mandähen karä augh prentah, awang tarasurat hong surat, idjä djari sondau imam Hilikia hong human Jehowa.

25. Helo bara iä djaton djari aton idjä biti radja, idjä sama gawie dengae, idjä hobah akan Jehowa hapan salepah atäie, salepah huange, salepah kaabase, tumon salepah Torat Moses, tinai

limbah bara iä djaton kea mendeng idjä sama gawie dengaa.

26. Tapi djaton kea Jehowa marombar kalason kalaite, idjä hasap mantam olo Juda, tagal karä karajap tä, idjä djari hapa Manase marahas iä.

27. Koan Jehowa: Juda kea handak inganangku bara baungku, sama kilau aku djari manganan olo Israel; aku handak manganan lewu toh kea, Jerusalem, idjä djari iutihku, tuntang huma toh, idjä tahuu tä aku djari hamauh: arangku akan melai hetä. — (1. *Radja* 8,29.)

28. Maka tisan karä saritan Josia, karä gawie, djetä tarasurat hong surat saritan karä radja Juda.

29. Katika tä maka Parao Negro, radja Misir, hagoet mamarang radja Asur hong batangdanum Prat. Maka radja Josia manambang iä, tä iä impatäi radja Misir hong Megido, limbah iä djari impakalahe.

30. Maka olo ajue mimbit hantue hong kareta, bara Megido akan Jerusalem, mangubur iä hetä hong kubur ajue. Maka olo tanah tä manduau Joahas, anak Josia, palus maminjak iä, sambil mamparadja iä gantini liu bapae. — (2. *Kron.* 35,22.)

II. — 31. Joahas tä duä pulu telo njelo umure, metoh iä mandjadi radja; iä marentah hong Jerusalem telo bulan. Aran indue Hamutal, anak Jeremia, olo Libna.

32. Maka iä papa gawie intu matan Jehowa, tumon talo handiai awang iawi tatoe.

33. Tapi Parao Negro manjoho olo mamasong iä intu Ribla, hong tanah Hamat, uka äla iä maren-

tah hong Jerusalem. Limbah tä iä mandanda olo tanah tä saratus pikul salaka, tinai sapikul bulan.

34. Tinai Parao Negro mamparadja Eljakim, anak Josia, gantini liu bapae Josia, iä mobah arae mandjadi Jojakim. Tapi Joahas imbite omba iä. Tumon tä iä sampai tanah Misir, hetä kea iä matäi.

35. Maka Jojakim manahor salaka bulau tä akan Parao; tagal tä iä mantjatjah olo tanahe, mangat manenga rear tä tumon prentah Parao; bara karä olo tanah tä intjatjahe genep bitä tumon katatsue, iä manduan salaka bulau, mangat manenga tä akan Parao Negro.

36. Maka Jojakim duä pulu lima njelo umure, metoh iä mandjadi radja; iä marentah hong Jerusalem sawalas njelo. Aran indue Sebuda, anak Pedaja, olo Ruma.

37. Maka gawie papa intu matan Jehowa, tumon karä hadet gawin tatoe.

BAGI 24.

I. Radja Jojakim. II. Radja Jojaghin; belaehe olo Juda tamput tawanan akan Babel. III. Radja Selekin.

I. — 1. Maka intu katika Jojakim Nebukadnesar, radja Babel, maranggar hetä, palus Jojakim mamenda iä telo njelo katahie. Limbah tä iä mules atäie, malawan iä tinai.

2. Maka Jehowa manjoho kawan olo Kasdim, tuntang olo Aram, tinai olo Moab, tuntang olo Amon mamarang iä; iä manjoho olo tä masang Juda, mangat marusak tä, tumon augh Jehowa, idjä djari insu-mae hadjamban karä reware, nabi tä.

3. Toto, djetä mandjadi tumon prentah Jehowa mawi olo Juda, nakara iä manganan olo tä bara baue, tagal karä dosan Manase, awang djari iawie.

4. Tinai tagal dahan olo awang djaton kasalae, idjä djari inusuhe, sampai iä djari mangontep Jerusalem dengan daha awang djaton kasalae. Tagal tä Jehowa djaton maku mampun tinai. — (21,16.)

5. Maka tisan karä saritan Jojakim, karä gawie, djetä tarasurat hong surat saritan karä radja Juda. — (2.Kron.36,4.)

6. Maka Jojakim matäi, ingampeleng dengan tato hiange. Tä anake Jojaghin mandjadi radja manganti iä

7. Maka radja Misir djaton petah hagoet bara tanahe hindai; krana radja Babel djari manduan karä tanah pagangan radja Misir, bara sungäi Misir sampai batangdanum Prat.

II. — 8. Jojaghin tä hanjawalas njelo umure, metoh iä mandjadi radja, iä marentah hong Jerusalem telo bulan; aran indue Nehusta, anak Elnatan, olo Jerusalem.

9. Maka iä papa gawie intumatan Jehowa, tumon karä hadat gawin tatoe.

10. Katika tä mantir Nebukadnesar, radja Babel tä, hagoet manganggar Jerusalem, tuntang mangapong lewu tä.

11. Maka bitin Nebukadnesar kea, radja Babel tä, manjak, omba handak mawi lewu tä, kahum olo ajue mangapong djetä.

12. Tä Jojaghin, radja Juda, blua mananggoh radja Babel, äwen hindu, tuntang karä olo ajue, tinai karä mantire tuntang karä olo da-

lam, maka radja Babel manawan iä hong njelo hanja kahum karadjaan ajue.

13. Tuntang iä mamplua bara hetä karä panatau human Jehowa tuntang panatau human radja, tinai iä marampas bulau karä ramotä, idjä djari inampa Salomo, radja Israel, akan human Jehowa, tumon pasuman Jehowa. — (20,17.)

14. Tinai iä manawan mamungkat karä olo Jerusalem idjä tatau, tuntang karä mantir, tinai karä olo awang gantjang parang, sapulu kojan biti, tuntang karä tukang kaju, tukang sanaman; djaton batista hetä sala bara olo naniha bewäi.

15. Tumon tä iä mindah Jojaghin akan Babel, haiak indu radja, sawan radja, tuntang karä olo dalam, tinai karä mantir tanah iä mindahe, manampute tawanan bara Jerusalem akan Babel. — (Jer. 24,1.)

16. Tinai karä olo gantjang, udju kojan biti, tuntang tukang kaju dengan tukang sanaman sampai sa-kojan biti, tinai karä olo idjä harati parang; radja Babel manamput karä olo tä tawanan akan Babel.

III. — 17. Maka radja Babel mamparadja Matanja, mama Jojaghin, manganti iä, tuntang mobah arae mandjadi Sedekia. — (Jer. 52,1.)

18. Maka Sedekia tä duä pulu idjä njelo umure, metoh iä mandjadi radja; iä marentah hong Jerusalem sawalas njelo. Aran indue Hamutal, anak Jeremia, olo Libna.

19. Maka gawie papa hong matan Jehowa, tumon karä hadat gawin Jojakim.

20. Krana tagal kalait Jehowa Jerusalem tuntang Juda mandjadi

kalotä, sampai iä manganan olo tä bara baue. Maka Sedekia mengkak arepe, malawan radja Babel.

BAGI 25.

Jerusalem irusak; hapus utus olo Juda katawanan, inamput akan Babel.

1. Djadi, hong njelo djalatien kahum karadjaan ajue, bulan sapulu, andau sapulu bulan tä, tä maka Nebukadnesar, radja Babel, dumah maranggar Jerusalem, bitie tuntang hapus kawan parang ajue; iä bapodok tandipah lewu tä, tuntang manampa kota hakaliling hetä hapa mawi lewu tä. — (2.Kron.36,17. Jer.39,1.)

2. Kalotä lewu tä ingapong sampai njelo sawalas kahum karadjaan Sedekia.

3. Maka andau djalatien, bulan äpat, amon lau paham manapi lewu tä, tuntang djaton talo kinan akan olo tanah tä,

4. Tä, maka pagar batun lewu ingarak musoh, tuntang karä olo parang hadari hamalem, blua bauntonggang, mahoroe djalan idjä intu helat pagar duä tä, idjä manintu kabon radja. Maka olo Kasdim aton hakaliling lewu tä. Maka radja hadari mahoroe djalan akanäka rampar.

5. Tapi kawan olo Kasdim manjasah radja, balalu iä djakä awie hong padang Jerigho, tuntang kawan olo ajue bilangbalangan malihi iä.

6. Maka olo manjingskap radja, pulus magah iä akan Ribla, manaharep radja Babel; palus olo matutut hukum akae.

7. Iä mampatäi anak Sedekia intu baue, limbah tä iä mambutä matan Sedekia, tuntang mamasong

iä hapan duä karinting rantai tambaga, palus mimbit iä akan Babel.

8. Limbah tä, hong bulan limä, andau udju bulan tä, hong njelo djalatienwalas kahum karadjaan Nebukadnesar, maka aton dumah Nebusaradan, mantir olo dalam ain radja Babel, sampai Jerusalem.

9. Iä manusul human Jehowa, tuntang human radja, tinai karä huma hong Jerusalem, karä human mantir lepah inusule.

10. Tinai kawan parang olo Kasdim, idjä dengan mantir kawan olo dalam tä, mampalokang hapus pagar batun Jerusalem hakaliling.

11. Maka tisan utus olo tä, idjä djari impelai hong lewu, tinai idjä bara bihin puna djari mamenda radja Babel, tuntang karä olo awang beken tä, uras inamput Nebusaradan, mantir olo dalam tä, tawanan.

12. Tapi belaehe olo, djalahan olo naniha haliä, mantir olo dalam tä mampelaie hong tanah, mangatnguan pambulan anggor tuntang malan karä tana.

13. Tinai olo Kasdim mandarai djihi tambaga tä kea, idjä hong human Jehowa, tuntang rakar tambaga tä, tinai talaga-panjaup tambaga tä, idjä hong human Jehowa; karä tambagae tä imbite akan Babel. — (1.Radja7,15.)

14. Tinai iä manduan karä kabali, sendok, simpang, dadupa, tuntang karä ramo tambaga, idjä hanggap imam malalus gawin sombajang.

15. Tinai mantir olo dalam tä manduan dadupa hapan hagaro, tinai sangkir äka daha, idjä uras bulau, uras salaka.

16. Djihi duä, talaga-panjaup idjä, tinai karä rakar, idjä inampa

Salomo akan human Jehowa; tami-
bagan karä ramo tä djaton tara-
timbang.

17. Kagantong djihi tä hahja-
walas hasa, takoloke idjä ngamboe
uras tambaga kea, djeta telo hasa
kagantong; krawang tuntang am-
pin bua dalima, idjä hakaliling ta-
kolok djihi tä, uras tambaga kea.
Maka djihi idjä tinai tuntang kra-
wange sama kea ampie.

18. Tinai mantir olo dalam man-
duan Seraja, imam hai, tuntang
Sepania, panggapite, tuntang telo
biti tonggon bauntonggang;

19. Tinai bara baris olo lewu ia
manduan mantir idjä, idjä maren-
tah olo parang, tinai lima bitu
bara baris karä mantir idjä puna
manaharep baun radja, idjä djari
inawae hong lewu, tinai mantir
karä djurutulis baris kawan pa-
rang, idjä mantjatjah olo tanah,
awang akan omba parang, tinai
djahawen pulu bitu olo tanah tä,
idjä inawae hong lewu.

20. Limbah Nebusaradan, mantir
olo dalam tä, djari manawan äwen,
ia magah äwen akan Ribla, mana-
harep radja Babel.

21. Tä radja Babel mamukul
mampatäi ia hong Ribla, hong ta-
nah Hamat. Kalotä olo Juda inam-
put tawanan bara tanahe.

22. Maka akan olo idjä melai
hong tanah, idjä impelai Nebu-
kadnesar, radja Babel, ia mangkat
Gedalia, anak Ahikan, Ahikan
anak Sapan. — (Jer.39,14.)

23. Djadi, amon karä mantir ka-
wan parang tä, tuntang olo ajue,
mahining, radja Babel djari mang-
kat Gedalia mandjadi mantir ka-
pala, maka ia mananggoh Gedalia
hong Mispa, ia tä Ismael, anak
Netanja, Johanan, anak Kareah,

Seraja, anak Tanhumet, olo Neto-
pat, tuntang Jaasanja, anak olo
Maagha tä, äwen tä tuntang karä
olo ajue.

24. Maka Gedalia sumpah akan
äwen tuntang akan olo ajue, sam-
bil hamauh dengan äwen: Äla
mikäh mamenda olo Kasdim, melai
bewäi hong tanah, tuntang ma-
menda radja Babel, tumon tä keton
karäh bontong bewäi.

25. Tapi djadi hong bulan udju
Ismael, anak Netanja, Netanja
anak Elisama, idjä bara utus radja,
aton dumah, tuntang olo hatuä
sapulu bitu dengae; maka olo tä
namukul mampatäi Gedalia, tinai
karä olo Jehudi tuntang olo Kas-
dim, idjä dengae hong Mispa. —
(Jer.41,7.)

26. Tä, maka olo handiai hari-
kas, olo hai olo korik, tinai karä
mantir kawan parang, balalu ba-
bungkat akan tanah Misir, krana
ia mikäh olo Kasdim.

27. Maka harian bara tä, hong
njelo telo pulu udju limbah Joja-
ghin, radja Juda, djari tamput ina-
wan olo, hong bulan duäwalas,
andau duä pulu udju bulan tä,
maka Ewilmerodagh, radja Babel,
palus njelo tä kea metoh ia man-
djadi radja, manggatang Jojaghin,
radja Juda tä, bara human sipir.

28. Tuntang ia hakotak bahalap
dengae, manjoho mingkes trutjie
ambo karä trutin radja, idjä dengae
hong Babel.

29. Ia manganti klambie idjä ha-
pae hong sipir, tuntang ia hara-
djur omba kuman dengae katahin
ia belom.

30. Maka balandjae haradjur
inenga radja akao, sining andau
idjä inukas akan genep andau, ka-
tahn andau pambelome.

SURAT

KRONIKA,

(SARITAN PERKARA,) IDJÆ SOLAKE.

BAGI 1.

Horoe utus olo solake, sampai Jakob.

1. Adam, Set, Enos. — (1. Mos.5,3.)

2. Kenan, Mahalalel, Jered.

3. Henogh, Metusalah, Lamegh.

4. Noagh, Sem, Kam, Japet.

5. Anak Japet tä: Gomer, Magog, Madai, Jawan, Tubal, Mesegh, Tiras. — (1. Mos.10,2.)

6. Anak Gomer tä: Askenas, Dipat, Togarma.

7. Anak Jawan tä: Elisa, Tarsisa, Kitim, Dodanim.

8. Anak Kam tä: Kus, Mitsraim, Put, Kanaan.

9. Anak Kus tä: Seba, Hawila, Sabta, Raema, Sabtegha. Anak Raema tä: Sgeba, Dedan.

10. Kus manak Nimrod; iä tä solake kwsa hundjun petak.

11. Mitsraim manak Ludi, Anami, Lehabi, Naptughi;

12. Patrusi, Kaslughi, tato olo Pilisti tä, Kaptori.

13. Kanaan manak Sidon, anake idjä bakas, tinai Het;

14. Jebusi, Amori, Girgasi;

15. Hewi, Arki, Sini;

16. Arwadi, Semari, Hamati.

17. Anak Sem tä: Elam, Assur, Arpaksad, Lud, Aram, Us, Hul, Geter, Mesegh.

18. Arpaksad manak Sela, Sela manak Heber.

19. Akan Heber djari inakan duä anak hatuä, aran idjä Peleggh, basa djaman ai petak djari imbaris, tinai aran paharie tä Joktan.

20. Joktan manak Almodad, Selep, Hasarmawet, Jera;

21. Hadoram, Usal, Dikla;

22. Ebal, Abimael, Sgeba;

23. Opir, Hawila, Jobab. Samandiai tä uras anak Joktan.

24. Sem, Arpaksad, Sela.

25. Heber, Peleg, Rehu.

26. Serug, Nahor, Tera.

27. Abram, iä tä Abraham.

28. Anak Abraham tä Isaak äwen duä Ismael. — (1. Mos.21,3.)

29. Djetoj maka panakan äwen: Nebajot, anak Ismael idjä bakas, tinai Kedar, Adbeel, Mibsam;

30. Misma, Duna, Masa, Hadad. Tema;

31. Jetur, Napis, Kedma: djeta anak Ismael.

32. Maka anak Ketura, gundik Abraham: Simran, Joksan, Medan, Midian, Isbak, Suah. Anak Joksan tä Sgeba äwen duä Dedan. — (1. Mos.25,2.)

33. Anak Midian tä: Epa, Eper. Henogh, Abida, Eldaa. Samandiai tä uras panakan Ketura.

34. Maka Abraham manak Isaak. Anak Isaak tä Esau äwen duä Israel. — (1. Mos.25,25.)

35. Anak Esau tä: Elipas, Rehuel, Jehus, Jaalam, Korah.

36. Anak Elipas tä: Teman, Omar, Sepi, Gaetan, Kenas, Timna, Amalek.

37. Anak Rehuel tä: Nahat, Sera, Sama, Misa.

38. Anak Seir tä: Lotan, Sobal, Sibeon, Ana, Dison, Eser, Disan.

39. Anak Lotan tä: Hori, Homam; betau Lotan tä Timna.

40. Anak Sobal tä: Aljan, Manahat, Ebal, Sepi, Onam. Anak Sibeon tä: Aja, Ana.

41. Anak Ana tä: Dison. Anak Dison tä: Hamram, Esban, Jitran, Keran.

42. Anak Eser tä: Bilhan, Saawan, Jaakan. Anak Disan tä: Us, Aran.

43. Djetoh karä radja, idjä djari marentah hong tanah Edom, helo bara radja aton marentah olo Israel: Bela, anak Beor, aran lewue Dinhaba. — (1.Mos.36,31.)

44. Maka Bela matäi, tä Jobab marentah manganti iä, anak Serah, olo Bosra tä.

45. Limbah Jobab matäi, tä Husam, idjä bara tanah olo Teman, marentah manganti iä.

46. Limbah Husam matäi, tä Hadad, anak Bedad, marentah manganti iä; iä tä mamukul olo Midian hong tanah Moab; aran lewue Awit.

47. Limbah Hadad matäi, tä Samla, olo Masreka, marentah manganti iä.

48. Limbah Samla matäi, tä Saul, olo Rehobot, idjä hong saran batangdanum, marentah manganti iä.

49. Limbah Saul matäi, tä Baalhanan, anak Aghbor, marentah manganti iä.

50. Limbah Baalhanan matäi, tä

Hadad marentah manganti iä; aran lewue Pahi, aran sawae Mehetabeel, anak Matred, Matred anak Mesa-Nab idjä bawi.

51. Limbah Hadad matäi, tä olo Edom bara mantir kapala bewäi tinai: Timna, Alja, Jetet;

52. Aholibama, Ela, Pinon;

53. Kenas, Teman, Mibsar;

54. Magdiel, Iram. Samandiai tä uras mantir kapala hong Edom.

BAGI 2.

Panakan Jakob tuntang panakan Juda.

1. Djetoh karä anak Israel: Ruben, Simeon, Lewi tuntang Juda, Isaskar tuntang Sebulon; — (1.Mos.35,23.)

2. Tinai Dan, Josep tuntang Benjamin, Naptali, Gad tuntang Aser.

3. Anak Juda tä: Er, Onan, Sela; äwen telo tä djari inakan anak Sua, bawin olo Kanani tä, akae. Maka Er, anak Juda idjä bakas tä, papa hong matan Jehowa, tagal tä Jehowa mampatäi iä. — (1.Mos.38,3.)

4. Maka Tamar, manantue idjä bawi, manak akae Peres äwen duä Serah. Karä anak Juda tä hima biti.

5. Anak Peres tä: Hesron, Hamul.

6. Anak Serah tä: Simri, Etan, Heman, Kalkol, Dara. Äwen lima tä.

7. Anak Karmi tä: Aghan, idjä mangihäl olo Israel awie sala gawie dengan talo kerem. — (Jos. 7,1.)

8. Anak Etan tä: Asaria.

9. Anak Hesron, idjä djari inakan akæ: Jerameel, Ram, Kelnbai.

10. Ram manak Aminadab; Aminadab manak Naheson, mantir pamutjok hamputan Juda tä.

11. Naheson manak Salma; Salma manak Boas.

12. Boas manak Obed; Obed manak Isai. — (*Rut*4,17.)

13. Isai manak Eliab, anake idjä bakas, tinai Abinadab, idjä duä, Simea, idjä telo; — (*1.Sam*.16,6; 17,13.)

14. Netaneel, idjä äpat; Radai, idjä limä;

15. Osem, idjä djahawen; Dawid idjä udju.

16. Maka betau äwen tä Seruja äwen duä Abigail. Anak Seruja tä: Abisai, Joab, Asahel, äwen telo tä. — (*2.Sam*.2,18.)

17. Abigail manak Amasa; bapa Amasa tä Jeter, olo Ismael. — (*2.Sam*.17,25.)

18. Maka Kaleb, anak Hesron, manak dengan sawæ Asuba, tinai dengan Jeriot. Maka anake djetä: Jeser, Sohab, Ardon.

19. Limbah Asuba djari matäi, maka Kaleb masawä Eprat, iä tä manak akæ Hur.

20. Hur manak Uri; Uri manak Besaleel.

21. Limbah tä Hesron masawä anak Maghir, bapa Gilead tä; metoh iä djahawen pulu njelo umure iä masawä djetä, iä manak Segub akæ.

22. Segub manak Jair, iä tä tempon duä pulu telo baris lewu hong tanah Gilead. — (*4.Mos*.32,41.)

23. Tapi olo Gesur tuntang Aram mampakalah manduan karä lewun Jair tä, Kenat tuntang karä pa-

tatai lewu tä; djahawen pulu kabaris lewu. Djetä karä anak Maghir, bapa Gilead tä.

24. Maka lihi Hesron matäi, hong Kalebeprata, Abia, sawan Hesron, djari manak akæ Asur, bapa Tekoa tä.

25. Djetoh karä anak Jerameel, anak Hesron idjä bakas: Ram, anake idjä bakas, tinai Buna, Oren, Osem, Ahia.

26. Aton sawan Jerameel beken tinai, idjä Atara aræ; iä tä indu Onam.

27. Anak Ram, anak Jerameel idjä bakas, iä tä: Maas, Jamin, Eker.

28. Anak Onam tä: Samai, Jada. Anak Samai tä: Nadab, Abisur.

29. Aran sawan Abisur tä Abihail; iä manak akæ Aghiban äwen duä Molid.

30. Anak Nadab tä: Seled, Apaim. Maka Seled matäi tamanang, djaton manak.

31. Anak Apaim tä Jisei; anak Jisai tä Sesan; anak Sesan tä Aghlai.

32. Anak Juda, paharin Samai tä, iä tä: Jeter, Jonaton. Jeter tä djari matäi tamanang.

33. Anak Jonatan tä: Pelet, Sasa. Djetä karä panakan Jerameel.

34. Sesan tä djaton manak hatuä, aton anake bawi bewäi. Maka Sesan tä aton reware olo Misir, idjä Jarha aræ.

35. Tä Sesan manenga anake idjä bawi tä indu sawan reware Jarha; iä tä manak Atai akæ.

36. Atai manak Natan; Natan manak Sabad.

37. Sabad manak Eplal; Eplal manak Obed.

38. Obed manak Jehu; Jehu manak Asaria.

39. Asaria manak Heles; Heles manak Elasa.

40. Elasa manak Sismai; Sismai manak Salum.

41. Salum manak Jekamja; Jekamja manak Elisama.

42. Anak Kaleb, paharin Jera-meel tä, iä tä Mesa, anake idjä bakas, iä tä bapa Sip, tato panakan Maresa, bapa Hebron tä.

43. Anak Hebron tä: Korah, Tapuah, Rekem, Sema,

44. Sema manak Raham, bapa Jorkeam tä; Rekem manak Samai.

45. Anak Samai tä: Maon; Maon tä bapa Betsur.

46. Epa, gundik Kaleb tä, manak: Haran, Mosa, Gases; Haran manak Gases.

47. Anak Joghdaï tä: Regem, Jotam, Gesan, Pelet, Epa, Saap.

48. Dengan gundike Maagha Kaleb manak Seber äwen duä Tirhana;

49. Tinai Saap, bapa Madmana tä, tuntang Sewa, bapa Maghlana äwen duä Gibeä; anak Kaleb idjä bawi tä Aghsa.

50. Djetoh karä panakan Kaleb idjä bara Hur, Hur anake idjä bakas tä dengan Eprat: Sobal, bapa Kiriattjeirim.

51. Salma, bapa Betlehem; Harep, bapa Betgader.

52. Anak Sobal, bapa Kiriattjeirim tä: Haroe äwen duä Hasiha-menughot.

53. Maka panakan Kiriattjeirim tä, iä tä: olo Jeter, olo Put, olo Sumat, olo Misrai; bara tä turon-manuron kea olo Sora tuntang olo Estaol.

54. Panakan Salma tä: olo Betlehem, olo Netopat, Atrot, Bet-

joab, sabagi olo Manat tuntang olo Sor.

55. Tinai ungkup olo tamat surat, idjä hong Jabes, olo Tirat, olo Sughat. Djetä uras utus olo Keni tä, idjä panakan Hamat, tato utus olo Reghab.

BAGI 3.

Panakan Dawid.

1. Djetoh karä anak Dawid, idjä djari inakan akae hong Hebron: Amnon, anake idjä bakas, idjä inakan Ahinoam, olo Jisreel; idjä duä Daniel, idjä inakan Abigail, olo Karmel. — (2.Sam.3,2.)

2. Idjä telo Absalom, anak Maagha, Maagha anak bawi ain Talmai, radja Gesur; idjä äpat Adonia, anak Hagit.

3. Idjä limä Sepatja, idjä inakan Abital; idjä djahawen Jitream, idjä inakan sawae Eglä.

4. Djahawen anake tä djari inakan akae hong Hebron; krana hetä iä marentah udju njelo djahawen bulan; tinai telo pulu telo njelo iä marentah hong Jerusalem.

5. Maka djetoh karä anake, idjä djari inakan akae hong Jerusalem: Simca, Sobab, Natan tuntang Salomo; äpat toh djari inakan Batseba, anak Amiel idjä bawi. — (2.Sam.5,14.)

6. Tinai Jibehar, Elisama, Elipelet;

7. Nogah, Nepeg, Japia;

8. Elisama, Eljada, Elipelet; djalatien biti.

9. Samandiai tä uras anak Dawid toto, beken tinai anak karä

gundike; tinai Tamar, betau äwen tä. Eljasib, Pelaja, Akub, Johanan. Delaja, Anani; udju biti tä.

10. Maka anak Salomo tä Rehabeam; Rehabeam tinai manak Abia, Abia manak Asa, Asa manak Josapat;

11. Josapat manak Joram, Joram manak Ahasia, Ahasia manak Joas;

12. Joas manak Amasia, Amasia manak Usia, Usia manak Jotam;

13. Jotam manak Aghas, Aghas manak Hiskia, Hiskia manak Manase;

14. Manase manak Amon, Amon manak Josia.

15. Anak Josia tä: Johanan, idjä bakas, idjä duä Jojakim, idjä telo Sedekia, idjä äpat Salum.

16. Anak Jojakim tä Jeghonia; Jeghonia tinai manak Sedekia.

17. Anak Jeghonia tä Asir, Asir manak Sealtiel.

18. Anak Sealtiel, iä tä: Malghiram, Pedaja, Senasar, Jekamja, Hosama, Nedabja.

19. Anak Pedaja tä Serubabel äwen duä Simei; anak Serubabel tä: Mesulam, Hananja; Selomit aran betau äwen tä.

20. Tinai Hasuba, Ohel, Bereghja, Hasadja, Jusabhesed; äwen limä tä.

21. Anak Hananja tä: Pelatja äwen duä Jesaia, tinai karä anak Repaja, anak Anran, anak Obadja, anak Seghania.

22. Anak Seghania tä Semaja; anak Semaja tä: Hatus, Jigeal, Baria, Nearja, Sapat; äwen dja-hawen tä.

23. Anak Nearja tä: Eljoenai, Hiskia, Asrikam; telo biti tä.

24. Anak Eljoenai tä: Hodajcwa,

BAGI 4.

I. Panakan Juda. II. Panakan Simeon.

I. — 1. Anak Juda tä: Peres. Hesrom, Karmi, Hur, Sobal. — (1. Mos. 46. 12.)

2. Reaja, anak Sobal, manak Jahat; Jahat manak Ahumai äwen duä Lahad. Djetä karä ungkup olo Sorat.

3. Djetoh panakan Etam: Jisreel, Isma, Idbas; aran betaue Haselelponi.

4. Pnuel tä bapa Gedor; Eser tä bapa Husa. Djetä panakan Hur. Hur anak Eprat idjä bakas, idjä bapa Betlehem.

5. Asur, bapa Tekoa tä, duä sawae, Hela äwen duä Naara.

6. Naara manak akac Ahusam. Heper, Temeni, Haahastari. Djeta karä anak Naara.

7. Anak Hela tä: Seret, Jesohar, Etnan.

8. Kus manak Anub tuntang Hasobeba, tinai ungkup olo Aharhel, anak Harum tä.

9. Maka Jabes tä hai bara karä paharie; indue djari manggarä ia Jabes, (*kapähä*), koac: Dengan kapähä aku djari manak iä.

10. Krana Jabes blaku intu Hatallan Israel, koac: Djaka ikau mandjundjong mamberkat aku, tuntang mampalandang mampalombah tanahku, djaka lengäm hindjä aku. djaka ikau mambalang talo papu. belä aku kapähä: tä maka aku handak manara ikau! Maka Hatalla malalus talo lakue.

11. Kelub, paharin Suha, manak Meghir; djetä bapa Eston.

12. Eston manak Betrapa, Pasea tuntang Tehina; bapa Irnahas tä. Djetä karä olo Regha.

13. Anak Kenas tä: Otniel, Seraja; anak Otniel tä Hatat. — (Jos.15,17.)

14. Meonotai manak Opra; Seraja manak Joab, djetä bapa ungkup olo hong djanah tukang, krana olo tä uras tukang.

15. Anak Kaleb, anak Jepune tä, iä tä: Iru, Ela, Naam; anak Ela tä Kenas.

16. Anak Jehalelel tä: Sip, Sipa, Tirea, Asareel.

17. Anak Esra tä: Jeter, Mered, Eper, Jalon Djetoh anak Bitja, Bitja anak Parao idjä bawi, idjä djari insawä Mered; iä manak: Mirjam, Samai, Isba, bapa Estemoa tä.

18. Tinai sawae, idjä olo Juda tä, manak Jered, bapa Gedor, Heber, bapa Sogho, Jekutiel, bapa Sanoa.

19. Anak sawan Hodija, betau Naham, bapa Kegila tä, iä tä: Garmi, Estemoa, Maagha.

20. Anak Simeon tä: Amnon, Rinna, Benhanan, Tilon. Anak Isei tä: Sohet, Bensohet.

21. Anak Sela, Sela anak Juda tä, iä tä: Er, bapa Legha, Lada, bapa Maresa; tinai ungkup tukang panantang hong Asbea.

22. Tinai Jokim, tuntang olo Koseba, Joas, Sarap, idjä djari marentah olo Moab tuntang Jasubilehem, tumon saritan olo djaman horan.

23. Äwen tä uras tukang ramo petak, iä melai hetä hong äka awang ingota; äwen tä djari melai hetä dengan radja, tamä gawin ajue.

II.—24. Anak Simeon tä: Nemuel, Jamin, Jarib, Serah, Saul.

25. Anak Saul tä Salum; anak Salum tä Mibsam; anak Mibsam tä Misma.

26. Anak Misma tä Hamuel; anak Hamuel tä Sakur; anak Sakur tä Simei.

27. Simei tä djahawenwalas anake hatuä, tinai djahawen anake bawi; tapi paharie djaton arä anake, hamputan ajue djaton bakapal kilau hamputan olo Juda.

28. Olo tä mangkalewu hong Berseba, hong Molada, hong Hasarsual;

29. Hong Bilha, hong Esem, hong Tolad;

30. Hong Betuel, hong Horma, hong Siklag;

31. Hong Betmarkabot, hong Hasarsusim, hong Betbiri, hong Saaraim. Djetä karä lewue, sampai katika Dawid mandjadi radja.

32. Aton lewue beken tinai: Etam, Ain, Rimon, Toghen, Asan; limä kabaris.

33. Tinai karä patatai lewu awang hakaliling hetä mandas Baal. Djetä karä lewue, äkae melai, tuntang horoe utus ai.

34. Maka Mesobab, Jamlegh, Josa anak Amasia,

35. Joel, Jehu anak Jesibja, Jesibja anak Seraja, Seraja anak Asiel,

36. Eljoenai, Jaakoba, Jesohaja, Asaja, Adiel, Jesimeel, Benaja,

37. Sisa anak Sipei, Sipei anak Alon, Alon anak Jedaja, Jedaja anak Simei, Simei anak Semaja,

38. Samandiai tä uras basewut, tuntang iä mantir ungkupe, maka ungkup tatoe tä dahangdahanga karä bitie.

39. Maka iä pudji hagoet sam-

pai Gedor, hila timor djanah hetä, mangat manggau talo urep karä tabirie.

40. Tuntang iä sondau äka kutoh talo urep awang bahalap, tanah idjä lombah tuntang sanang; krana hetä horan äka olo Kam.

41. Maka äwen idjä injewut nah hagoet djaman Hiskia, radja Juda, balalu maranggar tingkap tuntang human olo, idjä sondaue hetä, sambil mampalomos tä, sampai andau toh, palus iä mangkalewu hetä manganti olo tä, krana hetä kutoh talo urep karä tabirie.

42. Tinai belaehe olo Simeon, iä tä olo hatuä limä ratus biti, hagoet masang bukit hatinggang Seir; Pelatja, Nearja, Repaja tuntang Usiel, anak Isei tä, idjä mangapala äwen.

43. Iä mampatäi tisan olo Amalek, idjä djari mahakan, malapas arepe horan; palus olo tä melai hetä sampai andau toh.

BAGI 5.

I. Panakan Ruben. II. Panakan Gad.
III. Panakan Manase.

I.—1. Djetoh panakan Ruben, anak Israel idjä bakas tä. Krana iä tä idjä bakas, tapi awie djari mamapa sasuron bapae, maka bagin pangkat kabakase inenga akan panakan Josep, anak Israel tä; tapi djaton sampai olo tä akan mitong arepe bakas hong surat horoe karä hamputan. — (1. Mos. 35,22; — 49,8.)

2. Krana Juda tä idjä mandjadi kwasa marak karä paharie, bara iä mantir hai tä akan lembut,

tapi bagin kabakase mandjadi akan Josep.

3. Maka anak Ruben, anak Israel idjä bakas tä, iä tä: Hanoogh, Palu, Hesron, Karmi.

4. Anak Joel tä Semaja; anak Semaja tä tinai Gog; anak Gog Simei:

5. Anak Simei Migha; anak Migha Reaja; anak Reaja Baal;

6. Anak Baal Beera, idjä inawan inamput Tiglatpilneser, radja Asur tä; iä tä idjä mantir olo Ruben.

7. Maka karä paharie tumon ungkup humae, tumon panakae irinting hong surat horoe utuse, iä tä: mantir Jehiel tuntang Segharja.

8. Tinai Bela, anak Asas; anak Asas tä Sema; anak Sema tä Joel: iä tä melai hong Aroer, palus mimes Nebo tuntang Baalmeon.

9. Iä melai hila timor, tandatandar bara padang benjem tä mandas batangdanum Prat; krana karä metoe djari paham dahangmandahang hong tanah Gilead.

10. Djaman Saul olo tä parang dengan olo Hagar, iä tä impatäie. Palus äwen melai hong tingkap ajue hila timor Gilead.

II.—11. Panakan Gad tä melai tandipah olo tä, hong tanah Basan, mandas Salgha.

12. Joel tä kapalae, Sapam indu panggapite; maka Jaenai tuntang Sapat melai hong Basan.

13. Paharie, tumon karä ungkup human tatoe, iä tä: Mighael, Mesulam, Seba, Jorai, Jaghan. Sia, Heber; äwen udju tä.

14. Djetä anak Abihail, anak Huri, Huri anak Jaroa, Jaroa anak Gilead, Gilead anak Mighael, Mighael anak Jesisai, Jesisai anak Jado, Jado anak Bus;

15. Ahi anak Abdiel, Abdiel

anak Guni, iä idjä mantir kapalan karä ungkup human tatoe.

16. Olo tä melai hong Gilead, hong Basan, tuntang intu patataie, tinai hong karä patatai Saron.

17. Samandiai tä djari injurat hong surat horoe utuse intu katika Jotam, radja Juda tä, tinai katika Jerobeam, radja Israel. — (2.Radja15,7.32.)

18. Baris olo Ruben, olo Gad, tuntang sabagi hamputan Manase tä, oloe idjä tau ompat kawan parang äpat pulu äpat kojan udju ratus djahawen pulu hatuä, uras idjä sanggam toto, idjä hapan talawang, padang tuntang panah, idjä apik parang.

19. Maka olo tä mamarang olo Hagar, olo Jetur, olo Napis, olo Nodab.

20. Maka iä indohop mangat mawi musohe; olo Hagar tä injaragh akan lengäe, tuntang karä olo dengae; awi äwen blaku intu Hatalla kahum parang, tä iä manarima lakue, basa äwen harap iä.

21. Karä meton musohe inampute, limä pulu kojan onta, duä ratus limä pulu kojan tabiri, duä kojan kahidai, tinai saratus kojan olon.

22. Krana kutoh karä musohe matäi bahimang, krana parang tä bara Hatalla kea. Maka olo tä melai hetä, gantın musohe, sampai iä inamput tawanan.

III. — 23. Maka panakan sabagi hamputan Manase tä melai hong tanah hetä. Olo tä dahangmandahang sampai mangontep tanah bara Basan mandas Baalhermon, Senir tuntang bukit Hermon.

24. Maka djetoh kapalan karä ungkup tatoe: Heper, Jisei, Eliel,

Asriel, Jeremia, Hodawja, Jadiel; uras olo idjä kwasa, idjä basewut, mantir kapalan karä ungkup tatoe.

25. Tapi amon olo tä marisang dengan Hatallan karä tatoe, tuntang habandong ataie omba dewan puna utus olo tanah hetä, idjä djari impalomos Hatalla bara baue:

26. Tä Hatallan Israel madjik atäi Pul, radja Asur, idjä manamput olo tä tawanan, iä tä olo Ruben, olo Gad dengan sabagi hamputan Manase; palus iä mindah olo tä akan Halah, Habor, Hara, tinai akan sungäi Gosan sampai andau toh. — (2.Radja15,19.)

BAGI 6.

Panakan Lewi.

1. Anak Lewi tä: Gerson, Kahat, Merari. — (1.Mos.46,11.)

2. Anak Kahat tä: Amram, Jishar, Hebron, Usiel.

3. Anak Amram tä: Aaron, Moses, Mirjam. Anak Aaron tä: Nadab, Abihu, Eleasar, Itamar. — (2.Mos.2,1.)

4. Eleasar manak Pinehas; Pinehas manak Abisua.

5. Abisua manak Buki; Buki manak Usi.

6. Usi manak Seraja; Seraja manak Merajot.

7. Merajot manak Amarja; Amarja manak Ahitub.

8. Ahitub manak Sadok; Sadok manak Ahimaas. — (2.Sam.8,17.)

9. Ahimaas manak Asarja; Asarja manak Johanan.

10. Johanan manak Asarja, iä tä, idjä imam hong human Ha-

talla, idjä imangun Salomo hong Jerusalem.

11. Asarja manak Amarja; Amarja manak Ahitub.

12. Ahitub manak Sadok; Sadok manak Salum.

13. Salum manak Hilkia; Hilkia manak Asarja.

14. Asarja manak Seraja; Seraja manak Josadak.

15. Josadak tä tamput kea, metoh Jehowa mimbit olo Juda tuntang Jerusalem tawanan, hapan lengän Nebukadnesar.

16. Toh, maka anak Lewi tä, iä tä: Gerson, Kahat, Merari.

17. Djetoh aran anak Gerson: Libni, Simei.

18. Anak Kahat tä: Amram, Jishar, Hebron, Usiel.

19. Anak Merari tä: Maheli, Musi. Djetä karä ungkup olo Lewi, tumon karä tatoe.

20. Anak Gerson tä Libni; anak Libni tä Japat; anak Japat tä Sima.

21. Anak Sima tä Joah; anak Joah tä Ido; anak Ido tä Serah; anak Serah tä Jeatrai.

22. Anak Kahat tä Aminadab; anak Aminadab tä Korah; anak Korah tä Asir.

23. Anak Asir tä Elkana; anak Elkana tä Ebjasap; anak Ebjasap tä Asir.

24. Anak Asir tä Tahat; anak Tahat tä Uriel; anak Uriel tä Usia; anak Usia tä Saul.

25. Anak Elkana tä: Amasai, Ahimot.

26. Anak Ahimot tä Elkana; anak Elkana tä Sopai; anak Sopai tä Nahat.

27. Anak Nahat tä Eliab; anak Eliab tä Jeroham; anak Jeroham tä Elkana.

28. Anak Samuel tä: Wasni,

anake idjä bakas, limbah tä Abia.

29. Anak Merari tä Maheli; anak Maheli tä Libni; anak Libni tä Simei; anak Simei tä Usa.

30. Anak Usa tä Simea; anak Simea tä Hagija; anak Hagija tä Asaja.

31. Maka Asaja tä, idjä iangkat Dawid mandjadi olo panjanji hong human Jehowa, limbah pati tä djari imbit kantä.

32. Æwen tä manonggo intu baun äka Hatalla, tingkap-panjupa tä, manjanji hetä, sampai Salomo mamangun human Jehowa hong Jerusalem; tumon padjue iä malalus gawie.

33. Maka djetoh idjä mendeng hetä, tuntang karä anake hatuä: bara baris olo Kahat, Heman, olo panjanji tä, anak Joel, Joel anak Samuel;

34. Samuel anak Elkana, Elkana anak Jeroham, Jeroham anak Eliel, Eliel anak Toa;

35. Toa anak Sup, Sup anak Elkana, Elkana anak Mahat, Mahat anak Amasai;

36. Amasia anak Elkana, Elkana anak Joel, Joel anak Asarja, Asarja anak Sepanja;

37. Sepanja anak Tahat, Tahat anak Asir, Asir anak Ebjasap, Ebjasap anak Korah;

38. Korah anak Jishar, Jishar anak Kahat, Kahat anak Lewi, Lewi anak Israel.

39. Kolae, Asap tä, aton mendeng hila gantaue; Asap tä anak Bereghja, Bereghja anak Simea;

40. Simea anak Mighael, Mighael anak Baeseja, Baeseja anak Malghija;

41. Malghija anak Etni, Etni anak Sera, Sera anak Adaja;

42. Adaja anak Etan, Etan anak Sima, Sima anak Simei;

43. Simei anak Jahat, Jahat anak Gersom, Gersom anak Lewi.

44. Kolae, olo utus Merari tä, mendeng hila sambile, iä tä Etan anak Kisi, Kisi anak Abdi, Abdi anak Malugh;

45. Malugh anak Hasabja, Hasabja anak Amasia, Amasia anak Hilkia;

46. Hilkia anak Amsi, Amsi anak Bani, Bani anak Semer;

47. Semer anak Maheli, Maheli anak Musi, Musi anak Merari, Merari anak Lewi.

48. Maka paharie, karä olo Lewi tä, djari imadju nguan gawin äkamelai, human Hatalla tä.

49. Maka Aaron äwen hanak palus panakae manotong garo hundjun mesbeh äka parapah awang ingähu, tuntang hundjun mesbeh äka hagaro; iä djari inukas akan karä gawi hong äka idjä brasih haliai, mangat manjapan olo Israel, tumon talo handiai, awang imetäh Moses, rewar Hatalla.

50. Maka djetoh panakan Aaron: anake tä Eleasar; anak Eleasar tä Pinehas, anak Pinehas tä Abisua;

51. Anak Abisua tä Buki, anak Buki tä Usi, anak Usi tä Seraja;

52. Anak Seraja tä Merajot, anak Merajot tä Amarja, anak Amarja tä Ahitub;

53. Anak Ahitub tä Sadok, anak Sadok tä Ahimaas.

54. Maka djetoh karä äkae melai, karä lewue, idjä baris pagangan ajue, iä tä ain baris panakan Aaron, idjä utus olo Kahat tä, krana kalabuan tenong djetä buah äkae; — (Jos.21,10.)

55. Tuntang olo manenga äkae Hebron, hong tanah Juda, tuntang karä patataie hakaliling.

56. Tapi karä tanan lewu tä,

tuntang karä lewu korik awang hetä, olo manengae akan Kaleb, anak Jepune.

57. Maka akan panakan Aaron tä olo manenga lewu, bara baris lewun hamputan Juda: Hebron, lewu kalindong tä, Libna tuntang karä patataie, Jatir, Estemoa, tuntang patataie;

58. Hilen tuntang patataie, Debir tuntang patataie;

59. Asan tuntang patataie, Betsemes tuntang patataie.

60. Bara karä lewun hamputan Benjamin olo manenga äkae: Geba tuntang patataie, Alemet tuntang patataie, Anatot tuntang patataie. Karä lewue, pagangan karä ungkupe, sampai telowalas kabaris lewu.

61. Maka akan panakan Kahat awang beken tä imbaris hapan tenong sapulu kabaris lewu bara karä lewun sabagi hamputan Manase tä.

62. Panakan Gerson, tumon karä ungkupe, mandino telowalas kabaris lewu bara karä lewun hamputan Isaskar, tuntang hamputan Aser, tinai hamputan Naptali, tuntang bara sabagi hamputan Manase idjä hong Basan tä.

63. Akan panakan Merari tumon karä ungkupe imbaris hapan tenong kea duäwalas lewu, bara lewun olo hamputan Ruben, tuntang hamputan Gad, tinai hamputan Sebulon.

64. Tumon tä olo Israel manenga akan olo Lewi karä lewu tä tuntang karä patataie.

65. Hapan tenong iä manenga tä bara lewun hamputan Juda, tuntang hamputan Simeon, tinai hamputan Benjamin, karä lewu tä, idjä djari injewut arae nah.

66. Maka akan tisan ungkup Kahat inenga lewu bara lewun hamputan Epraim;

67. Krana olo manenga akæ lewu kalindong tä, Sighem tuntang patataie, hong bukit hatinggang Epraim, Geser tuntang patataie;

68. Tinai Jokmeam tuntang patataie, Bethoron tuntang patataie;

69. Ajalon tuntang patataie, Gatrimon tuntang patataie.

70. Tinai bara lewun sabagi hamputan Manase tä: Aner tuntang patataie, Bileam tuntang patataie. Ungkup tisan panakan Kahat mandino karä lewu djetä.

71. Panakan Gerson mandino lewu bara karä lewun ungkup sabagi hamputan Manase tä: Golan hong Basan, tuntang patataie, Astarot tuntang patataie;

72. Tinai bara lewun hamputan Isaskar: Kedes tuntang patataie, Dobrat tuntang patataie;

73. Ramot tuntang patataie, Anem tuntang patataie.

74. Tinai bara lewun hamputan Aser: Masal tuntang patataie, Abdon tuntang patataie;

75. Hukok tuntang patataie, Rehob tuntang patataie.

76. Tinai bara lewun ungkup Naptali: Kedes hong Galilea tuntang patataie, Hamon tuntang patataie, Kiriataim tuntang patataie.

77. Panakan Merari awang beken tä mandino lewu bara karä lewun hamputan Sebulon: Rimono tuntang patataie, Tabor tuntang patataie.

78. Tinai dipah Jordan hila silae, tandipah Jerigho, hila timor Jordan, iä mandino bara lewun hamputan Ruben: Beser, hong padang benjem tä, tuntang patataie, Jasa tuntang patataie;

79. Kedemot tuntang patataie. Mepaat tuntang patataie.

80. Bara lewun hamputan Gad: Ramot hong Gilead tuntang patataie, Mahanaim tuntang patataie;

81. Hesbon tuntang patataie. Jaeser tuntang patataie.

BAGI 7.

Panakan I. Isaskar, II. Benjamin, III. Naptali, IV. Manase, V. Epraim, VI. Aser.

I. — 1. Anak Isaskar tä: Tola, Pua, Jasib, Simron; äwen äpat tä. — (1. Mos. 46, 13.)

2. Anak Tola tä: Usi, Repaja, Jeriel, Jaghmai, Jibsam, Samuel. uras mantir hong karä ungkup utus tatoe Tola, olo idjä menteng uräh hong panakæ; maka karä oloe intu katika Dawid duä pulu duä kojan djahawen ratus biti.

3. Anak Usi tä Jisraja; anak Jisraja tä: Mighael, Obadja, Joel, Jisia; limä biti tä uras mantir.

4. Maka ai, bara baris karä ungkup utus tatoe, aton kawan olo parang sampai telo pulu djahawen kojan karä bitie, krana olo tä masawä manak arä.

5. Maka karä paharie, baris karä ungkup hamputan Isaskar aton hanja pulu udju kojan bitie, uras olo idjä gantjang parang, idjä tamä surat tjatjah.

II. — 6. Anak Benjamin tä: Bela, Begher, Jediael; telo biti tä.

7. Anak Bela tä: Esbon, Usi, Usiel, Jerimot, Iri; limä biti tä. idjä mangapala karä ungkup utus tatoe, olo menteng tuntang tjakap: maka karä oloe idjä tamä tjatjah duä pulu duä kojan telo pulu äpat biti.

8. Anak Begher tä: Semira, Joas, Elieser, Eljoenai, Omri, Jeremot, Abija, Anatot, Alemet; uras djetä anak Begher.

9. Olo ajue, idjä injurat tumon karä ungkupe, tumon karä kapalan utus ajue, duä pulu kojan duä ratus, samandiai olo awang sanggam parang.

10. Anak Jediael tä Bilhan; anak Bilhan tä: Jeus, Benjamin, Ehud, Kenaana, Sethan, Tarsis, Ahisahar.

11. Samandiai tä panakan Jediael, kapala karä ungkup utus tatoe; karä oloe awang gantjang sampai udjuwalas kojan duä ratus biti, idjä omba kawan olo parang.

12. Tinai Supim dengan Hupim tä anak Ir, tuntang Husim tä anak Aher.

III.—13. Anak Naptali tä: Jasiel, Guni, Jeser, Salum; djetä uras panakan Bilha.

IV.—14. Anak Manase tä Asriel, idjä inakan sawae; maka gundike, olo Aram tä, manak Maghir, bapa Gilead.

15. Maghir tä masawä betau Hupim äwen duä Supim, arae Maagha. Maka aran anake idjä duä Selapead. Selapead tä manak uras bawi bewäi.

16. Tinai Maagha, sawan Maghir, manak hatuä, tuntang manggarä arae Peres; anak paharie tä Seres, iä tä manak Ulam tuntang Rekem.

17. Anak Ulam tä Bedan. Djetä panakan Gilead, anak Maghir, Maghir anak Manase.

18. Maka betaue, Moleghet, manak Ishud, Abieser, Mahela.

19. Anak Semida tä: Ahjan, Seghem, Liki, Aniam.

V.—20. Anak Epraim tä Sutehlah; anak Sutehlah tä Bered; anak

Bered tä Tahat; anak Tahat tä Elada; anak Elada tä Tahat.

21. Anak Tahat tä Sabad; anak Sabad tä: Sutela, Eser, Elad. Maka olo Gat, idjä puna olo tanah tä, mampatäi äwen tä, basa äwen tä djari dumah, handak marampas metoe.

22. Tagal tä tatoe Epraim matatum tahi andaue; maka karä paharie dumah mampong iä.

23. Limbah tä iä hindjä dengan sawae, iä tä batihi, manak hatuä, maka iä manggarä arae Beria, (*hong kapähä*,) basa tjalaka djari buah ungkup humae.

24. Anake idjä bawi tä Seera; iä tä mamangun Bethoron idjä ngadju dengan idjä ngawa, tinai Usenseera.

25. Anak Seera tä Repa äwen duä Resep; anak Resep tä tinai Tela; anak Tela tä Tahan;

26. Anak Tahan tä Ladan; anak Ladan tä Amihud; anak Amihud tä Elisama;

27. Anak Elisama tä Nun; anak Nun tä Josua. — (4. Mos. 13, 9.)

28. Maka äkae, tanah pagangan ajue, iä tä Betel tuntang karä patataie; hila timor, Naaran; hila barat, Geser tuntang karä patataie, tinai Sighem tuntang karä patataie, palus sampai Gasa tuntang karä patataie.

29. Tinai hong tanah hamputan Manase Betsean tuntang karä patataie, Taanagh tuntang karä patataie, Megido tuntang karä patataie, Dor tuntang karä patataie. Karä lewu tä äka panakan Josep, anak Israel tä.

VI.—30. Anak Aser tä: Jimna, Jiswa, Jiswi, Beria; Sera, betau äwen tä.

31. Anak Beria tä Heber äwen

duä Malghiel; iä tä bapa Birsawit.

32. Maka Heber manak Japlet, Somer, Hotam; tinai Sua, betau äwen tä.

33. Anak Japlet tä: Pasagh, Bimhal, Aswat; djetä anak Japlet.

34. Anak Semer tä: Ahi, Rohega, Jehuba, Aram.

35. Anak paharie Helem tä: Sopa, Jimna, Seles, Amal.

36. Anak Sopa tä: Sua, Harneper, Sual, Beri, Jimra;

37. Beser, Hod, Sama, Silsa, Jiträn, Beera.

38. Anak Jeter tä: Jepune, Pimpa, Ara.

39. Anak Ula tä: Ara, Haniel, Risja.

40. Samandiai tä panakan Aser, uras mantir karä ungkup utus tatoe, uras olo awang kampili, awang menteng tuntang tjakap, uras mantir kapala; maka karä oloe idjä injurat, intjatjah akan parang, duä pulu djahawen kojan biti karäe.

BAGI 8.

Panakan Benjamin tuntang Saul.

1. Benjamin manak Bela, anake idjä bakas, idjä duä Asbel, idjä telo Ahra; — (1. Mos. 46, 21.)

2. Idjä äpat Noha, idjä lima Rapa.

3. Maka djetoh anak Bela: Adar, Gera, Abihud;

4. Abisua, Naaman, Ahoa;

5. Gera, Sepupan, Huram.

6. Djetoh panakan Ehud, samandiai tä mantir kapalan olo Geba; maka äwen bindah akan Manahat;

7. Naaman, Ahia tuntang Gera, iä idjä mindah äwen tä; maka iä manak Usa tuntang Ahihud.

8. Tinai Saharaim manak hong tanah Moab, limbah iä djari mindah äwen, dengan Husim tuntang Baara, sawae duäduä tä.

9. Tinai dengan sawae Hodes iä manak Jobab, Sibja, Mesa, Malgham;

10. Jeus, Soghja, Mirma; samandiai tä anak ajue, uras kapalan karä bakas.

11. Dengan Husim iä manak Abitub tuntang Elpaal.

12. Anak Elpaal tä: Eber, Misam, Semed; iä tä djari mamangun lewu Ono, tinai Lod tuntang karä patataie.

13. Maka Beria tuntang Sema tä kapalan karä bakas olo Ajalon: iä djari manganan olo Gat.

14. Maka Ahjo, Sasak, Jeremot.

15. Sebadja, Arad, Eder,

16. Mighael, Jispa, Joha, samandiai tä uras anak Beria.

17. Sebadja, Mesulam, Hiski, Heber,

18. Jismerai, Jislia, Jobab, samandiai tä uras anak Elpaal.

19. Jakim, Sighri, Sabdi,

20. Eljoenai, Siletai, Eliel,

21. Adaja, Beraja, Simrat, samandiai tä uras anak Simei.

22. Jispan, Eber, Eliel,

23. Abdon, Sighri, Hanan,

24. Hananja, Elam, Antotija,

25. Jipdeja, Pnuel, samandiai tä uras anak Sasak.

26. Samsirei, Scharja, Atalja,

27. Jaaresja, Elia, Sighri, samandiai tä uras anak Jeroham.

28. Djetä mantir hong utus tatoe, kapalan karä ungkupe: äwen tä melai hong Jerusalem.

29. Hong lewu Gibeon aton me-

lai bapa Gibeon; aran sawae Maagha.

30. Anake idjä bakas Abdon, limbah tä Sur, Kis, Baal, Nadab,

31. Gedor, Ahio, Segher.

32. Miklot manak Simea; üwen tä kea melai darah karä paharie hong Jerusalem, hindjä paharie.

33. Ner manak Kis, Kis manak Saul, Saul manak Jonatan, Malghisua, Abinadab, Esbaal. — (1. Sam.14,51.)

34. Jonatan manak Meribaal; Meribaal manak Migha.

35. Anak Migha tä: Piton, Melegh, Taarea, Aghas.

36. Aghas manak Jehoada; Jehoada manak: Alemet, Asmawet, Simri; Simri manak Mosa.

37. Mosa manak Bina; anak djetä Rapa; anak djetä Elasa; anak djetä Asel.

38. Asel tä djahawen anake hatuä, djetoh karä arae: Asrikam, Boghru, Ismael, Searja, Obadja, Hanan. Samandiai tä uras anak Asel.

39. Maka anak paharie Esek tä: Ulam, anake idjä bakas, idjä dua Jeus, idjä telo Elipelet.

40. Maka anak Ulam tä uras olo gantjang, idjä harati gawin panah, tuntang arü anak üsoe, sampai saratus limä pulu biti. Samandiai tä uras panakan Benjamin.

BAGI 9.

(Olo idjä mangkalewu hong Jerusalem tuntang hong Gibeon.

1. Maka salepah olo utus Israel injurat, tumon horoe karä ungkupe; surat horoe tä aton hong surat radja Israel. Maka olo Juda

inamput tawanan akan Babel, tagal karä kalangkahe;

2. Iä, idjä bihin mangkalewu sanang hong karä tanae, tuntang hong karä lewue, iä tä olo Israel, imam tuntang olo Lewi, tuntang rewar äka brasih tä.

3. Maka hong Jerusalem aton mangkalewu belahe bara hamputan Juda, tuntang belahe bara hamputan Benjamin, tinai belahe bara hamputan Epraim dengan Manase.

4. Utai, anak Amihud, Amihud anak Omri, Omri anak Imri, Imri anak Bani, panakan Peres, anak Juda tä.

5. Ungkup olo Silon tä: Asaja. anake idjä bakas tä, tuntang karä anake.

6. Baris panakan Sera tä: Jeuel tuntang karä kolae, djahawen ratus djalatien pulu biti.

7. Baris panakan Benjamin tä: Salu, anak Mesulam, Mesulam anak Hodawja, Hodawja anak Hasenua.

8. Tinai Jibneja, anak Jeroham, tuntang Ela, anak Usi, Usi anak Mighri; tinai Mesulam, anak Sepatja, Sepatja anak Reuel, Reuel anak Jibnija;

9. Tuntang karä paharie, tumon karä ungkupe, sampai djalatien ratus limä pulu djahawen biti; karä olo tä uras kapalan karä bakas huang karä ungkup utus tatoe.

10. Baris imam tä: Jedaja, Jojarib, Jaghin.

11. Asanja anak Hilkija, Hilkija anak Mesulam, Mesulam anak Sadok, Sadok anak Merajot, Merajot anak Ahitub, mantir human Hatalla tä.

12. Tinai Adaja anak Jeroham, Jeroham anak Pashur, Pashur anak Malghia; tinai Masai anak Adiel, Adiel anak Jahsera, Jahsera

anak Mesulam, Mesulam anak Mesilemit, Mesilemit anak Iner.

13. Tinai karä paharie, kapala huang ungkup karä tatoe, sampai sakojan udju ratus djahawen pulu biti, olo idjä harati nguan gawi hong human Hatalla.

14. Bara baris olo Lewi tä: Semaja anak Hasub, Hasub anak Asrikam, Asrikam anak Hasabja, bara baris olo Merari.

15. Tinai Bakbakar, Heres, Galal tuntang Matanja, anak Migha, Migha anak Sighri, Sighri anak Asap.

16. Tinai Obadja anak Semaja, Semaja anak Galal, Galal anak Jedutun; tinai Bereghja anak Asa, Asa anak Elkana, idjä mangkalewu hong lewun olo Netopat.

17. Olo idjä tonggon bauntonggang tä: Salum, Akub, Talmon, Ahiman, tuntang karä paharie; Salum mangapala äwen tä.

18. Palus toh kea äwen tä, idjä bara hamputan olo Lewi, djari mendeng manonggo bauntonggang hila timor, djalan radja tamä human Hatalla.

19. Tinai Salum, anak Kore, Kore anak Ebjasap, Ebjasap anak Korah, tuntang karä paharie olo ungkup human tatoe, olo Korah tä, aton padjun gawie mangat manonggo bauntonggang tingkap-panjupa, sama kilau tatoe horan hong äka utus olo Jehowa bapodok djari manonggo bauntonggang kea;

20. Metoh Pinehas, anak Eleasar tä, mangapala iä, idjä imberkat Jehowa tä. — (4.Mos.25,7.)

21. Sagharja, anak Meselemja, manonggo bauntonggang tingkap-panjupa.

22. Karä olo awang kampili akan

tonggon bauntonggang sampai dua ratus duäwalas biti. Äwen tä djari tarasurat tumon karä lewue. Dawid tuntang Samuel, nabi tä, djari mangkat olo tä huang padjun ai.

23. Äwen tä palus panakae melai intu karä bauntonggang human Jehowa, huma äka-panjupa, manonggo hetä.

24. Maka tonggoe tä melai intu äpat matan riwut, hila timor, hila barat, hila utara tuntang hila salatan.

25. Karä paharie uras melai intu lewue, tuntang iä manslih sining andau udju hatalindjam, mangat manonggo.

26. Krana idjä haradjur melai hetä iä tä äpat biti mantir tonggoe, olo Lewi tä; äwen tä mandur karä ramo tuntang panatau human Hatalla.

27. Maka olo tä bara malem hakaliling human Hatalla; krana iä tä akan indu manonggo, sining handjewu iä akan muap blawang.

28. Belahe olo tä akan mahaga karä ramon sombajang: tuntang hasea iä manamäae tinai, tuntang hasea kea iä mamplua tä.

29. Tinai belahe olo tä djari iangkat mahaga karä ramo tuntang talo brasih, tinai tunek tepong. anggor, undus, garo tuntang minjak.

30. Tinai belahe utus imam akan manampa garo tuntang minjak tä.

31. Maka Matitja, olo Lewi, anak Salum idjä bakas, olo Korah tä, tukang talo inanak hong rindjing.

32. Belahe paharie, olo Kahat. tukang tepong tampajah tä, mangat manatap djetä genep andau sabat. — (3.Mos.24,5.)

33. Ungkup djetä kea olo panjanji, kapalan ungkup Lewi.

idjä empas bara gawi manonggo karong äka karä ramo; krana handau hamalem iä puna gawie djetä.

34. Djetä karä mantir kapala huang karä ungkup olo Lewi; äwen tä melai hong Jerusalem.

35. Maka hong Gibeä djari melai Jeiel, bapa Gibeon; aran be-taue Maagha.

36. Anake idjä bakas Abdon, limbah tä Sur, Kis, Bail, Ner, Nadab,

37. Gedor, Ahio, Sagharja, Miklot.

38. Miklot manak Simeam. Äwen tä melai kea hong Jerusalem, darah paharie, hindjä dengan karä paharie.

39. Ner manak Kis, Kis manak Saul, Saul manak Jonatan, Malghisua, Abinadab, Esbaal. — (9,33.)

40. Anak Jonatan tä Meribaal, Meribaal manak Migha.

41. Anak Migha tä: Piton, Melegh, Taerea.

42. Aghas manak Jaera, Jaera manak Alemet, Asmawet, Simri; Simri manak Mosa.

43. Mosa manak Bina; anak Bina tä Repaja, anak Repaja tä Elasa, anak Elasa tä Asel.

44. Asel tä djahawen biti anake hatuä; djetoh karä arae: Asrikam, Boghru, Ismael, Searja, Obadja, Hnanan; djetä anak Asel.

BAGI 10.

Saul matäi kahum parang dengan olo Pilisti.

1. Maka olo Pilisti mamarang olo Israel, tuntang olo Israel pa-

rarawoh bara ban olo Pilisti, palus olo tä halelek impatäi hong bukit hatinggang Gilboa. (1.Sam. 31,1.)

2. Maka olo Pilisti maroboh mangatah Saul tuntang anake; olo Pilisti mampatäi Jonatan, Abinadab äwen telo Malghisua, anak Saul tä.

3. Maka klahi mangaras mantakan Saul, iä ingapong olo pamanah, tuntang bahimang awi olo pamanah tä.

4. Tä koan Saul dengan olo idjä mananggong ganggamae: Silak padangm, sudok aku hapan tä, belä olo kulop tä dumah, sambil hababaka aku. Tapi ajange djaton maku, awie paham kikähe. Tä Saul manduan padange, manangkarap tä.

5. Amon ajange mitä Saul djari matäi, maka iä kea manangkarap padange, palus matäi.

6. Tumon tä Saul matäi äwen äpat hanak; hapus ungkup humae matäi haiak tä kea.

7. Amon karä olo Israel, idjä melai hong tanah randah hetä, mitä olo tä djari hadari, tinai Saul äwen hanak djari matäi, maka olo tä malihi lewue palus hadari. Tä, maka olo Pilisti dumah; mangkalawu hetä.

8. Djadi andau tinai, metoh olo Pilisti mananggoh tantai marampas ramon olo idjä impatäie tä, maka iä mitä Saul äwen hanak halelek hundjun bukit Gilboa.

9. Tä iä marampas ramoe, tinai iä manduan takoleke tuntang ganggamae, palus manjoho olo mimbit tä mangumbang tanah Pilisti, mamprahan tä akan karä dewae, tuntang akan olo arä.

10. Limbah tä olo mingkes ganggamae tä huang human dewae, ti-

nai bangkonge ilantake hong human Dagon.

11. Amon olo Jabes hong Gilead mahining talo handiai, idjä djari iawi olo Pilisti dengan Saul,

12. Maka karä olo gantjang baris äwen tä hagoet, manduan bukan Saul tuntang hantun anake, mimbit tä akan Jabes, sambil manguhur tolange tä penda batang ela hong Jabes, palus iä puasa kudju andau.

13. Tumon tä Saul matäi huang kalangkahe, idjä iawie dengan Jehowa, dengan augh Jehowa, idjä djaton djari ihagae; tinai tagal iä djari misek olo bawi tukang dewa tä, idjä inggaue. — (1.Sam.15,11; 28.8.)

14. Djaton iä djari misek Jehowa; tagal tä iä mampatäi iä, balalu mindah karadjae akan Dawid, anak Isai.

BAGI 11.

I. Dawid imperadja; iä mampalah Jerusalem. II. Karä pangkaliman Dawid.

I. — 1. Tä salepah utus olo Israel hapumpong, mananggoh Dawid hong Hebron, sambil hamauh: Itäm, ikäi toh isi daha ajum. — (2.Sam.5,1.)

2. Bara bihin kea, kahum Sanl magon radja, mahin ikau kea idjä djari matoh olo Israel; tinai Jehowa, Hatallam, djari hamauh dengam: ikau akan manjakatik Israel, djalahan olo ajungku, ikau akan mangapala utus olo ajungku, Israel tä.

3. Tinai karä bakas olo Israel dumah manaharep radja hong Hebron, balalu Dawid hadjandji dengae

hong Hebron, intu haun Jehowa. Maka olo tä maminjak Dawid mandjadi radjan olo Israel, tumon augh Jehowa hadjamban Samuel. — (1.Sam.16,1.)

4. Maka Dawid haiak karä olo Israel hagoet maranggar Jerusalem, iä tä Jebus; krana olo Jebusi magon mangkalewu hong tanah tä.

5. Maka olo Jebus tä hamauh mawi Dawid: Kwäka ikau tau tamä hetoh! Tapi Dawid mandino kota Sion tä kea, iä tä lewun Dawid.

6. Krana koan Dawid: Äwe idjä solake mamukul olo Jebusi tä, iä akan mandjadi mantir kapalä. Tä, maka Joab, anak Seruja, idjä solake mandai pagar batu tä, tagal tä iä mandjadi mantir kapalä.

7. Maka Dawid palus melai hong kota tä, tagal tä djetä inggarä lewun Dawid.

8. Tinai iä mamangun lewä tä bara Milo sampai hakaliling; maka Joab manaheta tisan lewä tä.

9. Maka Dawid sasar tahi sasar hai, krana Jehowa, Tuhan karä kawan talo belom, mampahaiak iä.

II. — 10. Djetoh karä mantir pangkaliman Dawid, idjä menteng atäie djari omba iä mandähen karadjaan ajue mahundjun salepah utus olo Israel, mangat mampardja iä, tumon augh Jehowa tahiut olo Israel. — (2.Sam.23,8.)

11. Djetoh karä pangkaliman Dawid: Jasobam, anak Haghmoni, aton idjä mambatang intu telo pulu biti tä; iä idjä djari mimbing hundjue mantakan telo ratus biti, idjä impatäie haiak.

12. Limbah bara iä tä Eleasar, anak Dodo, olo Aho tä; iä hindja pangkalima äwen telo tä.

13. Iä tä dengan Dawid hong

Pasdamim, metoh olo Pilisti hapumpung hetä handak parang; maka aton tana hetä hindai geteme; olo arä hadari, mahakan bara baun olo Pilisti.

14. Maka äwen tä melai tetep hetä, bentok tana, sambil mangalindong tä, iä mamukul olo Pilisti. Tuntang Jehowa paham mandohop olo tä hapan äwen.

15. Maka telo biti, mantir äwen telo pulu baris idjä solake tä, mananggoh Dawid hong batukarang, darah lowang Adulam; maka kawan parang olo Pilisti bapodok hong djanah Repaim.

16. Intu tä Dawid hong äka dähén, tuntang sabagi olo Pilisti hong Betlehem.

17. Tä Dawid mipen, koae: Awe handak mampihop aku hapan danum bara kali Betlehem, idjä intu hauntonggang hetä.

18. Tä äwen telo tä manaradjang kawan parang olo Pilisti, masip danum bara kali Betlehem, idjä hong bauntonggang lewu tä, palus äwen mätoe, mimbite akan Dawid. Tapi Dawid djaton maku mihop djetä, baja iä manusuh tä hong baun Jehowa,

19. Sambil hamauh: Käläh Hattallangku mangedjau aku dengan gawi kalotä; tau aku mihop dahan olo tä? Kilan manganan tahasenge äwen djari masip djetä. Palus iä djaton maku mihope. Djetä gawin pangkalima äwen telo tä.

20. Maka Abisai, paharin Joab, iä tä kea idjä mambatang hong telo biti; iä djari mimbing lundjue malawan telo ratus biti, sambil mampatäiä. Tumon tä iä basewut intu äwen telo tä.

21. Bara baris äwen telo tä iä idjä hai bara kolae äwen duä, ta-

gal tä iä mangapala äwen tä, tapi iä djaton sama tumon telo biti baris idjä solake tä.

22. Benaja, anak Jojada, anak olo Kabseel, idjä menteng atäi, abas gawie kea; iä mampatäi duä singa olo Moab; tinai iä hagoet mampatäi singa hong kali, wajah ambon habungkus.

23. Tinai iä djari mampatäi olo Misir kea, idjä limä hasa kambo berenge; olo Misir tä mimbing lundjue, tantahae kahai buntis; tapi iä manggapi iä hapan sokahe bewäi, palus mansuwit lundju bara lengän olo Misir tä, balalu mampatäi iä hapan lundju ajue kea.

24. Djetä gawin Benaja, anak Jojada, tagal tä iä basewut hong pangkalima telo biti tä.

25. Iä hai bara olo telo pulu tä, tapi iä djaton sama kea dengan telo biti baris idjä solake tä. Maka Dawid mangkat iä mangapala karä olo dalam.

26. Djetoh aran karä pangkalima awang beken tä: Asabel, paharin Joab; Elhanan, anak Dodo, olo Betlehem;

27. Samot, olo Harot; Heles, olo Pelon;

28. Ira, anak Ikes, olo Tekoa; Abieser, olo Anatot;

29. Sibghai, olo Husat; Ilai, olo Aho;

30. Maharai, olo Netopat; Heled, anak Baana, olo Netopat;

31. Itai, anak Ribai, olo Gibeä, lewun olo Benjamin; Benaja, olo Pirhaton;

32. Hurai, bara sungti Gaas; Abiel, olo Arbat;

33. Asmawet, olo Baharum; Eljaba, olo Saalbon.

34. Baris panakan Hasem, olo

Gison tä, aton Jonatan, anak Sage, olo Harar;

35. Ahiam, anak Saghar, olo Harar; Elipal, anak Ur;

36. Heper, olo Megharat; Ahia, olo Pelon;

37. Hesro, olo Karmel; Naarai, anak Esbai;

38. Joel, paharin Natan; Mibhar, anak Geri;

39. Selek, olo Amon; Narai, olo Berot, idjä manjang Joab, anak Seruja, mananggong gang-gamae;

40. Ira, olo Jeter; Gareb, olo Jeter;

41. Uria, olo Het; Sabad, anak Alai;

42. Adina, anak Sisa, olo Ruben tä indu kapalan olo Ruben; tinai aton telo pulu biti idjä penda äwen.

43. Hanan anak Maagha; Josapat, olo Mitni;

44. Usia, olo Asterat; Sama tuntang Jeiel, anak Hotam, olo Aroer;

45. Jediael, anak Simri; Joha, paharie, olo Tis;

46. Eliel Hamahawim tuntang Jeribai tuntang Josawia, anak El-naim tä; tinai Jitma, olo Moab;

47. Eliel, Obed, tuntang Jasiel, olo Mesobaja.

karä pangkalima tä, omba mama-rang; — (1.Sam.27,6.)

2. Uras olo tä hapan panah. tinai iä harati mamanting batu hapan lengäe sambil gantau, tinai iä mamanah; belae äwen tä kolan Saul, olo Benjamin.

3. Kapalae Ahiesert tuntang Joas, anak Seman, olo Gibeä; limbah tä Jesiel tuntang Pelet, anak Asma-wet, tinai Beragha tuntang Jehu, olo Anatot.

4. Jismaja, olo Gibeon, hindjä baris telo pulu pangkalima tä, iä hai bara telo pulu biti idjä baris duä tä; tinai Jirmeja, Jahasiel, Johanan, Josabad, olo Gedarat;

5. Elusai, Jerimot, Bealja, Semarja, Sepatja, olo Harup;

6. Elkana, Jisia, Asareel, Joer-ser, Jasobam, olo Kora;

7. Joela, Sebadja, anak Jeroham, olo Gedor.

8. Bara ungkup Gad aton kea olo manatelan arepe intu Dawid, hong äka dähen intu padang benjem, olo menteng, idjä harati parang, idjä tatap dengan talawange tuntang lundjue; ampin baue kilau ampin singa, tinai kaliase kilau kalias krahau hong bukit.

9. Eser idjä kapalae; idjä duä Obadja; idjä telo Eliab;

10. Idjä äpat Mismana; idjä lima Jirmeja;

11. Idjä djahawen Atai; idjä udju Eliel;

12. Idjä hanja Johanan; idjä djalaten Elsabad;

13. Idjä sapulu Jirmeja; idjä sawalas Maghbanai.

14. Olo tä bara hamputan Gad. uras kapala parang, awang korik kapala hong saratus, awang hai kapala hong sakojan.

BAGI 12.

Karä olo ain Dawid idjä tamä kawan parang.

1. **M**aka djetoh aran karä olo, idjä dumah mananggoh Dawid hong Siklag, metoh iä mahakan Saul, anak Kis tä. Olo tä hindjä

15. Iä tä idjä hanimpah Jordan, intu bulan idjä solake, metoh danum hai lelep tiwing; palus iä manganan karä olo hong äka randah hetä, hila timor tuntang hila barat.

16. Belahe olo hamputan Benjamin tinai Juda kea manalih Dawid hong äkac, intu äka dähén tä.

17. Maka Dawid blua, manambah äwen, tombah aughe, sambil hamauh dengan äwen: Djaka keton tanggoh aku dengan kabudjur, handak mandohop aku, maka atäiku tumon tä kea akan hindjä keton; tapi amon keton hapan tipu, handak mandjuluk aku akan lengän musohku, alo lengängku brasih bara talo sala, tä maka Hatallan tato ita karäh mitä tuntang mahukum tä.

18. Tä, maka Rogh manjuang Amasai, mantir kapala, idjä hindjä baris äwen telo pulu tä, balalu iä hamauh: Akam ikäi, o Dawid, dengam ikäi hindjä, o anak Isai! Selamat, selamat ikau, selamat idjä mandohop ikau! Krana Hatallam mandohop ikau! Tä Dawid manarima olo tä, balalu mangkat iä mangapala kawan olo ai.

19. Tinai belahe olo Manase mambaris arepe omba Dawid, metoh iä hagoet omba olo Pilisti, nakara mamarang Saul, tapi djaton tulus iä mandohop olo tä; krana karä mantir olo Pilisti hatirok, balalu malapas iä, koac: Mikäh iä mambalik omba tuan ajue tinai, tä toto nihau takolok ita.

20. Djadi, amon iä buli Siklag, maka aton omba iä bara hamputan Manase: Adna, Josabad, Jediel, Mighael, Josabad, Elihu, Siletai; uras mantir huang sakojan, baris olo Manase.

21. Äwen tä mandohop Dawid mawi asang tä, krana uras olo tä olo pintar tuntang menteng, mantir olo parang.

22. Tinai katika tä haradjur sinning andau aton olo dumah mananggoh Dawid, mangat mandohop iä, sampai kawae tä mandjadi hai, kilau kawan Hatalla.

23. Maka djetoh djumlah kari kapala, idjä batatap akan parang mananggoh Dawid hong Hebron. mangat mindah karadjaan Saul akac, tumon augh Jehowa:

24. Baris olo Juda, idjä hapan talawang tuntang lundju, djahawen kojan hanja ratus, uras tatap akan parang.

25. Baris olo Simeon, olo menteng, idjä harati parang, udju kojan saratus biti.

26. Baris olo Lewi äpat kojan djahawen ratus biti.

27. Jojada tä mantir panakan Aaron, tuntang aton dengae telo kojan udju ratus biti.

28. Sadok, olo tabela tä, olo pintar menteng, tuntang ungkup human bapae, duä pulu duä olo bakas.

29. Bara baris olo Benjamin, paharin Saul tä, baja telo kojan bewäi; krana magon arä olo tä. idjä ompat ungkup human Saul.

30. Baris hamputan Epraim duä pulu kojan hanja ratus biti, olo menteng, idjä basewut hong kari ungkup tatoe.

31. Baris sabagi hamputan Manase hanjavalas kojan biti, idjä tantai dumah mamparadja Dawid.

32. Bara panakan Isaskar, olo idjä harati darin perkara, tuntang katawan narai kapatut gawin Israel, aton duä ratus kapala idjä

omba iä, tuntang karä paharie manumon aughe.

33. Bara olo Sebulon, uras olo idjä tau ompat parang, idjä batatap dengan karä ampin gangga-mae, aton limä pulu kojan biti, maka iä mamadju arepe dengan tanggar atäie.

34. Bara hamputan Naptali aton sakojan mantir, tinai dengae telo pulu udju kojan olo idjä mimbit talawang dengan lundju.

35. Bara olo Dan, uras idjä batatap akan parang, aton duä pulu hanja kojan djahawen ratus biti.

36. Bara Aser, uras idjä tamä kawan olo parang, idjä batatap, aton äpat pulu kojan.

37. Tinai bara dipah Jordan hila silae, bara olo Ruben, olo Gad, tuntang sabagi hamputan Manase aton saratus duä pulu kojan biti, idjä batatap dengan karä ampin ganggaman.

38. Karä olo parang tä, idjä hatati mamadju arepe, dumah tanggoh Hebron dengan toto atäie, mangat mamparadja Dawid mahundjun salepah utus olo Israel. Tinai karä olo Israel awang beken bulat atäie kea, handak mamparadja Dawid.

39. Olo tä melai hetä dengan Dawid katelo, sambil kuman mi-hop; krana paharie djari nguan talo akae.

40. Tinai olo idjä melai tokep hetä, palus sampai tanah Isaskar, Sebulon tuntang Naptali, aton mimbit tepong, imuate hundjun kalidai, hundjun onta, hundjun hadjaran, hundjun sapi, tinai karä ampin wadai, tampong korma, rimpin anggor, danum anggor, undus, sapi, kambing, tabiri, ku-

toh karäe, basa awi kahandjak aton hong Israel.

BAGI 13.

Dawid handak manduan patin-djandji.

1. Limbah tä maka Dawid hatirok dengan karä mantir huang sakojan biti tuntang huang saratus biti, tinai dengan karä mantir kapala, — (2.Sam.6,2.)

2. Palus Dawid hamaui dengan hapus utus olo Israel: Djaka ke-ton bara huang, djaka kahandak Jchowa, Hatallan ita, kalotä, käläh ita mampait augh kantäkantä, akan karä paharin ita hong salepah tanah Israel, akan imam tuntang olo Lewi, idjä dengae huang kari lewue tuntang patataie, mangat olo tä hapumpong tanggoh ita.

3. Käläh ita manduan patin Hatallan ita akan ita, krana kahum pangereng Saul ita djaton djari parabä djetä.

4. Tä koan hapus utus olo arä. patut mawie tumon tä, krana augh tä bahalap intu matan salepah utus olo arä.

5. Tä Dawid mamumpong salepah utus olo Israel, bara Sihor idjä tokep tanah Misir, sampai darah Hamat, mangat manduan patin Hatalla bara Kiriatjearim.

6. Tä Dawid tuntang karä olo Israel hagoet akan Baala, djetä Kiriatjearim, idjä hong tanah Juda, mangat iä manduan bara hetä patin Hatalla, Jehowa, idjä melai helat Kerub tä, äka Arae injembah.

7. Palus olo mimbit patin Hatalla, imuate hong kareta taheta, bara human Abinadab. Maka

Usa äwen duä Ahio magah kareta tä.

8. Maka Dawid dengan karä olo Israel paham baramirami hong baun Hatalla, hapan njanji, hapan kujapi, biola, gandang, bisakbetong tuntang sarunai.

9. Djadi, amon olo tä sampai karaan Kidon, maka Usa mandjudju lengäe, handak manjingkap pati, krana sapi tä tanggarurus.

10. Maka hasap kalait Jehowa dengan Usa, palus iä mawi iä, basa iä djari mandjudju lengäe manjingkap pati; iä tindas matäi hetä hong baun Hatalla.

11. Maka paham kahambon kasinggul atäi Dawid, basa Jehowa djari marunap Usa; tagal tä iä manggarä aran äka tä Percusa, (*karunap Usa*.) sampai andau toh.

12. Maka Dawid mikah dengan Jehowa hong andau tä, koac: Kilen aku tau manduan patin Hatalla akangku?

13. Tagal tä Dawid djaton manduan pati tä äkae, akan lewun Dawid, tapi iä patendä tä hong human Obededom, olo Gat tä.

14. Kalotä patin Hatalla melai dengan olo ungkup human Obededom, hong human äwen, telo bulan; maka Jehowa mamberkat ungkup human Obededom, tuntang karä talo ajue.

BAGI 14.

I. Karä huma tuntang anak sawan Dawid. II. Iä mampalah olo Pilisti.

I.—1. Limbah tä maka Hiram, radja Tirus, manjoho sarohan tanggoth Dawid, magah kaju se-

der, tuntang tukang batu, tukang kaju, mangat olo tä mamangun huma äkae.

2. Maka Dawid kasene, Jehowa djari mandähen iä indu radjan Israel, krana karadjaan ajue inggantag tagal Israel, utus olo ajue

3. Maka Dawid mandahang karä sawae hindai hong Jerusalem, tuntang Dawid manak arä hong Jerusalem, hatuä bawi.

4. Djetoh aran karä anake, idjä inakan äkae hong Jerusalem: Samua, Sobab, Natan, Salomo.

5. Jibghar, Elisua, Elpelet,

6. Noga, Nepeg, Japia,

7. Elisama, Beeljada, Elipelet.

II.—8. Amon olo Pilisti mahining, Dawid djari iminjak akan radjan hapus utus olo Israel, maka karä olo Pilisti hagoet, handak maranggar Dawid. Sana Dawid mahining tä, maka iä hagoet, manambang olo tä.

9. Maka olo Pilisti dumah, bapodok hong Repaim, tanah randah tä.

10. Tä Dawid misek Hatalla, koac: Aton aku akan hagoet maranggar olo Pilisti, aton ikau handak mandjuluk olo tä akan penda lengängku? Maka Jehowa hamauh dengae: Lius, krana aku handak manjaragh olo tä penda lengäm.

11. Djadi, amon olo tä miar akan Baalperasin, hetä Dawid mamukul iä. Tuntang Dawid hamauh: Hatalla djari marukat musohku hapan lengängku, kilau talo barukat awi danum. Tagal tä olo manggarä äka hetä Baalperasin. (*Äka karukat*.)—(2. Sam. 5, 20.)

12. Djadi, olo tä malihi karä hampatong dewae hetä; maka tumon prentah Dawid djetä inusul.

13. Limbah tä maka olo Pilisti haluli tinai, bapodok hong tanah randah hetä.

14. Maka Dawid misek Hatalla tinai, tuntang Hatalla tombah aughe: Æla hagoet manuntut iä, tapi mansalok iä, mangat ikau hasupa dengae tandipah pulau kaju beka.

15. Djadi, sana ikau mahining augh gotok hong tarok pulau kaju beka tä, tä rumpak, takan iä, krana metoh tä Hatalla djari lius helo bara baum, uka mamukul kawan parang olo Pilisti.

16. Maka Dawid mawie tumon Hatalla djari mametäh iä; palus iä mamukul manjasah kawan olo Pilisti bara Gibeon sampai Geser.

17. Tumon tä maka aran Dawid basewut hapus karä tanah hetä, Jehowa malaboh pampikähe akan karä olo kapir.

BAGI 15.

Patin Hatalla induan Dawid.

1. **M**aka Dawid mamangun arä humä akäe hong lewue; tinai iä manatap äka patin Hatalla, tuntang mampendeng tingkap benang akäe.

2. Tä koan Dawid: Æla olo omba mamikul patin Hatalla, baja olo Lewi bewäi; krana olo tä puna djari intih Jehowa, mangat mamikul patin Hatalla, sambil manonggo iä sampai katatahi. — (2.Mos.25,14; 4.Mos.4,15.)

3. Djadi, Dawid mamumpong salepah utus olo Israel akan Jerusalem, mangat manduan patin Hatalla akan äkäe, idjä djari inatape akäe. — (2.Sam.6,12.)

4. Tinai Dawid mamumpong panakan Aaron tuntang Lewi.

5. Baris olo Kahat tä Uriel mantire, tuntang karä paharie saratus duä pulu biti.

6. Baris olo Merari Asaja mantire, tuntang karä paharie duä ratus duä pulu biti.

7. Baris olo Gerson Joel mantire, tuntang karä paharie saratus telo pulu biti.

8. Baris olo Elisapan Semaja mantire, tuntang karä paharie duä ratus biti.

9. Baris olo Hebron Eliel mantire, tuntang karä paharie hanja pulu biti.

10. Baris olo Usiel Aminadab mantire, tuntang karä paharie saratus duäwalas biti.

11. Palus Dawid mangahau imam Sadok tuntang Abjatar, tinai olo Lewi tä, Uriel, Asaja, Joel, Semaja, Eliel äwen djahawan Aminadab.

12. Koea dengan äwen tä: Keton toh mantir karä ungkup olo Lewi; prasih arep keton tuntang karä paharin keton, mangat keton manduan patin Jehowa, Hatallan Israel, akan äkäe, idjä djari inatapu akäe.

13. Krana basa tingkat idjä bihin tä keton djaton djari mawie, tä maka Jehowa, Hatallan ita, djari maningkai bara ita, basa ita djaton djari manalih iä tumon puna hadat.

14. Tä, maka imam tuntang olo Lewi mamprasih arepe, mangat manduan patin Jehowa, Hatallan Israel.

15. Djadi olo Lewi mamikul patin Hatalla hundjun bahae, hapan kaju pikule, idjä leket hetä, kilau petäh Moses tumon augh Jehowa.

16. Maka Dawid manjoho mantir olo Lewi tä, nakara iä mampendeng karä paharie, olo panjanji tä, tuntang karä ampın talo usik, biola, kutjapi, bisakbetong, mangat iä mampahiau tä, sambil mambo aughe manjanji tuntang kahan-djake.

17. Tä olo Lewi manjoho He-man, anak Joel, tinai bara ungkup ajue kea Asap, anak Bereghja; bara ungkup paharie, olo Merari tä, Etan, anak Kusaja.

18. Dengan olo tä tinai paharie idjä baris duä; Segharja, Ben, Jaasiel, Semiramot, Jehiel, Uni, Eliab, Benaja, Maaseja, Matitja, Elipele, Mikneja, Obodedom tuntang Jeiel, olo tonggon baun-tonggang tä.

19. Maka olo panjanji tä, He-man, Asap äwen telo Etan mampahiau bisakbetong tambaga. — (7,39,44.)

20. Tinai Segharja, Asiel, Semiramot, Jehiel, Uni, Eliab, Maaseja äwen hanja Benaja hapan biola Alamot.

21. Maka Matitja, Elipele, Mikneja, Obodedom, Jeiel äwen dja-hawen Asasja hapan kutjapi Sge-minit, mangat mampahaiak augh awang beken tä.

22. Kenanja, mantir kapalan olo Lewi tä, ngamander karä olo panjanji, krana iä tä toto pintar.

23. Bereghja dengan Elkana indu tonggon pati tä.

24. Maka Sebanja, Josapat, Netaneel, Amasai, Segharja, Benaja äwen udju Elieser, imam tä, mam pahiau sarunai helo baun patin Hatalla. Obodedom dengan Jehia kea tonggon pati tä.

25. Djadi, tumon tä Dawid tuntang karä bakas olo Israel, tinai

karä mantir huang sakojan biti hagoet, mangat manduan patin-djandjin Jehowa bara human Obodedom, tuntang kahandjak atäie.

26. Djadi, basa Hatalla mando-hop olo Lewi tä, idjä mamikul patin-djandjin Jehowa, maka iä mampatäi udju kongau sapi hatuäe, tinai udju kongan tabiri hatuäe, indu parapah.

27. Maka Dawid hapan klambi pandjang benang pista idjä lamos; kalotä kea karä olo Lewi, idjä mamikul pati, tinai olo panjanji, tuntang Kenanja, idjä ngamander olo tä; tinai Dawid hapan klambi puku benang pista kea.

28. Tumon tä karä olo Israel manduan patin-djandjin Jehowa, tuntang augh lahap, sarunai, bisakbetong, haiak mampahiau biola, kutjapi.

29. Djadi, amon patin-djandjin Jehowa djari sampai lewun Dawid, maka Mighal, anak Saul idjä bawi, manangkilik bara panjengok; tä, amon iä mitä radja Dawid babigal, busik, maka iä manawah iä huang atäie.

BAGI 16.

Patin-djandji imbit akan äkae. Njanjin Dawid hapae manara Hatalla.

1. Amon patin Hatalla djari imbit olo akan lewu, maka iä manamäae intu bentok tingkap tä, idjä djari inatap Dawid äkae; limbah tä iä maluput parapah awang ingähu, tuntang parapah tarimakasih hong baun Hatalla.

2. Amon Dawid djari terai maluput parapah awang ingähu tun-

tang parapah tarimakasih, maka iä mamberkat olo arä hapan aran Jehowa.

3. Limbah tä iä manenga akan genep bitin olo Israel, hatuä bawi, idjä kabotop tepong, idjä katangkal isin meto, tinai idjä kasan anggor.

4. Maka iä mangkat belaehe olo Lewi, mangat melai intu baun patin Jehowa, uka manara, mahorumat tuntang mampahai Jehowa, Hatallan Israel.

5. Asap indu kapalan äwen tä, Segharja indu panggapite; tinai Jeiel, Semiramot, Jehiel, Matitja, Eliab, Benaja, Obededom, Jeiel; iä tä hapan biola tuntang kutjapi, tapi Asap hapan bisakbetong awang mangat aughe.

6. Maka Benaja tuntang Jahasiel, imam tä, hapan sarunai haradjur manonggo hong baun patin-djandjin Hatalla.

7. Andau tä tamparan Dawid manenga masmur toh, hapan manara Jehowa, hadjamban Asap äwen hampahari.

8. Tara Jehowa, laku hong arae, suman karä gawie akan karä utus olo. — (*Masm.*105.)

9. Awi manjanji akae, awi manjuling akae, kumakumang tahuu karä gawie awang heran.

10. Tara arep keton tagal aran ajue idjä brasih; käläh handjak rantang atäi, karä olo idjä manggau Jehowa.

11. Isek tahuu Jehowa tuntang kwasan ajue, tuntut baue haradjur.

12. Ingat karä gawie awang heran, idjä djari ilaluse, karä katae tuntang karä hukum awi njamae,

13. Keton, panakan Israel, rewar ajue, anak Jakob, idjä djari intihe.

14. Iä tä Jehowa, Hatallan ita, hapus petak hukum ajue ilalus.

15. Ingat djandjie sampai kata-tahi, aughe tä, idjä djari impendenge akan sakojan tilap;

16. Djandji, idjä djari inampae dengan Abraham, sumpahe, idjä djari injewute akan Isaak;

17. Tinai iä djari mampendeng tä akan kapatut Jakob kea, mandjadi djandjie katatahi akan Israel;

18. Sambil hamaui: Aku handak manenga tanah Kanaan akam, indu pagangan joresan keton;

19. Metoh äwen tä baja isut bewäi, toto isut, tuntang tamuäi hetä.

20. Djadi, olo tä mindah bara utus olo idjä sampai awang beken, bara karadjaan lasak karadjaan.

21. Iä djaton manjoho idjä biti mararat olo tä, arä radja ihukume tagal äwen, sambil hamaui:

22. Äla bahanji sampai manigong olo idjä iminjakku tä, äla mamapa nabingku!

23. Njanji akan Jehowa, salepah petak, sanan selamat ajue haradjur sining andau!

24. Awi manjarita kahaie marak karä olo kapir, gawie awang heran marak karä utus olo kalunen.

25. Krana Jehowa toto hai, iä patut inara, iä idjä patut ingikah ingarawan bara karä hatalla.

26. Krana karä hatallan utus olo kalunen uras dewa bewäi, tapi Jehowa djari mandjadian karä langit.

27. Kabungas tuntang kahai intu baue, kwasä tuntang kahandjak haradjur intu äkae.

28. Imbit akan Jehowa, o keton karä utus olo, imbit akan Jehowa horumat tuntang kwasä.

29. Imbit akan Jehowa horumat aran ajue, imbit parapah naharep baue; sembah Jehowa huang kabungas karasih.

30. Mikäh iä, o salepah petak! hapus kalunen djari indähäe, djaton akan ionggä tinai.

31. Käläh karä langit handjak rantang, käläh petak ramirami, käläh suman marak karä olo kapi: Jehowa toto marentah.

32. Buah tasik hagotok tuntang talo huange, buah petak halujak tagal kahandjake, tuntang karä talo awang hundjue.

33. Tä karä batangkaju hong kajuan akan malahap intu baun Jehowa, basa iä dumah, uka matut kalunen.

34. Tara Jehowa, krana iä toto bahalap, krana asie melai palus katatahi.

35. Tuntang awi keton hamauh: liwus ikäi, joh Hatalla, panjalamat ikäi, pumpong ikäi, lapas ikäi bara olo kapi, mangat ikäi manara aram idjä brasih, mangat ikäi masuman taräe.

36. Karä tara akan Jehowa, Hatallan Israel, bara katatahi palus haradjur. Maka hapus olo arä hamauh: Amen. Palus olo tä manara Jehowa.

37. Tumon tä radja manjoho Asap tuntang paharie melai hetä hong baun patin-djandjin Jehowa, mangat haradjur mawi sombajang, tumon tukas sining andau.

38. Maka Obededom tuntang karä paharie tä djahawen pulu hanja biti; radja mangkat Obededom, anak Jedutun, tuntang Husa, indu tonggon bauntonggang.

39. Tinai imam Sadok, tuntang paharie, karä imam tä, injohoe

melai hong lungkoh intu Gibeon, darah tingkap Jehowa;

40. Mangat äwen maluput parapah ingähu akan Jehowa, hong mesbeh parapah ingähu tä, haradjur genep andau, handjewe tuntang halemäi; djetä tumon talo handiai, awang injurat hong Torat Jehowa, idjä djari imetähe olo Israel. — (2.Mos.29,38.39.)

41. Tinai hindjä olo tä Heman, Jedutun, tuntang äwen beken tä awang kampili, idjä djari injewut arae nah, mangat manara Jehowa; krana asie melai katatahi.

42. Hindjä olo tä kea Heman tuntang Jedutun, hapan sarunai tuntang bisakbetong, awang impahiaue, tuntang karä talo usik, akan Hatalla. Maka anak Jedutun tä manonggo bauntonggang.

43. Tä, maka olo arä hagoet, genep biti buli humae, tuntang Dawid kea hagoet, mangat mamberkat olo ungkup humae.

BAGI 17.

I. Dawid handak mamangun huma akan Hatalla; Hatalla mandjandji berkat akac II. Dawid manjewut tawimakasih intu Hatalla.

I. — 1. Djadi, amon Dawid melai sanang intu humae, maka koan Dawid dengan nabi Natan: Itäm, aku toh melai huang huma kaju seder, tapi patin-djandjin Jehowa magon penda dinding benang bewäi. — (2.Sam.7,1.)

2. Tä koan Natan dengan Dawid: Lalu bewäi talo handiai, awang kahandak atäim, krana Hatalla mampahaiak ikau.

3. Tapi djadi alem tä kea augh Hatalla sampai Natan, koae:

4. Lius, suman akan rewarku Dawid: kakai augh Jehowa: ikau djaton akan manampa huma akangu, indu akaku melai.

5. Krana aku djaton djari melai huang huma bara katika aku djari manduan olo Israel sampai andau toh, malainkan aku djari hagoet bara tingkap akan tingkap, bara aka akan äka.

6. Intu karä akaku djari hagoet magah karä olo Israel, djari kea aku manjewut idjä kabawak augh akan idjä biti karä hakim olo Israel, idjä djari injohoku manjakatik utus olo ajungku, sambil hamaui: buhen keton djaton manampa huma kaju seder akangu?

7. Toh, maka kakai ikau patut masuman akan rewarku Dawid: kakai augh Jehowa, Tuhan karä kawan talo belom: aku djari manduan ikau bara kandang, bara kawan kambing tabiri, mangat ikau mangapala Israel, utus olo ajungku.

8. Aku djari manganggulo ikau hong karä pandjalam, tuntang djari mampalomos karä musohm barä baum, tinai aku djari mampahai aram, tumon aran olo idjä pangkahai hong kalunen toh.

9. Aku djari manatap äka akan Israel, utus olo ajungku, tuntang aku djari mimbui ä, mangat ä melai hong äkae, äla inggoet tinai kantäkantä, anak kadhaka tä djaton akan mararat ä hindai, kilau bihin.

10. Bara andauku djari mangkat hakim mamatut Israel, utus olo ajungku, mahin kalotä kea gawingku; maka karä musohm djari

imparungkokku, tinai aku djari masuman akam, Jehowa handak mamangun ungkup huma akam.

11. Djadi, amon karä andau umurum djari hapus, amon ikau ingampeleng dengan tato hiangm, tä maka aku handak mangkat anakm idjä biti, panakam aim kea: tuntang äkae aku handak mandähen karadjaan.

12. Tä tä karäh mamangun huma akangu, tuntang aku handak mandähen padadusae palus katatahi.

13. Aku toh akan bapae, tinai ä akan anakku; asingku aku djaton handak mindahe bara ä, tumon aku djari mindah tä bara ä, idjä djari belo bara ikau.

14. Tapi aku handak mahaga ä huang humangu, tuntang huang karadjaangu haradjur katatahi, padadusae karäh dähän sampai katatahi.

15. Tumon karä augh tuntang karä talo panggitae tä, kalotä Natan masanan akan Dawid.

II.—16. Tä, maka radja Dawid tamä, mendeng naharep baun Jehowa, sambil hamaui: Äwe kea aku, o Jehowa, Hatalla! narai guna ungkup humangu, sampai ikau djari mimbui aku ti-kas toh?

17. Tinai djetä mahin inggaräm isut, o Hatalla! tagal tä ikau djari hamaui kea tahu ungkup rewarm akan tahi rahian, tuntang ikau djari manjewut aku indu tamunan idjä tempon kahai tä, idjä puna Hatalla.

18. Narai tinai augh Dawid dengam tagal kahain rewarm? tapi ikau kasene rewarm bewäi.

19. O Jehowa! tagal rewarm, tuntang tumon kahandak atäim, ikau

mandjadian karä talo hai tä, mangat masuman karä kahai tä.

20. O Jehowa! dialo idjä bitu mahin dia padan dengam, puna djaton Hatalla baja tikas ikau bewäi, tumon karä talo pahining pinding ikäi.

21. Intu kwe aton idjä utus olo hong hapus petak, idjä kilau Israel, utus olo ajum, idjä tagal tä Hatalla djari hagoet, uka maliwus äwen akae indu djalahan olo ajue, tuntang uka iä manampa sewute akae awi talo hai dengan panaräwen, kilau ikau, awim manganan olo kapir bara baun utus olo ajum, idjä djari iliwusm bara tanah Misir?

22. Israel, utus olo ajum, djari indähem akam indu djalahan olo ajum palus katatahi, ikau, o Jehowa, djari mandjadi Hatallan olo tä.

23. Toh, o Jehowa, djandji idjä djari insumam akan rewarm, tuntang tahu ungkup humae tä, käläh djetä tulus haradjur, käläh lalus tä tumon aughm.

24. Käläh djetä mandjadi, tuntang aram impahai katatahi, gegä olo handiai akan hamauih: Jehowa, Tuhan karä kawan talo belom, Hatallan Israel, iä toto Hatallan Israel; käläh ungkup human rewarm Dawid melai haradjur intu baum.

25. Krana ikau, o Hatallangu! djari masuman huang pinding rewarm, ikau handak mamangun ungkup humae; tagal tä rewarm djari supa huange, uka blaku doa intu baum.

26. Toh, joh Jehowa! ikau toto Hatalla, ikau djari masuman talo bahalap tohi akan rewarm.

27. Krana ikau djari radjin mam-

berkat ungkup human rewarm, mangat äwen haradjur melai intu baum katatahi; krana ikau, Jehowa, djari mamberkat äwen, djadi äwen toto imberkat palus katatahi.

BAGI 18.

Dawid mampalah arä utus olo. Karä pangkat olo ajue.

1. Djadi, rahian bara tä Dawid mamukul olo Pilisti, sampai olo tä rungkok; iä manduan Gat tuntang karä patataie bara lengän olo Pilisti. — (2.Sam.8.)

2. Tinai iä mamukul olo Moab kea, sampai olo Moab mamenda Dawid, manahor asil akae.

3. Tinai Dawid mamukul Hadadeser, radja Soba, idjä mimbing kwasa mandas Hamat, metoh iä hagoet akan batangdanum Prat, uka halalian kwasae tinai.

4. Dawid manawan ai sakojan kareta, tuntang udju kojan olo idjä hapan hadjaran, tinai duä pulu kojan olo parang beken; maka Dawid manimpang karä hadjaran kareta, baja saratus karetae tä inisae akae.

5. Maka olo Aram bara Damaskus aton dumah, handak mandohop Hadadeser, radja Soba; tapi Dawid mamukul mampatäi duä pulu duä kojan bitu baris olo Aram tä.

6. Palus Dawid mingkes kawan parang manonggo Damaskus, sampai karä olo Aram mamenda Dawid, manahor asil akae. Krana Jehowa mampahaik Dawid huang karä panggoete.

7. Tuntang Dawid manduan talawang bulau tä, awang djari

hapan olo ain Hadadeser, mimbit tä akan Jerusalem.

8. Tinai Dawid manduan kutoh tambaga bara Tibghat tuntang Kun, lewun Hadadeser tä; djeta inampa Salomo dapit akan talagapanjaup tambaga, tinai akan djihi tä tuntang milik tambaga awang beken. — (1. *Radja* 7, 23.)

9. Amon Toi, radja Hamat, mahining Dawid djari mamukul hapus kawan parang ain Hadadeser, radja Soba tä,

10. Maka iä manjoho anake Joram mananggoh Dawid, mangat manabi mamberkat iä, tagal iä djari mamarang tuntang mamukul Hadadeser; krana Hadadeser haradjur djari mamarang Toi; anake tä mimbit arä ramo bulau, salaka, tambaga.

11. Samandiai tä kea imbaris imprasih radja Dawid akan Jehowa, tuntang karä salaka bulau, idjä djari dino awie bara karä olo kapid, bara olo Edom, olo Moab, olo Amon, olo Pilisti, tinai olo Amalek.

12. Maka Abisai, anak Seruja, mamukul olo Edom kea hong padang ujah, hanjawalas kojan biti.

13. Limbah tä hapus tanah Edom Dawid mingkes kawan parang, uka manonggo tanah, tä olo Edom mamenda Dawid; krana Jehowa manganggulo Dawid hong karä äka panggoete.

14. Tumon tä Dawid marentah hapus utus olo Israel, mandjadian kabudjur tuntang katetek akan karä olo ajue.

15. Maka Joab, anak Seruja, mangapala karä kawan parang; Josapat, anak Aghilud, indu mangkubumi.

16. Sadok, anak Ahitub, tun-

tang Abimelegh, anak Abjatar, iä tä imam; Seraja tä sukataris.

17. Benaja, anak Jojada, indu kapalan olo dalam, tinai karä anak radja uras panggapit radja.

BAGI 19.

Olo Amon hababaka sarohan Dawid.
Iä imarang Dawid.

1. Djadi, rahian bara tä Nahas, radjan olo Amon, matai, tinai anake mandjadi radja manganti iä. — (2 *Sam.* 10.)

2. Tä angkat Dawid: Aku handak bahalap dengan Hanun, anak Nahas tä, krana liau bapae djari bahalap denganku kea. Tagal tä Dawid manjoho sarohan, mangat mampong iä tagal liau bapae. Djadi, amon sarohan Dawid djari sampai tanah olo Amon, mananggoh Hanun, mangat mampong iä.

3. Maka koan karä mantir olo Amon dengan tuan ajue: Angatm Dawid toto mahorumat liau bapam, basa iä djari manjoho olo manalih mampong ikau? Dia sarohae djari manalih ikau, nakara mariksa. tuntang buli tinai haiak mangalati tanah toh?

4. Tagal tä Hanun manduan sarohan Dawid, sambil manjukur iä, tinai mangarat klambic silac sampai parae, palus manjoho iä buli.

5. Maka äwen hagoet; djadi, olo mimbit britan sarohae tä akan Dawid; tä iä manjoho olo manambang äwen, krana olo tä paham mahamen. Tuntang radja mampit augh akae: Melai keton hong Jerigho, sampai djanggut keton pandjang tinai, limbah tä buli.

6. Djadi, amon olo Amon mangkemä arepe djari babewau intu Dawid, maka Hanun tuntang olo Amon mampait sakojan pikul salaka manjewa kareta tuntang olo idjä hapan hadjaran bara Padanaram, tinai bara Arammaagha, tuntang bara Soba.

7. Iä manjewa telo pulu duä kojan kareta; tinai radja Maagha tuntang olo ajue dumah, palus bapodok hong Medeba; tinai karä olo Amon bara karä lewue hapungkal, dumah akan parang.

8. Sana Dawid mahining tä, maka iä manjoho Joab hagoet, tuntang salepah kawan parang, tinai karä pangkalima tä.

9. Limbah olo Amon djari tatap, maka iä mamadju kawan parang tandipah bauntonggang lewue, tapi karä radja tä, idjä djari dumah mandohop, aton padjue kabuate hong padang.

10. Amon Joab mitä kawan parang tä mangapong iä bara baue bara likute, maka iä mintih belaehe olo awang kampilie bara marak Israel, palus mamadju olo tä manandipah olo Aram.

11. Tinai tisan olo arä tä inengae penda lengän paharie Abisai, mangat olo tä imadju manandipah olo Amon.

12. Koe: Amon olo Aram tä abas bara aku, tä ikau akan mawat aku, tapi djaka olo Amon tä abas bara ikau, tä aku handak mawat ikau.

13. Mentementeng bewäi, takan ita menteng akan utus ita, akan lewun Hatallan ita, käläh Jehowa mamutus tumon kakilake.

14. Palus tä Joab, tuntang olo idjä dengae, manggapi mantakan olo Aram, maka olo tä hadari bara baue.

15. Sana olo Amon mitä, olo Aram tä pararawoh, maka iä kea hadari bara baun paharie Abisai, tamä lewue. Maka Joab buli Jerusaleum.

16. Djadi, amon olo Amon tä mangkemä arepe djari alah hong baun olo Israel, maka olo tä manjoho sarohan, manduan olo Aram, idjä hila dipah batangdanum lombah tä, maka Sobak, mantir kapala parang ain Hadadeser, mangapala matoh olo tä.

17. Amon brita tä sampai Dawid, maka iä mirak salepah karä olo Israel, balalu dimpah Jordan, manantarang musohe, balalu mamadju kawae hatandipah dengae. Sana Dawid djari mamadju oloe manandipah olo Aram, maka olo tä balalu hatantakan.

18. Tapi olo Aram tamburup bara baun Israel, Dawid mamukul udju kojan kareta ain olo Aram, mampatäi äpat pulu kojan bitu, tinai Sobak kea, mantir kapala parang tä.

19. Sana karä pangiwän Hadadeser mitä arepe djari kalah hong baun olo Israel, maka iä mangabue arepe dengan Dawid, sambil mamenda iä. Maka olo Aram djera mawat olo Amon tinai.

BAGI 20.

Dawid mampakalah tuntang mahukum olo Amon. Parang dengan olo Pilisti.

1. Djadi, intu tampanan njelo taheta, metoh musim radja pudji hagoet mamarang, maka Joab mimbis kawan parang, palus marusak tanah olo Amon; iä hagoet

mangapong Raba; maka Dawid melai hong Jerusalem. Djadi Joab mampalah Raba tuntang marusak tä.

2. Maka Dawid manduan makota bara takolok radjae, djeta behat sapikul bulau, tuntang bara mata batu barega; djeta ingkes olo hundjun takolok Dawid. Maka kutoh talo irampas induae bara lewu. — (2.Sam.12,30.)

3. Iä mampluae kea karä olo awang hetä, balalu mampatäi iä hapan gargadji, pisau, kapak; tumon tä gawin Dawid dengan karä lewun olo Amon. Limbah tä Dawid tuntang olo arä buli Jerusalem tinai.

4. Djadi, limbah bara tä, metoh lembut parang dengan olo Pilisti hong Geser, maka Sibghai, olo Husat, mampatäi Sap, idjä baris panakan Rapa tä; djadi olo tä imparungkok. — (2.Sam.21,15.)

5. Rahian bara tä aton tinai lembut parang dengan olo Pilisti; tü Elhanan, anak Jair, mampatäi Bethalaghmi, paharin Goliad, olo Gat tä, idjä tantahan lundjue kahai buntis.

6. Limbah tä aton parang tinai hong Gat; hetä aton olo, idjä paham kambo berenge, tundjuke mandjahawen mandjahawen, duä pulu äpat karäe handiai, iä tä kea panakan Rapa.

7. Maka iä hababaka olo Israel; tapi Jonatan, anak Simea, Simea paharin Dawid, mampatäi tä.

8. Äwen tä uras olo Repaim, panakan Rapa, uras iä halelek impatäi awi lengän Dawid, tuntang awi lengän olo ajue.

BAGI 21.

Dawid misä karä olo arä; Hatalla mahukum iä hapan peres.

1. Tä setan lembut mawi olo Israel; iä pasahewo Dawid, mangat misä karä olo Israel. — (2.Sam.24,1.)

2. Maka Dawid manjoho Joab tuntang karä mantir olo arä: Lius keton, isä karä olo Israel bara Berseba sampai Dan, tuntang suman tä akangku, mangat aku kawatan djumlah karä olo tä.

3. Tä tombah Joab: Käläh Jehowa mandahang utus olo ajue saratus tilap karäe hindai bara karäe katontoh; djaton äwen tä samandiai puna olo ain tuangku, joh tuangku radja? buhen tuangku mangkemä gawi kalotä? buhen djeta indu bukun tjalakan olo Israel dapit?

4. Tapi augh radja babehat bara augh Joab; tagal tä Joab haget, mangumbang salepah Israel: limbah tä iä buli Jerusalem tinai.

5. Tuntang Joab masuman akan Dawid djumlah karä olo awang isäe tä; karä olo Israel tä sawalas ratus kojan biti, idjä tau hapan padang, tinai olo Juda äpat ratus udju pulu kojan biti, idjä tau hapan padang.

6. Tapi hamputan olo Lewi tuntang olo Benjamin iä djaton misäe; krana prentah radja tä puna kabelän Joab.

7. Maka gawie tä papa intu matan Hatalla; tagal tä iä mahukum olo Israel.

8. Tä Dawid hamauh dengan Hatalla: Aku djari paham badosu huang gawingku toh, tapi kanau

kasalan rewarin, krana toto gila-gila gawingku toh.

9. Maka Jehowa hamauih dengan Gad, imam ain Dawid tā, koae:

10. Lius, sanan akan Dawid, koam: kakai augh Jehowa: telo perkara aku hararahan akam, intih idjä bara tā, idjä indu ilalusku mawi ikau.

11. Maka Gad manaharep Dawid, sambil hamauih dengae: Kakai augh Jehowa: intih akam;

12. Atawa telo njelo lau, atawa ikau hadari telo bulan hong baun musolih, tuntang padang musolih mawi ikau, atawa katelo andau padang Jehowa, iä tā peres papa, mawi tanahm, malaikat Jehowa marusak hong hapus tanah Israel? kumang toh, kilen augh tombahm, idjä indu imbitku akan idjä djari manjoho aku?

13. Maka koan Dawid, tombah augh Gad: Atäiku paham singgul; tapi käläh aku lawo akan lengän Jehowa, krana iä paham pamasi; äla aku lawo akan lengän olon.

14. Tumon tā Jehowa manjoho peres mawi olo Israel, mampatäi baris olo Israel udju pulu kojan bitit.

15. Tinai Hatalla manjoho malaikat mananggoh Jerusalem, nakara marusak tā; maka metoh iä marusake, tā Jehowa manampajah, tuntang iä manjasal tagal tjalaka tā, palus iä manjoho malaikat idjä marusak tā: Ombet toh, patendä lengäm. Maka malaikat Jehowa tā aton darah karaan ain Arawna, olo Jebusi tā.

16. Amon Dawid mariaran matae, maka iä mitä malaikat Jehowa aton mendeng helat langit

dengan petak, tuntang padang basalak huang lengäe, idjä inanta-djoke manintu Jerusalem; tā Dawid tuntang karä olo bakas malingkep, tinai iä hapakaan benang ganal.

17. Palus Dawid hamauih dengan Hatalla: Dia aku toh idjä djari badosa, awiku manjoho misä olo arä? toto aku bewäi, idjä djari badosa, tuntang djari paham papa gawingku, tapi karä tabiri toh, narai kasalae äwen tā? Joh Jehowa, Hatallangku! käläh lengäm mawi aku tuntang ungkup human apangku, tapi äla marusak olo arä tā.

18. Tā malaikat Jehowa manjoho Gad, mangat masuman akan Dawid, uka Dawid hagoet, mampendeng mesbeh akan Jehowa intu äka karaan Arawna, olo Jebusi tā.

19. Palus Dawid hagoet tumon augh Gad, idjä djari insanae akae hapan augh Jehowa.

20. Amon Arawna mules arepe, maka iä mitä malaikat; palus anake äwen äpat, idjä dengae, manjahokan arepe; Arawna tā mihik gen-dom.

21. Maka Dawid sampai Arawna; djadi Arawna manampajah, mitä Dawid, balalu iä blua bara karaiäe, palus sontop intu Dawid, baue akan petak.

22. Maka Dawid hamauih dengan Arawna: Lapas akangku äka karaiam toh, mangat aku manampa hetoh mesbeh akan Jehowa; lapas tā akangku tumon kapatut regae, mangat peres toh impaterai mawi olo arä.

23. Tā koan Arawna dengan Dawid: Toh duan bewäi tuangku radja, mangat mawi talo awang

bahalap hong matam; itäm, karä sapi toh inengaku indu parapah awang ingähu, tinai kareta toh indu kaju, gendom toh indu parapah talo kinan; samandiai tä inengaku bewäi.

24. Tapi radja Dawid hamauh dengan Arawna: Dia; malainkan toto aku handak mamili tä bara ikau tumon kapatut regae; krana aku djaton handak manduan ramom akan Jehowa, sampai maluput parapah awang ingähu tuntang djaton manahor regae.

25. Palus Dawid manenga akan Arawna tagal kalekae tä bulau, behat djahaven ratus sekel.

26. Tuntang Dawid manampa mesbeh hetä akan Jehowa, maluput parapah ingähu tinai parapah tarimakasih. Djadi, metoh iä blaku doa intu Jehowa, maka Iä tombah aughe hapan apui bara langit lawo akan mesbeh, äka parapah awang ingähu tä.

27. Tinai Jehowa manjoho malaiikat, mangat madjok padang huang kumpange tinai.

28. Bara katika tä, basa Dawid mitä Jehowa djari tombah aughe hong karaian Arawna, olo Jebusi tä, maka iä haradjur maluput parapahe hetä.

29. Krana tingkap Jehowa, idjä djari inampa Moses hong padang tunis benjem, tuntang mesbeh äka parapah awang ingähu, aton hong lungkoh Gibeon intu katika tä.

30. Tapi Dawid djaton sampet hagoet naharep äka tä, basa awi paham kikähe tagal padang malaiikat Jehowa.

BAGI 22.

Dawid manatap ramon human Hatalla. tuntang manenga prentah tahu tä.

1. Maka Dawid hamauh: He toh buah äka human Hatalla, Jehowa, patut imangun, hetoh buah äka mesbeh parapah awang ingähu akan olo Israel. — (2.Kron.3,1.)

2. Palus Dawid manjoho mamumpong karä olo beken utuse. awang melai hong tanah Israel, manjoho iä mandjadi tukang mamahat batu, idjä indu imahat akan ramon human Hatalla. — (2.Kron. 2,17.)

3. Tinai Dawid manatap kutoh sanaman manampa silon blawang tuntang karä kawite, tuntang kutoh tambaga, djaton tawan timbange;

4. Tinai kaju seder karäian karäe; krana olo Sidon tuntang Tirus mimit kutoh kaju seder akan Dawid.

5. Krana koan Dawid: Anakku Salomo magon tabela tuntang balemo, tinai huma tä, idjä karäh imangun akan Jehowa, patut hai haliai, mangat indu sewut tuntang tara hong karä tanah olo, tagal tä aku handak manatap ramo akae. Tumon tä Dawid manatap kutoh ramo helo bara pampataie.

6. Limbah tä iä mangahau anake Salomo, tuntang mametäh iä mamangun huma akan Jehowa, Hatallan Israel.

7. Dawid hamauh dengan Salomo: O anak, aku toh djari aton bewäi huang atäiku handak mamangun huma akan aran Jehowa, Hatallangu. — (17,1.)

8. Tapi aton augh Jehowa dengangu, koae: ikau djari paham

manusuh daga, kruna ikau kin-djap parang hai; ikau djaton indu mamangun huma akan arangku, basa ikau djari paham manusuh daga hundjun petak hong baungku.

9. Itäm, anakm hatuä, idjä karäh inakan akam, iä tä karäh olo idjä sanang bewai, basa aku handak manjanang iä bara karä musohe hakaliling; kruna iä toto Salomo (*radja kasanang*) arae, aku handak manjanang tuntang mampalandang olo Israel katahin andau pambelome.

10. Iä tä karäh mamangun huma akan arangku, iä tä akan mandjadi indu anakku, tinai aku indu bapae; aku handak mandähen padadusan karadjaan ajue mahundjun olo Israel palus katatahi.

11. Maka toh, o anak, Jehowa handak mampahaiak ikau, tä ikau karäh batuah, tuntang ikau karäh mamangun human Jehowa, Hatallam, tumon djari aughe tahu ikau.

12. Käläh Jehowa manenga akam kapintar tuntang kaharati; amon iä manjoho ikau marentah Israel, mangat ikau mahaga Torat Jehowa, Hatallam.

13. Tä, maka ikau karäh batuah, amon ikau mahaga karä hadat tuntang prentah, idjä djari imetäh Jehowa intu Moses akan olo Israel. Tanggatanggar, eteeter, äla mikäh, äla bembang.

14. Itäm, kahum kadjakängku toh äku djari mamumpong akan human Jehowa saratus kojan pikul bulau, tuntang sakojan kojan pikul salaka, tinai tambaga dengan sanaman djaton tawan timbange tagal kutoh karäe; tinai aku djari manatap kaju tuntang batu; kü-

läh ikau mandahange tinai talo handiai tä.

15. Tinai arä olo aim, idjä harati gawi tä, tukang batu tuntang tukang kaju, tinai arä olo pintar akan sambarana bagai ampin gawi.

16. Bulau, salaka, tambaga, sanaman sampai djaton taraisä; käläh ikau manampara tuntang malalus gawi tä, maka Jehowa karäh mampahaiak ikau.

17. Tinai Dawid manjoho karä mantir Israel, mangat mandohop anake Salomo, koae:

18. Djaton Jehowa, Hatallan keton, mampahaiak keton, tuntang djari manjanang keton hakaliling? Kruna karä olo hapus tanah toh iä djari mandjuluke akan lengängku, tanah toh mamenda Jehowa tuntang djalahan olo ajue.

19. Toh, soho atäi tuntang hambaruan keton manggau Jehowa, Hatallan keton, tatatatap keton, pangun äka brasih akan Hatalla, Jehowa, mangat tau manamaan patin-djandjin Jehowa hetä, tuntang karä ramon Hatalla awang brasih, akan huma tä, idjä karäh imangun akan aran Jehowa.

BAGI 23.

Karä olo Lewi, tuntang padjun gawic.

1. Maka amon Dawid djari bukas tuntang puas belom, iä mamparadja anake Salomo mahundjun olo Israel.

2. Tinai iä mamumpong karä mantir kapalan olo Israel, tuntang karä imam dengan olo Lewi kea.

3. Tä olo Lewi buah isä, bara

idjä duä pulu njelo umure, tuntang awang bakas bara tä; maka djumlah karä bitie uras awang hatuä, tumon karä ungkupe, telo pulu hanja kojan bitie.

4. Bara olo tä imbaris duä pulu äpat kojan bitie, mangat marentah olo nguan gawin human Jehowa, tinai djahawen kojan bitie akan pangulu tuntang hakim:

5. Tinai äpat kojan indu tonggon bauntonggang, tuntang äpat kojan olo panjanji, idjä akan manara Jehowa, hapan talo usik, idjä djari inampaku, koan Dawid, hapan manjanji manara.

6. Djadi Dawid mambaris äwen mandjadi telo kabaris, tumon karä anak Lewi tä, iä tä Gerson, Kahat, Merari.

7. Baris olo Gerson tä duä djalahae: Ladan, Simeï.

8. Maka anak Ladan tä: Jehiel, idjä mambatang, Setam tuntang Joel; äwen telo tä.

9. Anak Simeï tä: Selomit, Hasiel, Haran; äwen telo tä; äwen tä uras kapalan karä ungkup Ladan.

10. Tinai anak Simeï tä: Jahat, Sina, Jeus, Beria; samandiai tä anak Simeï, äwen äpat tä.

11. Maka Jahat tä idjä mambatang, tuntang Sisa panggapite; tapi Jeus äwen duä Beria djaton arä anake, tagal tä iä itong akan idjä kaungkup bewäi.

12. Anak Kahat tä: Amram, Jishar, Hebron, Usiel; äwen äpat tä.

13. Anak Amram tä: Aaron äwen duä Moses; maka Aaron imbaris, mangat iä imprasih akan talo awang brasih haliai tä, lepah äwen hanak, palus katatahi, mangat hagaro hong baun Jehowa,

tuntang sombajang intu iä, tinai mangat iä mamberkat olo hapan Arae palus katatahi. — (3. Mos. 8,2.)

14. Maka anak Moses, olo ain Hatalla tä, tamä karä ungkup panakan Lewi bewäi.

15. Anak Moses tä Gerson tuntang Elieser.

16. Baris anak Gerson tä Sebucl indu kapalae.

17. Anak Elieser tä Rehabja kapalae; maka Elieser djaton beken anake; tapi anak Rehabja paham haliai dahangdahanga.

18. Baris anak Jishar tä Selomit kapalae.

19. Anak Hebron tä: Jeria, idjä duä Amarja, idjä telo Jahasiel, idjä äpat Jakmeam.

20. Anak Usiel tä: Migha idjä mambatang, Jisia idjä duä.

21. Anak Merari tä: Maheli, Musi; anak Maheli tä: Eleasar, Kis.

22. Maka Eleasar matäi, djaton bara anak hatuä, baja bawi bewäi: maka anak paharie Kis masawä anake tä.

23. Anak Musi tä: Maheli, Eder, Jeremot; äwen telo tä.

24. Djetä panakan Lewi tumon karä ungkup human tatoe, karä kapalan ungkupe tumon iä isü karäkarä bitie, idjä mangkat gawin human Jehowa; karä olo hatuä idjä duä pulu njelo umure, tuntang idjä bakas bara tä.

25. Krana koan Dawid: Jehowa. Hatallan Israel, djari manjanang utus olo ajue, tuntang iä handak melai hong Jerusalem palus katatahi.

26. Tagal tä olo Lewi djaton magon akan mamikul tingkappanjupa tä tuntang karä ramoe, idjä hapan hong hetä.

27. Krana tumon augh Dawid idjä katatesae karä olo Lewi buah isä, idjä duä pulu njelo, tuntang idjä bakas bara tä;

28. Mangat iä omba bagawi mamenta mandohop panakan Aaron, nguan gawin human Jehowa, tuntang parantaran huma tä, tinai karong äka karä ramo, mangat iä mamprasih karä talo brasih tä, tuntang omba mandohop nguan karä gawi hong human Hatalla;

29. Tepong tampajah, tuneke tepong akan parapah talo kinan, tinai akan sarabi idjä djaton iragi, akan karä talo inampa hapan rindjing tuntang sahään, tinai mangat iä manakar tuntang manimbung karä talo;

30. Tuntang mangat iä mendeng genep handjewu, nakara manara haiak mahorumat Jehowa, kalotä kea genep halemäi;

31. Tinai mangat iä mandohop maluput karä parapah awang ingähu akan Jehowa genep andau sabat, genep totok bulan, tinai genep andau hai, karäe tumon puna tukase, haradjur hong baun Jehowa;

32. Tuntang mangat iä manonggo tingkap-panjupa, tuntang äka brasih, tinai mandohop panakan Aaron, paharie tä, nguan karä gawie hong human Jehowa.

BAGI 24.

Karä baris imam tuntang olo Lewi.

1. Djetoh karä baris panakan Aaron. Anak Aaron tä: Nadab, Abihu, Eleasar, Itamar.

2. Tapi Nadab äwen duä Abihu matäi helo bara bapae, tinai äwen

djaton bara anak. Maka Eleasar äwen duä Itamar mandjadi imam. — (3. Mos. 10, 1.)

3. Maka tumon toh Dawid mambaris iä: Sadok baris panakan Eleasar, tinai Ahimelegh baris panakan Itamar, tumon padjue tuntang pangkate.

4. Maka panakan Eleasar tä arä kapala sondau hetä, arä bara panakan Itamar, metoh äwen imadju; baris panakan Eleasar tä djahawenwalas kapala karä ungkup human tatoe, tapi baris panakan Itamar baja hanja ungkupe bewäi.

5. Maka hapan tenong iä mamadju äwen, sama sama baris duä duä tä, krana bara panakan Eleasar tuntang bara panakan Itamar sama indu mantir hong äka brasih, mantir naharep Hatalla.

6. Maka Semaja, anak Netaneel, djurutulis, olo Lewi tä, manjurat äwen tä intu baun radja, tuntang karä mantir kapala, tinai imam Sadok, tinai Ahimelegh anak Abjatar, tuntang intu baun karä kapala ungkup imam dengan olo Lewi; maka hatalindjam iä manduan idjä kaungkup akan Eleasar, tinai idjä akan Itamar.

7. Tenong idjä solake bita, kalabnae buah Jojarib; idjä duä buah Jedaja;

8. Idjä telo buah Harim; idjä äpat buah Seorim;

9. Idjä lima buah Malghia; idjä djahawen buah Mijamin;

10. Idjä udju buah Hakos; idjä hanja buah Abia; — (Luk. 1, 5.)

11. Idjä djalatien buah Jesua; idjä sapulu buah Seghanja;

12. Idjä sawalas buah Eljasib; idjä duäwalas buah Jakim;

13. Idjä telowalas buah Hupa; idjä äpatwalas buah Jesebeab;

14. Idjä limāwalas buah Bilga; idjä djahawenwalas buah Imer;

15. Idjä udjuwalas buah Hesir; idjä hanjawalas buah Hapises;

16. Idjä djalatienwalas buah Petaja; idjä duā pulu buah Jesheskel;

17. Idjä sarikor buah Jaghin; idjä duā rikor buah Gamul;

18. Idjä telo rikor buah Delaja; idjä āpat rikor buah Maasja.

19. Padjun gawin āwen tā uras akan tamā human Jehowa, hatalindjamhatalindjam karā barise, tumon hadat tatoe Aaron, kilau Jehowa, Hatallan Israel, djari mametāh Aaron.

20. Baris karā olo Lewi awang beken tā, maka Sebael indu kapalan ungkup Amram, tuntang Jeghdeja kapalan ungkup Sabael.

21. Baris ungkup Rehabja maka Jisia kapalae.

22. Baris ungkup Jishar Selomot; baris ungkup Selomot Jahat.

23. Baris ungkup Hebron Jeria idjä mambatang, tuntang Amarja idjä duā, Jahasiel idjä telo, Jakmeam idjä āpat.

24. Baris ungkup Usiel Migha; baris ungkup Migha Samir.

25. Paharin Migha tā Jisia; baris ungkup Jisia tā Segharja kapalae.

26. Anak Merari tā Maheli āwen duā Musi; anak Musi tā Jaasia.

27. Panakan Merari bara anake Jaasia tā: Sohan, Sakur, Hibri.

28. Maheli manak Eleasar; maka iā tā djaton manak.

29. Baris Kis; anak Kis tā Jera-meel.

30. Anak Musi tā Maheli, Eder, Jerimot. Djetā karā olo Lewi tumon karā ungkupe.

31. Maka olo tā manenonge kea, haiak paharie, panakan Aaron tā, intu baun radja Dawid, Sadok. Ahimelegh, tuntang karā kapalan ungkup imam tinai olo Lewi; kapala awang hai dengan kapala awang korik sama inenong.

BAGI 25.

Karā baris olo panjanji.

1. Tinai Dawid tuntang karā mantir kapala mambaris olo ungkup Asap tuntang Heman, tinai Jedutun, mamadju iā akan gawie. mangat iā manjanji manara Hatalla hapan kutjapi, biola tuntang bisakbetong. Maka idjä imbaris tā uras olo idjä apik hong anpin gawie tā.

2. Baris olo Asap tā Sakur. Josep, Netanja, Asarela, anak Asap idjä ingamander Asap, idjä manjanji hapan karā masmur radja.

3. Baris Jedutun; anak Jedutun tā: Gedalja, Seri, Jesaja, Hasabja, Matitja; āwen djahawen tā; iā tā ingamander bapae Jedutun. hapan kutjapi iā manarimakasili tuntang manara Jehowa.

4. Baris Heman; anak Heman tā: Bukia, Matanja, Usiel, Sebucl, Jerimot, Hananja, Hanani, Eliata, Gidalti, Romamtieser, Josbekasa, Maloti, Hotir, Mahasiot;

5. Samandiai tā uras anak Heman, idjä nabin radja tantai akan augh Hatalla, indu tara tuntang horumat; krana Hatalla djari manenga akan Heman āpatwalas anak hatuā, tinai telo anake bawi.

6. Ewen tā samandiai ingamander bapae Asap, Jedutun tun-

tang Heman, mangat manjanji hong human Jehowa, hapan bisak-betong, biola tuntang kutjapi, tumon padjun gawie hong human Hatalla, darah radja.

7. Maka karäe tuntang karä paharie idjä djari badjar hong njajin Jehowa, uras olo apik, sampai duä ratus hanja pulu hanja biti.

8. Maka äwen tä haiak batenong tagal padjun gawie, alo hai korik, guru dengan murid.

9. Tenong idjä solake kalabuäe buah Josep, anak Asap; idjä duä buah Gedalja; iä, karä paharie tuntang anake, djadi duäwalas biti.

10. Idjä telo buah Sakur, anake tuntang paharie, djadi duäwalas biti.

11. Idjä äpat buah Jisri, anake tuntang paharie, djadi duäwalas biti.

12. Idjä limä buah Natanja, anake tuntang paharie, djadi duäwalas biti.

13. Idjä djahawen buah Bukia, anake tuntang paharie, djadi duäwalas biti.

14. Idjä udju buah Jesarela, anake tuntang paharie, djadi duäwalas biti.

15. Idjä hanja buah Jesaia, anake tuntang paharie, djadi duäwalas biti.

16. Idjä djalatien buah Matanja, anake tuntang paharie, djadi duäwalas biti.

17. Idjä sapulu buah Simei, anake tuntang paharie, djadi duäwalas biti.

18. Idjä sawalas buah Asareel, anake tuntang paharie, djadi duäwalas biti.

19. Idjä duäwalas buah Hasabja,

anake tuntang paharie, djadi duäwalas biti.

20. Idjä telowalas buah Subael, anake tuntang paharie, djadi duäwalas biti.

21. Idjä äpatwalas buah Matitja, anake tuntang paharie, djadi duäwalas biti.

22. Idjä limäwalas buah Jeremot, anake tuntang paharie, djadi duäwalas biti.

23. Idjä djahawenwalas buah Hananja, anake tuntang paharie, djadi duäwalas biti.

24. Idjä udjuwalas buah Josbekasa, anake tuntang paharie, djadi duäwalas biti.

25. Idjä hanjawalas buah Hanani, anake tuntang paharie, djadi duäwalas biti.

26. Idjä djalatienwalas buah Maloti, anake tuntang paharie, djadi duäwalas biti.

27. Idjä duä pulu buah Eliata, anake tuntang paharie, djadi duäwalas biti.

28. Idjä duä pulu idjä buah Hotir, anake tuntang paharie, djadi duäwalas biti.

29. Idjä duä pulu duä buah Gidalti, anake tuntang paharie, djadi duäwalas biti.

30. Idjä duä pulu telo buah Mahasiot, anake tuntang paharie, djadi duäwalas biti.

31. Idjä duä pulu äpat buah Romantieser, anake tuntang paharie, djadi duäwalas biti.

BAGI 26.

Baris olo tonggon banntonggang, mantir ramo, tuntang hakim.

1. Djetoh karä baris olo tong-

gon bauntonggang. Bara panakan olo Korah tä Meselemja, anak Kore, ungkup Asap.

2. Maka anak Meselemja tä: Segharja, anake idjä bakas, Jedi-ael idjä duä, Sebadja idjä telo, Jatniel idjä äpat;

3. Elam idjä limä, Johanan idjä djahawen, Eljoenai idjä udju.

4. Obededom aton keabaraanak: Semaja idjä bakas, Josabad idjä duä, Joah idjä telo, Saghar idjä äpat, Netaneel idjä limä;

5. Amiel idjä djahawen, Isaskar idjä udju, Peuletai idjä hanja; krana Hatalla djari mamberkat iä.

6. Tinai anak Semaja manak kea, anake tä mangapala karä ungkup human tatee, krana äwen tä uras olo gantjang tuntang apik.

7. Anak Semaja tä: Otni, Re-pael, Obed, Elsabad; paharie tä, uras olo menteng tuntang gantjang: Elihu tuntang Semaghja.

8. Samandiai tä uras panakan Obededom; äwen hanak hampahari, uras olo pintar, apik hong gawie, aton djahawen pulu duä, olo ungkup Obededom.

9. Meselemja tä kea aton bara anak tuntang paharie, olo apik, hanjawalas biti.

10. Djetoh anak Hosa, olo djalahan Merari: Simri, idjä mambatang; krana alo iä djaton idjä bakas, bapae kea mangkat iä mandjadi idjä mambatang;

11. Hilkia idjä duä; Tebalja idjä telo, Segharja idjä äpat; karä anak tuntang paharin Hosa djadi telowalas biti.

12. Djetä djalahan karä olo panonggo, tuntang karä kapalae, idjä haiak karä paharie aton padjun gawie, mangat manonggo human Jehowa.

13. Maka äwen tä haiak batenong. ungkup hai ungkup korik, tumon karä ungkup tatee, tagal padjun bauntonggang, idjä indu inonggoe.

14. Kalabuan tenong hila timor buah: Selemja; maka akan anake Segharja, mantir idjä pintar tä. inenong olo kea; kalabuan tenonge buah hila utara.

15. Obededom buah hila salatan: tinai akan anake karä karong äka panatau.

16. Sopim äwen duä Hosa hila barat, bauntonggang Saleghet tä: äka djalan mandai; iä manonggo hatalindjam.

17. Hila timor hagiriraton mandjahawen biti olo Lewi; hila utara mäpat biti genep andau; hila salatan mäpat biti genep andau; äka karä panatau aton manduä manduä.

18. Hong Parbar, hila barat. aton mäpat biti hong djalan mandai hetä, tinai manduä hong Parbar.

19. Djetä karä djalahan olo panonggo, panakan Kora tuntang panakan Merari.

20. Maka olo Lewi, paharie, idjä manonggo karä panatau human Hatalla, tuntang karä talo idjä imbaris imprasih tä, iä tä:

21. Ungkup Ladan, panakan olo Gerson tä; kapalan ungkupe täanak Jehieli. — (23.8.)

22. Anak Jehieli tä Setam, tuntang paharie Joel; iä tä manonggo karä panatau human Jehowa.

23. Ungkup olo Amram, olo Jis-har, olo Hebron, olo Usiel;

24. Sebucl, panakan Gersom. anak Moses tä, mangapala äwen; iä tä mantir mahundjun karä panatau tä. — (23.16.)

25. Paharie tä Elieser; anak Elic-

ser tā Rehabja, anak Rehabja tā Jesaia, anak Jesaia tā Joram, anak Joram tā Sighri, anak Sighri tā Selomit.

26. Selomit tā tuntang karā paharie manonggo karā panatau talo brasih tā, idjä djari imprasih radja Dawid, tinai karā mantir pamutjok, tuntang mantir hong sakojan dengan hong saratus, karā mantir kawan parang;

27. Bara karā pangulihe parang, bara karā talo irampase äwen djari mambaris tā, hapan nguan human Jehowa.

28. Tinai karā talo handiai, idjä djari imbaris Samuel, nabi tā, tuntang Saul, anak Kis, tinai Abner, anak Ner, tuntang Joab, anak Seruja; karā talo handiai tā idjä imbaris imprasih olo uras penda lengän Selomit äwen hampaharie.

29. Bara ungkup Jishar Kenanja tuntang anake hatnä aton akan pangulu tuntang hakim, mangat nguan mamatut perkara ruar marak olo Israel.

30. Bara ungkup Hebron tā Hasabja tuntang karā paharie, olo gantjang, sakojan udju ratus biti karäe, mandjadi mantir hong gawin olo Israel hila toh Jordan, hila barat, sambil matoh karā gawin Jehowa tuntang gawin radja.

31. Tinai bara ungkup olo Hebron tā Jeria, idjä mangapala karā ungkup labengan olo Hebron tuntang kapalae; hong njelo äpat pulu kahum karadjaan Dawid olo manggau tuntang sondau intu marak äwen tā olo gantjang tuntang pin-tar, hong Jaeser intu Gilead.

32. Tinai karā paharie, uras olo gantjang tuntang pintar, aton duä kojan udju ratus biti, uras tumon ungkup tatoe. Maka radja Dawid

mangkat äwen tā indu mantir olo Ruben tuntang Gad, tinai sabagi hamputan Manase, akan nguan karā gawin Hatalla tuntang gawin radja.

BAGI 27.

Karā mantir tuntang kapala ain Dawid.

1. Maka djetoj djumalah karā olo Israel, karā mantir kapalae, tinai mantir hong sakojan tuntang hong saratus, tinai karā pangulue, idjä manonggo radja hatalindjam-hatalindjam tumon padjue, haganti genep bulan, genep njelo. Hong genep padjue tā duä pulu äpat kojan biti.

2. Kapalan padjun idjä solake intu bulan idjä solake, iä tā Josabam, anak Sabdiel; maka hong padjuu ajue duä pulu äpat kojan biti. — (11,11.)

3. Iä tā bara panakan Peres, iä indu kapalan karā mantir kawan parang intu bulan idjä solake.

4. Kapalan padjun olo intu bulan duä, iä tā Dodai, olo Ahohi; tinai Miklot panggapite hong padjue; maka hong padjun ajue kea duä pulu äpat kojan biti. — (11,12.)

5. Mantir kawan parang intu bulan telo, iä tā Benaja, anak Joadaja, imam hai tā; intu padjun ajue kea duä pulu äpat kojan biti.

6. Iä tā Benaja tā, idjä pangkali-ma hindjä baris telo pulu biti idjä solake tā, tuntang mangapala telo pulu biti kea; maka anake Amisabad panggapite hong padjun ajue. — (11,24.)

7. Idjä äpat, intu bulan äpat, iä tä Asahel, paharin Joab; limbah pampatäie maka anake Sebadja indu gantie; hong padjun ajue kea duä pulu äpat kojan biti.

8. Idjä limä, intu bulan limä, iä tä Samhut, olo Jesrahi; hong padjun ajue kea duä pulu äpat kojan biti.

9. Idjä djahawen, intu bulan djahawen, iä tä Ira, anak Ikes, olo Tekoa; hong padjun ajue kea duä pulu äpat kojan biti. — (2. Sam.23,26.)

10. Idjä udju, intu bulan udju, iä tä Heles, olo Pelon, bara panakan Epraim; hong padjun ajue kea duä pulu äpat kojan biti.

11. Idjä hanja, intu bulan hanja, iä tä Sibeghai, olo Husat, bara olo Serah; hong padjun ajue kea duä pulu äpat kojan biti.

12. Idjä djalatien, intu bulan djalatien, iä tä Abieser, olo Anetot, bara hamputan olo Benjamin; hong padjun ajue kea duä pulu äpat kojan biti.

13. Idjä sapulu, intu bulan sapulu, iä tä Maharai, olo Netopat, bara olo Serah; hong padjun ajue kea duä pulu äpat kojan biti.

14. Idjä sawalas, intu bulan sawalas, iä tä Benaja, olo Pirhaton, bara hamputan Epraim; hong padjun ajue kea duä pulu äpat kojan biti. — (11,31.)

15. Idjä duäwalas, hong bulan duäwalas, iä tä Heldai, olo Netopat, bara Otniel; hong padjun ajue kea duä pulu äpat kojan biti. — (11,30.)

16. Maka djetoh mantir kapalan karä hamputan olo Israel: olo Ruben tä Eleasar kapalae, anak Sighri; olo Simeon Sepatja, anak Maagha, kapalae;

17. Olo Lewi Hasabja, anak Kemuel, kapalae; panakan Aaron tä Sadok kapalae;

18. Olo Juda Elihu, paharin Dawid, kapalae; olo Isaskar Omri, anak Mighael, kapalae;

19. Olo Sebulon Jismaja, anak Obadja, kapalae; olo Naptali Jerimot, anak Asriel, kapalae;

20. Hamputan Epraim Hosea, anak Asasja, kapalae; sabagi hamputan Manase tä Joel, anak Pedaja, kapalae;

21. Sabagi hamputan Manase idjä hong Gilead tä Jido; anak Segharja, kapalae; olo Benjamin Jaasiel, anak Abner, kapalae.

22. Olo Dan Asarel, anak Jeroham, kapalae. Djetä karä mantir kapala mahundjun karä hamputan olo Israel.

23. Maka Dawid djaton misä karä olo, idjä duä pulu njelo umure, tuntang idjä tapas bara tä; basa Jehowa djari hamauih, iä handak mangapal olo Israel kilau karä bintang hong langit.

24. Joab, anak Seruja, djari manampara misä olo arä, tapi iä djaton mahapus tä, basa tagal djetä kalait paham djari mawi olo Israel; tagal tä hasean olo tä djaton djari inamäan imintik hong surat tjetjah ain radja Dawid. — (21,14.)

25. Maka mahundjun karä panatau radja Asmawet, anak Adiel, indu mandure; hong karä talo ain radja idjä intu tana, tuntang hong karä lewu hai korik, tinai intu karä pasah, Jonatan, anak Usia, indu mandure.

26. Mandur karä olo pamalan, idjä nguan tana, iä tä Esri, anak Kelub.

27. Mandur karä pambulan ang-

got, iä tä Simei, olo Ramat; maka karä danum anggor idjä ingkes hetä, Sabdi, olo Sipmi, indu mandure.

28. Mandur karä pambulan undus, tuntang pambulan korma, idjä hong tanah randah tä, iä tä Baalhanan, olo Geder; maka Joas mandur karä gudang undus.

29. Maka mandur karä sapi, awang melai hong Saron, iä tä Sitrai, olo Saron; tinai mandur karä sapi idjä hong tanah randah tä, iä tä Sapat, anak Adlai.

30. Mandur karä onta, iä tä Obil, olo Ismael; mandur karä kalidai, iä tä Jeghdeja, olo Meronot.

31. Mandur kambing tabiri, iä tä Jasis, olo Hager; samandiai tä uras mandur, manonggo panatau Dawid.

32. Maka Jonatan, mama Dawid, indu mangkubumi, iä tä olo pintar tuntang badjar; Jehiel, anak Haghmoni, indu gurun karä anak radja.

33. Aghitopel tä kea indu mangkubumi ain radja; Husai, olo Arghi, puna sobat radja. — (2.Sam. 15,12.37.)

34. Maka pangiwa Aghitopel tä Jojada, anak Benaja, tuntang Abjatar. Maka Joab indu mantir kapala parang ain radja.

BAGI 28.

- I. Dawid mamumpong karä mantir, sambil mametäh iä tagal human Hatalla.
- II. Iä manenga akan Salomo senton huma tä, tuntang karä ramoe.

I. — 1. Maka Dawid mamumpong karä mantir olo Israel, man-

tir kapala karä hamputae, tuntang mantir karä padjun olo idjä manonggo radja, karä mantir hong saratus, tinai karä mantir, idjä mamandur karä ramo tuntang karä meto ain radja, tinai ain karä anake, tinai karä mantir olo dalam, tuntang karä pangkalima, tinai karä olo gantjang menteng dumah akan Jerusalem.

2. Djadi, radja Dawid mendeng, sambil hamauh: Hining aughku, o pahari, tuntang karä olo ajungku! toto, djari aton huang atäiku handak mamangun huma äka patin djangin Jehowa, galang pain Hatallan ita, tuntang aku djari manatap ramo handak mamangun tä. — (22,7.)

3. Tapi Hatalla djari mangahana aku, koae: ikau djaton akan mamangun huma akan arangku, krana ikau toh olo parang, tuntang djari paham manusuh daha.

4. Toh, maka Jehowa, Hatallan Israel, djari mintih aku bara hapus ungkup human apangku, mandjadi radjan olo Israel sampai katatahi; krana Juda puna djari intihe mandjadi kapala, tinai bara hamputan Juda ungkup human apangku; tinai bara karä anak apangku iä djari mangilak aku, sampai iä djari mamparadja aku mahundjun hapus utus olo Israel. — (1.Mos.49,10.)

5. Tinai bara karä anakku idjä hatuä, krana arä anak hatuä djari inenga Jehowa akangku, maka iä djari mintih anakku Salomo, mangat mondok hong padadusan karadjaan Jehowa mahundjun olo Israel.

6. Tuntang iä djari hamauh dengangku: anakm Salomo karäh mamangun humangku, tuntang

parantarangku; krana aku djari mintih iä akan anakku, tuntang aku handak mandjadi bapae. — (17,11.)

7. Aku handak mandähen karadjaan ajue sampai katatahi, asal iä tanggar huange malalus karä prentah tuntang hadatku, kilau andau toh.

8. Toh aku manjoho keton intu matan salepah olo Israel, djalahan ain Jehowa tä, tuntang intu pahining Hatallan ita: haga tuntang imbing karä prentah Jehowa, Hatallan keton, mangat keton manjores tanah bahalap toh, palus tau malihi tä indu joresan anak keton, idjä rahian bara keton palus katatahi.

9. Maka ikau, joh anakku Salomo! buah ngasene Hatallan bapam, awi manempo iä hapan kabudjur atäim tuntang kahias hambaruam; krana Jehowa puna mariksa karä atäi olo, tuntang katawan karä tirok akale; amon ikau manggau iä, toto ikau karäh sondau iä; tapi djaka ikau malihi iä, toto iä karäh manganan ikau sampai katatahi.

10. Ingaingat toh, krana Jehowa djari mintih ikau, mangat mamangun huma indu äka brasih; toh awi manggantjang arepm sambil mawi tä.

II. — 11. Tinai Dawid manenga akan anake Salomo sonton parantaran tuntang huma, karong äka panatau, tinai karong loteng, karong idjä huange, tuntang karong äka padadusan asi; — (2.Mos.25, 9; 26.30.)

12. Tinai sonton talo handiai, idjä insanan Rogh akae, iä tä sonton parantaran human Jehowa, tuntang karä karong awang haka-

liling, idjä akan äka panatau human Hatalla, tinai akan äka karä talo brasih;

13. Tinai karä padjun imam tuntang olo Lewi, tinai karä pangkat gawin human Jehowa, karä ramon pakarang akan gawi hong human Jehowa.

14. Bulau djari timbange inengae akan karä ramon pakarang akan genep padjun gawi, tinai salaka djari timbange akan karä ramon pakarang genep padjun gawi;

15. Behat tantahan sumbo bulau, tinai dulang palita bulau, tumon behat genep tantahan sumbo tuntang dulang palitae; tinai akan tantahan sumbo salaka, tumon behat genep tantahae tuntang dulang palitae, tumon kapatut genep tantahan sumbo.

16. Tinai iä manenga bulau akan medjan tepong tampajah, akan genep medja djari timbange; tinai salaka akan medja salaka.

17. Tuntang bulau batuä akan karä simpang, sangkon dahi, pinggan, sangkir bulau, djari timbange genep sangkir; tinai akan sangkir salaka djari timbange genep sangkir.

18. Tinai akan mesbeh äka hagar bulau masak djari timbange, tinai bulau akan tamunan kareta, iä tä duä Kerub tä, idjä akan hambirang palapase, mangadjang patindjandjin Jehowa.

19. Samandiai tä, koan Dawid, djari insuman akangku, imintik awi lengän Jehowa, iä tä, karä ampin tamunan toh.

20. Tinai Dawid hamaui dengan anake Salomo: Awi manggantjang arepm, tatanggar atäim, lulus gawi tä, äla mikäh, äla gogop; krana Jehowa Hatalla, Hatallangku, han-

dak mampahaiak ikau; iä djaton maku malihi, djaton nalua ikau, sampai ikau djari mahapus manatap karä talo hapan sombajang hong human Jehowa.

21. Itäm, hetä karä padjun imam tuntang olo Lewi, akan karä gawin human Hatalla; tinai aton dengam arä olo pahias akan nguan sepsimpan ampin gawi, idjä pintar apik; tinai karä mantir tuntang hapus utus olo arä akan mangkat karä prentahm kea.

BAGI 29.

1. Panengan olo arä akan human Hatalla. II. Dawid manara Hatalla. III. Salomo imparadja; Dawid matäi.

I.—1. Tinai radja Dawid hamauh dengau hapus utus olo arä: Anakku Salomo, idjä kabuate bewäi djari intih Hatalla, magon tabela, balemo tuntang lalangena, tapi gawi toh hai, krana djetä djaton huma akan olon bewäi, malainkan akan Hatalla, Jehowa.

2. Maka hengghahenggan kaabasku aku djari mamumpang akan human Hatallangku bulau akan karä milik bulau, salaka akan karä milik salaka, tambaga akan karä ramo tambaga, sanaman akan karä ramo sanaman, tinai kaju akan karä ramo kaju, batu sardoniks tuntang batu tampatok, hintan tuntang rubin, tinai karä ampin batu barega awang beken, tinai batu marmor kutoh karäe.

3. Tinai, awi huangku dengan human Hatallangku, maka bulau salaka idjä puna aingku inengaku kea akan human Hatallangku, be-

ken bara idjä djari imumpangku akan huma äka brasih tä;

4. Iä tä: telo kojan pikul bulau masak, tuntang udju kojan pikul salaka masak, hapan mananggalong karä dinding huma.

5. Bulau akan karä milik bulau, salaka akan karä milik salaka, tuntang akan karä gawin tukang gawi tä. Toh, äwe kea bara karä keton idjä pahias andau toh, mangat manjuang lengäe akan Jehowa?—(2. Mos. 35, 5.)

6. Tä, maka karä mantir kapala, karä mantir hamputan olo Israel, karä mantir hong sakojan, tinai karä mantir hong saratus, tuntang karä mantir idjä mamandur gawin radja, manenga tuntang kahias atäie.

7. Äwen tä manenga akan gawin human Hatalla limä kojan pikul bulau, tinai sapulu kojan duit bulau, tuntang sapulu kojan pikul salaka, tinai hanjawalas kojan pikul tambaga, tuntang saratus kojan pikul sanaman.

8. Tinai olo idjä mina batu barega manenga tä akan panatau human Jehowa, penda lengän Jehiel, olo Gerson.

9. Maka olo arä handjak atäie tagal iä pahias manenga tä, krana tuntang kahias iä manenga tä akan Jehowa dengan atäi toto, tinai radja Dawid kea paham handjak rantang.

II.—10. Tagal tä Dawid manara Jehowa intu baun hapus utus olo arä; Dawid hamauh: Tara akam, Jehowa, Hatallan tato ikäi Israel, idjä helo bara solasolake palus haradjur katatahi.

11. Ikau tempon kahai, o Jehowa, tuntang kwasa, kahalap, kamanang tuntang karadjaan; krana

talo handiai idjä hong langit tuntang hundjun petak, djetä uras ajum; ajum, o Jehowa, aton karadjaan, ikau djari mampahai arepm indu takolok talo handiai.

12. Panatau tuntang horumat intu baum, ikau marentah talo handiai; huang lengäm tä karä kaabas tuntang kvasa, tinai lengäm kea tau mampahai tuntang mandähen talo handiai.

13. Toh, o Hatallan ikäi, ikäi manarimakasih intu ikau, ikäi manara aran kahaim.

14. Krana äwe aku, äwe olo ajungku, sampai ikäi mandjadi abas tuntang manenga karä talo toh dengan kahias atäi? krana djetä uras bara ikau, bara lengäm kea ikäi manenga tä akam.

15. Krana ikäi toh olo tamuäi idjä omba mangkalewu bewäi intu baum, tumon karä tato ikäi kea; pambelom ikäi hong petak mindjam toh kilau kalingän talo bewäi, djaton kaharape akan melai.

16. O Jehowa, Hatallan ikäi! kutoh talo toh, idjä djari imumpong ikäi, hapan mamangun huma akam, akan aran kahaim, djetä kea bara lengäm, uras tä puna ajum bewäi.

17. Maka tawangku, joh Hatalangku! ikau puna mariksa atäi olo, tuntang ikau mangilak kabudjur. Huang kabudjur atäiku tuntang kahiasku aku djari manenga karä talo toh; tinai dengan kahandjak atäiku toh aku djari nitä utus olo ajum, idjä djari humpung hetoh, basa äwen tä kea djari pahias manenga akam.

18. O Jehowa, ikau Hatallan tato ikäi, Abraham, Isaak tuntang Jakob! haga kahias tuntang

pikir kalotä hong atäi utus olo ajum palus katatahi, tuntang ambet atäie akam.

19. Maka akan anakku Salomo tä tenga atäi awang tanggar, mangat iä mahaga karä prentahm, karä aughm tuntang hadatm, mangat iä malalus talo handiai tä, mangat iä mamangun huma hai tä, idjä djari inatapku ramoe.

20. Limbah tä Dawid hamauih dengan hapus utus olo arä: Toh, tara Jehowa, Hatallan keton! Tä, maka hapus utus olo arä manara Jehowa, Hatallan karä tate; iä manjontop takoloke, manjembah Jehowa tuntang radja.

21. Tuntang iä maluput parapah akan Jehowa; tinai handjewu andau idjä iä maluput parapah awang ingähu akan Jehowa, sakojan sapi hatuäe, sakojan tabiri hatuäe, sakojan anak tabiri, tuntang puna parapah talo ihop; tinai kutoh parapah awang injambalih akan karä olo Israel.

III.—22. Djadi, olo tä kuman mihop andau tä hong baun Jehowa, dengan paham kahan-djake. Tuntang iä mamparadja Salomo, anak Dawid, intu tingkat idjä duä, palus maminjak iä mandjadi radja akan Jehowa; tinai Sadok mandjadi imam. — (23,1. — 1. Radja 1,33.)

23. Tumon tä maka Salomo mondok hundjun padadusan Jehowa, mandjadi radja gantın bapae Dawid; maka iä batuah, tuntang salepah olo Israel mamenda aughe.

24. Karä mantir tuntang pangkalima, tinai karä anak radja Dawid kea mandjuluk lengäe, handak mamenda radja Salomo.

25. Maka Jehowa paham mampahai Salomo intu matan karä

olo Israel; iä manenga kahain radja akæ; djaton pudji tumon tä karä idjä marentah Israel helo bara tä.

26. Kalotä Dawid, anak Isai, djari marentah sakarä olo Israel.

27. Maka katahie djari marentah olo Israel äpat pulu njelo; hong Hebron iä marentah udju njelo, hong Jerusalem telo pulu telo njelo.

28. Iä matäi, metoh iä djari pandjang umure, puas belom, ka-

tatau, kahai; maka anake Salomo marentah manganti iä.

29. Maka karä saritan radja Dawid, bara tamparæ palus kata-tesæ, djetà injurat hong surat Samuel, nabi tä, tinai hong surat nabi Natan, tuntang hong surat nabi Gad;

30. Tuntang saritan hapus karadjaan ajue, kwasæ, tinai karä perkara wajah awang halau, idjä djari buah iä, tuntang olo Israel, tuntang karä karadjaan hong karä tanah awang hakaliling.

SURAT

K R O N I K A,

(SARITAN PERKARA,) IDJÆ DUÆ.

BAGI 1.

Iakudoan Salomo; kapintare; panataue.

1. Maka Salomo, anak Dawid, indähen huang karadjaan ajue, krana Jehowa, Hatallæ, mampahaiak iä, sambil paham mampahai iä.

2. Djadi, Salomo hakotak deng-an sakarä olo Israel, dengan karä mantir hong sakojan tuntang hong saratus, tinai dengan karä hakim, tuntang dengan karä mantir olo Israel, dengan karä mantir kapala.

3. Olo tä hagoet, Salomo haiak

hapus utus olo arä, tanggoh äka gantong idjä hong Gibeon; krana hetä äka tingkap-panjupa ain Hatalla, idjä djari inampa Moses, rewar Jehowa, hong padang tunis benjem.

4. Tapi patin Hatalla djari in-duan Dawid bara Kiriätjearim akan äka, idjä djari inatap Dawid akæ: krana iä djari manampa tingkap akæ hong Jerusalem.

5. Tapi mesbeh tambaga, idjä inampa Besaleel, anak Uri, Uri anak Hur, djetà magon hetä intu tingkap Jehowa. Maka Salomo tuntang hapus utus olo arä manang-goh hetä. — (2. Mos. 38, 1.)

6. Hetä Salomo maluput parapah intu baun Jehowa, hundjun mesbeh tambaga, idjä hong baun tingkap-panjupa; iä maluput hetä sakojan parapah awang ingähu.

7. Alem tä kea Hatalla masuman arepe akan Salomo, sambil hamauh dengae: Laku, narai kahandakm, idjä inengaku akam. — (1. Radja 3,5.)

8. Koan Salomo, tombah augh Hatalla: Ikau djari malalus paham kahalapm dengan liau apangku Dawid, tinai ikau djari mamparadja aku ganti iä.

9. Toh, o Jehowa Hatalla! käläh lalus aughm, idjä dengan liau apangku Dawid; basa ikau djari mamparadja aku mahundjun utus olo, idjä bakapal kilau tuneke petak;

10. Toh, tenga akangu kapintar tuntang kaharati, mangat aku tau manun utus olo tä; krana äwe tau mamatut utus olo ajum, idjä bakapal toh?

11. Tä, maka Hatalla hamauh dengan Salomo: Basa augh toh djari aton huang atäim, djaton ikau djari blaku panatau, tuntang ramo barega, atawa tahaseng karä musohm, atawa umur pandjang, baja ikau djari blaku akam kapintar tuntang kaharati, mangat ikau tau mamatut utus olo ajungku, idjä mahundjun tä aku djari mamparadja ikau:

12. Toh, maka kapintar tuntang kaharati tä djari inengaku akam; tinai aku handak mandahang manenga akam panatau, ramo, tuntang horumat, idjä djaton pudji intu karä radja, awang helo bara ikau, tinai rahian bara ikau djaton kea karäh aton tumon tä.

13. Tumon tä maka Salomo buli

bara äka gantong, idjä hong Gi-beon, bara tingkap-panjupa, buli Jerusalem; tuntang iä marentah olo Israel.

14. Maka Salomo mamumpong kareta tuntang olo idjä hapan hadjaran, sampai ai sakojan äpat ratus kareta, tuntang duäwalas kojan olo idjä mukong hadjaran: iä mingkese hong karä lewu idjä äka kareta, tinai belaehe magon tokep radja hong Jerusalem.

15. Maka radja maleleng kutoh salaka bulau hong Jerusalem, sampai djetä irega kilau batu bewäi. tinai kaju seder, tagal kutoh karäe, irega kilau kaju rarangai bewäi, idjä intu loau.

16. Bara Misir olo mimbit hadjaran akan Salomo, tinai dagangan awang beken; olo sudagar ain radja mamili karä talo tä.

17. Kareta induae bara Misir regan idjä djahawen ratus sekel salaka, tuntang idjä kongan hadjaran saratus limä pulu sekel regae; tumon regae tä kea sudagar radja mandjual tä akan karä radjan olo Het, tuntang olo Aram.

BAGI 2.

Salomo hadjandji dengan Hiram, nakara mandohop iä mamangun human Hatalla.

1. Maka Salomo bapikir mamangun huma akan aran Jehowa. tinai human radja idjä äkae. — (1. Radja 5.)

2. Maka Salomo mirak udju pulu kojan olo, idjä pamäton ramo, tinai hanja pulu kojan tukang kaju, idjä akan manäweng tuntang manun kaju hong äka

bukit; tinai telo kojan djahawen ratus mandur akan marentah karä olo tä.

3. Tinai Salomo manjoho olo mananggoh Hiram, radja Tirus, koae: Tumon gawim dengan liau apangku Dawid, mampait akae kaju seder, indu ramon humae, indu äkae melai, käläh tumon tä kea gawim denganku.

4. Itäm, aku handak mamangun huma akan aran Jehowa, Hatallangu, idjä imprasih akae, mangat manotong garo tuntang talo mangat ewaue hetä hong baue, tuntang akan äka tepong tampajah haradjur, tinai akan paparah awang ingähu handjewu halemäi, genep andau sabat, genep palembut bulan, tuntang genep andau hai ain Jehowa, Hatallan ikäi, tumon kapatut gawin Israel haradjur katatahi.

5. Maka huma tä, idja handak imangungku, djaton tau dia hai, krana Hatallan ikäi puna hai bara karä hatalla.

6. Tapi äwe kea tau mamangun huma akae, basa karä langit, alo langit idjä batang karä langit mahin djaton ombet äkae? tinai äwe kea aku toh, sampai aku akan mamangun huma akae? Baja djetä akan äka hagaro bewäi akae.

7. Toh aku blaku, soho olo pintar mananggoh aku, idjä patjäh nguan bulau, salaka, tambaga, sanaman, benang ungu, bahandang, biru, idjä apik mukir, mangat mangamander karä olo harati idjä denganku hong Juda tuntang hong Jerusalem, idjä djari inukas liau apangku Dawid.

8. Käläh pait kea akangku kaju seder, kaju goper, tinai kaju Al-

mugim bara Libanon, krana aku katawan, olo ajum puna harati baramo kaju hong Libanon; maka itäm, olo ajungku karäh mampahaiak olo ajum.

9. Mangat manatap kutoh kaju akangku; krana huma, idjä handak imangungku tä, djaton tau dia hai, akan äka kahengan olo.

10. Maka itäm, akan karä olo ajum, rakan idjä maramo kaju tä, aku handak manenga duä pulu kojan kor gendom idjä urase, tinai duä pulu Kojan kor seora, tinai duä pulu kojan bat anggor, tuntang duä pulu kojan bat undus.

11. Maka Hiram, radja Tirus, tombah hapan surat, idjä impaite akan Salomo: Basa Jehowa mangilak utus olo ajue, maka iä djari mamparadja ikau akan olo tä.

12. Tinai koan Hiram: Tara akan Jehowa, Hatallan Israel, idjä djari manampa langit tuntang petak, idjä djari manenga akan radja Dawid anak hatuä idjä pintar, harati tuntang barakal, idjä akan mamangun huma akan Jehowa, tinai human radja idjä akae.

13. Maka toh aku manjoho olo pintar, idjä patjäh tuntang apik, Hiram Abi tä,

14. Anak bawin olo hamputan Dan, tapi bapae tä olo Tirus; iä tä apik nguan bulau, salaka, tambaga, sanaman, batu barega, kaju, benang ungu, biru, pista awang lamos, bahandang, tinai iä apik mukir, tuntang harati apik mangarangka talo handiai awang injoho olo; mangat iä ompat gawin olo apik ajum, olo apik ain tuangku liau bapam Dawid.

15. Toh, käläh tuangku mam-pait akan reware gendom, seora, undus tuntang anggor, idjä djari insanam.

16. Tä ikäi handak baramo hong Libanon tumon karä gawin hapaë, tinai handak mansohan tä akam, halanting hong tasik, mimes Joë, bara hetä ikau akan manduan tä tinai akan Jerusalem.

17. Maka Salomo misä karä olo beken utuse, idjä melai hong tana Israel, tumon liau bapaë Dawid djari misä olo tä; maka aton sondau saratus limä pulu telo kojan djahawen ratus biti.

18. Djadi, iä manduan baris olo tä udju pulu kojan olo idjä pamäton, tinai hanja pulu kojan idjä baramo hong äka bukit, tinai telo kojan djahawen ratus mandur, idjä akan marentah olo arä bagawi.

BAGI 3.

Human Hetalla imangun olo.

1. Maka Salomo manampara mamangun human Jehowa hong Jerusalem, hong bukit Moria, idjä djari insuman akan liau bapaë Dawid, hong äka idjä djari inatap Dawid, hong karaan Arawna, olo Jebusi tä. — (1. *Kron.* 22, 1.)

2. Maka iä manampara mamangun hong bulan duä, andau duä, intu njelo äpat kahum karadjaan ajue. — (1. *Radja* 6.)

3. Djetoh rakuran Salomo mangalang, mamangun human Hetalla: kabukae, tumon ukur djam horan, sampai djahawen pulu hasa, tinai pangandjure duä pulu hasa.

4. Tinai tambiran idjä hila baun huma duä pulu hasa kamboë, kangantongë duä pulu hasa kea; hila huange inanggalongë hapan bulau brasih.

5. Maka batang huma tä inja-paue hapan kaju goper, himbah tä iä mananggalongë hapan bulau brasih, iä mukir hetä ampin batang korma tuntang pajong kam-bang.

6. Tinai iä manatah huma hapan batu barega indu kabungase: maka bulau tä uras bulau Par-waim.

7. Tinai huma tä, karä djilue, lambange, dindinge, blawange uras inanggalongë hapan bulau: iä mukir ampin Kerub intu dindinge.

8. Tinai iä manampa ruange, äka idjä brasih haliai, kamboë tä tumon pangandjur huma, duä pulu hasa, tinai kabukae duä pulu hasa kea; iä mananggalong djetä hapan bulau masak, sampai djahawen ratus pikul.

9. Behat karä paku limä pulu sekel bulau; tinai karä karong loteng inanggalong bulau kea.

10. Tinai hong karong idjä äka brasih haliai iä manampa duä Kerub, ampie ampiampin manandjong, tuntang mananggalong tä hapan bulau. — (2. *Mos.* 25, 18.)

11. Maka hapus karä palapas Kerub tä duä pulu hasa kamboë; palapase silae limä hasa, idjä mangimai saran dinding karong. tuntang palapase silae tinai limä hasa kea, idjä mangimai lawin palapas Kerub idjä tä.

12. Tumon tä kea palapas Kerub idjä tä limä hasa silae, mangimai saran dinding, tuntang palapase silae limä hasa kea, ha-

kimai dengan palapas Kerub idjā tā.

13. Hapus palapas Kerub duā-duā tā hambirang mandjadi duā pulu hasa; maka djetā mendeng, baue akan hila huang karong.

14. Tinai iā manampa benang dinding helat, bakale lawai biru, ungu, bahandang, tinai lawai pista awang lamos, sambil manjuit ampin Kerub hetā.

15. Tinai iā manampa intu baun hetā duā djihi, idjā pandjang¹ hanjawalas hasa, tinai takoloke, idjā hong lawin djihi tā, limā hasa. — (1. *Radja* 7, 15.)

16. Tinai iā manampa ampin pajong kambang, tumon hong ākapanjupa, tuntang mangkepan tā intu takolok djihi tā; tinai iā manampa saratus ampin bua dalima, tuntang mingkes tā intu helat pajong kambang tā.

17. Limbah tā iā mampendeng djihi tā hila baun huma brasih, idjā hila gantau, idjā hila sambil; iā manggarā idjā gantau Jaghin, idjā sambil Boas.

BAGI 4.

Karā ramon human Hatalla inampa.

1. Limbah tā iā manampa mesbeh tambaga, idjā pandjang duā pulu hasa, kabukae duā pulu hasa kea, kagantonge sapulu hasa.

2. Tinai iā manoang talaga-panjaup, kabuka baue sapulu hasa, kakedjau biwihe hasansila, bunter hakaliling, karanggonge limā hasa, lakāhe hakaliling telo pulu hasa.

3. Penda tā aton ampin sapi

hakaliling, idjā manggalang talaga tā; tinai aton duā rinting ampin puson kambang hakaliling talaga tā, idjā sapulu hasa kabukae, idjā moang hetā halak gawin sindā.

4. Maka djetā mondok hong duāwalas ampin sapi; telo manaharep utara, telo naharep barat, telo naharep salatan, telo naharep timor; maka talaga-panjaup tā intu hundjue, uras sapi tā manalikut huange.

5. Kakapal talaga tā kalombah lokap; biwihe kilau biwih sangkir, ampin tawase kilau kambang saked; maka djetā muat duā kojan bat.

6. Tinai iā manampa sapulu kandarrah, tuntang mingkes limā hila gantau, limā hila sambil, mangat olo manjaup huang tā, iā tā, mangat mansulop ngurakngarik hetā karā ramon parapah ingāhu; maka talaga tā āka imam mamenjau arepe hetā.

7. Tinai iā manampa sapulu tantahan sumbo bulau, tumon sontoe, sambil mingkes tā huang human Hatalla, limā hila gantau, limā hila sambil.

8. Tinai iā manampa kea sapulu medja, sambil mingkes tā huang human Hatalla, limā gantau, limā sambil; iā manampa kea saratus sangkon daha bulau.

9. Tinai iā manampa parantaran akan imam, tuntang parantaran lombah tā, tuntang karā blawang parantaran tā; iā mananggalong blawang tā hapan tambaga.

10. Maka talaga-panjaup tā ingkese intu sarāe hila gantau, hila timor tandipah salatan.

11. Tinai Hura manampa karā landai, sendok kawo tuntang sangkon daha; tumon tā Hura

mahapus karä gawie, idjä inampae akan radja Salomo, akan human Hatalla.

12. Djihi duäduä tä, tuntang duä takoloke mangalata, idjä hong lawin djihi tä, tinai duä ampin pajong kambang, idjä manandjala takolok duäduä idjä mangalata tä, idjä hong lawin djihi tä.

13. Tinai äpat ratus ampin bua dalima akan pajong kambang tä, duä karintiug bua dalima akan genep pajong kambang, mangat manandjala takolok djihi duäduä tä.

14. Tinai iä manampa rakar, kandrah, äka panjaup, idjä hundjun rakar tä.

15. Talaga-panjaup idjä, duäwalas ampin sapi, idjä penda hetä

16. Tinai karä landai, sendok, simpang tuntang karä ramo beken Huram Abi tä manampa akan Salomo, akan human Jehowa, bakale tambaga awang impalamos.

17. Darah Jordan radja manjoho manoang djetä, hong petak baliat, helat Sukot dengan Sartan.

18. Maka Salomo manjoho manampa kutoh karä ramo tä, krana behat karä tambaga tä djaton tawan timbange.

19. Tinai Salomo manjoho manampa karä milik human Hatalla, mesbeh bulau tä, tuntang medja äka tepöng tampajah,

20. Tinai karä tantahan sumbo tuntang dulange idjä uras bulau, mangat djetä haradjur belom, tumon kapatut hadate, intu baun äka-panjupa; — (4. Mos. 8, 4.)

21. Tuntang kambange, palitae, guntinge, uras djetä bulau masak.

22. Tinai karä simpang, sangkon daha, dadupa äka hagaro tuntang supun garo, uras bulau ma-

sak. Tinai bauntonggang huma, blawang idjä hila huange, hong äka idjä brasih haliai tä, tuntang karä blawang human Hatalla, samandiai tä uras bulau.

BAGI 5.

Human Hatalla imuga Salomo.

1. Tumon tä karä gawie, idja inampa Salomo akan human Jehowa, ihapus. Limbah tä Salomo manamäan hetä karä talo, awang djari imbaris imprasih liau bapae Dawid; karä salaka bulau, karä milik tä iä mingkese hindjä karä panatau human Hatalla.

2. Limbah tä Salomo mamumpong karä bakas Israel, karä mantir pamutjok genep hamputae, mantir kapalan olo Israel, tanggoh Jerusalem, mangat mamungkat patin-djandjin Jehowa bara lewun Dawid, iä tä Sion. — (1. Radja. 8.)

3. Maka aton hapumpong karä hatuän olo Israel manaharep radja, omba andau hai tä; djetä intu bulan udju.

4. Maka karä bakas olo Israel manalih. Tä olo Lewi manggatang pati tä,

5. Tuntang iä mätoe, mimit pati tuntang tingkap-panjupa, tinai karä ramo brasih, idjä hong tingkap tä; talo tä imbit imam tuntang olo Lewi.

6. Maka radja Salomo tuntang hapus utus olo Israel idjä dengae, helo baun pati tä, mampatäi maluput tabiri sapi, djaton taraisi taraitong awi karäe.

7. Tumon tä imam mimit patin-

djandjin Jehowa akan äkae, akan äka-panjupa hong human Hatalla, äka idjä brasih haliai tä, akan penda palapas Kerub duäduä tä.

8. Krana Kerub tä hambirang palapase duäduä tambuan äka pati tä, djadi duä Kerub mangadjang pati tä tuntang kaju pikule.

9. Limbah tä olo madjok kaju pikul tä sampai mamala tapakae nantadjok bara pati, sampai saran dinding äka panjupa, tapi djetä djaton mamala bara ruar; hetä pati tä magon aton sampai andau toh.

10. Djaton talo beken hong pati tä, baja duä kabintap batu tä, idjä djari ingkes Moses hetä tokep Horeb, metoh Jehowa mampendeng djandji akan olo Israel, kahum olo tä djari blua bara tanah Misir.

11. Djadi, sana karä imam djari blua bara äka brasih, — krana karä imam idjä hetä uras djari mamprasih arepe, tuntang iä djaton imbaris tumon padjue;

12. Tinai karä olo Lewi, karä olo panjanji marak äwen, idjä ingamander Asap, Heman tuntang Jedutun, tuntang karä anake paharie, uras hapan benang pista awang lamos, haiak mimbing bisakbetong, biola, kutjapi, tuntang mendeng hila timor mesbeh, tinai hindjä dengan äwen sampai saratus duä pulu imam, idjä mam pahiau sarunai; —

13. Djadi, haiak olo tä manjarunai, manjanji, sama aughe, hapae manara mahorumat Jehowa, sana olo tä manggatang aughe, haiak sarunai, bisakbetong tuntang talo usik awang beken, sana iä manjanji-manara Jehowa, manjewut iä bahalap, tuntang asie melai sampai katatahi: maka pa-

lus tä human Jehowa tä basuang awi botop baunandau;

14. Sampai imam, tagal baunandau tä, djaton tau melai mahapus sombajang; basa kahain Jehowa djari manjuang human Hatalla.

BAGI 6.

Lakudoan Salomo intu Hatalla.

1. Tä, maka Salomo blaku doa, koae: Jehowa djari hamauh, iä handak melai huang kakaput.

2. Maka aku djari mamangun huma akam, indu äkam melai, äka dähén indu äkam melai palus katatahi.

3. Limbah tä, maka radja mulles baue, sambil mamberkat hapus utus olo Israel; maka hapus utus olo Israel uras mendeng.

4. Maka iä hamauh: Horumat akan Jehowa, Hatallan Israel, idjä hapan njamae djari hamauh dengan liau apangku Dawid, tuntang hapan lengäe iä djari mahapus aughe, koae:

5. Bara andau tä, metoh aku djari manduan djalahan olo ajungku bara tanah Misir, djaton aku djari mintih lewu bara karä hamputan olo Israel, mangat huma imangun akangku, nakara arangku melai hetä; djaton aku djari mintih olo, mangat mandjadi radjan Israel, utus olo ajungku.

6. Tapi toh aku djari mintih Jerusalem, hetä arangku akan melai, tinai aku djari mintih Dawid, mangat iä marentah Israel, djalahan olo ajungku tä.

7. Maka djari aton kea huang atäi liau apangku Dawid, handak

mamangun huma akan aran Jehowa, Hatallan Israel. — (2. Sam. 7.2.)

8. Tapi Jehowa hamauih dengan liau apangku Dawid: idjä-ikau djari bara huang handak mamangun huma akan arangku, bahalap bewäi kahandak atäim djari kalotä.

9. Tapi djaton kea ikau toh akan mamangun huma tä; tapi anakm hatuä, panakan aim kea, iä akan mamangun huma tä akan arangku.

10. Maka Jehowa djari malalus augh, idjä djari injewute tä, krana aku djari mendeng manganti liau apangku Dawid, tuntang aku mondok hong padadusan Israel, tumon djari augh Jehowa; tinai aku djari mamangun huma akan aran Jehowa, Hatallan Israel.

11. Aku djari mingkes pati hetä, idjä huang tä aton djangjin Jehowa, idjä djari inampae akan olo Israel.

12. Maka Salomo mendeng hong baun mesbeh Jehowa, tandipah hapus utus olo Israel, sambil mandepä lengäe; — (1. Radja 8,22.)

13. Krana Salomo djari manampa äka mendeng tambaga, sambil mingkes tä intu bentok parantaran, djetä pandjang lima hasa, kahukae lima hasa kea, kagantonge telo hasa; hundjun tä iä mendeng, palus mandeko utute intu baun hapus utus olo Israel, tuntang iä mandepä lengäe akan langit;

14. Koae: O Jehowa, Hatallan Israel! djaton Hatalla idjä padan dengam, alo hong langit, alo hundjun petak; ikau idjä mahaga djangji tuntang asi akan karä rewarm, awang manandjong hong baum hapan salepah atäie.

15. Ikau djari malalus akan re-

warm, apangku Dawid, talo handiai awang djari indjangjim akäe: njamam djari manjewute, lengär djari malalus tä, kilau awang djari hong andau toh.

16. Maka toh, o Jehowa, Hatallan Israel! tenga akan rewarm, apangku Dawid, talo tä kea, idjä djari indjangjim akäe, koam: djaton akan balentas utus aim olo idjä mondok hong padadusan Israel naharep baungku, asal anakn. mahaga djalan ajue, mangat manandjong hong Toratku, tumon ikau djari manandjong hong baungku.

17. Toh, o Jehowa, Hatallan Israel! lulus aughm, idjä djari insumam tä akan rewarm, akan Dawid.

18. Maka kilen, toto Hatalla indu melai dengan olon hundjun petak? Toto, karä langit, olo langit idjä batang karä langit mahin djaton ombet äkam, kilen tinai huma toh, idjä djari imangungku!

19. Tapi talingan kea pindingm akan lakudoan rewarm, akan augh usoke, o Jehowa, Hatallangku! mangat manarima augh bawa tuntang lakudoa, idjä rewarm toh blaku hong baum.

20. Käläh riaran matam handau hamalem akan huma toh, akan äka toh, idjä tahuu tä ikau djari hamauih, handak mingkes aram betoh, mangat manarima lakudoa. idjä karäh ilaku rewarm hong äka toh.

21. Käläh tarima augh usok rewarm, tuntang djalahan olo ajum. Israel, idjä karäh blaku doa hong äka toh; käläh ikau mahining tä bara äkam melai, bara sorga, tuntang haiak mahining tä, pasi ikä!

22. Djaka olo djari badosa dengan kolae, tuntang iä tä mamuat sum-

pah akae, indu manjapa arepe, amon sumpah sapa tā sampai mes-behm hong huma toh:

23. Tā, maka käläh ikau mahining tā bara sorga, palus mam-budjur rewarm, tuntang mahukum idjä darhaka tā, lian kasalae akan hundjun takoloke, tuntang mam-budjur olo idjä budjur tā, tenga akae tumon kabudjure.

24. Amon utus olo ajum, Israel tā, kalah parang intu baun musohe, basa iä djari badosa dengam, amon iä hobah tinai, sambil mangaku aram, tuntang musok, blaku intu baum hong huma toh:

25. Tā, käläh ikau mahining bara sorga, ampun kasalan Israel, olo ajum tā, halalitan iä akan tana toh tinai, idjä djari inengam akae tuntang akan tatoe.

26. Amon langit djari iatep, djaton udjan, basa olo djari badosa intu ikau, tā, amon olo blaku hong äka toh, tuntang mangaku aram, balalu hobah bara kadarha-kae, basa ikau djari mandjara iä:

27. Tā, käläh ikau mahining bara sorga, ampun kasalan rewarm, olo ajum, Israel, limbah ikau djari madjar iä djalan bahalap, idjä patut ihoroe; soho udjan akan tana, idjä djari inengam akan utus olo ajum indu joresae.

28. Amon lau manapi tanah, atawa peres papa, amon aton riwut papa, loi, sangkalap, uret, amon musohe mangapong olo hetoh hong tanahe, huang lewue, atawa amon aton bararangai kapähä atawa peres:

29. Maka genep biti, brangai utuse, tinai marak hapus utus olo ajum, Israel toh. idjä musok, blaku doa, karä olo tā idjä kasene hukum tuntang kapähän ai, tuntang mandepä lengäe hong huma toh:

30. Tā, käläh ikau mahining bara sorga, äkam melai idjä dähän tā, ampun haiak tenga akan genep biti tumon djalan ai, tumon ikau mitä ampin atäie, krana batonggal ikau bewäi kasene atäi karä olon;

31. Mangat olo tā mikäh ikau, nakara iä mahoroe djalan aim, katinah andaue belom hong tanah toh, idjä djari inengam akan tato ikäi.

32. Tinai amon olo beken utuse kea, idjä djaton bara baris Israel, olo ajum tā, aton dumah bara tana idjä kedjau, tagal aram idjä hai, tagal lengüm idjä kwasa, idjä djari inantadjokm, amon olo tā dumah, blaku doa hong huma toh:

33. Tā, käläh ikau mahining bara sorga, bara äkam melai idjä dähän, sambil malalus tumon lakun olo beken utuse tā intu ikau; mangat karä utus olo hong salepah kalunen kasene aram, nakara iä mikäh ikau, sama kilau Israel, utus olo ajum, haiak katawan, aram djari injewut akan huma toh, idjä djari imangungku.

34. Amon utus olo ajum lius mamarang musohe, manjak djalan idjä djari injohom iä mahoroe, tā, amon olo tā karäh blaku intu ikau naharep manintu lewu toh, idjä djari intihm, manintu huma toh, idjä djari imangungku akan aram:

35. Tā, käläh ikau mahining bara sorga lakudoe tuntang augh usoke, käläh ikau mandohop mambudjur iä.

36. Amon olo tā djari badosa dengam, krana puna djaton olo idjä dia badosa, tuntang ikau malait iä, sambil manjaragh iä akan musohe, sampai olo idjä djari manawan iä manamput iä tawanan akan tanahe, alo kedjau alo tokep;

37. Tuntang amon hong tanah, äkae djari inamput tawanan, olo tä haluli atäie tinai, sampai iä hobah, tuntang musok ikau hong tanah äkae katawanan, sambil hamauh: ikäi djari badosa, sala gawin ikäi, ikäi toto djari darhaka;

38. Amon olo tä hobah akam hapan salepah atäie, hapan hapus huange, hong tanah musohe, idjä djari manamput iä tawanan, amon iä blaku doa naharep manintu tanahe, idjä djari inengam akan ta-toe, manintu lewu toh, idjä djari intihm, tuntang humah toh, idjä djari imangungku akan aram:

39. Tä, käläh ikau mahining lakudoae tuntang augh usoke bara langit, bara äkam melai idjä däh-en, käläh ikau mandohop mam-budjur iä, ampun karä kasalan djalahan olo ajum, idjä djari iawie intu ikau.

40. Toh, joh Hatallangku! käläh riaran matam, talingan pin-dingm akan lakudoa hong äka toh.

41. Toh, o Jehowa, Hatalla! tamä äkam melai, ikau tuntang patin kwasam; soho karä imam, o Jehowa, Hatalla, imakaian hapan salam, soho olo idjä imprasihm handjak rantang tagal kahalap.

42. Joh Jehowa, Hatalla! äla manganan baun olo idjä djari imi-njakm, tahuu kabudjur rewarm Dawid.

BAGI 7.

I. Sarita human Hatalla imuga Salomo. II. Intu tingkat duä Hatalla mamprahan arepe akan Salomo.

I.—1. Amon Salomo djari terai blaku doa, maka apui lawo bara

langit, palus kuman mampalepah karä parapah awang ingähu tuntang parapah awang injambalih, palus kahain Jehowa manjuang huma tä. — (2. Mos. 40, 34; 3. Mos. 9, 24.)

2. Tä karä imam djaton tau tamä human Jehowa, krana kahain Jehowa djari manjuang human Jehowa.

3. Amon olo Israel mitä apui tä mohon, tuntang kahain Jehowa intu huma tä, maka iä sontoy baue sampai petak, blaku doa sambil manara Jehowa, basa iä badjoha, tuntang asie melai sampai katatahi.

4. Maka radja haiak olo arä maluput parapah awang injambalih hong baun Jehowa.

5. Radja Salomo maluput parapah awang injambalih duä pulu duä kojan sapi, tinai saratus duä pulu kojan tabiri. Tumon tä radja tuntang hapus utus olo arä djari mamuga human Hatalla.

6. Tinai karä imam mendeng intu padjun ai, tuntang olo Lewi mimbing talo usik ain Jehowa. idjä djari inampa radja Dawid, hapan manara Jehowa, basa asie palus katatahi, hapan masmur Dawid idjä ingarange akan äwen; tinai imam manandipah äwen mampahiau sarunai, haiak hapus utus olo Israel mendeng.

7. Maka Salomo mamprasih parantaran idjä bentok tä, idjä intu baun human Jehowa, basa hetä iä djari manatap parapah awang ingähu tuntang enjak parapah tarimakasih; krana mesbeh tambaga, idjä djari inampa Salomo djaton ombet mamuat karä parapah awang ingähu, tuntang parapah talo kinan, tinai karä enjak tä.

8. Katika tä Salomo mahaga andau hai kudju katahie, tuntang karä olo Israel haiak dengae, olo karäian karäe, bara saran Hamat palus sampai sungäi Misir.

9. Maka andau hanja iä sombang idjä tantanepe; kрана kudju iä mamuga mamprasih mesbeh tä, tinai gawi tä sampai kudju kea.

10. Maka hong andau duä pulu telo, bulan udju, iä malapas olo arä buli humae, dengan handjak rantang atäie tagal karä kahalap, idjä djari ilalus Jehowa akan Dawid tuntang Salomo, tinai akan hamputan olo ajue, Israel tä.

11. Tumon tä Salomo mandjari human Jehowa, tuntang human radja; talo handiai, awang djari huang atäi Salomo handak manampae hong human Jehowa tuntang hong human ajue, uras djari budjur bahalap.

II. — 12. Maka Jehowamasuman arepe akan Salomo hamalem, sambil hamauh dengae: Aku djari manarima lakudoam, tuntang djari mintih äka toh akanguku mandjadi huma äka parapah. — (1. *Radja* 9,2.)

13. Amon aku matep langit, sampai djaton udjan, atawa amon aku manjoho sangkalap kuman mampalepah talo hong tanah, atawa amon aku manjoho peres papa mantakan djalahan olo ajungku:

14. Amon olo ajungku, idjä akae aranguku injewut, mamparandah arepe tuntang blaku doa, manggau baungku, sambil hobah bara djalae idjä papa, tä, maka aku handak mahining aughe bara sorga, tuntang mampun kasalae, sambil mapas tanahe.

15. Toh, maka haradjur aku handak mariaran matanguku tuntang

manalingan pindingku akan lakudoa hong äka toh.

16. Kрана toh aku djari mintih tuntang mamprasih huma toh, mangat aranguku melai hetä sampai katatahi, tuntang matanguku, atäiku karäh hetä kea haradjur hapus karä andau.

17. Maka idjä ikau, djaka ikau manandjong hong baungku tumon bapam Dawid, sambil manumon talo handiai, idjä djari imetähku ikau, tuntang mahaga karä hadat dasar ajungku:

18. Toto, aku handak mandähen padadusan karadjaan ajum, tumon djangjingku dengan bapam Dawid, koanguku: djaton karäh balentas olo utus aim idjä marentah hong Israel. — (2. *Sam.* 7,12.16.)

19. Tapi amon keton mules, sambil manganan hadat tuntang prentah ajungku, idjä djari inengaku hong baun keton, haiak lius, manempo hatalla beken, sambil manjembah iä:

20. Tä aku karäh marukat manganan olo tä bara tanah, idjä djari inengaku akae, tinai huma toh, idjä djari imprasihku akan aranguku, aku handak manganae bara baungku, sampai djetä indu tanding tapengan karä utus olo.

21. Huma toh, idjä djari paham kahaie, toto genep biti idjä mahalau hetä karäh taräwen tagal tä, sambil misek: buhen gawin Jehowa sampai kalotä dengan tanah tuntang huma toh? — (5. *Mos.* 29, 24.)

22. Tä olo karäh tombah: awi olo tä djari malihi Jehowa, Hatallan tatoe, idjä djari manduan iä bara tanah Misir; tuntang olo tä djari manatelan arepe intu hatalla beken, sambil sontop akae tuntang

manempo iä; tagal tä Jehowa djari magah karä tjalaka tä hararepan iä. kan, sampai andau toh. — (*Jos.16.10.*)

BAGI 8.

Karä gawin Salomo tuntang karä mantir ai.

1. Djadi, limbah duä pulu njelo, idjä huang tä Salomo djari mamangun human Jehowa tuntang huma ajue,

2. Maka Salomo mamangun karä lewu, idjä djari inenga Hiram akæ, iä manjoho olo Israel melai hetä.

3. Limbah tä Salomo hagoet maranggar Hamatsoba, sambil mamalah djetä.

4. Tinai iä mamangun Tadmor, hong padang tunis benjem, tuntang karä lewu äka panataue, idjä imangue hong Hamat.

5. Tinai iä mamangun Bethoron idjä ngadju tuntang Bethoron idjä ngawa, lewu dähén idjä hakota, idjä bara lawang tuntang kantjing;

6. Tinai Baalat, tuntang karä lewu äka panatau Salomo, tinai karä lewu äka karetae, tuntang karä lewu äka olo parang awang hapan hadjaran, tinai karä kanahuang Salomo, idjä ingahandake mamangun hong Jerusalem, hong Libanon, tuntang hong hapus tanah pagangan ajue.

7. Karä olo idjä tisan olo Het, olo Amori, olo Perisi, olo Hewi, olo Jebusi, idjä beken bara utus olo Israel,

8. Panakan olo tä, idjä harian bara iä djari batisa hong tanah, idjä djaton djari impatäi olo Israel, iä tä inukas Salomo mandjadi ra-

9. Tapi karä olo Israel djaton Salomo mahadjipen iä tamä rakan nguan gawi, krana olo tä puna olo parang, mantir kapala ajue. tinai mantir karetae tuntang mantir olo parang idjä hapan hadjaran.

10. Maka karä mantir ain radja Salomo, idjä mangapala rakan tä. sampai duä ratus limä pulu biti.

11. Katika tä Salomo mamungkat anak Parao idja bawi bara lewun Dawid, akan huma, idjä djari imangue akæ; krana koæ: Sawangku djaton patut melai hong human Dawid, radjan Israel, basa äka tä brasih, idjä akan tä patin Jehowa djari sampai. — (*1.Radja9,24.*)

12. Bara katika tä Salomo maluput parapah awang ingähu akan Jehowa hundjun mesbeh Jehowa. idjä djari inampæ intu baun parantaran tä.

13. Iä maluput parapah tumon kapatut genep andau, tumon prentah Moses, hong genep andau sabbat, hong genep palembut bulan. tinai hong karä andau haj awang djari inukas, hantelo dalam genep njelo, iä tä hong pesta tepong idjä djaton iragi, hong pesta tingkat minggu, tinai hong pesta tingkap dawen. — (*4.Mos.28,2.*)

14. Tinai iä mangkat karä padjun imam kea akan karä gawie. tumon tukas liau bapæ Dawid, tinai karä olo Lewi tä kea akan padjun gawie, mangat manara Hatalla, tuntang omba mandohopimsm, tumon gawie genep andau; tinai tonggon bauntunggang tumon karä padjue akan genep bauntunggang; krana tumon tä puna petäh liau Dawid, olo ain Hatalla tä.

15. Olo djaton nangkalau petäh

radja tahu karä imam tuntang olo Lewi, manintu karä gawi tuntang karä ramo.

16. Tumon tä Salomo matoh karä gawie, bara andau padadukan galang human Jehowa djari ina olo, sampai human Jehowa djari.

17. Limbah tä Salomo hagoet akan Eseongeber, tuntang akan Elot, idjä intu saran tasik hong tanah Edom.

18. Maka Hiram manjoho olo ai magah banama akæ, tuntang olo idjä harati hong tasik; äwen tä mampahaiak olo ain Salomo barajar akan Opir; iä manduan bara hetä äpat ratus limä pulu pikul bulau, balalu mimbit tä akan radja Salomo.

BAGI 9.

I. Radja bawi bara Saba madja Salomo.

II. Kahain Salomo; iä matäi.

I. — 1. Maka amon radja bawi hong Saba mahining britan Salomo, tä iä manalih Jerusalem, handak mangkemä maleläi Salomo, tuntang arä olo ajue dengæ, kutoh ontae, mamuat talo mangat ewaue, tinai bulau karäan karäe, tuntang batu barega; maka iä sampai Salomo, tuntang masanan akæ karä angat atäie. — (1. Radja 10, 1.)

2. Maka Salomo marima karä aughe akæ; idjä kabawak karä aughe mahin djaton kaput intu Salomo, samandiai tä irimæ akæ.

3. Djadi, amon radja bawi bara Saba mitä kapintar Salomo, tuntang huma idjä djari imangue,

4. Tinai panginan hong medjae, tuntang äka karä olo ajue, tinai pangkat karä mantire, tuntang pakaiæ, karä olo tukang talo ihop

ajue tuntang pakaiæ, tinai lampat idjä indaie tamä human Jehowa: maka lenjoh angat atäie.

5. Tä iä hamauih dengan radja: Toto kea karä augh tä, idjä djari hiningku bara tanahku tahu karä perkaram, tahu kapintarm.

6. Maka aku djaton djari harap karä augh olo, sampai bitingku djarimananggoh, tuntang matangku kea djari mitäe; maka toto, idjä djari hiningku, sabagi mahin dia karä kapintarm awang paham; toh tangkalau haream bara brita idjä djari hiningku.

7. Berkat toto karä mantirm, berkat toto karä olo ajum toh, idjä haradjur naharep baum, sambil mahining kapintarm.

8. Horumat akan Jehowa, Hattallam, idjä djari mangilak ikau, tuntang mampondok ikau hundjun padadusan ajue, mandjadi radja akan Jehowa, Hattallam; basa Hattalla sinta olo Israel, handak mampendeng iä palus katatahi, tagal tä iä djari mamparadja ikau akan olo tä, maugat malalus kabudjur dengan katetek.

9. Tinai iä manenga akan radja saratus duä pulu pikul bulau, tuntang kutoh talo mangat ewaue, tinai batu barega; djaton pudji talo mangat ewaue kalotä, kilau idjä inenga radja bara Saba akan radja Salomo.

10. Tinai karä olo ain Hiram tuntang olo ain Salomo, idjä manduan bulau bara Opir, mimbit kea kaju Almugim tuntang batu barega.

11. Kaju Almugim tä inampa radja akan hada hong human Jehowa tuntang hong human radja, tinai akan kutjapi tuntang biola idjä hapan olo panjanji; kaju ka-

lotä bihin djaton pudji mamala hong tanah Juda.

12. Maka radja Salomo manenga akan radja bawi bara Saba karä talo kahandake, idjä ilakue, beken tinai idjä hapaë manjulung talo panengae. Kalotä iä mules, buli tanahe tinai, tuntang karä olo ajue.

II.—13. Maka behat karä bulau, pangulih Salomo dalam idjä njelo, sampai djahawen ratus djahawen pulu djahawen pikul.

14. Beken tinai asil karä ol' sudagar, olo badagang; tinai karä radja Arab, tuntang karä wakile hong tanah hetä haradjur mimbit bulau salaka akan Salomo.

15. Maka radja Salomo manampa duä ratus talawang bulau masak; djahawen ratus sekel bulau masak injohoe manimbange akan genep talawang.

16. Tinai telo ratus taming bulau masak; telo ratus sekel bulau injohoe manimbange akan genep taming. Maka radja mingkes tä hong huma kajuan Libanon.

17. Tinai radja manampa garing akan padadusan hai, tuntang mananggalonge hapan bulau batuä.

18. Padadusan tä halampat djahawen kadatah, tinai galang paie bulau, idjä leket hong padadusan, tinai aton sanggahan lengäe hasansila hetä sampai äka mondok, tuntang duä ampin singa indu djihiin sanggahan lengäe tä.

19. Tinai duäwalas ampin singa hasansila tä, hundjun genep datah lampate djahawen tä. Djaton pudji inampa tumon tä hong karä kara-djaan kalunen.

20. Tinai karä sangkir hapa radja Salomo mihop uras bulau, tuntang karä milik hong huma kajuan

Libanon uras bulau masak; salaka djaton haliai barega kahum pangere ng Salomo.

21. Krana karä banama ain radja barajar akan Tarsis, impahajak olo ain Hiram; sindä dalam telo njelo banama tä dumah bara Tarsis, mimbit bulau, salaka, garing, bakäi tuntang haruäi.

22. Tumon tä radja Salomo mandjadi hai bara karä radja hong petak, awi panataue, awi kapintare.

23. Karä radja hong petak manggau baun Salomo, tantai mahining kapintare, idjä djari inenga Hatalla huang atäie.

24. Olo handiai tä mimbit panengae, milik salaka bulau, pakaiian, ganggaman, talo mangat ewaue, hadjaran, kalidai, haradjur genep njelo.

25. Maka aton ain Salomo äpat kojan huma, äka karä hadjarne tuntang karetae, tinai duäwalas kojan olo parang idjä hapan hadjaran; maka iä mingkes äwen tä hong karä lewu äka karetae, tapi belaehe melai tokep radja hong Jerusalem.

26. Iä marentah karä radja, bara batangdanum lombah tä, tuntang tanah Pilisti, mandas saran tanah Misir.

27. Radja maleleng kutoh salaks hong Jerusalem, sampai djetä kilau batu bewäi, tinai kaju seder tagal kutoh karäe irega kilau kaju rangai bewäi, idjä intu loau.

28. Olo manduan hadjaran akan Salomo bara Misir tuntang bara karä tanah hila tä.

29. Tisan karä saritan Salomo, bara tamparae palus katatesac, djetä tarasurat hong surat nabi Natan, tinai hong surat karä augh nabi Ahia, olo Silo, tuntang hong

surat augh tudjum nabi Jedi, idjä tahu Jerobeam, anak Nebat.

30. Maka Salomo marentah hong Jerusalem mahundjun hapus utus olo Israel äpat pulu njelo katahie.

31. Limbah tä Salomo matai, ingampeleng dengan tato hiange; olo mangubur iä hong lewun liau bapae Dawid; maka anake Rehabeam mandjadi radja manganti iä.

BAGI 10.

Karadjaan olo Jehudi hapisah, mandjadi dua, karadjaan Israel dengan karadjaan Juda.

1. Maka Rehabeam hagoet tanggoh Sighem; krana salepah olo Israel djari manalih Sighem, tantai mamparadja iä. — (1. *Radj.* 12,1.)

2. Djadi, amon Jerobeam, anak Nebat, mahining perkara tä, krana iä tä melai hong Misir, äkae djari mahakan bara baun radja Salomo, tä maka Jerobeam buli bara Misir.

3. Krana olo arä manjoho sarohan manduan iä; tumon tä Jerobeam dengan karä olo Israel manalih, tuntang hamauh dengan Rehabeam, koae:

4. Liau bapam paham djari mambehät ugar ikäi, toh, käläh ikau mampahian gawin liau bapam idjä karas, ugar idjä babehät tä, idjä imuate hong ikäi, tä ikäi handak manempo ikau.

5. Maka iä tombah augh olo tä: Käläh, limbah kaduä keton haluli tanggoh aku. Tä olo arä hagoet.

6. Maka radja Rehabeam hatirok dengan karä olo bakas, idjä djari naharep baun liau bapae Sa-

lomo, idjä kahum pangereng ai tä, koae: Kilen angat keton buah tombah augh olo tä?

7. Koan äwen tä dengae: Amon ikau masi tuntang manarima olo tä, tombah auge bahalap, toto iä indu rewarm haradjur palus dapit.

8. Tapi iä manganan augh olo bakas, awang djari inirok äwen akae, palus iä hatirok dengan olo tabela, idjä haiak pangereng ajue, idjä naharep baue.

9. Koae dengan olo tä: Kilen augh keton ita buah tombah augh olo tä, idjä djari hamauh dengangu, koae: pahian ugar tä, idjä djari imuat liau bapam intu ikäi?

10. Maka olo tabela tä, idjä haiak pangereng ajue, hamauh dengae, koae: Tumon toh buah ikau tombah augh olo tä, idjä djari hamauh dengam, koae: liau bapam tangkalau djari mampabehät ugar ikäi, käläh ikau mampahiae akan ikäi; — tumon toh buah ikau tombah auge: angkingku karäh hai haream bara kahang liau apangku.

11. Djaka liau apangku djari mamuat ugar babehät intu keton, aku handak mandahange hindai; liau apangku djari mamukul keton hapan uäi, tapi aku handak mamukul keton hapan tantowo.

12. Tä, andau telo, maka Jerobeam tuntang utus olo arä naharep Rehabeam, tumon djari petäh radja, koae: haluli keton tanggoh aku limbah kaduä.

13. Tä, maka radja karas tombah augh olo tä, krana radja Rehabeam manganan tirok olo bakas;

14. Balalu iä hamauh dengan olo tä tumon karä tirok olo tabela, koae: Liau apangku djari mambe-

hat ugar keton, tapi aku handak mandahange tinai; liau apangku djari mamukul keton hapan uai, tapi aku handak mamukul keton hapan tantowo.

15. Kalotä radja djaton maku manarina augh olo arä; krana perkara tä mandjari awi Hatalla kea, mangat Jehowa malalus aughe, idjä djari insanae hadjamban Ahia, olo Silo, akan Jerobeam, anak Nebat tä. — (1. Radja 11, 29.)

16. Djadi, amon karä olo Israel mitä, radja djaton paraba iä, maka olo arä mandjawab augh radja tinai, koae: Narai bagin ikäi dengan Dawid? ikäi djaton bara gawi dengan anak Isai! Has, buli human keton, o Israel! naughe. rentah olo ajum bewäi, joh Dawid! Tumon tä karä olo Israel hagoet buli humae.

17. Maka olo Israel, idjä mangkalewu hong tanah Juda, Rehabeam kea idjä magon marentahe.

18. Tä radja Rehabeam manjoho Adoram, mantir perkara rear; maka olo Israel mamanting iä hapan batu, sampai iä matäi. Tä radja Rehabeam badjeleng lompat karetae, mangat hadari akan Jerusalem.

19. Tumon tä olo Israel undur, mengkak arepe bara ungkup human Dawid sampai andau toh.

BAGI 11.

Rehabeam imbalang parang; karä kotae; karä olo Lewi omba iä; karä anak sawae.

1. Maka sana Rehabeam sampai Jerusalem, iä mirak hamputan Juda tuntang Benjamin, saratus hanja pulu kojan biti, uras

olo awang harati gawin parang. nakara mamarang olo Israel, mangat manduan karadjaan buhi Rehabeam tinai. — (1. Radja 12, 21.)

2. Tapi augh Jehowa sampai Semaja, olo ain Hatalla tä, koae:

3. Suman akan Rehabeam, anak Salomo, radja Juda, tuntang akan karä olo Israel baris Juda tuntang Benjamin, koam:

4. Kakai augh Jehowa: äla keton hagoet, äla mamarang paharin keton; genep bitin keton buli humae; krana perkara toh mandjadi awiku. Maka olo tä manumon augh Jehowa, palus iä balang hagoet mamarang Jerobeam.

5. Maka Rehabeam melai hong Jerusalem; iä mamangun arä lewu indu kota hong tanah Juda.

6. Iä mangota Betlehem, Etam. Tekoa,

7. Betsur, Sogho, Adulam,

8. Gat, Maresa, Sip,

9. Adoraim, Laghis, Aseka,

10. Sora, Ajalon, Hebron; uras lewu idjä dähén hakota hong tanah Juda tuntang Benjamin.

11. Iä mandähen karä kotae tä tinai, tuntang mina mantir kapala hetä, tinai katoh talo kinan, undus tuntang anggor.

12. Tinai kutoh talawang tuntang lundju inae hong genep lewu, iä mandähen tä paham haliai; tumon tä Juda tuntang Benjamin melai intu iä.

13. Tinai karä imam tuntang olo Lewi, idjä hong hapus tanah Israel, mindah tanggoi iä bara karä lewue.

14. Krana karä olo Lewi malihilewue tuntang karä ramoe, palus mindah akan Juda, akan Jerusalem. Krana Jerobeam äwen hanak djari manganan olo tä, mangahana

iä mahaga gawin imam intu Jehowa.

15. Palus iä djari mangkat imam akan karä äka gantong, akan karä setan, tinai akan sapi bulau tä, idjä djari inampae.

16. Limbah bara olo tä, maka bara karä hamputan olo Israel aton kea idjä mindah tanggoh Jerusalem, olo handiai idjä mandjuluk atäie mangat manggau Jehowa, Hatallan Israel, uka maluput paparah akan Jehowa, Hatallan tatoe.

17. Tumon tä olo tä mandähen karadjaan Juda, tuntang mampaa-bas anak Salomo, telo njelo katahie; krana telo njelo katahie äwen manandjong hong djalan Dawid tuntang Salomo.

18. Limbah tä Rehabeam manduan indu sawae Abihail, anak Eliab, Eliab anak Isai, beken bara Mahalat, anak Jerimot, Jerimot anak Dawid.

19. Iä tä manak akae hatuä: Jeus, Semarja, Saham.

20. Limbah bara djetä iä masawä hindai Maagha, anak Absalom; iä tä manak akae: Abia, Atai, Sisa, Selomit.

21. Maka Rehabeam heret dengan Maagha, anak Absalom tä, paham bara dengan karä sawae tuntang gundike; krana batang sawae djari induae hanjawalas, tinai gundike djahawen pulu; iä manak hatuä duä pulu hanja, tinai bawi djahawen pulu.

22. Maka Rehabeam mandudus Abia, anak Maagha tä, mandjadi idjä mambatang, mangat iä indu kapalan karä paharie; krana iä handak mamparadja iä.

23. Maka iä pintar gawie, sampai iä mambilang karä anake akan hapus tanah Juda tuntang Benja-

min, hong karä kota, sambil manenga arä balandja akae; maka iä heret dengan arä olo bawi.

BAGI 12.

Sisak mamarang Rehabeam; Rehabeam matäi, anake Abia manganti iä.

1. Djadi, amon Rehabeam djari mandähen karadjaan ajue, tuntang mandjadi kwasa, tä iä ngalapean Torat Jehowa, tuntang karä olo Israel tamput iä. — (1. Radja 14, 22.)

2. Tagal tä hong njelo limä kahum karadjaan Rehabeam, maka Sisak, radja Misir, dumah mamarang Jerusalem; krana olo tä djari malangkah malawan Jehowa.

3. Iä mimit sakojan duä ratus kareta, tinai djahawen pulu kojan olo idjä hapan hadjaran. tinai djaton taraisä karä olo parang beken tä, idjä ompat iä dumah bara Misir, olo Libi, olo Sugh, olo Kus.

4. Maka iä mampalah karä kota, idja hong Juda, palus maranggar Jerusalem.

5. Tä nabi Semaja manalih Rehabeam, tuntang karä mantir Juda, idjä djari hapumpang hong Jerusalem tagal Sisak; koae dengan olo tä: Kakai augh Jehowa: keton djari malihi aku, tagal tä aku djari malihi keton, mandjuluk keton akan lengän Sisak.

6. Tä karä mantir Israel tuntang radja mamparandah arepe, sambil hamauh: Jehowa toto tetek.

7. Amon Jehowa mitä olo tä mamparandah arepe, maka augh Jehowa sampai Semaja, koae: Olo tä djari mamparandah arepe; toh aku djaton handak marusak iä, tapi badjeleng aku handak maliwus iä.

sampai kasangitku tä djaton akan bangar mawi Jerusalem hapan lengän Sisak.

8. Tapi olo tä akan mamenda iä kea, mangat iä kasene kabekäe manempo aku dengan manempo karadjaan kalunen.

9. Tumon tä Sisak, radja Misir, tamä Jerusalem, palus iä marampas karä panatau human Jehowa tuntang panatau human radja, lepah lingis irampase talo tä; iä marampas talawang bulau kea idjä inampa Salomo. — (9.15.)

10. Maka radja Rehabeam manampa gantın djetä talawang tambaga; iä mansahan tä penda lengän mantir olo dalam, idjä tonggon bauntonggang human radja.

11. Djadi, amon radja manalih human Jehowa, maka olo dalam tä hagoet, hapan djetä; limbah tä iä halalian tä tinai akan karong äka olo djadjaga tä.

12. Maka amon iä mamparandah arepe, tä kalait Jehowa tendur mawi iä, belä iä marusak iä lepah lingis. Krana hong Juda magon aton kea talo bahalap.

13. Tumon tä radja Rehabeam impaabas hong Jerusalem, tuntang haradjur mimbing karadjaan; krana Rehabeam äpat pulu idjä njelo umure, metoh iä mandjadi radja, iä marentah uduwalas njelo hong Jerusalem, lewu tä, idjä djari intih Jehowa bara karä hamputan Israel, mangat mingkes arae hetä. Aran indie Naama, bawin olo Amon. — (2. Mos. 20.24.)

14. Maka iä papa gawie, basa iä djaton mambudjur atäie, mangat manggau Jehowa.

15. Maka karä saritan Rehabeam, bara tamparae palus katatesae, djari tarasurat hong surat karä augh

nabi Semaja, tuntang nabi Ido. idjä djari marinting karä horoe ungkup tä. Maka Rehabeam haradjur parang dengan Jerobeam katahin karä andau pambelome.

16. Maka Rehabeam matäi, ingampeleng dengan tato hiange; iä ingubur hong lewun Dawid. Tä anake Abia mandjadi radja manganti iä.

BAGI 13.

Abia, radja Juda, mampalah Jerobeam.

1. Hong njelo hanjawalas lahum karadjaan Jerobeam, maka Abia mandjadi radja hong Juda. — (1. Radja 15.1.)

2. Iä marentah telo njelo hong Jerusalem; aran indie Maagha. anak Uriel, bara Gibeä. Maka Abia haradjur parang dengan Jerobeam.

3. Abia mimit olo mamarang. olo menteng tuntang gantjang, äpat ratus kojan biti uras kampilie; tapi Jerobeam mamadju kawan parang manandipah iä, hanja ratus kojan olo kampilie, uras olo menteng gantjang.

4. Maka Abia hagoet bara tantan bukit Semaraim, idjä hong bukit hatinggang Epraim; tuntang iä hamaub: Hining aughku, Jerobeam, tuntang karä olo Israel.

5. Djaton keton patut katawan. Jehowa, Hatallan Israel, djari manenga karadjaan mahundjun Israci akan Dawid sampai katatahi, äkae tuntang panakae, hapan djandjie awang dähén?

6. Tapi Jerobeam, anak Nebai, djipen Salomo, anak Dawid tä, mahin djari kea manggatang arepe. malawan tempoe.

7. Tinai arä olo parajap, olo setan, djari hapumpong omba iä, tuntang djari mandähen arepe malawan Rehabeam, anak Salomo, pesan Rehabeam tä tabela, metoh atäie lemolamunjai, sampai iä djaton tau mangaras arepe malawan olo tä.

8. Toh, maka keton mado handak manekang arep keton malawan karadjaan Jehowa, idjä puna hong lengän panakan Dawid; toto, keton karäan karä, tapi ain keton anak sapi bulau tä, idjä djari inampa Jerobeam, mandjadi hatalan keton. — (1. *Radja* 12, 28.)

9. Djaton keton djari manganan imam Jehowa, panakan Aaron tä, tuntang olo Lewi, sambil mangkat imam akan keton tumon hadat karä olo kapis awang hakaliling? Brangai genep biti idjä lembut handak manjuang lokap ai kea hapan anak sapi idjä kongan, tuntang udju kongan tabiri hatuäe, iä palus mandjadi imam akan karä talo tä, idjä dia Hatalla. — (11, 14.15.)

10. Tapi ikäi, Jehowa kea toto Hatallan ikäi, ikäi djaton djari malihi iä; imam tä, idjä sombahjang intu Jehowa, iä tä panakan Aaron, tinai olo Lewi idjä ompat malalus gawie.

11. Sining handjewu dengan halemäi olo tä maluput parapah awang ingähu akan Jehowa, tuntang garo talo mangat ewaue, tinai iä manatap tepong tä hong medja idjä brasih, tuntang manatap tantahan sumbo bulau tä tuntang palitae, mangat belom genep alem; krana ikäi magon mahaga karä gawi hapan manonggo Jehowa, Hatallan ikäi, tapi keton djari malihi iä. — (4. *Mos.* 28, 6.)

12. Tagal tä, itä keton, haiak ikäi, intu baun ikäi aton Hatalla, tinai imam ajue tuntang sarunai, mangat mampahining aughe mawi keton; joh olo Israel! äla petah mamarang Jehowa, Hatallan tato keton, krana toto djaton keton tau ontong!

13. Tapi Jerobeam manjoho belaehe olo ajue mantakan iä bara hila likute; djadi batang kawan parang ajue aton hila baun olo Juda, tapi belaehe olo tä mantakan iä bara hila likute.

14. Djadi, amon olo Juda tamपाला, maka iä mitä, musohe mantakan iä bara hila baue hila likute; maka iä blaku intu Jehowa, tuntang imam mampahiau srunai. — (4. *Mos.* 10, 9.)

15. Haiak tä olo Juda malahap, maka Hatalla mamukul Jerobeam tuntang karä olo Israel hong baun Abia tuntang olo Juda.

16. Olo Israel pararawoh bara baun olo Juda, Hatalla mandjuluk iä akan penda lengän äwen.

17. Maka Abia tuntang olo ajue paham mamukul olo tä, krana bara baris olo Israel halelek matäi limä ratus kojan biti, olo awang kampili.

18. Tumon tä olo Israel rungkok intu katika tä; tapi olo Juda djaladjalan kwasa, basa iä djari basinggoh intu Jehowa, Hatallan tatoc.

19. Maka Abia manjasah Jerobeam, balalu manduan bara iä arä lewu, Betel tuntang karä patataie, Jesana tuntang patataie, Epron tuntang patataie.

20. Maka Jerobeam djaton bara kwasa hindai katahin pambelom Abia; Jehowa mangapähä iä sampai iä matäi.

21. Tumon tä Abia djaladjalan kwasa. Maka iä masawä äpatwalas biti, iä manak duä pulu duä hatuä, tinai djahawenwalas anake bawi.

22. Maka tisan karä saritan Abia, karä gawie tuntang aughe, djari tarasurat hong surat nabi Ido.

BAGI 14.

I. Asa manganan karä ramon gawin dewa. II. Iä mampalah olo Kus.

I.—1. Maka Abia matai, ingampeleng dengan tato hange; iä ingubur hong lewun Dawid. Tä anake Asa mandjadi radja manganti iä. Intu pangereng ajue tanah tä sanang sapulu njelo. — (1. *Radja* 15,11.)

2. Maka Asa bahalap budjur gawie hong matan Jehowa, Hatallae.

3. Krana iä mangarak karä mesbeli dewa, tuntang karä äka gantong, sambil manganan karä hampatong, tuntang manaweng karä pahewan äka dewa.

4. Iä manjoho olo Juda, mangat iä manggau Jehowa, Hatallan tatoe, sambil mahaga Torat tuntang karä prentah.

5. Tinai bara karä lewun Juda iä mangarak manganan karä äka gantong, tuntang karä pangantoho; maka karadjaan tä sanang hong baue.

6. Tinai iä mamangun arä kota hong Juda; krana tanah tä sanang, hong karä njelo tä djaton lembut parang mawi iä, basa Jehowa manjanang iä.

7. Krana koae dengan olo Juda: Kaläh ita mamangun karä lewu

tä, tuntang mangota tä hakaliling, sambil manampa tjandi, blawang tuntang kuntji, basa tanah tä magon ain ita; krana ita djari manggau Jehowa, Hatallan ita; ita djari manggau iä, toh iä djari manjanang ita hakaliling. Tumon tä olo tä mamangun karä lewu tä, tuntang gawie tä imberkat, mandjari kea.

8. Maka ain Asa aton kawan parang bara baris olo Juda, idja hapan talawang tuntang lundju. telo ratus kojan biti, tinai bara baris olo Benjamin, idja hapan talawang tuntang panah, saratus hanja kojan biti, uras olo gantjang menteng.

II.—9. Maka Serah, olo Kus tä, dumah mamarang iä, mimbit kawan parang sakojan tingkat sakojan karä bitie, tinai telo ratus kareta; iä sampai Maresa.

10. Tä Asa hagoet manjupa iä: iä mamadju kawan parang hong djanah Sepata, tokep Maresa.

11. Maka Asa blaku intu Jehowa, Hatallae, koae: O Jehowa, djaton bahali ikau mandohop, alo olo kwasa alo olo balemo; dohop ikäi, Jehowa, Hatallan ikäi, krana ikäi basinggoh intu ikau, tuntang harap aram; ikäi djari kantoh malawan olo idja karäan karäe tä: o Jehowa, ikau puna Hatallan ikäi. äla manjoho olo matekiapi tau malawan ikau.

12. Maka Jehowa mamukul olo Kus tä hong baun Asa tuntang olo Juda; karä olo Kus tä dari.

13. Maka Asa tuntang olo idja dengae manggoang olo tä sampai Gerar; kutoh karä olo Kus tä impatäie, sampai iä djaton tau mules tinai; krana olo tä darai ru-

sak haliai hong baun Jehowa, tuntang kawan parang ai; maka awen mimbit kutoh talo irampase.

14. Tuntang iä mampalah kari lewu awang hakaliling Gerar, kрана pampikäh Jehowa djari lawo hundjuu olo hetä; iä marampas karä lewu tä, kрана talo indu irampas arä hetä.

15. Tinai iä mantakan karä krambang meto kea, palus marampas kutoh tabiri, onta; limbah tä iä buli Jerusalem.

BAGI 15.

Asa maradjur gawie, mangabueh agaman olo arä intu Jehowa.

1. Maka Rogh Hatalla manjuang Asaria, anak Obed.

2. Iä hagoet manambang Asa, sambil hamauh dengae: Hining aughku, o Asa, haiak karä olo Juda tuntang Benjamin! Jehowa mampahaiak keton, basa keton ompat iä; djaka keton manggau iä, toto iä handak injondau keton; tapi amon keton malihi iä, tä iä kea handak malihi keton.

3. Maka Israel tä tahi andane akan melai haiak djaton Hatallae idjä toto, djaton imam idjä madjar iä, djaton kea Torat.

4. Tapi amon olo tä huang kapähäe hobah akan Jehowa, Hatallan Israel, sambil manggau iä, tä awen akan sondau iä.

5. Maka katahin katika tä djaton kasanang akan olo awang tesek buli, tapi arä ampin kadjakä bewäi buah karä olo hong tanah tä.

6. Kрана ungkup sama ungkup tuntang lewu sama lewu hasansawong daraidaraia; kрана Hatalla

manaräwen iä hapan karä ampin pampikäh.

7. Tagal tä, tanggatanggar keton, ala manendur lengän keton, kрана upah miring gawin keton.

8. Amon Asa mahining augh tudjum nabi Obed tä, maka iä mandähen arepe, sambil manganan karä talo kabelä bara hapus tanah Juda tuntang Benjamin, tuntang bara karä lewu, awang djari induae hong bukit hatinggang Epraim; iä manaheta mesbeh Jehowa, idjä intu parantaran human Jehowa.

9. Tinai iä mamumpung karä olo Juda tuntang Benjamin, tuntang idjä namuäi marak awen, olo haris Epraim, Manase tuntang Simeon; kрана kutoh olo Israel manatelan arepe hong iä, amon iä mitä, Jehowa, Hatallae, aton mampahaiak iä.

10. Karä olo tä hapumpung hong Jerusalem, hong bulan telo, intu njelo limäwalas kahum karadjaan Asa.

11. Andau tä kea olo maluput parapah akan Jehowa, belae talo irampas tä, idjä djari imbite, udju ratus kongan sapi, tinai udju kongan kongan tabiri.

12. Tuntang olo tä tamä djan-dji, iä handak manggau Jehowa, Hatallan tatoe, hapan salepah atäie, salepah hambaruae. — (Jos. 24, 25; 2. Radja 23, 3.)

13. Tuntang genop biti, idjä djaton handak manggau Jehowa, Hatallan Israel, akan impatäi, alo hai korik, alo hatuä bawi.

14. Palus olo tä sumpah intu Jehowa hai augh, tuntang malahap, hapan sarunai tuntang napiri.

15. Maka karä olo Juda handjak tagal sumpahe tä; kрана iä djari sumpah hapan salepah atäie; ha-

pan toto kahandake olo tä djari manggau iä, maka äwen sondau iä, Jehowa manenga kasanang hakaliling akan olo tä.

16. Tinai Maagha, tamba radja Asa, inipase, paterai iä djadiratu, basa iä djari manampa hampatong dewa matekiapi hong pahewan; tinai Asa mangarak hampatong dewae tä, mamparoteke tuntang manusul tä saran sungäi Kidron.

17. Maka karä äka gantong tä djaton ingarak inganan bara Israel; tapi atäi Asa tanggar kea hapus pambelome.

18. Iä manamäan akan human Hatalla talo handiai, awang imbaris imprasih liau bapae, tuntang awang prasih ai, salaka bulau tuntang milik.

19. Maka djaton parang sampai njelo telo pulu limä kahum karadjaan Asa.

BAGI 16.

I. Asa imarang Baesa. II. Iä badosa, buah hukum, matäi.

I.—1. Hong njelo telo pulu djahawen kahum karadjaan Asa, maka Baesa, radja Israel, dumah mamarang Juda; tuntang iä mamangun Rama, hapae mangahana olo tesek buli, manalih Asa, radja Juda. — (1. Radja 15, 17.)

2. Tä Asa manduan karä salaka bulau bara äka panatau human Jehowa tuntang human radja, balalu mampait djetä akan Benhadad, radja Aram, idjä melai hong Damaskus, koae:

3. Aton djandjin koä, panohoe bara liau apangku dengan liau bapam; itäm, toh aku mampait

salaka bulau akam, käläh karak djandjim dengan Baesa, radja Israel, mangat iä tä terai mawi aku.

4. Maka Benhadad manarima augh radja Asa, palus iä manjoho karä mantir kawan parang ajue maranggar karä lewon Israel; djadi olo tä mamukul Ijon, Dan, Abelmaim, tuntang karä lewu idjä äka karä djurong hong Naptali.

5. Djadi, sana Baesa mahining djetä, maka iä terai mamangun Rama, palus gawie tä balang.

6. Tä radja Asa mirak karä olo Juda, palus olo tä mäton manduan karä batu bara Rama, tuntang karä kaju, ramo idjä imangun Baesa tä; djetä hapae mamangun Geba tuntang Mispa.

II.—7. Maka katika tä nabi Hanani manalih Asa, radja Juda, sambil hamaui dengae: Basa ikau djari basinggoh intu radja Aram. djaton djari basinggoh intu Jehowa, Hatallam, tagal tä kawan parang radja Aram djari mamulang bara lengäm.

8. Djaton olo Kus tuntang olo Libi tä kawan idja karäan karäe haliai, tuntang kutoh karetae tinai oloe idjä hapan hadjaran? Tinai awim basinggoh intu Jehowa, iä djari manjaragh olo tä intu lengäm kea.

9. Kraua matan Jehowa mangumbang hapus petak, mangat mamparahan kwasae mandohop olo tä. idjä tanggar atäie dengae. Sala kea gawim hong perkara toh: krana bara andau toh djaton akan terai parang mawi ikau.

10. Tapi Asa mahit nabi tä. balalu manutup iä hong human panga, krana iä babuhit atäie dengae tagal perkara tä; tinai Asa

mararat isut biti baris olo arä katika tä kea.

11. Maka karä saritan Asa, bara tamparae palus katatesae, djari tarasurat hong surat saritan karä radja Juda tuntang Israel.

12. Maka intu njelo telo pulu djalatien kahum karadjae Asa kapähä baperes paie; perese tä paham haliai; tapi kahum perese tä mahin djaton kea iä manggau Jehowa, baja tabit bewai.

13. Kalotä Asa matäi ingampeleng dengan tato hiange; iä matäi hong njelo äpat pulu idjä kahum karadjaan ajue.

14. Olo mangubur iä hong kubur ajue, idjä djari inatape akae hong lewun Dawid. Olo mangu-djoh iä hong katil, idjä djari imuate dengan karä ampin talo mangat ewaue, awang injimpae tumon kaa-pik gawin tukang tatamba; tinai olo paham manusul karä talo bahalap hundjun kubure. — (21,19.)

BAGI 17.

Radja Josapat mikäh Hatalla, iä imberkat.

1. Maka anake Josapat mandjadi radja manganti iä; iä tä mandähen arepe malawan olo Israel. — (1. Radja 15,24.)

2. Iä mingkes kawan parang hong karä kotan Juda, tinai hong tanah Juda kea, tuntang hong karä lewun Epraim, idjä djari induan liau bapae Asa.

3. Maka Jehowa mampahaiak Josapat, basa iä manandjong hong djalan tatoe Dawid horan, iä djaton omba karä dewa.

4. Tapi iä manggau Hatallan

tatoe, tuntang manandjong huang prentahe; djaton iä tumon gawin olo Israel.

5. Maka Jehowa mandähen karadjaan huang lengäe; karti olo Juda manahor asil akan Josapat, sampai iä paham panataue tuntang horumate.

6. Maka atäie sasar menteng huang djalan Jehowa, iä djaladja-lan manganan karä äka gantong tuntang pahewan bara Juda.

7. Maka hong njelo telo kahum karadjaan ajue iä manjoho mantir ajue, Benghail, Obadja, Segharja, Netaneel, Mighaja, mangat äwen madjar olo hong karä lewun Juda.

8. Tinai haiak dengae aton olo Lewi: Semaja, Netanja, Sabadja, Asael, Semiramot, Jonatan, Adonia, Tobia, Tobadonia, olo Lewi tä, tinai haiak dengae imam Eli-sama tuntang Joram.

9. Äwen tä madjar olo hong karä lewun Juda, tuntang Torat Jehowa aton hong lengäe; iä mang-umbang karä lewun Juda, haiak madjar olo arä.

10. Maka pampikäh Jehowa manjangkulep karä karadjaan hong karä tanah, awang hakaliling Juda, leka djaton petah mamarang Josapat.

11. Tinai belakhe olo Pilisti mim-bit talo inenga akan Josapat, tuntang puna asile; tinai olo Arab kea manenga kambing tabiri akae, udju kojan udju ratus tabiri, udju kojan udju ratus kea kambing.

12. Tumon tä Josapat sasar takä sasar kahaie, sampai iä kwasa haliai, tinai iä mamangun arä kota tuntang arä lewu äka panatau hong Juda.

13. Ai Kutoh ramo hong karä

lewun Juda, tinai olo parang, uras olo gantjang menteng hong Jerusalem.

14. Djetoh djumlahah karä olo tä, tumon karä ungkup human tatoe: bara baris olo Juda aton karä mantir hong bakojakojan: Adna, penda iä tä telo ratus kojan olo gantjang menteng.

15. Limbah bara iä aton Johanan, penda iä tä duä ratus hanja pulu kojan.

16. Limbah bara iä aton Amasia, anak Sighri, idjä tuntang kahiasé djari mandjuluk arepe akan Jehowa; penda iä tä duä ratus kojan olo idjä gantjang menteng.

17. Bara baris Benjamin aton Eljada, olo idjä gantjang menteng: penda iä tä duä ratus kojan olo, idjä hapan panah tuntang talawang.

18. Limbah bara iä aton Josabad, penda iä tä saratus hanja pulu kojan, idjä batatap akan parang.

19. Karä olo tä uras mangkat prentah radja: beken tinai karä olo awang djari ingkes radja hong karä kota, hapus tanah Juda.

BAGI 18.

Josapat mandohop Aghab, radja Israel, mamarang olo Aram; tapi äwen tjalaka.

1. Kakai Josapat tä kutoh padatae tuntang horumate. Maka iä hasanger dengan Aghab.

2. Djadi, limbah isut njelo iä hagoet madja Aghab hong Samaria. Maka Aghab mampatäi arä tabiri sapi akæ, tuntang akan karä olo idjä dengæ; iä musok

mangat iä ompat hagoet akan Ramot hong Gilead. — (1. Radj: 22.2.)

3. Krana Aghab, radja Israel. hamauih dengan Josapat, radja Juda: Handak ikau ompat aku mamarang Ramot hong Gilead? Tombah iä: Aku toh kilau ikau. tinai olo ajungku kilau olo ajum kea; ikäi handak ompat ikau hong parang toh.

4. Tinai koan Josapat dengan radja Israel: Käläh andau toh kea isek augh Jehowa.

5. Tä radja Israel mamumpong karä nabi, äpat ratus biti karæ, tuntang iä misek äwen: Aton ita akan hagoet mamarang Ramot hong Gilead, atawa buah aku balang bewäi? Tombah äwen: Lius bewäi, basa Hatalla handak mandjuluk lewu tä akan lengän radja.

6. Tapi koan Josapat: Djaton hetoh idjä biti nabin Jehowa hindai, mangat ita tau misek intu iä?

7. Tä koan radja Israel, tombak augh Josapat: Aton hindai idjä biti, idjä tau hapan misek Jehowa; tapi aku manjingi iä, basa iä djaton pudji masuman talo bahalap akangkku, baja talo papa bewäbewäi; iä tä Migha, anak Jimla. Koan Josapat: Äla radja hamauih kalotä.

8. Tä radja Israel mangahau mandur, balalu manjoho iä: Gulugulong duan Migha, anak Jimla tä.

9. Maka radja Israel tuntang Josapat, radja Juda, sama mondok hundjun padadusan ajue, hapan pakaian radja; iä mondok intu äka rampar darah bauntonggang lewu Samaria. Maka karä nabi tä uras manudjum naharep iä.

10. Maka Sedekia, anak Knaana.

djari manampa akae tandok sanaman, sambil hamaui: Toh augh Jehowa: hapan djetoj ikau akan manampoh olo Aram, sampai ikau djari mampalomos olo tā lepah lingis.

11. Maka karā nabi samandiai manudjum tumon tā kea, koae: Has, lius akan Ramot hong Gilead, toto ikau karāh bontong, krana Jehowa handak mandjuluk tā akan lengān radja.

12. Maka sarohan tā, idjā djari hagoet manduan Migha, hakotak dengae, koae: Itām, karā nabi tā uras sama aughe, bahalap akan radja; kālāh aughm toh kea njaroroe augh āwen tā, sewut talo bahalap.

13. Tapi tombah Migha: Belom Jehowa! talo idjā karāh insuman Hatalla akangku, djetā kea handak injewutku.

14. Djadi, amon iā djari manaharep radja, koan radja dengae: Joh Migha! aton ikāi akan hagoet mamarang Ramot hong Gilead, atawa patut aku balang? Tombah iā: Joh brangai, lius, ikau bontong, lewu tā karāh indjuluk akan lengām.

15. Tapi radja hamaui dengae: Sampai hakampirā aku akan manjumpah ikau, uka ikau āla manjewut akangku augh beken baja augh idjā toto, hapan aran Jehowa?

16. Tā koae: Aku djari mitā karā olo Israel bilangbalangan hong karā bukit, kilau tabiri idjā djaton sakatike. Maka Jehowa hamaui: olo tā djaton tempoe; kālāh genep bitī buli humae dengan sanang.

17. Tā koan radja Israel dengan Josapat: Dia aku djari hamaui

dengam, iā tā djaton handak manudjum talo bahalap akangku, baja talo papa bewāi?

18. Tinai koan Migha: Tagai tā, kālāh hining augh Jehowa: aku djari mitā Jehowa mondok hundjun padadusae, tuntang hapus kawan talo belom hong sorga mendeng hila sambil gantaue.

19. Maka Jehowa hamaui: āwe handak madjik Aghab, radja Israel, mangat iā lius maranggar Ramot hong Gilead, uka iā impatāi hetā? Maka tombah idjā bitī kalotā, idjā tinai kakai.

20. Tā aton lembut rogh, manaharep baun Jehowa, sambil hamaui: aku handak madjik iā. Koan Jehowa dengae: hapan narai?

21. Tombah iā: aku handak hagoet manampa augh tandjaro hong njaman karā nabie. Tā koae: ikau kea akan madjik iā, tuntang malalus tā kea; lius, awi tumon tā.

22. Toh itām, Jehowa djari manjoho rogh tandjaro hong njaman karā nabim djetoj, tapi Jehowa djari manjewut tjalaka akam.

23. Tā Sedekia, anak Knaana tā, manggapi mamukul Migha, manekap pipie, sambil hamaui: Kwāka rogh Jehowa djari undur bara aku, mangat hakotak hadjamban ikau!

24. Tombah Migha: Bitim kea karāh mitā tā hong andau tā kea, amon ikau hadari haradjur bara karong idjā akan karā karong beken, handak manjahokan arepm.

25. Maka radja Israel manjoho olo, koae: Duan Migha, imbit iā buli Amon, mantir lewu tā, tuntang Joas, anak radja.

26. Suman akan āwen duā tā:

tumon toh augh radja: tutup olo toh hong sipir, pakanan iä hapan panginan papa bewäi, sampai aku buli budjur bahalap.

27. Maka tombah Migha: Amon ikau buli budjur bahalap, tä maka Jehowa djaton djari hakotak hadjamban aku. Tinai koae: Omba keton mahininge, o olo arä handiai!

28. Limbah tä radja Israel tuntang Josapat, radja Juda, hagoet akan Ramot hong Gilead.

29. Maka radja Israel hamauih dengan Josapat: Aku handak malih pakaiangku, limbah tä aku handak tamä parang; tapi käläh ikau hapan pakaiam bewäi. Tumon tä radja Israel malih pakaiäe, tuntang tamä parang.

30. Maka radja Aram djari mamentäh karä mantir kareta ajue, idjä dengae, koae: Äla keton mawi alo korik hai, baja radja Israel bewäi.

31. Djadi, amon karä mantir kareta mitä Josapat, äwen manggarä iä radja Israel, palus olo tä mangapong iä, handak mantakan iä; maka Josapat mangkariak, tuntang Jehowa mandohop iä, Hatalla mambalang olo tä mawi iä.

32. Krana sana mantir kareta kasene iä, iä djaton radja Israel, palus olo tä mules bara iä.

33. Tä, maka idjä biti baris olo arä tä malekas panahe mamanah marantjah bewäi, maka iä buah radja Israel helat sapan badju sanaan. Tä koae dengan mandur karetae: Ules kareta, plua aku bara klahi, krana aku paham bahimang.

34. Tapi klahi mangaras andau tä, tuntang radja hong karetae

tangkeng tandipah olo Aram sarnipai halemäi, palus iä matäi hais matanandau lius belep.

BAGI 19.

Josapat impudji nabi Jehu. Iä mam budjur gawin agama tuntang basara: olo ajue.

1. Maka Josapat, radja Juda, budjur bahalap buli humae hong Jerusalem.

2. Tä Jehu, anak Hanani, nabi tä, hagoet manambaug iä, sambii hamauih dengan radja Josapat: Patut kea ikau mandohop olo idjä darhaka tä, patut ikau sinta olo idjä basingi Jehowa? tagal tä kälait Jehowa hasep dengam.

3. Tapi talo bahalap kea djari sondaue hong ikau; krana ikau djari manganan pahewan dewa bara tanah, tuntang djari mambet ataim manggau Jehowa.

4. Maka Josapat melai intu Jerusalem. Limbah tä iä hagoet tinai mangumbang hapus olo arä, bara Berseba mandas bukit hatinggang Epraim, manjoho olo tä hobah akan Jehowa, Hatallan ta-toe.

5. Tinai iä mangkat arä hakim hong tanah tä; hong karä kotan Juda, uras iangkate hakim.

6. Tuntang iä hamauih dengan karä hakim tä: Buabua gawin keton, krana djaton akan olon keton mimbing basara, tapi gantim Jehowa; iä hindjä keton kahum mamutus basara.

7. Tagal tä, käläh pampikah Jehowa melai hong keton; inga-ingat gawin keton; krana Jehowa, Hatallan ita, djaton maku sala.

iä djaton tarima baun olo, atawa panengan olo.

8. Tinai hong Jerusalem kea Josapat mangkat isut olo Lewi tuntang imam, tinai mantir kapalan Israel, mangat mimbing hukum Jehowa tuntang karä basara, limbah iä djari buli tinai akan Jerusalem. — (5. Mos. 17, 8. 9.)

9. Iä mametäh olo tä, koae: Lulus gawin keton haiak keton mikäh Jehowa, tuntang kabudjür, tuntang atäi tetek.

10. Maka huang karä basara, idjä injampai karä paharin keton, bara karä lewue, akan keton, atawa perkara utang daha, atawa perkara tagal Torat tuntang prentah, tagal hadat tuntang kapatut, maka keton akan madjar äwen, belä olo tä tiwas dengan Jehowa, mungkar kalaite hasap mawi keton tuntang karä paharin keton; tumon tä patut gawin keton, tä maka keton djaton tiwas.

11. Itä, Amarja, imam hai tä, akan mangapala keton huang karä perkara, awang patut imutus tumon Torat Jehowa; tinai Sebadja, anak Ismael, mantir pamutjok hong hamputan Juda, akan mangapala keton hong karä perkara, idjä patut imutus tumon undangundang radja; tinai karä pangulu, olo Lewi tä, aton dengan keton kea; tanggatanggar atäi keton, lulus gawin keton, maka Jehowa karäh mampahaiak olo budjür.

BAGI 20.

Hatalla mampalah olo Amon tuntang olo Moab akan Josapat.

1. Djadi, limbah bara tä, maka

olo Moab tuntang olo Amon, tinai utus olo beken idjä omba olo Amon, aton dumah, mamarang Josapat.

2. Tä aton olo mambrita akan Josapat, koae: Tawon olo idjä paham karäe aton dumah bara dipah danau, bara tanah Aram, handak mamarang ikau; itäm, olo tä hong Hasesontamar, djetä Engedi.

3. Maka Josapat mikäh, iä mules manintu baue manggau Jehowa; tuntang iä manjoho olo arä puasa hapus tanah Juda.

4. Djadi, olo Juda hapumpong, mangat blaku dohop intu Jehowa; bara karä lewun Juda olo aton dumah, handak manggau Jehowa.

5. Maka Josapat mendeng bentok olo arä, olo Juda tuntang olo Jerusalem, hong human Jehowa, hong parantaran idjä taheta,

6. Sambil hamauh: O Jehowa, Hatallan tato ikäi! dia ikau Hatalla hong sorga? toto ikau idjä tempon karä karadjaan olo kapir! huang lengäm aton kwasatuntang kaabas, sampai dialo idjä biti tau malawan ikau.

7. Dia djaka ikau, joh Hatallan ikäi! djari manganan olo tanah toh bara baun Israel, djalahan olo ajum, tuntang djari manenga tanahe akan panakan Abraham, olo idjä ingilakm tä, sampai katatahi?

8. Maka olo tä djari melai huange, tuntang djari mamangun akam hetä huma brasih akan aram, sambil hamauh:

9. Djaka talo kapähä buah ikäi, padang, hukum, peres papa, lau, tä maka ikäi handak manaharep huma toh, manaharep baum, basa aram aton huang huma toh; hong kadjakän ikäi ikäi handak mang-

kariak intu ikau, tā käläh ikau mahining, käläh ikau mandohop. — (6,28.)

10. Maka toh, itäm, olo Amon tuntang olo Moab, tinai olo bara bukit hatinggang Seir, idjä tanahe ikau djaton maku manjoho olo Israel mahoroe, metoh panumahe bara tanah Misir, tapi äwen akan maliut olo tā, djaton mampaloinos iä; — (5. Mos.2,9.19.29.)

11. Toh, maka itäm, kilen olo tā mamalah intu ikäi katontoh? iä dumah handak manganan ikäi bara joresan ajum, idjä djari injohom ikäi manjorese.

12. Joh Hatallan ikäi! dia ikau maku mahukum olo tā? krana ikäi djaton bara kaabas malawan olo karäan karäe tā, idjä dumah mantakan ikäi, tuntang ikäi djaton katawan akal gawi; tapi matan ikäi manintu ikan!

13. Maka karä olo Juda samandiai mendeng manaharep baun Jehowa, anak awau mahin ompat kea, karä sawä tuntang anake.

14. Tä Rogh Jehowa manjuang Jahasiel hong bentok olo arä, Jahasiel anak Segharja, Segharja anak Benaja, Benaja anak Jehiel, Jehiel anak Matanja, olo Lewi tā, bara ungkup labengen Asap.

15. Maka iä hamauh: Ingat keton, karä olo Juda tuntang olo Jerusalem, tinai ikau. joh radja Josapat! kakai augh Jehowa akan keton: äla keton mikäh, äla keton taräwen tagal olo tā awang karäan karäe, krana parang toh djaton ain keton, tapi ain Hatalla.

16. Djewu lius keton manjupa olo tā; itä, olo tā manalih mahoroe bukit Sis; keton karäh hasondau dengae intu tapakan djanah, intu saran padang Jeruel.

17. Keton djaton akan mangalahi hong parang toh, baja keton akan manalih, mendeng hetä, tuntang mitä pandohop Jehowa dengan keton, o Juda tuntang Jerusalem! äla mikäh, äla taräwen, lius keton djewu, manjupa olo tā, krana Jehowa handak mampahaiak keton.

18. Tä Josapat sontop baue sampai petak, tuntang karä olo Juda, olo Jerusalem kea mahingkep hong baun Jehowa, sambil manjembah Jehowa.

19. Maka olo Lewi ungkup Kahat, tuntang ungkup Korah, mendeng haiak manjanji manara Jehowa, Hatallan Israel, hai augh.

20. Maka olo tā hagoet haiak djadjewu, manalih padang Tekoa: kahum äwen blua lewu, maka Josapat mendeng hetä, sambil hamauh: Hining aughku, keton olo Juda tuntang olo Jerusalem! pertjaja huang Jehowa, Hatallan keton, tā keton sanang bewäi; pertjaja augh nabin ajue, tā keton karäh bontong.

21. Maka iä hatirok dengan olo arä; iä mambaris olo panjanji akan Jehowa, idjä akan manara iä huang pakaian kabungase awang brasih. mangat äwen tā hagoet helo baun olo parang, sambil hamauh: Tara Jehowa, krana asie sampai kata-tahi.

22. Maka amon äwen tā manggatang augh, malahap, manjanji. tā Jehowa manjoho musoh salenga dumah, mantakan olo Amon, olo Moab, tuntang olo idjä bara bukit hatinggang Seir, idjä djari dumah mamarang olo Juda; tinai olo tā hamok sama arepe.

23. Krana olo Amon tuntang olo Moab mantakan olo tā, idjä bara bukit hatinggang Seir, sam-

bil mampatäi mampalomos iä; limbah äwen djari mampatäi olo Seir tä lepalepah, maka iä hatantakan harusak sama arepe. — (1. Sam. 14, 20.)

24. Djadi, amon olo Juda djari sampai huma djadjaga hong padang, iä mules manaharep karä musohe tä; itä! uras hantun olo bewäi, barampar hong petak, dialo idjä bitä djari liwus.

25. Tä Josapat tuntang olo ajue manalih, mangat manduan talo rampase, maka äwen sondau kutoh talo ain olo tä, kutoh meto, pakai-an, tuntang paham karä ramo barega, balalu äwen manduan tä akae, sampai djaton taratanggong hindai; iä manduan talo rampase tä katelo andau katahie awi kapa-ham karäe.

26. Maka hong andau äpat iä hapumpung intu djanah Beragha, (*djanah tara*.) krana hetä tä manara Jehowa; tagal tä iä manggarä aran äka tä djanah Beragha sampai andau toh.

27. Limbah tä karä olo Juda tuntang Jerusalem hagoet, maka Josapat hagoet totok helo, mangat buli Jerusalem dengan handjak atäie; krana Jehowa djari mampahandjak atäie tagal musohe.

28. Djadi, olo tä sampai Jerusalem, haiak mampahiau biola, kujapi, sarunai, mananggoh human Jehowa.

29. Maka pampikäh Jehowa manjangkulep karä karadjaan tanah hetä, metoh olo mahining, Jehowa djari mamarang musoh olo Israel.

30. Tumon tä karadjaan Josapat sanang, basa Hatallae manjanang iä hakaliling.

31. Maka Josapat marentah hong Juda; iä telo pulu limä njelo

umure metoh iä mandjadi radja; iä marentah duä pulu limä njelo hong Jerusalem. Aran indue Asuba, anak Silhi. — (1. Radja 22, 42.)

32. Iä manandjong hong djalan lian bapae Asa, iä djaton undur bara tä; gawie budjur intu matan Jehowa.

33. Baja karä äka gantong djaton inganae; krana elo arä hindai djari mambet atäie manintu Hatallan tatoe.

34. Maka tisan karä saritan Josapat, bara tamparae palus katesae, djeta tarasurat hong surat saritan Jehu, anak Hanani, idjä djari injalinan hong surat karä radja Israel.

35. Maka limbah bara tä Josapat, radja Juda, pakat dengan Ahasia, radja Israel; iä tä darhaka bewäi hong karä gawie.

36. Maka iä pakat dengae mamapan banama, hapa barajar akan Tarsis; iä mamapan banama tä hong Eseongeber.

37. Tapi Elieser, anak Dodawa, olo Maresa, manudjum mawi Josapat, kone: Basa ikau djari pakat dengan Ahasia, maka Jehowa djari mangarak gawim. Tumon tä karä banama tä pusit, sampai djaton tau hapa barajar akan Tarsis.

BAGI 21.

I. Radja Joram paham papa gawie.

II. Surat nabi Elia sampai iä; iä tjalaka palus matäi.

I. — 1. Limbah tä Josapat matäi, ingampeleng dengan tato hiange; iä ingubur hindjä tatoe hong lewun Dawid. Maka anake

Joram mandjadi radja manganti iä.
— (2. Radja 8, 16.)

2. Maka iä tä arä paharie, anak Josapat kea, Asarja, Jehiel, Segharja, Asarjahu, Mighaal, äwen djahawen Sepatja: samandiai tä uras anak Josapat, radja Juda.

3. Maka liau bapae djari manenga paham panatau akæ, salaka bulau, ramo barega, tinai kota hong tanah Juda; tapi karadjaan inengæ akan Joram, basa iä tam-bakas karä anake.

4. Amon Joram djari mimbing karadjaan liau bapae, tuntang djari mandähen arepe, maka iä mampatäi karä paharie hapan padang, tuntang belae mantir olo Israel.

5. Joram tä telo pulu duä njelo umure, metoh iä mandjadi radja; iä marentah hong Jerusalem hanja njelo.

6. Maka iä manandjong hong djalan karä radja Israel, sama tumon ungkup human Aghab, kiana iä djari masawä anak Aghab; gawie papa intu matan Jehowa.

7. Tapi Jehowa djaton handak marusak ungkup human Dawid, tagal djandjie, idjä djari impendenge akan Dawid, tumon iä djari hamauh, handak manenga akæ palus akan panakæ palita haradjur palus dapit. — (2. Sam. 7, 12.)

8. Maka hong katika ajue olo Edom mengkak arepe bara pagangan Juda, balalu manampa radjan ai.

9. Tagal tä Joram tuntang karä mantire hagoet, mimbit karä karetae. Maka hamalem iä sampai, balalu mampatäi karä olo Edom idjä bakaliling iä, tuntang karä mantir kareta.

10. Tapi olo Edom mengkak arepe kea bara prentah Juda, sam-

pai andau toh; katika tä Libna kea mengkak arepe bara pagangan Joram; krana iä djari malihä Jehowa, Hatallan tatoe.

11. Tinai iä manampa äka gantong hong karä bukit Juda; iä manamput olo Jerusalem habandong atäie dengan dewa, sampai olo Juda mahin ihadjadjuæ.

II. — 12. Maka aton sampai iä idjä krambar surat nabi Elia, idjä kalotoh aughe: Kakai augh Jehowa, Hatallan tatom Dawid: basa ikau djaton djari manandjong hong djalan liau bapam Josapat, tuntang hong djalan Asa, radja Juda tä.

13. Malainkan ikau djari manandjong hong djalan karä radja Israel, haiak djari mimbit Juda tuntang olo Jerusalem habandong atäie, tumon ungkup human Aghab habandong atäie, tinai basa ikau djari mampatäi karä paharim, ungkup human liau bapam, idjä bahalap bara ikau:

14. Itäm, Jehowa handak mahukum ikau pahapaham, mawi utus olo ajum, mawi karä anakm, karä sawam, karä talo ajum samandiai:

15. Tinai bitim kea karäh buah kapähä paham, peres hong badjakah knaim, sampai badjakah knaim blua bara ikau awi peres tä tahi andaue.

16. Tumon tä Jehowa manantuli atäi olo Pilisti tuntang olo Arab, idjä tokep olo Kus, mangat mararang Joram.

17. Olo tä hagoet tamä tanah Juda, paham masang hetä; iä rampas karä ramo, idjä sondaue hong human radja, tinai anak sawæ kea, sampai idjä biti mahin dia anak hatuä batisa akæ, baja Joahas, anake idjä busu.

18. Limbah bara tä Jehowa mang-

apähä iä hong knaie, hapan peres idjä djaton taratatamba.

19. Djetä tahi andaue kalotä, sampai duä njelo katahie; limbah tä maka badjakah knaie blua bara iä awi perse, djadi iä matäi pahan kapähäe awi perse papa tä. Maka olo ajue djaton manusul talo hundjun kubure, kilau hundjun ain liau bapae. — (16,14.)

20. Iä telo pulu duä njelo umure, metoh iä mandjadi radja; iä marintah hanja njelo hong Jerusalem; olo djaton paduli iä matäi; olo mangubur iä hong lewun Dawid, tapi djaton hindjä kubur karä radja.

BAGI 22.

Radja Ahasia impatäi; Atalia, indu Ahasia, mampatäi karä olo panakan Dawid.

1. Maka olo Jerusalem mamparadja Ahasia, anake idjä busu, manganti iä; krana kawan musoh, idjä haiak olo Arab djari masang hetä, djari mampatäi karä kakae. Tagal tä Ahasia, anak Joram, radja Juda, mandjadi radja.

2. Duä pulu duä njelo umur Ahasia, metoh iä indudus; iä marintah hong Jerusalem idjä njelo. Aran indue Atalia, äson Omri.

3. Iä kea manandjong hong djalan ungkup human Aghab, basa indue madjik iä mawi kadarhaka bewäi.

4. Gawie papa intu matan Jehowa, sama kilau ungkup human Aghab; krana äwen tä manantuhi akae, limbah pampatäi liau bapae, akan indu karusak ajue.

5. Karä gawie uras tumon khandak äwen; iä ompat Joram kea,

anak Aghab, radja Israel, mamarang Hasael, radja Aram, hong Ramot intu Gilead. Maka olo Aram mamukul mampahimang Joram. — (2.Radja9.)

6. Tä iä buli, mangat batatamba hong Jisreel, krana iä bahimang awi olo hong Rama, metoh iä parang dengan Hasael, radja Aram; maka Ahasia, anak Joram, radja Juda, tanggoh Jisreel, tantai manjengok Joram, anak Aghab, basa iä tä haban.

7. Maka idjä iä madja Joram, djetä awi Hatalla, mangat mimbit tjalaka mawi Ahasia; krana sana iä sampai, maka iä omba Joram manjupa Jehu, anak Nimsi, idjä djari iminjak Jehowa, nakara mampalomos ungkup human Aghab.

8. Djadi, amon Jehu malalus hukum mawi ungkup human Aghab, maka iä sondau kea karä mantir Juda, tuntang anak paharin Ahasia, idjä manonggo Ahasia, balalu äwen tä impatäie.

9. Limbah tä iä manggau Ahasia, krana iä tä djari manjahokan arepe hong Samaria; olo magah iä akan Jehu, palus iä mampatäie tuntang mangubur iä; krana koe: Basa iä tä anak Josapat, idjä djari manggau Jehowa hapan salepah atäie. Kalotä djaton batisa idjä biti bara ungkup human Ahasia, idjä ombet kwasae mimbing kara-djaan.

10. Sana Atalia, indu Ahasia, mitä anake djari matäi, maka iä mandjeleng arepe mampatäi karä panakan radja hamputan Juda. — (2.Radja11,1.)

11. Tapi Josabat, putir tä, manduan Joas, anak Ahasia, mangaliwat iä bara marak karä anak radja idjä impatäi tä, sambil manjahokan

iä tuntang ajange hong karong äkae batiroh; kalotä Josabat, anak radja Joram, sawan imam Jojada, idjä betau Ahasia, manjahokan iä bara Atalia, uka äla iä impatäie.

12. Iä injahokan tuntang ajange huang human Hatalla djahawen njelo katahie. Maka Atalia maren-tah tanah tä.

BAGI 23.

I. Jojada mamparadja Joas. II. Atalia impatäi; karä kaleka dewa ingarak.

I. — 1. Tapi hong njelo udju Jojada mantjagar arepe, tuntang pakat dengan mantir hong saratus, dengan Asarja, anak Jeroham, tinai Ismael, anak Johanan, Asarja, anak Obed, tinai Maaseja, anak Adaja, tuntang Elisapat, anak Sighri. — (2.Radja11,4.)

2. Äwen tä mangumbang tanah Juda, mamumpong karä olo Lewi bara karä lewu Juda, tinai karä mantir kapalan Israel, mangat mananggoh Jerusalem.

3. Maka karä olo tä manampa djandji dengan radja hong human Hatalla; koan Jojada dengan olo tä: Itä keton, anak radja tä akan djadi radja kea, tumon augh Jehowa tahu panakan Dawid. — (2.Sam.7,16.)

4. Maka tumon toh patut gawin keton: idjä pertelo bara karä keton, awang tamä padjun gawie hong andau sabat, imam tuntang olo Lewi, akan manonggo bauntonggang huma;

5. Tinai idjä pertelo akan manonggo human radja; tinai idjä pertelo kea hong bauntonggang Jesod; maka olo arä akan melai hong pantaran human Jehowa.

6. Tapi äla idjä biti akan tamä human Jehowa, baja imam tuntang olo Lewi, idjä malalus gawie; äwen tä tau tamä, krana iä djari imprasih; tapi karä olo arä tä akan omba manonggo bewäi.

7. Maka karä olo Lewi akan mangaliling radja, genep biti tuntang ganggamae hong lengäe; äwe äwe tamä huma tä palus iä akan impatäi; tapi keton akan mampahaiak radja, amon iä blua tamä.

8. Maka karä olo Lewi tuntang olo Juda handiai mawie tumon karä augh, awang djari imetäli imam Jojada. Äwen manduan ungkup olo ajue, awang tamä padjun gawie hong andau sabat, tuntang awang terai bara padjun gawie. Krana imam Jojada djaton djari malapas karä padjun olo tä.

9. Tinai imam Jojada manenga akan karä mantir hong saratus karä lundju, taming, talawang, awang ain radja Dawid horan, awang hong human Hatalla.

10. Iä manjoho karä olo tä mendeng, genep biti tuntang ganggamae huang lengäe, hila gantau tuntang hila sambil human Hatalla dengan mesbeh, mangaliling radja.

11. Limbah tä iä mamplua anak radja, palus mangkepan makota hundjun takoloke, sambil manenga Torat akäe; olo mamparadja iä, Jojada äwen hanak maminjak iä, sambil hamaui: Belom radja!

II. — 12. Sana Atalia mahining lalenton olo arä, idjä hapumpong, sambil manara radja, maka iä mananggoh olo arä, tamä human Jehowa.

13. Tä iä mitä, radja aton mendeng tokep djihi, intu djalan tamä, tuntang karä mantir tinai olo panyarunai aton tokep radja; maka

karä olo tanah tä handjak rantang, sambil mampahiau sarunai; tinai olo panjanji aton hetä hapan karä ampın talo usik, tuntang manjanji manara. Tã Atalia marabit pakaiae, haiak mantehau: Tipu, tipu!

14. Tapi imam Jojada manjoho karä mantir hong saratus, idjä mangapala olo arä, manalih, tuntang iä mametäh äwen, koae: Djidjit iä bara marak keton, palus patäi olo handiai, idjä handak ompat iä, hapan padang. Krana imam djari mametäh: Æla keton mampatäi iä hong human Jehowa.

15. Maka äwen tä manjingkap iä; djadi, sana sampai djalan hadjaran tamä human radja, iä impatäi olo hetä.

16. Maka Jojada mampendeng djandji ake, akan olo arä tuntang akan radja, mangat olo tä toto indu djalahan olo ain Jehowa.

17. Limbah tä olo arä tamä human Baal, mangarak tä; iä mangarak karä mesbehe tuntang hampatonge, tinai Mattan, imam Baal tä, impatäi olo intu baun mesbeh.

18. Maka Jojada matoh pangkat gawi hong human Jehowa, mamadju karä imam, baris hamputan olo Lewi tä, tumon äwen djari imadju Dawid akan human Jehowa, mangat maluput parapah awang ingähu akan Jehowa, tumon djari injurat hong Torat Moses, tuntang ramirami tuntang manjanji, tumon prentah Dawid.

19. Tinai iä manjoho olo djadga melai hong karä bauntonggang human Jehowa, belä olo, idjä samar pali awi bararangai talo, akan tamä hetä.

20. Tinai iä manduan karä mantir hong saratus, tuntang karä olo hai, idjä marentah olo arä, tinai

karä olo tanah tä samandiai, balalu iä mimbit radja bara human Jehowa, mahoroe bauntonggang gantong iä tamä human radja; palus iä mampondok radja hundjun padadusan karadjaan.

21. Maka karä olo tanah tä handjak, tinai lewu tä sanang, limbah olo djari mampatäi Atalia hapan padang.

BAGI 24.

I. Joas marentah bahalap katahin Jojada belom. II. Limbah tä iä malihi Hatalla; tä iä tjalaka, tuntang impatäi olo.

I. — 1. Joas tä udju njelo umure, metoh iä mandjadi radja; iä marentah hong Jerusalem äpat pulu njelo. Aran indue Sibja, olo Berseba. — (2. Radja 12,1.)

2. Joas tä budjur gawie intu imam Jehowa, katahin pambelom imam Jojada.

3. Maka Jojada manduan sawae duä bitı, iä manak hatuä bawi.

4. Djadi, rahian bara tä, maka huang atäi Joas handak manumpang manaheta human Jehowa.

5. Tagal tä iä mamumpang karä imam tuntang olo Lewi, sambil hamauh dengan äwen: Lius keton, talih karä lewun Juda, pumpong rear bara karä olo Israel, hapan mangan human Hatallan keton sining njelo; buah keton manggu long gawi toh. Tapi olo Lewi tä rangkah gawie.

6. Tä radja mangahau Jojada, kapalan äwen, sambil hamauh dengae: Buhen ikau dia mariksa olo Lewi, mangat olo tä mamumpang bara olo Juda tuntang olo Jerusalem asil tä, idjä imetäh Mo-

ses, rewar Jehowa, awang inukase akan hapus utus olo Israel, hapan malandja tingkap-panjupa tä? — (2. Mos.30,12.)

7. Krana anak Atalia, olo darhaka tä, djari mamingkas human Hatalla, tinai talo handiai, idjä djari imbaris imprasih akan human Jehowa, djari hapae akan karä dewa Baal.

8. Tä radja manjoho, palus olo manampa pati, idjä ingkese hila ruar darah bauntonggang human Jehowa.

9. Tinai iä manjoho bauauar hong hapus Juda tuntang hong Jerusalem, mangat olo manahor akan Jehowa asil idjä imetäh Moses, rewar Hatalla, awang inukas, akan olo Israel hong padang tunis benjem. — (2. Mos.30,13.)

10. Tä karä mantir tuntang hapus olo arä handjak, balalu mimbit tä, manamäae huang pati, sampai djetä kontep.

11. Djadi, katika olo akan mimbit pati tä, tumon prentah radja, hapan lengän olo Lewi, amon iä mitä aton kutoh rear huange, tä aton dumah djurutulis radja, tuntang wakil imam hai, balalu mamboang pati tä, limbah tä iä halalian pati tä akan äkae tinai; kakai gawie sining andau, iä mamumpong kutoh rear.

12. Djetä inenga radja tuntang Jojada akan mantir gawi, idjä akan nguan human Jehowa; maka äwen mupah tukang batu tuntang tukang kaju, mangat mangabuah human Jehowa, tinai tukang sanaman tambaga, mangat nguan human Jehowa.

13. Tumon tä gawin mantir gawi tä, tuntang gawie manaheta tä ilalus awi lengäe, iä mangabuah

human Jehowa tumon puna ampie helo, sambil mandähäe.

14. Djadi, amon gawie djari hapus, tä iä mimbit tisan rear tä akan baun radja äwen duä Jojada; maka djetä inampae akan milik human Jehowa, akan kandaralah indu hapa nguan parapah, supun garo, sarangan idjä bulau salaka. Maka iä haradjur maluput parapah awang ingähu hong human Jehowa katahin pabelom Jojada.

15. Maka Jojada pandjang umure tuntang puas belom, tä iä matäi; iä saratus telo pulu njelo umure, metoh iä matäi.

16. Olo mangubur iä hong lewun Dawid, hindjä kubur radja; krana iä djari bahalap gawie intu olo Israel, intu Hatalla tuntang humae.

II. — 17. Maka limbah pampatäi Jojada karä mantir Juda manalih, palus äwen sontop manjembah radja; tä radja manarima aughe.

18. Olo tä malihi human Jehowa, Hatallan tatoe, palus sombajang hong karä pahewan, intu karä hampatong dewa. Tä kalait Hatalla paham hasep mawi Juda tuntang Jerusalem tagal kasalae tä.

19. Maka Hatalla manjoho arä nabi akan marak olo tä, mangat halalian iä buli Jehowa; äwen tä mampudji iä, tapi olo tä djaton maku nalingan pindinge.

20. Maka Bogh Hatalla manjuang Sagharia, anak imam Jojada. Iä mendeng intu äka gantong, naharep olo arä, sambil hamauih dengan äwen: Kakai augh Hatalla: buhen keton malangkah prentah Jehowa? Tagal tä keton djaton tau batuah; basa keton djari malihi Jehowa, maka iä kea malihi keton.

21. Maka olo arä pakat mawi iä, olo mamanting iä hapan batu, tumon prentah radja, hong paran-taran human Jehowa.

22. Tuntang radja Joas djaton manahiu asi, idjä djari ilalus liau bapae Jojada dengae, mala-inkan iä mampatäi anake; iä tä, haiak matäi, hamauh: Jehowa karäh manjengok balalu manun-tut tä!

23. Tagal tä maka limbah njelo djetä kawan parang olo Aram du-mali mamarang iä; olo tä sampai Juda tuntang Jerusalem, balalu iä marusak mampatäi karä mantir olo arä, tuntang talo irampase im-paite akan radja Damaskus.

24. Alo isut biti bewäi olo Aram tä idjä dumah mamarang, mahin injaragh Jehowa kea kawan olo arä peuda lengäe, basa olo tä djari malih Jehowa, Hatallan tatoe; tu-mon tä musoh tä akan malalus hukume mawi Joas.

25. Limbah musoh tä djari ha-goet malih iä, maka iä paham ka-pühäe, tä mantir ajue pakat mawi iä, tagal dahan anak imam Jojada tä; äwen mamukul iä hundjun sasuroe sampai iä matäi; limbah tä olo mangubur iä hong lewun Dawid, tapi djaton hindjä kubur karä radja.

26. Maka djetoh olo tä, idjä djari pakat mawi iä: Sabad, anak Si-meat, olo Amon, tinai Josabad, anak Simrit, olo Moab.

27. Maka karä anake, kahain karä asile idjä imumponge, tinai gawie dengan human Hatalla, djetä tarasurat hong surat saritan karä radja. Maka anake Amasia man-djadi radja manganti iä.

BAGI 25.

I. Radja Amasia manumon angh Ha-talla, iä imberkat. II. Iä malih Ha-talla, iä rusak.

I.—1. Amasia mandjadi radja, metoh iä duä pulu limä njelo umure; iä marentah hong Jerusa-lem duä pulu djalatien njelo kata-hie. Aran indue Joadan, olo Je-rusalem.

2. Iä budjur gawie intu matan Jehowa, tapi djaton hapan toto tuntang tanggar atäie.

3. Djadi, amon karadjaan djari dähén intu iä, maka iä mampatäi mantire tä, awang djari mampatäi liau bapae radja.

4. Tapi anak äwen djaton im-patäie, malainkan iä mawi tumon djari injurat hong Torat, hong surat Moses, idja hetä äka petäh Jehowa, koae: Bapae äla indu im-patäi tagal anake, tinai anake äla indu impatäi tagal bapae, tapi ge-nep biti akan matäi tagal kasalan ai. — (5. Mos. 24, 16.)

5. Maka Amasia mamumpong karä olo Juda, mambaris iä tumon karä ungkup tatoe, tuntang mang-kat akäe mantir hong sakojan. ti-nai mantir hong saratus, akan ha-pus olo Juda tuntang Benjamin; iä misä olo tä bara idjä duä pulu njelo umure tuntang idjä bakas bara tä; maka karäe telo ratus kojan olo kampäli, idjä tau omba kawan parang, harati mimbing lun-dju tuntang talawang.

6. Tinai iä mupah olo Israel saratus kojan biti, idjä gantjang menteng, hapan saratus pikul sa-laka.

7. Tapi aton dumah olo ain Hatalla manalih iä, koae: O radja! äla manjoho kawan olo Israel tä

ompat ikau, krana Jehowa djaton maku mampahaiak olo Israel, salepah panakan Epraim tä.

8. Tapi käläh ikau hagoet mimbit baris aim bewäi, malalus parang haiak menteng atäim, belä Jehowa mampalokang ikau intu baun musohm; krana Jehowa bewäi kwasa mawat tinai kwasa mampalokang.

9. Maka Amasia hamauh deng-an olo ain Hatalla: Tapi kilen gawingku dengan saratus pikul salaka tä, idjä djari inengaku akan kawan olo Israel tä? Tombah olo ain Hatalla: Jehowa tatau haream, mangat manjulung tä akam.

10. Tä Amasia mambaris olo tä, iä tä kawan olo Epraim, idjä djari dumah mangat omba iä, manjoho olo tä buli kalekae. Tagal tä hambon kalait olo tä dengan olo Juda; iä buli äkae rasirasing.

11. Maka Amasia mantjagar arepe, iä mimbit olo ajue, hagoet akan padang ujah, tuntang mamukul sapulu kojan biti olo Seir.

12. Tinai olo Juda manawan sapulu kojan biti belobelom; olo tä imbite akan hunjok batukarang, balalu mambaring olo tä bara hetä, sampai iä rotek samandiai.

13. Tapi karä olo parang tä, idjä djari injoho Amasia buli, ingahanae ompat mamarang, olo tä masang karä lewun Juda, bara Samaria sampai Bethoron; äwen mampatäi telo kojan biti, tuntang marampas arä ramo.

II. — 14. Djadi, amon Amasia buli, limbah iä djari mamukul olo Edom, maka iä mimbit karä hampatong dewan olo Seir tä; iä mampendeng djetä äkae indu hatallae, sambil sontop äkae tuntang hagaro.

15. Tä hasep kalait Jehowa mawi

Amasia; iä manjoho nabi manalih iä, iä tä hamauh dengae: Buhen ikau mahaga dewan olo tä, idjä djaton djari kwasa maliwus olo ajue bara lengäm?

16. Maka amon iä hokotak dengae, radja tombah: Äwe djari mangkat ikau mangat madjar radja? suni bewäi, buhen ikau blaku pukul? Tä nabi manjuni arepe, koae: Gitanku, Hatalla djari tukas handak marusak ikau, basa gawim kalotoh, tuntang ikau djaton maku manarima aughku.

17. Maka Amasia, radja Juda, bapikir, palus mampait augh akan Joas, anak Joahas, äson Jehu, radja Israel, koae: Has ikau, ita hitä bau hatantakan. — (2. Radja 14,8.)

18. Tapi Joas, radja Israel, mampait augh tinai akan Amasia, radja Juda, koae: Pawah idjä hong Libanon mampait augh akan batang seder hong Libanon, koae: tenga anakm idjä bawi indu sawan anakku hatuä. Tapi meto hutan, idjä hong Libanon, mahalau hetä, mahundjeng pawah tä.

19. Angatm, ikau djari mamukul olo Edom; awi tä ikau badjoho, maletjak arepm; tapi käläh ikau mamärem hong äkam bewäi. buhen ikau handak manggau tjalaka, palus balongkang, tuntang salepah olo Juda haiak ikau?

20. Tapi Amasia djaton paraba aughe; krana djetä awi Hatalla kea kalotä, mangat iä manjuluk iä akan lengän äwen, basa iä djari manempo dewan olo Edom.

21. Tä Joas, radja Israel, dumah, hatarumpak dengan Amasia, radja Juda, hong Betsemes, idjä intu tanah Juda.

22. Maka olo Juda imukul hong

haun olo Israel, palus pararawoh, genep bitu akan äkae.

23. Maka Joas, radja Israel, manawan Amasia, radja Juda, anak Joas, Joas anak Joahas, hong Betsemes; iä mimbit iä akan Jerusalem, palus iä mangarak kota batun Jerusalem, bara bauntonggang Epraim sampai bauntonggang idjä intu puting, äpat ratus hasa kalombahe.

24. Tinai iä manduan karä bulau salaka, tuntang karä ramo awang sondaue hong human Hatalla, intu Obededom, tuntang karä panatau human radja; tinai iä manduan olo indu sanda, limbah tä iä buli Samaria tinai.

25. Maka Amasia, anak Joas, radja Juda, belom hindai limäwalas njelo limbah pampatäi Joas, anak Joahas, radja Israel.

26. Maka tisan karä saritan Amasia, bara tamparae sampai katatesae, tarasurat hong surat karä radja Juda tuntang Israel.

27. Maka bara katika Amasia djari undur bara Jehowa, belaehe olo hong Jerusalem pakat handak mawi iä, tapi iä hadari akan Laghis. Maka äwen manjoho olo manjasah iä mimes Laghis, palus olo mampatäi iä hetä;

28. Tinai mimbit hantue imuat hundjun hadjaran; olo tä manguhur iä hindjä karä tatoe hong Jerusalem.

BAGI 26.

I. Radja Usia imberkat kntahie budjur gawie. II. Iä sala gawie huang perkaragan agama palus buah samagh.

I. — 1. Tä olo Juda handiai manduan Usia, idjä djahawenwalas njelo

umure katika tä, tuntang mamparadja iä gantin liau bapae Amasia. — (2. Radja 14, 21.)

2. Iä tä mamangun Elat, tuntang halalian tä penda kwasan Juda, limbah radja djari matai ingampeleng dengan tato hiange.

3. Usia tä djahawenwalas njelo umure, metoh iä mandjadi radja; iä marentah hong Jerusalem limä pulu duä njelo katahie. Aran indue Jegholia, olo Jerusalem.

4. Iä budjur gawie intu matan Jehowa, tumon talo handiai, awang iawi liau bapae Amasia.

5. Krana iä toto manggan Hatalla, katahin Sagharia tä belom, idjä pintir hong prentah Jehowa; maka katabin iä manggau Jehowa, Hatalla mamberkat mampatuah iä.

6. Krana iä hagoet mamarang olo Pilisti, mangarak kotan Gat, tinai kotan Jabne, tuntang kotan Asdod; tinai iä mamangun lewu tokep Asdod, tuntang hetähetä hong tanah olo Pilisti.

7. Maka Hatalla mandohop iä mawi olo Pilisti, tuntang olo Arab, idjä hong Gurbaal, tinai olo Meun.

8. Olo Amon kea manahor asil akan Usia; maka arae basewut tuntang imenda olo sampai Misir, krana iä djaladjalan kwasa.

9. Tinai Usia mamangun tjandi hong Jerusalem, hong bauntonggang puting tuntang hong bauntonggang djanah, tinai hong karä parasiko; tuntang iä mandähen djetä.

10. Tinai iä mamangun arä tjandi hong padang, tuntang mangali arä kalin danum, basa iä manggau arä meto, hong äka randah tuntang hong karä padang; tinai iä aton olo pamalan tuntang olo pambulan anggor hong karä bukit tun-

tang hong karä äka petak baha-lap, basa iä radjin malan.

11. Tinai aton ain Usia kawan parang idjä kapanjan, harati gawin parang, idjä imbaris tuntang irinting omba parang, tumon hasään padjue, tumon atoh Jeiel, djurutulis tä, tuntang Mahaseja, pangulu tä, olo tä ingapala Hananja, idjä biti baris karä mantir radja tä.

12. Maka djumalah karä mantir kapala, uras olo idjä gantjang menteng, sampai duä kojan dja-hawen ratus biti.

13. Penda mantir tä aton kawan parang, telo ratus udju kojan linä ratus biti karäe, idja batatap akan parang, mangat mandohop radja mawi musohe.

14. Maka Usia manatap akan karä olo tä talawang, lundju, kapiah, sangkarut, panah, telon panning batu.

15. Tinai iä manampa hong Jerusalem arä talo paham kabuahe tampan kamasan, mangat djetä ina hong karä tjandi tuntang intu karä parasiko, hapa malekas anak panah tuntang mamanting batu hai. Tumon tä arae basewut sampai kedjau, krana iä paham indohop Hatalla, sampai iä djari kwasa haliai.

II. — 16. Maka limbah iä djari kwasa, iä badjoho atäie sampai iä rusak; iä malangkah malawan Jehowa, Hatallae; krana iä tamä human Jehowa, handak hagaro hong mesbeh.

17. Tapi imam Asaria manuntut iä, haiak dengan karä imam Jehowa, hanja pulu biti, olo pintar.

18. Ewen tä mambalang radja Usia, sambil hamauh dengae: Dja-ton patut gawi tä akam, o Usia! sampai hagaro akan Jehowa, ma-

lainkan djetä puna gawin imam panakan Aaron, idjä djari imbaris imprasih uka hagaro; blua ikau bara äka brasih, krana ikau djari malangkah; toto, djetoh djaton indu horumatm hong Jehowa Hatalla. — (4. Mos. 18, 7.)

19. Tä Usia blait, tuntang talo mangat ewaue aton hong lengäe. iä handak manotong tä; maka sana iä malait imam tä, salenga samagh lembut intu lingkaue, haiak gitan karä imam, hong human Jehowa, darah mesbeh hagaro.

20. Maka Asaria, imam hai, tuntang karä imam beken manampajah iä: itä! iä basamagh lingkaue: maka gulong olo tä manggian iä bara hetä, tinai iä kea mandjeleng arepe hadari bara hetä, basa Jehowa djari mahukum iä.

21. Tumon tä radja Usia basamagh sampai pampatäie; djadi, basa iä basamagh, maka iä melai hong äka kabuate, krana iä djari imbaris bara human Jehowa. Maka anake Jotam mangapala ungkup human radja, tuntang marentah olo tanah tä. — (2. Radja 15, 5.)

22. Tisan karä saritan Usia, bara tamparae palus katatesae, djari injurat nabi Jesaia, anak Amos.

23. Maka Usia matäi, ingampeleng dengan tato hiange; iä ingubur hindjä karä tatoe, hong äka idjä darah kubur ain radja; krana koän olo: iä tä basamagh. Maka anake Jotam mandjadi radja manganti iä.

BAGI 27.

Radja Jotam.

1. Jotam tä duä pulu linä

njelo umure, metoh iä mandjadi radja; iä marentah hong Jerusalem djahawenwalas njelo. Aran indue Jerusa, anak Sadok. — (2.Radja 15,33.)

2. Iä budjur gawie intu matan Jehowa, tumon karä gawin liau bapae Usia, tapi iä djaton sala tamä human Jehowa. Maka olo arä mampa arepe hantä.

3. Iä mamangun bauntonggang awang gantong hong human Jehowa; tinai iä mamangun kota Opel.

4. Tinai iä mamangun arä lewu hong bukit hatinggang Juda, tuntang hong parakkaju iä mamangun kota tuntang tjandi.

5. Tinai iä mamarang radjan olo Amon; maka iä manang, djadi olo Amon palus njelo tä kea manenga asil akae, saratus pikul salaka, tuntang sapulu kojan kor gendom, tinai sapulu kojan kor seora; tumon tä tangan olo Amon akae intu njelo duä tuntang njelo telo tinai.

6. Kalotä Jotam djaladjalan kwan, basa iä mambudjur karä gawie tanggar intu baun Jehowa, Hattallae.

7. Maka tisan karä saritan Jotam, karä parange, karä gawie, djetä tarasurat hong surat karä radja Israel tuntang Juda.

8. Iä duä pulu limä njelo umure metoh iä mandjadi radja: iä marentah hong Jerusalem djahawenwalas njelo.

9. Maka Jotam matäi, ingampeleng dengan tato hiange; iä ingubur hong lewun Dawid. Maka anake Aghas mandjadi radja manganti iä.

BAGI 28.

I. Radja Aghas papa gawie, iä paham tjalaka. II. Alo iä tjalaka, iä djaladjalan kea papa gawie.

I. — 1. Aghas tä duä pulu njelo umure, metoh iä mandjadi radja; iä marentah hong Jerusalem djahawenwalas njelo; iä djaton budjur gawie intu matan Jehowa, tumon tatoe Dawid. — (2.Radja 16,1.)

2. Tapi iä manandjong hong djalan karä radja Israel; tinai iä manoang hampatong akan Baal.

3. Iä hagaro kea hong djanah olo Hinom, sampai iä mamapui anake kea, tumon gawi kabelä, hadat olo kapid, idjä djari inganan Jehowa bara tanahe hong baun olo Israel. — (5.Mos.18,9.)

4. Tinai iä hagaro tuntang maluput parapah hong karä äka gantong, hong karä lungkoh, tinai penda karä pahewan.

5. Tagal tä Jehowa, Hattallae, manjaragh iä penda lengän radja Aram, sampai iä imukul awie, tuntang kutoh karä oloe inamput olo tä tawanan, idjä imbite akan Damaskus. Tinai iä injaragh penda lengän radja Israel, idjä paham mamukul mampalah iä.

6. Krana Peka, anak Remalia, mampatäi olo Juda saratus duä pulu kojan biti dalam idjä andau, uras olo gantjang parang, basa olo tä djari malihi Jehowa, Hattallan tatoe.

7. Tinai Sighri, mantir hong Epraim, mampatäi Maaseja, anak radja, tinai Asrikam, mantir human radja, tuntang Elkana, idjä panggapit radja.

8. Maka olo Israel manamput tawanan baris paharie duä ratus

kojan biti, olo bawi tuntang anak olo hatuä bawi, tinai iä marampas kutoh ramon olo tä, balalu manamput talo irampase akan Samaria.

9. Maka hetä aton nabin Jehowa, idjä Obed arae; iä tä hagoet, manambang kawan parang, idjä buli Samaria, sambil hamauh deng-an äwen: Itä keton, tagal kalason kalait Jehowa, Hatallan tato keton, dengan olo Juda, iä djari manj-
ragh olo tä hong lengän keton; tapi keton djari mampatäi olo tä tuntang paham kasingin keton, idjä njalumbo sampai langit.

10. Tinai angkat keton handak mampamenda olo Juda tuntang Je-rusalem, mandjadi indu rewar keton hatuä bawi. Djaton keton kea mahin paham sala intu Jehowa, Hatallan keton?

11. Toh, käläh keton manumon aughku, lian karä olo tawanan tä, idjä djari inamput keton baris paharin keton; krana kalait Jehowa hasep dengan keton.

12. Tä belahemantir olo Epraim, iä tä Asaria anak Johanan, Bereghja anak Mesilemot, Jehiskia anak Salum, tuntang Amasa anak Hadlai mendeng mangahana äwen, idjä dumah parang.

13. Koan äwen tä dengan olo arä: Äla namäan olo tawanan tä kantoh, belä indu kasalan ita intu Jehowa; handak keton mandahang dosan ita tinai, alo djari paham kasalan ita, tuntang kalait hasep dengan Israel?

14. Tä karä olo parang malapas olo tawanan tä tuntang karä talo irampase, haiak gitan karä mantir tuntang salepah utus olo arä.

15. Maka karä olo tä, idjä djari injewut arae nah, manduan karä

olo tawanan tä, tuntang hapan talo irampas tä iä makaian äwen awang halulus; iä makaian olo tä, tuntang manenga sarumpah akae, mampakanan mampihop iä, tuntang maminjak iä, tinai karä olo awang lembä imuate hundjun kalidai, tuntang magah iä akan Jerigho, lewu korma tä, buli karä paharie; limbah tä iä buli Samaria

16. Katika tä kea radja Aghas manjoho olo mananggoh radja Asur, mangat iä tä mandohop iä.

17. Krana olo Edom kea djari dumah, djari mamukul olo Juda, tuntang manamput arä tawanan.

18. Tinai olo Pilisti kea djari masang karä lewu hong tanah randah, hila salatan tanah Juda, tuntang djari mampalah Betsemes, Ajalon, Gederot, Sogho tuntang karä patataie, Gimso tuntang karä patataie, palus olo tä mangkalewu hetä.

19. Krana Jehowa mamparandah Juda, tagal Aghas radja Juda; sabab iä tä djari mamahir olo Juda, sampai olo tä paham malangkah malawan Jehowa.

20. Maka Tiglatpileses, radja Asur, aton dumah mananggoh iä; tapi iä tä mandjakä äwen haream, djaton mandohop iä.

21. Krana Aghas manduan sabagi panatau human Jehowa, tuntang human radja, tinai human karä mantir, palus manenga tä akan radja Asur; tapi kwäka iä mandohop äwen.

II.—22. Maka huang karä kadjakäe radja Aghas paham haream malangkah malawan Jehowa.

23. Krana iä maluput parapahe akan dewan Damaskus, idjä djari mamukul mampakalah iä, koae:

Basa dewan radjan olo Aram mandohop olo ajue, käläh aku kea handak maluput parapahku akae, mangat iä mandohop aku kea. Tapi toto, talo tä indu karusake bewäi, tinai indu karusak karä olo Israel.

24. Maka Aghas manduan karä milik human Hatalla, palus marotek karä talo tä, tinai iä manguntji blawang human Jehowa; tuntang iä manampa kutoh mesbeh akae kabuate hong karä puting Jerusalem.

25. Tinai hong karä lewun Juda inampae äka gantong, äkae hagaro akan hatalla beken; tumon tä iä muungkar kalait Jehowa, Hatallan tatoe.

26. Maka tisan karä saritae, karä gawie, bara tamparae palus katatesae, tarasurat hong surat karä radja Juda tuntang Israel.

27. Maka Aghas matäi, ingampeleng dengan tato hiange; iä ingubur hong lewu Jerusalem, tapi djaton hindjä kubur karäh radja Juda. Maka anake Hiskia mandjadi radja manganti iä.

BAGI 29.

Radja Hiskia mamuga tuntang mamprasih human Hatalla tinai.

1. Hiskia mandjadi radja, metoh iä duä pulu limä njelo umure; iä marentah hong Jerusalem duä pulu djalatien njelo. Aran induc Abia, anak Sagharia. — (2. Radja 18.1.)

2. Maka iä budjur gawie intu matan Jehowa, tumon karä gawin tatoe Dawid.

3. Iä muap blawang human Jehowa, manguan tä tinai, hong njelo idjä solake, bulan solake kea, kahum karadjaan ajue.

4. Tinai iä manduan karä imam tuntang olo Lewi, mamumpang äwen hetä hong äka rampar, hila timor;

5. Sambil hamauih dengan äwen tä: Hining aughku, o olo Lewi! prasih arep keton, prasih human Jehowa, Hatallan tato keton, palus kanan papas karä kapalie bara äka brasih.

6. Krana karä bapa ita djari malangkah, sambil mawi talo papa intu matan Jehowa, Hatallan ita: olo tä djari malihi iä, tuntang djari mules baue bara äka melai ain Jehowa, palus manalikut djetä.

7. Tinai äwen djari manguntji matep blawang parantaran, tuntang djari mambelep karä sumbo. djaton maku manotong garo, tuntang djaton djari maluput parapah hong äka brasih akan Hatallan Israel.

8. Tagal tä kalait Jehowa djari paham mawi Juda tuntang Jerusalem, iä djari manjaragh ita indu irarat irusak, tuntang ingatjitjis olo, tumon gitan matan keton kea.

9. Krana tawan keton, bapa ita djari halelek matäi awi padang, tinai anak ita hatuä bawi, tuntang sawan ita djari inawan olo.

10. Tapi toh huang atäiku handak mampendeng djandji denggan Jehowa, Hatallan Israel, mangat kalason kalaite tendur mawi ita.

11. Joh anak! äla keton kadian toh, krana keton djari intih Jehowa, mangat mendeng naharep

baue, uka manonggo iä tuntang hagarö akæ.

12. Tä aton manatap arepe olo Lewi, iä tä Mahat anak Amasai, Joel anak Asarja, bara baris olo Kahat; tinai bara baris olo Merari: Kis anak Abdi, Asarja anak Jehaiel; bara baris olo Gerson: Joah anak Sima, Eden anak Joah.

13. Tinai bara ungkup Elisapan: Simri tuntang Jeiel; tinai bara ungkup Asap: Segharja tuntang Matanja.

14. Bara ungkup Heman: Jehiel tuntang Simej; tinai bara ungkup Jedutun: Semaja tuntang Uziel.

15. Äwen tä mamumpong karä paharie, tuntang iä mamprasih arepe, palus manalih tumon prentah radja awi augh Jehowa, mangat mamprasih human Jehowa.

16. Maka imam tamä human Jehowa, mangat mamprasih tä, iä manganan mamapas karä kapalie, idjä sondaue hong human Jehowa, mandjakah tä akan parantaran human Jehowa; bara hetä olo Lewi manduae, palus manganae akan ruar, akan sungäi Kidron.

17. Maka olo tä manampara mamprasih huma tä andau solake bulan idjä solake; tinai andau hanja bulan tä kea iä tamä human Jehowa, palus kahanja iä mamprasih huang human Jehowa, maka andau djahawenwalas bulan idjä solake tä kea iä mahapus gawie.

18. Limbah tä olo tä tamä naharep radja Hiskia, sambil hamauh: Ikäi djari mamprasih hapus human Jehowa, tinai mesbeh äka parapah ingähu tuntang karä ramoe, tinai medjan tepong tam-pajah tuntang karä ramoe.

19. Tinai karä ramo, idjä djari

inganan radja Aghas awi kalangkahe, kalum iä marentah, djari inguan imprasih ikäi; itäm, talo handiai tä aton darah mesbeh.

20. Tä radja Hiskia misik haiak djadjewu, palus mamumpong karä mantir lewu tä; iä lius tamä human Jehowa.

21. Tä olo mimbit udju kongan sapi hatuäe, udju kongan tabiri hatuäe, udju kongan anak tabiri, tinai udju kongan kambing hatuäe, indu parapah tagal dosa, akan karadjaan, akan äka brasili, tuntang akan olo Juda. Tinai radja manjoho panakan Aaron, imam tä, mangat iä maluput tä hundjun mesbeh Jehowa.

22. Tumon tä olo manjambalih sapi tä, limbah tä imam manduan dahae, mambirike hundjun mesbeh; iä mampatäi tabiri hatuäe tä kea, tuntang mambirik dahae hundjun mesbeh; tinai iä mampatäi anak tabiri tä, sambil mambirik dahae hundjun mesbeh kea.

23. Limbah tä iä mimbit kambing hatuäe, parapah tagal dosa tä, intu baun radja tuntang hapus utus olo arä, balalu äwen mandanan lengäe intu hundjun djetä.

24. Limbah tä imam mampatäie, tuntang hapan dahae iä manjaki mesbeh, mangat manjapan hapus utus ulo Israel; krana radja djari manjoho maluput parapah idjä ingähu, tuntang parapah tagal dosa tä akan hapus utus olo Israel.

25. Tinai iä mampendeng olo Lewi huang human Jehowa, hapan bisakbetong, biola, kutjapi, tumon djari petäh Dawid, tuntang Gad, imam radja, tuntang nabi Natan; krana djetä pren-

tali Jehowa hadjamban nabie. — (1. Kron. 26, 1.)

26. Maka olo Lewi mendeng hetä, hapan talo usik ain Dawid, tinai karä imam hapan sarunai.

27. Maka Hiskia manjoho olo maluput parapah awang ingähu hundjun mesbeh; maka sana olo maluput parapah awang ingähu, palus lembut kea njanji akan Jehowa, tuntang augh sarunai, tinai augh talo usik ain Dawid, radja Israel tä.

28. Maka hapus utus olo arä sontop, manjembah, sangkom olo manjanji tuntang mampaliau sarunai, djetä sampai karä parapah tä lepah ilupute.

29. Maka limbah olo djari terai maluput parapah, radja sontop tuntang olo handiai awang dengae, manjembah.

30. Limbah tä radja Hiskia tuntang karä mantir manjoho olo Lewi manara Jehowa, hapan augh karang Dawid, tuntang augh nabi Asap; maka olo tä manara Jehowa tuntang handjak atäie, palus iä sontop takoloke, manjembah.

31. Tombah Hiskia, sambil hamaul: Toh keton djari manjuang lokap keton akan Jehowa; kanton keton, awi manggapi, imbit parapah awang injambalih tuntang parapah tarimakasih akan human Jehowa. Maka utus olo arä mimbit parapah awang injambalih tuntang parapah tarimakasih, tinai genep biti, idjä pahias atäie, mimbit parapah awang ingähu.

32. Maka djumalah karä parapah awang ingähu, idjä imbit utus olo arä, iä tä udju pulu sapi, saratus tabiri hatuäe, duä ratus anak tabiri, samandiai tä

akan Jehowa indu parapah awang ingähu.

33. Tinai karä meto idjä imprasih kea, iä tä: djahawen ratus sapi, tuntang telo kojan tabiri.

34. Tapi imam tä tapas karä bitie, sampai iä djaton sampet mupak karä parapah awang ingähu tä; tagal tä paharie, olo Lewi tä, mandohop iä, sampai gawi tä lepah djari, tuntang sampai imam beken tinai djari mamprasih arepe. Krana olo Lewi budjur atäie, radjin haream iä mamprasih arepe bara imam tä.

35. Tinai aton kutoh parapah awang ingähu, tuntang enjak parapah tarimakasih, tinai parapah talo ihop idjä inusuh haiak dengan parapah awang ingähu. Tumon tä gawie hapus hong human Jehowa.

36. Maka Hiskia tuntang karä olo arä handjak, basa awi Hatalla djari mandjapa tä akan olo arä, krana gawi tä salenga mandjadi.

BAGI 30.

I. Hiskia marawäi hapus olo Israel omba mahaga Paska. II. Paska ihaga hong Jerusalem.

I. -- 1. Limbah tä Hiskia manjoho sarohan mananggoh karä olo Israel, tuntang olo Juda, tinai iä mamintik arä surat akan olo Epraim tuntang Manase, marawäi äwen kea, uka tanggoh human Jehowa hong Jerusalem, mangat omba mahaga Paska akan Jehowa, Hatallan Israel. — (35, 1.)

2. Krana radja djari hatirok dengan karä mantire, tuntang hapus utus olo arä hong Jerusalem,

handak mahaga Paska tä intu bulan duä. — (4. Mos. 9, 11.)

3. Krana iä djaton sampet mahaga tä intu puna wajahe, basa djaton ombet karä imam djari mamprasih arepe, tuntang olo arä hündai hapumpong hong Jerusalem.

4. Maka tiroke tä mamentok kamään radja tuntang hapus olo arä.

5. Palus iä mamutus, iä handak bauauar andau tä hong hapus Israel, hara Berseba mimes Dan, marawäi karä olo manalih, mangat mahaga Paska akan Jehowa, Hatallan Israel, hong Jerusalem; krana djari tahi olo djaton djari mawi tä tumon augh surat.

6. Maka karä sarohan tä lius, mimbit surat radja tuntang karä mantire, mangumbang karä olo Israel tuntang Juda, tumon prentah radja, sambil hamauh: O keton, olo Israel! hobah intu Jehowa, Hatallan Abraham, Isaak tuntang Jakob, tä iä kea karäh mules akan awang djari liwus, akan keton awang katapasan bara lengän radja Asur.

7. Äla keton tumon bapa keton tuntang paharin keton, idjä djari malangkah malawan Jehowa, Hatallan tatoe, sampai iä djari manjaragh olo tä akan karusake, kilau keton kea djari mitäe.

8. Toh, äla manekang arep keton, tumon bapa keton; tapi dju-luk lengän keton akan Jehowa, talih äkae idjä brasih, idjä bitie djari mamprasihe akan katatahi; käläh sombajang intu Jehowa, Hatallan keton, tä lason kalaite dengan keton karäh rombar.

9. Krana amon keton toto hobah intu Jehowa, maka karä pahari tuntang anak keton kea ka-

räh iasi intu baun olo tä, idjä djari manawan manamput iä, sampai äwen karäh buli tanah toh: krana Jehowa, Hatallan keton, puna pamasi panjang, iä djaton maku mules baue bara keton. amon keton toto hobah intu iä.

10. Maka sarohan tä hagoet, mangumbang manansaran karä lewu hong tanah Epraim tuntang Manase, palus tanah Sebulon; tapi olo hetä manatawä, hababaka iä.

11. Tapi aton kea belaehe olo Aser, olo Manase tinai olo Sebulon, idjä mamparandah arepe, palus tangguh Jerusalem.

12. Tinai lengän Hatalla mang-gerek atäi olo Juda kea, manjama angat atäi olo tä, nakara iä manumon prentah radja tuntang karä mantir, idjä tumon augh Jehowa.

II. — 13. Maka olo arä hapumpong hong Jerusalem, mangat mahaga pesta tepong idjä djaton iragi, hong bulan duä, tawon olo idjä karäan karäe.

14. Palus olo mangarak karä mesbeh äka parapah awang ingähu, idjä hong Jerusalem, tinai karä mesbeh äka hagaro, palus manganan tä akan sungäi Kidron.

15. Limbah tä iä mampatäi anak tabiri Paska, andau äpatwalas, bulan duä. Maka karä imam tuntang olo Lewi djari mahamen, iä djari mamprasih arepe, tuntang djari mimbit parapah awang ingähu hong human Jehowa.

16. Iä mendeng intu äkae, tumon padjue, tumon Torat Moses, olo ain Hatalla tä; imam tä mam-birik daha, idjä injambute bara lengan olo Lewi.

17. Krana arä olo marak utus olo arä tä djaton djari mamprasih arepe; tagal tä olo Lewi mam-

patäi karä anak tabirin Paska akan olo handiai, awang djaton brasih, mangat mamprasih tä akan Jehowa.

18. Krana kutohe baris olo arä, olo Epraim, Manase, Isaskar tuntang Sebulon, djaton djari mamprasih arepe, tapi iä kuman Paska tä kea, alo djaton tumon augh surat. Tapi Hiskia blaku doa akae, koae: Jehowa, Tempon asi tä, akan mampun iä;

19. Olo tä, idjä toto djari mambet salepah atäie, handak manggau Hatalla Jehowa, Hatallan tatoe, alo djaton tumon puna karasihe, idjä patut akan äka brasih toh.

20. Maka Jehowa manarima augh Hiskia, palus mampun olo tä.

21. Tumon tä karä olo Israel, idjä hapumpong hong Jerusalem, mahaga pesta tepong idjä djaton iragi kudju katahie, tuntang handjak rantang. Maka olo Lewi tuntang karä imam manara Jehowa hapus karä andau tä, hapan talo usik Jehowa awang batarik aughe.

22. Tinai Hiskia hakotak tumon atäi karä olo Lewi, idjä toto harati tuntang masanan kahandak Jehowa; olo tä kuman parapah pesta tä, kudju haradjur tumon puna tukase, sambil maluput parapah tarimakasih haiak manara Jehowa, Hatallan tatoe.

23. Maka utus olo arä pakat, handak mahaga kudju hindai; djadi, iä mahaga kudju hindai tuntang handjak rantang.

24. Krana Hiskia, radja Juda, manenga akan utus olo arä sakojan sapi hatuäe, tinai udju kojan tabiri; tinai karä mantir manenga akan utus olo arä sakojan sapi hatuäe tuntang sapulu kojan ta-

biri. Arä imam djari mamprasih arepe.

25. Maka handjak rantang hapus utus olo Juda, tuntang karä imam tinai olo Lewi, haiak olo Israel handiai, awang djari manalih hetä; tinai olo beken utuse, idjä djari dumah bara tanah Israel, tuntang idjä mangkalewu hong tanah Juda.

26. Tumon tä kahandjak paham hong Jerusalem; krana limbah pangereng Salomo, anak Dawid, radja Israel, djatou djari tumon tä tinai hong Jerusalem.

27. Tä imam, ungkup olo Lewi tä, mendeng, mamberkat olo arä: maka aughe inarima Hatalla, krana lakudoe sampai äkae melai idjä brasih hong sorga.

BAGI 31.

Karä dewa inganan olo; imam tuntang olo Lewi imadju; upah olo tä inukas.

1. Limbah karä gawie tä hapus, maka sakarä olo Israel awang hetä hagoet tanggoh karä lewu Juda, palus mamusit karä hampatong awang impendeng olo, tinai manäweng karä pahewan, mangarak karä äka gantong tuntang karä mesbeh, hong hapus tanah Juda tuntang Benjamin, tinai hong Epraim tuntang Manase kea, sampai talo tä djari irusak lepah lingis; limbah tä olo Israel buli tinai, genep biti akan äkae hong karä lewue. — (5. Mos. 7, 5.)

2. Maka Hiskia mamadju karä imam tuntang olo Lewi tumon karä rintinge, genep biti akan padjun gawie, alo imam alo olo

Lewi, mangat maluput parapah awang ingähu tuntang parapah tarimakasih, mangat iä sombajang, sambil manjanji tara horumat hong bauntonggang äka Jehowa.

3. Tinai radja manukas baris panengan ai, idjä indu parapah awang ingähu handjewu tuntang halemäi, tinai indu parapah awang ingähu hong karä sabat, hong genep palembut bulan, tuntang hong karä andau hai awang inukas, tumon djetä tarasurat hong Torat Jehowa. — (4.Mos.28,27.)

4. Tinai iä hakotak dengan olo arä, awang hong Jerusalem, mangat iä manukas upah imam tuntang olo Lewi, mangat olo tä sasar dähén hong Torat Jehowa.

5. Amon aughe tä djadi, maka olo Israel mimit arä parut gendom, anggor, undus, madu, tuntang karä ampin ramon tana, tinai iä manenga asil idjäidjä dalam sapulu, kutoh karäe. — (2.Mos.23,19; 5.Mos.14,22.)

6. Maka olo Israel tuntang Juda, idjä mangkalewu hong karä lewun Juda, manenga kea idjä dalam sapulu bara karä sapi tabirie, tinai idjä dalam sapulu bara karä ramo brasih, idjä imprasih akan Jehowa, Hatallae, sampai hatungkop karä tujuk tawoe.

7. Intu bulan telo iä manampara mimit manunjok talo tä, intu bulan udju iä mahapus tä.

8. Amon Hiskia tuntang karä mantir aton dumah, mitä karä tujuk talo tä, maka iä manara Jehowa, tuntang olo ajue, Israel tä.

9. Tinai Hiskia misck imam tuntang olo Lewi tagal karä tujuk talo tä.

10. Maka Asaria, imam hai tä,

idjä bara ungkup human Sadok. hamaui dengae, koae: Bara olo djari manampara mimit pancengae akan human Jehowa, maka ikäi djari kuman sampai besoh, tinai kutohe djari batisa; krana Jehowa djari mamberkat olo ajue, sampai batisa kutoh talo toh.

11. Tä Hiskia manjoho manjarambi äka karong hong human Jehowa; maka olo manatap tä.

12. Hetä iä manamäan karä asil tä budjubudjur, asil idjäidjä dalam sapulu tä, tuntang karä talo imprasih; maka Konanja, olo Lewi, indu mantir kapala mahaga käi talo tä, tinai paharie Simeï panggapite.

13. Maka Jehiel, Asasia, Nahat. Asahel, Jerimot, Josabad, Eliel, Jismaghja, Mahat äwen sapulu Benaja indu mandur talo tä, idjä penda Konanja äwen duä hampahari Simeï, tumon prentah radja Hiskia, tuntang Asarja, mantir kapalan human Hatalla.

14. Maka Kore, anak Jimna, olo Lewi tä, idjä tonggon bauntonggang hila timor, mahaga karä talo idjä inenga olo awi kahiasé akan Hatalla, talo tä incengae akan parapah tandjungan, tuntang akan gawi hong äka idjä brasih haliai.

15. Penda lengäe Eden, Minjam, Jesua, Semaja, Amarja, Seghanja, hong karä lewun imam. hong padjun gawie, mangat iä mambagi karä talo inenga tä akan karä paharie, tumon padjue, akan hai korik;

16. Akan olo hatuä handiai, idjä djari tamä isä, idjä telo pulu njelo umure tuntang idjä bakas bara tä, akan olo handiai idjä tamä human Jehowa, uka malalus ga-

win sombajang genep andau, indu upahe tagal gawie luang padjue, tumon karä rintingë.

17. Beken tinai bara akan äwen idjä hindjä baris imam huang karä ungkupe, maka iä manenga kea akan karä olo Lewi, idjä duä pulu njelo umure, tuntang idjä bakas bara tä; huang karä padjue, tumon karä rintingë;

18. Tinai akan karä awaue, akan karä sawae, akan karä anake hatnä bawi, akan hapus hamputan olo tä; krana sakarä äwen tä djari mamprasih arepe mahaga gawie budjubudjur.

19. Tinai belae panakan Aaron, imam tä, djari inukas hong genep patatai karä lewue, mangat manenga bagi akan karä hatuän imam, tuntang akan karä hatuän idjä djari tamä isä dengan olo Lewi.

20. Tumon tä gawin Hiskia hong hapus tanah Juda; maka gawie bahalap, budjur tuntang toto hong baun Jehowa, Hatallae.

21. Karä gawie, awang inamparae hong gawin human Hatalla, tumon Torat tuntang karä prentah, mangat manggau Hatallae, djetä iawie hapan salepah atäie; tuntang iä batuah.

BAGI 32.

I. Hiskia imarang Sanherib, tapi iä indohop Hatalla. II. Iä haban, tapi iä impakäläh Hatalla. Karä panataue; iä matäi.

I. — 1. Limbah karä perkara tuntang gawie bahalap tä, maka Sanherib, radja Asur, dumah, marang Juda; iä mangapong karä

kota, pikire handak manduan tä akae. — (2. Radja 18,9.)

2. Amon Hiskia mitä Sanherib aton dumah, tinai ampie mangkahimat Jerusalem, handak maranggar tä,

3. Maka iä hatirok dengan karä mantire tuntang pangkalimae, mangat mamaleng karä lowang danum, awang ruar lewu; palus äwen tä mandohop iä.

4. Krana arä olo hapumpong, palus mamaleng karä lowang danum, tinai sungäi tä, awang manarusan bentok tanah hetä; koae: Uka äla radja Asur sondau arä danum, amon iä dumah.

5. Maka iä mantjagar arepe, iä mangabuah karä kota awang rusak, tuntang iä mandähen mangantong karä tjandi; hila ruare iä mamangun kota batu beken tinai, tuntang iä mandähen Milo hong lewun Dawid; tinai iä manampa kutoh ganggaman dengan tala-wang.

6. Iä mangkat kea arä mantir parang akan olo arä, palus mamumpung olo tä manjupa iä hong äka pakan, tokep bauntonggang lewu; tuntang iä hamauh, mananji olo tä, koae:

7. Tatatatap mananggar atäi keton, äla mikäh taräwen intu baun radja Asur, tagal kutoh karä olo tä, idjä dengae; krana idjä hai haream ompat ita, bara idjä ompat äwen.

8. Olo tä indohop lengä isi bewäi, tapi ita impahaiak Jehowa, Hatallan ita, idjä handak mandohop ita, mamarang akan ita. Maka olo arä harap augh Hiskia, radja Juda.

9. Limbah tä Sanherib, radja Asur, manjoho mantir ajue ma-

nanggo Jerusalem, haiak bitie tumpang karä kawen ajue mangapong Laghis, mangat äwen manjupa Hiskia, radja Juda, tumpang sakarä olo Juda, idjä hong Jerusalem, sambil masuman akae:

10. Kakai augh Sanherib, radja Asur: äwe iharap keton, sampai keton melai hong kota Jerusalem?

11. Dia Hiskia idjä madjik keton, mangat manjaraghi keton matäi meher tumpang awi kateah belai keton, awie hamani: Jehowa, Hatallan ita, karäh maliwus ita bara lengän radja Asur?

12. Dia Hiskia tä, idjä djari mangarak karä äka gantong, tumpang karä mesbeh Hatalla, tinai djari manjoho olo Juda tumpang olo Jerusalem, koae: tikas intu mesbeh idjä toh keton akan son-top, hetä bewäi keton akan hagarö?

13. Dia keton katawan gawingku, tumpang gawin liau apangku dengan karä utus olo hong karä tanah? Djari kea hatallan karä utus olo hong karä tanah tä tau maliwus tanahe bara lengängku?

14. Äwe karä hatallan sakarä utus olo tä, idjä djari impalomos liau apangku, awang djari tau maliwus utus olo ajue bara lengängku, sampai Hatallan keton olihe maliwus keton bara lengängku?

15. Toh, äla manjoho Hiskia manipu keton, äla manjoho iä madjik keton kalotoh, äla keton harap auge; krana dialo idjä hatalla bara hatallan karä utus olo hong karä karadjaan, idjä djari tau maliwus utus olo ajue bara lengängku, tumpang bara lengän liau apangku; kilen toh Hatallan

keton tinai tau maliwus keton bara lengängku?

16. Arä augh beken tinai hapan mantir ajue mamapa Hatalla, Jehowa, tumpang mamapa Hiskia. rewar ajue.

17. Tinai iä mamintik surat hapae manawah Jehowa, Hatallan Israel, sambil halalea iä; surat tä kalotoh auge: Sama kilau karä hatallan karä utus olo hong karä tanah, idjä djaton djari olihe maliwus olo ajue bara lengängku. kalotä kea Hatallan Hiskia toto djaton akan maliwus utus olo ajue bara lengängku.

18. Djadi, sarohae tä mantehau hai auge, hapan kotak olo Jehudi, mawi olo Jerusalem, idjä aton hundjun kota, mangat mampikah manaräwen olo tä, nakara lewu tä murah dino.

19. Iä manjewut Hatallan Jerusalem sama kilau iä padan dengan karä hatallan olo kapid hong petak, awang tampan lengän olo bewäi.

20. Tapi radja Hiskia tumpang nabi Jesaia, anak Amos, blaku doa tagal auge tä, mantehau akan langit.

21. Tä Jehowa manjoho idjä bitie malaikat, idjä mampalomos karä olo gantjang parang, karä mantir, karä kapala hong äka radja Asur bapodok. Tä iä buli tanahe, haiak iä mahamen buraburah baue; djadi, amon iä djari tanaä human dewae hetä, maka anake mampatäi iä hetä hapan padang.

22. Kalotä Jehowa malapas Hiskia tumpang olo Jerusalem bara lengän Sanherib, radja Asur, tumpang bara lengän karä musoh awang beken; iä manganggapong iä hakaliling;

23. Sampai arä olo magah asil akan Jehowa intu Jerusalem, tuntang manenga ramo barega akan Hiskia, radja Juda, sampai rahian bara tä is djahadjalan hai intu matan karä olo kapid.

II. — 24. Katika tä Hiskia paham haban, sampai karenga dia matäi, maka is blaku intu Jehowa; is tä mandjandji akae, tinai manenga talo heran indu katan djandjie tä. — (2. Radja 20.)

25. Tapi Hiskia djaton manjulang tumon patut karä asi awang djari inenga akae, basa atäie mandjadi badjoho; tagal tä aton lembut kalait awang paham dengae, tuntang dengan Juda tinai Jerusalem.

26. Tapi Hiskia mamparandah arepe tagal kadjohon atäie, is tuntang karä olo Jerusalem, djadi kalait Jehowa awang paham tä djaton buah olo tä katahin umur Hiskia.

27. Maka ain Hiskia paham panatau tuntang horumat, is manampa arä gudang äka salaka bulau, tinai äka batu barega, tuntang talo mangat ewaue, tinai äka karä ramo barega tuntang sepimpan talo awang bahalap.

28. Tinai arä gudang äka bean gendom, anggor, undus; tinai arä kandang äka karä ampin meto, tuntang karambang kambing tabiri.

29. Is mamangun arä lewu; aton kutoh karä metoe, kambing tabiri tuntang sapi, basa Jehowa manenga kutoh panatau akae.

30. Hiskia kea djari manabat sungäi Gihon, mangat danume mamulang akan hila barat lewun Dawid; krana Hiskia batuah hong karä gawie.

31. Tapi amon sarohan radja

Babel, idjä djari injoho tempoe mananggoh is, mangat misek tagal kata heran tä, idjä mandjadi hong tanah tä, aton madja, tä Hatalla malih is, mangat mangkemä is, hapae mitä karä huang atäie.

32. Tisan karä saritan Hiskia, karä kabudjore, djeta tarasurat hong surat augh tudjum nabi Jesaia, anak Amos, tinai hong surat karä radja Juda dengan Israel. — (Jes. 36,1.)

33. Maka Hiskia matäi, ingampeleng dengan tato liange; olo mangubur is intu äka idjä kapala gantong bara karä kubur panakan Dawid; tinai karä olo Juda tuntang Jerusalem mahorumat is kahum pampatäie. Maka anake Manase mandjadi radja manganti is.

BAGI 33.

I. Radja Manase. II. Radja Amon.

I. — 1. Manase tä duäwalas njelo umure, metoh is mandjadi radja; is marentah hong Jerusalem limä pulu limä njelo. — (2. Radja 21,1.)

2. Is papa gawie intu matan Jehowa, tumon karä talo kabelä hadat olo kapid, idjä djari inganan Jehowa bara tanahe, bara baun olo Israel.

3. Krana is mamangun äka gantong tä tinai, idjä djari ingarak liau bapae Hiskia, tuntang mamangun arä mesbeh akan Baal, tinai is mimbül kaju pahewan akan äka dewa, is sontop akan karä ramon langit, sambil sombajang intu djeta. — (31,1.)

4. Tinai ia manampa mesbeh dewa hong human Jehowa, idja tahu ta Jehowa djari hamauh: Hong Jerusalem arangku akan melai sampai katatahi. — (1. Radja 9,3.)

5. Tinai ia manampa arä mesbeh akan karä ramon langit hong dua parantaran human Jehowa.

6. Tinai ia mampatandjong anake mahoroe apui hong djanah olo Hinom, tuntang ia hapan karohäi, tuntang manggau dahiang bu-rong, tinai ia malamboi; tinai ia mangkat olo panudjum, tuntang olo tawan pampata setan; ia paham mandahang karä gawie awang papa hong matan Jehowa, hapae mungkar kalaite.

7. Tinai hampatong awang iukire ingkese hong human Hatalla, idja tahu ta Hatalla djari hamauh dengan Dawid tuntang anake Salomo: Hong huma toh, hong Jerusalem, idja djari intihku bara karä hamputan Israel, aku handak mingkes arangku sampai katatahi. — (7,10.)

8. Tuntang aku djaton handak manandare hindai pain olo Israel bara tanahe, idja djari inukasku akan tato keton, asal amon olo buabuah malalus talo handiai, idja djari injohoku ia hadjamban Moses tumon salepah Torat, karä hadat dasar.

9. Tapi Manase mampalajang olo Juda tuntang olo Jerusalem, sampai gawin olo ta papa haream bara gawin olo kapid, idja djari impalomos Jehowa bara baun olo Israel.

10. Alo augh Jehowa kindjap sampai Manase tuntang olo ajue, olo ta djaton parabae.

11. Tagal ta Jehowa manjoho

karä mantir parang ain radja Asur mantakan olo ta; äwen ta manawan Manase intu marak pulau duhi, palus mamasong ia hapan dua karinting rantai tambaga, balalu manamput ia akan Babel.

12. Maka katika ia indjakä, ta ia paham blaku intu baun Jehowa, Hatallae, tuntang toto mamparandah arepe hong baun Hatallan karä tatoe.

13. Ia paham blaku doa intu ia; ta maka Hatalla manarima augh usoke, tuntang habalian ia tinai akan Jerusalem, akan karadjaan ajue. Ta Manase kasene Jehowa bewäi toto Hatalla.

14. Rahian bara ta ia mamanguu kota hila ruar lewun David, hila barat Gihon hong djanah, mandas bauntonggang olo palauk, tinai hakaliling Opel, sambil paham mangantong djetä; tinai ia mingkes mantir parang hong karä lewun Juda.

15. Maka ia manganan karä dewa tuntang karä hampatong bara human Jehowa, tinai karä mesbeh, idja djari inampae hong bukit äka human Jehowa, tuntang hong Jerusalem, samandiai ta inganae akan ruar Jerusalem.

16. Tinai ia nguan mesbeh Jehowa, tuntang maluput parapah tarimakasih tuntang parapah horumat betä, tuntang manjoho olo Juda, mangat ia sombajang intu Jehowa, Hatallan Israel, bewäi.

17. Tapi olo arä magon hantä maluput parapah hong karä äka gantong, alo ia manjewut ta akan Jehowa, Hatallae.

18. Tinai karä saritan Manase, lakudoe intu Hatallae, tinai augh karä nabi idja djari hakotak dengae hapan aran Jehowa, Hatallan Is-

rael, djetä tarasurat hong surat saritan karä radja Israel.

19. Tinai lakudoae, tuntang kilen Hatalla djari tarima aughe, tinai karä kasalae tuntang kalangkahe, karä kaleka, äkae djari manampa äka gantong, tuntang djari mimbul kaju pahewan, sambil mingkes hampatong dewa hetä, helo bara iä imperandah, djetä tarasurat hong karä augh Hosai.

20. Maka Manase matäi, ingampeleng dengan tato hiange, iä ingubur hong huma ajue. Maka anake Amon mandjadi radja manganti iä.

II.—21. Maka Amon tä duä pulu duä njelo umure, metoh iä mandjadi radja; iä marentah hong Jerusalem duä njelo. — (2.Radja 21,19.)

22. Iä papa gawie intu matan Jehowa, tumon gawin liau bapae Manase. Krana Amon maluput parapah akan karä hampatong dewa, awang inampa liau bapae Manase, sambil manempo djetä.

23. Tapi iä djaton mamparandah arepe intu baun Jehowa, tumon liau bapae Manase djari mamparandah arepe, malainkan Amon tä mandahang kasalae hantä.

24. Maka mantir ajue pakat mawi iä, sambil mampatäi iä huang humae.

25. Tapi olo tanah tä mampatäi karä olo, idjä djari pakat mawi radja Amon; palus olo tanah tä mamparadja anake Josia manganti tä.

III. Josia tuntang olo ajue tamä djandji, handak omba Jehowa.

I.—1. Josia tä hanja njelo umure, metoh iä mandjadi radja; iä marentah hong Jerusalem telo pulu idjä njelo. — (2.Radja 22,1.)

2. Iä budjur gawie hong matan Jehowa, sambil manandjong hong djalan tatoe Dawid, djaton iä mahiwang sambil gantau.

3. Krana intu njelo hanja kahum karadjaan ajue, metoh iä haru budjang, maka iä manampara manggau Hatallan tatoe Dawid; intu njelo duäwalas iä manampara mamprasih Juda tuntang Jerusalem, manganan karä äka gantong tuntang pahewan, tinai karä hampatong dewa, idjä iukir tuntang inoang olo.

4. Iä manjoho olo mangarak karä mesbeh Baal intu baun ajue, tuntang karä pantar dewa idjä hundrye tä inäwenge, tinai karä pahewan kea, sambil mamusit karä hampatong dewa, awang iukir tuntang inoang olo; iä mampalanike palus naburan djetä hundryun karä kubur olo, idjä djari maluput parapahe akan talo tä.

5. Tinai tolang karä imam dewa imapuie hundryun mesbeh; tumon tä iä mamprasih Juda tuntang Jerusalem.

6. Tinai hong karä lewun Manase, Epraim tuntang Simeon, palus sampai Naptali, huang karä lewu awang karakkarakä tä, kalotä kea gawie.

7. Hetä kea iä mangarak karä mesbeh, manäweng pahewan, tuntang manepä karä hampatong dewa, mamparotek tä, tuntang manäweng karä pantar dewa hong

BAGI 34.

I. Radja Josia mandähen agama budjur tinai. II. Torat Moses sondau olo.

hapus tanah Israel; limbah tä is buli Jerusalem.

8. Hong njelo hanjawalas kahum karadjaan. ajue, limbah is djari mamprasih tanah tuntang human Hatalla, is manjoho Sapan anak Asalia, tuntang Maaseja, mantir lewu tä, tinai Joha anak Joahas, mangkubumi tä, mangat is mangabua human Jehowa, Hatallae.

9. Äwen tä mananggoh Hilikia, imam hai. Maka karä rear tä inenga akae, idjä djari imbit olo arä akan human Hatalla, idjä djari imumpong olo Lewi, awang tonggon bauntonggang, bara lengän olo Manase, Epraim, bara lengän tisan karä olo Israel awang beken, tuntang bara karä olo Juda dengan Benjamin, tuntang olo Jerusalem.

10. Olo manenga tä akan mantir gawi tä, awang iangkat akan nguan human Jehowa; äwen tä manenga djetä akan olo idjä malalus gawi tä, idjä omba bagawi hong human Jehowa, uka manguan mampahalap huma tä.

11. Krana is manenga tä akan tukang kaju tuntang tukang batu, hapau mamili batu awang imahat, kaju awang barasok, tinai kaju akan lalangit huma tä, idjä djari irusak radja Juda.

12. Maka olo tä uras budjar hong gawie. Jahat tuntang Obadja, olo Lewi bara ungkup Merari, tinai Sagharia tuntang Mesulam bara ungkup Kahat djari iangkat, mandjadi kapalan olo tä, mangat is mimbit mandjeleng olo tä bagawi; karä olo Lewi tä patjah musik talo usik.

13. Tinai olo Lewi indu kapalan karä olo pamäton kea, tinai indu mandur karä olo bagawi awang beken; krana bara olo Lewi iang-

kat karä djurutulis, pangula tuntang olo tonggon bauntonggang.

II.—14. Maka amon olo manduan rear tä, idjä djari imbitakan human Jehowa, tä imam Hilikia sondau surat Torat Jehowa, idjä inengae hadjamban Moses.

15. Maka Hilikia hamaui dengan Sapan, djurutulis tä: Aku djari sondau Torat tä hong human Jehowa. Palus Hilikia manenga surat tä akan Sapan.

16. Maka Sapan mimbit surat tä akan radja, tinai is mimbit brita akan radja, koae: Talo handiai, awang djari injohom olo ajum, äwen malahuse kea.

17. Is djari mamumpong karä rear, awang hong human Jehowa, tuntang djari manenga tä akan lengän mantir gawi, akan lengän äwen idjä nguan gawi tä.

18. Tinai Sapan, djurutulis tä. masuman akan radja, koae: Imam Hilikia djari manenga surat akangku. Palus Sapan mambasa belah surat tä intu bann radja.

19. Djadi, amon radja mahiung augh Torat, maka is marabit pakai.

20. Balalu radja manjoho Hilikia. Ahikam anak Sapan, tinai Abdon anak Migha, tuntang Sapan, djurutulis tä, dengan Asarja, ajang radja, koae:

21. Lius, isek augh Jehowa akangku, tuntang akan olo arä, awang tisan olo Israel dengan Juda, tagal karä augh surat idjä sondau toh; krana paham kalait Jehowa hasep mawi ita, basa tato ita djaton djari mahaga augh Jehowa, mangat manumon karä augh awang imintik hong surat toh.

22. Tä Hilikia, tuntang olo tä idjä injoho radja, mananggoh Hul-

da, nabi bawi tä, sawan Salum, Salum anak Tokhat, Tokhat anak Hasra, mantir idjä mahaga karä pakaiän. Olo bawi tä mangkalawu hong Jerusalem; intu baris lewu tabeta tä. Palus äwen masinan augh radja äkae.

28. Koae, tombah augh äwen: Kakai augh Jehowa; Hatallan Israel: suman akan olo tä, idjä djari manjoho keton manjupa aku.

24. Kakai augh Jehowa: itäm, aku handak magah huköm mawi lewu toh tuntang karä olo; karä augh sapa tä, awang tarasurat hong surat, idjä djari imbasa intu baun radja Juda. — (3.Mos.26;14; 5.Mos.28;15.)

25. Basa olo tä djari mahihi aku, sambil hagaro akan hatalla beken, mangat mungkar kalaitku awi karä talo tampan lengäe: toh, maka kasangitku akan basap mawi äka toh, djaton mandak tinai.

26. Tapi akan radja Juda, idjä djari manjoho keton misek augh Jehowa, tumon toh keton akan masanan äkae: kakai augh Jehowa, Hatallan Israel: idjä tahir perkara karä augh, awang djari hiningm tä,

27. Basa awi atäim djari impalemo, tuntang ikau djari mamparandah arepm hong baun Jehowa, sana ikau mahining anghe mawi äka toh tuntang karä olo hetoh, basa ikau djari mamparandah arepm hong baungku, tuntang djari marabit pakaiäm, sambil manangis intu baungku: tä aku kea djari masi ikau, koan Jehowa.

28. Itäm, aku handak mahan-djäan ikau dengan tato hiangm, dengan sanang ikau karäh tamä kuburm, djaton matam akan mitä karä huköm, idjä handak iagahku

mawi lewu toh, tuntang karä olo hetoh. Maka äwen magah augh tä akan radja.

III. — 29. Tä, maka radja manjoho olo manumpong karä bakas Juda tuntang Jerusalem. — (2.Radja28,1.)

30. Palus radja hagoet tamä human Jehowa, tuntang karä olo Juda debigan Jerusalem aton dengae, tinai karä imam dengan olo Lewi, tuntang olo arä handiai, olo korik olo hai; hetä intu pinding olo arä tä imbasa karä augh surat djandji tä; idjä djari sondau hong human Jehowa.

31. Maka radja mendeng intu äkae, tuntang manampa djandji hong baun Jehowa, mangat olo handak omba Jehowa, tuntang mahaga karä prentahe, karä hadate, hapan salepah atäie, salepah huange; tuntang handak manumon malalus karä augh djandji tä; idjä tarasurat hong surat tä. — (15.12.)

32. Tinai ia manjoho olo handiai, idjä hong Jerusalem tuntang hong Benjamin, tamä djandji tä. Maka olo Jerusalem manumon djandjin Hatalla, Hatallan karä tatoe.

33. Maka Josia manganan karä tato kabellä bara hapus tanah olo Israel, ia manenga prentah akan karä olo Israel, mangat sombajang intu Jehowa, Hatallae. Katahie belom olo tä djaton undur ompat Jehowa, Hatallan tatoe.

BAGI 35.

- I. Radja Josia mahaga pesta Paska.
- II. Ia matäi hong parang.

I. — 1. Limbah tä Josia mahaga

Paska tä akan Jehowa hong Jerusalem. Olo mampatäi Paska tä intu andau äpatwalas, bulan idjä solake. — (2. *Radja* 23, 21.)

2. Iä manjoho karä imam malalus padjun ajue, tinai iä mangarasan olo tä nguan gawie hong human Jehowa.

3. Koae dengan olo Lewi, awang madjar karä olo Israel, idjä puna imprasih akan Jehowa: Awi keton mingkes pati brasih tä huang huma, idjä imangun Salomo, anak Dawid, radja Israel tä, akan Jehowa; djaton beken gawin keton, toh totototo manonggo Jehowa, Hatallan keton, tuntang Israel, djalahan olo ajue. — (1. *Radja* 6, 1.)

4. Tatap arep keton tumon karä ungkup tato keton, tumon padjun keton, idjä imetäh Dawid, radja Israel, tumon djetä injurat anake Salomo.

5. Elai äka brasih, habaris tumon karä ungkup tato keton, akan gantın karä paharin keton, olo arä tä, habaris tumon karä ungkup tato olo Lewi.

6. Tinai patäi Paska tä, sambıl mamprasih arep keton, tuntang simpan tä akan karä paharin keton, sambıl nguan tä tumon augh Jehowa hadjamban Moses.

7. Maka Josia manenga akan utus olo arä anak kambing tabiri, uras djetä akan parapah Paska, akan karä olo awang aton hetä, djumalake telo pulu kojan kongan; tinai sapi telo kojan kongan; samandiai tä panengan radja. — (30, 24.)

8. Tinai karä mantire kea pahias manenga akan parapah olo arä, akan imam tuntang olo Lewi. Ililkia, Sagharıa tuntang Jehiel, idjä mantir hong human Hatalla.

manenga akan karä imam indu parapah Paska duä kojan djahawen ratus kambing tabiri, tinai telo ratus sapi.

9. Tinai Konanja, Semaja tuntang paharie Netaneel, tinai Hasabja, Jeiel dengan Josabad, mantir olo Lewi tä, manenga akan parapah Paska ain olo Lewi lima kojan kambing tabiri, tinai lima ratus sapi.

10. Kalotä ramon sombajang tä inatap. Maka karä imam uras intu äkae, tuntang olo Lewi tumon karä padjue, tumon prentah radja.

11. Limbah tä olo mampatäi meto Paska tä, karä imam manduan dahae, sambıl mambirike, tinai olo Lewi mupak meto tä.

12. Iä manduan enjake idjä indu parapah awang ingähu, limbah tä iä manenga bitie akan utus olo arä, tumon karä ungkup humae, mangat maluput tä akan Jehowa. tumon djari injurat hong saram Moses; kalotä kea karä sapi.

13. Iä mandadah meto Paska tä intu apui, tumon puna hadate: tapi talo beken awang imprasih tä impakasake hong landai, kabali. rindjing, tuntang iä mandjeleng arepe magah talo tä akan olo arä.

14. Limbah tä iä manatap ai kea, tuntang akan karä imam: krana imam, panakan Aaron tä. magon maluput parapah awang ingähu, tuntang karä enjak tä. sampai hamalem; tagal tä olo Lewi tä manatap ai tuntang akan karä imam, panakan Aaron tä kea.

15. Maka karä olo panjanji, panakan Asap tä, melai hong äkae kabuate, tumon prentah Dawid. Asap, Heman tuntang Jedutan. nabin radja tä; tinai karä olo tonggon bauntonggang melai intu

karä bauntonggang. Iä djaton lajau bara padjun gawie, basa paharie, olo Lewi tä, aton manatap akæe. — (1. *Kron.* 26,1;27,1.)

16. Tumon tä karä gawin agaman Jehowa ilalus intu andau tä; olo mahaga Paska tä, tuntang maluput parapah awang ingähu hong mesbeh Jehowa, tumon prentah radja Josia.

17. Kalotä karä olo Israel, idjä hetä, mahaga Paska tä intu katika tä, tuntang pesta tepong idjä djaton iragi, kudju andau.

18. Maka djaton pudji Paska ihaga tumon tingkat djetä, bara djaman nabi Samuel; karä radja Israel djaton djari nahaga Paska kalotä, tumon Josia mahaga tä, tuntang karä imam dengan olo Lewi, tinai hapus utus olo Juda tuntang Israel, idjä magon aton hong tanahe, tuntaug karä olo Jerusalem.

19. Intu njelo hanjawalas kahum karadjaan Josia Paska djetä ihaga.

II. — 20. Limbah bara tä, amon kuan human Hatalla djari awi Josia, maka Negho, radja Misir, hagoet mamarang Karghemis, idjä hong saran Prat. Maka Josia hagoet manusong iä.

21. Maka Negho tä manjoho sarohan mananggoh iä, sambil hamauh: Narai gawinku dengam, o radja Juda? krana aku djaton djari dumah handak mawi ikau, tapi aku handak mawi olo tä, idjä puna mamarang aku; Hatalla djari manjoho aku manggulong arepku; terai ikau, äla malawan Hatalla tä, idjä mampahaiak aku, uka äla iä marusak ikau.

22. Tapi Josia djaton maku belang mawi iä, malainkan iä mang-

gulong arepe mamarang iä; iä djaton tarima augh Negho, idjä tumon augh njaman Hatalla, malainkan iä manantarang djanah Megido, handak mamarang.

23. Maka olo pamanah mamanah buah radja Josia. Tä koan radja dengan olo ajue: Indah aku, krana aku paham bahimang.

24. Palus olo ajue mamplua iä bara kareta parang, mamuat iä hundjun kareta beken, idjä ai, balalu magah iä akan Jerusalem. Maka iä matäi, ingubur hindjä kubur tatoe. Maka karä olo Juda tuntang Jerusalem manatum Josia.

25. Jeremia tä mangarang njanji tatum Josia; tinai karä olo panjanji hatuä bawi manatum manjewut Josia sampai andau toh; krana iä manenga njanji tatum tä mandjadi hadat intu olo Israel; djetä tarasurat hong surat njanji tatum. — (*Jer.* 22,10.)

26. Tisan karä saritan Josia, karä kabudjure tumon karä surat Torat Jehowa,

27. Karä saritae tä, bara tamparae palus idjä katatesae, djari tarasurat hong surat karä radja Israel tuntang Juda.

BAGI 36.

I. Radja Joshas, Jojakim, Jojaghin.
II. Radja Sedekia; olo Juda tawanan inamput akan Babel.

I. — 1. Tä, maka olo tanah tä manduan Joahas, anak Josia, palus mamparadja iä hong Jerusalem, gantın liau bapae. — (2. *Radja* 23,30.)

2. Joahas tä duä pulu telo njelo umure, metoh iä imparadja; iä

marentah hong Jerusalem telo bulan.

3. Krana radja Misir manipas iä hong Jerusalem; iä mandanda olo tanah tä saratus pikul salaka, tuntang idjä pikul bulau.

4. Tinai radja Misir mamparadja Eljakim, paharin Joahas, mahundjun Juda tuntang Jerusalem; iä mindah arae Jojakim. Maka paharie Joahas inamput Negho tä akan tanah Misir.

5. Jojakim tä duä pulu limä njelo umure, metoh iä imparadja; iä marentah hong Jerusalem sawalas njelo katahie; iä papa gawie intu matan Jehowa, Hatallae.

6. Maka Nebukadnesar, radja Babel, dumah mamarang iä, tuntang mamasong iä hapan duä karinting rantai tambaga, mangat mimbit iä akan Babel.

7. Tinai Nebukadnesar manduan belae ramon human Jehowa, mimbit tä akan Babel, mingkese hong human dewae hong Babel. — (*Esra* 1,7.)

8. Tisan karä saritan Jojakim, karä talo kabelä idjä iawie, talo papa idjä sondau hong iä, djetä tarasurat hong surat karä radja Israel tuntang Juda; maka anake Jojaghin mandjadi radja manganti iä.

9. Jojaghin tä hanjawalas njelo umure, metoh iä mandjadi radja; iä marentah hong Jerusalem telo bulan sapulu andau; iä papa gawie intu matan Jehowa.

10. Tapi amon njelo djari hapus, radja Nebukadnesar manjoho olo manduan iä akan Babel, tuntang karä ramo barega tä, idjä hong human Jehowa. Tinai iä mamparadja paharie Sedekia, marentah Juda tuntang Jerusalem.

II.—11. Sedekia tä duä pulu idjä njelo umure, metoh iä mandjadi radja; iä marentah hong Jerusalem sawalas njelo. — (2. *Radja* 24,10. *Jer.* 52,1.)

12. Iä papa gawie intu matan Jehowa, Hatallae; iä djaton maku mamparandah arepe hong baun nabi Jeremia, idjä masanan augh Jehowa.

13. Tinai iä mengkak arepe bara radja Nebukadnesar, idjä djari manjoho iä mananggong sumpah intu Jehowa; maka iä manekang arepe, mampalulang atsie, djaton maku hobah intu Jehowa, Hatallan Israel.

14. Tinai karä mantir imam tuntang mantir olo arä paham mandahang karä kalangkahe, tumon karä talo kabelä, hadat olo kapi. iä manjarang human Jehowa, idjä djari imprasih Jehowa hong Jerusalem.

15. Maka Jehowa, Hatallan ta-toe, mampait augh akae hadjamban karä sarohae, idjä kindjap injohoe, basa iä masi olo ajue tuntang äka ai.

16. Tapi olo tä hababaka sarohan Hatalla, halalea karä aughe, djaton paraba karä nabie, sampai kalait Jehowa hasep mawi utus olo ajue, gegä djaton tarahawal tinai.

17. Krana iä manjoho radjan olo Kasdim dumah mawi olo tä. iä tä mampatäi karä olo tabelä hapan padang, hong humae idjä äka brasih, iä djaton manjanjang äwen, karä pambudjange hatua bawi, karä bakas sampai idjä kawang halo, samandiai injaraghe akan lengäe.

18. Tinai karä ramon human Hatalla, hai korik, tuntang karä

panatan human Jehowa, tinai panatan radja tuntang karä mantir ajue, samandiai tä inampute akan Babel.

19. Palus olo tä manusul human Hataha, tinai iä mangarak kotan Jerusalem, tinai karä huma hetä idjä hai tuntang bahalap inusule lepa lingis, sambil marusak karä milik barega idjä hetä.

20. Maka karä olo idjä djaton impatäi awi padang, inamput olo tä tawanan akan Babel; äwen tä mandjadi indu djipäe, indu djipen karä anake; sampai wajah karadjaan olo Parsis lembut.

21. Mangat augh Jehowa hadjam-ban Jeremia tä mandjadi tulus, sampai tanah tä djari manjukup mahaga karä sabat ajue; tanah tä malajan katahin karusake tä, sampai

djari sukup udju pulu njelo. — (Jer.25,11.)

22. Tapi intu njelö idjä solake kahum karadjaan Kores, radja Parsis, mangat augh Jehowa hadjam-ban Jeremia mandjadi tulus, tä Jehowa mampisik atäi Kores, radja Parsis, sampai iä manjoho olo bauauar hong hapus karadjaan ajue; tinai iä mampait surat kea, idjä kalotoh auge: — (Jes.44,28.)

23. Tumon toh augh Kores, radja Parsis: Jehowa, Hatallan langit, djari manenga akangku karä karadjaan hundjun petak; iä djari manjoho aku mamangun huma akae hong Jerusalem, idjä hong tanah Juda; äweäwe bara karä keton idjä puna djalahan olo ajue? Käläh Jehowa, Hatallae, mampahaiak iä, käläh iä hus buli tanahe.

SURAT

E S R A.

BAGI 1.

Radja Kores manjoho olo Israel, idjä tawanan tä, buli tanahe.

1. Hong njelo idjä solake kahum karadjaan Kores, radja Parsis, mangat tulus augh Jehowa idjä insanan Jeremia, maka Jehowa mampisik atäi Kores, radja Parsis, sampai iä manjoho olo bauauar hong hapus karadjaan ajue, tinai iä mampait surat kea, idjä kalotoh

auge: — (2.Kron.36,22.Jer.25,11.)

2. Tumon toh augh Kores, radja Parsis: Jehowa, Hatallan langit, djari manenga akangku karä karadjaan hundjun petak; iä djari manjoho aku mamangun huma akae hong Jerusalem, idjä hong tanah Juda.

3. Äweäwe bara karä keton idjä puna djalahan olo ajue? Käläh Hatallae mampahaiak iä, käläh iä ha-goet akan Jerusalem, idjä hong

tanah Juda, mangat iä mamangun human Jehowa, Hatallan Israel; iä tä Hatalla tä, idjä äkae hong Jerusalem.

4. Maka olo utus djetä handiai, hong karä kalekae, äkae manamuäi, patut indohop awi karä olo lewu tä, hapan salaka bulau, hapan ramo tuntang meto; tinai käläh olo arä handiai pahias manengatalo akan human Hatalla, idjä äkae hong Jerusalem.

5. Tä, karä mantir hamputan Juda, Benjamin, tuntang karä imam dengan olo Lewi, tinai genep biti idjä atäie impahias Hatalla, uras manatap arepe, handak hagoet, mangat mamangun human Jehowa, idjä äkae hong Jerusalem.

6. Maka olo handiai, awang hakaliling iä, mandohop iä hapan ramo salaka bulau, tuntang pakarang dengan meto, tinai sepsimpan ampin panatau, beken tinai idjä inengae awi kahias akan human Hatalla.

7. Tinai radja Kores mamplua karä ramon human Jehowa, idjä djari irampas Nebukadnesar bara Jerusalem, tuntang djari ingkese huang human dewae.

8. Maka Kores, radja Parsis, mamplua talo tä hapan lengän Mitredat, mantir karä panataue, iä tä malian djetä akan Sesbasar, mantir kapalan olo Juda.

9. Djetoh karä djumalahe: telo pulu apar bulau, sakojan apar salaka, duä pulu djalatien lading;

10. Telo pulu sangkir bulau, äpat ratus sapulu sangkir salaka; tinai sakojan ramo beken.

11. Maka karä ramo bulau salaka tä limä kojan äpat ratus kabawak karäe. Djetä handiai imbit Sesbasar, tuntang karä olo, idjä

babungkat bara Babel, idjä akan hetä iä djari inamput tawanan. buli Jerusalem.

BAGI 2.

Djumalah karä olo Israel, idjä solak babungkat bara Babel buli Jerusalem.

1. Djetoh karä olo Juda, idjä babungkat bara äkae djari tamput tawanan, äwen idjä djari inamput Nebukadnesar, radja Babel, imbite akan Babel, idjä djari buli Jerusalem dengan tanah Juda tinai, genep biti akan lewu ai;

2. Idjä hagoet haiak Serubabel. Jesua, Nehemia, Seraja, Reelaja. Mordeghai, Bilsan, Mispar, Bigwai, Rehun tuntang Baena. Djetoh djumalah karä olo Israel tä.

3. Panakan Paros, duä kojan saratus udju pulu duä biti.

4. Panakan Sepatja, telo ratus udju pulu duä biti.

5. Panakan Aragh, udju ratus udju pulu limä biti.

6. Panakan Pahatmoab, bara ungkup Jesuajoab, duä kojan hanja ratus duäwalas biti.

7. Panakan Elam, sakojan duä ratus limä pulu äpat biti.

8. Panakan Satu, djalatien ratus äpat pulu limä biti.

9. Panakan Sakai, udju ratus djahawen pulu biti.

10. Panakan Bani, djahawen ratus äpat pulu duä biti.

11. Panakan Bebai, djahawen ratus duä pulu telo biti.

12. Panakan Asgad, sakojan duä ratus duä pulu duä biti.

13. Panakan Adonikam, djahawen ratus djahawen pulu djahawen biti.

14. Panakan Bigwai, duä kojan limä pulu djahawen biti.
15. Panakan Adin, äpat ratus limä pulu äpat biti.
16. Panakan Ater, bara Hiskia tä, djالاتien pulu hanja biti.
17. Panakan Besai, telo ratus duä pulu telo biti.
18. Panakan Jora, saratus duä-walas biti.
19. Panakan Hasum, duä ratus duä pulu telo biti.
20. Panakan Gibar, djالاتien pulu limä biti.
21. Panakan Betlehem, saratus duä pulu telo biti.
22. Olo Netopat, limä pulu djahawen biti.
23. Olo Anatot, saratus duä pulu hanja biti.
24. Panakan Asmawet, äpat pulu duä biti.
25. Panakan Kiriataim, Kepira tuntang Beerot, udju ratus äpat pulu telo biti.
26. Panakan Rama tuntang Gaba, djahawen ratus duä pulu idjä biti.
27. Olo Mighmas, saratus duä pulu duä biti.
28. Olo Betel tuntang Ai, duä ratus duä pulu telo biti.
29. Panakan Nebo, limä pulu duä biti.
30. Panakan Magbis, saratus limä pulu djahawen biti.
31. Panakan Elam idjä beken tä, sakojan duä ratus limä pulu äpat biti.
32. Panakan Harim, telo ratus duä pulu biti.
33. Panakan Lod, Hadid tuntang Ono, udju ratus duä pulu limä biti.
34. Panakan Jerigho, telo ratus äpat pulu limä biti.
35. Panakan Senaa, telo kojan djahawen ratus telo pulu biti.
36. Karä olo imam: panakan Jedaja, bara ungkup Jesua, djالاتien ratus udju pulu telo biti.
37. Panakan Imer, sakojan limä pulu duä biti.
38. Panakan Pashur, sakojan duä ratus äpat pulu udju biti.
39. Panakan Harim, sakojan udju-walas biti.
40. Karä olo Lewi: panakan Jesua tuntang Kadmiel, bara ungkup Hodawja, udju pulu äpat biti.
41. Karä olo panjanji: panakan Asap, saratus duä pulu hanja biti.
42. Karä olo tonggon bauntonggang: panakan Salum, panakan Ater, panakan Talmon, panakan Akub, panakan Hatita, panakan Sobai, samandiai tä saratus telo pulu djالاتien biti.
43. Karä rewar äka brasih: panakan Siha, panakan Hasupa, panakan Tabaot;
44. Panakan Keros, panakan Siaha, panakan Padon;
45. Panakan Lebana, panakan Hagaba, panakan Akub;
46. Panakan Hagab, panakan Samlai, panakan Hanan;
47. Panakan Gidel, panakan Gahar, panakan Reaja;
48. Panakan Resin, panakan Nekoda, panakan Gasam;
49. Panakan Usa, panakan Paseah, panakan Besai;
50. Panakan Asna, panakan Mehunim, panakan Nepusim;
51. Panakan Bakhuk, panakan Hakupa, panakan Harkur;
52. Panakan Baslut, panakan Mehida, panakan Harsa;
53. Panakan Barkos, panakan Sisera, panakan Tama;
54. Panakan Nesia, panakan Hatipa.
55. Karä panakan rewar Salomo:

panakan Sotai, panakan Soperet, panakan Peruda;

56. Panakan Jaala, panakan Darkon, panakan Gidel;

57. Panakan Sepatja, panakan Hatil, panakan Pogherethasebaim, panakan Ami.

58. Karä rewar äka brasih tuntang panakan rewar Salomo tä telo ratus djalatien pulu duä biti.

59. Djetoh tinai karä olo idjä ompat kea bara Telmela, Telharsa, Kerub, Adan tuntang Imer, tapi iä djaton tau manantu rinting ungkupe tuntang utus tatoe, djaka iä toto baris olo Israel:

60. Panakan Dalaja, panakan Tobia, panakan Nekoda, djahawen ratus limä pulu duä biti.

61. Tinai bara baris imam aton panakan Habaja, panakan Kos, panakan Barsilai, idjä djari manduan sawae bara anak bawi ain Barsilai, olo Gilead tä, tuntang iä inggarä tumon aran djetä.

62. Olo tä djari manggau surat arae, tapi iä djaton sondane, tagal tä iä inipas bara pangkat imam, kilau olo idjä djaton patat omba gawi tä.

63. Hatirsata (*wakil radja, iä tä Serubabel*) hamauih dengan olo tä, uka äla iä omba kuman talo idjä brasih haliai tä, sampai djeha mikah aton imam tinai idjä tau misek hapan Urim tuntang Tumim. — (*Nehem.8,9.—2 Mos.28, 30.*)

64. Hapus utus olo arä handiai tä sampai äpat pulu duä kojan telo ratus djahawen pulu biti.

65. Beken tinai karä djipen reware hatuä bawi, djetä udju kojan telo ratus telo pulu udju karä bitie; tinai aton omba iä duä ratus olo panjanji, hatuä bawi.

66. Karä hadjarae udju ratus telo pulu djahawen; karä baghale duä ratus äpat pulu limä;

67. Karä ontae äpat ratus telo pulu limä; karä kalidaie djahawen kojan udju ratus duä pulu.

68. Maka belae mantir kapala, sana iä sampai äka human Jehowa, idjä hong Jerusalem, pahias manenga talo akan human Hatalla, hapan mamangun tä intu äkae bihin tinai.

69. Tumon katataue iä manenga akan balandjan gawi tä djahawen pulu sakojan kabawak bulau, tinai limä kojan kati salaka, tinai saratus klambin imam.

70. Maka karä imam tuntang olo Lewi dengan olo arä, tinai olo panjanji tuntang olo tonggon bauntonggang, tinai karä rewar äka brasih uras melai hong lewun ajue. tuntang hapus olo Israel hong puna lewue kea.

BAGI 3.

I. Mesbeh parapah awang ingähu inampa; olo mahaga pesta tingkap dawe II. Olo manampara mamangun human Hatalla idjä tabeta.

I.—1. Djadi, amon sampai bulan udju, tuntang olo Israel tä uras hong karä lewue, tä maka olo arä hapumpong hong Jerusalem, mandjadi kilau olo idjä bewäi.

2. Maka Jesua, anak Josadak, dengan karä paharie, imam tä, tinai Serubabel, anak Sealtiel, tuntang karä paharie, aton dumah palus mamangun mesbeh Hatallan Israel, mangat maluput hundjun djetä parapah awang ingähu, tumon

djari tarasurat hong Torat Moses, olo ain Hatalla tä. — (3. *Mos.* 6, 9.)

3. Iä mampendeng mesbeh tä hong äkae bihin, alo iä tuntang mikäh kea tagal karä olo hong karä tanah hetä; iä maluput hundjun tä parapah awang ingähu akan Jehowa, haradjur handjewu halemäi.

4. Iä mahaga pesta tingkap dawen, tumon augh surat; iä maluput parapah awang ingähu sining andau, karäe tumon kapatute hong genep andau. — (3. *Mos.* 23, 34.)

5. Kalotä kea parapah awang ingähu, idjä patut haradjur sining andau, tinai hong palembut bulan tahetä, tuntang hong karä andau hai ain Jehowa, idjä djari inukas tuntang imprasih; tinai karä parapah, idjä imbit genep biti tumon kahiasse akan Jehowa.

6. Intu andau idjä solake, bulan udju, maka olo manampara maluput parapah awang ingähu akan Jehowa. Maka galang human Jehowa hindai djari haragapan olo.

II. — 7. Maka olo tä manengarear akan tukang batu tuntang tukang kaju; tinai bahata, panginan, talo ihop tuntang undus inengae akan olo Sidon dengan Tirus, uka olo tä mimit kaju seder bara Libanon mahantong tä hong tasik sampai Japo, tumon augh Kores, radja Parsis, dengan äwen. — (2. *Kron.* 2, 16.)

8. Djadi, intu njelo duä limbah bara panumah olo tä sampai äka human Hatalla hong Jerusalem, intu bulan duä, tä maka Serubabel, anak Sealtiel, tuntang Jesua, anak Josadak, tuntang tisan karä pabarie, imam tuntang olo Lewi tä, tinai olo handiai, awang bara

äkae tawanan djari buli Jerusalem, manampara gawi tä; iä mangkat karä olo Lewi, idjä duä pulu njelo umure tuntang idjä bakas bara tä, mandjadi mandur gawin human Jehowa.

9. Tä Jesua äwen hanak hampahari, tinai Kadmiel tuntang karä anake, panakan Hodawja tä, balalu tjakap mandjadi kilau olo idjä, mangat mandjadi mandur olo tä, idjä nguan gawin human Hatalla, tuntang panakan Henadad äwen hanak hampahari, olo Lewi tä.

10. Djadi, amon tukang mamangun tä haragapan galang human Jehowa, maka karä imam hapan puna pakaiäe mendeng, mimbing sarunai, tuntang olo Lewi, panakan Asap, mimbing bisakbetong, hapan manara Jehowa, tumon atoh Dawid, radja Israel.

11. Olo tä manjanji hatalindjam, hapae manara Jehowa, tuntang manjewut tarimakasih äkae, basa iä toto bahalap, tuntang asiemelai sampai katatahi intu olo Israel. Maka hapus olo arä malahap paham hai aughe, kahum olo tä manara Jehowa tagal galang human Jehowa tä iharagapan olo.

12. Tapi arä biti bara baris imam tuntang olo Lewi, idjä mantir kapala, idjä djari paham bakas, idjä djari mitä human Jehowa idjä solake tä, paham manangis, metoh galang huma taheta tä iharagapan intu äkae; tapi olo arä manggatang aughe malahap, paham handjak rantang;

13. Sampai djaton hakahining augh lahap kahandjak dengan augh tangis olo arä; kraua olo arä tä hai aughe, sampai tarahining bara kedjau augh lalentoë.

BAGI 4.

Olo Israel indawa musohe intu radja Parsis; iä ingahana mamangun human Hatalla.

1. Maka amon karä musoh olo Juda dengan Benjamin mahining, olo idjä djari tawanan tä mamangun human Jehowa, Hatallan Israel,

2. Tä äwen manalih Serubabel tuntang karä mantir kapala, sambil hamauh dengae: Soho ikäi omba keton mamangun, krana ikäi handak manggau Hatallan keton sama kilau keton kea; tinai ikäi djari maluput kea parapah akae bara katika Esarhadon, radja Asur, idjä djari mimbit ikäi kantoh. — (2. Raja 19,37; 17,14.)

3. Tapi Serubabel, Jesua tuntang karä mantir kapalan olo Israel awang beken hamauh dengan olo tä: Djaton patut keton hadohop dengan ikäi mamangun huma akan Hatallan ikäi, baja ikäi bewäi handak mamangun tä akan Jehowa, Hatallan Israel, tumon Kores, radja Parsis, djari manjoho ikäi.

4. Tä, maka olo tanah tä manendur lengän olo Juda, tuntang maur iä mamangun huma tä.

5. Tinai iä manjudok mantir radja, palus mambalang kahandake katahin pabelom Kores, radja Parsis, sampai karadjaan Darius, radja Parsis tä.

6. Krana metoh radja Ahasweros, intu tamparan karadjaan ajue, maka olo tä mamintik surat hapae mandawa olo Juda, olo Jerusalem.

7. Tinai intu katika Artasasta maka Bislam, Mitredat, Tabeel tuntang kolae awang beken mampait surat akan Artasasta, radja Parsis;

bintik surate tä hapan hurup Aram. tuntang basa Aram kea.

8. Maka Rehum, sukataris tä, tinai Simsai, djurutulis tä, mamintik surat akan radja Artasasta, hapae mandawa olo Jerusalem, idjä kalotoh alamate:

9. Rehum, sukataris, tinai Simsai, djurutulis, tuntang karä kolae. olo Dinai, olo Aparsatghi, olo Tarpeli, olo Aparsi, olo Arghewi, olo Babel, olo Susan, olo Dehawi, olo Elam,

10. Tuntang karä olo awang beken, idjä djari imbit Asnapar, idjä hai basewut tä, tuntang djari injohoe melai hong lewu Samaria, tinai karä olo beken tä, idjä hila toh batangdanum lombah tä. Tinai aton kea katikae injewut hong surate.

11. Maka djetoh augh salinan surate tä, idjä impait olo tä akan radja Artasasta: Karä rewarajum, olo idjä hila toh batangdanum lombah; (aton tinai katika injewut hong surate:)

12. Käläh radja katawan, olo Jehudi tä, idjä djari hagoet bara hila äkam, djari sampai ikäi hong Jerusalem: äwen tä mamangun lewu idjä puna parisang papa tä, sambil manampa kotae, uras inahetae.

13. Toh, käläh radja katawan. djaka lewu tä imangun tinai, tuntang kotae tä lepah mandjari, toto iä djaton maku manahor wang kapala, asil satiare tuntang bea, tä asil radja tä karäh rugi bewäi.

14. Toh, basa ikäi kuman gulji intu radja, djaton patut ikäi miti kahawen radja, tagal tä ikäi mampait surat toh, palus masuman perkafa toh akan radja.

15. Käläh olo mariksa hong surat saritan karä tatom, tä maka ikau karäh sondau huang surat

tä, sambil katawan lewu tä hara-
djur djari marisang bewäi, tun-
tang djari mamparugi karä radja,
karä tanah; olo hetä haradjur
djari marisang malawan bewäi bara
horahoran; tagal tä kea lewu tä
djari irusak.

16. Tagal tä ikäi masuman akan
radja, djaka lewu tä imangun tinai
tuntang kotae indjadi, maka ta-
nahm karäh nihau bewäi, idjä di-
pah batangdanum lombah hila toh.

17. Maka radja mamaläh mam-
paüt surat akan Rehum, sukataris,
tuntang Simsai, djurutulis tä, tinai
akan kolae awang beken, idjä mang-
kalewu hong Samaria, tinai akan
olo beken, idjä hila toh batang-
danum lombah tä; surate tä ka-
lotoh aughe: Kasanang intu keton!
(aton tinai katika injewut hong
surate.)

18. Surat tä, idjä impait keton
akangku, tarang djari imbasa hong
haungku.

19. Tuntang aku djari manjoho
olo, maka olo djari mariksa karä
surat djaman helo, tuntang djari
sondau, toto lewu tä bara horan
kea djari malawan karä radja; olo
hetä djari marisang tuntang mang-
anan prentah.

20. Tinai radja idjä bara kwasa
djari melai hong Jerusalem, idjä
djari marentah karä tanah awang
dipah batangdanum lombah hila
kanih, olo djari manahor wang
kapala, asil satiare tuntang bea akae.

21. Toh, buah keton manenga
prentah, mangahana olo tä, belä
lewü tä imangun, sampai aton
prentahku tinai.

22. Toh, buabuah gawin keton,
äla manalua perkara toh, krana
buhén bahaja tä indahang indu
karugin radja?

23. Tä, sana augh surat radja
Artasasta djari imbasa akan Rehum
tuntang Simsai, djurutulis tä, tinai
akan kolae awang beken, maka
olo tä mandjeleng arepe manalih
Jerusalem, manjupa olo Jehudi,
balalu mambalang gawie hapan
lengäe tuntang kagagahe.

24. Tä gawin human Hatalla,
idjä hong Jerusalem, balabalang,
palus tendä sampai njelo duä ka-
hum karadjau Darius, radja Parsis.

BAGI 5.

Human Hatalla imangun olo manontong
gawie bihin.

1. Maka nabi Hagai, tuntang
nabi Sagharia, anak Ido, masuman
augh Hatalla akan olo Jehudi, idjä
hong tanah Juda tuntang hong
Jerusalem, hapan aran Hatallan
Israel.

2. Tä, maka Serubabel, anak
Sealtiel, tuntang Jesua, anak Jo-
sadak, menteng atäie, palus ma-
nontong gawie mamangun human
Hatalla, idjä hong Jerusalem, tinai
hindjä äwen nabin Hatalla tä, idjä
mandohop mangarasan iä.

3. Katika tä maka Tatnai, wa-
kil radja hong tanah hila toh ba-
tangdanum lombah tä, tinai Sa-
tarbosnai tuntang karä kolae ma-
nalih äwen tä, sambil hamauh
dengae tumon toh: Æwe djari
manjoho keton mamangun huma
toh, tuntang mangabuah kotae?

4. Tä, maka ita hamauh dengae
sakean sakatoh; tinai ita manjewut
akae aran karä olo, idjä mamangun
huma tä.

5. Maka Hatallae manampajah
karä bakas olo Jehudi, sampai wa-

kil radja tä djaton mangahana iä, njamah perkarae tä djari sampai Darius, tuntang baläh surate djari imbit olo.

6. Maka djetohaugh salinan surat tä, idjä impait Tatnai, wakil radja hong tanah hila toh batangdanum lombah tä, tuntang Satarbosnai dengan karä kolae, olo Aparsi, idjä hila toh batangdanum lombah, akan radja Darius.

7. Iä mampait horoe perkara tä akäe, idjä kalotoh auge: Käläh karä kasanang akan radja!

8. Ikäi masuman akan radja, ikäi djari sampai tanah Juda, sampai human Hatalla idjä hai tä, idjä imangun olo batu hai bakale, tinai kaju ingkese hong dinding; maka gawie tä gulong miar, tuntang batuah bewäi awi lengän olo tä.

9. Tä, maka ikäi djari misek karä bakas olo tä, sambil hamauh dengae kalotoh: äwe djari manjoho keton mamangun huma toh, tuntang mangotae?

10. Tinai ikäi djari misek karä aran olo tä kea, mangat masuman tä akam, ikäi djari manjurat karä aran olo idjä indu kapalan äwen tä.

11. Maka olo tä djari tombah augh ikäi kalotoh: ikäi toh rewar Hatalla, idjä tempon langit tuntang petak; ikäi mamangun huma tä tinai, idjä tahi horan solake djari imangun, krana radja Israel, idjä hai kwasa, djari mamangun tuntang mahapus djetä.

12. Tapi amon tato ikäi djari mungkar kalait Hatallan langit, tä maka iä djari manjaragh ikäi penda lengän Nebukadnesar, radja Babel, olo Kasdim tä; iä tä djari marusak huma tä lepah lingis, tuntang iä djari manamput utus

olo tä akan Babel. — (2. Radja 25,9.)

13. Tapi intu njelo idjä solake kahum karadjaan Kores, radja Babel, maka radja Kores djari manjoho ikäi mamangun human Hatalla toh tinai. — (1,1.)

14. Maka karä ramon human Hatalla, idjä bulau salaka, idjä djari induan Nebukadnesar bara human Hatalla, idjä hong Jerusalem, sambil mimbit tä akan human dewae hong Babel, djetä kea implua radja Kores bara human dewa hong Babel, karä ramo tä djari inengae akan olo idjä Sesbasar arae, idjä djari iangkate mandjadi wakil tanah.

15. Tuntang iä manjoho olo tä. koe: duan karä ramo toh, imbit tä akan human Hatalla, idjä hong Jerusalem, soho olo mamangun human Hatalla intu puna äkae tinai.

16. Tä, maka Sesbasar tä djari dumah, tuntang haragapan galang human Hatalla, idjä hong Jerusalem; maka bara katika tä kea olo magon mamangun tä palus toh, tapi gawie hindai hapus.

17. Toh, amon radja bara huang. käläh iä manjoho olo manggau hong human radja, idjä intu Babel, djaka toto aton prentah djari inenga radja Kores, manjoho olo mamangun human Hatalla toh hong Jerusalem: tinai käläh kahandak radja hong perkara toh insuman akan ikäi.

BAGI 6.

I. Radja Darius manjoho olo mamangun human Hatalla. II. Olo Israel mamangun mahapus tä; iä mahaga pesta paska.

I. — 1. Tä, maka radja Darius

manenga prentah, manjoho olo manggau hong kantor, idjä äka karä surat tuntang undangundang ihaga hong Babel.

2. Maka hong Aghmeta, hong kotan radja, idjä hong tanah Medai, olo sondau idjä krambar surat, idjä kalotoh augh bintike: Akan indu pangingat.

3. Intu njelo idjä solake kahum karadjaan Kores, maka radja Kores djari manenga prentah toh: patut human Hatalla hong Jerusalem imangun olo, indu äka olo maluput parapah; maka galang huma tä patut dähén toto; pangandjure djahawen pulu hasa, kabukae djahawen pulu hasa kea;

4. Telo baris batu hai bakapal, tuntang idjä kabaris kaju taheta; maka balandjac akan implua bara human radja.

5. Tinai olo akan malian karä ramo bulau salaka, idjä puna ain human Hatalla, idjä djari induan Nebukadnesar bara human Hatalla idjä hong Jerusalem, sambil djari manamput tä akan Babel, mangat djetä imbit buli äkae tinai, human Hatalla tä, idjä hong Jerusalem; olo akan mimbit mina tä hong human Hatalla. — (1,7.)

6. Toh, maka terai keton deng-an äwen, lius bewäi, joh Tatnai, idjä wakil tanah hila kanih batangdanum lombah, tinai ikau Satarbosnai, tuntang karä kolam, olo Aparsi tä.

7. Soho olo tä malalus gawie mamangun human Hatalla tä; soho wakil olo Jehudi tuntang karä mantire mamangun human Hatalla tä intu puna äkae.

8. Tinai aku manenga prentah tahu gawin keton dengan mantir olo Jehudi, mangat mamangun hu-

man Hatalla, iä tä: hapan rear radja kea, wang kapala tä idjä inahor karä olo awang melai dipah batangdanum lombah hila kanih, maka sakarä balandjae palus patut inenga akan olo tä, belä olo tä tendur gawie.

9. Tinai karä talo awang indu hapae, sapi tabela, tabiri hatuäe, anak tabiri akan parapah awang ingähu akan Hatallan langit, tinai gendom, ujah, anggor, undus, maka tumon lakun karä imam. idjä hong Jerusalem, djetä patut inenga äkae sining andau, djaton tau dia.

10. Mangat olo tä maluput parapah indu mangat ewaue akan Hatallan langit, sambil blaku doa akan radja äwen hanak, mangat iä pandjang umure.

11. Djadi, aku manenga prentah tinai, genep biti, idjä mobah aughku toh, djihi idjä akan indjawut bara humae tuntang impendeng, palus olo tä akan inggantong impatäi hetä, palus humae akan ingarak mandjadi tujuk tai tagal gawie tä.

12. Maka Hatalla, idjä djari mingkes arae melai hetä, käläh iä marusak karä radja tuntang karä utus olo, idjä manusang lengäe, handak mobah atawa marusak human Hatalla tä, idjä hong Jerusalem; aku, Darius, djari manenga prentah toh; djaton tau dia palus perkara toh akan ilalus.

13. Tä, maka Tatnai, wakil tanah idjä hila toh batangdanum lombah, tuntang Satarbosnai tuntang karä kolae badjeleng mawie tumon tä, tumon prentah idjä impait radja Darius.

II. — 14. Tä karä bakas olo Jehudi mamangun, tuntang iä batuah

hong gawie, awi augh duä nabi tä, nabi Hagai äwen duä Sagharia, anak Ido; olo tä mamangun palus mahapus tä tumon prentah Hatallan Israel, tinai tumon prentah Kores dengan Darius, tinai Artasasta, radja Parsis.

15. Maka huma tä djari gawie hong andau telo, bulan Adar; djetä njelo djahawen kahum radja Darius.

16. Maka panakan Israel, karä imam tuntang olo Lewi, tinai karä olo beken tä idjä buli limbah tawanan, mamuga human Hatalla tä dengan handjak atäie. — (4.Mos. 7,10.)

17. Hapae mamuga human Hatalla tä olo tä maluput parapah, saratus sapi, duä ratus tabiri hatuäe, äpat ratus anak tabiri, tinai duäwalas kambing hatuäe, indu parapah tagal dosan hapus utus olo Israel, tumon karä hamputan olo Israel.

18. Maka iä mangkat karä imam hong karä padjun ai, tinai karä olo Lewi tumon karä barise, mangat sombajang intu Hatalla, idjä hong Jerusalem, tumon augh surat Moses. — (4.Mos.3,6;8,24.)

19. Tinai olo idjä djari buli limbah tawanan tä mahaga Paska tä intu andau äpatwalas bulan idjä solake. — (2.Mos.12,6.)

20. Krana karä imam tuntang olo Lewi djari mamprasih arepe samandia, kilau ampin olo idjä bewäi, uras iä brasih; iä mampatäi Paska tä akan karä olo idjä buli limbah tawanan tä, tuntang akan karä paharie, imam tä, tinai akäe kea.

21. Tumon tä karä olo Israel, awang djari buli limbah tawanan, kuman tä, tuntang karä olo, idjä

djari mambaris arepe bara kapali: karä olo kapir hong tanah tä, ompat äwen, mangat manggau Jehowa, Hatallan Israel.

22. Maka dengan kahandjak kudju olo tä mahaga pesta tepong idjä djaton iragi; krana Jehowa djari mampahandjak olo tä, sambli mules atäi radja Parsis akäe, mangat mangaras lengän olo tä hung gawin human Hatalla, Hatallan Israel.

BAGI 7.

Esra buli Jerusalem, injoho radja Parsis.

1. Limbah bara karä perkara tä, kahum karadjaan Artasasta, radja Parsis, maka Esra buli bara Babel, Esra anak Seraja, Seraja anak Asarja, Asarja anak Hilkia.

2. Hilkia anak Salum, Salum anak Sadok, Sadok anak Ahitub.

3. Ahitub anak Amarja, Amarja anak Asarja, Asarja anak Merajot.

4. Merajot anak Seraja, Seraja anak Usi, Usi anak Buki,

5. Buki anak Abisua, Abisua anak Pinchas, Pinehas anak Eleasar, Eleasar anak Aaron, imam hai tä.

6. Maka Esra tä olo pintal hong Torat Moses, idjä djari ineng Jehowa, Hatallan Israel. Maka radja manenga akäe karä talo lakue, tumon berkat lengän Jehowa, Hatallae, intu Esra.

7. Tinai aton omba iä belae olo Israel, imam, olo Lewi, olo panjanji tuntang tonggon bauntonggang, tinai belae rewar äk brasih, omba iä buli Jerusalem. hong njelo udju kahum radja Artasasta tä.

8. Maka äwen sampai Jerusalem intu bulan limä, hong njelo udju kahum radja tä.

9. Krana intu andau idjä solake, bulan idjä solake, äwen tä harikas bara Babel, tinai andau solake bulan limä iä sampai Jerusalem, tumon berkat lengän Hatallae intu äwen.

10. Krana Esra djari mananggar atäie, mangat mariksa tuntang manumon Torat Jehowa; tinai mangat madjar olo Israel karä prentah tuntang hadat tä.

11. Maka djeto augh salinan surat tä, idjä inenga radja Artasasta akan Esra, imam tuntang guru Torat tä, olo idjä paham harati hong karä augh prentah tuntang hadat Jehowa tahu olo Israel:

12. Artasasta, radjan karä radja, akan Esra, imam tä tuntang guru Torat Hatallan langit, idjä paham harati; käläh salamat akæ. (Aton tinai injewut katikæ hong surat.)

13. Aku toh manenga prentah, maka olo handiai awang baris olo Israel, karä imam ajue tuntang olo Lewi, idjä hong karadjaangku, äwæwe idjä pahias atäie handak buli Jerusalem, käläh ompat ikau bewäi.

14. Basa ikau djari injoho radja tuntang wakil radja äwen udju tä, mangat mariksa Juda tuntang Jerusalem tumou Torat Hatallam, idjä huang lengäm;

15. Tinai mangat ikau mimbit karä salaka bulau, idjä djari inenga radja tuntang wakile äwen udju tä tuntang kahias atäie akan Hatallan Israel, idjä äkæ melai hong Jerusalem;

16. Tinai karä salaka bulau, idjä tau inumpongmg hong hapus tanah Babel, tuntang talo inenga, idjä

inenga utus olo ajum tuntang karä imam dengan kahias atäie, akan human Hatallae, idjä hong Jerusalem.

17. Mangat ikau palus hapan rear tä mamili sapi, tabiri hatuæ, anak tabiri, tuntang ramon parapah indu kinan, parapah talo ihop, uka maluput tä hundjun mesbeh hong human Hatallan keton, idjä hong Jerusalem.

18. Tinai tumon huangm tuntang huang karä paharim handak hapan tisan salaka bulau, tumon tä käläh keton hapan djetà tumon kahandak Hatallan keton.

19. Tinai karä ramon pakarang, idjä djari inenga akan indu hapan hong human Hatallan keton, lian tä intu baun Hatallan Jerusalem.

20. Maka karä talo idjä tapas hindai, idjä patut indu hapam akan human Hatallam, barangai karä balandjam, duan djetà bara gudang ramon radja bewäi.

21. Aku toh, radja Artasasta, manenga prentah akan karä mantir ramon radja, idjä dipah batangdanum lombah hila kanih, maka talo handiai idjä Esra, imam tuntang guru Torat Hatallan langit tä, karäh blaku bara keton, palus keton manenga tä akæ,

22. Sampai saratus pikul salaka, saratus kor gendom, tinai saratus bat anggor, tuntang saratus bat undus, tinai ujah barangai karæ.

23. Talo handiai idjä tumon Torat Hatallan langit tä, buabuah keton manenga tä akan human Hatallan langit, uka äla kalaite mawi karadjaan radja äwen hanak.

24. Tinai ikä masanan akan keton tahu karä imam, olo Lewi, olo panjangji, olo tonggon baun-tonggang, rewar äka brasih, fun-

tang karä olo idjä omba nguan gawin human Hatalla tä, djaton tau keton blaku wang kapala, asil satiare atawa bea bara olo tä.

25. Maka ikau, o Esra, tumon Torat kapintar Hatallam, idjä intu lengäm, awi mangkat hakim tuntang pangulu, idjä mamatut olo arä, awang dipah batangdanum lombah hila tä, olo handiai idjä katawan Torat Hatallam; maka olo awang djaton katawan tä, patut keton madjar iä.

26. Maka genep biti, idjä djaton maku manumon Torat Hatallam, tuntang prentah radja, djaton tau dia olo tä palus ihukum, atawa impatäi, atawa imbuang, atawa indenda, atawa inutup imasong.

27. Maka tara akan Jehowa, Hatallan tato ita, idjä manenga ka-handak kalotoh huang atäi radja, mangat mambungas human Jehowa, idjä hong Jerusalem;

28. Idjä djari masi aku intu baun radja, tuntang karä wakile, tuntang karä mantir radja awang kwasa. Maka aku djari mandähen atäiku tumon asin Jehowa, Hatallangku, intu aku, aku djari mamumpong arä bakas olo Israel, mangat iä hagoet ompat aku.

BAGI 8.

I. Karä olo idjä omba Esra, II. Olo tä harikas, tuntang iä sampai Jerusalem.

I. — 1. Maka djetoh karä mantir kapala tuntang ungkupe, idjä omba aku hagoet bara Babel, kahum karadjaan radja Artassasta.

2. Bara panakan Pinetias: Gersom; bara panakan Itamar: Daniael; bara panakan Dawid: Hatut;

3. Bara panakan Seghanja, barungkup olo Paros: Sagharja, tina karä hatuäe idjä ompat iä saratus lima pulu biti.

4. Bara panakan Pahatmoab: Eliehoenai, anak Seraja; dua ratus biti hatuäe ompat iä.

5. Bara Panakan Seghanja: anak Jahasiel tä; telo ratus biti hatuäe ompat iä.

6. Bara panakan Aden: Ebed. anak Jonatan; lima pulu biti hatuäe ompat iä.

7. Bara panakan Elam: Jesaia, anak Atalja; udju pulu biti hatuäe ompat iä.

8. Bara panakan Sepatja: Sebadja, anak Mighael; hanja pulu biti hatuäe ompat iä.

9. Bara panakan Joab: Obadja, anak Jehiel; dua ratus hanjawalas biti hatuäe ompat iä.

10. Bara panakan Selomit: anak Jasipja; saratus djahawen pulu biti hatuäe ompat iä.

11. Bara panakan Bebai; Sagharja, anak Bebai; dua pulu hanja biti hatuäe ompat iä.

12. Bara panakan Aegad: Johanan, anak Katan; saratus sapulu biti hatuäe ompat iä.

13. Tinai baris panakan Adonikam, idjä hagoet harian, aton kalotoh arae: Elipelet, Jehiel tuntang Semaja; djahawen pulu biti hatuäe ompat iä.

14. Bara panakan Bigwai: Utai tuntang Sabud; udju pulu biti hatuäe ompat iä.

15. Maka aku mamumpong olo tä hong batangdanum, idjä darah Ahawa; ikäi bapodok hetä katelo. Djadi, amon aku mariksa olo arä tuntang karä imam, maka aku djaton sondau olo Lewi hetä.

16. Tä aku manjoho Elieser,

Ariel, Semaja, Elnatan, Jarib, Elnatan, Natan, Sagharja awen djalatin Mesulam, mantir tā, tuntang Jojarib tinai Elnatan, guru tā;

17. Aku manjoho awen mame-tāh Ido, idja mantir hong tanah Kasibja, tuntang aku madjar to-toke augh awang patut insumae akan Ido, akan paharie tuntang karā rewar āka brasih, idja hong Kasibja, mangat mimbit akan-ikāi olo tonggon human Hatallan ita.

18. Maka awi asin lengān Hatallan ita awen tā mimbit akan ikāi olo idja pintar, bara panakan Maheli, Maheli anak Lewi, Lewi anak Israel, iā tā Serebja awen hanak hampahari, hanjawalas biti;

19. Tinai Hasabja tuntang Jesaja, bara panakan Merari, awen hanak hampahari, duā pulu biti.

20. Bara rewar āka brasih tā, idja djari inenga Dawid tuntang karā mantir hai akan mandohop olo Lewi, duā ratus duā pulu biti, tuntang surat arae.

II.—21. Tā aku manjoho olo arā puasa hetā hong batangdanum Ahawa, mangat mamparandah arep ikāi hong baun Hatallan ita, manggau intu iā panggoet batuah akan ikāi, akan karā anak ikāi tuntang akan talo ain ikāi samandiai.

22. Krana aku mahamen blaku bara radja kawan parang tuntang olo idja hapan hadjaran, mangat mangalindong ikāi barā karā musoh hong djalan; krana ikāi djari hamauh dengan radja, koan ikāi: Lengān Hatallan ikāi mandohop olo handiai, idja manggau iā, tapi kwasae, kalaite mawi olo handiai, idja malihi iā.

23. Tumon tā ikāi puasa, tuntang blaku talo tā intu Hatallan ita; maka iā manarima lakun ikāi.

24. Tā aku mintih duāwalas biti bara mantir imam: Serebja, Hasabja, tuntang paharie sapulu biti.

25. Tinai aku manimbang akan olo tā salaka bulau, tuntang karā ramon pakarang, idja indu parapah akan human Hatallan ita, idja inenga radja tantang karā wakile tuntang mantire awang hai, tinai idja inenga karā olo Israel awang hetā.

26. Djadi, aku manimbang akan lengān awen tā djahawen ratus limā pulu pikul salaka, tinai ramo salaka behat saratus pikul; maka bulau saratus pikul.

27. Tinai duā pulu sangkir bulau, regae sakojan kiping duit bulau, tinai duā kandarrah tambaga, idja kilau bulau ampintampajahe.

28. Tuntang aku hamauh dengan olo tā: Keton djari imprasih akan Jehowa, ramo toh brasih kea; tinai salaka bulau toh, idja djari inenga olo tumon kafise akan Jehowa, Hatallan tato keton.

29. Buabua keton manonggoe, sampai keton manimbang tā hong Jerusalem akan karong āka panatau human Jehowa, naharep karā mantir imam tuntang olo Lewi, tuntang karā mantir kapalan olo Israel.

30. Tā imam dengan olo Lewi manduan karā salaka bulau, tuntang djari timbange, tinai karā ramon pakarang, mangat mimbit tā akan Jerusalem, akan human Hatallan ita.

31. Tumon tā ikāi harikas bara batangdanum Ahawa, andau duāwalas, bulan idja solake, mangat hagoet akan Jerusalem; maka leng-

än Hatallan ita mampahaiak ikäi, malapas ikäi bara lengün musoh, tuntang bara karä olo idjä mimpä ikäi hong djalan.

32. Kalotä ikäi sampai Jerusaleml; hetä ikäi malajan katelo andan.

33. Maka andau äpat salaka bulau tuntang karä ramon pakurang tä inimbang akan human Hatallan ita, inenga intu pagangan Mere-mot, anak Uria, imam tä, tuntang Eleasar, anak Pinehas, tuntang Josabad, anak Jesua, tinai Noadja, anak Binui, olo Lewi tä;

34. Midjä midjä tumon timbange, behat timbange injurat kea intu andau tä.

35. Maka olo idjä djari tamput tawanan, tapi djari buli bara äkae tä, maluput parapah awang ingähu akan Hatallan Israel: duäwalas sapi, akan hapus utus olo Israel, djalatien pulu djahawen tabiri hatuäe, udju pula anak tabiri, tinai duäwalas kambing hatuäe, indu parapah tagal dosa; uras tä parapah ingähu akan Jehowa.

36. Limbah tä iä mandjuluk surat prentah radja akan karä wakil tuntang mantir radja, idjä hila toh batangdanum lombah. Maka äwen tä mandohop utus olo tä intu gawin human Hatalla.

BAGI 9.

Belahe olo Israel djari sala, awie masawä olo kapir. Esra blaku ampun akan olo.

1. Limbah talo handiai tä mandjari, maka karä mantir hai ma-

nalih aku, koae: Olo Israel toh tuntang imam, tinai olo Lewi djaton toto habaris dengan karä utus olo tanah toh, dengan karä talo kabelä ain olo tä, iä tä olo Kanani, olo Het, olo Peresi, olo Jebusi, olo Amon, olo Moab, olo Misir tuntang olo Amori.

2. Krana iä djari manduan anak bawin olo tä akae tuntang akan anake idjä hatuä, sambil mäwo arepe, panakan idjä brasih tä, dengan utus olo tanah toh, tinai karä mantir tuntang kapala djari manampara malangkah kalotoh. — (5. Mos. 7, 3.)

3. Amon aku mahining augh tä, maka aku marabit pakaiangku. klambi kahowutku, tinai marampong balanku tuntang djanggutku. aku mondok sabanen angkatku.

4. Tä aton hapumpong darah aku olo handiai, idjä mikah augh Hatallan Israel, tagal kalangkah olo idjä djari buli limbah tawanan tä; tapi aku melai mondok magon sabanen angkatku sampai katika parapah halemäi iluput.

5. Maka katika olo maluput parapah halemäi aku mendeng, barendeng kasabanengku, mangkepan pakaiangku tuntang klambi kahowutku idjä irabitku tä, palus aku sontop mandeko ututku, sambil mandepä lengängku akan Jehowa, Hatallangku;

6. Koangku: O Hatallangku! aku toto mahamen tuntang bura-burah ampingku, manggatang bangku akam, o Hatallangku! krana karä kasalan ikäi djari arä sampai halau takolok ikäi, dosan ikäi djari hai sampai langit.

7. Bara andau karä tato ikäi ikäi paham tiwas palus andau toh, tagal kadarhakan ikäi ikäi djari

injaragh, ikäi tuntang radjan ikäi, tinai imam, penda lengän radjan olo kapir, buah padang, tawanan, tarik rampas, buah kahawen baun ikäi, tumon awang djari andau toh.

8. Maka haru toh, kilau idjä kapidjep mata, ikäi djari iasi Jehowa, Hatallan ikäi, mangat manenga kaliwus akan ikäi, bagi isut hong kaleka idjä brasih, mangat manarang matan ikäi, o Hatallan ikäi, tinai mangat manenga pam-belom isut akan ikäi metoh karewar ikäi;

9. Krana ikäi toto rewar olo, tapi hong karewar ikäi Hatallan ikäi djaton djari malihi ikäi, malainkan ia djari manenga asi akan ikäi intu baun radja Parsis, mang-at mahaga tahaseng ikäi, uka ikäi nguan human Hatallan ikäi, tuntang mangabuaah karä kanihaue, sambil manenga kota akan ikäi hong Juda tuntang Jerusalem.

10. Maka toh, kilen augh ikäi, o Hatallan ikäi! limbah toh tinai? basa ikäi djari manganan prentahm,

11. Idjä djari injohom hadjamban rewarm, karä nabi; koam: tanah toh, idjä inamä keton, mangat manjores tä, toto tanah awang kihal, awi karä kihal utus olo kapir, awi karä talo kabelä tä, idjä bapan tä olo djari mangontep tanahe bara tapakae pontonge sam-pai pontonge dengan kihale. — (3. Mos. 18, 24.)

12. Tagal tä äla keton mampabana anak keton idjä bawi deng-an anak ai hatuä, äla kea man-duan anak ai idjä bawi akan sawan anak keton idjä hatuä, äla keton manggau kasanang tuntang tuah akan olo tä, sampai katatahi, mang-at keton mandjadi kwasa, tuntang

kuman kahalap tanah tä, palus malihi tä akan joresan papakan keton palus katatahi.

13. Maka limbah hukum handiai tä, awang djari buah ikäi awang papa, tagal dosen ikäi idjä paham, tinai limbah ikau, o Hatallan ikäi! djari mandjara ikäi isut halai bara kapatut kaderhakan ikäi, tuntang djari manenga kaliwus akan ikäi, kilau awang djari toh:

14. Patut kea toh ikäi haluli tinai marusak prentahm, sampai ikäi sawä habana dengan olo idjä äka kakihal toh? dia ikau handak malait ikäi, sampai ikäi lomos sa-sindä, sampai djaton tisae, djaton idjä tau mahakan tinai?

15. O Jehowa, Hatallan Israel! ikau toto budjur, krana ikäi magon aton, ikäi djari lapas, tumon awang aton andau toh. Itäm, ikäi toh aton hong baum tuntang karä ka-tiwas ikäi, dialo idjä bitu tau mam-budjur arepe hong baum tagal perkara toh.

BAGI 10.

Bawin olo kapir tä inganan olo Israel tinai.

1. Amon Esra blaku doa hap-an augh tä, tuntang mangaku kasalan tä, sambil manangis, mam-pahikep arepe naharep human Ha-talla, tä maka aton hapumpung hetä paham arä olo Israel, hatuä bawi tuntang anak olo; olo tä kea paham manangis.

2. Tä tombah Seghania, anak Jehiel, idjä bara ungkup olo Elam, sambil hamauh dengan Esra: Ikäi djari malangkah malawan Hatallan ikäi, basa ikäi djari manduan ba-

win olo' kapis idjä hong tanah toh; tapi aton kaharap hindai akan olo Israel tagal perkara toh.

3. Käläh ita toh mawi djandji dengan Hatallan ita, ita handak manganan karä olo bawi tä tuntang anake, tumon kahandak tungku tuntang karä äwen idjä mikäh prentah Hatalla; käläh gawin ita toh tumon augh Torat.

4. Mendeng ikau, krana gawi toh akan kea; ikäi handak mandohop ikau. Mentementeng bewäi, lulus tä.

5. Tä Esra mendeng, palus iä manjoho karä kapala imam, olo Lewi tuntang karä olo Israel sumpah, äwen handak malalus karä augehä tä; maka olo tä sumpah.

6. Limbah tä Esra hagoet bara baun human Hatalla, palus tamä karong Johanan, anak Eljasib; limbah tamä hetä, maka iä djaton kuman mihop, basa iä paham kapähän attäie tagal kalangkah olo idjä limbah tawanan tä.

7. Maka olo bauauar hapus Juda tuntang Jerusalem, manjoho karä olo idjä limbah tawanan tä hapumpong hong Jerusalem.

8. Idjä djaton maku manalih dalam katelo andau, tumon augh karä mantir hai tuntang olo bakas, maka karä ramoe akan induan akan human Hatalla, tinai bitie akan imisah bara utus olo idjä limbah tawanan tä.

9. Tä, maka dalam katelo andau aton hapumpong hong Jerusalem karä olo Juda tuntang Benjamin; djetä hong bulan djalatien, andau duä pulu bulan tä; maka karä olo arä mondok hong aloalon darah human Hatalla, haiak hagdjdjah tagal perkara tä, tuntang awi udjan paham.

10. Tä, maka Esra; imam tä mendeng, sambil hamauh: Keton djari malangkah, basa keton djari masawä utus olo beken, hapan mandahang kasalan Israel hindai.

11. Toh, awi keton mangaku hong Jehowa, Hatallan tato keton, tuntang tumon kahandake pisah arep keton dengan karä utus olo hong tanah toh, tuntang dengan olo bawi beken ntuse.

12. Tombah hapus olo arä, hai augehä: Patut bewäi ikäi manumon karä aughm.

13. Tapi olo hetoh paham arä, tinai andau paham udjan, sampai ikäi djaton tau melai intu ruar hetoh; tinai gawi toh djaton akan idjä andau kaduä bewäi, basa arä ikäi djari malangkah hong perkara toh.

14. Käläh karä mantir ikäi mariksa talo toh hong hapus utus olo arä, palus manjoho olo handiai hong karä lewun ikäi, idjä djari masawä bawin olo beken utuse, mangat manalih hong katika awang inukas, tuntang karä bakas dengan hakim genep lewu; sampai ita marombar kalait Hatallan ita, idjä tagal perkara toh.

15. Tä, maka Jonatan, anak Asahel, tinai Jehasia, anak Tikwa, iangkat, uka mariksa mamutus perkara tä; tinai Mesulam tuntang Sabetäi, olo Lewi tä, akan mandohop äwen.

16. Maka utus olo idjä limbah tawanan tä manumon augh tä. Maka imam Esra tuntang belae mantir kapala, idjä injewut arae nah, imbaris akan gawi tä; äwen mondok, manampara mariksa perkara tä andau idjä solake, bulan sapulu.

17. Iä mahapus mariksa karä olo

tä, idjä djari masawä bawin olo beken utuse hong andau idjä solake, bulan idjä solake.

18. Maka aton sondau bara panakan imam, idjä djari masawä bawin olo beken utuse, bara panakan Jesua, anak Josadak tuntang paharie: Maaseja, Elieser, Jarib, Gedalja.

19. Maka ia mandjuluk lengäe, mandjandji, ia handak manganan sawae tä, tuntang genep biti handak maluput parapah, tabiri hatuäe idjä kongan, tagal kasalae.

20. Bara panakan Imer: Hanani tuntang Sebadja.

21. Bara panakan Harim: Maaseja, Elia, Semaja, Jehiel, Usia.

22. Bara panakan Pashur: Eljoenai, Maaseja, Ismael, Netaneel, Josabad, Elasa.

23. Bara olo Lewi: Josabad, Simei, Kelaja, (ia tä Klita,) Petaja, Juda, Elieser.

24. Bara olo panjanji: Eljasib. Bara olo tonggon bauntonggang: Salum, Telem, Uri.

25. Maka bara karä olo Israel; bara panakan Paros: Ramja, Jesia, Malghia, Mijamin, Eleasar, Malghia, Benaja.

26. Bara panakan Elam: Matanja, Sagharja, Jehiel, Abdi, Jeremot, Elia.

27. Bara panakan Satu: Eljoe-

nai, Eljasib, Matanja, Jeremot, Sabad, Asisa.

28. Bara panakan Bebaic: Johanan, Hananja, Sabai, Atlai.

29. Bara panakan Bani: Mesulam, Malugh, Adaja, Jasub, Seal, Jeramot.

30. Bara panakan Pahatmoab: Adna, Kelal, Benaja, Maaseja, Matanja, Besaleel, Binui, Manase.

31. Bara panakan Harim: Elieser, Jisia, Malghia, Semaja, Simeon,

32. Benjamin, Malugh, Semarja.

33. Bara panakan Hasum: Matnai, Matata, Sabad, Elipelet, Jeremai, Manase, Simei.

34. Bara panakan Bani: Maadai, Amram, Uel,

35. Benaja, Bedeja, Keluhi,

36. Wanja, Meremot, Eljasib,

37. Matanja, Matnai, Jaasai,

38. Bani, Binui, Simei,

39. Selemja, Natan, Adaja,

40. Maghnadbai, Sasai, Sarai,

41. Asareel, Selemja, Semanja,

42. Salum, Amarja, Josep.

43. Bara panakan Nebo: Jeiel, Matitja, Sabad, Sehina, Jadai, Joel, Benaja.

44. Olo handiai tä uras djari masawä bawin olo beken utuse, maka belae olo bawi tä djari manak kea.

SURAT

N E H E M I A.

BAGI 1.

Nehemia mahining britan olo Israel
hong tanah Juda paham kadjakä. Iä
blaku dohop intu Hatallan.

1. Djetoh saritan Nehemia,
anak Haghalja. Djadi hong bulan
Kisleu, intu njelo duä pulu, ka-
hum aku hong Susan, hong hu-
man radja,

2. Maka aton dumah Hanani,
idjä biti bara karä paharingku,
haiak isut olo bara Juda; maka
aku misek intu äwen perkarän
olo Jehudi, awang djari batisa
tuntang lapas bara äka tawanan,
tinai perkarän Jerusalem.

3. Koan äwen tä denganku:
Karä tisan olo tawanan, awang
melai hong tanah kanih, uras pa-
ham kadjakä, iä inawah olo; ko-
tan Jerusalem karakkaraka, karä
bauntonggange djari inusul olo.

4. Djadi, sana aku mahining
karä aughe tä, maka aku mondok
manatum manangis tahi andaue,
tinai aku puasa tuntang blaku
doa intu Hatallan langit.

5. Koangku: Joh Jehowa, Ha-
tallan langit, Hatalla idjä hai,
idjä indu ingikäh ingarawan! idjä
mahaga djandji tuntang asi akan
karä olo idjä sinta ikau, sambil
mahaga prentahm!

6. Kaläh talingan pindingm,
riaran matam, mangat mahining

lakadoan rewarm, idjä ilakuku
intu baum andau toh, handau
hamalem, tagal olo Israel, rewarm
tä; aku mangaku karä dosan olo
Israel, idjä awi tä ikäi djari ba-
sala intu ikau; toto aku kea tun-
tang ungkup human apangku
djari badosa.

7. Ikäi toto sala halai dengam,
ikäi djaton djari mahaga prentah,
hadat, dasar, idjä djari injohom
rewarm Moses.

8. Tapi ingat aughm, idjä djari
insuman akan rewarm Moses,
koam; keton karäh malangkah, tä
aku handak manaburan keton ma-
rak karä utus olo. — (5. Mos. 28,
64; 30, 1.4.)

9. Tapi djaka keton hobah
intu aku, tuntang mahaga karä
prentahku, sambil malalus tä: alo
keton djari inganan sampai saran
langit, bara betä kea mahin aku
handak mamumpang keton, ha-
lalian keton akan äka keton tä
tinai, idjä djari intihku, mangat
mampelai arangku betä.

10. Olo tä puna rewarm ajum
kea, utus olo ajum, idjä djari
iliwusm hapan paham kwasam, awi
lengäm awang abas.

11. Joh pangkahai Tuhan, ta-
lingan pindingm akan lakudoan
rewarm toh, akan lakudoan karä
rewarm, idjä radjin handak mikäh
aram; dohop rewarm, mangat ka-
handakku mandjadi andau toh,

pasi aku intu baun olo toh. —
Krana aku puna mantir talo ihop
ain radja.

BAGI 2.

I. Radja manenga kwasa tuntang
tjap akan Nehemia, manjoho iä ma-
mangun Jerusalem. II. Nehemia hagoet
akan Jerusalem.

I. — 1. Tä, maka hong bulan
Nisan, hong njelo duä pulu ka-
lum karadjaan Artasasta, metoh
anggor djari ingkes intu baue,
maka aku manduan anggor tä,
manenga tä akan radja; maka bara
bihin aku djaton pudji tangitangis
ampingku intu baue.

2. Tä, maka koan radja deng-
angku: Buhen baum tangitangis,
ikau djaton haban? toto djeta awi
kapähän ataim: Tä aku paham
mikäh.

3. Maka koangku, tombah augh
radja: Käläh radja belom kata-
tahi! kilen baungku dia tatangis,
krana lewu, äka kubur karä ta-
toku, djari karakkaraka, karä
bauntonggang lewu lepah kinan
apui.

4. Tombah radja, koae: Narai
ilakum toh? Tä aku blaku intu
Hatallan langit;

5. Tuntang aku hamauh dengan
radja: Amon radja nahuang, djaka
rewarm ingilak intu baum, käläh
soho aku hagoet akan tanah Juda,
mananggoh lewu äka karä kubur
tatoku, mangat aku mamangun tä.

6. Koan radja dengangku, tun-
tang sawan radja, idjä mondok
habambai dengae: Kilen katahin
panggoetm tä, prea ikau akan
buli? Maka radja nahuang ma-

njoho aku, limbah aku djari man-
djandji katahin katikae akae.

7. Tä koangku dengan radja:
Amon radja nahuang, käläh soho
talo manenga surat intu aku ma-
nantarang karä wakil dipah kanih
batangdanum lombah, mangat iä
magahaku palus sampai tanah Juda;

8. Tinai surat manantarang
Asap, mantir: pulau kaju ain radja,
mangat iä manenga kaju akangku
indu papaz bauntonggang huma,
tuntang akan kotan lewu, tinai
akan huma, idjä indu äkaku me-
lai. Maka radja manenga surat tä
akangku, tamon asin lengän Ha-
tallangku dengangku.

II. — 9. Maka amon aku sampai
karä wakil radja idjä dipah kanih
batangdanum lombah, tä aku man-
djuluk tjap radja akae. Maka radja
djari manjoho mantir, tuntang
olo parang idjä hapan hadjaran
ompat aku.

10. Djadi, amon Sanbalat, olo
Horon, tinai Tobia, mantir olo
Amon, mahining djeta, maka djeta
paham papa intu iä, basa olo djari
dumah, idjä manggau talo baha-
lap akan olo Israel.

11. Maka aku sampai Jerusalem,
tuntang melai hetä katelo andau.

12. Limbah tä aku manatap
arepku hamalem, haiak isut olo
hatuä dengangku; krana aku dja-
ton masanan akan olo talo idjä
djari ilowang Jehowa huang atäiku,
mangat nguan Jerusalem; dja-
ton kea meto dengangku, baja
idjä kongan tä, idjä iukongku.

13. Maka hamalem aku hagoet,
blua bauntonggang hila djanah,
sambil mahalau lowang danum
naga, tinai aku sampai bauntong-
gang Aspot; dengan kapähän
atäiku aku mitä kotan Jerusa-

lem, idjä karakkarak, tuntang karä bauntonggang lepa djari kinan apui.

14. Aku hagoet palus sampai bauntonggang lowang danum, tuntang sampai talagan radja, tapi ketä djaton äka metongku tau manasaran paie.

15. Maka alem tä kea aku hagoet mahoroe sungäi tä, tuntang aku pähä atäiku mitä kota tä, palus aku buli tamä lewu tinai, mahoroe bauntonggang hila djanah.

16. Maka karä mantir djaton katawan panggoetku tuntang gawingku; krana sampai andau tä aku hindai djari manutor talo enen akan olo Jehudi, akan karä imam, akan olo hai tuntang karä mantir, tinai akan karä olo beken, awang nguan gawi tä.

17. Tä, maka aku hamaui dengan äwen: Keton toh mitä tjalkan ita, krana Jerusalem djari rusak, karä bauntonggang lepa kinan apui; has, ita mamangun kotan Jerusalem tinai, uka äla ita inawah olo hindai.

18. Tinai aku masanan akae lengän Hatallangku djari masi mandohop aku, tinai aku masanan akan äwen karä augh radja kea, awang imetähe intu aku. Tä tombah olo tä: Amon kalotä, kaläh ita badjeleng mamangun tä. Palus ä mangaras arepe, uka maläus talo bahalap tä.

19. Djadi, amon Sanbalat, olo Horon, tuntang Tobia, mantir olo Amon, tinai Gesem, olo Arab, mahining tä, maka ä hababaka, manawah ita, sambil hamaui: Narai gawin keton toh? handak keton mengkak arep keton, melawan radja?

20. Tä aku mandjawab manju-

lang auge, sambil hamaui dengan äwen: Hatallan langit karä mandohop ikäi, mangat gawin ikäi mandjadi; ikäi rewar ajuc handak mangkat gawi mamangun; tapi keton djaton bara bagi bilali, djaton bara gawi, keton puna djaton inahiu hong Jerusalem.

BAGI 3.

Kotan Jerusalem imangun olo Jehudi.

1. Maka Eljasib, imamh ai tä, tuntang karä paharie, karä imam tä, mamangun bauntonggang tabiri, ä manaheta tuntang mamprasih djetä, mangkepan blawange, ä mamangun tuntang mamprasih tä mandas tjandi Mea, tuntang mandas tjandi Hanameel.

2. Tinai olo Jerigho mamangun silae; tinai hila silae Saghur, anak Imri, mamangue.

3. Bauntonggang lauk imangun ungkup Senaa; ä mamangun tä, tuntang mangkepan blawange dengan kuntjie kantjinge.

4. Tokep ä Meremot, anak Uria, mamangue; darah ä Mesulam, anak Bereghja, Bereghja anak Mesesabeel, mamangue; darah ä Sadok, anak Baena, mamangue.

5. Tinai darah ä olo. Tekoa mamangue, tapi awang idjä tatau djaton maku ompat mangkat gawin Tuhan ajuc.

6. Bauntonggang idjä usang tä inaheta Jojada, anak Pasea, tinai Mesulam, anak Besodja; äwen duä tä mamangun djetä, tuntang mangkepan blawange dengan kuntjie kantjinge.

7. Darah iä Melatja, olo Gibeon, tuntang Jadon, olo Meron, mamangue, tinai olo Gibeon dengan olo Mispa, idjä mamenda wakil awang dipah batangdanum hila toh.

8. Darah iä Usiel, anak Harboja, tukang bulan tä, mamangue; darah iä Hananja mamangue, anak tukang tatamba tä. Maka Jerusalem bihin-batisa, djaton ingarak, sampai kota awang lombah.

9. Darah iä Bepaja, anak Hur, mantir pontong Jerusalem, mamangue.

10. Tinai darah iä mamangue Jedaja, anak Harumap, tandipah humae; darah iä Hatus, anak Hasabneja, mamangue.

11. Pontonge tinai Malghia, anak Harim, tuntang Hasub, anak Pahatmoab, mamangue, tuntang tjandi tannur tä.

12. Darah iä Salum, anak Lohes, mantir pontong Jerusalem, mamangue, iä tuntang anake bawi.

13. Bauntonggang hila djanah inaheta Hanun tuntang olo Sanoa; äwen mamangun djetä, mangkepan blawange, tuntang kuntjie kantjinge; beken bara tä tinai iä mamangun kota, pandjang sakojan hasa, mandas bauntonggang Aspot.

14. Maka bauntonggang Aspot inaheta Malghia, anak Reghab, mantir bagin lewu idjä Betkerem arae; iä mamangun djetä, mangkepan blawange, tuntang kuntjie kantjinge.

15. Bauntonggang lowang danum inaheta Salum, anak Kolhose, mantir bagin lewu idjä Mispa arae; iä mamangun djetä, mangkepan blawange, tuntang kuntji kantjinge; tinai kotan talaga

Siloa, idjä darah kabon radja, sampai lampat tä; idjä djalani mo-hon akan lewu Dawid.

16. Darah iä Nehemia, anak Asbuk, mantir sabagi Betsur, mamangue, mandas tandipah kubur Dawid, palus sampai talaga, idjä ingali, sampai kubur karä pangkalima.

17. Darah iä maka olo Lewi tä, Rehun, anak Bani, mamangue; darah iä Hasabja, mantir sabagi Kehila, mamangun baris ajue.

18. Darah iä maka pahatie Bawai, anak Henadad, mantir sabagi Kehila, mamangue.

19. Darah iä Eser, anak Jesma, mantir Mispa tä, mamangun baris awang beken, tandipah humae aka ganggaman, puting idjä hetä.

20. Darah iä Barugh, anak Sabai, ukub haliai mamangun baris beken, bara puting djetä mimes bauntonggang human Eljasib, imam hai tä.

21. Darah iä Meremot, anak Uria, Uria anak Kos, mamangun baris awang beken, bara bauntonggang human Eljasib, sampai puting human Eljasib.

22. Darah iä karä imam, idjä melai hong padang Jordan, mamangue.

23. Darah iä Benjamin tuntang Hasub mamangue, tandipah humai; darah iä Asaria, anak Maaseja, Maaseja anak Hananja, mamangue, tandipah humae.

24. Darah iä Binui, anak Henadad, mamangun baris idjä beken, bara human Asaria mimes putinge idjä hila tapakae hetä.

25. Palal, anak Usai, mamangue tandipah puting, tandipah tjandi gantong tä, idjä mantarudjok darah human radja, idjä tokep hu-

man panga; darah iä Pedaja, anak Paros, mamangue.

26. Rewar äka brasih, idjä melai hong Opel, mamangue mandas bauntonggang danum hila timor, mandas tjandi idjä mantarudjok hetä.

27. Darah iä ola Tekoa mamangun baris beken, mandas tjandi hai idjä gantong mantarudjok, tinai mandas kota Opel.

28. Bara bauntonggang hadjaran karä imam mamangue, genep biti tandipah humae.

29. Darah iä Sadok, anak Imer, mamangue, tandipah humae; darah iä Semaja, anak Seghanja, mandur bauntonggang hila timor, mamangue.

30. Darah iä Hananja, anak Selemja tuntang Hanun, anak Salap idjä djahawen, mamangun baris beken tinai; darah iä Mesulam, anak Bereghja, mamangue, tandipah karong ajue.

31. Darah iä Malghia, anak tukang bulau, mamangue mandas human rewar äka brasih tuntang human tukang tatamba, mandas bauntonggang Mipkad, palus sampai putinge.

32. Maka helat putinge betä mandas bauntonggang tabiri karä tukang bulau tuntang tukang tatamba mamangue.

BAGI 4.

Musohe handak maur gawin olo Jehudi, tapi akale djaton mandjari.

1. Maka amon Sanbalat mahining, ita mamangun kota tä, iä paham sangit, hasep kalaite, tuntang iä halalea olo Jehudi.

2. Koae dengan karä paharie. tuntang karä olo parang hong Samaria: Nara gawin olo Jehudi matekiapi; idjä inggoinggut tä? patut ita mahapa iä kalotä. bewai? aton iä akan maluput para-pahe? tau iä mahapus tä dalam idjä andau? tau iä manjelong batu bara tujok kawo, idjä kinan apui tä?

3. Maka Tobia, olo Amon tä, aton dengae, sambil hamali: Naughe olo tä mamangun; paribasa aso hutaan dumah, toto djeta mahin karah mangarak kota batu ain olo tä.

4. Hining, joh Hatallan ikäi, kahawen ikäi idjä paham, lian anghe idjä hapae halalea akan hundjun takoloke, saragh olo tä indu rampas hong tanah äkae tawanan.

5. Äla ikau manutup kadar-hakae, dosae äla mindahe bara baum, krana olo tä djari hababaka manawah ikau intu baun karä olo idjä mamangun tä.

6. Tapi ikäi manampa hapus kota tä sampai sabagi kagantonge, krana olo arä radjin atäie mamangun tä.

7. Djadi, amon Sanbalat, tuntang Tobia, tinai olo Arab tuntang olo Amon, dengan olo Asdod mahining, pangun kotan Jerusalem djaladjalan miar, karä karusake djari patep, maka hasep kalaite.

8. Tä karä olo tä pakat sama arepe, handak manalih palus marang Jerusalem, mangat maur mangaroh gawi tä.

9. Tapi ikäi blaku doa intu Hatallan ita, tuntang mingkes olo djadjaga mandjaga iä handau halem.

10. Tā koan olo Juda: Kaabas olo pamikul tā djari djaton, tinai karā kiwak talo paham arā; djaton kabawa kea ita mamangun kota tā tinai.

11. Maka angate kamāan karā musoh ita, koae: Kahum olo tā djaton mitā djaton katawan, maka salenga kea ita handak maroboh mantakan iā, mampatāi iā, palus mampaterai gawie tā.

12. Djadi, amon olo Jehudi, awang melai tokep āwen, manalih, maka sampai hakampulu hirah iā masuman akan ikāi akal āwen, idjā handak hapae marusak ikāi.

13. Maka aku mamadju olo arā mendeng hila likut kota, hong karā āka idjā gantong; aku mamadju olo tā tumon ungkup labengae, tatap dengan padang, lundju, panah.

14. Tinai aku mariksa karā padjue; aku lius, sambil hamauh dengan karā olo hai tuntang karā mantir, tuntang olo arā samandiai: Eka keton mikāh intu baun olo tā, ingat Tuhan idjā pangkahai, idjā indu ingikāh ingarawan tā, parang akan karā paharin keton, akan anak keton hatuā bawi, akan sawan keton tuntang human keton.

15. Limbah tā, amon musoh ikāi mahining, akal gawie tā tawan ikāi, tuntang Hatalla djari mampahaiang akale, tā maka ikāi haluli, genep bitī akan gawin ai hong kota.

16. Djadi, bara andau tā kea belae olo ajungku tantai bagawi, tinai belae mimbing karā lundju, talawang, panah, sangkarot; maka karā mantir uras intu likut salepah ungkup olo Juda.

17. Karā olo idjā mamangun kota tā, tuntang idjā mēton talo, tuntang idjā tantai mamuat tā, genep bitī uras nguan gawie bapan: lengāe silae, tapi silae mimbing ganggaman.

18. Olo idjā mamangun tā aras bagawi hatangking padang, tinai karā olo panjaruāi aton dengae.

19. Maka koangku dengan olo hai, dengan mantir tuntang olo arā handiai: Eka bagawi tā pandjang tuntang lombah, tinai ita tohimbaris tokotokong akan nguan kota; hakangkedjau dengan kulān ita.

20. Toh, maka intu kwekwe keton karāh mahining augh sarunai, hetā keton akan hapumpung tanggoih ikāi; maka Hatallan ita karāh mamarang akan ita.

21. Tumon tā ikāi nguan gawitā; belae olo tā mimbing lundju, bara talo hahewok sampai bintang mamala tinai.

22. Tinai aku hamauh dengan olo arā katika tā kea: Kālāh genep bitī tuntang djipāe bara malem intu Jerusalem, mangat ita mandjaga hamalem, tuntang bagawi handau.

23. Maka aku tuntang karā paharingku, karā djipengku tinai karā djadjaga idjā dengangku, ikāi djaton haliai mengkak pakaiān ikāi, katahin ikāi batatap dengan ganggaman ikāi, mandoi mahin dia.

BAGI 5.

Nehemia mandohop olo Jehudi idjā pāhā belom, awang injekā olo tatau.

1. Maka aton lembut augh

kotok paham, olo arä tuntang sawae, mawi karä paharie, olo Jehudi awang tatau.

2. Krana koan belae: Anak ikäi hatuä bawi, ikäi toh paham arä bitu, tagal tä ikäi djari mutang talo kinan, uka ikäi kuman mangat belom.

3. Tinai koan belae: Ikäi sampai manjanda tanan ikäi, pambulan anggor ikäi, human ikäi, mangat ikäi tau mutang panginan hong kadjakä lau toh.

4. Tinai aton belae idjä hamauh: Ikäi djari mutang rear, hapan manahor asil radja, djandji mandjuluk tana tuntang pambulan anggor ikäi, amon djaton talo hapa manahore.

5. Toh, dia isi dahan ikäi sama dengan isi dahan paharin ikäi, dia anak ikäi sama dengan anak ajue? tinai ikäi akan manolake bewäi anak ikäi hatuä bawi, mandjadi djipen olo, toto belae anak bawi ain ikäi djari manempo, sampai iä djaton melai hong pahagan ikäi hindai, tuntang tanan ikäi, pambulan anggor ikäi djari akan olo beken kea.

6. Maka sana aku mahining kotoke tuntang karä aughe tä, aku paham blait.

7. Djadi, aku manirok huang atäiku; limbah tä aku mampudji karä olo tatau tuntang mantir, sambil hamauh dengan äwen: Keton paham mambehat paharin keton. Palus aku mamumpang olo arä, mangat malawan äwen tä. — (2.Mos.22,25. — 3.Mos.25,36.)

8. Tuntang aku hamauh denggan äwen: Ikäi dengan saboliboli djari manewus paharin ikäi, olo Jehudi tä, idjä djari indjual akan olo kapid, aton keton toh

handak mandjual paharin keton, idjä djari ihalialian inewus ikäi? Tä äwen gagom, awie djaton sondau augh djawape.

9. Koangku tinai: Gawitä djaton patut, idjä iawi keton; dia keton tau mikah Hatallan ita, tagal olo kapid, musoh ita, idjä manawah ita?

10. Aku toh tuntang karä paharingku, tinai olo ajuungku, pudji kea ikäi manduan rear atawa guajan bara olo tä? buah ita mempas utange tä bewäil

11. Käläh palus andau toh ken keton malian akan olo tä karä tanae, pambulan anggor tuntang pambulan undus ajue, tinai humae, tinai karä anak rear, tuntang gendom, anggor dengan undus, idjä djari induan keton indu guajan bara olo tä.

12. Tä tombah olo tä: Ikäi handak malian tä akae, tuntang djaton handak managih iä tinai: ikäi handak manumon karä aughm. Maka aku palus mangahau karä imam, manjoho olo tä sumpah, uka malalus aughe tä.

13. Tinai aku manggerek usok klambingku, sambil hamauh: Tumon toh Hatalla akan manggerek nambalang manganan olo handai bara humae tuntang bara satiare, idjä dia mahaga djandji toh, nakara iä inambalang inganan palus boang bewäi. Tombah utus olo arä: Amen! Tuntang iä manara Jehowa. Maka olo arä malalus augh djandjie tä.

14. Tinai bara andauku injoho mandjadi wakil radja marentah olo tä hong tanah Juda, djetä bara njelo duä pulu sampai njelo telo pulu, duä kahum karadjaan Artasasta, djetä duäwalas njelo katahie,

maka aku tuntang karä paharingku djaton maku kuman tumon kapatut wakil radja tä.

15. Krana karä wakil awang helo bara aku djari mambehat olo arä, manduan bara iä tepong tuntang anggor, tinai äpat pulu sekel salaka genep andau; beken tinai olo ajue rusorusoh dengan olo arä; tapi aku djaton pudji tumon tä, basa aku mikäh Hatalla.

16. Tinai aku djari omba mamangun kota tä kea, ikäi djaton djari mamili tana, malainkan karä olo ajungku djari omba gawi tä hetä.

17. Tinai bara olo Jehudi tuntang bara karä mantir maka tangah duä ratus biti haradjur djari ompat aku kuman, beken tinai karä olo bara marak karä olo kapi, idjä hakaliling ikäi, awang madja ikäi.

18. Idjä injimpan akan sining andau, iä tä idjä kongan sapi, djahawen kongan tabiri awang kampili, tuntang arä burong, tinai bahelat kapulu karä ampin anggor kutoh karäe; alo kalotä mahin djaton kea aku blaku balandja awang tumon kapatut wakil radja, basa karä gawi tuntang asil olo tä djari paham babehat.

19. Ingat aku, o Hatallangku! tuntang talo handiai, awang iawiku akan utus olo tä, akan kahalapku.

BAGI 6.

Musohe hapan tipu, handak marusak Nehemia tuntang gawie; tapi tipus haiang bewäi.

1. Limbah tä, amon Sanbalat, Tobia tuntang Gesem, olo Arab tä, tinai karä musoh ikäi awang

beken djari mahining, aku djari manampa kota tä, sampai djaton katapasan kanihaue hindai, alo katika tä aku hindai djari mangkep karä blawang intu karä bauntonggang,

2. Tä, maka Sanbalat tuntang Gesem manjoho olo masanan akangk: Kaläh ikau manjupa ikäi hong lewu intu djanah Ono. Tapi akale handak marusak aku.

3. Maka aku manjoho olo mananggoh äwen, sambil hamauh dengae: Aku toh aton gawingku hai, tuntang djaton andauku hagoet; mikäh gawi tä tendä, amon aku djaton, kahum aku hagoet manjupa keton.

4. Maka sampai hangkäpat olo tä mampait augh akangk tumon tä kea, tapi aku tombah aughe kilau tä kea.

5. Maka intu tingkat idjä lima Sanbalat manjoho djipae manahli aku tinai, mimit surat honglengae, awang djaton badampul;

6. Maka augh huange kalotoh: Aton augh kabar lembut intu karä utus olo, tinai Gesem kea mawi augh tä, manjewut ikau tuntang olo Jehudi bapikir papa, handak malawan radja, tagal tä keton mamangun kota tä; tuntang ikau handak mandjadi radjae, koan olo.

7. Tinai ikau djari manjoho arä nabi, mangat iä masuman ikau akan olo Jerusalem, koae: iä tä buah indu radja hong Juda. Maka toto brita tä karäh sampai radja: tagal tä kantoh ikau, talih ikäi, mangat ita hatirok.

8. Tapi aku manjoho olo mananggoh iä, masuman akae: Karä augh tä djaton toto, awang koam, baja ikau manampa tä hong knaim bewäi.

9. Krana karä olo tä puna handak mampikäh ikäi, koae: mang-at lengäe tendä nguan gawie, sampai djeta djaton mandjari. Tapi käläh Ikau mangaras lengängku!

10. Maka amon aku tamä human Semaja, anak Delaja, Delaja anak Mehetabeel, tä iä djari manguntji humae, tuntang hamauh: Käläh ita lius tamä huang human Hatalla, sambil manguntji blawang human Hatalla; krana olo tä handak manalih mampatäi ikau, toto hamalem iä karäh dumah, tantai mampatäi ikau.

11. Tapi aku tombah: Kwe äka olo idjä tumon aku maku hadari? Æwe idjä kilau aku tau tamä human Hatalla, haiak magon belom? Aku djaton handak tamä hetä.

12. Krana aku kasene toto Hatalla djaton djari manjoho iä, malainkan iä manudjum masanan talo kaletä mawi aku, basa iä djari iupah Tobia äwen duä Sanbalat.

13. Maka iä djari iupah äwen, mangat mampikäh aku, sampai aku manumon aughe tuntang basala; mangat äwen tä sondau buku mamapa arängku, tuntang manawah aku.

14. Ingat, o Hatallängku! Tobia tuntang Sanbalat tä, käläh paläh iä tumon gawie toh; ingat kea Noadja, nabi bawi tä, tuntang karä nabi beken, awang djari mangkemä mampikäh aku.

15. Maka kota tä hapus djari andau duä pulu limä, bulan Elul, dalam limä pulu duä andau.

16. Djadi, amon karä musoh ikäi mahining tä, maka karä olo kapir awang hakaliling ikäi paham mikäh, kurähe nihau, krana iä kasene, gawi tä mandjari awi Hatallan ita.

17. Tinai arä olo hai bara baris olo Juda mampait arä surat akan Tobia intu katika tä, tinai Tobia mamaläh surate tinai.

18. Krana arä olo Juda pakat dengae, basa iä manantun Seghanis, anak Ara; tinai anake Johanan djari masawä anak Mesulam. Mesulam anak Bereghja tä.

19. Olo tä masuman kahalap Tobia tä dengängku tinai karä angku imbite akae. Tumon tä Tobia mampait surat, handak mampikäh aku.

BAGI 7.

Nehemia manjoho olo manonggo Jerusalem. Djumalah karä olo idjä djari bali Jerusalem, idjä ingapala Serubabel; talo panengan olo tä.

1. Djadi, limbah kota mandjari maka aku mangkepan karä blawange, tuntang aku mamadju karä djadjaga, tinai olo panjanji tuntang olo Lewi.

2. Tinai aku mametäh paharingku Hanani äwen duä Hananja, mantir tangsi idjä hong Jerusalem, krana iä tä olo tekek, tuntang mikäh Hatalla paham bara olo arä.

3. Maka koängku dengan äwen tä: Æla keton manjoho olo muap blawang Jerusalem helo bara andau handak blasut, tinai kahum olo hindai djari lius batiroh soho olo manguntji tä tinai, tuntang bitin keton akan manggajap mariksa tä; tinai soho olo manonggo, karä baris olo Jerusalem, genep bitin padjue, genep bitin tandipah humae.

4. Maka lewu tä hai tuntang rangkah, tapi oloe isut bewäi, karä huma hindai imangun olo.

5. Maka Hatallängku malowang

atäiku, mangat aku mamumpong karä olo hai, mantir, tuntang olo arä, nakara misä iä tumon karä ungkupe; tä aku sondau surat rinting karä ungkup äwen, idjä djari dumah solake, maka aku sondau hetä kalotoh augh bintike:

6. Djetoh karä olo bara tanah Babel, idjä djari hagoet bara baris olo tawanan tä, awang inamput Nebukadnessar, radja Babel, idjä djari buli Jerusalem tuntang tanah Juda, genep biti akan lewne:

7. Karä olo tä idjä djari buli ompat Serubabel, Jesua, Nehemia, Asaria, Raamja, Nahamani, Mordegai, Bilsan, Misperet, Bigwai, Nehum tuntang Baena. Djetoh djumalah karä hatuän olo Israel tä:

8. Panakan Paros tä, duä kojan saratus udju pulu duä biti.

9. Panakan Sepatja, telo ratus udju pulu duä biti.

10. Panakan Aragh, djahawen ratus limä pulu duä biti.

11. Panakan Pahatmoab, ungkup labengan Jesua tuntang Joab, duä kojan hanja ratus hanjawalas biti.

12. Panakan Elam, sakojan duä ratus limä pulu äpat biti.

13. Panakan Satu, hanja ratus äpat pulu limä biti.

14. Panakan Sakai, udju ratus djahawen pulu biti.

15. Panakan Binui, djahawen ratus äpat pulu hanja biti.

16. Panakan Bebai, djahawen ratus duä pulu hanja biti.

17. Panakan Asgad, duä kojan telo ratus duä pulu duä biti.

18. Panakan Adonikam, djahawen ratus djahawen pulu udju biti.

19. Panakan Bigwai, duä kojan djahawen pulu udju biti.

20. Panakan Adin, djahawen ratus limä pulu limä biti.

21. Panakan Ater, ungkup Hiskia, djalatien pulu hanja biti.

22. Panakan Hasum; telo ratus duä pulu hanja biti.

23. Panakan Besai, telo ratus duä pulu äpat biti.

24. Panakan Harip, saratus duäwalas biti.

25. Panakan Gibeon, djalatien pulu limä biti.

26. Olo Betlehem tuntang Netopa, saratus hanja pulu hanja biti.

27. Olo Anatot, saratus duä pulu hanja biti.

28. Olo Betasmawet, äpat pulu duä biti.

29. Olo Kiriatgearim, Kepira tuntang Beerot, udju ratus äpat pulu telo biti.

30. Olo Rama tuntang Gaba, djahawen ratus duä pulu idjä biti.

31. Olo Mighmas, saratus duä pulu duä biti.

32. Olo Betel tuntang Ai, saratus duä pulu telo biti.

33. Olo Nebo idjä bekeni tä, limä pulu duä biti.

34. Olo Elam idjä beken tä, sakojan duä ratus limä pulu äpat biti.

35. Panakan Harim, telo ratus duä pulu biti.

36. Panakan Jerigho, telo ratus äpat pulu limä biti.

37. Panakan Lod, Hadid tuntang Ono, udju ratus duä pulu idjä biti.

38. Panakan Senaa, telo kojan djalatien ratus telo pulu biti.

39. Karä imam tä: panakan Jedaja, bara ungkup Jesua, djalatien ratus udju pulu telo biti.

40. Panakan Imer, sakojan limä pulu duä biti.

41. Panakan Pashur, sakojan duä ratus äpat pulu udju biti.

42. Panakan Harim, sakojan udjawalas biti.

43. Olo Lewi tä: panakan Jesua, bara Kadmiel, bara ungkup Hode-wa, udju pulu äpat biti.

44. Olo panjanji tä: panakan Asap, saratus äpat pulu hanja biti.

45. Olo tonggon bauntonggang: panakan Salum, panakan Ater, panakan Talmon, panakan Akub, panakan Hatita, panakan Sobai, saratus telo pulu hanja biti.

46. Rewar äka brasih tä: panakan Siha, panakan Hasupa, panakan Tabaot,

47. Panakan Keros, panakan Sia, panakan Padon,

48. Panakan Lebana, panakan Hagaba, panakan Salmal,

49. Panakan Hanan, panakan Gidel, panakan Gahar,

50. Panakan Reaja, panakan Resin, panakan Nekoda,

51. Panakan Gassam, panakan Usa, panakan Pasea,

52. Panakan Besai, panakan Meunim, panakan Nepusim,

53. Panakan Bakbuk, panakan Hakupa, panakan Harhur,

54. Panakan Baslit, panakan Mehida, panakan Harsa,

55. Panakan Barkos, panakan Sisera, panakan Tama,

56. Panakan Nesia, panakan Hatipa.

57. Panakan rewar Salomo: panakan Sotai, panakan Soperet, panakan Perida,

58. Panakan Jacla, panakan Daron, panakan Gidel,

59. Panakan Sepatja, panakan Hatil, panakan Pogheret bara Sebaim, panakan Amon.

60. Karä rewar äka brasih tuntang panakan rewar tä sampai telo ratus djalatien pulu duä biti.

61. Tinai olo toh kea omba ha-goet bara Telmela, Telharsa, Kerub, Adon tuntang Imer, tapi iä djaton tau mahoroe ungkup tätöe, dia kea horoe utuse, djaka iä toto baris olo Israel:

62. Panakan Delaja, panakan Tobia, panakan Nekoda, djahawen ratus äpat pulu duä biti.

63. Tinai baris imam: panakan Habaja, panakan Kos, panakan Barsilai, idjä djari masawä anak Barsilai, olo Gilead tä, tuntang iä inggarä tumon aran djetä.

64. Olo tä djari manggau surat ajue, handak mahoroe utuse, tapi iä djaton sondaue; tagal tä iä bengkak bara pangkat imam, kilau olo idjä djaton harus, djaton patut.

65. Maka Hatirsata tä mangahana olo tä, äla iä omba kuman talo idjä brasih haliai tä, sampai djeha mikäh aton imam tinai, idjä tau misek hapan Urim tuntang Tumim. — (8,9.)

66. Karä olo tä handiai sampai äpat pulu duä kojan telo ratus djahawen pulu biti karäe.

67. Beken tinai karä djipäe reware hatuä bawi, djetä udju kojan telo ratus telo pulu udju biti; tinai aton dengan äwen duä ratus äpat pulu limä biti olo panjanji. hatuä bawi.

68. Karä hadjarae udju ratus telo pulu djahawen kongan; karä baghale duä ratus äpat pulu limä kongan;

69. Karä ontae, äpat ratus telo pulu limä kongan; karä kalidaie, djahawen kojan udju ratus duä pulu kongan.

70. Maka belae mantir kapala tä manenga talo akan balandjan gawi tä. Hatirsata tä manenga

akan human Hatalla sakojan kabawak rear bulau, limä pulu sangkon dahi, tinai limä ratus telö pulu klambi, pakaian imam.

71. Maka mantir kapala beken manenga kea akan gawi tä dü pulu kojan kabawak rear bulau, tuntang dü pulu kojan dü ratus kati salaka.

72. Tinai olo arä tä manenga dü pulu kojan kabawak rear bulau, tuntang dü kojan kati salaka, tinai djahawen pulu udju klambi, pakaian imam.

73. Maka karä imam tuntang olo Lewi, olo tonggon bauntonggang, olo panjanji, olo arä tä tuntang rewar äka brasih, tinai karä olo Israel melai hong karä lewue.

BAGI 8.

I. Esra mambasa tuntang manarang Torat akan olo arä. II. Olo Jehudi mabuga pesta fingskap dawan.

L. — 1. Maka djadi, amon bulan udju djari sampai, kahum olo Israel melai hong karä lewue,

2. Tä, maka olo arä handiai hindjä atäie hapumpong kilau olo idjä hong aloalon, idjä tokep bauntonggang danum; iä hamauh dengan Esra, guru Torat tä, mangat mimbit surat Torat Moses, idjä injoho Jehowa akan olo Israel.

3. Maka imam Esra mimbit Torat tä naharep baun olo arä, olo hatua tuntang olo bawi, olo handiai idjä ombet mahining, tau harati tä, djetä hong andau solake bulan udju.

4. Tuntang iä mambasa tä hong äka aloalon, idjä tandipah bauntonggang danum, bara haiak talo

blawa sampai bentok andau, akan karä olo hatua bawi, tuntang akan genep biti idjä ombet mahining, tau harati tä; maka pinding karä olo arä inalingae akan augh Torat tä.

5. Maka Esra, guru Torat. tä, mendeng hong trutji gantong, idjä inampa tantai akan perkara tä, tinai darahe hila gantaue aton mendeng Matitja, Sema, Anaja, Uria, Hilkia, Maaseja; tinai hila sambile aton Pedaja, Misael, Malghia, Hasum, Hasbadana, Sagharja tuntang Mesulam.

6. Maka Esra mambirang surat haiak gitan karä olo arä, krana iä gantong kalekae bara olo arä; sana iä mambirang tä, maka olo arä mendeng.

7. Tä Esra manara Jehowa, Hatalla idjä pangkahai tä; tuntang karä olo arä tombah: Amen, Amen! Balalu olo tä mandepä lengäe, sambil sontop, manjambah Jehowa; haiak baue sampai petak.

8. Maka Jesua, Bani, Serebja, Jamin, Akub, Sabetai, Hodia, Maaseja, Kelita, Asaria, Josabad, Hannan, Pelaja tuntang karä olo Lewi manarang Torat tä akan olo arä; djadi, olo arä melai mendeng intu kalekae.

9. Tarang aughe olo tä mambasa hong surat, hong Torat Hatalla tä, sambil manarang rimae, sampai olo harati talo awang imbasae tä.

10. Maka Nehemia, iä tä Hatirsata tä, tuntang Esra, imam tuntang guru Torat tä, tinai karä olo Lewi, idjä madjar olo arä, hamauh dengan karä olo arä: Andau toh puna brasih akan Jehowa, Hatallan keton, äla keton pähä atai, äla manangis. Krana olo arä sa-

mandiai manangis, amon^a iä mahining augh Torat tä.

11. Tagal tä koae dengan olo tä: Lius keton, kuman enjak talo, ihop talo manis, tuntang pait kea akan äwen, awang djaton tatap akae; krana andau toh puna brasih akan Tuhan ita; toh, äla keton kapähä atäi, krana kahandjak huang Jehowa indu kaabas keton.

12. Tinai olo Lewi kea mampong manjuni olo arä, koae: Suni bewäi, krana andau toh puna brasih, tagal tä äla keton kapähä atäi.

13. Tä karä olo arä hagoet, mangat kuman mihop, tinai mangat hapait talo, tuntang baramirami; krana olo tä djari harati augh, idjä djari insuman akae.

II. — 14. Maka andau tinai karä mantir kapalan hapus olo arä tä uras hapumpung, imam tuntang olo Lewi, tanggoh Esra, guru Torat tä, mangat iä madjar äwen harati karä augh Torat.

15. Maka iä sondau hong Torat petäh Jehowa hadjamban Moses, olo Israel akan melai hong tingkap dawen intu andau pesta hong bulan udju. — (3. Mos. 23, 42.)

16. Palus äwen manjoho muar nasuman tä hong karä lewue tuntang hong Jerusalem, koae: Has, lius keton, talih bukit, laku edan kaju undus, tuntang edan kaju hagita, edan kaju mirte, edan korma, tinai edan kaju beken idjä barangkap bakapal dawäe, mangat manampa tingkap dawen, tumon augh surat.

17. Tä, maka olo arä hagoet blaku djetä, palus manampa tingkap dawen, genep biti hundjun sapau humae atawa hong parantarae, tinai hong parantaran human

Hatalla, tuntang hong aloalon idjä tokep bauntonggang danum, tinai hong aloalon idjä tandipah bauntonggang Epraim.

18. Hapus utus olo tä, awang djari buli limbah tawanan, manampa tingkap dawen, tuntang melai huange; krana olo Israel djaton djari mawi tumon tä bara katika Josua, anak Nun, sampai andau tä; maka olo tä handjak rantang paham.

19. Metoh tä kea Torat Hatalla imbasa sining andau, bara andau idjä solake sampai andau kahapuse. Olo tä mahaga pesta tä kudju, tinai andau hanja iä hapumpung sombajang, tumon kapatut hadat.

BAGI 9.

Olo arä mangaku kasalae, tuntang blaku ampun, blaku berkat intu Hatalla.

1. Maka intu andau duä pulu äpat bulan tä kea karä olo Israel hapumpung; iä puasa tuntang hatapih bidak, kawo hundjun takoloke.

2. Iä mambaris panakan utus olo Israel hapisah dengan karä olo beken utuse. Palus iä mendeng, sambil mangaku kasalae, tuntang kasalan karä tatoe.

3. Djadi, amon olo tä djari mendeng tinai intu kalekae, maka surat Torat Jehowa, Hatallae, imbasa telo djam katahie; tuntang telo djam katahie tinai iä mangaku kasalae, sombajang intu Jehowa, Hatallae.

4. Maka Jesua, Bani, Kadmiel, Sebanja, Buni, Serebja, Bani äwen hanja Kenani mendeng hong trutji gantong äka olo Lewi tä, tun-

tang hai aughe iä blaku doa intu Jehowa, Hatallae.

5. Maka olo Lewi tä, iä tä Jesua, Kadmiel, Bani, Hasabneja, Serebja, Hodia, Sebanja, Petaja, hamauh: Mendeng keton, tara Jehowa, Hatallan keton; bara kata-tahi sampai katatahi patut olo manara aran kahaim, idjä puna hai nangkalau karä tara horumat.

6. Tonggal ikau bewäi, o Jehowa, ikau djari manampa batanglangit; langit idjä hundjun karä langit, tuntang karä tawon talo, batangpetak tuntang karä talo hundjue, karä tasik tuntang karä talo huange, ikau idjä mambelom talo tä samandiai, karä kawan talo hong karä langit uras manjembah ikau.

7. Ikau toto Jehowa, Hatalla tä, idjä djari mintih Abram, mamplua iä bara Ur äka olo Kasdim, ikau tinai djari mindah arae Abraham. — (1.Mos.11,31;17,5.)

8. Ikau djari mitä atäie toto budjur intu baum, tä ikau djari manampa djandji akae, ikau handak manenga akan panakae tanah olo Kanani, olo Ilet, olo Amori, olo Peresi, olo Jebusi, olo Girgasi, tuntang ikau djari malalus aughm, krana ikau toto tetek.

9. Ikau djari mitä kapähän tato ikäi hong tanah Misir, ikau djari mahining augh bawae hong tasik rarudju; — (2.Mos.3,7.)

10. Ikau djari mandjadian kata tuntang talo heran mawi Parao, tinai karä mantire tuntang salepah olo hong tanah ajue, krana ikau katawan, badjoho tuntang karas iä mawi äwen tä; ikau djari manampa sewut paham akam, kilau aton andau toh.

11. Ikau djari malilang mamatas

danum tasik intu baun äwen, sampai äwen tä dimpah bentok tasik mahoroe bohos kateah, tapi olo idjä manggoang iä djari indjakahm akan äka handalem, kilau batu hong rahusan danum. — (2.Mos.14,21.)

12. Ikau djari magah olo tä, handau hapan botop baunandau, hamalem hapan botop apui, hapan mamplawa djalan akae, idjä patut ihoroe.

13. Ikau djari mohon hundjun bukit Sinai, tuntang djari hakotak dengan olo tä bara langit, ikau djari manenga akan olo tä prentah idjä budjur, undangundang idjä toto, hadat dasar awang bahalap. — (2.Mos.19,18;20,1.)

14. Ikau djari masanan akan äwen andau sabat ajum idjä brasih, tuntang djari manenga akae prentah hadat, Torat tä, hadjamban rewarm Moses.

15. Tepong bara langit djari inengam akan äwen kahum iä blau, tinai danum impluam bara batukarang, maluput kateah belaie; tinai ikau djari manjoho olo tä tamä tuntang manjores tanah, idjä djari injumpahm handak manenga tä akae. — (2.Mos.16,4;17,6.)

16. Tapi olo tä tuntang karä tato ikäi djaladjalan badjoho tuntang marisang, iä manekang arepe, djaton maku manumon aughm.

17. Olo tä djaton maku mahining, djaton maku mingat gawim awang heran, idjä djari iawim marak olo tä; tapi iä manekang arepe, huang karisange iä mangkat mantir akae, mangat buli äka kareware. Tapi ikau, o Hatalla idjä paham mampun, idjä pamasi tuntang panjanjang, idjä pandjang atäim tuntang paham kataun basaram, dja-

ton kea ikau djari manganan olo tä.

18. Alo olo tä djari manoaang ampın anak sapi akæ, sambıl hamauh: djetoh Hatallan keton, idjä djari magah keton blua bara tanah Misir; alo olo tä paham mamapa manawah ikau: — (2.Mos.32,4.)

19. Mahin dia kea ikau djari mahihi äwen hong padang tunis benjem tagal asim idjä paham; botop baunandau tä djaton undur bara olo tä handau, mangat magah iä hong panggoete, dia kea botop apui hamalem, mangat mamplawa djalan akæ, idjä indu iho-roe olo tä.

20. Roghm idjä brasih djari ineng-am hapam madjar iä, man tä ikau djaton mangahanae bara njamae, tinai danum djari inengam akæ metoh iä teah belaeie.

21. Tumon tä ikau djari mahaga olo tä hong padang tunis benjem äpat pulu njelo katahie; iä djaton tapas talo enen; pakaiæ djaton maku kupit, paie djaton pudji kembang. — (5.Mos.8,4.)

22. Ikau djari manenga akan äwen arä karadjaan, arä utus olo, tuntang djari manjoho äwen mananjap hapus tanah; tumon tä olo tä manjores tanah Sihon, iä tä tanah radja Hesbon, tuntang tanah Ogh, radja Basan. — (4.Mos.21,24.)

23. Tinai ikau djari mangapal panakæ kilau bintang hong langit, ikau djari magah iä tamä tanah tä, idjä tahu tä ikau djari hamauh dengan tatoe, olo tä akan tamä hetä, mangat manjores tä.

24. Tumon tä panakæ djari tamä tuntang djari manjores tanah tä; karä olo tanah tä, olo Kanani, djari impakalahm intu baun äwen,

ikau djari manjaragh olo tä pendalengän äwen, karä radjae tuntang karä utus olo tanah tä, mangat äwen mawi olo tä tumon kahan-dake.

25. Tuntang iä djari mandimo lewu awang dähen, tinai tanah idjä basiwoh, sambıl manjores tä. huma idjä kontep sepsimpan ampın talo, kalin danum awang inahat. pambulan anggor tuntang undus. batang bua kutoh karæ; olo tä djari kuman sampai besoh tuntang baseput, äwen djari belom mangat tuntang rami awi asim idjä paham.

26. Tapi olo tä marisang dengam, malawan ikau; iä manganan Toratm, mandjakah tä hula likute: iä mampatäi karä nabim, awang djari mampudji iä, mangat mimbis iä hobah intu ikau, tumon tä iä paham mamapa manawah ikau.

27. Tagal tä ikau djari manjaragh olo tä akan lengäu musohe. idjä mandjakä iä, tapi amon olo tä mangkariak intu ikau metoh kadjakæ, tä ikau djari mahining aughe bara langit, tumon asim idjä paham ikau djari manenga olo paliwus akæ, idjä maliwus iä bara lengän musohe. — (Hak.3,9.)

28. Tapi sana olo tä sanang tinai, maka iä haluli tinai mawi talo papa intu baum; tä ikau nalua iä intu lengän musohe, nakara musohe marentah iä; maka sana iä hobah, tuntang blaku intu ikau, tä ikau mahining aughe bara langit, kindjap ikau djari maliwus iä tumon asim.

29. Ikau manjoho nabim mampudji äwen, mangat iä buli tinai mimbis Torat ajum; tapi olo tä badjoho atäie, djaton maku manumon prentahm, iä salah dengan

hadatm, idjä awi tä olo awang manumon tä akan belom; tapi äwen mahakan bahae, tuntang manekang arepe, djaton manarima aughm.

30. Maka tahi njeloe ikau djari manjarenan olo tä, mampudji iä awi Roghm hadjamban karä nabin; tapi olo tä djaton manalingan pindinge; tagal tä ikau djari manjaraugh iä penda lengän olo kapir hong karä tanah.

31. Tapi awi asim idjä paham ikau djaton djari mampalomos iä lepah lingis, djaton djari ngalapean iä, basa ikau toto Hatalla idjä pamasi panjang.

32. Toh, o Hatallan ikäi, ikau idjä hai tuntang kwsa, ikau Hatalla idjä indu ingikah ingarawan, ikau idjä mahaga djandjim tuntang asim: äla ikau manggarä mahian karä tjalaka, idjä djari buah ikäi, radjan ikäi, mantir ikäi, imam ikäi, nabin ikäi, bapa ikäi, tuntang hapus utus olo arä awang ajum, bara katika radja Asur sampai andau toh.

33. Tapi ikau toto tetek hong talo handiai, awang djari buah ikäi; krana gawim djari budjur, tapi gawin ikäi djari darhaka.

34. Radja, mantir, imam tuntang karä bapa ikäi uras djaton djari manumon Toratm, djaton djari manalingan pindinge akan prentahm, akan karä aughm awang hapam mampudji iä.

35. Krana iä djaton djari manempo ikau kahum karadjaan ajue, kahum kutoh talo bahalap tä, idjä inengam akae, intu tanah rangkah tuntang basiwoh tä, idjä djari inengam akae; iä djaton maku hobah bara gawie awang papa.

36. Itäm, andau toh ikäi rewar

olo bewäi; toto huang tanah, idjä djari inengam akan tato ikäi, mangat kuman buae tuntang kahalape, itäm, hetoh ikäi rewar olo bewäi.

37. Pangulihe imparä akan radja tä, idjä djari inggatangm marentah ikäi, tagal kasalan ikäi, iä tä mandjadi tuan ikäi, tuntang meton ikäi, mahapa kahandak ai bewäi; kalotä ikäi hong kadjakä paham.

38. Maka tagal karä perkara tä ikäi toh mawi djandji awang dähen, sambil manjurat tä; karä mantir ikäi, karä olo Lewi tuntang imam ikäi akan mantjatjak tä.

BAGI 10.

Djandji tä inampa tuntang intjatjak olo.

1. Maka olo idjä mantjatjak djandji tä, iä tä: Nehemia Hatirsata, anak Haghalja, tinai Sedekia;

2. Seraja, Asaria, Jeremia,

3. Pashur, Amarja, Malghia,

4. Hatus, Sebanja, Malugh,

5. Harim, Meremot, Obadja,

6. Daniel, Gineton, Barugh,

7. Mesulam, Abia, Mijamin,

8. Maasia, Bilgai, Semaja. Djetä bara baris olo imam.

9. Maka bara baris olo Lewi tä: Jesua, anak Asanja, Binui; bara panakan Henadad, Kadmiel;

10. Tuntang karä paharie: Sebanja, Hodia, Kelita, Pelaja, Hannan,

11. Migha, Reghob, Hasabja,

12. Sakur, Serebja, Sebanja,

13. Hodia, Bani, Beninu.

14. Bara baris mantir olo arä tä:

Paros, Pahatmoab, Elam, Satu, Bani,

15. Buni, Asgad, Bebai,
16. Adonia, Bigwai, Adin,
17. Ater, Hiskia, Asur,
18. Hodia, Hasum, Besai,
19. Harip, Anatot, Nebai,
20. Magpias, Mesulam, Hesir,
21. Mesesabeel, Sadok, Jadua,
22. Pelatja, Hanan, Anaja,
23. Hosea, Hananja, Hasub,
24. Halohes, Pilha, Sobek,
25. Rehum, Hasabna, Maaseja,
26. Ahia, Hanan, Anan,
27. Malugh, Harim, Baana.

28. Tinai karä olo awang beken, karä imam tuntang olo Lewi, karä olo panonggo, karä olo panjanji, karä rewar äka brasih, tuntang olo handiai idjä djari mambaris arepe bara olo kapid, mangaku Torat Hatalla, tuntang sawae, tinai anake hatuä bawi, olo handiai idjä ombet harati tuntang katawan gawi tä,

29. Maka olo tä uras ompat paharie, olo hai tuntang mantir tä, palus tanggong sapa tä tuntang sumpah, iä toto handak manandjong hong Torat Hatalla, idjä inengae hadjamban reware Moses, iä handak mahaga tuntang manumon prentah Jehowa, Tuhan ita, tuntang karä hadat dasar ajue;

30. Palus ita djaton tau manenga anak ita idjä bawi indu sawan olo kapid, djaton kea tau manduan anake bawi indu sawan anak hatuä ain ita;

31. Tinai amon olo tanah tä mimbit ramo tuntang talo kinan, handak mandjual tä intu andau sabat, maka hong andau sabat, atawa hong andau hai awang beken äla ita mamili talo enen bara iä; tinai njelo udju ita handak malajan

karä tana, tuntang mempäs karä utang.

32. Tinai ikäi mawi prentah. manjatjah arep ikäi, sapertelo sekel hong sining njelo, hapa akan karä gawi hong human Hatalla.

33. Akan tepong tampajah, akan parapah talo kinan, tuntang parapah idjä ingähu haradjur sining andau, tinai intu andau sabat, intu palembut bulan taheta, intu karä andau hai idjä inukas tä, tinai akan karä talo brasih, akan parapah tagal dosa, idjä hapan manjapan karä olo Israel, tinai akan karä gawi beken hong human Hatalla.

34. Tinai hapan tenong ikäi manukas karä imam, karä olo Lewi. tuntang karä olo arä, tumon karä ungkup tato ita, tahu karä kaju, idjä patut imbite akan human Hatallan ita, intu katika awang inukas, sining njelo, mangat mamandok tä hundjun mesbeh Jehowa. Hatallan ita, tumon djari imintik hong Torat. — (3.Mos.6,12.)

35. Tinai ikäi mawi djandji, ikäi handak mimbit akan human Jehowa parut tanan ikäi, tinai karä bua batang kajun ikäi, idjä solake masak, genep njelo;

36. Karä anak hatuä ain ikäi, idjä solake inakan indue, kalotä kea anak meton ikäi, tumon djeta tarasurat hong Torat, anak sapi tabirin ikäi idjä solake inakan indue, ikäi handak mimbite akan human Hatallan ita, akan imam. idjä manonggo hong human Hatallan ita; — (2.Mos.13,2.)

37. Tinai tepong parut gendom taheta, parapah tandjungan tä, bua idjä solake hong karä batang ain ikäi, anggor tuntang undus, uras ikäi handak mimbite akan

imam, akan gudang human Hatallan ita, tinai idjäidjä dalam sapulu pangulih tanan ikäi akan olo Lewi, nakara olo Lewi manduan idjä dalam sapulu bara karä pangulih hong karä lewun ikäi, äka ikäi malan. — (4. Mos. 18, 21.)

38. Maka patut imam idjä biti, panakan Aaron, ompat olo Lewi tä, amon olo Lewi manduan idjä dalam sapulu tä; olo Lewi akan mimbite tinai bara djetä idjä dalam sapulu akan human Hatallan ita, hong karä karong gudang tä.

39. Krana olo Israel tuntang olo Lewi patut mimbite parapah tandjungan gendom, anggor tuntang undus akan karä karong gudang tä, basa hetä äka ramo idjä brasih tä, tinai imam idjä sombajang, tuntang olo panonggo, tinai olo panjanji; ikäi djaton maku manalua human Hatallan ita.

BAGI 11.

Surat aran karä olo, idjä melai hong Jerusalem, tuntang hong karä lewu beken.

1. Maka karä mantir kapalan olo arä melai hong Jerusalem, tapi olo arä tä batenong, mambaris midjä biti bara sapulu, idjä akan melai hong Jerusalem, lewu brasih tä, tinai djalatien tisae tä akan melai hong karä lewu beken.

2. Maka olo arä mamberkat karä olo tä, idjä tantai ahate masuman arepe handak melai hong Jerusalem.

3. Djetoh karä mantir olo arä, idjä mangkalewu hong Jerusalem; maka hong karä lewun Juda ge-

nep biti mangkalewu hong tana joresan ajue, idjä tokep lewue, ää tä: olo Israel, imam, olo Lewi, rewar äka brasih, tuntang panakan rewar Salomo.

4. Maka hong Jerusalem mangkalewu belahe olo Juda tuntang olo Benjamin. Bara baris olo Juda tä: Ataja anak Usia, Usia anak Sagharja, Sagharja anak Amarja, Amarja anak Sepatja, Sepatja anak Mahalaleel, bara ungkup olo Peres.

5. Tinai Maaseja anak Barugh, Barugh anak Kolhose, Kolhose anak Hasaja, Hasaja anak Adaja, Adaja anak Jojarib, Jojarib anak Sagharja, Sagharja anak Siloni.

6. Karä olo panakan Peres, idjä omba mangkalewu hong Jerusalem, sampai äpat ratus djahawen pulu hanja biti, uras olo gantjang menteng.

7. Djetoh karä olo Benjamin: Salu anak Mesulam, Mesulam anak Joed, Joed anak Pedaja, Pedaja anak Kolaja, Kolaja anak Maaseja, Maaseja anak Itiel, Itiel anak Jesaia;

8. Tinai Gabai tuntang Salai; djalatien ratus duä pulu hanja biti.

9. Joel, anak Sighri, indu ka'palae; maka Juda, anak Senua-panggapite hong lewu tä.

10. Bara baris imam: Jedaja anak Jojarib tä, Jaghin;

11. Seraja anak Hilikia, Hilikia anak Mesulam, Mesulam anak Sadok, Sadok anak Merajot, Merajot anak Ahitub, indu mantir human Hatalla.

12. Tuntang karä paharie, idjä sombajang hong huma tä, sampai hanja ratus duä pulu duä biti. Maka Adaja anak Jeroham, Jero-

ham anak Pelalja, Pelalja anak Amsi, Amsi anak Sagharja, Sagharja anak Pashur, Pashur anak Malghia,

13. Tuntang karä paharie, uras mantir ungkupe, sampai duä ratus äpat pulu duä biti. Tinai Amasia anak Asareel, Asareel anak Aghsai, Aghsai anak Mesilemot, Mesilemot anak Imer,

14. Tuntang karä paharie, uras olo gantjang menteng, saratus duä pulu hanja biti; maka kapalae Sabdiel, anak Gidolim.

15. Bara baris olo Lewi: Semaja anak Hasub, Hasub anak Asrikam, Asrikam anak Hasabja, Hasabja anak Buni;

16. Tinai Sabetai tuntang Josabad, mantir olo Lewi, mangapala gawi hong parantaran human Hatalla.

17. Matanja anak Migha, Migha anak Sabdi, Sabdi anak Asap, mangamander äwen idjä manjanji manara Hatalla, kahum olo blaku doa; tinai Bakkukja, paharie, indu panggapite; tinai Abda anak Samua, Samua anak Galal, Galal anak Jedutun.

18. Karä olo Lewi, idjä omba mangkalewu hong lewu brasih tä, sampai duä ratus hanja pulu äpat biti.

19. Olo tonggon bauntonggang: Akub, Talmon, tuntang karä paharie, idjä manonggo intu bauntonggang, saratus udju pulu duä biti.

20. Maka karä olo Israel awang beken, tuntang karä imam olo Lewi, mangkalewu hong karä lewun Juda, genep biti hong panggan ai.

21. Rewar äka brasih tä mangkalewu hong Opel; Siha tuntang

Gispa indu kapalan rewar äka brasih tä.

22. Kapalan olo Lewi hong Jerusalem tä Usi anak Bani, Bani anak Hasabja, Hasabja anak Matanja, Matanja anak Migha. Bara baris panakan Asap tä karä olo panjanji akan gawin human Hatalla.

23. Krana aton prentah radja tahiu olo panjanji tä, idjä manukas balandjae akan genep andau.

24. Maka Petaja, anak Mesesabeel, bara ungkup Sera, anak Juda tä, indu mantir radja tabiu karä perkaran olo arä tä.

25. Maka belae olo Juda, idjä melai hong tanae, mangkalewu hong Kiriatarba tuntang patataie, hong Dibon tuntang patataie, hong Jakabseel tuntang patataie;

26. Tinai hong Jesua, hong Molada, hong Betpelet,

27. Hong Hasarsual, hong Berseba, tuntang hong karä patatai lewu tä;

28. Tinai hong Siklag, hong Meghona tuntang patataie,

29. Hong Enrimon, Sora tuntang Jarmot;

30. Hong Sanoa, Adulam tuntang karä patataie, hong Laghis tuntang hong karä tanae, hong Aseka tuntang karä patataie. Äwen melai bara Berseba mandas djanah Hinom.

31. Maka olo Benjamin bara Geba mangkalewu hong Mighmas. Aja, Betel, tuntang hong karä patataie;

32. Hong Anatot, Nob, Ananja,

33. Hasor, Rama, Gitäim,

34. Hadid, Seboim, Nebalat,

35. Lod, Ono, tinai hong djanah Karasim.

36. Maka belaehe olo Lewi, idjä äkae hong Juda, omba mangka-lewu olo Benjamin.

BAGI 12.

- I. Surat aran imam tuntang olo Lewi.
- II. Lewu Jerusalem.

I. — 1. Djetoh karä imam tuntang olo Lewi, idjä djari hagoet omba Serubabel, anak Sealtiel, tinai Jesua: Seraja, Jeremia, Esra,

2. Amarja, Malugh, Hatus,
3. Seghania, Rehum, Mere-mot,

4. Ido, Ginetoi, Abia,
5. Mijamin, Maadja, Bilga,
6. Semaja, Jojarib, Jedaja,
7. Salu, Amok, Hilkia, Jedaja; djetä karä mantir olo imam, tuntang paharie, katika Jesua tä.

8. Maka karä olo Lewi tä: Jesua, Binui, Kadmiel, Serebja, Juda, Matanja; iä tä akan manjanji manara, genep biti tuntang paharie.

9. Tinai Bakkukja äwen duä Uni, tuntang paharie, akan gawi tä kea, manalindjam äwen.

10. Maka Jesua manak Jojakim, Jojakim manak Eljasib, Eljasib manak Jojada;

11. Jojada manak Jonatan, Jonatan manak Jadua.

12. Maka katika Jojakim tä djetoh karä imam, idjä bakas ungkupe: ungkup Seraja Meraja; ungkup Jeremia Hananja,

13. Ungkup Esra Mesulam; ungkup Amarja Johanan;

14. Ungkup Melighu Jonatan; ungkup Sebanja Josep;

15. Ungkup Harim Adna; ungkup Merajot Helkai;

16. Ungkup Ido Sagharia; ungkup Gineton Mesulam;

17. Ungkup Abia Sighri; ungkup Minjamin, idjä baris Moadja tä, Piltai;

18. Ungkup Bilga Samua; ungkup Semaja Jonatan;

19. Ungkup Jojarib Matenai; ungkup Jedaja Usi;

20. Ungkup Salai Kalai; ungkup Amok Heber;

21. Ungkup Hilkia Hasebja; ungkup Jedaja Netaneel.

22. Maka katika Eljasib, Jojada, Johanan tuntang Jadua, karä olo Lewi, karä mantir ungkupe tä, tuntang karä imam djari injurat, sampai kahum karadjaan Darius, olo Parsis tä.

23. Maka olo Lewi, awang mantir ungkupe, djari injurat hong surat karä aran olo sampai katika Johanan, anak Eljasib tä.

24. Maka karä mantir olo Lewi tä, iä tä: Hasabja, Serebja, Jesua, anak Kadmiel tä, tinai karä paharie, idjä hindjä iä, uka manara, manarimakasih, tumon prentah Dawid, olo ain Hatalla tä, hatalindjam padjue. — (1. *Kron.* 24,1.)

25. Matanja, Bakkukja, Obadja, Mesulam, Talmon tuntang Akub indu olo panonggo, idjä manonggo karä karong äka ramo.

26. Äwen tä uras haiak Jojakim, anak Jesua, Jesua anak Josadak, tinai katika Nehemia, wäkil radja tä, tuntang imam Esra, guru Torat tä.

II. — 27. Maka kahum mamuga kotan Jerusalem olo manduan olo Lewi bara karä lewue, mimbit iä akan Jerusalem, mangat iä omba mamuga tä dengan kahandjak atäie, sambil manarimakasih, manjanji,

tuntang mampahiau bisakbetong, biola, kutjapi.

28. Tumon tä karä olo panjanji hapumpong, alo bara tanah idjä hakaliling Jerusalem, alo bara karä lewun olo Netopat;

29. Tinai bara ungkup Gilgal, tinai bara tanah Geba tuntang Asmawet; krana olo panjanji tä djari mamangun lewu akæ hakaliling Jerusalem.

30. Palus karä imam tuntang olo Lewi mamprasih arepe; limbah tä iä mamprasih olo arä, tinai karä bauntonggang tuntang kota tä.

31. Tä aku manjoho karä mantir Juda mandai kota. Aku mambaris iä mandjadi duä kapadju, manjanji tarimakasih haiak manandjong. Idjä kapadju tä hundjun kota akan hila gantau, manalih bauntonggang Aspot.

32. Äwen tä inuntut Hosaja, tuntang sabagi karä mantir Juda;

33. Tinai Asaria, Esra, Mesulam,

34. Juda, Benjamin, Semaja tuntang Jeremia.

35. Tinai belæhe panakan imam, idjä hapan sarunai: Sagharja, anak Jonatan, Jonatan anak Semaja, Semaja anak Matanja, Matanja anak Mighaja, Mighaja anak Sakur, Sakur anak Asap.

36. Tinai karä paharie, Semaja, Asareel, Milalai, Gilalai, Maai, Netaneel, Juda tuntang Hanani, idjä hapan talo usik ain Dawid, olo ain Hatalla tä; maka Esra, guru Torat tä, manandjong helo baue.

37. Bara bajuntonggang lowang danum, idjä tandipahe, äwen tä mandai lampat lewun Dawid, palus mandai kota, idjä tandipah

human Dawid, palus sampai bauntonggang danum, idjä hila timor.

38. Maka padjue idjä tinai, idjä manarimakasih tä, manandjong hantolak dengan äwen, tuntang aku manuntut likute dengan sabagi olo arä, hundjun kota tä. tambuan djalan mohon bara tjandi tannur, palus sampai kota idjä lombah,

39. Palus sampai bauntonggang Epraim, tinai sampai bauntonggang idjä usang, tinai sampai bauntonggang lauk, palus tjandi Hananeel tuntang tjandi Mea, sampai bauntonggang tabiri; maka äwen tä tendä hong bauntonggang human panga.

40. Limbah tä padjue duäduä idjä manarimakasih tä tamä human Hatalla, tinai aku kea, tuntang sabagi karä mantir denganku.

41. Tinai karä imam, Eljakim, Maaseja, Minjamin, Mighaja, Eljoenai, Sagharja, Hananja, idjä mimbing sarunai;

42. Tinai Maaseja, Semaja, Elcasar, Usi, Johanan, Malghia, Elam, tuntang Eser; maka olo panjanji tä uras manjanji, tuntang Jisraja kamander ajue.

43. Maka olo maluput intu andau tä aä parapah awang injambalih, tuntang baramirami, basa Hatalla djari mampahandjak iä paham; tinai karä olo bawi tuntang anak olo handjak kea, sampai augh lalenton Jerusalem mamala bara kedjau.

44. Andau tä kea arä olo iangkät mandjadi mantir akan kari karong äka karä ramo, äka karä parapah tandjungan, äka parut talo, tuntang äka karä asil idjä midjä dalam sapulu tä, mangat mamumpong akan hetä bara karä

tanan olo tuntang bara karä lewun olo talo awang inukas awi Torat, akan karä imam tuntang olo Lewi; krana olo Juda handjak atäie tagal karä imam tuntang olo Lewi, basa äwen tä mendeng hetä,

45. Manonggo manguan gawin Hatallae, tuntang mamprasih karä talo; tinai olo panjanji tuntang olo panonggo uras aton kea mendeng hetä tumon prentah Dawid tuntang anake Salomo.

46. Krana djaman horan, katika Dawid tuntang Asap, puna djari iangkat kamander olo panjanji, mangat manara Hatalla, tuntang manarimakasih intu iä.

47. Tagal tä hapus utus olo Israel intu katika Serubabel, tuntang intu katika Nehemia, aton manenga bagin olo panjanji tuntang olo panonggo tä, genep andau tumon tukas bagie; tinai iä mambaris mamprasih talo akan olo Lewi; maka olo Lewi mambaris mamprasih talo akan panakan Aaron.

BAGI 13.

Nehemia blasut atäie manjoho olo mahaja Torat totototo.

1. Maka andau tä surat Moses imbasa intu pinding karä olo arä; tä aton sondau augh hetä, palus katatahi olo Amon dengan olo Moab djaton tau tamä djalahan olo ain Hatalla. — (5.Mos.23,3.)

2. Basa olo tä horan djaton maku mandohop olo Israel, manenga tepong tuntang danum, malainkan iä djari mupah Bileam manjapa äwen, alo Hatallan ita

djari mobah sapae tä mandjadi berkat. — (4.Mos.22,5.)

3. Djadi, amon olo arä mahining augh prentah tä, maka iä mambaris karä olo paranakan häwoi utus beken bara olo Israel.

4. Maka bara bihin Eljasib, imam tä, idjä iangkat mandjadi mantir gudang human Hatallan ita, djari mangola Tobia.

5. Tuntang iä djari manatap karong hai akae, äka olo bihin pudji mina parapah talo kinan, garo, ramon pakarange, tuntang asil idjä midjä dalam sapulu bara karä gendom, anggor tuntang undus, idjä tukas bagin olo Lewi, olo panjanji tuntang olo panonggo, tinai parapah inandjungan, bagin imam.

6. Maka katika tä djaton kahum aku hong Jerusalem; krana hong njelo telo pulu duä kahum karadjaan Artasasta, radja Babel, aku manalih naharep radja, limbah idjä njelo aku injoho radja tä buli tinai.

7. Tuntang aku sampai Jerusalem; tä aku mahining talo papa tä, idjä iawi Eljasib tagal Tobia, awie manampa karong akae hong parantaran human Hatalla.

8. Maka djetä tangkalau papa intu aku, palus aku mandjakah manganan karä ramon Tobia akan ruar karong tä.

9. Tinai aku manjoho olo mamprasih karong tä, balalu aku malian manamäan hetä tinai. ramon human Hatalla, tuntang parapah talo kinan dengan garo.

10. Tinai aku mahining, bagin olo Lewi djaton djari inenga akae, sampai olo Lewi tuntang olo panjanji, idjä tantai sombajang, djari hadari, genep bitu buli tanac.

11. Tā, aku malait karā mantir, koanguku: Buhen human Hatalla djari ilih ngalapeae? Tapi aku mamumpong olo tā tinai, palus mimbit iā akan ākae tinai.

12. Tā karā olo Juda mimbit asil idjä midjä dalam sapulu bara karā gendom, anggor tuntang undus, akan gudang tā.

13. Tinai aku mangkat imam Selema mandjadi mantir gudang tā, tinai Sadok, guru Torat, tuntang Pedaja, olo Lewi tā; idjä pangiwae Hanan, anak Sakur, Sakur anak Matanja, basa iā tā inggarā olo budjur, iā injoho mambagi akan karā paharie.

14. Tahiu aku, o Hatallangu! tagal perkara toh; āla kalapean karā gawi bahalap, idjä iawiku dengau human Hatallangu, tuntang dengan olo idjä manonggo hetā.

15. Katika tā kea aku mitā be-lahe olo Juda, idjä mamāhes intu andau sabat, tinai iā manduan talo inggeteme, mamuate hundjun kalidae, kalotā kea anggor, bua anggor tuntang korma, tinai sepsimpan ampin talo buate, idjä imbite tamā Jerusalem andau sabat. Maka palus aku mampudji olo tā, metoh iā mandjual talo kina tā.

16. Tinai be-lahe olo Tirus mangkalewu hong Jerusalem, idjä mimbit lauk tuntang karā ampin talo dagangan, idjä indjuale hong andau sabat akan olo Juda tuntang Jerusalem.

17. Maka aku paham mampudji karā mantir Juda, sambil hamauh dengan āwen: Narai talo papa tā, idjä iawi keton, sampai keton mamapa andau sabat? — (10,31.)

18. Dia tumon tā gawin tato keton bihin, sampai Hatallan ita

djari hararepan ita tuntang lewu toh hapan tjalaka paham? megon keton mandahang kalason kasangrite tinai intu olo Israel, awi keton mamapa andau sabat?

19. Djadi, amon talo handak remeremeng hong bauntonggang Jerusalem, helo bara sabat manampara, maka aku manjoho olo manguntji karā blawange, tinai aku manjoho olo āla helo muap tā tinai sampai limbah andau sabat. djadi, be-lahe olo ajungku injohoku manonggo bauntonggang, belā olo manamāan talo indjuale hong andau sabat.

20. Tā, karā olo badagang, tuntang olo idjä handak mandjual talo, melai bara malem intu ruar Jerusalem, sampai sindā handutā tingskat sabat.

21. Tā, aku mampudjie, sambil hamauh dengan āwen: Buhen keton bara malem darah kotan lewu? kemā, amon keton njainjait kalotā; toto aku mantakan mawi keton. Bara katika tā olo tā terai manalih intu andau sabat.

22. Tinai aku manjoho karā olo Lewi, mangat iā mamprasih arepe, tuntang manonggo bauntonggang, mangat mahaga tuntang mamprasih andau sabat. Ingat aku tagal gawingku toh kea, o Hatallangu! pasi aku tumon kasajangm idjä paham.

23. Tinai katika tā aku mitā be-lahe olo Jehudi, idjä djari masawā bawin olo Asdod, Amon tuntang Moab.

24. Maka anake hakotak habalut augh Asdod, iā djaton toto harati augh olo Jehudi, baja genep biti manumon basan karā utus olo tā.

25. Maka aku paham malait olo

tä, sambil manjapa iä; tinai aku mamukul belaehe, tuntang marampong balaue, palus aku manjoho iä sumpah intu Hatalla: Æla keton manenga anak keton idjä bawi akan anak olo tä awang hatuä, tinai äla keton manduan anak äwen idjä bawi akan sawan anak keton awang hatuä, atawa akan keton kea. — (5. *Mos.* 7, 3.)

26. Dia Salomo, radja Israel tä, djari badosa hong perkara toh? alo marak karä utus olo djaton djari aton radja idjä padan dengae, alo iä ingilak Hatallae, tuntang imparadja Hatallae mahundjun karä olo Israel, tinai bawin utus olo beken tä kea mimbit iä basala. — (1. *Radja* 11, 3.)

27. Patut toh tinai ikäi manarima augh keton, tuntang manjoho keton mawi talo papa awang pa-

ham toh, awi keton malangkahi malawan Hatallan ita, tuntang masawä bawin utus olo beken?

28. Tinai idjä biti anak Jojada, Jojada anak Eljasib, imam hai tä, djari mempo Sanbalat, olo Horon tä; tagal tä aku maharak manganan iä.

29. Tahiu olo tä, o Hatallangu! idjä djari mamapa pangkat imam, idjä djari marusak djandjin imam tuntang olo Lewi.

30. Tumon tä aku djari mamprasih mambaris olo tä bara karä olo utus beken; tinai aku mamedju karä imam tuntang olo Lewi, genep padjue akan gawin ai;

31. Tinai akan manduan kaju akan mesbeh intu wajahe awang inukas, tuntang mimbit parut bua tana. Tahiu aku, o Hatallangu! tuntang pasi aku!

SURAT

E S T E R.

BAGI 1.

Wasti inganan banae Ahasweros,
radja Parsia.

1. Maka djadi katika Ahasweros, iä tä Ahasweros, idjä mimbing karadjaan bara tanah Hindu sampai tanah Kus, mahundjun saratus duä pulu udju kabaris tanah;

2. Amon radja Ahasweros tä

mondok hundjun padadusan karadjaan ajue, hong lewu Susan,

3. Intu njelo telo kahum karadjaan ajue, maka iä aton gawie hai akan karä mantire tuntang olo ajue; karä mantir parang hong tanah Parsis tuntang Meden, karä tuan hai, tinai karä wakil tanah uras manaharep baue;

4. Metoh iä mamparahan kutoh

kahain karadjaan ajue, tuntang kutoh kahalap kabungas ajue, tabi andaue, sampai saratus hanja pulu andau katahie.

5. Limbah karä andau tä djari sukup, maka radja mawi gawi hai akan olo handiai, idjä hong lewu Susan, akan olo hai korik, kudju andau katahie, hong parantaran human radja.

6. Maka aton hetä kutoh dindang benang idjä baputi, bahidjau tuntang biru ampie, tusoke tali lawai pista tuntang lawai ungu, iminding hapan tisin salaka, iniring intu toros marmor; maka karä katil uras bulau salaka, djetä hong lasäh porpir, marmor tuntang albast, tinai sambarana batu barega beken.

7. Maka talo ihop imbit olo sarangae bulau, genep sarangan tä hakabeken matjame; tuntang aton kutoh anggor bahalap tumon panatau radja.

8. Maka pihop olo tä djadi tumon prentah, djaton olih imaksa; krana radja paham djari mametäh karä mantir humae, uka äwen mawie tumon kahandak genep biti.

9. Maka Wasti, sawan radja tä, manampa panginan kea akan karä olo bawi, awang hong äka radja, hong human radja Ahasweros.

10. Djadi, andau udju, amon radja handjak atäie kajakajal awi anggor, maka iä manjoho Mehaman, Bista, Karbona, Bigta, Abagta, Setar äwen udju Karghas, mantir karong udjundju tä, awang manjang radja Ahasweros,

11. Mangat iä manduan Wasti, sawan radja, manaharep baun radja, hapan makotan radja, nakara mamprahan kahalape akan olo arä,

tuntang akan karä mantir, krana iä tä paham bahalap ampin baue.

12. Tapi Wasti, sawan radja tä, djaton maku manalih tumon augh radja, idjä djari inatäian mantir karong tä akae. Tä radja paham blait, hasap kasangite.

13. Palus radja hamauh dengan karä olo pintar, idjä katawan hadat perkara; krana karä perkaran radja akan indu imutus manamuni olo tä, idjä katawan prentah tuntang hadat.

14. Maka idjä panggapit radja tä. iä tä: Karsena, Setar, Admata, Tarsis, Meres, Marsena, Memughan, udju mantir kapalan olo Parsis tuntang olo Meden tä, idjä puna melai hong baun radja, idjä mambatang hong karadjaan.

15. Maka radja misek äwen kapatut gawie dengan Wasti, sawan radja, tumon augh undangundang, basa iä djaton djari manumon augh radja Ahasweros, awang insanan mantir karong akae.

16. Tombah Memughan hong baun radja, tuntang karä mantir kapala: Sawan radja, Wasti tä, djaton djari sala dengan radja bewäi, malainkan dengan karä mantir kapala tuntang dengan karä olo arä kea, idjä melai hong karä tanah ain radja Ahasweros.

17. Krana gawin sawan radja toh karäh hining karä olo bawi, tä äwen karäh manawah banae, amon koan olo arä: radja Ahasweros djari manjoho olo mimbit Wasti, sawan radja, manaharep baue, tapi iä djaton maku manalih.

18. Palus karä sawan mantir kapala hong tanah Parsis tuntang Meden karäh hamauh kalotä kea dengan karä mantir radja, sana iä

mahining gawin sawan radja tä; toto, tä djaton tapas tawah dengan kalait.

19. Toh, amon radja nahuang, käläh radja manenga prentah radja, idjä injurat hong karä undangundang olo Parsis tuntang Meden, idjä djaton tau ingarak tinai, iä tä: Wasti tä djaton akan manjupa radja Ahasweros tinai, palus radja maneuga pangkate akan olo beken, idjä bahalap bara iä.

20. Amon prentah radja tä, idjä karäh inengae, karäh hining olo hong hapus karadjae, idjä hai tä, tä maka karä olo bawi karäh mahorumat banae, alo hai korik.

21. Maka aughe tä ingilak radja tuntang karä mantire, palus radja mawie tumon augh Memughan tä.

22. Iä mampait arä surat akan karä baris tanah radja, akan genep tanah tumon puna bintik hurupe, akan genep utus olo tumon augh basae, manjoho genep hatuä mangapala humae, tuntang hako tak hapan puna basae.

BAGI 2.

I. Ester iangkat mandjadi sawan radja. II. Mordeghai masuman olo idjä handak mampatäi radja.

I. — 1. Limbah perkara tä, amon lason kalait radja Ahasweros djari terai, maka iä mingat mangarajau Wasti, tuntang talo awang iawie, tinai hukum idjä inukas akae.

2. Tä koan olo tabela, ajang radja tä: Käläh olo manggan akan radja arä olo bawi tabela, budjang tinduh awang bahalap ampie.

3. Buah radja manjoho mantir

hong karä tanah karadjaan ajue, mangat äwen manggau olo bawi tabela, budjang tinduh awang bahalap ampie, mimbit iä akan lewu Susan, tamä human karä olo bawi, idjä inonggo Hegai, mantir karong radja, idjä manonggo olo bawi tä; tinai buah olo manenga ramon kabungas akae.

4. Maka olo bawi tabela tä, idjä ingilak radja, mandjadi sawan radja manganti Wasti. Maka aughe tä ingilak radja, palus iä mawie tumon tä.

5. Maka aton olo Jehudi hong lewu Susan, idjä Mordeghai arae, iä tä anak Jair, Jair anak Simei. Simei anak Kis, olo Benjamin; — (*Nehem. 7, 7.*)

6. Idjä tamput tawanan bara Jerusalem, dengan karä olo tä idjä inamput tawanan haiak Jeghonia, radja Juda, idjä inamput Nebukadnesar, radja Babel.

7. Maka iä tä mambelom Hadasa, djetä Ester, anak bawi ain mamae; krana djetä djaton indu bapae; maka iä tä olo bawi tabela idjä balangkis, tuntang bahalap ampin baue; maka limbah indu bapae matäi, Mordeghai djari manduan iä akan anake.

8. Djadi, amon augh radja tuntang prentahe imbuka, amon arä olo bawi tabela imumpong hong lewu Susan, penda lengän Hegai, tä Ester kea tamput induan akan human radja, penda lengän Hegai, idjä manonggo karä olo bawi tä.

9. Maka olo bawi tabela tä ingilake, iä iasi intu baue; tagal tä iä palus manenga akae ramon kabungas bagin ajue, tinai udju budjang bawi awang djari intihe bara human radja; iä manjoho iä tuntang karä ajange tä melai hong

karong human olo bawi idjä kapala bahalap.

10. Maka Ester djaton djari masuman utuse tuntang kolae, basa Mordeghai djari mangahana ia masuman tä.

11. Maka sining andau Mordeghai manandjong hong parantaran human olo bawi, mangat misek ampin pambelom Ester, tuntang ampin kadjariae.

12. Maka amon sampai girir genep biti olo bawi tabela tä akan manjupa radja Ahasweros, limbah ia djari injimpan duäwalas bulan katahie, tumon hadat olo bawi tä, krana djetä tikas katahin olo tä injimpan, djahawen bulan hapan minjak mur, tinai djahawen bulan hapan karä ampin minjak mangat ewaue awang beken, tuntang sep-simpan ramon kabungas;

13. Tä maka olo bawi tabela tä manjupa radja, tuntang karä talo kahandake inenga akae, mangat hapan djetä ia lius bara human olo bawi tä tamä human radja.

14. Halemäi ia tamä hetä, tapi handjewu ia blua tinai, tamä human olo bawi tingkat idjä duä tä, idjä inonggo Saasgas, mantir karong radja, idjä manonggo karä gundik radja; ia djaton tau manjupa radja tinai, baja amon radja mangahandak ia, tuntang batantu manjoho olo mangahau ia manjewut arae.

15. Djadi, amon girir Ester, anak Abighail, Abighail mama Mordeghai, idjä djari induan Mordeghai indu anake, djari sampai, ia akan manjupa radja, tä ia djaton blaku talo enen, baja idjä injoho Hegai, mantir karong radja, idjä manonggo olo bawi tä. Maka Ester ingilak olo handiai, idjä mitä ia.

16. Kalotä Ester induan naharep radja Ahasweros, tamä human radja, hong bulan sapulu, djetä bulan Tebet, huang njelo udju kahun karadjaan ai.

17. Maka radja heret dengan Ester paham bara karä sawae, ia supä asi tuntang katau intu bane paham bara karä budjang bawi: maka ia mangkepan makotan radja hundjun takoloke, palus mangkat ia mandjadi sawan radja gantim Wasti.

18. Tä, maka radja manampa panginan hai akan karä mantire tuntang olo ajue, tagal Ester tä; ia mempas asil karä tanahe, tuntang kutoh talo inengae, tumon panatau radja.

II. — 19. Maka tingkat duä tä amon budjang bawi imumpong. katika tä Mordeghai ompat belom hong paseban radja.

20. Maka Ester djaton masuman utuse tuntang kolae, basa Mordeghai djari mangahana ia; krana Ester manumon petäh Mordeghai, sama kilau katika ia ihagae.

21. Katika tä, amon Mordeghai ompat belom hong paseban radja, maka duä mantir radja, idjä manonggo bauntonggang, Bigtan tuntang Teres, paham blait, sampai ia handak mampatäi radja Ahasweros.

22. Maka Mordeghai kasene akale tä, balalu ia masuman tä akan Ester, sawan radja, maka Ester masanan tä akan radja hapan aran Mordeghai.

23. Amon perkara tä iriksa, maka djetä sondau toto, palus awen duä tä inggantong hong gantongan idjä; maka perkara tä imintik hong surat saritan radja. — (6,1.)

BAGI 3.

Haman badjoho atüie; iä handak mam-patäi karä olo Jehudi.

1. Limbah karä perkara tä radja Ahasweros mangkat Haman, anak Hamedata, olo Agag; iä paham mampahai iä, tuntang manggatang trutjie tapakan ngambo bara karä trutjin mantir awang dengae.

2. Djadi, karä olo ain radja, idjä ompat melai hong paseban radja, sontop manjembah Haman, krana radja djari manjoho kalotä tahu iä; tapi Mordeghai djaton sontop, djaton manjembah.

3. Tä koan karä olo ain radja, idjä melai hong paseban radja, dengan Mordeghai: Buhen ikau malangkah prentah radja?

4. Djadi, amon olo tä tahi andaue djari hamaui dengae kalotä, tuntang iä djaton paraba aughe, maka äwen masuman tä akan Haman, handak mitä, djaka gawin Mordeghai tä tau kalotä; krana iä djari masuman arepe akan olo tä, iä olo Jehudi.

5. Amon Haman mitä, Mordeghai tä djaton maku sontop manjembah iä, tä Haman paham hassep kalaite.

6. Angate, iä djaton ombet mawi Mordeghai kabuate bewäi, basa olo djari masuman utus Mordeghai tä akae, malainkan kahandak Haman nahuang mampatäi mampalomos hapus utus ain Mordeghai, karä olo Jehudi, awang hong salepah karadjaan Ahasweros.

7. Intu bulan idjä solake, djeta bulan Nisan, hong njelo duäwalas kahum radja Ahasweros, maka olo mambong pur, iä tä talo hapan batenong, hong baun Haman, akan

genep andan tinai akan genep bulan, sampai buah bulan duäwalas, djeta bulan Adar.

8. Krana Haman djari hamaui dengan radja Ahasweros: Aton olö beken utuse hetoh, idjä habahut tuntang kasaburan marak karä utus olo hong karä tanah karadjaan ajum; maka hadat olo tä beken bara hadat karä utus olo, tinai olo tä djaton kea manumon prentah radja, tagal tä djaton buah radja manjoho olo tä belum.

9. Djaka huang radja kalotä, käläh soho olo manjurat prentah, mangat olo tä impatäi; tä aku handak manimbang sapulu kojan pikul salaka, manenga tä akan mantirm, mangat mimbit tä akan äka panatau radja.

10. Tä radja mamarut tisin tjap bara tundjuke, sambil manenga tä akan Haman, anak Hamedata, olo Agag, musoh olo Jehudi tä.

11. Maka radja hamaui dengan Haman: Salaka tä inengaku akam, kalotä kea olo tä, mangat ikau mawi iä mahapa kahandakm.

12. Tä karä djurutulis radja ingahau, hong bulan idjä solake, andau telowalas bulan tä kea, maka äwen tä mamintik surat tumon talo handiai, awang imetäh Haman, akan karä wakil radja, tuntang akan karä mangkubumi, idjä marentah karä tanah, tinai akan genep mantir kapalan karä utus olo, akan genep tanah hapan ampin hurup ai, akan genep utus olo hapan basa ai; maka djeta injurat hapan aran radja Ahasweros, tuntang intjatjak hapan tisin radja.

13. Maka karä surat tä impait intu olo, idjä puna sarohan radja awang bapitik, akan karä tanah ain radja, manjoho olo mampalo-

mos, mampatäi tuntang marusak karä olo Jehudi, alo bakas tabela, sampai karä anak awau tuntang olo bawi, dalam idjä andau, iä tä hong andau telowalas bulan duä-walas, djetä bulan Adar, tinai manjoho olo marampas karä ramon olo tä.

14. Maka aton petäli hong surat tä, nakara prentah inenga hong karä tanah, tuntang imbuka akan karä utus olo, manjoho olo arä batatap intu andau tä.

15. Maka puna sarohan tä ha-goet djadjeleng, tumon prentah radja; prentah tä insanan hong lewu Susan kea. Maka radja tuntang Haman mondok mihop, tapi karä olo Susan tä suraksirok, djaton karuan angate.

BAGI 4.

Mordeghai tuntang karä olo Jehudi paham kapähä atäie; iä manjoho Ester blaku akae intu radja.

1. Amon Mordeghai djari katawan talo handiai awang mandjadi, maka Mordeghai marabit pakariae, sambil hapan tapih bidak, tinai mangawo arepe; palus iä blua mahoreo bentok lewu, tuntang mangkariak paham kapähän aughe,

2. Njamah iä sampai bauntonggang äka radja; krana dialo idjä biti, awang hapan tapih bidak, injoho tamä äka radja.

3. Maka hong genep tanah, hong genep lewu, sana augh radja tuntang prentahe sampai hetä, lembut paham augh bawai olo Jehudi, palus iä puasa, manangis, paham kapähän atäie; maka arä olo tä

mondok hatapih bidak tuntang kawo.

4. Tä, maka olo bawi tabela. idjä ajang Ester, tuntang mantir dalam ajue manalih, masuman tä akae; maka sawan radja paham kapähä atäie; palus iä mampait pakaian indu hapan Mordeghai. manjoho iä manganan tapih bidak tä idjä hapae; tapi iä djaton maku manarima tä.

5. Tä Ester mangahau Hatagh. mantir karong radja tä, idjä tantai manonggo iä, tuntang mametäh iä misek Mordeghai, mangat katawan sababe, buhen iä kalotä. tuntang narai perkaräe.

6. Tä Hatagh blua, tanggoh Mordeghai hong djalan lewu, idjä darah bauntonggang äka radja.

7. Maka Mordeghai manjarita akae karä perkara tä, tinai dju-malah karä salaka tä, idjä djari djandjin Haman handak manimbange akan äka panatau radja. tagal olo Jehudi, nakara mampatäi olo tä.

8. Tinai iä manenga akae salinan surat prentah tä, idjä djari imbuka hong Susan, manjoho mampalomos olo tä, mangat mantir tä mamprahan djetä akan Ester, tuntang masuman akae, sambil manjoho iä, mangat iä tamä manaharep radja, palus musok iä, sambil blaku intu iä akan utus olo ajue.

9. Maka Hatagh buli, palus masanan akan Ester karä augh Mordeghai.

10. Tä koan Ester dengan Hatagh, tuntang manjoho iä masuman aughe tä akan Mordeghai, koae:

11. Karä mantir radja, tuntang karä olo arä hong karä tanah ain

radja puna katawan bewai, genep biti idja manalih radja, tamä parantaran idja hila huange, djaka iä djaton ingahau radja, alo hatua bawi, aton hukume iä djaton tau dia palus impatäi, djaka dia radja mandjudju sokahe bulau akae, hapa mambelom iä; maka aku toh djaton djari ingahau manjupa radja, djari katelo pulu andau toh.

12. Maka Hatagh hagoet, masuman augh Ester tä akan Mordeghai.

13. Tä Mordeghai manjoho iä mamalah augh Ester kalotoh: Ela angkat kamäam, ikau kabuatm bewai tau lapas bara karä olo Jehudi, basa ikau toh melai hong dalam radja.

14. Krana amon ikau handak manjuni arepm intu katika toh, toto dohop tuntang kaliwus karäh lembut akan olo Jehudi bara äka beken kea, tapi ikau tuntang ungkup human bapam karäh rusak; tinai äwe katawani, buhen ikau intu wajah idjä kalotoh djari indu sawan radja?

15. Tä Ester manjoho olo magah aughe akan Mordeghai:

16. Lius ikau, pumpong karä olo Jehudi idjä hong Susan, awi puasa tagal aku, äla kuman mihop katelo andau katahie, handau hamalem; aku kea tuntang karä ajangku handak puasa tumon tä; limbah tä aku handak tamä manjupa radja, alo djetä malawan prentah. Amon aku nihau, naughe aku nihau.

17. Tä Mordeghai hagoet, balalu malalus talo handiai, awang injoho Ester iä.

BAGI 5.

Radja Abaswero äwen duä Haman impakadja Ester. Haman handak manupatäi Mordeghai.

1. Djadi, intu andau telo Ester hapakaian pakaian radja, palus iä tamä mendeng hong parantaran idja hila huange, tandipah human radja; maka radja mondok hundjun padadusan karadjaan ai, hong human radja, tandipah bauntonggang.

2. Djadi, sana radja mitä Ester, sawan radja, idjä mendeng hong parantaran hetä, maka iü iasi intu matae, palus radja mandjudju sokah bulau ain radja tä idjä intu lengäe, akan Ester, tä Ester manggapi, manigong tapakan sokah radja tä. — (4,11.)

3. Tä koan radja dengae: Narai katapasm, o Ester, sawan radja, narai ilakum? alo sampai sabagi karadjaan, toto, djetä karäh inenga akam.

4. Maka tombah Ester: Djaka radja nahuang, kaläh radja tuntang Haman mananggoh panginan andau toh, idjä djari inatapku akae.

5. Tä koan radja: Soho Haman manggulong arepe, mangat manumon prentah Ester toh. Djadi, anon radja dengan Haman djari mananggoh panginan, idjä djari inatap Ester,

6. Maka koan radja dengan Ester, metoh äwen djari mihop anggor: Narai talo lakum? toto, djetä karäh inenga akam; narai idjä ingahandakm? djetä akan mandjadi bewai, alo sampai sabagi karadjaan.

7. Tombah Ester, koa: Djetoh talo lakungku, idjä äka huangku:

8. Amon aku iasi intu matan radja, tinai djaka radja nahuang manjuang talo lakungku, tuntang malalus idja aka huangku, käläh radja dengan Haman mananggoh panginan tinai, idja handak inatapu akae, tä maka djewu aku handak mawie tumon augh radja.

9. Tä, maka Haman lius andau tä, dengan kahandjak karantang atäie. Maka amon Haman mitä Mordegghai hong bauntonggang aka radja, djaton iä mendeng, djaton kea maku hagerek, uka mahorumat iä, tä Haman paham kalait huange dengan Mordegghai.

10. Tapi Haman manahan manjarenan arepe; iä buli humae, palus manjoho olo hagoet mangahau karä sobat ajue, tinai sawae Seres.

11. Maka Haman manjarita akan äwen tä kahain panataue, karä anake, tuntang talo handiai, idja hapan radja mampahai iä, tinai kilen ampin radja djari mangkat iä bara karä mantir hai, bara karä olo ain radja.

12. Tinai koan Haman: Ester kea, sawan radja, djaton djari manjoho idja biti hindai haiak radja tanggoh panginae awang djari inatape, baja aku bewäi, tinai akan djewu kea aku djari irawäie koä radja.

13. Tapi talo toh uras djaton guna akangku. katahin karä andauku mitä olo Jehudi, Mordegghai tä, mondok hong bauntonggang aka radja.

14. Tä sawae Seres tuntang karä sobat ajue hamauh dengae: Käläh ita manjoho manampa gantongan, idja limä pulu hasa kagantonge, tinai käläh djewu ikau hamauh dengan radja, mangat olo mang-

gantong Mordegghai hetä; limbah tä ikau tau ompat radja mananggoh panginan tä dengan handjak atäim. Aughe tä bahalap intu Haman, palus iä manjoho olo manampa gantongan tä.

BAGI 6.

Mordegghai paham iangkat, ihorumat radja.

1. **M**aka alem tä kea radja djuton tau batiroh; tä iä manjoho olo mimit surat karä sarita; maka djetä imbasa akan radja.

2. Tä olo sondau hong surat tä, Mordegghai djari masuman perkaran Bigtan tuntang Teres, duä mantir radja tä, idja tonggon bauntonggang bihin, idja handak mampatäi radja Ahasweros. — (2,23.)

3. **M**aka koan radja: Narai horumat tuntang kahai djari inenga akan Mordegghai tagal perkara tä? Maka olo tabela ain radja, idja ajange, hamauh: Djaton talo enen djari inenga akae.

4. Tä koan radja: Äwe huang parantaran hetä? Maka Haman djari tamä parantaran, idja ruar aka radja, handak hamauh dengan radja, mangat manggantong Mordegghai hong gantongan tä, idja djari injohoe manatape akae.

5. **M**aka ajang radja masuman akae: Itäm, Haman tä mendeng hong parantaran. Koan radja: Soho iä tamä.

6. **D**jadi, amon Haman djari tamä, maka radja misek iä: Narai patut akan olo tä, idja aka huang radja, idja handak ihorumate paham? Tä koan Haman huang

ataie: Æwe kea idja nahuang ihorumat radja paham, amon sala bara aku?

7. Tagal tä koan Haman, tom-bah augh radja: Olo tä, idja handak ihorumat radja;

8. Käläh olo mimbit pakaian radja, idja radja pudji hapae, tuntang hadjaran tä, idja pudji iukong radja. tinai käläh olo mangkepan makotan radja hundjun takoloke;

9. Käläh pakaian tuntang hadjaran tä indjuluk akan idja biti mantir ain radja, mantir idja hai haliai, ia tä akan mangkepan tä intu olo tä, idja handak ihorumat radja; tinai ia akan magah olo tä, impondok hong hadjaran tä, hapus karä djalan lewu, sam-bil mantehau helo baue: tumon toh iawi dengan olo tä, idja handak ihorumat radja.

10. Tä koan radja dengan Haman: Gulogulong ikau, duan pakaian tuntang hadjaran tä, tumon aughm, palus awi tumon tä kea dengan Mordegghai, olo Jehudi tä, idja melai hong bauntonggang paseban; äla tapas idja bara karä augh awang djari injewutm nah.

11. Maka Haman manduan pakaian tuntang hadjaran tä, balalu ia mangkepan pakaian tä intu Mordegghai, mampondok ia hundjun hadjaran tä, tuntang magah ia hapus karä djalan hong lewu, tuntang mantehau helo baue: Tumon toh iawi dengan olo tä, idja handak ihorumat radja!

12. Limbah tä Mordegghai buli bauntonggang paseban tinai; tapi Haman gulong buli humae, maka ia pähä atäie, tuntang manjandurong takoloke.

13. Tinai Haman manjarita akan

sawae Seres tuntang karä sobat ajue talo handiai, awang djari buah ia. Maka karä nudjum ai tuntang sawae Seres tombah aughe, koae: Amon Mordegghai tä, idja intu baue ikau manampara harenep, baris olo Jehudi, tä toto djaton kabawam ikau mawi ia, baja toto ikau karäh balongkang intu bane.

14. Metoh ia magon kotakotak, maka mantir karong ain radja dumah, manggulong Haman tanggol panginan, idja inatap Ester.

BAGI 7.

Haman ihukum radja.

1. Djadi, amon radja äwen duä Haman djari manalih omba kuan dengan Ester, sawan radja,

2. Maka intu andau duä tä kea, kahum mihop anggor, radja hamauh dengan Ester: Narai toh talo lakum, joh Ester, sawan radja? toto, djetà karäh inenga akam; narai äka huangm? maka djetà akan mandjadi, alo sampai sabagi karadjaan.

3. Tä tombah Ester, sawan radja, koae: Djaka aku iasi intu matam, joh radja, djaka radja nahuang, käläh mambelom tahasengku, djetà bewäi talo lakungku, soho belom utus olo ajungku, djetà äka huangku.

4. Krana ikäi djari indjual, aku tuntang olo utus ajungku, akan impalomos, impatäi tuntang irusak. Käläh kea djaka ikäi indjual mandjadi rewar olo, tä aku handak manjuni arepku, alo olo idja handak marusak ikäi djaton kea tau maläh karugin radja.

5. Maka radja Ahasweros ha-

mauh dengan Ester, sawan radja, koae: Æwe olo tä? hong kwe olo djeta, idjä petah kalotä, sampai handak mawi talo djeta?

6. Tombah Ester: Olo parajap, olo musoh tä, iä tä Haman idjä papa toh! Tä, maka Haman nantekas paham taräwen hong baun radja tuntang sawan radja.

7. Maka radja mendeng bara äkae mihop, hasep kalaite, palus iä blua akan kabon, idjä darah huma tä. Maka Haman melai, mangat blaku belom tahasenge intu Ester, sawan radja, basa iä mitä, tjalakae djari inukas radja äkae.

8. Amon radja buli bara kabon, idjä darah human radja, tamä äka panginan tä, maka Haman mahukup hong katil, idjä äka Ester. Maka koan radja: Mikäh iä handak marajap sawan radja, kahum iä huang humangku? Sana augh tä blua bara njaman radja, maka baun Haman palus imungkur olo.

9. Maka Karbona, idjä biti bara karä mantir, awang panggapit radja tä, hamaui: Itäm, aton gantongan darah human Haman, pandjang limä pulu hasa, idjä djari inampa Haman akan Mordeghai, idjä djari bahalap aughe dengan radja. Tä koan radja: Gantong iä hetä.

10. Tä olo manggantong Haman hong gantongan tä, idjä djari inampae akan Mordeghai. Limbah tä lason kalaite radja terai.

BAGI 8.

Olo Jehudi injoho radja Ahasweros, tau bewä malawan, tuntang mampatäi musoha.

1. Maka palus andau tä kea

radja Ahasweros manenga akan Ester, sawan radja, human Haman musoh olo Jehudi tä. Maka Mordeghai injoho manaharep radja, krana Ester djari masuman rintinge, iä tä hakola dengae.

2. Tinai tisin, idjä djari induae bara Haman, imarut radja, palus iä manenga djeta akan Mordeghai. Maka Ester mangkat Mordeghai mahaga human Haman.

3. Limbah tä Ester hamaui tinai dengan radja, tuntang manjembah intu paie, haiak manangis. sambil musok iä, mangat iä mangarake tinai kadarhakan Haman, olo Agag tä, tuntang pikire awang djari iniroke, handak mawi olo Jehudi.

4. Maka radja mandjudju sokah bulau ain radja akan Ester: tä Ester mendeng, melai naharep baun radja,

5. Sambil hamaui: Djaka radja nahuang, amon aku djari iasi intu matam, amon gawie toh budjur intu baun radja, tinai amon aku ingilak intu matam: kaläh soho olo manjurat, hapan manganan surat tuntang akal Haman, anak Hamedata, olo Agag tä, idjä djari injurate, nakara mampatäi kari olo Jehudi, idjä hong karä tanah ain radja.

6. Krana kilen aku tau nampajah tjalaka tä, idjä akan buah olo utus aingku? Kilen aku tau mitä karusak karä kolangku?

7. Tä koan radja Ahasweros dengan Ester, sawan radja, tuntang dengan Mordeghai, olo Jehudi tä: Itä, human Haman tä djari inengaku akan Ester, tinai bitie djari inggantong olo, tagal iä djari manusang lengäe handak mawi olo Jehudi.

8. Käläh toh keton manjurat akan olo Jehudi, tumon djetä patut intu matan keton, hapan aran radja, tuntang mantjatjak tä hapan tisin radja; kрана surat, idjä injurat hapan aran radja, tuntang intjatjak hapan tisin radja, puna djaton tau inganan tinai.

9. Tä karä djurutulis ain radja ingahau, palus andau tä kea, hong bulan telo, djetä bulan Siwan, hong andau duä pulu telo bulan tä; olo tä manjurat tumon karä augh petäh Mordeghai, manantarang karä olo Jehudi, tinai akan karä wakil radja, akan karä mangkubumi, tuntang akan genep mantir kapala hong karä tanah ain radja, bara tanah Hindu sampai tanah Kus, djetä saratus duä pulu udju tanah, akan genep tanah hapan puna ampin hurupe, akan genep utus olo hapan puna basae, tinai akan olo Jehudi kea hapan hurup tuntang basa ai.

10. Maka karä surat tä imintik hapan aran radja Ahasweros, tuntang djetä intjatjak hapan tisin radja; maka karä surat tä impait awi puna sarohan radja, idjä hapan hadjaran awang balias darie.

11. Hong karä surat tä maka radja manjoho karä olo Jehudi, mangat iä tau hapumpung hong karä lewu, uka milang tahasenge, tinai mangat iä tau mampalomos, mampatäi tuntang marusak karä olo hong sakarä tanah, idjä handak marajap iä, tuntang anak sawae, sambil marampas karä ramon olo tä;

12. Dalam idjä andau, haiak hong karä tanah ain radja Ahasweros, iä tä hong andau telowalas, bulan duäwalas, djetä bulan Adar.

13. Maka aton petäh hong surat tä, nakara prentah inenga hong sakarä tanah, idjä patut imbuka insuman akan olo arä, manjoho karä olo Jehudi batatap akan andau tä, uka mamaläh arepe intu karä musohe.

14. Maka sarohan radja tä, idjä hapan hadjaran awang balias darie, djadjeleng hagoet, inggulong awi augh radja. Maka prentah tä imbuka hong lewu Susan kea.

15. Maka Mordeghai blua bara baun radja, hapakaian pakaian radja idjä biru tuntang baputi ampie, tinai hapan makota bulu awang hai, tuntang hapan klambi pandjang, idjä benang ungu tuntang benang pista awang lamos. Maka olo lewu Susan malahap tuntang handjak atäie.

16. Intu karä olo Jehudi aton kalawa, kahandjak, tinai karami dengan horumat.

17. Kalotä kea hong karä tanah, intu genep lewu äka augh prentah radja tä sampai, maka intu olo Jehudi aton kahandjak, karami, tinai panginae tuntang andau hai; maka kutoh olo baris tanah tä tamä agaman olo Jehudi, basa pampikäh bara olo Jehudi djari lawo akan äwen.

BAGI 9.

I. Olo Jehudi mamaläh arepe intu musohe. II. Iä manukas heradjur handak mahaga andau hai indu hapae mingat perkara tä.

I.—1. Intu bulan duäwalas, djetä bulan Adar, hong andau telowalas bulan tä, metoh wajah augh prentah radja djari sampai

uka ilalus, maka andau tā kea, amon musoh olo Jehudi harap handak marusak iā, perkara tā barabalik, krana olo Jehudi marusak karā olo idjä basingi iā. — (3,7.)

2. Krana karā olo Jehudi hapumpong hong lewu, intu hapus karā tanah ain radja Ahasweros, mangat mantakan mawi olo tā, idjä handak marusak iā; maka dialo idjä bitu petah malawan iā, basa pampikāh bara iā djari lawo akan karā utus olo.

3. Tinai karā mantir kapala hong karā tanah, karā wakil radja tuntang mangkubumi, olo handiai idjä mangkat gawin radja tā aton manggatang olo Jehudi; krana pampikāh bara Mordegghai djari lawo akae.

4. Krana Mordegghai tā hai hong human radja, britae tajap sampai karā tanah, krana Mordegghai tā sasar tahi sasar hai.

5. Maka olo Jehudi mamukul karā musohe hapan padang, mampatāi tuntang marusak iā; iā mawi karā olo, idjä basingi iā, tumon kahandake.

6. Hong lewu Susan olo Jehudi djari mampatāi tuntang marusak limā ratus bitu olo hatuā.

7. Tinai Parsandata, Dalpon, Aspata,

8. Porata, Adalia, Aridata,

9. Parmasta, Arisai, Aridai tuntang Waisata,

10. Sapulu anak hatuā ain Haman, anak Hamedata, musoh olo Jehudi tā, impatāie; tapi ramoe djaton irampase.

11. Andau tā kea insuman akan radja djumalah karā olo idjä impatāi hong lewu Susan.

12. Koan radja dengan Ester,

sawan radja: Hong lewu Susan olo Jehudi djari mampatāi tuntang marusak sampai limā ratus bitu olo hatuā, tinai sapulu anak hatuā ain Haman tā; āwe katawan tinai hong karā tanah ain radja! narai toh tinai talo lakum? djetā akan ilalus akam; narai tinai āka huangm? djetā akan mandjadi.

13. Tombah Ester: Amon radja nahuang, soho olo Jehudi idjä hong Susan, mangat djewu kea āwen mawi tumon augh prentah andau toh; tinai soho sapulu anak Haman tā inggantong hong gantongan.

14. Tā radja manjoho olo mawie tumon tā; prentah tā insanan hong Susan, palus olo manggantong sapulu anak hatuā ain Haman tā.

15. Maka olo Jehudi, idjä hong Susan, hapumpong kea intu andau āpatwalas, bulan Adar, palus mampatāi hong Susan telo ratus bitu olo hatuā; tapi ramoe djaton irampase.

16. Maka karā olo Jehudi awang beken, idjä hong karā tanah ain radja, hapumpong kea, uka milang tahasenge, tuntang manjanang arepe bara karā musohe. tinai iā mampatāi musohe udju pulu limā kojan bitu, olo hatuā: tapi ramoe djaton irampase.

17. Djetā mandjadi intu andau telowalas, hong bulan Adar; maka andau āpatwalas bulan tā olo tā malajan, tuntang mawi andau tā mandjadi andau panginan, andau karami.

18. Maka olo Jehudi, idjä hong Susan, hapumpong mawi musohe intu andau telowalas tuntang andau āpatwalas bulan tā kea; maka

andau limawalas ia malajan; ia mawi andau ta mandjadi andau panginan tuntang andau karami.

II.—19. Tagal ta olo Jehudi, idja melai hong kara lewu awang intu tanah ta, mahaga andau apatwalas bulan Adar, mandjadi indu kahandjak tuntang panginan, mandjadi andau karami, andau hapait talo inenga.

20. Maka Mordeghai manjurat saritan kara perkara ta; ia mampait surat akan kara olo Jehudi, idja belom hong kara tanah ain radja Ahasweros, alo akan idja tokep tuntang idja kedjau,

21. Hapae manukas akan awen, mangat ia mahaga andau apatwalas bulan Adar tuntang andau limawalas, haradjur genep njelo;

22. Tumon andau, idja intu ta olo Jehudi djari sanang bara kara musohe, tumon bulan, idja djari mobah akae kapahae mandjadi kahandjak, andau tatum mandjadi andau tatawa; mangat olo haradjur mahaga andau ta mandjadi andau panginan, andau kahandjak, andau hapait talo panenga akan kolae, tuntang andau manenga sadakah akan olo pahä belom.

23. Maka olo Jehudi tjakap manarima hadat ta, awang puna djari inumoe kea, talo awang injurat Mordeghai akan awen.

24. Basa Haman, anak Hamedata, olo Agag, musoh kara olo Jehudi ta, djari mapgarangka handak mampatäi olo Jehudi, tuntang ia djari mambong pur, djetä talo hapa manenong, handak mampatäi tuntang marusak ia.

25. Maka amon Ester djari manaharep radja, ia djari marentah hapan surat, mangat karajape ta, idja handak hapae mawi olo Je-

hudi, imbalik tinai buah takolok ai, olo djari manggantong awen hanak intu gantongan.

26. Tagal ta olo manjewut andau hai ta Purim, tumon aran pur ta. Tumon ta awi kara augh surat ta, tuntang awi talo handiai awang djari gitae, tinai awang djari insuman akae,

27. Maka kara olo Jehudi mamutus sambil mananggong ta akae tuntang akan panakae, tinai akan kara olo idja akan tamä agamae, ia djaton handak terai mahaga kadua andau ta, tumon hadat andau ta, tinai tumon wajahe awang inukas ta, haradjur genep njelo;

28. Mangat andau ta impahai tuntang ihaga genep hamputae, tuntang genep ungupe, hong kara tanah, hong genep lewu; andau Purim ta djaton tau inangkalau olo Jehudi, kaingate dengan andau ta djaton tau terai palus panakae awang harian.

29. Limbah ta maka Ester, sawan radja, anak Abighail, tuntang Mordeghai, olo Jehudi ta, sindä tinai mampait surat hapan kara kwasae, uka mandähen hadat Purim ta.

30. Ia mampait surat ta akan kara olo Jehudi idja hong saratus dua pulu udju tanah ta, awang tamä karadjaan Ahasweros, hapan augh bahalap tuntang toto.

31. Mangat olo mahaga andau Purim ta intu wajahe awang inukas, tumon Mordeghai, olo Jehudi ta, djari manjoho ia, tuntang Ester, sawan radja; tinai tumon olo ta kea mahin djari manukase akae tuntang akan panakae, tahi puasa tuntang augh bawaie.

32. Maka Ester manjoho olo ma-

njurit saritan Purim tä; djadi djetä imintik hong surat.

BAGI 10.

Katatesan sarita toh.

1. Limbah tä radja Ahasweros mantjatjah hapus tanah tuntang karä pulau hong tasik, manduan asil bara hetä.

2. Maka karä saritan gawie awang kwasa tuntang abas, tinai saritan kahain Mordeghai, idja iangkat impahai radja, djetä tarasurat hong surat saritan karä radja Meden tuntang Parsis.

3. Krana Mordeghai, olo Jehudi tä, indu panggapit radja Ahasweros, iä hai marak olo Jehudi, tinai iä ingilak karä paharie: iä manggau kahalap akan utus olo ajue, tuntang hamaui indu berkat hapus olo ajue.

